

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

600085741V

S. P. J. 5339

306 s. 90

,

E

100

80

100

S. Ref. 533 9

ترکجه انکلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاوص الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

لوندرو شهرنده وایمان افندیك مطبعه سنده
طبع اولمشدر

ترکجه انکلیزجه لغت کتابی
تألیف ردحواص الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE
ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT
PRONUNCIATION AND ACCENTUATION
SHOWN IN ENGLISH LETTERS.

By J. W. REDHOUSE, M.R.A.S.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE, ETC.

Second Edition, Revised and Enlarged

BY

CHARLES WELLS, Ph.D. (Leipsic),

Formerly Professor at the Imperial Naval College, Constantinople, Author of *علم تدبیر ملک*
(An Essay on Political Economy in Turkish), of "Meomet the Kurd and other
Tales from Eastern Sources." Late Private Secretary to Lieut.-General
Sir Arnold Kemball on the Turco-Persian Frontier Commission,
Turkish Prize-man of King's College, London, &c.

MAR 11 1880
BODLEIAN

لوندرو شهرنده پیکادیلی صوقاغنده کتابچی قوارچ افندیکنک
دکاننده فروخت اولنور

LONDON:

BERNARD QUARITCH, 15 PICCADILLY.

1880.

306. s. 90.

WYMAN AND SONS,
ORIENTAL, CLASSICAL, AND GENERAL PRINTERS,
GREAT QUEEN STREET, LONDON, W.C.

INTRODUCTION TO THE SECOND EDITION.

IT is an extraordinary and lamentable fact that the language of the Turks has hitherto received little or no attention in England, although it is spoken by millions of people belonging to a vast empire with which we are closely connected by mutual vital interests, and is more or less used, in official circles, from Tunis in Africa to the walls of China. It is the Court language of Persia, and in many provinces of that country is spoken as much as Persian. It is difficult to account for the absolute neglect of the study of such an important language, considering that it is used by a people who once influenced half the world, who overturned and established empires, who have possessed the thrones of Persia, Syria, Greece, and Arabia, whose power was once dreaded by Italy, Germany and France, and to whom our proud Queen Elizabeth applied for aid against the Spanish Armada. The Turkish language has always been of the greatest consequence to us, owing to the importance of our political and commercial relations with the Ottoman Empire, and the complete ignorance of it on the part of our countrymen has greatly impeded proper communication and intercourse between the two nations and given rise to most serious misunderstandings and difficulties, both in the diplomatic and commercial world. Hitherto, the only means of communication between the two peoples has been the employment of Levantine interpreters, who seldom or never know either English or Turkish properly, and speak the latter unidiomatically and with a vulgar accent peculiarly distasteful to the educated Osmanlis. Recent events in the East, by which we have become in one sense identified with the Turkish Empire through having undertaken the Protectorate of Asia Minor and the administration of Cyprus, now render the acquisition of the Turkish language by English officials and commercial men more urgent than ever, and indeed it is absolutely indispensable if we wish to fulfil our task efficiently and avoid endless complications with the natives and the Turkish Government. We may therefore hope that this subject will at last receive the attention it deserves on the part of the Government and the nation, that proper facilities will be afforded for the acquisition of the language by a Professorship of Turkish being

founded at one of our Universities, and encouragement and reward being offered to those who devote themselves to this arduous study. Persons wishing to become student-interpreters, or officials in any part of Turkey, in Asia Minor, or in Cyprus, should be required to possess, at least, some knowledge of Turkish before being appointed and before leaving England, as they will find the want of proper teachers in Turkey an insuperable barrier against beginning its study in that country. The only persons who teach Turkish in the East are Greeks and Armenians, most of whom appear physically incapable of pronouncing Turkish correctly, and possess in general little or no knowledge of the literary language. As we have in English nearly every sound existing in Turkish, an Englishman, if properly taught, can pronounce far better than a Greek or an Armenian. For the same reason, as I found from experience in instructing the students at the Imperial Naval College of Constantinople, Turks can pronounce our language far more purely than the Christian races under their government. A good dictionary is indispensable for acquiring any language, and Mr. REDHOUSE rendered a national service when he produced his excellent work, which I hesitate not to say is incomparably the most correct and trustworthy Turkish lexicon in any European language. The original edition having been exhausted, I willingly consented to Mr. QUARITCH's proposal that I should edit a second issue, as all students of the language would find such a book most necessary, and the learned author sanctioned my undertaking. While preserving all the valuable matter contained in the first edition, I have attempted to increase its usefulness by the addition of a considerable number of words omitted originally for want of space, or which have been coined by the Turks during the last twenty years to meet the requirements of their advancing civilisation. Amongst other things, the names of countries, towns, rivers, mountains, and other geographical words were entirely left out of the English-Turkish part, and nearly completely omitted in the other part. These I have supplied, giving special attention to names of places in the East. The English-Turkish portion being scarcely copious enough to enable a Turk to read an English book, or an Englishman to write or speak on all subjects in Turkish, I have introduced a large number of fresh words into it, and I have also, to some extent, augmented the Turkish-English part. Thus, the present edition will be found to contain several thousand more words than the original work published twenty-five years ago, which, however, was far more correct and copious than any other European Turkish lexicon.

It is a strange fact that the number of Englishmen who can read and write Turkish is so small that they can be counted on the fingers of one hand. The English public, and what is more astonishing, the English

residents in Turkey, know scarcely anything of this curious and interesting tongue, and rarely succeed even in speaking a few words properly; yet to understand a nation rightly a knowledge of its language is most essential. As I once remarked in an article in the *Gentleman's Magazine* published some years ago, the physical features of the East, the length and breadth of its rivers, the height of its mountains, and the costumes of its peoples, have been ascertained and described by enterprising European travellers; but the spirit of the East, which only can be comprehended by a thorough acquaintance with its language and familiar intercourse with the natives, has remained a sealed book to Europe. Indeed many works which have been written for the purpose of enlightening us with regard to the East, have, with rare exceptions, only misrepresented and burlesqued it, although, I admit, that the writers did this in all sincerity and unconsciousness. If Europeans ever learn what the inner life of the East is, they will find that their ideas have been wonderfully narrow and one-sided; that many things they believed to be universally true are, under certain circumstances and in certain places, absolutely false; and they will discover much that is good and valuable in the institutions, and much that is admirable in the manners and customs of the Turks, as well as some things which we might with advantage imitate.

A lengthy discourse on the language and literature of the Osmanlis would be somewhat out of place here, but a brief account of them may be interesting to the general reader and, especially, to those about to commence the study of Turkish. The Turkish language is of Tartar origin, as the Turks came from Central Asia, and is consequently quite distinct from Arabic and Persian; although it is true that in modern times the Arabic characters have been adopted for all three languages, and that the Constantinople dialect is half filled with Arabic and Persian words, but these have been incorporated without affecting the nature or framework of the Turkish, which is as different from Arabic and Persian as Anglo-Saxon from Latin and Greek. The original Turkish tongue was somewhat barbarous, but extremely forcible and concise when spoken. Very often, in colloquial language, a whole sentence in a European language can be expressed by one or two words in Turkish. For example, the phrase "The book which I have written," can be expressed in Turkish in two words, viz., *yazdighim kitab*. In fact, Turkish is a language in which pronouns personal and relative, conjunctions, and other parts of speech constantly recurring in European languages are almost entirely dispensed with, by the help of certain peculiar inflections of which the verb is capable. Unfortunately, this superiority in Turkish has been more than counterbalanced by the cumbersome and inflated style which

600085741V

S. P. 1. 5339

306 s. 90

S. Ref. 533 8

ترکجه انکلیزجه لغت کتابی

تألیف ردحاص الانکلیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

لوندرة شهرنده وایمان افندیك مطبعه سنده
طبع اولمشدر

ترکجه انگلیزجه لغت کتابی
تألیف ردحاوص الانگیزی

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,
AND
TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE
ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT
PRONUNCIATION AND ACCENTUATION
SHOWN IN ENGLISH LETTERS.

By J. W. REDHOUSE, M.R.A.S.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE, ETC.

Second Edition, Revised and Enlarged

BY

CHARLES WELLS, Ph.D. (Leipsc),

*Formerly Professor at the Imperial Naval College, Constantinople, Author of علم تدبیر ملک
(An Essay on Political Economy in Turkish), of "Mehemet the Kurd and other
Tales from Eastern Sources." Late Private Secretary to Lieut.-General
Sir Arnold Kemball on the Turco-Persian Frontier Commission,
Turkish Prizeman of King's College, London, &c.*

لوندرة شهرنده بیکادیلی صوقاغنده کتابچی قوارچ افندینک
دکانده فروخت اولنور

LONDON:
BERNARD QUARITCH, 15 PICCADILLY.
1880.

306. s. 90.

MAR 11 1880
BODLEIAN

NOTICE.

The abbreviations | and |و in the Turkish character, and et and òl in the English, used in both parts of this Dictionary, stand respectively for the auxiliary verbs ایتتمك and اولتمق, and their pronunciations ètmek and òlmak.

REDHOUSE'S TURKISH DICTIONARY.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

IN the spring of 1855, on the occasion of the formation of the Turkish Legion, the author of the present work published a "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," in the Preface of which he promised to prepare, "for the information of those who may wish afterwards to penetrate deeper into the arcana of this really beautiful tongue, a series of more complete and scientific works."

The following pages are a first instalment towards the redemption of the pledge then given. From the size of this volume, the reader must at once perceive that it has not the pretension of being a complete dictionary of the two languages, which it would require several years of constant labour to bring into existence. But as there does not exist in English any similar work, it has been judged that a book which shall contain the more usual terms of the two languages, and explain the more striking modifications of their meanings—which shall give, not only the orthography of the Turkish words (whether of Arabic, Persian, or Turkish origin), but also their *correct pronunciation and accentuation*—two things never achieved, and the latter never attempted, even in the best dictionaries published on the continent—could not fail of being acceptable to the very great number of our countrymen now interested in obtaining quickly a competent knowledge of the language of our Eastern allies; and the author has therefore undertaken to provide them with as good a dictionary as could be prepared within a reasonable space of time.

For the materials of this book he is indebted to no one, even of the continental authors, unless in so far as he has used two dictionaries to arrive without loss of time at the alphabetical arrangement and selection of the words contained in either part of this publication. He does not pretend to be absolutely and entirely free from mistakes of any kind; but he confidently appeals to all capable of judging, to pronounce whether the great number of errors to be traced in every page of the more voluminous continental works, ancient or modern, is not a circumstance which greatly deteriorates the value

of their productions, although, at the same time, the greatest credit is due to the authors for the immense labours they have undertaken in preparing their works for the use of the public. They have done their best, and the thanks of a host of students have been, and will continue to be, their just meed. Neither is it in any spirit of detraction that the author here notices these defects of his precursors; but, on the contrary, by alluding to them, he desires to stir up their authors, or others, to investigate the subject with renewed zeal and acumen, under the conviction that the greater the facilities afforded for an interchange of ideas between the East and West, the more rapidly will be effaced those invidious distinctions of caste or class, or nationality, or religious denomination, which ignorance and intolerance set up in bygone times, but which in England have generally given place to the more becoming rule and feeling of respecting in all the conscientious dictates of faith and taste, even as we ourselves wish to have respect and consideration shown to our own by all.

As above noticed, the publication of a complete Turkish and English Dictionary, if ever undertaken, will be a work of considerable expense, and will require years for its performance. Hitherto the number of those who might have occasion for such a book has been too limited by far to induce any one to make the attempt. These circumstances appear now likely to be changed, through the attention drawn to Turkey by the recent aggressions of Russia, and also by the vitality so unexpectedly discovered in the Ottoman Empire—the “sick man” of the aggressor. The author would be proud to answer this change, if effective, by an energetic attempt to fill up the void in English literature left by the want of such a work. The Turkish language is, in itself, well worthy of the labour; and, whatever the ideas on the subject hitherto current in England, as in the rest of Europe generally, there exists in that language a literature, mostly in manuscript as yet, it is true, as varied and as refined as that which is known to be found in the Persian tongue, though it does not embrace those periods of time, the middle ages, which render the study of Arabic and Persian doubly interesting. In a political and in a commercial view, the tongue of the Osmanli merits as great attention as any, since its use, or that of its congeners, among natives of every sect and nationality, or among official people, is spread from Tunis in Africa, throughout the Turkish Empire, the northern half of Persia, Khorassan, to Independent, Chinese, and Russian Tartary. But it is as true, as it will appear singular, that whether from apathy, or from the fatal delivering themselves up into the hands of *double sets* of interpreters (one set consisting of Greeks, Armenians, Jews, or Levantines, who explain verbally

between Europeans and Turks, and the other of Turkish writers, who reduce these verbal expressions into written forms of their own), the greater part of our merchants and consuls living in Turkey, some for periods of fifty years, are unable, with a few rare exceptions, to read a word of the language, or perhaps to understand it when read to them ; and many are even incapable of uttering a single phrase in common conversation. The fact, however, of servants, working engineers, and others picking up Turkish in a short time, without books or aids of any kind, is sufficient to indicate that there is nothing peculiarly difficult in the language itself ; while the mere mechanical difficulty of the handwriting, as is known to all students, is equally easy to be got over with a little practice.

Hoping, therefore, that a taste for this useful language may spread, and that the occasion will thence arise for the preparation of more extensive works on the subject, to which he engages to respond to the best of his abilities, the author now offers the present work to the public, in the trust that it will be found as useful in its sphere as he could wish or expect.

LONDON, 1856.

ON THE SYSTEM OF ORTHOGRAPHY EMPLOYED TO REPRESENT THE TURKISH WORDS, AND ON THE POWERS OF THE TURKISH LETTERS AND ORTHOGRAPHICAL SIGNS.

IN representing the sounds of one language with the characters of another, we find that all or many of those characters generally possess more than one value in their original language. We observe, further, that the authors of pronouncing dictionaries are obliged to have recourse to various systems of orthography, in order to represent to the mind, through the eye, in a way freed from doubt, the sound of every letter in each separate word; and that a considerable difference exists between the current orthography and the results of each such system. The reasons of this divergence, in respect to the English language, may be reduced to three: 1st, Many words of foreign origin have preserved their original orthography and pronunciation (this latter more or less vitiated), which do not follow the same rules as the words of our own language; 2ndly, Many other words of foreign origin, though they have more or less been submitted to a process of adaptation to our pronunciation and orthography, still retain so many traces of their origin as to require explanation on the former, and authority for the latter, inasmuch as the two do not agree together with sufficient simplicity, or according to our received ideas of the fundamental values of their component letters; 3rdly, The difference of pronunciation of even indigenious words in different parts of the country, whereby an orthography more or less in consonance with the pronunciation of one part, at a certain period of time, was adopted by some one or other of the early English writers, and has since become (either with or without modification) generally or universally current, although it does not accord with the usual pronunciation now in use among the educated the greater part of the kingdom.

analogous to these have also affected the orthography and pronun-

cation of the Turkish language, the present alphabet and orthographical system of which are originally Arabic. In the pure Arabic the simple short vowels are never written, being merely marked over or under the consonant affected by them, and are but three in number—*a*, *i*, and *u* (Latin). When these are long, they are represented by separate letters, which have still their special values as consonants, viz. ا, و, and ي. Of these, the ا represents the sound of *ā*, the و of *ī* (so English), the ي of *ī* (ee English). This system of the Arabic language common also to the other Semitic dialects) was next adopted by the Persians when they embraced the religion of Muhammed; and although four consonants (پ, چ, ژ, گ) were added to the twenty-eight of the Arabians, nothing was done to extend the number of vowel-letters, or of the vowel-points, beyond the original three, excepting the definite adoption of a fourth consonant (ذ) to represent the terminal broad *e* or surd *a* found in so many Persian words. The three original vowel-letters received also a second value each in addition to the Arabic one, viz. ا was made to represent the broad *a* of the English, the و the *o* of European languages, and the ي the *e* of the same as heard in our word *there*. The Turkish nation, coming from the eastern parts of Central Asia, first encountered the Arabian system of writing, under its modified form, in Persia. Adopting this, and, by their chief and early conquests in Greece and Asia Minor, escaping from the direct influence of the Arabians, they in their turn gave a new value to one consonant (ك) by making it represent a nasal *n* in addition to its Arabic value of *k*, and its Persian value of *g hard* (*gh*, or *gu*), and they also greatly extended the use occasionally made by the Persians of the three long vowels as representatives of their cognate short vowels.

Passing over, therefore, the consideration of the true number of different vowel-sounds which may exist in Arabic or in Persian, or of the number which may exist in any uncultivated Turkish or Tartar dialects, we may now proceed to observe that there are eleven distinct vowel-sounds in the cultivated Ottoman Turkish language, besides the modifications of certain of them by mere prolongation of sound; whereas there are still but three vowel-signs, and but four vowel-letters to represent them. This necessarily causes great confusion and difficulty, especially to learners; and to it, in great measure, I attribute the prevalent use of Arabic and Persian words (in writing, much more than in speaking) in preference to many of their most common Turkish equivalents. In all three of these languages a combination of two, three, or four letters, may often be read several different ways, the signification varying with each modification of sound.

and there is no system in use among the nations speaking them whereby the true vowel-pronunciation of each word can be depicted to the intelligence through the medium of the eye, in a manner entirely free from doubt. The Persians have adopted two terms whereby they describe the different values of the vowel *و* as representing *u* and *o*, also of *ى* as representing *e* and *i*; but further they have not gone, and these terms have no equivalent mark in writing; so that the number of vowel-letters remains but four, and of the vowel-points but three, to represent the eleven vowels existing in Turkish. At the beginning of words they employ two combinations (*او* and *اي*) of these vowel-letters, which have been looked upon as diphthongs; but this is not really so: they represent no separate vowel-sound; they are merely used, or rather the *و* and the *ى* are introduced to define the value of the *ا*, which in Arabic takes the three vowel-sounds indifferently, in the same way as the other consonants. These, then, are no true addition to the number of Turkish vowel-letters, and *او* is read *u* the same as *قو* is read *ku*, and *اي* *i* as *قي* is *ki*.*

The eleven Turkish vowel-sounds are the following:—

1st,	of a in all.	7th,	of i in girl.
2nd,	.. a .. far.	8th,	.. o .. go.
3rd,	.. a .. about.	9th,	.. u in the French <i>tu</i> .
4th,	.. a .. pan.	10th,	.. u .. full.
5th,	.. e .. pen.	11th,	.. u .. fun.
6th,	.. i .. pin.		

Our system of orthography in this book for representing the pronunciation of the Turkish words is founded upon the two following axioms:—First, *No character shall have two values*; and second, *No value shall be represented by more than one special character*.

In applying these two rules to the eleven vowel-sounds, we have been led to

---

* There exists even at the beginning of some Turkish words the combination *اوى*, which may have been considered in like manner a triphthong; but in this case, as in that of the two combinations, *اي* and *وي* at the ends of some words and syllables, the *ى* is a true consonant, and therefore we are justified in totally denying the existence of diphthongs or triphthongs in the Turkish language.

adopt the following eleven characters to represent them, all of which are well known modifications in form of our own five vowels:—

1st, a as in wall, thus A	7th, i as in girl. thus i
2nd, a . . . far, . . . a	8th, o . . . go, . . . o
3rd, a . . . about, . . . a	9th, u . . . tu French . . u
4th, a . . . pan, . . . æ	10th, u . . . full, . . . u
5th, e . . . pen, . . . e	11th, u . . . fun, . . . u
6th, i . . . pin, . . . i	

By the use of these modified vowels the learner can see at once what particular value is attached to each, and, at the same time, he will not be obliged to make the distinction, unless he prefers doing it, in making notes himself of words he may meet with in reading or in conversation. This book is essentially a pronouncing dictionary; and were the European character ever to be adopted in Turkey, for the purpose of writing the Ottoman language, there is no reason why the *a*, the *e*, the *i*, and the *u* should not bear several values as they do with us; whereas, in printing, and, if necessary, even in writing, the difference could be pointed out by one or two strokes under them, thereby leaving the upper part free for the introduction of special signs to distinguish the long from the short vowels, and the accentuated from the unaccentuated syllables.

We have adopted these characters in preference to others, because they are to be found at the printers', and because every one knows them. True it is that their special value here has to be learnt and remembered, but so would that of any signs we might have invented. Our special reason for not adopting Sir William Jones's "*dashed vowels*" is because, their dash being over them, it would have interfered with the introduction of the signs of syllabic accent and vowel quantity. We have further felt obliged to abstain from and condemn the diphthongs *ai* and *au* of that great philosopher and most distinguished writer, by reason that the idea which caused him to employ them is fundamentally erroneous in conception; and we have been grieved to observe that these errors have been already too extensively adopted by other writers of distinction, and by the numerous body of missionaries in India and the South Seas. It is singular that an Englishman should have fallen into the error of calling these combinations diphthongs, when his own language contains the true solutions to the problem. Sir William Jones appears to have been led away in this matter by the study of French or Latin, in neither of which languages does the consonant *w* exist, neither is the letter *y* regarded in their grammars as a consonant.

English grammarians have laid it down as a rule that *w* and *y* are consonants at the beginning of words or syllables, but vowels at the end or in the middle. It must be conceded that *y* standing alone in the middle of a syllable is a vowel; but *w* is never so used in English. As the second letters of diphthongs in the middle of syllables they may be considered either as vowels or consonants, without much practical inconvenience resulting from the error in either case; and *y*, at the end of syllables, when immediately preceded by a consonant, may certainly be considered a true vowel. There remains then to be considered the case of these two letters when they terminate a syllable and are preceded by a vowel. In this case Oriental grammarians have justly regarded them as consonants; nor would it be difficult to establish that the practice of the English tongue fully confirms that decision, as regards the letter *y*, and also as regards the *w* if preceded by an *o*. Take for instance the words *flow* and *stay*: now, in forming from them the participles *flowing* and *staying*, we can perceive that *w* and *y* are as much consonants as though the division of the two words into separate syllables was *flo-wing* and *sta-ying*, when, even by the admitted rules of our grammarians, these letters would be consonants. This being established, more as a means of comparison between certain conditions of our language and the elements of the Turkish, we may now state that we consider the letters *w* any *y* as consonants in all cases where we use them in our system of orthography as here adopted for representing the sound of the Turkish language; and, to complete our system of syllabic formation, we have but to follow out the series of vowels preceding or following these two letters in the same manner as for the other consonants; thus:—

Ab	ab	ab	eb	xb	ib	ib	ob	ub	ub	wb
ba	ba	ba	bé	bé	bi	bi	bo	bu	bv	bw
aw	aw	aw	ew	xw	iw	iw	ow	uw	uw	xw
wa	wa	wa	wé	wé	wi	wi	wo	wu	wv	wx
ay	ay	ay	ey	xy	iy	iy	oy	uy	uy	xv
ya	ya	ya	yé	yé	yi	yi	yo	yu	yv	yx

Several of the combinations contained in the third, and nearly all those in the fifth of these lines, will be met with in the following pages. The learner must then merely take heed not to give to the combination the sound of a diphthong, as he would have to do were he reading English, but to keep the sound of the vowel pure in the same way as when read before any other consonant. Thus:—Kaw will sound as our English *cow*, and *yiw* analogously;

pay will read like *pie*, rey like *ray*, soy exactly as in English, and kiy, as also mty, will each be readily understood, though we have no similar combination in our language. It will thus become apparent that these are not diphthongs composed of two consecutive or combined vowel-sounds, but, on the contrary, a pure and simple vowel, followed by a simple consonant.

The foregoing remarks are of more consequence than appears at first sight : not only is a correct appreciation of any subject a great desideratum in itself, but this particular bears also in no slight degree upon the question of reduplicated consonants, since we frequently meet with both the *y* and the *ç* reduplicated, and this could not be unless they were true consonants. It has also a very great grammatical influence upon the words, and roots of words, which have these terminations, as it will be seen throughout the Turkish Grammar that affixes and inflexions vary, according as they are joined on to a word ending with a vowel, or to one ending with a consonant ; and it will be found that in all these cases the doctrine here laid down agrees with the principle upon which that language moves. It has the further advantage, too, of confining the letters *w* and *y* to one sole value, instead of using them sometimes as vowels, sometimes as consonants.

Proceeding, now, to a consideration of the Turkish characters in themselves, and of their values, as also of the mode of transcription here adopted for the consonants, we first observe that the Turkish alphabet consists of twenty-eight simple and primitive characters of Arabic origin, the ordinary names and primary forms of which are as follows :—

أ *èlif*, ب *bè*, ت *tè*, ث *sè*, ج *jìm*, ح *hà*, خ *khì*, د *dàl*, ذ *zèl*, ر *rì*, ز *zè*, س *sm*, ش *shìn*, ص *sàd*, ض *dàd*, ط *tì*, ظ *zì*, ع *“àyn*, غ *ghàyn*, ف *fè*, ك *kèf*, ل *làl*, م *mìm*, ن *nùn*, و *wòw*, ي *yè*.

To these original Arabic letters are to be added the three following, received from the Persian, which have a special form, distinguished from the originals whence they are derived by the number of dots under or over them, viz.—

پ <i>pè</i> ,	<i>derived from</i>	ب <i>bè</i> .
چ <i>chìm</i> ,	. . . . .	ج <i>jìm</i> .
ژ <i>zhè</i> (French <i>j</i>)	. . . . .	ز <i>zè</i> ,

The additional dots of these letters of Persian origin are often to be found in written, and even in printed, books. The last of them is only used in a very few (five or six at most) words of Persian origin.

The fourth letter added by the Persians, namely, the ع , is generally left without its distinguishing points, and these, even when added, are sometimes used as marking, not the Persian value of the character, but a third use to which this letter is universally applied by the Turks, that of a nasal ŋ , equivalent to our English ng at the end of *sing, ring, &c.*, but softened down to a common n in the pronunciation of the capital, and of people of refined manners in many of the provinces. A second method is also in use, by which to distinguish the Persian value of this letter: it consists in giving it a double dash in all its positions, whether initial, medial, or final; whereas, in the case of the Arabic value, the dash is single in the two first positions, and totally wanting in the last-named one. It results, therefore, that in printing, and in common or official writing, the one character ع has three distinct values, for which no discriminating signs are employed; and it is only in some manuscript books, generally when the whole of the vowel-points and other diacritical marks are inserted, that any distinction is made of the three values of this letter.

There is also a compound character in use, which is always to be found inserted in alphabets, and which, for that reason, cannot be passed over in silence. It is the character ل , called *lâm-êlif*, being, in fact, nothing more than ل *lâm* joined calligraphically to a following ا *êlif*, in a similar manner to that whereby our printers continue to join the *f* and *l* in *fl*, or the *f* and *i* in *fi*, &c.

Of these thirty-one (or thirty-two or thirty-three) Turkish letters, the ا (*êlif*), in its various uses, requires the greatest amount of explanation.

This letter is sometimes a vowel, and sometimes a consonant; the latter in some words of Arabic origin only, and even then only in the middle or at the end of these words, never as an initial. To denote this consonant value of the ا , it is always surmounted by the diacritical mark َ , named *hêmzê*, so that no confusion can occur between the vowel ا and the consonant. This rule of the *hêmzê* never affecting an initial ا , is a practical rule of Turkish, and does not apply to the Arabic language, which we are not here considering.

The consonant ا , then, we proceed to say, follows the same rules as do the other consonants in point of being followed or not by a vowel in the same syllable, and we need not dwell upon that subject here: we shall only remark that its power is that of a *slight* hiatus, or catch in the breath, and that we have represented it in this work, as in our little "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," by an inverted apostrophe, thus (ا). The sign *hêmzê* represents in Arabic, I apprehend, the transition from the natural state of the organs of

speech when in perfect repose and closed against the passage of vocalized breath : it represents, also, *vice versâ*, the stop applied, when speaking, to cut off suddenly the emission of this vocalized breath ; and the action it represents differs, therefore, altogether from that whereby a vowel-sound is made to follow the formation of any definite consonant, or whereby that sound is cut off by such a formation following it, or whereby it is simply allowed to cease itself from being emitted without any change of position in the organs of speech. This view of the value of the *hënzë* is, as before stated, altogether overlooked, however, in Turkish, at the beginning of words ; and the ʾ (*élif*) is then regarded always as a simple vowel.

As a vowel at the beginning of words the ʾ may represent every vowel-sound found in the language, in the same manner that any consonant may be followed by every such sound. Nor does it differ from the consonants in the modes of determining the vowel-sound to be given to it ; and, as those modes are general, we proceed to state them here.

It has already been noticed that there are three signs of Arabic origin, used in Turkish to indicate the vowel which is to follow a letter. These are named *حَرَكَه* *hàréké* (motion, or movement), and the first, consisting of an oblique straight stroke marked above the letter from right towards the left in descending (thus [˘]), is called *أُستون* *üstun* and *نَاحِيَه* *fètha* (t-h.) It indicates that the letter over which it is placed is to be followed in pronunciation by one of the vowels, *â*, *a*, *ä*, *ë*, or *é*, which, it will be perceived, form a series of vocal sounds of a cognate character, varying merely in breadth, and capable of infinite sub-modifications of tone. In fact, these five vowels do not correctly and fully express all the modulations which an experienced ear can detect in Turkish pronunciation, which may be truly compared, in its nicety of differentiation, to a violin, in which the notes are left to be formed by the player, rather than to any instrument in which the notes or half-notes are absolutely fixed. Therefore, although we have deemed it useful and very necessary to indicate, to the extent we have done, the different vowel-sounds of Turkish words, we admit that a still greater variety exists, which we leave to practice and experience to indicate to learners, believing that the extent to which we have pushed the subject will be found sufficient for all practical purposes.

The second vowel-sign consists in a precisely similar stroke placed under the letter, and is called *أَسْرَه* *èsséré*, or *كَسْرَه* *késséré*. It indicates that the letter is to be followed by one of the vowels *i* or *î*. The third is a small character something of the shape of the figure 9, or of the Turkish letter *ج*, placed over the

letter it affects, where the *ùsstun* would otherwise be. This sign is called **أوتوری** *àturu* (and rarely **ضمه** *dàmma or zàmma*), and indicates that the letter affected is to be followed by one of the vowels *o, u, v, or u*, which it will be perceived are of a kindred kind.

According to what is stated above, the letter **ا**, when it bears the mark *ùsstun*, is equivalent to any one or other of the same five vowels indicated by the sign itself, and it may thence be correctly inferred that of itself, and at the beginning of words, it has no real value. It is in fact, in that position, a mere representative of the *hèmzÉ*, which is itself never introduced into Turkish writings at the beginning of words, though in Arabic it is figured over or under the **ا**, and in ancient manuscripts, and even common African writings, is sometimes made to precede that letter.

It may now be readily inferred that according as the **ا** is affected by one of the remaining vowel-points *èsséré or àturu*, it takes the value of either *i or i*, or of *o, u, v, or u*. Thus **ا** is read *à, a, á, or é*; **ا** is read *i or i*; and **ا** is read *o, u, v, or u*.

Not to have to repeat what is thus explained, we here shortly mention that the same rule applies generally to the whole of the remaining letters, the vowel following, but never preceding them. Thus, **ب** is either *ba, ba, bə, bÉ, or bé*; **ب** is either *bi or bi*; and **ب** is either *bo, bu, bV, or bu*; and so throughout. It may not be amiss to notice particularly the case of the two letters **و** and **ي**, and to remark that, as with their English representatives *w* and *y*, they are always consonants at the beginning of words, and consequently **و** is to be read, *va (or wa, &c.), va, va, vÉ, or vé*; **و** as *vi or vi*; **و** as *vo, vu, vU, or vu*; while **ي** is read, *ya, ya, ya, yÉ, or yé*; **ي** as *yi or yi*; and **ي** as *yo, yu, yU, or yu*.

To make certain of these vowels long (the others never being prolonged in Turkish), the letter bearing the vowel-point is followed up by that one of the three letters **ا, و, or ي**, which is homologous with that vowel-point; namely, by **ا** when the vowel-point is *ùsstun*, by **ي** when it is *èsséré*, and by **و** when it is *àturu*. To avoid the repetition of the **ا** itself in following out this rule the sign **ـ**, named **مد** *mèdd*, or **مده** *méddé*, is placed over the first **ا** in lieu of the *ùsstun*, and the second **ا** is suppressed. Thus **آ** is read *ā or ā*, **ا** *ī or i*, and **أ** *ū*; **بآ** is read *bā or bā*, **بي** *bī or bī*; and **بؤ** *bū*; &c. The combination **و** is

not to be met with in Turkish. The ى final, as a vowel in some Arabic words, after a consonant marked with *üsstun*, takes the value of a or A, and the same word, adopted into Turkish, is very frequently written with ا instead of the ى, in consequence; as, for instance, اول *ülà* for اولى *awli*, اقصى *aksà* for اقصى *awsi*, &c.

As, however, these vowel-points are never marked in common writing or printing, the three Arabic letters of prolongation, ا, و, and ى, have, according to what has already been remarked, come to be very frequently used in Turkish, as in Persian, as short vowels; and the *mèdd* over the ا is sometimes indicative of the short sound of A, when, without it, this letter is more frequently read with one of the four remaining values. To obviate the almost insurmountable difficulty which hence may seem to arise in relation with the distinction of long and short vowels in Turkish words, a very simple and seldom varying rule may here be noticed. It is, that in words of purely Turkish origin there are scarcely any long vowels (European authors generally state that there are none), whereas in words of Arabic or Persian origin these letters are generally esteemed to be long vowels.

There remains now to be noticed the use of the letter د as a vowel. It has been seen that ا, as a vowel after a consonant, represents one of our vowels A or a. The other three vowels, of which the vowel-point *üsstun* is the representative, are therefore left without an equivalent. But even in the original Arabic, the final د, in the case of feminine nouns, has always been sounded as a vowel of the *fetha* class, when the word is final in its sentence; though it is changed into the value of ت (*t*) on other occasions, and although this letter, in the case of other words, even when final, preserves its value as an aspirated h. This value of the د was accordingly adopted by the Persians to represent the a or é wherewith so many of their words are terminated; and the Ottomans, finding it so used, have extended its sphere of utility by introducing it, in certain determinate cases, into the middle of words, but always at the end of a syllable, with the same vowel value of a, é, or é; as, for example, into the future active participle, into the second gerund, sometimes into the first and second persons (as well as the third, where it is final) of the conditional aorist, into the root and entire conjugation of the impotential verb, and at the end of the roots of various verbs. It is sometimes to be seen introduced into the very body of nouns at the end of some syllable; but these are generally words of foreign origin, and the example is never to be followed without good and sufficient authority. This circumstance of the د vowel never being used unless as the final vowel of a syllable establishes a marked difference between itself and the three letters,

ا, و, and و, which are commonly to be found in the middle of syllables, though, again, ا alone is ever used as an initial vowel.

Into whatever part of a word this letter ب is introduced with a vowel value, the greatest care should be taken by the student of Turkish (as by those of the Persian, Arabic, and cognate languages) never to transcribe it by using our English letter *b*, as this practice, more or less followed, has the very great inconvenience of incapacitating us from properly distinguishing it from the aspirate consonant value of that letter, and of its cognate, though stronger aspirate, the letter ح. This incorrect and incommodious practice may be seen, and will be felt in use, in almost every English author who has yet written on the subject; and even the French are by no means free from the defect, as is noticed and reprehended by Bianchi in a note at the foot of p. xxviii of the first volume, second edition, of his "Dictionnaire Turc-Français."

Of the mere consonants the letter ب has the value of the English letter *b*, by which it is also represented in our system of transcription; although sometimes, at the end of words, and when preceded by certain sharp-sounding letters, such as *t*, *ch*, or *sh*, it acquires the sound of *p*.

پ has always the sound of *p*, ت of *t* (but is sometimes changed orthographically into د), and ث of *s* sharp or double, never degenerating into *z* under any circumstances. This remark is equally applicable to the other two letters which we are forced to represent by our *s*: they must never be degraded into *z*; and to avoid the tendency, so strongly pronounced in Englishmen, to give to all final letters *s*, as well as to those placed between two vowels, the sound of *z*, we have thought it better to double that letter on all occasions, when it is not the first letter of a syllable. Theoretically, we are wrong to do so, but in this instance we reluctantly sacrifice consistency to the practical object of trying to prevent the malpronunciation of whole classes of words of which the well-known *Kars* and *fez* are instances. In both these words the final letter is *s*; and if they were written according to our system *Kars*s and *fe*ss respectively, every one would pronounce them right; whereas, in the latter word, French delicacy has even changed the orthography, and our travelling countrymen have adopted it, so corrupted, from the writers of our gallant allies. The letter ث is equivalent in Arabic to our *th* in *think*, but that value is not known in Turkish.

ج has the value of our English *j*, by which we invariably represent it, to the exclusion of our equivocal *g*, which is sometimes hard, as in *gat*, *get*, *gird*, *got*, *gully*, and sometimes soft, as in *gem*, *gin*, *gymnastics*.

ح is our ch in *church*, and the addition of a t before these letters, as is often done, is of no use in English, though necessary in French.

ح has the sound of h, as has also the letter ه when a consonant. We have not thought it necessary to establish any difference between these two letters in our mode of transcribing them, as there is no difference, perceptible to English ears, in the mode of pronouncing them; and, besides this, the Turkish orthography being at hand, no error is likely to occur, and our transcription is a system of guidance to pronunciation, not to orthography.

خ is transcribed, according to general custom, by the letters kh: its power is equivalent to that of the combination ch in German and in Scotch. This can only be learnt by practice; but, until the true value of this consonant be acquired, we recommend the learner never to sound it as a k, but always as a strongly aspirated h. Thus the word *khan* must be sounded hân, and not kèn.

د is a d, sometimes, after sharp letters, acquiring the sound of t; ذ is a z (its Arabic value being that of our th in *though*; but it is never so used in Turkish), ر an r, and ز another z; ج is equivalent to the French j, and of the letter s in *pleasure*. We have represented it, in the very few words where it occurs, by the combination zh.

س is the true Arabic s, ش is equivalent to our sh, and ص is also a pure s in Turkish. Of the difference between the س and the ص we shall have occasion to speak further in treating of the hard and soft letters. ض is generally a z, but in some few Arabic words has the value of d.

ط is generally a t, though, as an initial in some few words of purely Turkish origin, it takes the sound of d. ظ is another z. We may here remark, that, in a few words, one of the letters t (ت or ط) is followed by one of the letters h (ح or ه) forming the succession th in our transcription. When this does occur, the t and the h are to be kept separate in pronunciation, as the t is generally the last letter of one syllable, and the h the first letter of the following syllable.

ع is a letter that has generally been considered and treated as a vowel by European writers, always excepting the learned De Sacy, and a few scholars of his stamp. Nothing can be conceived more erroneous, since, in the mouth of an Arab, no consonant exists having greater claims to the appellation. It is pronounced in the deepest part of the throat, with an effort that must be learned in infancy, or which can never afterwards be attained. In Turkish, however, the letter becomes silent at the beginning and end of words, but is indicated by a

kind of hiatus in the middle. We have mentioned the hiatus of the hÈMzÉ, in treating of the ' ; and we may here notice that the letter ع and the hÈMzÉ have the same relation to each other that س and ص, and that ت and ط, as also that ق and ك, and ز and ض or ظ, have to each other ; namely, the one is hard and the other soft in pronunciation, as is to be hereafter noticed. Of the two, the ع is the hard hiatus, and we have therefore represented it with a double inverted apostrophe (") in this work ; and we repeat that, at the beginning and end of words, it is generally quite or almost silent, after the fashion of our *silent h*, but it is never a vowel.

غ is a hard g, taking sometimes a gliding sound, of which we have no example in English. The French in Algeria have taken it to be the equivalent of their *r grassé*, or r pronounced, as by some people, like a w. From this they have formed the now so well-known word "razzia," which is the Arabic *gazya* (a military expedition against infidels, a crusade). In the present work we have uniformly transcribed this letter by gh, instead of using a single g, on account of the double value of this letter, our sole, though amply sufficient reason, for rejecting it in a pronouncing dictionary. This letter is sometimes softened down to the value of w when preceded or followed by o or u, and even by i ; at other times it becomes almost imperceptible in the pronunciation. This we have designated by putting the *gh* in italics.

ف is our f (it would be mere folly and pedantry to represent it by *ph*). ق and ك are both simple k, as far as the first or Arabic value of the latter letter is concerned. We see no advantage to be gained in a pronouncing dictionary by using the letter q for ق, as is sometimes done, and it is a further violation of the special rule which requires the letter q to be followed by a u. The letter c is sometimes used for ق and for ك, but it has the disadvantage of a double value, being sometimes equivalent to k, and sometimes to s.

In its second, or Persian value, ك is a hard g, somewhat like غ, and we represent it, equally with that letter, by gh in all cases, though with this distinction ; namely, the Persian value of ك is susceptible in Turkish of being softened down to a value approaching that of y, as the غ does that of w, and at other times becomes imperceptible also. As with the غ, so with the ك, we designate this by placing the *gh* in italics. To render this quality of the two letters better appreciable by our readers, we here point out that the very same thing obtains in our own language in the case of the combination gh. For example, in the word *throughout*, that combination is sounded as w, and in

syking it is pronounced as *y*; so, in Turkish, صوغان *sòghan* (onion) is pronounced *sòwan*, and دگل diglil is pronounced *diyil*. In both these values of ك, the letter, when followed by any of the vowels *a, o, u, v, u*, takes before the vowel *a* short and incipient sound of *y*, which we have denoted by introducing after the ك, and before the vowel, a letter *y* in italics. This is often heard in English, as in the words *cure, pure, &c.*, some persons using it also before an *e* in the same manner.

The third, or purely Turkish value of ك, when it is called surd *kèf* (صاغركاف), and even surd *nùn* (صاغرنون), is that of our *ng* at the end of *sing, ring, &c.* It is never to be found elsewhere than at the ends of words or syllables, and consequently never can be initial. At Constantinople, and generally among the educated classes, it loses, almost constantly and entirely, the influence of the final *g*, and is sounded like a common *n*. This also we indicate by placing the *g* in italics, showing that by some people it is sounded, though dropped by others. In the two words, دكله مك and اكله مك, where the ك is followed by ل, the sound of the ل is lost; and the first is generally pronounced *ànnamak*, the second *dinémek*, instead of *ànglamak* and *dìnglémek*, their true original, and even now their provincial sounds. When followed by other letters, whether vowels or consonants, the *g* of this combination is never to be sounded as a separate letter; but the English words *singer, ringer*, are to be imitated, while those of *anger* and *finger* are the models to be avoided, the division of syllables being different in the two classes; as, *sing-er, ring-er; an-ger, fin-ger*.

ل is our *l*, م is our *m*, and ن our *n*. The only remark necessary here, is, that when the ن is followed by a غ, or a ك with its Persian value, forming, in the transcription, the combination *ngh*, it is to be understood that the combination is not solvable into *ng-h*, but only into *n-gh*. Also, as remarked above, the sound of the ل is entirely suppressed, in the ordinary pronunciation of Constantinople, in the words اكله مك *ànglamak*, and دكله مك *dìnglémek* (pronounced respectively *ànnamak, dinémek*).

The letter و requires more particular remark, as it has three distinct proper values as a consonant, besides one other incidental. It is sometimes a pure *v*, sometimes, though not frequently, a pure *w*, and more generally a combination of the two, its pronunciation beginning as a *v*, and ending as a *w*. In its value as a pure *v*, it may be classed as a soft consonant, since it takes this sound before the soft vowels *é, é, i, and u*; whereas, before *ا, a, o, and u*, it is sounded as a combined *v* and *w*. At the end of syllables, the same rules occur

with regard to the preceding vowel, to which we may add that it is a pure *v* after *i* and *u*.

In its incidental value as a consonant, the letter *h* is always surmounted by the sign *hëmzë*, before mentioned, thus *h*̣; and it is necessarily and constantly a consonant when so surmounted, whether it be placed at the end of a syllable, or whether it begins one. In the former case the vowel preceding it, and in the latter case its own vowel, must be an *àturu* (and confined to the two branches of that class *u* or *ü*, to the exclusion of *o* and *u*); and this is the reason why the letter *h* is then selected as the recipient of the *hëmzë*, as is the *l* when the vowel-point is *ùsstun*; and, it may now be added, as is the *ç* when the vowel-point is *èsséré*, this letter also being then always a consonant. Whenever the *hëmzë* is used, the letter over which it is placed may be considered merely in the light of a support, the *hëmzë* itself being the real and true consonant letter, which in Arabic is capable even of reduplication in the same way with every other consonant. We have therefore always represented it with the inverted apostrophe; but we do not recollect many instances of the employment in Turkish of those Arabic words in which its reduplication occurs.

The *h*, as a consonant, is an aspirated *h*: in fact, the idea of a *silent h* has never occurred to an oriental; and whether the *h* consonant or the *ç* be at the beginning, or at the end of a word or syllable, it must be equally and fully aspirated as a rule of grammar and language, whatever degradation it may occasionally be subjected to in the tongue of the common people, and of every-day intercourse. It is, in this respect, something like our English letter *r* at the end of words and syllables, which we so generally omit in pronunciation, but which no grammarian has ever held up to notice and imitation as a silent letter. The two letters *h* and *ç* are, however, generally sounded, the omission being quite the exception, even at the end of words.

It may be as well to notice here the circumstance of the use of the *hëmzë*, placed over the letter *h*, when used as a vowel at the end of words. It only occurs in the case of nouns, substantive or adjective, which are connected with the following word in the sentence by the Persian rule of construction, which governs the relation of a noun with its qualifying term. The *h*, then, performs its proper function of final vowel in the word where it occurs, and the *hëmzë* takes as its own separate vowel the *èsséré*, which may always, in these cases, be represented by the letter *i*, as in the terms, *رتبه ثانیه بندۀ خدا* *bëndë'i-khudâ* *رتبه ثانیه* *rütbë'i-sâniyyë*, &c.

The **ع** consonant is our English y, both at the beginning and at the end of words or syllables, being in the latter case always preceded by a vowel. It is really a sad mistake for us, who possess this useful consonant, and are aware of its nature, to adopt the lame expedient to which other languages are forced to have recourse, namely, the use of the vowel i, with or without the diæresis over it. Take, for instance, the word تربية, where the consonant ع is reduplicated, and compare the lame and erroneous transcription by an eminent French author, *terbûè*, which is at variance even with the French rules of diæresis, with the plain method rendered possible by our estimation and use of y, as a consonant equivalent to the oriental ع consonant, namely, *tèrblyyé*, in which the syllables are *tèr-biy-yé*, precisely as in the original, the reduplication being merely what we sometimes practise ourselves by placing a dash over m or n, when we have omitted a second one, as in the word *coñon*. This was very frequently practised in manuscripts before the invention of printing. French authors have an excuse for not using the y in this, to us, natural manner, because they do not recognise it as a consonant in their own language; but for us to adopt their imperfect substitute is to abandon gratuitously an advantage of no mean character.

When the *hèzmé* is placed over a ع in the middle of words, the two dots which usually distinguish the letter are omitted. But it is frequently the case, that whereas, in an original Arabic word, a ع with a *hèzmé* is correctly used, the same word, on passing into Turkish, loses its *hèzmé*, and the ع becomes a long vowel, resuming its suppressed dots. Thus the Arabic word استئذان (*isti'zān*) becomes generally in Turkish استيزان (*istizān*).

To finish what we have to note respecting the various uses of the *hèzmé*, we may here say, that at the end of a very few words it is found without any letter to support it, though sometimes a و is added under it to those words.—
Ex. جزء (*or* جزؤ) *jüz'*, بدء (*or* بدؤ) *bèd'*. In this case, if the word be alone, or at the end of a phrase, it is very common to add to it, in pronouncing, a vowel homologous to the one in the word, and جزء is then uttered *jüz'u*, بدء as *bèd'i*, and so forth. In a kind of imitation of this rule, a certain number of nouns ending in ا (but which, in the original Arabic, have a *hèzmé* after that letter) assume a *hèzmé* after them, with *èsséré* as its vowel-point, when they are in Persian construction with a following noun. Thus the word ايفا ايفا (*originally ايفا ايفا*), in construction with the word دين *dèyn*, becomes ايفادين *ifā'i-dèyn*. It is, however, more usual nowadays to use a supplemental ع instead of the *hèzmé* in this case, so that the same two words would be written ايفادين *ifāyi-dèyn*.

Having had occasion to mention the distinction of the Turkish letters as *hard* and *soft*, we may here elucidate the meaning of the terms, as the subject has a very great part to play in the euphony of the language. Any Englishman can appreciate the distinction between the value of *a* in *wall, call, tall, &c.*, and of the same letter in *father, arm, part, &c.*; and perceive that the first value is broad, hard, and masculine; whereas the latter is soft and feminine. So to an ear accustomed to French is the difference between the vowels of *bulle* and *boule*. We do not, however, carry our distinctions any farther than the vowels; whereas the Easterns, as the alphabet shows, not having vowel letters by which to point their distinctions, have introduced them into the consonants instead. We will not contend that this is the correct view of the case; for my practical knowledge of spoken Arabic, in its purest dialect, is not sufficient to enable me to judge of the shape into which the organs of speech have to be thrown, when pronouncing respectively ت and ط, ح and ه, س and ص, ز and ض, ق and ك, for instance. We believe they are really the representatives of effectively different modes of utterance in the original language; but we are also convinced that it would be impossible to convey to an English, or to any European mind, a just appreciation of the differences. Nor, as far as the Turkish is concerned, is this necessary; and, for all practical purposes, we are convinced that by throwing upon the vowels alone the effect of the distinction of the letters into hard and soft, we have adopted the most effective method of rendering the subject clear and easy to our readers. We will therefore simply observe that ح, ق, and ط, ظ, ع, and ق are the hard letters, generally followed by the hard vowels ا, a, i, o, u; whereas ت, ز, س, ك, ه, and hêmzê, are the soft consonants, generally followed by the soft vowels e, or é, i, u, or u; and that the remaining letters may be considered neutral, both because they are not ranged in pairs, and because they are followed by vowels, sometimes of the one class, sometimes of the other, though far more frequently by those of the soft class. It is, indeed, one great characteristic of this beautiful language, to soften and embellish every word it adopts.

Reduplication of a letter in Turkish is not the mere matter of orthography that it is in English. On the contrary, when a letter is doubled in writing, it must be doubled in pronouncing, as we do with the letter *d* in *mid-day*, with *l* in *full long*, with *n* in *thin nose*, with *s* in *less smoke*, or with *t* in *fat turkey*. In Turkish there are two modes of reduplicating a letter: the first is, as with ourselves, by simply writing the two one after the other, as in the word قوللتمى (kùllanmak), where the *l* is doubled, in the word اوممى (ùmmak), where the *m*

is repeated, and in many cases where the locative preposition *دا* (*dâ* or *da*) follows a word ending in *d*. The second method is of Arabic origin, and is confined in use to Arabic words mostly, with a few Persian exceptions. By this method the letter to be sounded double, that is once at the end of a syllable, and again at the beginning of the next following syllable of the same word, is only written once; but in manuscripts where the diacritical marks are used there is a sign, called *تشديد* (*tèshdîd*), and figured thus $\bar{\_}$, which is placed over the letter written, just as the dash is sometimes employed in our old manuscripts to indicate that the letter over which it is placed should have been repeated in writing: the difference is, that the Arabian sign indicates that the letter must be repeated in pronunciation, or so dwelt upon as to be equivalent to two letters. This Arabian rule of reduplication is carried still further; for in cases where a noun, preceded by the definite article *ال*, commences with any one of the letters *ت, ث, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, or ن*, then, in pronunciation, the *ل* of the article is omitted, and the first letter of the noun is doubled. As this rule is of pretty frequent application in compound proper names and adverbial expressions, adopted bodily into Turkish, we have represented this suppression or conversion of the *ل*, by using our own common apostrophe, followed by the letter the sound of which takes the place of the original one of the *ل*; being further moved to the adoption of this method by the consideration that, in these compound expressions, the *ا* of the Arabic article is also suppressed in the utterance, and its place taken by the vowel which, theoretically and grammatically, always terminates ordinary Arabic nouns. Thus the proper name *عبدالرحيم* is figured by us, as it is pronounced, "Abdu-'r-Râhîm, &c. In further illustration of this subject, we may explain that in Arabic *الله* (for *الاد*) *ilâh* means a *god*, and this word, with the article *ال*, forms by contraction *الله* *allâh*, the *God*, the true and very *God*; from which again, by composition and suppression, is formed the proper name "Abdu-'llâh," generally written erroneously *Abdalla*, or *Abdallah*.

We now come to the consideration of the Turkish consonants when they follow a vowel in a syllable. This may be divided into three branches:—First, when the vowel begins a syllable, having no other consonant before it (and we may here remark that in Turkish a vowel can never begin a syllable which is not the first of a word); secondly, when the vowel has another consonant before it in the syllable; and thirdly, when the consonant under consideration is followed by another consonant in the same syllable.

As to the first case, it follows, from what we have already explained, that *ا* is

the only vowel that can commence a Turkish word, either followed immediately by a consonant or with a و or a ی intervening; thus اوت is either λt or $\dot{e}t$, اوت is $\dot{o}t$ or $\dot{u}t$, ایت is $i\dot{t}$; or, as in the last example, the intervening vowel may be long, and the word read $i\dot{t}$, and the sole ا may itself be long, as in آل $\dot{a}l$, آن $\dot{a}n$, &c.

With respect to the second case, the syllable is composed of two consonants, the first of which bears (or would bear, if marked) the vowel-point, and may be or not followed by one of the three vowel letters ا, و, or ی, and these again may be either long or short. Ex. لب $l\dot{e}b$, دل $d\dot{i}l$, ذل $z\dot{u}ll$; باش $b\dot{a}sh$, قول $k\dot{o}l$, قیز $k\dot{i}z$; حاج $h\dot{a}jj$, زور $z\dot{u}r$, تیز $t\dot{i}z$.

In the third case, the final consonant follows the preceding one in exactly the same manner as in similar words of our own language, but with this difference, that with us the preceding consonant is limited to a small class (except in cases of orthographical reduplication or composition, such as ll, ss, ch, sh, ph, th, ck, &c.) called liquids, namely l, n, r, with s, and sometimes p, if followed by t; whereas in Turkish every consonant is capable of being followed by every other. Thus we have the words دخل $d\dot{a}khl$, عفو $\dot{a}fv$, عزو $\dot{a}zv$, امر $\dot{e}mr$, قتل $k\dot{a}tl$, وجه $v\dot{e}jh$, رهن $r\dot{e}hn$, &c., which must appear quite unnatural to English eyes and ears, and which, we may explain, are generally Arabic words of two syllables originally, from which the final vowel has been dropt. These words are, however, not in perfect keeping with the spirit of the Turkish, for in that language we meet with a less combination of consonants than even in English or any of those derived from Latin. The consequence is, that the Turks very frequently intercalate a vowel between the two following consonants, when a vowel does not follow the word; and we generally hear them say $\dot{e}mr$ for $\dot{e}mr$, $h\dot{u}kyum$ for $h\dot{u}km$, &c., in the first case; though they correct this when the opportunity offers, and say $\dot{e}mri$ - $\dot{a}l\dot{i}$, $h\dot{u}kmu$ - $sh\dot{e}r\dot{i}f$, &c.

This quality of a consonant, viz. its not being followed by a vowel, is called its *quiescent state* (سكون $s\dot{u}ky\ddot{u}n$), and is denoted in manuscripts by the sign — placed over it. The sign is called جزم $j\dot{e}zm$.

We must here add a remark as to two circumstances which will be noticed in the body of the dictionary, by our readers, as seeming incongruities, but which are only the necessary and regular consequences of two leading bases of the Turkish language, its euphony and its euphuism. We have already touched

upon the sequence of hard vowels with hard consonants, and soft vowels with soft consonants; but the first of the circumstances to which we now allude is, that in words or inflexions and affixes of Turkish origin, if the syllables bearing the vowel-point *èsséré* (or value of *i, î*) be immediately preceded, in the same word, by a syllable having the vowel-point *àturu* (*o, u, v, w*), then the syllable or syllables having the *èsséré* are influenced by the preceding *àturu*, and all are sounded as though they bore that vowel-point. The word *àturu* is itself an instance: its orthography is *أُتُرِي*, but the last syllable is affected by the vowel of the preceding one. The rule is, that when the value of the preceding *àturu* is one of the hard vowels *o* or *v*, then the *èsséré* takes the sound of *v*; and when the preceding vowel is either of the soft sounds *u* or *w*, it takes the value of *u*. Ex. *حُكْمُنِي* *hùkmuṇi*, *عُذْرِي* "*èzrumu*; *كُلُوزِي* *kòlunguzv*, or *kùlunguzv*. These latter syllables are always short and unaccented. Attention to this rule, and freedom from obtrusiveness in the pronunciation of the affected syllables, constitutes one of the niceties of the Turkish language; and I may add, that after the first affected syllable, the sound is again slightly modified in both cases *towards*, but not *to*, the value of *w* or *i* respectively, according as the tone is of the hard or soft class.

The second of these two circumstances may be said to be the very reverse of the former, inasmuch as it consists in the pronunciation as *i* or *î*, of the vowel-point *àturu* accompanied by a vowel *و*. Its occurrence is limited to one syllable of a few classes of words, viz. the last syllable of the aorist indicative and aorist active participle, of such verbs as form them in *ور*, which is then pronounced *ir* or *îr* accordingly as the tone of the word is soft or hard. Ex. *كلور* is pronounced *ghèfir*, *سالانير* is pronounced *sallanir*. The last syllable of the first gerund is also affected in this way when the tone of the verb is not that of *àturu*. Ex. *كيدوب* *ghidip*, *كلوب* *ghèlip*, *باتوب* *bàkip*, &c. Purists, however, pronounce all these words as they are written. Again, the syllable *لو* which ends so many adjectives, is pronounced *li* or *li* in a general way.

To conclude these remarks, we have now only to add that, as in all languages, there are in Turkish a few words of every-day use which have an accepted pronunciation more or less at variance with their orthography. We have pointed these out in parenthesis, by the side of the correct pronunciation (when this is also used by persons of education), or by itself (when everybody

uses the incongruous pronunciation alone). We shall not do amiss to **notice**, also, that, in ordinary conversation, a few words are used as Turkish **singulars**, which are, in reality, Arabic plurals; but this is not correct in writing. **Such are** the words اولاد *èvlād* (children) child; رجال *rijāl* (men) a state **functionary**; كبار *kibār* (great men) a grandee, &c. Even in writing, the Arabic **singulars** of these words are not used, but the phrase is turned; as, *one of the children*, *one of the state functionaries*, &c.

REDHOUSE'S DICTIONARY.

PART I.—ENGLISH AND TURKISH.

A. An, *art.* بر bir.

Abast, *ad. and pr.* كيروده ghèrida, قیچ
kich-tàrafında.

Abandon, *v.a.* بر اقمی brâkmak, ترك
tirk-et, وازگچمك vâz-ghèchmek;
چیتتم chikmak; قاچتم kâchmak;
—ed, *p.p.* متروك mètrūk; عارسز
"arsız, چاپقین châpkîn.

Abash, *v.a.* اوطاندرمق ütândirmak,
محبوبه kîrmak, مہجوبہ mâhjüb-et.

Abate, *v.a.* ازالمق azâlmak, قیرمتی
اشاغی وارمق, تنزیل tènzil-et, اشاغی
ashaghî-vârmak; —, *v.n.* ازالمق
azâlmak.

Abbey, *s.* مناستر mânastir.

Abbot, *s.* مناستر بشی mânastir-bâshî.

Abbreviate, *v.a.* قصالمق kıssâlmak,
قصه ikhtissâr-et; —ed, *p.p.* قصه
kıssâ, مختصر mûkhtassâr.

Abbreviation, *s.* اختصار ikhtissâr; مختصر
mûkhtassâr.

Abdicate, *v.n.* ترك سلطنتا tērki-sâl-
tanât-et, سلطنتدن چکلمك sâltanât-
den-chèkilmek.

Abdomen, *s.* قارن kârın.

Abed, *ad.* یاتاقده yâtakda.

Abet, *v.a.* یوزویرمك yûz-vèrmek; یاردم
yardım-et.

Abhor, *v.a.* هیچ سومامك hiç-sévma-
mek, منفور طومتق mènfüv-tûtmak.

Abhorrence, *s.* تنفر tènèffur.

Abide, *v.a.* اوطورمق ôturmak, قالمق
kâlmak, ساکن او sâkin-öl.

Ability, *s.* اقتدار iktidâr, قدرت kùdret;
هنر hùnr, قابلیت kâbiliyyèt.

Abject, *a.* مسکین misskin; کبی
misskin-ghibi.

Abjure, *v.a.* ایمین ایدوب بر اقمق yèmin-
èdup-brâkmak, ترك tèrk-et.

Ablative, *s. or a.* عنه مفعول mèfûlun "ânh.

Ablaze, *ad.* مشتعل mùshtà "il.

Able, *a.* قادر kâdir, کلور ñlindan-
ghèlir, مقتدر mùktèdir.

Able-bodied, *a.* صاغ sâgh, صلغم sâgh-
lâm. [ghûssl.

Ablution, *s.* ابدست âbdèsst, غسل

Aboard, *ad.* کبی ایچنده ghèmi ichinda.

Abode, *s.* او èv, یر yèr, مسکن mèsèkèn.

Abolish, *v.a.* لغوا kaldırmaq, لغوا
lāghv-et فسخا fəskh-et.
Abominable, *a.* فئا fēna, مردار mürdār
(mür-), منفور mənfüür.
Abominate, *v.a. v.* abhor.
Abomination, *s.* نفرت nəfrət; بوق bök,
منفورشی mənfüür-shèy.
Aborigines, *s. pl.* اصل یرولور əsl-yərtiler.
Abortion, *s.* دوشوک dùshuk.
Abortive, *a.* بوش bəsh, نافله nəfīla,
بیهودə bihūdē.
Abound, *v.n.* چوق چوق او chök-öl, چوق
چوق chök-bötlunmak.
About, *pr.* اطرافنده ətrāfina, اطرافنده
ətrāfinda; دایرə dā'ir, تقریباً təkrība,
تخمیناً təkhmīna; جوارنده jivārında,
اوستنده əstəndə; یقینلرنده yəqinlārında;
سولرنده sularında, صولرنده sularında;
—, *ad.* اوتەبرو ətə-bəri;
محیطاً əshāghī-yökəri; یوقاری
mübitan; طولاشمسیله dolāsh-
massīla-bərəbər; to go or set about,
v.a. باشلامق bəshlamak; ایتەك
ətmek, یول طومتق yəpmak, یول
tüt-mak.
Above, *pr.* یوقاریسنه yökārissina,
یوقاریسنده yökārissında; فوقه fəv-
kīna, فوقنده fəvkında; دن زیادə dən-
ziyādē; —, *ad.* یوقاری yökəri,
یوقاریده yökərīdə.
Abrade, *v.n.* اشنمق əshinmak; —, *v.a.*
اشندرمق əshindirmak.
Abreast, *ad.* یان یانə yān-yāna.
Abridge, *v.a. v.* abbreviate.

Abroad, *ad.* طشره təshra (dīshāri),
طشرده təshrada (dīshārda).
Abrogate, *v.a. v.* abolish.
Abrupt, *a.* دیک dik, باش اشاغی bəsh-
əshāghī; ترس tərsə.
Abscess, *s.* چبان chiban.
Abscond, *v.n.* قاچمق kəchmaq;
صاقلنمق səqlənmək, کیزلنمک
kizlənmək, [ghāybübət].
Absence, *s.* یوقلوق yökülük, غایب
ghā'ib.
Absent, *a.* یوق yök, غایب ghā'ib;
دالغین dālghin; — one's self, *v.n.*
غایب ار ghā'ib-ən, کتمک
kətmək, صارشمق səvəshmaq.
Absinth, *s.* پلین اوتی pəlin-ötü.
Absolute, *a.* مطلق mütlak, مستقل
müstəlak.
Absolutely, *ad.* مطلقاً mütlaka.
Absorb, *v.a.* ایچمک ichmək, چکمک
chəkmək, امتق ətmək.
Abstain, *v.n.* پرهیزا pərhiz-et, صاقلنمق
səqlənmək, چکنمک chəkinmək.
Abstemious, *a.* پرهیزکار pərhizkyār.
Abstinence, *s.* پرهیز pərhiz.
Absurd, *a.* مستحکمال məsəkhəralik; محال
mühal (impossible).
Abundance, *s.* چوقلوق böllük, چوقلوق
chökülük, کثرت kəsrət.
Abundant, *a.* بول böl, چوق chök.
Abuse, *s.* فساد fəsād; یولسزلوق yöl-
suzlук; یولسزقولانیش yöl-suz-kül-
lanish; سوکوب ساجمه süküb-sajmə, کفر
kyüfr, گلوب-سایما ghub-sayma; —, *v.a.*
یسزقولانمق yöl-suz-küllənmək;
سوکمک sügümək.

Abuz, v.a. وارتى دایانمک; وارتى
varmak.
Abuz, s. وارتى وارتى, حفره hüfrē.
Academy, s. مدرسه mèktēb; مدرسه
medrēsē.
Accede, v.a. موافقتا, قایل او kâ'il-öl,
müvâfikât-et.
Accelerate, v.a. تسريع tēssrî"-et,
تسريع ta "zil-et, حيزلاندرتى hizlan-
dirmek. [bül-et; اخذا akhz-et.
Accept, v.a. القى almak; قبولا kâ-
Acceptance, s. اخذ akhz; قبول kabül.
Acceptation, Acception, s. معنا mâ "nâ.
Access, s. دخول dëkhül.
Accident, s. قضا kâzâ; عرض "araz.
Accidental, s. تصادفى ittifâkî, تصادفى
tēssâdufî; عرضى "arazî.
Accidentally, ad. قضا از قضا ez-kâzâ,
كازا, قضايله kâzâ-ittifâkâ, اتفاقا
kâzâ.
Activity, s. يوقش yökush. [ila.
Accommodate, v.a. يرويرمک yēr-
-rirmek; ايشنى كورمک ishini-
-ghyirmek.
Accommodation, s. ير ير; ايشك
ishing-ghyürulmassi.
Accompany, v.a. برابرتمک bërâbër-
-ghirmek, رفاقتا rëfâkât-et.
Accomplice, s. قباحتم ارقه داشى kâbâ-
-het-ârkadashi, ارقه داش arkadash,
مجان mu "avin.
Accomplice, v.a. بجرمک bëjrmek,
حصوله كترمک blsharmak, باشارم
hâsetla-ghëtirmek; تمام tamlam-et,
اتملا itmâl-et, اكمال ikmâl-et,
تكميل tēkmil-et.

Accord, s. اتفاق ittifâk, اتحاد ittihad;
—, v.a. ويرمک, وويرمک, ih-
sân-et, انعام in "âm-et.
Accordance, s. مطابقت müvâfikât,
وفى wëfk.
According (to or as), pr. كورة
-ë-ghyürē; اوزره üzrē; —ly, ad.
اكاكوره anga-ghyürē.
Accouchement, s. وضع حمل vwâz'î-hâml.
Accoucheur, s. ايه هكيم ebē-hëkim.
Account, s. حساب hissâb: — v.a.
صايمق sâymaq, طوتمق tütmaq, عدا
"add-et, اعتبارا i "tibâr-et; — for,
v.a. ديمک demek; جواب ويرمک jê-
wâb-vërmek; سببى كوسترمک sëbë-
bini-ghyüsstermek, حكمتنى اكلامق
hikmëtini-ânglamak; — book, s. دفتر
dëftër.
Accountable, a. مسئول mës'ül.
Accumulate, v.a. برىمک birirmek,
طويلانمق tûplânmak; —, v.a.
برىمى birikdirmek, طويلانمق tûp-
-lamak, جمعاً jëm"-et.
Accumulation, s. برىمى birikdirish;
طويلانمق tûplânish; يغبين yighin.
Accuracy, s. صحت doghruluk, طوغرىلىق
sihhât.
Accurate, a. طوغرى doghrî, صحيح sahih.
Accursed, a. ملعون mel "ün.
Accusation, s. شكايه shikyâyet, اسناد
issnâd, اتهام ithâm.
Accuse, v.a. حقد و شكايه hakkinda-
-shikyâyet-e-, اتهام ithâm-et.
Accused, s. مدعى عليه müddâ"a-
- "âlëyh.

Accuser, *s.* مدعى mùddà‘i.
 Accustom, *v.a.* الشدومت alishdirmak;
 — one’s self, *v.n.* الشمتق alishmak,
 عادات ايدنمك “ādet-ēdinmek;
 اعتياد i“tiyād-et. [mè‘lūf.
 Accustomed, *a.* الشق alishik, مألوف
 Ache, *s.* اغرى aghri, سزى سانجى sanji, سزى
 sizı, وجع vəja, درد dèrd; —, *v.n.*
 اغرىمك aghrimak, سزلمك sizlémek.
 Achieve, *v.a.* ياپمق yapmak, فعله
 كتورمك fi“lé-ghètirmek.
 Acid, *a.* اكشى èkshi: sub-acid, *a.*
 مايجوش maykhòsh. [hðmüzlät.
 Acidity, *s.* حموضت èkshilik, ايشليك
 Acknowledge, *v.a.* اقرارا ikrar-et,
 اعتراف i“tiräf-et, تسليم tèslim-et,
 بلمك bilmek, طانيمق tanimak.
 Acknowledgment, *s.* سند sèned; تشكر
 tèshèkkyur; اقرار ikrar.
 Acme, *s.* اوج evj.
 Aconite, *s.* خائق الذئب khānik-u‘zzīb.
 Acorn, *s.* پلاموت palamut. [vèrmek.
 Acquaint, *v.a.* خيرويرمك khāber-
 Acquaintance, *s.* خبر khāber, معلومات
 mà“lūmāt; بلدك bildik; الفت òlfet.
 Acquainted, *a.* خبردار khāberdār, بلور
 bilir, خبرى اولان khāber-i-òlan.
 Acquiesce, *v.n.* راضى او rāzi-òl, تائل او
 kā‘il-òl, موافقتا mùwāfakāt-et.
 Acquiescence, *s.* رضا rizā, موافقت
 mùwāfakāt.
 Acquire, *v.a.* المقت almak, الهكتورمك
 èlé-ghètirmek, كسب ا پيداا pèydā-et,
 كسبب-et, استحصاا tahsīl-et, استحصاا-et.
 istihşāl-et.

Acquit, *v.a.* تبريه tètbrıyyé-et; — one’s
 self, *v.n.* تبريه ذمتا tètbrıyyè-i-
 -zimmèt-et.
 Acquittal, *s.* تبريه معناسنده tètbrıy-
 yé-mà“nàssında-hüküm.
 Acquittance, *s.* مقبوض سندی makbūz-
 sènédi, ابراسندی ibrà-sènédi.
 Acre, *s.* دونم dònüm.
 Acrid, *a.* اجى aji, سرت sèrt.
 Across, *pr.* بريانندن اولبريانه bir-yànın-
 dan-ò-bir-yànına, حاجپوارى اوله رق
 hāchwāri-òlarak, ارقورى arkiri (ày-
 kırı).
 Act, *s.* ايش ish, عمل fi“l, عمل amel;
 فصل fāssal; —, *v.n.* ايشلمك ishliè-
 mek, ايتمك ètmek, ياپمق yapmak,
 حرکتا hārèkèt-et.
 Action, *s.* ايش ish, عمل fi“l, عمل
 amel; غوغا ghāw-gha (kāwgha), جنك
 jènk, مهاربه mēhārèbè, دوکش dūghlūsh.
 Active, *a.* ايشكذار ishghıyuzār; كسكين
 kèsskin, سرت sèrt; *verb* active,
 فعل معلوم مستعدى fi“li-mà“lūm-i-
 mùta“addi.
 Actor, *s.* اويونچى òyunju, مقلد mùkallid.
 Actress, *s.* اونچيوى قارى òyunju-kārı.
 Actual, *a.* اصل əssal, ذات zāt.
 Actually, *ad.* حالا hāla, شمدى shımdı,
 حقيقتا bi“l-fi“l, بالنعل èl-ān,
 الحقيقه fi“l-hākika, hakikātan.
 Acute, *a.* سيورى sivri; اينجه inja; عقلو
 èkllü, درايتمو dirāyetli; (disease)
 يكي ظهور ايتمى yèngi-zühür-ètmiş;
 — angle, زاويه zāviyyè-i-hāddè.

Acuteness, *s.* فراست dirāyèt, ذراست
ferāssèt, عقل "akl.
Adamant, *s.* بولاك pūlak.
Adapt, *v.a.* اويدرمتق üydürmak.
Adapted, *a.* مناسب اويغون üyghun,
مناسب mēnāsāib. موافق mūwāfik.
Add, *v.a.* علاوه kātmaq, قاتمق "llāvē-et,
ضم zāmm-et; — up, *v.a.* يگون ا
yēkyun-et, طوپلامق tōplamak, جمع
jēmm-et.
Adder, *s.* انكرت ènghérèk, انعى èf"à.
Addict one's self, *v.n.* الشتمق alishmak,
عادت ايدنمق "adet-èdinmek.
Addicted, *a.* مبتلا mùbtélā.
Addition, *s.* علاوه "llāvē, ضم zāmm;
جمع (arith.) قره جملة "jēmm, جمع kārā-
jūmlē.
Additional, *s.* قاتمه kātma, علاوه "llāvē,
زيد zā'id; يدك yèdek. [chùruk.
Addle, Addled, *a.* جوروك jalj, جلتى
Address, *v.a.* سويلمق sūwēylémek,
خطاب khitāb-et; كوندرمق ghyūn-
dürmek; (a letter) مكتوبك اوستنى
mēktubung-üstunu-yāzmaq;
— *s.* هنر hūnr, معرفت mā'rifèt,
مكتوبك اوستى mēktubung-üstü;
ير سمت sēmt, ير
yir, العرس ādrēs.
Advice, *v.a.* ايرادا irād-et. [üstāz.
Adept, *s.* استاد üstā, استاد üstād,
استاد üstā.
Adequate, *a.* يتشور yēti-
shir, وافی wāfi, کافی kyāfi.
Adhere, *v.n.* طوتمق yāpishmak, ياشمق
tūtmak; ملازمى mlāzémèt-et.
Adherent, *s.* تابع tābi, طرفدار tārafdar.

Adhesion, *s.* ياشمه yāpishma, لسوق
pishma.
Adhesive, *a.* ياشقان yāpishkan,
لزوجيتلو lüzūjjiyyètlü.
Adieu, *int.* اي والله èy-vā-'llāh, الله
اوغوراوله allāha-issmārādīk, اصمارلدق
oghur-òla, اوغورلر اوله oghurlar-òla;
خوش كلدك, صفاكلدك safā-ghēlding,
khòsh-ghēlding; سلامتله sēlāmètla;
الدعا èd-du"ā; والسلام wē-'ss-sēlām.
Adjacent, *a.* يتبين yākin, جوار jiwār,
همجوار hēmjiwār; بتشك bitishik,
ملاصق mlāssik, متصل mùttāssil.
Adjective, *s.* صفت sıfat. [tērfik-et.
Adjoin, *v.a.* قاتمق kātmaq, ترفيق
Adjourn, *v.a.* بشقه وقته براتمق bāshka-
wākta-brākmak; —, *v.n.* بشقه وقت
طوپلانمق طوغلتمق bāshka - wākit -
tōplanmaq - üzérē - mējliss-shimdilik-dāghilmak.
Adjournment, *s.* بشقه وقته احواله bāshka-
wākta-ihālē.
Adjudicate, *v.n.* دعوى فصلā dā" wā-fāssl-
et; —, *v.a.* حكم hukm-et.
Adjunct, *s.* تيممه tētimmé, ضميمة zā-
mimé; يارديمقى yārdimji.
Adjure, *v.a.* يالوارمق yālvārmak, رجاء
rijā-et, نياز niyāz-et.
Adjust, *v.a.* اويدرمتق üydürmak,
طوغريلتمق dōghriltmaq, تصحيح
tāsshih-et.
Adjustment, *s.* تصحيح tāsshih.
Adjutant, *s.* الی امينى alay-èmini.
Admeasurement, *s.* مساحه mēssāhē.
Administer, *v.a.* باقمق bākmak, رؤيتā

rû'yèt-et, ادارا idarâ-et; ويرمك
vèrmek, ايجورمك yèdirmek, ايجورمك
ichirmek, تناول ايتدرمك tènâvul-
-èttirmek.
Administration, *s.* ادارا idarâ; وكلاى
وکلاى vuklâ-tâkimi.
Admirable, *a.* شايان گوزل ghyûzèl, شايان
شايان shâyânî-tâhsîn.
Admirably, *ad.* پک اعلا pèk-â-"là.
Admiral, *s.* بحريه پاشاسى bâhriyyè-
-pâshassi, اميرال اميرال; قيودانه پاشا
kâpudâna-pâsha; lord-high —,
قيودان پاشا kâpudân-pâsha (kâptan-
pâsha), قيودان دريا kâpudânî-dèryâ;
vice — of the fleet, بحريه فريقي
bâhriyyè-fèrîki; vice —, بطرونه پاشا
pâtrûna-pâsha; rear —, ارياله پاشا
iriyâla-pâsha; — superintendant,
ليمان راييسى پاشا limân-rè'yissi-pâsha;
—'s ship, پاشا كميسى pâsha-ghè-
-missi.
Admiralty, *s.* بحريه قهوسى bâhriyyè-
-kâpîssi; (at Constantinople) ديوانخانه
diwankhânè; first lord of the —,
بحريه ناظري bâhriyyè-nâziri.
Admiration, *s.* بگننش bèghèniash,
تأحسن tâhsîn, مستأحسن mùstâhsèn.
Admire, *v.a.* بگنمك bèghènmek,
تأحسن taâhsîn-et. [mèrâkli.
Admirer, *s.* عاشق "ashîk, مراقلو
Admission, *s.* اخذ âkhz, قبول kâbûl;
تسليم ghîrish, دخول dûkhûl;
تسليم tâsslim, قبول kâbûl.
Admit, *v.a.* المق almak, اخذا âkhz-et,
صوقمق ichèri-kòmak, ايجورمق

sòkmak, قبول kâbûl-et, تسليم tâsslim
lîm-et, اذن ويرمك izin-vèrmek.
Admittance, *s.* دخول dûkhûl.
Admixture, *s.* قاتما kâtma, شدرلمه
kârfehdirîlma, علاوه "ilâvè.
Admonish, *v.a.* نصيحت ويرمك nâss
hât-vèrmek, تنبيه tènbiâ-et.
Admonition, *s.* نصيحت nâssihât, ميه
tènbiâ.
Adolescence, *s.* كنجلك ghènjlîk.
Adopt, *v.a.* طومتق tûtmaq; يمتق
ùymak, امثال امتثال-et; بولا
kâbûl-et; اولاد لغه قبول olâdlîghè
kâbûl-et.
Adoption, *s.* قبول و امثال kâbûl-
-lîmtissâl; اخذ و قبول âkhz-u-kâbûl.
Adoptive, *a.* آخرتلك âkhirètlîk.
Adorable, *a.* طابنلور tâpinîlîr, حده
سجدته شايان sèjdetè-shâyân. ["ibâdetè
-shâyân.
Adoration, *s.* سجده sèjdetè, سادات
Adore, *v.a.* سجدوا sèjdetè-e-, بادت
"ibâdet-e-, پرستش pèrèstish-e
طابنمق tâpinmak.
Adorn, *v.a.* زينتلندرمك zînetlèndirmel
زينتا tèzyin-et.
Adrianople, *s.* ادرنه èdîrnè. [fèz
Adriatic, *s.* وندك كوزى Vènedîk-kyû
الكزمويك اقديسىه كتمك
Adrift, *ad.* يالنگيز-سؤيىنگ-الكىندىسالا-غبي
mek-ùzèrè.
Adroit, *a.* چابك châbuk, تتك tètîl
معرفتو hûnèrli, ma"rifètlî.
Adroitness, *s.* چابكللك châbuklik, نر
hûnèr, معرفت ma"rifèt.

- Adulation, *s.* مداهنه mudāhanē.
Adj. a. and s. عقله بالغ biyuk, بيوك
 "akle-bāligh.
Adalterate, v.a. صافلغنى بوزمق sālfi-
 pāini-bōzmaq, ايجنه شى قاتمق ichina-
 shēy-kātmak.
Adalterer, s. زناكار zinākār, زانى zānī,
 زنپاره zēnpārē (zāmpāra).
Adalteress, s. روسپى زانيه zāniyyē, روسپى
 rosspī (ōrosspō), فاحشه fāhishē.
Adalterous, a. زنائى zinākār, زنائى
 zinā'ī.
Adultery, s. زنا zinā, زنپارەك zēnpā-
 rā'ik (zāmpārā'ik), روسپىك rōss-
 pā'ik (ōrosspōluk).
Advance, v.s. ايلروكلمك iléri-ghèlmeq,
 ايلرولمك ilérlémek; —, *v.a.*
 ايلروكلتورمك ilérlétkmek, ايلروكلتمك
 iléri-ghètirmek, ايلروچكمك iléri-
 chèkmeq, ايلروسورمك iléri-sürmek;
 ايرادا dēr-pish-et, ايراد irād-et,
 ايلردن ويريمنك sūwèylémek, ايلردن
 iléridan-vèrmek: —, *s.* ايلروليش
 ilérléyish, ايلردن ويريمنك iléridan-
 vèrish.
Advancement, s. ايلروليش ilérléyish;
 ايلروليش ilérléyish.
Advantage, s. كار kyār, فائده fā'idē,
 نفع nēf, منفعت mēnfā"āt; to take
 —, فرصتى قولانمق firsati-kullanmak.
Advantageous, a. كارهلو kyārli, فائدهلو
 fā'idéli.
Advent, s. قدوم kōdūm.
Adventure, s. سرگذشت mājérā, ماجرا māj-
 érah, سرمایه تجارت حصهسى sirghyuzēsht,
 sērmāyē'i-tijārēt-hissā'ēsei; —, *v.s.*
 قرمق jēsāret-et; —, *v.a.* كرمق
 kōmaq.
Adventurer, s. سهرسى sērsā'ī, بختنه
 bākh'tina-ghyūghēnir-mējhūlū-'l-lāsal-kimēsēnē.
Adversary, s. خصم khāssm, دشمن
 dūshmān. [khālif.
Adverse, a. ترس tērss, مخالف mū-
 khālif.
Adversity, s. بختسزلك bākh'tsāzlik,
 دشگونلك dūshkyunluk, نكبت
 nikbēt, فلاكت fēlākēt.
Advert, v.s. ايلما imā-et, ايلدورمق ang-
 dīrmak.
Advertise, v.a. اعلان ilān-et;
 خبر ويريمنك khābēr-vèrmek.
Advertisement, s. اعلان ilān.
Advice, s. خبر khābēr; نصيحت nās-
 sīhāt; تدبير tēdbīr.
Advisable, a. مناسب mūnāsīb.
Advise, v.a. نصيحت ويريمنك nās-sīhāt-
 vèrmek; اخطار ilkhātār-et; تدبير
 tēdbīr-et; —, *v.s.* استشاره isti-
 shārah-et, دانشمق dānīshmaq. Ill-
 advised, عقسز "āklsāz.
Advocacy, s. التزام iltizām, صحابت
 sāhābet.
Advocate, s. صحابت ايدن sāhābet-
 ēden; دعوى وكيلى dā"wa-vēkīli;
 —, *v.a.* صاحب چيتمق sāhib-chik-
 mak (sā'ab), صحابت sāhābet-et,
 تصحبا tassābhūb-et.
Æra, s. مبداء تعداد اوقات tārikh, تاريخ tāri-
 kh, مبداء تعداد اوقات mēbdē'i-tā" dādi-ēvkāt.
Aerial, a. هوائى hāwā"ī.

Æsthetics, *s. pl.* علم جمالات "ilmi-jemālat.
 Afar, *ad.* اوزاق ūzak, اوزاقده ūzakda.
 Affability, *s.* تطفف chelēbilik, تطفف talattuf, نوازش nū-wāzish.
 Affable, *a.* تطفف چلبى chelēbi, تطفف تطفف -tifji; to be affable with, *v.a.* تطفف تطفف-et.
 Affair, *s.* ايش ish, مصلحت məsalāhat; وقعه jenk, محاربه mūhārēbē; واقعه wāq'ā.
 Affect, *v.a.* تأثير tē'sīr-et. [-nēzākāt.
 Affectation, *s.* بوقدن نزاکت bōkdan-
 Affected, *a.* متأثر mūtē'essir; ياپمه yāpma. [dōkunur.
 Affecting, *a.* مؤثر mūtē'ssir, دوقنور.
 Affection, *s.* حس قلبى hīssi-kalbī; محبت məhābbēt, خلوص khūlūss, مرض khūssūss; علت "illēt, مراز məraz. [bēt-mēshmūl.
 Affectionate, *a.* محبت مشمول məhāb-
 Affiance, *s.* توکل "timād, اعتماد tē-
 vèkkyul; —, *v.a.* نکاح nikyāh-et, عدا "ākd-et.
 Affidavit, *s.* بمین تحتنده ویرلان تقریر و بیان yēmīn-tāhtinda-vērīlān-tākrīr-ū-bēyān.
 Affinity, *s.* تزوجدن حاصل اولان قرابت tezēvvujdan - hāssīl - ōlan - kārābēt, سهریت sıhriyyēt; مناسبت münāssē-bēt.
 Affirm, *v.a.* اثباتا تصدیق tāsddīk-et, ایداعا issbāt-et, ایداعا iddi"ā-et, سویلمک sūvēylēmek.

Affirmation, *s.* تصدیق tāsddīk, بات issbāt; ایداعا iddi"ā.
 Affirmative, *a.* تصدیق tāsddīkī, ونى sūbūtī.
 Afflict, *v.a.* کدر ویرمک kēdker-vērmel, دوچار قیلیمک dūchār-kılmak.
 Affliction, *s.* کدر kēdker; مصیبت mūsībēt, بلا bēlā.
 Affluence, *s.* زنگینلک zēngīnlik.
 Affluent, *a.* زنگین zēngīn.
 Afford, *v.a.* ویرمک vērmek, کورمک ghētirmek, ایراتا irās-et; حملا tāhāmmul-et.
 Affranchise, *v.a.* آزادا āzād-et.
 Affray, *s.* غوغا kāwgha.
 Affront, *s.* معامله غیر لایقه mū"āmlēlē'ī-ghāyri-lāyika, بدمعامله bēd-mū"āmlēlē; —, *v.a.* قارشوقومتی kārshū kōmak; کوجندرمک ghyūjēndirmel, دارلتمک dāriltmek.
 Afghan, *a.* افغان āfghān.
 Afghanistan, *s.* افغانستان āfghānīsstān.
 Afire, *ad.* یانیور yāniūr.
 Afloat, *ad.* یوزیور yūziyūr.
 Afoot, *ad.* ایاقده āyakda.
 Afore-mentioned, afore-named, afore said, *a.* مذکور mēzkyūr, مزبور mēzbūr, مسفور mēssfūr, مومی الیه mūmā ilēyh, مشارالیه mūshārun-ilēyh.
 Afraid (to be), *v.n.* قورومتی kōrkmak, خوفā khāvft-et.
 Afresh, *ad.* یکیدن yēngīdan, جدداً mūjēddēdan; مکرراً mūkerrāran.
 Africa, *s.* آفریقه āfrika.
 African, *a.* آفریقهلو āfrikalu.

Afront, *ad.* برابر birābār, برحذاد bir-hizāda.
 Aft, *ad.* كيرو ghèri, كيرويه ghèriya, كيرده ghèrida, قباچه طوغرى kichadoghru.
 After, *pr.* دنصكرو dan-sòngra, بعد bā"da; —, *ad.* صكرو sòngra, بعدد bā"dahū; —, *a.* (mar.) كيروكى ghèriki, كيرودهكى ghèridèki.
 Afterbirth, *s.* صوك sòng.
 Afternoon, *s.* ايكندى وقتلى ikindi-waklari. [bā"dahū.
 Afterwards, *ad.* صكرو sòngra, بعدد
 Again, *ad.* يينه yinē (ghènē), تكرر tèkrār, بردها tèkrāran, تكررأ tèkrārā-dāhā.
 Against, *pr.* ئه قارشو a-kārshi; قارشينه kārshisina; قارشينده kārshisinda; عليهنه "alèyhina, خاننه khilāfina, خاننده khilāfinda.
 Agate, *s.* سليمانى sulèymāni. (?)
 Age, *s.* ياش yāsh, سن sinn; عصر "asr, دور devr, قرن kārñ; of age, *a.* بالغ bāligh, عاقله بالغ "akla-bāligh; under age, *a.* صى sābi.
 Aged, *a.* كونلك ghyūnluk; ايلقى àylīk; ياشنده yāshinda; اختيار ikhtiyār, كؤجا köja, مئسن müsseinn.
 Agency, *s.* واسطه wāssita, وساطت wèss-itèt, معرفت mā"rifèt.
 Agent, *s.* وكيل vèkīl, واسطه wāssita, آدم adam (Adam). [ètmeklik.
 Agglomeration, *s.* طوب ايتمكلك tòp

Aggrandizement, *s.* بيوتمكلك biyut-meklik.
 Aggravate, *v.a.* دهاننا dāhā-fēna, et, دهابترā dāhā-bèter-et; قيزدرمتى kiz-dirmak, دارلتمتى dāriltmak.
 Aggravation, *s.* اغصاب igzāb.
 Aggregate, *a. & s.* مجموع mẽjmū".
 Aggression, *s.* تجاوز tèjāvuz, تخطى tàkhàtti.
 Aggressor, *s.* برله نزاغه سبب tèjāvuz-berle-takhàtti-birla-nizā"asèbeb-òlan.
 Aggrieved, *a.* مغدور mǎzlūm, مظلوم mǎghdūr, ستمديد sitemdīdē.
 Agility, *s.* چاپكلك chàbukluk.
 Aigio, *s.* باش bāsh.
 Agitate, *v.a.* چالقامتى chālkamak; اضطراب وييرمك iztirāb - vèrmek, قارشدرمتى müztārīb-et; مضطربأ kārishdirmak.
 Agitation, *s.* چالقانش chālkānish; اضطراب iztirāb; تلاطم tēlātum, نموج tēmèvvuj.
 Ago, *ad.* بوندىن مقدم bündan-mùkkād-dəm, بوندىن اول bündan-èvväl.
 Agony, *s.* عظيم اضطراب "azīm-iztirāb; حاله النزع hālétu-'n-nèz"i.
 Agree, *v.n.* مقاوله mü-mqāwala, قول kavl-et, كإصله kīvelē-et; قرار وييرمك kārār-vèrmek; موافقتا müwāfakāt-et; اويتمتى iyi-ghèlmek, اويتمك öymak, اويتمون كلك öyghun-ghèlmek, موافق كلك müwāfik-ghèlmek; مطابق mü'tābīk-òl, توافق tāwāffuk-et; — together, *v.n.* اوييرشمقى öyushmak.

Agreeable, *a.* تاتلو tātli, كوزل ghyùzèl, خوش khòsh, شیرین shirīn, لطیف lètīf.
 Agreeably to (or with), *ad.* تطبیقاً tātbiqā, توفیقاً tèvfiqā. [mùk-lévélé.
 Agreement, *s.* مقاوله saz, قول kavl, سوز saz.
 Agriculture, *s.* حراست zirā“āt, زراعت and حرائت hirāsèt, فلاحت fèlāhèt.
 Agriculturist, *s.* اهل زراعت èhli-zirā“āt.
 Aground, *ad.* قریه او طورمش kàraya-òturmush.
 Ague, *s.* ایستمه issitma, ستمه sītma.
 Ah, *inf.* آه àh, واہ wāh, ایواہ èywāh, حیف hàyf, دریغ dirīgh.
 Ahead, *ad.* ایلرو iléro.
 Ahoy! *inf.* آئی èy.
 Aid, *s.* یاردم yārdam, اعانه i“ānē, امداد imdād, معاونت mù“āvenèt; —, *v.a.* یاردم یاردم-et, اعانه اعانه-èt, معاونت معاونت-èt.
 Aide-de-camp, *s.* یاور حرب yāvèr, یاور حرب yāvèri-hàrb.
 Ail, *v.s.* what ails me? نهم وار nèm-vār; — thee? ننگ وار nèng-vār; — him, her, it? نسی وار nèssi-vār; — us? نهمزوار nèmez-vār; — you? ننگر وار nèngiz-vār; — them? نلری وار nèléri-vār.
 Ailing, *a.* کیفسز kèyfaiz, خسته khāssta, مزاجسز mizājsiz, نامزاج nāmizāj.
 Ailment, *s.* خسته لی kèyfaizlik, کیفسز لک khāsstalāk; علت “illèt, درد dèrd.
 Aim, *v.s.* نشان المتی nishān-almek; کورمتی kùrmek, امل èmel-et; —, *s.* قصد kasəd, امل èmel, مرام mèrām,

مقصود màksūd; نشان الش nishān alish.
 Air, *s.* هوا hewā (hāwa); نفس nèfēs; تور tàwr; —, *v.a.* کومسترمک kòmstèrmek, شہ سرمک shèh sèrmek, گھوئہ سرمک ghyùnèsha-sèrmek, هوا ویرمک hawa-virmek; to give one's self airs, یار یار-ساتمق yāwār sātmaq.
 Air-balloon, *s.* بالون bālon. [(tùfègh)
 Air-gun, *s.* یل تفنگی yèl-tùfèng.
 Air-hole, *s.* س دلیکی nèfesslik, نفسلک.
 Airy, *a.* هوا دار hawadār. [nèfess-dèlig.
 Ajar, *a.* اچق àchik.
 Akin, *a.* خصم khissm.
 Alabaster, *s.* آق مرمر ak-mèrmèr.
 Alacrity, *s.* مسارعت mùssāra“a, ممنونیت memnūniyyèt.
 Alarm, *s.* خوف khāf, قورقو kòrkv, دهشت dèshst; خبر khābèr; —, *v.a.* قورقو ویرمک kòrkv-èrmek, قورقومتق kòrkv-tèmq, تخویف tàkhwif-èt, آخانہ ikhāfè-et.
 Alas, *inf.* آئی ày, وای wāy, واہ wāh, حیف hàyf, دریغ dirīgh.
 Albania, *s.* ارناؤد ولایتی àrnāwd-vilāyè.
 Albanian, *s.* and *a.* ارناؤد àrnāwd.
 Albeit, *c.* هر تقدیر hèr-nākadar, سادہ sadè.
 Alchemist, *s.* کیمیایگر kīmiyā-ghèr.
 Alchemy, *s.* علم کیمیا “ilmi-kīmiyā.
 Alcohol, *s.* روح rùh.
 Alcove, *s.* حجره hùjrè. [lgha
 Alder-tree, *s.* مرورا غاجی mùrvè.
 Alderman, *s.* اعیان a“yān.

Allé, *s.* بیاض ارابه صوبی bèyaz-ârapa-sûyü.
 Allé, *s.* انبیق inbik.
 Allé (to be on the), *v. n.* او یائق او dârt-ghyâz-ò,
 دارت گوز او dârt-ghyâz-ò,
 دارت گوز توتلو ghyâz-kûlak-òl.
 Allé, *s.* جبر jèbr.
 Allé, *s.* جزایر Jézâ'ir.
 Allé, *s.* نام دیگر nâmi-dîghèr.
 Allé, *s.* یابنجی yâbnjî.
 Allé, *s.* آخره تملیک âkhâra-têm-
 tik-et, تیریدا tèbrîd-et. [mak.
 Allé, *s.* قونمق kôn-
 mek, امک êmek.
 Allé, *s.* مشابه mù-
 shâh, بر bir.
 Allé, *s.* غذا ghîdâ, ییه جک yèyé-
 jek, بلیه جک bèsaléyéjek,
 ییمک [yèmek.
 Allé, *s.* نفقہ nâfaka.
 Allé, *s.* دیری dirî, صاغ sâgh,
 بحیات hayât, حیاتدہ hayât-da.
 Allé, *s.* القلی alkâlî.
 Allé, *s.* بیتون bitun, هب hêp,
 جمیع bitun, جمیع bitun,
 جملہ jâmlê; above —, خصوصاً
 khû-
 klâm.
 Allé, *s.* تسکین tèsakîn-et.
 Allé, *s.* دعوی dà'wâ, قضیہ
 kiziyé.
 Allé, *s.* ایرادا irâd-e.
 Allé, *s.* تبعیت tâba'lyyèt;
 مدت sâdâklât.
 Allé, *s.* خفیفتمک khâfîftmek,
 تخفیف tâkhfîf-et.
 Allé, *s.* دار صوقاق dâr-sòkak,
 چیقمز chîkmâz-sòkak.
 Allé, *s.* اتفاق ittîfâk.

Allied, *a.* متفق mùttèfik.
 Alligator, *s.* تمساح tîmsâh.
 Allocution, *s.* نطق nûtk.
 Allot, *v. a.* تخصیص tâkhsîss-et.
 Allotment, *s.* حصہ hissé.
 Allow, *v. a.* براتمق brâkmak, قومتق
 kômak, اذن ویرمک izin-vèrmek,
 رخصت ویرمک rûkhsâl-t-vèrmek,
 جواز ویرمک jèwâz-vèrmek,
 تعیین tâ'yîn-et, تخصیص
 tâkhsîss-et; — of, قبول kâbûl-et;
 — for, حسابا hissâb-et; —, *v. n.*
 تسلیم tèsalîm-et, اعتراف i'tirâf-et.
 Allowable, *a.* جائز jā'iz.
 Allowance, *s.* ایلق âylîk, کوندولک
 ghyûndêlik, تعیین tâ'yîn,
 تعیینات tâ'yînât; to make — for,
 حسابہ داخلہ nâzar-et, نظراً
 hissâba-dâkhil-et.
 Alloy, *s.* التوندکومشہ قاتلان باقر âltîna-
 ghyûmîsha-kâlîlan-bâkîr; عیار "âyâr.
 Allude to, *v. a.* ایما imâ-et, اکرمتی
 ângdîrmak.
 Allure, *v. a.* جزیب jèzb-et.
 Allurement, *s.* جازبه jāzîbê.
 Alluring, *a.* جازب jāzîb.
 Allusion, *s.* ایما imâ, اکرش ângdîrîsh.
 Ally, *v. a.* رابطه واحدہ تحتہ ادخال
 râbâtâ'i-wâhidê-tâhtîna-idkhâl-et; —,
 متفق mùttèfik.
 Almanack, *s.* تقویم tâkwîm, سالنامہ
 sâlnâmê.
 Almighty, *a.* قدیر kâdir.
 Almond, *s.* بادام bâdem.
 Almoner, *s.* امام imâm.

Almost, *ad.* همان hēman (hēmən),
ازقادی az-kaldī.

Alms, *s.* صدقه sādaka.

Aloes, *s.* صبر sabr; wood of —,
عوداغاجی "ud-āghājī.

Aloft, *ad.* یوقاری yūkāri, یوقاریده yū-
kārida (yūkārida).

Alone, *a.* يالکيز yālngiz, تنها tēnhā,
باشلوباشنه bāshlū-bāshīna; all —,
یاپه یالکز yāpa-yālngiz.

Along, *ad.* بوینجه bōyunja; come
along! کل باقالم ghēl-bāklālm; go
along, کیت بقالم ghīt-bāklālm,
هایدی سکدر iahinga-ghīt, ایشکه کیت
hāydi-sktir.

Alongside, *ad.* یاننه yānīna, یاننده yā-
nīnda; — one another, قارن قارنه
kārn-kārna, بورد بوردیه bōrda-bōr-
daya.

Aloof, *ad.* اوزاقدە òzakda, الارجده àlār-
ghada.

Aloud, *ad.* پک pēk, جهراً jēhran,
صوت بلندایله svti-būlēnd-īla.

Alphabet, *s.* القبا èlif-bā (èlif-bē).

Alphabetically, *ad.* حروف هجاء ترتیبی اوزره
hūrūfu-hējā-tèrtibi-üzérē.

Already, *ad.* شمدی بیله shimdi-bilē,
اول وقتە قالمیه رق òl-wākta-kālmaya-
rak.

Also, *c.* وكذلك kèzālik, وكذلك və-
kèzālik, ده dē, دخی dākhi, دخی və-
dākhi, وهدخی və-hēm-dākhi,
ورد və-bir-dē, وهدده və-hēm-dē,
هدده hēm-dē.

Altar, *s.* مذبح mèzbāh.

Alter, *v.a.* دیکشدرمک dighishdirme
بشقە هیسته قومت bāshka-hèy'èta-k
mak, یووائباتا tèbdīl-et, تبدیل
māhv-u-issēbt-et; —, *v.n.* کشمک
dighishmek, تغیرا tāghāyyur-et.

Alteration, *s.* تبدیل tèbdīl; یووائبات
māhv-u-issēbt.

Altercation, *s.* نزاع nizā, "من
منازعه nāza", غوغا ghāwgha (kāwgha).

Alternate, *a.* متبادل mütēbādīl, نابوب
mütēnāvib; on alternate days,
کون اشوری ghyūn-āshiri.

Alternate, *v.n.* نوبت کشمک nūbetleshmek

Alternately, *ad.* نوبتله nūbētlā, نابوبه
mütēnāvibētēn, "على المناوبه"
-mūnāvēbē.

Alternative, *s.* چاره chārē, بقیول
bāshka-yōl, طریق آخر tāriki-ākhār.

Although, *c.* هر نقدر hēr-nākad
ایسه issada.

Altitude, *s.* ارتفاع irtifa.

Altogether, *ad.* نون بتون bitun-bitun.

Alum, *s.* شاب shāb.

Alluminium, } *s.* بردرلو معدن bir-dūlū

Alluminum, } -ma"den.

Always, *ad.* دائماً dā'ima, زمان
hēr-zāman, هروقت hēr-wākt.

Amanuensis, *s.* کاتب kyātīb.

Amass, *v.a.* طوپلامت tōplamē
"جمعاً birikdirmek, برکدرمک jēm"

Amateur, *s.* هوسلو hāvēssli.

Amaze, *v.a.* تعجب ایتدرمک tā'ājjū
-èttirmek; amazed, *a.* متعجب m
ta"ājjib, حیران hāyrān; to

شاشمق "عجيب" tazjub-et, شاشمق
 shashmak, حيران قالمق hâyran-kâl-
 mak, باته قالمق bâka-
 kâlmak.
 amazing, a. عجيب "ajîb (ajâ'ib),
 غريب gharîb; —ly, ad. چوق chòk.
 ambassador, s. سفير, ايلچي èlchi sèfir.
 amber, s. كهربا kèhrbâ (kèhlîbâr).
 ambergrasse, Ambergris, s. عنبر "ànbâr.
 ambiguous, a. مغلق kâplânik, مغلق
 mùghlâk.
 ambiguity, s. مغلقق mùghlâklik.
 ambition, s. حرص الشان hîrassu-'ah-
 shân, حرص حكومت hîrassi-hûkyû-
 mak. [-'ah-shân.
 ambrosia, s. حريص الشان hârissu-
 shân.
 amiable, s. اشكين راهوان râhwân, اشكين
 èshkin; —, v.s. اشمك èshmek,
 راهوان اشكين èshkin-ghitmek,
 راهوان اشكين èshkin-ghitmek,
 ambler, Ambling-horse, s. راهوان
 râhwân, اشكين بارگير èshkin-bârgîr
 (bârgîr).
 amercade, Ambush, s. پوصو pûssu;
 to lay an ambush, پوصى تورمق
 pûssu tûrmak; to fall into an am-
 bush, پوصى يه تولمق pûssu yè tûl-
 mak. [mak.
 amenable, a. مسؤل mès'ûl.
 amend, v.s. طوغرلتمق dõghrultmak,
 اصلاح isalâh, تصحيح tashih-et-
 et; —, v.s. برزايولو bir-âz-iyi-òl-
 et; ايواولمغه يول توتمق
 iyivâlmagha-yòl-
 amendment, s. فرق fark. [-tûtmak.
 amends, to make, v.s. تصمينا taz-

mîn-et, ترضيه ويرمك tarzilyé-vèr-
 mek; اجيسنى چيقارمق ajissini-çhî-
 kârmak.
 America, s. امريكا Amérika.
 American, s. and a. امريقالو Amérikall.
 Amethyst, s. جيلقوم jèbélòkum.
 Amiable, a. كوزل خويلو ghyüzèl-
 khûylu, تاتلو tâtlî. [dòsstâné.
 Amicable, a. Amicably, ad. دوستانه
 dostânê.
 Amidst, pr. اورته سنده òrtassinda,
 اراسنده àrassinda.
 Amidships, ad. اورته ييرلرينه طوغرى òrta-
 yèrlérina-dõghru.
 Amiss, a. فنا fâna, سقط sâkat.
 Amity, s. دوستلى dõstluk, دوستى
 dõssti, محبت mâhâbbèt, مهادنت
 mûkhâdénèt.
 Ammonia, s. نشادر nishâdir.
 Ammoniac, s. نشادر nishâdir.
 Ammunition, s. باروت bârut, جبخانه
 jèbkhâné.
 Amnesty, s. عفو عام "âfvi-"âmm.
 Among, Amongst, pr. اراسنه àras-
 sina, اراسنده àrassinda.
 Amorous, a. عامقانه "âshikâné.
 Amount, s. مبلغ mèblagh; طوبى tûp,
 بالغ او bâlgh-òl; —, v.s. يگون
 yèkyûn; —, v.s. بالغ او bâl-
 ligh-òl.
 Amphibious, a. هم صوده هم قورده ياشار
 hèm-sûda-hèm-kârada-yâshar.
 Ample, a. بول bòl, كنىش ghènish.
 Amplitude, s. سعه مشرق al-'â'i-mèshrik.
 Amputate, v.s. كسمك kèssmek, قطع
 kât"-et. [kât".
 Amputation, s. كسليمه kèssilmé, قطع

- Amulet, *s.* نَسْخَة nùssakha (mùssaka).
- Amuse, *v.a.* اَكْلَنْدِرْمَك ègħlndirmek ;
— one's self, *v.n.* اَكْلَنْمَك ègħlñm-
An, *art.* بِر bir. [mek.
- Analogous, *a.* مُشَابِهَة mùshābih, مَقِيس
mākīss. [مَقِيس kīyāss.
- Analogy, *s.* مُشَابَهَة mùshābēhèt ;
- Analysis, *s.* حَل hāll.
- Analyze, *v.n.* حَلَّا hāll-et.
- Anarchy, *s.* فِئْسَاد fēssād, اِخْتِلَال ikhtilāl.
- Anathema, *s.* لَعْنَة là "nèt, بَدْدَعَا bèd-
-dù "ā, اَفْرُوز əforòz.
- Anatomize, *v.a.* تَشْرِيح tēshrih-et.
- Anatomy, *s.* تَشْرِيح tēshrih.
- Ancestor, *s.* جَد jèdd (pl. اَجْدَاد èjdād.)
- Ancestry, *s.* اَجْدَاد èjdād ; نَسَب nèseb.
- Anchor, *s.* لَنْكِر timūr (dèmir), تَيْمُور
lènghèr ; —, *v.a.* تَيْمُورَلْمَك dèmir-
lémek ; —, *v.n.* تَيْمُورَلْمَك dèmir-lé-
mek, تَيْمُورَاتْمَق dèmir-àtmak ; at
—, تَيْمُورَلْمَق dèmirli ; to cast —,
تَيْمُورَلْمَق dèmir-àtmak ; to weigh
—, دَمِيرِي قَالْدِرْمَق dèmiri-kàldirmak.
- Anchorage, *s.* تَيْمُورَبَرِي dèmir-yèri,
تَيْمُورَلِيَهَجَك dèmir-léyèjek-yèr.
- Anchored, *a.* تَيْمُورَلْمَق dèmirli.
- Anchovy, *s.* سَارْدَلَة sàrdèla.
- Ancient, *a.* اَسْكِي èsski, قَدِيم kàdim,
كَارْقَدِيم kyāri-kàdim.
- Ancients, *s. pl.* مُتَقَدِمِينَ mùtaklād-
dimīn, اَسْكِي زَمَان اَدَمَلَرِي èsski-zā-
mān-ādamlari.
- And, *c.* وَ və, دَه dè, دَخِي dākhi.
- Anecdote, *s.* فِكْرَة fikra, مَنقَبَة mənkebè.
- Anemone, *s.* مَانِسَة mānissa.
- Angel, *s.* مَلِك mèlek, مَلَائِكَة mələ'īl
- Angelic, *a.* مَلِكِي mèlekī.
- Anger, *s.* دَارْغِينَلِي dārghinlik, رَغِينَلِي
kizghinlik, غَضَب ghāzab.
- Angina, *s.* خَنَاق عَلِي khōnnāk-"illè
- Angina pectoris, *s.* فِئْتِ الصَّدْر bī
nèv-"i-ziku-sādr.
- Angle, *s.* كُوشَة kyāshè, زَاوِيَة zāvīyy
—, *v.n.* اَوْلَتِه اَيْلِه بَاتِي اَوْلَمَق òlta-il
bālik-āwlamak.
- Angry, *a.* دَارْغِين dārghin ; to be —
v.n. دَارْمَق dārlmak, قِيَزْمَق kīzma
سَبِه كَلْمَك ghyūjzènmek, كُوشَمَق
ghāzaba-ghèlmek, حَدْتَلْمَق hī
dètlènmek.
- Anguish, *s.* عَظِيم دَرْد "azīm-dèrd, عَظِيم
كُوشَمَق "azīm-kèdkr.
- Angular, *a.* كُوشَلِي kyāshèli.
- Animal, *s.* حَيَوَان hāywān ; —,
حَيَوَانِي hāywānī.
- Animalcule, *s.* حَيَوَانَجَق hāywānjèk.
- Animate, *v.a.* جَان وَيْرْمَق jān-vèrme
جَانْلَنْدِرْمَق jānlndirmek, يَا
ihyā-et.
- Animated, *a.* بَشَاشْتَلُو bèshāshètlī.
- Animation, *s.* بَشَاشْت bèshāshèt.
- Animosity, *s.* عِدَاوَة "ādāvēt, كِين
kīn, كِنِيه kīnè.
- Anisced, *s.* اَنَاسُون ənāsōn.
- Ankle, *s.* طُوبُوق tōpuk.
- Annalist, *s.* تَوِيْس مَوْرِك mùvèrrikh, حَم
wāk "ā-nūwiss. [tāvārīkh
- Annals, *s. pl.* تَارِيخ tārikh (pl. اَرِيخ
arīkh)
- Annex, *v.a.* اِلْحَاق ilhāk-et, سَم
zāmm-et.

Annihilate, *v.a.* وجودینی قالدیرمق vù-jüdüni-kaldirmak, افنا یوقا yòk-et, ifnâ-et.

Anniversary, *s.* كون ghyün.

Announce, *v.a.* خبرویرمک khäbër-vürmek, افادا تیلیغیا tēbligh-et, ifādâ-et.

Annoy, *v.a.* تعجیزا tā“jiz-et, صدندی ادیت ویرمک, sikinti-vürmek, احتسزا räbatsız-et; کوجنه گھوئجندیرمک ghyüjändirmek, گھوئجنا-گھیتمک ghyüjuna-ghitmek.

Annoyance, *s.* صدندی ادیت èziyyèt, sikinti.

Annoying, *a.* ادیمک کوجنه کیدر, adaming-ghyüjuna-ghidär.

Annual, *a.* سنوی sēnēvī.

Annuity, *s.* سهم sēhim, ایراد irād.

Annul, *v.a.* فسخا fēsakh-et, ابطالا ibtāl-et, [mindâ. battāl-et.

Annular, *s.* حلقه رسمنده hālka-rēss-

Annun, *s.* سنه sēnē; per annum, ییلده yīlda, سنوی sēnēvī.

Ancient, *v.a.* یاغ سورمک yāgh-sürmek, تدهینا tēdhīn-et. [dēhhēn.

Anointed, *a.* مدهن mēssih, مسیح mēssih.

Anomalous, *a.* Anomaly, *s.* خلاف العاده khilāfu-“l-“ādē.

Anonymous, *a.* امضاسز imzāsēz.

Another, *a.* دیکربر bāshka-bir, بشقه بر dighär-bir.

Answer, *s.* جواب jēwāb; —, *v.a.* جواب اولمق jēwāb-vürmek; —, *v.a.* اولمق kēfil-ol, اومق òymek; — for, کفیل او, kēfil-ol; مسئول او, mēss’ül-ol.

Answerable, *a.* مسئول mēss’ül.

Ant, *s.* قارنجه kārınja.

Antagonist, *s.* خصم khāssim.

Antarctic, *a.* جنوبی jēnūbī.

Antecedent, *a.* سابق sālif, سابق sābik, مقدم mükāddem; —, *s.* مقدم mükāddem, موصول به mēva’ülun-bih.

Antechamber, *s.* دیوانخانه dīwānkhānē.

Antediluvian, *a.* طوفانندن اول tūfāndan-ēvväl.

Antelope, *s.* جیران jēyrān (jēylān), اهر āhū.

Antemeridian, *a.* اوله دن اول aylāden ēvvel.

Anterior, *a.* سابق sālif, سابق sābik, مقدم mükāddem.

Anthropophagi, *s. pl.* یامیام yāmyām.

Antichrist, *s.* دجال dējāl.

Anticipate, *v.a.* اومق òmmek, مأمول, mē’mül-et; اول طورانمق ēvväl-dāwranmak; طلب اولنمزدن اول حس tāleb-òlunmazdan-ēvväl-hīss-ēdsp-vürmek-yākhud-yāpmek.

Antics, *s. pl.* مسخره لقی māskharalīk.

Antidote, *s.* علاج “ilāj.

Antimony, *s.* تیموربوزان tīmūr-bōzan (dēmir-bōzan).

Antipathy, *s.* نفرت nēfrèt; عداوت “ādāvèt, خصومت khōssümèt.

Antique, *s.* عنقه “antika; —, *a.* اسکی èski, عتیق “àtik, قدیم kādīm, کارقدیم kyārī-kādīm.

Antiquity, *s.* عنقه “antika; اسکی èski, زمان zāmān.

- Antler, *s.* بوينوز bōynuz.
- Anus, *s.* مقعد màk"ād.
- Anvil, *s.* اورس ārss.
- Anxiety, *s.* تلاشی کلاصاوت klāsāvēt; تلاشى
tēlāshī (tēlāsh).
- Any, *pro.* بر bir, براز bīr-āz, بعض bl"zi;
هیچ hīch, هیچ بر hīch-bīr.
- Anybody, *pro.* کمنسه kīmēssnē
(kīmēssē).
- Anyhow, *ad.* نصل اولورسه nāsal-ōlursa;
هیچ بر درلو hīch-bīr-dūrlu.
- Apace, *ad.* چابک chābūk.
- Apart, *ad.* آیری āyri.
- Apartment, *s.* اوطه òda; داتره dā'irē.
- Apathy, *s.* عدم قیدسزلیک kāydsēzlik, عدم
تقید "ādēmi-tākāyyud.
- Ape, *s.* میمون māymūn, شبک shēbek;
—, *v.a.* تقلیدا tāklīd-et.
- Aperient, *a.* مهل mēshil (ss-h).
- Aperture, *s.* دلیک dēlik, اراتق āralīk,
اچقلق āchīklīk, نفساک nēfesslik.
- Apex, *s.* رأس rē'ss, ذروه zīrvē.
- Aphelion, *s.* حاضیس hādīd.
- Apiece, *ad.* بهرینه bēhērīna.
- Apocryphal, *a.* مشکوک mēshkyūk.
- Apogee, *s.* حاضیس hādīd. [lémek.
- Apologize, *v.n.* عذر دیلیمک "āzr-dī-
Apology, *s.* عذرنامه "āzrnāmē; عذریانی
"āzr-bēyāni.
- Apoplexy, *s.* طمله dāmla, نزول nūzūl.
- Apostasy, *s.* ارتداد irtidād.
- Apostate, *s.* مرتد murtēdd (murtād),
دونمه dūnma.
- Apostatize, *v.n.* دینندن دونمک dīnin-
dēn-dēnmek.
- Apostle, *s.* رسول rēssūl, مرسل mūrse
the apostles of Christ, لواریون
hāwārīyyūn. [laspēnchīyīl
- Apothecary, *s.* پانجیار ējzāji, اجزاجی
- Appal, *v.a.* قورقتمتی kōrkutma
تخویفا tākhwīf-et.
- Appanage, *s.* ارپه لتی ārpālīk, شملتی
blshmaklīk.
- Apparatus, *s.* طاقم tāqm, ات ابوات
ālāt-ēdawāt.
- Apparel, *s.* اثواب ēsswāb (essab
لباس liblas, البسه ēlbissē.
- Apparent, *a.* ظاهر zāhir, بدیدار bēdidā
هوادا hūwāyāda, اشکار ashīkyār.
- Apparently, *ad.* غالباً ghāliba; ناها
zāhira. [yālī
- Apparition, *s.* ظهور zūhūr; خیاله khā
- Appeal, *v.n.* دوشمک dūshmek, بیغمتی
slghānmak; مراجعتā mūrājā"āt-et
- Appear, *v.n.* کورنمک ghyārūnmek
لهورا ghyāzīkmek, کوزکمک
zūhūr-et; it appears, *v. imp.* الیا
ghāliba; کورنمک ghyārūnīyur.
- Appearance, *s.* صورت sūrēt, بیئت
hēy'ēt; کورنش ghyārūnush; لهور
zūhūr.
- Appease, *v.a.* تسکین tēsakīn-et.
- Append, *v.a.* ضمā zāmm-et, لودا
"ilāvē-et.
- Appendage, Appendix, *s.* تته tē
timē, ضمیمه zāmīmē, علوه "ilāvē.
- Appertain, *v.n.* راجع او rājē"ol, شرطو
mēnūt-ol, متعتی او mūta"āllīk-ol.
- Appetite, *s.* اشتها ishtihā (ishtāh.)

Applaud, *v.a.* ستایش sitāyish-et.
 Applause, *s.* ستایش sitāyiah.
 Apple, *s.* الما ĩlma.
 Applicable, *s.* دوقنور dōkuvur;
 مناسب المور munnāssēbēt-ālir.
 Application, *s.* دوقندرش dōkuvu-
 ruah, دوشش یابدشرش yāpīshdirish;
 دوشش باش اورش bāsh-ūruah
 (wūruah), مراجعت mūrāja“āt;
 چالش chālīshish, سعی وغیرت, sē“y-
 u-ghāyret, صرف ذهن sarfi-zihn,
 جد وجد jidd-u-jāhd.
 Apply, *v.a.* دوقندرمق dōkuvurmak,
 سورمق یابدشرمق yāpīshdirmak;
 سورمق sūrmek;
 تطبیقا tātibik-et; طلا tālā-
 et; —, *v.a.* باش اورمق bāsh-
 wūrmak, مراجعت, دوشمق dūshmek,
 mūrāja“āt-et; — for, استمق istē-
 mek, مطالبه tālāb-ā-et, استدعا
 mūtālāb-ā-et, مطلوب mātlūb-et;
 —, one's self, چالشمق chālīshmak,
 سعی sē“y-et, وغیرت, sē“y-u-
 ghāyret-et.
 Appoint, *v.a.* نصب tā“yīn-et, تعیین
 tālāb-et, تخصیص tākhsīs-et.
 Appointment, *s.* مأموریت mē“mū-
 riyyet; ایش lah.
 Apportion, *v.a.* حصه حصه تقسیم
 hīssē-tāksim-et. [nāssīb.
 Apposite, *a.* مناسب mū-
 nāsīb, یولو yōllu.
 Appraise, *v.a.* قیمت تقدیرا kīmēt-
 tākdīr-et, بها بچمک bāhā-bīchmek
 (pāhā).
 Appreciate, *v.a.* تقدیرا tākdīr-et,
 قدرینی بلمک kādīrīnī-bilmek.

Apprehend, *v.a.* طومق tūtmak, یقالمق
 yōkalamak, اخذ و گرفت ākhz-u-
 -ghirift-et; اکلامق ānglamak
 (ānnamak), درک dērək-et; قورقمق
 kōrkmak.
 Apprehension, *s.* اخذ و گرفت ākhz-u-
 -ghirift; فہم و ادراک fēhm-u-īdrāk;
 قورقو kōrkū. [kussu-ōlan.
 Apprehensive, *a.* قورقوسی اولان kōr-
 Apprentice, *s.* شاگرد shāghird; —, *v.a.*
 شاگرد لگه ویرمک shāghirdliḡhē-vērmek.
 Apprenticeship, *s.* شاگرد لک shā-
 ḡhirdlik. [mek.
 Apprize, *v.a.* خبر ویرمک khābēr-vēr-
 Approach, *s.* یول yōl; تقرب tākār-
 rub; —, *v.a. & n.* تقرب tākār-
 rub-et, یقینلاشمق yākinlashmak,
 یقین وارمق yākin-vārmak. [isstihsān.
 Approbation, *s.* استحسان tāhsīn,
 Appropriation, *v.a.* تخصیص tākhsīs-et;
 —, *a.* مناسب munnāsīb.
 Approval, *s.* استحسان tāhsīn; on
 —, *ad.* مخیر mūkhāyyēr.
 Approximate, *a.* تخمینا tākrībī,
 تخمین tākhmīnī; —, *v.a.* تقرب tākār-
 rub-et. [tākhmīna.
 Approximately, *ad.* تقریباً tākrībā,
 Approximation, *s.* تقرب tākār-rub;
 تخمین tākhmīn.
 Apricot, *s.* زردالو kāyssi, زردالی zērdāli.
 April, *s.* نیسان nīsān.
 Apron, *s.* پشتمال pēshamāl.
 Apropos, *a. & ad.* مناسب munnāsīb.
 Apt, *a.* مستعد mūstā“idd. [vvējilē.
 Aptly, *ad.* مناسبتی وجهله munnāsībēti-

Aptitude, Aptness, *s.* استعداد is-
ti" dād. [kēzab-suyv.
Aquafortis, *s.* کذاب صوتی tizāb,
Aqueduct, *s.* کمر صوتی sù-yòlu,
kēm̄r, کمر لر kēm̄rl̄r.
Arab, *s.* عرب "arab.
Arabia, *s.* عربستان "arabistan.
Arabic, *s.* عربچه "arabja.
Arable, *a.* اکور بچلور èkilir-bichilir,
مزرعه mèzrū"; —, land, *s.* مزرعه
mèzra"à, ترلا tàrla.
Ararat, Mt., *s.* آغری طاغی aghri-dāghi.
Arbiter, Arbitrator, حکم hàk̄m.
Arbitrate, *v.n.* ایردا àyrd-et.
Arc, *s.* قوس kāvss.
Arch, *s.* کمر kēm̄r.
Archer, *s.* کمانکش kèmankèsh.
Archery, *s.* کمانکشاک kèmankèshlik.
Architect, *s.* معمار mi"mār, قالفه kàlfa.
Architecture, *s.* فن معماری fānni-mi"
mārī; بنا binā; بنالr binālar.
Archives, *s. pl.* قیودات kùydāt,
اوراق مخزنه dèft̄rkhānē, دفترخانه
èvrāk-mākhzēni.
Arctic, *a.* شمالی ahimālī.
Ardent, *a.* آتشلو àtèshli; یانار yānar.
Ardour, *s.* گرمیت ghèrmlyyèt.
Arduous, *a.* چتین ghyàch, کوچ
chètin, متعسر mùta"àssir.
Area, *s.* سطح ałth (t-h.)
Argue, *v.n.* مباحثه lākirdi-et,
مباحثه mùbāhèssé-et; چکه یارشیا
chèngé-yāriahi-et.
Argument, *s.* کلام لاکردی lākirdi,
کلام kèlām, سوز sùz.

Arid, *a.* چورل کوردو kùrv, چورل chòl.
Arise, *v.n.* لوغمتی kàlk̄mak; لوغمتی
dògh̄mak, طلوع tülù"et; شتأ
nèsh"èt-et, لازم کلمک lāzīm-ghèlmek
Aristocracy, *s.* کبار kibār.
Aristocrat, *s.* کباردن بیری kibār-den-biri
Arithmetic, *s.* علم حساب "ilmi-hissā
(hès-). ["ilmi-hissāb
Arithmetician, *s.* اهل علم حساب èhli
Ark, *s.* Noah's —, نوح کمیی nūh
-ghēm̄isei; — of the covenant
تابوت سکینه tābūti-sèkinē.
Arm, *s.* قول kòl; سلاح silāh; —, *v.n.*
سلاحلنمک silāhlannmak; —, *v.n.*
ونانمق silāh-vèrmek; سلاح ویرمک
dònatmak.
Armada, *s.* دونما dònanmā.
Arm-chair, *s.* قولتقلی kòltuklu, ولتقلی
کولتقلی kòltuklu-sāndālıyyē.
Armenia, *s.* ارمنستان èrmèniastān.
Armenian, *a.* ارمنی èrmèni; —,
ارمنی èrmèni; ارمنچه èrmèniçē.
Armfull, *s.* کوجاق کوجاق kùjak,
کوجاق دلولس kùjak-dòlussv.
Armillary sphere, *s.* کوره مشبکه kyùri
'i-mùahèbbékē.
Armistice, *s.* متارکه mùtārékē.
Armet, *s.* بازوبند bāzūbènd.
Armorer, *s.* تفنگچی kılıççı, تفنگچی
fēnkçji, چاقمقچی chàkmakçji.
Armory, *s.* جبه خانه jèbè-khānē.
Armour, *s.* زره zirh; سلاح silāh.
Armpit, *s.* قولتق kòltuk.
Army, *s.* اردو èrdv, عسکر àsk̄r.
Aromatic, *a.* قوقولو kòkulu.

- Around, *ad.* and *pr.* اطرافه àtrāfa, اطرافه àtrāfda.
- Arouse, *v.a.* قالدردمتی kàldirmak, اویاندردمتی üyàndirmak.
- Arrange, *v.a.* ترتیب دیزمک dīzmeḵ, ترتیب تارتیب-et, نظامه قومتی tanzīm-et, نظامه نوزمک nīzāme-kōmak; قرار لاشدردمتی kārār-lashdirmak.
- Arrangement, *s.* نظام تارتیب tārṭīb, نظام nīzām; قرار kārār. [صف sàff.
- Array, *s.* ترتیب tārṭīb, نظام nīzām,
- Arrayed, *s.* ملبس گهییلی ghīyīli, ملبس mù-lèbbēs. [bākāyā.
- Arrears, *s. pl.* ماندۀ ماندۀ māndé, بقایا
- Arrest, *s.* حبس hābss; —, *v.a.* اخذ و گرفت ākhz-u-ghīrīft-et; توقیف tēvkīf-et.
- Arrival, *s.* قدم کدوم kūdūm, کس ghēliāh; وارش vārsūl, وصول vāsūl.
- Arrive, *v.a.* گهلمک ghēlmeḵ, وارمتی vārmeḵ, وصول بولمتی wāsūl-òl, وصول wāsūl-būlmeḵ. [tèkèbbur.
- Arrogance, *s.* تعظم tà“āzzum, تکبر
- Arrogant, *s.* متکبر mùtèkèbbīr.
- Arrogate to one's self, *v.a.* قالمشمتی kālīshmeḵ, اوزرینه المتی ùzérīnē-almek.
- Arrow, *s.* اوق òk, تیر tīr, سهم sēhm.
- Arse, *s.* گوت گوت ghyāt, دبر dùbr, کون kyūn.
- Arsenal, *s.* طوخانه tōp-khānē.
- Arsenic, *s.* سیجان اوتی sìchan-òtu.
- Arson, *s.* خانه یاقمتی khānē-yākmak.
- Art, *s.* صنعت sàn“āt; فن fānn; معرفت mā“rīfēt; حیه hīlé.
- Artery, *s.* شاد طمر shāh-dāmar.
- Artful, *a.* حیه باز shèytān, حیه باز hīlébāz.
- Artfulness, *s.* حیه بازlık hīlébāzlık.
- Artfully, *adv.* حیه ایله hīlé-īlé.
- Artichoke, *s.* انگنار inghinār; Jerusalem —, یرالماسی yēr-ēlmasī.
- Article, *s.* متاع matā“, مال māl; بند bend, فقره fīkra; definite —, حرف hārṭī-tā“rīf; indefinite —, تعریف edāti-tébbīm.
- Artifice, *s.* حیه hīlé.
- Artificer, *s.* اصناف èsanāf, اهل صنعت əhli-sàn“āt.
- Artificial, *a.* مصنوع sùn“ī, صنع mù-sànā“, تقلید یاپمه yāpma, تقلید tāklīd.
- Artillery, *s.* طوبجی عسکری tōpjar, طوبجی tōpji-“āsskārī; — man, *s.* طوبجی tōpji. [əhli-sàn“āt.
- Artisan, *s.* اصناف èsanāf, اهل صنعت əhli-sàn“āt.
- Artist, *s.* رسام rēssām.
- Artless, *a.* صافدرون sāfdérūn; حیه سز hīléssīz.
- As, *c.* چونکه chūnku, چون chūn; *ad.* ایکن ikèn; as ... as ... قدر kàdr; as soon as, دیغی کی -digī-ghībi; as it were, as though, سانکه sànki; as for, as to, کلنجه ghēlinjé; as much, بوقدر bù-kàdr, اولقدر òl-kàdr (ò-); as much as ... قدر kàdr; as well as, گهی کی ghībi, قدر kàdr.
- Ascend, *v.a.* and *n.* چیقمتی chīkmak, صعود sù“ūd-et.
- Ascendency, *s.* نفوذ nùfūz, اعتبار tībār, حکم hūkm.
- Ascension, *s.* صعود sù“ūd.

Ascent, *s.* صعود sù'ūd; بوقش yòkvah.
 Ascertain, *v.a.* تحقیق tàhkik-et.
 Ascribe, *v.a.* اسنادا issnād-et.
 Ash, Ashes, *s.* کول kyùl; ash-tree,
 دیش بوداق اغاجی dīsh-bùdāk-aghāji.
 Ashamed, *a.* محجوب mähjüb; to be
 —, *v.n.* اوطنمق ütānmak.
 Ashore, *ad.* قرده klraya, قرده klrada.
 Asia, *s.* اسيا assia.
 Asiatic, *a.* اسياو assiali.
 Aside, *ad.* برطرفه bir-yàna, برطرفه bir-
 -tārafa; برطرفه بریاندہ bir-yānda, برطرفه
 bir-tārafda; ایری àyri.
 Ask, *v.a.* صورتمق sòrmak, سؤال sù'āl-et;
 استتمک istémek.
 Askew, Askant, *ad.* ارتقوری àrkuri (àykiri),
 چارپیک chàrpik.
 Asleep, *a.* اویومش òyuyor, اویومش òy-
 mush, اویقوده òykvuda.
 Asparagus, *s.* قوش قونمز kùsh-kònmaz.
 Aspect, *s.* منظره mánzara; باش bākish;
 هیئت hēy'èt; نظارت nēzārèt.
 Aspire, *v.n.* کوز دیکمک ghyüz-dikmek,
 املā èmel-et. [khàr].
 Ass, *s.* اشک èshék, حمار hīmār, خر
 Ass-colt, *s.* صیبه sīpa.
 Assault, *v.a.* هجوم hùjūm-et.
 Assailant, *s.* هجومجی hùjūmjū, هجوم
 ایدن hùjūm-èdēn.
 Assassin, *s.* قانلو kànli, قاتل kātīl.
 Assassinate, *v.a.* اولدرمک àldurmek,
 قتل kātīl-et, تلنا tēlef-et.
 Assassination, *s.* قتل kātīl.
 Assault, *s.* یورویش yùruyush, هجوم
 hùjūm; اوزرینه یوریمک òzrīnē-yù-

rumek, یورویش yùruyush-et, هجوم
 hùjūm-et.
 Assay, *v.a.* محکمه طومتق mähèkkē-tūt
 mak (mèhènkē), عیارینه باقمق "àyà
 rīna-bàkmak.
 Assayer, *s.* عیارجی "àyyārji.
 Assemble, *v.a.* طوپلامق tòplamak, جمع
 jèm "-et; —, *v.n.* طوپلانمق tòplanmak
 "òl, جمع "tèjèmmu "-et
 Assembly, *s.* جمعیت jèm "iyyèt.
 Assent, *s.* رضا rizā, موافقت mùwāfakāt
 —, *v.n.* رضا ویرمک rizā-vèrmek
 موافقت mùwāfakāt-et.
 Assert, *v.a.* ادعا iddi "ā-et, یمک
 dèmek.
 Assertion, *s.* لاکردی làkirdi, سوز sùz
 قول kàvl, ادعا iddi "ā.
 Assess, *v.a.* ویرکو ایچمن کشفā
 tà "yīni-vèrgū-ichin-kèshf-et.
 Asseta, *s. pl.* مال ایله اتجه māl-ila-akcha
 Assesveration, *s.* یمین yèmin.
 Assiduity, *s.* اقدام ikdām.
 Assiduous, *a.* مقدم mùkdīm, چالشقان
 chālīshkàn.
 Assign, *v.a.* تعیین tā "yīn-et, خصیصا
 tàkhsī-s-et; حواله hàwālē-et.
 Assignee, *s.* وکیل vèkīl.
 Assist, *v.a.* یاردم یاردیم-et, معاونت
 mù "āvenèt-et, امداد imdād-et; —
v.n. بولنمق bülünmak, کلمک ghèl
 mek, حاضرا hāzir-ol.
 Assistance, *s.* یاردم یاردیم, مدد
 imdād, معاونت "ānē, اعانه "ānē
 vènèt. [mù "āvin, یماق yāmāk
 Assistant, *s.* یاردمجی yārdimji, معاون

Associate, *s.* رفیق ارقداش àrkadash, رفیق
رفیق kārīn; —, *v.n.* قوگشمق
koqshmak, كورشمك ghyrshmak,
mek. ارقداشلق àrka-dashlik-et,
اختلا àkhtilāt-et, الفتا ùlfet-et.

Association, *s.* قومپانیا shirkēt, شرکت
kōmpānya.

Assuage, *v.a.* تسکین tēsskīn-et.

Assume, *v.a.* قبول almak, القمتی kàbūl-
-et; اوزرتنه القمتی ùzérinē-almak;
كیرمك ghirmek.

Assurance, *s.* سوز sàz, تأمینات tē'mināt
(ای); اعتماد i'timād, یمنین yēmin;
ثبات sēbāt; عارسزلیق "arsizlik;
سفرته alghūrta.

Assure, *v.a.* تأمین tē'mīn-et; یمنین
yēmin-et; امین emīn-et.

Asterisk, *s.* اشبو (*) اشارت

Astern, *ad.* ارقدسنده àrkassina, ارقدسنده
àrkassinda; اردینه àrdīna, اردینه
ardīnda.

Asthma, *s.* ضیق النفس zīku-'n-nēfess,
ضیق الصدر zīku-'ss-sadr.

Astonish, *v.a.* تعجب ایتدرمك tà-
jub-ētdarmek.

Astonished, *s.* متعجب mùta "àjjīb; to
be —, *v.n.* تعجب tà "àjjub-et,
شاهمك shàhmak.

Astonishment, *s.* تعجب tà "àjjub,
حیرت hàyrèt. [-salmak.

Around, *v.a.* حیرته سالمق hàyrèta-

Astray, *ad.*, to go astray, *v.n.* ياكلش
yànglish-yòl-tùtmak
(fānīsh).

Attendant, *a.* صیقچی sīkçī.

Astrologer, *s.* منجم mùnèjjīm.

Astrology, *s.* علم نجوم "ilmi-nūjūm.

Astronomer, *s.* اهل هیئت èhli-hèy'èt.

Astronomy, *s.* علم هیئت "ilmi-hèy'èt.

Asunder, *ad.* ایکی پارچه iki-pàrcha;
ایری àyri, منفصل mùnfassil.

Asylum, *s.* صیغنه جق یر sīghinajak-yèr,
ملجا mèljā.

At, *pr.* ئه è, a; د د dé, da.

Atheism, *s.* انکار بالله inkyār-bi-llāh.

Atheist, *s.* منکر بالله mùnkir-bi-llāh.

Athens, *s.* اتینا àtinā.

Athletic, *a.* قوی kàwī, قوتلو kùvvètlī.

Atlantic, *s.* بحر محیط غربی bāhri-
mūhit-ghàrbī.

Atmosphere, *s.* کره هوا kyurē'i-hàwā;

Atom, *s.* ذره zèrrē. [hawā.

Atone, *v.n.* کفارت kēfàrèt-et.

Atonement, *s.* کفارت kēfàrèt.

Atrocious, *a.* شنیع shēnī, "اشنع
ēshnā". [shēnā "àt.

Atrociousness, Atrocity, *s.* شناعت

Attach, *v.a.* باغلامق bağlamak, ربطا
ràbt-et, بندا bènd-et; — one's self,
v.n. باغلامق bağlanmak, علاقه
"àlāka-et.

Attaché, *s.* معیت مأموری (French)
mā "iyyèt-mémūri. [māhābbèt.

Attachment, *s.* محبت "àlāka, محبت

Attack, *s.* هجوم hūjūm; نوبت nūbèt,

ظهور zūhūr, اصابت issābèt; —, *v.a.*

عليه چيقتمق hūjūm-et; هجوم

"alēyhina-chīkīshmak; اصابت issā-

bèt-et, ظهورا zūhūr-et.

Attain, *v.a.* واصل و wāssil-ol; بالغ او

Augury, *s.* فال *fāl*.

August, *s.* أغسطس *aghosstoss*; —, *a.* سامي *sāmī*, عاى *‘ālī*.

Aunt, *s.* (paternal) حاله *hālā*; (maternal) تيزه *tèyzé*; (uncle's wife) ينيكه *yènghé*. [sā'adé.

Auspices, *s. pl.* سايه *sāyē*, مساعد *mūs-*
Auspicious, *a.* مساعد *mūsā'id*.

Austere, *a.* سرت طبيعتلو *sert-tābi'atli*;
رياضتو *riyāzātli*.

Austerity, *s.* رياضت *riyāzāt*.

Australia, *s.* اوستراليا *Avstrālia*.

Austria, *s.* اوستريا *Avstria*. [bār.

Authentic, *a.* معتبر *mū'té-* صحيح *sāhih*.

Authenticity, *s.* صحت *sihāt*.

Author, *s.* باعث *bā'iss*, بادي *bādī*,
مصنف *mū'ellif*, مؤلف *mū'ellif*, صنع
mūsānif.

Authoritative, *a.* امرانه *āmīrānē*.

Authority, *s.* حاكم *kūkm*, امر *əmr*; حاكم
hakim, امر *āmīr*, ضابط *zābit*; اذن
izn, مأذونيت *rūkhsāt*; رخصت
mē'zūniyyèt; برهان *sēned*, سند
būrhān.

Authorization, *s.* اذن *izn*, رخصت
rūkhsāt; مأذونيت *mē'zūniyyèt*.

Authorise, *v. a.* ويرمك *izn-vèrmek*,
ترخيص *tèrkhis-et*.

Autumn, *s.* صولك بهار *sòng-* كوز *ghyüz*,
فصل خريف *fāslī-khārīf*.

Autumnal, *a.* خريفي *khārīfī*.

Auxiliary, *s.* ياردمجي *yārdimjī*.

Axel, *v. n.* فائددا *fā'idé-et*; — one's self
af. v. n. قبول *kābūl-et*. [الدۀ *əldé*.

Available, *a.* حاضر *hāzīr*, موجود *mèvjūd*.

Avalanche, *s.* (French) چيغ *chigh*.

Avarice, *s.* خست *khissèt*, خسيسلك
khāssisalik.

Avaricious, *a.* خسيس *khāssīs*.

Avenge, *v. a.* انتقامى المتى *intikāmini-*
المك; — one's self, *v. n.* انتقام المتى
intikām-almak.

Average, *a.* وسط *wāssat*, اورته *orta*; on
an —, بربرى اوستنه *bir-biri-ūstuna*.

Averse, *a.* راضى دكل *rāzi-dīghil*.

Aversion, *s.* عدم رضا *'ādēmi-rizā*;
نفرت *nèfrèt*.

Avoid, *v. a.* قاجنمق *kāchinmak*, ساقنمق
sākinmak, چكنمك *chekinmek*.

Avow, *v. a.* اقرارا *ikrār-et*, اعتراف *i'ti-*
رāf-et.

Awake, *a.* اويانق *ūyānīk*; —, *v. a.*
اوياندمق *ūyānmak*; —, *v. a.* اوياندمق
ūyāndirmak.

Award, *s.* قرار *kārār*, حكم *hūkm*.

Aware (to be), *v. n.* خبرى او *khābēri-ūl*;
(to become), خبر المتى *khābēr-almak*.

Away, *ad.* اوزاغه *ūzāgha*, اوزاكده *ūzākda*;
to do — with, قالددمق *kāldirmak*.

Awful, *a.* فورقاجلو *kōrkunju*.

Awhile, *ad.* بروقت *bir-wākīt*, برار *bir-āz*.

Awkward, *a.* ياقشمز *yākishmaz*, ياقشمز

Awl, *s.* بيز *biz*. [yākishksiz.

Awning, *s.* تنته *tēnta*.

Awry, *a.* چاريتق *chāripik*.

Axe, *s.* بالطه *bālta*.

Axis, *s.* محور *mihver*.

Axle, *s.* دنكل *dīnghil*.

Azure, *a.* اجق مائى *āchik-mā'i* (māvi).

كوك مائيسى *ghyūk-mā'issi* (māvissi).

B.

- Babbler, *s.* بوش بوغاز ghèvézê, کوزه bôah-bôgâz.
- Babe, *s.* چوجق chòjuk, بيك bèbek.
- Baboon, *s.* ميمون màymûn.
- Baby, *s.* چوجق chòjuk, بيك bèbek.
- Babylon, *s.* بابل شهرى Bâbèl-shèhiri.
- Bachelor, *s.* بيكار bîkyâr (bèykyâr).
- Back, *s.* ارد ârd; ارقه ârka; صرت sêrt; ورا zâhr; ترس târs; كيرو ghèri; كيرويه ghèriya, كيرودا ghèrida; —, *v.a.* and *s.* (a boat in rowing) سيه siyê-et.
- Backgammon, *s.* طاولة اويونى tâwla-òyunu.
- Backwards, *ad.* ترسنه târsaina, ترس târs, قيچين كيرو ghèri-ghèri, كيرو kichin-kichin.
- Bacon, *s.* طوكز پاصدمهسى dônguz (dò-muz) pàssdirmâssi.
- Bad, *a.* فنا fèna; بوزق bòzúk; قالب kâlp; ايش يوق ish-yòk, كوتى kyùtu.
- Bag, *s.* توره tòrba, كيسه kèyssaé.
- Baggage, *s.* اشيا èshyâ, يوك yùk, پرتى [pirti].
- Bail, *s.* كفيل kèfil.
- Bait, *s.* يم yèm; —, *v.a.* ويم و يرمك yèm-vèrmek; يملمك yèmlémek.
- Bake, *v.a.* فرونده پشمك firinda-pishirmek; —, *v.s.* فرونده پشمك firinda-pishmek.
- Bake-house, *s.* فرون firin.
- Baker, *s.* اتمكجى ètmekji (èkmekji); فرونجى firinjî. [kyâni].
- Bakery, *s.* اتمكجى دكانى ètmekji-dùk-

- Balance, *s.* ترازو tērāzi; فضله fāzl
- باقى قالن مبلغ bāki-kālān-mèblag
- محاسبه دفتري mihāsāsebé-dèftxri.
- Balanced, *s.* دنك dènk.
- Balcony, *s.* شاهنشين shāhnišhīn.
- Bald, *a.* باشى طاس bāshi-tās; كل kī
- Bale, *s.* دنك dènk.
- Ball, *s.* طوپ tōp; يومتى yūmak; گه ghyllé; قورشون kūrshun; بالو bālo
- Ballad, *s.* تىركى türkyu.
- Ballast, *s.* صفره safra.
- Balloon, *s.* بالون bālon, چادر chādîr.
- Ballot, *s.* قرعه kūr“â, پيانقو piyānko.
- Bamboo, *s.* قامش kāmish.
- Band, *s.* باغ bâg; طاقم tākim, لك bāluk; موزيقه mùzika.
- Bandage, *s.* صارغى sārghî.
- Banish, *v.a.* سورمك sūrmek, وركون sūrghyun-et, نفى nèfy-et; نعا dèf“-et.
- Banishment, *s.* سوركون sūrghyun, نفى nèfy.
- Bank, *s.* صوكنارى sū-kènāri; د sèdd; بانقه bānka.
- Banker, *s.* صراف sarrāf (sāraf).
- Bankrupt, *s.* مفلس mùfliss.
- Bankruptcy, *s.* مفلسلك mùflisslik.
- Banner, *s.* بيراق bāyraq, سنجاق sanjaq باندره bāndara.
- Banquet, *s.* ضيافت ziyāfèt.
- Baptize, *v.a.* وافتيزا wāftiz-et.
- Bar, *s.* قول kòl; صيرق sîrik; بمسال kūmaal; مانع mānā“; —, *v.a.* نعا mèn“-et, مانع مانع māni-òl.
- Barb, *s.* عرب اتى “arab-ati.

Barbarian, *s.* وحشی آدم türk, [sizlik].
 vâhshî-âdam.
 Barbarity, *s.* انسانیتسزک insânîyyèt-
 Barbarous, *a.* انسانیتسز insânîyyètsaiz;
 قبا kâba, تربیسز târbiyyéssiz.
 Barber, *s.* بربر bërbar.
 Barberries, *s.* عنبربارس 'ànbèrbâriiss.
 Bard, *s.* شاعر shâ'ir.
 Bare, *a.* چپلق chiplak; اچق àchik;
 قورو kûru; —, *v.a.* اچمق àchmaq.
 Barefoot, *ad.* یالین ایاق yalîn-âyak.
 Barely, *ad.* کوچ بلا ghyûch-bêla.
 Bargain, *s.* بازارتی pâzarlık; —, *v.n.*
 بازارتی pâzarlık-et.
 Barge, *s.* ماغونه mâghona; صندال
 sandal, فلوته filika.
 Bark, *s.* اغاج قیوغی aghaj-klyughu;
 نای navî; —, *v.n.* حاولتی hàw-
 lamak; —, *v.a.* قیوغنی صویمق kl-
 bughunv-sòymak.
 Barley, *s.* ارپه ârpa.
 Barn, *s.* انبار ânbar.
 Barometer, *s.* هوا ترازوسی hàwa-tèràzissi.
 Baron, *s.* بر لقب bir-lâkb.
 Baronet, *s.* بر لقب bir-lâkb.
 Barracks, *s.* کتلا kishla, قشلاغ kishlâgh.
 Barrel, *s.* فوجی fîchî, واریل vâril; gun-
 barrel, تفنکک تیموری tûfèkîng-
 -dèmiri; double-barrel gun, چفته
 çifté-tûfék.
 Barren, *a.* قسر kâssr; چول châl,
 محسوسز mâhsûsîz; خیرسز khâyrsîz.
 Barricade, *s.* برزوع مانع دیوار bir-nev'î-
 Barrier, *s.* قیو kâpi. [mâni]-dûwâr.
 Barrow, *s.* ال عربسی 'ârabassi.

Barter, *s.* ترانپه trânpa, دیکش dîghish;
v.a. and *n.* ترانپه trânpa-et, دیکش
 dîghish-et.
 Base, *s.* کرسی kyûrsi; قاعدہ kâ'idé;
 —, *a.* الحق alchâk.
 Base-line, *s.* ضلع معلوم dîl'î-mâ'lûm.
 Bashful, *a.* محجوب mâhjûb, اوطانغاج
 ûtângâch.
 Bashfulness, *s.* حجاب hijâb.
 Basin, *s.* کاسه kyâssé, چناق chânak;
 Basis, *s.* اساس èssâs. [حوض hàwz].
 Basket, *s.* سبد sèped, کوفه kyûfé.
 Bason, *s.* لکن lèghân.
 Bassora, *s.* بصره bâssara.
 Bastard, *s.* and *a.* پیچ pîch.
 Bastinado, *s.* طیاق dâyak.
 Bastion, *s.* طایبه tâbiya.
 Bat, *s.* چومتی chòmak; یراسه yèrassa.
 Bath, *s.* حمام hâmmâm (hâmmam).
 Bathe, *v.n.* کیرمک sùya-ghîrmek;
 یقانتی yîkanmak; —, *v.a.* یقانتی
 yîkamak.
 Battalion, *s.* طاہور tâbur.
 Batter, *v.a.* دوکمک dûghmek.
 Battery, *s.* طایبه tâbiya.
 Battle, *s.* جنگ jènk, غوغا (kâwgha),
 محاربه mûhârebé. [bâghîrmak].
 Bawl, *v.n.* حیقمرتی hàykîrmak, باغرمتی
 Bay, *s.* (gulf) کورفز kyûrfèz; (tree) دهنه
 dèfné; (colour) دورو dûru.
 Bayonet, *s.* سوبکی sûnghyu.
 Be, *v.n.* اولمق ôlmak; بولنمق bûlun-
 mak, موجود او mèvjûd-òl.
 Beach, *s.* یالی کناری yalı-kânâri.
 Beacon, *s.* علامت nishân, 'âlâmèt.

Bead, *s.* تسيح دانهسى tæssih-dānéssi;

beads, *s. pl.* تسيح tæssih.

Beak, *s.* بورون bûrun, غاغه ghàgha;

امزك èmzik.

Beam, *s.* (of wood) كرش kirish; (of light) شعاع shù'ā', پرتو pèrtèv.

Bean, *s.* (broad) باقله bākla; (kidney)

فصوليه fàssūlya.

Bear, *s.* آيو àyi; —, *v.a.* قالدرمى

kāldirmak; طيانمق dāyanmak,

چمك chèkmek, تحملًا tànham-

mul-et; (fruit, &c.) ويرمك vèr-

mek; (children) طوغورمق dōghur-

mak; to bear in mind, درخاطرا dèr

Beard, *s.* صقال sàkal. [khātir-et.

Bearer, *s.* حامل hāmīl, داربد dārendé.

Bearing, *s.* (direction) جهت jihèt,

كرته kérté; (armorial) ارمه ārma.

Beast, *s.* حيوان hāywān.

Beastliness, *s.* مردارلق mürdārlik.

Beastly, *a.* مردار mürdār.

Beat, *v.a.* دوكمك dūgłmek; (over-

come) بوزمق bōzmak, التا alt-et.

Beating, *s.* طياق dāyak. [dīlbār.

Beautiful, *a.* دلبر ghyūzel, كوزل

Beauty, *s.* كوزلك ghyūzellik; حسن

Beaver, *s.* قوندوز kündüz. [hūssn.

Becalmed, *a.* (to be) روزكارسز ياتمق

rūzghyārsiz yātmak.

Because, *c.* زيرا zīrā, چونكه chūnku,

شوسبىدنگه shū-sèbebdān-ki.

Beckon, *v.n.* اشارت ishāret-et.

Become, *v.n.* اولمق òlmak; (suit)

ياقشمق yāqishmak.

Bed, *s.* يتاق yātak, دوشك dūshek;

(stratum) طبقه tābaka; (of flow

تخته tākhta.

Bedridden, *a.* كوترم kyuturum.

Bedroom, *s.* يتاق اوطلهسى yātak òda

Bedstead, *s.* كرهوت kèrèvet.

Bee, *s.* ارى āri, بال اريسي bāl-ārissi

Beech, *s.* كولگن ghyūlghèn,

Beef, *s.* صيغراتى sigħir-èti.

Beehive, *s.* ارى قوانى āri-kōwāni.

Beer, *s.* اره صوبى āra-sūyu, بيرة

Bees'-wax, *s.* بالمومى bāl-mumu.

Beet, Beetroot, *s.* پانجار pānjār.

Beetle, *s.* (insect) بوجك bōjk

(fullers', &c.) ديبك الى dībèk-èl

Before, *pr.* (in front) اوكنه āngn

اوكنده āngunda; (in time) اول

dan-èvval; —, *ad.* اول èv

مقدم mùkaddam, مقدا-mùk

démā; ايلرو iléri.

Beg, *v.a.* استمك isstémek, امك

dilémek; —, *v.n.* ديلنمك dilēn

Beget, *v.a.* حاصل hāssīl-et. ش

irāss-et; (procreate) ياپمق

mak, پيدا pèydā-et.

Beggar, *s.* ديلنجى dīlñji.

Begin, *v.a.* and *n.* باشلام bāshlam

Beginning, *s.* باش bāsh; لانفج

bāshlanghāj; اول ابتدا ibtidā, èv

Behaviour, *s.* طور و حرکت tāwī

-hàrékèt, اطوار ātwār, حرکت

rékèt.

Behind, *v.a.* باشنى كسمك bāsh

kèssmek, بويونى اورمق bōyūn

-wūrmak.

Behind, *pv.* اردينه ārdina, نده

- arkassina; ارقدسنده arkassina, ارقدسنده arkassina;
ghèrissina; كيروسنه ghèrissina;
ghèrissina; —, ad. كيروسنه ghèrissina;
ghèri, كيروده ghèrida, وراده وراده
wàda.
- Behindhand, ad. كچه ghèch; to be
—, v.s. كچه كلمتي ghèch-kàlmak;
yètishémek. يتشمامت
- Bold, v.s. باقمتي bākmak, كورمك
kòrmek; —, inf. استه ishta,
nā.
- Eng. s. (thing) شئي shèy; كائن
kān. موحد موحود mèvjūd, واراولان vār-
vālan; (existence) وارلق vārīk, وجود
vujūd. موجوديت mèvjūdiyyèt, كون
kūn. كينونت kèynūnèt.
- Eng. the Supreme, الله allāh.
- Belcour, v.s. دوكمك dōghmek.
- Belt, v.s. ككرمك ghéghirmek,
كريمه ghèyirmek; —, s. كرمه
kèrma, كيرمه ghèyirma.
- Belguer, v.s. محاسروا mōhāssera-et.
- Belgian, s. بلجيكالي Bèljikali.
- Belgium, s. بلجيقا Bèljika.
- Belief, s. اعتقاد i'tikād; ايمان imān.
- Believe, v.s. اينانمتي inānmak,
اعتقادا kùlak-vèrmek; قولتي وريمت
i'tikād-et; ايمان imān-et.
- Believer, s. مؤمن mū'min, مسلم
muslim.
- Big, s. (large) چالك chāng; (small)
چينغبارلك chingbarak; (of a time-
period) زل zil.
- Behindhand, s. چينغراق اصان اهل صنعت
chingarak-āsān-èhli-sān "āt.
- Belligerent, a. and s. محارب mōhārib.
- Bell-man, s. دلال tèllāl.
- Bell-metal, s. توج or توج tūj (tūnch).
- Bellows, s. كورك kyàruk.
- Belly, s. فارن karn.
- Belong, v.s. مخصوص او mākhsūs-òl;
منسوب او mùta"àllik-òl; متعلق او
mènsūb-òl.
- Beloved, a. عزيز "azīz; سوگيلو sèvghili;
(mas.) معشوق mà"shūk; (fem.)
معسوقه mà"shūka.
- Below, pr. التنده altina, التنده altinda;
الت يانده alt-yānina, الت يانده
yāninda; تحتنه tàhtina, تحتنه
tàhtinda; زيرنده zīrina, زيرنده zī-
rinda; —, ad. الته alta, التده
altda; الت يانده alt-yāna, الت يانده
alt-yānda; زيرده zīrda; اشاغى
ashāghi, اشاغيده ashāghida.
- Belt, s. (strap) قابش kāyish; (waist-
band) كمر kèmer, قوشاق kùshak.
- Bench, s. صرة sira, بيكه pèyké; (car-
penter's, &c.) دستگاه dèstghyāh
(tèzghyāh).
- Bend, v.s. اكمك èghmek; —, v.s.
اكمك èghilmek, چارپلمتي chàrpil-
mak; bend down, v.s. ياتروقي yàtir-
mak; —, v.s. ياتمقي yàtmak.
- Beneath, pr. التنده altina, التنده altinda;
مادوننده mā-dūnunda; — one's
notice, دكمز dèghimāz; — one,
ياقشمز yāqishmāz. [vèlī-ni"mèt.
- Benefactor, s. افندي èfendi, ولي نعمت
- Beneficence, s. احسان ihsān.
- Beneficent, a. كريم kèrim.

- Beneficial, *a.* يارار yàràr; to be —, *v.s.* يارامق yàramak.
- Benefit, *s.* خير khàyr, ايواك iyilik, منفعة mènfa“àt; احسان ihsân, نعمت ni“mèt; —, *v.a.* يارامق yàramak, فائدة fá'idé-et; — by, *v.s.* فائدة كورمك fá'idé-ghyàrmek.
- Benevolence, *s.* خيراندیشاك khàyr-èndishlik. [-èndishik.]
- Benevolent, *a.* خيراندیش khàyr-
- Benign, *a.* خيرلو khàyrlı.
- Benignity, *s.* شفقت shàfakat.
- Benumbed, *a.* اويوشمش òyushmash, اويوشق òyushuk; to be —, *v.s.* اويوشمق òyushmak; (with cold) دونگمك dònghmak.
- Bequeath, *v.a.* وصیتا vwàssiyet-et.
- Bequest, *s.* وصیت vwàssiyet.
- Bereft, *a.* محروم màhrüm.
- Berry, *s.* يemiş yemish, دانه dànē (tānē).
- Berth, *s.* ير yér; (employ) خدمت khidmèt (hizmet).
- Beseech, *v.a.* يالوارمق yalvarmak, رجا rjā-et, نیازا niyāz-et.
- Beset, *v.a.* اطرافنی المتق ètrāfni-almak, قوشاتمق kùshàtmak, هجوم hùjüm-et.
- Beside, *pr.* ياننه yànina, ياننده yànında, يانی باشنقه yāni-bāshında.
- Besides, *pr.* دن بشقه dan-bāshka, دن ماعدا dan-mā“adā, دن فضلہ dan-fazla; —, *ad.* اندن بشقه āndan-bāshka, بوندن بشقه bündan-bāshka,
- Besiege, *v.a.* محاصره mūhāssara-et. [&c.]
- Bespeak, *v.a.* اصمارلمق issmārlamak, سپارش sipārish-et.
- Bessarabia, *s.* بوجاق būjāk.
- Best, *a.* اعلا èng-āyī, اعلا èng-à-
- Bestow, *v.a.* ويرمك vèrmek, ام in“ām-et. [باحت bāhss]
- Bet, *s.* بحث bāhss; —, *v.a.* and
- Betray, *v.a.* خائنلقا khā'inlik, خیانتا khīyānèt-et. [kyāh]
- Betroth, *v.a.* عقدا “ākd-et, نکاح
- Better, *a.* دها کوزل dāhā-īyi, دها دها dāhā-zèl, دها اعلا dāhā-ā“lā.
- Between, Betwixt, *pr.* آراسنه ārassī, آراسنده ārassīnda; بيننه bèyni, مابيننه mābèyni, مابيننده mābèyninda; —, *ad.* آرادا ārada, مابينده mābèyn
- Bevel, *s.* Beveled, *a.* شيو shèy.
- Beware, *int.* صاقتن sàkin; —, صاقتنمق sàkinmak.
- Bewilder, *v.a.* شاشيرتمق shashirtmāk.
- Beyond, *pr.* آوتنه سنه àtéssinē, آوتنه سنده àtéssīndē; —, *ad.* آوته àtē, آوته آوته اشوري àtéyē, آوته آوته اشوري àtédē, اشوري ashiri
- Bias, *s.* عدول “ūdūl; ميل mèyl.
- Bible, *s.* كتاب الله kitābu-'llāh (Go book. [ويرمك vèrm]
- Bid, *v.a.* امرا èmr-et; (at a sa
- Bier, *s.* تابوت tābūt.
- Big, *a.* بيوک biyuk, آبري iri, بجه مان kòjamān; (— with child) بجه ghèl
- Bight, *s.* کورفر kyārfez, قوی kòy
- Bigot, *s.* Bigoted, *a.* متعصب mù
- Bigotry, *s.* تعصب tà“àssub. [“àss]
- Bile, *s.* صفرا sāfrā (sāfra).
- Bilge, *s.* سنتينه sèntina; bilge-wat سنتينه سوي sèntina-sūyu.

Bliss, *s.* صفرای *sāfrāvī*; صفراسی
 صفراسی *sāfrassi-kābarmish*.
 Bill, *s.* (account) دفتر *dəftər*, پوسله
pūssla; (for advertising) یافتە *yāfta*;
 Bird's — غاغە *ghāgha*; (for cutting)
 سائر *sātir*; — of exchange, تحویل
tāhvīl; (cheque) حواله *hāwālē*; —
 of parcels, پوسله *pūssla*; exchequer
 — خزینە تحویلی *khāzīnē-tāhvīli*.
 Bill-broker, *s.* تحویل مساری *tāhvīl-*
māsārī.
 Bill-note, *s.* (note) پوسله *pūssla*, تذکرە
tāzkərə; كوتک *or* كوتک *kyūtək*;
 Bill-order, *s.* (bill-order) قوناق *kōnak*; —, *v.a.*
 قوناق *kōnak-et*. [nāma.
 Billet-doux, *s.* (French) عشقنامه "ashk-
 nāmā" انبار *ānbar*.
 Bind, *v.a.* باغلامق *bāghlamak*; (—
 books) جلدلماق *jıldlémek*; باغلامق
bāghlamak. [kāb.
 Binding (of a book), *s.* جلد *jıld*, تاب
tāb.
 Birch-tree, *s.* قاین اغاجی *kāyn-aghājī*.
 Bird's nest, *s.* قوش *kūsh*.
 Birth, *s.* اوکسە *āksē*. [lādēt.
 Birth, *s.* ولادت *dōdghush*, وەلادەت
vēlādēt.
 Birth-day, *s.* ولادت کونی *vēlādēt-ghyōna*.
 Birth, *s.* پکسمات *pèksémèt*, كورك
kōrk, كالیته *kālītē*.
 Birth, *v.a.* تصیفا *tānsīf-et*.
 Birth, *s.* کبیسه *kēbīssa*.
 Birth, *s.* پارچه *pārcha*; (— of a
 piece) گهم *ghēm*, قنطارمه *kāntārma*.
 Birth, *s.* قانچق *kānjīk*.
 Birth, *v.a.* اصرومق *āsvōrmak*.
 Birth, *v.a.* آجی *ājī*.

Blab, *s.* بوش بوغاز *bōsh-bōghāz*; —,
v.n. بوش بوغازلق *bōsh-bōghāzlık-et*.
 Black, *a.* قره *kāra*, سیاه *siyah*; —, *s.*
 (negro) عرب "ārab.
 Blackamoor, *s.* عرب "ārab.
 Blackberry, *s.* بوکرتلن *būghurtlən*.
 Blackbird, *s.* قردطاق *kāra-tāwuk*.
 Blackboard, *s.* درس تخته سی *dərss-*
tāhtassi. [kyūlkhāni.
 Blackguard, *s.* چاپقین *chāpkīn*, کولخنی
kōlxnī.
 Blackguardism, *s.* چاپقینلق *chāpkīnlik*.
 Blacking, *s.* قوندرة بویاسی *kūndura-*
bōyassi. [dēmirji.
 Blacksmith, *s.* تيمورجی *or* دمیرجی
dēmīrjī.
 Bladder, *s.* سدیک قاروغی *sidik-kāwū-*
ghū; (gall —) عود "ūd.
 Blade, *s.* (sword —) ناملو *nāmlū*;
 (knife —) اغز *aghz*; (shoulder —) کورک
kyūrək; (grass —) ییراق *yāprāk*.
 Blame, *s.* (fault) قباح *kābāhat*; (cen-
 sure) ازار *āzār*; —, *v.a.* قباح
kābāhat-būlmak, ازارلق *āzār-*
lamak, تعیب *tā'yīb-et*.
 Blank, *a.* بوش *bōsh*; (without ball)
 کورشونسز *kūrshunsuz*; point-blank,
 تام منزل *tāmm-menzil*; to fire with
 blank cartridge, قورو صیقى یه اتمق
kūru-sikiya-atmak; —, *s.* (space)
 بوش ییر *bōsh-yēr*.
 Blanket, *s.* فانه یورغان *fānēla-yūrghān*.
 Blaspheme, *v.a.* سبا *sēbb-ēt*.
 Blasphemy, *s.* کفر *kyūfr*.
 Blaze, *s.* علو "ālev"; — *v.n.* علولمک
 "ālevlēmek".
 Bleach, *v.n.* اغارمق *aghārmak*, بیاضلمق

- bèyazlanmak; — *v.a.* اغارتمق *aghart-mak*.
- Bleacher, *s.* چیرپجی *chirpiji*.
- Bleed, *v.n.* قانامق *kānamak*; —, *v.a.* قانالمق *kān-almak*. [لكه *lèkè*.
- Blemish, *s.* عيب *‘āyb*, سقط *sàkat*.
- Bless, *v.a.* (man to man) خیر دعا *khàyrì-dù‘ā-et*; (man to God) شکرا *shùkr-et*; (God to man) خیر نصیب ایملک *khàyr-nāssīb-èylémek*.
- Blessing, *s.* (prayer) خیر دعا *khàyrì-dù‘ā*; (fruits of God's goodness) برکت *bèrèkèt*.
- Blind, *a.* کور *kyùr*, اعمی *‘amà*; —, *v.a.* کورا *kyùr-et*.
- Blisters, *s.* (of the skin) قبار جق *kābarjìk*; (vesicatory) یاقی *yàki*; —, *v.n.* قبارتمق *kābartmak*; — *v.a.* قبارتمق *kābartmak*.
- Block, *s.* (block of stone) طاش *tāsh*; (of wood) کتوک *kyùtùk*; (mould) قالب *(kālìp)*; — *v.n.* قپامق *kāpamak*, طیقمامق *tìkamak*.
- Blockade, *s.* ابلوقه *àbloka*, محاصره *mù-hāssara*; —, *v.a.* ابلوقه *àbloka-et*.
- Blockhead, *s.* اشک *‘ashèk*.
- Blood, *s.* قان *kān*.
- Blood-horse, *s.* جنس ات *jìns-àt*.
- Bloodshed, *s.* سفک دما *sèfki-dèma*.
- Blood-vessel, *s.* طمر *dāmar*.
- Bloody, *a.* قانلو *kānlù*.
- Bloom, Blossom *s.* چیچک *chìchek*; —, *v.n.* چتچک اچمتق *chìchek-àchmak*.
- Blot, *v.a.* مرکب طملا تمق *mùrèkkèb-dāmlatmak*; —up, قوروتتمق *kùrut-*
- mak*; — out, چیزمک *chìzn*
بوزمتق *bòzmaq*, ترقین *tèrkìn-et*.
- Blow, *s.* اورش *(wùrush)*, چالش *chālsh*
— of the fist, مشت *mùshàta*; (of fortune) فلاکت *fèlākèt*; (injury) زار *zàr*; تکمه *tèkmè*.
- Blow, *v.n.* (wind) اسمک *èssm*
(mouth or bellows) او فلتمق *àuflém*
(flower) اچمتق *àchmak*; — of noe, بورنی سلمک *bùrnun-u-silm*
سومکورمک *sùmkyurmek*.
- Blow up, *v.n.* پاتلامق *pàtlamak*.
- Bludgeon, *s.* صوپه *sòpa*.
- Blue, *a.* (light) مائی *mā‘i (māvi)*, گھی *ghyùk*, کوک مائیسی *ghyùk-mā‘i (māvissi)*; (deep) لاجورد *lājivèrd*.
- Blunder, *s.* یاگلش *yànglìsh (yānìsh)*, سهو *sèhv*, خطا *khātā*; make a blunder, یاگلتمق *yànglìmak (yànglìmak)*.
- Blunderbuss, *s.* قردینه *kārābina*.
- Blunt, *a.* کور *kyùr*, کسمز *kèssmāz*; (spoken) لاکردیسنی صاقتمز *lākirdiss-àkìnmāz*.
- Blush, *v.n.* قزارتمق *kìzarmak*.
- Boar, *s.* ارکک طوکز *èrkek-dònguz (müz)*, آزولی طوکز *azulì-dòmüz*.
- Board, *s.* تخته *tākhta*; (food) بک *yèmèk*, ییه جک *yèyéjek*; on board, and *pr.* کمیده *ghèmiyè*.
- Boast, *v.n.* اوکنمک *ùghènnek*. [می]
- Boat, *s.* قایت *kāyìk*; فلوقه *fèlìka*, بال
- Boat-hook, *s.* قانجه *kānja*. [ساند]
- Boatswain, *s.* پورسون *pòrsun*.
- Body, *s.* (man's living) وجود *vùj*
بدن *bèden*, کوده *ghyùwdé*; (dead

جسد (جسد) jèssed; (substance) جسم
 جسد: (troop) طاقم tàkım, سوری sùru,
 کومہ kyümé.
 Bag, *s.* بتاق batak, بتاقلی bataklik.
 Bactria, *s.* بختی ché.
 Bactrian, *s.* and *a.* چهلو chéli.
 Bag, *s.* چبان chibàn; —, *v.n.* قایناتمق
 قایناتمق; —, *v.a.* قایناتمق kàynat-mak;
 صوده پشورمک, حاشلمک hāshlamak,
 صوده پشورمک sūda-pishirmek.
 Baked meat, *s.* صویش sūyush.
 Baker, *s.* قزغان kázghan (kázan).
 Baker-maker, *s.* قزغانچی kázghanji.
 Bakhmatia, *a.* فرطونه لو, شماتہ لو
 shàmatali, فرمادی. [shàmatali.
 Bacteriousness, *s.* سرتلك sèrtlik, شماتہ
 Baid, *a.* جورو jèssūr, جسارتلو jèssārètlī,
 یگیت yīghit.
 Baidness, *s.* جسارت jèssārèt.
 Baidster, *s.* یاصدق yàsdīk.
 Bait, *s.* سورمہ sūrmé, سورگی sūrgū,
 انکسر (large nail) ènksr, جواتہ jwāta,
 پرنو pèno.
 Bomb, *s.* خمبرہ khūmbara (kūmbara).
 Bombard, *v.a.* اوزرینه طوب آتمق ùzrīnē-
 tōp-ātmaq.
 Bombardier, *s.* خمبرہ چی (kūmbarajī).
 Bombardment, *s.* طوب و خمبرہ ایله
 اورمقش tōp-vē-khūmbara-īla-wūr-
 tsklik. [gèchmaz.
 Bomb-proof, *a.* خمبرہ کچمز khūmbara-
 Bomb-shell, *s.* خمبرہ khūmbara.
 Bombard, *s.* تحویل tǎhvīl, تمسک tèmèssuk;
 زنجیر zinjir, سارغی sārghī, ایپ ip.

Bone, *s.* کموک kèmik.
 Bone-setter, *s.* جراح jèrrèh, چیقچی
 chīkīkji, قیرکچی kirīkji.
 Book, *s.* کتاب kitāb.
 Bookbinder, *s.* مجلد mùjèllid.
 Bookseller, *s.* کتابچی kitābjī; (of
 Corans) صحاف sàhhāf.
 Boom, *s.* سرن sèren.
 Boot, *s.* چزمه chizma; —, *v.a.*; what
 boots it? نه فائدہ سی وار nà-faidassi-
 Bootmaker, *s.* پاپوچی pāpūchji. [vār.
 Booty, *s.* یغما yāghma, غنیمت ghānī-
 mèt.
 Border, *s.* کنار kènār; (frontier) سرحد
 sèr-hàdd, سنورباشی sinirbāshī.
 Bore, *s.* (of a gun) چاپ chāp, دلیک
 dèlik, اغز āghz; (troublesome fellow)
 ثقیل حریف sākīl-hèrif; —, *v.a.*
 دلمک dèlmek; (trouble) صقندی
 sīkindī-vèrmek.
 Born, *a.* طوغمش dōghmush; to be —,
v.n. طوغمق dōghmak.
 Borrow, *v.a.* اودنج المق ùdunj-ālmak,
 استقراضا isstikrāz-et.
 Borrower, *s.* اودنج المن ùdunj-ālàn.
 Bosnia, *s.* بوسنه Bòssna.
 Bosnian, *a.* and *s.* بوسنه لو Bòssnali.
 Bosom, *s.* کوکس ghyukss, قوین kòyn,
 سنیه sīnē. [kālèssi.
 Bosphorus, *s.* چناق قلعه سی chānak-
 Botany, *s.* علم نباتات "ilmi-nèbātāt.
 Botch, *v.a.* بوزمق bōzmaq.
 Both, *pr.* ایکسی ikissi; —, *c.* هم
 هم . . . و هم hèm . . . vè-hèm.
 Bother, *s.* صیقندی sīkindī; —, *v.a.*

- بیرمک *sikindi-vèrmek*,
تعییزا *tà"jiz-et*. [pùtkal.]
 Bottle, *s.* شیشه *shishé*; wine — بوتقال
 Bottom, *s.* دیب *dib*; (fundy) گوت
 Bough, *s.* دال *dāl*. [ghyèt.]
 Bounce, *v.n.* صجرامق *sichramak*.
 Bound, *s.* حد *hadd*, پایان *pâyân*, صوك
sòng, اوج *òj*, بوجاق *bùjak*.
 Boundary, *s.* حدود *hùdùd*, سنور *sinir*.
 Bounteous, Bountiful, *a.* بول *bòl*, برکتلو
bèrékètlì; الی اجق *jàmèrd*, جوهرمد
èli-àchik, سخی *sàkhì*, سخاوتلو *sàkhā-*
vètlì.
 Bounty, *s.* احسان *ihsān*, انعام *in"ām*;
 سخا *sàkhā*, سخاوت *sàkhāvèt*.
 Bouquet, *s.* (French) چیچک دهمتی
chichek-dèméti.
 Bow, *s.* (in reverence) باش اكمه *blash-*
égłmè, باش كسمه *blash-késsmè*;
 (weapon) یای *yà*; (of a ship) باش
blash; —, *v.n.* باش اكمك *blash-*
égłmek; باش كسمك *blash-kèss-*
mek; — down and worship, سجده
séjđé-et.
 Bowels, *s. pl.* بغرمتق *bàghirsak*.
 Bower, *s.* مهتابیه *mèhtābivvz*.
 Bowie-knife, *s.* چچاق *bichak*.
 Bowl, *s.* کاسه *kyāssé*, طاس *tās*, چناق
chànak; (wooden) قواته *kāwata*;
 (of a pipe) لوله *lùlé*.
 Bowline, *s.* بولینه *bòlina*, بورینه *bòrina*.
 Bowsprit, *s.* جوادره *jivādira*.
 Bowstring, *s.* کرش *kirish*, ز *zih*.
 Box, *s.* (chest) صندوق *sānkik*; (desk)
 قوتی *chékméjé*; (small) چکمه
- kùtv*; (on the ear) شمار *shām*
 سیر *silì* (*silé*); (wood) شير
chimshir; (of instruments) چ
ùstuj (*ùstunj*). [ghā
 Boxing, *s.* مشته غوغاسی *mùshta-ki*
 Boy, *s.* اوغلان *òghālan*, چوجق *chòj*
 Boyhood, *s.* چوجقلق *chòjçukluk*.
 Boyish, *a.* چوجق کبی *chòjçuk-ghibi*.
 Brace, *s.* (pair) جفت *chift*; (tie)
bàgh, قوشاق *kùshak*; (of a ya
bràssa; braces (for trouse
 اصقی *asqi*.
 Bracelet, *s.* بلزک *bilèzik*.
 Braid, *s.* شريد *shèrid*; خرج *khàrj*;
v.a. اورمک *ormek*.
 Brain, *s.* بين *béyn*, دماغ *dimàgh*.
 Bramble, *s.* چالی *chālì*.
 Bran, *s.* کپک *kèpek*.
 Branch, *s.* دال *dāl*; (of a road, &
 قول *kòl*; (of a family, science, &
 شعبه *shù"bè*, فرع *fèr*".
 Brandy, *s.* راقی *ràki*.
 Brasier, *s.* باقرچی *bàkırjı*, منقال *mā*
 Brass, *s.* پریچ *pirinj*. [gh
 Brassfounder, *s.* دوکیچی *düküju*.
 Brave, *a.* یگیت *yğlit*, جسور *jèssür*.
 Bravo, *int.* افرین *āfērīn* (*āfērīm*).
 Bray, *v.n.* اكرمتق *angirmak*. [m
 Brazen, *a.* اوتانمز *ütānmz*, پرنجدن
 بزانجی *bàkırjı*, باقرچی
 Brazilwood, *s.* بقام *bàkkām*. [(k)azanji
 Bread, *s.* اتمک (*èkmek*), نان عزیز *nān*
 "aziz. [ar
 Breadth, *s.* ان *en*, انلواک *enlilik*, رض
 Break, *v.a.* قیرمق *kirmak*; — ol

promise, *s.* قويايمن kòparmak; — a treaty, نقض ختبا khùlf-et; — *v.a.* قيرلمق kùrilmak, ختبا khùlf-et; — *v.a.* كسيلمك kèssilmek.
 Breakfast, *s.* قهوالتي kàhwàlti.
 Breakfast, *s.* كوكش ghyùkss, سينه sìné; (eat) ممة mèmé.
 Breakfast, *s.* سېر sipər.
 Breath, *s.* صولوق sòlùk, نفس nèfess.
 Breathe, *v.a.* صولومق sòlumak, نفس المقت tènèffuss-et.
 Breathing, *s.* صولومقلى sòlumakluk.
 Breches, *s.* شوروار shàlwār, پوطور pòtur.
 Breed, *s.* صوف sòy, جنس jìns; — *v.a.* ياورى-يورمك yàvri-vèrmek; تورتمك tūrèmek; — *v.a.* يتشدرمك hāssil-et, يتشدرمك tēshdirmek; well-bred, *a.* تربيه لو tərbiyyəli; good breeding, *s.* تربيه tərbiyyə.
 Breeze, *s.* روزگار rùzghyār; (light —) خفيف روزگار khūfif-rùzghyār; (fresh —) صيقي روزگار siki-rùzghyār.
 Brethren, *s. pl.* اخوان ikhwān.
 Brevet, *s.* برات bèrāt.
 Brevity, *s.* قصه تي kīssalik.
 Brew, *v.a.* ارده صوبى يابمقلى àrpa-sūyū-
 Brewer, *s.* بيراجى birāji. [yāpmaklik.
 Brewery, *s.* ارده صوبى فابريقاسى àrpa-sūyū-fabrikassi.
 Bribe, *s.* رشوت rishvèt; — *v.a.* رشوت ويرمك rishvèt-vèrmek.
 Bride, *s.* طوغله tughla. [dīwārji.
 Bridegroom, *s.* ديوارجى yàpji, ياپيجى yàpji.
 Bride, *s.* عروس ghèlin, عروس ghèlin.

Bridegroom, *s.* كويكى ghyùwèghì.
 Bridge, *s.* كوبرى kyùpru.
 Bridle, *s.* باشلق bàshlìk; — *v.a.* كم اورمق ghèm-wùrmak.
 Brig, Brigantine, *s.* ابريتى ibrik.
 Brigade, *s.* لوا liwā.
 Brigadier, *s.* ميرلوا mīri-liwā. [izbāndut.
 Brigand, *s.* خرمىز khirsiz, ايزباندوت izbāndut.
 Bright, *a.* (light) اچق àchik; (shining) پارلاق pàrlàk; (polished) جلاو jilālì.
 Brighten, *v.a.* اچلمق àchilmak.
 Brilliant, *a.* پارلاق pàrlàk; — *s.* پرلانطه pàrlānta.
 Brim, *s.* کنار kēnar; اغز aghz.
 Brimstone, *s.* كبريت kibrit, كوكورد kyùkyurd.
 Brine, *s.* صلاموره sàlamùra. [kyùkyurd.
 Bring, *v.a.* كتورمك ghètirmek.
 Brink, *s.* کنار kēnar. [-kili.
 Bristle, *s.* قيل kīl, طوكز قىلى (dòmuz)-
 Brittle, *a.* پك كورك pèk-ghèvrèk, پك قولاى قيريلور pèk-kòlay-kirilir.
 Broad, *a.* انلو ènli, كنىش ghènish, عربض ‘àrīz.
 Broadside, *s.* (ship’s) بورده bòrda; (of guns fired) الابانده àlabānda.
 Broil, *v.a.* قزارتمق kizàrtmak, استره isskàra-et.
 Broken, *a.* قيرق kīrik. [simsār.
 Broker, *s.* سمسار samsār, دلال dèllāl (tèllāl).
 Brook, *s.* چاي chày, صو sù, دره dèrè; — *v.a.* چكمك chèkmek, قبول kabùl-et.
 Broom, *s.* سپوركه sùpurghé.
 Broth, *s.* جوربا ghòrba, ات صوبى àt-sūyū, chòrba.

Calamity, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā.
 Calcine, *v.a.* ياتمق yàkmaq; —ed, *a.*
 يانمش yānmish.
 Calculate, *v.a.* حسابا hissāb-et.
 Calculus, *s.* طاش tash; حساب hissāb.
 Caldron, *s.* قزغان kàzghān (kàzan).
 Calender, *s.* روزنامه rōz-nāmē.
 [بالدر baldir.]
 Calf, *s.* دانه dāna; — of the leg,
 Calibre, *s.* چاپ chāp.
 Calico, *s.* قالنقوت kàlinkòt, بز bèz.
 Caligraphist, *s.* خطاط khāttāt.
 Caligraphy, *s.* خطاطلي khāttātlīk;
 حسن خط hūssnu-khātt.
 Caliph, *s.* خليفه khālifē.
 Caliphate, *s.* خلافت khilāfēt.
 Call, *s.* چاغرمه chāghirish, چاغرمه
 chāghirma, دعوت dà“vét; —, *v.n.*
 اوغرامق òghramak; —, *v.a.* and *n.*
 اوغرامق chāghirmak; — at, اوغرامق
 òghramak; on or upon, (invite)
 اوغرامق dà“vét-et; (visit)
 اوغرامق òghramak; — for, استمك
 isstémek; — in, (visit)
 اوغرامق òghramak;
 (collect again) كيرو المق ghèri-āl-
 mak; كيرو چاغرمق ghèri-chāghirmak;
 باغرمق tòplamak; — out, *v.n.*
 باغرمق bàghirmak; —, *v.a.*
 دوكشمكه دعوت ا dà“vét-et; — over,
 دوكشمقه دعوت ا dà“vét-et; — over,
 يوقلمق yòklamak; او قومق òkumak;
 — together, توپلامق tòplamak; — up,
 وجوده كتورمك dà“vét-et;
 وجوده كتورمك vùjūda-ghètirmek.
 Calling, *s.* حرفت sà“āt, حرفت hir-
 fēt, مشغوليت mēshghūliyyèt.

Callipers, *s.* چاپ پرکاری chāp-pē-
 ghyāri (pērhēli).
 Callous, *a.* دويمز dūymaz.
 Calm, *s.* and *a.* (wind or water) مانلق
 līmānlīk; —, *a.* (morally) سوده
 āssūdē, راحت rāhat; —, *s.* حت
 rāhat, آسایش āssāyish.
 Calmly, *ad.* يواش yāvāsh. [yis
 Calmness, *s.* آسایش āssāyish, راحت rāhat.
 Calomel, *s.* طاتلو سولمن tātli-sūlumēn
 Calumniate, *v.a.* افترا iftirā-et.
 Calumny, *s.* افترا iftirā, بهتان bāhtān.
 Cambric, *s.* دلبند dūlbēnd (tūlbēnt)
 Camel, *s.* دوه dōvē. [باتسته bātistē
 Camelopard, *s.* زرافه zūrafē (zūrafā).
 Camlet, *s.* شالي shālī, صوف sōf.
 Camomile, *s.* پاپاديه pāpādiyē.
 Camp, *s.* اردو òrdū; —, *v.n.* دو قومق
 dō qūmq [òrdū-kūrmā
 Campaign, *s.* سفر sēfēr. [òrdū-kūrmā
 Camphor, *s.* كافور kyāfūr.
 Can, *s.* تنكه tēnkē; مشربه (māshrabā
 Canal, *s.* بوغاز bōghāz (strait), هندق
 (hēndek) (ditch); قازمه نهر kāzma-
 nēhir.
 Canary-bird, *s.* قناريه kànariya.
 Cancel, *v.a.* بوزمق bōzmaq, قين
 tērkin-et, بطلال bāttāl-et.
 Cancer, *s.* (sore) علتی بیان yēyen-“ille
 اكله ākilē. [sūwēyīn
 Candid, *a.* (truthful) سويلر dōghru
 Candle, *s.* موم mūm. [shāmdān
 Candlestick, *s.* شمعهدان shēm“ā-dān
 Cane, *s.* قامش kāmish, هزارن hēzārēn
 —, *v.a.* دوكمك dūghmek, ياق اتمق
 dāyak-ātmak.

Bushel, *s.* كيله kilē.
 Business, *s.* ايش كوج ish-
 ghyūch; مصلحت məsslāhat;
 مشغوليت məshghūliyyēt.
 Bustard, *s.* (greater) طوي tòy; (smaller)
 مزمدك məzmèldèk.
 Bustle, *s.* تلش tēlsh, عجله "ajélē.
 Busy, *a.* مشغول məshghūl.
 But, *c.* ولكن và-
 lākin, اما əmmā, لكن lākin,
 فقط fākat; —, *pr.* دن بشقه
 dan-bshqə, دن فضله dan-fzla,
 دن ماعدا dan-mā"ādā; all but,
 از قالدی همان همان (həmmən-həmmən),
 از کالدی z-kaldī.
 Butcher, *s.* قصاب kəssāb (kəssāp).
 Butchery, *s.* سفک دما kəssāblik;
 سفک دما səfki-dimā.
 Butt, *s.* نشان nishān, هدف hēdef; —,
v.s. and *n.* اورمت tōss-wūrmak.
 Butt-end, *s.* ديبجک dibjik; صاب sāp.
 Butter, *s.* تر ياغ yāgh; (fresh)
 تر ياغ tērē-yāgh; (clarified)
 روغن ساده (sāy-yāghī) صاب يانغی
 rīghāni-sādē.
 Butterfly, *s.* کله بک kələbək.
 Battock, *s.* بوط bōt; قايناق kāynak,
 قايناق کاي nak-yēri.
 Batton, *s.* دوکمه dūghmē (dūymē);
 —, *v.s.* دوکمه لکم dūymēlēmek,
 دوکمه لکم iliklēmek; —, *v.s.* ايلککم
 dūymēlēmek, ايلککم iliklēmek.
 Battress, *s.* پاينده pāyēndē, ايات āyak.
 Bay, *v.s.* ساتون المتی sātūn-
 al-mak, المتی al-mak, اشترا
 məbāyehā, اشترا məbāyehā
 mābāyehā "ā-et.

Buyer, *s.* مشتري məshṭerī,
 المشتري məshṭerī, الیجی al-ijī, الیجی
 al-ijī, المشتري məshṭerī. [jəzzlamak.
 Buzz, *v.s.* جزلمتی wəzzlamak,
 جزلمتی wəzzlamak.
 By, *pr.* دن dan; ایله ilē; یاننه
 yānina, یاننده yāninda,
 یاننده yāninda, یانندن yānından;
 — bye, good-bye, im. اللهم اصماریدق
 əllāhə-əssmārīdīk; اوغورلر اوله
 əghur-lar-ōla.
 Bye-and-bye, *ad.* برازدن bīr-
 əzdan, برازدن bīr-əzdan,
 برازدن بیکر bīr-əzdan - sōngra,
 براز و قتلردن بیکر bīr-əz -
 wāktīrdan - sōngra.
 Bye-law, *s.* نظام nīzām.
 Bye-word, *s.* ضرب مثل zārbi-
 məssəl.
 Bygone, *a.* کچمش gēchmish.

C.

Cab, *s.* عربه ərāba.
 Cabbage, *s.* لحنه lāhana; —, *v.s.*
 چالمتی chālmak. [kāmara.
 Cabin, *s.* (hut) قلبه kōlūbē;
 (ship's) کابین-بوئو mīcho.
 Cabinet, *s.* (private room), اوپه
 əpə, (chest) چکمه khālvēt;
 (cupboard) چکمه چکمه chēkmējē,
 صندوق sōndīk; (— of ministers)
 دولاب dōlap; (— of council,
 وکلا طاقمی wūklā-tāqīmī); —
 مجلس خاص məjlīssi-khāssa.
 Cabinet-maker, *s.* طاشان tāwshān.
 Cable, *s.* غومنه ghōmanə;
 chain —, زنجیر zinjir.
 Cadet, *s.* شاکرد shāghird.
 Cage, *s.* قفس kəfess.
 Cake, *s.* (pastry) قورابه kūrābiyyē;
 (moulded form) قالب kālīp.

Care, *s.* (attention) دقت dikkāt; (anxiety) درد dèrd, كدر kàdər; —, *v.n.* وظیفه آیدنمک wazîfê-èdinmek; — for, باقمق bākmak; صایمق sàymak; take care, *v.n.* کوزینی اچمق ghyàzunu-àchmak, دقتا dikkāt-et, صاکنمق sàkinmak; (take pains) اوزنمق ùzènnek; take care of, باقمق bākmak, صاکنمق sàklamak.

Careen, *v.a.* قلفاطه یاترمق kàlafata-yàtirmak; —, *v.n.* یاتمق yàtmak.

Careful, *a.* مقید mùkàyyed; to be —, *v.n.* مقید او dikkāt-et, موكلی-مقید mùkly-Carefulness, *s.* دقت dikkāt. [yed-òl.

Careless, *a.* دقتسز dikkàtsiz.

Carelessness, *s.* دقتسزلیک dikkàtsizlik.

Caress, *v.a.* اوخشامق òkshamak; —, *s.* اوخشامه òkshama.

Cargo, *s.* یوک yùk, حموله hāmūlê.

Caricature, *s.* هجو رسمی hijv-rèssmi.

Carmine, *s.* لعل là"l.

Carpenter, *s.* (house) دولگر dølghər; (joiner) دوغرامه جی dòghramajî; (ship's) مرانقوز mārānkōz (mārānghoss).

Carpet, *s.* قالی kālî (hālî), کلیم kilim, کچه kèché; prayer —, سجاده sèzzādê.

Carpet-bag, *s.* چانطه chànta.

Carriage, *s.* (vehicle) عربه "àraba, حنطو hintò, فایطون tàlika, تالیقه tàliqa, فایطون fāytòn; gun —, (field) عربه "àraba, (ship's) قونداق kùndak; (act of carrying) نقل nàkl, طاشیمه tashima; (— hire) نقلیه nàklhyé. [kàtirjî.

Carrier, *s.* حمال hāmāl; قاطر جی

Carrion, *s.* لاشه lāshê (lêsh).

Carronade, *s.* قلوبمیر kùlumbîr.

Carrot, *s.* هاوج hàwuj.

Carroty, *a.* صاری sàri.

Carry, *v.a.* طاشیمق tashimak; ترمک ghyàturmek; (a gun, &c.) برمک sùrmek; (by assault) ضبط zàbt-el — away or off, الوب کوترمق ghlyàturmek; — on, یاپمق yàpma ایتمک ètmek, اویدرمق òydurma بجرمک bèjzrmek; — the da الب او, اوسته چیقمق ghālib-òl, قرانمق kàzanmak.

Cart, *s.* عربه "àraba.

Cartilage, *s.* قیقردای kíkirdak.

Cartridge, *s.* (small arms) فشندک fishèk (fishèk); (cannon) حارطوج hàrtuj.

Cartridge-box, *s.* پلاسقه pàlāska.

Carve, *v.a.* (meat, &c.) دوغرامق dòghramak; (wood, &c.) اویمق òymak.

Carver, *s.* (in wood) اویمه جی òymajî.

Cascade, *s.* چاغلیان chàghlāyan.

Case, *s.* (box) صندوق sàndèk; حفظه mähfaza; قاب kâl قوتی kùtu, نال (sheath) قین kîn; (condition) hāl; (matter) ماده maddê, خصوص khùssùss, امر èmir; —, *v.a.* بلتمق kàblamak (kàplamak).

Case-shot, *s.* مسکت mìsskèt.

Cash, *s.* نقد nàkd, پاره pàrê (pàra).

Cashier, *s.* صندوقدار sàndèkdār, نهدار vèznèdār, خزینهدار khàzînèd (khàznèdār); —, *v.a.* بهسنی امتق rùtbèssini-almek, ندمتدن قونمق khidmetdàn-kòghmak.

- Cask, *s.* فوجی fīchī, واریل vārīl.
 Casket, *s.* صندوق چکمه chēkmājē, صندوق sīndīk.
 Cassia, *s.* خیارشنبه khīyārshēnbē.
 Cast, *s.* دوکمه dūkmē; —, *s.* اتم ātm, شاشیلق shāshīlīq; (in the eye) اش shāshīlīk; —, *v.a.* (throw) اتمق ātmīq; (metal) دوکمه dūkmē; — down, قیرمق kīrmīq, اوزمک ūzmēk, کدر ویرمک kēdr-vērēmēk; — up, (accounts) یکورن yēkūr-n-et, جمع jēm-et, طویلتمق tōplāmīq; (vomit) قوصمق kūssmīq; — off, اتمق ātmīq, اتمق dēf-et, اتمق sālīvērēmēk, اتمق tārīd-et; اتمق sālīvērēmēk, اتمق kāpīp-sālīvērēmēk; — out, قوغمق kōghmīq, اتمق dēf-et, اتمق tard-et.
 Castle, *s.* قلعه kāl'a (kāyla).
 Castor-oil, *s.* هند یانی hīnd-yāghī.
 Casual, *s.* تصادفی tēssādūfī, اتفاقی
 Casualty, *s.* قضا kāzā. [ittifākī.
 Cat, *s.* کدی kēdī.
 Catalogue, *s.* دفتر dēftēr.
 Cataplasm, *s.* لاپه lāpā.
 Cataract, *s.* سورک اوچمسی sūlārīng-ūchmāssī, جندل jēndēl. [nēwāzīl.
 Catarrh, *s.* زکام zākkāyām, نزلē nēzlē, نوازل
 Catch, *v.a.* طومتق tūtīmīq, یقالتمق yāqālāmīq; اتمق kēturēmēk, اتمق ghē-tīrmēk; — cold, صوغوق السق sōghūq-ālmēk.
 Catching, *s.* ماری sāri, بولاشر bōlāshīr.
 Catechise, *v.a.* استنطاق āstīntāq-et, امتحان imtīhān-et.
 Categorical, *a.* قطعی kāt'ī.
 Category, *s.* مقوله mākulē.
 Caterpillar, *s.* قورتن kūrtn.
 Catgut, *s.* کرش kīrīsh. [poss-kēlīāsāsī.
 Cathedral, *s.* پسخوس کلیسای pīsskā-
 Cattle, *s.* حیوانات hāywanāt.
 Caucasus, *s.* چرکستان chērēkēssīstān.
 Caulk, *v.a.* قلفاط kālāfāt-et.
 Caulker, *s.* قلفاط kālāfāt.
 Cauliflower, *s.* قرنابت kārnābīt.
 Cause, *s.* باعث bā'īss, علت 'īlēt, سبب sēbeb; دعوی dā'wā; —, *v.a.* باعث bā'īss-ōl, سبب sēbeb-ol, ایراث īrās-et.
 Causeway, *s.* قالدیرم kāl dīrīm.
 Caustic (lunar), *s.* جهنم طاشی jihēnnem-tāshī (jihēnnām). [یا تمق yātkmīq.
 Cauterize, *v.a.* داغلامق dāghlāmīq,
 Caution, *s.* داغ yāghī, یاقی yāqī.
 Caution, *s.* بصیرت blāsīrēt, تانی tānī, حذر hāzēr; —, *v.a.* خبر khāber-vērēmēk.
 Cautious (to be), *v.n.* احتراز ihtirāz-et, احتذار ihtizār-et, صاقتمق sāqīmīq.
 Cavalry, *s.* سوارى عسکری sūwārī-'āss-kārī, اتلو ātlū.
 Cave, Cavern, *s.* مغاره māghārah.
 Cavity, *s.* چقور chōkūr.
 Cease, *v.n.* کسلمک kēssīlmēk, او منقطع mūnqātī'-'ōl.
 Cedar, *s.* سرو آزاد sērvi-āzād.
 Cede, *v.a.* ترک tērēk-et, ویرمک vērēmēk.
 Ceiling, *s.* طوان tāwan.
 Celebrate, *v.a.* اجرا ijrah-et.
 Celebrated, *a.* مشهور mēshhūr.

- Celery, *s.* کروزه kèrëvîz.
- Celestial, *a.* سماوی sëmâvî.
- Cell, *s.* حجره hùjré; کوزخانه khâné, کوز [ghyâz.
- Cellar, *s.* مخزن mâkhzèn. [ghyâz.
- Cement, *s.* معجون المچی mâ'jûn; —, *v.a.* ياپشدرمتى yâpishdîrmak, طوتدرمتى tûtûdûrmak.
- Cemetery, *s.* قبرستان mèzarîk, قبرستان kâbristân, مقبره mâkberé.
- Censer, *s.* بخوردان bûkhûrdân (bûkhurdânîk).
- Censure, *s.* ازار âzâr; —, *v.a.* تعيبا tâ' yîb-et, لوم zèmm-et, لوم lèvm-et.
- Census, *s.* تعداد نفوس tâ'dâdî-nûfûss.
- Cent. (per cent.), *ad.* يوزده yûzdé.
- Central, *a.* مرکزی mèrkezî. [wâssat.
- Centre, *s.* مرکز mèrkez, وسط اورطه òrta, وسط.
- Centurion, *s.* يوز باشى yûz-bashi.
- Century, *s.* مائه mi'ê. يوز ييل yûz-yîl, عصر يوز سنه yûz-sêné, لser.
- Cerecloth, *s.* مشمع mùshèmma" (mûshâmba). [tèkîif; تكلف tèkèlluf.
- Ceremony, *s.* رسم rêssm (rèssim); تكليف.
- Certain, *a.* معلوم mâ'lûm, صحيح sâhîh, بعض shûbhéssiz; فلان filân; بعض bâ'zî, بر طاقم bìr-tâkîm.
- Certainly, *ad.* البته âlbètté, شههسز shûbhéssiz.
- Certificate, *s.* سند sèned. [hèssiz.
- Certificated, *a.* سندلو sènedli.
- Cessation, *s.* كسلمه "انقطاع" ñnkîtâ kèssilmé.
- Cession, *s.* ترك tèrk, فراغت ferâghât.
- Chafe, *v.a.* اشتمتى ashînmak.
- Chaff, *s.* صمان sâman. [ghâl).
- Chafing-dish, *s.* منقال mânkâl (mân-
- Chagrin, *s.* (grief) تأسف tè'èss (kind of akin) كلىr kèlèr.
- Chain, *s.* زنجير zènjîr (zînjîr); —, s. زنجير ايله باغلامتى zînjîr-îla-bâghlam.
- Chair, *s.* صنداليه sândâlîyyé; arm-قولتقلى kòltuklu.
- Chairman, *s.* رئيس مجلس rê'îssi-mèjli.
- Chalk, *s.* تباشير tèbâshîr (tâbèshîr).
- Challenge, *v.a.* ميدان اوقومتى mèydan ôkumak.
- Chamber, *s.* اوطه ôda; (of a mine, gt &c.) خزينه khâziné (hâzma).
- Chamberlain, *s.* قيوچى باشى kâpçî-bâs.
- Chance, *s.* تصادف tèssâduf, اتفاق itfâk, بخت bâkht; by —, كله râsst-ghâlé; —, *v.a.* حواله hâwâlê-et, bâkhta-hâwâlê-et.
- Chancellor of the Exchequer, *s.* ليه مالىيى نازرى mâlîyyé-nâzîrî.
- Chandelier, *s.* اويژه âvîzè.
- Chandler, *s.* بقال bâkkâl.
- Change, *s.* دكش dig'ish, دكش dig'ishish, دكش dig'ishishma, دل tèbèddul, تبادل tèbdîl, انقلاب inlâb; —, *v.n.* دكشمك dig'ishmek, نشدرمتى dînmek; —, *v.a.* نشدرمتى dig'ishdîrmek; چويرومك chèvirme tèbdîl-et; بوزمك bôzmak.
- Changeable, *a.* قرارسىز kârarsîz, يناق òyndak.
- Channel, *s.* يول yòl; بوزغاز bôgâlz; اتى yâtak, مچرا mèjra.
- Chap, *s.* چاتلاق chàtlak; حريف hèr.
- Chaplain, *s.* امام îmâm; پاپاس pâpa.
- Chaplet, *s.* تسبيح tèssabîh. [(pâpâz

Chapman, *s.* قولتچى مدراباز mādṛabāz, کۆلتچى kōltckju.
 Chapter, *s.* فصل fasal, باب bāb.
 Character, *s.* (moral) طبيعت tābi'āt, جبلت jibillèt, خوى khüy; (writing) حرف hārf (pl. حرفات hūrūfāt).
 Charcoal, *s.* كومر or كومور kyòmur.
 Charge, *s.* (employ) خدمت (khizmet), ايش مأموريت mè'mūrīyyèt, تنبيه àm; (command) أمر àmir, تنبيه tènbiḥ; (of powder) اتم àtim; هجوم hūjūm; (attack) هجوم yūrūyush, امانت àmānèt; (thing confided) طولدرمتى طولدورمتى dōldormak; هجوم hūjūm-et; (command) أمر àmr-et, اسناد àsnād-et; (accuse) تنبيه tènbiḥ-et.
 Charity, *s.* (alms) صدقه sādaka; (humane consideration) انسانيت insāniyyèt, انصاف insāf.
 Charm, *s.* (spell) بويو byūy, سحر sihr; charms, *s. pl.* حسن hūssn, كوزلك kōzllk, gbyūzèllik.
 Charmer, *s.* سحر باز sḥrbāz, بويوجى byūyju, معشوقه mè'shūka; (beloved) دلبر dīlbār, فتنهكار fītnekyār.
 Charming, *s.* كوزل ghyūzèl, دلبر dīlbār, لطيف lātif.
 Chart, *s.* خريطة khārīta.
 Charter, *s.* فرمان fārmān, برات bārāt; —, *v.a.* نوله طومتى nèvla-tūtmaq (nāvīna), كرايله طومتى kīrā-īla-tūtmaq.

Chase, *s.* آو av, شكار shikyār; —, give chase to, *v.a.* قوغالمتى kōghalamak; — away, قوغمتى kōghmak.
 Chasm, *s.* بيوک يارق biyuk-yarik.
 Chaste, *s.* عفيفe 'āfif, (woman) ساده کوزل 'āfifē; (simply elegant) sādē-ghyūzèl.
 Chasten, Chastise, *v.a.* تربيه ويرمک tərbiyyē-vērmek, تربيه tərbiyyē-et.
 Chastisement, *s.* طباقى تربيه tərbiyyē, طباق dāyak. [mèt.
 Chastity, *s.* عصمت 'iss-iffèt, عفت 'iffèt.
 Chat, *s.* لاف lāf, لکردى lākirdi; —, *v.n.* لافا lāf-et, قوکشمتى kōngushmak.
 Cheap, *a.* اوجوز ÷jōz.
 Cheapness, *s.* اوجوزلى ÷jōzluq.
 Cheat, *s.* (fraud) حيله hīlē; (knave) حيله کار hīlēkyār; —, *v.n.* حيله hīlē-et.
 Check, *s.* (pattern) شطرنج shātrənj (shātrānch); (in accounts) ميزان mīzān; (upon conduct) کم ghēm; (slight defeat) شمار shāmar, (banker's) حواله hāwālē; —, *v.a.* ضبطا zābt-et, دوردرتمتى dōrdurtmak, الیقومتى alikomat; (defeat) بوزمتى bōzmaq; (the king at chess) کشا kish-et.
 Checkmate, *v.a.* ماتا māt-et.
 Cheek, *s.* يباق yānak.
 Cheer, *v.a.* شهنلنديرمک shēnländirmek, فراحلنديرمک fērāhländirmak.
 Cheerful, *a.* شهن shēn, فراح fērāh;
 Cheese, *s.* پنير pēnir. [مفرح mùferrih.
 Cheesemonger, *s.* بقال bāqāl.

- Chemist, *s.* كيميكر kimiyāghār ;
 اجزاجى èjzāji, اسپنچيار isspenchiyār.
 Chemistry, *s.* علم كيميائى جديد "lmi-
 -kimiyāyi-jèdīd.
 Cherish, *v.a.* عزيز طومتق "aziz-tùtmak ;
 بسلمك bèsalèmek. [vishna.
 Cherry, *s.* كراز kirāz ; morella —, وشنه
 Chess, *s.* شطرنج shatrānj (sāntrānch) ;
 — board شطرنج تختەسى sāntrānch-
 -tàkhtassi.
 Chest, *s.* (box) صندوق sàndīk ; (bosom)
 گھىڭكس ghyāks, صدر sàdr, سينه sīnē ;
 — of drawers چكچمه chèkméjé.
 Chestnut, *s.* كستانه kèsstānē.
 Chew, *v.a.* چينەمك chinémek.
 Chick, Chicken, *s.* پليج pilij.
 Chickpea, *s.* نخود nõkhud.
 Chide, *v.a.* ازارلماق azarlamak.
 Chief, *a. and s.* بيوك biyuk, باش bāsh.
 Chiefly, *ad.* خصوصاً khūssūssā ;
 اكثرىيا èksāriyyā.
 Child, *s.* چوچق chòjuk ; children
 and family, چوچق چوچق chòluk-
 chòjuk ; with child, كبه ghèbē,
 حامله hāmīlē. [صوغوق sòghuk.
 Chill, *v.a.* اوشوتماق àshutmek ; —, *s.*
 Chilly, *a.* صوغوق sòghuk ; to feel —,
v.n. اوشومك àshumek.
 Chimney, *s.* اوجاق òjak, باجه bājə.
 Chin, *s.* چەنگه chēngē (chēnē).
 China, *s.* (old) أسكى معدن èsski-
 -mā "dān ; (new) فغفور fāghfūr ;
 (stone) چيني chini.
 Chink, *s.* يارق yārik, چاتلاق chātīlak ;
 —, *v.n.* اوتماق ètmek.
 Chintz, *s.* چيت chit, باصمه bāssmē
 Chip, *s.* يونغه yònghə ; —, *v.n.* ق
 firlamak ; —, *v.a.* فرلاتماق firlatm
 Chisel, *s.* قلم kàlsm.
 Chocolate, *s.* چقولاڭه chikolàta.
 Choice, *s.* اختيار ikhtiyār, باب
 intākhāb ; —, *a.* سچمه sèch
 مۇنتاخب muntakhāb, مختار mùkh
 گھىڭكس ghyūzidē.
 Choke, *v.a.* بوغماق bōghmak ; —
v.a. طيقامق tīkamak ; —,
 طيقانماق tīkanmak.
 Choose, *v.a.* سچمك sèchmek, ق
 àyrmak, انتخاب intākhāb-et, بارا
 ikhtiyār-et.
 Chop (mutton), *s.* بريزوليه brizol
 —, *v.a.* كسمك kèssmek ; —
v.a. (small) قيمق kiymaq, (la
 ق دۆڭراماق dōghramak ; (wood) ق
 Chopper, *s.* ساطور sàtir. [yār
 Chopping-block, *s.* كتوك kyùtuk.
 Chopping-knife, *s.* ساطور (sàtir).
 Chord, *s.* وتر vèter.
 Christ, *s.* حضرت عيسى Hāzrēti-
 Christen, *v.a.* وافتيزا wāftiz-et, ومق
 àd-kòmak, او ورمق àd-vèrmek.
 Christening, *s.* وافتيز wāftiz.
 Christian, *s.* خريستيان khristiyān ;
a. عيسوي "issēvi, مسيحي mēssih
 Christianity, *s.* خريستيانلىق khristi-
 yānlīk. [-pāsskū
 Christmas, *s.* كچوك پاسقاليه kùch
 Chronicle, *s.* تاريخ tārikh.
 Chronology, *s.* علم تقويم التواريخ "il
 -tākvim-u-tèwārikh.

Chronogram, *s.* تاریخ tāriḫ.
 Chronometer, *s.* طول ساعتی tūl-sā“ati.
 Cistern, *s.* کلیه kilīseh.
 Cemetery, *s.* مزارلیق mèzarlık.
 Cigarette, *s.* کیلیس kèylūss.
 Cigarette, *s.* کیموس kèymūss.
 Clasp, *v.n.* قیامتق klapanmak, قیامتق قیامتق kàbuklammak. [kyámur.
 Clasp, *s.* سونمش کیمور sūnmush-
 kimon. *s.* دارچین dārchin (tārchin).
 Clasp, *s.* (zero) صفر sıfır; (secret
 writing) جفر jifra; (initials) طغرا
 tıgıra (for the Sultan), صح sabbh (for
 a high officer), امضا imzā (for any
 official). N.B.—These are not
 words in Turkish, but each a kind of
 signature.
 Clasp, *s.* دائره dā“irē; —, *v.a.* قوشاتمتق
 qūshātmak, احاطه ihāta-et.
 Clasp, *s.* کلازē klazā, دائره حکومت
 dā“irē-hükümet; to make a —,
 کلزē dōlōshmak.
 Clasp, *s.* دولهتق dōlātehāk.
 Clasp, *s.* مدبر mùdèvvār, دکرمی
 dēkirmī.
 Clasp, *v.a.* دوران dèvrān-et; (as
 society) تداول tēdāvul-et; —, *v.a.*
 کلزē dā“irē-et; نشرا nēshr-et.
 Clasp, *s.* دوران dèvrān; (of
 money, books, &c.) تداول tēdāvul.
 Clasp, *v.a.* سنت sūnnèt-et, ختان
 khātān-et. [khītān.
 Clasp, *s.* سنت sūnnèt, ختان
 khātān-et.
 Clasp, *s.* چوره chēvrē, محیط
 hēhīt.

Circumlocution, *s.* طولاشقو لاقیردی dō-
 lashikli-lākirdi.
 Circumnavigate, *v.a.* کمی ایله اطرافنی
 ghèmi-ilz-ètrāfını-dōlashmak.
 Circumstance, *s.* خصوص khūssūss, ماده
 maddē, کیفیت kèyfiyyèt.
 Cistern, *s.* خزینه سازنج khāzina.
 Citadel, *s.* ایچ قلعه ich-kāl“ā.
 Cite, *v.a.* ذکر zikr-et; دعوتā dā“vet-et.
 Citron, *s.* اغاج قانونی āghāj-kāwunū.
 City, *s.* شهر shēhr, مملکت mēmlēkēt.
 Civil, *a.* تاتلو tātlī, ادبلی èdèbli, چلبی
 chēlēbi; (not military) غیر
 ghāyri-“askērī.
 Civilian, *s.* باشی بوزوق bāshi-bōzuk,
 “askērīdan-ōl-
 mayan.
 Civility, *s.* تاتلیلیق tātlīlīk, اغز
 āghz-tātlīlīghī.
 Civilization, *s.* تربیه tērbīyyē.
 Civilize, *v.a.* تربیه tērbīyyē-et.
 Claim, *s.* دعوی dā“wā, استدعا istid“ā;
 مطلوب mātūb; —, *v.a.* دعوی dā-
 “wā-et, استدعا istid“ā-et,
 مطلوب mātūb-et, مطالبه mātālēbē-et.
 Claimant, *s.* دعواچی dā“wājī, مدعی
 mēdēī.
 Clamp, *s.* کنت kinèt. [mūddā“ī.
 Clandestine, *a.* ال تندē èl-āltindā, کیزلو
 ghīzli, خفی khāfī, صاقلو sāklī.
 Clap, *s.* (disease) بل صوغونی bèl-sōghū-
 ghū; —hands, *v.n.* ال چالمتق èl-chāl-
 mak, القشلمتق alkīshlamak.
 Clarify, *v.a.* تصفیه tāssfiyyē-et.
 Clasp, *s.* قوپچه kōpcha; —, *v.a.*
 قوجاقلمتق kōjāklamak.

Class, *s.* صنف *sinf*; —, *v.a.* ترتیب *tàrtīb* —
 tàrtīb-et, تنظیم *tanzīm*-et.
 Clatter, *s.* چاتردی *chàtirdi*, طاتردی
 tàkirdi, پاتردی *pàtirdi*.
 Clause, *s.* بند *bènd*, فقره *fikra*.
 Claw, *s.* پرتاق *tirnak*, پنجه *pènché*; —,
v.a. طرمالمت *tirmalèmak*.
 Clay, *s.* بالچق *balchik*, اوزلو طبراق *òzlu-tò-*
prak, لوله جی جاموری *lùléji-chàmuru*.
 Clean, *a.* تمیز *tèميز*, پاک *pāk*, طاهر
tāhīr; —, cleanse, *v.a.* تمیزلمک
tèميزlèmek.
 Clear, *a.* تمیز *tèميز*, براق *bèrrāk*; (*free*)
 اجلمتی *àchik*; — up, *v.n.* اجلمتی
àchilmak. [پاشمتی *yàpishmak*.]
 Cleave, *v.a.* یارمتی *yàrmak*; — to, *v.n.*
 Cleaver, *s.* ساطور *sàtir*.
 Clemency, *s.* مرحمت *mèrhàmet*.
 Clergyman, *s.* پاپاس *pàpass*.
 Clerk, *s.* کاتب *kyātib*, یازجی *yàzji*.
 Clever, *a.* هنرلو *hùnèrli*.
 Cliff, *s.* یار *yār*, اوچروم *ùchurum*.
 Climate, *s.* هوا *hàwā*. [sù"ūd-et.
 Climb, *v.n.* چیقمتی *chikmak*, صعودا
 Clinch, *v.a.* پرچینا *pèrchin*-et.
 Cling, *v.n.* صارلمتی *sàrlimak*. [kèssmek.
 Clip, *v.a.* قرقرتی *kìrkimak*, کسکم
 Cloak, *s.* شنل *shinèl*, قپوٹ *kāpud*.
 Clock, *s.* میدان ساعتی *mèydan-sā"ati*.
 Clog, *s.* نعلین (*nālīn*); —, *v.a.* طولدرمتی
dòldurmak, طيقامتی *tikamak*.
 Close, *a.* صیق *sik*; صیق *siki*; سیقندیلو
sikintili; قپالو *kāpali*; یقین *yāqin*;
 —, *v.a.* قپامتی *kāpamak*; —, *v.n.*
 قپانمتی *kāpanmak*; — in, *v.a.*

چویرمک *chèvirmek*; —,
 یقینلاشمتی *siklashmak*, سیکلاشمتی
kinlashmak; (the evening) ام
 کبابام-تیز اولمتی *alkhabam-(tèz)-òlmak*;
 up, *v.a.* قپامتی *kāpamak*; —,
 قپانمتی *kāpanmak*; — with, *v.a.*
 agreement) اویوشمتی *üyushmak*;
 fight) صارلمتی *sàrlimak*.
 Closet, *s.* (room) اوده جتی *òdajik*; (*board*)
 دولاب *dòlap*.
 Cloth, *s.* (broad) چوقه (*chòha*); (*cot*)
 بز *bèz*; (*table* —) صفرو بزی *sòfra-*
clothe, *v.a.* روبا یا پمتی *rùba-yāpim*
 روبا کی دیرمک *rùba-ghidirmek*,
 روبا ویرمک *rùba-vèrmek*, الباس *ilbas*
 اورتمک *òrtmek*, اکیسا *iksā-*
clothes, clothing, s. روبا *rùba* (*ürü-*
 البسه *èsswāb* (*èssab*), البسه *èlbi*
 Cloud, *s.* بلوٹ *bùlut*, محاب *sihāb*.
 Clout, *s.* پچاوره *pachāvra*.
 Clove, *s.* قرنفلی *kārnfil*.
 Cloven, *a.* چتال *chətāl*.
 Clover, *s.* یونجه *yönja*.
 Club, *s.* چوماق *chòmak*; by way
 clubbing together, عارفانه *“arifān*
 Clue, *s.* ایپ اوجی *ip-ùjı*.
 Clumsy, *a.* (person) یاقشمتی *yāqshır*
 (thing) حنطال *hāntāl*.
 Cluster, *s.* کومه *kyùmè*, توپ *tòp*.
 Coach, *s.* عربه *“araba*, حنطو *hi-*
 فایطون *fāytòn*.
 Coagulate, *v.n.* طوکمتی *dòngmak*; ملک
kèssilmek; پکشمک *pèkishmek*
 Coal, *s.* کمور *kyèmur*, معدن کموری
 “*dzn-kyèmuru*

Coal-hole, Coal-house, *s.* کومورلک kyù-mur-lak. [kyùmur-màdēni.
 Coal-mine, Coal-pit, *s.* کومور معدنی
 كوره, *s.* قبا kaba; ایری iri.
 Coast, *s.* ساحل sāhil, دگر کناری dēngiz-kanari; یقا yaka, قبی kıyi.
 Coat, *s.* ستري setri, صورتو surtu; صورتیکو surtiko; خرکه khirka; (of a horse) دن دن. [-tòkhmu.
 Cocoa, *s.* چیقولانه تخمی chikolāta-
 Cocoa-nut, *s.* بیوک هندستان جوزی biyuk-hindōstān-jēvizi.
 Cobble, *s.* پاپوشچی pāpūshji (pāpūjju), اسکیجی esakji.
 Cobweb, *s.* اورمچک اغی arumjek-aghi, تار عنکبوت tāri-“ānkébuṭ.
 Coal, *s.* قرمز kırmiz.
 Cock, *s.* (bird) خروس khōross; (tap) خروس mūsuluk; (of a gun) خروس khōross; (penis) سک sik; — a gun, *v.a.* اوست تته المتی ūst-tētigāē-lak. [-ibighi.
 Cock's-comb, *s.* خروس ایکی khōross-
 Cocoon, *s.* قوزا kōza, قوزالک kōzalak.
 Cod, *s.* (fish) مورینه بانغی mōrina-bāghī; (of beans) قیوق kabus; (scrotum) تاشاک تورباسی tashak-tōrbasī.
 Coffee, *s.* قهوه kahwē.
 Coffee-pot, *s.* جزوه jēzwē; (large) کوکم kōkm ugūyam, ایرتی ibrik.
 Coffin, *s.* صندوق sandik.
 Coin, *s.* تاپوت tabut.
 Coin, *s.* دیش diṣh.
 Cogwheel, *s.* ماهیم mahimm, معینا mù“tēnà, مبرم mubrīm (mubrēm).

Coil, *s.* تنغال kànghāl; —, *v.a.* تنغالا kànghāl-et.
 Coin, *s.* سکه sikkē; پاره pàra, تچه akcha; (of a gun) سیل sīl; —, *v.a.* ضربا dārō-et, کسمک kēssmek, باصمت blāsmak.
 Coincide, *v.n.* مطابقت او mùtābik-ōl.
 Coition, *s.* سکس sikish, جماع jīmā“.
 Cold, *a. and s.* صوغوت sōghūṭ; (in the head) نوازل nēwāzil, نزله nēzlē, زگام zūkkūyām. [-aghrissi.
 Colic, *s.* قارن اغریسی kārni-sānji, صانجی sānji.
 Collar, *s.* یقا yaka; (horse —) حموط hāmūt; —, *v.a.* یقالمتی yākalamak.
 Collate, *v.a.* مقابله mùkābēlē-et.
 Colleague, *s.* ارقه داش arka-dash. [tōplamak.
 Collect, *v.a.* طوپلامتی jēm“-et, جمعاً jēm“-
 Collection, *s.* جمعاً jēm“-; مجمعه mej-ma“a; طاقم tākim; صرة sira. [dressāē.
 College, *s.* مکتب mèktēb; مدرسه mè-
 Collier, *s.* کومور قایغی kyùmur-kāyighi; کومور معدنی ایشچیسی kyùmur-mà“-dēni-lāghjissi. [dēni.
 Colliery, *s.* کومور معدنی kyùmur-mà“-
 Collision, *s.* چاتشمه chātishma, تصادم tàssādum; to come into —, *v.n.* چاتشمتی chātishmak, تصادم tàssādum-et. [ghmāzi-“āyn.
 Collusion, *s.* اغماض mùssāmaha, مسامحه
 Colonel, *s.* میرالای mīr-ālāy; lieutenant-
 —, *s.* قائممقام kā‘im-mākām (kāy-
 Colony, *s.* اوجاق ōjak. [makām).
 Colour, *s.* رنگ renk.
 Colt, *s.* طای tāy; (of an ass) سیپا sīpa.

Column, *s.* دیرک dirək, عمود "āmūd,
ستون sūtūn; (of soldiers) طابور tābur,
قول kōl. [tāramak.
Comb, *s.* طراق tārak; —, *v.a.* طرامق
Combat, *s.* دؤگش dūghush; —, *v.a.*
بوزمغه چالشمق bōzmagha-chālīshmak.
Combination, *s.* ترکیب tərkiḅ; اتفاق
ittifāk.
Combine, *v.a.* مزج ترکیب tərkiḅ-et, مزج
mèzj-et; —, *v.n.* اتفاق ittifāk-et;
امتزاج imtizāj-et.
Combustible, *a.* یانار yanar; —,
s. یاقه جق yāqajak.
Combustion, *s.* یانش yānish, یانما yānma.
Come, *v.n.* کلمک ghālmek; — along,
کلیویرمک ghēlivrēmek; — asunder,
کوپمق kōpmak, ایرلمق ayrılmak; —
at, یاننه وارمق yānina-vārmak; — away,
براقوب brāqūb, کلمک brākīp-ghālmek; — back,
کیرو کلمک ghēri-ghālmek; — back
again, بردها or ینه کلمک bir-dāha or
yīnē (ghēnē)-ghālmek; — between,
ارایه کیرمک āraya-ghīrmek; — by,
v.n. کچمک ghēchmek; — —, *v.a.*
پیدا pēydā-et, بولمق bōlmak; —
off, اولمق olmak; کوپمق kōpmak;
چیمق chīmkak; — on, طوتمق tūt-
mak; باشلامق bāshlamak; کلیویرمک
ghēlivrēmek; — out, چیمق chīk-
mak; — short, اکسک کلمک èksik-
ghālmak; — to, ایتمک ètmek,
طوبلانمق bālīgh-ōl; — together,
توپلانمق tōplanmak, بریره کلمک bir-yēra-
ghālmek, بولشمق bōlshmak, بر

باشلامق bāshlamak; — to
میدانه چیمق mēydana-chīk
بلیوول bēlli-ol; — up, چیمق
mak; سورمک sūrmek; —
باصمق bāssmak, طوتمق tūt
یقالمق yāqalamak; —, *int.* دی
دی بقالم dēy-bāqālīm, دی امدی
-imdi (dēyindi).
Comet, *s.* قویرقو یلدز kōyruklū-y
ذو ذوابē. [kri
Comfit, *s.* شکرله shēkrlē, شکر shēkar.
Comfort, *s.* راحت rāhat; (so-
lolation) تسلی tēsēlli; —,
تسلی ویرمک tēsēlli-vērmek.
Comfortable, *a.* راحت rāhat.
Command, *s.* امر əmr (əmir), فیرمان
fērmān, تنبیه tēnbīh; (milit
کومانده kōmānde; —, *v.a.* امر
fērmān-et, تنبیه tēnbīh-et, فرمان
būyurmak; کومانده kōmā
et; (as a gun) سپورمک sūpurn
دؤگمک dūghmek; (as a
محافظة mūhāfaza-et, قیامق k
mak.
Commander, *s.* آمر āmir, ضابط z
بیوک biyuk; سرعسکر sēr-“āss
(navy) ملزم قبودان mūlāzīm-kāpu
(kāptan), ایکنجی ikinji.
Commence, *v.a.* and *n.* باشلامق bāsh
lamak, اغازا aghāz-et, بده bēd-et
Commencement, *s.* اول əvvəl, باشلامق
bāsh, ابتدا ibtidā, بده bēd'i, لانغ
bāshlanghīj.
Commend, *v.a.* مدح mēdh-et,
سنا-et; توصیه tāvālyē-et.

- Coal-hole, Coal-house, *s.* کومورلک kyù-mur-lak. [kyùmur-màdèni.]
- Coal-mine, Coal-pit, *s.* کومور معدنی
- Course, *a.* قبا kaba; ایری iri.
- Coast, *s.* ساحل sāhil, ذکر کناری dèngiz-kimāri; یقا yāka, قبی kıyi.
- Coat, *s.* صورتی sètri, صورتو surtu; صورتیکو sùrtiko; خرته khirka; (of a horse) دون dòn. [-tòkhmu.]
- Cocoa, *s.* چیقولاته تخمی chikolāta-
- Cocoa-nut, *s.* بیوک هندستان جوزی biyak-hindòstān-jèvizi.
- Cobbler, *s.* پاپوشچی pāpūshju (pāpūjju), امکیچی əskiči.
- Cobweb, *s.* اورمچک اغی àrumjek-əghāi, تار عنکبوت tāri-“ānkébt.
- Cochineal, *s.* قرمز kırmiz.
- Cock, *s.* (bird) خروس khòross; (tap) خروس mətəlvuk; (of a gun) خروس khòross; (penis) سک sik; — a gun, *v.s.* اوست تتکه المتی ūst-tətigā-kəlmək. [-ibigāi.]
- Cock's-comb, *s.* خروس ابکی khòross-
- Cocoon, *s.* قوز کوزا kòza, قوز لئی kòzalək.
- Cod, *s.* (fish) مورینه بالقی mòrina-bāligāi; (of beans) قیوق kəlvuk; (scrotum) طاشبات توربەسی tashak-tòrbəsi.
- Coffee, *s.* قهوه kəhwé.
- Coffee-pot, *s.* جزوه jəzwé; (large) کوکم ghyùghyùm, ابریتی ibriti.
- Coffer, *s.* صندوق əndik.
- Coffin, *s.* تابوت təbut.
- Cog, *s.* دیش diş.
- Cogent, *s.* مهم mùhimm, معتنا mù“təná, مبرم mùbrim (mùbrəm).
- Coil, *s.* قنغال kànghal; —, *v.s.* قنغال kànghal-et.
- Coin, *s.* سکه sikké; پاره pàra, تچه əkcha; (of a gun) سیل sīl; —, *v.s.* ضرب dərò-et, کسمک kèssmek, باصمتی bəssmak.
- Coincide, *v.s.* مطابق mùtābik-əl.
- Coition, *s.* سکس sikish, جماع jīmā“.
- Cold, *a.* and *s.* صوغوق sòghuk; (in the head) نوازل nèwāzil, نزله nèzlə, زگام zəkkām. [-əghrissi.]
- Colic, *s.* قارن اغریسی ənzi, مانچی kār-
- Collar, *s.* یقا yāka; (horse —) حموط hāmūt; —, *v.s.* یقالمتی yəqaləmak.
- Collate, *v.s.* مقابله mùkābəlē-et.
- Colleague, *s.* ارکه داش rəfik, رفیق ərka-dəsh. [təpləmak.]
- Collect, *v.s.* جمعاً jəm“-et, طوبیلمتی
- Collection, *s.* جمعاً jəm“; مجمعه məj-mā“a; طاقم təkim; سره sərə. [dresə.]
- College, *s.* مکتب məktəb; مدرسه mə-
- Collier, *s.* کومور قایغی kyùmur-kəyigāi; کومور معدنی ایشچیسی kyùmur-mà“-dāni-ləhjissi. [dəni.]
- Colliery, *s.* کومور معدنی kyùmur-mà“-
- Collision, *s.* چاتشمه chətishma, تصادم təssədum; to come into —, *v.s.* چاتشمتی chətishmak, تصادم təssədum-et. [əghməzi-“əyn.]
- Collusion, *s.* ماسامحه məssāmaha, اغماض
- Colonel, *s.* میرالای mīr-əlāy; lieutenant- —, *s.* قائممقام kā“im-məklām (kəy-
- Colony, *s.* اوجاق əjak. [maklām].
- Colour, *s.* رنگ rənk.
- Colt, *s.* طای təy; (of an ass) عیپا sīpa.

Comparison, *s.* تشبيه kiyās, تشبيه
təshbīh. [bəlīmē.
Compartment, *s.* بولمه khānē, خانه
Compass, *s.* اندازه ħndāzē, حد hadd,
دائرة dā'irē; (mariner's) بوصلة
pūsalā; to fetch a —, *v.s.* طولاشمتی
dōlashmak; —, *v.a.* قوشاتمتی kūsh-
atmak; — one's ends, *v.s.* اویدرمتی
ūyduṛmēk, مرامنه نائل او mērāmīna-
nā'il-ōl. [(pārghāl).
Compasses (pair of) *s.* پرکار pārgyār
Compassion, *s.* مهربانی mērhāmet.
Compatriot, *s.* همشهری hēshāhērī.
Compeer, *s.* اقربان kyūf, کفو
Compel, *v.a.* اجبارا ijbar-et, جبراً jēbr-et.
Compendious, *a.* مختصر kīssā, قصه
mūkhtāssār, مجمل mūjmēl.
Compensate, *v.a.* تصمین tāzmīn-et;
—, *v.s.* قارشیلتی kārshīlīk-ol.
Compensation, *s.* تصمین tāzmīn,
قارشیلتی kārshīlīk, تصمینات
shīlīk.
Compile, *v.a.* تصنیف tāsnīf-et,
تألیف tālīf-et, جمعاً jēma
Complain, *v.a.* شکایت shikyāyet-et,
تشکی tāshēkki-et, اشتکالāhtikyā-et.
Complaint, *s.* شکایت shikyāyet, شکوی
shēkwā; "illēt, علت mēraz, مرض
درد dard. [kim; تنمه tētmē.
Complement, *s.* ترتیب tārtīb, طاقم tā-
Complete, *a.* تکمیل tēkmīl, مکمل
mūkēmmēl, تمام tāmm, تام tāmm;
— *v.a.* تکمیل tākmīl-et, تماملتی
tāmamlamak, بتیرمک bitirmēk.
Complexion, *s.* رنگ rēnk, لون lēvn.

Complicate, *v.a.* قارشدرمتی kārī-
dīrmak, قارشتا kārīshak-et.
Compliment, *s.* سلام sēlām; کسان
isstīhsān-ifādēssi.
Comply, *v.s.* امتثال ħmtisāl-
موافقته mūwāfakāt-et.
Compose, *v.a.* ترتیب tārtīb-et, بیا
tārkiḅ-et; المتی yazmak, ترتیب
kālēma-almak; مویلمک sūwēy-
mek, بینه داخل او nāzm-et;
ترکیبنا-دآخیل-ول tārkībīna-dākhīl-ōl,
عزای-میرکببسی-ول ējzāyi - mūrēkkībēssi - ōl,
زاسی-ول ā'zāssi - ōl; — one's self,
یا تیشمتی yātīshmēk.
Composition, *s.* ترکیب tārkīb; بیا
tārtīb; معجون mā'jū, اجزا ējzā;
شعر shī'r, کتابت kitābet.
Compost, *s.* کوبره ghyūbrē.
Compound, *a.* مرکب mūrēkkēb;
v.a. ترکیب tārkīb-et.
Comprehend, *v.a.* احاطه āḥāṭa-
شمولی shāmīl-ol, شامل ol,
مؤلی-ول mūlī-ōl; انگلامک ānglamak
(ānīmak), ادراک idrāk-et.
Compress, *s.* صارغی sārgḥī.
Comprise, *v.a.* شامل shāmīl-ol.
Compromise, *s.* صلح sūllī, اورلاشمه
īlashma; —, *v.a.* قارشدرمتی kārī-
dīrmak; مسئول mēssūl-et, لاشمتی
ūzlashmak, صلح sūllī-ōl.
Compulsion, *s.* مجبوری mējburīyy
اضطرار āzṭirār, اجبار ijbar.
Compunction, *s.* ندامت nēdām
پشیمانلیک (pīshmānlīk).
Compute, *v.a.* حساب ḥissāb-et.

Contract, *s.* بولداش àrkadash, ارتدداش
 nîlîsh.
 Concur, *v.* مقعر mûkâ "âk, چقور
 dîkur.
 Conclude, *v.* کیزلمک sâklamak, صاتلمق
 shîlîmek.
 Conclude, *v.* تسلیم tesselîm-et.
 Conceivable, *a.* مصور mùtassavvèr,
 عقدهگیر "âkîa-sîghâr.
 Conceive, *v.* عقلا tasselvur-et, تصور
 tîkî-et; —, *v.* کبه قالمق ghèbbé-
 tîmek, حامله hâmilê-òl.
 Concentrate, *v.* توپلامق ttoplamak;
 کوللا khülâssa-et.
 Conception, *s.* تخیل tasselvur, تصور
 tîkîyul, حامله اولمق hâmilê-
 tîkîlik.
 Condemn, *s.* ماده maddê, ایش ish,
 مصلحت mâsalâhat; کساست kassâ-
 tîk, کدر kâdr; —, *v.* دو قونمق
 dükünmek; — one's self, *v.* کساست
 kâsâret-et.
 Consent, *s.* اتفاق ittîfâk, اتحاد ittîhâd;
 چالغی چالغی çalghî-mêjlîssi; —
 together, *v.* اتفاقا ittîfâk-et, قرار
 kırar-vîrmek.
 Concoct, *v.* جلبa jêlb-et.
 Conclude, *v.* مختصر mùkhtâssâr, قصه kıssa.
 Conciseness, *s.* قصه kıssalîk.
 Conclude, *v.* بترمک bitirmek; عقدا
 bitîd-et; —, *v.* بتمک bitmek;
 انگلامک ânglamak (ânnamak),
 معنا ویرمک mâstîkhrâj-et, استخرج
 mâstîkhrâj-vîrmek.
 Conclusion, *s.* صوک sòng, آخر âkhr;

عقد "âkd; قرار kârâr; انگ-
 layish (ânnayish), استخرج îstîkhrâj.
 Conclusive, *a.* قطعی kât "î, مقنع mûkni".
 Concord, *s.* وفاتی wifâk, مصادقت mû-
 khâdénèt. [(kalabâlîk.
 Concourse, *s.* ازحام izdîhâm, غلبهتی
 Concubine, *s.* اوطلتی ôdalîk.
 Concur, *v.* برابر او bërâbèr-òl.
 Concussion, *s.* صارسش sârsîsh, صارسش
 sârsîlîsh, صدمه sldama.
 Condemn, *v.* قباحه بولمق kâbâhat-
 -bûlmak; قباحه بولمق kâbâhatlî-
 -bûlmak; جزاسنه حکم a jèzâssîna-
 hûkm-et; قرار ویرمک yâra-
 mâz-dèyû-kârâr-vîrmek.
 Condensation, *s.* تکثف tøkèssuf.
 Condense, *v.* تکشيفا tøkèssîf-et; —,
v. تکثف tøkèssuf-et.
 Condescend, *v.* تنزلا tènèzzul-et,
 Condescension, *s.* تنزل tènèzzul.
 Condign, *a.* مستحق اولدیغی mùstâ-
 hâkk-òldıghı.
 Condiment, *s.* چرز çèrez, قاتق kâtîk.
 Condition, *s.* حال hâl; پرسه pèrèssê;
 شرط shârt.
 Condole, *v.* تعزیه ta "ziyyê-et.
 Condolence, *s.* تعزیه ta "ziyyê.
 Conduce, *v.* مورت او murtîj-ol, منتج او
 mùrtîss-ol, موجب او mùjîb-ol.
 Conduct, *s.* حرکت hârekèt; —, *v.*
 گوترمک ghûturmek.
 Conduit, *s.* صوبولی sù-yòlu.
 Cone, *s.* مخروط mâkhrût.
 Confectioner, *s.* شکرچی shèkèrji.
 Confectionery, *s.* شکر shèkèr.

Confederacy, *s.* اتفاق ittifāk; متفقين mùt-
 Confederaate, *s.* متفق mùttèfik. [tèfikin.
 Confederation, *s.* اتفاق ittifāk; متفقين
 mùttèfikin. [كونفرانس kònferāns.
 Conference, *s.* مكالمة mùkyälémé;
 Confess, *v.a.* اعتراف ikrār-et, اقرار a
 i'tirāf-et.
 Confession, *s.* اعتراف ikrār, اقرار i'tirāf.
 Confide, *v.a.* توديع tàsslim-et, تسليم tàsslim
 tèvdī'-et; —, *v.n.* امنيتا èm-
 niyyèt-et. [i'timād.
 Confidence, *s.* اعتماد èmniyyèt, امنيتا
 Confident (to be), *v.n.* هيج شيهدي هيج شهدي
 hich-shùbhései-òlmamak.
 Confine, *v.a.* قبانمق hābes-et, حبسا hābes-
 klpatmak; حصرا hāssr-et; to be
 confined, *v.n.* طوغرمق dògħurmak;
 — — — to one's room, طشرة
 dishāri-chākmamak; چيقمامق
 — — — (one's bowels) انقباضى او
 inkibāzi-ol.
 Confinement, *s.* ايجريه قبانمق ichēri-
 ys-klpanmaklik, طيشارى چيقمامق
 dishāri-chākmamaklik; حبس hābes;
 طوغرمق چوجق chòjuk-dògħurmak.
 Confines, *s. pl.* حدود hūdūd. [hik.
 Confirm, *v.s.* (ratify) تصديق tàssdik-et;
 (in office) ابقا ibkī-et.
 Confiscate, *v.a.* مصادره, ضبط zābt-et,
 mùssādars-et. [hārik.
 Conflagration, *s.* حريق yāghān, يانغين
 Conflict, *s.* تصادم tàssādum; جنك
 jènk; منازعه chēkishma, چكشه
 mùnāza'a.
 Conform, *v.n.* امتثال imtissāl-et, اقتتال

iktifā-et, مماثلتا mùmāssélèt-et
 اويتمق òymak.
 Conformable, *a.* مماثل mùmāssil.
 Conformably, *ad.* امتثالاً imtissālan
 تطبيقاً tātbīkan.
 Conformity, *s.* مماثلت mùmāssélèt.
 Confound, *v.a.* مبهوت قيلمق mèbhūt
 -kilmak, ايسكاتا isskyāt-et; رشدرمق
 kārishdirmak, تخليط tākhlīt-et.
 Confuse, *v.a.* شاشرتمق shāshīrtmak
 قارشدرمق kārishdirmak.
 Confused, *a.* (things) قارشق kārishī
 to become — (a person), *v.n.* اشرمق
 shāshīrtmak.
 Confusion, *s.* قارشقلق kārishāklīk.
 Congeal, *v.n.* طوكمق dòngma
 منجمد او mùnjèmid-ol; —, *v.*
 طوكدرمق dòngdurmak.
 Congelation, *s.* انجماد injimād.
 Congestion, *s.* سده sādē.
 Congratulate, *v.a.* تبريك tàbrīk-
 تهنيتا tèhniyyē-et; I — you! ت
 ghyāzawg-āydin. [tèhniyy
 Congratulation, *s.* تبريك tàbrīk, تهنيت
 Congregate, *v.n.* طويلانمق tòplanma
 مجتمع tàjemma'-et, مجتمع m
 tēmā'-òl. [جميت jèm'iy
 Congregation, *s.* جماعت jèma'
 Congress, *s.* مجلس مشورت mèjlis
 -mēshvērāt.
 Conic, Conical, *s.* موبى sùbu, بروطى
 màkhrūti; conics, *s. pl.* بروطيات
 màkhrūtīyyāt.
 Conjecture, *s.* ظن zān; تخمين tàl

تخميناً —, *v.n.* ظننا zānn-et; تخميناً tākīmīn-et.
 conjointly, *ad.* مشتركاً mùshṭàkà.
 conjugal, *a.* ازدواجه متعلقى zèdvjī, ازدواجاً zèdvjī-mùtā“āllīk.
 conjugate, *a.* مزدوج mùzdvēvj; —, *v.a.* صيغة سنى تسمى تسمى tāssīf-et, صيغة سنى تسمى tāssīfī-chèkme.
 conjugation, *s.* صيغة sīgha.
 conjunction, *s.* حرف عطف hārfī-“ātf.
 conjuncture, *s.* حال wāktī, وقت wākt.
 conjure, *v.a.* پک رجا ا pèk-rījā-et, پک رجا ا پک رجا ا pèk-rījā-et, پک رجا ا پک رجا ا pèk-rījā-et.
 conjure, *s.* سحر سحر sīhr-et.
 conjure, *s.* سحر باز sīhrbāz.
 convict, *v.a.* بتشدرمك bitishdirmek, باغلامق bağlamak; اولشدرمك olashdirmek.
 conviction, *s.* مناسبت munnāssēbēt, خصم “ālāka علاقه irūbāt, اقربا akrabā.
 convalesce, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض عن ighmāzi-“āyn.
 convalesce, *v.a.* كور ميويرمك ghyèrmēyi-virmek, اغماض عن ighmāzi-“āyn-et.
 conquer, *v.a.* (men) مغلوبا māghlūb-et; (places) فتحا fèth-et, ضبطا zābt-et, تخميراً tèsakhīr-et.
 conqueror, *s.* فاتح fātīh; غالب ghālib.
 conquest, *s.* فتح fèth, تخمير tèsakhīr; مملكت مفتوحة mēmlékētī-mēftūha.
 conscience, *s.* ضمير zāmīr; قلب kālb; انصاف ināṣāf. [munnāsīf.
 conscientious, *a.* انصافلو ināṣāfī, منصف

Conscious (to be), *v.n.* دويمك dūymak, حساً hīss-et; خبرى او khābēri-ol. واقف و واقف wākīf-ōl; —, *a.* واقف wākīf.
 Consciousness, *s.* خبر khābər, وقوف wōkūf; حس hīss.
 Consecrate, *v.a.* تقدیس tākdīss-et; تخصيصاً tākhsīss-et.
 Consecrated, *a.* مخصوص mākhāss, مخصص mūkhāssēs; مقدس mù-kāddēs.
 Consecutive, *a.* متوالى mùtévālī, متتالى mùtétālī, متعاقب mùtā“ākīb.
 Consecutively, *ad.* متعاقباً mùtā“ākībān, متوالية mùtévālīyyētēn.
 Consent, *s.* رضا rizā; —, *v.n.* رضا ويرمك rizā-vèrmek, راضى rāzī-ōl.
 Consequence, *s.* نتيجه nētījē, ثمره sēmérē; of —, خاطرى صاييلور khāṭīri-sāyīlīr; of no —, صاييلمز sāyīlmāz; that is of no —, ضررى يوق zārī-yōk.
 Consequent, *s.* تالى tālī; —, *a.* تابع tābī, منوط mēnūt, مربوط mērbūt; (in word and act) ايشى واقوالى بربرينه مطابق (ishī-vākwāli-birbirinē-mùtā-bīk-ōlan.
 Consequently, *ad.* بناء عليه binā’an-“ālyh, بناء على ذلك binā’an-“ālā-zālīkē, بونا بنا binābārīn, بونا مبني bōnga-binā’an, بونا مبني bōnga-mēbni.
 Conserve, *s.* رچل rèchel; — of roses, كل بشكر ghyūl-bé-shèkər.
 Consider, *v.a.* (a thing) مطالعه mūtāla“ā-et, ملاحظه mūlāhāza-et, دوشنمك dūshunmek; (a person)

- صایمق sàymak; — as, عدا "àdd-et, اعتبارا "tībār-et, صایمق sàymak.
- Considerable, *a.* جسيم بيوك biyuk, جسيم jèssim; عظيم kyùlli, كلى "azim.
- Consideration, *s.* ملاحظه mùlāhaza, مطالعه mùtāla"à, تأمل tè"èmmul, صایغی sàyghı; اعتبار "tībār; قارشیتي kàrshilik.
- Consign, *v.a.* توديعا tèsalim-et, تسليم tèsalim-et, "tèvdı"-et; سپارشا siparish-et.
- Consist, *v.s.* عبارت او "ibāret-òl, عبارت او "ibāret-òl, مترتب او mùtārettib-ol. [tèsalyyèt.
- Consolation, *s.* تسلی tèsellı, تسلیت tèsellı.
- Console, *v.a.* ویرمک tèsellı-vèrmek, تسلیت tèsalyyèt-et.
- Consolidate, *v.a.* تقویتا tåkvıyyèt-et, تقویت ویرمک tåkvıyyèt-vèrmek, تکیدا tè"کید-è. [mùtābik.
- Consonant, *s.* حرف hārf; —, *a.* مطابقا.
- Consort, *s.* زوج zèvj; زوجه zèvjé; رفیق rēfik; —, *v.s.* ارکاداش arkadash, کوکشمق kōngvahmak, اختلاط ikhtilāt-et. [-āngunda, میدانده mèydānda.
- Conspicuous, *a.* گوز اوکنده ghyèz-
- Conspiracy, *s.* فتنه گیزلو فساد ghizli-fèssād, فتنه.
- Conspirator, *s.* فتنه کار fitnē-kyār. [fitnē.
- Constancy, *s.* رسوخ rù-sūkh, ثبات sèbāt, صداقت sādāqāt.
- Constant, *s.* راسخ sābitkādām, ثابتقدم rāsikh, صادق sādik; دائم dā'im, مستمر dā'imı, ثابت sābit, مستمر mùstémèrr.
- Constantinople, *s.* استانبول isstānbòl; در سعادت dèri-sā"ādet (the Gate of Felicity).
- Constantly, *ad.* دائماً dā'imā, وزکيه bir-düzıyè, لا ینقطع lā-yānkātı".
- Constipation, *s.* انقباض inkıbāz.
- Constitute, *v.a.* ایتمک ètmek; با nāssb-et; اولمق òlmak, سل hāssıl-et.
- Constitution, *s.* وجود vùjz, مزاج mızaj; (state) بنیان bùnyān, اساس قانون èssāssi-kānūn.
- Constitutional, *a.* خلقی khıli, طوغشدن اولان dōğuşhdan - òlan, اساس قوانینه مطابق اولان èssāssi-kāv nina-mùtābik-òlan; مشروط mēshrū مقید mùkayyèd.
- Constrain, *v.a.* جبراً jèbr-et, رلامق zòrlamak, اجباراً ijbār-et.
- Constraint, *s.* قندی siki; صیقی sikindı; حیس hābss, جبر jèbr.
- Construct, *v.a.* اعمالا "māl-et, بنا inshā-et, یاپمق yāpmak.
- Construction, *s.* اعمالا "imāl, انشا inshā, بنا binā, یاپی yāpi.
- Consul, *s.* قونسولوس kōnsoloss.
- Consult, *v.a.* دانشمق dānıshma, استشاره isstishārè-et; — together, مشاوره mùshāvérè-et, *v.s.* مشاوره mùshāvérè-et; (doctors) نوسولتوا kōnsùlto-et.
- Consultation, *s.* استشاره isstishār, مشاوره mùshāvérè; مشورت mùshāvérè; قونسولتو kōnsùlto.
- Consume, *v.a.* بترمک bitirmek, کتمک dükètmek, یمک yèmek; —, *v.* تمک bitmek, تلف او, tēlef-òl, گhitmek.

mām; —, *v.n.* تخمینا zānn-et; تآخمینا tākhmām-et.
 Conjointly, *ad.* مشترکاً mùshṭèrèkn.
 Conjugal, *a.* ازدواجه متعلق, زوآجی zèvjī, ازدواجه متعلق izdivāje-mùta“āllik.
 Conjugate, *a.* مزدوج mùzdèvij; —, *v.a.* صیغه سنی چکمک, تصریف! tàsrif-et, sighassīni-chèkmek.
 Conjugation, *s.* صیغه sigha.
 Conjunction, *s.* حرف عطف hàrfi-“ātf.
 Conjunction, *s.* حال و وقت wākit, hāl.
 Conjure, *v.a.* پک رجا ا pèk-rijā-et, پک یا الوارمتی pèk-niyāz-et, پک-yalvarmak; —, *v.n.* سحر ا sihr-et.
 Conjuror, *s.* سحر باز sihrbāz.
 Connect, *v.n.* بشدirmek, bitishdirmek, باعلاصق ùlashdirmek; باعلاصق bā‘ālamak.
 Connexion, *s.* مناسبت mùnāssèbèt, ارتباط irtibāt, علاقه “ālāka; خصم khissm, اقربا akrabā.
 Connivance, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض عین ighmāzi-“āyn.
 Connive, *v.n.* كور میویروك ghyūrméyivarmek, اغماض عین ighmāzi-“āyn-et.
 Conquer, *v.n.* (men) مغلوبا màghlūb-et; (places) فتحا fèth-et, ضبطا zābt-et, تسخیرا tèsakhīr-et.
 Conqueror, *s.* فاتح fātīh; غالب ghālib.
 Conquest, *s.* فتح fèth, تسخیر tèsakhīr; مملکت مفتوحه mùmlékèti-mèftūha.
 Conscience, *s.* قلب kālb, ضمیر zāmīr; انصاف insāf. [mùnsif.
 Conscientious, *a.* انصافلو insāfī, منصف

Conscious (to be), *v.n.* دویمت dūymak, حسا hiss-et; خبری او khābéri-ol. واقف او wākf-ol; —, *a.* واقف wākf.
 Consciousness, *s.* قوف khābār, قوف wōkūf; حس hiss.
 Consecrate, *v.a.* تقدیس ا tākdīss-et; تخصیص ا tākhsīss-et.
 Consecrated, *a.* مخصوص mākhāss, مقدس mùkhāssèss; مقدس mùkāddèss.
 Consecutive, *a.* متوالی mùtévālī, متالی mùtétālī, متعاقب mùta“ākīb.
 Consecutively, *ad.* متعاقباً mùta“ākībān, متوالیة mùtévāliyyétān.
 Consent, *s.* رضا rizā; —, *v.n.* رضا ویرمك rizā-vèrmek, راضی او rāzi-ol.
 Consequence, *s.* نتیجه nètījē, ثمره sèmérē; of —, خاطری صایلوور khāṭiri-sāyilīr; of no —, صایلمز sāyilmāz; that is of no —, ضرری یوق zārāri-yōk.
 Consequent, *s.* تالی tālī; —, *a.* تابع tābi-“, منوط mènūt, مربوط mèrbūt; (in word and act) ایشی واقوالی بربرینه مطابق labi-vē-āk wāli-birbirinē-mùtā-bīk-ōlan.
 Consequently, *ad.* بناء علیه binā‘an-“àlèyh, بناء علی ذلك binā‘an-“àlè-zālikē, بواکبناء binābérin, بونگا-بنایا bōnga-binā‘an, بونگا-مبنی bōnga-mèbni.
 Conserve, *s.* رچل rèchel; — of roses, کل بشکر ghyūl-bé-shèkr.
 Consider, *v.a.* (a thing) مطالعه mùtāla“à-et, ملاحظه mùlāhaza-et, (a person) دوشنمك dùshunmek;

- kònturàto; مقاوله mùkāvélé; —, *v.n.*
 تعهد tà“àhhud-et; كوتري المتى ghyà-
 turu-àlmak; ويرمك ghyà-
 turu-vèrmek; بوزلمك bùzalmek,
 چكلمك chèkilmek; دارالمتى dàràl-
 mak, ازالمتى àzàlmak; —, *v.a.*
 الشمتق àlishmak; ايدنمك èdinmek,
 قاصمق “àkd-et; عقدا pèydā-et; ا
 kàssmak; دارالمتى dàràl-tmak, ازالمتى
 àzàltmak.
- Contraction, *s.* چكلش kissalish, فصالش
 chèkilish, بوزولش bùzulush.
- Contractor, *s.* ملتزم mùtazim, متعهد mùtā-
 hhid, كوتري المتى ghyàturu-àlan.
- Contradict, *v.a.* تكذيب tèkzīb-et.
- Contrariety, *s.* عكسك khilāf, خلاف
 “àksīk, ترسلك tərsslīk.
- Contrary, *a.* عكسي tərse, ترس “àksī,
 مخالف mùkhālif, ضد zidd.
- Contrast, *s.* فرق fark.
- Contravene, *v.a.* خلافه حرکت khilā-
 fina-hàrékèt-et.
- Contribute, *v.n.* اعانه yàrdim-et, ياردم
 i“ānē-et; —, *v.a.* ويرمك vèrmek,
 اعانه i“ānē-et. [virghyù (vərg̃hi)].
- Contribution, *s.* ويركو i“ānē, اعانه
- Contrition, *s.* پشيمانلى nēdāmèt, ندامت
 pèchīmānlīk (pišmānlīk).
- Contrivance, *s.* قولى kòlay, قول yòl,
 ايجاك chàrē, معرفت mà“rifèt, چاره
 ijād; حيله hīlē.
- Contrive, *v.a.* بولمق ijād-et, ايجاك ا
 bōlmak; —, *v.n.* اويدرمق òydurmak,
 قوليني yòlanu-bōlmak, بولمق
 kòlayini-bōlmak.
- Control, *s.* ضبط zàbt; امر èmr;
 idārē; نظارت nàzārèt; —, *v.a.* ا
 zàbt-et; قولانمق kòllānmak; ا
 idārē-et, نظارت nàzārèt-et.
- Controversy, *s.* مباحثه mùbāhèss,
 مجادله mùjādélé; مناقزه mùnāza
- Controvert, *v.a.* تكذيب tèkzīb-et.
- Contumacious, *a.* متمرد mùtémèrr,
 “عامى ghāyri-mùtī, غير مطيع
- Contuse, *v.a.* برولمك bèrōlemek.
- Contusion, *s.* بره bèrē.
- Convalescence, *s.* افاقت ifākāt.
- Convene, *v.a.* يلامق jèm“-et, جمع
 tōplamak.
- Convenience, *s.* لايلى rāhat, راحت
 kòlaylik; دستخانه mēmshā, ممشا
 àbdesstkhānē.
- Convenient, *a.* راحت rāhat; لاي
 kòlay; قولايقلو kòlaylikli.
- Convent, *s.* قيز مناسطيرى kiz-mānāsstir
- Convention, *s.* عهد “àhd, معاهدة mi-
 “àhédé, مقاوله mùkāvélé.
- Converge, *v.n.* طولانمق tōplanmak,
 برلشمك birleshmek, يقينلشمق yiqin-
 lishmak.
- Conversation, *s.* صحبت sòhbet, ردى
 làkirdi, لاف làf.
- Converse, *v.n.* صحبت sòhbet-et, ردى
 làkirdi-et, لاف làf-et, بولشمك
 sùwèylashmek; —, *s.* عكس “àksī,
 ترس tərse.
- Convert, *s.* مهتدى mùhtédī; —, *v.a.*
 اهدايه كتورمق ihtidāyē-ghètirmek,
 چويرمك chèvirmek, دوندرمق dùn-
 dèrmek.

Consummate, *v.a.* اتمام *tèkmil-et*, اتمام *itmām-et*; —, *a.* مكمل *mùkèmmèl*.
 Consumption, *s.* خرج *khàrj*; (disease) ورم *vèrēm*.
 Consumptive, *a.* ورملو *vèrēmli*.
 Contact, *s.* تماس *tèmlāss*, تالقی *tèlākī*, اتصال *ittissāl*.
 Contagion, *s.* سرایت *sirāyet*, بولاشمه *bùlāshma*, علت ساریه *ghèchma*; "illēti-sāriyyē".
 Contagious, *a.* ساری *sārī*, بولاشور *bùlāshir*, بولاشدیر *ghèchir*, سرایت ایدر *sirāyet-èdër*.
 Contain, *v.a.* التمی *almak*; حاوی او *hāvī-òl*, مشتمل او *shāmīl-òl*, مشتمل *mùshhtëmīl-òl*; ضبطاً *zābt-et*; — one's self, طیانمتی *dāyanmak*.
 Contaminate, *v.a.* بوزمتی *bòzmaq*, افسادا *ifsād-et*, بولاشدیرمتی *bùlāshdīrmak*, تلویث *tèlvīss-et*.
 Contaminated, *a.* بوزق *bòzuc*, فاسد *fāssid*; ملوث *bùlāshīk*, بولاشتی *bùlāshīk*, ملوث *mùl-levvèss*. [*ifsād*; تلویث *tèlvīss*.]
 Contamination, *s.* سرایت *sirāyet*; افساد
 Contemn, *v.a.* صایمامتی *sāymamak*, استخفاف *istikhfāf-et*, استیکار *istihkār-et*. [*mùlāhaza-et*.]
 Contemplate, *v.a.* نظرا *nāzar-et*, ملاحظه
 Contemporary, *s. and a.* معاصر *mù'āssir*.
 Contempt, *s.* استیکار *istihkār*; استخفاف *istikhfāf*; عدم رعایت *"ādēmi-rī"*-
āyēt, عدم حرمت *"ādēmi-hürmèt*.
 Contemptible, *a.* (person) مستحقر *mùss-tāhkār*, (thing) ذلیل *zèlīl*, ذلیل *rèzīl*; لاشی مقولهسی *lā-shèy-màkōlēssi*, جزئی *jūzī*.

Contend, *v.n.* نزاغ *nizā"*-*et*, منازعه *mùnāza"*-*à-et*; ادعا *iddā"*-*ā-et*.
 Content, *a.* راضی *rāzī*, خشنود *khòshnud*; قانع *kānī"*; —, *v.a.* راضی *rāzī-et*; خشنود *khòshnud-et*, اکتناع *iknā"*-*et*.
 Contention, *s.* نزاع *nizā"*, منازعه *mùn-nāza"*-*à*, غوغا *(kāvgha)*.
 Contentment, *s.* قناعت *kānā"*-*at*.
 Contest, *s.* مجادله *mujādélé*, مباحثه *mùbāhassé*; —, *v.a.* عناد *"inād-et*.
 Context, *s.* سیاق سیاق *siyāk-siyāk*.
 Contiguous, *a.* متصل *mùttāssīl*, ملاصق *mùlāssīk*, بششک *bitishīk*.
 Continence, *s.* عصمت *"issmèt*.
 Continent, *s.* قره *kārè*, بر *bārè*; قطعه *kīt"*-*à*.
 Contingent, *a.* اتفاقی *ittifākī*, مشکوک *mèshkyūk*; —, *s.* حصه *hīssé*.
 Continual, *a.* متعادی *mùtēmādī*; —, *ad.* لا یقطع *bilā-fkassīla*, بلا فاصله *lā-yānkāti"*.
 Continuance, *s.* دوام *dewām*, بقا *bakā*, استمرار *istimrār*.
 Continue, *v.n.* دوام *dewām-et*; دائم *dā'im-òl*; تکرار *tèkèrrur-et*; —, *v.a.* ابقا *ibkā-et*; تکرار *tèkrār-et*; التیانینی سویلمک *alt-yānīnī-sūwèy-lémek*; ینه یاپمتی *yīnē (ghènē) yāp-mak*.
 Contortion, *s.* پیچ و تاب *pīch-v-tāb*.
 Contraband, *a.* یصاق *yāssāk*, ممنوع *mèmnū"*; کمرکدن قاچرمه *ghyūm-rukden-kāchirma*.
 Contract, *s.* کوتری بازارتی *ghyāturu-pazarlık*, تعهد *tā"āhhud*; قونطوراتو

Cornel-berry, *s.* قرلیج *kiziljık*.
 Cornelian, *s.* عقیق "akik.
 Corner, *s.* گوشه *kyšahé*.
 Cornice, *s.* پرواز *pèrwāz*.
 Corollary, *s.* نتیجہ *nètījé*.
 Coronation, *s.* تاج *tètūj*, تتویج *tètūj*.
 Coronet, *s.* تاج *tāj*. [tèvvūj].
 Corporal, *s.* اونیاشی *ònbāshı*; —, *a.* جسمانی *jıssmānı*; — punishment, طایق *dāyak*.
 Corporation, *s.* مجلس *mèj-lıas*, اهالی *āhālı*; اشوری *shūrı*; اصناف *èssnāf*.
 Corporeal, *a.* جسمانی *jıssmānı*.
 Corps, *s.* بلوک *bəluk*; طاہور *tābur*; طاقم *tākım*; لای *lay*; لوی *lūwā*.
 Corpse, *s.* جنازہ *jēnāzē*, جسد *jèssed*.
 Corpulent, *a.* ششمان *shıshmān*, ملحم *mūlħħām*.
 Correct, *a.* طوغری *dòghru*, صحیح *sāhıh*, تام *tām*, تمام *tāmām*; —, *v.a.* توغرلتمک *dòghrultmak*, تصحیح *tāshıh*-et.
 Correspond, *v.s.* (by letter) مکتوبلشمک *mèktublshmek*, مخابرات *mùkhābér*-et, مکاتبہ *mùkyātébé*-et; (in quality) اویمت *òymak*, مطابق کلمک *mùtābık-ghèlme*k.
 Correspondence, *s.* مکاتبہ *mùkyātébé*; مطابقت *mùtābıkāt*. [mùkhbir].
 Correspondent, *s.* مخابرات *mùkhābır*, مخبر.
 Corroborate, *v.a.* تصدیق *tāssđık*-et; تاکید *tè'kid*, تقویت *tākvıyyèt*-et.
 Corroboration, *s.* تصدیق *tāssđık*. [-et].
 Corroborative, *a.* مصدق *mùssāddık*; مقوی *mùkāvı*.

Corrode, *v.a.* یریمک *yèmek*, یرتمک *chùrutmek*, پاصلاندرمت *pāsslanmak*.
 Corrupt, *a.* (bad) فاسد *fāssıd*, رشوت *rısh* *bòzuk*; (mercenary) رشوت یر *rısh* *-yèr*; —, *v.a.* بوزمت *bòzmad*, ادا *ıfıssād-et*; (with money) یریمک *rıshvèt-vèrmek*, پاره یر *(pàra)-yèdirmek*.
 Corruption, *s.* بوزمقلق *bòzmal* چوروتتمک *chùrutmeklik*.
 Corsair, *s.* دگر خرسزی *dèngız-khırsı*.
 Corselet, *s.* کوسکلیک *ghyàkksalık*-z.
 Corset, *s.* قورسته *kórseté*.
 Cortege, *s.* لای *lay*.
 Corvette, *s.* قوروت *kùrvèt*.
 Coscant, *s.* تمام قاطع *tāmāmı-kıtı*.
 Cosey, *a.* راحت *rāhāt*.
 Cosine, *s.* تمام جیب *tāmāmı-jèyb*.
 Cossack, *s.* قراق *kızāk*.
 Coss-lettace, *s.* مارول *mārol*.
 Cost, *s.* بها *bāhā* (pāhā); رف *māssrāf*; —, *v.a.* اولمت *òlmak*.
 Costiveness, *s.* انقباض *ınkıbz*.
 Costly, *a.* بهالو *pāhālı*; مکلف *mùkèll*.
 Costume, *s.* قیافت *kıyāfèt*.
 Cot, *s.* قلبه *kùlvé*, اوجکز *èvjèghız*.
 Cotangent, *s.* تمام مماس *tāmāmı-mùmāss*.
 Cotemporary, *s* and *a.* معاصر *mù'ās*.
 Cottage, *s.* کوی اوی *kyūy-òvı*.
 Cotton, *s.* پاموک *pāmuk* (pāmbr) پنہ *pènbé*.
 Couch, *s.* مندر *mındır*; قنایہ *kānāy* دوشک *dùshèk*, یطاق *yātək*.

کوهل. *s.* اوکرت *aksuruk*; —, *v.s.*
 اوکرت *aksurmek*.
 مجلس *majlis*.
 اعضای مجلسین اولان *s.* *majlis*
 مستشار *mesteshâr*.
 اوکوت *nâssihât*, نصیحت *s.*
 عقل اوکرت مک *akl-âk*; —, *v.s.*
 نصیحت *nâssihât-et*.
 رتبه نالته بکی *s.* *rûtbé'i-sâlissex*
 صایمق *sâymaq*; —, *v.s.*
 صایلمق *sâyılmek*.
 چهره *châhré*, یوز *yûz*, *s.*
 سیمما *sîmâ*.
 پول *pûl*; (of a shop) *s.*
 پشکته *pêhtâkhta*; (who counts)
 قارشى *sâyjî*; (opposite) *s.*
 چاره *bôzmaq*, بوزمق *v.s.*
 قارشیلتی او *kârahîlik*,
 ساخته *kâlp*, قالب *s.*
 تقلید *tâklîd*; —, *v.s.*
 تقلید *tâklîd-et*.
 قالبچن *kâlpçân*, *s.*
 ساختهکار *sâhtekyâr*.
 امرینی کیرو المتق *v.s.*
 یاپلمسون دیو *ghèri-âlmek*,
 کیرو نونش *ghèri-*
 یورغان *yûrghan*, *s.*
 عین *âyn*, *s.*
 قارشیلتی *kârahîlik*, *s.*
 ایچون امضا *v.s.*

قومق *shâdâdet-ichun-îmzâ-kômak*;
 پاروله *pârola*, *s.* [ghaza].
 Counting-house, *s.* اووله *ôda*, مغاز *mâ-*
 Country, *s.* (native) وطن *wâtan*, ولایت
wilâyèt (wilâ'at); (territory) مملکت
mèmlékât, الکا *ùlkyâ (ùlké)*; (out of
 town) کوی *kyây*; چفتلك *chiftlik*;
 (open —) صحرأ *sâhrâ*, کیر *kîr*.
 Countryman, *s.* کویلو *kyâyly*; (fellow
 —) همشهری *hèmahèrî*.
 County, *s.* سنجاق *sânjak*, لوا *liwâ*.
 Couple, *s.* چفت *chift*.
 Couplet, *s.* بیت *bèyt*. [yghitlik].
 Courage, *s.* جسارت *jèssâret*, یکتلك
 Courageous, *a.* یکتى *yighit*, جسور
jèssûr. [kûriyèl].
 Courier, *s.* تاتار منزل *tâtâr mènzil*,
 Course, *s.* (whole time) مدت *muddèt*;
 (of studies) صرة درسler *sîra-dârsâler*;
 of —, البته *êlbètté*.
 Court, *s.* (royal) سراى *sâray*, مابین
mâbèyn; رکاب *dîwân*, دیوان *rikyâb*,
 محکمه *bînîsh*; (of justice) بینش
mèhkémé; (martial) حرب *dîwân-i-hârb*;
 — plaster, جانفس *jâmfèss-yâkîssi*;
 — yard, عرض *hâvlî*; to pay —, *v.s.*
 ال *ârzi-âbûdiyyèt-et*, عبودیت
 ایاق اوپمک *âyek-âpmek*,
 اتک اوپمک *ètek-âpmek*.
 Courteous, *a.* نوازشلو *nûwâzishli*,
 خاطر *khâtîr-nûwâz*.
 Courtesy, *s.* خاطر نوازتی *khâtîr-nûwâzîk*.
 Cousin, *s.* عموجه اوغلی *amuja-ôghlu*,
 دای اوغلی *day-ôghlu*, &c.

- Cove, *s.* کورفز kyārfez, قوی kòy.
- Covenant, *s.* عهد "àhd, قول kàvl, مقاوله mùkàvélé.
- Cover, *s.* اورتی àrtu; (case) قاب kàp; (lid) بارینه جق پیر kàpak; (shelter) باریناجاک-یاز bārinajak-yār; —, *v.a.* اورتتمک àrtmek; قیامت کاپلامک kàplamak; تابلمق kàplamak.
- Covering, *s.* اورتی àrtu. [mak.
- Coverlet, *s.* یورغان yòrghan.
- Covert, *a.* ال التندة àl-altında, کیزلو ghizli, صاقلو sàklu, خفی khàfi.
- Covet, *v.a.* کوز دیکمک ghyàz-dikmek, طمع ا tamà"-et.
- Covetous, *a.* طمعکار tamà"kyār, حریص hāriss, اچ کوزلو àj-ghyàzlu.
- Covetousness, *s.* طمعکارلک tamà"kyārlik.
- Cow, *s.* اینک inek; —, *v.a.* قورقوتتمق kòrkotmak.
- Coward, *s.* قورتاق kòrkak.
- Cowkeeper, *s.* صوتجی sùtji.
- Cowl, *s.* قیوط باشلیقی kàput-bàshliqisi, باشلیق bāshliq.
- Crab, *s.* چغانوس yèngchèch, چغانوس chàghanòs; یانی الما yàbāni-àlma.
- Crack, *s.* چاتلاق chātlaq, یارق yàrik; پاتلایش pàtlayish; اورش wòrush; —, *v.a.* چاتلامق chātlamak, یاریلمق yàrlmak, پاتلامق pàtlamak; —, *v.a.* چاتلاتمق chātlatmak, یارمق yàrmak, پاتلاتمق pàtlatmak.
- Cracked, *s.* چاتلاق chātlaq, یارق yàrik; (mad) چاتلی chālīk, قاجق kàchik.
- Cracker, *s.* پاتلانغیچ pàtlangìch.
- Cradle, *s.* بشک bèshik.
- Craft, *s.* (trade) صنعت sànt (cunning) حیلە hīlè; (shipp) قایتی təkne, کایق kàyik.
- Crafty, *a.* حیلەکار hīlèkyār, ان shèytàn, دوباره جی dūbàrəji.
- Cram, *v.a.* صیقی طولدرمق siki-durmak.
- Cramp, *s.* سکیرلرطولمسی sàngirlar tulmási; —, *v.a.* سیکتمق sikmek.
- Cramp-iron, *s.* کینت kinèt.
- Crane, *s.* (bird) طورنه tūrna; (chine) ماچونه màchūna.
- Crank, *s.* الیرسک kòl, الیرسک dīr —, *a.* قولای دوریلور kòlay-dèvīlir.
- Crape, *s.* بورنچک bürnçuk.
- Cravat, *s.* بویون باغی bōyun-bàghi.
- Crawfish, Crayfish, *s.* بوجک bøjek.
- Crawl, *v.a.* یورینه رک یوریمک yòrīnèrk -yòrumek; یوریمک yòrumek.
- Crazy, *a.* قاجق kàc (tumble-down) یقله جق yikilè (ship) باته جق bātəjək.
- Creak, *v.a.* چاتردامق chātirdamq, غجردامق ghjirdamak.
- Cream, *s.* سود یوزی sūd-yūzu; (cl) کایمق kàymak.
- Crease, *v.a.* قیرمق kırmak; — قیرم kırim, قیرمه kırms.
- Create, *v.a.* یراتمق yàrtmak, وارا khàlk-et; (appoint to a ran office) نصب ایتتمک nàssalètmetk.
- Creation, *s.* یرادش yàrdish, خلتی khàlk; (being crea) خلتە khilè, یرادیلش yàrdilish.

آفرینش *aférinish*; (thing created)
 عالم *makhlūk*; (all creation) مخلق
 نام: (of officers) نصب *nāsb*.
 خالق *yārādīji*, یارادبجی *yārādīji*, *s.*
 آفریننده *aférī-*
 sendā, آفرین *aférīn*.
 مخلوق *makhlūk*. [i'tibār. *s.*
 اعتبار *i'timād*, اعتماد *i'timād-*
 اعتمادنامه *i'timād-*
 namā. [ویرهسیه *vārésaiyē*.
 اعتبار *i'tibār*; on —
 اعتباری *iyi*, Creditably, *ad.* آيو *iyi*,
 گوی *ghyūzel*, آعا *ā'ā*.
 آجکل *ājkal*, آله جگلو *ālajkal*.
 آمنت *āmēntū*, آمین *āmīn*.
 آغز *aghāz*, آغز *aghāz*, بوغاز *boghāz*.
 آرد *déré*. [rek-yūrumek. *s.*
 سورینه رک یوریمک *shūriné-*
 hrāk, آحراق *ahrāk*.
 آله *mēlez*, آله *mēlez*.
 آلال *hilāl*, (new moon) هلال *hilāl*; (de-
 coration) آای; (placed on spires, &c.)
 آتیره *sū-térésai*, آتیره *sū-térésai*.
 آتیره *téré-òtu*, آتیره *téré-òtu*; water —
 آرت *sirt*, آرت *sirt*.
 آرت *Ghīridli*, آرت *Ghīridli*.
 آرت *Ghīrid*, آرت *Ghīrid*.
 آرت *chāt-*
 آرت *yārik*, آرت *yārik*. [آک *āk*.
 آرت *chēkirghē*, آرت *chēkirghē*.
 آرت *mānādi*, آرت *mānādi*.
 آرت *jūnhā*, آرت *jūnhā*.
 آرت *sōch*, آرت *sōch*.
 آرت *kābāhatli*, آرت *kābāhatli*.
 آرت *kābāhat-sāhibi*, آرت *kābāhat-sāhibi*.

mūjrim; —, *a.* (wrong) قییم *kābīh*,
 خبیث *khābīss*. [قرمزی *kīrmāzi*.
 Crimson, *a.* آل *āl*, کوس *ghūwēss*,
 Cripple, *s.* سقط *sakāt*; —, *v.a.*
 قولنی قنادینی قیرمتی *kōlunu-kāna-*
 dīni-kīrmak.
 Crisis, *s.* (of disease) بحران *būhrān*;
 (of events) نازک وقت *nāzik-wākit*.
 Crisp, *a.* کورک *ghēvrēk*.
 Criterion, *s.* معیار *mī'yār*, محک *mā-*
 Criticise, *v.a.* جرح *jērḥ-et*. [hēkk.
 Criticism, *s.* جرح *jērḥ*. [-māmlékēti.
 Croatia, *s.* خروات مملکتی *Khīrvāt-*
 Croatian, *s.* and *a.* خروات *Khīrvāt*.
 Crockery, *s.* چناق چوملک *chānak-*
 Crocodile, *s.* تمساح *tīmsāh*. [chāmlek.
 Crocus, *s.* (flower) چیک دم *chīgā-dēm*.
 Crooked, *a.* آگری *aghāri*, چاربتی *chārpīk*.
 Crop, *s.* (produce) محصول *māhāvīl*,
 قورصاق *hāssālat*; (bird's) حاصلات
 کورااک *kūraāk*; —, *v.a.* کسمک *kēsāmek*,
 قورمتی *kīrkīmek*, قورمتی *kīrkīmek*;
 (trees) بودامق *būdamak*.
 Cross, *s.* حاج *hāch*, چارمیک *chārmīkh*;
 —, *a.* آتیره *tērās*, آتیره *tērās*,
 آرت *dārgḥīn*; —, *v.a.* کچمک *ghēchmek*.
 Crossbow, *s.* آتاره آوتی *tātar-òku*.
 Crosslegged, *ad.* آتاره *to ait* —,
 باغداش *bāghdash-kūrmak*.
 Crosspatch, *s.* آرت *dārgḥīn-kīmak*.
 ترس *tērās-vē-khūyāiz-dārgḥīn-kīmak*.
 Crossree, *s.* آرت *kūrchēta*.
 Crossway, *s.* آرت *sāpā-yōl*.
 Crotchet, *s.* (fancy) آرت *mērāk*.
 Crow, *s.* آرت *kārgḥā*; cock's —,

- خروس اوتمسی khòross-àtméssi ; —, v.n. اوتمك àtmek.
- Crowbar, *s.* تيمور قولى (dèmîr)-kùl.
- Crowd, *s.* قلباتى or غلبه لى (kàlabàlik), صيق قومى —, v.a. ازدحام izdihām ; —, v.n. صيقشمتى sik-kòmak ; —, v.n. صيقشمتى sikhmak.
- Crown, *s.* (regal) تاج tàj ; (of head) تويج (tèpé) ; —, v.a. (king) تويجا tètvi-j-et, تاج كيدرمك tàj-ghidirmek ; (heights) دپه يد عسكر چيقتى (tèpéyâ)-"àskær-chikmak.
- Crucible, *s.* پوته pùtâ.
- Crucifix, *s.* حاج hâch. [relmassi.
- Crucifixion, *s.* حاجه كرلمسى hâché-ghè-
- Crucify, *v.a.* حاجه كرمك hâcha-ghèrmek, چارميكه كرمك chàrmikha-ghèrmek. [mek.
- Crude, *s.* خام khâm. [mek.
- Cruel, *s.* انسانيتسى mèrhâmetsiz, مَرَحْمَتْسِز insanîyetsiz, جفاكار jefakâr.
- Cruise, *s.* (at sea) سفر sêfer, ولته vòlta ; —, v.n. ولته اورمتى vòlta-wùrmak.
- Cruiser, *s.* كمى ghèmi.
- Crumb, *s.* اتمك ايجى (not crust) اتمك (èkmek)-ichi ; —, (fragment) اتمك اوفانى èkmek-ùfânî.
- Crumple, *v.a.* بوروشدومتى bùrushdormak, ازمك èzmek.
- Crupper, *s.* سفرى sâghri.
- Crush, *v.a.* ازمك èzmek.
- Crust, *s.* قابوق kàbuk.
- Crutch, *s.* قولتى دينكى kòltuk-dèynégî.
- Cry, *s.* صدا sèss, ندا nidâ ; —, v.n. باغرمه bàghirma ; —, v.n. باغرمتى hàghirmak, باغرمتى hàghirmak, چاغرمتى chàghirmak ; (out, out) باغرمتى hàghirmak ; باغرمتى bàghirmak ; aloud, ندا nidâ-et, باغرمتى bàghirmak ; چاغرمتى chàghirmak ; — up, باغرمتى hàghirmak ; — up, ندا nidâ-et, سنا sènâ-et.
- Crypt, *s.* بدروم bôdurum, كمرلر yèr-àltî-kèmmûr.
- Crystal, *s.* بللور billûr ; (of salts) كعبه mùkyâ "ab. [ig.
- Cube, *s.* مكعب mùkyâ "ab. [ig.
- Cuckold, *s.* بزونك pèzèwènk, اته kèràtâ.
- Cuckoo, *s.* قوغوق قوشى kùghuk-kùsh.
- Cucumber, *s.* خيار khîyâr.
- Cud, *s.* كو ghèw ; to chew the —, كورمك ghèw-ghètirmek.
- Cuddle, *v.a.* سارلمتى sàrlmak.
- Cudgel, *s.* صوبه sôpe.
- Cue, *s.* ايپ اوجى ip-ùj.
- Culpable, *a.* (person) صوجلو sùcl, قباحلى kàbâhatli ; (act) فنا fîna, كيرى kèrîh.
- Culprit, *s.* صوجلو sùchl, قباحلى kàbâhatli, مجرم mùjrim.
- Cultivate, *v.a.* (sow) اكمك èkm (plant) دكمك dikmek ; (ground) حراست hirâssèt-et, قال zirâ "àt-et ; (science, &c.) مشغول mèshghûl, اشتغال ishtighâl-et, مشغول mèshghûl, چالشمق chàlishmak.
- Cultivation, *s.* زراعت zirâ "àt ; قال ishtighâl.
- Cumbersome, Cumbersome, *a.* لال hântâl.
- Cummin, *s.* كمون kèmmûn (kimiyî)

- Cunning, *s.* اورستپولو ahèytān, شيطان ahèytān
drosotopöllv; —, *s.* شيطانلى ahèy-
tānik.
- Cunt, *s.* كس kyüss, فرج firtz, ام λm.
- Cup, *s.* فنجان finjān (filjān); —, *v.a.*
حجامت hājāmēt-et (hājāmāṭ).
- Cupbearer, *s.* ساقى sāki.
- Cupboard, *s.* طولاب dōlāb.
- Cupid, *s.* عشق 'āshk.
- Cupidity, *s.* حرص hāras, طمع tāma.
- Cupola, *s.* قبه kōbbē.
- Copper, *s.* حجامتجى (hājāmāṭji).
- Cupping-glass, *s.* حجامت جامى (hājāmāṭ-jāmāṭ); — horn, بونوز bōynuz.
- Curços, *s.* كراسوا kērasōa.
- Curb, *v.a.* اغزينه كم اورمق, ضبط zābt-et, *s.*
اغزينه-ghēm-wūrmak.
- Curdle, *v.a.* كسلمك kēssilmek.
- Cure, *v.a.* ايوā iyī-et; اصلاح isalāh-et.
- Curiosity, *s.* (rare thing) تحاف شى
tūhāf-shèy; عنتيقه 'āntika; (inquisi-
tiveness) مراق mērik.
- Curious, *a.* (surprising) عجيب 'ajīb
(rare) غريب ghārib ('ajīb); مراقو
mērikli; (inquisitive) هرشى مورار hēr-shèy-sōrar.
- Curly, *s.* (of hair) زلف zūlf; (general)
قيوريم kivrīm, بوكلم bōklum; —, *v.a.*
قيوريم kivrīmak, بوكلم bukme; —,
بوكلم kivrīmak, *v.a.* قيوريلم kivrīmek.
- Current, *s.* (fresh) فرنك اوزومى firānk-
üzumu; (dried) قوش اوزومى kōsh-
üzumu. [rā'ij, mutédāvel.
- Current, *s.* رائج akīndi; —, *a.* رائج
- Curry, *v.a.* (comb) تيمارا timār-et; —
favour, *v.s.* يلتاكلنمق yāṭāklānmak.
- Currycomb, *s.* ات طراغى tārak, طراغى
āt-tārāghi.
- Curse, *s.* لعنت lā "nèt, بددعا bēd-dū'a;
—, *v.a.* لعنت او قومق, لعنت lā "nèt-et,
لā "nèt-ōkumāk.
- Cursed, *a.* ملعون mēl'ūn.
- Cursory, *a.* مختصر mukhtāssar.
- Curtail, *v.a.* قصالدمق kīssāṭmak.
- Curtain, *s.* پردہ pirdē.
- Curve, *a.* منحنى mūnhānī; curve-line,
خط منحنى khāṭṭi-mūnhānī.
- Cushion, *s.* ياصدق yāssāq, (cylindrical)
بالين bālin; (seat) مندر mindar.
- Custom, *s.* عادت 'ādēt.
- Customer, *s.* مشتری mūshṭeri.
- Custom-house, *s.* كمرک ghyūmrūk; —
duty, رسم كمرک rēss-
mi-ghyūmrūk; — officer, كمرکجى
ghyūmrūkju, ديدو بان didēbān.
- Cut, *v.a.* قطع kāt "kēssmek,
-et; —, *s.* (wound) ياره yārā; (shape)
كلىج kilj. [bichim.
- Cutlass, *s.* كلىج kilj. [bichim.
- Cutler, *s.* (knife) كچا كچى bichākji;
(penknife) قلمتراشجى kālāmtrāshji;
(sword) كلىججى klijji.
- Cutter, *s.* (who cuts) دوغرايىجى dōgh-
rayīji; (knife) كچا bichāk; (ship)
كوتر kōtra.
- Out-throat, *s.* قاتل kātil; قاتلو
- Cycle, *s.* دائره dā'irē. [kānli-kātil.
- Cylinder, *s.* اسطوانه āstuwānē.
- Cypress, *s.* سلوى sēlvi, سرو sērv.
- Cyprus, *s.* قبرس Kibris.

D.

Dab down, *v.a.* اتيويرمك *atmek*, اتيويرمك
ativirmek, برا تيويرمك *brativirmek*.
 Dabble, *v.a.* قارشمتق *dynamak*; قارشمتق
klrishmak.
 Dad, Daddy, *s.* باباجتى *balajik*.
 Daffodil, *s.* التون طوب *altin-top*.
 Dagger, *s.* خنجر *khanjir* (*khanchar*).
 Daily, *a.* يومي هر كونكى *har-ghunki*, يومى
yumî; —, *ad.* كوندوب *ghyundis-bir*;
 هركون *har-ghun*.
 Dalmatia, *s.* دالمچيا *Dalmachia*.
 Dam, *s.* (mother) انا *ans*; (of earth) سد
sedd; —, *v.a.* سد ايله ضبط *sedd-ila-*
zabt-et. [خسارت *khassaret*.]
 Damage, *s.* ضرر *zarar*, زيان *ziyan*.
 Damages, *s. pl.* تميمينات *tazminat*.
 Damascus, *s.* دمشق *Damashk*.
 Damask, *s.* داماسكو *damassko*; — rose,
 موركل *mor-ghyal*.
 Damn, *v.a.* جهنمه كوندورمك *jhhennema-*
ghyundirmek; damn you, جهنم اول
jhhennema-ol.
 Damned, *a.* جهنمك *jhhennemlik*.
 Damp, *a. and s.* نم *nem*; *a.* نمناك *nem-*
nak (*nemlak*), رطوبتلو *rutubetli*; —, *s.*
 نملتمك *nemletmek*; —, *v.a.* نملتمك
nemletmek, اصلاتمق *tsalattmak*;
 Damsel, *s.* قيز *kiz*. [صوغومتق *soghutmak*.]
 Damson, *s.* موردم اريكى *mardum-erigki*.
 Dance, *s.* حورة *hora*; —, *v.a.* حورة
 رقص *hora-tepmek*, رقص *rakas-et*.
 Dandelion, *s.* هندبا *hindiba*.
 Dane, *s.* داليمارقه لو *Danimarkali*.

Danger, *s.* تهلكه *tèhlikè*, قورقو *kò*
 مخاطره *mùkhàtara*.
 Dangerous, *a.* قورقولو *kòrkulu*, لو
 تهلكه *tèhlikèli*, مخاطره لو *mùkhàtarelì*.
 Dangle, *v.a.* سارقمق *sàrkmaq*.
 Danube, *s.* طونا *Tuna*.
 Dapple-grey, *a.* بقله قيرى *bakla-kiri*.
 Dardanelles, *s.* چناق قلعهسى *Chà-*
-kàléssi.
 Dare, *v.a.* جسارتا *jèssàrèt-et*, تا
 жүр'èt-et; —, *v.a.* زمين ديو *zemin-*
dèyu, قيزدرمتق *yàpandzsin-dèyu-kizdir*.
 Daring, *a.* جسور *jèssür*, يكييت *yig*
 —, *s.* جسارت *jèssàrèt*, يتلك
yigkitlik.
 Dark, *a.* قرانلق *kàranlèk*; — *lant*
 خرسز ناري *khirsiz-fànkri*. [زلق
 Darkness, *s.* قرانلق *kàranlèk*, ت
 Darling, *s.* ايكي كوز *iki-ghyaz*, نين
 nūri-“āyn, جكر كوشه *ghakar-kyoshi*.
 Darn, *v.a.* اورمك *ermek*.
 Dart, *s.* جريد *jirid*; —, *v.a.* ن
 اتمك; —, *v.a.* اتمق *attmak*.
 Dash, *v.a.* پارچه پارچه *parcha-parche*
 -et; چالمق *chalmek*, چالمق
chàrmaq, اورمق *würmaq*.
 Dastard, *s.* قورقاي *kòrkak*.
 Date, *s.* (fruit) خرما *khurma*; (epc
 خ قومق *tàrikh*; —, *v.a.* تاريخ
tàrikh-kòmaq.
 Daub, *v.a.* بولاشدرمتق *bùlashedirmek*.
 Daughter, *s.* قيز *kiz*, كريمه *kèrimè*;
 in-law, گلين *ghèlin*.
 Daunt, *v.a.* قورقومتق *kòrkutmaq*.
 Dawn, *s.* شفق *shèfak*, اغرمسى *aghirmasi*

-gharmassi, فجر fəjir; —,
 اغرمغه باشلمن *agharmagha-*
 -başlamak; سچلمكه باشلمتى *səçhil-*
 -başlamak.
 روز *ghyùn*, يوم *yəvm*, كون *ghyùn*,
 اولسى كون *ghyùn*; — before yesterday,
 اولسى كون *ghyùn*; — after to-morrow,
 اولسى كون *ghyùn*.
 Dawn. [dālikji].
 Labourer, s. كوندو لکچى *ghyùn-*
 -lāğçy.
 Night, s. ايدينلىق *aydınlik*,
 كوندوز ايدينلىق *ghyūnduz-aydınlik*.
 Night, s. كوندوز *ghyūnduz*.
 v. s. كوز قماشدرمتى *ghyüz-kā-*
 -māşdermek, كوز المتى *ghyüz-almak*.
 مرد *almush*, اولمش *almush*, اولو *almush*.
 مرد *mürdē*, متوفا *mütewəffā*.
 اولدرمه *mühlik*, مهلك *mühlik*.
 اولدرمه *aldarma-derejäsında-*
 -aldarmak.
 ايشتمز *ishitməz*, صاغير *sāğır*.
 صاغيرلىق *sāğırlik*.
 چام *chām*; (wood) چوب *chōk*.
 طاغىتمى *dāğıtmaq*; — in,
 تىجارتنى *tijā-*
 -tirmak.
 بازرگان *bāzır-*
 -gān, صانجى *saljı*.
 بهالو *(pālhal)*; (in price) بهالو *pālhalik*;
 عزيز *‘aziz*.
 عجائب *‘ajāib*.
 كيتلىق *kītlık*, بهالوئى *pālhalıq*.
 غا *ghā*, كاهت *kāht*.
 وفات *məvt*, موت *mūt*, اولم *alm*.
 هلاك *hələk*, مرگ *mərgh*.
 كميدين چيقمى *ghəmidən-*

-chikmak; —, v. a. كميدين چيقارمى
 ghəmidən - chikarmak, قرويه نوكمك
 kārāya-dākmek.
 Debate, s. مشورت *məshvərət*; —,
 لقرديسنى مشاوره *mūshāvērā-et*,
 لقرديسنى صباحته *mūbāhēsāf-et*.
 Debauch, s. عياشلىق *‘ayyāshlik*; —,
 افسادا ايارتمى *ifsād-et*.
 Debauchery, s. عياشلىق *‘ayyāshlik*,
 چاپقىنلىق *chāpkīnlık*.
 Debilitate, v. a. ضعيفا *zā‘if-et*,
 ضعيفلىق *zā‘iflik*.
 Debility, s. ضعف *zā‘if*,
 ضعيفلىق *zā‘iflik*.
 Debt, s. بورج *bōrj*, دين *dēyn*.
 Debtor, s. بورجولو *bōrjlu*, مديون *mēdyūn*.
 Decadence, s. زوال *zəwāl*.
 Decamp, v. s. صاوشمى *sāvushmak*,
 قاچمى *kāchmak*, فرار *firār-et*.
 Decanter, s. صراحی *sūrāhī*.
 Decapitate, v. a. بويوننى اورمى *bōyūn-*
 -nı-wōrmak, باشنى كسمك *başını-*
 -kəsmek.
 Decay, s. زوال *zəwāl*; فساد *fəsađ*;
 جورومك *bōzılmak*, بوزلمى *bōzılmak*,
 زوال بولمى *zəwāl-bōlmak*.
 Decease, s. وفات *wəfāt*; —, v. s.
 اولمك *almek*, وفات *wəfāt-et*.
 Deceased, a. متوفا *mütewəffā*,
 مرحوم *mərhum*. [kizb].
 Deceit, s. يلانچىلىق *yālānçılık*, كذب
 يلانچى *yālānçı*, كاذب *kyāzīb*.
 Deceive, v. a. الداتمى *aldatmak*,
 اويونا *oyun-et*, حيله *hile-et*.
 December, s. كانون اول *kyānūni-āvvəl*.

Decency, *s.* ادب èdeb, حيا hàya.
 Decent, *a.* يميز têmiz; ادبلى èdebli.
 Deception, *s.* حيله hîlê, اويون òyun;
 الدادش aldâdish; الدانش aldânish.
 Deceptive, *a.* ادمى الدادر adami-aldâdir.
 Decide, *v.a.* قرارشدرمتى قارارشدرمتى
 qararlashdirmek; —, *v.n.* قرار ويرمك
 qarar-vêrmek.
 Decimal, *a.* اعشارى à "shârî.
 Decipher, *v.a.* چيقارمتى chikârmak,
 اوقومتى òkumak, سوكمك sùkmeK.
 Decision, *s.* قرار karar; متانت mêtânèt.
 Decisive, *a.* قطعى kat "î, بترر bitirir.
 Deck, *s.* كوكرتة ghyghârtê; —, *v.a.*
 دوناتمتى dônâtmak, تزيمى tazyîn-et,
 بزيمك bèzêmek.
 Decker, two-decker, *s.* قپاق kâpak;
 three-decker, *s.* اوچ انبارلى üç-
 ânbarlı. [افاده ifâdê.]
 Declaration, *s.* تقرير tâkrîr; بيان bèyân,
 Declare, *v.a.* افاده bèyân-et, افاده
 ifâdê-et; تقرير سويلمك tâkrîr-et, سويلمك
 sùwèylêmek. [the needle] inhîzât.
 Declination, *s.* (astr.) ميل mèyl; (of
 Decline, *s.* زوال zewâl; انحراف in-
 hirâf; *v.a.* قبول ايتمامك kâbûl-
 ètmamek; كيرشمامك kîrshâmâk;
 زوال بولمى v.n. zewâl - bûlmak;
 منحرف او mun-hârîf-ol, بوزلمى
 bûzûlmak, مختل او mukhtêll-ol.
 [بايرر bâyrir.]
 Declivity, *s.* انش ènish, يوقش yûkshah,
 Decoction, *s.* شربت shêrbèt, صو sù.
 Decompose, *v.a.* حلا hall-et; چورومتى
 chûrutmek; *v.n.* چورومك chûrumek.

Decorate, *v.a.* تزيمى tazyîn-et, ك
 bèzêmek. [nê]
 Decoration, *s.* تزيمى tazyîn;
 Decoy, *s.* طوزاق tûzâk; —, *v.a.* ده
 تۇزاق دوشرمك tûzâgha-dûshurmek.
 Decrease, *s.* اكلىش èksîlish; —,
 ازالمى èksîlmek, ازالمى èksîlmek,
 —, *v.a.* اكلىتمك èksîltmek, كىتمك
 kîstmek.
 Decree, *s.* ارادى irâdê; —, *v.n.* & *a.* ارادى
 irâdê-et, فرمانى fîrmân-et, بىر
 bûyurmak, امرى emr-et, حكمى hükûm
 Decrepit, *a.* بونامش bûnamish; كىتمى
 kîtmish.
 Decrepitude, *s.* عتوس ètûh.
 Dedicate, *v.a.* تخصيصا tâkhaiss-
 ètmak, بىرىنىڭ نامىنى يازمىق bîrining - nâmî
 -yâzmak; — one's self, رىنى صرفا
 "âmrunu-sârf-et.
 Deduce, *v.a.* اكلتمى ànglamak (ân-
 mak) استنتاجا èstintâj-et.
 Deduct, *v.a.* تنزىل tènzîl-et, غى وارمىق
 ghyvârmak, كىرمىق kîrmak.
 Deduction, *s.* استنتاج èstintâj; نەت
 nètijê; تنزىل tènzîl.
 Deed, *s.* "عمل" ish, فعل fî "l, حىجت
 hûjji, سەد sêned, سەد سەد kyâr;
 Deem, *v.a.* سايماق sâyamak, سى
 sânmak, عدا èdd-et, ظنن zân-et
 Deep, *a.* عميق dèrin, درين dèrin
 (crafty) شيطان shèytân; —, *s.*
 dèngiz.
 Deer, *s.* كيك ghèyik; قراجه kârâja.
 Deface, *v.a.* بوزمىق bûzûmak.
 Defamation, *s.* افترا iftârâ, بهان bûh

Defame, *v.a.* افترا *iftirā-et.*
 Defamer, *s.* بورجنی ویرمیان *bòrjun-u-riméym*; خدمتدن قاچان *khidmetden-kāchan (hiz).*
 Defeat, *s.* بوزغونلتی *bòzghun*, بوزغون *bòzghun*; —, *v.a.* بوزمتی *bòzmaq*, بوزغونلук *bòzghunluk*; —, *v.a.* بوزمتی *bòzmaq*, بوزمتی مغلوب *māghlūb-et.*
 Defect, *s.* عیب *‘āyb*, قصور *küssūr*, نقصان *khālel*, اکسک *ēksik*, نقصان *nōksān*, مقطلی *sākatlik*.
 Defective, *s.* اکسک *ēksik*, مقط *sākat*; نقصان *nōksān*, ناقص *nāqīs*, نقصان *nōksān*.
 Defiance, *s.* صیانت *mūhāfaza*, محافظه *mūhāfaza*; جواب *jəwāb*, وکایه *vikāyē*.
 Defiant, *v.a.* محافظه *mūhāfaza*, قوریمتی *kòrumak*, محافظه *mūhāfaza-et*, صیانت *siyānèt-et*, وکایه *vikāyē-et*; تصعب *tāsēahhub*, صاحب چیقمن *sāhib-chikmak*, حمايت *himāyē-et.*
 Defendant, *s.* مدعی علیه *mudda‘ā-‘alēyh.*
 Defender, *s.* حامی *hāmī.* [“alēyh.
 Defense, *s.* تدافعی *tēdāfu‘ī*; offensive and defensive, تجاوزی و تدافعی *tājāvūzī-ū-tēdāfu‘ī*; — armour, زره *zērah.*
 Defer, *v.a.* تأخیر *tā‘khīr-et*; —, *v.a.* بویون اکمت *bōyun-āghmek.*
 Deficiency, *s.* Deficient, *a.* اکسک *ēksik*, نقصان *nōksān*.
 Deign, *v.a.* کچید *ghēchid*, بویوناز *bōyūnaz*; —, *v.a.* دیربند *dērbēnd (dēvrēnt)*; —, *v.a.* مردار *mūrdār-et* صبحمن *sāchmak*, تاجیس *tājīs-et.*
 Deify, *v.a.* تحیدینا *tāhdīd-et*; (explain) تعریف *tā‘rif-et.*

Definite, *a.* محدود *māhdūd*; (fixed) معلوم *mā‘lūm*, بللو معین *mū‘āyyēn*, بللو *bēlli.*
 Definition, *s.* حد *hādd*; تعریف *tā‘rif.*
 Definitive, *a.* قطعی *kāt‘ī*, اصل *asal.*
 Deform, *v.a.* چرکینا *chirkin*, بوزمتی *bòzmaq*, چرکین *chirkin-et.*
 Deformed, *a.* اندامندن خارج اولان *‘āzāssi-ēndāmindān-khārij-ōlan*; جوجه *jūjē*, باجقسز *bājaksiz*, کانبور *kānbur*, اغساق *āghsāk.*
 Deformity, *s.* چرکینلیک *chirkinlik.*
 Defraud, *v.a.* طولاندیرمتی *dōlāndīrmak.*
 Defray, *v.a.* کورمک *kōrmek*, ویرمک *vērnek*, اودمک *ōdmek*, گھیرمک *ghyārmek.*
 Defunct, *a.* متوفی *mūtēwēffā*, مرحوم *mārhūm.*
 Defy, *v.a.* میدان او قومتی *mēydān-ōkumak*; قارشى قومتی *kārshi-kōmak.*
 Degenerate, *a.* بوزامش *bòzash*, بوزک *bòzuk*, بوزلموش *bòzulmush*; —, *v.a.* بوزلمتی *bòzulmak.*
 Degradation, *s.* تنزیل رتبه *tēnzīl-i-rūtbē*; رذالت *rēzālēt.*
 Degrade, *v.a.* عیب او *‘āyb-ōl*, رذیل *rēzīl-et*; رتبه سنی المتی *rūtbēssini-‘ālmak.*
 Degree, *s.* مرتبه *mārtēbē*, درجه *dērejē*, پرمه *pērēssē*, مرتبه *mārtēbē*, کرته *kārtē*, منزله *mēnzīlē.*
 Deign, *v.a.* کرم *kārm*, لطف *lūtf-et*, کنایه *knāyē-et*, تنزل *tēnzīl-et*, [mā‘būd.
 Deity, *s.* معبود *mēbūd*, الله *illāh*, آله *ilāh.*
 Deject, *v.a.* مازون *māzhūn-et.*
 Dejection, *s.* تکر *tākēssur*, دوشنمه *dūshunma*, کدر *kādr*, غم *ghām.*

Delay, *s.* تأخير tà'khîr, تأخر tè'èkhhkur; بكلمه dürma, قالمه kâlma, مهلت mèhlèt, وقت wâkît; —, *v.s.* دورمتی dürmet, قالمق kâlmak, تأخرًا tè'èkhhkur-et, كچ قالمق ghèch-kâlmak, كچير قالمق ghèri-kâlmak; —, *v.a.* تأخيرًا tà'khîr-et; اليقومتی lâikòmak.

Delegate, *s.* وكيل vèkîl; مأمور mè'mūr; مبعوث mèb'ūs; —, *v.a.* وكيلًا vèkîl-et; حواله hàwâlâ-et; مأمورًا mè'mūr-et.

Deleterious, *a.* ضررلو zararlı, مضر mùzîr.

Deliberate, *a.* قصدی klesdî, عمدی 'âmî; —, *v.s.* دوشنمك dëshunmek; مشاوره mùshâvâre-et.

Deliberation, *s.* تأنی tè'enni; مشاوره mùshâvâre.

Delicate, *a.* نازک nâzik. [mùshâvâre.

Delicious, *a.* طالتو tâtlî, لذیذ lèzîz.

Delight, *s.* ممنونیت sèvinj, مسرور mèmnūniyyèt, سرور sūrūr; —, *v.a.* مسرورم sèvindirmek, مسرورًا mèsrūr-et; —, *v.s.* حظًا hâzz-et, لذتًا tèlezzuz-et; مسونمك sèvinmek, مسونًا mèmnūn-âl.

Delighted, *a.* حظوظًا mâhûz.

Delightful, *a.* كوزل ghyûzèl, لطيف lâtif.

Delinquency, *s.* قباحه kbâhat.

Delinquent, *s.* صوچلو sūchlî, قباحه kbâhatlî.

Delirious, *a.* چلغین çilghîn. [jûnūn.

Delirium, *s.* چلغینلیق çilghînlîk, جنون jûnūn.

Deliver, *v.a.* قورتارمق kûrtarmak, خلاصًا tàkhlâss-et, خلاص khâlâss-et; تسليمًا tèssalim-et, ويرمك vîrmek.

Deliverance, *s.* قورتارش kûrtârî, قورتلش kûrtulush, خلاص khâlâss.

Delivery, *s.* قورتلش kûrtulush, تسليمًا khâlâss; تسليم tèssalim.

Delude, *v.a.* الداتمق âldatmak.

Deluge, *s.* طوفان tufân; (flood) سەیل sèyl (sèl).

Delusion, *s.* مراق mèrâk, قورنتی kûruntî.

Demand, *s.* استدعا îstid'â; دك îstèdik; دعوی dà'wâ; —, *v.a.* صورمتی sòrmak; استمك îstémek.

Demi, *a.* يارم yârim.

Democracy, *s.* جمهوریت jùmhūriyy.

Demolish, *v.a.* بوزمق bôzmaq, يلكمك yîlkmak, هدم hêdm-et.

Demolishment, Demolition, *s.* هدم hêdm.

Demon, *s.* شيطان shèytân, زبانی zâbâ.

Demonstrate, *v.a.* اثباتًا îsbât-et.

Demur, *v.s.* ترددًا tèreddud-et, تمنن bânînmak.

Den, *s.* آين in, مغارة màgâra.

Denial, *s.* انكار inkâr; (refusal) م تلدنًا 'âdâmi-injâz.

Denmark, *s.* دانیمارکا Danimarka.

Denominate, *v.a.* تسمیهًا tèssmiyyè-et.

Denomination, *s.* اسم ad, اسم ism, ميه tèssmiyyè; (sect) ملت millèt, فرقه fîrqa.

Denote, *v.a.* علامت او 'âlâmèt-et, دلالت dèlâlèt-et. [m

Denounce, *v.s.* خبر ويرمك khâlber-v.

Dense, *a.* قویي kôyî; صیق sîk, غلیظ ghâlîz, کەسیف kèssîf.

Dentifrice, *s.* دیش توی dîsh-tôzu.

Dentist, *s.* دیشچی dîshçî.

Dentistry, *s.* ديشجيك dīshjīlik.
 Denude, *v.a.* صويتم sōymak.
 Deny, *v.a.* انكار inkār-et; (refuse) رد ا انجامز ايتمامك injāz-ètmmamek, رد ا redd-et.
 Depart, *s.* چيش chīsh; —, *v.a.* چيتم chītmak, گهتتم gētmak.
 Department, *s.* (branch) فرع قول kāl, فرغ "fer"; (of state) نظارت nāzārèt; (business) وظيفه wazīfē, عهد "ūhdē.
 Departure, *s.* كيدش ghīdish, قيام kīyām, عزيمت "āzīmèt.
 Depend, *v.a.* باقمق bāqmaq; تابع او tābi'ūl; متوسطا mērbūt-ūl; ممتوت-ūl mēmtūt-ūl; كوكنتمك ghyghāsmmek, اعتماد ا "timād-et, رابت قلب rābti-kālb-et.
 Deploable, *a.* فنا اجنه جنق ājīnājak, فنا fēna, پريشان pērišān.
 Deplore, *v.a.* اغلامك āghālamak.
 Depopulate, *v.a.* اهاليس خالي قيمق āhālīsan-khālī-kīlmaq.
 Department, *s.* اطوار ātwār, اوضاع āvzā".
 Depose, *v.a.* تقرير ا tākrīr-et; —, *v.a.* خلع khāl-et, تختن اندرتمك tākht-dān-ēndīrmek.
 Deposit, *s.* امانت āmānèt; پي pēy; طورتو tōrtu; پوسا pōssa; —, *v.a.* تسليم āmānèt-vārmek, امانت ويرتم tēmalīm-et; وضع wāz"-et, براقمق brāqmaq.
 Depositary, *s.* امانتدار āmānētdār.
 Depreciate, *v.a.* قيمتي ازالتمق kīmētīni-āzāltmaq; قدريني انكار kādrīni-inkār-et.

Depredation, *s.* خسارت khāssārèt, زيانكارلى ziyānkyārlik; خسرتلى khīr-sizlik.
 Depress, *v.a.* فقير fāqīr-et; محتاج mūhtāj-et; مكدرا mukēddār-et; كساد ويرتم kēssād-vārmek.
 Depression (of spirits), *s.* كدورت kēdūrèt; (of market) كساد kēssād; (of ground) حقور chōkūr.
 Deprive, *v.a.* محروم māhrūm-et, خالي khālī-brāqmaq.
 Depth, *s.* عمق dērinlik, "ūmk; — of winter, قراقيش kāra-kīsh, زمهرير zēmhērīr, اربعين ērba'in.
 Deputation, *s.* وكيللر vėkillar, مبعوثلر mēb'ūssākr.
 Depute, *v.a.* وكيل vėkīl-et.
 Deputy, *s.* وكيل vėkīl; — judge, نائب nā'ib; — governor, قائممقام kā'im-Devide, *v.a.* استهزا āstihzā-et. [makām.
 Derision, *s.* استهزا āstihzā.
 Derivation, *s.* (source) اصل āsal; (of words) اشتقاق āshṭīqāk.
 Derive, *v.a.* استخراج āstikhraj, بولمق bōlmaq, استيخال āstihxāl-et, استيخرāj-et, استيخال āstihxāl-et.
 Derived, *a.* مشتق mūshṭākk.
 Descend, *v.a.* نازل او ānmak ēnmek, نازل nāzil-ūl, هبوطا hūbūt-ūl, ساقط او sāqūt-ūl, هبوطا hūbūt-et; اولادندن او ēvlādīndan-ūl.
 Descendant, *s.* اولادندن اولان ēvlādīndan-ūlan; descendants, آل واحفاد āl-v-āhfād.
 Descent, *s.* انش ānish, نزول nūzūl, سقوط sūkūt, هبوط hūbūt; (relationship) انتساب intisāb; (degree of

- قرن بطن *dèrèjé*, بطن *bltn*, *kàrn*; (attack) هجوم *kùjūm*.
- Describe, *v.a.* تعريف *tà"rif-et*; (a circle) رسم *rèssm-et*.
- Description, *s.* تعريف *tà"rif*; (sort) نوع *dùrlu*, صوي *sòy*, جنس *jms*, نوع *nèv"*. [-*gyàrmak*.
- Descry, *v.a.* اوزاقدن كورمك *ùzàkden*.
- Desert, *s.* حويل *chūl*, باديه *bādlyyé*; —, *a.* خراب *khàrāb*, خالي *khālī*, اسنز *issnz*; —, *v.n.* قاجمق *kàchmak*, فرارا *firār-et*; —, *v.a.* براقمق *bràkmak*, متروك قومق *mètrūk-kòmak*, تترك *tèrk-et*; deserts, *s. pl.* استحقاق *isthikāk*.
- Deserter, *s.* فرارى *firārī*, قاجقين *kàchkin*.
- Desertion, *s.* فرار *firār*.
- Deserve, *v.a.* مستحق او *mùsetahkk-òl*.
- Deserving, *a.* مستحق *mùsetahkk*; مزا *sèzā*, شايسته *shāyèssté*, شايان *shāyān*.
- Design, *s.* نيت *niyyèt*, مرام *mèrām*, مقصود *kàssed*, مقصد *màksàd*, قوردق *màksàd*, قوردق *kòrdük*; (drawing) رسم *rèssim*; —, *v.a.* نيت *niyyèt-et*, قورمق *kòrmak*; قصد *kàssed-et*; (plan) رسم ترتيب *tèrtib-et*; (draw) رسم *rèssm-et*.
- Designate, *v.a.* تعيين *tā"yīn-et*, اسمنى *issmini-sùwèylémek*.
- Designation, *s.* تسمية ايتمكلك *tèss-miyyé-ètmeklik*.
- Desirable, *a.* استنور *istènilir*, اولنور *àrzu-òlunur*, مرغوب *màrghòb*.
- Desire, *s.* استك *istèk*, آرزو *àrzu*, رغبت *ràghbet*; (strong) حرص *hīras*; (yearning) اشتياق *ishtiyāk*; (concupiscence)
- شهوت *shèhvàt*; (thing desired) استك *istèdik*, مطلوب *màtlub*; —, *v.a.* استمك *istémek*, آرزو *àrzu*, با ارامق *àramak*, امل *èmel-et*, با تالبع *tàleb-et*; امر *èmr-et*, تنبيه *tènbih*.
- Desirous, *a.* آرزومند *àrzumènd*.
- Desist, *v.n.* وازگچمك *vāz-ghèchmek*.
- Deak, *s.* چكجه *chèkmājé*.
- Desolate, *a.* (person) كمسنز *kimsanz* منكب *mènkpyūb*; خراب *khàrāb* (place) ويران *vīrān*, يباب *khàrāb-u-yèbāb*, خالية حاوى *khāl-yétun-khāvī*; —, *v.a.* خراب *khàrī-et*, ويران *vīrān-et*.
- Desolation, *s.* خراب *khàrāb*, ابيت *khàrāblyyèt*; (desolate place) ليه *khāllyyétun-khāvī* حاوى *khāllyyétun-khāvī*.
- Despair, *s.* ياس *yè'ss*, اميدسزلك *àmidszlik*; —, *v.n.* مأيوس او *mè'yūs-* قطع اميدا *kàt"i-ùmīd-et*.
- Despatch, *s.* تحريرات *tàhrīrāt*, د *kyāghīd*. [mè'yī
- Desperate, *a.* اميدسز *àmidsz*, وس *sizlik*; —, *v.n.* مأيوس او *mè'yūs-* قطع اميدا *kàt"i-ùmīd-et*.
- Despicable, *a.* (person) الچق *alch* ذليل *rèzil*, ذليل *zèlil*; — thi *rèzàlèt*.
- Despise, *v.a.* صايماق *sāymamak*; آدم يرينه قومامق (man) *àdam-yèrī-kòmamak*.
- Despite, *s.* in despite, عنادينه *"inādū in despite of*, هيج باقميه رق *hīch-b-mayarak*.
- Despond, *v.n.* مأيوس او *mè'yūs-* كنديني براقمق *kèndini-bràkmak*.
- Despondency, *s.* ياس *yè'ss*.

Despondent, *a.* مایوس mè'yüss.
 Despot, *s.* (tyrant) ظالم zālīm; (absolute ruler) حاکم مطلق hākimi-mōtlāk.
 Despotism, *s.* مطلقه حکومت hūkyūmēt-mōtlāk, ظلم zūlm.
 Destine, *v.a.* تخصیص tākhsīas-et; نامزدا nāmzāda-et; مقدرā mōklāddar-et.
 Destiny, *s.* قسمت kāsīmēt, قدر kādār, بخش bākht, "تعلیق tālīq".
 Destitute, *a.* فقیر و بیگس fākīr-u-bīkēss.
 Destroy, *v.a.* محو māhv-et, یوقā yōk-et, وجودینی قالدردمتی vūjū-īni-kāldārmak; خرابā khārāb-et, پیریشān pērīshān-et; یقمتی yīkmaq, بوزمک bōzmak; اولدردمک āldurmek, جاننی جانی jānīni-jānī-et, قهرا kāhr-et.
 Detraction, *s.* تخریب khārāb; محو khārāb, خرابیت khārābīyyēt; محو māhv, افا ifnā.
 Destructive, *a.* باعث خراب bā'iss-i-khārāb; مهلك māhlik.
 Detach, *v.a.* چوزمک ckōzmek; توپارمق tālīvārmak; ايرمق āyrmak.
 Detachment, *s.* طاقم tāqīm, بلوک bālūk, فرقہ fīrka.
 Detail, *s.* تفصیل tāfsīl; in detail, تفصیلاً tāfsīlān; (one by one) برربر birzr-birzr; details, تفصیلات tāfsīlāt; —, تفصیلاً نقلā tāfsīlān-et.
 Detail, *v.a.* الیقومتی ālīkōmak.
 Detect, *v.a.* بولمق tōtmak; بولمق bōlmak.

Detective, *s.* کیزلو ضبطیه نفری ghtzli-zābtīyyē-nēfēri. [hābss.
 Detention, *s.* توقیف tēvkīf; حبس
 Deter, *v.a.* مانع اولمق mānī-"ōlmak.
 Deteriorate, *v.a.* فنالشمک fēnāleshmek; بوزمق bōzmaklik.
 Determination, *s.* تصمیم tāssmīm, نیت niyyēt; قرار kārar; ثبات sēbāt; میل mēyl.
 Determine, *v.a.* قرار ویرمک kārar-vārmek; تصمیم tāssmīm-et, نیت niyyēt-et, قورمق kōrmak; —, *v.a.* تصمیمه سبب او tāssmīma-sēbeb-ōl; میل ایتدیرمک mēyl-ētdirmek.
 Detest, *v.a.* منفور طومتق mēnfūr-tōtmak, هیچ سومامک hīch-sēvmāmek.
 Dethrone, *v.a.* خلعā khāl"-et, تختدن tākhtdan-ēndirmek.
 Detonation, *s.* باروت سسی bārvut-sēssi.
 Detract from one's merits, *v.a.* استحقاقنی istihkākīni-inkyār-et.
 Detriment, *s.* ضرر zārar.
 Deuce, *s.* دو dū; شیطان shēytān; the deuce! inf. اللها سسن āllāha-sēsn;
 دیوغندی yōghundv.
 Devastation, *s.* خرابā khārāb.
 Develop, *v.a.* متفرعاتنی میدانه چیقارمق mūtfēfērri"ātīni-mēydāna-chīkārmak.
 Device, *s.* حیلē hīlē; صنعت sən"āt; شکل shēkil, رسم rēssim.
 Devil, *s.* شیطان shēytān, ابلیس īblīas; (imp) زبانی zābānī.
 Devious, *a.* اکری بوکری ēghri-bōghri, صاپتی طولاشق ālpīk-dōlāshīk.
 Devise, *v.a.* (bequeath) وصیتā vāsī-

- siyyèt-et; (invent) بولمق bülmaq, دوشنمك dushunmek.
- Devoid, *a.* خالی khālī.
- Devolve, *v.n.* اصابتا dūshmek, انتقالا intikāl-et.
- Devote, *v.a.* فدا تاخته tākhsīss-et, فدā fedā-et.
- Devotion, *s.* اختصاص ihtissās; تخصيص tākhsīss; فداكارلى fedākārlīk; عبوديت "ūbūdīyyèt; ديانت diyānèt; devotions, نماز nāmaz, عبادت "ibādèt, دعا dū"ā.
- Devour, *v.s.* بترمك yemek, بترمك bitirmek, يوتمق yūtmak.
- Devout, *a.* ديندار dīndār, صوفى sūfī, متقى mùttāqī, اهل تقوا əhli-tākwā.
- Dew, *s.* چيگ chīgā, شبنم shēbnēm.
- Dexterity, *s.* ال چابكلى əl-chābīklīgāi; هنر hūner.
- Dexterous, *a.* الی چابك əli-chābīk.
- Diadem, *s.* تاج tāj.
- Diagonal line, *s.* وتر vētər.
- Diagram, *s.* شكل shēkil,
- Dial, *s.* (sun) كونش ساعتی ghyūnesh-sā"atī; — plate, ساعت تختسى sā"at-tākhtsī. [zābān.
- Dialect, *s.* زبان dil, لسان lissān, زبان.
- Dialogue, *s.* ايكي كيشي بيننده اولن لقردى iki-kīshī-bēynīnda-olan-lāqirdī.
- Diameter, *s.* قطر kūtər.
- Diamond, *s.* الماس əlmās.
- Diarrhoea, *s.* قارن سورمسی ishāl, قارن kārñ-sūrmēsai.
- Diary, *s.* روزنامه ruznāmē (jūznāmē), مجموعه mejma"ā, ژورنال zhūrñāl.
- Dice (pl. of die), *s.* طاوله زارلى tāwla-zārları.
- Dictate, *v.a.* تقرير ايدوب يازدرمق tāktīr-ədzūp-yāzdīrmak; برآبول ايتدرمك jēbran-kābūl-ētdīrmak; — *v.n.* رآو āmr-ol, باشنه ضابط كسلمك bāshñē-zābīt-kēssīmek. [lūghāt-kītī
- Dictionary, *s.* لغات lūghāt, كتابى tāktīr.
- Die, *s.* طاوله زارى tāwla-zāri; (for stamping) قالب kālīp, (for coining) سلك sikkē; — *v.n.* اولمك əlmak, وفاتا wəfāt, كوچمك ghyāchmek, -et; (a beast) كبرمك gbēbzrme (a plant) قورومق kūrūmaq.
- Diet, *s.* پرهيز يمي pērhīz-yēmēg, پرهيز himyē, پرهيز pērhīz.
- Differ, *v.n.* درلو درلو او (tūrlu-tūrlu) بربنه mūkhtēlif-ol; مختلف او birī-birīnə-ūymamak.
- Difference, *s.* فرق fark; اختلاف ikhtilāf; مغايرت mūghāyērēt; نزاع nizā".
- Different, *a.* بشقه bāshka, ديگر dīgər, باشقه باشقه bāshka-bāshka, مختلف mūkhtēlif, كوناكون ghyūn-ghyūn.
- Difficult, *a.* كوچ ghyūch, چتين chētīn, عسرتلو "ūsrētli, صعبتو sū"ūbētli.
- Difficulty, *s.* كوچلك ghyūchlik, چتينلك chētīnlik, صعبت sū"ūbēt, عسرت "ūsrēt.
- Diffidence, *s.* محجوبيت māhjūbiyyēt.
- Diffident, *a.* محجوب māhjūb, سارتنز jēsārētniz.
- Dig, *v.a.* قازمق kāzmaq, حفرا hūfr-ēllamak; — *up, v.a.* (ground

تقليل *ûfaldma*, اوفالدلمه *ûfaldılma*, تاكليل *taklil*; تصغير *tassghir*.
 Diminutive, *a.* اوفاجق *ûfjak*, اوفاجق *ûfajık*, كچوک *kùchuk*, كچوک *kùchujuk*;
 —, *s.* اسم تصغير *issmi-tassghir*.
 Dimple, *s.* چقور *chükur*, چاه *chäh*.
 Dine, *v.n.* يمك يمك *yemek-yemek*, طعام *tä“äm-et*.
 Dinner, *s.* يمك *yemek*, طعام *tä“äm*, اخشام يمكى *aksham-yemèghi*.
 Diploma, *s.* فرمان *fırmân*, برات *bèrät*, رؤس *rü“üss*, جائزه *jä“izä*.
 Diplomacy, *s.* آداب سفرات *ädäb-i-süfèrät*.
 Diplomatist, *s.* صاحب آداب سفرات *sähib-i-ädäb-i-süfèrät*; ديپلومات *dipломät*.
 Direct, *a.* طوغرى *dòghru*, طوغرى *dòghrudan-dòghru*; بلواسطه *bilä-wässita*, ذاتى *zätî*, كندو *kèndi*; —, *v.a.* (on the road) ويرمك *sàghlik-vèrmek*; (manage) ادارا *idärä-et*, نظارت *nazärèt-et*; (point) عطف *“ätf-et*, توجيه *tèvjih-et*, صرف *särf-et*; (a letter) اوستنى يازمق *üstunu-yazmak*; (order) امر *èmr-et*, تنبيه *tènbih-et*.
 Direction, *s.* جهت *yàn*, يان *tàraf*, طرف *jihèt*; اداره *idärä*, نظارت *nazärèt*; —, *v.a.* تعليمات *tä“limät*, تنبيه *tènbih*, امر *èmr*, مكتب اوستى *mèktüb-üstü*; صاغلق *sàghlik*, عدرس *adrèss*.
 Directly, *ad.* شمدى *shimdi*; اول ساعت *òl-sä“at*, طوغرى *dòghrudan*, هماندم *hèmandèm*

سوكمك *büllemek*; (plants) سوكمك *büllemek*; (find) چيقارمق *chükärmak*; (find) بولمق *büllmek*.
 Egg, *v.a.* هضم *hàzm-et*.
 Gentle, *s.* خفيف و تيزهضم *khalfif-hèzm*, هضم *hàzm*. [*vè-tèz-hàzm*.
 Guaranteed, *s.* وقارتلو *wäkärètli*, تمكينلو *temkinli*, اغر *aghr*.
 Guaranty, *s.* رجال كباردن اولن *rijäli-übürdän-ölan*, اصحاب مناصبدن اولن *asäbi-ménässübdän-ölan*.
 Guarantee, *s.* تمكين *temkin*, وقار *wäkär*; رتبه *rütbé*, رتبه *rütbé*.
 Guarantee, *s.* حندق *hèndek*, حندق *hèndek*.
 Guarantee, *s.* خراب *kharäb*.
 Guarantee, *s.* مشكل *müshkil*.
 Guarantee, *s.* چالشقانتق *chälshkänlik*, سعى وغيرت *sä“y-u-ikdäm*, سرعت *sür“ät*.
 Guarantee, *s.* چالشقان *chälshkhàn*, مقدم *qèdm*, [sülu-et].
 Guarantee, *v.a.* صوت قاتمق *sü-kätmak*, دومان ايچسند *dömlänli*, قرانلق *qiränli-ichinds-gibi*.
 Guarantee, *s.* بيوكلك *biyuklik*; the three dimensions, ابعادئلكه *èb“ädî-müshkèk*.
 Guarantee, *v.a.* ازالمق *azalmak*; كچولمك *kçulmek*, اوفالمق *ûfalmak*; —, *v.a.* ازالمق *azalmak*, كسمك *kèsmek*, اوفالمق *ûfalmak*, كچولمق *kçulmek*.
 Guarantee, *s.* ازالمه *azalma*, ازالدمه *azaldıma*; ازالدمه *azaldıma*; اوفالمه *ûfalma*

- بلا واسطه *dòghrudan-dòghru*, طوغرى *dòghrudan-dòghru*,
 بىلا-واسطه *bilā-wāssita*, ذاتاً *zātan*.
- Director, *s.* مدير *mùdir*, دىركتور *direktor*.
- Dirt, *s.* كير *kir*, پىسلىك *pisalik*, مردارلىق *mürdärlik*,
mürdärlik.
- Dirtiness, *s.* كيرلىك *kirilik*.
- Dirty, *a.* كيرلو *kirli*, پىس *piiss*, مردار *mürdär*,
 ملوث *mülèvvèss*.
- Disable, *v.a.* ساقا *sàkat*-et.
- Disadvantage, *s.* ضرر *zàrar*; مانع *māni*,
 سكتە *sèktè*.
- Disagree, *v.n.* بوزشمق *bòzushmak*;
 (food) معدىنى بوزمق *mi"déyi-bòz-*
mak. [كېرىھ *kèrih*].
- Disagreeable, *a.* تاتسىز *tàtsiz*, بد *bèd*.
- Disagreement, *s.* اختلاف *ikhtilāf*; نزاع *nizā*,
nizā.
- Disappoint, *v.a.* الداتمق *aldatmak*;
 قازىق *ishini-bòzmaq*, ايشىنى بوزمق
kàzik-sòkmaq.
- Disapprove, *v.a.* بىكناممك *bègħan-*
mamek, تەقىم *tàkbih*-et.
- Disarm, *v.a.* سويىمق *sòymak*; سلاھنى
 سىلاھىنى-الماق *silāhīni-ālmak*; —, *v.n.* سىلاھ
 سويىمق *silāh-sòyunmak*.
- Disarmament, *s.* تىرك سىلاھ *tèrk-i-silāh*;
 تىداركات حىرىيە بىرطرف ايتىملىك
tè-dārūkyāt-hàrbīyyè-bèr-tàraf-ètmeklik.
- Disaster, *s.* قىزا *kàzā*, بلا *bèlā*, فلاكت
fèlākèt.
- Disband, *v.a.* طاغىتمق *dāghātmak*; —,
v.n. طاغىلمق *dāghālmak*.
- Disbelief, *s.* عدم اعتقاد *"àdēmi-i"tikād*.
- Disbelieve, *v.a.* اينانماق *inānamamak*.
- Disburse, *v.a.* خىرجا *khārij*-et, سارف
sārīf-et, مصرف *màssārāf*-et.
- Discard, *v.a.* تاردا *tàrd*-et, قوغىمق *ko-*
mak, دىف *dèf'*-et.
- Discern, *v.a.* چىقارمق *chikārm*,
 سىچىمىك *sèchmek*, كورمىك *ghyàrm*.
- Discharge, *s.* اذن *izin*, رخصت *ròkh*,
 تىبرىيە *tèbrīyyè*; آتش *atèsh*;
 اتمە *ātma*, انداخت *èndākh*,
 ويرمىك *vèrmek*; —, *v.a.* ويرمىك
izin-vèrmek, خىدمىتىن چىقارمق *ki-*
metdan-chikārmak; سالىيورمىك
vèrmek, حبسىدىن چىقارمق *hābsè-*
chikārmak; بوشالتمىق *bòshāltm*
atmak, انداختا *èndākh*,
 آتشا *atèsh*-et; ايفىا *ifā*-et, ايشى
istifā-et, ويرمىك *vèrmek*; —, *v.n.* بوشالتمىق
yūku
bòshāltmak; اقمىق *akmak*.
- Disciple, *s.* شاگرد *shāghārd*, تىلمىز
tèlmiz; حواريون *hàwāriyyūn*.
- Discipline, *s.* نظام وانظام *nizām-u-*
nizām.
- Disclaim, *v.a.* انكارا *inkyār*-et. [تىزىم
tizim].
- Disclose, *v.a.* كوسترمىك *ghyūstarm*,
 سىلاھنى ميدانە قومىق *mèydāna-kòmak*,
 كىلىش *kèsh*-et, سويلمىك *sùwèylèmek*,
 فاش *fāsh*-et. [سىقىندى *sikind*].
- Discomfort, *s.* راحتسىزلىق *rāhatsiz*.
- Discommode, *v.a.* راحتسىز *rāhatsiz*-
ètmek.
- Disconsolate, *a.* تسلى قبول ايتىمىز *tèsl-*
kābūl-ètməz.
- Discontent, *s.* خىشودسىزلىق *khòshn*
suzluk, عدم رضا *"àdēmi-rizā*.
- Discontented, *a.* سويلنىيور *sùwèylèniy*
 خىشودسىز *khòshnudsuz*.

Discontinuance, *s.* قطع *kāt*“.
 Discontinue, *v.a.* كسمك *kèssmek*; —
 كسبت *kèssilmek*.
 Discreet, *s.* نفاق *nifāk*.
 Discreetly, *s.* باش *bāsh*, فائض *fā'iz*;
 — *v.a.* باشلهالماق *bāshla-almak*,
 تيريم *tirim*.
 Discontinue, *v.a.* يوز ويرمك *yüz-
 vermek*.
 Discontinue, *v.a.* قورقوتماق *körkütmaq*;
 — يوز ويرمك *yüz-vèrmemek*.
 Discontinue, *s.* كلام *kèlām*, لکردی *lākirdi*;
 — *v.a.* بسط كلام *bāstti-kèlām-et*.
 Discontinue, *s.* رعایتسز *ri“āyetsiz*.
 Discontinue, *s.* رعایتسزلك *ri“āyetsizlik*.
 Discontinue, *v.a.* بولماق *bölmak*, كشفا
 كشمك *kèshfak*; ميدانه چيقارماق
mèydāna-çiqarmak; كوسترمك
ghyüsstermek.
 Discontinue, *s.* كشف *kèshf*.
 Discontinue, *s.* عاقل *“akli*, عاقلو *“akli*;
 — بصيرتو *bässirètli*.
 Discontinue, *s.* عقل *“akl*, تدبير *tèdbir*,
 انصاف *ānsāf*, حزم *hāzm*, بصيرت
bässirèt; to arrive at years of —
 عقله *“akle*; to surrender
 — بولماق *bölmak*, — ويره
 ويرمك *vèra-vèrmek*, — شرطسز
 تسليم *shārtsiz-tèsslim-öl*,
 امان طلب *āmān-dèmek*; امان
 طلب *āmān-tāleb-et*.
 Discontinue, *v.a.* تفریق *tèfrīk-et*.
 Discontinue, *v.a.* سويلشمك
süwèylshmek, — مباحثه
mübāhèssè-et.
 Discontinue, *s.* مباحثه *mübāhèssè*.
 Discontinue, *s.* استخبار *isistikbār*,
 استخبار *isistikhār*; — *v.a.* استخبار
isistikhār.

fāf-et; تنزل ايتمامك *tènèzzul-ètma-
 mek*.
 Disdainful, *a.* كبرلو *kibrli*.
 Disdainfulness, *s.* كبر *kibr*.
 Disease, *s.* مرض *màraz*, علت *“illèt*,
 درد *därd*, كيفسزلك *kèyfaizlik*.
 Disembark, *v.n.* قروه چيقتماق
ghèmiden-kārāyè-chikmak.
 Disembarkation, *s.* كميدن قروه
 چيقتماق *ghèmiden-kārāyè-chikmaklik*.
 Disengaged, *a.* بوش *bòsh*, بوشده
bòshda, وقتي خالی اولان
wakti-khālī-olan.
 Disentangle, *v.a.* چوزمك
chüzmek, اچماق *açmak*.
 Disfigure, *v.a.* بوزماق *bözmaq*; او
 چركين *chirkin-öl*, ياقشماق
yākishmamak.
 Disgrace, *s.* عيب *“ayb*, رذالت
rèzālèt; دوشكونلك *dùsh-
 kyunluk*; — *v.a.* عيب او
“ayb-öl; رذيل *rèzil-et*.
 Disgraceful, *a.* عيب *“ayb*,
 ياقشقسز *yākishksiz*, كيره
kèrih, چركين *chirkin*.
 Disguise, *s.* تبديل قيافت
tèbdili-küyāfèt; — *v.a.* تبديل
 قيافت *küyāfèt-tèbdil-
 -et*; ديكشدرمك *dighishdirmek*.
 Dish, *s.* صحن *sahn*, طباق
tābak.
 Dishonest, *a.* خرسز *khirsiz*; خاشن
khā'in.
 Dishonour, *s.* رذالت *rèzālèt*,
 رسوايتق *rüssvāylik*; — *v.a.* رذيل
rèzil-et; — a bill, قبول
 ايتمامك *kābul-ètma-
 mek*, اتيويرمك *ätivèrmek*.
 Disinherit, *v.a.* ميراندن محروم
mīrāss-dan-māhrüm-et.

Disinterested, *a.* غرض و عوضدن خالی اولان
ghàraz-vé-“ivèzdan-khālî-òlan.

Disjoin, *v.a.* ایرتمق ayrmaq, تفریق tèfrîk-

Dialike, *v.a.* سومامک sèvmamek. [-et.

Dialocate, *v.a.* چیقارمق chikàrmak.

Dismal, *a.* سیقندیلو sîkindîlî.

Dismay, *s.* قورقو kòrkv, دهشت dèhahèt.

Dismember, *v.a.* تقسیم tàksîm-et.

Dismemberment, *s.* تقسیم tàksîm.

Dismiss, *v.a.* اذن ویرمک izin-vèrmek ;

کؤغمق kòghmak ; صاوتمق sàwmak.

Disobedience, *s.* عدم اطاعت “adèmi-
-itâ“at, اطاعتسزلیک itâ“atsîzlik.

Disobey, *v.a.* دگلهمامک dînglémamek,
اطاعت ایتمامک itâ“at-èt-mamek.

Disoblige, *v.a.* خاطرینی صایمامق
khâtîrîni-sâymanak, خاطرینی قیرمق
khâtîrîni-kîrmak.

Disobliging, *a.* مروتسز mùrùvètsîz.

Disorder, *s.* قارشقلق kârîshîklîk ;
اختلال pèrishânîyyèt ; پیریشانیت
îkhtîlâl ; نظامسزلیک nizâmsîzlik ; —,
v.a. قارشدرتمق kârîshdîrmek, نظامینی
بوزمق nizâmîni-bòz-mak.

Disordered, *a.* قارشق kârîshîk ; پیریشان
pèrishân ; مختل mòkhtèll.

Disorganization, *s.* نظامسزلیک nizâmsîzlik.

Dispatch, *s.* چابکلیک chàbîklîk ; سرعت
sùr“at, عجله “èjle, تحریرات tâhrîrât,
کاغد kyâghâid ; —, *v.a.* چابک بتمک
châbîk - bîtmek, عجله “èjle - et ;
چیقارمق ghyândarmek, کوندرمک
chîkârmak ; قتل اولدرمک âldarmek,
kâtl-et. [dèf“-et, ازاله izâlê-et.

Dispel, *v.a.* داغتمق dàghîtmak ; دفع

Dispense, *v.a.* طاغتمق dàghîtmak, ل
tèvzi“-et ; —, *v.a.* وارکچمک
ghèchmek. [v.a. طاغتمق dàghît-

Disperse, *v.a.* طاغتمق dàghîtmak ;

Displace, *v.a.* یرندن چیقارمق yèrîndî-
-chîkârmak.

Display, *s.* کومترش ghyâstérah, مت
âltânât ; —, *v.a.* کومترمک ghî-
-tèrmek, ابراز ibràz-et.

Displease, *v.a.* کوجنه کتمک ghyâj-
-ghîtmek, کریه کورنمک k
ghyârunmek.

Displeasure, *s.* نارغیقلق dàrgîhi
غصب ghîzab.

Dispose, *v.a.* ترتیب tètîb-et, م
tânzîm-et ; — of, *v.a.* ساتمق sâtm
kòllânمق قوللانمق ; ویرمک vèrmek ;
اولدرمک âldarmek ; یایمق yâym
دفع dèf“-et, امرâ emr-et.

Disposed, *a.* میال mèyyâl, اولان
ghyângulu-òlan (ghyânu-òlan
استعدادی اولان isâtî“dâdi-òlan ; t
well-disposed, سومک sèvmek ; t
ill-disposed, سومامک sèvmamek ;
of, ویرلمش sâtlmîsh, ساتلمش
mîsh, اولنمش ghîtmîsh, کتمش
dèf“-òlunmush, قتل اولنمش
-òlunmush.

Disposition, *s.* ترتیب tètîb, (,
nizâm ; طبیعت tâbi, خوی khûy,
کھلق khâlk, جبلت jîbillèt, خلق

Dispossess, *v.a.* محروم mâhrûm-et.

Disproportion, *s.* عدم تناسب “âdi
-tènâssub.

Dispute, *s.* نزاع nizâ“ ; غوغا (kâugh

— *v.a.* نزاع nizā -*et.* مجادلہ mùjā-
-*et.* [-i-èhliyyèt.
Disqualification, *s.* عدم اہلیت "àdem-
-*regard, s.* عدم رعایت "àdēmi-ri"āyèt,
رعایت نیت ri"āyetsizlik; —, *v.a.*
قولاق اصمامتی bākmamak, باتمامتی
bākmamak, طنمامتی tñmamak,
سایمنی saymamak, اعتبار ایتمامتی
tēbār-ètmmak.
Disputable, *a.* عیب "āyb; ردیل
ناموسیز nāmūssiz.
Disrespect, *s.* رعایت نزلت ri"āyetsizlik,
عدم احترام "àdēmi-ihtirām.
Disrespectful, *a.* رعایت نیت ri"āyetsiz.
Disrespection, *s.* خشنودسزتی khōshnūd-
-*et.*
Disrespectful, *s.* خشنودسز khōshnūdsvz;
-*et.* سؤویلمتی sūwēylznmek.
Dissect, *v.a.* تشریح tēshrih-*et.*
Dissectible, *v.a.* مدارا mùdārā-*et.*; —,
-*et.* کتم-*et.* [nēshr-*et.*
Disseminate, *v.a.* یایمتی yāymak, نشر
nāshra, *s.* نفای nifāk.
Dissemination, *s.* عدم موافقت "àdēmi-mūwā-
-*et.* مخالفت mūkhālēfēt.
Dissemination, *s.* بحسب bāhss; رسالہ riseālē.
Dissemblance, *s.* غیر مشابہ ghāyri-mūshābih,
بگزم bēngzēmāz.
Disseminate, *v.a.* طاعتمتی dāghētmaq, محو
-*et.* [ēdētīh.
Disseminated, *a.* سفیہ chāpkin, چاپقین
Dissemination, *s.* چاپقینلق sēfāhāt, سفاهت
-*et.* چاپقینلق.
Disseminate, *a.* فاسق و فاجر چاپقین fasik-
-*et.* fājir-chāpkin.

Dissolution, *s.* وفات wēfat, اولم àlum,
حل hāll, تفریق اعضا tēfrīki-à"zā.
Dissolve, *v.a.* اریتمتی èritmek, حل
hāll-*et.*; طاعتمتی dāghētmaq, اعضاسنی
à"zāsīni-tēfrīk-*et.*; —, *v.n.*
اریمتی èrimek; طاعتمتی dāghēlmak,
منحل أو mūnhāll-ōl.
Dissuade, *v.a.* نیتندن چویرمتی niyyē-
-*tindan-chēvirmeq,* واز کچورمتی vāz-
-*tindan-çevirmek,* [ghēchirmek.
Distaff, *s.* اورکە àrēkē. [ghēchirmek.
Distance, *s.* بعد bu"ūd, اوزاقتی ūzāktī,
مسافہ mēssāfē, یول yōl, منزل mēnzil;
اوزاق ūzāk, اوزاق بریر ūzāk-bir-yēr;
اوزاق بریر ūzāk-yērler.
Distant, *a.* اوزاق ūzāk, ایراق īrāk, بعید
bā"īd; (in manners) صوغوق sōghūq.
Distemper, *s.* مرض mēraz, خستهلق
khāstāllīk; رنگلی بادانہ rēnkli-
-*bādāna.*
Distend, *v.a.* کرمتی ghērmek, شیشرمتی
shīshirmek, قبارتمتی kābartmaq.
Distension, *s.* شیش shīsh, کرمک krmk.
Distich, *s.* بیت bēyt. [ghārghīlīk.
Distil, *v.a.* انبیکدن چکمک inbīkdan-
-*chēkmek,* تقطیرا tākhtīr-*et.*; —, *v.n.*
تقطیرا tākhtīr-*et.*
Distillation, *s.* تقطیر tākhtīr. [ēden.
Distiller, *s.* راقی تقطیر ایدن rāki-tākhtīr.
Distinct, *a.* بللو bēlli, واضح wāzīh,
عیان "āyān; ایری āyri, بشقه bāshka.
Distinction, *s.* فرق fārķ; تفریق tēfrīk;
امتیاز imtiyāz; رعایت ri"āyèt.
Distinguish, *v.a.* کورمتی ghyērmek,
سچمکتی sēchmek, چیقارمتی chīkār-
-*maq;* فرق fārķ-*et.*, تفریق tēfrīk-*et.*

- one's self, كندینى كوسترمك kèndini - ghyàstsrmek, شېرت قزانمق shèhrèt-kàzanmak, تحصیل نام, tàhsil-nām-et.
- Distinguished, *s.* نامدار nāmdār, مشهور mèshhūr, معتبر mùmtāz, ممتاز mèmāz.
- Distracted, *s.* چلغىن chilghin. {tébār.
- Distraction, *s.* تېجىن چلغىنلىق chilghinkik, تېجىن tèjènnun.
- Distress, *s.* سىقىندى sikiñdi, درد dārd, كدر kēdr; —, *v.s.* سىقىمى sikiñmek, سىقىندى وېرىمى sikiñdi-vèrmek.
- Distressing, *s.* باعث كدر bā'iss-i-kēdr.
- Distribute, *v.s.* طاغىمق dāghitmak, توزیع tēvzi -et, تقسیم tāksim-et.
- Distribution, *s.* توزیع tēvzi; تقسیم tāksim.
- District, *s.* ناحیه nāhiyyē. {tāksim.
- Distrust, *s.* امنيتسىزلىك èmniyyetsizlik, عدم امنيت 'ādēmi-èmniyyèt; —, *v.s.* امنيت ايعمامك èmniyyèt-èt-mamek, امنيت ايدومامك èmniyyèt-èdāmamek.
- Disturb, *v.s.* قارشىدۇرمتى kārishdūrmak; راحتنى بوزمى rāhatini - bōzmaq, راحتسىزا rāhatisiz-et.
- Disturbance, *s.* كوردى ghyāruldu, شىماطە shāmats; قارشىلىق kārishlik, فساد fessād, اختلال ikhtilāl.
- Ditch, *s.* حندق hāndek.
- Dive, *v.s.* دالمى dālmak.
- Diver, *s.* دالغىچ dālgāich. [āpmaq.
- Diverge, *v.s.* ايرلىق ayrilmak, صاپمى صاپمى.
- Divers, *s.* بعضى bir-tākim, برطاقم bā'zi.
- Diversify, *v.s.* چشىد چشىدا chēshid-chēshid-et.
- Diversion, *s.* ايلنجە èylēñja; تغليط tāghlīt, اشغال شاشىرتمە shāshirtma, اشغال ishghāl, اغفال ighfāl.
- Divert, *v.s.* چويرمى chèvirmeq, صاپتمى sāpitmak; ايلندىرمى èylēñdirmeq.
- Divest, *v.s.* مويتمى èdymak; چيقارمى چيقارمى; عقلدىن چيقارمى 'āk-lindān-chikārmak.
- Divide, *v.s.* بولمى bōlmeq, ايرمى ayrımaq, تقسیم tāksim-et, مقاسمە mūqāsémé-et; —, *v.s.* بولمىك bōlunmek, تقسیم قبول tāksim-kābūl-et.
- Divine, *s.* الهى ilāhī, ربانى rabbāni; —, علوم دىنيەدە ماھىر باپاس 'ālūmi-dīniyyādē-māhir-bāpās.
- Divinity, *s.* الله ilāh; الهيت ilāhiyyèt; علم دىن ma'būdi-bātl; معبود باطل 'ilm-i-dān.
- Division, *s.* تقسیم tāksim; بولمە bōlmé, بولۇك bōlūk, قسم kīssm; فرقه fērqa; اختلاف ikhtilāf.
- Divorce, *s.* طلق tālak, تطلیق tātlik; —, *v.s.* بوشامى bōshamak, تطلیق tātlik-et.
- Divulge, *v.s.* سويلمى sūwèylémek, افشا fāsh-et, افشا ifshā-et.
- Dizziness, *s.* باش دىونمىكك bāsh-dānmeklik, كوزلر قارمى ghyāzlar-kārmak.
- Do, *v.s.* ايتمىk ètmek, ياپمى yapmaq, اجرا aylémek, قيلمى kilmek, اجرا ijra-et, فعله كىورمى fi'lē-ghètirmek; حركت ايشورمى pishirmek; —, *v.s.* اولمى hārēkāt-et; اولمى olmak.

یتشمک; يتشمك yètiashmek; يشمك
 pishmek; — away with, قالدرمتى
 kàldármak; how do you do?
 نه ياپيورسكز nàssl-sàngiz, فصل سكز
 nè-yàpiyor-sàngiz; that will do, الويور
 èlvérir, يتشير yètishir, اولدى öldü.
 Docile, *a.* مظلوم màzlüm, قوزى كى
 küzü-ghibi, منقاد mùnkād.
 Dock, *s.* حوض hàwz; —, *v.a.*
 اوچنى كىمك òjnuv - kèssmek;
 حوضه قومى hàwza-kòmak.
 Dockyard, *s.* ترسانه tørsâné.
 Doctor, *s.* (of medicine) هيكم hèykim,
 طبيب tàbīb; (of laws and divinity)
 مدرس mùdèrriss; (of philosophy)
 عام حكمت مدرسى "ilm-i-hikmet-
 mùdèrrissi; —, *v.a.* علاج "ilāj-et,
 معالجه mù "ālējé-et.
 Doctrine, *s.* قول kavl, قوليات kav-
 liyyät, علميات "ilmiyyät; عقائد
 "akā'id.
 Document, *s.* سند kyaghid, كاند sèned,
 حجت hùjjèt; documents, اوراق
 èvrāk.
 Doe, *s.* ديشى كيك dishi-ghèyik,
 ايت [ديشى قراجە dishi-kàrajə.
 Dog, *s.* كوپك kyàpèk, كلب kàlb,
 Dog-days, *s. pl.* ايام باحور èyyāmi-bāhūr.
 Doge, *s.* ونديك دوغەمى Vèndèdik-
 dòghassi.
 Dollar, *s.* اريال iriyāl, قرە غروش kàra-
 Dome, *s.* قبة kùbbé. [ghürüşh.
 Domestic, *a.* اوة الشمس اولان èvè-lish-
 mish-òlan; —, *s.* اوشاق ùshāk,
 خدمتكار (khizmetkyär).

Domineer, *v.n.* باشنه ضابط كىسلمك bā-
 shina-zābit-kèssilmek.
 Dominion, *s.* ملكوت mèlèkyüt,
 حكومت hùkyümet; dominions,
 ممالك mèmālik.
 Don (the river), *s.* تن صوبى tèn-süvü.
 Donkey, *s.* اهلك èshèk, خمار khār,
 himār.
 Door, *s.* قپو kàpi, در dèr, باب bāb.
 Door-keeper, *s.* قپوجى kàpiji, دربان
 Dormitory, *s.* قوغوش kòghush. [dèrbān.
 Dose, *s.* غدا ghidā.
 Dot, *s.* نقطه nòkta.
 Dotage, *s.* اختيارن بوکالمش حالتى ikhti-
 yārin-būngalmish-hāleti. [ikhtiyār.
 Dotard, *s.* بونامش اختيار bōnamish-
 Double, *a. and s.* ايكى قات iki-kāt;
 —, *v.a.* ايكى قاتا iki-kāt-et.
 Doubt, *s.* شكه شهبه shùbhé, كمان
 ghùmān; —, *v.n.* شهبه shùbhé-et.
 Doubtful, *a.* شهبه شهبه shùbhèli; مشكوك
 mèshkyük. [shùbhéssiz.
 Doubtless, *ad.* البته èlbètté, شهبه سز
 Dough, *s.* خمير (khāmür).
 Dove, *s.* قمرى kùmrü. [نكاح nilkyāh.
 Dower, *s.* مهر مؤجل mihri-mù'èjjèl,
 Down, *s.* توى tüy; پوفله pùfla; —, *ad.*
 اشاغى ashàghi, اشاغيدە ashàghida;
 يره yèra, برده yèrda.
 Downcast, *a.* محزون mähzün.
 Downward, *a.* Downwards, *ad.* اشاغى
 طوغرى ashàghi-dòghru.
 Doze, *v.n.* اويوقلمتى òyuklamak.
 Dozen, *s.* دوزينه dözina; دسته dèssté;
 اون ايكى òn-iki.

- one's self, كعدینی کومترمک kēndini - ghyāstērmek, شهرت ترانمق shēhrēt-kāzanmak, تحصیل نام, tāhsīl-nām-et.
- Distinguished, *a.* مشهور nāmdār نامدار, ممشهور mēshhūr, ممتاز mūmtāz, معتبر mū"-
Distracted, *a.* حلیغین chīlgīn. {tēbār.
- Distraction, *s.* تجنن چلیغینلیک chīlgīnlīk, تجنن tējēnnun.
- Distress, *s.* صیقندی sīkindi, درد dērd, کدر kēdr; —, *v.a.* صیقتمق sīkmaq, صیقندی ویرمک sīkindi-vērmek.
- Distressing, *a.* باعث کدر bā"iss-i-kēdr.
- Distribute, *v.a.* طاغتمق dāghātmak, توزیع tēvzi -et, تقسیم tāksīm-et.
- Distribution, *s.* توزیع tēvzi; تقسیم tāksīm.
- District, *s.* ناحیه nāhiyyē. {tāksīm.
- Distrust, *s.* امنیتسزلیک ēmniyyētsizlik, عدم امنیت "ādēmi-ēmniyyēt; —, *v.a.* امنیت ایتمامک ēmniyyēt-ēt-mamek, امنیت ایده مامک ēmniyyēt-ēdamamek.
- Disturb, *v.a.* قارشدرمق kārishdirmak; راحتی بوزمق rāhatini - bōzmaq, راحتی راhtasiz-et.
- Disturbance, *s.* کورلدی ghyērdūdu, شامطه shāmata; قارشقلتی kārishqlīk, فساد fēssād, اختلال ikhtilāl.
- Ditch, *s.* حندق hāndek.
- Dive, *v.n.* دالمق dālmak.
- Diver, *s.* دالغیچ dālgīch. {ālpmaq.
- Diverge, *v.n.* ایرلمق āyrlmak, صایمق sāymaq.
- Divers, *a.* برطاقم bir-tākim, بعض bā"zi.
- Diversify, *v.a.* چشیدچشیدا chēshid-chēshid-et.
- Diversion, *s.* ایلنجہ ēylānja; ل tāghlīt, شاشترمه shāshirtma, ل ishghāl, اغفال ighfāl.
- Divert, *v.a.* چویرمک chēvirin, صایتمق sāpātmak; ایلندرمک ēydirmek.
- Diveat, *v.a.* مویمق sōymaq; ارمتی chīkārmaq; چیقارمق chīqārmaq; لیندن چیقارمق lindan-chīkārmaq.
- Divide, *v.a.* بولمک bōlmek, ل āyrmak, تقسیم tāksīm-et, م mōkāsēmē-et; —, *v.n.* بولنمک bōlnmek, تقسیم قبول tāksīm-kābūl.
- Divine, *a.* الهی ilāhī, ربانی rabbānī, "ال" علوم دینیه ده ماهر پاپاس —, s. dīnīyyādē-māhir-pāpass.
- Divinity, *s.* الهیة ilāhiyye; الله allāh; دین mā"būdi-bā"tāl; "ilm-i-dān.
- Division, *s.* تقسیم tāksīm; بولمه bōlme, بلوک bōluk, قسم kāsım; فرقه fīrqa; اختلاف ikhtilāl; نفاق nifāk.
- Divorce, *s.* طلق tālak, تطلیق tātlīq; —, *v.a.* بوشامق bōshamak, تاتیق tātlīk-et.
- Divulge, *v.a.* سویلمک sūwēylāsi, فاش fāsh-et, افشا ifshā-et.
- Dizziness, *s.* باش دونمکک bāsh-dōnmeklik, کوزلر قارمق ghyūl-kārarmak.
- Do, *v.a.* ایتمک ētmek, یاپمق yāpmaq, ایلمک ēylmek, قیلمق kılmak, ا ijra-et, فعله کتورمک fi"lā-ghētīrmek; —, *v.n.* باشورمک bāshōrmek; اولمق ōlmak, ق

یتمشک; يتشمك yètishmek; بشمك
قالدرمتق; — away with, قالدريمق
kaldirmak; how do you do?
نه ياپيورسىز ناسل-سىغىز, نازل-سىز
nàssl-singiz; الويور, ناسل-سىغىز; that will do,
اولدى, ييشير, yetishir, öldü.
قوزى كى, مظلوم mälzüm, s. مظلوم
küz-ghibi, متقاد, mùnkād.
حوض hāwz; —, v.a. حوض
اوجنى كىمك; üjünü - kessmek;
حوضى كىمك, hāwza-kōmek.
ترسانه tersānē, s. ترسانه
هيكم heykim, s. (of medicine)
طب tabīb; (of laws and divinity)
مدىرىن madderriss; (of philosophy)
علم حكمتى مدىرى, ilm-i-hikmet-
medirisi; —, v.a. علاج ilāj-et,
مى mü'älāj-et-et.
قوليات klv, s. قول klv,
علميات ilmiyyāt; عقائد
kād.
سند sened, s. كاند kyāghid,
اوراق hājjet; documents,
ديشى كىك dishi-ghèyik, s. ديشى كىك
ديشى كىك dishi-kāraja. [آيت it.
كلب klb, s. كلب kyàpèk,
ايام باهور èyyāmi-bāhūr, s. م.
زندىك vèndik, s. دونه مى
اربال iriyāl, s. قرة غروش kārā-
قبه kabbē. [ghūrūsh.
اولد الشمش اولن èvè-ālīsh-
باش-olan; —, s. اوشاق ūshāk,
خدمتكار (khizmetkyār).

Domineer, v.n. باشنه ضابط كىسلمك bl-
shina-zābit-kèssilmek.
Dominion, s. ملكوت mèlèkyūt,
حكومت hūkyūmet; dominions,
ممالك memālik.
Don (the river), s. تن صوى tèn-sūyü.
Donkey, s. اشك èshek, حمار khār,
همار hēmār.
Door, s. قپو klpi, در dēr, باب bāb.
Door-keeper, s. قپوچى klpiçi,
دربان dərbān.
Dormitory, s. قوغوش kòghūsh. [dərbān.
Dose, s. غذا ghidā.
Dot, s. نقطه nōkta.
Dotage, s. اختيارن بو كالمش حالتى ikhti-
yārin-būngalmish-hāleti. [ikhtiyār.
Dotard, s. بونامش اختيار būnamish-
Double, a. and s. ايكى قات iki-kāt;
—, v.a. ايكى قاتا iki-kāt-et.
Doubt, s. كمان, شكه shèkk, شهبه shùbhē,
ghyümān; —, v.n. شهبه shùbhē-et.
Doubtful, a. مشكوك shùbhēli,
مشكوك mēshkyūk. [shùbhēssiz.
Doubtless, ad. شهبه سز èlbètté,
البته.
Dough, s. خمير (khāmır).
Dove, s. قمرى kdmrv. [نكاح nikyāh.
Dower, s. مهر مؤجل mihri-mù'èjjel,
Down, s. توى tūy; پوفله pōfla; —, ad.
اشاغى ashāghi, اشاغىدا ashāghida;
يرە yəra, بردە yərda.
Downcast, a. محزون mähzün.
Downward, a. Downwards, ad. اشاغى
اشاغى ashāghi-dòghru.
Doze, v.n. اويوقلمتى öyüklamak.
Dozen, s. دوزينه düzina; دسته dèsté;
اون ايكى ön-iki.

Drachm, *s.* درهم dirhēm.
 Drag, *v.a.* سوركلهك sùruklémek,
 چكك chèkmek.
 Dragoman, *s.* ترجمان tærjumān.
 Dragon, *s.* اژدها àzhdā, اژدر (èjdhā)
 (èjdhā). [ʿàskéri.
 Dragoon, *s.* قلمبو اتلو عسكرى killjli-àtli-
 Drain, *s.* لغم làghim; لغم سوزكجى làghim-
 sùzghéchi, لغم دلكى làghim-dèlig̃hi;
 —, *v.a.* لغم ياپمق làghim-yàpmak;
 موزدرمك رطوبتنى سوزدرمك rùtùbètini-sùzdur-
 mek; —, *v.n.* سوزمك sùzmeK,
 چكلكم chèkilmek.
 Drake, *s.* ارلك اوردك èrkek-àrdek.
 Dram, *s.* برراتى bir-ràki.
 Draper, *s.* چوقه جى (chòhajī); دلبنده جى
 (tùlbentji); باز bèzzāz.
 Draught, *s.* روزگار rùzghyār; ايچم ichim,
 يودم yùdum; مسوده mùssvèddé;
 رسم قبا kàba - rèsim; كمينك صو
 كمينك صو ghèmining-sù-chèkméssi;
 اغ طوليسى àgh-dòlùssu; — board,
 دامه تختهسى dāma-tàkhtassi; —
 horse, عربه باركبرى “àraba-(bèghiri);
 draughts, دامه dāma.
 Draw, *v.a.* چكك chèkmek; رسما
 rèsam-et; —, *v.n.* چكك chèkmek;
 رسم ياپمق rèsim-yàpmak; — away,
 چكوبك وترمك chèkup-ghyàtur-
 mek; — back, كيروچكلكم ghèri-
 chèkilmek; كيروچكلكم ghèri-chèk-
 mek; — breath, نفس المتق nèfess-
 almak; — out, اوزامق ùzamak; —
 in, قصالمق kissalmak; — near, —
 nigh, يقلاشمق yaklashmak; — on,

چكك ghèchmek; — up, متق
 dürmak; ديزمك dizmek; با
 tètùb-et; قلمه المتق kàléma-àlm
 يازمق yàzmaq; ياپمق yàpmak
 يوقارى چكك yùkàri-chèkmek.
 Drawer, *s.* چكجه chèkméjé; م
 rèsām; چكجى chèkji.
 Drawers, *s. pl.* ايچ طونى ich-dònu,
 دòn, طوك dòng.
 Drawing, *s.* رسم rèsim. [fir-òd
 Drawing-room, *s.* مسافر اوطنسى mù
 Dread, *s.* قورقو kòrkv, خوف khà
 —, *a.* مهابتلو mahābètlv, ب
 mùhīb; —, *v.a.* قورقمق kòrkmaq
 Dreadful, *a.* قورقولو kòrkvlv; فنا
 pèk-fenā.
 Dream, *s.* رؤيا rù'yā, دوش dūsh;
v.n. رؤيا كورمك rù'yā-ghyàrmek.
 Dreamer, *s.* كورن كسه rù
 ghyùren-kimāé.
 Dreary, *a.* اسسز سيقنديلى sikintili, iss
 Dredge, Dredging-machine, *s.* و
 نك قوم و چامورينى چيقارمق
 irmak - vè - līmār
 -kūm-vè-chāmurini-chikàrmak - ic
 bir-àlet.
 Dredge, *v.a.* مذکور الت قولانمق m
 kyūr-àlet-kùllanmak.
 Dregs, *s. pl.* تورنى tòrtu, تلوو tèlvé;
 of the people, اياق طامى àyak-tàki
 Drench, *v.a.* فنا اصلانمق fènā-islātm
 Dress, *s.* روبه rùba (ùruba), ب
 èsswāb (èssāb), البسه èlbissé;
 كت, قيافت, قيافت kiyāfèt, قلقى kily
 kissvèt; —, *v.a.* كيندرمك ghìy

درد (a wound) سارمق sàrmak ;
 دوشمق بشرمك pishirmek ; (with a
 dressing) تريدها tèrbiyyé-et ; (smooth)
 دوزتمت düzètmek ; —, *v.n.* كينمك
 kènmek.
 Dresser, *s.* مطبخ تسخمتسى (mùtfak-
 tashghiyahi) ; صاريجي sàrjji.
 Dressing, *s.* (surgical) صارغى sàrghi ;
 (for salad, &c.) تريده tèrbiyyé.
 Dribble, *v.* مضموم mèfhūm, معنا mà“nà,
 مرم mèrām.
 Dribble, *v.* متعب (màtkāb) ; تعليم tà“līm ;
 —, *v.n.* ايتدرمك dèlmek ; تعليم ايتدرمك
 tashghitèrdirmek.
 Drift, *v.* ايجقى ichéjek, ايجه جك
 ichéjek ; —, *v.n.* ايجمك ichmek.
 Drift, *v.* طملمق dāmlamak.
 Drive, *v.* سورمك sùrmek ; — away,
 — off, — out, قوغمق kòghmak ; —
 كير سورمك ghèri-sùrmek ; —
 ايلرو سورمك ilèri-sùrmek.
 Driver, *s.* سورجى sùruju ; عربه جى
 sùrujji ; قوچاق kòchàch.
 Driving man, اينجه يغمور injé-yaghmūr.
 Drogoman, *s.* ترجمان tèrju-
 mān. *v.* تحاف tūhāf. [mān.
 Drogoman, *s.* هجين hèjīn. [tènbel.
 Dross, *s.* بيان اريسى yāban-ārissi ; تنبل
 tēnbəl. *v.n.* سارمق sàrmak ; اوزلمك
 ōzlmek.
 Drought, *s.* طمله dāmla ; —, *v.n.* طملمق
 tamlamak ; دوشمك dūshmek ; —,
 دوشورمك dūshurmek.
 Drowsy, *a.* مستسقى sāsaka, مستسقى
 sāsāsaki.

Dropsy, *s.* استسقا istisskā.
 Dross, *s.* بوق bōk, جروف jūrūf.
 Drought, *s.* قوراكلق kūrāklīk.
 Drove, *s.* سورى sūru. [chòblān.
 Drover, *s.* صيغرتماج sìghirtmāj, چوبان
 chōban.
 Drown, *v.a.* صويه بوغمق sūya-bòghmak ;
 —, *v.n.* صويه بوغله ق sūya-bòghulmak ;
 — one's self, *v.a.* كندىنى صويه اتوب
 kèndini-sūya-ātīp-bòghulmak.
 Drowsiness, *s.* اويقوسى كلكمك òykussu-
 ghèlmeklik. [ghèlmīsh.
 Drowsy, *a.* اويقوسى كلمش òykussu-
 klēmsh.
 Drub, *v.a.* دوكمك dūghmek.
 Drubbing, *s.* طياق dāyak.
 Drudge, *s.* كوله kyālē, يسير yèssir ; —,
v.n. يسير كى چالشمق yèssir-ghībi-
 chālīshmak.
 Drug, *s.* اجزا èjzā, علاج ‘ilāj.
 Druggist, *s.* سپنجيار èjzāji, اسپنچيار
 isspēnchiyār.
 Drum, *s.* ترانپته trànpèta ; (big) طاول
 dāwul ; (kettle) دنبلك dūnbélèk.
 Drum-major, *s.* طا بورماجور tābur-mājōr.
 Drummer, *s.* ترانپته جى trànpètāji,
 داولجى dāwulji, دنبلكجى dūnbélèkji.
 Drumstick, *s.* ترانپته دىنگى trànpèta-
 dèyneghi. [kèyf.
 Drunk, *a.* سرخوش (sàrkhòsh), كيف
 kèyf.
 Drunkard, *s.* بکرى bèkrī.
 Drunkenness, *s.* سرخوشلىق sèr-khòshlik.
 Dry, *a.* قورو or قورى kùru ; صوصامش
 sūssamāsh ; dry land, قره kārē ; —,
v.n. قورومتق kùrumak ; —, *v.a.* قورومتق
 kùrutmak ; — up, قورومتق kùrumak ;
 قورومتق kùrutmak.

- Drynurse, *s.* (woman) دادا dādi, دادا dādā; (man) دالā. [mèshkyūk.
- Dubious, *a.* مشكوك shùbhkēli; شبهه لو.
- Ducat, *s.* (Dutch) باجاکلی bājakli, فلمنک التونی filémènk-altīni; (Austrian) مڃار التونی mājar-altīni; (Venetian) وندک التونی vèndék-altīni, يالذر التونی yāldz-altīni.
- Duck, *s.* اوردک ārdek; —, *v.a.* صايه صايه sūya-dāldirmak; (one's head) باشنی دالمق bāshīni-dālmak.
- Duckling, *s.* اوردک پلازی ārdek-pālazī.
- Duct, *s.* طمر sū-yòlū; صو بولی.
- Due, *a.* لازم lāzim; واجب wājib; (payable) وعدہ سی کلمش wā-dēssi-ghēlmish; —, *s.* رسم rēssim, تکلیف tèklif, ویرگو (vērghi) virghyū.
- Duel, *s.* غوغا (kāvgha) گوغا, دوکش dūghush.
- Dug, *s.* مہمè. [bèghi, دوقہ dūka.
- Duke, *s.* رتہ نانیه بکی rùtē'i-sāniyyē.
- Dukedom, *s.* دوکھتی حکومت dūkalik-hūkyūmèt; دوکھلی رتہ یایہ سی dūkalik-
- Dulcimer, *s.* صنطور sātūr. [-pāyēssi.
- Dull, *a.* (boy) استعداسز īstī-dādsiz; (in spirits) کیفی یوق kēyfi-yòk; (place) صیقندیلی sīkintīli, آدم بوغلوور ādam-bòghlūtur; (edge) کور kyūr, کسمز kēssmāz; (day) قپانتی kārānīk; (pain) بوغوق sāghīr, (sound) اینجہ injā; (colour) دونک dūnuk; (ear) آغر āghīr; (of hearing) صاغر sāghīr; (sight) دورغون گورمز ghywrmāz; (trade) دورغون dūrghon, کساد kēssād.
- Dumb, *a.* دلسز dīlsiz; — creature, حیوان hāywān; — show, اشارت ishārèt.
- Dung, *s.* بوق bōk, نجاست nējāst, فشی fishki; کوبرہ ghyùbrē.
- Dungeon, *s.* حبس (hāpes). س māhbēss, زندان zindān, بودرم bōdirm.
- Dunghill, *s.* مزبلہ لک mèzbēlīk.
- Dupe, *s.* الدانمش aldānmish; —, الداتمق aldātmak.
- Duplicate, *s.* ایکنجی صورت īkī-sūrēt; in —, اد. صورتی اولہرق īkī-sūrēti-ōlarak.
- Duplicity, *s.* یلانجیلیت yālānjīlīt, ایکی یوزلولک īkī-yūzlulak, خیانت khīyānèt, شہت khābāssèt. [dāyān
- Durable, *a.* طیانور dāyānūr, قلو.
- Duration, *s.* مدت muddèt; قرار kārār, امتداد imtidād, سیرک sīrēk, استمرار īstīmār.
- During, *pr.* اثناسدہ ēsnāssīn, چہیہ قدر īchīndā, دا دا dā dā; ایچندہ bitinjéyē-kādar. [kārārma
- Dusk, *s.* اخشام قراروسی ākhsām-kārāwāsī.
- Dust, *s.* توز tōz, کبار ghūb (sweepings) چوپ chōp.
- Dustman, *s.* چوپچی chōpchi.
- Dusty, *a.* (superficially) توز tōz; (mixed with dust) توزلو tōzlu.
- Dutch, *a.* فلمنک filémènk.
- Dutchman, *s.* فلمنک filémènk.
- Dutiful, *a.* (person) رضاچو rizāchi, (conduct) رضاچویانہ rizāchiyānē.
- Duty, *s.* ایش īsh, خدمت khizmet, چہیہ ذمہ مہ موریت wājibē'i-zimmèt; کمرک ghyūmrūk, رسم کمرک rēssim-ghyūmrūk; ست

to be on — نوبتجي nùbètji-òl;
 to present one's — to a person,
 اتكنى ãllkrini-àpmek, الليرنى ايمت
 àtégkìni-àpmek.
 to put, s. جوجه jùjé.
 Turkish, s. بودور bòdur.
 to put, v.a. اوپورمتق òturmak, قالمق
 àlmaq, ساكن او sàkin-òl; — on,
 (in thought) دوشونمك dùshunmek,
 قيد ا عقلى ويرمك "àklìni-vèrmek,
 تكرار بىكرارا كدرمتق (in speech) tək-
 rar - bé - tək-rar - àngdirmak; پك
 پك تفصيلانه كيرمك pèk-tàfsilāna-ghirish-
 mak; — (a note) اوزاتمك òzàtmak.
 to put, s. ير yèr; او èv, خانه khānè,
 ميسك mèskèn; — house, او èv,
 خانè. [مسكن mèskèn.
 to put, s. ير yèr, يورق yùrd,
 بويا بویا bōya; —, v.a. بويامق
 bōyamak; —, v.a. بويانمق bōyan-
 mak. بويالماق bōya-àlmak.
 to put, s. بوياجى bōyajì.
 to put, s. اولم òlum; اولمه òlmè;
 اوليور òliyor.
 to put, s. خندق hēndek; سد sèdd.
 to put, s. اوجاق òjak, سلسله silsilè.
 to put, s. قانلو امهال kànlì-isshāl.
 to put, s. ضعف همم zà "f-i-hàzm.

E.

each, pron. s. هربر hēr-bir; —, pron. a.
 هربر hēr, هربر hēr-bir; each other, هربر
 bir-biri, يكدىكر yèk-dighèr.
 eager, a. پك ارزولو pèk - àrzulu,
 پك استكلئى pèk-issètkli.

Eagerness, s. پك استك pèk-istek,
 صبرسزلىق sàbrsizlik.
 Eagle, s. قره قوش kàra-kùsh.
 Ear, s. قولتى kùlak; (of corn) باشاق
 bāshak, سنبله sùnbulé; a box on the
 —, شمار shàmar. [-bègkì.
 Earl, s. دردنچى رتبه بىكى dərđinji-ràtbè-
 Early, a. ارکن èrken; طرفاندè tùrfāndé;
 كنجلكده ghènjlikde; اول èvvèl,
 پك صباح pèk-sabah; ارکن èrken; اسكى
 èsski; ad. ارکن èrken; پك-sabah.
 Earn, v.a. قزانمق kàzanmak.
 Earnest, a. حقيقى hākikì; جدى jiddì;
 كرميتلو ghèrmlyyètli; —, s. پى pèy;
 نمونه nùmùnè. [kùlak-kàrshidràjak.
 Earpick, s. قولتى قارشدره جق, خلال khilāl,
 Earring, s. كوپه kyupé.
 Earth, s. طپراق tòprak; ارض yèr,
 ارز arz; the —, يير يوزى yèr-yùzu,
 دنيا dūnyà, كره ارض kyurè'i-àrz.
 Earthen, a. طپراق tòprak.
 Earthenware, s. طپراق ايشى tòprak-ishi,
 چناق چوملك chànak-chòmlek, طباق
 tabak-màbak.
 Earthly, a. دنىوى dūnyèvi, خاكى khākì.
 Earthquake, s. زلزله zèlzalé (zèrzélé).
 Earthwork, s. طپراق طابيه tòprak-tàbiya.
 Ease, s. راحت rāhat, قولايلىق kòlaylik,
 رفاهيت rēfāh, رفاه rēfāh, سهولت
 sēhulèt; رفاهيت rēfāhiyyèt; اسودكى
 āsūdégkì; —, v.a. ويرمك wèrmek,
 راحت ويراقت rāhat-wèrmek, راحتلان-
 dirnak; تسكين ا tèskìn-et; كوشتمك
 ghèvshxtmek.
 Easel, s. رسام صوماسى rèsām sūpassì.

East, *s.* شرق shârk, مشرق mēshrik,
 كرن طوغیسی ghyùn-dōghussu (dōgh-
 Easter, *s.* پاسقاليا pāsakālya. [russu].
 Eastern, *a.* شرقی shârkī.
 Easy, *a.* قولای kōlay, سهولتو sūhūlètli,
 اسان āssān; راحت rāhat; كوشك
 ghēvahēk; طاتلو tātlī, يواش yāvāsh.
 Eat, *v.a.* يملك yēmek, تناول tēnāvul-et,
 اكل ēkl-et.
 Eatable, *a.* نور yēnir, يیهجک yēyéjek,
 ينهجک yēnējek, ماکول mē'kyūl;
 eatables, *s.pl.* ماکولات mē'kyūlāt,
 يیهجک yēyéjek-shēylzr, يیهجک شیلر
 Eaves, *s.pl.* صاچاق sāchak. [yēyéjek.
 Echo, *s.* يانقو yānko; —, *v.a.* and *n.*
 عکسا "āks-et.
 Eclipse, *s.* (sun's) کسوف kyūssūf;
 (moon's) خسوف khūssūf; —, *v.a.*
 ایدینلگنی کسماک āydīnligini-keas-
 mek; (fig.) کيرو براتمی ghēri-brāk-
 mak, اشمت ashmak; to be eclipsed,
 طوتلمک tūtulmak.
 Economize, *v.a.* ادارا idārē-ēt.
 Economy, *s.* اداره idārē.
 Ecstasy, Ecstasy, *s.* وجد vējd, وجدان
 Eddy, *s.* انافور ānafōr. [vijdān.
 Edge, *s.* (margin) کنار kēnār; (cutting)
 اغز āghiz, قلاغی kilāghī.
 Edible, *a.* ماکول mē'kyūl.
 Edifice, *s.* يابی yāpi, بنا binā.
 Editor, *s.* غزته مدیری ghazēta-mūdiri.
 Educate, *v.a.* اوقوتمی okutmak, تعليم
 تریه، تدریس tēdriss-et, تدریس
 تārbiyyē-et, پرورش pērvērish-et.
 Ecl, *s.* يالن بالغی yālan-bālgīhī.

Efface, *v.a.* بوزمتی bōzmatk, سلمک s
 mek, چیزمک chizmek.
 Effect, *s.* تاثیر tē'sair; اثر ēssar; —, *v*
 اصل، يادمتی yādmak, ایتمک ētmek, صل
 hāssil-et. [sāl
 Effective, *a.* صاغ sāgh; يرار yārar, ل
 Effectual, *a.* مرامی کلیامنتج اولن mērāu
 -kyūlliygān-mūntij-ōlan.
 Effervesce, *v.a.* قاينامق kāynamak.
 Efficacious, *a.* مؤثر mū'ēssir, مینج
 اولن mērāmi-mūntij-ōlan.
 Efficiency, *s.* اهلیت ēhlīyyēt.
 Efficient, *a.* مقتدر mūktēdir, اهل
 ارباب ērbāb, صالح sālih.
 Effluvia, *s.* قوقو kōku, تعفن tē'affun
 Effort, *s.* سعی sā'y, كوشش ghyūshis
 ورزش vērzish; حمله hāmīla.
 Egg, *s.* يمرطه yimurta.
 Egg-plant, *s.* پاتلیجان pātlijān.
 Egotism, *s.* انانیت ēnāniyyē
 خودبینلیک khōdbinlik, خودپسندلیک
 khōdpēsēndlik.
 Egotist, *s.* خودبین khōdbin, خودپسند
 khōdpēsēnd. [hēs
 Eight, *a.* سکز sēkiz, ثمان sēmān, ثمت
 Eighteen, *a.* اون سکز ōn-sēkiz.
 Eighth, *a.* سکزینجی sēkizinjī, سن
 sāmīn; —, *s.* ثمن sūmn.
 Eighty, *a.* سکسان sēksān.
 Either, *pron.* یا او یا بو yā-ō-yā-bū; اوند بو
 نē-ō-nē-bū; بر bir; کیسندن بریسی
 ikissindan-birissi; —, *conj.* یا.
 Elaborate, *a.* اینجه injā. [mūrūr-e
 Elapse, *v.s.* کچمک ghēchmek, زورا

Eligible, *a.* استئله چکلوور *issténilir* ;
 استئله چکلوور *issténiljek*, ارانیلور *arânîlir*.
 Elixir, *s.* درسک *dîrsek*.
 Ellipse, *s.* قوجه باشی *beyzî* ; —
 بیضی *beyzî*, اق صقاللی *ak-sâkallî* ; —
 قیچی *qışîçî*, مرور اغاجی *mûrvâr-aghâçî*.
 Elm, *s.* اللک اوغل *biyuk* ; —
 son, اغا *agâ* ; —
 brother, ابله *âbla*.
 Eloquence, *s.* صحت *flasâhât*,
 بلاغت *bêlâghât*, جریزه *jêrbézê*.
 Eloquent, *a.* جریزه لو *mirî-kêlâm*,
 میرکلام *mirî-kêlâm*,
 جریزه لیلی *jêrbézéli*.
 Elae, *pron.* دیگر *dighêr*,
 بشقه *blshka*, غیری *ghâyri* ; —
 یوخسه *yòkhsa*.
 Elsewhere, *ad.* بشقه ییره *blshka-yêra*,
 بشقه ییره *blshka-yêrda*.
 Elucidate, *v.a.* ایضاح *izâh*.
 Elucidation, *s.* ایضاح *izâh*.
 Elude, *v.a.* صنعت ایله صانتمق *sân"ât-*
 صنعت ایله صانتمق *sân"ât-*
 -*ila-sâkinmak* ; قورتلمق *kûrtulmak*.
 Emanate, *v.n.* صدور او *sâdir-öl*,
 صدور *sûdûr-et*.
 Emancipate, *v.a.* آزاد ا *âzâd-et* (*âzâd*).
 Embark, *v.n.* کمی یه بنمک *ghèmiya-*
 کمی یه بنمک *ghèmiya-*
 -*binmek* ; — *v.a.* کمی یه قومق *ghèmiya-kòmak* ;
 کمی یه بندرمق *ghèmiya-bindirmek*.
 Embarkation, *s.* کمی یه بنمکک و
 کمی یه بندرمکک *ghèmiya-binmeklik-vê-*
 بندرمکک *bindirmeklik*.
 Embarrass, *v.a.* صیقندی ویرمک *sikîndi-*
 صیقندی ویرمک *sikîndi-*
 -*vêrmek* ; to be embarrassed, صیقلمق *sikilmak* ;
 دلی بوزلمق *bòzulmak*, دلی
 بوزلمق *dilî-tûtulmak*.
 Embarrassment, *s.* صیقندی *sikîndî* ;
 صیقندی *sikîndî*,
 دلی بوزلمسی *dilî-tûtulmassî*.

اوزانور چکلور *essenêr* ;
 اوزانور چکلور *essenêr*.
 Elastic, *s.* درسک *dîrsek*.
 Elasticity, *s.* قوجه باشی *beyzî* ; —
 بیضی *beyzî*, اق صقاللی *ak-sâkallî* ; —
 قیچی *qışîçî*, مرور اغاجی *mûrvâr-aghâçî*.
 Elm, *s.* اللک اوغل *biyuk* ; —
 son, اغا *agâ* ; —
 brother, ابله *âbla*.
 Eloquence, *s.* صحت *flasâhât*,
 بلاغت *bêlâghât*, جریزه *jêrbézê*.
 Eloquent, *a.* جریزه لو *mirî-kêlâm*,
 میرکلام *mirî-kêlâm*,
 جریزه لیلی *jêrbézéli*.
 Elae, *pron.* دیگر *dighêr*,
 بشقه *blshka*, غیری *ghâyri* ; —
 یوخسه *yòkhsa*.
 Elsewhere, *ad.* بشقه ییره *blshka-yêra*,
 بشقه ییره *blshka-yêrda*.
 Elucidate, *v.a.* ایضاح *izâh*.
 Elucidation, *s.* ایضاح *izâh*.
 Elude, *v.a.* صنعت ایله صانتمق *sân"ât-*
 صنعت ایله صانتمق *sân"ât-*
 -*ila-sâkinmak* ; قورتلمق *kûrtulmak*.
 Emanate, *v.n.* صدور او *sâdir-öl*,
 صدور *sûdûr-et*.
 Emancipate, *v.a.* آزاد ا *âzâd-et* (*âzâd*).
 Embark, *v.n.* کمی یه بنمک *ghèmiya-*
 کمی یه بنمک *ghèmiya-*
 -*binmek* ; — *v.a.* کمی یه قومق *ghèmiya-kòmak* ;
 کمی یه بندرمق *ghèmiya-bindirmek*.
 Embarkation, *s.* کمی یه بنمکک و
 کمی یه بندرمکک *ghèmiya-binmeklik-vê-*
 بندرمکک *bindirmeklik*.
 Embarrass, *v.a.* صیقندی ویرمک *sikîndi-*
 صیقندی ویرمک *sikîndi-*
 -*vêrmek* ; to be embarrassed, صیقلمق *sikilmak* ;
 دلی بوزلمق *bòzulmak*, دلی
 بوزلمق *dilî-tûtulmak*.
 Embarrassment, *s.* صیقندی *sikîndî* ;
 صیقندی *sikîndî*,
 دلی بوزلمسی *dilî-tûtulmassî*.

- Embassy, *s.* سفارتخانه sèfarèt, سفارت sèfarèt-khané.
- Embellish, *v.a.* تزئینا tēzyīn-et, زینتلندرمک zīnētīnsdirmek.
- Embellishment, *s.* تزئین tēzyīn.
- Embers, *s. pl.* اوطون اتشک قورلری òdun-ātēshīning-kòrları, قور اتش kòr-ātēsh.
- Embezzle, *v.a.* چالمق chālmak.
- Emblem, *s.* اشارت "ālāmèt, علامت ishārèt.
- Embrace, *v.a.* فوجا قلمق kūjāklamak; سارلمق sarılmak; اويشمک òpushmek; احاطه کدشالمق kùshālmak; شامله ihāta-et, شاملی او shāmil-òl, شمولی-òl.
- Embrasure, *s.* مزغال māzghal.
- Embroidery, *s.* ايشلمه iné-ishi, اينه ايشی ishlané, نقش nākhsh (nāghash).
- Embryo, *s.* جنين jēnin.
- Emerald, *s.* زمرد zūmrud.
- Emerge, *v.n.* چيقمق chikmak.
- Emergency, *s.* اجباب ijāb; in case of —, ايجابى تقدیرجه ijābi-tākdīrja.
- Emery, *s.* سمپاره sēmpārē (zīmpara).
- Emetic, *a. and s.* مقى mùkayyī.
- Emigrant, *s.* مهاجر mūhājir.
- Emigrate, *v.n.* ترک وطن ا tērki-wātan-et, اختیار غربت ikhtiyāri-ghūrbèt-et, هجرت hijrèt-et.
- Emigration, *s.* ترک وطن tērki-wātan.
- Eminence, *s.* تەفەۋۋۇق tēfēvvuk; طاغ dāgh, دپە (tēpē).
- Eminent, *a.* فائق الاقران fā'ikū-'l-ākran; مشهور mēshhūr.
- Emissary, *s.* جاسوس jāssūss (shāshid).
- Emolument, *s.* معاش mā'āsh; نەد "āwā'id.
- Empale, *v.a.* قاز قلمق kāzīklamak.
- Empalement, *s.* قاز قلمه سیاستی kāzīlama-siyāsēti.
- Emperor, *s.* پادشاه pādishāh, كمدار hūkyumdār, ايمپراطور impērātòr.
- Empire, *s.* دولت dēvlet, كومت hūkyūmèt; ايمپراطورلى impērātòrly, ممالک mēmālik.
- Employ, *v.a.* قولانمق kùllānmak; (persons) استخدام isstikhdam-et, (things) استعمال isstī'māl-et; ايش ish, ايش ویرمک ish-vèrmek; —, *s.* خدمت (khizmet).
- Employment, *s.* ايش ish; خدمت (khizmet), مأموریت mè'mūriyyè, مشغولیت mēshghūliyyèt.
- Empress, *s.* ايمپراطورچه impērātòrich (regnant) پادشاه pādishāh.
- Empty, *a.* بوش bōsh, خالی khālī, تەھى tēhi; —, *v.a.* بوشالمق bōshaltmak — itself, *v.n.* بوشالمق bōshalma; (by flowing) بوشانمق bōshanmak; (by flowing into) اتمق ātmak; (by flowing into) منصب mūnsābb-òl.
- Emulation, *s.* غيرت ghāyret.
- Enable, *v.a.* اقدارا ikdār-et, قدر قيلمق mūktēdir-kilmak.
- Enamel, *s.* مينا mīna (mīnē); —, *v.* مينايشلمق minē-ishlēmek.
- Enamoured, *a.* عاشق "āshik; to be (delighted) بايلمق bāylmak; خوشلانمق kùshlanmak.
- Encamp, *v.n.* اردو قورمق òrdū-kūrmak.

Encampment, *s.* اردوگاه *òrdû*; اردوگاه
 اردوگاه *òrdûgâh*; قورلمش بر قاچ چادرلر
qurilmish-bir-kâch-châdirler.
 Enchant, *v.a.* سحر *sihr-et*; سوندرمك
sındirmek; خوشنه كلكم *khò-*
shuneh-kèlmek.
 Enchanter, *s.* سحر باز *sihrbâz*.
 Enchanting, *a.* دلبر *dilbær*.
 Enchantment, *s.* سحر *sihr*; سونج *sèvinj*;
 خوشلش *khòshlànish*.
 Enchase, *v.a.* چويرمك *chèvirmek*,
 كوشلتماق *kòshlâtmak*; لفا *lèff-et*,
 اچكنا تمك *ichina-kòmak*.
 Enchase, *s.* حائط *hâ'it*.
 Enchère, *inf.* (French) افرين افرين
âfrim-âfrim; بردها *bir-dâha*.
 Enchanter, *s.* راست گلش *râsst-ghêlish*,
 تساد *tèssâdûf*; دوکش *dùgkush*;
 — *v.a.* راست گلش *râsst-ghêlmek*,
 دوکش تساد *tèssâdûf-et*; دوکش
dùgkushmek.
 Enchère, *v.a.* يوز ويرمك *yüz-vèrmek*;
 جسات *yùreklèndirmek*, يوركلنديرمك
yùreklèndirmek; پورش *pêr-*
vèrmek.
 Encouragement, *s.* تشويق *tèshvik*.
 Encriber, *v.a.* بار او *bâr-òl*; صيقندى او
sikindî-òl, صيقندى ويرمك *sikindî-*
vèrmek.
 End, *s.* اوج *òj*; سونج *sòng*; نهايت
nâyèt; انجام *ênjam*; غايت *ghâyèt*,
 — *v.a.* بتمك *bitmek*, كسلمك
kèssilmek, دوكنمك *dùkènmek*,
 منقطع *mùnkâtî'-'òl*, منقراض *mùn-*
kâriz-òl; —, *v.a.* بتمك *bitirmek*;

كسمك *kèssmek*; دوكنمك *dùkèt-*
mek; اتمام *itmâm-et*; to make an
 end of . . . ., كسمك *kèssmek*,
 بتمك *bitirmek*; — — — — of
 one's self, كندى كندى اولدرمك
kèndi-kèndini-òldurmek; to put an
 end to, بتمك *bitirmek*, اوكنى المتى
òngunu-almak, چاره *mèn'-et*, منع
chârê-bùlmak; — — — — to
 life, اولدرمك *òldurmek*; — to suf-
 ferings, اديدن قورتارمق *èziyyèt-dan-*
kùrtarmak, ديو اولدرمك *dùrtulsun-dèyü-*
òldurmek. [-*kòmak*.
 Endanger, *v.a.* تهلكه يه قومق *tèhlikéyê-*
 Endeavour, *v.a.* چالشمق *châlismak*,
 سعي *sâ'y-et*, باقمق *bâkmak*. [*tassî*.
 Endive, *s.* فرنك صلاطه سى *firènk-sâla-*
 Endless, *a.* نهائتمز *nihâyetsiz*,
 دوكنمك *dùkènmèz*, بي نهايه *bi-nihâyê*.
 Endow, *v.a.* ايراد باغلامق *irâd-bâgâ-*
lamak; متصف قيلمق *mùttâssif-kil-*
mak.
 Endure, *v.a.* طيانمق *dâyanmak*,
 سورمك *sùrmek*, باقى او *bâki-òl*,
 پايدار او *pâydar-òl*.
 Enemy, *s.* دشمن *dùshmèn*, خصم
khàssm, عدو *'âdùv*.
 Energetic, *a.* ايشكذار *ishghyuzâr*;
 چالشقان *châlshkân*. [*ilê*.
 Energetically, *ad.* غيرت ايله *ghâyret-*
 Energy, *s.* غيرت *ghâyret*; قوت *kùvvèt*.
 Enfeeble, *v.a.* ضعيفا *zâ'if-èt*.
 Enfilade, *v.a.* ياندىن المتى *yândan-*
almak, ياندىن دوكمك *yândan-*
dùgkemek.

Enforce, *v.a.* اجرا *ijrā-et*, حکمنی
 فعله چيقارمتی *hùkmu-nu-fl'la-chikār-*
mak.

Engage, *v.a.* طومتی *tùtmak*; مشغولاً
mèshghūl-et, اشغالاً *ishghāl-et*;
 یازمتی *yāzmaq*, تحریراً *tāhrīr-et*;
 سوز ویرمک *jēnk-et*; —, *v.n.* سوز ویرمک
səz-vērmeq, تعهداً *tā'āhhud-et*;
 یازمتی *yāzmaq*; مقارلاً *mùkāvélé-et*,
 سوزلشمک *kāvl-et*; — *one's self*, سوز ویرمک
səz-vērmeq, سوز ویرمک *səz-vērmeq*.

Engaged, *a.* تعهداً *tā'āhhad-ètmish*;
 مشغول *vā'd-vèrmish*; وعد ویرمک
mèshghūl-òlmish.

Engagement, *s.* مشغولیت *ish*, ایش
mèshghūlīyyèt; وعد *səz*, سوز *vā'd*;
 جنگ *jēnk*, محاربه *mūhārébé*;
 مقارله *mùkāvélé*, قول *kāvl*.

Engine, *s.* چرخ *chārkh*, الت *ālèt*.

Engineer, *s.* چرخچی *chārkhji*; (civil
 or military) مهندس *mūhēndiss*.

England, *s.* انگلتره *Inghiltèrra*.

English, *a.* انگلیز *Inghlīz*. [*hàkk-et*].

Engrave, *v.a.* قازمتی *kāzmaq*, حکا
hèkkyāk.

Engraver, *s.* حاک *hèkkyāk*.

Engraving, *s.* باصمه رسم *blāsmā-rèssim*.

Enjoy, *v.a.* (possess) مالک او *mālīk-òl*,
 نائل او *nā'il-òl*; (derive pleasure)
 خوشلنمک *khòshlanmaq*, اکنمک
èghlānmeq, متلذذ او *mùtélèzziz-òl*;
 — *one's self*, خوشلنمک *khòshlanmaq*,
 اکنمک *èghlānmeq*, صفاً *sāfā-et*,
 متلذذ او *mùtélèzziz-òl*.

Enjoyment, *s.* تلذذ *tèlèzzuz*.

Enlarge, *v.a.* بیوتمک *biyutmek*,

گهنیشلتمک *ghènishlètmek*; —, *s.*
 بیومک *biyumek*; — upon, سیلانه
 تافسلیتاً *tāfsīlīta-ghīrishmek*.

Enlightenment, *s.* معلومات *mā'lūm*

Enlist, *v.a.* عسکرلکه یازمتی *‘āsskerlīq*
-yāzmaq, تحریراً *tāhrīr-èt*; —, *s.*
 عسکرلکه یازمتی *‘āsskerlīq*
-yāzmaq.

Enmity, *s.* دشمنک *dūshmenk*
 عداوت *‘ādāwt*, خصومت *khūssūmèt*
 غرض *ghāraz*, نفسانیت *nèfsānīyy*

Ennui, *s.* (French) جان صیقندیسی *jān*
sīkīndīssī.

Enormity, *s.* فغاحت *fāzāhat*.

Enormous, *a.* پک بیوک *pèk-biy*
 حددن اشوری *hàddān-āshūrī*.

Enough, *a. and ad.* یتشر *yètshīr*,
 یتکر *yètkr*, یتشه جک قدر *yètshējek-kādr*
 کفایت مقداری *kīfāyèt-mīkdārī*.

Enquire, *v.n.* صورتی *sòrmak*; — for,
 after, صورتی *sòrmak*.

Enrich, *v.a.* زنکینا *zēnghīn-*
(embellish) تزینا *tèzyīn-et*; (w
 jewels) ترصیعا *tèrsī'-et*.

Ensign, *s.* سناچاق *sānjāq*, بیرق *bāyraq*
 باندرا *bāndara*; بیراقدار *bāyraqdār*
 سناچاقدار *sānjāqdār*.

Enslave, *v.a.* اسیرا *èsīr-et* (*yèssir*).

Ensnare, *v.n.* چیقمتی *chīkmaq*, اصل او
hāss-òl, ترتباً *tèrèttub-et*.

Enter, *v.a.* کیرمک *ghīrmek*, عولاً
dōkhūl-et, داخل او *dākhīl-òl*; (went
 down) قیداً *kāyd-et*; — into (co-
 mence), کیرشمک *ghīrishmek*
 مباشرتاً *mūbāshèrèt-et*.

Enterprise, *s.* ایش ish, کار kyār,
 مباحثه mûbâshêret.
 Establish, *v.a.* قبول kâbûl-et; اليقومتى
 kâbûl-mak; اكلندرمك egAlëndirmek;
 بسلامت بىرىم yemêk-vîrmek; بسلامت
 عقلنه قبول اىزمار اىزمارا izmâr-et.
 kâbûl-kâbûl-et. [ziyâfet.
 Entertainment, *s.* الكنجہ egAlênjê;
 Eject, *v.s.* جزبâ jêzb-et, الدائمى
 Eking, *s.* دلفريب dîlfirîb. [datmak.
 Equip, *s.* يکپارہ yekpârê, بتون bitun,
 tamm, تکميل têkmîl; — horse,
 ايفر айghîr.
 Equipage, *s. pl.* بغرساق bâghîrsak.
 Erace, *s.* (act) كيرش ghîrish,
 دىخول dîkhûl; (place) قيو kâpi,
 مدخو mêdkhâl.
 Erection, *v.s.* نیازا rijâ-et, نیازا niyâz-
 et, بالوارمق yalvarmaq.
 Error, *s.* قيو kâpi, مدخل mêdkhâl;
 (registering) قيد kâyd. [tâ“dâd-et.
 Errate, *v.s.* صایمق sâymak, تعدادا
 Errect, *v.s.* صارمق sarmak.
 Errect, *s.* ظرف zârîf. [hâssûd.
 Errect, *s.* قرقانچ kîzkânj, حدود
 Errect, *s. pl.* اطراف êtrâf, جوار jîwâr,
 قرب kîrb.
 Errect, *s.* اورطه ایلچی ôrta-êlchi,
 مخصوص ایچی mâkhsûss-êlchi.
 Errect, *s.* حسد hâsed; قرقانمه kîzkânma;
 حسدا kîzkânmaq, *v.s.* قرقانمق
 Errect, *s.* صرعه sâr“â. [hâssed-et.
 Errect, *s.* بر bir, مساوی mûssâvi; (in
 rank) اقران akrân; (in rank) کفو
 kîfv; —, *v.a.* مساوی mûssâvi-êl.

Equality, *s.* مساوات mûssâvât.
 Equalize, *v.a.* مساوی mûssâvi-et.
 Equally, *ad.* مساوات اوزرد mûssâvât-
 ûzêrê.
 Equalness, *s.* مساوات mûssâvât.
 Equator, *s.* خط استوا khât-i-îstiwâ.
 Equatorial, *a.* خط استوايه منسوب khât-
 i-îstiwâyâ-mensûb.
 Equilateral, *a.* متساوی الاضلاع mûtêssâ-
 vîyyu-’l-âzlä“.
 Equinoctial, *a.* خط استوايه منسوب khât-
 i-îstiwâyâ-mensûb. [-lêyl-u-nihâr.
 Equinox, *s.* تساوی لیل ونهار têsâvî-i-
 Equip, *v.a.* دوناتمق dônatmak, تجهيزا
 têjhîz-et. [hâkkânîyyêt.
 Equity, *s.* عدالت “âdâlêt, حقانیت
 Equivalent, *a.* مساوی mûssâvi; —, *s.*
 عوض “êvêz, قارشیلتي kârshîlîk.
 Era, *s.* مبدأ تاریخ mêbdê-i-târîkh,
 حساب تاریخ hissâbi-târîkh.
 Erase, *v.a.* بوزمق bôzmaq, ترقينا têrkîn-
 et, حلك hâkk-et.
 Erect, *a.* ديك dik, طوغرى dögârû, قائم
 kâ‘im, عمود “âmûd; —, *v.a.* دكمك
 dikmek, نصب nâssb-et; قالدرمى
 kaldîrmak; بنا bînâ, يابمق yâpmak,
 انشا inshâ-et.
 Erivan (capital of Persian Armenia), *s.*
 روان شهرى Rêvân-shêhiri.
 Ermine, *s.* قاقوم kâkûm.
 Err, *v.n.* (mistake) ياكلمتى yângîlmaq,
 طولاشمق khâtâ-et; (wander) خطا
 dölâshmaq. [khâtâ-sâwâb.
 Errata, *s. pl.* erratum, *s.* خطا صواب
 Erroneous, *a.* ياكلش yângîlish (yânish).

Error, s. ياكلش *yàngilish* (yānish), سهو *khātā*, خطا *khātā* (yānishlik) ياكلشلتن *sēhv*, ضلالت *dālālēt*, ضلال *dālāl*; one in error, ضال *dāl*; one who leads into error, مضل *mùdīll*. [bāhhir.

Erudite, a. عالم "ālim, متبحر *màtē-*

Erysipelas, s. يلانجق *yilanjik*. [-shèhiri.

Erzroum, s. أرض روم شهري *Erzrūm-*

Escape, s. قورتلش *kūrtulush*, خلاص *khālāss*, قاجش سلامت *sèlāmèt*; قاجش *kāchish*, فرار *firār*; —, *v.n.* قورتلمق *kūrtulmaq*, خلاص بولمق *khālāss-*
būlmak, يقاي قورتارمق *yākay-i-kūr-*
tarmak; فرارا قاجمق *kāchmak*, فرار *firār-et*.

Escort, s. احتياطاً *yāsalkji* يساچي *yāsalkji* ترفيق اولدان عسكر *ihdiyātan-tèrfik-*
òludan—"āsskær; —, *v.a.* برابرکتمک *bèrābèr-ghitmek*. [khāss.

Especial, a. مخصوص *mākhsūss*, خاص

Especialy, ad. مخصوصاً *mākhsūssan*, خصوصاً *khūssūssā*, خاصة *khāssātān*.

Eapouse, v.a. المت *almak* تزوج *tèzèv-*
vuj-et; (a cause) التزام *iltizām-et*, تصحب *tàssāhhub-et*.

Essay, s. تجربه *tèjribè*; رساله *rissālè*; —, *v.n.* and *a.* باقمق *bākmak*, دنه مک *dènémek*, امتحان *tèjribè-et*; تجربه *imtihān-et*, يوقلامق *tārtmak*, طارتمق *yòklamak*. [روح *rūh*.

Essence, s. اصل *āssal*, کنه *kyunh*; (spirit)

Essential, a. اصلی *āssalī*; (volatile) طيار *tāyyār*; (necessary) لازم *lāzim*, متحتم *mùtahāttim*.

Establish, v.a. اچمق *āchmak*, ق *kūrmak*, تأسيس *tè'siss-et*, را *pāydār-et*. [dùkk

Establishment, s. تأسيس *tè'siss*; ;

Estate, s. املاك *èmlāk*, اراضي *à-*
māl مال و اشيا *māl-u-ēshia* ملك *mùlk*; حال و حيثيت *tèrèké*; تركه *hi-*
-hāsiyyèt; رتبه *rùtbè*.

Esteem, s. اعتبار *i'tibār*; نظر *nā-*
—, v.a. اعتبارا *i'tibār-et*, صایمق *ā-*
mak, عد ا *nāzar-et*, نظرا *ādd-et*.

Estimate, s. كشف *kèshf*, تخمین *tikh-*
mīn; —, *v.a.* تخمینا *tākhmīn-et*

Eternal, a. ابدی و ازلی *èbedī-vè-èz-*

Eternity, s. (past) ازل *èzel*; (fut *è-*
bed; (state of) ابدیت *èbediy-*
èzèllyèt.

Ether, s. لقمان رومی *lòkmān-rū-*
(ethereal matter) اثير *èssir*.

Ethics, s. pl. علم اخلاق "ilmi-ākhi *è-*
édéblyyāt.

Ethiopian, s. سیاه عرب *siyāh-`ārab*.

Etiquette, s. عادت *ādèt*.

Etymology, s. اشتقاق *ishtiqāk*; صرف

Eulogy, s. ستایش *sitāyish*. ["ilm-i-

Eunuch, s. خصی *khasi*; خادم *khā-*
tāvāshī.

Euphrates (the river) s. نهري *fūrāt-*
nèhri. [tākhliyyā

Evacuate, v.a. چیقتمق *chikmak*; یا

Evacuation, s. تخلیه *tākhliyyā*.

Evaporate, v.n. اوچمق *ūchmak*, ق *kū-*
rūmak; —, *v.a.* قایناتمق *kāy-*
mak, اوچومتق *ūchurmak*, ق *kū-*
rūtmak.

Evaporation, *s.* اوجوب بخار اولمقلق *awjūb-bəkhār-ūlmaklik.*
 Evaporation, *s.* اخشام *akhshām.*
 Evaporation, *s.* اخشام *akhshām*; —, *a.* دوز *dūz*; —, *a.* طوغری *dōghru*; —, *a.* هموار *hēmvar*; —, *a.* باشه باش *bāshē-bāsh*; —, *ad.* بيله *bīlē*, *s.* *da*, *da*; —, *ad.* داکھی *dākhi*; even so, *ad.* اویله *ūylē.*
 Evaporation, *s.* اخشام وقتی *akhshām-wakti.*
 Evaporation, *s.* واقعه *wak'ā.*
 Evaporation, *ad.* عاقبت *'ākībet.*
 Evaporation, *ad.* دائماً *dā'imā*; —, *a.* بروقتده *bir-waktida*; for ever, *ad.* ابداً *ēbēdm*; —, *a.* Ever and ever, ابدالابد *ēbēdē-'ābēd*; ever and anon, بردوزیه *bir-dūzīyē*; —, *a.* اول وقتدنبرو *ūl-waktēdm-bēri.*
 Evaporation, *a.* دوکنمز *dūkēnmaz*, —, *a.* لم یزل *lēm-yēzil*, —, *a.* نیا بعد *fīmābā'd*, —, *a.* بوندان *būndan-bāylē*, —, *a.* ابد *'ābēd.*
 Evaporation, *s.* هربر *hēr-bir*; —, *a.* هرکین *hēr-ghyūn*; — other *ghyūn-lahiri*, —, *a.* کون اشوری *ki-ghyūnda-bir*; —, *a.* هرشی *hēr-shēy*; — one, *a.* هرکس *hēr-kēs*; — where, *a.* هریرده *hēr-yēra*, —, *a.* هروجه *hēr-ghūjā*; — bitun بتون *bitun-bitun.*
 Evaporation, *s.* دلالت *shāhādēt*; —, *a.* دلالت *shāhādēt.*

Evident, *a.* کوز اوکنده *ghyūz-əngunda*, —, *a.* میدانده *mēydanda*, —, *a.* آشکار *āshikyār*, —, *a.* ظاهر *zāhir*, —, *a.* بدیدی *bēdīhī*, —, *a.* بدیدار *bēdīdār*, —, *a.* هویدا *hūwēydā.*
 Evil, *s.* کوتیک *kyūtuluk*, —, *a.* فنالت *fēnalik*, —, *a.* ضرر *zārar*, —, *a.* سو *sū*, —, *a.* مضررت *māzārrāt*; —, *a.* بلا *bēlā*, —, *a.* مصیبت *mūssībēt*; —, *a.* مرض *illēt*, —, *a.* علت *illēt*, —, *a.* فلاکت *fēlākēt*; —, *a.* فنا *fēna*, —, *a.* کوتی *kyūtu*, —, *a.* فنا *fēna*, —, *a.* شیطان لعین *shēytāni-lā'im*; —, *a.* قبیح *kābīh*; the evil one, —, *a.* نظر *shēytāni-lā'im*; the evil eye, —, *a.* مجرم *mājrim*; —, *a.* نظر *nāzar*; evil-doer, *s.* مجرم *mājrim*; —, *a.* evil-speaking, *s.* بهتان *būhtān.*
 Ewe, *s.* ماریا *māriya*, —, *a.* دیشی قویون *dīshī-qūyūn*, —, *a.* ماریا *māriya*, —, *a.* ابریق *ībrīk*. [*kōyūn.*]
 Exact, *a.* طوغری *dōghru*, —, *a.* تمام *tāmām*, —, *a.* تام *tām*, —, *a.* صحیح *sāhīh*; —, *a.* تام *tām*, —, *a.* سوکوب المتق *sūkyub-almak*, —, *a.* مطلق استیوب المتق *mūtlak-īsstēyub-almak*; —, *a.* تحصیل *tāhsīl-et*; —, *a.* طلب *tāleb-et.*
 Exactly, *ad.* تام *tām*, —, *a.* تمام *tāmām*; —, *a.* صحیحاً *sāhīhan.*
 Exactness, *s.* طوغریلتی *dōghrūluk.*
 Exaggerate, *v.a.* مبالغه *mūbāligha-et.*
 Exaggeration, *s.* مبالغه *mūbāligha.*
 Examination, *s.* یوقلمه *yōklamak*, —, *a.* امتحان *imtīhān.*
 Examine, *v.a.* یوقلمتی *yōklamak*, —, *a.* باقمتی *bāqmeti*, —, *a.* معاینه *mū'āyēnē-et*; —, *a.* امتحان *imtīhān-et.*
 Examiner, *s.* ممیز *mūmēyyiz.*
 Exasperate, *v.a.* قیزدرمتی *kīzdērmak*, —, *a.* دارلتمتی *dāriltmak.*

Exasperation, *s.* فنا دارغینلیق fīna-dārgħnlik. [dymak; حفرā hūfr-et.
 Excavate, *v.a.* اویتمق kəzmaq; اویتمق
 Exceed, *v.a.* کچمک ghəchmek, اشمق
 ashmaq, تجاوزā tējāvuz-et.
 Exceedingly, *ad.* غایت ghāyēt, غایتله
 ghāyètla, بغایت bèghāyèt.
 Excel, *v.n.* and *s.* فائق fa'ik-öl.
 Excellence, *s.* اعلی ایولک iyilik, اعلی
 à'lālik; تفوق tēfvuk, رجحانیت
 rəjhāniyyèt.
 Excellent, *a.* پک اعلا pək-ā'la, پک ایو
 pək-ā'iyi, چوق ایو chok-iyi.
 Except, *ad.* دن بشقه dan - bāshka,
 دن فضلē dan-mā'ada, دن ماعدā
 dan-fāzla, دن غیرī dan-ghāyri; —, *v.a.*
 مستثناتومتی istisnā-et, ماستسنا
 māsstēsna-tūtmaq.
 Excepting, *ad.* دن بشقه dan - bāshka,
 دن فضلē dan-mā'ada, دن ماعدā
 dan-fāzla, دن غیرī dan-ghāyri.
 Exception, *s.* استسنا istisnā.
 Excess, *s.* فضلē fāzla; افراط ifrāt; to
 commit excesses, طاشتمق tashitmaq,
 آشورمتی ashirmak.
 Exchange, *s.* دیکش dighish, ترانپه trānpa,
 مبادلē mubādélē; bill of —, پولیچه
 pòlichā; course of —, کانبیو kànbiyo;
 —, *v.a.* دیکشدرمک dighishdirmek,
 تبدیلē tēbdil-et; —, *v.n.* دیکشā
 dighish-et, ترانپهā trānpa-et, مبادلē
 mubādélē.
 Exchequer, *s.* خزینē khāzinē. [bādélē-et.
 Excise, *s.* احتساب ihtissāb.
 Exciseman, *s.* احتساب ما موری ih-
 tissāb-mē mūri.

Excite, *v.s.* تحریک tāhrīk-et; را,
 tē'sir-et.
 Exclaim, *v.n.* چاغرمق chāghirm
 ناغرمق bāghirmak, ندا nīdā-et.
 Exclamation, *s.* ندا nīdā; note of
 حرف hārf-i-nīdā.
 Exclude, *v.s.* ایچرو المقی ichēri-āl
 مقبول ایتممک kābūl-et-men
 Exclusion, *s.* عدم قبول 'adm-i-kābūl
 Excusable, *a.* معذور mā'zūr.
 Excuse, *s.* عذر 'əzr; بهانه bāhā
 —, *v.a.* عفوā 'āfv-et.
 Execute, *v.a.* اجراā ijzā-et, کتورمک
 قتلē kətl-et; قتلē qatl-et; قتلē
 Execution, *s.* اجراā ijzā; قتلē qatl. [asm
 Executioner, *s.* جلاذ jəllāz.
 Exemplify, *v.a.* مثال کتورمک mis-
 ghètirmek, امثالē tēmsil-et.
 Exempt, *s.* معاف bēri, بری bēri
 آزاد āzād; —, *v.a.* عفوā 'āfv-
 معافā mē'āf-et.
 Exemption, *s.* معافیت mē'āfiyyèt.
 Exercise, *s.* (bodily) حرکت hārēki
 (for improvement) تعلیم tā'lī
 (military) تعلیم tā'līm; (performan-
 ce) درس dērs, اجراā ijzā; (lesson)
 مطالعه mūtālā'ā; —, تعلیم ایتدیرمک
 tā'līm-ètirmek; (profession) ایتممک
 ètmek; (a hot &c.) کردرمک ghēzdirmek.
 Exert, *v.a.* صرفā sārīf-et; زā
 ibrāz-et; — one's self, سعیā sē'y-
 غیرت ghāyret-et, چالما mak.
 Exertion, *s.* سعیā sē'y, غیرت ghāyret

Exhalation, *s.* بخار bōkhār. [bitirmek.
 Exhale, *v.a.* دوکتتمک dükētmeκ, بترمک
 Exhale, *s.* دوکتتمک dükētmeκlik;
 بترمک bitirmeklik.
 Exhale, *v.a.* گوسترمک ghyāsstermek,
 ابرازا sēyr-ētdirmek; میرا بدم
 ēbz-et.
 Exhale, *s.* مورگن sūrghym, نفی nēfy,
 منی mēnfi; —, *v.a.* سورمک sūr-
 meκ, نفی nēfy-et.
 Exhale, *v.a.* وار او vār-ōl, کائن kyā'in-ōl,
 بولنمک mēvjūd-ōl, موجودا
 tāt; تعیشا ghēchinmek,
 ayush-et.
 Existence, *s.* وارلق vārliκ, کون kēvn,
 موجودیت mēvjūdēt, کینوت
 kēnyēt, وجود vājūd.
 Existence, *s.* حدسن متجاوز hād-den-
 tār; جازیز; پک پهالو pēκ-pāhali.
 Existence, *s.* اجنبی ejnēbī.
 Existence, *v.a.* یايلمک yāyilmak.
 Existence, *s.* یايلمکلیک yāyilmaklik.
 Existence, *v.a.* باتمق bātmak, اومتق
 omētmak, مأمول mē'mūl-et.
 Expectation, *s.* امید mē'mūl,
 ترقب tērejji, ترجی (tērt),
 tērtēb.
 Expectation, *v.a.* توکورمک tūkyurmek.
 Expectation, *s.* مناسبت munnāsēbēt,
 lāzīm.
 Expectation, *s.* چاره chārē, قولای kōlay,
 یول yōl; —, *s.* مناسب munnāsīb,
 lāzīm.
 Expectation, *v.a.* تعجیل tā'jīl-et.
 Expectation, *s.* سرعت sūr'āt; عجله

“ājēlē; ارسال irsāl; سفر sēfēr;
 سفارقه داشلری طاقمی sēfēr-ārka-dash-
 leri-tākimi. [sēri".
 Expedition, *a.* چابک chābīκ, سریع
 Expel, *v.a.* توغمق kōğamak, دفع
 dēf'-et.
 Expend, *v.a.* خرچا khārj-et, صرفا
 sārēf-et, خرچامق khārjamak.
 Expense, *s.* خرچ khārj, مصرف mās-
 rāf, مصارف māsārīf, مصارفات
 māsārīfāt.
 Expensive, *a.* مصرفلو māsārāfi.
 Experience, *s.* کورکی ghyārghi, معلومات
 mā'lūmāt, تجربہ tējrübē; —, *v.a.*
 باشنه کورمک ghyārmeκ, باشنه کورمک
 bāshina-ghēlmeκ, تجربہ tējrübē-et,
 چکمک chēmeκ; —, دنه مک
 dēnēmeκ.
 Experienced, *a.* معلوماتلو mā'lūmātli,
 مجرب mājreb, کاردیدē kyārdidē.
 Experiment, *s.* تجربہ tējrübē, دنه مک
 dēnēmeκ.
 Expert, *a.* استاذ ūsstāz (ūستا).
 Expire, *v.a.* اولمک ālmeκ; سونمک
 sōnmeκ, منطقی او muntāfi-ōl; (a
 term) کلمک ghēlmeκ, تمام او
 tāmmam-ōl, منقصی او munnqāzi-ōl.
 Explain, *v.a.* تعریف tā'rīf-et, اکلتمق
 ānglatmak (ānlatmak).
 Explanation, *s.* تعریف tā'rīf.
 Explicit, *a.* صریح sārīh, اچق āchīκ.
 Explode, *v.a.* پاٹلامق pātīlamak; —,
v.a. آتمق ātmak, آتش ویرمک ātēsh-vērmeκ,
 ابطال ābtāl, چوروتمک chūrūtmeκ, ابلتیل-et.
 Explode

Exploration, *s.* كشف و معاينة kəshf-vé-mù"âyéné.

Explore, *v.a.* معاينة يوقلمت yòklamak, معاينة mù"âyéné-et, تجسس tējèssuss-et.

Exploasion, *s.* ائتس پاتلايش pàtlayish, ائتس àtish; صدا sèss, صدā.

Export, *s.* ائتس ائتراجات (pl.); —, *v.a.* طيشاري كوندرمك dīshāri-ghyàndzrmek.

Exportation, *s.* طيشاري ائتراج ikhrāj, طيشاري كوندرمه dīshāri-ghyàndzrma, طيشاري كوندريلمه dīshāri-ghyàndzrilmā.

Exporter, *s.* ائتس طيشاري كوندر اولان emti"a-dīshāri-ghyànderer-òlan-bàzirghyān.

Expose, *v.a.* (to view) ميدانه قومتي mèy-dana-kòmak, ميدانه چيقارمتي mèy-dana-chikàrmak; (to shame) رنديلà rēzil-et, لسانه àla-vèrmek, (explain) لسانه گتورمك lissāna-ghètirmek; (explain) بيان bèyān-et, سويلمك sùwèylémek, بسطا bāst-et, اچمتي àchmak.

Express, *a.* مخصوص mākhsūss; —, *s.* تاتار tātār, سوريجي sùruju; —, *v.a.* ائفادè ifādè-et, تعريف ta"rif-et, بيان bèyān-et, تعبير ta"bir-et, سويلمك sùwèylémek, ائگلاتمك ànglatmak; صويني المتي sūyini-mak, صيقتي sūyiqti [تعريف ta"rif.

Expression, *s.* تعبير ta"bir; ائفادè ifādè.

Exquisite, *a.* پك نازك pèk-nāzik, پك لطيف pèk-làtif.

Extempore, *a.* بلا مطالعه و بديهي bilā-mùtālā"à-vé-bèdihī.

Extend, *v.a.* اوزاتمق yàymak; اوزاتمق

òzàtmak; —, *v.s.* يايلمق yàylim varmaq.

Extensive, *a.* واسع vās", كئش ghèr biyuk; كلي kyüllī.

Extent, *s.* امتداد imtidād; ت vūs"àt; مقدار mīkdār; حجم dèrèjé; حجم hājm.

Extenuate, *v.a.* تخفيف tàkhfif-èt.

Extenuation, *s.* تخفيف tàkhfif.

Exterior, *s.* طيش dīsh, خارج khā —, *a.* خارجي khārijī.

Exterminate, *v.a.* بتورمك bitum kòkni qazimti, كوكني قازيمتي kòkni-qazimti-kàzimak.

Extirpation, *s.* استيصال istissāl.

External, *a.* خارجي khārijī.

Extinction, *s.* ائفادè itfā; انقراض inkī.

Extinguish, *v.a.* سوندرمك sàndurm itfā-et.

Extirpate, *v.a.* سوندرمك sàndurm chikàrmak, قلع kàl-et.

Extort, *v.a.* جبراً المتي jèbran-almi ائتباراً سويلمك àjbārā-sùwèylémek.

Extortion, *s.* جبراً پاره المقتل jèbr-pārè-almaklik.

Extra, *a.* زائد zā'id, فضلè fāzla, ائبدن hissābdan-khārij.

Extract, *v.a.* چيقارمتي chikàrm almak; ائتراج ikhrāj استخراجه istikhraj-et, *s.* نئبè nèb bir-mīkdār, خلاصه khūlās.

Extraordinary, *a.* فوق العادè fevka -"ādè; عجيب ("ājā'ib), جبار ghārib.

Extravagance, *s.* صاحبہ اسراف *issrāf*; صاحبہ
 دلہ صاحبہ *dəli-sāch-*
essā.
 Extravagant, *s.* مسرف *mūssrif*; دلہ
 مجنون *məjnūn*; مجنونانہ *məj-*
sūnānā.
 Extremes, *s.* غایت *nihāyet*, غایت
 غایت *nihāyeti-dērējē*; غایت درجہ
 —, *s.* —ly, *ad.* حدس زیادہ *hāddān-*
shīdē, اشوری *ashūri*; شدید *shēdīd.*
 Exuberance, *s.* غایت *nihāyet*, اوج *ūj*;
 شدت *shiddət*, فرط *fīrt*, افراط *ifrāt.*
 Exultate, *v.a.* قورتارمق *kūrtarmak*,
 خلی *khālāss-et.*
 Exultation, *s.* سونمک *səvinmek*, حظا *hāzz-*
 خوشلانمق *məssūr-əl*, مسرور او
 —, *v.* —lanmek.
 Exultation, *s.* سونمہ *səvinmē.*
 Eye, *s.* چشم *“āyn*, عین *ghyẓ*, کوز
 — (hook and) — قوپچہ *qūp-*
chā; —, *v.a.* باقمق *bākmak*,
 کوز دکمت *ghyẓ-dikmek.*
 Eye, *s.* کوز *ghyẓ.*
 Eye, *s.* قاش *klāsh.*
 Eye, *s.* کرپک *kirpik.*
 Eye, *s.* کوز *ghyẓ*, بصر *bāssar*,
 Eye, *s.* کوز شادی *ghyẓ-*
 شاهدالعین *shāhid*, شاهد *shāhid*,
 — *shāhidu-l-“āyn.*

F.

Falsely, *s.* مثال *missāl*, مصال *māssal*,
 حکا *hikyāyē.*
 False, *s.* ہیئت *yāpi*, بنا *binā*; ہیئت
 ہیئت *hēykəl*; قماش *kūmlāsh.*

Fabricate, *v.a.* دوزمک *dūzmk*, یاپمق
yāpmak.
 Fabulous, *a.* اصلی یوق *āssli-yōk*; اصلی
 مصال کی *āssli-yōk-ghībi*, مصال
māssal-ghībi.
 Face, *s.* صورت *chēhrē*, چهرہ *yūz*, صورت
sūrət (*sūrāt*); —, *v.a.* یوزینہ باقمق
yūzuna-bākmak; قارشی دورمتی *kār-*
shī-dūrmak, طیانمق *dāyanmak*;
 اورتمک *ārtmek*, قاپلامق *kāplamak.*
 Facet, *s.* فاجتہ *fāchētā.*
 Facetious, *a.* لطیفہ جی *lātiffēji.*
 Facetiousness, *s.* لطیفہ جیلک *lātiffējilik.*
 Facilitate, *v.a.* تسهیل *təsshīl-et.* [*lēt.*
 Facility, *s.* سهولت *sūhū-* قولایتی *kōlaylīk.*
 Facing, *s.* یوز *yūz*, قاپلامہ *kāplama*; —,
pr. قارشیسندہ *kārshissīnā*, قارشیسندہ
kārshissīnda. [-hāl.
 Fact, *s.* واقعہ *vāk“ā*; واقع حال *vāk“ā-*
 Factor, *s.* ساتیجی *sātjī.*
 Factory, *s.* فابریقہ *fābrīkā.*
 Faculty, *s.* قوت *kūvvet*; خاصہ *khāssa*,
 اختیار *ikhhtiyār*, رأی *rē“y*; صنف *sīnf.*
 Fade, *v.n.* صولمق *sōlmak*, آتمق *ātmak*;
 — away, زائل او *zā“il-əl*,
ghā“ib-əl. [-ghībi-chālīshmak.
 Fag, *v.n.* حمال کی جالشمق *hāmmāl-*
 Faggot, *s.* اینجہ اوطن دمتی *īnja-ōdun-*
dēmēti.
 Fail, *v.n.* بوشہ چیقمق *bōshā-chīkmak*,
 بوزلمق *bōzūlmak*; اویمامق
 مفلس او *ōydūramamak*; اویدرہ دمتی
mūfīss-əl, طوب آتمق *tōp-ātmak*;
 قصورا *kūssūr-et*; ایتمامزلك *ētma-*
māzlīk-et.

Failng, *s.* عيب kùssūr, “àyb, قباحत kàbāhat. [lik.

Failure, *s.* إفلاس ifāss, مفلسك mùfīss-

Faint, *a.* بايله جق bàyilajak; (colour)

خفيف khāfīf, اچق àchīk; (smell)

بايعين inja, اينجه ànjē (voice) àghīr

بایلمق bàyilmak. —, *v.s.* بايلمق bàyilmak.

Fainting-fit, *s.* بايلمه bàyilma.

Fair, *a.* (beautiful) دلبر ghyzèl, كوزل ghyzèl,

اچق àchīk; (fine) كوزل ghyzèl,

اويغون àyghun, (favorable) اويغون

صاری mùwāfik; (not dark) موافق

لپشقه bèyaz; (hair) بیاض sārī,

تاتلو tàtli; — play, kind) لپسکا

حيلمزلك dōghrusuk, طوغريلق

حيله hīlēsizlik; to give fair play, حيله

خارجدن hīl-ètnamek, ايتمامك

قارشمامك khārjīdan-kārīshmamak;

the fair sex, قاريلر kārīlar, طائفه نسأ

تاری قسمی kārī-kīssmī; tā'ifē 'i-nissā,

—, پناير pñayīr.

Fairy, *s.* پری pèrī.

Faith, *s.* ایمان imān; اعتقاد dīn; دين

اعتماد èmniyyèt, امينيت i'tikād;

يلائجیلی yàlàn-jīlī, bad faith, i'timād;

خيانت khā'inlik, خائنتق khā'inlik;

khāyānèt.

Faithful, *a.* صادق sādīk; the faithful, *s. pl.*

مؤمنين mù'minīn, مسلمين mùsslimīn.

Faithfulness, *s.* صداقت sādākat.

Falcon, *s.* شاهين shāhin, طوغان dōghān.

Fall, *s.* دوشمه dùshmé; —, *v.s.* دوشمك

انمك ànmak; ييلمق yīlmak;

بهاسی انمك pāhassī-ènmek; ènmek;

باشلامق bāshlamak; — asleep,

اويغوسى گلوب اويغمتق àyghussu-ghè

-àyvmak; وفات, اولمك àlmek; -àyvmak;

دوئوب براتمق dù'ub brātmak; — away,

دوشمك dùshmak; — brākmak;

ضعيفلتمق zà'if'ēlmak; ييلمق yīlmak;

يا لگز کموک قالمق yā'lingiz-kèr

کیرو چگلمك kīru chēgmak; — back,

دوشمك dùshmak; — chēkilmak;

دوشمك dùshmak; — in w

تکلمك tēssādūf-et, تصادفا

مؤوافقتا mùwāfāt rāst-ghālmek;

ازالمق àzālmak; — off,

چگلمك chēkilmak; — brākīp-

واقعا wā'iqā'at, تصادفا

بوزشمق bùzushmaq, غوغا (k

کلمك kēlmak; — short,

نصابی بولمامق nissābī-ghālmek,

باشلامق bāshlamak; — to,

کارانته kārāntē, لامق lāmak;

— to leeward, کارانته

رؤزغیار-التینا-غیتمك rūzghyār-āltina-ghītmak.

False, *a.* یاگلش yāngīsh (yāni

یالان yālān; فاسد fāssid;

یالانجی yālānji; یایمه yāpī

دوزمه dùzme, اويدرمه àydu

ساخته sākhtē; قالب kālīp;

بیونا bīwēfā, صداقتسز khā'in;

مؤزور mùzēvvir; — wītn

شاهدی shāhīdī-zūr, شاهدزور

یالان-شاهدی yālān-shāhīdī; false-witness, *s.*

یالان یالان, بهتان bùhtān, iftīrā,

تیزیر tēzvīr.

Falsehood, *s.* یالان yālān, کذب k

خائنتق khā'inlik; یالانجیلی yālānji

صداقتسزلی sādākatīssīzlik; مونا

“ādēmi-wēfā.

Falseness, *s.* يالان yālān; ياكلش yākliš; ياكلشنى (rānīsh), خطا khātā, ياكلشلىك (yāklišlik). [نام nām.

Fame, *s.* اشهار shùhrèt, شهرت ishtihār,

Fancy, *s.* صيقى دوست dōst, دوست صيقى dōst; تكليفسز dōstānē; دوستانه dōstānē; تكليفسز; كبا kāba.

Fancifully, *s.* تكليفسزلك tèklīfsīzlik.

Fanfarize, *v.a.* الشدومت alīshdirmek; — one's self, التسمى alīshmak.

Fatherly, *s.* جوجتى chōjuk, اولاد òvlād; اوبارى chòluk-chòjuk, چولق جوجى chòluk-chòjuk, اهل وعيال èhl-u-“āyāl, اوجاقى èv-tākīmī; اوجاقى èv-tākīmī; خاندان khānē, خانه silālē, آل èl; دودمان dōdmān, آل èl; صوى sōy, صوى صوب sōy-ghīlā. جنس jīnas.

Fare, *s.* اجلى àchlūk, قحط kàht,

Farewell, *v.a.* اج قومى àj-kōmak; — اجقمى àjék-kalmak, اج قالمق àjék-àchlūk-chèk. [pèk-àjékmiş.

Farewell, *int.* دعالر dū“ālar, اللهم اوغور اوله Allāha-issmarlādīk; dōghūr-òla.

Farm, *s.* چفتلك chiftlik; التزام iltizām; كرايه كرايه mōkātā“à; —, *v.a.* مقاطعه kirāya-ila-tūtmak; طومتى kirāya - vèrmek; التزام iltizām-et; كرايه ويرمك iltizāma - vèrmek; قولانمق köllanmak, باقمق bākmak, زراعت zīrā“àt - et; — out, كرايه kirāya-vèrmek; التزام iltizāma-vèrmek.

Farmer, *s.* چفتجى chiftji; اهل زراعت èhli-zīrā“àt; ملتزم mùltèzim.

Farrier, *s.* نعلبند (nālban, nālband) nā“lbènd.

àchma; —, *v.a.* قومتى kōrmek, ظننا “àklīna-ghètirmek; كترمك zānn-et; جاني استمك jāni-istémek; بکنمک bègħānmek; to take a fancy to . . . , جاني استمك jāni-istémek; بکنمک bègħānmek.

Fanfaronade, *s.* لاف lāf.

Far, *s.* ايراق èzāk, اوزاق èzāk, بعيد bà“id; — and wide, اطرافه ètrāfa, اطرافه ètrāfda; —, *ad.* (much more) دهاچوق dàhā-chòk; (very) چوق chòk, چوق pèk.

Fare, *s.* ييه جك ايجه جك yèyé-jek-ichèjek; (reception) معامله mō“-āmélā; (carriage-hire) نوبت پاراسى nùbet-pārassi; (passenger) مشتری mùshteri; —, *v.s.* ييوب ايجمك yèyup-ichmek; كچنمك ghèchinmek; اويتمق òlmaq; اويتمق òymak.

Farewell, *int.* دعالر dū“ālar, اللهم اوغور اوله Allāha-issmarlādīk; dōghūr-òla.

Farm, *s.* چفتلك chiftlik; التزام iltizām; كرايه كرايه mōkātā“à; —, *v.a.* مقاطعه kirāya-ila-tūtmak; طومتى kirāya - vèrmek; التزام iltizām-et; كرايه ويرمك iltizāma - vèrmek; قولانمق köllanmak, باقمق bākmak, زراعت zīrā“àt - et; — out, كرايه kirāya-vèrmek; التزام iltizāma-vèrmek.

Farmer, *s.* چفتجى chiftji; اهل زراعت èhli-zīrā“àt; ملتزم mùltèzim.

Farrier, *s.* نعلبند (nālban, nālband) nā“lbènd.

Farther, *a.* دها اوزاق dāhā-ūzak; —, *ad.* دها اوتیه dāhā-ūtēya, دها اوتیه dāhā-ūtédé; —, *v.a.* یاردیم yārdim-et.

Farthermore, *c.* وینه vè-yiné (vè-ghèné), وهدم vè-hèm-dé, وهدم vè-hèm-dākhi, وکذا vèkézā.

Farthest, *a.* انگ اوزاق eng-ūzak; *at* farthest, *ad.* اولسه اولسه òlsa-òlsa.

Farthing, *s.* آچمه akcha.

Fascinate, *v.a.* کوز باغلامتی ghyàz-bàgh-lamak, فریفته ferifté-et.

Fascine, *s.* چبوق دمته chibòk-dèmeti.

Fashion, *s.* رسم عادت "ādèt, رسم rèsim, بچم bichim, مودا mòda, طرز tàrz; —, *v.a.* یارمک yārmak; بچم ویرمک bichim-vèrmek.

Fast, *a.* (tight) صیقی siki; (firm) محکم mùhkàm; (quick) چابک chàbik; —, *s.* اوروج ùròj, سیام siyām; Christian —, پرهیز pèrhiz; —, *v.a.* آج دورمت aj-dùrmak, آج قالمت aj-kālmak; اوروج طومتق ùròj-tùtmak; پرهیز طومتق pèrhiz-tùtmak.

Fasten, *v.a.* باغلامتی bàgh-lamak; صیقشدومت siki-shdùrmak.

Fastidious, *a.* تیز titiz.

Fasting, *a.* آج aj; اوروجلو ùròjlu; پرهیزلی pèrhizli.

Fat, *s.* یاغ yagh; —, *a.* (meat) یاغلی yaghli; (man) شیشمان shishmān; (beast) سمیز sèميز, تاولو tàwli; —, *v.a.* سمورمک sèmirmek; —, *v.a.* بسلمک bèsslèmek, سمورتمک sèmirtmek.

Fatal, *s.* مورث موت mùrissi-mèvt;

اولن بیرایشک بوزلمسینه سبب اولن bòzulmassina-sèbeb-òlan; مقدر kaddèr, معین mù'āyyèn; يم mèsh'òm.

Fatality, *s.* مشومیت mèsh'òmuy شامت shā'mèt. [enjāmi-l

Fate, *s.* قدر kàdèr; اولم òlum; ام کار am-kār

Father, *s.* بابا bāba, پدر pèdèr; —, قاین قاین اتا kàyn-àta; step- —, بابا ùvèghāi-bāba.

Fatherland, *s.* وطن vuātan.

Fathom, *s.* قولاج kùlāj; —, لامتی lāmty اسقاندیل iskāndil-et; انگلامک (ānglamak). [I

Fathomless, *a.* دیبی بولمز dibi-bùl

Fatigue, *s.* یورغونلوق yòrghonluk, ب tà"b; مشقت mèshakkāt; —, یورمک yòrmak.

Fatigued, *a.* یورغون yòryāun.

Fatiguing, *a.* یورار yòrar.

Fatten, *v.a.* سمورمک sèmirmek; زتمک zètmek, بسلمک bèsslèmek, سمیرتمک sèmirtmek.

Fault, *s.* قباحه kàbāhat, صوچ sòj, قصور kùssūr, جنکه jùnha, م jùrm; سقطلتی sàkatlık; to find v.a. قباحه بولمت kàbāhat-bùlmet, بانه بولمت bāhānè-bùlmet, کؤسسور بولمت kùssūr-bùlmet.

Faultless, *a.* قصورمز kùssūrsaz.

Favour, *s.* عنایت "ināy kèrkim, کرم kèrkim, لطف lùtf; مساعدته müssā"ac یوز yòz, حسن نظر hùssnu-nàzār; لیه chēhré, صورت sūrèt; باغی kòrdèla-bāghī; to curry —, t

yeltenmek ; مداهنه mùdā-
 hāhēt. [mùssā'id, اويغون ùyghun.
 Favourable, *a.* مساعد mùwāfik, موافق mùwāfik.
 Favourite, *s.* سؤدك sūdīk.
 Fear, *s.* كيك ياوريسى ghèyik-yāvriissi,
 قراجه ياوريسى kārāja-yāvriissi ; —,
 بالتاكلانم yaltaklanmak.
 Fearful, *s.* قورقو kòrkū, بيم khāvf,
 دهشت dèshhēt ; —, *v.n.* and
 قورقمق kòrkmaq.
 Favour, *s.* قورقوبلو kòrkūlu, قورقونجولو
 kòrkūnjū, محفوف mākhhūf.
 Favourable, *a.* ياقشيق الور yāqshīq-
 alīr, اولور olūr, ممكن mùmkīn.
 Favourable, *s.* زيافت ziyāfēt ; (religious)
 بايرام bāyram ; يورطى yòrti.
 Favourer, *s.* توى tūy.
 Favourer, *s. pl.* سيما simā.
 Favourer, *s.* شباط shubāt.
 Favourer, *s.* چوقجه چوقجى طوغرى chòkjē-
 tóghurur ; محصولدار māk-
 hūvdār.
 Favourer, *s.* اتفای ittifāk ; متفقين
 muttafikim. [ayak-tèri.
 Favourer, *s.* عوائد "awā'id ; اياق
 ayāq.
 Favourer, *s.* ضعيف zā'if, قوتسىز kùvvetsiz.
 Favourer, *s.* ضعف zā'if, قوتسىز
 kùvvetsizlik.
 Favourer, *s.* يمك yèmek ; —, *v.n.* يمك
 yèmek-yèmek ; يدمك yèmek-
 yèmek ; بىدمك bìdirmek ;
 بىدمك bìdirmek.
 Favourer, *s.* دويتمق dhymak, حسا hissa-et ;
 دوتتمق dòtkunmak, باقتمق bākmak ;
 يوتتمق yòtkunmak.

Feeling, *a.* مرحمتلو mèrhāmetli, حساس
 hāssaās ; —, *s.* حس hiss ; قوت
 kùvvètī-lāmissē ; حساسلىق
 hāssaāslik ; مرحمت mèrhāmet,
 رقت قلب rikkātī-
 -kālīb. [-yāpmak, تقليدا taklīd-et.
 Feign, *v.a.* يالاندن ياپمق yālāndan-
 yāpmaq, Feigned, *a.* يالاندن
 yālāndan, ياپمه yāpma,
 تقليد taklīd.
 Felicitation, *s.* تبریک tèbrīk, تهنيه
 tēhniyyē, كوزك ايدىن ghyūzung-
 Felicity, *s.* سعادت sād'ādēt. [āydin.
 Fellow, *s.* اپسد ipsaid.
 Fellow, *s.* ارقه داش hērif, ارقه داش
 ārkadash, يولد داش ayakdash,
 كدكلو ghèdikli ; fellows,
 اخوان ikhwān.
 Fellow-citizen, *s.* همشهري hēm-shēhri.
 Fellowship, *s.* ارقه داشلىق ārkadashlik ;
 اخوانلىق ikhwānlik ; كدك ghèdik.
 Felon, *s.* خرسزوقاتل مقوله مى ادم khīr-
 siz-vē-kātil-mākūléssi-ādam, خبيث
 khābīss. [khābāssētli.
 Felonious, *a.* خباثتلو khābīss,
 خرسزلىق ياخودقاتللىق khīr-
 sizlik-yākhūd-kātillik-
 -ghībi-jūnhā.
 Felt, *s.* كچه kèché, كبه kèbē.
 Female, *a. and s.* ديشى dīshi ; قارى
 kārī ; قيز kīz.
 Feminine, *a.* (gram.) مؤنث mù'ēn-
 nēss ; — (womanlike) قارى يه ياقشور
 kārīya-yāqshīr.
 Fence, *s.* پرمقلىق tàkhta-pèrdē, ديوار
 diwār, چيت chit ; پرمقلىق
 pārmaklik, ديوار diwār, چيت chit ;

—, *v.s.* چویرمک chèvirmek; —, *v.s.* مچ تعلیمی mèch-tà "lîmi-et.
 Fencing, *s.* مچ تعلیمی mèch-tà "lîmi.
 Fennel, *s.* دره اوتی dèrè-òtu.
 Feoff, *s.* تیمار timâr, زعامت zi "âmet; یوردلوق یوردلوق اوجاقلیق yûrdluk-òjaklik.
 Ferment, *s.* قاینامه mâyâ (mâya); قاینامه kâynama; چوریمه chûrumê, قیزمه kizma; قبارمق tèleah; —, *v.s.* قبارمق kâbarmak; قایناممق kâynamak; تخمرا tâkhâmmur-et; —, *v.s.* قبارتمق kâbartmak; قایناتمق kâynatmak; تخمیرا tâkhmîr-et.
 Fermentation, *s.* تخمیر tâkhmir, تخمیر tâkhâmmur; قبارمه kâbarma, قاینامه kâynama; قیزمه kizma; چوریمه chûrumê.
 Ferret, *s.* سانصار sânsâr (?). [chûrumê.
 Ferrule, *s.* پرازوانه prâzwâne.
 Ferry, *s.* کجیدیری ghèchid-yèri.
 Ferry-boat, *s.* تومباز kâyik, قایق tòm-bâz, کک kèlek.
 Fertile, *a.* منبیت mûnbit, برکتلو bèrèk-tli, محصولدار mâhsûldâr.
 Fertility, *s.* منبتلك mûn-bitlik, برکتلولک bèrèkètlik.
 Fester, *v.s.* جراحت طولانمق jèrâhât-tòplanmak. [یورتی yòrtu.
 Festival, *s.* کون ghyûn; بیرام bayram;
 Fetch, *v.s.* کیدوب کتورمک ghidup-ghètirmek, کیدوب الوب کلمک ghidup-âlîp-ghâlmek. [âghîr-kòkar.
 Fetid, *a.* اغر قوقار fèna-kòkar, فنا قوقار.
 Fetlock, *s.* طویوق tòpuk.
 Fetters, *s. pl.* تیمور (dèmir), زنجیر zin-jir, بوقاغی bûkâghî.

Feud, *s.* نزع nizâ".
 Fever, *s.* حما hûmmâ; (ague) ستمه issâtma (sîتما); (heat) رارت rârât.
 Feverish, *a.* حرارتلو hârârètli. [hârâr.
 Feverishness, *s.* حرارت hârârèt.
 Few, *a.* از az; a few, بر از bir-az, اچ aj.
 Fibre, *s.* تل têt; ليف lif. [bir-kâ.
 Fibrous, *a.* تل تل têt-têt, تلو têt.
 Fickle, *a.* دالده دورماز sèbâtsiz, ثباتسز bir-dâlda-dûrmâz, متلون mùtèlevvî.
 Fictitious, *s.* دوزمه dùzma, درمه.
 Fiddle, *s.* کمان kêmân. [òydur.
 Fiddler, *s.* کمانچی kêmânçî, ان جالر kêmân-çîlâr. [kêmân-òk.
 Fiddlestick, *s.* اوق òk, همان اوقی.
 Fiddlestring, *s.* کمان تلی kêmân-tèli.
 Fidelity, *s.* صداقت sâdâkât, دقتی sâdâkîk.
 Fidget, *s.* حمت دورماز mèrâkî; مراقلو râhat-dûrmâz; —, *v.s.* مراقا mèrâ-et; راحت دورماق râhat-dûrmak; —, *v.s.* قارشدرمق kârîs-dîrmak; راحت براقمامق râhat-brâkmmak.
 Fief, *s.* تیمار timâr; دلتی اوجاقلیق yûrdluk-òjaklik; مالکانه mâlikânê.
 Field, *s.* طرلا târîa; اووه òwa, باير chàyir; صحرا sâhrâ.
 Field-day, *s.* بیوک تعلیم کونی biyûk-tâ "lîm-ghyûnu.
 Field-marahal, *s.* سرعسکر sêr "âsaker.
 Field-officer, *s.* بیوک ضابط biyûk-zâbit.
 Field-piece, *s.* چرخه طوی biyûk-çârkhê-tòpu, ابوس (kûbussa).

Fero. a. سرت sèrt, حديد hàdîd, شديد
 Fir. a. آتش گهی atèsh-ghîbî. [ahèdîd,
 Fir. a. دودک dùduk.
 Fir. a. دودک گهی dùdukju.
 Fir. a. اونیش òn-bèsh.
 Fir. a. الله اللی òllî.
 Fir. a. انجیر injir.
 Fir. a. غوغا (kawgha), دوكش dùgh-
 sh; جنك jènk, محاربه mùhàrèbè;
 — v.n. دوكشمك dùghushmek,
 غوغا (kawgha)-et, جنك jènk-et,
 محاربه mùhàrèbè-et; — one's way,
 ایشنی ایدرمن ishîni-îydurmak.
 Fir. s. شكل (shèkil) shèkl; بچم
 bîchim, اندام èndâm, بوی بوس bôy-
 vos, هیئت hêy'èt; رقم râkam;
 — v.n. کوشترشا ghyûsstèrish-et;
 گیارونمك ghyârûnmek.
 Fir. s. تازه فندق tâzè-fîndîk.
 Fir. v.s. چالمن châlmalak.
 Fir. a. آگè; (of soldiers) صرة sîra;
 (of papers) طاقم tâkim; —, v.a.
 آگه ایله المتق èghèlémek, (papers)
 طوپلایوب èghèlèlmalak;
 آگه ایله المتق èghèlèlmalak;
 طوپلایوب èghèlèlmalak;
 Fir. a. بنوی bènèvî.
 Fir. a. آگندی èghenti.
 Fir. v.a. طولمق dôlmak; —, v.a.
 طولدرمن dôldurmak.
 Fir. s. سراق طای kîssrâk-tây.
 Fir. s. زار zâr.
 Fir. s. سوزگهی sùzghèch; —, v.a.
 سوزلمك sùzlmek; —, v.n. سوزلمك
 sùzlmek. [lîk (mûn-), اوساخ èvsâkh.
 Fir. s. پسلک pîsalîk, مردارلق mùrdâr-

Filthy, a. پس مردار mùrdâr.
 Fin, s. بالتقنادی balîk-kânadi, قناد
 kânad.
 Final, a. صوت sòng, آخر àkhîr.
 Finally, ad. عاقبت "àkîbèt, عاقبتدا
 "àkîbètta; حاصل الحاصل èl-hâssîl, حاصل
 کلام hâssîlî-kèlâm.
 Finance, s. امور مالیه òmûru-mâlîyyè;
 minister of —, مالیه ناظری mâlîyyè-
 Find, v.a. بولمق bôlmak. [-nâzîrî.
 Fine, a. کوزل ghyûzèl; اینجه injâ;
 خاص khâssè; خالص khâlîss; —, s.
 جرمه المتق jèrimè-almak, —, v.a. جرمه
 جرمه jèrimè-almak, تجریم ا injîrîm-et;
 تصفیه tâssfiyyè-et.
 Finedraw, v.a. اورمك èrmek.
 Finedrawer, s. اوربجی èruju.
 Finger, s. پرمق pârmaq; —, v.a.
 قارشدرمق kârîsh-dîrmak.
 Finger-post, s. یول کوشترن دیرک yòl-
 -ghyûsteren-dîrèk.
 Finish, s. صوت آل sòng-èl; —, v.n.
 بتمك bitmek; دوكنمك dùkènmek;
 آگه ایله المتق èghèlèlmalak, او تمام èlmâm-òl,
 —, v.a. بتمك bitirmek; دوكتمك
 dùkètmek; تکمیل ètkmîl-et.
 Finite, a. محدود mâhdûd, متناهی mùtè-
 Fir, s. چام châm. [nâhî.
 Fire, s. آتش atèsh; —, v.a. آتمق
 atmak, آنداخت èndâkht-et; آتش
 atèsh-et; ویرمك wîrmek;
 —up, v.n. پارلامق pârîlamak, حدتلمك
 hîddètlènmek.
 Firearms, s. pl. تفنگ طبانجه tùfènk-

-tābānjā; اسلحه ناریه əsalihé'i-nāriyyé.
 Firelock, *s.* تفنگ tūfēnk (tūfēk).
 Fireman, *s.* یانغین طلومبە جیسی yānghīn-tūlumbəjīssi. [missi].
 Fireship, *s.* آتش کیمیی ātsh-khēmīyī.
 Firewood, *s.* اوطون ḡdūn, حطب ḡtāb.
 Firework, *s.* فشک fishēnk (fishēk).
 Firing, *s.* اوطون کومور ḡdūn-kyūmur.
 Firm, *a.* محکم mūhkēm, قوی kōwī; متانتلو, طیانقلو, صیقی mētānētli, mētānētli, متین mētīn; ثابت sābīt; راسخ rāsikh, پایدار pāydār; —, *s.* امضا imzā; شرکت shirkēt.
 Firmament, *s.* سما گوی یوزی ghyāk-yūzu, سما sēmā, افلاک āsmān; فلك الافلاك fēleku-'l-ēfiāk.
 Firmness, *s.* متانت sēbāt, متانت mētānēt; محکمک mūhkēmīk.
 First, *a.* برنجی birinjī, اولک ilk, اول ḡvval.
 Firstborn, *a.* نخستزاد nūkhūstzād, بیوک بیوک nūkhūstzādē, نخستزاد ilk.
 Firstfruits, *s. pl.* ترفاندو tūrfāndē.
 Fish, *s.* بالی bālīk; —, *v.n.* اولمق avlamak, بالی اولمق bālīk-avlamak; قاپمغه باقمق kāpmagha-bākmak.
 Fishbone, *s.* بالی قیلچیی bālīk-kīlchīyī.
 Fisher, Fisherman, *s.* بالقجی bālīkjī, بالی اولایجی bālīk-avlayījī. [dālyān].
 Fishery, *s.* بالی اوی bālīk-āvī; طالیان.
 Fishmonger, *s.* بالقجی bālīkjī, بالی ساتیجی bālīk-sātījī.
 Fishpond, *s.* حوض ḡawz.
 Fissure, *s.* یاری yārīk, چاتلیk chātīlāk.

Fist, *s.* مشتە mūshṡta, يومرق yūmrūk
 Fit, *a.* یاقشور, مناسب mūnāssīb, ahīr, لایق lāyīk, جسیان jūssīb, اهل əhl, ارباب ərbāb; —, *s.* نوبت nūbēt; صرعه sār'ā; —, *v.a.* کلمک iyī-ghēlmek; اویمتی ḡymak; اویمتی ḡyūrmak.
 Fitness, *s.* مناسب مانت mūnāssēbēt, یات یاکیشک yākīshk; لیاقت liyākāt, یت ḡhllyēt.
 Fitting, *a.* مناسب mūnāssīb; —, طاقم tāqīm, اویدمقتی ḡyūrmak
 Five, *a.* بش bēsh, خمس khāms, pēnj.
 Fix, *v.a.* ثابت sābit-et; تعیین tā'yīn-et; رویرمک kēssmek; کارار-وارمک kārār-vārmek; —, one's self. اویدمقتی ḡtūrmak; اویدمقتی khāzi-mēkyān-et; —, *s.* چالک ghyūchluk, مشکل mūshkil.
 Fixed, *a.* ثابت sābit; معین mū'āyyīn; کسلیمش kēssilmish; دیک dik.
 Flag, *s.* سنجاق sānjak, بیراق bāyr, باندرا bāndara; ساز sāz; —, کسلیمش kēssilmak; یورلمق yōrūlmak; سارقمق sārkmak; کساد kēssād-əl.
 Flagship, *s.* پاشاکیمیی pāsha-ghēmīyī.
 Flagstaff, *s.* سنجاق دیرکی sānjak-dīrēghī; سنجاق کوندری sānjak-ghyāndēri.
 Flake, *s.* (of snow) قوش باشی kūsh-bāshī; (of pastry) قات kāt.
 Flaky, *a.* (pastry) قات قات kāt-kāt.
 Flambeau, *s.* مشعلە mēsh'ālē (māshāl)

Face *s.* علو "àlev, زبانه zabānē; شعله
ashk; عشق mā-
shika; —, *v.a.* علو ویرمک "àlev-
virmek; to burst into flames, علولنمک
"àlevlanmek.
Faring, *a.* علولو "àlevli, زبانهکش zabā-
shikash, شعله‌ور shù "lévër.
Fark, *s.* یان yàn; جناح jènāh; —, *v.a.*
یاندان yāndan-almak.
Fazel, *s.* فانه fānēla. [mek.
Fire, *v.a.* پک علولنمک pèk "àlevlan-
mek, *s.* علو "àlev; —, *v.n.* علو ویرمک
"àlev-virmek; پارلامتی parlamak;
چاکمک chākmak; to flash in the
پا. [almamak. [vèznē.
Firk, *s.* شیشه ahishē; (powder —)
لذتسز yàssiz; یاصی yàssi; دوز dūz;
تاتسز tātssiz-tūzssuz;
Firkon, *s.* اوتی òtu. [akhsiz.
Fizlen, *v.a.* دوزلتمک dūzletmek, dū-
zletmek; یاصیلتمک yàssilatmak.
Fizler, *v.a.* مداهنه mùdāhānē-et; —
ammi, *v.n.* صانمک sānmak; اممت
ammet.
Fizler, *s.* امید āmid-et.
Fizler, *s.* مداهنه جی mùdāhānējī.
Fizler, *s.* مداهنه mùdāhānē.
Fizler, *s.* چاشنی chāshni, لذت lèzzèt,
چاشنی (chashni) tāt.
Fizler, *s.* عیب "āyb, مقط sàkat, قصور
qasūr, مقامت sākāmèt.
Fizler, *s.* کتان (kētān).
Fizler, *v.a.* یوزمک yūzmek, دریسنی صویمتی
dēssini-sōymak. [dēssini-sōymak.
Fizler, *s.* پیره pīrē. [dēssini-sōymak.
Fizler, *s.* پیره اوتی pīrē-òtu.
Fizler, *v.a.* قاچمک kākchmak, فرار firār-et.

Fleece, *s.* پوست pòsst; —, *v.a.* صویمتی
sōymak. [chābik, سرعتلو sūr "àtli.
Fleet, *s.* دوننما dōnāmma; —, *a.* چابک
Fleeting, *a.* چابک کچر chābik-ghèchær,
فانی فانی sèrī "u-z-zèwāl, سریع الزوال
Fleah, *s.* ات èt, لحم làhm, گوشت
ghyòsht.
Fleahy, *a.* اتلو ètli; ملحم mùlāhhām.
Flexible, *a.* اکلور èghilir, یموشاق
yīmushāk.
Flight, *s.* قاچش kākchish, فرار firār;
(of birds) سوری sūru; (of arrows)
یا یایلم yāyilim; (of stairs) قات kāt.
Flimsy, *a.* سیرک sèyrèk, قماش سیرک
kūmlāshi-sèyrèk.
Fling, *v.a.* اتمتی àtmak.
Flint, *s.* چاقمق تاشی chākmak-tāshi.
Float, *s.* شماندیره shāmāndāra; —, *v.n.*
یوزدمک yūzdmek; —, *v.a.* یوزدمک
yūzdmek. [ūshushmek.
Flock, *s.* سوری sūru; —, *v.n.* اوششمک
Flog, *v.a.* دوکمک dūghmek, طیاق اتمتی
dāyak-àtmak.
Flogging, *s.* قامچی kāmchī.
Flood, *s.* سیل sèyl (sèl); طوفان tūfān;
مد mèdd; —, *v.a.* صو باصمق sū-bāss-
mak; صو باصدمق sū-bāssdirmak.
Floor, Flooring, *s.* دوشه‌مه dūshémē,
تخته tākhta; —, *v.a.* دوشه‌مک
Florid, *a.* قرمزى kırmızı. [dūshémek.
Florist, *s.* چاچکچی باغچوان chichekji-
bāghchawān.
Flotilla, *s.* اینجه دوننما injā-dōnāmma.
Flounder, *s.* پسی بالغی pissi-bālighī;
—, *v.n.* یوارلنمق yīwarlanmak.

Flour, *s.* اون *ūn*, دقيق *dākik*.
 Flourish, *v.s.* نشو و نما بولمق *nəshv-u-nēmā-būlmak*; او برحيات *bēr-hāyāt-əl*.
 [-hālds-əlān].
 Flourishing, *s.* حسن حاله اولن *hūsnu-*
 Flow, *s.* مد *mədd*; —, *v.s.* اتمق *ātmaq*,
 منصباو *mən-səbb-ol*; او مد *mədd-əl*.
 Flower, *s.* چيچك *chichek*; —, *v.s.*
 چيچك اچمق *chichek-əchmaq*.
 Flowerpot, *s.* ساقسي *saksı*.
 Fluctuate, *v.s.* برقرارده دورمامق *bir-*
-kārāds-dürmamak.
 Flue, *s.* باجه *bāje*. [və-sühülət].
 Fluency, *s.* مهارت و سهولت *mähāret-*
 Fluently, *ad.* سهولت ايله *sühülət-ila*.
 Fluid, *a.* سيال *sèyyāl*; —, *s.* جسم سيال
jism-sèyyāl. [kòrkutmaq].
 Flurry, *s.* تلاش *təlaş*; —, *v.s.* قورقوتمق
 Flush, *a.* دوز *düz*; —, *v.s.* برن جولن ا
birdən - jèvelān-et; — up, قزارمق
kizārmak.
 Flute, *s.* ناي *nay*, ني *nèy*, فلوطه *fāwta*.
 Fluting, *s.* ييو *yiw*, *yiv*.
 Fly, *s.* سينك *sinek*; كرا عربسي *kirā-*
-‘ārabəsi; —, *v.s.* اوچمق *əchmaq*;
 اطرافه *kəchmaq*; — about, اوزرينه
ətrāfa-fīrlamak; — at, اتمق *ātmaq*;
 اتمق *üzürinə - ātmaq*; — away, اوچمق
əchmaq; — back, كيروفرلامق
ghèri-fīrlamak; — for refuge, صيغتمق
səghātmak, التجا *iltijā-et*; — in
 pieces, پارولنمك *pārālmək* (*pār-*
lanmək); — into a passion, پارلامق
pārlamak, حدتلمك *hiddətlimək*;

— off, اوچمق *əchmaq*; فرلامق *fīr-*
mak; قاچمق *kəchmaq*; — opə
 اچليوپيرمك *əchliyərmək*; — ot
 اتمق *ātmaq*; سچرامق *səchramə*
 ناري فرلامق *fīrlamak*; — up, يوكاري-فرلامق
yökāri-fīrlamak.
 Flying-bridge, *s.* عاريتي كوبري *‘ari*
yèti-kyəpru. [dögürmə].
 Foal, *s.* طاي *tay*; —, *v.s.* غرمتق
 Foam, *s.* كپوك *kyəpuk*; —, *v.*
 كپورمك *kyəpurmək*. [mèrki].
 Focus, *s.* نقطه احتراق *nökta-i-ihtrāq*.
 Fodder, *s.* اوت *ət*, اربه صمان *ārpa-səma*.
 Foe, *s.* دشمن *düşmən*.
 Fostus, *s.* چوجق *çöjq*, جنين *jimin*.
 [si]. ياورى *yāvri*.
 Fog, *s.* Foggy, *a.* دومان *dümān*, بس
 Foible, *s.* مراق *mèrak*.
 Fold, *s.* قات *kāt*; sheep —, اغل *əghl*
 —, *v.s.* قات قات *kāt-kāt-et*; اتمق
təplamak, دوشيرمك *dəvshirmək*,
 صارمق *sārmək*, بوكمك *bükme*,
 قات قات او *v.s.* قات قات *kāt-kāt-əl*;
təplanmə, طويلانمق *təplanmə*,
 صارلمق *dəvahirilmək*, دوشيرلمك
sārlmaq, بوكلمك *bükylmek*, اتمق
kīrlmək. [‘alə].
 Folk, *s.* اورطه لئ *khalk*, خلتي *örtali*.
 Follow, *v.s.* ارقه سنه دوشمك *ārkassin*
-düşmək, اردينه دوشمك *ārdin*
-düşmək, اردينه كتمك *ārdin*
-ghitmək, ارقسي صره كلمك *ārkass-*
-səra-ghəlmək; تابع او *tābət-‘ol*; —
v.s. چيتمق *çitmək*, مكلمك
lāzm-ghəlmək.

Forage, *s.* ايرته erté; آتی átí; زیردگر zirdé-mòhàrrkr. [lilík.
 Forage, *s.* دليلك "aklsizlik" عقلسزلیق dèl-
 lîk, *v.a.* سبجاق صوابله یقامتق sîjâk-
 qamât; فت (troubles) فت fit-yikamak; ویرمت
 fit-vèrmek, پرمق ویرمک pâr-
 mîk-vèrmek, تحریک ا tahrîk-et.
 Forage, *s.* چوق سور pèk-sèver, پک سور
 pèk-sèver; بوش دلیسی dèlissi; بوش
 بوش bish, بیهوده bîhûdê.
 Forage, *v.a.* قوجاغنه الرب اوخشامتق
 qûjâghnê-âlîp-òkshâmak.
 Forage, *s.* یمک ییمک yèyèjek, یمک yèmek,
 غید ghidâ. [diwânê.
 Forage, *s.* دیوانه "aklsiz" عقلسز dèli,
 دیوانه dèli, عقلسز dèli.
 Forage, *s.* مسخردلیق mîsakhârâlik.
 Forage, *s.* جسور دکل دلی jèssûr-
 dèkîl-dèli.
 Forage, *s.* (person) دیلی "aklsiz" عقلسز
 dèli, دیوانه dîwânê; (thing) عقلسز
 dèli.
 Forage, *s.* پا قدم ayak, قدم kâdım, پا pâ,
 پک pây, پک pây; (of hill) اتک êtek.
 Forage, *s.* ایاق باصمحق بر ayak-bâssâjâk-
 bîr; صفت sîfât, منزلت mènzêlèt.
 Forage, *s.* اوشاق ôshâk.
 Forage, *s.* پیاده قالدیری پیاده piyâdê-kâl-
 dîrîmî; پیاده بولی piyâdê-yòlu.
 Forage, *s.* اثر ایاق ایزی ayak-îzi; اثر
 îzer. [digîhî.
 Forage, *s.* ایاق یاصدیفی ayak-yâss-
 dîfî; اچون ichin ichun; ا, نه
 Forage, *s.* دن طولایی dan; دن دن dan-dòlayî;
 چونکه çûnkê, زیوا zîwâ; *c.* ینه
 that, *ad.* ینه yînê (ghèné).

Forage, *s.* اوته ət, اوته صمان arpa-
 -saman; —, *v.n.* ییمجکنی ارامتق
 yèyèjéghîni-âramak; — about, *v.n.*
 اوته بری قارشدره بری ارامتق
 ôtê-bèri-
 -kârîshdîrarak-âramak.
 Forbear, *v.n.* وازکچمک vâz-ghèchmek;
 جبر کندینی ضبط ا kèndîni-zâbt-et,
 جبر jèbrî-nèfss-et. [hàmmul.
 Forbearance, *s.* تحمل صبر aabr, تحمل tâ-
 Forbid, *v.a.* ایتمه دیو تنیه ا ètma-dèyü-
 -tènbih-et, یساقا نهی nèhy-et, یساقا
 yâssak-et.
 Force, *s.* زور zòr, کوچ ghyûch, قوت
 kûvvèt; جبر zèbr; اجبار îjbâr; —,
v.a. زورلامتق zòrlamak; جبرا zèbr-et,
 زورایی اجبارا îjbâr-et; by —, *ad.* زورایی
 zòràki, استمیهرک îstéméyèrek, جبرا
 zèbrân; to force a sale, طوندرو
 tûtdûra-bîldîghîna-
 -âltmak; — back, کیرو ایتمک ghèri-
 -îtmek, کیرو سورمک ghèri-sûrmek;
 — down, باشاغی باصمحق aashâghî-bâss-
 -mak; — in, ایچرو قاتمق ichèri-kâk-
 -mak; — out, سوکمک sâkmek.
 Forceps, *s.* ماشه mâshê, قساج kîsâj.
 Ford, *s.* کچید یری ghèchîd, کچید ghè-
 -chîd-yèri, معبر mà"bâr; —, *v.a.*
 کچمک ghèchmek; عبورا "òbûr-et.
 Fore, *s.* ایلروکی angdèki, اوکده کی ilèrîki,
 ایلروده کی ilèridèki; — and aft,
 گهمینک بوینجه ghèminîng-bòyünjê.
 Forefather, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdâd).
 Forefinger, *s.* شهادت پرمغی shâhâdet-
 -pârmaghî.

Forego, *v.a.* وازگچمک vāz-ghèchmek.
 Forehead, *s.* الڤن alin (ann), جبين jèbin,
 جهبه jèbhé.
 Foreign, *a.* Foreigner, *s.* اجنبى èjnébî.
 Foreland, *s.* برون bùrun.
 Forelock, *s.* ناصيه nāssiyyé.
 Foreman, *s.* استاد (ùsta), قالفه kalfa.
 Foremast, *s.* پرووه ديركى prùwa-dirèghi,
 باش ديركى bash-dirèghi.
 Foremost, *a.* اڤلرودهكى èng-ilèridéki.
 Foresail, *s.* ترنكèt.
 Foresee, *v.a.* قبل الوقوع حسا kàbla-'l-
 -vùkù "hiss-et.
 Foresight, *s.* بصيرت blāssirèt.
 Forest, *s.* اورمان òrman.
 Foretell, *v.a.* قبل الوقوع خبر ویرمک
 kàbla-'l-vùkù "khàbær-vèrmek.
 Forge, *s.* تیمورجی دکانی dèmirji-dúk-
 kyāni; تیمورجی اوجانی dèmirji-
 -òjaghi; —, *v.a.* ایشلمک ishlémek,
 دوگمک dùghmek; (a forgery), *v.a.*
 ساخته کارتی sàkhtékyārlik-et; —, *v.n.*
 ساخته کارتی sàkhtékyārlik-et.
 Forger, *s.* ساخته کار یاپیجی yàpji;
 ساخته sàkhtékyār.
 Forgery, *s.* ساخته کارتی sàkhtékyārlik;
 ساخته sàkhté.
 Forget, *v.a.* فراموشا ònòtmak, اونوتمق
 fèrāmūsh-et, نسیان nissyān-et.
 Forgetful, *a.* اونودر ònòdur.
 Forgetfulness, *s.* غفلت ghàflet.
 Forgive, *v.a.* بخشا "àfv-et, بخشا
 bakhsh-et, بخشلامق (bāghshālamak).
 Forgiveness, *s.* عفو "àfv; (by God)
 مغفرت māghfèrèt, غفران ghùfrān.

Fork, *s.* چتال chātāl; (for digging) [b]
 Forked, *a.* چتال chātāl.
 Förlorn, *a.* صاحبسز sāhibsiz.
 Form, *s.* شکل shèkil, بچم bichm
 هیئت sūrèt, هیئت hèy'èt; م
 (rèssim), عادت "ādèt; صورت sùri
 سر sira, پیکه pèykèh;
 —, *v.a.* تشکیل tèshl
 یاپمک yàpmak; اولمق òlm
 کیرمک hèy'ètina-ghh
 Formal, *a.* رسمی rèssimî;
 Formality, *s.* رسم (rèssim),
 "ādèti-rèssimiyé.
 Formally, *ad.* رسماً rèssman
 Formation, *s.* یاپش yàpish
 pālish; تشکیل tèshkil.
 Former, *a.* مقدمکی mùkka,
 سابق èssbāk.
 Formerly, *ad.* مقدما mùk;
 سابقکی sàbikā; بوندن اقدم bi
 نردن èvvallèrdā, اولرد
 لردé; اسکی زمانلرد
 larda.
 Formidable, *a.* قورقلور kòrl
 Fornication, *s.* زنا zinā, ت
 پارالیک).
 Fornicator, *s.* زانی zāni,
 Fornicatress, *s.* زانیه zān
 (òrosspò), فاحشه fāhshé
 Forsake, *v.a.* براتمق brāl
 tèrk-et, وازگچمک vāz-ghèchmek.
 Fort, *s.* قلعه kāl "à (kàylé), پ
 langha.
 Forth, *ad.* طیاره tāhra, طیاره dīshār
 to set —, بیان bèyān-et.

Fox, *s.* دلگی or تلکی tilki; شیطان shèy-tân, ولد vèled.
 Foxglove, *s.* اری قوانی lri-kòwlni.
 Fraction, *s.* کسر kèssir; پارچه pàrcha, 'جز' jùz, قسم kïssm.
 Fractions, *s.* کسورات kyùsūrât; vulgär —, کسراعاتاری, decimal —, کسراعاتاری, kèssari-â "shāri.
 Fractional, *a.* ترس tèrra.
 Fracture, *s.* قیرق kırık-yèri, قیرق kırık; —, *v.n.* قیرمق kırmak; —, *v.n.* قیرلمق kırılmak.
 Fractured, *a.* قیرق kırık.
 Fragile, *a.* قولاق قیریلور kòlay-kırılır; اینچه inja, یوققه yùfka; ضعیف zâ'if; متانیتسز mètânètsiz.
 Fragment, *s.* دوکندی kàrinti, قیرندی dükuntu; پارچه pàrcha, قطعè kit'â, قسم kïssm.
 Fragrance, *s.* کوزل قوقو ghyùzèl-kòku, قوقو kòku, رایحه rā'ihè, بوی bùy.
 Fragrant, *a.* کوزل قوقولو ghyùzèl-kòkulù, معطر mù'attàn, خوشبو kòabbù.
 Frail, *a.* اینچه inja, یوققه yùfka; ضعیف zâ'if, متانیتسز mètânètsiz; نازک nāzik; عقیفه ghayri-"âfifè.
 Frailness, Frailty, *s.* عدم متانت "âdımı-mètânèt; عدم عفت "âdımı-"ifèt.
 Frame, *s.* چرچووه çhèrchivè; بنیان bünyan, بنیاد bünyād; —, *v.a.* ترتیب à.
 France, *s.* فرانسè Frānsa. [tèrtib-et.
 Franchise, *s.* معافیت mù'afiyèt; امتیاز imtiyāz.
 Frank, *a.* کتم ایتمیوب طوغری سویلر kètm-etmeyub-dòg/hu-sùwèyler.

Frankincense, *s.* کونلک ghyànluk, [bùk
 Fraud, *s.* حیلè hīlè. [bùk
 Fray, *s.* غوغا kàwgha.
 Freckle, *s.* میل sīl.
 Free, *a.* آزاد sèrbèsst, سربست (of a trade) گدکلو ghèdikli; —, آزاد à.
 Freebooter, *s.* حیدود hàydūd.
 Freedom, *s.* سربستلیک sèrbèsst-azād sèrbèstiyèt, آزاد (of a trade) آزادلیک àzādlik; —, آزادلیک.
 Freehold, *a. & s.* ملک mùlk. [ghè
 Freemason, *s.* فارماصون fārmāsūn.
 Freewill, *s.* اراده'ی ایراده'ی irādè'î-jüz'iy
 Freeze, *v.n.* طوکمک dōngmak, جمده mùnjemid-òl; —, *v.a.* طوکدومق dōngmak.
 Freight, *s.* نول nèvl (nàvlm); باری yùk, حملوه hèmülè; —, *v.a.* بارلایمق nèvlla-tòtmak; یوکلتمک yùkltm, تولدومق dōldurmak.
 French, *a.* فرانسز frānsiz.
 Frenchman, *s.* فرانسز frānsiz.
 Frenzy, *s.* چلغینلیک çhèlghinlik, نیت jinnèt, جنون jùnùn.
 Frequent, *a.* صیق sīk; —, *v.a.* نیاوغرامق chòk-ghitmek, sīk-dòg/hramak. [ch
 Frequently, *ad.* صیق صیق sīk-sīk, نیاوغرامق.
 Fresh, *a.* تازه tàzè; (water) طاتلو tàt (new) یگی yèngi; (cool) سیرین sèrin (horse) اویناق òynak; (wind) نیجه sīkja.
 Fret, *v.n.* قسابوت kassàvèt-et, را

- kidnet; —, *v.a.* كوجه كتمك *kōjeh-ktmek*.
gōjeh-ghitmek.
- Frable, *s.* قولاى از ياور *kōlay-ézilir*, قولاى
 و تاور *kōlay-ōfānir*.
- Fraction, *s.* سورشمه *sūrunmē*, سورشمه
surushmē. [jūm 'ā-gbyūnu.
- Friday, *s.* جمعه *jūm 'ā*, جمعه كوني
 Friday, *s.* دوست *dōest*, محب *māhibb*,
 محب *mūkhbiis*.
- Headly, *s.* (person) دوست *dosst*;
 thing) دوستانه *dōestānē*.
- Headship, *s.* دوستلق *dōestlāq*, محبت
māhābbēt; خلوص *khūlūss*.
- Hate, *s.* فرقتين *firkatin*.
- Hat, *s.* قورقو *kōrkū*, خوف *khāvf*.
- Hatten, *v.s.* قورقوتتمق *kōrkūtmāq*,
 اخافه *ikhāfē-et*, تخريف *tākhwif-et*.
- Heartful, *s.* قورقولو *kōrkūlu*, قورقونچ
kōrkūnč, مخوف *mākhōf*.
- Hege, *s.* صاچاق *śāčāq*; —, *v.a.*
 اطرافنه پرواز كى *ōtrāfānē - pērōwāz-*
ghābi-ōl.
- Fro et, to and fro, اوته بئرو *ōtē-bēri*,
 ائنه بئينه *ānē-bēyēnē*, اشافي بئزى
āshāfi-bēyēz.
- Frock, *s.* فستان *fistān*.
- Frog, *s.* قوربغه *kōrbāghā*; (horse's)
 دن *dan*. [طبان *tāban*.
- Fruit, *s.* انگ *āng*, يوز *yūz*, پيش *pīsh*.
- Furrier, *s.* منبر *minir*, سرحد *sēr-hādd*.
- Fust, *s.* طوك *dōng*, قراغى *kīrāghā*.
- Fusty, *s.* صوغوق *sōghūq*, طوكيور *dōngiyor*.
- Futh, *s.* كپك *kyāpuk*.
- Fuwa, *s.* قاش چاتمى *kāsh-chātmāsi*;
 —, *v.a.* قاش چاتتمق *kāsh-chātmāq*.
- Frozen, *a.* طوكمش *dōngmush*, منجمد
mūnjēmīd.
- Fruit, *s.* يemiş *yēmīsh*, ميوه *mēyvē*, ثمره
sēmērē; محصول *māhsūl*.
- Fruitful, *a.* برکتلو *bērēkātli*, محصولدار
māhsūldār.
- Fruitless, *a.* بوش *bōsh*, بيهوده *bīhūdē*,
 نافله *nāfilē*, فائدهسز *fā'idēssiz*.
- Frustrate, *v.a.* بوزتمق *bōztmāq*, سخته
sēktē-vārmēq, مانع او *mānē 'ōl*.
- Fry, *s.* (of fish) باتن ياورسى *bātn-yāv-*
rīsi; (lamb's, &c.) جگر *jīgār*;
 (dish) تاوه *tāwā*; —, *v.a.* تاورده
 قاورتمق *tāvōdē-pīshirmēq*, تاورده
 پشورتمق *tāvōdē-pīshirmēq*, تاورده
 پشورتمق *tāvōdē-pīshirmēq*, تاورده
 پشورتمق *tāvōdē-pīshirmēq*.
- Fryingpan, *s.* تاوه *tāwā*. [كومور *kyōmar*.
- Fuel, *s.* ياقه جق *yāqējāq*, اوطون *ōdūn*;
 Fugitive, *s.* and *s.* قاجقين *kāčqīn*,
 فرارى *fīrārī*.
- Fulcrum, *s.* مسند *mēssnēd*.
- Fulfil, *v.a.* يرينه كتورتمق *yārīnē-ktōr-*
tirmēq, اجرا *ijrā-et*, ايفا *ifā-et*.
- Full, *a.* طولو *dōlu*, طولغون *dōlghūn*, مملو
mēmlū; — moon, بدر *bēdr*, ايك
 اون بشى *āyīng-ōn-bēshī*.
- Fuller's-earth, *s.* كل *kil*.
- Fumigate, *v.a.* توتسيلتمك *tōtsūlātmēq*,
 توتسى ويرتمق *tōtsūlātmēq*,
 توتسى ويرتمق *tōtsū-vārmēq*.
- Fumigation, *s.* توتسى *tōtsū*.
- Fun, *s.* شقا *shāqā*, ايلنجه *āylēnčē*.
- Function, *s.* خدمت *khēzmēt*, ايش *āsh*.
- Fund, *s.* خزينه *khāzīnē*, سرمايه *sērmāyē*.
- Fundamental, *s.* اصلى *āssālī*, اساسى *āsāsī*.

Funeral, *s.* جنازه الایي jènâzê-lâyi.
 Funk, *s.* قورقو kòrkv.
 Funnel, *s.* حونی hùni; بوری bòrv.
 Funny, *a.* تحاف tühâf. [پوصه pòssa.
 Fur, *s.* كورك kyàrk; (dirt) كير kir,
 Furious, *a.* حدتلو hiddèti, قیزغین kiz-
 ghin; پك سرت pèk-sèrt, حدید
 hâdid, شدید shèdid.
 Furnace, *s.* اوجاق òjak.
 Furnish, *v.a.* (give) ویرمک vèrmek; (sell)
 دوشمهك dushémek; (a house)
 دوشمهك dushémek; (a house by the agency
 of another person) دوشتمك dush-
 Furniture, *s.* دوشمهك dushémek. [نتمك.
 Furrier, *s.* كوركچی kyàrkju.
 Further, Furthermore, Furthest, *v.*
 Farther, &c. [غضب ghàzab.
 Fury, *s.* حدت hiddèt; شدت ahiddèt;
 Fuse, *v.s.* اریمک èrimek; —, *v.a.*
 ارتمک èritmek; —, *s.* فتیل fitil;
 تاپه tàpa. [èrimish.
 Fusion, *s.* اذابه izâbê; in —, ارمش
 Fuss, *s.* تلاش tèlash; to make a —, *v.s.*
 تلاش tèlash-et.
 Fustian, *s.* شیطان بزى shèytân-bèzi.
 Futile, *a.* بوش bòsh, بیهوده bîhüdê,
 فائدهسز fâ'idèssiz, نافله nâfilê.
 Futility, *s.* بیهوده bîhüdêlik; بیهوده
 بیش bîhüdê-ish.
 Future, *a.* كله جك ghèlèjek, اتی âti,
 كله جك زمان s. —, اوله جق
 ghèlèjek-zâmân; in —, ad. اتیده
 âtida, بوندن بویله fi-mâ-bâ'd, فیما بعد
 bündan - bûylê, بوندنصره bündan-
 -sògra.

Futurity, *s.* كله جك زمان ghèlèj
 -zâmân.

Fye, *inf.* عیب "âyb, اوطان ütân.

G.

Gabion, *s.* طایبه سپدی tâbiya-sèpedi.
 Gad about, *v.s.* یلازتی ایدوب كرمك
 hàylâzîfk-èdup-ghèzmek.
 Gadfly, *s.* اتى سنكى at-sinègli.
 Gaiety, *s.* فراح fèrah, جنبش zûnbush
 Gain, *s.* قزانج kyâr, قزانج kâzanj; —, *v.*
 قزانمک kâzanmak, کارا kyâr-
 قزانمک vâssîl-òl, یتشمک yètishme
 قزانمک àyartmak; — over, قزانمک
 àyartmak; — upon, لمرولیوب
 قزانمک ilèrilyup-tûtâjak-òl;
 ground, قزانمک yèr-kâzanmak
 قزانمک ilèrilemek; — time, قزانمک
 wâkîr-kâzanmak. [tèkzîb-
 Gainsay, *v.a.* انکارا inkyâr-et; ذیب
 Galata (a quarter of Constantinople),
 غلطه Ghâlâta. [bòra, فرطونه firtin
 Gale, *s.* صیقى روزگار siki-rûzghyâr; ه
 Gall, *s.* "هد, زهره zèhrê; ارت
 mèrârèt; (rub) یاره yâra; —, *v.*
 اینجتمک injitmek, یاره yâra-
 كوجه كتمک ghyùjê-ghîtmetek; —
 nutgall, *s.* مازی màzi.
 Gallant, *a.* جسور yiglit, یکیت
 دلایر dilâvèr, بهادر bâhâdir; —,
 عاشق "Ashik; زنیاره (zâmpara).
 Gallantry, *s.* یکیتلك yiglitlik, سارت
 jèssârèt; زنیارلتی (zâmparâlik).
 Gallery, *s.* دیوانخانه dîwânkhânê; ناره
 شرفهسى minârê - shûrfèssi; ستی

صوقاق *üsstü - ärtulu-yöl*, اورنیلو
 کویری *kyäpru*.
Galyr, *s.* چکدرمه *chëktirma*. [pràngha.
Galyr, *s. pl.* کورک *kyürëk*; پراغه
Galyr-slave, *s.* کورکلو *kyürëklu*; پراغهلو
praghali.
Ghālī (town of), *s.* کلیبولی *Ghālībōli*.
Ghālon, *s.* شرید *ahērid*.
Ghārt, *s.* دیرت نعل *dhart-(nāl)*; —, *v.n.*
 دیرت نعل کتمت *dhirt-(nāl)-ghitmek*.
Ghālvan, *s.* داراناجی *dār-āghāji*.
Ghālvanic, *s.* غلوانیقی *ghālvaniki*; —
Ghālvanik, *s.* غلوانیق طاقمی *ghālvanik-*
ghālvanism, *s.* غلوانیق *ghālvanik*. [tākimi.
Ghālvanik, *v.n.* قماراوینامتی *kūmār-ōyna-*
mak. [kūmārbāz.
Ghālvanik, *s.* قمارباز *kūmārji*, قمارباز
Ghālvanik, *s.* پنطالومبه *pāntalōmba*.
Ghālvanik, *s.* اوین *ōyun*; (chase) او *āv*,
 شکار *shikyār*, صید *sāyd*. [kūmārji.
Ghālvanik, *s.* قمارباز *kūmārbāz*, قمارباز
Ghālvanik, *s.* ارکک تاز *ērkek-kāz*. [bāluk.
Ghālvanik, *s.* طاقم *tākim*, سوری *sūru*, بلوک
Ghālvanik, *s.* کانفرینه *kānghrina*.
Ghālvanik, *s.* زندان *zindān*, حبسخانه *hābss-*
ghālvanik محبس *māhbēss*.
Ghālvanik, *s.* زندانجی *zindānji*.
Ghālvanik, *s.* ارالیک *āralik*, اچقلق *āchiklik*,
 اچق *āchik-yēr*.
Ghālvanik, *v.n.* اسنمک *ēssnēmek*; اچلمتی
āchikmak, اچق قالمتی *āchik-kālmak*;
 — after, — at, *v.n.* باتمق *bākmak*.
Ghālvanik, *s.* کیلیق *kilīk*, قیافت *kyāfēt*,
 کسوت *kisvēt*. [pp. محرف *mūhārrēf*.
Ghālvanik, *v.n.* تحریف *tāhrif-et*; تحریف

Garden, *s.* باغچه *bāghcha*; kitchen —,
 مسبزوآت باغچه سی *bōsstān*;
 سبزوآت باغچه سی *sēbzēwāt-bāghchassi* (*zērzawāt*).
Gardener, *s.* باغچوان *bāghchawān*.
Gargle, *s.* غرغره *ghārghara*; —, *v.a.*
 and *n.* غرغره *ghārghara-et*.
Garlic, *s.* صارمصق *sārimsāk*.
Garment, *s.* ثوب *rūba*, روبه *sēvb*.
Garnet, *s.* لعل *lā'ī*.
Garret, *s.* طوان آراسی *tāwan-ārassi*.
Garrison, *s.* قلعه ده موجود اولان عسکر
kāl'āda - mēvjūd - òlan - "āsskēr,
 مستحفظین عسکری *mūstāhfizīn-*
 " *āsskēri*, اوطوراق عسکری *ōturāk-*
 " *āsskēri*; —, *v.a.* عسکر قومتی
 " *āsskēr-kōmak*; اوطورومتی *ōturmak*;
 to be in —, *v.n.* اوطورومتی *ōturmak*,
 اوطوراق *ōturāk-ōl*.
Garter, *s.* دیز باغی *diz-bāghī*.
Gash, *s.* بچاق یاروسی *bichāk-yārassi*.
Gasp, *s.* نفس *nēfess*; —, *v.n.* همان
 نفس الهمامتی (*hēmām*)-*nēfess-ālama-*
Gate, *s.* قاپ *kāpi*, باب *bāb*, در *dēr*. [mak.
Gateway, *s.* قپوالتی *kāpi-ālti*.
Gather, *v.a.* (pluck) قوپارمتی *kōpārmak*;
 — up, — together, طوپلامتی *tōplamak*,
 دیوشرمک *dēvshirmek*, جمعاً *jēm* "—
 -et"; —, *v.n.* طوپلانمتی *tōplanmak*;
 جراحت طوپلانمتی (*fester*) *jērāhāt-*
tōplanmak. [*v.a.* اولچمک *ālichmek*.
Gauge, *s.* چاپ *chāp*; اولچی *ālchu*; —
Gauntlet, *s.* زره الدوانی *zīrh-ēldivēni*.
Gauze, *s.* بورمچک *bārumjik*; wire-
 gauze, تلدن اورمه *tēldan-ōrmē*.
Gay, *s.* ایلتجه لو *jānbūshlu*, جنبشلو

- èylänjîfi; كيف kèyf; اچق àchq, èylänjîfi; كيف kèyf; اچق àchq, پارتق pàrlàk; فرأح fèrâh.
- Gaze, *s.* سيرجى كى باقى sèyrji-ghibi-bàkîsh; —, *v.n.* سيرجى كى باقى sèyrji-ghibi-bàkîmek. [àhû.
- Gazelle, *s.* اهو jèyrân (jèylân) جيران.
- Gazette, *s.* تقويم وقائع ghàzèta, غزته tàkwîmî-vàkâ'î'.
- Gear, *s.* طاقم tàkîm, اداوات èdâwât, طاقيلو àwadânîk; in —, طاقيلو tàkîlî; out of —, طاقيلو دكل tàkîlî-dîghîl. [larîni-kèssmek.
- Geld, *v.n.* طاشا قلوبنى كىسمك tàshak-Gelding, *s.* باركبر, اكدش èghdîsh (bèghir.
- Gem, *s.* جواهر jèvhâr (pl. جواهر jèwâhîr).
- Genealogy, *s.* نسب nèssab.
- General, *s.* پاشا pàsha; مشير mùshîr; سردار sèrdâr, سرعسكر sèr-àsskær, فرىق fèrik; lieutenant —, ميرلوا mîrî-llwâ; —, *a.* عمومى "ümümî; in —, generally, ad. أكثريا èkâriyyâ.
- Generalissimo, *s.* سردار اكرم sèrdâr-èkrèm.
- Generate, *v.n.* ايراشا, حاصل ا irâss-et.
- Generation, *s.* عصر واحد ادملى èssri-wâhid-âdamlari; تىكون tèkè-vun; تناسل tènâssul; organs of —, الات تناسل àlâti-tènâssul.
- Generosity, *s.* جومرد sâkhâvèt, جومردك jòmærdîk; كرم الشيم kærîmu-'sh-shiyèm.
- Generous, *a.* سخاوتلو sâkhâvetli, جومردك jòmærd; كرم الشيم kærîmu-'sh.
- Genesis, *s.* تورات tèvrât. [-shiyèm.
- Genie, *s.* جن jîn, جنى jinnî.
- Genius, *s.* استعداد isatî'dî هنر hùnær; هنر صاحبى hùnær-sâhibî.
- Genoa, *s.* جنويز jenvîz.
- Genteel, *a.* تميز tèmîz; (person) كى كياهي-زادè kîahi-zadè; افندى èfendî; (law) حانم hànîm.
- Gentle, *a.* ملايم mùlâyîm, يواش yâwâsh; مظلوم mùzîlûm; طاتلو tàtî.
- Gentleman, *s.* كىشى زادè kîshi-zadè; افندى èfendî; بكزادè bèghzadè.
- Genuine, *a.* خالص khâlîss, صحيح sâh khâlîss.
- Geography, *s.* جغرافيا jaghrâfiya.
- Geology, *s.* علم طبقات ارض "ilmî-tâkâtî-ârz.
- Geometer, Geometrician, *s.* هندس mùhèndîss, اهل هندسه èhli-hèndèss.
- Geometry, *s.* هندسه hændèssâ.
- Georgia, *s.* كورجستان ghûrjîstân. [ghûrjî.
- Georgian, *s.* كورجى ghûrjî; —, *a.* جى.
- Geranium, *s.* ساردليه چياچكى sârdêli-çhîçhèghî, ابه كو مچى èbè-ghyûm.
- Germinate, *v.n.* سورمك sùrmek, فالزنىمك kyèk-sâlmak, فالتمق lîlmek.
- Get, *v.n.* (procure) پيدا پèydâ-مك tàhsîl-et; —, *v.n.* (go) گىتmek; (become) اولتمق òlmak; above, دن زياده يوقارى يه چىتمق, —abroa -ziyâdè-yûkârîya-çhîtmak; —abroa بر اولتمق sùwèylîlmîmek, نىهر-òlunmek; دويولتمق døyulma; طيشارى كتمك dîshârî-ghîtmek; a fall, دوشمك dùshmek; — a fall

یاریشمک yârleahmek ; — away,
 قورتلمق kûrtılmak ; ایرلمق ayrıl-
 ma ; چیقمتن chikmâk ; —, *v.a.*
 چیقارمق chikârmak, ایرمق âyrmak,
 سۆکتمک söktemek ; قورتارمق kûrtarmak ;
 — before, اوکنه وارمق ânguna-vârmak ;
 — by heart, از برلمک ezberlêmek ;
 — clear, *v.* — away ; — down, *v.a.*
 ائتمک âtemek ; *v.a.* اندرمک êndirmek ;
 — forward, ایلرولمک ilêrilmek ; —
 in, کیرمک ghirmek ; — off, *v.* —
 away ; — on, ایلرولمک ilêrilmek ;
 اوستنه چیقتمق ùstuna-chikmak ;
 بئتمک binmek ; کیمک ghiymek ;
 — out, *v.* — away ; — ready, *v.a.*
 حاضرلمق hâzirlanmak, حاضر حاضر-
 ol ; —, *v.a.* حاضرلمق hâzirlamak,
 حاضر hâzir-et ; — the better of,
 کاککندان kâkkından-ghâlmek ;
 یتمک yâtemek ; غالب او ghâlib-ol ;
 ساوشدورمق sâwushdurmak ; —
 through, *v.a.* کچمک ghêchmek ; —,
 کچورمک ghêchirmek ; — to-
 gether, *v.a.* توپلانمق tûplanmak ; —,
 توپلمق tûplamak ; — up, *v.a.*
 چیقارمق çikmak ; —, *v.a.* قالدیرمق
 kaldirmek ; کیرمک dikmek ; — well, ایوا iyi-
 ol. افاق تبولمق ifâkât-bûlmak ; —
 with child, *v.a.* کبه قالمق ghêbê-kâl-
 mak ; —, *v.a.* کبه ا ghêbê-êt ; — you
 gone, ای هایدی کیت hâydi-ghit,
 هایدی ییکل شوران yikil-shûradan ;
 هایدی سکرد hâydi-sikdir.
 Ghost, *s.* خیاله khâyâlê ; روح rûh,

جان jân ; Holy Ghost, روح القدس
 rûhu-'l-kûdûss ; to give up the —,
 جانى تسليم روح tesselimi-rûh-et ;
 چاننى چيقيمتن çânî-chikmak.

Giant, *s.* طاغ کبی ادم dâgh-ghibi-âdam.

Gibbet, *s.* دارا غاجى dâr-âghâji.

Gibraltar, *s.* جبل التثر Jêbel-târ.

Giddiness, *s.* سر سملک sêrsêmlîk ; باش
 کوزلر قارمسی bash-dênmesi,
 گھیؤزلر-کارارماسی ghyûzlar-kârarmassi ;
 “اکلسلیز” عقیلسلیز khl-sîzîk,
 خفت مزاج khiffeti-mîzâj.

Giddy, *a.* عقیلسز sêrsêz ;
 to be —, باشی دونمک bashi-dênmek,
 گھیؤزلری قارمق ghyûzleri-kârarmak.

Gift, *s.* هدیه hediyyê ; عطیه ‘âtîyyê,
 بخشش in‘âm ; انعام ihsân,
 بکھشیش bâkshîsh ; موهبه, الاهیه mèvhibé-i-
 ilâhiyyê. [جسیم jêssim, مفرط mêfrêt.

Gigantic, *a.* بیوک biyûk, عظیم ‘âzîm,

Gild, *v.a.* یالدزلماق yaldîzlamak,
 تذهیب تêzhîb-et.

Gilding, *s.* یالدز yaldîz. [kûlklari.

Gills, *s. pl.* بالغک تولتلی bâlîghîng-

Gimlet, *s.* بورغی bûrghî.

Gimp, *s.* قیطان (ghâyâtân).

Gin, *s.* (spirit) راقی râkî, عرق ‘ârak ;
 چرغ (trap) طوزاق tûzak ; (machine)

Ginger, *s.* زنجفیل zênjéfîl. [charkh.

Gipsy, *s.* چینگانه (chinghâni) کبتی kîbtî.

Giraffe, *s.* زرافه zûrafâ (zûrafâ).

Gird, *v.a.* قوشاتمق kûshâtmak ; — up
 (a horse) قولاننى چکمک kûlânîni-
 -chêkmek, — one’s self, قوشاتمق
 kûshânmak.

Girdle, *s.* کمر kûmmar, قوشاق kûshâk.

Girl, *s.* قیز kız.
 Girt, *v.a. v.* Gird.
 Girth, *s.* محیط mähit, چورر chèvré;
 horse's — bands, قولن kòlän.
 Give, *v.a.* ویرمک vèrmek, virmek;
 اعطا i"tä-et; حاصل hässil-et; —
v.n. (stretch) اسنمک èsnémek;
 (frost) کوشه مک ghèvshémek; —
 a call, چاغری ویرمک chàghirivèrmek;
 اوغرای ویرمک oghrayivèrmek; — a
 guess, بلی ویرمک bilivèrmek; — a
 guess, بر تخمین ا باقی ویرمک bir-tàkhmîn-et; — a look, جهاز ویرمک
 bhàzivèrmek; — a portion, جهاز ویرمک
 jhàz - vèrmek (chèhiz); — away,
 ویر ویرمک vèrivèrmek, هبأ hibé-et;
 — back, — back again, کیرو ویرمک
 ghèri - vèrmek; — battle, جنگه
 jènghé-bàshlamak; — ear, باشلمق
 kùlak-vèrmek; — forth, اعلان
 i"län-et; — ground, چکلمک
 ghèri - chèkilmek; سوزندن دنومک
 sèzundən-dènmek; — a hand, یاردم
 yàrdım-et; — heed, دقت dikkät-
 -et; — in charge, تسلیم tèssalim-et;
 — judgment, اعلام i"lām-et; — the
 lie, تکذیب tèkzīb-et; — notice,
 خبر ویرمک khàbər-vèrmek; — one
 joy, تبریک tèbrīk - et; — leave,
 رخصت izin-vèrmek; ویرمک
 rùkhsàt-vèrmek; — one's
 mind, افکارینی بیان èfkyārini-bèyān-
 -et; — one's mind to (a thing),
 دوشمک sàrfi - zihn - et, صرف ذهن
 dūshmek, توغلا tèvaghghul - et,

مشغول mèshghul-òl; — out,
 دیشاری ویرمک dīshāri-vèrmek; ا
 i"län-et; — *v.n.* یورلمق yòrlım
 اوصانمق ùssānmak; دوکنمک dùkī
 mek; — over, *v.a.* تسلیم tèssalim-
 دورا dèvr-et; — *v.n.* واز کچمک wāz-
 ghèchmek; کسلمک kèssilme
 — place, چکلوب یرویرمک chèklob
 -yèr - vèrmek; — suck, ریمک
 èmzirmek, بسلمک bèssèlmek; —
 alip, صاوشمق sāwushmak; —
 تسلیم tèssalim-et; سویمک sùwèy
 mek; — warning, خبر ویرمک khàb
 -vèrmek; — way, قیرلمق kīrilmə
 قوپمق kòpmaq; یقلمق yīqlımə
 بوزلمق bòzılmak.

Glad, *a.* ممنون mèmnnün, مسرور mèsrri
 to be —, ا حظا hāzz-et, نوشلمق
 khòshlanmak. [سرور sùrt]

Gladness, *s.* ممنونیت mèmnnūniyyi

Glance, *s.* باقش bākish; — *v.n.* مک
 sèkmeq; — over, کوز اتمق ghyè

Gland, *s.* بیض bèyz (bèz). [Atma]

Glare, *s.* پک پارلایش pèk-pàrlayish

v.n. پک پارلامق pèk-pàrlamak; —

کوزلری اتش کمی اوله رق باقمق ghyè

léri-àtèsh-ghibi-òlarak-bàkmak.

Glass, *s.* بللور jām, جام billū

(drinking) قدح kàdeh; (lookin

telescope) دوربین dūrbīn (dūrbun

hour) قوم ساعت kùm-sā"at.

Glaze, *s.* سر sùrt; — *v.a.* کچورمک

jām-ghèchirmek; جام قاپلمق jām

Glazier, *s.* جامچی jāmji. [-kàplama

شعاع *shù'ā'*; —, *v.n.*
 پارلاماك. [akip-ghèchmek.
 قوب كچمك *kàymak*; قايمق
 پارلايش *pàrlayish*; —, *v.n.*
 پارلاماك.
 كوره *kyùrē*.
 كروي *kyùrévi*. [hàbāb.
 حباب *hàbbē*, دانه *dānē*;
 كرانلىق *kàranlık*; كرانلىق
 مغموميت *māghmūmiyyet*.
 كرانلىق *kàranlık*; مغموم
 مغموميت *māghmūm*. [tēmjid-et.
 تمجيد *hāmd-et*, ا حمد *hāmd-et*,
 مشهور *nāmdār*, نامدار *nāmdār*,
 رونقلىق *rèvnāklı*.
 موجد *hāmd*; حمد *mējd*;
 شان *rèvnāklı*, رونق *shèvkēt*;
 شهرت *shùhrèt*.
 پارلاقلىق *pàrlāklık*; پارلاقلىق
 اورتمك *örtmek*.
 الدوانلىق (*aldīvën*) الدوانلىق
 كىسىلمك. [atèsh-kèssilmek.
 اتش كىسىلمك *yānmek*, يانمق
 توتقال *tùtkāl*; — *v.a.*
 توتقال ايله ياندىنىش
 كىسىلمك.
 اوبور *òbur*, اوبور *èkyül*.
 اوبورلىق *òburlik*.
 سىرىنىك *sivri-sinek*.
 كىسىلمك *ghèmirnek*.
 "izādē" ضاده *izādē*.
 يوريمك *ghitmek*, كىسىلمك
 دولاشمىق *dùrimek*; — about,
 باشلامىق *bāshlamak*;
 طيشارى چىقىمىق *dishāri-*

-chikmak; طيشارى كىسىلمك
dishāri-ghitmek; طاشلامىق
dāghālmak, نشر اولدىمىق
nèshr-òlunmak; —
 against, كارشى كىسىلمك
kārshi-ghitmek; — along,
 بد كىسىلمك
bèd-ghèlmek; — along,
 همان كىسىلمك *(hēmən)-ghitmekda-òl*;
 — ashore, قرىه چىقىمىق
kàraya-chikmak; قرىه او طورمىق
kàraya-òturmak; — astray,
 يولنى شاشمىق *yòlunç-shāshirmak*;
 فنا يوله صابمىق *fēna-yòla-sāpmak*;
 — asunder,
 كوپمىق *kòpmak*, كىسىلمك
kèssilmek; — away,
 كىسىلمك *ghitmek*; — back,
 كىسىلمك *ghèri-ghitmek*; — back-
 wards, كىسىلمك
ghèrilèmek; —
 تىرس يوريمك *tèrs-yùrimek*;
 — backwards and forwards,
 كىسىلمك *ghidup-ghèlmek*;
 — down,
 انمىق *ènnek*; باتمىق
bātmak; — for,
 كىسىلمك *ghidup-almak*;
 — forth, نشر اولدىمىق
nèshr-òlunmak;
 دونمىق *chikmak*; — from,
 دنمىق *dènmek*, ايرلمىق
àyılmak; — halves,
 پايلاشمىق *pāylashmak*;
 — in, كىسىلمك
ghirmek; كىسىلمك
ichèri-ghitmek; — off,
 بوزلمىق *bòzulmak*,
 كىسىلمك *ghidivèrmek*;
 بوزلمىق *bòzulmak*,
 اويمامىق *òymamak*, اولمامىق
òlmamak; كىسىلمك
kèssilmek; كىسىلمك
ghèchmek; باطللامىق
atèsh-almak; اتش المىق
pātlamak; اوچمىق
ùchmak; — on,
 دوزمامىق *ilèri-ghitmek*;
 دوزمامىق *dùrmamak*,
 قالمامىق *kālmamak*,
 فارغ اولمامىق
fāriğ-òlmamak; اويمامىق
òymak, اولمامىق
òlmak, كىسىلمك

- ghilymek; — out, طیشاری چیقمت *ghiyàzèl*; جک
dishàri-chikmek; سونمک *sènmek*,
 او منطقی *mùntâfi-ol*; — over, کچمک
ghèchmek; اوستندن کچمک *ùsstun-*
dân - ghèchmek; کوزدن کچورمک
ghyàzdân - ghèchirmek; کزیمک
ghèzmek; یوقلامق *yòklamak*;
 — through, ایچندن کچمک *ichindân-*
ghèchmek; کوزدن کچورمک *ghyàz-*
dân-ghèchirmek; let go the anchor!
 فوندا *fònda*.
 Goad, *s.* اوکندره *əghāndérè*; —, *v.a.*
 دورتشدرمک *dùrtshdèrmek*, دورتمک
dùrtmek. [màhàlli-màksùd.
 Goal, *s.* محل مقصود *sàr-mènzil*, سارمنزل
 Goat, *s.* کچی *kèchi*; he —, ارکچ *ərghech*.
 Goblet, *s.* پیاله *jām*, جام *kàdeh*, قدح
plyālè. [lāh.
 God, *s.* اله *āllāh*, تنگری *tānghri*, اله
 Godhead, *s.* لاهوت *lāhūt*.
 Godly, *s.* صالح *sālīh*, دیندار *dindār*.
 Goitre, *s.* اور *ūr*.
 Gold, *s.* الذهب *sèheb*, زر *zèr*, التون *āltin*.
 Goldbeater, *s.* ورقچی *vàrakji*.
 Golden, *a.* زرین *zèrin*, التون *āltin*.
 Goldfinch, *s.* سقا قوشی *sàka-kùshu*.
 Gold-lace, *s.* سرمه *sirma*.
 Goldsmith, *s.* قویومچی *kùyumju*.
 Gonorrhœa, *s.* بل صوغوغی *bèl-sòghughu*.
 Good, *s.* خیر *khàyr*, ایولک *iyilik*,
 فلاح *fèlāh*; —, *a.* ایو *iyi*; یرار *yàrar*.
 Good-humour, *s.* کیف *kèyf*; to be in a
 —, کیفی *kèyfi-òl*.
 Good-humoured, *a.* کولر یوزلو *ghyàlzr-*
yùzlu, دارلیمز *dàrlimèz*.

Goodly, *a.* کوزل *ghyàzèl*; جک
biyujèk, خیلی *khàyli*.

Good-nature, *s.* ایو طبیعت *iyi-tàbi'*

Good-natured, *s.* طاتلو *iyi*, ایو
ghyàzèl-khòylyu.

Goodness, *s.* ایولک *iyilik*.

Goods, *s. pl.* اشیا *èshyā*, امتعه *èmta*
 امال *èmvāl*, مال *māl*.

Goose, *s.* قاز *kāz*; tailor's —, اوتی

Gooseberry, *s.* بکطاشی اوزومی
tāshi-òzumu.

Gorge, *s.* بوغاز *bòghāz*; —,
 طیقماق *dòyurmak*; دو یورماق

mak; —ed, *p.p.* سویمش *dòymu-*
tikānmish; to become

v.a. دویمق *dòymek*; طیقماق *tik-*
mak.

Goaling, *s.* قاز یلازی *kāz-pālazi*.

Gospel, *s.* انجیل شریف *injili-ahèrif*.

Gossamer, *s.* شیطان عربیسی *shèyti-*
 —"arabassi. [èn

Gossip, *s.* بوشبوغاز *bòsh-bòghāz*; س

Gourd, *s.* قباق *kābak*.

Gourmand, *s.* شکمپرست *shikèmpèrèt*

Gout, *s.* نقریس *nikriès*.

Govern, *v.a.* حکومت *hùkyùmèt-*
 ایداره *idārè-et*, ربط *zàbt*
 —*ràbt-et*.

Government, *s.* حکومت *hùkyùm-*
 ایداره *idārè*, ربط *zàbt-u-ràl*

وکلای دولت *vùklāi*
-dèvlèt; وکلای طاقمی *vùklāi-tākimi*.

Governor, *s.* والی *vāli*, مصرف *mùt-*
 ساریف *sàrrif*, متسلم *mùtèssèllim*; lieutenant

—, قائممقام *kā'im-màkām*.

Gr. s. (woman's) نسطان fisstan;
outer) جبهه jùbbé; بیش
bîsh; (inner) انباری ànbârî.

Grac. s. کرم kâram, لطف lûtf, عنایت
lûtf, احسان ihsân; لطافت

حس hûssn, حسن نزاکت nèzâkât, زاکت
zâkât, دعا dû"â; تشکر teshèkkyur, شکر

غفران mâghfêrèt, مغفرت; غفر
ghîfrân; your — ذات عالیری zâti-

zâti-dêv, دولتلی zâti-dêv-

lîdîrî; his — فحامتلو fâkhâmêtîd;
— v.a. تزینا tazyîn-et, زینت او

hûssanlu, نازک
nâzik, نزاکتلی nèzâkêtîli.

Gracious, s. (person) کریم kèrim, لطیف
lûtf, نازک "inâyetykâr, عنایتکار

lûtf; (act or word) عنایت
lûtf-vâ-"inâyety-âmîz, کریمانه

"inâyetykârânê, عنایتکارانه
nâzikyânê, نازکانه

Gradation, s. درجه dèrjê; تدریج tèdrîj.

Gradual, s. تدریجی tèdrîjî; —ly, ad.
تدریجی tèdrîjî; "علی التدریج

Grat. s. قلم اشیمی kâlxim, قلم
ashîmî; —, v.a. اشلاتمق shâlatmek;

اشلامق shâlamak, اشلامق

Grain, s. حبه dâné (tânê), حبه hâbbé;
ذخیره zakhîrê; تخم tûkhum; (of

wood) طمر dâmar; to go against the
grain, ادیمک کوجنه کتمک adâmîng-

ghîjûmê-ghîtmek.

Grammar, s. صرف و نحو sârf-u-nâhv.

Grammar-school, s. مکتب عرفان mèk-

Grainary, s. انبار ànbâr. [tzb-i-"irfân.

Grand, a. عظاملو biyuk; بیوک biyuk;
mêtli; طنطنه لو tàntanali.

Grandee, s. رجال کباردن بری rijâli-
kibârdan-bîrî, اعظامم رجالدن بری
â"âzîmi-rijâldan-bîrî.

Grandeur, s. عظامت "âzâmêt, طنطنه
tàntanê, هیبت hâybêt.

Grandfather, s. بیوک بابا biyuk-bâba,
داد dâdê, جد jêdd. [turâk-kêlâm.

Grandiloquence, s. طمطراق توم-
tôm, کلامی طمطراق kèlâmî-

-tôm-turâk. بیوک والدê biyuk-vâlidê.

Grandmother, s. بیوک انا biyuk-âna,

Grandson, s. طورون tûrun, حفید hâfid,
نبره nèbirê.

Grand-Vizier, s. صدر اعظم sâdr-â"zâm.

Grant, s. فرمان ihsân; احسان fêrmân,
برات bërât; —, v.a. ویرمک vèrmek,

تسلیم et, تسلیم ihsân-et; احسان
têsalîm-et, فرض fârz-et; "اعتراف

Grape, s. اوزوم üzum; — shot, مسکت
mîskêt, صالقم sâlkîm.

Grapple with, v.a. اوغراشمق oghrash-
mak, چکشتمک chèkishmek.

Grasp, v.a. طومتق tûtmek, قاورامق
kâwramak, قبض kabz-et.

Grass, s. اوت ôt.

Grasshopper, s. چکرکه chèkirghê.

Grassplot, s. چیم chîm.

Grate, s. اوجاق ôjak; اسقاره isqârê;
—, v.a. رنده لیمک rëndêlêmek; —,

v.a. سورنمک sûrunmek, غمجهردامق
ghîjirdamak; — on one's feelings,

ادیمک بدینه کتمک adâmîng-bêdîne-

Grateful, *a.* متشكر mùtèshèkkir, شاکر النعمه shākīru-'n-ni' mē.
 Grater, *s.* رندة rēndē.
 Gratification, *s.* ممنونیت mēmnū-niyyèt, صفا əlfā; نعمت ni'mèt; بخشش bākhshish, احسان ihsān, انعام in'ām; خشنودی khōsh-nūdiyyèt; حظ hāzz, حظ نفس hāzzi-nēfs.
 Gratify, *v.s.* ممنون مēmnūn-et, صفا ویرمک khōshnūd-et; خوشلاندرمتی khōshlandírmak; حاصلā hāssil-et; اجرا ijra-et; اقتضاسنی اجرا iktizāssini-ijra-et; اویمق, تابع او ōymak, tābi'ol.
 Gratis, *ad.* بادھوا bādi-hēwā (bēdāwa), مجاناً mējānan.
 Gratitude, *s.* شکر shūkr, تشکر tēshèk-kyur, شکرانیت shūkrāniyyèt.
 Gratuitous, *a.* بادھوا bādi-hēwā (bēdāwa).
 Gratuity, *s.* بخشش bākhshish, احسان ihsān, انعام in'ām.
 Grave, *s.* مزار mēzār, قبر kabr, مقبره mākberē; —, *a.* (person) اغر āghir, قورقلور tēmkīnli; (affair) قورقلور kōrkulur, قورقله جق kōrkulajak; —, *v.s.* قازمق kāzmaq, حاکا hākk-et.
 Gravestone, *s.* مزار طاشی mēzār-tāshī.
 Graving-tool, *s.* قلم kālēm.
 Gravity, *s.* (personal) اغر āghir, تمکین tēmkīn; (of affairs) قورقله جق برحال kōrkulajak-bir-hāl; (of substances) ثقلت sīklèt; specific —, ثقلت ذاتیه sīklēti-zātiyyē.

Gravy, *s.* صو sū. [yāghlam
 Grease, *s.* یاغ yāgh; —, *v.a.* لامق lāmīq
 Great, *a.* بیوک biyuk, کبیر kēbīr, بيم "āzīm; چوق chōk; the —, *s.* کبار kibār, کبارطاقمی kibār-tākmī, کبرا kyubērā; a — many, a — de بړچوق bīr-chōk; — grandfather dēdēning-bābassi; grandson, طورونک اوعلی tōrunū-ōghlu; Alexander the —, لندر İskender-rūmi; Peter the رومی dēli-Pētro.
 Great-coat, *s.* قپود kapōt. ["āzām
 Greatness, *s.* بیوکلک biyukluk; امت
 Greece (kingdom of), *s.* انستان Yūnānisstān; — (ancient) روم rūm
 Greedy, *a.* اچ کوزلو āch-ghyūzlu; وقیر chōk-yēr, اوبور ōbūr.
 Greek (in general), *a.* روم rūm, می rūmi; (of the kingdom) یونان yūnā (language) *s.* رومجه rūmjē.
 Green, *a.* یشل yēshil; خام khām.
 Greengrocer, *s.* سبزواتجی sēbzēwātji
 Greenhouse, *s.* لیمونلوق limōnluk.
 Greens, *s. pl.* لمانه lāmana.
 Greet, *v.a.* سلام ویرمک sēlām-vērme
 Grey, *a.* قیر kīr; بوز bōz; شی ghyūmishī; قورشونی kūrshunī; — *s.* — of the morning, ایدینلوقی sēbah-āydinliqhi; — of the evening, اخشام قرانلیqhi.
 Greybeard, *s.* اق صقاللو āk-sāqallū.
 Greyhound, *s.* تازی tāzi.
 Gridiron, *s.* اسقاره issqara.
 Grief, *s.* کدر kēder, درد dērd, اوزت

اندوه ghām, غم ghām, ألم èlem, غم ghām,
 تاش èsh.
 Grief, *s.* موجب تشكى mōjibi-tēsh-
 ghām; بل bèlā, درد dērd; غدر ghādr;
 غم ghām.
 Grieve, *v.s.* كدر ويرمك kēder-vērmek;
 —, *v.a.* كدرا kēder-et, قسوت چمك kē-
 èsāvet-chèkmeq, غم يمك ghām-
 yemek, مكدراو mùkēdder-òl.
 Grievous, *a.* عظيم واليم “àzīm-vē-èlim,
 غم ghām, فينا fīna. [kizārtmak.
 Grudge, *v.a.* قزارتمق isakārada-
 tēd, *v.a.* (flour, &c.) اوگتتمك àghūt-
 tēd; چمك chēkmeq; (colours,
 &c.) ازتمك èzmek, سحقا sàhk-et;
 (to, &c.) تاشه طوتتمق tāsha-tūtmaq;
 (to teeth) غجرد اتمق ghijirdatmaq.
 Grindstone, *s.* تاش èsh, بلگى bilēghi,
 بلگى تاش bilēghi-tāshi.
 Grip, *s.* قبضه qābzah, پنجه pēnchē, لال èl.
 —, *v.a.* صيقى طوتتمق siki-tūtmaq;
 قارن اغرنمق kārñ-aghritmaq; gripes,
 صانجى kārñ-aghārisi, قارن اغرىسي kārñ-
 ghārisi, قيقرداق kīqirdāq. [sānjī.
 Guilt, *s.* ايگدى ingilti, انين ènīn;
 —, *v.a.* ايگلمك ingilémek.
 Guiltless, *s.* بقال bakkāl.
 Guilty, *s.* قاصق kāsīq.
 Gush, *s.* اسپر èsspir.
 Gush, *v.* ييو yīw, yīw.
 Guard, *s.* اون ايکى دوزينه òn-iki-dūzina,
 يوز قرق درت داک yūz-qırq-dert-
 dāk, فنا fāna, قبا kāba, —, *a.* دارهسى چيقيماش
 dārēssi-chīqimāsh.

Grot, Grotto, *s.* مغاره maghāra, اين in.
 Ground, *s.* عرصه “arsa; زمين zēmīn;
 اساس èssāss; موجب mōjib, سبب sēbeb,
 مناسبت mūnāssēbēt; —, *a.* اوگدلماش
 àghudulmāsh; چکلمش dūghulmāsh,
 دوکلمش chēkilmāsh, ازلمش èzilmāsh; —, *v.a.*
 تأسيس تأسيسا tē’sīss-et; —, *v.n.* (a ship)
 او طورمتق òturmaq.
 Grounded, *a.* متأسسى mùtē’èssīss,
 مبتنى mùbtēni, اصلى وار əsali-vār.
 Groundless, *a.* ديبيسز dībīssiz, اصلى يوق
 əsali-yūq, بوش bōsh.
 Grounds, *s. pl.* تلوى tēlvī, طورطو tōrtu,
 پوصه pōssa.
 Ground-swell, *s.* صالنتى əlīnti.
 Ground-work, *s.* تمل tēmel.
 Group, *s.* کومه kyūmē, بلوک bāluk; —,
v.a. طوپا tōp-et; —, *v.n.* طوپا او tōp-
 èw.
 Grove, *s.* اورمان òrman. [tōp-òl.
 Grow, *v.n.* بيولانمق biylanmaq; بويانمق
 bōylanmaq; سورمك sūrmek; اولمق
 òlmaq, کسلمك kēssilmek.
 Growl, *v.n.* خرلامق khīrlamak.
 Gruel, *s.* يوان چوربا yāwān-chōrbā.
 Gruff, *a.* بوغوق bōghūq; خويسز khūyisuz.
 Grumble, *v.n.* سويلنمك sūwēylēnmek.
 Guarantee, *s.* (person) کفيل kēfīl; (thing)
 کفالت kēfālēt; رهين rēhīn.
 Guard, *s.* (man) يسانجى yāsānjī,
 نوبتجى əssker, عسکر kāwāss, قواص
 nūbētji; (soldiers) عسکرى əsskerī,
 “əssakīri, عساكرخاصه khāssa-khāssa-
 əssakīri-khāssa; (time or duty) نوبت
 nūbēt; (of a sword-handle) چاپراز

ehlapraz; (of a gun-trigger) قورقولتی
kòrkvutk; —, *v.a.* صدقلامتی sàklamak,
ا حفظ hifz-et, محافظه mûhâfaza-et;
باقمتی bākmak.
Guard-house, *s.* قولتی kòlluk.
Guardian, *s.* وصی wassî; محافظ mûhâfiz.
Guerilla, *s.* باشی بوزقî bāshi-bòzvuk.
Guess, *s.* ظن zann, تخمین tâkhmîn;
—, *v.a.* بلمک bilmek; تخمین tâkh-
Guest, *s.* مسافر mûssâfir. [mân-et.
Guidance, *s.* هدایت hidâyet; دلالت
dêlâlêt.
Guide, *s.* قلاغوز kilâguz, دلیل dêdil,
هادی hādî, رهنما rêhnumâ; —, *v.a.*
یول کوسترمک yul-gyûstarmek;
قلاغوزش kilâguzluk-et.
Guild, *s.* اصناف essnâf. [hîlê.
Guile, *s.* غل و غش ghîll-u-ghîsh, حیله
Guilt, *s.* قباحته kabâhêt, جرم jûrm,
کنا ghyûnâh.
Guiltless, *a.* قباحتهسز kabâhêtsiz,
بیکننا ghyûnâhsîz, گناه bî-
ghyûnâh. [jûnhâlî.
Guilty, *a.* قباحتهلو kabâhêtlî, جتهلو
Guinea-fowl, *s.* بچه طاووسî bêch-tâvugûs.
Guitar, *s.* گیتاره ghitâra.
Gulf, *s.* (bay) کورفz kyârfez; (abyas)
ورطه vârtâ, حفرة hûfrê.
Gull, *s.* (bird) مارطی mârty; (dupe)
الداتمتی shâshkîn; —, *v.a.* الداتمتی
aldatmak.
Gullet, *s.* غرتلقî ghirtlak, بوغاز bôghâz.
Gum, *s.* صمغ sâmgî (zâmk); (of the
eyes) چپاقî châpak; (of the teeth)
صمغ دیش اتلری dîsh-êtlêrî; —, *v.a.* صمغ

ایله یاپشدرمتی (zâmk)-îla-yâpshâd
mak.
Gun, *s.* طوبî tûp; تفنکî tûfenk (tûfêl)
Gun-barrel, *s.* تفنک لصیری tûfenk
-démîrî.
Gun-carriage, *s.* قدداقî kûndak.
Gun-cotton, *s.* پاموق باروتی pâmûk
bârûtî. [tûpji-bâs
Gunner, *s.* بججی طوبجی tûpji; بججی باشی
Gunpowder, *s.* باروتî bârût.
Gazahot, *s.* (distance) طوب منزلی tûp
mênzîlî; قورشون منزلی kûrshun-mê
zîlî; — wound, کله یارسی ghyûl
yârassî; قورشون یارسی kûrshu
-yârassî. [châkmâl
Gunsmith, *s.* تفنکجی tûfenkji (tûfêk)
Gunstock, *s.* تفنک قونداغی tûfenk
-kûndâgî.
Gush, *v.a.* فشقرمتی fâshkîrmek.
Gust, *s.* روزگارک براسمسی rûzghârîk
-bîr-êssassî; بورر bûrr.
Gut, *s.* باغرضî or بغرضاقî bâghârîsak.
Gutter, *s.* اولقî ôlvk, اولاقî âvlâk.
Guzzle, *v.a.* and *a.* ایچمکî ichmuk
چاتمقî châkmak.
Gymnasium, *s.* معملی mêmâlî
bêdm-tâ“lîmî-mâhâlî.

H.

Haberdaaher, *s.* خرد فروشî khêrî
fîrûsh.
Habit, *s.* عادتî “âdet; خوی khûy.
Habitable, *a.* اوطوریلورî ôturulur, ل
سکنی kabîlî-sûknâ. [mê
Habitation, *s.* مسکنî mæsskên, رف

adət, a. عادت حکمته کیرمش "adət-
ghirmish.
Adət, v.s. الشدرمتق alishdirmak;
— me's self, الشمتق alishmak.
Adət, v.s. چنتمک chəntmek; —,
Adət, v.s. بارکیر bārgħir (bèyghir),
Adət, v.s. کراچی بارکیر kirāji-(bèyghiri).
Adət, v.s. دولو or دولو dōlū; —, v.s. دولو
dōlū-yāghmak; —, int. السلام
es-selāmu- "alèyké; —, v.s.
Adət, v.s. بیورت بیورت bīyurung-bū-
yurung-dèyu-kābūl-et; جاغرمق chà-
ghirmak. Adət, v.s. دنج dñj.
Adət, v.s. یارم yārim; —, s. یاری yāri;
— and a half, بچوق . . . būchuk;
—, ad. یاری یاری yāri-yāriya.
Adət, v.s. یارم ای yārim-ay.
Adət, v.s. حاضر معاشی hāzar-mā "aahi.
Adət, v.s. اون پارە òn-pārē.
Adət, v.s. سرخوشجه sarkhoshjē.
Adət, v.s. بوداله būdala.
Adət, v.s. دیوانخانه dīwānkhānē.
Adət, v.s. ای بکا bāka-bāk.
Adət, v.s. مبارک tākdis-et, تقدیس ا
ri "āyet-et, رعایت ا;
mubārek-et; —ed, مبارک mubārek-
"ādd-et; —ed, مقدس mubārek, مبارک
mubārek.
Adət, v.s. ایلش èylānish; —, a. طوبال
èylānmek; —, v.s. ایلتمک èylānmek;
Adət, v.s. اغسیمق aghsīm-
mak; —, int. حالط hālt.
Adət, v.s. یولار yūlar, s. ایپ ip.
Adət, v.s. یکی یه بولمک ikiya-bālmek;
Adət, v.s. پایلامق pāylāshmek.

Ham, s. بوط bût, قاینای kāynāk; بونکز
بوطی پادرمسی dōnguz-bûtü-pās-
dirmassi (dòmuz). [ðfak-kyūy.
Hamlet, s. کویچکیر kyūyçèghiz,
Hammer, s. چکچک chèkij; طوقماق
tōkmāk; sledge —, واریوس vāriyoss;
—, v.s. دواغمک dāghmek.
Hammock, s. برانده brānda.
Hamper, s. قهقلسپد kārakli-sèped; —,
v.s. صیقندی ویرمک sikkinti-vārmek,
الی ایغنی باغلامق èlīni-āyaghīni-
bāghlamak, باغلامق bāghlamak.
Hand, s. دست èst, ال ال yèd;
ایشجی ishji, نفر adam, (man)
ishji; (signature) امضا imzā; hour
—, عقرب "akreb; minute —,
یلقوان yèlkowan; —, v.s. ویرمک vārmek;
— over, تسلیم tèsalim-et; — in
hand, ad. ال ال الویررک èl-èla-vārèrek;
—, علی الاتقانی "alé-l-ittifāk; to live from
hand to mouth, نه ییه جکنی
akham-nē-yèyé-
jèghini-sābāhléyin-bilmamek.
Handful, s. اوج طویسی āwuj-dolussu.
Hand-grenade, s. ال خمبررسی èl-
khūmbarèssi.
Handicraft, s. صنعت sən "āt.
Handkerchief, s. چوره mändil, مندیل
chèvré, یمنی yəmēni, یاغلی yāghlik,
مقومه makrama-(māh-).
Handle, s. صاب sāp, قولپ kùlp, قولاق
kùlak, قبضه kābzā; —, v.s. طوتمق
tōtmak, قولانمق kōllānmak.
Handsome, a. کوزل ghyzèl, کوزترشلو
ghyssètèriabli, یاتشقلو yātkishikli.

Handspike, *s.* مانوله *mànavèla*.

Handy, *a.* (man) هزارفن *hèzâr-fènn* (*hèzârifènd*); (thing) راحت *râhat*, (kòlay) قولای *kòlay*, ایرار *isha-yàrar*.

Hang, *v.a.* اصمق *assmak*; —, *v.n.* طولاشمق *assilmak*; — about, طولاشمق *dòlashmak*; — back, کلامامک *iléri-ghèlmamek*, کیرو طورمق *ghèri-dòrmak*; — down, سارقمق *sàrkmak*; — out, *v.a.* اصمق *assmak*, سرمک *sèrmek*, قالدرمق *sàrkıtmak*, کالدرمق *kaldırmak*, کوسترمک *ghyùsatzrmek*; —, *v.n.* سارقمق *sàrkmak*; اصلمق *assilmak*; — over, طاشمق *tâshmak*; سارقمق *sàrkmak*; — together, بری *biri-birini-bràkmamak*; — up, اصمق *assmak*. [kâlîj].

Hanger, *s.* قصه جق بر قلیج *kıssajek-bir-qlıj*.

Hangman, *s.* جلال *jèllâd*.

Hank, *s.* قنغال *kanghal*, طره *türre (türa)*.

Hanker after, *v.a.* استمک *ıstémek*, ارزولمق *arzulamak*, آرامق *aramak*, اشتیاق چکمک *ıstiyâk-chèkmek*.

Happen, *v.n.* حیقمت *òlmak*, اولمق *chikmak*, تصادفا *vâkı'òl*, واقع ار *tèssâdof-et*, ظهورا *zühür-et*, وقوع بولمق *vòkù'òlmak*.

Happily, *ad.* سعادته *sâ'âdètle*; برکت *bèrékât-vèrain-kî*.

Happiness, *s.* سعادت *sâ'âdèt*; ممنونیت *mèmnûniyyèt*.

Happy, *a.* ایشی یولنده راحتی یرنده اولان *ishi - yòlunda - râhati - yerinda - òlan*, ممنون *sâ'id*, مسعود *mèss'ûd*; مسرور *mèmnûn*; مسرور *mèssarûr*.

Harass, *v.a.* یورمق *yòrmak*, حت *râhat-vèrmamek*, متسزا *râhatsız-et*, تعجیزا *tâ'jiz-et*.

Harbour, *s.* لیمان *limân*, مرسى *or mersâ*; —, *v.a.* طومتق *tùtmak*, زاور *yâtak-òl*. [dipòr]

Harbour-master, *s.* قپتان دیپورتو *kâpta*

Hard, *a.* پک *kâti*, سرت *sèrt*, تنین *siki*; کوچ *ghyùch*, مشک *chètin*, مشکل *mùshkil*; — of beli *ghyùch-inânir*, کوچ اینانور *inâmaz*; — to be believed, اینانور *ghyùch-inânîlir*, اینانلمز *inânîlmâ* — of hearing, صاغر *sâghîr*.

Harden, *v.a.* قتیلاشدرمق *kâtılâshdırmak*, سرتلشدرمک *sèrtlâshdırmek*; —, *v.* پکشدرمک *pèkishdırmek*; —, *v.* نلشمق *kâtılâshmak*, نلشمک *sèrtlâshmek*, پکشمک *pèkishmek*.

Hard-favoured, Hard-featured, *a.* برکین *chirkin*.

Hard-hearted, *a.* مرحمتسز *mèrhâmetsî*

Hardihood, *s.* جسارت *jèssâret*.

Hardiness, *s.* طیانقلق *dâyânîklîk*.

Hardly, *ad.* همان *hèman* (*hèmma*) *ghyùch-bèlâ*; چمساعده *hich-mùssâ'adâ-ghyùch* *terméyèrek*.

Hardness, *s.* قتیلیق *kâtîlik*, تنک *sèrtlik*; کوچلیق *sikîlik*; کلک *chluk*, چتینلیک *chètinlik*, مشکلیک *mùshkillik*, صعوبت *sù'ûbèt*.

Hardship, *s.* صیقندی *sikîndi*, قمت *mèshâkkât*.

Hardy, *a.* طیانقلو *dâyânîklî*, دنج *dinj*.

۱۲۳۱. تاشان tàwshan. [kulàk-vàr.
 ۱۲۳۲. دنگله dīnglé (dīnē), قولاق ویر
 ۱۲۳۳. فاحشه fāhishē.
 ۱۲۳۴. ضرر zàrar, زیان ziyān; —,
 ۱۲۳۵. اینجتمک injitmek, ضررا zàrar-et.
 ۱۲۳۶. ضررمنز zàrarsiz. [mùwāfakāt.
 ۱۲۳۷. موافقت tàtlilīk, طاتلولتی tàtlilīk;
 ۱۲۳۸. قوشوم kòshum, قوشوم or قوشم
 ۱۲۳۹. قوشمتی kòshmak, —, v.a. قوشمت
 ۱۲۴۰. قوشمتی قوشمتی tàkīmīni-wùrmak; —
 ۱۲۴۱. سراج sàrrāj.
 ۱۲۴۲. چنگ chēng.
 ۱۲۴۳. زبکین zibkin.
 ۱۲۴۴. زبکینچی zibkinji.
 ۱۲۴۵. کارقدیم بیانو kyār-kādīm-
 بیانو.
 ۱۲۴۶. چفتجی طراغی chiftji-tàraghi;
 ۱۲۴۷. v.a. طرامتی tàramak; — one's
 ۱۲۴۸. آدمک یورکنی قاناتمق àdam-
 qurēkīni-kānatmak.
 ۱۲۴۹. سرت sèrt.
 ۱۲۵۰. نشادر nishādir; (spirit
 ۱۲۵۱. نشادر رومی nishādir-rūmī.
 ۱۲۵۲. محصول hāssād, حصاد
 ۱۲۵۳. بچم وقتی bichim-
 ۱۲۵۴. اوراق وقتی òraq-wākti.
 ۱۲۵۵. یحنی yāhni; —, v.a. یحنی
 ۱۲۵۶. چابک چابک chà-
 ۱۲۵۷. عجله sùr'āt; —, v.a. عجله
 ۱۲۵۸. چابک او chàbīk-òl.
 ۱۲۵۹. چابک کتمک chàbīk-
 ۱۲۶۰. تعجیل tà'zīl-et.
 ۱۲۶۱. عجله ایله chà'zīl-ē-
 ۱۲۶۲. عجله ایله chà'zīl-ē-
 ۱۲۶۳. عجله ایله chà'zīl-ē-

Hasty, a. چابک chàbīk; صبرمنز sàbrsiz,
 چابک قزار chàbīk-kizar.
 Hat, s. شاپقه shāpqa.
 Hatch, v.a. یاورى چیقارمق yàwri-chì-
 kàrmak; —, s. انبار قیاغی ànbar-kāpāghī;
 Hatchet, s. بالطه bālta.
 Hatchway, s. انبار اغزی ànbar-āghīzi.
 Hate, s. عداوت èdāvēt; بغض bùghz;
 نرفت nèfrèt; —, v.a. هیچ سومامک
 hich-sèvmamek; عداوت èdāvēt-et.
 Hatful, a. منفور mēnfūr, مقبوح màkbūh.
 Hatred, s. عداوت èdāvēt; بغض bùghz;
 نرفت nèfrèt. [(kibir).
 Haughtiness, s. تکبر tèkèbbur, کبر kibr
 Haughty, a. متکبر mùtèkèbbir, کبرلو
 kibirli, نوبران nòbrān, فرعون fir'āwn.
 Haul, v.a. چکمک chàkmek; همسه
 Haunch, s. صغری sàghri. [hisa-et.
 Haunt, v.a. طائف او tà'if-ol.
 Have, v.a. مالک او mālīk-òl.
 Havoc, s. خسارت khāssārèt, زیان ziyān.
 Hawk, s. آتمجه àtmaja; —, v.a. کز دروب
 ghèzdirip-sàtmak.
 Hawker, s. کز دروبچی بازركان ghèzdiriji-
 Hawser, s. پلامار pālamār. [bàzirghyān.
 Hay, s. قورو اوت kùrū-òt.
 Haycock, s. اوت یغینی òt-yīghīni.
 Haymaking, s. اوت بچمک òt-bichmek.
 Hayrick, Haystack, s. بیوک قورو اوت
 biyuk-kùrū-òt-yīghīni.
 Hazard, s. تصادف tàssā-
 duf; —, v.a. تهلکه یه قومتی tèhlikéyē-
 Hazardous, a. تهلکه لو tèhlikèli. [kòmak.
 Haze, s. دویمان dùmān, سیس sis.

Hazel, *s.* فندق fındık; —, *a.* کستانه kësstânê-rênkli.

He, *pr.* او òl; —, *a.* ارکک èrkek.

Head, *s.* باش bāsh; سر sêr, رأس rê's; (of a ship), باش bāsh; (of a cask) تمبرن dib; (of an arrow) تمرن tèmren; —, *a.* باش bāsh, برنجی birinji; —, *v.a.* باش bāsh-ol, سرکرده sêrkêrdê-òl.

Headache, *s.* باش اغریسی bāsh-aghrissi.

Headland, *s.* بورون bûron.

Headlong, *ad.* باش اشاغی bāsh-ashāgî, دپه تقلاب (têpê)-tâklak.

Head-quarters, *s.* مرکز mîrkêz.

Headstrong, *a.* سوز دکلهمز sêz-dînglêmêz (dînglêmêz).

Headway, *s.* یول yol; یوریمه yûrums.

Heal, *v.n.* ایواو iyi-òl; —, *v.a.* ایوا iyi-et.

Health, *s.* عافیت sıhhât, صحت "aflyyêt; مزاج mizâj, کیف kèyf; عشقکزه "ashkingiza, "طب tab"; your health! عشقکزه "ashkingiza.

Healthy, *a.* صاغ sâg, صاغلام sâghlâm.

Heap, *s.* کومه kyûmê, یغین yîghîn; —, *v.a.* یغمت yîghmak.

Hear, *v.a.* استماع ishitmek, اشتتمک "istimâ"-et; دکلهمک (dînglêmek) (dînglêmek), تولق vîrmek, کولقب kûlâk-vîrmek; اجابت ıjâbet-et, قبول kabûl-et.

Hearing, *s.* توت سامعه kûnvêti-sâmi "a; in one's —, اشیتدیگی حالدê, ashîtîdigî-hâlda; to give a —, ویروب, سولتتمک izin - vîrup - sùwèylstmek, دکلهمک (dînglêmek). [mek.

Hearken, *v.n.* ویرمک kûlâkvîr-

Hearsay, *s.* مسموعات mèsamû "ât.

Heart, *s.* یورک yûrêk, قلب kâlb, dil; (of a plant) کوبک ghyûb (middle) اورطه or اورته òrta; by ازبردن èzbêrden; to learn by *v.a.* ازبرلمک èzbêrlmek.

Heart-breaking, Heart-rending, *a.* کت یورکی طیانمز kâdâmîng-yûrêghî-dây mâz.

Heart-broken, *a.* شکستدل shikêstê-

Hearth, *s.* اوجاق òjak. [انصافسز insâf

Heartless, *a.* انسانیتسز insâniyyêt

Heart's-ease, *s.* هر جائی بنفشه hêr-j bènêfahê (mènêkshê).

Hearty, *a.* قوی kâwî, صاغلام sâghlâm, صمیمی sâmmimî, یورکدن yûrêkden.

Heat, *s.* سیجاقلی sijâk, سیجاق sijâk, عینلی tînlî, حرارت hârâret; آتش âtêsh; کیزدیرمق kîzdirimq, استمق issîtmq, تسخین têsikhî, کتابسز کافر kitâbsîz-kyâ -et.

Heathen, *s.* and *a.* کافر ghyâwr, کافر kyâ

Heave, *v.a.* اتمق âtmak; —, *v.n.* اورمق bāsh-wûrmak.

Heaven, *s.* فردوس firdâs, جنت jennât.

Heavy, *a.* اعر ağır, ثقیل sâkîl.

Hectic, *a.* ورملو vèrmli; — fest ghizli-issîtmâ.

Hedge, *s.* چیت chît.

Hedgehog, *s.* اوفاق کرپی ûfâk-kîrpi.

Heed, *s.* دقت dîkkât, تقید tâkâyy, قید kâyd; —, *v.a.* and *s.* دقت dîkkât-et, قید kâyd-et.

Heel, *s.* اوکچه âkchê; — over, *v.n.* یاترمق yâtrimak; —, *v.a.* یاترمق yâtrimak.

Hegira, s. هجرة نبويه hijrèt; هجرة هجرت hijrèt; ليهب-هجرة hijrèt; [ghèn-j-inék.]
 Hèsh, s. ديشى طانه dèshî-dāna, كچ
 Hèshî, s. بوى bøy; يوكسلك yùk-
 skik, ديه داغه dàgè; ارتفاع irtifā;
 Hèshî, s. اوج èvz, صرت بایر bàyîr,
 زویر zirvè; وسط wāssat.
 Hèshî, s. شنيع شنيع شنيع shênî;
 Hèshî, s. (after possession) وارث wārîss;
 before possession) ولي عهد wèlî-“àhd.
 Hèshî, s. f. واره وارثه wārîssè;
 Hèshî, s. [chichèghî.]
 Hèshî, s. وانليه چيچكي vānilya-
 Hèshî, s. جهنم jihènnem (jihānnam),
 جهنم jahim.
 Hèshî, s. يوناني yūnāni.
 Hèshî, s. چنق قلعهسى بوغازى chà-
 Hèshî, s. [yèkè.]
 Hèshî, s. دومن يگهسى dūmèn-yèkèssi,
 Hèshî, s. مغير مىغفر mighfār,
 مىغفر tēghūgha.
 Hèshî, s. دومانجى dāmānji.
 Hèshî, s. اسر èssîr.
 Hèshî, s. ياردم ياردم imdād,
 عون عون عون mū“āvenèt, معاونت
 عون عون عون mū“āvenèt, معاونت
 Hèshî, s. ياردم ياردم yār-
 Hèshî, s. معاونت معاونت mū“āvenèt - et;
 Hèshî, s. امداد امداد imdād - et,
 Hèshî, s. امداد امداد imdāda - yetiahmek;
 Hèshî, s. چاره چاره chārè-bùl-
 Hèshî, s. [àli-àyaghî-tūt māz.]
 Hèshî, s. الي اياغى طومز bīchārè, بيجاره,
 Hèshî, s. ارته داش àrkodāsh.

Hem, s. قيورلميس كنار kivrilmish-
 -kènar; —, v.a. كنارينى قيورمتى
 kènārîni-kivirmak; — in, چويرمتى
 chèvirmek, قوشاتمى kdahātmak,
 اطرفنى المت ètrāfîni-ālmak.

Hemisphere, s. نصف كره nēsfî-kyārè.

Hemistich, s. مصراع misrā“.

Hemorrhoids, s. مايه سيل māyèssîl,

Hemp, s. كندر kèndîr. [bāssūr.]

Hen, s. طوق tāwuk.

Hence, ad. بوندن bündan; بنا عليه
 binā‘an-“àlèyh, بوندا بوندا bōnga-binā‘an.
 بنا على ذلك bōnga-mèbni, بوندا بوندا
 binā‘an-“àlè-zālikè.

Henceforth, Henceforward, ad. بوندن
 bündan-bàylè, بوندن بوندن bündan-
 èngra, فيما بعد fi-mā-bà“d, بردها
 bir-dàhà, شمدیدن كبرو shimdîdan-
 -ghèri.

Her, pr. s. انى anî, ònu; اكا anga
 (ana), ònga (òna); pr. a. سى سى سى
 sî, انك aning, ònung.

Herald, s. منادى mūnādî; —, v.a.
 خبر ويرمتى khābær-vèrmek.

Herb, s. نبتات nèbāt, اوت èt.

Herbalist, s. كوكچى kyàkju.

Herd, s. سوري sùru; — together, v.a.
 سوري سوري سوري sùru-sùru-ghèz-
 mek.

Herdsmān, s. صغر تماچ şıghirtmāñ.

Here, ad. بورا bōra, بوراسى bōrassi;
 بورايى bōrayî, بوراسينى bōrassîni;
 بوراسنه bōrāsina; بوراسنده bōrāsînda;
 —, نا نا نا nà; — and there,
 ishè.

اوتته بری *ôté-bèri*; تک تک *tèk-tèk* ;
 here is, اشتہ *ishté*, نا *nà*. [*bùralara*.
 Hereabouts, *ad.* بورالردہ *bùralarda*, بورالرہ
 Hereafter, *ad.* بوندندک *bùndan-*
-sòngra; بعدالموت *bà"dé-?l-mèvt* ;
 —, *s.* آخرت *âkhirèt*.
 Hereby, *ad.* بومناسبتلہ *bù-mùnâssé-*
bètlâ; بو واسطہ ایلہ *bù-wâssitâ-ila*.
 Hereditary, *a.* متوارث *mèvrüss*, متوارث
mùtévarias; ولی وارث *vârias*; ولی عهد
vèli-âhd.
 Herein, *ad.* بوندند *bùnda*; بوندند
bùndan; بوکا *bùnga*; بونی *bùnv*.
 Hereof, *ad.* بونک *bùnün*.
 Hereon, *ad.* بونک اوزرینہ *bùnün-ùzèriné*.
 Heresy, *s.* شیعہ *shî"â*, ضلالت *dâlâlèt*,
 اعتزال *i"tizâl*. [*mù"tèzil*.
 Heretic, *s.* معتزل *shî"i*, شیعی *dâll*, ضال
 Heretofore, *ad.* شمدی یہ قدر *shimdiya-*
-kâdar, سمدی یہ گنجہ *shimdiya-*
-ghèlinja; از قدیم *èz-kâdim* (*ab*
antiquo), اوتتہ نہرو *ôtédan-bèri*.
 Herewith, *ad.* (inclosed) لفافہ *lèffan*,
 ملفوفاً *mèlfūfan*.
 Heritage, *s.* میراث *mîrâss*.
 Hermaphrodite, *s.* خنثی *khùnsâ*.
 Hermetically, *ad.* ہیچ ہوا المیہ جق صورتلہ *hîch-*
hèwâ-âlmayâjak-sûrâtlâ.
 Hermit, *s.* منزوی *mùnzévî*.
 Hermitage, *s.* عزلتخانہ *zâviyyé*, زاویہ
 "üzletkhâné. [فتی علی *fètk-illèti*.
 Hernia, *s.* قاصق یاریغی *klassik-yârighi*,
 Hero, *s.* یکیت *yîghit*, بہادر *bâhâdir* ;
 محکی فیہ *mâhkiyun-fîh*.

Heroic, *a.* بہادرانہ *bâhâdirâné*.
 Heroine, *s.* بہادر قاری *bâhâdir-kâ*
 محکیہ فیہ *mâhkiyetun-fîhâ*.
 Heroism, *s.* یکیتلک *yîghitlik*.
 Hers, *pr.* انک *ânîng*, اوننگ *ònung*; کی
ânîngki, اوننگک *ònungkv*.
 Herself, *pr.* کندی *kèndi*, ندیسی
kèndissi, کندیسینی *kèndissini*.
 Herzegovina, *s.* ہرسک *Hèrsèk*.
 Herzegovinian, ہرسکلو *Hèrsèkli*.
 Hesitate, *v.n.* باتنمق *bâkinmak*; دا
tèrèddud-et; تا حرا *tè"èkhhur-*
 باہجفی *isstémamek*; استمامک
 بلمامک *nâ-yâpajaghini-bilmame*
 سویلیہ جکنی شاشمرق *sùwèlyéy*
jéghini-ahâhirmak. [*shùbb*
 Hesitation, *s.* تردد *tèrèddud*; بہ
 Heterodox, *a.* مخالف *ùmmè*
 Hetman, *s.* ہتمان *hètmân*. [*mèkhâl*
 Hew, *v.a.* یارمق *yârmak*; — *dow*
v.a. کسمک *kèssamak*; یقمق
yâra-yîkmak.
 Hexagon, *s.* مسدس *mùssèddèss*.
 Hiatus, *s.* اراتلی *âralîk*.
 Hibernates, *v.n.* قیشلامق *kîshlamak*.
 Hibernation, *s.* قیشلامہ *kîshlama*.
 Hiccough, Hiccup, *s.* حنچق *hînchik*
rik; —, *v.n.* حنچقمرق *hînchikirmak*.
 Hide, *s.* دری *dèri*; —, *v.n.* سقلانمق *sâk-*
lanmak, کیزلنمک *ghizlanmek*; —, *v.*
 سقلانمق *sâklamak*, کیزلمک *ghizlâmek*.
 Hideous, *a.* پک چرکین *pèk-chirkin*
 کرہ المنظر *kèrîhu-?l-mânzâr*.
 Hieroglyph, Hieroglyphic, *s.* ررتلو بازی
 اشارتی *sûrâtlü-yâzi-îshâreti*.

High, *a.* مرتفع *yüksək*, يوكسك *yüksək*, سامی "الی" عالی *bālā*; بالا *bālā*; رفیع *refī*; رفیع *refī*; طولغون *dölghün*, جوشغون *jöshkün*, طاشقین *täshkin*; جوق *chök*, پک *pək*; the Most High, *s.* حق تعالی *hakk-tä'älä*; — tide, — water, مد کامل *mèdd kāmīl*.

Highland, *s.* طاغلتییره مخصوص *dāghlik-fēra-mākhāūs*, طاغی *dāghī*.

Highlander, *s.* طاغ اداسی *dāgh-ādami*; — *s. pl.* طاغ اهاالیسی *dāgh-āhālissi*.

Highlands, *s. pl.* طاغلتییرلر *dāghlik-fērir*, طاغستان *dāghistān*.

Highly, *ad.* چوق *chök*, خیلی *khayli*.

Highness, *s.* يوكسلك *yükselik*; شوکتلو *shöklet - mä'ab*; شوکتلو *shökletü*.

Highway, *s.* يول جادو *jäddé*, يول *yöl*, شاهراه *tārīkī - "āmm*, طریق نام *tārīkī*.

Highwayman, *s.* يول کيسچى *yöl-kēsijī*, قاطع الطريق *kātī "u-t-tārīk*.

Hill, *s.* دبه *dāgh*, دبه *(tèpé)*.

Hillock, *s.* دبه *(tèpé)*.

Hilly, *a.* طاغلی *dāghlik*.

Hill, *s.* قبضه *kābzā*.

Hind, *s.* کویلو *dishi-ghèyik*; کیک *dishi-ghèyik*; کویلو *dishi-ghèyik*; — *a.* تیچ *ard*, آرد *ard*.

Hinder, *s.* کیرودکی *ghèriki*, کیرودکی *ghèriki*; — *v. a.* مانع او *māni "òl*, مانع *ghèridèki*; — *v. a.* مانع او *māni "òl*, براتمان *brākmamak*, کوماتی *kòma-mak*, سکتی *sèkté-vèrmek*.

Hinderance, Hindrance, *s.* مانع *māni "òl*, مانع *māni "òl*.

Hindermost, Hindmost, *a.* الك کیرودکی *èng-ghèridèki*.

Hindoo, *s.* هندی *hīndī*. [hissāni.

Hindoostanee, *s.* هند لسانی *Hind-Hinge, s.* رز *rèzè*; منتشه *mèntéshé*; — *v. n.* دونمک *dòmnek*; باقمتی *bākmək*.

Hint, *s.* اورتیلوفاد *irtulu-ifādé*, ایما *imā*; — *v. a.* اورتیلوفاد *irtulu-ifādé-et*, ایما *imā-et*.

Hip, *s.* قالجه *kālcha*.

Hire, *s.* کرا *kirā*; — *v. n.* کرایه ویرلمک *kirāya-vèrilmek*; — *v. a.* کرایه ویرلمک *kirāya-vèrmek*; کرایله توتتمک *kirā-ila-tüttnak*; — out, کرایه ویرلمک *kirāya-vèrmek*. [aningki, ònngku.

His, *pr. a.* انک *aning, ònng*; انککی *aningki*.

Historian, *s.* مورخ *mùvèrrikh*.

History, *s.* تاریخ *tārīkh*, تواریخ *tawārīkh (pl.)*; حکایه *hikyāyā*.

Hit, *v. a.* اورمتی *wòmnek*; دکمک *dèghmek*, اصابت *issābet-et*.

Hither, *ad.* برو *bèri*, برویه *bèriya*, بو یانه *bü-yāna*, بو طرفه *bü-tārafa*.

Hitherto, *ad.* شمدی یه قدر *shimdiya-kādar*, بو زمانه کلنج *bü-zāmāna-ghèlinja*. [kòwani.

Hive, *s.* آری توانی *àri-tòwanī*.

Hoarfrost, *s.* قراغی *kiràghī*.

Hoarse, *a.* (person) مسی قصلمش *sèssi-kèssilmish*; (voice) بوغوق *bòghuk*.

Hoary, *a.* اق *āk*, اغارمش *agharmish*.

Hobgoblin, *s.* زبانی *zèbānī*. [kır.

Hock, *s.* بر نوع شراب *bir-nèv "i-shèrāb*.

Hocus-pocus, *s.* حيله *hile*.

Hod, *s.* تكنه tèkné.

Hodge-podge, *s.* بر نوع طعام bir-nèv "i-tà"âm; قارشقلتي kàrishiklik.

Hoe, *s.* چاپه chàpa. [(dòmuz).

Hog, *s.* ايغدهش طوكر ighdish - dònguz

Hogshead, *s.* بيوك فوجي biyuk-fichi, مانچنه mànjana. [chikàrmak.

Hoist, *v.s.* چيقارمق قالدرمى kàldírmak, چيقارمق

Hold, *s.* ضبط توتوش tütush, قبض kàbz, ضبط zàbt;

(ship's) انبار ànbâr; —, *v.s.* ضبط توتماق tütmaq,

قبض kàbz-et, ضبط zàbt-et;

براقمامق bràkmamak, صاليريرمامق

salivèrmamak; — back, *v.s.* كيرو طورمق

ghèri-dürmak; —, *v.s.* اليقومق

alèkòmak; — forth, *v.s.* اوزاتمق

üzàtmak; — in, ضبط zàbt-et; — on,

v.s. وازكچمامق bràkmamak, براقمامق

vâz-ghèchmamek; — one's breath,

نفسنى حبسنا nèfessini-hàbes-et; —

one's tongue, صوممق sùsmak; اغزيني

دلنى طوتماق dolni-tütmaq, اغزىنى

dilini-tütmaq; — out, *v.s.* طيانمق

dàyanmak; —, *v.s.* اوزاتمق üzàtmak;

ايرادا irād-et; — true, — good, *v.s.*

او قول صحىمق ol قول صحىمق ol; — up, *v.s.*

اچلمق achilmak; —, *v.s.* قالدرمى

kàldírmak; — with,

او برابر سوزده سازدا-bàràbèr-òl.

Hole, *s.* دليك dèlik, سوراخ sūrākh;

قويى kùyu, چقور chòkur.

Holiday, *s.* تعطيل tà"tīl; يورتى yörtü.

Holland, *s.* فلمنك مملكتى filémènk-

-mèmlakèti.

Hollander, *s.* فلمنك filémènk.

Hollow, *a.* ايچى بوش ichi-bòsh, بوش

màjèvf; چقور chòkur, اويوق òyuk

—, *s.* چقور chòkur; —, *v.s.* زمق

kàzmak, اويوق òyuk.

Holy, *a.* شريف shèrif, مقدس mù

kàddèss, مبارك mùbàrek; — Ghos

روح القدس rùhu-'l-kùdùss, — Lan

دارفلسطين dàri-filastin.

Homage, *s.* "arzi-"èbù عرض عبوديت

diyèt; "èbùdiyèt, عبوديت

bèndèghī.

Home, *s.* وطن wàtàn; —, *ad*

او èva, يرينه yèrina, يرنده yèrinda;

پيركيتجه çirkinja;

قباچه kàbaja, فقراجه fùkarāja. [pilmak]

Home-made, *a.* اوده ياپلمش èvda-yà

Homeward, *a.* او طوغرى èva-dòghru

كندى وطنه kèndi-wàtànina

dòghru. [kèndi-wàtànina-dòghru]

Homeward-bound, *a.* كندى وطنه طوغرى

Homicide, *s.* قاتل kàtl; قاتل kàtl.

Homogeneous, *a.* متجانس mùtəjānis.

Homogeneousness, *s.* تجانس təjānis.

Hone, *s.* ياغ بلكيسى yagh-bilèg'iasī.

Honest, *a.* (person) اهل عرض èhli-"irz

مين tèmiz; طوغرى dòghru, تميز

èmīn; (living) حلال hàlāl. [tck]

Honesty, *s.* عرض "irz; طوغرى

Honey, *s.* بال bāl, انكبين ènghyabin

عسل "assel; — comb, جيك بال

chigh-bāl; — dew, ترنكبين

ghyubàn; — suckle, حانم الى

-èli.

Honorarium, *s.* عايدة x'idā. [bā-pāyē]

Honorary, *a.* اعتبارى i"tibārī, باپايه

- Honour, *s.* عرض *isistikāmèt*, استقامت *isistikāmèt*, شان *nām*, نام *nāmūs*; ناموس *īrz*, شرف *shēref*, عزت *‘izzèt*; صایمق *ihtirām-et*, احترام *v.a.*, تبحیل *tēshrif-et*, تشریف *shaymek*; تبجیل *tēshrif-et*, تبحیل *tēbjūl-et*.
- Honourable, *a.* (person) تمیز *tēmiz*, مستقیم *mūstakīm*, طوغری *dōghru*, صاحب ناموس *‘īrz*-“*ēhli*”-اهل عرض *sāhib-nāmūs*; نجیب *shērīf*, شریف *shērīf*; نجیب *nējīb*; (thing) باعث شرف *bā‘issī-shēref*; the Right — دولتو *dēvlētū*.
- Hood, *s.* قوقلت *kūku*, باشلی *blāshlik*.
- Hoof, *s.* ظفر *zifr*, طرنق *tīrnak*. [lētā.
- Hook, *s.* چنگل *chēnghel*; قانجه *kānja*; ایلک *īlik*, اولطه *ōlta*, زونقه *zōnka*; ایلکلنمک *īliklēmek*; —, ایلشدمک *īlishdēmek*; —, ایلشدمک *īlishdēmek*; ایلکلنمک *īliklēmek*.
- Hoop, *s.* چنبر *chēnbēr*; حلقه *hālka*.
- Hooping-cough, *s.* بو عجمه اوکسرت *bōgh-mejē-ōksuruk*.
- Hope, *s.* امید *ūmid*, اوموت *ūmut*; —, امید *ūmid-et*, اومتق *ūmmak*, مامل *mē‘mūl-et*.
- Horizon, *s.* افق *ōfuk*.
- Horizontal, *a.* افقی *ōfuki*, موازی *ōfuka-mūwāzi*.
- Horn, *s.* بوینوز *bōynūz*; بوری *bōrū*.
- Horoscope, *s.* زانجه *zā‘ijē*.
- Horrible, Horrid, *a.* پک فنا *pēk-fīna*, پک چرکین *pēk-kērīn*, پک کره *pēk-kērīn*, چرکین *pēk-kērīn*, پک تورقولو *pēk-kōrkulu*, پک مخوف *pēk-mākhūf*, پک مخوف *pēk-mūhīb*.
- Horror, *s.* (active) کراهت *kērāhēt*; هیبت *hēybēt*; (passive) قورقو *kōrkū*, تنفر *dēshahēt*, نفرت *nēfrēt*, تنفر *tēnēffur*.
- Horse, *s.* ات *āt*, بارگیر *bārgիր* (*bēyghir*); اتلو *ātli*; سواری *sūwāri*; clothes —, جنس ات *kāfēs*; blood —, جنس ات *jīnss-āt*; led —, یدک *yēdek*; light —, خفیف اتلو عسکری *khāfīf-ātlu-‘asskeri*; race —, قوشی آتی *kōshū-ātī*. [āt-ālīshdīran-jānbāz.
- Horse-breaker, *s.* ات الشدیران جانبازی *āt-jānbāzi*.
- Horse-cloth, *s.* چول *chūl*, جل *jūll*.
- Horse-dealer, *s.* ات جانبازی *āt-jānbāzi*.
- Horse-guards, *s.* سواری عسکر خاصه سی *sūwāri-‘assker-khāssassi*; سر عسکر *sēr-‘assker-kāpissi*.
- Horseman, *s.* اتلو *ātli*; جندی *jīndi*, بنیجی *biniji*, بنیجیلک *binijilik*.
- Horsemanship, *s.* جندیلک *jīndilik*.
- Horse-shoe, *s.* نعل *nā‘l* (*nāl*).
- Hose, *s.* خراطوم *khōrطوم*, چوراب *chōrab*.
- Hosier, *s.* چورابچی *chōrabjī*. [tūm.
- Hospitable, *a.* غریب پرور *ghārīb-pērūr*, مهمان نواز *mīhmān-nūwāz*.
- Hospital, *s.* خسته خانه *khāssa-khānē*, اسپتالیه *isspitālyā*.
- Host, *s.* خانه صاحبی *khānē-sāhibi*; اردو *ōrdū*, مسافر *mūssāfir*.
- Hostage, *s.* رهین *rēhīn*, کریو *ghērīv*.
- Hostile, *a.* دشمن *dūshmān*.
- Hostility, *s.* دشمنلک *dūshmānlik*; —ties, *s. pl.* حرب *hārb*.
- Hot, *a.* سبجات *sījak*; قیزغین *kīzghīn*; حر *hār*, حرارتلو *hārārētli*, گرم *ghārm*.

Hotel, *s.* لوقانده lòkànda.
 Hothouse, *s.* صوبه sòba. [-àrd-dìzi.
 Hough, *s.* حيوانك ارد ديزى hàywāning-
 Hound, *s.* زغر zàghar.
 Hour, *s.* ساعت sā"at; وقت wàkit,
 زمان zàmān.
 Hourglass, *s.* قوم ساعت kùm-sā"at.
 House, *s.* خانه, قوناق èv, او khānē,
 بيت bèyt, دار dār; —, *v.a.*
 اورتى التنه قومق àrtu-àltina-kòmak;
 ايجرو المق ichèri-àlmak.
 House-breaker, *s.* خرسز khirsiz.
 Household, *s.* او طاقمى èv-tākimi, او
 چولتى چوجق èv-ùshàklari, اوشاقلرى
 chòluk - chòjuk, اهل و عيال èhl-u-
 "âyāl; — stuff, اشيا èshyā, اثاث
 èssāss.
 Householder, *s.* او صاحبى èv-sāhibi.
 Housekeeper, *s.* كاخدا قادين kètkhudā-
 klādin.
 Housekeeping, *s.* او اداريسى èv-idārēssi.
 Housemaid, *s.* بسلامه bèsalémē.
 Hovel, *s.* قولبه kùlvòbē.
 Hover, *v.n.* طولاشمق dòlashmak;
 قناد اوستنده àyrilmamak;
 دورمق klād-ùsstunda-dòrmak.
 How? *ad.* نصل nàssal, نه درلو nè-dùrlu
 nè-dùrlu (tùrlu), نه صورتله nè-sūrətla,
 نه وجهله nè-vejhla; نقدر nàkadar;
 — much? نقدر nàkadar; — many?
 قاج kàch, نقدر nàkadar; — many
 times? قاج دفعه kàch-kèrrē, قاج كره
 kàch-dèf"à, قاج نوبت kàch-nùbèt,
 قاج سفر kàch-sèfər; — long? نقدر
 nàkadar, نه مدت nè-mùddèt; —

often? — frequently? بر وقتده
 kàch-wàkitda-bir.
 However, *c.* ولكن vè-làkin, وينه vè-yin
 "amma; ع مافيه mà"à-mā-fih, bi
 nungha-lèràbèr; —, *ad.* هر نصل hè
 nàssal, نصل nàssal; هر نقدر hèr-nàki
 Howitzer, *s.* اوبوس òboss (kùbbuz). [dai
 Howl, *s.* اولوش òluyush; —, *v.*
 اولومق òlumak.
 Howsoever, *ad.* هر نصل hèr-nàssal, هر
 نقدر hèr-nàkadar.
 Huckster, *s.* مادراباز mādrahāz, ولتجى
 kòltukju, كزدرجى ghèzdiriji.
 Hue, *s.* رنگ rənk, لون ləvn.
 Hug, *s.* صارش sàrlish; —, *v.a.* اارلق
 sàrlimək; يقين صوقلمق yàkin-sòkvl
 mak.
 Huge, *a.* پك بيوك pèk-biyuk, نوجه مان
 kòjəmān, مفرط mèfrèt, عظيم "zīm.
 Hulk, *s.* قشايه چويرلمش كمى kishlaya-
 -chèvirilmish-ghèmi; — about, *v.n.*
 سورتنمق sùrtunmek.
 Hulks, *s.* پرانغه prāngha.
 Hull, *s.* تكنه tèknē.
 Hum, *s.* ارى سسى àri-sèssi; ترنم tèrènn-
 num; —, *v.n.* اوتمك ètmek; ا ترنم
 tèrènnnum-et.
 Human, *a.* بشرى bèshèrī, آدمى àdēmi,
 انساني insāni, مردى mardī; a —
 being, انسان insān.
 Humane, *a.* انسانيتلو insāniyyètlī,
 مشفق mùshfik, شفقنلو shàfakàtlī.
 Humanity, *s.* انسانيت insāniyyèt,
 بشریت bèshèrī; شفقت shàfakàt;

- nıyèt, انسوت insân-hâli; حالی انسان حالی
nâsêft; ناس nâss.
- Humble, *s.* الحق كوكلو alchâk-ghyûn-
gullu, متواضع mùtêwâzi, "كتمتر kêm-
tîr; فقير kêmterânê, كمترانه kêmterânê
ناچیزانه nâchizânê; —, *v.a.* کبرینی
بورنی ازیمک kibirîni-kîrmak, کبرینی
bürcüv-êzmeç.
- Humbug, *s.* یالانچی yâlânçî, یالان yâlan.
- Humid, *a.* رطوبتو rûtbêtlî.
- Humidity, *s.* رطوبت rûtbêt.
- Humility, *s.* تواضع têwâzu, "وضع
wuzt", خشوع khûshû.
- Honour, *s.* خلقی khûy, خوی khûk,
طیعت tabî'ât; خلط khilt (*pl.*
اکھلات akhlât); صو sù.
- Hump, Hunch, *s.* اورکچ arghyuj; قانبور
kânbur; — backed, قانبور kânbur.
- Hundred, *a.* یوز yûz, مائه or مئه mi'ê,
مئد mîd.
- Hunger, *s.* اچلیک açhlik, جوع jû",
اچ او *v.a.* ghyûrisanêghî; —, کرسنی
çîrîni.
- Hungered, Hungry, *a.* جائع jâ, اچ
jâ", کرسنه ghyûrisanê.
- Hunt, *s.* ارایش araş; اوش کیدش
araş; —, اوینه کتمک avîna-ghit-
mek; آرامت aramak.
- Hunter, *s.* اوجی avjî; اوتی av-âtî.
- Huntsman, *s.* اوجی باش avjî-bâshî.
- Hurricane, *s.* قشره kâssîrgha (sâkîr-
gha).
- Hurry, *s.* عجله ajêlê; —, *v.a.* عجله
عجله ایتدومک ajêlê-et; —, *v.a.*
عجله ایتدومک ajêlê-êtdirmek, "عجله
تعمیلا tâ'jîl-et.
- Hurt, *s.* ضرر zârar, زیان ziyân; یاره
yâra; دوکلمش قیرلمش dûkûlmush-
kîrîlmîsh; —, *v.a.* اجمیق ajîmîç;
—, *v.a.* اجمتک ajîtmîç; اینجتک
înjîtmek.
- Hurtful, *a.* مضر mùzîr, ضررلو zârarlî.
- Husband, *s.* قوجه kôja, زوج zêvj, شوهر
shêvhâr; sister's —, انشته enîshê;
wife's sister's —, باجنات bâjanâk,
باجناç bâjanâç, باجنانç bâ-jênânç;
—, *v.a.* ادارا idârê-et, از قولانمت
az-kûllanmak.
- Husbandman, *s.* چفتجی çiftçî, اهل
اھلی-zîrâ'ât, زراعت zîrâ'ât.
- Husbandry, *s.* چفتجیک çiftçîlik,
حراست zîrâ'ât, "زراعت zîrâ'ât,
حراثت hirâssê, فلاحت felâhât.
- Hush, *int.* صوص sùss; —, *v.a.* صوصت
sùssmak; —, *v.a.* صوصدومت sùssdur-
mak.
- Husk, *s.* قبوç kâbuk. [mak.
- Hut, *s.* کولبه kûlûbê.
- Hyacinth, *s.* سنبل sânbul (zûnbul).
- Hybrid, *s.* ملز mêlez; —, *a.* ملز mêlez.
- Hydrogen, *s.* مولدالمâ mùwêllidu-'l-mâ.
- Hydrophobia, *s.* قدوز kûdûz.
- Hyena, *s.* سرتلان sîrtlân.
- Hymn, *s.* الاهی ilâhî.
- Hyperbola, *s.* قطع زائد kât'î-zâ'id.
- Hyperbole, *s.* مبالغه mùbâligha.
- Hypocrisy, *s.* ریا riya, ایکی یوزلوك
iki-yûzluluk.
- Hypocrite, *s.* ریاکار riyaçyâr, مرایی
mûrâyi, ایکی یوزلو iki-yûzlu.
- Hypothenuse, *s.* وتر قائمه vètkîri-kâ'imê.
- Hypothesis, *s.* فرض fârç, تقدیر tâkîr.

I.

I, *pr.* بن bèn.

Ice, *s.* بوز bùz.

Iceberg, *s.* بوز اطمسى bûz-âdassi. [dûrma.

Ice-cream, *s.* سوتلو طوکدرمه sùtlu-dòng-

Idea, *s.* فکر fikr ; تصور tàkhàyyul ;
تأساڤور, مطالعه mùtála "à ; ظن zànn ;

I have an idea, عقلمه برشی کلیور,
"aklîma-bir-shèy-ghèliyor, برشی تصور
bir-shèy-tàssàvvur-ètdim.

Ideal, *a.* ظنی zànnī, تصویری tàssàvvurī,
تأخهائیلی tàkhàyyulī.

Identify, *v.a.* سچمک بلمک bilmek, سچمک
سەشمەك, تشخیص طانیمت taniimak, تشخیص

Idiot, *s.* بوداله bûdâla. [tèshkhîss-et.

Idle, *a.* ایشیز işsiz, بوش bùsh, بوشده
bùshda ; —, *v.n.* ایشیز طورمتی işsiz-
dûrmek ; —, *v.a.* بوش کچورمک bùsh-
ghèchirmek.

Idleness, *s.* ایشیزلیک işsizlik, بوشلوق
bùshluk, عطالت "âtâlet. [sûrâet.

Idol, *s.* بت (pût), صنم sânem, صورت

Idolater, *s.* بتپرست pûtpérâst ; —,
s. pl. عبده ائسان "âbédè'i-âssânâm,
عبده اوان "âbédè'i-êvsân.

Idolatry, *s.* بتپرستلیک pûtpérâstlik,
پرستش ائسان pèrèstishi - âssânâm,
عبادت اوان "ibâdèti-êvsân.

If, *c.* اکر èghar, èghar ; (even though)
ولو vè-lèv.

Ignite, *v.n.* ائلمک almak, توتوشمق tûtush-
mak ; —, *v.a.* توتوشدومتی tûtushdôr-
mak ; ائش ویرمک aldirmak ; ائش
اتش vàh-vèrmek.

Ignominious, *s.* رزایل rëzil, رسوا rûsavâ
Ignominy, *s.* رذالت rëzâlet, سوايلى
rûssvâylik.

Ignorance, *s.* جهل jèhl, جهالت jèhâlet
معلوماتسزلی mâ "lûmâtsizlik.

Ignorant, *a.* جاهل jâhl, معلوماتسز
mâ "lûmâtsiz.

Ill, *s.* فنانلی fânâlik ; ضرر zârar ; بلا bël
درد dârd ; —, *a.* فنا fêna ; سته
راجسز, کیفسز kèyfsiz, khâssta,

Ill-bred, *a.* قبا kâba. [mizâjisi

Illegal, *s.* یولسز yûlsuz, غیر مشروع ghâyv
مەهەرۋ "kânûna-mi قانونه مغایر,

Illegible, *a.* اوقتمز ôksnmaz. [ghâyi

Illegitimate, *s.* پیچ pich ; یولسز yûlsuz
حرام hârâm.

Illicit, *a.* ممنوع mêmnu "yâssâl یاساق,
حرام hârâm, یولسز yûlsuz.

Ilnature, *s.* بدخوی béd-khûy.

Illness, *s.* خستلی khâsstâlik, بنسزلیک
kèyfsizlik, مزاجسزلیک mizâjâizlik.

Illuminate, *v.a.* قندیل دوناتمق kândî
-dônâtmak ; ایدینلیقی âydinlik-e
تویرا tenvîr-et ; (a book) تهیب
tèzhîb-vè-tèzyîn-et.

Illumination, *s.* قندیل دونناماسی kândî
-dônânmâssi.

Illustrate, *v.a.* مثال کتورمک misâl
-ghètmek, تمثیل tèmâil-et.

Illustration, *s.* رسم rëssm.

Illustrious, *a.* مشهور mèshhûr ; الی تبار
"âli-tèbâr. ["âdâvèt, غرض ghârâ

Illwill, *s.* دشمنلیک dèshmênlik, اورت

Image, *s.* تصویر sûrâet, صورت tàssâf
"ây. عین mùjèssêm مجسم

Imaginary, *a.* بوش bōsh, دبىز dībsiz; تخیلی tākhhāyyulī, ظنی zānnī.
 Imagination, *s.* مآخیه mūtakhāyyilē, توت مآخیه kūvvēti - mūtakhāyyilē; فکر fikir, تفکر tēfekkyur, ظن tāssāvur, تخیل tākhhāyyul; ظن zānn, قورنتی kūruntı, مراق mērāk.
 Imagine, *v.a.* تصور tāssāvur-et, تخیل tākhhāyyul-et; قورمتی kūrmeti, عقلنه tākhāyyul-et; کورمتی kūrmeti.
 Imbecile, *a.* بوداله būdala.
 Imbecility, *s.* بودالەتی būdalaletik.
 Imbibe, *v.a.* ایچمک ičmek.
 Imitate, *v.a.* تقلید tāklid-et, عینینی یاپمق āyını-yāpmak.
 Imitation, *s.* تقلید tāklid.
 Immaterial, *a.* غیر هیولانی rūhānī, پکده لزومی اولمیان pēkde-lüzūmi - olmayan; پکده ضرری pēkde-zārari-olmayan; it is — which, قنغیسی اولور ایسه اولسون ānğhıssı-olursa-olsun; — — — how, ناصل اولور ایسین nāssıl-olursa-olsun.
 Immaculate, *a.* خام khām, ناچخته nā-çıktā.
 Immediate, *a.* Immediately, *ad.* در عقب dır "akab, اول ساعت ol - sā "at, انیده ānide; "7-1-ال" علی العجله ānide; چابک chābık, شمدی shımdı; عجله ānide.
 Immense, *a.* پک بیوک pēk - bıyuk; پک کلپتو pēk-kyūllıyyētlı.
 Immerse, *v.a.* طالدرمتی tāldırmak, باتیرمک bātırmak. [-yēmūt.
 Immortal, *a.* اولمز ölmēz, لایموت lā-

Immunity, *s.* امان emān; معافیت mē "āfıyyēt, امتیاز imtiyāz.
 Impair, *v.a.* بوزمتی bōzmet, خلل khall, ویرمک khālel-vērmek.
 Impale, *v.a.* قاز قلمتی kāzıqlamak.
 Impalement, *s.* قاز قلمه kāzıqlama.
 Impart, *v.a.* ویرمک vērmek; تبلیغ tāblıgh-et, سویلمک sūwēylēmek.
 Impartial, *a.* منصفانه mēnsıf, منصف mēnsıfānē, [ghēchid-vērmēz. ghēchid-vērmēz.
 Impassable, *a.* گچلمز ghēchilmēz; کچید kēchid.
 Impatience, *s.* صبر سزلتی sāvrsızlık.
 Impatient, *a.* صبر سز sāvrsız.
 Impeach, *v.a.* ملت مجلسی حضور نده دعوا millēt-mējlissi-hüzürında-dā "wā-ēt.
 Impeachment, *s.* ملت مجلسی حضور نده دعوا millēt-mējlissi-hüzürında-dā "wā-ētmeklik.
 Impede, *v.a.* مانع مانع mānē "-öl, منع mēn "-et, ویرمک vērmek.
 Impediment, *s.* مانع mānē, "sektē, سکتە sektē; — of speech, پلتکلک pēltēklik.
 Impel, *v.a.* سوق sēvk-et.
 Impenitent, *a.* غیر نادیم ghāyri-nādim.
 Imperative, *a.* امرانه āmirānē; ضروری zārūrı; — mood, *s.* صیغه sıgha-i-ēmr.
 Imperceivable, *a.* کورلمز ghykūrlmaz.
 Imperfect, *a.* ناقص nākıss, اکسک əksik, غیر تام nā-tāmām, تام tāmm.
 Imperfection, *s.* نقصان nōksān, اکسکلک əksiklik, قصور kūssūr, عیب əyb.
 Imperial, *a.* شاهانه shāhānē, پادشاهانه pādishāhānē.

Impertinence, *s.* عارسزلیق "ärsizlik.
 Impertinent, *a.* عارسز ادبسیز "ärsiz, ädebsiz.
 Impervious, *a.* کچلمز ghèchilmáz; — to rain, یغمور کچمز yàghmūr-ghèchmáz.
 Impetuous, *a.* شدتلو hiddètli, حدتلو shiddètli, حزلو hizli. [kùvvèt, زور zor.
 Impetus, *s.* سرعت sùr "ät, حز hiz; قوت
 Impiety, *s.* دینسزلیک dīnsizlik, کفر kyùfr.
 Impious, *a.* کافر kyāfir, دینسز dīnsiz, کافرانه kāfirāne, کافرانه کافرانه kyāfirānē.
 Implement, *s.* الت älet (*pl.* الات äläť).
 Implicate, *v.a.* قارشدرمتی kārishdirmek.
 Implicit, *a.* کامل kyāmil, تام tām; ضمنی zimnī. [niyāz-et.
 Implore, *v.a.* نیازا yalvarmak, یاوارمتی
 Imply, *v.a.* متضمن او mütazammīn-öl, دلالت دلاالتā dē-zimnān-ifādē-et.
 Impolite, *a.* تربیهسز tērbīyēsiz. [älet-et.
 Impoliteness, *s.* تربیهسزلیک tērbīyēsizlik.
 Import, *s.* معنا mā "nä; مفهوم mēfhūm; خارجی idkhāl; —, *v.a.* خارجدن khārijdan - ghètirmek; کتورتمک khārijdan - ghè-tirtmek, حکمی او idkhāl-et, مدخلی او, داکھلی داکھلی-öl, او, hùkmu-öl, mèdkhāli-öl.
 Importance, *s.* اهمیت èhèmmīyyèt; نؤفؤز nüfüz; of —, خاطری صایلور, khātīri-sāyīlir; مهم mühim.
 Important, *a.* مهم mühim; خاطری خاطری khātīri-sāyīlir, معتبر mù "tēbēr.
 Importer, *s.* طشردن امتعه جلب بازکاران dīshārīdan-ēmtī "à-zēlb-ēden-bāzirghyān.

Imports, *s. pl.* ادخالات idkhālāt.
 Importunate, *a.* معجز mü "jiz, تعجزایدیر mü "jiz-èder.
 Importune, *v.a.* صیقشدرمتی sīkishdirmek, ابرام ابرام, tājiz-ët, ta "jiz-ët.
 Impose, *v.a.* قومتی kōmak, باغلمتی bağlamak, وضع wāz "et; — upon, او یون, öyün-et, الداتمتی aldāt.
 Imposing, *a.* هیبتلو hēybetli. [mak
 Imposition, *s.* وضع wāz "et; او یون öyün, دیک hilē. [imkyān.
 Impossibility, *s.* عدم امکان "adem-i-ferimōmkin, محال mühāl, غایریممکن ghāyri-mūmkin, "ädīmū-1-imkyān. [kyāzib, حیلکار hilēkyār.
 Impostor, *s.* کاذب yalānçı, یالانچی
 Imposture, *s.* حیل hilē, او یون öyün, دیک hilē, or دولاپ dōlab, دیک dēk.
 Impotence, Impotency, *s.* عنینک "inninlik. [ghāyri-mūktēdir.
 Impotent, *a.* عنین "innin; غیر مقتدر ghīri-mūktēr.
 Impracticable, *a.* یاپیلماز yapılmaz.
 Impregnable, *a.* الینمەز alinemez, تسخیری غیرممکن tēskhīri - ghāyri-mūmkin.
 Impregnate, *v.a.* تاثیر tē "sir-et; تاثیر سمانته tē "sir-èt-dirmek, مەسۇمەتە mēssāmātina-ghèchirmek; کبە ghèbē-et.
 Impression, *s.* اثر èsser; تاثیر tē "sir; ظن zānn, قیاس kıyās.
 Imprison, *v.a.* حبس hābs-et, تسجین tēssjīn-et, قیامت kıpamak.
 Imprisonment, *s.* حبس hābs. [māl.
 Improbability, *s.* عدم احتمال "ādmīlhtī-

Improbable, *a.* غیر محتمل ghàyri-mùhtemil, غیر مأمول ghàyri-mè'mül.
 Improper, *a.* یاقشمز làyiksiz, لایقشز yáqishmáz, مناسبتر münässébétsiz.
 Impropriety, *s.* مناسبترلك münässé-bétsizlik.
 Improve, *v.a.* ایلرولمك ilèrilémek; كوزللمك iyilzähmek; كوزللمك يولنه كيرمك ghyüzèllzähmek; ایلرولتمك yöluna-ghärmek; —, *v.a.* ایلرولتمك derilütmek; ایلرولشدرمك iyilzähdir-mek, كوزللمشدرمك ghyüzèllzäh-därmek, اصلح اصلاح isaläh-et, دها بر یولنه قومق, دها بیر-یولونا-کومق dähà-bir-yöluna-kòmak.
 Improvement, *s.* اصلح isaläh. [iktiyyät.
 Inprovidence, *s.* عدم اختیار "ädmi-i-
 Imprudent, *a.* عقلسز "aklsiz, دلی dèli.
 Impudent, *a.* اربسز "ärsiz, عارمز edebiz, حیاسز häyässiz.
 Impulse, *s.* وهله vèhlé; on the first —, وهله اولاده vèhlé'i-üläda.
 Impunity, *s.* مجازاتدن بری اولمقلق mäjzätän-bèri-ölmaklik; with —, بلا مجازاة bilä-mükäbèlé, بلا مجازاتین bilä-mäjzätin.
 Impure, *a.* پس pis, مردار mürdär, نجس nëjiss, ناپاک nā-pāk.
 Impurity, *s.* ناپاکلیک pisalik; ناپاکلیک nā-pāklik.
 Imputation, *s.* اسناد isnād; عزو "azv.
 Impute, *v.a.* ویرمك vürmek, اسنادا isnād-et, عزو "azv-et.
 In, *pr.* ئه é, ا, د, ده dè, ده ichina, ایچنده ichinda, درونه dèrünina, دروننده dèrüninda; ظرفنه zàrfına,

ظرفنده zàrfında; مرورنده mùrürinda; ایله ilə; ایکن iken.
 Inability, *s.* قابیلیتسزلك kabilliyétsizlik; "èjz, عدم اقتدار "ädmi-iktidär.
 Inaccuracy, *s.* یاگلش yangılsh, سهو sèhv.
 Inaccurate, *a.* یاگلش yangılsh (yànish), غیر صحیح ghàyri-sähih. [-hàrékèt.
 Inaction, *s.* عدم حرکت "ädmi-i-
 Inactive, *a.* تنبل tènbel. [-kifäyet.
 Inadequacy, *s.* عدم کفایت "ädmi-i-
 Inadequate, *a.* الیرمز èlvermáz, یتمشز yètişmáz, غیر کافی ghàyri-kyāfi.
 Inattention, *s.* دقتسزلیق dikktätsizlik.
 Inattentive, *a.* دقتسز dikktätsiz.
 Inaudible, *a.* ایشیدلمز ishidilmáz.
 Inaugurate, *v.a.* ا كشاد kyùshäd-èt.
 Inauguration, *s.* رسمی كشاد rëssmi-kyùshäd.
 Inauspicious, *a.* منکوس mènhus.
 Inborn, Inbred, *a.* جبلی khilki, خلقي jibilli, طبیعی tabi'i.
 Incapable, *a.* اللدن کلمز èlindan-ghèl-máz, نااهل ghàyri-mùktèdir, غیرمقدر nā-èhl, عاجز "äjiz.
 Incapacitate, *v.a.* صلاحیتنى بوزمق saläh-iyyètini-böz-mak.
 Incapacity, *s.* عدم صلاحیت "ädmi-saläh-iyyèt, عدم اهلیت "ädmi-èhliyyèt.
 Incendiary, *s.* قونداقچی kündakji, مفسد mùfsid, محرک mühàrrik.
 Incense, *s.* كونلك ghyùnluk, بخور bùkhür; "öbüdliyyèt; —, دارلتمق kızdırmak, قیزدرمق v.a.

dāriltmak, كوجندرمك ghyùjzèndir-
mek. [ماتئ sa'ik, تازیانه tāziyānē.
Incentive, s. موجب sèbeb, مۆجب mۆjib,
Incertitude, s. شك shùbhē, شبهه shèkk,
shèkk, مشکوکیت mèshkyùkiyyèt.
Incessant, a. لاينقطع lā - yànkàti',
اردي اراسي اولميان àrdi - àrassi - òl -
mayan.
Inch, s. پرمق pàrmak, اصبع òsbu'.
Incident, s. فقره fàkra, ماده mādē,
منقبه mənqabē; —, a. عارض 'ariz,
لازم lāzim. [ittifaki.
Incidental, a. عرضي 'arazi, اتفاقي
تحريك tahrik-et, تحريضا tahriz-et,
ترغيب tərghib-et.
Inclement, a. صوغوي firtinali; فرطونلو
sòg'òuk, يغمورلو yəg'òmdürü.
Inclination, s. ميل mèyl; رغبته rəgh-
bet, استك isstèk, خواهش khāhish.
Incline, v.s. ميل mèyl-et, ياتمق yət-
mak; استعداد mā'il-òl, مائل او
استعدا issti 'dād-ghyùsstarmek;
جاني استمق rəghbet - et, رغبت
jāni - isstémek; —, v.s. ياترمق
yətirmak, اماله imālē-et, ميل وپرمق
mèyl - vèrmek.
Inclined, a. مائل mā'il; مستعد mùstā-
'idd; استكي اولن isstèkli, استكلو
isstèg'li-òlan, رغبتي اولن rəghbeti-
òlan. [lèf-et.
Inclose, v.s. لف ا ihātē-et; احاطه ا
Include, v.s. شامل او dākhil-et; داخل
المتق shāmīl-òl, شمولي او
almak, مشتمل او ihāta-et, احاطه
māshatēmīl-òl.

Incog, Incognito, a. تبديل tèbdil.
Incoherent, a. ربطسز rābtsiz.
Incombustible, a. يانمáz.
Income, s. ايراد irād; وارييت vāriyyè
كلور ghèlir. [-vārghis
Income-tax, s. ايراد ويركوسي irā
Incompetence, Incompetency, s. لم
صلاحيت 'admi-salāhiyyèt.
Incompetent, a. باي دكل nā-èhl, نااهل
èrbābi-dig'āil, صلاحيتسز salāhiyyètsiz
Incomplete, a. نص èksik, اكسك
nākiss, ناتمام nā-tāmām, برتام
ghāyri-tāmam.
Incomprehensible, a. انگلي اكلاملمز
shilmáz (ànnàshilmáz).
Inconsiderable, a. قليل kalil, از
كچوك kùchuk, صغير sàghbir; جزئي
jüz i'.
Inconsistent, a. غيرمطابقي ghāyri-mùta
tābik, بروقتي بروقتنه اويمز bir-wākti
بروزي برسوزينه bir-wāktina-òymáz,
اويمز bir - sèzu - bir - sèzuma - òymáz
سوزي فعلنه اويمز sèzu - fi' - lina-òymáz.
Inconstancy, s. عدم قرار èdm-i-kār.
Inconstant, a. بانسز klarsiz, قرارسز
sèbātsiz; بيونا bi-wefā.
Inconvenience, s. زحمت zāhmet.
Inconvenient, a. راحتسز rāhatsiz
صيقندي sikiñdi, صيقنديلو sikiñdili.
Incorporate, v.s. قارشدرمق kārshdèr-
mak, مزج mèzj-et; قائمق klrmak.
Incorrect, a. ياكلش yāngilish (yānish)
غير صحيم ghāyri-sāhīh.
Increase, s. ازدياد izdiyād, زياده
تارمق tārakk; —, v.s. بيومك biyem

mek; چوغالمق artmaq, چوغالمق chò-ghalmak, زیادلنمك ziyādēlānmek, ازدياد ziyādēlāshmek, زيادلشمك izdiyād-būlmak, ترقى بولمق tārākki-būlmak, مزداداو müzdād-öl, مترقى او mütārākki-öl; —, v.a. بيوتمك biyutmek; ارترمق artirmak, چوغالمق chòghaltmak.
 Incredible, a. اينانلمز inānūlmāz, کوچ ghyūj-inānūlir.
 Incredulous, a. اينانمز inānmāz, کوچ ghyūj-inānūlir.
 Incubation, s. حضون hūzūn.
 Indicate, v.a. اوكرتمك tā'lim-et, تعليم ta'ghārlīk. [oghārlīk].
 Inducement, s. بار bār, يوك yūk.
 Indur, v.a. ارايوب بولمق arāyub-būlmak, اوغرامق oghramak, گيرمك ghirmek.
 Indurable, a. شفاقبول ايتمز shifāq-būl-aitmāz.
 Indurion, s. اكين ākin. [-ētmāz].
 Indebted, s. مديون bōrjū, بورجلو bōrjū, مەجبور mējbūr.
 Indecent, s. مغاير ادب "āyb, عيب āyb, مغايري-ēdeb.
 Indeed, ad. حقيقه hakikāt, حقيقه hakikātan, في الحقيقه fi-l-hākika; كرجكمي ? — bilē; بيله e. —, گهرچكمي ghārçhèkmi, اويله می aylēmi.
 Indefatigable, a. يورولمز yōrolmāz, يورولمق بولمز yōrolmak-bilmāz.
 Indefinite, a. نامحدود nā-māhdūd, غير معين ghayri-māhdūd, غير محدود ghayri-mū'āyyen; — article, s. حرف تنكير hārf-i-tēnkir.
 Indemnify, v.a. تصمين tāzmin-et.

Indemnity, s. تصمين tāzmin, تصمينات tāzmināt; معانيت mù'āfiyyèt, برائة الذمه bèrā'atu-'z-zimā. Independence, Independency, s. استقلال istiklāl.
 Independent, a. باشلي باشنه bāshli-bāshina, خودبخود khòd-bé-khòd, مرسبت kendi-kēndina; مستقل sār-bēsst, مطلق mùtlāk, مستكمل müsstākīl; كمسيه محتاج دكل kim-siyē-mühtāj-digīl; زنكين zānghin.
 Index, s. شهادت پرمغنى shāhādet-pārmaghi; فهرست fibriss, فهرست fibrisst. [tān].
 India, s. هند hind, هندستان hindias.
 Indiaman, s. هنده سفر ايدن كمي hinda-sēfer-ēden-ghēmi.
 Indian, a. هندی hindi. [-bòghādayi].
 Indian-corn, s. مصر بوغدايي missir.
 Indian-ink, s. چيني مركب chīni-mùrèkkēb.
 India-rubber, s. قومناستق kōmnāstīk.
 Indicate, v.a. دلالت dèlālet-et, اشارت او ishāret-öl.
 Indifference, s. قيدسزلىق kâydsizlik, عدم ادعمي "ādēmi-tēmēyyul, عدم ادعمي "ādēmi-rāghbet.
 Indifferent, a. قيدسز kâydsiz, لا قيد lā-kây, وظيفه سنده دكل wāzifēssindē-digīl; برابر hēp-bir, هپ بر hēp-bir, عادى lā-fārk; بيانى bāyaghi, قبا fēna, فنا fēna, اشاغى ashāghī, "ādī.
 Indigenous, a. يارلو yārli. [kāba].
 Indigestible, a. اغر oghir, هضمي کوچ hāzmi-ghyūch.

Indigestion, *s.* معده فسادى mi“dê-fês-sâdi, امٔلا imtilâ.
 Indignant, *s.* كوجنمش ghyvîjênmiş, دارلمش dârilmish. [dârghinlik.
 Indignation, *s.* غصب ghâzab, دارغينلىق dârghinlik.
 Indignity, *s.* بدمعامله bêd-mû“âmêlê, حقارت hâkârêt.
 Indigo, *s.* چويد chivid.
 Indispensable, *a.* ماتحتم êhèmm, مٔتاهٔتم mûtahâtem, مٔتلا لازم mûtlaka-lâzim.
 Indisposition, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, انحراف مزاج inhîrâfi - mizâj; عدم استمامكلىk isetâmameklik, رغبت “adêmi-râghbet.
 Indisputable, *a.* مسلم mùsèllèmm.
 Indistinct, *a.* بللوسز bèllisiz.
 Indistinctness, *s.* بللوسزلك bèllisizlik.
 Individual, *s.* كشى kishi, نفر nêfir, فرد fêrid, كى kîhi; —, *a.* منفرد mân-fêrid.
 Indolent, *a.* تنبل tènbel. [fêrid.
 Indorse, *v.a.* قبول و تصديق kabûl-vê-tâsedik-et.
 Induce, *v.a.* تحريك ا sêvk-et, سوقا sôvka, تٔريك tâhrik-et, سبب او sêbeb-òl.
 Indulge, *v.n.* كندىنى kèndini, مٔتلا او mûbtêlâ-òl, و يرمك kèndini-vêrmek; —, *v.a.* مٔتلا او mûssâ“adê-et. [ibtîlâ.
 Indulgence, *s.* مٔتلا او mûssâ“adê; چالشقان châlîshkân,
 Industrious, *a.* چالشقان châlîshkân, مقدم mûdkdim, ايشكذار ishghyuzâr,
 Industry, *s.* چالشقانلىق châlîshkânlik, اقدام ik-dâm, ايشكذارلىق ishghyuzârlik, حرفت hîrfêt, صنعت sâna.
 Inebriated, *a.* سرخوش sêr-khôsh. [“at.
 Inefficient, *a.* نا اهل nâ-êhl.

Inert, *a.* تنبل tènbel.
 Inertia, *s.* عٔالت “âtâlet.
 Inestimable, *a.* قيمتى تقدير اولنه مز kimé-ti-tâkdir-òlunamâz.
 Inevitable, *a.* قورتلنه مز kûrtulunamâz چارلسز chârêssiz.
 Inexact, *a.* ياكلش yânglish.
 Inexcusable, *a.* معذور طوتله مز mâ“zur-tûtulamâz.
 Inexperienced, *a.* بٔتدى “âjêmi, غير مجرب mûbtêdi, غئري-مٔجرب ghâyri-mûjêrreb.
 Infamous, *a.* رذيل rêzil, عيب “âyb, رسواي rûssvây, ناموسسز nâmûssuz.
 Infamy, *s.* رسوايلىق rûssvâylik, رذالت rêzâlêt, ناموسسزلىق nâmûssuzluk.
 Infancy, *s.* سٔورت chòjûkluk, چوجقلىق çòjûkluk, طفوليت tûfûllyyêt.
 Infant, *s.* وناق چوجق chòjûk, چوجق ûfak-chòjûk, بٔك bèbek. [kêri.
 Infantry, *s.* پيادٔعسكرى piyâdê-“ass.
 Infatuation, *s.* دليلك dêlîlik.
 Infection, *s.* علت سارىه “illêti-sârîyyê, سٔرايت sîrâyet, بولاشقلىق bûlâshkîlik.
 Infectious, *a.* سارى sârî, كچر ghêchur, بولاشور bûlâshîr.
 Infer, *v.a.* اكلماق ânglamak (ânnamak), چيقارماق chîkârmak, استدلال istidâl lâl-et. [istidlâl.
 Inference, *s.* استدلال mâ“nâ; معنا mâ“nâ.
 Inferior, *a.* دون dûn, اشاغى ashaghî, بيانى bayaghî, بٔك s. فنا fîna; —, مادونده اولان كمنه kûchuk, مٔدونا-òlan-kimèssê.
 Infernal, *a.* شيطانى shîytânî, جهنمى jihennêmi, بٔك فنا pèk-fîna.

Infidel, *s.* منکر بالله kyāfir, منکر بالله mūnkir-
-bi-llāh.
Infidelity, *s.* عدم صداقت kyūfir, عدم صداقت
“ādēmi-“aldakāt; عدم وفا “ādēmi-
-wafā; عدم عصمت ādēmi-“issmèt;
عدم عفت “ādēmi-“iffèt.
Infante, *s.* نامتناهی nā-mūténāhī,
بیغایه bī-nihāyē, بیغایه bī-ghāyē.
Infant, *s.* الی ایامی طومز səkāt, سقط
توتماز tūtmaž.
Infantry, *s.* خسته خانه khāssta-khānē.
Infamy, *s.* علت درد “illèt, درد dèrd;
تنبه nekīssa, تصور kūssūr.
Infame, *v.a.* علوندرمک “ālevlëndir-
-mek; التهاب کتورمک iltihāb-ghètir-
-mek. [nar, طوتشور tūtushur.
Inflammable, *s.* علوايله يئار “ālēv-īla-yā-
-lamation, *s.* حمرة التهاب iltihāb,
حمرة.
Infuse, *v.a.* هوا تولدروب شیشرمک hā-
-dōldrup-ahīshirmek.
Inhabitable, *s.* تصدندن èghilmāz;
تصدندن kāsīmdān-dānmāz.
Inhabit, *v.a.* ترتیب واجرا ا tērtīb-vē-ījrā-
-et, عارض “āriz-et.
Influence, *s.* نفوذ nūfūz; تأثير tē“sīr;
سوز کچورمک —, *v.a.* سوز کچورمک dīnglēt-
-mek (dīnxtmek); تأثير tē“sīr-et.
Influential, *s.* نفوذ صاحبی nūfūz-sāhibi,
سوز کچورمک sēzu-ghēcher.
Innate, *s.* نزله zūkkūyām, نزله nēzlē,
نوزل nēwāzil.
Inform, *v.a.* خبر ویرمک khābær-vēr-
-mek, سوزیلmek sūwēylēmek.

Informant, *s.* خبر ویرن khābær-vēræn,
مخبر sūwēylēym, مخبر mūkhbir.
Information, *s.* معلومات khābær, علم
mā“lūmāt, علم “ilm. [-hārēkāt.
Infraction, *s.* مغایر حرکت mūghāyir-
Infringe, *v.a.* بوزمت bōzmet, اخلال
lkhāl-et, مغایر حرکت mūghāyir-
-hārēkāt-et.
Infringement, *s.* نقض nākz.
Ingenious, *a.* (person) هنرلو hūnrli,
هزارفن hēzār-fēnn (hēzārīfēnd);
(thing) معرفتو hūnrli, معرفتو mā“-
-rifēti.
Ingenuity, *s.* هنر hūnr, معرفت
mā“rifēt, عقل san “āt, صنعت sən.
Ingenuous, *a.* صادق sādē-dil, صاف
درون sāf-dērūn, طوغری سوزیلەر dōghru-
-sūwēylēr.
Ingot, *s.* کولچه kyālché, سبیکه sēbikē.
Ingraft, *v.a.* اشلامق āshlamak.
Ingratitude, *s.* نانکورلک nān-kyārlik
(nāmkyārlik), کفران نعمت kyūfirāni-
-nī“mèt.
Ingredient, *s.* جزء مرکب jüz“u-mūrēkkib
(pl. اجزای مرکبه èjzā“i-mūrēkkibē).
Ingress, *s.* کیرلجک یر ghiriah;
مدخل د خول dōkhūl; کیرلجک یر
ghirējek-yēr; مدخل mēdkhāl.
Inhabit, *v.a.* ساکن او اوطورمت oturmak,
ساکن او ساکن mūtēmēkkin-ōl,
ساکن sākin-ōl, ساکن mūtēmēkkin-ōl.
Inhabitant, *s.* ساکن یرلو yērli, ساکن sākin
(pl. اهالی āhālī), ساکن sēkēnē).
Inhale, *v.a.* نفسله ایچرو چکمک nēfēsala-
-lchēri-chēkmek. [mīrās-yemek.
Inherit, *v.a.* وارث وارث vāriss-ōl, میراث یمک

Inheritance, *s.* وراثت *mīrās*, میراث *mīrās*
 vērāsət; ارث *irās*, توارث *tēvāruss*.
 Inheritor, *s.* میراثخور *vāriās*, وارث
mīrāsakhòr.
 Inhuman, *a.* انسانیتسز *insāniyyətsiz*.
 Inimical, *a.* دشمن *dūshmən*, خصم
khāssm, خصومتلو *khūssūmètlī*.
 Inimitable, *a.* تقلید اولندمز *tāklīd-òluna-*
məz, بشقه کسه نك یا په ميه جفی *bāshka-*
kimsəning-yəpəmayajaghi.
 Iniquitous, *a.* فاسد *fāssid*.
 Iniquity, *s.* فسق و فجور *ghyvnāh*, گناه
fīssk-u-fūjūr, معصیت *mā'siyyət*.
 Initiate, *v.a.* اوگرتتمک *əghrətmek*, یولنی
 یولنی کوسترمک *yòlun-u-ghyāsstarmek*,
 اوگرتتمک *tā'lim-et*.
 Injudicious, *a.* اوغونسز *əkləis*, عقلسز
ūghunsuz, مناسبستسز *mūnāsəbətəis*.
 Injunction, *s.* تنبیه *əmr* (*əmir*), امر
tənbih, سپارش *sipərish*.
 Injure, *v.a.* ضرر *zàrar-et*, سقاط *səkat-et*,
 بوزمت *bòzmaq*, خلل ویرمک *khələl-*
vərmek, اخلال *ikhilāl-et*.
 Injurious, *a.* ضررلو *zàrarli*, مضر *mùzr*.
 Injury, *s.* ضرر *zàrar*, خلل *khələl*, مقامت
səkāmət, سقاطی *səkatlik*. [*hākkəsizlik*.
 Injustice, *s.* حقسزلی *ghādr*, ظلم *zəlm*,
 Ink, *s.* مرکب *mùrèkkəb*; —, *v.a.*
 مرکب سورمک *mùrèkkəb-surmek*;
 red —, *s.* سرخ *sürkh*.
 Inkstand, *s.* مرکب حققسی *mùrèkkəb-*
hòkkassi, حققه *hòkka*. [*kyàrfəz*.
 Inlet, *s.* کورفز *əghāiz*, بوغاز *bòghāiz*, اغز
 Inn, *s.* خان *khān*, لوقانده *lòkànda*,
 مسافر قوناقی *mùssāfir-kònaghi*.

Inner, *s.* داخلی *ichèriki*, پچروکی *dākhi*
 Innermost, *a.* اڭ پچرودگی *əng-ich-*
ridéki.
 Innkeeper, *s.* لوقاندهچی *lòkàndəji*.
 Innocence, *s.* قباحترزلی *kābāhətsizli*
 معصومیت *mā'sūmiyyət*, ائت
 بېرآ *bèrā'əti-zimmət*.
 Innocent, *a.* قباحترزلی *kābāhətsiz*, نالذمه
 بېرییی *bèriyyu-'z-zimmə*, معصوم *mā'sūm*.
 Innocuous, *a.* ضررسز *zàrarsiz*.
 Innovation, *s.* بدعت *bīd'ət*, اصول
yəngi-ūssūl.
 Innumerable, *a.* صایلمز *sāyilməz*, عد
 لایحصا *lā-yūssā*, لایحصا *lā-yūssā*.
 Inoculate, *v.a.* اشلامق *əshlamak*
 چبچک اشلامق *chibchek-əshlamak*.
 Inoculation, *s.* اشلامق *əshlamaklik*.
 Inoffensive, *a.* ضررسز *zàrarsiz*.
 Inquest, *s.* تفتیش رسمی *təftīsh-rəssmi*.
 Inquire, *v.a.* سؤال *sù'āl*, صورتی *sòrmaq*,
 استفسار *əstifisār-et*; استفسار *əstifisār-*
 استفسار *əstifisār-et*; استفسار *əstifisār-*
 استفسار *əstifisār-et*; استفسار *əstifisār-*
 استفسار *əstifisār-et*; استفسار *əstifisār-*
 استفسار *əstifisār-et*.
 Inquiry, *s.* سؤال *sù'āl*, صورتی *sòrmaq*,
 استفسار *əstifisār*; استفسار *əstifisār-*
 استفسار *əstifisār*; استفسار *əstifisār-*
 استفسار *əstifisār*; استفسار *əstifisār-*
 استفسار *əstifisār*.
 Inquisitive, *a.* مرقالو *mərāklī*, پرسشی
 مرقالو *chòk-shèy-sòrar*.
 Inroad, *s.* آقین *ākin*.
 Insane, *a.* دلی *dəli*, چلغب *chilghəb*
 چلغب *kāchik*, مجنون *məjnu'n*.
 Insanity, *s.* دلیک *dəlik*, چلغب
 چلغب *chilghinlik*, چلغب *kāchiklik*,
 جنون *jinnət*, جنون *jūnūn*.

mek; چوغالتمق *çhòghalmak*, زیاد لشمک *ziyādēlshmek*, از دیاد *ziyādēlshmek*, ترقی بولمق *izdiyād-bōlmaq*, مزدا دار *mūzdād-ōl*, مترقی او *mūtārākki-ōl*; —, *v.a.* بیوتمک *biyutmek*; ارترمق *ärtirmak*, چوغالتمق *çhòghalmak*.
 Incredible, *a.* اینانلمز *inānılmāz*, کوچ اینانلور *għyūj-inānilir*.
 Incredulous, *a.* اینانمز *inānmāz*, کوچ اینانلور *għyūj-inānilir*.
 Incubation, *s.* حضون *hūzūn*.
 Inculcate, *v.a.* اوکرتمک *tā'lim-et*, اوکرتتمک *ōghārtmek*.
 Incumbrance, *s.* بار *bār*, یوک *yūk*.
 Incur, *v.s.* ارایوب بولمق *arayub-bōlmaq*, اوگرامک *ōghāramak*.
 Incurable, *a.* شفاقبول ایتمز *shifā-kābūl*.
 Incursion, *s.* آقین *ākīn*.
 Indebted, *s.* مدیون *bōrjlu*, مجبور *mējbūr*.
 Indecent, *a.* مغایر ادب *āyb*, مغایری *mīghāyiri-ēdeb*.
 Indeed, *ad.* حقیقه *hāqīqat*, حقیقه *hāqīqat*, فی الحقیقه *fī-l-hāqīqa*; کرحکمى *— ?*; بيله *bīlē*; *c.* او یله می *ōylēmi*.
 Indefatigable, *a.* یورولمز *yōrolmāz*, یورولماک *yōrolmak-bīlmāz*.
 Indefinite, *a.* نامحدود *nā-māhdūd*, غیر معین *ghāyri-māhdūd*, غیر محدود *ghāyri-mū'āyyen*; — article, *s.* حرف تکیر *hār-i-tēnkir*.
 Indemnify, *v.a.* تصمین *tāzmin-et*.

Indemnity, *s.* تصمین *tāzmin*, تصمینات *tāzmināt*; معافیت *mū'āfiyyet*, برائة الذمه *bērā'atu-'z-zimmē*.
 Independence, Independency, *s.* استقلال *istiklāl*.
 Independent, *a.* باشلی باشنه *başlı-bāshina*, خود بخود *khōd-bē-khōd*, سر بست *kendi-kēndina*; مستقل *sār-bēsst*, مطلق *mūtlak*, کیمسده محتاج دکل *kim-sēyē-mūhtāj-dīkl*; زنکین *zāngħin*.
 Index, *s.* شهادت پر مغانی *shāhādet-pārmagħi*; فهرست *fihriss*, فهرست *fihrisst*.
 India, *s.* هند *hind*, هندستان *hindiss*.
 Indiaman, *s.* هنده سفر ایدن کیمی *hinde-sēfer-ēden-ghēmi*.
 Indian, *a.* هندی *hindi*.
 Indian-corn, *s.* مصر بوغدايي *misair*.
 Indian-ink, *s.* چینی مرکب *chīni-mūrēkkēb*.
 India-rubber, *s.* قومناستی *kōmnāstik*.
 Indicate, *v.a.* دلالت *dēlālet-et*, اشارت او *ishāret-ōl*.
 Indifference, *s.* قیدسزلیک *kāydsizlik*, عدم تمیل *ādēmi-tēmēyyul*, رغبت *ādēmi-rāghbet*.
 Indifferent, *a.* لاقید *kāydsiz*, وظیفه سندس دکل *wāzifēsindē-dīkl*, برابر *bērābēr*, هپ بر *bēr-bēr*, عادی *lā-fārık*; بیاغی *bāyagħi*, قبا *ādī*, فنا *shāghā*, اشاغی *fāna*.
 Indigenous, *a.* یرلو *yārli*.
 Indigestible, *a.* هضمی کوچ *ghāgir*, اغر *hāzmi-ghyūch*.

Institute, *s.* مكتب mèktab; قاعدة kā-“idē, موضوع mèvzū”; —, *v.a.*
 چيقارمق chikārmak, باشلامق bāsh-
 lamak, ابداع ibdā“-et, اختراع
 ikhtirā“-et; وضع wāz“-et, ترتيب
 tārtīb-et, تاسيس tē“siss-et.
 Instruct, *v.a.* تعليم, اوكرتمك ogārètme-
 k, تدریس tēdriss-et.
 Instruction, *s.* علم “ilm, معلومات mā“lū-
 māt; تعليم tā“līm, تدریس tēdriss;
 تحصيل tāhsil; —, *s. pl.* تعليمات
 tā“līmāt.
 Instructor, *s.* معلم, خواجه khōja;
 mò“āllim, تعليمجی tā“līmji.
 Instrument, *s.* الآلات (pl. الآلات ālāt).
 Insubordinate, *a.* اطاعتسز itā“atsiz.
 Insubordination, *s.* اطاعتسزلی itā“atsizlik.
 Insufferable, *a.* تحمل اولنه مزز tēhām-
 mul-òlunamāz.
 Insufficient, *a.* يتشمز òlvurmāz, يتشمز
 yetishmāz, كفايت ايتمز kifāyet-èt-
 māz, غير كافی ghāyri-kyāfi.
 Insult, *s.* حقارت hākārèt; —, *v.a.*
 ناموزه لوقتمق hākārèt-et; حقارتا
 nāmūssa-dòkūnmak.
 Insupportable, *a.* چكلمز chēkilmāz,
 تحمل اولنه مزز tēhām-mul-òlunamāz.
 Insurance, *s.* سيفورته sikhūrta; — com-
 pany, *s.* سيفورته قومپانيه سی sikhūrta-
 còmpanyassi.
 Insurgent, *s.* عاصی “āssi.
 Insurrection, *s.* اياقلانش āyāqlānsh,
 طعيان tūghyān, عصيان “issyān.
 Integer, *s.* عدد صحيح “ādēdi-sāhīh.
 Integrity, *s.* تماميت tāmmīyyèt;

طوغرلیق dōghroluk, استقامت is-
 kāmēt.
 Intellect, *s.* عقل “ākl, ذهن zihn.
 Intellectual, *a.* عاقل “āklī, عقلي “āklī.
 Intelligence, *s.* عقل “ākl, عقلیه
 kōvvēti-“āklīyyē, فهم fēhm, ذکا
 idrāk, ذکات zēkyā, ذکات zēkyā,
 درایت dirāyēt, فطانت fātānēt;
 معلومات mā“lūmāt, معلومات mā“lūmāt.
 Intelligent, *a.* عاقل “āklī, عقلو “āklī,
 فطین fātīn, درایتلو dirāyētli, ذکی
 zēki.
 Intemperance, *s.* بکریک bēkrilik.
 Intemperate, *a.* سرت سرت sārət, شدید
 shēdīd, هیزکار hēzkar, بکری bēkri;
 nā-pārhzikyār.
 Intend, *v.a.* نیتا niyyēt-et, نیتا
 niyyētinda-òl, تصمیم tāssemim-
 k, قورمق kōrmak. [سیتی si-
 tīti]
 Intense, *a.* سرت سرت sārət, شدید
 shēdīd.
 Intent, Intention, *s.* نیت niyyēt, نیت
 tāssemim, مراد mārād, قصد kās-
 sed.
 Intentional, *a.* قصدی kāsedi, صوم
 mākhsūss; —ly, ad. بله رک bilēk
 عمدأ “amdan, قصدأ kāsēdan.
 Inter, *v.a.* کومک ghyāmme-
 k, دēfn-et.
 Intercede, *v.a.* شفاعت shifā“at,
 ارایه کیرمک āraya-ghirmek, رجا
 rijā-et.
 Intercept, *v.a.* طوتمق tōtmak, نیت
 یولونو - kēssmek; کسمک
 hā“il-òl. [rī]
 Intercession, *s.* شفاعت shifā“at, نا
 حاجی shēfi, شفیع shēfi.
 Intercessor, *s.* شفیع shēfi, رجا
 rijāji.

Intercourse, *s.* اختلاط ikhtilāt, الفت
 āfet, مؤانست mū'ānēssēt.
 Interdict, *s.* افروز āforōz, لعنت lā'nēt;
 —, *v.a.* يأتى yāssāk-et, نهى nēhy-
 -et, ممنوع memnū"-et.
 Interest, *s.* فائض fā'iz, گذشته ghyū-
 zishtë, نما nēmā (nōmā), ربو ribv,
 ربا ribā, معامله mū'āmelē; نفوذ
 nēfūz, خاطر khātir, اعتبار i'tibār;
 تصحب tassāhhub, التزام iltizām,
 رغبته righbēt; محبت mahabbēt;
 رغبت righbēt, مراى mērāk; تلذذ telēzzuz,
 ايلتجه ēylēnjē; الوب ويره جك ālip-
 -vērējek, اوكرنه جك āghrēnjējek,
 بله جن bilējek, كوره جك ghyārējek,
 غرض wazīfē, حصه hissā; فائدة
 ghāraz, منفعت mēnfā"āt, فائده
 fā'idē; —, *v.a.* تصحب ايتدرمك
 tassāhhub - ētdirmek, التزام ايتدرمك
 iltizām - ētdirmek; ايلتجه ويرمك
 ēylēnjē-vārmek, يوركنى جزبا yū-
 rōtkini-jēzb-et, قلبه تاثيرا kalba-tē'sir-
 -et, قلبه رقت كترمك kalba-rikkāt-
 -gātirmek; to take an —, سومك
 sāvmek, التزام التصبا iltizām-et,
 التصبا tassāhhub-et; to have an —, الوب
 وظيفهسى ālip-vērējégāi-ōl,
 وظيفهسى ālip-vērējégāi-ōl,
 حصه داراو hissāsdār-ōl;
 compound —, فائض ايله فائضك
 compound fā'iz-ilā-fā'izin-fā'izi.
 Interesting, *a.* كوزل ghyūzēl; دلبر
 dīlber; ايلتجه ēylēnjēli.
 Interfere, *v.n.* قارشمت kārishmek,
 مداخله mūdākhala-et; سكته ويرمك
 sakte-vārmek, مانع مانع māni"-ōl.

Interference, *s.* قارشمه kārishma;
 مداخله mūdākhala.
 Interim, *s.* اراتلى āralik, مدت müddēt;
 in the —, ديرايكن dēr-iken (dēr-'ken),
 اول اراتلى āl-āralik, اول ائناده āl-ēs-
 nāda; ad —, موقت müwakkāt;
 موقتاً müwakkātan.
 Interior, *s.* ايج ich, درون dērōn, داخل
 dākhil; باطن bātīn; —, *a.* درونى
 dērōnī, باطنى dākhilī, داخلى dākhilī;
 Minister of the —, ناظرى
 dākhilīyyē-nāziri. [jēnāzē-dēfni.
 Interment, *s.* دفن dēfn, جنازه دفنى
 jīnāzē dēfni.
 Internal, *a.* داخلى dākhilī, باطنى bātīnī.
 Interpose, *v.a.* ارايه قومق āraya-kōmq,
 ارايه قومق āraya-sōmq; —, *v.n.*
 ارايه كيومك āraya-ghōmq,
 توسط tāwlassaut-et.
 Interpret, *v.a.* ترجمه tērumē-et; —
v.n. ترجمانلى tērumānlik-et.
 Interpretation, *s.* ترجمه tērumē; معنى
 mā'nā.
 Interpreter, *s.* ترجمان tērumān.
 Interrogate, *v.a.* استنطاق āstintāk-et.
 Interrogation, *s.* استنطاق āstintāk; note
 of —, علامت استفهام "ālāmēt-i-
 āstifhām.
 Interrupt, *v.a.* كسمك kēssmek; منع
 mēn"-et, مانع مانع māni"-ōl.
 Intersect, *v.a.* قطع kāt"-et; — one
 another, تقاطع tākātū"-et.
 Interstice, *s.* اراتلى āralik; يارق yārik,
 چتلى chātlik.
 Interval, *s.* اراتلى āralik, مابين mā-bēyn.

Intervene, *v.n.* ارابه گچمک ghèchmek ; ارابه اراده بولنمق ; اراده بولنمق àraya-ghirmek ; اراده بولنمق àrada-bülünmek, حائل او hâ'il-öl.

Intervention, *s.* ارابه توسط tàvassut ; ارابه ارابه گچمک àraya-ghirmeklik.

Interview, *s.* کورشمه ملاقات mùlâkât, گورشمه ghyûrushma.

Intestines, *s. pl.* بغصاق bàghirsâk.

Intimacy, *s.* صیقى دوستلى siki-dôsrluk.

Intimate, *a.* ماهرمانه mâhrémâné ; —, *s.* ماهرم mâhrèm ; —, *v.a.* بلدرومک bildirmek, اکلانمق ànglatmak (ànnatmak), خبر ویرمک khâbâr-vêrmek, سویلمک sûwèylémek.

Intimation, *s.* افاده خبر khâbâr, افاده ifâdê, تبلیغ tèbligh.

Intimidate, *v.a.* قورقوتمق kòrkütmaq, تخویف tàkhwif-et, آخانه ikhâfê-et.

Intimidation, *s.* آخانه ikhâfê. [dèrûnina.

Into, *prep.* لروننه ichina, لروننه ã, لروننه ã.

Intolerable, *a.* تحمل چکلمز chèkilmâz, تحمل تحمل tàhâmmul-òlünmâz.

Intoxicate, *v.a.* سرخوشا sêrkhòsh-et, کیف kèyf-et ; —ed, *a.* کیف kèyf, سرخوش sêrkhòsh (sâr-).

Intoxication, *s.* سرخوشلى kèyf, سرخوشلى sêrkhòshluk (sâr-), سکر sèkir.

Intrench, *v.n.* مترس یا پمق mètéris-yâpmak, تحصن tàhâssun-et ; —, *v.a.* مترس ایله استککام ویرمک mètéris-ila-istihkâm-vêrmek.

Intrenchment, *s.* مترس mètéris.

Intrepid, *a.* جسور jèssûr, یگیت yigît, بیباک bîbâk, بیپرو bipêrwâ.

Intricacy, *s.* قارشىلى kârishkîk.

Intricate, *a.* قارشى kârishk, قارشى dölâshk, مشتبه mùshèbék.

Intrigue, *s.* فتنه fitnê, فساد fessâd, بویون òyun ; —, *v.n.* فتنه چیقارمق fitnê-chikârmak, فساد چیقارمق fessâd-chikârmak, بویون چیقارمق òyun-chikârmak.

Introduce, *v.a.* ایچمرو صوقمق ichèri-sòkmaq ; ایچمرو کتورمک ichèri-ghètir-mek, ادخال idkhâl-et, کورشدرومک ghyûrushdurmek, کوشدرومق kòngushdurmaq, تانیشدرومق tànishdirmak ; چیقارمق chikârmak, بداع ibdâ'-et, اختراع ikhtirâ'-et, بجاد ijâd-et ; اچمق achmak, نردیسی òrdîsîni-achmak ; اچمق àkirdîsîni-achmak ; درج dèrj-et, ابرازa ibràz-et, تقدیم tàkdîm-et, تقدیم ibràz-et.

Introduction, *s.* مقدمه mùklâddimê ; توصیه tàvsîyyê.

Intrude, *v.n.* اشغال اشغال à'jîz-et, اشغال àshghâl-et, مانع مانع mâni'-öl.

Intrust, *v.a.* امانه تسلیم emânêtm-têss-lîm-et.

Inundation, *s.* سوباصسى sù-bâssmâssi, سيل sèyl (sèl), طغیان tùghiyân.

Inure, *v.a.* ایشدرومق àlîshdirmak.

Invade, *v.a.* تجاوز و باصمق bâssmaq, تجاوز tàjâvuz-ve-tâkhâttî-et.

Invalid, *a.* غیر صالح ghâyri-sâlih, وش bòsh ; —, *s.* چوروك chùruk ; —, *v.n.* چوروكه چیقمق chùrugâé-chikmak ; —, *v.a.* چوروكه چیقارمق chùrugâé-chikârmak.

Invalidate, *v.a.* حکمنی بوزمق bòzmaq, حکمنی bòzmaq, بوزمق bùzkunû-bòzmaq.

invaluable, *s.* پک قیمتلو pèk-kimètlī,
 قیمتی بلنامز kimèti-blinamàz.
 invasion, *s.* تجاوز tējāvuz, تخطی tā-
 khātti, استیلا isstīlā. [tirā"-et.
 invent, *v.s.* ایجاد ijād-et, اختراع ikh-
 tvention, *s.* ایجاد ijād, اختراع ikh-
 tirā". [téri".
 inventor, *s.* موجد mūjid, مخترع mūkh-
 inventory, *s.* دفتر dēftar.
 inverse, *s.* عکسی "aksī, ترس tēras;
 —, *s.* عکس "aks, ترس tēras.
 invest, *v.s.* اکیا ikā-et, متصفا mūt-
 tassif-et; قوشاتمتی kūshātmak,
 چویرمک chēvirmek, محامره mā-
 hāsara-et; یاترمق yātmak, ویرمک
 virmek.
 investigate, *v.s.* تفتیسā tēftīsh-et;
 تحرأ tāhārri-et, تجسسā tējēssuss-
 et. [-dā'imā.
 invincible, *s.* المظفر دائما ēl-mūzāffar-
 invisible, *s.* کوزکمز ghyvrunmāz, کوزکمز
 ghyvrunmāz.
 invitation, *s.* دعوت dā"vèt.
 invite, *v.s.* دعوت dā"vèt-et.
 invoice, *s.* علم و خبر "ilm-u-khābær,
 پوسالē pūsālē, دفتر dēftar.
 involuntary, *s.* غیر اختیاری ghāyri-ikh-
 tiyārī, الدوکل dēd-ḡhīl.
 involve, *v.s.* قارشدرمق kārshdirmak,
 ایجاب آیتدرمک et-dākhil-et; ایجاب
 tājāb-ētdirmek.
 inward, *s.* داخلی dākhilī.
 inwards, *ad.* ایچرویه طوثری ichēriya-
 Ireland, *s.* ایرلاندē Irlānda. [dōgārū.
 iris, *s.* زنبق zānbāk.

Irish, *s.* ایرلاندلو Irlāndali.
 Iron, *s.* تیمور timūr (dēmir), حدید hādīd,
 Iron-clad, *s.* زررلو zirhlī. [āhēn.
 Iron-monger, *s.* تیمورچی dēmirji.
 Irony, *s.* استهزا isstihzā.
 Irregular, *s.* نظامسز ittirādsiz; نظامسز
 nizāmsiz, انتظامسز intizāmsiz;
 قاعدسز kā'idéssiz; یولسز yōlsuz; شان shāzz;
 باشی بوزق bāshi-bōzūk.
 Irreparable, *s.* تعمیرقبول ایتمز tā"mīr-
 -kālūl-ētmāz; چارسسز chārēssiz.
 Irresistible, *s.* قارش قونلمز kārshī-kō-
 nulmāz.
 Irresolute, *s.* کندی عقلنی بلمز kēndi-
 -"aklīni-bilmāz, متردد mūtēreddid.
 Irritable, *s.* تیزقیزار tēz-kīzar, چابک
 chābīk-dārīlir.
 Irritate, *v.s.* دارلتمق kīzdirmak, قیزدرمق
 dārīltmak. [kīn.
 Irruption, *s.* هجوم hūjūm, باصقین bāssa-
 Isinglass, *s.* بالقی طوتقالی bālīk-tūtqālī.
 Island, Iale, Islet, *s.* ااطه āḡa, جزیره
 jēzīrē.
 Ispahan (town of), *s.* اصفهان issafhān.
 Israelite, *s.* یهودی yāhūdī.
 Issue, *s.* چیقہ حقیر chīkajak - yēr,
 نخود یا قیسی mākhrej, قپو kapi;
 اولاد nōkhud-yākissī; چوجتی chōjūk,
 دعوی dēvlād, ذریت zūriyyèt;
 معارضه dā"wā, اختلاف ikhtilāf,
 مۇ"ārāza; —, *v.s.* چیقمتی chīkmak;
 نشتā nēsh'ēt-et.
 Isthmus, *s.* بوغاز bōgāz, دل dīl.
 It, *pr.* اول āl (ō); انی āni, ònu; آکا āka
 Italian, *s.* ایٹالیا Itālia. [(ōngā).

Italy, *s.* ایتالیا Itàlia.
 Itch, *s.* کیدشمتک òyuz; —, *v.n.* کیدشمتک
 ghidishmek, تاشمتق kàshimæk.
 Item, *s.* قلم kàlzm. [àningki, ònungkv.
 Its, *pr. a.* انك àning, ònung; انككى
 Itself, *pr.* كندى kèndi, كنديسى kèn-
 disai; كنديسنى kèndissini; كنديسنه
 kèndissinē.
 Ivory, *s.* فيل ديشى fil-dishi.
 Ivy, *s.* صارماشق sàrmashik.

J.

Jackal, *s.* حقال chàkal. [himār.
 Jackass, *s.* اشك èshek, خر khār, حمار
 Jackdaw, *s.* قارغه ala-kàrga(?).
 Jacket, *s.* منطان mintàn.
 Jack-ketch, *s.* جلاك zèllād.
 Jail, *s.* زندان zindān, حبستكانه hābs-
 Jailer, *s.* زندانجى zindānji. [khānē.
 Jalap, *s.* جلاپه jàlapa.
 Jam, *s.* طاتلو tàtli, رچل rēchel.
 Janissary, *s.* ييكچرى yèngichéri.
 January, *s.* كانونى ثانى kyānōni-sāni.
 Japan, *s.* ياپونيا yàpōnia; روغن rùghàn;
 —, *v.a.* روغن اورمتى rùghàn-wùrmak.
 Japanese, *a.* ياپونىالو yàpōniali.
 Japhet, *s.* يافث yàfeth.
 Jar, *s.* قوانين kawānōss; on the —,
 ad. اچتى àchik; —, *v.n.* قارشمتق
 Jasper, *s.* يشم yèshem. [kàrishmak.
 Jaundice, *s.* صارىلتى sàrīlīk.
 Jaw, *s.* چكه chènghē.
 Jealous, *a.* قزقامجى kizkànj; غيور ghàyūr;
 حسود hāssūd, حسدلو hāssedli.

Jealousy, *s.* قزقامجلى kizkànjlīk, يرت
 ghàyrèt; حسد hāssed.
 Jeer, *v.n.* and *a.* زوتلنمتق zèvkānmek
 Jehovah, *s.* الهى القيوم el-Hāyyu-'l
 -Kāyyūm. [lū'at
 Jelly, *s.* الماسيه èlmāssiyyē; ناب
 Jeopardy, *s.* تهلكه tèhlikē. [shèri
 Jerusalem, *s.* قدس شريف kùdssi
 Jessamine, *s.* ياسمين yāssēmīn.
 Jest, *s.* لطيفه shàka, شقا làtiffē.
 Jesus-Christ, *s.* عيسى المسيح 'Issā-'l
 -Messih, حضرت عيسى hàzrèti-'Issā
 Jet, *s.* فسقيه fīsskīyyē.
 Jetty, *s.* اسكله isskèlē.
 Jew, *s.* يهودى yāhūdī; Jewess
 يهودى قارىسى yāhūdī-kārissi.
 Jewel, *s.* Jewels, *s. pl.* مجوهرات mī
 jèvhérāt. [jèwāhirji
 Jeweller, *s.* قيوهمجى kùyyumju, جواهرجى
 Jib, *s.* فلوک fiòk.
 Jibboom, *s.* باستون bāsstūn. [ish
 Job, *s.* حضرت ايوب hàzrèti-èyyūt
 Jobber, *s.* سمسار sīmsār.
 Jockey, *s.* بينجى bīnjī. [lātiffēj
 Jocular, *a.* تحاف tēhāf, ليفه جى
 Jog, Joggle, *v.a.* صارمتق sàrasmak.
 John Bull, *s.* انكلتره ملتى inghiltèrra
 millèti.
 Join, *v.n.* بتشمتق bitishmek, نحاق
 ìltihāk-et, ملاصقو mulāssik - ol
 نشدرمتق vāssīl-ol; — *v.a.* شدرمتق
 bitishdirmek; نلاق ìlhāk-et; نلاق
 vāssal-et.
 Joiner, *s.* دوغرامه جى dōghramaji.
 Joint, *s.* يناقيرى èk-yèri; يناقيرى

òynak-yèri, مفصل mafsāl; out of
 —, چيکتی chikik; get out of —;
 be put out of —, چيکتی chikmak;
 put out of —, چيکارمتی chikārmak.
 Jointly, *ad.* اشتراکاً mùshteràkən, مشترکاً
 shētirākən.
 Joint-stock Company, شرکت shirkēt.
 Jointure, *s.* زوجہ یہ باغلانان ایراد zèvjéya-
 -bāghlānān-irād.
 Juice, *s.* شقا shāka, لطیفہ lātifé; —, *v.n.*
 شقا shāka-et, لطیفہ lātifé-et.
 Killy, *s.* کولر یوزلو ghyūlēr - yūzlu;
 کیف kēyf; ذوقلو zèvkli; — boat,
 کیت, *v.n.* صارصمتی sārsmak. [فلوقہ filūka.
 Jujual, *s.* فولیہ fālya.
 Journal, *s.* روزنامہ rūznāmé; تقویم وقائع
 tākwimi-vākā'ī; ژورنال zhūrnāl.
 Journalist, *s.* غزتہ جی ghāzētāji,
 جریدہ جی jèrīdēji.
 Journey, *s.* یول yōl, یولجیلتی yōljūluk,
 سفر sēfar; —, *v.n.* کرمک ghèzmek,
 سفر sēfar-et, یولجیلتی yōljūluk-et.
 Journeyman, *s.* کوندہ لکچی ghyūn-
 dālkī.
 Joy, *s.* مہمنویت sēvinj, سرور sūrūr,
 حور hūbūr, سرور sūrūr, شادمانی
 shādumāni.
 Joyful, *s.* مہمنون mēmnūn, سرور
 sūrūr, شاد shād (shāz), شادمان
 shādumān.
 Judge, *s.* حاکم hākim, قاضی kāzī
 (kāz), مولا mèvlā (mōlla); deputy
 —, نائب nā'ib; —, *v.n.* قیاس
 kiyās-et; ظن zānn-et, عد

“ādd-et; —, *v.n.* محاکمہ mù-
 hākémē-et; حکومت hūkyūmet-et.
 Judgment, *s.* ظن zānn, قیاس kiyās;
 حکومت hūkyūmèt; تدبیر tēdbīr; عقل
 hūkyūmèt; جزا jèzā, بلا bèlā;
 day of —, قیامت کونی kiyāmèt-
 -ghyūnu; — seat, محکومت
 mēssnēdi-hūkyūmèt.
 Judicious, *a.* عقلو “āklī.
 Jug, *s.* تستی dēsasti, تستی tēssti.
 Juggler, *s.* حقہ باز hòkka-bāz. [bāzlik.
 Jugglery, Juggling, *s.* حقہ بازی hòkka-
 Jugular-vein, *s.* حبل الوريد hāblu-'l-
 Juice, *s.* صو sū; شیرہ shīrā. [-vērīd.
 Juicy, *a.* صولو sūlu.
 Jujube, *s.* عناب “ūnnāb.
 July, *s.* تموز tēmmūz.
 Jumble, *v.n.* قارشدرمتی kārishdīrmak;
 —, *s.* قارمہ قارشتی شی kārma-kar-
 ishik-shēy.
 Jump, *s.* سچرایش sīchrayīsh, اتلایش
 ātlayīsh; —, *v.n.* سچرامتی sīchramak,
 اتلامتی ātlamak. [موصول mèvsāl.
 Junction, *s.* اتصال ittissāl; تلاقی tēlākī;
 Juncture, *s.* اراتلی āralīk, اٹنا ēssnā,
 وقت wākit, زمان zāmān; حال hāl.
 June, *s.* حزیرن hāzīrān.
 Jungle, *s.* اورمانلتیر òrmān;
 اورمانلیک-یہر òrmānlīk-yēr, چنگستان
 chēnghē-
 listān. [اوغلی òghlū, زاد zādē.
 Junior, *a.* سنجہ کچوک sinnja-kūchuk;
 Juniper, *s.* اردج اغاجی ārdij-āghāji; —
 berries, اردج تخمی ārdij-tōkhmi.
 Junk, *s.* چین کمبسی chīn-ghēmīssi.
 Jurisconsult, *s.* مفتی mùftī; فقیہ fākih.

Jurisdiction, *s.* حکومت hūkyūmèt.
 Jurisprudence, *s.* علم فقه "ilmi-fīkh.
 Jurist, *s.* فقيه fākih.
 Jury, *s.* اون ايکي يمينلو کمننه مجلسي
 òn-iki-yèminli-kimènneh-mèjlisi.
 Juryman, *s.* مذکور يمينلورک بری
 mẽzkyūr-yèminlilerin-biri. [dirèk.
 Jury-mast, *s.* عاريتي ديرک āriyyèti-
 Just, *a.* عادل "ādil, حق شناس hākk-
 -shinās, منصف mùnsif, حقانيتلو
 hākkāniyyètli; —, *ad.* تمام tāmām,
 تام tām, تماماً tāmāman; — *as,*
 همان hēmān . . . ايکن
 iken; — *now,* همان شمدی hēmān-
 -shimdi; — *so,* تمام بويله tāmām-
 -bāylé, تمام اويله tāmām - āylé,
 همان شويله hēmān-bāylé, همان بويله
 hēmān - shāylé, همان اويله hēmān-
 -āylé.
 Justice, *s.* عدالت "ādālèt, حقانيت
 hākkāniyyèt, انصاف inaḥf, حق
 hākk; حاکم hākim.
 Justifiable, *a.* جائز jā'iz. [-zimmèt.
 Justification, *s.* تبریه ندمت tèbrīyyè'i-
 Justify, *v.a.* تبریه ندمت tā
 tèbrīyyè'i-
 -zimmèt-et; حق ويرمک hākk-vèrmek;
 جائز قيلمق jā'iz-kilmak, تجویز tā
 tëjvīz-
 Juvenile, *a.* کنج ghènj, جوان jiwān. [-et.
 Juxtaposition, *s.* اتصال ittisaāl.

K.

Kalendar, *s.* تقويم tākvim.
 Keel, *s.* اوکرفه òngurgha (òmurgha).
 Keen, *a.* کسکين kèssakin, قلاغيلو killā-
 ghāli, حديد bùrrān, بران bùrrān, حَدِيد hādīd.

Keep, *s.* بوغاز bōghāz, ييه جک yèyèje
 تغديه tāghdīyyé; *v.a.* صاقلامق sà
 lamak, حفظ hifz-et; طومتق tūtma
 الیقومت alikòmak, براقمامق brā
 mamak, صالیورمامک salivèrmamei
 انمق ànmq; —, *v.s.* بسلمک bèsalémek;
 دایانمق dàyanmak, بوزلاممق bōzlamam
 دورمق dōrmak, قالمق kalmak.
 Keeper, *s.* حافظ hāfiz, محافظ mūhāfi
 بکچی bèkji.
 Keep-sake, *s.* یادگار yādighyār.
 Keg, *s.* اوفاجق فوجی ūfajq-fīchi.
 Kennel, *s.* اولوق òlūq.
 Kernel, *s.* ایچ ich, مغز māghz, ب
 lūbb; بیض bèyz (bèz).
 Kerseymere, *s.* قازمیر kāzmir.
 Kettle, *s.* قزغان kāzghān (kāzan); رکم
 ghyūghum. [دُنبلیک dūmbélék]
 Kettledrum, *s.* نَقَارَة nākkārē (nāghara)
 Key, *s.* اناختار ānakhtār, مفتاح miftāh
 Khan, *s.* خان khān.
 Kick, *s.* تَکْمَة tēkmē; چفته chiftē; —
v.s. تَکْمَة اتمق tēkmē-ātmak; چفتنه
 chiftē-ātmak; —, *v.a.* دپمک dēpmek;
 or تَکْمَة دپمک tēkmē-dēpmek; — *out,* *v.*
 قوغمق kōghmak, سکدرā silkdir-et.
 Kid, *s.* اوغلاق òghlāq.
 Kidney, *s.* بوکرت bōghrek (bābrek)
 — beans, فصولیه fāsōlyā.
 Kill, *v.a.* اولدیرمک āldurmek, ل
 kātīl-et, تلف tālef-et, هلاک hēlak
 Kiln, *s.* اوجاق òjak. [ه
 Kind, *s.* درلو dūrlu, صوی sōy, نفس
 jinas, نوع nēv; —, *a.* ایو iyī, تَلْوَ
 tālī.

Kindle, *v.a.* طوتشمتن tütushmak; —, *v.a.* ياتمتن yäkmak; طوتشدرمتن tütshdurmak, ايقاد ا ikād-et.

Kindness, *s.* ايولك iyilik, كرم këräm, انفيديك infedik; "ināyet, لطف lötf; انفيديك infedik.

Kindred, *s.* خصم اقربا akrabā, اقربا khissim-akrabā; قرابت kārābèt, خصميت khissimlik.

King, *s.* قرال kīrāl, حڪمدار hükmdār, ملك پادشاه pādishāh, شاه shāh, ملك mēlik, مالك mālik.

Kingdom, *s.* پادشاهلى kīrāllik, قراللى kīrāllik, پادشاهلى pādishāhlik, حڪومت hükümet, دولت devlèt, ملك mīlk or mülk, مملكت mēmlékèt, ملكوت mēl-éküt. [-"illèti.

King's-evil, *s.* صراجه علتى sàraja-eltan, Kinswoman, *s.* خصم khissim, اقربان akrabādan.

Kiss, *s.* شفالتو shèftāli, اوپش apush, بوس büsse; —, *v.a.* اوپمك apmek, بوس büsse-et.

Kitchen, *s.* مطبخ mātḅākh (mütḅākh).

Kite, *s.* (bird) چايلاق chāylāk; (toy) اوچرتما uchurtma.

Kitten, *s.* كدى ياوريسى kedi-yāvurissu.

Kittensack, *s.* چانطه chānta.

Klave, *s.* چاپقىن hilēkyār, حيلهكار hilēkar, پزونك pèzèwènk.

Knead, *v.a.* يوغورمتن yòghurmak.

Knee, *s.* ديز diz, زانو zānū; (of timber) ديرت dirèk.

Kneel, *v.a.* ديز چوكمك diz-chàkmek.

Knife, *s.* چاقاق bichak; (pocket —)

چاقاق chāki; (turkish pen—) قلمتراش kālām-trāsh; (carver) يتاغان sātīr; (long weapon) yàtaghān.

Knight, *s.* قوالير kàwalīr; بك bègā, ات at. (chess)

Knit, *v.a.* اورمك اورمك ùrmek; —, *a.* اوريلو ùrulo, اورلمش ùrulumush. [bāba.

Knob, *s.* طوپ tōp, طوپوز tōpuz; بابا

Knock, *s.* اورش wōrush; قهو چالمنسى kāpi-chālīnmāssi; —, *v.a.* اورمتن wōrmak; چالمتن chālmak; —

against, چاتمتن chātmet; — down, ايچرو قاتمتن yīkmet; — in, اندرمك

ichèri-kākmak; — off, دوشورمك dūshurmek; دوشورمك dūshurmek; كسمك kèsmek; بترمك bitirmek;

— out, چيقارمتن chīkarmak, دوشورمك dūshurmek; — under, *v.a.* تسليم tèsalīm-öl.

Knocker, *s.* قهو طوقماغى kāpi-tòkmaqhi.

Knot, *s.* دوكم دòghum; —, *v.a.* دوكملمك dughamlamak, دوكملمك dughamlamak; —, *v.a.* دوكملمك dughamlamak.

Know, *v.a.* بلمك bilmek; خبرى او khābéri-öl, خبردار او khābèrdār-öl, واقف او wākif-öl; طانيمت tānimak; معلوماتى او mā'lūmātī-öl; — one another, بربرىنى طانيمت bir-birini-tānimak, معارفه لرى او mū'aréfèlèri-öl; — again, طانيمت tānimak; — carnally, سكمك sīkmek, جماع jimā'-et, وطى wāty-et.

Knowledge, *s.* علم ilm, خبر khābær,

معلومات mâ'îumât, عرفان 'irfân,
دانش dānīsh.
Knuckle-bone, *s.* اشتق ashīk.
Kufic, *a.* کوفی kyūfī.

L.

Label, *s.* یافته yāfta; —, *v.a.* یافته
یافته یا پشدرمتق, طاقمق yāfta-tākmak,
yāfta-yāpīshdirmak.
Laborious, *a.* آغر ḡhīr, کوچ ghyūch.
Labour, *s.* ایش èmek, ایش ish,
ایشلمک ishīlīk; —, *v.n.* ایشلمک
ishlēmek.
Labourer, *s.* رنجبر rēnjbēr (rēnchpēr),
یناشمه ishji, ارغاد irghād, یناشمه
yānashma.
Lace, *s.* شرید (ghāytān); شرید
shērid; دانتله dāntēla; (gold) سرمه
sirma; قلابدان kīlāptān or
kīlābdān; —, *v.a.* قیطاننی کچورمک
ghāytānīni-ghēchirmek.
Lack, *s.* نقصان nōksān, اکسکک
ēksīkīk; —, *v.a.* اکسک او ēksīk-ōl;
اکسی او ēksīghī-ōl.
Lacker, *s.* روغن rūghān; —, *v.a.*
روغن اورمتق rūghān-wūrmak.
Lackey, *s.* اوشاق ūshāk.
Laconic, *a.* قصه kīssa. [جوان jūwān.
Lad, *s.* اوغلان ḡghālān, دلیقانلو dēlīkānlī,
Ladder, *s.* نردنان nērdībān (mērdīvēn);
اسکله isakēlé.
Lade, *v.a.* یوکلتمک yūklētmek, تجمیل
tāhmīl-et; —, *v.n.* یوک المتق yūk-
-almak.

Lading, *s.* یوکلنمکک yūklēmekīk
یوکلتمکک yūklētmekīk; یوک yūk
حموله hāmūlé; bill of —, بوک
بولیچه دی قاریقو yūk-sēnedī
pōlichā-dī-kārīko.
Ladle, *s.* کفچه kēfchē, کپچه kēpchē.
Lady, *s.* حانم hānim; قوقونه kōkōnā;
دودو dūdū; مادامه mādamā.
Lake, *s.* کول ghyāl. [dōghūrmak.
Lamb, *s.* قوزی kūzū; —, *v.n.* غوغرمق
Lame, *a.* طویال tōpāl; — of one hand,
ایاغنی سقطا chōllāk; —, *v.a.* ایاغنی سقطا
āyaghīnī-sākat-et.
Lameness, *s.* طویالیتی tōpālīk.
Lament, *v.a.* and *n.* اغلامتی ḡghālamak.
Lamentation, *s.* اغلامه ḡghālamā, نغان
fīghān, نالشی nālshī.
Lamp, *s.* کندیل kāndīl. [hijv-ēt.
Lampoon, *s.* هجو hijv; —, *v.a.* هجوا
Lance, *s.* مزراق mīzraq; —, *v.a.*
اچمتق dēshmek, دشمک dēshmek.
Lancet, *s.* نیشتەر nīshṭēr (nēshṭēr).
Land, *s.* ارض ārz, بر bērr; قره kārā,
مکت (pl. اراضی ārāzī), الکا (ālkā),
مملکت mēmlékāt, طبراق
tōprak; plot of —, عرصه 'ārsa; —,
v.n. قرویه چیمتی kārāya-chīkīk;
—, *v.a.* قرویه چیقارمتق kārāya-chīkār-
mak. [ūstu-āhīlīr-bīr-nēv-'i-hīnto.
Landau, *s.* ارستی اچلور بر نوع هنطو
Landholder, *s.* املاک صاحبی əmlāk-
-sāhibī. [isskēlé.
Landing, Landing-place, *s.* اسکله
Landlady, *s.* اوصاحبی قادین əv-sāhibī-
-kādīn.

Landlord, *s.* ملک صاحبی mülk-sāhibi;
 خانه صاحبی ev-sāhibi, او صاحبی
 khānē-sāhibi. [اشارات ishāret.
 Landmark, *s.* سنور طاشی sinir-tāshi;
 Landowner, *s.* املاک صاحبی əmlāk-
 Landscape, *s.* نظارت nāzārət. [-sāhibi.
 Lane, *s.* دار صوقاق dār-yòl; دار صوقاق
 dār-sòkak; حیقمز صوقاق chikmāz-
 -sòkak. [زبان zābān.
 Language, *s.* دل dil, لسان lissān,
 Language, *a.* جانسز bāyghin, باغین
 jānsiz. [-ghibi-òl.
 Language, *v.s.* باغین کی او bāyghin-
 Lantern, *s.* فنار (fēnār); magic —, *s.*
 فنری khāyālji-fēnari.
 Lap, *s.* قوجاق kūjak; —, *v.a.* یالایه
 یالایه yālaya-yālaya-ichmek.
 Lapidate, *v.a.* رجما rəjm-et, طاشلامق
 tashlamak.
 Lapse, *s.* مرور mùrūr; —, *v.a.* قالمق
 kalmak, "آید-òl.
 Lashboard, *s.* اسکله isskèlè.
 Larceny, *s.* خرسزلیک khirsizlik.
 Larder, *s.* کیلار kilar (kilar).
 Large, *a.* عظیم kèbîr, بیوک biyuk,
 "آزم; کللی kyùlli, کللی kyùllyi-
 yètlî.
 Larkspur, *s.* هزاررنک چپچکی hēzār-
 -rînk-chichègîsi (هزاررن hēzārèn).
 Lash, *s.* قامچی kāmchi; —, *v.a.*
 باغلامق kāmchilamak; قامچیلیمق
 Lass, *s.* کیز kiz. [باغلامق.
 Last, *s.* قالب kālîp; صوت sòng; —,
 آخر əng-sòngraki, ال صکرکی
 àkhîr, پەسین pèssîn; —, *v.s.* سورمک

sürmek; طیانمق dāyanmak; باقی
 خانه صاحبی bāki-kālmak, پایدار او
 -òl, مستمر او mùsstémèrr-òl; at —,
ad. عاقبت "ākībèt, صوت سوکنده
 sòng-sòngunda, انجام کار ənjāmi-kyār.
 Lasting, *a.* چوق سورر dāyānıklî;
 چوق سورر chòk-sürür, پایدار pāydār,
 مستمر mùsstémèrr.
 Lastly, *ad.* خلاصه کلام khülāssa'î-
 -kèlām, المحاصل əl-hāssil.
 Latch, *s.* مندل mändal, دل dil.
 Late, *a.* سابق ghèch, کچ ghèj, کچ
 sābîk; متونا mèrhüm, مرحوم mùtè-
 wèffā; —, *ad.* سابقا sābîka.
 Lately, *ad.* برزاول bir-az-əvvəl;
 مؤخرأ yākinlarda, یقینلرده
 mù'ākh-kharan. [-tākhta, پداوره pādāvra.
 Lath, *s.* شیشه shishè; جام تخته chām-
 Lathe, *s.* چرخ chārkh.
 Lather, *s.* صابون کپوکی sàbun-kyù-
 puglu; —, *v.a.* صابونلیمق sàbūnlamak.
 Latin, *a.* لاطین Lātin; —, *s.* لاطینجه
 Lātinjè.
 Latitude, *s.* عرض بلد 'arz-
 -bèled; عرض و سعت vùss'āt; مساعده
 mùssā'adè.
 Latter, *a.* آخر sòngraki, صکرکی àkhîr.
 Latterly, *ad.* بو یقینلرده bō yūqinlarda,
 مؤخرأ mù'ākhkharan.
 Lattice, *s.* شبیکه shbèkik, قفس káfess.
 Laud, *v.a.* مدح mèdh-èt.
 Laudable, *a.* مستحسن mùsstāhsèn.
 Laudanum, *s.* افیون روحی əfyòn-rūhu.
 Laudation, *s.* مبالغه ایله مدح mùbālagha-
 -illa-mèdh.

Laudatory, *a.* مدح مضمّن mèdh-mùta-zàmmin.
 Laugh, *s.* خند گولش ghyùlush, خند khàndé; —, *v.n.* گولمک ghyùlmek, برینه khàndé-et; — at one, برینه birina-ghyùlmek; — in one's aleeve, اچرودن گولمک ichèriden-gyùlmek; — out loud, تهقه گولمک kàhkaha-gyùlmek.
 Laughable, *a.* گولنه جک ghyùlenejek.
 Launch, *s.* صندال sàndal; —, *v.a.* دنگزه اندرمک dèngizé-èndirmek; — out, *v.n.* پاره خرچا pàra-khàrz-et; تفصیله باشلامک tàfsìla-bàshlamak.
 Laundress, *s.* چماشیرجی قاری chàml-shirji-kàri.
 Laureate, *s.* باش شاعر bāsh-shā“īr.
 Laurel, *s.* یبان دهنه سی yāban-dèfnéssi.
 Lavender, *s.* لوانده làvānda.
 Laviah, *a.* مسرف mùsریف; بذول bèzūl; —, *v.a.* بذل bèz-l-et, اتمک àtmak.
 Law, *s.* شرع shèr“at, شریعت shèrī“at, نظام kànūn, قانون nizam.
 Lawful, *a.* مشروع mèshrū“; جائز jā“iz; حلال hālāl; مأذون mè“zūn.
 Lawgiver, *s.* قانونچی kànūnji.
 Lawless, *a.* نظامسز nizam-siz.
 Lawlessness, *s.* نظامسزلیک nizam-sizlik.
 Lawmaker, *s.* قانونچی kànūnji.
 Lawsuit, *s.* دعوی dà“wā.
 Lawyer, *s.* دعوی مفتی mùfti, فقیه fākih; دعوی داکتری dà“wā-vèkīli; وکیل avokāt.
 Lax, *a.* مساعد جی ghèvsahèk; مساعد جی mùssā“adji, مساعد جی mùssāma-haji; لیتلوجه lītēlji.

Laxative, *a.* ملین mùlèyyin.
 Laxity, Laxness, *s.* گوشک ghèvsheklī
 Lay, *v.n.* یومورلتمک yimurtlamak; — *v.a.* یاترمق kòmak, یاترمق yàtirmaج وضع wāz“-et; تورمق kùrmak, تارh-et; — aside, براتمق brākmaج عرضا“ār -et; — before, عرضا“ār -et; — by, *v.a.* صاقلامق sàklamal —, *v.n.* دینمک dinēmek, حتا rāhat-et; — down, یرده قومق yèr kòmak, براتمق brākmaج ترکا tēr -et; — hold of, طوتمق tùtmak, بشتمق yàpihmak, یقالمق yàkalamak; — i تدارک تارکا, تدارمق tēdāruk-(tēdārik); — on, سورمک sūrmel -et; وضع wāz“-et; صالدرمق sàldirmek, طرحا tārhet; — open, اچمق àchmaج صرفا sārft -et; خرچا khàrz-et, براتمق khàrjamak; — over, براتمق kàplamak; — up, *v.a.* صاقلامق sàkl mak, خستما khāssta -et; —, *v.* خستما kbāssta-òl; — waste, ویران قالمق khàrāb-et; —, *v.n.* خالی قالمق vīrān -kālmak;
 Layer, *s.* قات kāt, طبقه tābaka. [-kālma
 Lazaretto, *s.* تحفظخانه tāhəffuz-khāt قارنتینه kārāntina.
 Laziness, *s.* تنبلیک tēnbèllik.
 Lazy, *a.* تنبل tēnbèl.
 Lead, *s.* تورشون kùrshun, اسرب ùssru کلاغوزلی kīlāghuz lūk, ارباشیلیق èr-bāshīlīk, سزب-باشیلیق sèz-bāshīlīk; —, *v.a.* گوترمک ghy turmek, یدمک yèdmek; —, *v.n.* لردوشمک lərdushmek, باشماک bāsha-ghèchmek,

hēri-dūshmek, **اوكه دوشمك** əngē-
 dūshmek, **قلاغوزلوق** kilāghuzluk - et,
الوب hādī-ōl; — away, **الوب**
الداत्मى ālāp-ghyāturmek; **كوتومت**
اضلال āzdīrmak, **ازدرمتى** āz-
 dīr-et, **افسادا** ifsād-et; — astray,
چيقارين yōldan - chikārmak;
ازدرمتى āzdīrmak, **الداत्मى**
اضلال āz-dīr-et, **افسادا** ifsād-et; to
 cast the —, **اسقندل اتمتى** isskandil-
 ātmek.
سر rē'iss, **رئيس** rē'iss, **باش** bāsh, **سر**
اوك حيوانى əng-āti, **اوك اتى**
غزته نك باشلوجه بندى ghāz-
 tētanəng-bāshlōjā-bēndi.
ورقه vārək, **ورق** vārək, **يبراق**
 vārək; — gold, **التون ورقى** āltin-
 vārək; — silver, **كومش ورقى** ghyū-
 vārək; — copper or brass, **ورق**
 vārək.
ساعتلى يول sā'at, **ساعت** sā'
 ātik-yōl; **اتفاقى** ittifāk; — to-
 gether, **اتفاقا** ittifāk-et.
اچقلى āchiklik, **دليك** dēlik, **دليك**
اقتى ākmak; —, **يارى** yārək;
صوما sūzmaq; **صوما** sū-et.
اريق zā'if, **زبون** zā'if, **ضعيف**
 zā'if; —, **ياغسز ات** yāghsīz-
 āt; —, **اكرمك** āghri-dōrmek, **اكرى دورمتى**
 āghri-dōrmek; — against,
يادانمتى dāyanmaq, **طيانمتى**
 dāyanmaq; —, **طيانمتى** dāyamaq.
سچرايش sīch-
 rāyish; —, **اتلامق** ātlamak,
سچرامق sīchramak.

Leapyear, s. **كبيسه** kēbīsāē.
Learn, v.a. **اوكرنمك** āghrēnmek, **تحصيل**
 tāhsīl-et, **استفاده** īstifādē-et, **تعلم**
 tā'allum-et. [**دانشمند** dānishmēnd.
Learned, a. **عالم** "ālim, **اوقومش** ākumush,
Learner, s. **شاگرد** shāghird.
Learning, s. **علم** "ilm, **عرفان** "irfān,
دانش dānish. [-vē-īstījārīn-hūjjetī.
Lease, s. **ايجارواستيجارک** ījār-
Least, a. **الك اوقات** əng-ōfāk, **الك**
 əng-kūchuk; **ازنا** əng-āz; **ادنا** ēdnā,
هیچ pēk-jūzī; at —, **هیچ**
یاخود hīch-ōlmāz-īssa; —, **هیچ** hīch,
هیچ hīch, **قطعاً وقاطبة** kāt"ā,
 kāt"ān-vē-kātibētān.
Leather, s. **مشین** mēshīn, **سختیان**
 sākhīyān, **بولغاری** bōlghārī; (sole)
کوسله kyūssélē, **کون** ghyān.
Leave, s. **انن** izn, **رخست** rūkhsāt;
 —, **v.a.** **براقمق** brākmak, **ترک** tēr-
 k-et; — off, **براقمق** brākmak, **واز کچمک**
 vāz-ghēchmek; **کسلمک** kēssilmek,
دینگمک dīngmek, **منقطع او** mūnkātī-
 -ōl; — out, **کچمک** ghēchmek, **اتلامق**
 ātlamak, **يازمamac** yāzmac.
Leaven, s. **مايه** māyē; —, **v.a.** **لتمک**
 māyēltmek.
Lecture, s. **درس عام** dērs; **درس** dērsi-
 "āmm; **و عطا** vā"z; —, **v.a.** **ویرمک**
 dērs-vērmek; **و عطا** vā"z-et; —, **v.a.**
نصیحت ویرمک āzarlamak, **ازارلمق**
 āzarlamak. [-"āmm-khōjassi.
Lecturer, s. **درس عام خواجه سی** dērsi-
Led-horse, s. **یدک** yēdek.

Lee, *s.* روزگار rûzghyâr-altî.
 Leech, *s.* سولوك sùluk; هكيم hêkim,
 سولوك ياپشدرمتق. طبیب tâbîb; —, *v.a.* سولوك ياپشدرمتق.
 sùluk-yâpshdîrmak.
 Leek, *s.* پراسه prâssa.
 Left, *s.* سول طرفى sùl-târafî,
 سول سول sòl, صول sòl; — handed,
 چپ چپ chèp; — handed,
 صولاك sùlak.
 Leg, *s.* باجاق bajak; اياق ayak; بوت bût.
 Legacy, *s.* وصيت wassiyèt.
 Legal, *a.* شرعى shèr“i, مشروع mèshrû“,
 حلال hâlâl, ماندون mè‘zûn, جائز jā‘iz,
 Legation, *s.* سفارت sèfâret; — house,
 سفارتخانه sèfâret-khânê.
 Legible, *s.* او قوناقلو òkunur,
 او قوناقلى òkunakli, عيان àyân, جلى jèlî.
 Legibility, *s.* او قوناقلىق òkunaklik.
 Legion, *s.* لواء lû‘â, لواء lû‘â.
 Legislate, *v.s.* قانون وضع kânûn-wâz“et.
 Legislation, *s.* وضع قانون wâz“-i-kânûn.
 Legislator, *s.* واضع قوانين دولت vwâzi“-
 kâwânîn-i-dêvlet.
 Legislature, *s.* وضع قوانين دولت ايچون
 مجلس wâz“-i-kawânîn-i-dêvlet-ichin-
 -mêjlîss.
 Legitimate, *a.* يوللۇ yollu, يوللۇدا yòlundâ;
 حلال shèr“i, مشروع mèshrû“, شرعى
 hâlâl. [وقت khâlî-wâkîr].
 Leisure, *s.* بوش وقت bôsh-wâkîr, خالى
 Lemon, *s.* ليمون limôn.
 Lemonade, *s.* ليموناטה limonâta.
 Lend, *v.a.* عاربه ويرمتق vèrmek,
 عاربه ويرمتق vèrmek; —
 “ârîyètên - vèrmek; او دىنج ويرمتق
 èdunj-vèrmek, قرض kârz-et.
 Length, *s.* بوي bôy, طول tûl, اوزونلىق

üzûnlük; at —, *ad.* عاقبت “âkîb
 nihâyet.
 Lengthen, *v.s.* اوزامتق òzamak, يلانمق
 bôylanmak; —, *v.a.* بوي ويرمتق bô
 -vèrmek, اوزامتق òzâtmak.
 Lengthy, *a.* اوزون òzun.
 Lenient, *a.* شفقتلو shâfakatlî.
 Lenity, *s.* شفقت shâfakât.
 Lens, *s.* جام jâm.
 Lentile, *s.* مرجمك mèrjumèk.
 Leopard, *s.* قېلان kâplân. [ابرس âbrêss
 Leper, *s.* مسكين misskin, آله تنلو ala-tên
 Leprosy, *s.* مسكينلىق misskinlik,
 “illètî; آله تنلوك ala-tênlik.
 Leprous, *a.* مسكين misskin.
 Less, *a.* دها كچوك kùchuk, دها كچوك dàhî
 -kùchuk; از از az, دها از dàhâ-â
 اكسك èksik.
 Lessen, *v.s.* كچولمك kùchulmek, فالتمق
 òfâlmak; ازالمق âzalmak; —, *v.s.*
 كچولتمك kùchultmek, او فالتمق òfâl
 mak, ازالمتمق âzâltmak, سمك
 kèsmek.
 Lesson, *s.* درس dèrss; عبرت “ibrèt.
 Lest, *c.* شايده shâyed-ki, بادا كى
 mèbâdâ-ki, قورقوسندن kòrkussundân
 مطالعه سندن mùtâlâ“âssîndan.
 Let, *s.* مانع mânî“; —, *v.a.* اقمق
 brâkmak, قومتق kòmak; رايه ويرمتق
 kirâya-vèrmek; —, *v.s.* رايه ويرمتق
 kirâya-vèrilmek; — down, بىرمتق
 èndirmek; — loose, باليويرمتق
 sâlîvèrmek; — of اقمق brâkmak; — of
 صاليوويرمتق sâlîvèrmek; اتمق âtmak
 عفا “âfv-et; — fly, اتمق âtmak

- out, طیارى براتمن dīshāri-brāk-
 -ā; کرایه ویرمک kirāya-vèrmek; —
 ایچرو ایچرالمق ichèri-almak; ایچرو
 ایچرالمق ichèri-kòmak; — پارچه قومق
 qān-kòmak; — blood, قان المق
 qān-almak; —, pp. کرایدا kirāda.
 حرف hārf (pl. حروف hūrūf,
 حروفك hūrūfāt); مکتوب mèktüb
 (katip), نامه nāmē.
 مارول mārul, صلطة sālata.
 ممالک عثمانیه memāliki-
 emāniyyē.
 ممالک عثمانیه طوغمش memāliki-
 ossunniyyēda-dògh-
 dōgh-firēnk.
 بینش binish; رگاب rikyab.
 افق ūfuk; دوز dùz; —, a.
 افق ūfuk; دوز dùz, طوغرى dòghar;
 -na. دوزلتمک dùzlètmek; — at,
 نیش nishān-almak.
 کول kòl, مانوله manavèla.
 خفت مزاج khiffèt; خفت مزاج
 khiffèt-mizāj.
 عسکر تحریرى āsaker-tāhriri;
 یگی یازلمش یگی yēngi-yāzilmish-
 āsaker; صالحین sālgħin; تحصیل
 tāhrir-et, —, v.a. تحریرا tāhrir-et,
 طوپلامق tōplamak; —et, جمع
 tōplamak; طوپلامق tōplamak,
 طوپلامق tōplamak.
 شهوتى shehvæti-ghālib.
 لغت مؤلفى lughāt-
 mūlfi.
 لغت lughāt.
 مسئولیت mēss'ūliyyèt.

Liabile, a. قابل kābil, مستعد mūsstā "idd;
 Liar, s. یلانجى yālānǰi. [مسئول mēss'ūl.
 Libel, s. افترا iftirā; —, v.a. افترا iftirā-
 -et. ["inden.
 Libellous, a. افترا نوعندن iftirā-nēv-
 Liberal, a. جوهرد æli-āchik, الی اجتن
 jūmèrd, سخاوتملو sakhāvētli, سخى
 sakhī; مکمل mùkèmmel.
 Liberate, v.a. آزاد āzād-et.
 Liberation, s. آزاد āzād.
 Liberator, s. آزاد ایدن āzād-ēden.
 Libertine, s. زنیاره çhāpkīn, چاپقىن çhāp-
 pārk (zāmpara). [زنیاره تی çāmparalik.
 Libertinism, s. چاپقىنلى çhāpkīnlik;
 Liberty, s. سربستلىk sərbēstlik (sərb-
 bēstlik), سربستىت sərbēsttiyyèt,
 سربستى sərbēstti; حریت hūrrīyyèt,
 آزاد āzād, آزادى āzādēghī; اذن izn,
 رخصت mè'zūniyyèt, مأذونیت
 rùkhsāt; ترک ادب tērki - èdēb,
 عارسزلىk ārsizlik, جسارت jēssārèt;
 امتیاز imtiyāz, معافیت mù'āfiyyèt;
 کرمک hūdūd; to be at —, حدود
 ghèzmek, محبوس اولماق mähbūs-
 olmak; خالی bōshda-öl, بوشده او
 khālī-wāktī-öl; مؤذون mè'-
 zūn-ol, مؤذونى izni-öl; to take the
 —, اجتنار jēssārèt-et, جسارت ا,
 اجتنارا ijtiasār-et, جرئت jūr'èt-et,
 عارسزلمق ijtirā-et; to take liberties,
 "ārsizlanmak, عارسزلىk-et.
 Libidinous, a. شهوانى shēhwāni.
 Libidinousness, s. شهوت shēhvēt.
 Librarian, s. حافظ کتب hāfiz-kyütub.
 Library, s. کتبخانه kyütub-khānē.

Lice, *s.* بتلر bitler.
 License, *s.* تذکره tèzkéré. [fāssik].
 Licentious, *a.* چابکین chàpkin; فاسق
 Lick, *v.a.* يالماق yalamak; دوکملک
 dàghmek; مغلوبا الما - et, مغلوبا
 màghlūb-et, يئمک yènmek.
 Lid, *s.* قپاق klapak, اورتی artu.
 Lie, *s.* يالان yàlan, کذب kizb, دروغ
 dūrūgh; بوغاده بول صوبی kyūl-sūyv, بوغاده
 būghāda; —, *v.n.* ياتمق yàtmak;
 اولمق olmaq, بولنمق bülünmaq,
 اولمق vākī - ol; موضوعا - ol;
 يالان سويلمک yàlan-sūwèylémek; —
 down, ياتمق yàtmak, اشاغی ياتمق
 ashāghī-yàtmak, اوزانمق ōzānmak;
 — with, مجامعا mùjāma'a - et;
 رأينه منوط او mùhāvñal - ol,
 ره يينا - منوط اولمق, ره يينا - منوط
 hāvñal - ol; — at stake, ارادا - ol.
 Lieutenant, *s.* (navy) يوزباشی yūz-bāshī;
 (army) ملازم mùlāzīm; — colonel,
 — governor, &c., — of grand-vizier,
 قائممقام kā'im-mākām (kāymakām);
 — of a judge, نائب nā'ib; —
 general, فریق fērīk; — of a civil func-
 tionary, or individual, وکیل vèkil.
 Life, *s.* جان jān, حیات hayāt; —
 time, عمر مدت mùddeti-
 "amr; this —, عالم دنيا dānyā,
 "ālāmi - dānyā, عالم فنا "ālāmi - fēnā,
 "ālāmi - kēvn - v - fēssād; —
 دار بقا, اخرت ākhirèt, دار بقا
 dāri - bākā. [alghürtassi].
 Life-assurance, *s.* عمر سیغورته سی "amr-
 Life-boat, *s.* قورتا رمتی ایچون

بيوك سندال kázāzèdāleri-k ōrtai
 ichin-biyuk-sāndal.
 Lifeless, *a.* جانسز jānsız.
 Lifelessness, *s.* جانسزلیک jānsızlık.
 Life-preserver, *s.* بر نوع ال دینکی
 nev-"əl-dēynehī.
 Lift, *v.a.* قالدیرمق kaldırmak.
 Light, *s.* ایدینلیک işik, اشیق aşıq;
 نور nūr; آتش atēsh; ضیا
 ziyā, نور nūr; —, *a.* خفیف khāfif; —,
 طوتشمق tūtushmaq, يانمق yānmq
 aydınlanmaq; انمک anmek;
 قونمق kōnmak; —, *v.a.* ق
 یاکمق yākmak, طوتشدرمق tūtushdurmı
 ایقادا ikād-et; — up, *v.n.* نلنمق
 nēnmak; —, *v.a.* ياتمق yākmq
 aydınlandırmak; — u;
 راسست کلمک rāsst-ghālmek, راسست
 tēssādūf-et, اوزرینه قونمق ōzèri
 kōnmak.
 Lighten, *v.n.* شمشک چاتمق shımshek
 chātmak; —, *v.a.* جیفلمک
 jıflımtmek, تخفیف tākhfif -
 ایرا aydınlandırmak, ایدینلندیرمق
 tēnvir-et, اضاها iza'a-et; حلندیرمق
 ferāhlandırmak, تفریح tēfrīh-et.
 Lighter, *s.* مغونه māghūna, پوریه
 aalapūriya, طومباز tōmbāz.
 Lighthouse, *s.* فنار fēnar. [bē]
 Lightning, *s.* شمشک shımshek,
 پلسنک اغاجی pēl -
 sēnk-aghāji.
 Like, *s.* اش ēsh, شبه shıbh; —,
 بکره bèngzer, مشابه mùshābih,
 شابه shēbih; —, *v.a.* سومک sūmek, ظا

خوشلنمتق، تلذذا tàlèzzuz-et,
 وش ghìbi, كى. —, ad. *ghìbi*,
 احتمال ihtimāl. *mod. s.*
 محتمل ihtimāl, احتمال *a.*
 ملحوظ، مأمول mè'mūl, *ghimūl*
 ياقشقلو، كوزل ghyhùzèl, *ghiz*
 كوسترشلو، *ghyùsstèrshli*, دلبر
 تشيهأ] *tèshbih-et*.
 بكرتمك bèngzàtmek, *a. s.*
 رسم، مشاهيت mùshābēhāt, *s.*
 تصوير tàssvīr.
 وكذا hākēzā, *ad.* هكذا *vè-*
 كذلك kèzālik.
 ليال lèylāk; —, *a.* مور mòr.
 اوفاق òfāk. *a.*
 زنبق zānbāk; — of the valley,
 اينجرجي inji-chichèghī.
 "عضا" ùzv (pl. *zā*);
 محيط mòhīt. *s.*
 كيرج or كيرج kirèz; *limon s.*
 فلامور flāmūr (ikh-lā-
 اوکسه akaē. —, — twig,
 اوج òj, *ghadd* حد *s.*
 نهايت nihāyet, *ghāyet* حدود
 سنور sinir; *ghadd* سرحد *s.*
 حد تعیین *a. s.* *ghadd-tā'yin-et*;
 باغلامق bağlāmak. *ghāsar-et*,
 محدود màhdūd. *a.*
 يمشاق ghèshāhèk, *a.* كوسك
 طوباللمق tōpallā-
 اقصيمق aksimāk.
 براقق bèrrāklik. *a.* براق bèrrāk.
 ليمپيدنس، ليمپيدنس *limpidness*,
 فلامور flāmūr (ikh-lāmūr). *s.*

Line, *s.* چيزى chizi خط khàtt; سطر
 àltr; حلاط hālat; —, *v. a.*
 استار چكمك àstar - chèkmek;
 قابلمق kàplamak; شعبه —,
 انا يول shù'bè-yòl; main —,
 òna-yòl; ship of the —, *kàlyòn*.
 Lineage, *s.* نسل nèsal.
 Linen, *a.* كتان kàtān; —, *s.* كتان بزى
 kàtān-bèzi; *chāmāshir* چماشير
 shir; body —, *chāmāshir* چماشير
 table —, *sòfra - bèzèleri* سفره بزلى
 پيشكير ميشكير (pèshghir - mèsh-
 ghir); bed —, *chàrahaf - màrahaf*;
 بزجى bèzji. — draper,
 كتميوب وقت كچورمك *Linger, v. s.*
 ghitméyup - wākit - ghèchirmek;
 اولوم òlum-
 درجه لرنده چوق وقت ياتمق
 -dèréjélrinda - chòk - wākit - yātmak.
 چوق لسان بلور اولان كمسنه *Linguist, s.*
 chòk - lissān - bilir - òlan - kimèssnè.
 ياغ yāgh. *Liniment, s.*
 استار àsetar. *Lining, s.*
 زنجير حلقه سى zinjir - hālkessèi;
 مشعله mèsh'ālè (māshalè). *Link, s.*
 كتان تخمى kàtān - tòkhumu,
 بذر تخمى bèzir - tòkhumu; — oil,
 بذر ياغى bèzir - yāghī.
 ياره بزى yàra - bèzi. *Lint, s.*
 ديتلمش كتان mèrhēm - bèzi;
 ditil-
 mish - kàtān.
 اوست اشيكى ùst - èshigī. *Lintel, s.*
 ارسلان àrsalan (àssalan). *Lion, s.*
 غصنفر ghāzānfēr;
 اسد èssed. شير shir;
 ديشى ارسلان dishi - (àssalan).
 —, ass,

Lip, *s.* لب شفه dūdāk, شفه shēfē, لب
lèb; کنار kēnar.

Liqueur, *s.* عنبريه "ānbəriyyē.

Liquid, *a.* مائع sēyyāl, مائع mā'i";
—, *s.* سياله sēyyālē, نسنه لکيجي نکيجي
nēssnē.

Liquidate, *v.a.* قياتمتي اودومك ùdémek, قياتمتي
kāpatmak, ايفا ifā-et, استيفا isstifā-et.

Liquor, *s.* صو sù; ايجقي ichki; in —,
كيف kēyf, سرخوش sērkhòsh.

Liquorice, *s.* ميان بالي miyān-bālī; —
root, ميان کوي miyān-kyukyū.

List, *s.* دفتر dēfter, بوسله püssla; چوته
کناري (chòha)-kēnari; ياتمه yàtma,
ميدان اکريلک èghrīlik; lists, *s. pl.* ميدان
mèydān; —, *v.n.* استمک isstémek,
قولاق جانى استمک jāni-istémek; دکلهمک
kùllak - vèrmek, ويرمک
dinglémek (dīnémek); ياتمتي yàtmak,
جيب اکلمک èghīlmek; civil —, *s.* جيب
jèyb-hùmayūn.

Listen, *v.n.* قولاق ويرمک kùllak-vèrmek,
دکلهمک dinglémek (dīnémek).

Literal, *a.* لغوي lùghavī.

Literally, *ad.* حرف بحرف hàrf-bé-hàrf.

Literary, *a.* کتابه متعلق kitābē-mù-
ta "allik. [dāniash.

Literati, *s. pl.* اصحاب دانش asshābi-

Literature, *s.* مؤلفات mù'elléfāt; تالیف
tē'lif.

Lithography, *s.* ليتوغرافيا litografīa.

Litigation, *s.* دعوى احتجاج ihtijāj, دعوى
dā'wā.

Litter, *s.* پسلک pieslik; دسکرة dèss-
kéré, تختروان tākhti-rāwān; کوبره

ghyùbrē, صاب sàp; — down,
التنه کوبره سمرک altina-ghyùbrē
mek (or صاب sàp); — about
اتمک atmak, دوکمک dākmeck.

Little, *a.* کچوک kùchuk, اوقات
صغير sùghir; —, *ad.* از λz, ی
λz-bir-shèy, جزئيکجه jüz'ijā; a -
bir-λz, از برشى λz-bir-shèy, ی
وق برشى jüz'ī-bir-shèy, ی
λz-bùchuk-bir-shèy; — one, ی
yāvri; چوجق chòjuk; — by
ازازر λzer-λzer, يواش يواش yāw
yāwāsh, تدریج تدریجله tēdrījla,
"àlè-'t-tēdrīj, جسته جسته jēs-
jēsstē.

Live, *v.n.* ياشماق yāshamak, راو
mù'āmmek-òl; کچمنک ghèchin-
mek, نفسا tà'āyyush - et, تعیشا
kèfāfi-nèfss-et; بسلمک bèsslènn-
mek, تغدى tàghàddī-et; — upon,
yèmek, بسلمک bèsslènn-
mek, کچمنک ghèchinmek.

Livelihood, *s.* کچمنه جک ghèchinēj
کفان نفس kèfāfi-nèfss.

Liveliness, *s.* جانلوق jānlulik; اقلت
òynaklik; فرح firah; the livelong d
bitun-ghyùn.

Lively, *a.* اوينيور òyniyor, باق
òyndak; شن شوخ shēn-shùkh; رح
mùferrih, طرب انکيز tàrab-èngli-

Liver, *s.* قره جکر kàra-jìgher, جکر jighe

Livery, *s.* رسمی البسه سی hizmetkyārin-rèssmī-èlbissèssi.

Live-stock, *s.* حيوانات haywānāt.

Livid, *a.* مور mòr; التي بولق alak-bùla

کچنه جک ghèchinéjek,
 صورت تعیش kèf'îfi-nèfess;
 تاشا tá'áyyush; يمك yèmek,
 امامت imāmèt; —, a.
 حیاتدا hà'yātda, صاغ sàgh,
 جانوار حی hàyy, براجا bër-hà'yāt,
 کرتنکەر kàrtènkèler
 (kàrtèkèlè).
 بار يوت yùk, بار bār, حموله hà-
 klètme; —, v.a. يوكلتمك yùklètme;
 دؤلدورمك döldürmek.
 مقناطيس mikhnâtîss
 (mikhnâtîss).
 سومون sòmùn; كه kèllé.
 اودنج èdunj, قرض kàrz,
 استیکر isstikràz.
 ايكرنمك igàrènmek,
 استیکر isstikràz,
 اكرادا ikràh-et.
 استاقوز isstàkoz.
 يولي yèrli, موقعي mèvki'î;
 منکسر mùnhàssir.
 محل mahàll, ير yèr, موقع
 mèvzi'î.
 چقماق chàkmak;
 حوض hàwuz; دست dèmet; —, v.n.
 کيلدنمك kilidènmek,
 کيلدنمك kilidènmek; —, v.a. کيلدنمك
 kilidènmek; —
 کيلمك kitlémek; —
 ايجيروکتلمك ichèri-kitlémek;
 طيشاري کيلمك dishàri-
 kitlémek; — up, کيلمك kitlémek,
 کيليرمك kitlèyivèrmek.
 چلنگير chilinghir.

Locust, s. چکرکه chèkirghé;
 کچی بونوزی kèchi-bòynuzv.
 Lodge, s. قیوجی اوپه سی kàpji-òdassi,
 باغ اوی kàpji-èvi;
 اوپورتمق òturmak,
 مسافرة اوپورتمق mùssāfir-òl,
 مسافرة اوپورتمق mùssāfèrétkn - òturmak;
 قالمق kàl-
 mak; —, v.a. اوپورتمق òturmak;
 عرضا àrmak; عرضا àrz-et.
 Lodger, s. مسافر کراجی kiràji, مسافر mùssāfir.
 Lodging, Lodgings, s. اوپه òda,
 قوناق kònak.
 Loft, s. طوان اراسی tàwan-àrassi. [tèfi'.
 مرتفع mùr-
 yùksèk, یوکسک yùksèk, Lofty, a.
 Log, s. اوطون òdun; کتوک kyùtuk;
 پراکتèta; پراکتèta;
 انساب ènsāb;
 نسبت جیبیه nissbèti-jèy-
 blyyè; log. sine, تمام نسبت جیبیه
 tàmāmî-nissbèti-jèyblyyè;
 log. cosine, تمام نسبت جیبیه
 tàmāmî-nissbèti-jèyblyyè;
 log. tan-
 gent, نسبت ظللیه nissbèti-zilliyè;
 to heave the —, پراکتèta
 àrmak. [ènsāb.
 Logarithm, s. لغارتمه lùghàritma;
 Log-book, s. ژورنالی ghèmi-zhùrnāli.
 Loggerhead, s. احمق àhmàk;
 to fall, go to loggerheads, بوزشمق bòzush-
 Logic, s. منطق màntik. [mak.
 Log-line, s. پراکتèta سیمی pàrakèta-
 Logwood, s. بقام bakkàm. [sijimi.
 Loins, s. بلب bèl, صلب sòlb.
 Loiter, v.n. کزنمك ghèzinmek,
 طولاشتمن dòlashmak,
 وقت کچورمك wàkít-
 ghèchirmek, وقت غائبا wàkít-
 (kà'ib)-et.
 Lombard, s. لومباردیالو lòmbarđiali.

Lombardy, *s.* لومبارديا lōmbardīa.
 London (town of), *s.* لوندرة شهرى
 Lōndra-shēhiri.
 Londoner, *s.* لوندردلو lōndrali. [ʔassiz.
 Lonely, *a.* تنها tēnhā; يالکز yālingiz; اصسر
 Long, *a.* اوزون ūzun, طويل tāwīl;
 as — as, قدر k̄dar; —, *v.n.*
 اش يرمك lah - yèrmek; — for,
 استمك isstémek, جاني استمك jāni-
 -isstémek; ارامق āramak; — after,
 ارامق āramak, مشتاقى mùshṭāq-ōl,
 اشتياق ishtiyāq-et.
 Longer, *a.* دها اوزون dāhā-ūzun; —,
ad. any —, no —, زيادہ ارتقى ārtīk,
 ziyādē; a little —, بر از دها bir-az-
 dāhā.
 Longevity, *s.* طول عمر tūl-i-ʔmr.
 Longitude, *s.* طول بلد tūl, طول tūlibèled.
 Look, *s.* باقش bāqsh, نظر nāzar, لحظه
 lāhza; بکز bèngz, چهره chēhrē,
 صورت simā; قیافت kiyāfēt, سیمما
 sūrēt, هیئت hēyēt, کلیلک klīk;
 —, *v.n.* باقمق bākmak, نظرا nāzar-
 -et; سیرا sēyr-et, تماشا tā māshā-et;
 کلمک ghālmeq, کوزه کورنمک ghyèzē-
 -ghyārūnmek; — like, بکزیمک bèng-
 zémek; — about, باقمق bāqmak;
 ارامق āramak; — after, باقمق bākmak,
 کوزتمک ghyūzetmek; ارامق āra-
 mak; — big, قورلمق kūrūlmak,
 قبادايتنā kāba-dāyīk-et; — down
 upon, یوقاریدن اشاغی باقمق yūqārī-
 dan-ashaghī-bākmak; استحقارا is-
 tihkār-et, خوار باقمق khūr-bākmak;
 — for, ارامق āramak; بکلمک bèklē-

mek, منتظرو mūntāzir-ōl, ا,
 mè'mūl-et; — into, تفتیش tāftī
 تېجسسā tējessuss-et; — on,
 بکلمک bākmak, سیرا sēyr-et; — out,
 دقت dīkq, ایجا باقمق iyja-bākmak,
 — well, کوزل او ghyūzēl-ōl, ق,
 یاکشامک yākishmak, یراشمق yārash;
 چهره سی ایوا chēhrēssi-iyi-ōl. [m
 Looking-glass, *s.* آینه āyinē,
 Loom, *s.* بز دستگاهی bēz-dēsstgh;
 دستگاه dēsstghyāh (tēzghyāh);
v.n. خیال میال کوزکم khā
 -māyāl-ghyūzukmek.
 Loop, *s.* المک ilmīk; الیک ilīk.
 Loophole, *s.* باجه بآجا bajā, نلق
 āydīnlīk-bājāssi; قاجامق kāchār
 Loose, *s.* اطلاق عنان itlāki-ʔnān; —
 کوشک ghēvshēk; چوزیلو chūzīlō
 صالانیور sallāniyōr; مېهم mūbhē
 ز رابطة سز rābitassiz; ربطسز rābṭsīz
 یارامدز, چاپقین chāpkīn; —,
 چوزمک chūzīm, اچمق āchmak,
 صالیوریمک brākmak; براقمق
 līnēt-vērū. [لینت ویرمک
 Loosen, *v.a.* کوشتمک ghēvshṭm
 Looseness, *s.* کوشکلک ghēvshēklīk;
 لينت linēt; اسهال isshā
 (of morals) چاپقینلق chāpkīnlīk.
 Loquacious, *a.* کوزه ghēvēzē; لافزن lāfzi
 Loquacity, *s.* کوزه لک ghēvēzēlīk.
 Lord, *s.* افندی ēfēndi, بك bègh;
 Lord God, رب العالمین rābbu-
 ʔ-ʔālēmīn; the Lord of glory, العزت
 rābbu-ʔ-ʔizzēt; our Lord, ديمز
 ēfēndimiz; ربمزمعالي rābbimīz-tā

Lord Jesus Christ, عيسى المسيح *Issā - l - Mèssih-hāzretléri*, or ربمزمعالی *rābbimīz-tā - l - mēssih - hāzretléri*; our Lord and Saviour, ربمزموخلصم *rābbi - khāllāssimīz*; our sovereign Lord and Master, پادشاهمزمافندیمزم *pādīshāhimīz - mīz*; our Lord and Master, ولی نعمتمزم *vēlī - nī "mētīmīz - mīz*.

ghā'ib - et (kāybet), دن قاجرم *zā'ī - et*, دن او *dan - ōl*; — ground, یول غائب *yēl - ghā'ib - et*, یول غائب *yēl - ghā'ib - et*, یول شاشرم *yōl - shā - shā - r - m - et*. [tēlef; تلفیات *tēlefiyyāt*. زلف *zālar*, زیان *ziyān*; قرحه *kissmēt*; قرحه چکمک *kūr "à - chēkmek*. [kūr "à - chēkmek. پیانکو *piyānko*. [būlēnd. پک *pēk*, پک سسلو *pēk - sēsali*, پک *pēk*, کهل *kēhlē*; —, *v.n.* کهل لرینی *kēhlē - rīnī*; —, *v.a.* کهل لرینی *kēhlē - rīnī - kōrmak*. اشک *ēshēk*. سوکی *sāvghī*; "ashk, عشق *ēshiq*; سوکم *māhābbet*; —, *v.a.* عاشق او *"āshīk - ōl*. فرنک باطلیجانی *fīrēnk - bāṭlī - jānī*, *s.* فرنک باطلیجانی *fīrēnk - bāṭlī - jānī*; (green) قواته *klwata*. سوکیو *sāvghīli*, کوزل *ghyūzēl*, دلبر *dilbār*.

Lover, *s.* زنباره "ashīk; عاشق *zān - para*); هوسلو *hāvēsali*; مرقلو *mērākli*. Low, *a.* اشاغی *ashāghi*; الحق *alchāk*; باصق *blāsēk*; حقیر *hākīr*; دنی *dēnī*; چاپقین *chāpkīn*, نامرد *nā - mērd*; یواش *yāvāsh*; پس *pēs*; —, *v.n.* اینک کمی سس ویرمک *inēk - ghibi - sēs - vērnek*. [-diyāri.

Low Countries, فلمنک دیاری *filēmēnk - diyāri*. Lower, *a.* دها الحق *dāhā - alchāk*; دها اندرمک *dāhā - ashāghi*; —, *v.a.* اشاغیلتمک *ashāghīlatmak*; صارقتمک *sārkitmak*; ماینه *māyna - et*; محقر *mūhākār - et*; ترذیل *tērzīl - et*; قرارم *zā "iflatmak*; —, *v.n.* قرارمک *kārarmak*. [mūnkād.

Loyal, *a.* صادق *sādik*, مطیع *mūti "*. Lucid, *a.* واضح *vwāzīh*. Lucidity, *s.* وضوح *vwōzūh*. Lucifer, *s.* کبریت *kibrīt*; زهره *zhūré*; شیطان *shēytān*. Luck, *s.* بخت *bākhṭ*, طالع *tālī "*. Lucky, *a.* بختلو *bākhṭlī*. Lucrative, *a.* کارلو *kyārli*. Lucre, *s.* کار *kyār*; پاره *pārē*. Ludicrous, *a.* کولنه جک *ghyūlenejek*. Luff, *v.n.* اورمه *ōra - ēt*. Luggage, *s.* پرتی *pīrti*, اشیا *ēshyā*, صندوق ماندق *ēsskāl*, یوک *yūk*, ماندق *sāndīk - māndīk*. Lugger, *s.* بیوک سندال *biyūk - sāndal*. Lukewarm, *a.* ایلیجت *ilijāk*; اغر *aghīr*, غیرتسز *ghēvshēk*, گوشک *ghāyretsiz*. Lull, *v.n.* یاتشمق *yātīshmāk*; —, *s.* تسکین *tēsksīn*.

Luminary, *s.* جسم منير jissm-munir.
 Luminous, *a.* منير munir.
 Lump, *s.* پارچه pârcha, طوپ tûp; —,
v.a. كوترى المتى ghyâtura - almak;
 كوترى ويرمك ghyâtura - vèrmek;
 كوترى ياپمق ghyâtura - yapmak;
 كوترى ياپدرمى ghyâtura-yâpdirmak.
 Lunacy, *s.* دليلك delilik, جنت jinnèt,
 Lunar, *a.* قمرى kâmerî. [جنون jûnûn.
 Lunatic, *a.* and *s.* دلى dèli, مجنون
 mejnûn. [altissi.
 Lunch, *s.* اوبله قهوالتيسى aylê-kâhwé-
 Lungs, *s. pl.* اق جكر jigkâr, جكر ak-
 Luscious, *a.* پك طاتلو pêk-tâtli. [jigkâr.
 Luserne, Lucerne, *s.* يونجه yûnja.
 Lust, *s.* شهوت shèhvât; — after, *v.s.*
 شهوتلنمك shèhvâtlxnmek.
 Lustre, *s.* پارلاق parlâk, رونق rênvâk;
 اويزه avîzê.
 Lusty, *a.* دنج dnj, قوتلو kûnvètli.
 Late, *s.* ساز sâz, لاطه làwta; عود ûd.
 Luxuriant, *a.* قوتلو kûnvètli, برکتلو bërê-
 kètli, چوق chòk, مېذول mèbzûl.
 Luxurious, *a.* سلطنتلو sâltanâtli, طنطنه لو
 tântanali; نفيس نفايس nèfîs.
 Luxury, *s.* سلطنت sâltanât, طنطنه
 tântana; سفاهت sèfâhât; نفيس شى
 nèfîs-shèy.
 Lying-in, *s.* چوچق طوغره جق وقت chò-
 juk-dòghurajak-wâkit; لوغوسه جق وقتى
 lòghussealik-wâkti.
 Lymphatic, *a.* بلغمى bâlghâmî. [lak.
 Lynx, *s.* وشق vâshak, قره قولاق kâra-kû-
 Lyre, *s.* بربط bèrbèt.
 Lyric, *s.* غزل ghâzèl.

M.

Macaroni, *s.* مقارنه makârna.
 Mace, *s.* طوبوز tûpuz, بوز طغان bûzda,
 هندوستان جوزى قيمونى hindus
 jèvizi-kâbughû. [lwâ-i-sêl
 Macedonia, *s.* فلبه filibé; سلاويك
 Machine, Machinery, *s.* چرخ ché
 الات makîna, الت âlet,
 Machinist, *s.* چرخجى chârkhji.
 Mackerel, *s.* اسقورى âskûrmû.
 Mad, *a.* دلى dèli, ديوانه diwânê; ون
 mejnûn, قاجق kâchik, رمش
 childirmish; to go —, *v.s.* رمك
 childirmek, ا دلى dèli-ûl,
 جنت كتورمك jinnèt-g
 jènnun-et, تيرمك tîrmek.
 [kòk
 Madam, *s.* حانم افندى khânim-êfen
 Madder, *s.* كوك بوييا kyâk-bûya.
 Mad-house, *s.* تيمارخانه timar-khâ
 بيمارخانه bimar-khânê.
 Madman, *s.* دلى dèli.
 Madness, *s.* دليلك delilik, جنت
 jinnèt, جنون jûnûn. [y
 Madona, *s.* حضرت مريم hàzrèti-m
 Magazine, *s.* مغازه mâghaza; انبار ânbar
 مخزن mâkhzèn; غزته ghâzèl
 powder —, جبخانه jèb-khânê.
 Maggot, *s.* قورت kûrt.
 Magic, *s.* سحر sîhr; — lantern, بالجي
 khayâlji-fenêri.
 Magician, *s.* سحر باز sîhrbâz, سحر sâhbâ
 Magistracy, *s.* حاكمك hâkimlik; كام
 hûkkyâm. [mè mû
 Magistrate, *s.* حاكم hâkim, ضابط zâbi

Unanimity, *s.* علوجناب "ùlùvvi-jènâb,
 "ùlùvvi-fitrèt.
 Unanimous, *a.* على جناب "âli-jènâb.
 Vase, *s.* كهرجله قايمغی ghyùhèr-
 ghèr - kâymaghî; مغنيسا قصبه سی
 ghèr - kâymaghî. [lâdiz).
 Vase, *s.* ميقناطيس miknâtiss (mikh-
 nâtiss).
 Viceroy, *s.* طنطنه saltanât, سلطنت
 saltanât; فخرامه dèbdébè;
 Fakhâmèt.
 Viceroy, *a.* بك كوزل pèk-ghyùzèl;
 سلطان saltanât; فخيم fâkhim,
 فخامة fâkhâmètliù.
 Viceroy, *v.a.* بيوتمك biyutmek;
 تحميد tahmîd - u - tëmjîd - et.
 Viceroy, *s.* پرتوسوز pèrtevsüz
 (pèrtevsüz).
 Viceroy, *s.* بيوكلك biyuklik, حجم
 èhèmmyèt.
 Viceroy, *s.* صقغان sâksaghân. [-aghâzi.
 Viceroy, *s.* ماغون اغاجي maghon-
 ghaghi.
 Viceroy, *a.* محمدی mûhâmmédî,
 اسلامي islâmî; —, *s.* مسلم mùsslim,
 اهل اسلام èhli-islam, مسلمان mùss-
 lîmân. [dîni-islam].
 Viceroy, *s.* دين اسلام islâm, دين
 قيزاغلان قيز, kîz, قيز Maiden, *s.*
 قيزاغلان-kîz, باكر bākîrê.
 Viceroy, *s.* قيزلى kîzlik, بكر bikr.
 Viceroy, *s.* بسلمه bèsslémè;
 Viceroy, *s.* خلائى khâlâyik, جاربه jârlyyè.
 Viceroy, *s.* پوست pòstâ; زره zirh.
 Viceroy, *v.a.* النى سقطا èlîni-sâkat - et,
 قولنى سقطا kòlun-u-sâkat-et.
 Viceroy, *a.* بيوك biyuk, انا âna, اصل âssl;

—, *s.* دنگيز dèngiz; قوت kùvvèt;
 with all his might and main, وار قوتيله
 vâr-kùvvètîla; — land, اصل قره
 âssl-kârâ; — mast, اورطديرك òrta-dirèk,
 غراندى ديركى ghrândi-dirèghî; —
 sail, غراندى ghrândi; — topsail,
 غابيه غراندى ghâbiya-ghrândi.
 Maintain, *v.a.* بسلمك bèsslémek; ارته
 ادعا أو àrka-òl, طومتق tùtmak;
 صيانتا iddî"â-et; ابقا ibkâ - et;
 صيانتا siyânèt-et, وقايه vikâyè-et.
 Maintenance, *s.* كچنه جلك ghèchinèjek,
 كفاف kèfâf, نفقه nâfaka, تاعيش
 tà"âyyush, كفاف kèfâfi-nèfss;
 صيانتا ibkâ; صيانتا siyânèt,
 وقايه vikâyè.
 Maize, *s.* مصر بغدادى missir-bòghdayi.
 Majestic, *a.* كوسترشلو ghyùstèrshli;
 هيبتلو hèybetli.
 Majesty, *s.* شوكت shèvkèt, مهابت
 màhâbèt; His Majesty (the Sultan),
 شوكتلو افنديميز shèvkètli - èfèndimiz;
 His (or Her) Majesty the King,
 حشمتلو قرال جنابلى hâshmètli-kîrâl-
 jènâbléri, (or قرالچه kirâlîcha, the
 Queen, or ايمپراطور impèrâtòr, the
 Emperor, &c.)
 Major, *a.* اكثرى èksèri; اعظم à"zâm,
 اكبر èkbèr; بالغ kyùlli; بالغ bâligh;
 —, *s.* بيكباشى bing-bâshi; drum —,
 طامبورمازور tàmbur-mâzhòr; — domo,
 كيلخرج vèkîl-khârij;
 — general, لوياباشا liwâ-pâsha.
 Majority, *s.* اكثريت èksèriyyèt; بلوغ
 بولوغ bûlûgh, سن بلوغ sinni - bûlûgh;
 بيكباشيلك bing-bâshîlik.

Make, *s.* بچم bichim, صورت sūrət, اعماله hēy'èt, یاپیش yapış; i"mällyvâ; —, *v.a.* یاپتم yapmak, وجوده کتورمک i"mäl - et; واریته vürjüda-ghètirmek; ایراتتم yèratmak, ایلمک khälk-et; کیلمک kilmak; — a fool of, الداتتم äldatmak, کپازدا kèpazé-et, مسخره یه چویرمک mäsakharaya-chèvmek; — a mistake, یا کلمتک yàngilmak, سهوا sehv-et, خطا khätä-et, یا کلمتک یانگیشلیک yàngiſhlik - et; — angry, دارلتمک dāriltmak, قیزدرمتک kizdirmak, کوجندرمک ghyüjèndirmek; — a pen, قلم یونتمک kälkm-yöntmak, (a new pen) قام اچمتک kälism - àchmak; — at, صالدرمتک saldirmak, هجوم hüyüm-et; — away with, اوچرمتک üchurmak, تلف tëlef-et; — for, یول توتمتک yöl-tütmak; — good, یرینه کتورمک yärina-ghètirmek; — haste, چابک او chäbik-öl, دکرده قرو äjélé-et; — land, دنگیزدا کورنمک dèngizda-kära-ghyürunmek; — many words, اوزاتمتک üzätmek, چوق سويلمک chök-süwèylémek; — off, گhitmek, ساوشمتک säwushmak; — off with, الیمک älmak; چالمک chälmak; — one of a company, اذبات rëfäkät-et, داخلä dākhl-öl; — one's escape, قاچمتک kälchmak; چيقارمتک kürtülmak; — out, اوقومتک ökumak; اذبات isbät-et; حساب hisäb-et; — over, دورä dèvr-et; حواله häwälé-et; —

towards, یول توتمتک yöl-tütmak
up, طوپلامتک töpلامتک; ا
tèkmil-et, تمام tāmām-et; —
وانینه وارمتک yänina-värmak; —
بارشمتک bārishmak; — it
تماملمتک tāmālmak; — use of,
قوللانمتک köllän

Maladministration, *s.* سؤاداره sù'ä-rä
Malady, *s.* درد dèrd, علت ällät.

Malaria, *s.* هوا و خیم häwa-i-vwäkl

Male, *a. and s.* ارکک èrkek, نر
زèkèr (pl. زèkyür).

Malediction, *s.* بد دعا bəd-dä"ä.

Malefactor, *s.* صاحب جناحه sähib-jü
مجرم müjrim.

Malevolence, *s.* عداوت ädävèt, ان
"üdvän, حقد hikd, بغض büghz.

Malevolent, *a.* کوتی kyütü.

Malice, *s.* سوء قصد sü'i-käsəd, نیت
sü'i-niyèt, کوتیلىک kyütalik.

Malicious, *a.* کوتی kyütü.

Maliciousness, *s.* کوتیلىک kyütuluk.

Malign, *v.a.* افترا äftirä-et.

Malignant, *a.* کوتی kyütü.

Malignity, *s.* کوتیلىک kyütuluk.

Mallet, *s.* طوقمتک tòkmäk.

Mallows, *s.* ابه کومجی èbè-ghyümèji.

Malt, *s.* بیرالتی بیرلیک biralik-ärpè.

Malta, *s.* مالطه Mälta.

Malt-liquor, *s.* بیرä bira.

Maltreatment, *s.* اذیت èziyyèt.

Mamma, *s.* انا äna, نینه niné, لده
välidé.

Man, *s.* آدم ädäm (ädäm), انسان insän

مردم mèrdum; — of war,
 قاليون jènk-ghèmissi, جنك كـ
 — of war's man, قاليونجي
 kilyonji-nèféri; —, v.a. ادم ايله
 adam - ila - dònalmak, ادم
 ادم kòmamak; دوناتمتى dònat-
 باشنه وارتمى bāshina-vārmak.
 اويدورمىç dydurmak; v.s.
 كچنمك ghèchin-
 قوللانمىç kollānmak; v.a.
 اويدورمىç idārē-et; ادارا idārē-
 ياپمىç yapmak, كورمىç
 ادارا idārē. [ghyùrmek.
 مدير mūdīr. s.
 اراده irādē, فرمان fīrmān, s.
 امر emr, हुकम hukm, حکت
 يله yēlē.
 اويوز dyuz. s.
 يملك yemlik. s.
 جندرة jèndéré; —, v.a.
 پارالمك pārlāmek; يرتىç
 جندرةدن گچورمىç jèndérédan-ghè-
 ادملىç adamlīk. [chirmek. s.
 دليلك dēlīlik. s.
 چلغين chīlghin, دلى dēli, s.
 مجنون mèjnūn, ديوانه dīwānē, s.
 كمينك ghèminīng-
 اشكار ashīkyār, بدىيç
 بديدار bēdīdār, ظاهر zāhir, s.
 كوسترمك kōsturmek, هويد
 اظهارا izhār-et. ghyūsturmek, s.
 بياننامه bēyān-nāmē, s.
 اعلاننامه i'ān-nāmē.
 نوع bēni-ādām, بنى ادم bēni-
 ناس nās, بنى بشر bēni-bēshar, s.

Manly, a. مردانه mèrdānē, مرد mèrd, ادم adam. [-hèlwāssi.
 Manna, s. قدرت حلواسى kùdrèt-
 Manner, s. طرز tārız, دىرلو dūrlu
 (tūrlu), وجه vèjh; manners, s. pl.
 اطوار atwār; اخلاق ākhīāk; آداب
 ādāb.
 Manceuvre, s. طولاب dōlab, اويون
 مانوره mānēvra; —, v.s. dyun;
 طولاب چويرمك dōlab - chēvirmek,
 اويون چيقارمىç dyun - chīkār-
 مانوره چويرمك mānēvra - chēvirmek.
 Mansion, s. قوناق kōnak.
 Mantel-piece, Mantel-shelf, s. اوجاق
 اوستنده اعلان راف oşak-üstindē-
 rāf. [māntva-shēhiri.
 Mantua (town of), s. مانتوا شهرى
 Manual, s. رساله rissālē; —, a. ايله
 اجرا اولنان ēl-ila-ijrā-ōlunan; — exer-
 cise, عجمى تفنك تعليمى ājēmi-
 tūfēk-tā'īlīmī; sign —, امضا imzā.
 Manufactory, s. فابريقه fābrika.
 Manufacture, s. فابريقه fābrika, كارخانه
 امالات mā'ālāt, مال māl, (pl.)
 مصنوعات māsenū'āt; i'mālāt,
 اعمال i'māl; —, v.a. ياپمىç yap-
 mak, اعمال i'māl-et.
 Manufacturer, s. فابريقه جيç fābrikāji.
 Manumission, s. آزاد āzād.
 Manumit, v.a. آزاد āzād-et.
 Manure, s. كوبره ghyùbrē; —, v.a.
 كوبره وويرمك ghyùbrē-vērmek.
 Manuscript, a. ال يازيسى ēl-yāzīssi;
 ال يازيسى كتاب s. —, el-yāzīssi-
 kitāb.

Many, *a.* چوق chòk, وافر wāfir; a great —. چوق chòk, برچوق birchòk; — *a.*
 Map, *s.* جریطه khàrita. [نیچه nījē.
 Maple, *s.* بر جنس اناج bir-jinas-aghaj.
 Marauder, *s.* یغماچی yāghmajī.
 Marble, *s.* مرمر mèrmur.
 March, *s.* مارت màrt; مارش màrah;
 عسکریوروسی "asskar - yùruméssi;
 یوریمک or یورومک *v.n.* —, یول yòl;
 یورومتک —, *v.a.* یورومتک
 yùrumek; —, *inf.* ارش àrah;
 — *in*, کیرمک ghirmek; — *off*,
 کوترمک sèvk-et, سوقا sòvka-et,
 گھیتورمک ghyùturmek; — *on*,
 کیرمک ghirmek; — *off*,
 کوترمک ghyùturmek; — *on*,
 ایلرو کتمک iléro-ghitmek;
 — *out*, چیقمتق chikmak.
 Mare, *s.* قسراق kisserak.
 Margin, *s.* کنار kènār; فضله fzlza;
 حاشیه kènār, کنار kènār;
 Marginal note, کنار kènār;
 Marigold, *s.* نرگس narghiss. [hāshiyē.
 Marine, *a.* بحری bāhri, بحریه bāhriyyē;
 —, *s.* کافه "تجملات بحریه kyāffé'i-
 -tèjèmmulāti - bāhriyyē;
 بحریه bāhriyyē - tūfènkjissi;
 نوش پوتقال bōsh-pùtkal.
 Mariner, *s.* کمجی ghèmjī.
 Maritime, *a.* بحری bāhri; ساحلی sāhili.
 Mark, *s.* چیزی chizi, اشارت ishāret,
 نشان nishān; اثر èssar; تمغا
 (dāmgħa); نشان shākhēs; شخص
 nishān, هدف hēdef; —, *v.n.*
 یازمق yāzmaq, چیزمک chizmek;
 اشارت قومق *v.a.* —, دقتا dikkāt-et;
 ishāret-komak, نشان قومق nishān-
 -kòmak; تمغا اورمق dāmgħa-wür-

mak; داغلامق dāghlamak; متق
 èssar-brākmak; دقتا dikkāt
 of —, معتبر mù"tébèr, بلو باشلو
 blāshli, متعارف mùtā"ārif,
 mà"lūm. [چارشی chī
 Market, *s.* بازار pāzār; چارمو ch
 Marking-iron, *s.* داغ dàgh.
 Marmalade, *s.* رچل rèchel.
 Marque (letters of), *s.* انلق فرمانی
 kōrsānlik-fērmanī.
 Marquee, *s.* ایکی دیرکلو چادر iki-dirī
 -chladī; بیوک چادر biyuk-chladī
 Marquess, Marquis, *s.* ثالثه بکی
 rātbē'i-sāliśā-bèghāi.
 Marriage, *s.* نکاح nikyāh, ش
 èvlēnīsh, تزوج tēzēvvuj, لاج
 izdiwāj.
 Marriageable, *a.* اورده جک èvéréjē
 کلینک ghèlinlik.
 Married, *a.* اولو èvli, متأهل mùtē"èh
 کوجده kōjada, منکوحه mēnkūchā
 Marrow, *s.* مغز, الک ilik, مغز māghz.
 Marry, *v.n.* اولنمک èvlēnmek, المتق
 کلری-الماک klri-almak, تأهل تە"èhhul-e
 کوجده وارمق kōjaya-vārmak; -
v.a. المتق almak, تزوج tēzēvvuj-e
 اولندرمک èvlēndirmek, تزویج tēzvi
 et; کوجده ویرمک kōjaya-vèrmel
 عقدا "akd-et, نکاح nikyāh-et.
 Mars, *s.* مریخ یلدیزی mèrrikh-yıldız
 جنک معبودک اسمی jēnk
 mà"būdūn-issami.
 Marsh, *s.* بطانق bātāq, بطاقلق bātāqlī
 Marshal, *s.* چاوش chāwush; earl —
 lord —, چاوش باشی chāwush-bāshī

سردار پایهلومی sèrdâr-pâyê-
 ـ، v.a. ترتیباً tærtîb-et.
 بزستان bèdisstân, بزمستان
 bèzzâsisstân; بزازستان
 bèzzâzisstân; چارشى
 çârshî; چارشى
 çârshî; court ـ دیوان حرب
 dîwân-hârb.
 شهید shèhîd. شهید
 shèhîdîk. [غریب ghârîb.
 عجبیب "âjîb ("âjâ'ib),
 مذکر mùsèkkk.
 شاهجى tashjî; دیوارجى
 dîwâr-jî.
 طاش دیوار tash - dîwâr;
 دیوارجىلىق tashjîlik;
 جرم jûrm; حجم hâjm.
 طابور kûmê; طوبى tûp;
 قتولیکلرک بادرآتى fêvz;
 طوبى bûp. [طوبى
 tûp. [طوبى bûp.
 قتل کتلمک kâtlî; "âm; ـ،
 قتل کتلمک kâtlî-et.
 پارلمک (pârala-
 mak). [قالىن aghîr.
 قونت kûnt, متین mêtîn.
 عمود sûtûn, دىرک dîrêk.
 كولكن اغاجسنگ ىمشى
 kûlkn-âghajîng-yemishi; top
 غابىه چىبوغى ghâbiya-chîbûghu;
 با بانغو چىبوغى bâba-
 ngû-chîbûghu.

Master, s. افندى èfèndî; انا agha;
 استاد ùsstâd (ùssta); خوجه khòja;
 غالب mù'âllîm; ضابط zâbit;
 گھلبى ghâlib; كمى رئيسى ghèmi - rè'issî,
 قىپدان kâpudân (kâptan); ـ, v.a.
 حقندن كلمك hâkkîndan - ghèlmek,
 استادالى ghâlib-òl; — hand,
 تام اناختار tamm-
 ònakhtâr; — of the Horse,
 مير اخور mîrî-âkhòr (èmrahòr).
 Masterpiece, s. استادىشى ùsstâd-ishi.
 Mastic, s. ساقز mâsstaki, ساقزى
 sâkîz; معجون mâ'jûn.
 Mat, s. حصير hâssîr; ـ, v.n.
 بىرینه bir - bîrina - yâpîshmak,
 كچه لىمك kèchêlînmek.
 Match, s. كبرىت kibrit; اش èsh,
 اقراڭ kûf, مىل mîssîl, "âyn,
 باش bâsh, ارقداش ârkadash,
 بىر bîr, برابر bîr-òl, مساوى
 mùssâvî; چىقشە جىق chîkîshîr,
 حقندن كلور hâkkîndan-
 ghèlîr; التده قالمز âltda - kâlmâz,
 اشاغى قالمز ashâghî - kâlmâz;
 تىزىج tîzîj; ـ, v.n. براو bîr-òl;
 اش او bîr-òl; ـ, v.a. اش بولمى ash-bûlmak;
 اشى يوق دىو ash-yûk-dîyu;
 اشى ادعا ashî-yûk-dèyu-iddî'â-et,
 اشى يوق دىو مىدانە قومى ashî-
 yûk-dèyu-mèydîna-kòmak.
 Matchless, a. بىنظىر bî-nâzîr.
 Mate, s. ارقداش ârkadash; اش èsh;
 يازجى yâzjî; ملازم mùlâzîm;
 يماق yâmaq; مات mât; شاهمات
 shâhmât.

Material, *a.* هیولانی jissmānī, جسمانی hēyyūlānī; کلی khaylī, خیلی kyūllī, تماش *s.* چوق chòk, "lazim" عظیم kùmlah; خرج کمرسته kèressté, خراج khàrz; —, *s. pl.* لوازمات lèwāzimat; (old) انقاض ènkāz.

Maternal, *a.* مادرانه mādérānē; انا دن دن òna-tàrafīndan.

Mathematical, *a.* هندسی hēndéssi.

Mathematician, *s.* مهندس mūhēndiss, اهل هندسه èhli-hēndéssā.

Mathematics, *s. pl.* هندسه hēndéssé; علوم ریاضیه "ulūmi-riyāziyyé.

Matrimony, *s.* تزوج izdivāj, ازدواج zèvvuj; نکاح nikyāh.

Matron, *s.* ثیب sèyyibé, ثیب sèyyib, قاری kārī; کتخداقدین (kyāya)-kādīn.

Matter, *s.* هیولا hēyyūlā; جسم jissm; ماده mādde (māddé); خصوص khūssūss, امر èmr (pl. کیفیت kēyfiyyèt, امور àmūr), مصلحت mās-lāhat; ایرک jèrāhāt, حراحت; چپاق chàpak; ضرر zàrar, بأس bè'ss; —, *v. n.* ضرری او zàrari-òl; no —! ضرری یوق zàrar-yòk, بأس یوق bè'ss-yòk; that does not —, ضرری یوق zàrari-yòk; what is the —? نه وار nè-vàr, مصلحت نه ایمش mās-lāhat-nè-imish (or در dir).

Mattock, *s.* قازمه klāzma.

Mattress, *s.* مندر mindar; شلته shilté.

Mature, *a.* یتمش òlmush, اولمش yètmish, یرشمش yètmish, یرشمش yètmish, کماله وارمش kēmāla-vārmish, کمال بولمش kēmāl-bòlmush,

یتمش kīwām-bòlmush, قوام بولمش kārārini - bòlmush; شش pishmish; —, *v. n.* اولمت òlmet, کماله وارمت kēmāla-vārmak; قرار لاشدرمت kārārīashdirmet, *v. a.* تکمیلأ tēkmīl-et, کتورمک kīwāma-ghètmek.

Maturity, *s.* قرار kīwām, قوام kārī; بلوغ bùlūgh; کمال kēmāl; صا inkizā.

Maxim, *s.* قاعدہ kâ'idé, قانون kânū; ضوع zàrbi - mèsèl, ضرب مثل mèvzū". [Gramm.]

May, *s.* مایس māyiss; —, *v. aux.* S

Mayor, *s.* عیان باشی "āyān-bāshī.

Me, *p.* بنی bèni; بکا bānga.

Meadow, *s.* چایر chàyr.

Meal, *s.* اؤن ün, دقیق dātik; مک yèmek, طعام tà'am, اؤین or یون àyun, or اوکون àghun.

Mean, *a.* وسطی vāssātī, اورتہ òrta; چحق alchàk, دنی dēnī; خسیس khāssīs, لامعکار tā'mā'kyār; لایقسز lāyāksīz, رتہ fēnā; —, *s.* وسط vāssāt, اورتہ òrta; —, *v. a.* دیمک استمک dēmek isstémek; دیمک dēmek, عناسی mūrād-et, مراد ایتمک mūrād-et, قورمتی tāsīm-et, تصمیم mak, نیت nīyyèt-et.

Meaning, *s.* معنا mà'nà; مراد mūrād.

Meanness, *s.* دونلتی dūnluk; لمعکارلک tā'mā'kyārlik; فقیرلتی fākirlik.

Means, *s.* واسطه vāssāta, واسطت vāssātāt; اقتدار iktidār, قدرت kùdrèt; آچہ (pāra), آچہ akcha.

Meanwhile, *ad.* اول اراتى (ò)-
 ديراىكىن dèr-ikèn.
 Measure, *s. pl.* قزامتق or قزامىق kizāmuk.
 Measure, *s.* اولچى àlchu; اولچىك àlchek;
 Measure, *s.* ارشى àrshim, اندازى èndāzē, ذراع
 وزن tedbir; (of poetry) وزن
 —, *v. s.* كلكم ghèlmek,
 اولچىمك ètmek; —, *v. a.* اولچىمىك
 àlchussunuk.
 Meat, *s.* كوشت làhm, لحم èt, ات èt.
 Meat, *s.* يىمىك yèmèk, طعام tà“ām.
 Medical, *s.* اهل اهل حرفت èhli-hirfèt,
 صنعت èhli-sàn“àt. [èsskāl.
 Medicine, *s. pl.* علم جرائقال “ilmi-jèrri-
 canism, *s.* چرخلر çàrkħ, چرخلر
 àlkhlar, معرفت mà“-
 fèt.
 Medal, *s.* نشان nišān; سكه sikké.
 Meddle, *v. s.* قارشىمق kàrishmak,
 مداخله, مدخاله, مدخاله
 è-dàkhala-et.
 Mediate, *v. s.* قارشىمق kàrishmak,
 ارايه, ارايه, ارايه, ارايه
 àraya-ghirmek, توسط tàwàss-
 sation, *s.* توسط tàwàssut. [sut-et.
 Mediator, *s.* متوسط mùtawàssit,
 واسطه, واسطه, واسطه
 wàssita.
 Medical, *a.* طبى tibbī; — attendant,
 هكىم bèkim, طبيب tàbīb; — at-
 tendance, هكىملىك خىدمتى hèkimlik-
 khidmèti, هكىملىك باقمى hèkiming-
 àkmesai.
 Medicine, *s.* علاج “ilāj, دوا dèwā.
 Mentate, *v. s.* دوشنىمىك dùshunmek,
 مطالعه mùtā-
 shinmak, مراقبه mùràkaba-et.

Mediterranean, Mediterranean Sea, *s.*
 دنگىز àk-dèngiz.
 Medium, *s.* واسطه wàssita.
 Medlar, *s.* موشمىله mùshmulā.
 Meed, *s.* مكافات mùsstahàkk, مكافات
 mùkyāfat; مجازات mùjzāt.
 Meek, *a.* مظلوم màzlùm, حليم hàlim.
 Meet, *a.* مناسب mùnāssib, لايى lāyik,
 قارشىمق jùssbān; —, *v. s.* قارشىمق
 kàwushmak, تلاقى tèlāki-et,
 طوبىلانمىك tòplānmek, برارايه, برارايه
 jèm“-òl, جمع او, جمع او
 bir-àraya-ghèlmek; —, *v. a.*
 ملاقات rāsst-ghèlmek, ملاقات
 mùlākāt-et; — one another, بولشمىك
 bülüşmak.
 Meeting, *s.* ملاقات mùlākāt; مجلس
 mèjliss, جماعت jèm“iyyèt;
 جماعت jèm“iyyèt; — house,
 جىمىك ملتى mùltakà; — house,
 معبد, معبد, معبد, معبد
 mèsjid, جامع jāmi“, معبد
 mà“bèd.
 Melancholy, *s.* غم ghāmm, كدر kèdsr;
 مغوم, مغوم, مغوم, مغوم
 kàra-aèvdā; —, *a.* مغوم
 màghmüm, مكدىر mùkèddsr;
 صيقتىدلى sikkindili;
 فنا fèna.
 Mellow, *a.* اولمش òlmush.
 Melodious, *a.* طاتلو tàtli.
 Melody, *s.* ترانه tèrānē; نغمه nāghma.
 Melon, *s.* قارىپوز kàrpuz; (musk)
 قاون kàwun.
 Melt, *v. s.* ارىمىك èrimèk; —, *v. a.*
 ارتمىك èritmek, اذابه izābē-et.
 Member, *s.* عضو “üzv (pl. اعضا è“zā).
 Membership, *s.* اعضالىك è“zālik.
 Membrane, *s.* زارىك zār, ذرىجىك dèrijik.
 Memoir, *s.* تذكرىك tèzkèré; لايحه lā“iha.

Memorable, *a.* مشهور mēshhūr.
 Memorandum-book, *s.* مَجْمَعَة mējma'a,
 أحمق دفترī aḥmāk-dēftēri.
 Memorial, *s.* عرضحال "arzihāl, عريضة
 "arīza; اثر برگذار bārghyūzār; اثر ḥsskr.
 Memory, *s.* قوت حافظه kōvvēti-hāfiza;
 ذهن zihn, عقل khāṭir; —
 in — of, نامنه nāmina, نامنی ابقانیتیله
 nāmini-ibkā-niyyētīla; within the —
 of, عقلمه کلمک اوزره "aklīna-ghālmek-
 -ūzéré, وقتنده wāktūnda.
 Menace, *s.* قورقو kōrkv, قولاً خافه kavlān-
 ikhāfē, فعلاً خافه fi'lān-ikhāfē; —,
v.a. قورقتمق kōrkvṭmak; اخافه
 ikhāfē-et; لسان حال ایله اخافه
 lissāni-hāl-ila-ikhāfē-et.
 Menagerie, *s.* ارسالخانه ārsalankhānē.
 Mend, *v.n.* ایواو iyī-ōl, ایولشمک iyī-
 lzahmek, ایولکه یوزطومتق iyīligha-yūz-
 tūtmak; اصلاح اولمق isslāh-ōlōnmak;
 —, *v.a.* اصلاح isslāh-et; تعمیرا tā-
 mir-et, ترمیمā tērmim-et.
 Mendacious, *a.* یالانچی yālānchi.
 Mendacity, *s.* یالانچیلیق yālānchilik.
 Mendicant, *s.* دیلنجی dīlncji.
 Mendicity, *s.* دیلنجیلک dīlncjilik.
 Menses, *s. pl.* عادت ādet, ای باشی
 āy-bāshī, حیض hāyz.
 Mensuration, *s.* علم مساحه "ilmi-
 -mēssāha.
 Mental, *a.* عقلی zihni, عقلمی "aklī.
 Mention, *s.* ذکر zikr, لکردی lākirdi; —,
 make — of, *v.a.* اکتق āngmak,
 اغزوله almak, ذکرā zikr-et,

لکردیسینا lākirdīsīna, قاله المق
 kāla-almak, diissini-et. [nāssīl
 Mentor, *s.* خواجه khōja; حاجبی
 Mercantile, *a.* تجاری tūjjārī, تجاری
 تهر tūjjāra - mūta"āllik, متعلق
 متعلق tūjjārēta-mūta"āllik.
 Mercenary, *a.* وپخشش املنده اولان
 ūjrēt-vē - bākhahish - ḥmelindē - ḍl
 —, *s.* اجر تلو حذمتکار ūjrētlu-hizn
 زاجرت ایچون حذمت ایدن;
 yālingiz-ūjrēt-ichin-hizmet-ēden.
 Merchandise, *s.* مال māl (pl. مال
 ḥm-wāl), متعه māt"ā (pl. امتعه ḥmṭa'
 Merchant, *s.* بازرگان bāzirghyān (bē
 ghēn), تاجر tājir (pl. تجار tūj
 generally used as a singular).
 Merchantman, *s.* تجار کمیسسی tūjj
 -ghēmīssi, بازرگان تکنه سی bāz
 ghyān-tēknēssi.
 Merciful, *a.* مرحمتلو mērhāmetli, تلو
 rē'fēti, شفقتلو shēfaktlī; the Merc
 (God) رحمن Rāhmān; the M
 Merciful (God) رحیم Rāhīm.
 Mercury, *s.* (metal) جیوه jīwa, بق
 zībāk; (planet) عطارد "ātārid.
 Mercy, *s.* مرحمت mērhāmet, نقت
 shēfakāt, رأفت rē'fēt; (of God
 the blessed) رحمت rāhmēt.
 Mere, *a.* قورو kōrv, ساده sādē, الت
 sālt, یالکز yālngiz.
 Meridian, *s.* دائرة نصف نهار dā'irē'
 -nāssāfi-nihār; — altitude, ایت
 ارتفاع ghāyēti-irtifā".
 Meridional, *a.* جنوبی jēnūbī.
 Merit, *s.* استحقاق istihkāk, باقت

اهلیت èhliyyèt; هنر hùner,
 فضیلت fúzilèt; —, *v.a.*
 میز او mùsəstəhəkk-òl, میز او sèzā-
 شایان او shāyəsstə-òl, شایان او
 جسیان او jùssbān - òl;
 تحصیل kàzanmèk, تحصیل tàhsil-et.
 مستحسن sèwəb; ثواب
 [kəyf, کیفو kəyfi.
 شهن shèn, فراغ fèrāh, کیف
 گویز ghyəz.
 مردارلیک mürdərlik, برابریمک
 بېرābər-yèmèk-yèyan-tàkim;
 برابریمک bərabər-yèmek.
 پیام khəbər, پیام pèyām;
 امر sipəriah, امر èmr.
 پیام pèyām, پیام adām;
 پیام pèyāmress; تاتار tātār,
 قاصد kāsīd, ساعی sā'ī.
 حضرت مسیح Həzrətī-
 [Məssīh. مددن mə'dən.
 علم حکمت 'ilmī-
 ترتیب tərīb, اصول əssūl, یول yul;
 تقریب təkrīb.
 منظم muntəzəm; نظامو
 اصول əssūl-ıla.
 وزن vwəzn.
 پایتخت pāyi-təkhət, مرکز
 مەركەزى məkəzi-hükymèt.
 یکیٹ; اویناق òynək; یکیت
 جسر jəsūr.
 سره اخورلر sərə-əxorler.
 وخیم بخار vwəkhīm-būkhār.
 خرد بېن khürdəbīn.

Mid, *a.* یاری yāri, اورته òrta.
 Midday, *s.* کوندز اورتمسی ghynduz-
 -òrtassi, نصف نهار nissfi-nihār.
 Middle, *s.* اورته òrta, اورته یری òrta-
 -yəri, وسط vəssət; بل bèl, میان
 mèyān; — ages, قرون متوسطه kūrūn-
 mùtəwəssitə; — aged, اورتا یشلو
 òrta-yəahlī.
 Middling, *a.* اورته òrta; شویله بویله
 shəylə-bəylə, فنا نەپک ایو نەپک fəna-
 -pək-iyi-nè-pək-fəna.
 Midshipman, *s.* بحریه ملازم ثانسیسی
 bəhriyyé-mulāzim-sānissī.
 Midst, *s.* وسط vəssət, اورته òrta, ارا
 məyānə, مابین məbèyn.
 Midsommer, *s.* یاز اورتاسی yāz-òrtassi.
 Midwife, *s.* ابه èbē.
 Midwifery, *s.* ابدلک èbəlīk.
 Mien, *s.* چهره chəhrə, قیافت kıyāfət,
 سیمā sīmā.
 Might, *s.* قدرت kùdvèt, قدرت kùdrèt,
 زور iktidār, ممکن mīknèt, اقتدار
 zòr; —, *v. aux.* See Grammar.
 Mighty, *a.* قدرتلو kùdrətli, ممکنتلو
 mīknètli, صاحب اقتدار sāhib-iktidār;
 کلی klyllī, بیوک bùyuk, کلیتو kyùllīyètli,
 کلی kyùllī.
 Mignonette, *s.* محبت چبجکی məhə-
 bbèt-chichəghī.
 Migrate, *v.n.* کوچمک ghyəchmek.
 Migration, *s.* کوچ ghyəch.
 Migratory, *a.* کوچبە ghyəchəbé.
 Mild, *a.* یواش yəwəsh, ملایم mùləyīm,
 طاتلو tātli.
 Mildew, *s.* کوف or کف kyuf.

Mildness, *s.* يواشلىق yàwlahlik;
ملايمت mùlâyémèt.

Mile, *s.* ميل mil. ["'aaskéri.

Military, *a.* حربى hàrbî, عسكرى

Militia, *s.* رديف عسكرى rëdîf-'aaskéri.

Milk, *s.* سوت sùt.

Milkman, *s.* سوتجى sùtji.

Milkwoman, *s.* سوتجى قارى sùtji-kàri.

Mill, *s.* دكرمن deg'hirmèn; rolling —,
ال دكرمنى hàddé; hand —,
èl-dèghirméni.

Müller, *s.* دكرمنجى deg'hirmènji.

Millet, *s.* دارى dàri.

Milliner, *s.* قارى شاپقه جيسى kàri-

Million, *s.* ميليون miliòn. [shàpkəjissi.

Millionaire, *s.* پك زنكين ادم pèk-zèn-
ghin-àdam.

Mimick, *s.* مقلد mùkallid; —, *a.* تقليد
tàklid, بگزتمه bèngzètmə, ياپمه yàpma;
—, *v.a.* تقليد ا tàklid-et.

Mimicry, *s.* تقليد tàklid.

Mince, *s.* قيمه kiymə; —, *v.a.* قيمق
kiymək; — meat, قيمه kiymə; it
won't do to mince matters, نزاكت
نèzàkèt-wàkti-dig'hil.

Mind, *s.* عقل "àkl, ذهن zhn; افكار
èfkyār; رغبت ràghbèt, هوس hàvess,
استك isstek; —, *v.n.* قيда kàyd-et,
وظيفه ايدنمك wàzifə-èdinmek; —,
v.a. باقمق bəkmək, كوزتمك ghyəz-
ètnek, دكله مك dikkat-èt; I have a —
to . . . , عقلمه كليور "àklima-ghè-
liyor, همان ايدو جكم كليور hèmən-
-èdèjég'him-ghèliyor; I don't — that,

اوراسى وظيفه مده دكل òrassi-wà
èmda-dig'hil; all of one —, ب بر
hèp-bir-èfkyārda; to bear
—, عقلمه طومتق "àklida-tùtr
عقلمه صقلامق "àklida-sàklam
اونوتمامق ùnùtmamak.

Mindful, *a.* آگاه āghyāh, خبردار khāl
dār, انتباه اوزره intibāh-üzérə; to
—, باقمق bəkmək, دقتا dikkat-
ل اولمامق ùnùtmamak; اولمامق
ghāfil-òlmamak.

Mine, *p.* بنم bənim; بنمكى bənim
بەنیمكى bənimkilar; —, *s.* ن
mà"dm; لغم làghim; —, ل
لغمىمق làghimlamak. [làghim

Miner, *s.* معدنجى mà"danji; جى
Mineral, *a.* معدنى mà"dmī; —,
معدن mà"dm, فلز tàsh, فیلز fill
— water, معدن صوی mà"di
-süy.

Mingle, *v.n.* قارشمتق kàrishma
مق ikhtilāt-et; —, *v.a.* مق
kàtmək, قارشدرمق kàrishdirmə
ا خلط khālt-et, مزج məzj-et.

Minister, *s.* خدمتكار khèdmetk;
(biz-), عبد khādim, عبد, ر
nùkr; (of state) وكلاڤن برى vùl
lādan-biri, ناظر nāzir, وكيل vək
(foreign —) ايلجى èlchi, سفير sèf
(of religion) پاپاس pāpass, ام
imām, سخام khàkhām; —, *v*
خدمت khèdmet-et; باقمق bə
mak; حوائجنى ويرمك hàwā'ijni
-vərmək.

Ministry, *s.* خدمت khèdmet, بوديت

نظارت *vèkyâlet*, وكالت *vèkyâlet*;
 نياز *vâkélâ-tâkimi*; وكلا طاقمی *vâkélâ-tâkimi*;
 پاپاس *pâpasslik*, امامت *imâmèt*,
 خلیفہ *khâkhâmlık*.
 حوجق *chòjuk*, صبی *sâbî*,
 ادنیٰ *adnî*; —, *a.* جزئی *jüz'î*,
 آسیا *asia* —, اناتولی *ânâdolî*.
 حوجق *chòjukluk*,
 طفولیت *tûfûllyyèt*,
 حوجق *chòjukluk*, [shâ'ir.
 مطرب *mûtrib*, شاعر *shâ'ir*.
 مطربک *mûtriblik*;
 شاعر *shâ'ir*.
 نعنعہ *(herb)*, and peppermint, نعنعہ
or ننعع *or* نناع *(nânâ)*; (for
 خانہ *zârb-khânâ*.
 دقیکہ *dâkîka*; (paper)
 دقیک *dâkîk*,
 مذبذبات *mâzbâta*; —, *a.* دقیق *dâkîk*,
 اینجہ *înja*; — down,
 یازمق *yâzmak*.
 تفصیلات *tâfâ'îlât*.
 معجزہ *mû'jizê*; کرامت
khârik-u-l-karâmèt; خارق العادہ
 غریب *ghâ'rib*. [-'âdê.
 چامور *châmur*; mired, *a.*
 چامورہ باتل *châmura-bâtmîsh*.
 جام *jâm*, آیینہ *âyinê*.
 فراح *fērâh*, کیف *kâyf*.
 انبساط *inbîsâ't*, شادمانی
shâdmânî.
 تنفر *tênfir* ایدن *âiden*.
 تنفر *tênfir-âiden*.
 یاکلش *yâ-* اکلامق *âklamq*.
 یاکلش *yâ-* اکلامق *âklamq*.
 یاکلش *yâ-* اکلامق *âklamq*.

Misbehave, *v.n.* یرامزلت *yâramâzlik-et*.
 Misbehaviour, *s.* یرامزلت *yâramâzlik*.
 Misbeliever, *s.* کافر *kyâfir*, ایمانسز
imân-siz, کاور *ghyâwur*.
 Miscalculate, *v.a.* and *s.* یاکلش
 حساب *yâniâh-hissâb-et*. [hissâb.
 Miscalculation, *s.* یاکلش حساب *yâniâh-*
 Miscarriage, *s.* حوجق دوشومسی *chò-*
juk-dûshurmâssi, اسقاط جنین *isakâtî-*
jînin.
 Miscarry, *v.n.* حوجق دوشرمک *chòjuk-*
dûshurmek; یاکلش کتمک *yângîliâh-*
-ghitmek (yâniâh), غائبار *ghâ'ib-*
-dî; بوشه چیقمق *bôsha-chîkmaq*.
 Miscellaneous, *a.* متنوع *mûténèvvi*.
 Mischief, *s.* یرامزلت *yâramâzlik*;
 زیانکارلق *ziyânkârlik*, خسارت
khâssârèt.
 Mischievous, *a.* یرامز *yâramâz*.
 Mischievousness, *s.* یرامزلت *yâramâzlik*.
 Misconception, *s.* یاکلش *yâniâh*.
 Misconduct, *s.* سو حرکت *sû'hârâkât*.
 Misdeed, *s.* جتنکہ *jînhâ*.
 Misdirect, *v.a.* یاکلش صاغلق *yâ-*
yâniâh-sâgâlik-vêrmek.
 Miser, *s.* خمیس *khâssiâs*, جمری *jîmri*,
 پنتی *pnti*, طمعکار *tâma'kyâr*.
 Miserable, *a.* دوشگون *dûshkyun*, پریشان
pêriâhân, فقیر *fâkîr*, محنتکش *mihnet-*
kêsh, دردمند *dêrdmênd*; خبیث
khâbîss; پک فنا *pêk-fâna*, بوق
bôk, مسکین *misskin*.
 Misery, *s.* درد *dârd*, محنت *mihnêt*,
 جفا *jàfâ*, سیکندی *sîkîndî*, بلا *bèlâ*;
 ازیت *âziyyèt*.

Misfortune, *s.* قضا kizā, بلا bèlā, فلاکت fèlākèt, داهییه dāhiyyé; —, *s. pl.* دوشگونلک dūshgunluk, نکتبèt. [-hùkyümèt-èt.

Miagovern, *v.a.* یولسز حکومت ا yòlsiz-Miagovernment, *s.* یولسز حکومت yòl-Mishap, *s.* قضا kizā. [siz-hùkyümèt.

Misinform, *v.a.* یاکلش خبر ویرمک yānīsh-khābər-vèrnek.

Mislead, *v.a.* الداتمق āldatmak; یاگلتمق yāngiltmak, اغفال ighfāl-et.

Misrepresent, *v.a.* یاکلش اگلاتمق yānīsh-ènnatmak.

Miss, *s.* قیز hànīm-kiz, قیز kiz, حانم hànīm; —, *v.a.* اورماق wūr-mamak, اصابت ایتمامک issābet-ètnamek; قصورا ātlamak; اتلمق kùssūr-et; آرامق āramak; —fire, آتش المامق ātēsh-ālmamak; do not — coming, صاقن کلما مزک ایتمه sāqin-ghālmamāzlik-ètma; I must not — seeing, البته کوره حکم ālbētta-ghyàréjégāim (or کورملویم ghyàrmāliyim).

Missile, *s.* جسم مرمی jissmi-mèrmi.

Missing, *a.* غائب ghā'ib.

Mission, *s.* مأموریت mè'mūriyyèt, ایلیچیلیک khidmèt (hiz-); سفارت elchilik, سفارت sèfārèt; نامی دینه sèfārèt-tākimi; دعوت فسمننده اختیار اولنان یاپاس دعویت فسمننده اختیار اولنان یاپاس ایلیچیلیکی nāssi-dīna-dā'vet-zāmnīn-da-ikhtiyār-òlunan-pāpass-èlchiligāi; یاپاسلر سفارتی pāpasslar-sèfārèti.

Missionary, *s.* نامی دینه دعوت ایچون

کوندریلان یاپاس nāssi-dīna-dā-ichin-ghyàndérilan-pāpass.

Missive, *s.* مکتوب mèktūb, تکزکریه tēzkéré, نامه nāmē, پوسله pūssala.

Misspell, *v.a.* امله ایله یازمق yānīsh-īmā-īla-yāzmaq.

Misspelt, *a.* امله ایله یازلمش yānīsh-īmā-īla-yāzilmīsh.

Misstatement, *s.* یاکلش افاده yānīsh-īfādé; یالان yālan.

Mist, *s.* سیش siss, دومان dūmān.

Mistake, *s.* یاکلش yāngīsh (yānīsh) سهو sēhv, خطا khātā; —, to be taken, *v.a.* یاگلتمق yāngiltmak, سهو-خطا sēhv-et, خطا khātā-et; —, بکرتمک blāshkāsīna-bè.

Mistaken, *a.* یاکلش yānīsh. [zətm.

Mister, *s.* آغا āgha; آفندی èfēndi.

Mistranslation, *s.* یاکلش ترجمه yānīsh-tərxumē.

Mistress, *s.* آفندی èfēn, حانم hànīm, مادامè madam, قوقونه kòkòna, معشوقه mà'shūka, اوطلق òdali, مخصوص روسی mākhsūss- (òrossp), زانیه zāniyyé; استاد قاری (ūsstā-kārī, اوسته òssta; قالفه kalfā.

Mistrust, *s.* عدم امنیت "ādēmi-èmnīyyèt, شبهه shūbbé; —, *v.a.* بهدā shūbbé-et. [(yānīsh)-(ānnamak

Misunderstand, *v.a.* اکلش اکلماق.

Misunderstanding, *s.* اکلش اکلماق yānīsh-ānnamaklik; بوزشلق bōzushluk. [tākhfīf-è

Mitigate, *v.a.* خفیفلتمک khāfīflətmək.

Mitigation, *s.* تخفیف tākhfīf.

اختلاط *kārishmak*; قارشمتن *qārishmak*-et; —, *v.a.* قارشدرمتن *kārishmak*.

قارشقی شی *kārishik-ahèy*, ترکیب *tärkib*; شریبت *shèrbèt*.

قونطره مجانه *kontra-mājāna*.

انین *ingilti*, اه *äh*, ایکنلتی *äiknlti*.

اه چککمک *fighān*; —, *v.n.* *äikmek*, *inglémek*.

خندق *(hèndek)*.

ایاقلنمش خلتی غلبه لغی *äyak-läsh - khalk - (käläbälighä)*; *v.a.* *khalk-kärip-bèd-mü* "ämélä-et.

تقلید *täklid*, یاپمه *yäpma*, یالانجی *yälänji*; *v.a.* ذوقلنمک *zèvk-mek*, مسخرویه *istihzä-et*, اسپزایا *mäsakharaya-chèvirnek*; تقلید *täklid-et*.

مسخرولی *mäsakharalik*.

مودل *mödl*, اورنک *ärnek*, ریسسم *rèssm*, قالب *kälüb*; نمونه *nü-münè*, مثال *missäl*.

معتدل *mü* "tèdil"; خفین *khäfif*; ملایم *müläyim*; یواش *yävash*, قرارنده *insäfi*, یولنده *yölunda*, قرارندن زیاده یمازاچمز *äfirinda*; قرارندن زیاده یمازاچمز *äfirandan-ziyädè-yèmáz-ichmáz*; —, ازالمق *älzalmak*, انمک *änmek*; قالمق *kälümak*; خفیفکمک *khäfifshmek*; —, *v.a.* تسکین *tèsskin-et*, "dül-et", تخفیف *täkhfif-et*.

اولد قجه *öldükjè*. [*säbr*].

اعتدال *i* "tidäl"; صبر *väbr*.

Modern, *a.* یکی *yèngi*, اصول یکی *yèngi-däsül*; متأخر *dähà-sòngra*, متاخر *mùta* 'äkhkhir; moderns, *s. pl.* یکی زمان *mùta* 'äkhkhirin, متأخرین *mùta* 'äkhkhirin, یکی زمان *yèngi-zàmān-ädamları*.

Modest, *a.* عیب *mähjüb*; اذیب *ädib*; عیفه *èhli-pèrdè*, "äfirä".

Modesty, *s.* حجاب *hijāb*, ادب *èdeb*; عصمت *"issmèt*, "iffèt".

Modification, *s.* تبدیل جزئی *tèbdil-jüz'i*.

Modify, *v.a.* بر از تبدیل *bir-az-tèbdil-èt*.

Mogul, *s.* مغل *mughul*. [اسلام *isslām*].

Mohammedan, *a.* اسلامی *isslāmī*; —, *s.*

Moist, *a.* نملو *nèmli*, رطوبتو *rütübètli*; — *sugar*, خام شکر *khām-shèkkr*.

Moisture, *s.* رطوبت *rütübèt*.

Mole, *s.* کوستبک *kyästébèk*; (pier) اسکله *isskèlè*, ریختم *rikhtim*; (on the skin) بن *bèn* or بک *bèng*.

Molest, *v.a.* آذیت *äziyyèt-et*, ساتاشمق *sätashmak*, ایلیشمک *ilishmek*, قارشمتق *kārishmak*, رنجش *rènjish-et*, رنجیده *rènjidè-et*.

Molestation, *s.* رنجش *rènjish*.

Moment, *s.* آن *än*, لحظه *lähza*; اهمیت *èhèmmliyyèt*.

Momentaneous, *a.* واحد سورر سورمز *äni-wähid-sürsr-sürmáz*.

Momentous, *a.* مهم *mühüm*.

Monarch, *s.* پادشاه *pädishāh*.

Monarchy, *s.* پادشاهت *pädishāhlik*.

Monastery, *s.* مناسطیر (or مناستر) *mānasstir*, دیر *dèyr*.

Monday, *s.* بازاررتسی pàzàr-èrtéssi,
یکشنبه yèkahènbih, یوم احد yèvmi-
-àhàd.
Money, *s.* نقد (pàra) پار, اقچه àkcha,
nàkd; ready — پیشین پار, (pèshin-
-pàra); — changer, صراف sàrrāf
(sàraf).
Monk, *s.* راهب rāhib, رهبان rùhbān.
Monkey, *s.* میمون māymūn.
Monopoly, *s.* انحصار inhissār,
یدواحد اصولی yèdi-wāhid-ùssūlu.
Monosyllable, *s.* بر هجاءو کلمه bir-hèjāli-
kèlimé.
Monotonous, *a.* ادمک جاننی صیقار اولان.
adamin-jānini-sīkar-òlan.
Monsoon, *s.* موسم نام روزگار لر.
mòssim-nām-rūzghyārler.
Monster, *s.* کمنسه کخبیث khābise-
kimèssné; پک بیوک نسنه pèk-
biyuk-nèssné.
Monstrous, *a.* خبیث khābīss.
Month, *s.* شهر māh, ماه māh, ای ay;
calendar — الا فرانکه آبی àllafrānka-
āyi; lunar — عربی آبی ārbī-āyi.
Monthly, *a.* بر کوره ایده بیر کهره.
āyda-bir-kèrré.
Monument, *s.* بر کذار bār-
ghyūzār; طاش tāsh; بنا binā.
Moon, *s.* قمر klmar, ماه māh, ای ay;
new — ای باشی āy-bāshi; هلال
hlāl; full — بدر bēdr.
Moonlight, Moonshine, *s.* ای ایدینلغی
āy-āydinlāghī, ماهتاب māhitāb,
مهتاب mèhtāb.
Moor, *s.* صحرا sāhrā; (man)
عرب "arab. مغربی māghribī;

Mop, *s.* پاپاس pāpass; —, *v.a.* س
پاپاس ایله papass-ila-silmek.
Moral, *s.* صالح sālih, مستقیم mùsstakī;
معنوی mā"névī; morals, *s.*
بیات akhlāk, آداب ādāb, اخلاق
Morass, *s.* بتاق batak. [èdebīyy:
More, *s.* دها dàhà, زیاده ziyāc
دهاز یاده dàhà-ziyādé; no —, n
any — ارتق artik, برده bir-dāhī
— and —, کندکجه زیاده ghētdikj
-ziyādé. [vè-dākl
Moreover, *c.* ورد vè-birdé, خی
Morn, Morning, *s.* صبح sabbā
کوشلوق کوشلوق وکتی kùshluk-wākti.
Morocco, *s.* سختیان sàkhtiyān; قرب
māghrib; مراکش شهری mèrākèsl
shèhiri. [èkshi-sūrètl
Morose, *s.* ترس tēras; خوبسز khūysuz
اکشی صورتلو èkshi-sūrètlī.
Morrow, *s.* ایرته or ارته èrté, ردا
fīrdā, صباح sabbāh; to-morrow, ارین
Morsel, *s.* لقمه lōkma. [yārīn
Mortal, *a.* اوله جک yèmüt, اوله جک
mūhlik, باعث موت bā"issi
-mèvt; —, *s.* انسان insān, بنی آدم
bēni-ādām, بشر bèshar.
Mortality, *s.* یموتیت yèmūtiyyèt, بنا
fēnā; بشریت bèshariyyèt, آسوت
nāssūt; جسد فانی jèssedi-fānī; نیرم
kīrīm, تلف tēlef, وفات wēfāt.
Mortar, *s.* خرج khàrj; صیوه siwa;
(artillery) هاون (hlwan).
Mortgage, *s.* استغلال istighlāl; —, *v.a.*
استغلال istighlāl-et. [lahū.
Mortgagee, *s.* مستغل له mùsstāghèl-

mortmain, *s.* وقف *wakf* (*pl.* اوقاف *awqāf*); *in* —, موقوف *mèvkūf*.
 mortuary, *s.* صدقی کاری و قاتمه جی ایثی *ṣadqī-kyāri-vē-kākmēji-ishi*.
 Moscow, *s.* مسکو شهری *mòsskof-shèhiri*.
 Muslim, *s.* مسلمان *èhli-isslām*.
 Muslim, *s.* مؤمن *mū'min*.
 mosque, *s.* (large) جامع *jāmi'*, (small) مسجد *mèssjid*.
 rose, *s.* یوسون *yòssun*; — *rose*, یوسونلو *yòssunlu-ghyūl*.
 sack, *s. and ad.* پک *pèk*, چوق *chòk*, غایت *ghāyet*, غایتله *ghāyetla*, بغایت *bighāyèt*; the —, اک *èng*, انک زیاده *èng-ziyādè*; for the — part, mostly, اکثریا *èksəriyyā*.
 Salsal, (town of) *s.* موصل *mòssul*.
 Sarwan, *s.* پروانه *pèrwānè*; کوه *ghyūwè*; — *caten*, کوهی میش *ghyūwè-yèmiş*.
 Sarwan, *s.* انا *āna*, نینه *ninè*, والده *wāldè*, مادر *mādr*; پوسی *pòssu*, قاین انا *törtu*; wife's —, قاین انا *āna*; —, *a.* انا *āna*, اصل *āssal*; — *country*, اصل وطن *āssal-wātan*, — of pearl, صدف *sādef* (*sèdef*).
 Sarwan, *s.* قیملدانش *hàrékèt*, حرکت *hàrékèt*, تکلیف *āmal*; عمل *kimlānīsh*; تکلیف *tékīf*, اخطار *ikhtār*; اشارت *ishāret*; — *v.a.* اشارت *ishāret-et*.
 Sarwan, *s.* حرکتسز *hàrékətsiz*.
 Sarwan, *s.* محرک *mūhàrrik*; —, *s.* باعث *sèbeb*, علت *illèt*, سبب *bā'iss*, موجب *mūjīb*, ذریعه *zèr'è*.
 Sarwan, *s.* مورث *mūrīss*.
 Sarwan, *s.* رنگارنگ *rènghyārèng*.

Mottled, *a.* بنکلو *bènekli*.
 Mould, *s.* طپراق *tòprak*; کف *or* کوف *kyūf*; قالب *kālīb*; —, *v.a.* پرواز *kālīb - yàpmak*; چکمک *pèrwāz - chèkmek*; اویمتی *òymak*. [دوکلمک *dèkyulmek*.]
 Moulder, *v.a.* چورومک *chùrumek*.
 Mouldiness, *s.* کف *or* کوف *kyūf*.
 Mouldy, *a.* کوفلو *kyūflu*.
 Mound, *s.* دپه *(tèpè)*; یغین *yìghin*, یغینتی *yìghintì*.
 Mount, *s.* دپه *(tèpè)*; —, *v.a.* چیقمتی *chìkmaq*, یوکسلمک *yùkselmek*; —, *v.a.* اوستنه چیقمتی *binmek*, بنمک *binmek*, *üstuna-chikmak*; طاقم یایمتی *tàkim-yàpmak*, دوناتمتی *dònatmak*; — Ararat, اغری طاغی *aghri-dāghī*; — Carmel, کرمل طاغی *kirmil-dāghī*; — Hermon, جبل الشیخ *jèbel-u-shèykh*; — Hor, جبل هارون *jèbeli-hārūn*; — Lebanon, جبل لبنان *jèbeli-libnān*; — Olympus (Bithynian), کشیش طاغی *keshish-dāghī*; — Sinai, جبل موسی *jèbeli-mūssā*. [jèbel.]
 Mountain, *s.* طاغ *dāgh*, کوه *kyūh*, جبل *jèbel*.
 Mountaineer, *s.* طاغ اهلی آدم *dāgh-èhli-ādam*.
 Mounted, *a.* بنمیش *binmish*, بنیلو *binili*; اتلو *ātli*, سوار *sūwār*; طاقملو *tākimlū*, دونالو *dōnalū*.
 Mourn, *v.a.* اغلامک *aghlamak*, اجیمتی *ājimət*, ماتم *mātəm-et*, یاس *yāss-et*; *ājimək*.
 Mourning, *s.* یاس *yāss*, ماتم *mātəm*; کدورت *kèdūrèt*.

Mouse, *s.* فارة fārā, فندق صحنی findik-
-səhāni; — trap, قبان kàpan.
Moustache, *s.* بینه biyik.
Mouth, *s.* اغز àghiz, دهان dihān, فم
fām; بوزاغ bōghāz.
Mouthful, *s.* لقمه lōkma.
Mouthpiece, *s.* اغزلی àghizlik.
Move, *v.a.* قیملدانمک kīmıldanmak,
أ harekət-et; طاشنمق tashin-
mak, نقلā nāl-et; کوچā ghyāch-et,
اودیکشمک èv-digāshmek; —, *v.a.*
دورتمک kīmıldatmak, دورتمک
dūrtmek, یموشانمق tāmōshān-
mak, ترحم ایتدرمک tərāh-
hum-ètirmek, رقت کتورمک rikkāt-
ghètirmek; begin to —, حرکت کلمک
hàrékēta-ghèlmek.
Movement, *s.* قیملدانیش kīmıldanish,
حرکت harekèt.
Mow, *v.a.* بچمک bichmek, طرفان ایله
tərfān-ila-bichmek.
Mower, *s.* طرفانچی tərpanji.
Much, *a.* چوق chōk; کلی kyūlli-
-mikdār; —, *ad.* چوق chōk, کلیā
kyūlliyān.
Muck, *s.* کوبرē ghyābrē, پیسلک pisslik.
Mucus, *s.* سموک sūmuk.
Mud, *s.* چامور chāmūr.
Muddle, *v.a.* قارشدرمق kārshdirmak;
—, *s.* قارشقلق kārshqīlīk. [būlānīk.
Muddy, *a.* چامورلو chāmūr-lu; بولانت
bolānti.
Muff, *s.* ال کورکی əl-kyūrgī.
Mufti, *s.* مفتی mufti.
Mug, *s.* برداق or بارداق bārdak, مشربه

(māshraba); یوز yuz, چهره chī
صورت (sūrāt).
Mulatto, *s.* ملز mēlez.
Mulberry, *s.* دوت dūt.
Mulct, *v.a.* تجریمā tējrim-et. [èss
Mule, *s.* قاطر kātīr, بغل bāghl, ر
Muleteer, *s.* قاطرچی kātīrji.
Mullet, *s.* (grey) لوفر lūfūr; (red) ر
جان or تکفور tēkir-bālighi, جان
بازونیه bārbūn, مازونیه mārzbūn;
Multifarious, *a.* کوناگون ghyūn-ā-ghyī
Multiplication, *s.* توریش tūrēyī
چوغالش chōghālish, تکرر tēkēssu
توریش tūrēdish, چوغالدش chōgh-
dīsh, تکثیر tēksīr; (arith.) ضرب zā
Multiplicity, *s.* کثرت kēssret.
Multiply, *v.a.* تورمک tūrēmek, بوغالمق
chōghālmak, تکرر tēkēssur-et; —
v.a. تورتمک tūrētmek, بوغالمق
chōghālmak, تکثیرā tēksīr-et; ربā
zārb-et.
Multitude, *s.* وفت وفت wēfrēt, شرت
kēssrēt; دحام (kalabālīk), غلبه لتی
izdīhām, جمعیت jēm“iyyèt; grea
—, جم غیر jēmī-ghāfir.
Mummy, *s.* مومیا mūmiyā.
Mumps, *s.* بوغاز بیضلرینک شیشمی
bōghāz-bēyzlérining-shīshmēssi.
Munch, *v.a.* چینمک chīnēmek.
Mundane, *a.* دنیوی dūnyēvī.
Municipality, *s.* شهرā shēh-r, قصبه kāsaba;
اهالی āhālī.
Munificence, *s.* سخاوت کلیه sakhāvēti-
-kyūlliyē, دریای سخاوت dēryā“i-
sakhāvēt.

nificent, *a.* سخاوتلو sakhî, مخفی sakhi;
 shâhvetli, جوهرند bèzûl, بذول; —
 nîrd; (*gift*) کلی kyûlli.
 nitions, *s. pl.* لوازمات lèwâzîmât.
 nider, *s.* قتل نفس بغير حق kâtli-nèfss-
 -â-ghâyri-hakk; —, *v.a.* اولدرمتی
 kîrmeq, قتل تلفا tèlef-et, قتل kâtli-et,
 قانه کیرمک tèpèlémeq, تپه لمت
 anina-ghîrmeq. [-kâtli.
 niderer, *s.* قاتل kâtli, قاتلوقاتل kânli-
 -naur, *s.* سويلنمه mîrîldama; سويلنمه
 sùwèylama; —, *v.n.* سويلنمک
 sùwèylanmek, مرلدانمتی mîrîldanmek.
 nide, *s.* قبالت bâlîk-èti, بالتی اتی
 kaba-et; میدیه (fish) "assaba"; عصبه
 midiyê.
 nescovy, *s.* مسقو مملکتی mòsskof-
 -mèmlékèti. [kûvvetlu.
 nescular, *a.* عضله ناک àzâlènak; قوتلو
 neshroom, *s.* ينور اولان منتار yènir-òlan-
 -mântar. [mûssiki.
 nestic, *s.* چالغی châlghî; موسیقی
 nestic, *a.* موسیقی به منسوب mûsikîyyê-
 -mènsûb.
 nestician, *s.* اهل موسیقی èhli-mûsikî;
 چالغیچى châlghîjî; سازنده sâzendê.
 Music-master, *s.* چالغی خواجہسى
 châlghî-khòjassi.
 Musk, *s.* مشک mishk (misk); —
 melon, قاون kâwun.
 Musket, *s.* تفنگ tûfèk (tûfek); —
 proof, *a.* قورشون کچمز kûrshûn-gèch-
 -mâz. [âtmèklik-sân"ati.
 Musketry, *s.* تفنگ اتمقلى صنعتى tûfek-
 Muulin, *s.* دلبند dûlbènd (tûlbent).

Musquito, *s.* سیوری سینک sivri-sinek.
 Mussel, *s.* میدیه midiyê.
 Mussulman, *s.* اهل اسلام èhli-isslâm.
 مسلم muslim, مۇسلىمان mùsliimân.
 Must, *v. aux.* see Grammar; —, *s.*
 كوف kyûf; شیره shîra.
 Mustaches, Mustachio, *s.* بيتى biyik.
 Mustard, *s.* خردال khârdâl.
 Muster, *s.* يوقلمه yòklama; —, *v.a.*
 يوقلمق yòklamak, يوقلمه yòklama-et;
 يوقلمه طوبلامق toplamak; — roll, يوقلمه
 يوقلمه دفترى yòklama-dèftxri.
 Musty, *a.* كوفلو kyûflu, اكشى èkshi,
 چوروك chûruk.
 Mute, *a.* and *s.* دلسىز dilsiz, اخرس
 àkhress; —, *v.n.* سىچماق sîchmak.
 Mutilate, *v.a.* بعض يىرلىرىنى كىسمك bâ"zi-
 -yèrlèrini-kèssmek.
 Mutilation, *s.* كىسوب سىق ايتىمكلىك kès-
 sub-sâkat-ètmeçklik.
 Mutineer, *s.* عامى "Assi" زوربا zòrbâ.
 Mutiny, *s.* عصيان "issyân, طغيان
 tûghyân, زوربالى zòrbalik; —, *v.n.*
 اياقلىنمق àyâqlanmak, اياقلىنمق
 àyagha-kalkmak, عصيانا "issyân-et,
 طغيانا tûghyân-et.
 Mutter, *v.n.* and *a.* ديش اراسنده سويلنمك
 dish-ârassinda-sùwèylanmek.
 Mutton, *s.* قوين اتى kòyun-èti; — chop,
 s. برىزوله brizòla.
 Mutual, *a.* مشترك mùstherèk, ايكى
 طرفدان اولان iki-tàrfdan-òlan.
 Muzzle, *s.* اغز aghz, بورون bûrun; —,
 v.a. اغزىنى باغلامق aghzini-bâglamak.
 My, *p.* م im, im, بنم bènim.

Myriad, *s.* اون بيك òn-bin; بيكلر binler.
 Myrrh, *s.* مرصافی mùrri-sâfi.
 Myrtle, *s.* مرسين اغاجی mèrsin-aghâji.
 Mysterious, *a.* اكلاشلمز ànglashilmâz
 (ànnashilmâz), مراتق ويرر mèrâk-vèrîr;
 كيزلو ghizli, صاتلو sâkli, خفي khâfi,
 مخفي mâkhfi.
 Mystery, *s.* اكلاشلمز برماد (ànnashil-
 mâz)-bir-mâddê, معما mù"âmmâ, سر
 airr, (pl. اسرار èssârâr), رمز rènz (pl.
 رموز rùmûz).
 Mystic, Mystical, *a.* باطنی bātīnī, مخفي
 mâkhfi, تصوفي mâ"névī, تصوفي
 tâsâvvufî; mystic, *s.* اهل تصوف
 èhli-tâsâvvuf, صوفی sūfî (pl. صوفیون
 sūfiyyūn).
 Mysticism, *s.* تصوف tâsâvvuf.
 Myth, *s.* مصال mâssal; اساطير المولین
 èssâtîru-'l-èvvâlin-mâkûlêssai.
 Mythology, *s.* اساطير الاولین èssâtîru-
 'l-èvvâlin, اسکی زمان حکایه لری èsaki-
 -zâmân-hikyâyêlêri.
 N.
 Nadir, *s.* حضيض hâdid; سمت قدم
 sèmti-kâdkm.
 Nag, *s.* بارکیر (bèghir).
 Nail, *s.* (natural) طرنای tîrnak; (metal)
 چيوي chivi, انکسر ènkser, میخ mîkh;
 —, *v. a.* میخلامک mîkhlâmak,
 چيویلک chivilémek.
 Naked, *a.* چيپلاق chiplak, عاری "ârî,
 برهنه bèrèhnê.
 Nakedness, *s.* چيپلاقلی chiplaklik.

Namby-pamby, *a.* حویا مزاج ha-
 mizâj.
 Name, *s.* اد àd, اسم issm, نام nânm
v. a. ديمک demek, تسميه tâssmî-
 et; ويرمک àd-kòmak, ادمق vèrmek,
 ادمق àd-tâkmak; tc names, سوکوب صایمتق sâghup-sâyı
 بدنام bød-nâm-et.
 Namely, *ad.* یعنی yâ"nî; مثلاً mèsse
 Namesake, *s.* ادداش àddâsh, ام
 hèm-nâm.
 Nap, *s.* اويقو òyqu; (of cloth) حاو h
 Nape of the neck, اكسه èngsê,
 Naphtha, *s.* نفت nèft. ["'ün
 Napkin, *s.* پيشکیر (pèshkir).
 Naples, *s.* ناپولی nâpoli.
 Narcissus, *s.* زرین قدح zèrin-kâdeh,
 zèrn; trumpet —, وچيچکی
 bõru-chichégâi; globe —, or daffodil
 التون طوب àltîn-tòp.
 Narcotic, *s.* مخدر mùkhèddîr. [yâyê-
 Narrate, *v. a.* نقل nâkl-et, حکایه hi
 Narration, Narrative, *s.* حکایه hikyây
 Narrator, *s.* راوی râvî.
 Narrow, *a.* دار dâr, انز ènsiz.
 Nasal, *a.* رونه یاخود ککره منسوب
 bõruné-yâkhod-ghèngzê-mènsüb.
 Nasty, *a.* فنا fêna, پس piss, ردار
 mùrdâr (mûn-).
 Nation, *s.* قوم kâvm, قبیله kâbîlê,
 millèt, جنس jins. [süt
 National, *a.* ملته منسوب millètê-mèn
 Native, *a.* يرلو yèrli; طوغمه døgâma
 خلقي khilkî, طبیعی tâbi"i; —
 country, وطن vwâtan.

Navigation, *s.* علم سیر سفائن "ilmi-seyri-
 Navigator, *s.* کمی ایله کړک کمسنه ghèmi-
 ìla-gèzmen. [sèfā'in.
 Navigation, *s.* علم سیر سفائن "ilmi-seyri-
 Navigator, *s.* کمی ایله کړک کمسنه ghèmi-
 ìla-gèzen-kimèssnè.
 Navy, *s.* دونما dònannma.
 Nay, *ad.* یوق yòk.
 Naze, *s.* بورون bürun.
 Neapolitan, *a.* ناپولیلو napolili.
 Near, *a.* قريب يقين yàqin, قريب kàrīb,
 نزدیک nèzdīk; خسیس khàssīs,
 طمعکار tàmmà"kyār; صول sòl, صول
 سول sòl-tàrafdaki; —, *ad.* همان
 (hèmmn), تقریبا tàkrībā; —, *pr.* یاننه
 yànnina, قریبه yànninda; کړبند
 kùrbīna, قریبند kùrbīnda; نزدیک nèzdīna,
 نزدیک nèzdīnda; جوارینه jiwārīna,
 جوارنده jiwārīnda, حوالیسنه hawā-
 lissīna, حوالیسند hawālissīnda; (in
 time) قرارلرنده sùlarīnda, قرارلرنده
 kàrārlarīnda.
 Nearsighted, *a.* کوتاهیین kyütāhbīn.
 Nearsightedness, *s.* کوتاهیینلک kyütāhbīn-
 līk.
 Neat, *a.* تمیز tèmiz; کوزل ghyùzèl,
 سادہ کوزل sādè-ghyùzèl; — cattle,
 صیغرمقولهسی حیوانات sìghīr-màkū-
 lèssi-hàywānāt.
 Nebula, *s.* بلوط خفیف khàfif-bùlut.
 Nebular, *a.* بلوط کمی bùlut-ghībī.
 Nebulosity, *s.* بلوطلوت bùlutluluk.
 Necessaries, *s. pl.* حوائج ضروریه hawā'jji-
 zàrūrīyyè, لوازمات lówāzīmāt.
 Necessarily, *ad.* بالضرور èlbètta, بالضرور
 bì-'z-zàrūr, بالضروره bì-'z-zàrūrè.

Navigation, *s.* ولادت velādèt, مولد mèvlèd,
 mèvlūd, میلاد mìlād; the —
 mìlād; میلاد عیسی mìlādī-
 zā'ijjè; استخراج ا, زائجه استخراج a,
 àstikhraj-èt.
 Natural, *s.* طبیعی tabī"i; خلقي khilki,
 علم حیوانات جیبیلی jībīllī; — history,
 حیوانات hàywānāt; — philosophy,
 حکمت hikmèti-tabī"iyyè; —
 پیح pīch.
 Naturalization, *s.* اجنبی بی تبعیت قبول ا
 tabīyyī-tèbā"iyyèta-kābūl-èt; let-
 tēre of —, تبعیتنامه tebā"iyyètnāmè;
 پاتنت pātènta.
 Naturalize, *v. a.* اجنبی بی تبعیت قبول ا
 tabīyyī-tèbā"iyyèta-kābūl-èt.
 Naturalized, *a.* اولمش یرو کمی yèrli-
 òlmush; یرلشمش yèrlshamish.
 Nature, *s.* طبیعت tabī"iyyè; خالتي
 khālīh.
 Nature, *s.* هیچ hīch.
 Nighliness, *s.* یرامزلی yàramzlik.
 Nighly, *a.* یرامز yàramz.
 Niece, *s.* یورک بولانمی yùrèk-bùlān-
 mī.
 Nautical, *a.* بحری bàhrī. [massī.
 Naval, *s.* بحری bàhrī, دونمایه متعلق
 dònannmaye-mùtā"allīk.
 Nav, *s.* (church) صحن sàhn; (wheel)
 مویلو mòylu, باشلی bāshlīk.
 Naval, *s.* کوبک ghyàbèk.
 Navigability, *s.* کمی وقایت ایله کشت
 ghèmi-vè-kāyīk-
 waqāyat-èl-ghyàzārīnīn-īmkyānī.
 Navigable, *a.* کشت و گذاری ممکن
 ghèht-ū-ghyàzārī-mùmkin.

Necessary, *a.* لازم *lāzim*; (very) الزم *ẓlẓm*; —, *s.* لازمۀ *lāzimé*; كنف *kñef*, ابدستخانه *mémahā*, ابدست-
desst-khānē. [ētdirmek.
Necessitate, *v.a.* ايجاب ايتدرمك *ijāb-*
Necessitous, *a.* فقير محتاج *mùhtāj*, فقير
fākir, حاجتمند *hājetmēnd*.
Necessity, *s.* ضرورت *ihdiyāj*, احتياج
zārūrēt; حاجت *hājet*.
Neck, *s.* بويون *bōyun*, كرن *ghèrdēn*,
عنى *“inuk*.
Neckcloth, *s.* بويون باغى *bōyun-bāghi*.
Necklace, *s.* قلاده كرنك *ghèrdēnik*, قلاده
kilādē.
Necktie, *s.* بويون باغى *bōyun-bāghi*.
Nectarine, *s.* تويسز شفتالو *dùrrāki*, دراقى
tùysuz-shèftāli.
Need, *s.* ضرورت *ihdiyāj*, احتياج
zārūrēt, حاجت *hājet*; —, *v.a.* محتاج او
mùhtāj-òl.
Needful, *a.* لازم *lāzim*; the —, ايجاب
ijābi-māssālahat; آنچه *akcha*,
پاره *(pàra)*.
Needle, *s.* ايكنه *igānē*, سوزن *süzēn*.
Needlework, *s.* ايكنه *dikish*; ككش
igānē-ishi.
Needy, *a.* فقير محتاج *mùhtāj*, فقير
fākir, حاجتمند *hājetmēnd*.
Negation, *s.* انكار *inkyār*; نفى *nēfy*.
Negative, *a.* نفى *nēfy-ēden*; رد
rēdd-ēden; —, *s.* نفى *nēfy*,
hārifi-nēfy; —, *v.a.* رد *rēdd-ēt*.
Neglect, *s.* اهمال *dikkātsizlik*, دقتسزلى
ihmāl; —, *v.a.* اهمال *ihmāl-et*,
باتمامى *bākmamak*.

Neglectful, *a.* اهمالجي *ihmālji*.
Negligence, *s.* اهمال *ihmāl*.
Negligent, *a.* اهمالجي *ihmālji*.
Negociate, *v.a.* مكالمه *màkyālēn*
سويلشمك *sùwēylshmek*; قى
saltnak, سورمك *sürmek*.
Negociation, *s.* مكالمه *màkyālēn*,
مباحثه *mùbāhath*, مذاكره
mùzākérē, سياه عرب *siyah-‘arab*,
عرب *‘arab*.
Neigh, *v.n.* كشمك *kishnēmek*.
Neighbour, *s.* قوكشى *kòngshu* (*k-*
shu), جار *jār*; مجاور *mùjāvīr*.
Neighbourhood, *s.* قوكشلىق *kòngshu-*
luq; جوار *jivār*; مجاورت *mùjāvēt*.
Neighbouring, *a.* يقين *yākin*, دراقى
yākīnda-òlan, اولان *òlan*,
jivārda-òlan.
Neither, *p.* هيچ بريسي *hich-brissi*,
وندده *nē-ò-nē-ò*; —, *ad.* نهدده
nēdē, نه *nē*.
Nephew, *s.* يزاد *yēghēn*, همشير
brādēr-zādē, همشيرزاده *hēmshī-*
-zādē, كاييزاده *kāyn-zādē*,
نياشتۀ-زاده *niash-tē-zādē*,
باجناخراده *bājénāl-zādē*, &c. &c.
Neptune, *s.* نپتون *nèptün-yēldi*.
Nerve, *s.* سكير *singir*, عصبه *‘assab*,
اق طمر *ak-damar*; معانت *mētān*,
جسارت *jēsārēt*.
Nervous, *a.* قورتاق *kòrkak*; تانتلو
mētānētli, اق طمر دن عبارت اولان
dāmar dan-‘ibāret-òlan; طمر لره
ak-dāmarlara-mùta-‘āllil
Nest, *s.* يوه *yüwa*, لانه *lānē*. [òlan

(cast) صاچمه ačhma;
 داروسی چیقمش dārassi-čhik-
 مصرفی چیقمش māsrafi-čhik-
 قزانمق kəzəmək. —, v.a.
 اصرغان اوتی ɨssirghān-òtu;
 اغریخه دو قتمق aghirina-dò-
 kəzəmək, کوجنه کتمک ghyùjuna-
 kəzəmək.
 سگیر اغریسی singir-aghriissi.
 قارشیمان kārishmayan, نه
 ارکک نه دیشی nè-ərkek-nè-
 dīshī.
 قارشیمان kārishmayan.
 بیطرفلی bitāraflik.
 محوا məhv-ət.
 اصلا əssala, ابدأ
 hīch, هیچ
 یینه yinə (ghènə), مع
 a-mā-fih.
 نو جدید jədīd, یگی yəngi,
 تازه tāzə.
 خبر khābər, حوادث
 jəridə. [tākwin, جریده
 غزته ghāzəta, تقویم
 غزته ساتان ghāzəta-
 yəndəki;
 سکرکی sōngraki; —,
 بعدə bə "dahv, پس
 ایرتسی کون ərtesse-
 ferdasai-ghyùn, فردامی کون
 برون bürün; —, v.a.
 یواش یواش
 یواش یواش

اصرمق ən-dishlarīla-yāvāsh-yāvāsh-
 ɨssirmək.
 نیکو ghyùzəl, کوزل iyı,
 پک دقت mərākli,
 ایدجی pək-dikkət-ədjı.
 هجره hūjrə.
 نیکو chəntik, کدک ghədək;
 تمام وقتندə,
 نیکو birədər-zadə-kız,
 نیکو khəssiss, طمعکار
 یلمری jilmri.
 نیکو yəkin, قریب kārīb,
 نزدیک nəzdik; well —, ad.
 شب ghəyja, لیل ləyl,
 شب ghəyjalik.
 بلبل bəlbül,
 عندلیب "əndəlib (pl.
 لغمجی ləghimji.
 کابوس kyābūs.
 کیکه لک ghəyjalik.
 نیل nıl-nəhri.
 چابک chābık, تیک tətik.
 طقوز döküz,
 تیسə tiss "ə, نه nüh.
 اون طقوز ən-döküz.
 دöksən,
 تیسə tiss "in.
 کتسمک kəssmək.
 کتساج kəssaj. [-blāhi.
 مەمە mēmə,
 گهرچەلە ghyühərchilə.
 مۆلدە müwəllidü-1-
 گهرچەلە ghyühərchilə.

No, *ad.* يوق yòk, خير khàyr, لا lā; —, *p.*
 هیچ hich, هیچ بر hich-bir; — matter,
 ارتق zàrar-yòk; — more, *ad.* ارتق
 àrtik; شرفا fi-mā-bā“d.
 Nobility, *s.* شرفا shùrèfā; اصالت
 àssālèt; اصلزادگان àsalzādè-ghian.
 Noble, *a.* نجیب nèjīb, شریف shèrīf,
 اصالتو àssāl, اصیل kèrīm; كريم
 àssālètīū.
 Nobleman, *s.* بكزاده بك bègā-zādè-
 bègā, اصلزاد àssizādè.
 Nobody, *p.* هیچ کسسه kimsè, هیچ
 hich-kimsè.
 Nocturnal, *a.* کچه وقتنده اولان ghèyja-
 -wàktinds-òlan, لیلی lèyli.
 Nod, *s.* باش ایله ایدیلن اشارت bàsh-ila-
 -èdilkn-ishāret; —, *v.a.* and *s.* باش
 اشاره bāsh - ila - ishāret - et;
 اویقوده باشی کوکسته دوشمک
 òykv-
 da-bāshī-ghyàkasuna-dūshmek.
 Noise, *s.* سس sèss, صدا sādā; کوردلی
 ghyàruldu, شماته shāmats.
 Noisy, *a.* شماته shāmats; شماته لو
 shāmatali; شماته جی shāmataji.
 Nomad, Nomade, *a.* کوچبه ghyàchèbè,
 بدوی bèdévī.
 Nominal, *a.* لفظی lāfzī; اسمی issmī;
 اعتباری i“tibārī. [nāssb-et.
 Nominate, *v.a.* نصبأ tà“yīn-et, تعیین ا
 Nominative, *s.* مبتدا mùbtédā.
 Nonchalance, *s.* قیدمزلتی kàydsizlik.
 None, *p.* هیچ hich, هیچ بر hich-bir;
 کسسه kimsè, هیچ کسسه hich-kimsè,
 هیچ بر کسسه hich-bir-kimsè (or کسسه
 kimsèsanè).

Nonsense, *s.* صاحمه àlchma, لقردی
 bōsh-làkirdī, معناسزی mà“nà
 -shèy. [-bir-
 Nook, *s.* گوشه kyàshè, قویتی بریر k ù
 Noon, Noonday, Noontide, *s.* وقتی,
 ظهر zàhr, زوال وقتی z è-
 òylè-wàkti,
 Noose, *s.* ایلمک ilmik. [wλ
 Nor, *c.* ونده vè-nè-da, نه nè.
 North, *s.* شمال shimāl, یلدز yildz; ;
 ا. شمالی shimālī; — east, ا.ز
 pòyras; — west, ترویل kàra-yèl.
 Northerly, *a.* Northward, *ad.* ز.
 طوغری yildiza-dòghru.
 Northern, *a.* شمالی shimālī.
 Norway, *s.* نوروجیا nòrvéjia.
 Norwegian, *a.* نوروجیالی nòrvéjiali.
 Nose, *s.* بورون bòrun, انف ènf.
 Nosegay, *s.* چیچک دمتی chichei
 -dèmeti, کلدسته ghyùldeastā.
 Nostril, *s.* بورون دلیکی bòrun-dèligāi.
 Not, *ad.* See Grammar.
 Notch, *s.* کدک ghèdik, چنتک chèntik
 دیش dish; —, *v.a.* چنتمک chèntmek
 Note, *s.* تذکره tèzkèrè, پوسله pùssla
 اعتبار nòta; تعیین tà“àyyun, نوطه
 i“tibār; —, *v.a.* دقتا dikkāt-et
 — down, ضبطا zābt-et, ازبیرمک
 yàzivèrmek; of —, متعین mùta-
 “àyyin, معتبر mù“tèbār, بللوباشلو
 bèlli-bāshli; — of hand, تحویل tåhvīl;
 bank —, قائمه kā“imè.
 Note-book, *s.* مجمه mèjma“à.
 Noted, *a.* مشهور mèshhūr.
 Nothing, *s.* هیچ hich, هیچ برشی hich-
 -bir-shèy; عدم “àdzm, نیستی nisstī.

s. خبر khāber; اعلان i"lān;
 dikāt; to give — خبر ویرمک,
 — — — — — public —
 i"lān-et; to take —
 tion, s. خبر khāber. [dikāt-et.
 s. خبرینى ویرمک khāberini-
 nek. [ēfkyār), تصور tāssāvur.
 s. عقل "ākī, فکر fikr (pl. انکار
 shāhrèt-rēdiyyē.
 s. متواتر mùtēwātir, عالمک
 "ālkming-mā"lūmi.
 standing, c. ینه yinē (ghēnē),
 mā"ā-mā-fih.
 s. صفر sifr; هیچ برشى hich-bir-
 shē; to come to — بوشه چیقمتی,
 chikmak, ارقهسى ایشلاماک
 shīshlāmamek.
 s. اسلمک bèsslámek.
 s. یمک yèmek, بیهجک
 bèsslámek-
 shāssasī. [hikyāyē.
 s. یکی yēngi; —, s. حکایه
 hikyāyē-tirāz.
 s. یکیلک yēngilik; تحافشى
 hāf-shēy.
 s. تشرین ثانی tēshrinī-sānī.
 s. عجمی "ājēmi.
 s. ad. شمدی shimdi, حالا hālā, الان
 el-yèvm, الحالیه هذه el-
 imdi; —, c. امدى
 — and then, بعضاً bā"zan, بعض کره
 āra-sāra, اراده
 ihyānan.
 s. شمدی shindi.

Nowhere, ad. هیچ بیردە hich-bir-yērdə.
 Noxious, a. مضر mùzır, مضر تلو mızār-
 rātlī. [būrun.
 Nozzle, s. امزک èmzik, غاغنا ghāgha,
 Nucleus, s. مرکز mārکز.
 Nude, a. چپلاق chiplak.
 Nuisance, s. بلا bēlā. [bātlī.
 Null, a. بوش bōsh, حکمسز hūkmusz,
 Numb, Numbed, a. اویوشق ÷yushuk,
 اویوشمش ÷yushumsh.
 Number, s. عدد "aded; —,
 v.n. اولمق ÷lmak, بالخاو bālxā-
 —, v.a. صایمق sāymak, تعداد tā"dād-
 -et; a great —, چوق chōk,
 کثیر kēssir, وافر wāfir. [kēssirèt-
 ÷zéré.
 Numerous, a. چوق chōk, کثرت
 ÷lknma-
 -dūghununa-māta"allik; nuptials, s.
 pl. اولنمه دوکونی ÷vlēnma-dūghunu,
 ولیمه vèlimē, سور sūr.
 Nurse, s. خستیه باقچی khāstaya-
 -bākçij; چوقغه باقچی chōjughā-
 -bākçij, دایه dādi; wet —, دایه
 dāyē, سوت انا sūt-ana; —, v.a. باقمتی
 bākmak, خدمت khidmet-et(hiz-);
 امزرمک sūt-vērmek, ویرمک
 èmzirmek; صاقلمتی sākلامak.
 Nursery, s. چوققلره مخصوص اوطه
 chōjuklora-mākhūsüs-ōda; فدان
 fidan-bāğchessī.
 Nurserymaid, s. دایه dādi.
 Nut, s. فندق fındık; (of a screw) سمون
 Nutgall, s. مازی māzi. [sōmun.
 Nutmeg, s. هندوستان جوزی hndis-tān-
 -jēvizi, جوزبوا jēvzi-bēvwā.

Nutrient, *s.* يمهك yemèk, يمهك يمهك yèyèkjek; يمهك بملك خاصهسى bèssalèmek-khàssassi. [-vèrir-òlan.
Nutritious, *a.* قوت ويراولان kùvvet-

O.

O, *inf.* اي èy, يا yā. [mèyshé-àghàji.
Oak, *s.* ميهه ميهه mèyahé, ميهه اغاجى
Oakum, *s.* استوبى ùsstùpu.
Oar, *s.* كورك kyùrèk.
Oath, *s.* اند and, يمينا yemîn; to take
an —, يمينا اندا يچمك and-ichmek,
Oats, *s. pl.* يولاف yùlâf. [yemîa-et.
Obdurate, *a.* عنادجى "inâdji.
Obdurateness, *s.* عناد "inâd.
Obedience, *s.* اطاعت itâ"at, انقياد
inkiyâd, امثال imtissâl, مماثلت
mùmâssélèt. [mùnkâd, رام râm.
Obedient, *a.* مطيع mùtî", منقاد
Obese, *a.* شيشمان shishmân.
Obey, *v.a.* دكلهكم dinglèmek (dinè-
mek), منقاد او itâ"at - et, اطاعتا
mùnkâd-òl.
Object, *s.* جسم jissm, مرئى mèr'î; مرام
mèrâm, مراد mùrâd, مقصود mlksùd;
مفعول به mèf'ûlun - bih; —, *v.n.*
اعتراض i"tirâz-et.
Objection, *s.* اعتراض i"tirâz.
Obligation, *s.* مجبوريت mejbûriyyèt;
بورج bòrj; تمسك tâhvîl, تحويل
tèmèssuk.
Oblige, *v.a.* اجبارا jèbr-et, اجبارا
ijbâr-et; مجبورا mejbûr-et; كرام
kèram-et, لطفا inâyet-et, عنايته

Obliging, *a.* عنايتهkar "inâyetkyâr.
Oblique, *a.* مائل mâ'îl, منحرف
hârif, اكرى èghâri.
Obliqueness, Obliquity, *s.* اكريلك
Obliterate, *v.a.* بوزمتى bòzmaq, ت
silmek, چيزمك chizmek.
Oblivion, *s.* نسيان nissyân, وشى
fèrâmûshî. [mûsset.
Oblong, *a.* اوزون ùzun; —, *s.* طويل
Obscene, *a.* فاحش fâhsh, پش pis,
فاحش ادبه مغاير èdeba-mùghâyir. [s
Obsceneness, Obscenity, فحاشته fè
Obscure, *a.* قرانلق kàranlîk, لم
mùzlim; مغلق mùghlîk, هم
mùbhèm.
Obscurity, *s.* قرانلق kàranlîk.
Obsequious, *a.* متواضع mùtèwâzi.
Observation, *s.* نظر nâzar; ايتمكلك
nâzar-ètmeçlik; رصد râssad; حظه
mùlâhaza.
Observatory, *s.* رصدخانه râssad-khânè
Observe, *v.a.* باقمق bāqmak, تمك
ghyâzètmeç, دقتا diklât-et; تمق
tùtmak, رعايته ri"âyet-et, باع
ittibâ" - et, امثال imtissâl - e
يورومتى sùwèylèmek, سويلمك
bùyurmak.
Obstacle, *s.* مانع mâni", سكتة sèktè.
Obstinacy, *s.* عناد "inâd, عاندت
mù"ânédèt, تمرد tèmèrrud.
Obstinate, *a.* عنادجى "inâdji, عند
mù"ânid, متمرد mùtémèrrid.
Obstruct, *v.a.* كسمك kèssmek, نيامت
klpamak, طيقامق tikamak, سدا sèdd-
-et.

Obstruction, *s.* مانع māni, سده
استحصاا tahsil-et, تحصیل
مظفراو nā'il - òl, نائل او
المق bōlmak, بولمتی
کوپارمتی kōparmak.
کسز kèssmāz, کور kyār, کور
احمت āhmāk, دیرایه dirāyetaiz,
منفرجه mūnferij (fem. منفرجه
mūnferijē).
چارهسنی بولمتی chārēssini-
bolmak, علاجنی بولمتی ilājimi-
bolmak.
اشکار āshikyār, اچتی āchik,
عیان wāzih, واضح mēydaṇda,
میدان.
دفعه dēf'ā, کوره kōrē, دننه dēnē;
مناصب mūnāssébēt, اقتضا iktizā,
علت sābeb, سبب hājet;
وسيله vēssilē, ذریعه zērī,
ایپ اوجی ip-ōjū, فرصت firsāt,
ایراث āraštā, —, *v.a.* ایراث
انتاج intāj-et, جلبا jēlb-
bādī-òl, بادی او, دعوت dā'vèt-et,
مورث mūriss-òl, باعث bā'iss-òl,
وسيله vēssilē-òl, منتخج mūntij-òl.
اراصره zūhūrī, ظهوری arass-
òlan; —ly, واقع اولان
arā-sira-wāki-òlan;
اراصره arā-sira, بعضا bā'zan,
ایکیده بیر ikida-bir.
مشغولیت mēshghūllyyēt,
اشغال shūghl (pl. اشغال
shghāl), کار kyār, پیشه pishē;
ضبطو محافظه zābt-
mūhāfaza.

Occupy, *v.a.* ایش ویرمک ish-vārmek,
اشغال ایش bōlmak, اشغال
mēshghūl-et; مشغول ایش
ishghāl-et; وقتنی طومتی waktini-
tūtmaq, ایشندن ییومتی ishinden-
tūtmaq, مانع māni'òl; استیعاب
طولدرمتی tūtmaq, طومتی tūtmaq,
ضبطو محافظه zābt -
mūhāfaza-et, وجودی ایله غیرک دخولنی
vūjūdi-ila-ghāyring-dūkhūlini-
mēn'-et; استمک istēmek.

Occur, *v.a.* اولمتی òlmak, واقع او
wāk'òl, ظهورا zūhūr-et, کلمک
fī'la-ghēlmek.

Occurrence, *s.* ایش ish, شی shēy, وقع
wāk'ā (pl. وقائع wākā'i); —, *s.*
وقوعات wūkū'āt, ظهورات
zūhūrāt, حوادث hawādissāt.

Ocean, *s.* طیش دگری dēsh-dēngizi,
عمان òmmān, بحر محیط bāhri-mūhit,
کاموس kāmūss, اقیانوس ikyānūss,
دریا deryā. [-bōyassī.

Ochre, *s.* (red) اشی بویاسی āshī-
Octagon, *s.* Octagonal, *a.* مثمان
mūssēmman, سکزکوشه لو sēkz-
kyāshēli.

October, *s.* تشرین اول tēshrīni-ēvvāl.

Ocular, *a.* کوزایله کوریلان ghyūz-ila-
ghyūrulan; to give — proof, —
demonstration, کوزایله کومرتمک
ghyūz - ila - ghyūssatarmek; to have
— — —, کوزایله کورمک ghyūz-
ila - ghyūrnek, رأی العین مشاهدہ
rē'ya - l - āyn - mūshāhédē-et; —
witness, کوزایله کورن ghyūzila-ghyūrnan,

شاهد ahāhidu-ʿl-ʿayn, شاهد العين ahāhid.
 Oculist, *s.* كوزجى هكيم ghyvəzju-hèkim.
 Odd, *s.* تك tèk; عجيب "ajīb (Ajā'ib),
 تحاف ghārīb, غريب tūhāf.
 Ode, *s.* (long) قصيدة kassidē, (short)
 غزل ghāzəl.
 Odious, *a.* منفور mənḥūr, مكروه mèkrūh,
 كره kèrīh, مستكره müsstèkrāh.
 Odorous, *a.* قوقولو kòkulu, رائحة لو
 rā'ihāli.
 Odour, *s.* قوقو kòku, رائحة rā'ihā, بو
 bū, بوى būy; sweet —, كوزل قوقو
 ghyvəzəl - kòkū, رائحة طيبة rā'ihā'i-
 tāyyībē, بوى شيرين būyi - shirīn;
 bad —, اغرقوقو fēna-kòku, فنا قوقو
 ḡghār - kòku, رائحة مكروه rā'ihā'i-
 kèrīhē; in bad —, منكوب mənkyūb,
 شمشش i'tibārdan-dūsh-
 mush.
 Of, *pr.* ك ing, نك ning; دن dan;
 لو li, lū, ايله ila; دن اوتورى dan-
 əturu, دن طولايى dan-dōlayi; از ez;
 من min; عن "ən.
 Off, *ad.* اوستندن ūstundan, اوزرندن
 ūzrīndan; اوزاق ūzak; اوزاقده
 ūzakda, اوزاقده ūzakha; to be —,
 كتمك ghītmek; يقلتى yikīlmak,
 جهنم او sīkdirmek, حسن حالده او
 hāsnu-hālda-əl, حالى اويغون او
 hāli-ūyghon-əl, رفاه حالى او, رفاه حالى او
 rēfāhi-hāli-əl, مرغه الحال او
 mūrēffāhu-ʿl-hāl-əl; to
 come —, چيقتى chīkmak, قوپمتى
 kōpmak; واقع او ḡlmak, اولمتى

wāki"-əl, وقع بولمتى wūkū"-būlīn
 to go —, كتمك ghītmek; المتى
 ḡtmak; اولمتى ḡlmak, قى
 ḡymak; to take —, چيقارمتى chīl
 mak, قالدردمتى kaldīrmak; سمك
 kēssemek, قطع kat"-et; ايد
 ḡklīd-et; to pull —, قوپارمتى kōp
 mak; اوستندن المتى ūstundan-ḡlmak
 —, *a.* صاغ sāḡ, صاغ طرفدەكى sāḡ
 tārfdaki.
 Offer, *s.* وانك ات صايلىمان طرفلى
 hāywaning-ət-sāyilmayan-tārafları.
 Offence, *s.* قباحت klbāhat, كە
 jūnhā, باوز جرم jūrm, سوچ sūch;
 تەجەۋۈز tējāvuz; to give —, جندردمك
 ghyvəjēndirmek; to take —, جندمك
 ghyvəjēnmek.
 Offend, *v.a.* كوجندردمك ghyvəjēndi
 mek; —, *v.n.* قباحت klbāhat-et
 سوچ sūch-et; كناه ghyvənāh-et
 — against, مغاير حرکتا mūghāyir
 -hārəkət-et.
 Offender, *s.* باحتلو sūchlū, صوچلو
 klbāhatli, مجرم mūjrim, جنة صاحى
 jūnhā-sāhibi; old —, سابقه لو əlḡbikālī
 اسكى قورت əsḡki-kūrt.
 Offensive, *a.* كره kèrīh, بد bēd;
 تجاوزى tējāvuzi; — and defensive,
 تجاوزى وتدافى tējāvuzi-və-tēdāfu"i.
 Offer, *s.* تكليف tèklif; ویرش vērish;
 —, *v.n.* كورنمك ghyvərunmek,
 ویرمك vērmeḡ; —, *v.a.* ظهور
 vērmeḡ; عرضا tèklif-et; تكلیفا
 "arz-et; — violence, زورلامس
 zōrlamak; — — to one's feelings,

صوغوق برشی تکلیف sòghuk-bir-shèy-
tèkf-et.

Hard, *a.* پک تکلیفیز pek-tèklifîz;

عرب "arsîz; چابک chàbîk; —, *s.*

صاغ ترش sàgh-tàrafi.

ع. *s.* قلم kàlâm; اوطه òda; مغازه

maghaza; خدمت khîdmet (hîz-),

مأموریت mè'mûriyyèt, ایش ish.

ع. *s.* ضابط zâbit; مأمور mè'mûr.

ع. *a.* رسمى rêssmî; —ly, *ad.* رسماً

ع. *s.* انکین enghin. [rèssman.

Often, Oftentimes, Ofttimes, *ad.*

چیز chòk, چوق کره chòk-kàrré,

چوق دغه chòk-dèf'â, نیجه کره nijé-

arré, قاج کره klach-kàrré; صیق sîk,

مراراً kèrâran, صیق صیر sîk-sîk,

kèrâran.

ع. *v.a.* "عشوکارانه یان باتمق" ishvé-

arâné-yân-bâkmak.

ع. مردمخور mèrdumkhâr.

ع. *inf.* وای wâi, واه wâh.

ع. *s.* روغن rùghân; —, *v.a.*

یاغلامک yâghlamak, تدهین tèdhîn-et.

ع. *s.* مرهم mèrhèm, یاغ yâgh.

ع. *a.* قدیم kâdîm, اسکی èsski;

کهنه kyèhné; اسکیمش èsskimish;

ع. *s.* (person) قوجه kòja, اختیار ikhtiyâr,

مس mûssinn, سالدیده sâl-dîdê,

پیر sâl-khûrdé; — man, پیر

pîr, اختیار shèykh, شیمه shîmeh,

— woman, قوجه قاری kòja-kâri,

— Testament, عجز ajûz; —

کتب عهدعتیق tèvrat, تورات

kyütubu-"âhdé-"âtik; of —, اسکیدن

èsskidan, من القدیم èz-kâdîm, از قدیم

min-el-kâdîm, "عن اصل "ân-âssalin,

اوتهدنیرو òtédan-

bèri, اسکیدننیرو èsskidan-bèri.

Oldfashioned, *a.* اسکی زمان طرزی èsski-

-zèman-târzi.

Oleander, *s.* زقوم zâkkûm.

Olive, *s.* زیتون zèytûn (zèytin); — tree,

ع. *s.* زیتون اغاجی zèytun-aghâji; — oil,

ع. *s.* زیتون یاغی zèytun-yâghî.

Omelet, *s.* قیغنه kâyghana.

Omen, *s.* فال fal.

Ominous, *a.* فال نوعندن fal-nèv"inden;

منحوس mènhus.

Omission, *s.* تقصیر kûssûr; تخلص tâksîr;

ع. *s.* اتلایش atlayish; ترک tèrk.

Omit, *v.a.* اتلامق atlamak, برامق brâk-

mak, صرف نظراً sârfi-

nâzar-et; — an opportunity, قصورا

kûssûr-et, فرصت قاجرمتی firsat-

-klachîrmak. ["arabassi.

Omnibus, *s.* چارشی عربه سی chàrahi-

Omnipotence, Omnipotency, *s.* قدرت

کؤدرت kûdrèt, "alé-?-itlak.

Omnipotent, *a.* قدیر kâdîr.

Omnipresent, *a.* مکاندن منزه mèkyân-

dan-mènèzzèh.

Omniscience, *s.* علم مطلق "ilmi-mùtlak.

Omniscient, *a.* "اعلم à"lè'm, علیم "âlîm,

ع. *s.* "allâm.

On, *pr.* اوستنه òstnè,

اوستنه òstnè, اوستنه òstnè,

اوزرینه òzrîna, اوزرینه òzrîndâ;

ع. *s.* بر bër; اوسته "âla;

—, *ad.* ایلرو ilêri, اوسته òstè,

اوسته òstè, اوسته òstè,

(ghènê); بردوزی یه bir - dùziyé,
 متمدانیا mùtémādiyān; — foot, ad.
 یایان yāyan, ماشیا māshiyān; —, a.
 پیاده piyādé; — high, یوکسه yùk-
 segha, یوکسه یوکسه yùksekda; کوکه
 ghyùghê, کوکه ghyùkdê, فی السموات
 fi-'as-sèmvāti; — horseback, ایله
 at-ila, اتلو atlı, سوار sùwār, سوار
 sùwāri; — purpose, مخصوص māk-
 sūss, عمداً kassadā, عمداً 'amdan;
 — that day, اول کون òl-ghyūn, یوم
 yèvmi-mèzkyūr; to put —,
 کیمک ghīmek; کیدریمک ghīdir-
 mek; to go —, ایلو رکتیمک iléri-
 ghītme; اولمق òlmak, گیمک
 ghèchmek; گیلیمک ghīylmek; to
 come —, گلیمک ghēlmek, کلپوریمک
 ghèlvèrmek, ایلو کلمک iléri-ghēl-
 mek.
 Once, ad. برکرة bir-kèrré, بر دفعه bir-
 dèf'â, برسفر bir-sèfër; بروقت bir-
 waktî, بر زمان bir-zāmān, وقتان
 waktān - min-el-èvkāt; —
 more, برده bir-dāhā.
 One, a. بر bir; یک yèk; احد àhad,
 واحد wāhid (fem. احدى ihdā); —,
 ب. adam, کئی kīshi; some
 —, بری biri, بریسی birissi, آدم
 adam; no —, کیمسه kimsé; every
 —, هرکس hër-kèss; any —, بری
 biri, بریسی birissi, آدم adam;
 کیمسه kimsé; —'s-self, کندک kèndi.
 One-eyed, a. یکچشم yèkchèshm. [inslf.
 Onesidedness, s. عدم انصاف 'adẓmi-

Onion, s. صوغان sòghān, بصل bāssl
 Only, ad. يالکز yālingiz, فقط fàkat, .
 salt, ساد sādé, صافی sāfi, ع
 mùjèrred. [kīt
 Onomasticon, s. لغات کتابی lùgī
 Onset, s. هجوم hùjūm.
 Onslaught, s. هجوم hùjūm.
 Onward, ad. ایلو iléri. [-tāz
 Onyx, s. سلیمانی طاشی sùlèymā
 Ooze, v.n. سزمت سزمت sızmak, نشوا nèshv.
 (or نشف نشف-et), تقاطر tākātur-
 Opal, s. عین الشمس 'aynu-'sh-shèmi;
 Opaque, a. دونق dūnuc, کثیف kèssif.
 Open, a. اجق àchik, باز bāz, کشاد
 kyūshādé, مفتوح mèftūh; —, v.
 اجق àchmak, فتح fèth-et (fèth-h
 —, v.n. اجلمق àchilmak.
 Opening, a. مسهل mùsshil; —,
 چو aralık, اچق àchiklik, اچق
 klpi; فرصت firsat; اجمه àchma
 اچلمه àchilma; فتح fèth (t-h), شاد
 kyūshād.
 Openly, ad. اجق àchik, چقدن اچغه
 àchikdan-àchigha, جهراً jèhram,
 "âyānan, اشکار ashikyār.
 Opera, s. اپرا òpéra. [dūrbīnī.
 Opera-glass, s. اپرا دوربینی òpéra-
 Operate, v.n. ایش ایشلمک ishlmek, ایش
 ish-ghyèrmek; تأثیرا tè'sir-et;
 اجرای عمل ویرمک 'amal-vèrmek; صنعتا
 ijrāyi-sān "āt-et.
 Ophthalmia, s. رمد rèmed.
 Opiate, s. اویومنی ایچون بر علاج
 uyū-mak-ichin-bir-"ilaj.

.a. a. ظن zànn-et.
 .o. s. قیاس zànn, رَأى rē'y.
 .e. قول kàvī, سوز sèz; (legal)
 .t. فتوای.
 .nated, s. عناد جی "mādji.
 .o. s. آفین afyūn. [mùkhālif.
 .ent, s. مخالف khāssm, خصم
 .rtune, s. تمام وقتنده اولان tāmām-
 .ktında-òlan, مناسبلو munnässé-
 .ti.
 .rtaneness, s. تمام وقتنده اولمقتی
 .m-waktında-òlmaklik.
 .rtunity, s. وقت fırsat, فرصت
 .ikt, مناسبیت munnässébèt.
 .pse, v. a. قارشی دورمق kārshī-dürmek,
 .مانعتا mùkhāléfèt-et, مانعت
 .a māna"át - et; قارشی کوندرومق
 .arshī - ghyvèndürmek, قارشی تعیین
 .arshī-tà"yīn-et.
 .osite, a. قارشی kārshī, مقابل mù-
 .tibil, مواجه mùwājih.
 .osition, s. مخالفت mùkhāléfèt,
 .مانعت munnāna"át.
 .press, v. a. صیقندی ویرمک sikkīndi-
 .vèrmek; ظلم zālm, صیقمتی sikkmak,
 .-et, تعدی tà"àddi-et.
 .pressor, s. ظالم zālim.
 .pprobrium, s. عیب "ayp.
 .pician, s. کوزلججی ghyvzlukji.
 .ption, s. اختیار ikhtiyār.
 .pulence, s. ثروت sèrvèt, سامان sāmān,
 .زنکینلک zèngihinlik. [témèvvil.
 .pulent, a. متمول zèngihin, زنکین mù-
 .Dracle, s. مکهن mèkhèn (k-h) کاهن
 .جوابی kyāhin-jéwābi.

Oral, a. اغزدن aghzdam, شفاهی shifāhī;
 —ly, ad. شفاهاً shifāhan.
 Orange, s. پورتقال pòrtakāl; (Seville)
 ترنج tūrunj.
 Orangoutang, s. میمون màymūn.
 Oration, s. نطق nùtk.
 Orator, s. میر کلام mīri-kelām. [yòl.
 Orbit, s. فلک fèlek; دائره dā'iré; یول
 Orchard, s. میوه باغی mèyvè-bāghī.
 Orchestra, s. چالغیچیلر chālghījiler.
 Ordain, v. a. ترتیباً tètīb-et, تنظیم
 tanzīm - et; امرā emr - et; نصب
 nāssb-et.
 Order, s. نظام nizām, انتظام intizām;
 ترتیب tètīb, صوره sira; امرā emr,
 سپارش sipārish, تنبیه tènbiḥ, اراده
 irādé, جنس jins, صنف snf, ترتیب
 tārīkāt; نشان nishān; —, v. a.
 ترتیباً tètīb-et, تنظیم tanzīm-
 -et; امرā emr-et, اراده irādé-et,
 تنبیه tènbiḥ-et; سپارش sipārish-et,
 اصمارلمق issmārlamak; to —, a.
 اصمارلمه issmārlama.
 Ordinary, a. بیاغی bāyāghī, عادی "ādī.
 Ordnance, s. طوب top, هاون (hāvan).
 Ore, s. معدن mā"dān, فلز filizz, جوهر
 jèvhèr.
 Organ, s. آلت ālet; ارغانون arghanòn.
 Organization, s. ترتیب tètīb, تنظیم
 tanzīm.
 Organize, v. a. ترتیباً tètīb-et, تنظیم
 tanzīm-et, تنسیق tènseq-et, قومت
 strassina-kòmak.
 Orgie, s. عیش و عشرت "ish-u-"ishrèt.
 Oriental, a. شرقی shàrkī.

Orientalist, s. السنه شرقيه آشنا èlsinè-shàrklyyè-âshinâ.
Orifice, s. كوز اغز èghz, دليك دليل èghz, فم fêm, دهان dihân, سورخ sūrâkh.
Origin, s. منشأ mèbdè', اصل asal, منشا mèshè', باش bâsh, باشلانج bâsh-langhij, تمل tèmel, اول èvvèl, ابتدا ibtidâ, بدè bèd'.
Original, a. تحاف tühâf, اصلي asalî; غريب èjîb ("èjâ'ib), عجيب èghâib; دلي èdèli; —, s. اصل asal; محاف آدم tühâf-adam, دلي èdèli.
Originate, v.a. ظهورا èzhûra, چيقتى èchikmak, zûhûr-et, نشتا nèsh'èt - et; —, v.a. چيقارمتى èchikarmek, دوشنمك èdûshnemek, ابداع ibdâ' - et.
Ornament, s. زينت èzinèt, زيپ èzîb, زيپا èzîbâ, زيبايش èzîbâish; —, v.a. زينتلندرمك èzînet-lândirmek, دوناتمتى èdônâtmek; — one's self, بزمنك èbezmmek.
Orphan, s. اوكسز èaksuz, يتيم èyètîm.
Orthography, s. املا èimlâ.
Oscillate, v.a. صلانمك èsallânmak.
Oscillation, s. صلانمه èsallânma.
Ostensible, a. علنى èalênî, ظاهرى èzâhirî.
Ostentation, s. كوسترش èghyâsstêrîsh.
Ostler, s. سئيس ès'ias.
Ostrich, s. شتر èdèvè-kûshu, دوه قوشى èdûvè-kûshu, مرغ èshûr, سائر èsâ'ir. [èkhâr, سائر èsâ'ir].
Other, a. باشقه èbâshka, ديكر èdighær, آخر èâkhar.
Otherwise, ad. باشقه درلو èbâshka-(tûrlu); —, c. ياخود èyâkhud; نام ديكر ènâmi-dighær.

Otter, s. صوسمورى èsû-sâmûru.

Otto of roses, s. گل ياغى èghyûl-yâg

Ottoman, a. عثمانلو è"èsmânli. ["âli

Ottoman Empire, s. دولت عليه èdèv

Ought, v. aux. See Grammar.

Ounce, s. (troy) اور درهملك طارتى èdîrhèmlîk-târtî; (avoirdupois)

èdîrhèmlîk-târtî; (animal) چوق درهملك طارتى èsèkiz - bûch

èdîrhèmlîk-târtî; (animal) قايلان èbir-nèv" - èkâplan.

Our, a. pro. مز èmiz, يمز èimiz, بزم èbîz

Ours, pro. بزم èbizim, بزمنكى èbizim

èbizimkilar.

Ourselves, s. pl. كنديمز èkèndimiz.

Oust, v.a. چيقارمتى èchikarmek.

Out, ad. طشر ètâsh, خارج èkhârij, طشارى ètâshârî, طشارى به ètâshârî, نارى ènârî, طشارده ètâshârda; —, a. مش èdîshârî-èchikmîsh; مش èsh, منطقى èmûntâfi; ش èbitmîsh, دوكنمش èdûkènmîsh, نصى ènûnkâzi, نطع èmûnkâriz, منقرض èmûnkâriz; — of, pr. دن èdan; خارج èdan-khârij; —, a. سز èsiz, بلا èbî, نى ènâ; — of hand, ن èdân-èchikmîsh; چيقمش èdân-èchikmîsh; to put — —, دن چيقارمتى èdân-èchikmak; — — humour, دارغين èdârghî, — — place, وقتسز èwâktsîz, ناسبتسز ènâssèbètsîz, نابعمل ènâ-bè-mâhâ, معزول èmâ'zûl; — — پوشت èpûshda, ضررلو èzâraru, ضرر ايتمش èzârâ-ètmîsh, پاره غائب ايتمش èpârâ-ètmîsh; — — نيب ènîb, (kayb)-ètmîsh; — — sight, نيب ènîb

کورنمیور *mèfkūd*, مفقود *mèfkūd*.
 گوزکمیور *ghyāzik-*
 — — *tune*, اهنکی بوزلمش
āghī-bōzūlmush.
 عسیان *ʿessyān*; ظهور *zdhur*.
 مطرود کمنه *mātrūd-*
essnē.
 فرياد *fēryād*, ولوله *vəlvələ*.
 یایمقدد کچمک *yāpmakda-*
gēchmek.
 طیش خارجی *dēsh*, خارجی *khārijī*.
 خراج *khārijī-rāh*; طاقم *tākīm*.
 جنابی دشمنک *kēndī-jēnābi-dūsh-*
kēndī-jēnābinden-gēchmek.
 مصرف *khārj*, خرج *khārj*,
 چیش *chēsh*, خروچ *khūrūj*.
 ایروکی قره قول *ilēriki-kāra-*
nūbētji.
 سوندورمه *sūndurma*.
 یاقشقسز *yāqshiqsiz*.
 عاصی *ʿassī*, فرمانلن *fērmānlēn*,
 قتلی حلال اولان *kātlī-hālāl-ōlan*.
 مصرف *māssraf*; —, *v.a.*
sārf-et.
 چیه جتییر *mākhrejt*, مخرج *mākhrejt*.
 قپو *kāpi*; نفسلک *chikōjak - yār,*
nēfeselēk.
 قورو چیزلمش رسم *kūru-*
chizilmish - rēssim, تصلاک *tāsslak*;
 بچم *bichim*, شکل *shēkil*.
 اولد کدنصکره بيله *aldūkdan - sōngra-*
bilē - yāshamak, اثری *ātrī*,
 بيله قالمدقد نصکره یاشامن *bilē-kālmēqdē-nāskrahē yāshāmēn*.

-shēy'ing - ʿessri - bilē - kālmōdskdān-
sōngra-yāshamak.
 Outlook, *s.* نظارت *nāzarēt*; تيقظ *tēy-*
ākkuz; on the —, مقيد *mūkāyyed*.
 Outlying, *a.* خارجد اولان *khārijda-ōlan*,
 اوزاق دوشن *ūzāk-dūshēn*.
 Out-manceuvre, *v.a.* حيله و دسيسه *hīlē-wē-dēssiśēdē-fā'ik-*
gēlmek.
 Outnumber, *v.a.* عددی زياده او *ʿadedī-*
ziyādē - ōl, متجاوز او *mūtējāviz - ōl*,
 کچمک *ghēchmek*. [léssi.
 Outport, *s.* طشراسکاهسی *tāshra-issakē-*
 Outpost, *s.* ایروکی قره قول *ilēriki-*
kārakol.
 Outrageous, *a.* فاحش *fāhsh*, طاشکین *tāshkīn*,
 دارغین *dārghīn*, قیزغین *kīzghīn*,
 Outreach, *v.a.* الداتمی *aldatmak*.
 Outright, *ad.* کلیاً *bitun-bitun*, بتون بتون
 Outset, *s.* ابتدا *ibtidā*. [kydāllīyyan.
 Outside, *s.* طیشاری *dēshārī*, طیش *dēsh*,
 بیرون *bīrūn*, خارج *khārij*, طشرا *tāshra*,
 —, *a.* خارجی *khārijī*; at
 the —, نهایت اولسه اولسه *ōlsa-ōlsa*,
 نهایت پهای *nihāyet*; — price, نهایت
nihāyet-pāhāssī.
 Outskirt, *s.* طیشاری یری *dēshārī-yēri*.
 Outspoken, *a.* طوغری سويلر *dōghru-*
sūwēyler. [ʿlīnād-et.
 Outstand, *v.a.* انکارا *inkār-et*, عناد
 Outstanding, *a.* هنوز تسویه اولد میوب *hēnuz-tēssviyyē-ōlan-*
māyub-mātlūb-bōlōnan.
 Outward, *a.* خارجی *khārijī*.

Outwards, *ad.* طیشاری به طوغری dīshàriya-dòghru.
 Outweigh, *v.a.* باصقین کلمک bāsskin-ghālmek; غالب او ghālib-òl.
 Outwit, *v.a.* دسیسه ایله داتمتی dēssīsē-illa-aldatmak.
 Outwork, *s.* قلعه خارچند اولان استحکامات kālē-khārijinda-òlan-istihkyāmāt.
 Oval, *a.* بیضی bèyzi; —, *s.* قطع ناقص [kāt“i-nākiss.
 Oven, *s.* فیرن firin. [kāt“i-nākiss.
 Over, *a.* بتمش ghèchmish, بتمش bitmish, تمام اولمش tāmām-òlmūsh; اوسته òsteh, اوستنده òstundeh, مافوقنه māfūqneh, مافوقندeh mā-fēvkindah; بالاسنه bālāsina, بالاسنده bālāsindah; دن زیاد dan-ziyādē, متجاوز mùtē-jāviz, طاشمق tashmaq, دوریلهرک dèvrilèrek; اوستندن òstundan, دن dan, پرا pr. دن òstundan, اوزرندن òzèrindan; — and above, دن فضله dan-fazla, دن ماعدا dan-mā“ada, دن بشقه dan-bāshka; — against, قارشینه qarshinē, قارشینده qarshinē, قارشینده qarshinē; to run —, *v.s.* طاشمق tashmaq; *v.a.* اوستندن کچوب چینمه مک òstundan-ghèchup-chinémek; to fall —, دوریلوب دوشمک dèvrilub-dūshmek; to go —, to pass —, کچمک ghèchmek; to give —, وازکچمک wāz-ghèchmek, براتمتی brātmak; کسلمک kèssilmek; دورا dèvr-et, تسلیم tèsalim-et; all —, هپ hēp, بتون bitun, تکمیل tèkmil, باشدن bāshdan-bāsha; — again, یگیدن yèngidan,

تکرار tèkrār, یکی باشدن yīki bāshdan; all is —, بتمش bitmish; بتدی bitdi; ایش بتمش ishi-bitmish; ایش ایشدن کچمیش ish - ishēd-ghèchmish.
 Overbear, *v.a.* غالب او ghālib-òl; — *a.* ظالم zālim, متکبر mùtahākki.
 Overboard, *ad.* دگزه dèngiza, دن دèngizda.
 Overburden, *v.a.* لنددن زیاده یوک tūndan ziyādē-yūktmek. [nīk, سنبلی sūnb.
 Overcast, *a.* قیانی بلوتلو bēlūtlū, کلا kā.
 Overcharge, *v.a.* دن بهاسویله مک والمق dē-bāshwēylēmek-vē-almak ziyādē-bāsh-sūwēylēmek-vē-almak.
 Overcome, *v.a.* غالب او ghālib-òl, مک yènmek, التا òl-ta, تازم bōzom.
 Overdue, *a.* وعدده سی کچمیش vwā“dēs-ghèchmish.
 Overflow, *s.* سیل sēyl (sēl), بیان tūghyān; —, *v.s.* طاشمق tashmaq —, *v.a.* باصمتی bāssmak.
 Overgrown, *s.* پک بیومش pēk-biyomish, پک بویلنمیش pēk-bōylanmish, اورتلمش òrtulmish, قاپلنمیش qāplanmish.
 Overhang, *v.s.* سارتمق sārkmak, سلمق sūlmak; حواله لواو hāwālēli-òl.
 Overhaul, *v.a.* یوقلامق yūklamak, طومتی tūtmak, یتشمک yētishmek.
 Overhear, *v.a.* اشیتمک ishitmek, سماع ismā“-et.
 Overjoyed, *a.* پک سونمیش pēk-sēvinmish.
 Overlook, *v.a.* باتمق bātmak, ناظرو nāzru,

عفاوا nāzārèt-et; نظارتا nāzārèt-et;
 ناظر-ت ناظر nāzir, باقیجی bākijī.
 ینمک ghālib-òl, غالب او vāzer, v.a.
 مستغرقا bōghmak, بوغمتق;
 استاغرہاک-et.
 الداتمتق aldatmak, v.a. teach.
 اسکاتا iskyāt-et, جرحا v.a. scold.
 مدیر mūdīr, ناظر nāzir, s. teacher.
 یانگیش yāngīsh (yānish), س. night.
 کاپلامق kāplamak, [ب سèhv].
 اورتتمک ertmek, v.a. spread.
 یتشمک yetishmek, v.a. shake.
 توتتمق tütmak, اولاشمق ulashmak.
 انہزام inhizām; خراب s. throw.
 انہدام inhidām; —, v.a.
 منہزم قیلمق mūnhèz-m-kilmak;
 یقیمق yikmak, ہدم s. ہدم-et.
 تیاتروکشادی tèklif, تکلیف s. torture.
 تہاتروکشادی tēyātro-kyūshādī-chāghissī.
 دہوریمک devirmek; —, v.a. return.
 دہوریلیمک devirilmek, v.a.
 مہستاغرہاک mūstaghraq-
 et, بوغمتق bōghmak.
 تہملندن زیادہ چالشد رمتق tēhmmulinden-ziyadē-chālishdirmak, v.a. overwork.
 بوریو bōrijū-òl, بوریو او v.a. بوریو او.
 دہینی-òl, دہینی او bōrijū-òl, مدیون او.
 مہدیون-òl, مہدیون او.
 مہبنی mēbni, مناسبتیلہ v.a. wing.
 سہبیلہ sēbēbīla, مناسبتیلہ.
 سہبندن sēbēbindan. [بؤگھ-kòshv].
 بایقوش bāyqush, بؤغوقوشی s. Owl.

Own, *pro. a.* کندى kèndi; —, *pro. s.* my —, کندیمکی kèndimingki, thy —, کندونککی kèndinginki, his, her, its —, کندونککی kèndiningiki, &c.: see Grammar; —, v.a. مالک او mālīk-òl, صاحب او sāhib-òl; اقرارا ikrār-et, اعترافا i'tirāf-et.

Owner, *s.* مالك mālik, صاحب sāhib.

Ownership, *s.* صاحبلك sāhiblik.

Ox, *s.* اوکوز ùkyuz, صیغر sīghir.

Oyster, *s.* استریدیہ isstridiyē.

P.

Pace, *s.* یوروش yūru-yush, کیدش ghīdish, یوریمہ yūrumē, آدم adīm, خطو khātvé.

Pacific, *a.* صلح سوراوان sūlh-sēver-òlan; — (Ocean), *s.* بحر محیط غربی bāhri-mūhīt-ghārbī.

Pacification, *s.* صلح sūlh, مصالحہ mūssā-laha, بارش کورش bārīsh-ghyūrūsh, بارشقت bārīshīk; تسکین tēsskīn.

Pacify, *v.a.* تسکینا tēsskīn - et, یموشاتمق yimushātmak.

Pack, *s.* دنک dènk; بوغچہ bōghcha; دستہ dēsstē; طاقم tākim; —, v.a. استیفا isstif-et; —, v.n. استیفا isstif-ol; — away, قالدروب استیفا kāldrip-istif-et; — off, کتمک ghītmek; — up, دیوشروب صندوقہ dēvshirup - sandīgha - kōmak, بوغچہ bōghcha-et.

Package, *s.* بوغچہ bōghcha, صندوق sandīk, کاغذ kyāghīd.

Packet, *s.* اوقات بوغچه ùfak-bòghcha,
 کاغذ *kyàghid*, طوب *tòp*; —, packet-
 boat, یولجی کمیسی *yòljı-ghèmissi*;
 تحریرات کمیسی *tàhırāt-ghèmissi*.
 Packhorse, *s.* سمر بارکیری *sèmır-*
-(bèghiri), یوک حیوانی *yùk-hàywāni*.
 Packneedle, Packing-needle, *s.* چوالدوز *chòwāldız*.
 Packsaddle, *s.* سمر *sèmır*. [*chòwāldız*.
 Packthread, *s.* سجیم *sijim*.
 Pad, *s.* کچوک یدق *kùchuk-yàssdik*,
 بارکیر *pāmuk* (*pāmbuk*); بارکیر
(bèghir); —, *v.a.* طولدمق *dòldur-*
mak; foot —, خرسز *khirsız*.
 Paddle, *s.* کورک *kyùrèk*; واپورچرخنک
vàpòr-chàrkhining-tàkhtassi;
 —, *v.a.* کورک چکمک *kyùrèk-chèk-*
mek; — box, دارولمباز *dàwālmāz*.
 Padlock, *s.* اصمه کیدی *assma-kilidi*.
 Pagan, *s.* پتپرست *pùt-pèrèssat*.
 Page, *s.* صحیفه *sàhifè*, یوز *yüz*;
 ایچ اغاسی *ich-òghāni*, ایچ اوغلانی
ich-òghāssı.
 Pail, *s.* قوغه *kògha*. [*ich-òghāssı*.
 Pain, *s.* وجع *òghari*, آغری *àğrı*,
 رنجش *rènjsh*, ألم *èlem*, رنج *rènj*,
 رنجش *rènjsh*; *v.a.* آجیمق *àjımak*,
 آغریماق *àğırımak*; *v.a.* آجتمق *àjıtmak*;
 کدروریمک *kèdër-vèrmek*.
 Painful, *a.* آجور *àjıyòr*, آجیر *àjır*, الیم
èlim; مورث کدر *mùrısı-kèdër*.
 Pains, *s.* آس *sà'ı*; اوزنمه *ùzènmè*; to
 take —, اوزنمک *ùzènmek*.
 Paint, *s.* بويا *bòya*; (for the face)
 دوزگون *dùzghyun*; (for the eyebrows)
 راستی *ràsıtık*; —, *v.a.* بوياماق
bòyamak; —, *v.a.* (as artists)

رسم یامتی *rèssim-yàpmak*; (as la
 دوزگون قورلانمتی *dùzghyun-kòllan-*
 Painter, *s.* نقاش *nàksh*
 (artist) رسام *rèssām*.
 Painting, *s.* بوياورسم *bòyalı-rèssim*.
 Pair, *s.* چفت *chift*; —, *v.a.* ستاو
chift-òl; —, *v.a.* اشنی بولمتی *èsh-*
bòlmak; چفت قومق *chift-qòmıq*.
 Palace, *s.* سرای *sàrày*. [*chift-kòrm*.
 Palate, *s.* دماغ *dimāgh*.
 Pale, *a.* (colour) اچتی *àchık*; (fa
 زه صاری *sàrı*; —, *s.* حولی *hàvli*,
 دایره *dā'irè*; پرمق *pàrmak*, تخته
tàkht to turn —, بیاض کسلمک
bèngzi-bèm-bèyāz-kèssilmek, لزی
bèngzi-kālmemak.
 Paling, Palinge, *s.* تخته پرد *tàkht*
-pèrdé. [*pàrmaklı*.
 Palissade, *s.* شرامپو *shàrāmpò*; عقتی
 تخفیف *tàkhfif-et*.
 Palliate, *v.a.* تخفیف *tàkhfif-et*
 رنگ ویرمک *rènk-vèrmek*. [*lighi*.
 Pallor, *s.* بکرت صاریلی *bèngzin-sàrı*.
 Palm, *s.* (tree) خرما اغاجی *khòrma-*
àghāji; (of the hand) ال ایسی
èl-àyassi; (measure) سزه *sèzè*;
 صاتمق سورمک *sàtmak*, سورمک
sòrmek.
 Palpable, *a.* آشکار *zāhir*, آشکار
àshıkyār.
 Palpitate, *v.a.* نبض کی اورمق *nàbz-*
ghibi-wòrmak, چالقامق *chàlkān-*
mak, اوینامق *òynāmak*. [*khāfakān*.
 Palpitation of the heart, *s.* خفقان
khāfkan.
 Palsy (paralysis), *s.* فلج علی *fèlj-*
èlleti, بریانی طوتلمسی *bir-yāni-*
-tòtòlmassi, اجنی چاریمسی *àjıni-*

massi; palsied, *a.* مفلوج mfulūj
 توتلمش tūtūlmush, چاريلمش
 palmiş. [sachma, بوش bōsh.
 مسكين misskin; صاحبہ
 امریقا جنوبی قیرلری
 america-jēnūbī-kārleri.
 نازونعیمہ مستغرق ایدوب
 nāz-vè-nà'imé-mùss-
 èdup-fēna-līshdirmak.
 رسالہ rissalé, جز' jüz'.
 چناق chānak, طباق tābak;
 گھنچہ ghyūghēch; — of a gunlock,
 چقماق چقماق تابہسی
 chākmak-(tāwassī);
 دیزقپاغی diz-kāpaghi.
 علاج مطلی "llāj-mūtlāk.
 کوزلمہ ghyūzlémé.
 مجمع شیاطین mejmā-
 shēyātīn.
 پزونک pèzèwènk; —, *v.s.*
 پزونکلیک pèzèwènklik-èt.
 جام jam.
 مدیحه mèdīha.
 مدح mèdh-èt.
 درد dèrd, "وجع vèjā.
 انسزین مستولی اولن حوف عمومی
 ānsizīn-mùsstèvli-òlan-khāvī-òtmūmī.
 کوفہ kyūfē. [rèasm.
 وسمعتلو رسم vwùss"ātli-
 پک سولومق pèk-sòlumak.
 پانطاون pāntālòn.
 پارس pārs.
 کرامید kirémīd.
 مسخرلق تیاترو
 bir-nèv"i-māsskharalik-teàtro-
 کیلار (kīlar). [òyunu.

Pap, *s.* لاپہ lāpā; مہمہ mēmé.
 Papa, *s.* بابا bāba, پدر pèdēr.
 Papacy, *s.* روما پاپالغی rōma-pāpāligi.
 Papal, *a.* روما پاپاسنہ متعلق rōma-
 pāpāsina-muta"allik.
 Paper, *s.* کاغذ kyāghīd, قرطاس kārtaş;
 غزته ghāzēta; papers, *s. pl.* اوراق
 èvrāk.
 Paper-mill, *s.* کاغذ فابریقہ سی kyāghīd-
 Papist, *s.* کاتولک kātōlik. [fābrīkassi.
 Parable, *s.* مثال mīssāl, تمثیل tēmīl.
 Parabola, *s.* قطع مکانی kāt"i-mūkyāfi.
 Paradise, *s.* فردوس firdèvss, جنت
 jènnèt. [fīkra.
 Paragraph, *s.* بند bènd, جملہ jūmlé,
 Parallax, *s.* اختلاف منظر ikhtilāfi-
 -mānzār.
 Parallel, *a.* موازی mùwāzi; (similar)
 نظیر nāzīr; — to each other,
 خط موازی mùtèwāzi; —, *s.* موازی
 نظیر khātti-mùwāzi; (similar thing)
 نظیر nāzīr. [wāziyu-"lādīā".
 Parallelogram, *s.* متوازی الاضلاع mùtè-
 Paralysis, *s.* فلج علتی fèlij-"illèti,
 برطرفک پوتلمسی bir-tārafīng-tūtūl-
 اجنی چاریمسی ijīnni-
 -chārpmissi. [fèlij-"illèti.
 Paralytic, *a.* مفاوج mèffūj; — stroke,
 Paralyze, *v.a.* محروم حرکتدن hārèkèt-
 den-māhrūm-èt. [pārə).
 Paramour, *s.* زانی zāni, زنیازہ (zām-
 Parapet, *s.* سپر spær.
 Paraphernalia, *s. pl.* اغرتلق aghārlīk;
 آلات ادوات ālāt-èdāwāt.
 Paraphrase, *s.* شرح shērh.

- Parasite, *s.* کاسه لیس *kyāssé-liss.*
- Parasol, *s.* شمسیه *shəmsiyyé.*
- Parboil, *v.a.* بچق حاشلامق *yari-bəchak-həshlamak.*
- Parcel, *s.* بوغچه *bòghcha,* کاغذ *kyāghid;* طاقم *tàkim;* سورو *sùru.*
- Parch, *v.a.* قاورمق *kàwurmak;* صوصاتمق *sùssatmak;* قورومتق *kùrutmak;* —, *v.n.* قاورلمق *kàwrumak;* صوصاتمق *sùssamak;* قورومتق *kùrumak.*
- Parchment, *s.* ترشه *tirshé.*
- Pard, *s.* قپلان *kàplan.*
- Pardon, *s.* عفو *“āfv;* —, *v.a.* عفو *āfv-et,* باغشلامق *bākhsh-et,* باغشلامق *bāghishlamak.*
- Pare, *v.a.* قوبغنی صویمتق *sòymak,* قوبغنی صویمتق *kàbughshun-sòymak;* کسمک *kèssmek,* یونتمق *kirkmak,* قرقمتق *yòntmak;* قازیمق *kàzimak.*
- Parent, *s.* بابا *bāba,* پدر *pèdər;* انا *āna,* نینه *nimé,* والدہ *vālidé;* both parents, والدین *vālidèyn.* [māderānè.
- Parental, *a.* پدرانه *pèderānè;* مادرانه
- Parenthesis, *s.* معترضہ *mù“tériza.*
- Pariah, *s.* ہند مسکین مطرودی *hind-mèsskin-màtrūdi.*
- Paring, *s.* قپوق *kàbuk;* کسندی *kèssinti;* قرقندی *kirkinti.*
- Paris (town of), *s.* پارس شہری *pàris-Parish, s.* محلہ *màhállé.* [shèhiri.
- Parity, *s.* مشابہت *mùshābèhèt.* [cha.
- Park, *s.* اورماناتق باشچہ *òrmānātk-bāgh-Parley, s.* مکالمہ *mùkyālémé.*
- Parliament, *s.* مبعوثان ملت مجلسی *mèb“ùssāni-millèt-mèjlissi.*
- Parliamentary, *a.* ملت مجلسنه متعلق *mèlèt-mèjlissina-mùta“dlik.*
- Parlour, *s.* سلامتق اوطہ سی *sèlāmleḱ-*
- Parole, *s.* پارولہ *pàrola.* [-òdassè.
- Parricide, *s.* کندی باباسنی قتل ایتمش *kèndi-bābassini-kàtl-ètmish-khābiss;* کندی باباسنی قتل ایتمک *kèndi-bābassini-kàtl-ètmek-jùnhassi.*
- Parrot, *s.* پیغان *pàraghān,* بیغا *bèbghā,* or *bèbèghā,* طوطی *tùtī.*
- Parry, *v.a.* دفع *def“-èt.*
- Parsee, *s.* کبر *ghèbr.*
- Parsimonious, *a.* خسیس *khàssiss,* طمعکار *tāma“kyār,* مسکین *mèsskin.*
- Parsimoniousness, Parsimony, *s.* طمعکاری *tāma“kyārlik.*
- Parsley, *s.* مایدنوس *māydanòs.*
- Parsnip, *s.* بیان هاوجی *yāban-hàwujū.*
- Parson, *s.* پاپاس *pāpass.*
- Part, *s.* پارچه *pārcha,* یان *yān,* قسم *kèssm,* جزء *jüz“,* حصہ *hiassé,* قسط *kisst,* پای *pāy;* تصحب *tassāhhub;* حوالی *tāraf,* جانب *jānib;* حوالی *hāwālī,* جوار *jīwār;* خدمت *khidmet,* مت واجبہ *wājibè“i-zimmèt;* parts, *s. pl.* نکا *zèkyā,* استعداد *issti“dād;* حوالی *tārafiar,* جوانب *jèwānib,* حوالی *hāwālī,* جوارلر *jīwārlar;* privy —, عورت پورلی *“āvret-yèrlèri;* —, *v.n.* ایرلمق *āyrlmak,* مفارقتا *mùfāra-kàt-et;* قوپمق *kòpmak,* کسلمک *kèssilmek;* — with, ایرلمق *āyrlmak;* ویرمک *vèrmek;* صاتمق *sàtmak;* قوغمق *kòghmak.*

حصدتداو hissémènd-òl;
بیر yèmek.

جزئی jüz'î, غیر عمومی ghây-
mümî, غیر تمام ghâyri-tämm;
محب mèyyâl, محب mùhibb;
غیرت ghàrozkyâr, نفسانیتلو nèf-
tèyyèti; to be — to, سومك sèv-
ek.

حصدتداو hissésai-òl.
شريك shèrik-òl, شريك او
حصدتداو hissésai-òl.
حصدتداو hissésai-òl.
حصدتداو hissésai-òl.

اسم فاعل issemi-
'il; (passive) اسم مفعول issemi-
'el.

ذرة zèrré; ادات èdât.

خاص mâkhsûss, مخصوص

مخصص mùkhtâss, شخص

بشقه àyri, ایری

پک inja-bâkar, اینجه بقار

مراقلو pèk-dikkât-èdar, دقت ایدر

تفصیلات taf-
fâtt.

خصوصاً khûssûssâ.

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

مفارقة àyrişish, ایریش

Party, s. پاتم tàkim, بلوك bàluk,
فرقه fîrka; جمعیت jèm'lyyèt.

Pasha, s. پاشا pàsha.

Pass, s. کچید ghèchid, دربند dèrbènd

(dèvrènd), بوغاز bògâz, دره dèrè;

تذکره tèzkérè, یول امری yòl-èmri,

هیئت hâyèt, بیورلدی bÿuruldÿ;

حال hâl, کچمک ghèchmek;

—, v.n. کچمک ghèchmek;

(through) مرورا mùrÿr-et; (over)

تداولا tédâvul-et; —, v.a. کچورمک ghè-

chirmek; امرارا imrâr-et; — along,

یولنجه یولنجه یولنجه yòlunja-ghèchmek,

کچورمک ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

ghèchmek; — away, کچورمک

Passable, a. کچیلور ghèchilir, قابل مرور

kâbili-mürÿr, کچر کچر

کچر kâbili-mürÿr, کچر کچر

کچر kâbili-mürÿr, کچر کچر

کچر kâbili-mürÿr, کچر کچر

کچر kâbili-mürÿr, کچر کچر

کچر kâbili-mürÿr, کچر کچر

کچر kâbili-mürÿr, کچر کچر

کچر kâbili-mürÿr, کچر کچر

Passably, *ad.* اب ايوحه èp-iyija.

Passage, *s.* عبور mùrūr, عبور "òbūr,
معبر ghèchish; ممر mèmèrr, معبر
mà"bèr, كچه جك ير ghèchéjek-yàr,
صوقاق; ائناى راه yòl; صوقاق
sòkak, قپو دهليزى kàpi-dèhlizi; عباره
"ibàré, بند bènd.

Passenger, *s.* يولجى yòljy.

Passer-by, *s.* كچهك gèchen.

Passion, *s.* دارغينلىق dàrghinlik, اويكه
(ùfké), هوسس ghàzab; غضب (ùfké),
هوسس ghàzab; عشق "àshk;
هوسس ghàzab; عشق "àshk;
ابنلا ibtilā, افعال infī"āl; — flower,
چرخ فلک چيچكى chàrkhi-fèlèk-
-chichégki.

Passionate, *a.* دارغين dàrghin, غضوب
ghàzūb; — *ly, ad.* پك pek, اشورى
àshiri.

Passive, *a.* الى قولى باغلو كى èli-kòlu-
-bàghlū-ghibi; verb —, فعل مجهول
fi"li-mèjhūl; — participle, اسم مفعول
ismī-mèf"ūl.

Passport, *s.* يول امرى yòl-əmri, يول
بيورلدى yòl-tèzkèrèssi, تذكرة سى
būyuruldū, پاسه پورطه pàssapòrta.

Pass-word, *s.* پاروله pàròla; شعار shi"ār.

Past, *a.* كچهمش ghèchmish; ماضى
māzi; the —, كچهمش زمان ghèch-
mish-zàman, ايسام سابقه èyyāmi-
sābika; —, *pr.* دن اوتيه dan-òtèyé;
دن خارچ dan-khārij; — cure, —
recovery, چاره سز chārèssiz, علاج
بتمش "lāj-kàbūl-ètmez, قبول ايتمز
bitmish.

Paste, *s.* خمير (khāmūr); چريش

chirish; —, *v.a.* ايله ياپشدرمتق
chirish-ila-yàpshdirmak.

Pasteboard, *s.* مقوا mùkàwvā.

Pastil, Pastille, قرص kùrss.

Pastime, *s.* ايلنجه èylènja. [P

Pastor, *s.* چوبان chòbān; پاپاس

Pastry, *s.* خمير ايشى (khāmūr)-ishi;
cook, بور كچى bürèkji.

Pasture, Pasturage, *s.* اوتلاق òtlā
چاير chàyr; اوت òt; —, *v.*
ارمتق òtlamak; —, *v.a.* اوتلامق
òtarmak, اوتلامق òtlātmak.

Pasty, *s.* بورك bürèk.

Patch, *s.* يامه yāma; پارچه pàrch
—, *v.a.* يامه اورمتق yāma-wùrma

پارچه قومق pàrchā-kòmak; — *u.*
قباجه تعمير كى kàbaja-tà"mīr-et
اويدر يورمك dydurivürmek.

Patent, *s.* برات bèrāt, فرمان fèrmān
پاتنته pàtènta, امتياز براتى imtiyāz
-bèrāti; —, *a.* پاتنته لولو pàtèntali
امتياز لولو imtiyāzli.

Patented, *a.* پاتنته لولو pàtèntali.

Patentee, *s.* نويچان نسنه نك پاتنته سى
nèv-ijād-nèssnènin-pàtèn-
tassi-sāhibi. [rānè.

Paternal, *a.* ابوى èbèvī, پدرانه pèdè-

Path, Pathway, *s.* يول yòl, طريق tàrik,
راه rāh.

Pathetic, *a.* جكرسوز jīgèr-sūz.

Patience, *s.* صبر sàbr, تحمل tàhāmmal,
شكيبائى shèkībā'ī.

Patient, *a.* صبر لولو sàbrli, صبور sàbūr,

شكيب mùtāhāmmil, شكيب shèkīb;
—, *s.* خسته khāssta.

Patriarch, *s.* بطریق pàtrík; — *s. pl.* بطریقین pàtrík-
 ʔejdādi-bèni-issrāʔil.
 Patriarchate, *s.* بطریقیت صفتی pàtrík-
 ʔestāti; بطریق قوناعی pàtrík-
 ʔayāhi.
 Patriarchan, *s.* اصلزاد ʔasslzādē.
 Patriarchal, *s.* ملك موروث mirāss, ملك موروث
 ʔmèvrūss.
 Patriarchate, *s.* وطن غیرتندہ اولان کمسنہ wātan-
 ʔayrètinda-òlan-kimèssnē.
 Patriarchal, *a.* وطنی سور اولان wātanini-
 ʔayr-òlan.
 Patriarchal, *s.* قول کول kòl; — *v.s.* قول کرمک
 ʔaghèzmek; — *v.a.* کرمک
 ʔghèzmek, طولاشمتی dòlashmak.
 Patriarchal, *s.* ولی نعمت vèli-niʔmèt,
 افندی ʔfèndi; راغب rāghib. [zām.
 Patriarchal, *s.* حمايه himāyē; التزام ilti-
 zāme, *v.a.* التزام ال iltizām-et;
 مشتریسی او ʔfèndilik-et;
 Patriarchal, *s.* نعلین (nālīn). [mùshterīssi-ol.
 Patriarchal, *s.* اورنگ ʔrnek; رسم rēssim;
 قالب kālāb; نمونہ nūmūnē.
 Patriarchal, *s.* قارن kārñ; اشکنبه ishkenbē.
 Patriarchal, *s.* فقیر fākir.
 Patriarchal, *s.* قالش kālīsh; سکوت sūkyūt,
 سکون sūkyūn; دوراقیری dūrak-
 ʔyīri; — *v.a.* قالسقتی kālīmak,
 دورسقتی dūrmak; باقمق bākmak,
 باقمق bākīnmak, دوشمنک dūsh-
 ʔmmek, تأمل تامل ʔènni-et, تأمل تامل ʔèmm-
 ul-et. [-dūshēmek.
 Patriarchal, *v.a.* طاش ایلہ دوشه مک tāsh-ila-
 Pavement, *s.* کالدریم kaldirim; foot —,
 پیاده کالدریمی pīyādē-kaldirimī.

Pavilion, *s.* قصر کوشک kyūshk, قصر kāsar;
 مهتابیه mèhtābiyyē; چادر chādīr.
 Paving, *s.* دوشه مک dūshēmē.
 Pavior, *s.* کالدریمی kaldirimī.
 Paw, *s.* پایک ʔyak, پنجه pènchē, پا pā,
 پای pāy.
 Pawn, *s.* رهن rēhn; رهین rēhīn; (at
 chess) پیداق pīydāk; — *v.a.* رهینه
 رهینه قومتی rēhīna - vèrmek, ویرمک
 rēhīna-kòmak.
 Pay, *s.* هفتلی گوندهک ghyūndēlik; هفتلی
 hāftalīk; ایلک ʔyīlik, ماهیه māhiyyē,
 معاش shēhriyyē; یللیک yīllīk; شهریه
 shēhriyyē; — *v.a.* اوده مک ʔdēmek,
 ویرمک vèrmek, ادا ʔdā-et, ایفا ʔfā-
 et, استیفا ʔstīfā - et; — a visit,
 زیارت ʔzyārət-et, اوگرامق ʔghramak,
 — away, ویرمک vèrmek, خرج
 khàrj-et; — —, — out (a rope),
 پیشین mòla-et; — down, پیشین
 pēshin - vèrmek; — off,
 جیسنی kārshilighīni-et, قارشیلغنی
 ʔjissini - chikārmak; ازین
 ʔzin - vèrmek, ویرمک ʔzin - vèrmek,
 ویرمک ʔdamlarina-ʔzin-vèrmek.
 Payable, *a.* وعدہسی گدش wāʔdēssi-
 -ghēlmish, واجب الادا wājibu-ʔl-ʔdā.
 Paymaster-General, *s.* عسکرک عمومی
 ʔasskerin - ʔmūmī-
 māʔāsh-nāziri.
 Payment, *s.* تادیہ tēʔdiyyē.
 Paynim, *s.* کافر kyāfir.
 Pay-office, *s.* سرکی sārghi.
 Pea, *s.* نخود nõkhud, بزلیہ bèzēlya;
 sweet —, عطرشاهی ʔtri-shāhi.

Peace, *s.* بارش کورش bārishik, بارشک bārish-ghyūrush, صلح sūlh, مصالحه mūssālāhā; go in —! سلامتله sēlāmētla, بالامن والامن bi-l-ūmni-vē-l-ēmān; —! *inf.* صوص sūss; to be at —, بارشک bārishik-ōl; to hold one's —, صوصمق sūssmak.

Peaceable, *a.* آسایشلو āssāyishli.

Peacemaker, *s.* بارشدریجی bārishdiriji.

Peach, *s.* شفتالو shēftāli; melting —, یارمه شفتالو yārma-shēftāli; cling stone —, کباب kēbād, صاری کباب sārī-kēbād, ات شفتالوسی ēt-shēftāliissi.

Peacock, *s.* طاوس tāwuss, قوشی tāwuss-kūshu. [tāwuss-kūshu.

Peahen, *s.* دیشی طاوس dīshī tāwuss.

Peak, *s.* کنکره kēnkrah, ذروه zirvā, ذپه (tēpē) kyūnghyurā.

Peal, *s.* مکرر مس mūkerrēr-sēss; —, *v.s.* مکرر مس mūkerrēr-sēss-et.

Pear, *s.* آمرد armūd, آمرد emrūd.

Pearl, *s.* اینجو inji, در dūr, لؤلؤ lū'lū', مروارید mērvārid.

Peasant, *s.* کویلو kyūlyu. [chākīl-tāshī.

Pebble, *s.* چاقل چاقل chākīl, طاشی tāshī.

Peculation, *s.* خرسزلیک khirsizlik, مأمور māmūr, سرقتی mē'mūr-sirkāti.

Peculiar, *a.* مخصوص mākhūs; عجیب ajīb (ājā'ib), تحاف ghārīb, تهاف tūhāf.

Peculiarity, *s.* کیفیت مخصوص kēy-fiyvēti-mākhūsā, خاصه khāssa.

Pecuniary, *a.* اقچه یه معلق akchaya-mēta "āllik, اقچه جه akchajā.

Pedestal, *s.* کرسی kyūrsī.

Pedigree, *s.* شجره اشējérā, نسب nēss

Pedlar, *s.* قولتجی kōltukju, کجی ghēzdiriji, مادراباز mādrabāz.

Peel, *s.* قپوق kābuk; —, *v.a.* مق sōymak, قپوغنی صویمق kābughū -sōymak; —, — off, *v.s.* لمق sōyulmak. [m

Peep, *v.s.* اراقندن باتمق āralikdan - b.

Peer, *s.* زادگاندن اولان zādēghyān dōlān; کفو kyūfv, همپایه hēm-pāyā.

Peerage, *s.* اصلزادگان āssalzādēghyān.

Peeress, *s.* اصلزاده قاریسی āssalzāc

Peerless, *a.* بی نظیر bī-nāzīr. [kārās

Peevish, *a.* خویسز tērs, ترس khūysu:

Peevishness, *s.* ترسلک tērsalik.

Peg, *s.* چپوی chīvi.

Pelican, *s.* سقا قوشی (sūka)-kūshu.

Pell-mell, *ad.* قارمه قارش kārma-kārish

Pelt, *v.a.* تاشلامق tāshlamak; —, *v.* شدت ايله یاغمق shiddēt-ila-yāgmak.

Pen, *s.* قلم kālām; اغل āghīl; —, *v.* یازمق yāzmak; اغله قپامق āghīla kāpamak; — down, یازمق yāzmak

— up, اغله قپامق āghīla-kāpamak

— in, چینیلمک chīnīlmek

غله mūrēkkēblēmek; غله

اقپامق āghīla-kāpamak. [nēv"inden

Penal, *a.* مجازات نوعندن mūjāzāt-

مجازات jērīmē; مجازات

مجازات, جزا jēzā; under —, مجازات

اولنمق شرطيله mūjāzāt - ōlunmak-

shārtīla, جریمه النمق شرطيله jērīmē-

ālīnmak-shārtīla.

Penance, *s.* اختیاری ikhtiyāri-jēzā.

قبور *kūbur*, قلمدان *kālem-*
[ghīrlar].

منغزلر *bākīrlar*, باقرلر *mān-*

قورشون *kālem*; lead —, قورشون

توی قلم —, *qūshun-kālem*; hair —,

kālem, فرچه *fırça*; slate —,

طاش *tāsh-kālem*; — of light,

شۇ "ā".

رقاص *rakkāss*.

كيرمك *ghirmek*, كيرمك *v.a.*

ايشلەمەك *ishlémek*.

جزيرة *jàzīrə*, ادا *ada*, جزيرة *s.*

شبه جزيرة *shih-jèzīrə*, نیم جزیر

پشیمانلیق *pèshimānlik*, پشیمانلیق *s.*

چەلە *nèdāmèt*, نەدامەت *(shimānlik)*

نادیم *nādim*. [نادیم *nādim*].

پشیمان *pèshimān* (plishman), پشیمان *a.*

قلمتراش *kālemtrāsh*, (pocket

چاقی *chàki*.

خطا *khàttāt*; — ship, خطا *s.*

[bàyrak].

فیلاندرە *filāndara*; بیراق *s.*

پارەسەز *pārēssiz*, پارەسەز *a.*

بیراق *bàyrak*, بیراق *s.*

منغر *mānghīr*, باقر *bākīr*, باقر *s.*

تقاعد معاشی *tākā"ud-*

اشی *āshī*, معاش *mā"āsh*, ایلتی *āylik*;

—, — off, *v.a.* معاشلە تقاعدا

ایلتق باغلامق *mā"āshla - tākā"ud - et*;

ایلتق-باغلاماق *āylik-bāghlamak*.

معاش ایله متقاعد اولان *s.*

مەشە *mā"āsh-illa-mùtakā"id-òlan-*

بەریئە *ghiriyé*; Greenwich —, بھریئە

مەشە *bàhriyyé - mùtakā"idi*;

Chelsea —, بریئە متقاعدی *bèrriyyé-*
mùtakā"idi.

Pentagon, *s.* مەخمەس *mùkhāmmess*.

Penthouse, *s.* سوندورمە *sündürmə*.

Penurious, *a.* طمعکار *tāma"kyār*.

Penuriousness, *s.* طمعکارلیق *tāma"kyārlik*.

Penury, *s.* فقیرلیق *fākīrlīk*.

Peony, *s.* شقائق *shākā'ik*.

People, *s.* ملت *mīllèt*, قوم *kāvm*, قبیله

kābilé, طائفە *tā'ifé*, جنس *jīnss*;

خلق *khālk*, عامە *āmmé*;

ایاق طاقمی *āyāk-tākīmī*, "عوام ناس

کبار طاقمی *kāba-khālk*;

great —, کبار طاقمی *kībār-tākīmī*,

اکابر ناس *ākābiri - nāss*;

—, *v.a.* معمورا

معمورا *mā"mūr-et*, آبادان *ābādān-et*,

شەنلەندیرمەك *shènlèndirmek*;

—d, معمور *mā"mūr*, آبادان *ābādān*,

شەن *shèn*.

Pepper, *s.* بېر *bībēr*;

—, *v.a.* بېر قاتمق *bībēr-kātmak*;

— corn, بېر دانەسى *bībēr-(tānēssī)*;

— box, بېر قوتیسی *bībēr-kūtussu*;

— mint, نەنە *nā"nē*.

Peradventure, *ad.* بەلگە *bèlki*.

Perambulate, *v.n.* طولاشمق *dòlashmak*.

Perambulator, *s.* چوچق ایجون ال

چوچق *chòjuk-ichin-əl* "arabassi.

Per annum, *ad.* ییلدە *yàlda*, سنوی *sènfv*

Perceive, *v.a.* کورمەك *ghyàrmek*,

تشخیص *tèshkhīss-et*; اکلتمق *àngla-*

mak (*ānnamak*), درك *dàrk - et*,

ادراك *idrāk-et*, فهم *fèhm-et*.

Per cent., *ad.* یوزدە *yùzda*.

Per-centage, *s.* یوزدەلك *yùzdalīk*.

Perceptible, *a.* مەشە *māhsūss*.

Perch, *s.* طوق قونه جق صيرق tàvuk-
-kònjak-sirik, صيرق sirik, اغاج ڤوڤاج;
تربيعى اللى ارشينلى مسافه tèrbî"i-elli-
-arshinlik-mèssâfê; —, *v.s.* قونمى
kònmak; —, *v.a.* دكمك dikmek.

Perchance, *ad.* بلکه bêlki.

Percussion, *s.* اورش wûrush.

Percussion-cap, *s.* قاپسول kâpsül.

Perdition, *s.* خراب khârâb.

Peregrinate, *v.s.* اوتنه برو كرمك stê-bèri-
ghèzmek. [brim.

Peremptory, *a.* مبرم mù-
قطعى kât"i, مبرم mù-

Perfect, *a.* تام tām, كامل kyāmīl,
عيب ونقصاندى خالى "âyb-u-nòksân-
dan-khāli; —, *v.a.* اتمام itmām-et,
تتميم tètīm-et, اكمال ikmāl-et,
تكميل tèkmīl-et.

Perfection, *s.* كمال kēmāl.

Perfidious, *a.* خائن khā'in.

Perfidy, *s.* خائلى khā'inlik.

Perforate, *v.a.* دلمك dèlmek, اچمق
âçmak, ثقب sâkb-et.

Perforce, *ad.* ناچار nâ-châr.

Perform, *v.a.* ياپمق yâpmak, ايتمك
êtmek, فعله كتورمك ijra-et, اجرا
fi"la-ghètirmek, فعله اخرجا fi"la-
-ikhrâj-et, قودى فعله اخرجا kùvvê-
dan-fi"la-ikhrâj-et; (as a machine)
ايشلمك ishlemek, كتمك ghitmek.

Performance, *s.* اجرا ijra; ايش ish;
اويون oyun. [mùkallid.

Performer, *s.* اجرا ايدى ijra-èden; مقلد

Perfume, *s.* عطر kòv, طيب "itr,
تیب tib; بخور bûkhûr, توتسى tûtsu; —,
v.a. معطرا mù"âttar-et, مطيب mù-

tâyzeb-et; —ed, *a.* معطر mù"â

مطيب mùtâyzeb; —ing -;

بخوردان bûkhûrdân (bûkhûrdân

Perfumer, *s.* عطرجى "itrji, ياغى yâg

Perfumery, *s.* صانديغى اشيا

"itrjinin-sâtdigî-êshyâ.

Perhaps, *ad.* بلکی bêlki.

Perihelium, *s.* اوج èvç.

Peril, *s.* قورقو kòrkv, تهلكه tèhli

مخاطره mùkhâtarâ, خطر khâtar; -

v.a. تهلكه يه قومى tèhlikéyê-kòma

at your —! ايتده باتى èt-da-bî

ايتده كوررسى èt-da-ghyârursun, -

هى بويونكده sên - bilirsîn, بلورس

ghyûnâhi-bòyuvngda. [mùkhâtarâ

Perilous, *a.* ناظره لو tèhlikêli,

Perilousness, *s.* تهلكه ايلك tèhlikêlilik

Period, *s.* مدت müddèt.

Periodical, *a.* قات معينه ده واقع اولان

èvkât-mù"ayyênêda-vwâkî"-olan; —

قات معينه ده نشر اولان غزته و

امثالى èvkât - mù"ayyênêda - nèshu

òlunan-ghâzêta-vê-êmsâli.

Periah, *v.s.* هلاک او hêlâk-òl, لفاو

têlef-òl, بتمك bitmek; اولمك èl

mek; چورومك kûrumak; قورومى

chûrumek; —, *v.a.* چورومتك

Periwig, *s.* پروقه pèrûka. [chûrutmek

Perjure one's self, *v.a.* حنثا hîns-et

يلان يره يمين يالان-yêra-yêmîn-et;

خلف يمين khûlfi-yêmîn-et.

Permanence, *s.* دوام dèwâm, بقا bâkâ,

استمرار îstîmrâr.

Permanent, *a.* دائم dâ'im, باقى bâkî,

تمللو mùstêmêrr; مستمر tèmèlli;

چکمهز, بوزلمز bôzulmâz ;
بوزلمیه جق چیکمیاچک
chikmayajak, چیکمایاجک
chikmayajak.

Person, s. رخصت اذن izn (izin),
اجازت اجازت ijâzet, جواز jêwâz.

Person, s. اذن تذکره tēzkérê ; —, v.a.
رخصت ویرمک izin-vêrmek, ویرمک
تجویز تجویز tējviz-et,
ترخیص ترخیص tērkhiss-et.

Person, s. ضرر ضررلو zârârî.

Radicular, s. عمود amûd ; —, a.
طوعری طوعری amûdî, عمودی kâ'im.
دک dik.

Rate, v.a. ایتمک یاپمک yâpmak, ایتمک
ارتکابا irtikyâb-et.

Real, s. دائم dâ'im ; —ly, ad.
دائم dâ'imâ.

Real, v.a. باش اغرتمق bāsh-aghrît-
صیقندی ویرمک sikindî-vêrmek.

Reality, s. اضطراب iztirâb.

Requisites, s. pl. عوائد awâ'id,
عائدات a'idât.

Requite, v.a. توغالمق kôghalamak,
راحت دلالتہ بنت dālîna-blîmek,

Requite, v.a. رنجیده رنجیده rāhat-vêrmamek,
دشمنک دشمنک dūshmēnlik-et,

Requite, v.a. عداوت عداوت khôssûmêt-et,
عداوت edâvêt-et.

Reverance, s. دوام اقدام ikdâm,
اقدام ikdâm ; —re, v.s. اقدام ikdâm-et,
مقدم dēwâm-et ; —ing, a. مقدم

Reverance, s. ایران iran. [mûkdîm.

Reverance, s. عجم ایرانی irānî ; —, s. عجم
عجم ایرانی irānî ; عجم سانی ajam-
سانی.

Persian Gulf, بصره کورنزی bâsra-kyûr-
fezi. [vâz-ghêchmamek.

Persist, v.s. عنادا inâd-et, وازگچمامک

Persistence, Persistency, s. اصرار issrâr.

Persistent, Persisting, a. مصر mûssîrr.

Person, s. کسی kishi, کمسنه kîmêssnê,
شخص shâkhs, ادم adam, نفر nêfz ;
اقانیم اقانیم ùknûm (pl. ùknûm (pl.
àkânîm) ; the three —s of the Trinity,

اقانیم اکانیمی àkânîmî - sêlâssê ; (gram.)
first —, نفس متکلم nêfesi-mûtêkèllim ;

second —, مخاطب mûkhâtab ; third
—, غائب ghâ'ib.

Personage, s. ذات عالی zât-âli.

Personal, a. ذاتی zâti ; — pronoun,
ضمیر zamîr.

Perspective, s. علم مناظر ilmi-mênâzir.

Perspicacious, a. فطانتلو fâtânêtlî.

Perspicaciousness, Perspicacity, s. فطانت

Perspicuity, s. اچقلى àchîklîk. [fâtânêtlî.

Perspicuous, a. اچق àchîk.

Perspiration, s. تر or در tēr.

Perspire, v.s. ترمک têrlîmek.

Persuade, v.a. ایناندرمق inândîrmak,
کاندرمق kândîrmak, اسکات isakyât-
-et ; عقلنی چلمک àklîni-chêlmek ;
عقلنه قومق àklîna-kômak.

Persuasion, s. عقلنی چلمک àklîni-

Pert, a. عارسز ârsîz. [chêlmeklik.

Pertain, v.s. متعلقا mûta'allîk - òl,
منوطا mênût - òl, راجعا râjî - òl,
مربوطا mêrbût - òl, محمولا mûhâvvel-

منسوبا mûshûb - òl, مخصوصا mâkhsûss - òl,
موقوفا mênûb - òl, باقمنی bâkmak,
دوکمنی dökummak.

- Pertinacious, *a.* مصر mùsàrrr.
- Pertinacity, *s.* عناد "inād; ثبات sèbāt, اقدام ikdām. [mùnāssébèt.
- Pertinence, Pertinency, *s.* مناسبت
- Pertinent, *a.* مناسبتلو mùnāssébètli.
- Pertly, *ad.* عارسز "ārsiz; —, *s.* عارسزلی [ārsizlik.
- Perusal, *s.* اوقومه òkuma. [ārsizlik.
- Peruse, *v.a.* اوقومتی òkumak.
- Pervade, *v.a.* تأثیری او tē'sīri-òl; ایشلمک ishlámek, نافذار گچمک ghèchmek, نافذار nāfiz-òl.
- Perverse, *a.* ترس tērss; خیرسز khārsiz.
- Pervert, *v.a.* ایارتمق àyartmak, انسادا ifsād-et, اضلال idlāl-et; —, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtād).
- Pest, Pestilence, *s.* وبا vèbā, طاعون tā"òn, تلی khàssetalik, یومورجق yimurjak.
- Pestle, *s.* هاوان الی (hāwan)-èli.
- Pet, *s.* سودک sēvdik, جان jān, قوزی kùzv, ایک کوز jìghār-kyāshē, جگرکوشه iki-ghyāz; دارغینتلی حالی dārginlik-hāli; —, *v.a.* سومک sēvmek; پک یوز ویرمک òkshamak; اوخاشمق pèk-yüz-vèrmek.
- Petition, *s.* عرضحال "ārzi-hāl, عریضه "āriza; در نیاز rijā, رجا rija, درخواست dēr-khāsst; —, *v.a.* عرضحال "ārzi-hāl-vèrmek. [ārzuhāl.
- Petitioner, *s.* صاحب عرضحال sāhibi.
- Petrel, *s.* فرطونه مارطیسی firtina-mārtissi.
- Petrifaction, Petrification, *s.* تحجر tahjjur.
- Petrify, *v.a.* طاشا tāsh-et; —, *v.a.* تحجرا tāsh-kèssilmek, طاش کسلمک tahjjur-et.
- Petroleum, *s.* معدن نفتی mà"dxn-māz gaz ghāz.
- Petticoat, *s.* ایچ نسطانی ich-fisstānā.
- Petty, *a.* اوقات تفک òflak-tèfèk, صاجمه jüz"i, صاجمه sàchma.
- Pewter, *s.* بیاض معدن bèyāz-mā"dxn.
- Pharmacy, *s.* اجزاجی دکانی èjzj: dükkyāni (dùkkēni).
- Pheasant, *s.* سوکلون sùgālun (sùlun sùylun), تذررو tēzrèv.
- Phenix, *s.* عنقا "ānkā, ققنوس kākknī or ققنوس kākknuss.
- Phenomenon, *pl.* Phenomena, *s.* صمت "ālāmèt, غریبه ghārībē; *pl.* تم "ālā'im, غرائب ghārā'ib.
- Phial, *s.* اوقات شیشه òflak-shīshē.
- Philanthropic, Philanthropical, *a.* ل شغقت èhli-shāfakat. [k.
- Philanthropist, *s.* اهل شغقت èhli-shāf.
- Philanthropy, *s.* شغقت shāfakat.
- Philology, *s.* علم تدقیق غور لسان "ilmi-tèdkiki-ghāvri-lissan.
- Philomel, *s.* بلبل bùlbul.
- Philosopher, *s.* حکیم hākīm (*pl.* حکما hākémā) فیلسوف fēylasòf (*pl.* لاسفه fēlāséfē); —'s stone, کیمیا kimiyā aksīr, التون اوتی Altin-òtu.
- Philosophy, *s.* علم حکمت "ilmi-hikmèt.
- Phlebotomy, *s.* قان المقتق kàn-ālmaklik.
- Phlegm, *s.* بلغم bālgħam.
- Phlegmatic, *a.* بلغمی bālgħami; صرغتی sòghuk-tābi"atli.
- Phosphorus, *s.* فوسفوره fōssfora.
- Photograph, *s.* رسم rēssm. [fiāji.
- Photographer, *s.* فوتوغرافیه جی fōtogra-

ography, *s.* فوتوغرافيه fòtografīa.
s. عبارو "ibārē; تعبير tā"bīr.
 ology, *s.* تعيرات tā"birāt.
 ology, *s.* علم قیانت دماغ "ilmi-
 kiyāfeti-dīmāgh. [kkāt.
 sey, *s.* جنون موقت jūn ūn-mūwā-
 lā, *s.* ورم علتي vèrem-"illēti.
 c, *s.* علاج "ilāj; —, *s. pl.* حکمت
 hikmēti-tābī"iyyē.
 al, *a.* جسماني tābī"ī; طبيعي
 tasānī; —ly, *ad.* طبعاً tāb"an.
 cian, *s.* حکيم hēkim.
 egnomist, *s.* اهل علم قیانت èhli-
 lmi-kiyāfēt.
 egnomy, *s.* جهرة کيافت kiyāfēt,
 kīhrē, علم قیانت "ilmi-
 kiyāfēt.
 ology, *s.* علم بحث حیات بدنيه
 lmi-bāhasi-hāyāt-bēdkniyyē.
 est, *s.* بيانوچالان استاد piāno-chālan-
 est, Pianoforte, *s.* بيانو piāno. [-hstād.
 etre, *s.* غروش ghūrūsh.
 e (pickaxe), *s.* قازمه kāzma; tooth
 —, ear —, خلال khilāl; —, *v. a.*
 (pull off) قوپارمق kōparmaq; (a lock)
 قارشدرمق qarshdirmak; (teeth, &c.)
 ارکلامق ariklamak
 arshdirmak); (a bone) تمیزامک tēmiz-
 amak; (a quarrel) آرامق āramak; —
 pockets, يان کسيچيلک yān-kèssiji-
 k-et; — out, ایرمق āyrmak, سچمک
 sēchmek, انتخاب intikhāb-et; — up,
 قالدريمق kaldirmak; *v. a.*
 dūpmak, دوشيرمک dēvshirmek,
 جمع jēm"et; تحصیل tāhsil-et;

—, *v. n.* ايولشمک iyilshmek,
 قوتی برينه کلمک kōvvēti - yērīna -
 ghēlmek; سمورمک sēmirmek; — to
 pieces, سوکمک sōkmek; دالدرمق
 dāldirmak.
 Picket, *s.* ايلروقرافولي ilēri-kāragholi.
 Pickle, (brine) صلاموره salamūra; (of
 vegetables) ترشی tūrshu; —, *v. a.*
 ترشی باصمق tūrshū-bāssmak.
 Pickpocket, *s.* يان کسيچي yān-kèssiji,
 خرسز khirsiz.
 Picnic, *s.* قيريمکی kir-yēmēghi.
 Picture, *s.* رسم rēssim. [kōzəl ghuyūzēl.
 Picturesque, *a.* رسم کيي rēssim-ghibi;
 Piddle, *s.* چيش chish, کچوک چيش
 kūchuk-chieh; بول سيدک sīdik, bèvl;
 —, *v. n.* ايشه مک ishēmek, سودوکمک
 sū-dōkmek, تبول tēbēvvul-et.
 Pie, *s.* بورک bārēk.
 Piebald, *a.* الهه الاله alaja.
 Piece, *s.* پارچه pārchā, قطعه kit"ā,
 جز jūz, قسم kīssm; —, *v. a.* اکلهمک
 èklēmek.
 Piecemeal, *ad.* پارچه پارچه pārchā-pārchā.
 Pier, *s.* اسکله isskèlē; ريختم rikhtim.
 Pierce, *v. a.* دلمک dēlmek, ثقب sāk-
 b-et; ايشلمک ishlēmek.
 Piety, *s.* ديندارلق diyānēt, دیندارلق
 dīndārlīk, تقوی tākwā, صلاح salāh.
 Pig, *s.* خنزير dōnguz (dōmuz),
 کهنزير khēnzir, خوک khūk; — of lead,
 سمون sōmūn, کولچه kyūlchē.
 Pigeon, *s.* کبوتر ghyūghārjin,
 کبوتر kēbutēr, حمامه hāmāmē.
 Pigeon-hearted, *a.* قورقاک kōrkak.

Fig-headed, *a.* عنادجی "inādji.
 Fig-headedness, *s.* عناد "inād.
 Pigmy, *s.* جوجه jūzĕ. [nēvi"-bālĭk.
 Pike, *s.* حربہ hārba; برنوع باتی bīr-
 Pile, *s.* یغین yīghin; بنا bīnā; تازق
 kākik; (of velvet) حاو hāw; —
s. pl. باسور bāsūr, مایہ سیل māyāsīl;
 —, *v.a.* یغمت yīghmak, یغین یغین-et.
 Pilfer, *v.a.* چالماق chālmak; —, *v.n.*
 سرقتا kħīrsīzlik - et, سرقتا
 sīrkāt-et.
 Pilgrim, *s.* حاج hājj, حجی hājjī (hāzī);
 زائر zā'ir (*pl.* زوار zūwār).
 Pilgrimage, *s.* حج hājj; زیارت ziyāret.
 Pill, *s.* حب hābb (hāp).
 Pillage, *s.* یغما yāghma, غارت ghāret,
 صویغون sōyghun; اموال منہوبہ ěmwāli-
 -mēnhūbē; *v.a.* صویمت sōymak, یغما
 yāghma-et, غارت ghāret-et, نهب
 nēhb-et.
 Pillar, *s.* دیرک dīrĕk, ستون sūtūn, عمود
 Pillion, *s.* پلان palān. [“āmūd.
 Pillow, *s.* یوز یوزصدیغی yūz-yāsēdighi,
 بالین bālīn; — case, یزدق یوزی
 yāsēdik-yūzu.
 Pilot, *s.* قلاغوز kilāghuz; —, *v.a.*
 قلاغوزلتا kilāghuzluk-ēt.
 Pimento, *s.* بهار yēngi-bāhār.
 Pimple, *s.* سویلجه sīvilja; (on the lip)
 اوچت ōchuk.
 Pin, *s.* طویلو tōplu, طویلوایکنه tōplu-
 iġhānē; چیوی chīvi; حیواطه ħīwāta;
 —, *v.a.* طویلوایلہ ایلشدرمک tōplu-
 -ila-īlīshdirmek; چیویلک chīvilē-
 mek, میخلمتی mīkhlamak.

Pincers, *s. pl.* قساج kīssāj.
 Pinch, *s.* چمدک chīmdik; برش
 kīssdīriah; (of snuff) طوتم tūtū
 (necessity) صیقی sīqi, ضرورت zū
 rēt; —, *v.a.* چمدکلمک chīmdīl
 mek; تصدمتی kīssmak; تصدمتی
 dīrmak; صیقمتی sīkmak.
 Pinchbeck, *s.* تومبتق tōmbāk.
 Pine, *s.* چام chām; چام اناجی chā
 -āghāji; —, *v.n.* اوزلمک ōzulme
 شیاق dērd-chēkmek; شیاق
 چمک ishtiyāk-chēkmek.
 Pineapple, *s.* اناناس ānānās.
 Pinion, *s.* (feather) شہر shēh-pē
 (wheel) فیر fāner; —, *v.a.* لمرینی
 کولارینی باغلامک kōllarīni-bāghālamak.
 Pink, *s.* قرنفل چبجکی kārknfil-ch
 chēghī; —, *a.* پنہ pēnhē; —, *v.*
 اویمہ اچمت ōyma-āchmak.
 Pinnace, *s.* فلوقہ filīka.
 Pint, *s.* یوز قرق درہمک اولجی yūz-kīrl
 -dīrhēmlik-ūlchu.
 Pintle, *s.* ایکنه جک iġhānjīk.
 Pioneer, *s.* بالطہ جی bāltāji.
 Pious, *a.* اہل تقوی dīndār, دیندار
 -tākwa, صوفی mūtākī, متقی sōfv.
 Pip, *s.* چکردک chēkirdek.
 Pipe, *s.* بوری or بورو bōru; بوق
 chībūk; بوق دودوک dūdūk; بوق
 biyuk-fīchi, مانچہ mānjāna.
 Pipkin, *s.* طوپراتی تنجرہ tōprak-tēnjērē.
 Pirate, *s.* دکر خرسزی dēngiz-kħīrsīzi
 خرسز kħīrsīz, خرسز تکنہ سی
 -tēknēssi; —, *v.a.* چالمتی chālmak
 سرقتا sīrkāt-et

کچوک چیش chiah, چیش چیش s.
 abuk - chiah, بول bèvl; —, v.n.
 چیش chiah-et, صو دوکمک sù-dàk-
 tek, کچوک صو دوکمک kùchuk-sù-
 imek, تبول تبول et.

chiao, s. فسق fìsstik.

طبانه s. طبانه tabànja, پشطو pishtow.

بقراج s. بقراج bàkrāj. [hùfra.

حفرة s. حفرة kūyū, چقور chùkur, قویو kōyū.

کرته s. کرته dèrécjé, زفت zift;

مرتبہ s. مرتبه mèrtébé, رادہ rādéd,

منزلہ s. منزلہ mènzilé; نهایت درجہ سی nihā-

at-dèrécjéssi; —, v.a. اتمک atmek;

زفتلمک ziftlémek; قورمق kùrmak;

سچمک s. سچمک àyrmak, ابرمق àbrmek;

باش s. باش — — one's head, باش

باشانی ییره دوشمک bāsh-āshāghī-yēra-

dūshmek.

دستی s. دستی dèssiti (tèssiti).

آجنه جق s. آجنه جق àjīnjak, اجی ajī.

مغز s. مغز māghz, آوز āuz.

قوت لایموت s. قوت لایموت kūti-lā-yèmūt.

چپچک s. چپچک with the small-pox, a. چپچک

بوزوخی chīchēk-bòzughū.

مرحمت s. مرحمت tèràhhum, مرحمت mèr-

hāmet; —, v.a. اجیمک àjīmak,

مرحمت mèrhāmet-et; what a —!

یازق yāzīk.

میل s. میل mil, محور mihvār.

یافته s. یافته yāfta; —, v.a. یافته

یافته یاپشدرمن yāfta-yāpīshdīrmak.

موقع s. موقع yār, محل mahāll, مکان

mēvki, موضع mēvzi, مکان

mēkyān; خدمت khīdmèt

(hizmet), مأموریت mè'mūriyyèt;

v.a. وضع wāz-et; قومق kōmak;

اوپورتمق òturtmak; دکمک dikmek,

تعیین ناسب nāssb-et, رکزا rēkz-et,

Placid, a. یواش yāvāsh. [tà'yīn-et.

Plague, s. وبا vèbā, طاعون tā'ūn,

یمورجق yīmūrcjāk, خسته لی khāss-

talīk; بلا bèlā, مصیبت mūssībèt,

درد dārd; —, v.a. درد òl, درد

dārd-òl, بلا bèlā-òl.

Plain, s. دوزلک dùzluq, اووه òwa, قیر

قیر kīr, صحرا sāhrā; —, a. دوز dùz;

ساده sādéd; سادۀ کوزل sādéd-ghyùzèl;

چرکین chīrkin; اجق ācīk, بللو bèlli,

عیان "āyān, مستبان mūsstébān;

عادی "ādī, بیایغی bāyāghī; —

spoken, طوغری سویلر dōghārū - sù-

wēylar, لکردیسینی اسرکماز làkīrdīssīni-

ēssairghémāz.

Plaintiff, s. دعواچی dà'wājī.

Plait, s. قیرمه kīrma; اورمه àrmé; —,

v.a. قیرمق kīrmak, قیرمه قیرمه kīrma-

kīrma-et; اورمک àrmek.

Plan, s. رسم rēssim, خریطه khārīta;

اصول tārītib, تدبیر tèdbīr; ترتیب

tārītib-et, یول yòl; —, v.a. ترتیب

tārītib-et, تدبیرا tèdbīr-et, دوشونمک

dūshunmek, عقلا "ākl-et.

Plane, s. سطح مستوی sāthi-mūsstēvī;

رندۀ rēndéd; —, a. مستوی mūsstēvī;

—, v.a. رندۀ لکمک rēndédlémek; —

tree, چنار chīnar.

Planet, s. سیاره sēyyāréd.

Plank, s. تخته tākhta; —, v.a.

تخته قابلمن tākhta - kàplamak;

تخته دوشمک tākhta-dūshémek.

Plant, *s.* فدان *aghaj*; اوت *ot*; فدان *fidan*; نبت *nèbât*; —, *v.a.* دكمك *dikmek*; نسا *ghàrs-et*; نسا *nàssb-et*, ركر *rèkz-et*.

Planter, *s.* غرس ايدر اولن ادم *ghàrs-èder-òlan-àdam*.

Plaster, *s.* صيوه *sîwa* or صيغه *sîgha*; (of Paris) الچي *alchi*; (for wounds) ياتي *yâki*; —, *v.a.* صيوامق *sîwamak*, صيغامق *sîghamak*.

Plate, *s.* طباق *tâbâk*; محته *tâkhta*; كموش طاقم *ghyùmush - tâkim*; شكل *bàssma - rèsim*; رسم *shèkil*; —, *v.a.* كموش قابلامق *ghyùmush - kâplamak*; — glass, آينه جامي *âyina-jâmi*.

Plater, *a.* كوش قابلمه *ghyùmish-kâp*.

Platinum, *s.* پلاتينه *plâtina*. [lama.

Plato, *s.* افلاطون *iflâtûn*.

Play, *s.* اويون *òyun*; شقا *shâka*; اوينامق *kûmâr*; —, *v.a.* اوينامق *òynamak*; قمار اوينامق *kûmâr-òynamak*; —, *v.a.* چالمق *châlmak*; قومق *kòmak*, باصمق *bàssmak*; — high, چوق پاره قومق *chòk-pàra-kòmak*; — a high game, كوزي *ghyûzu-pèk-ilèrida-ol*; — the fool, *v.a.* اشك *èshèklik-et*; دالقاقلقا *dâlkâwukluk - et*; مسخره لقا *mâsskharalik-et*; — with, *v.a.* اشك يرينه قومق *èshèk-yèrina-kòmak*, الداتمق *aldatmak*; — the truant, مكتبه كتمامك *mèktèbè - ghitmamek*, مکتبدن قاچمق *mèktèbdan - kâchmak*; — upon,

چالمق *châlmak*; — — a w c مضمون سويلمك *mâzmûn-sûwèy-mek*. [òyun.

Player, *s.* مقلد *mûkallid*; و قجي *òyunjak*; شجه *èylènja*. [bâhâr.

Plaything, *s.* اويونچق *òyunjak*; شجه *èylènja*. [bâhâr.

Plea, *s.* لکردى *lâkirdi*; عذر "àzr; نه (

Pleasant, *a.* كوزل *ghyûzèl*, خوش *khòsh*, طاتلو *tâtli*; صفالو *sâf âli* لذيز *lèziz*.

Pleasantry, *s.* شقا *shâka*, لطيفه *làtifè*.

Please, *v.a.* تنسيب *tènsib - et* مناسب كورمك *mûnâssib-ghyûr-mek*; ييله مك *isstèmek*, خوش كورنمك *dilèmek*; —, *v.a.* خوشه كچمك *khòsh - ghyûrunmek*, مقبونه كچمك *khòsha - ghèchmek*, استديكي كيا *mâkbûla-ghèchmek*, بكنلمك *bèghên-ilmek*; — one's self, كيفجه حرمتا *isstédigî - ghîbi-et*, كيفينجا-هàrèkèt-et.

Pleasure, *s.* كيف *kèyf*, جنبش *jûn-bush*, صفا *sâfâ*, ايلنجه *èylènja*, حظ نفس *hâzzi-nèfs*, تلذذ *tèlèzzuz*.

Plebeian, *a.* قبا *kâba*; —, *s.* قبا *kâba-àdam*.

Pledge, *s.* رهين *rèhin*; —, *v.a.* عشقنه *rèhîna - kòmak*; ايچمك *ashkina-ichmek*.

Pleiades, *s.pl.* ثريا *sùrèyyâ*, يدي قزنداش *yèdi-(kârdash)*.

Plenipotentiary, *s.* مرخص *mûràkh-khâss*.

Plenteous, Plentiful, *a.* چوق بول *bòl*, چوكتلو *chòk*, غنى *bèrèkètli*, غنى *ghâni*.

بولتى *bòlluk*, چوقلىق *chòkluk*,
 بىرەك *bèrèkèt*, غنىمەت *ghànīmèt*.
 زاتى الجنب *zātu-l-jèn*
 (بىلىن). [تولاي اگور] *kòlay-èghilir*.
 Pliant, *a.* يېمشاق *yimushak*,
 ھال *hāl*; —, *v.a.* ويرمەك *vir-
 mek*; وعدا *wà'd-et*.
 فتنە *fitnə*, فساد *fèssād*; —
 of ground, عرسە "arsa; — of a
 tale, خلاصە *khülässä*; grass —, جىم
jīm; —, *v.n.* قورمىق *qormiq*.
 كىرتمەك *kīrtmak*, فساد قايناتىمىق
*fèssād-kāy-
 tıtmak*.
 صابان *sāban*; —, *v.a.*
 صابان سورمەك *sāban-sūrmek*;
 —, *v.n.* سورمەك *sūrmek*.
 جىگەر-مىگەر *jigher-
 migher*; جىگەرلىك *jigherlik*;
 —, *v.a.* قوپارمىق *kòpārmak*;
 يولمىق *yölmak*; يولمىق *yölmak*.
 تىكاج *tikaj*; (for a wound),
 فیتىل *fitil*; —, *v.a.* تىقامىق
tikamak; قىيامىق *kāpamak*;
 فیتىل-سۆكمەك *fitil-sökmek*.
 ۋىزۇم *ürüm*; قورى اوزوم *kürü-
 üzum*; يۈز بىك لىرە مېلىقى
yüz-bing-lira-mèblāghı.
 ھېمىلەمەك *hèhimlémek*;
 — line, *s.* اسقاندىلا
isskändilä-et; — شاقول
shākūl (*shāghul*). [èkmek].
 Plum-cake, *s.* اوزوملو اكمەك
üzumlu-akmek.
 تورى *törü*; — سورغۇچ *sorghuch*;
 — one's self, *v.n.* افتخارا
iftikhārä-et.

Plummert, *s.* قورشون قلم *kürshun-
 -kälém*; اسقاندىل *isskändil*.
 Plump, *a.* سىمىز *or* سموز *sèmiz*; — up,
v.n. طولمىق *dölmak*, شىشمەك
shishmek; — (into), *v.n.* دوشمەك
düshmek, پاتەدىق دوشمەك
pätädäk-düshmek; —, *ad.* پاتەدىق
pätädäk, لاپەدىق *lapädäk*.
 Plunder, *s.* يىغما *yāghma*, غارت
ghāret, غنىمەت *ghànīmèt* (*pl.*
ghänā'im); —, *v.a.* يىغما *yāghma-
 et*, غارتا *ghāret-et*, نەب *nèhb-
 et*;
 سويمىق *söymak*.
 Plunderer, *s.* يىغماچى *yāghmajı*.
 Plunge, *s.* داللىش *dälışh*; —, *v.n.*
 داللىمىق *dälmaq*, غۇس *ghätss-et*;
 —, *v.a.* دالدىرىمىق *däldirmak*,
 سۆكمەك *sökmak*, غۇس *ghätss-et*.
 Plural, *s.* جمع *jèm*".
 Plurality, *s.* كىشىرت *kèssret*.
 Plus, *ad.* زائد *zā'id*.
 Plush, *s.* قىيا تىپىفە *kāba-kādıffé*.
 Ply, *v.n.* ایشلمەك *ishlémek*; —, *v.a.*
 ایشلەمەك *ishlémek*, ایتىمەك
ètmeq;
 سىقىشدىرىمىق *sıkishdırmak*.
 P.M. (post meridiem), *ad.* بعدالزوال
bà'd-èz-zèwāl. [yèrda-avlāmak].
 Poach, *v.n.* يىساق يىردە آولمىق
yassak-yèrda-avlaym.
 Poacher, *s.* يىساق يىردە آولايان
yassak-yèrda-avlayan-khirsiz.
 Pock, *s.* چىبان *chibān*.
 Pocket, *s.* جىب *jèb*); —, *v.a.*
 جىبىنە قومىق *jèbina-kömq*; — book,
 جىزدان *jüzdān*; — money, جىب
jèb-khàrjıghı.

Pock-marked, *a.* چپچک بوزق *chîchek-bòzük.*

Pod, *s.* قپوق *kàbuk*; —, *v.n.* باغلامق *bāghlamak*; —, *v.a.* قپوغنی صویمق *kàbughuvu-sòymak*, قپوقدن چیقارمق *kàbukdan-chîkàrmak.*

Poem, *s.* (short) غزل *ghàzèl*, (long)

Poesy, *s.* شعر *shî“r.* [قصیده *kàssidé.*

Poet, *s.* شاعر *shā“ir* (*pl.* شعرا *shū“arā).*

Poetry, *s.* شعر *shî“r.*

Poignant, *a.* فنا *fēna*, اجی *ājī*, وجیع *kèsskin*, الیم *èlīm*, کسکین *vèjī“*, جگر سوز *jīgher-sūz.*

Point, *s.* نقطه *nòkta*; جز *īj*; بورون *būrun*; مادہ *khùssūss*, خصوص *māddé*, باب *bāb*, امر *èmir*, کیفیت *kèyfiyyèt*, نکته *nùkté*, دقیقه *dàkīka*, مطلب *bāhès*, مبحث *mèbhàss*, مآل *mātlāb*; درجه *dèrèjé*, مرتبه *mèrtébé*, رادہ *rāddé*, منزلہ *mènzilé*, کرنے *kèrté*, پرسہ *pèrèssé*; (of the compass) کرنے *kèrté*, روزگار *rūzghyār*; —, *v.n.* باقمق *bākmak*, دونمک *dānmek*; باقمق ایلہ اشارت *pārmakla-ishāret-et*; —, *v.a.* طوغرلتمق *dòghrultmak*; make a —, مخصوص یایمق *mākhsūss-yāpmak.*

Point blank, *ad.* طوغری *dòghru*; — range, تام منزل *tāmm-mènzil.*

Pointed, *a.* سیوری اوچلو *sivri-ūjlu*, سیوری *sivri*; باقیور *dòghrulmush*; اشکار *bākiyor*; مخصوص *mākhsūss*, آشکیار *āshikyār.*

Poison, *s.* زهر *zèhir*, سم *sèmm*, اود *òd* (*òt*), اغو *āghu*; —, *v.a.* زهرلمک *zèhrlmek.*

zèhirlmek, تسمیم *tèssmīm-e* بوزمق *bòzmaq*, افساد *ifsād-et.*

Poke, *v.a.* صوتمق *sòkmak*, قوب *kārishdirmazl* قارشدرمق *sòkup* - دورتمک *dürtmek.*

Poland, *s.* لهستان *lèhisstān.*

Pole, *s.* صیرق *sirik*; دیرک *dîrèk* سرن *sèren*; لهلو *lèhli*; قطب *küt* (*kütüb*); التي بچوق ارشون *alti-büchük-àrahîn*; — star, طب یلدزی *kütüb - yıldızı*, تیمورتازق *(dèmir) -kàzik*, جدی *jüdüyy.*

Police, *s.* (matters of) امور ضبطیه *üm üri-zàbtıyyé*; —man, ضبطیه قواصی *zàbtıyyé-kàwwāssi*; — agent, ضبطیه مأموری *zàbtıyyé-mè“mürü.*

Policy, *s.* تدبیر *tèdbîr*, اصول *üsûl*, ویش *rèvîsh*; سند *sèned.*

Polish, *a.* لهلو *lèhli*; —, *s.* لهجه *lèhjé*; جلا *jilā*; تربیه *tèrbıyyé*; —, *v.a.* جلا *jilā-et*, جلا بیرمک *jilā-vèrmek*; تربیه *tèrbıyyé-et.*

Polite, *a.* چلی *chèlèbi*, أفندی *èfèndi*, نواز شلو *tèrbıyyèli*, مکرم *mùkrim*, نوازیشلی *nùwāzishli.*

Political, *a.* امورملکیه یدہ متعلق *ümür-i-milkıyyéya-mùta“allik*; — economy, علم ادارہ ملکیه *“ilmi-îdārèi-milkıyyé.*

Politically, *ad.* دولتجه *dèvletjé.*

Politician, *s.* امور ملکیه آشنا *ümür-i-milkıyyé-āshinā.* [-dèvlet.

Politics, *s.* علم تدبیر دولت *“ilmi-tèdbîri-*

Pollard, *s.* اینجه کپک *inja-kèpek*; دالری هب بودنمش اغاج *dàllari-hèp-bùdānmîsh-āghāj.*

ate, *v.a.* مردارا *tènjiss-et*, تنجيسا
pidâr-et, س. پيسا *piss-et*.
toon, *s.* قورقاق *kòrkak*.
toonery, *s.* قورقاتلى *kòrkaklik*.
panthus, *s.* چوقه چىچكى (*chòha*)-
-chichègâi.
zegránate, *s.* انار *nâr*, انار *ènâr*.
zuel, *s.* ايرقاشى *èykr-kàshî*; —, *v.a.*
 دؤگمك *dùgâmek*, اورمتى *wùrmak*.
zup, *s.* طنطنه *tântana*, دبدبه *dèbdébé*,
 سلطنت *sàltanât*.
zù, *s.* كول *ghyâl*, حوض *hàwuz*.
zèrous, *a.* اغر *aghîr*, ثقيل *sàkîl*,
 كران *ghîrân*.
zèstif, *s.* امام *imâm*, همام *hùmâm*.
zètoon, *s.* طومباز *tòmbàz*.
zèy, *s.* مدللى *midîlî*.
zèol, *s.* كول *ghyâl*, حوض *hàwuz*.
zèop, *s.* اوصورق *òssuruk*, ضرطه *zàrta*;
 (of a ship) كامراوستى *kàmara-òsstu*.
zèor, *a.* فقير *fàkîr* (*pl.* فقرا *fukarâ*),
 غريب يكي *(kàripît)*; ضعيف *zà"if*
 (*pl.* ضعفا *zù"afâ*, the origin of the
 French denomination of "Zouave,"
 the *infantry* in Africa being called
 "the poor," or "the weak," because
 not able to afford themselves horses
 to ride against the enemy); فنا *fâna*,
 ايش يوق *ish-yòk*.
Poorly, *a.* مزجسز *kèyfsiz*, كىفسز
mizàjeiz, خسته *khàستا*; —, *ad.*
 فقيرجه *fàkîrja*; فنا *fâna*.
Pop, *v.a.* پاتلامق *pàtlamak*; اتلمق
âtılmak, فرلامق *fîrlamak*; —, *v.a.*
 اتبويرمك *âtivèrmek*; — in, *v.a.*

لاب ايجروكيرمك *òghramak*; اوغرامق
lâp - ichèri - ghîrmek; —, *v.a.*
 ايجرو اتبويرمك *ichèri - âtivèrmek*;
 — out, *v.a.* طيشارى اوغرامق *dîshâri-*
òghramak; —, *v.a.* سوندر بويرمك
sùndurivèrmek; طيشارى قوبويرمك
dîshâri - kòyuvèrmek; — on, *v.a.*
 كيويرمك *ghiyivèrmek*; — off, *v.a.*
 صاوشبويرمك *sàwushuvèrmek*;
 اولبويرمك *òlvèrmek*; —, *v.a.*
 چيقار بويرمك *chikàrivèrmek*.
Poplar, *s.* قواى اغاجى *kàwak-aghâjî*,
 قواى *kàwak*.
Poppy, *s.* حشماش *hàshhâsh*; (wild)
 كلنجك چىچكى *ghèlinjik-chichègâi*.
Populace, *s.* عوام ناس "*òwâmmî-nâss*,
 اياق طاقمى *èssâfîli-nâss*,
 ayak-tâkîmî.
Popular, *a.* مقبول عام *màkbûlu-"âmm*,
 عوام پسند *òwâmm-pèssènd*.
Populate, *v.a.* معمورا *mâ"mûr-et*.
Population, *s.* نفوس اهالى *ahâlî*, نفوس *nòfûs*.
Populous, *a.* معمور *mâ"mûr*.
Porcelain, *s.* فغفور *faghfûr*.
Porch, *s.* دهليز *dèhlîz*.
Porcupine, *s.* اوكلو كرى *òklu-kîrpi*.
Pore, *s.* (*pl.* مسامات *mèssâmmât*); —
 over, *v.a.* دالمق *dàlmak*, پك باقمق
pèk-bâkmak.
Pork, *s.* طوكز اتى *dònguz-èti (dòmuz)*,
 لحم الخنزير *làhm -l-khânzîr*.
Porous, *a.* مساماتلو *mèssâmmâtli*.
Porphyry, *s.* سماقى *sòmâmâki*.
Porpoise, *s.* يونس بالغى *yònvussè-bàlighî*.
Porringer, *s.* طوپراق تىجر *tòprak-tènjérè*.

Port, *s.* ليمان limān; اسكله isaklê;
لومبار لومبارقياغى lûmbar-kāraghi;
لومبار lûmbar; پورت شرابى pòrt-shèrābi.
Portable, *a.* طاشيمسى khāfif, خفيف
تاشيمسى tashimassi-kòlay.
Porte, *s.* پاشاقومسى bābi-"āli, باب على
pāsha-kāpissi; دولت عليه dèvlèti-
-"āliyyé.
Porter, *s.* حمال hāmmāl (hāmal);
مرفنده اولان siyāh-siyāh-
-āra-süyü.
Porterage, *s.* حملالتى hāmmālik.
Port-hole, *s.* لومباردليكى lûmbar-dèlighi.
Portico, *s.* قپودهليزى kâpi-dèhlizi.
Portion, *s.* پارچه pârcha, بلوك bûluk,
جز' jûz, قسم kîssm, قطعه kit"à;
حصه hissaé, پاي pây; سهم sèhm,
سهم sèhm; قسمت kîssmèt; —
— out, *v.a.* تاقسيم tāksim-et, بولمك
bûlmek; — off, *v.a.* حصه سنى ويروب
hissésini - vèrup - dèf" - et;
marriage — جهاز jihāz (chèhiz),
اغرتلى aghirlîk.
Portmanteau, *s.* چانطه şāndîk, صندوق
chānta. [صورت sūrèt.
Portrait, *s.* رسم rêssim, تصوير tāsşivir,
Portrait-painter, *s.* تصوير رسامى tāsşivir-
-rèssāmi. [tāsşivir-et.
Portray, *v.a.* توصيف رسمā rêssim-et,
Position, *s.* موقع mènki"; حال hāl.
Positive, *a.* صحيح sāhih, صحيح معلوم
sāhīhan-mā"lûm, محقق mûhakkak;
پك قوی سويلر iyi-bilir; پك قوی سويلر
-kâvi-sûwèylèr; عنادجى "inādji;
مطلق mûtlak.

Possess, *v.a.* ملك او مالک او mālîk-òl, ملك او
mûtmèllîk-òl; — one's self of, ا
zābt-et, الةكتورمك èlè - ghètirn
استحصال isstihsal - et; what
possessed you? شيطانه اويدك
(hāngi) - shèytāna - ùyduŋ, رلو
عقله خدمت ايتدك nè-dùrlu-"ak
-(hizmet) - ètding; — ed, *p.p.* ل
dèli, مجنون mèjnûn, ديوانه diwānè
مرفنده اولان dèli;
Possessed, *a.* دلى dèli;
tāsşarrufinda-òlan.
Possession, *s.* تصرف tāsşarruf. [-ilèy
Possessive case, مضاف اليه mûzāfui
Possessor, *s.* صاحب sāhib; تصرف
mûtéssarrif.
Possibility, *s.* امكان imkyān. [بلکه bèlk
Possible, *a.* ممكن mùmkin; — bly, *ac*
Post, *s.* (wooden) قازق kâzîk, يريك
dirèk; (for letters) پوسته pòsta
(for horses) منزل mènzil; (office)
مأموريت mè mûriyyet, پوست
مسنده mèsşnèd, صدر şadr; (sentry)
قره غول kòl, قره قول kâra-kòl, قول
kâraghol, نوبتجى nûbètji; (place)
ير yèr, موقع mènki"; —, *v.a.*
قومتى pòstaya-vèrmek; براقمتى
kòmak, براقمتى bràkmak, تعيين
tà"yin-et; —, — up, *v.a.* (accounts)
دفتره yâzmaq, قيدا kâyd-et, دفتره
دفتريه yâzmaq, دفتره
دفتريه yâzmaq; (per-
sons) دفتره يازمتى yâftaya-yâzmaq;
—, *v.s.* منزل سورمك mènzil-sürmek,
منزل كتمك mènzil-ghitmek; — office,
پوسته خانه pòsta-khānè; — house,
منزلخانه mènzil-khānè; — master,

Pòssta - mè'mūru ; پوسته مأمور
 mènzilji ; — — general,
 pòssta-nāziri, — horse,
 mènzil-(bèghiri). منزل بارکیر
 pòssta-ùjrèti. پوسته اجرتی
 sùruju. سورجی
 mènzil- عربی منزل
 [èvlād-u-āhfād. آحفاد]
 zùrriyyèt, اولاد ذریت
 sùruju. سورجی
 tē'khir-et, صکر دیه تأخیرا
 [hāshlyyē. براقتی
 kēnar, حاشیه کنار
 kàwanoss, قانوس قاب
 hòkka, تستی حقّه
 tènjéré, تنجره کوپ
 fīsh, قشقی
 kàwanoss - blāssmak, قانوسه باصمت
 dikmek, قشقی دکمک
 pòtāss, پوتاس
 pòtāss, پوتاس
 pòtāssium, پوتاسیوم
 yēr-ēlmassi, یرالماسی
 kārnilo, قارنلو
 kùvvèt, قوت
 kùvvètlì, قوتلو
 hùkmdār, حکمدار
 sìgha'ì, سیغه اقتداریه
 [lāj, علاج
 [iktidāriyyē. چوربا
 lāpa, لابه
 chòmlekji ; — چوملکجی
 about, — over, بوش شیرایله ایلوب
 bōah - shèylèr - ila -
 wākt-ghèchirmek, وقت کچورمک

Poulterer, s. طوقجی tàwukju.
 Poultice, s. لابه lāpa ; —, v.a. لابه اورمتی
 lāpa-wùrmak.
 Poultry, s. طوق tàwuk, طوق ماوق
 tàwuk-màwuk.
 Pound, s. (weight) لیبیره libra ; (Turkish
 = 2½ avoirdupois) قیه kıyyé (òkka) ;
 (sterling) لیره lira ; (for cattle) اغل
 aghâl ; —, v.a. دوکمک düğhmek,
 ازمتک èzmek, دقا dākk-et.
 Pour, v.a. دوکمک dākmek, اتمتی
 akıtmak ; —, v.n. باغمتی
 (sèl)-ghibi-yāghmak ; اتمتی
 (sèl)-ghibi-akmak.
 Pout, v.n. صومتمک sòmutmak.
 Poverty, s. فقر fākr, فاکه fāka, فقیرلن
 fākirlík, فقراتی fākarālík, ضرورت
 zārūrèt.
 Powder, s. توز tòz, غبار ghübār ; (medi-
 cine) سفوف sùfuf ; gun —, باروت
 bārut ; —, v.a. اوستنه توزسلکمک
 ùsstuna - tòz - sīlkmek ; توزا tòz-et,
 ازمتک èzmek ; — horn, — flask,
 باروت ورنه vèzné, باروت ورنهسی
 bārut-
 vèznéssi ; — mill, باروخانه bārut-
 -khāné ; — room, — magazine,
 جبخانه jèb-khāné.
 Power, s. زور zòr, قوت kùvvèt, قدرت
 kùdrèt, مکنت mīknèt, اقتدار iktidār ;
 دولت dèvlèt, حکومت hükymèt ;
 تأثیر tē'sir ; نفوذ nūfūz ; حاسه hāsssa
 (pl. حواس hāwāss).
 Powerful, a. زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètlì,
 مکن کین kàvī, قدرتلو kùdrètli, مکن
 mēkīn, مقتدر mūktèdir ; نفوذلو nū-

fūzlu, نافذالكلمتين nāfizu-ʿl-kālimé-
tèyn; مؤثر mù'èssir; سرت sèrt; all
—, قدیر kàdir. [-kūvveti-yòk.
Powerless, *a.* هیچ برقوتی یوق hich-bir-
Powerlessness, *s.* هیچ برقوتی اولمامقلى hich-bir-kūvveti-òlmaməklík.
Pox, *s.* فرنگی firənghi.
Practicable, *a.* یاپلور mümkün mümkín, یاپلور
yàpəlir; قوللانلور kùllānlir.
Practice, *s.* دوام تعليم tà'lim, دوام dāwām,
مداومت mùdāvēmèt; عمل 'āməl;
عمليات 'āməliyyāt; عادت 'ādèt;
طبیبك مشتریلری tābībīng-mūshṭēr-
iləri; —, *v.a.* ایتمک ētmek, یاپمق
yàpmak; دوام ا 'ālim-et, دوام dāwām-
et; هکیمک həkīmlik-et.
Praise, *s.* ستایش sənā, ثنا sənā, مدح mèdh,
sitāyish; (to God) حمد hāmd, شکر
shùkr; —, *v.a.* مدح mèdh-et, ثنا
sənā-et, ستایش sitāyish-et; حمدا
hāmd-et, شکر shùkr-et. [mèbrūr.
Praiseworthy, *a.* مبرور mērzī, مرضی mērzī
Prance, *v.n.* صهرامق òynamak, اوینامق
Prawn, *s.* تکه təkē. [sichramak.
Praxis, *s.* تعليم tà'lim.
Pray, *v.n.* رجاء yalvarmak, یالوارمق
rījā-et, نیاز niyāz-et; دعا dū'ā-et;
نمازقیلمق nāmāz-kīlmak.
Prayer, *s.* دعا rījā, نیاز niyāz; دعا
dū'ā; (stated) نماز nāmāz, صلوات
or صلوات sālāt.
Prayer-book, *s.* دعا کتابی dū'ā-kitābi.
Preach, *v.n.* وعظ wā'z-et.
Preacher, وعظ vwā'iz. [meklik.
Preaching, *s.* وعظ ایتمکک wā'z-èt-

Preamble, *s.* مقدمه mùkaddimē,
دیباچه dibājē. [rēr.
Precarious, *a.* مقرر غیر ghāyri-mùkār-
Precaution, *s.* حذر hāzar, احتذار ihtī-
zār, احتیاط ihtiyāt, انتباه intibāh;
to take —, صاقنمق sakinmak, کوز
ghyāz-āchmak, حذرا hāzar-
-et, احتیاطلو بولنمق ihtiyātli-būlvn-
mak, انتباهاوزره او intibāh-ūzéré-òl.
Precede, *v.a.* and *n.* سبقتا sàbkāt-et;
مسابقتا mùssābakāt-et; —ding,
سابق sàbik.
Precedence, *s.* مسابقت mùssābakāt.
Precedent, *s.* امثال əmsāl (pl.)
Precept, *s.* قاعدة kā'idē; نصیحت
nāssihāt; ضربمثل zārbi-məssel.
Preceptor, *s.* نصیحتچی nāssihātji,
خواجه khoja.
Precious, *a.* ذی قیمت kīmətli, قیمتلو
zī-kīmət; عزیز 'āzīz; — stone,
زèvhār (pl. جواهر jèwāhir);
— rogue کدکلو چاپقین ghèdikli-
chāpkín. [varta.
Precipice, *s.* یار yār, اوچروم ūchurum,
Precipitate, *a.* —ly, ad. عجله ایله
'āzélē-ila, "علی العجله" 'āz-ʿl-
"āzélē;
— retreat رجعت قهقری rīj'āti-
-kākharā; —, *s.* توز toz, چوکندی
chəkundu; —, *v.a.* اشاغی اتمق
shāghī-ātmak; تعجیلا tā'zīl-et;
—, *v.n.* دیبه چوکمک dibē-chəkmek;
— things, — matters, عجله 'āzélē-
Precipitation, *s.* عجله 'āzélē. [-et.
Precise, *a.* (person) مراقلو mērkli,
اهل دقت əhli-dikkāt; (time, &c.)

تامه tām, تمام tāmām; —, *v.a.*
تعیین tà'yin-et, تفریق tēfrīk-et,
مخصوص برینی کوسترمک māksūs-
-birinī-ghyāsstarmek.

recision, *s.* مراقبه mēraḳ; دقت dik-
kāt; صحت sihhāt.

reclude, *v.a.* مانع او mānī'—ōl.

recocious, *a.* وقتندن اول يتشمش
wāktinden-ēvvēl-yētišmish.

predecessor, *s.* سلف sēlef (*pl.* اسلاف

predestination, *s.* قدر kādr. [ēsalāf].

predicament, *s.* فنا حال fīnahāl.

predicate, *s.* خبر khāḅr.

Predict, *v.a.* وقوعندن اول خبر ویرمک
wūkū'undan-ēvvēl-khāḅr-vērmek,
استخراج āstikhraj-et.

Prediction, *s.* وقوعندن اول خبر ویرمک
wūkū'undan-ēvvēl-khāḅr-vērmek.

Predilection, *s.* میل mēyl. [lik.

Predispose, *v.a.* استعداد ویرمک āsti'
-dād-vērmek.

Predisposition, *s.* استعداد āsti'dād.

Predominant, *a.* غالب ghālib.

Predominate, *v.n.* غالب او ghālib-ōl,
زیاد او ziyādē-ōl.

Preface, *s.* دیباجه mūklāddimē,
مقدمه dibājē; —, *v.n.* بسط مقدمه āsṭi-
-mūklāddimē-et. [tārī'i-rūtbē-et.

Prefer, *v.a.* ترفیع رتبه ā tērijh-et; ترجیح ā

Preferable, *a.* مرجح mūrējjāh.

Preference, *s.* ترجیح tērijh.

Pregnancy, *s.* کبه لک ghēbēlik.

Pregnant, *s.* حامله ghēbē, کبه hāmīlē.

Prejudice, *s.* ضرر zārār, فنالک fānalik;
— against, مؤثر sū'izān; — in

favour, حسن ظن hūssni-zān; vul-
gar —, ظن باطل zānni-bāṭil; —,
v.a. ضرر ā zārār-et; —, ذهنه شی
zihnina-shēy-kōmak.

Prelate, *s.* بسقفوس pīsskoposs.

Premature, *a.* —ly, *ad.* وقتندن اول
wāktindān-ēvvēl, وقتی کمیدن wākti-
ghālmādan.

Premeditate, *v.a.* دوشونوب تورمق
dūshunup-kūrmak, قصدā kāsād-et;
—d, *p.p.* قصدی kāssādi; —dly, *ad.*

عمداً āmdan, قصدā kāsād.

Premier, *s.* صدراعظم ādri-ā'zām (sād-
razām), باش وکیل bāsh-vēkīl.

Premises, *s. pl.* دکان dūkkān, او āv,
(dūkkān), اوطه ōḍa, باغچه bāghcha,
عرصه ārsa, یر yēr, حدود hūdūd;
(logic) مقدمه mūklāddimē (single),
مقدمتین mūklāddimētēyn (double),
مقدمات mūklāddimāt (several).

Premium, *s.* کار kār, باش bāsh, kyār;
اجرت ājret; مکانات mūkyāfāt;
شاکردیه آچمه سی shāghirdiyyē-āk-
chassi.

Preoccupy, *v.a.* ذهننی مشغول ā zihnini-
-mēshghūl-et; —ied, *a.* ذهننی مشغول
zihni-mēshghūl.

Preparation, *s.* تدارک tēdārūk (tēdārīk,
pl. تدارکات tēdārīkyāt); (compound)
ترکیب tērkīb.

Prepare, *v.n.* حاضرلمق hāzīrlanmak,
حاضر او hāzīr-ōl; —, *v.a.* حاضرā
hāzīr-et; — a table, صفره تورمق sōfra-
-kūrmak; (cook) یایمق yāpmak,
پشورمک pīshirmek; (compound)

ترتیباً *tèrkīb-et*; (arrange) *tèrtīb-et*.
 Preponderance, *s.* غلبه *ghalébē*.
 Preponderate, *v.n.* غالباً *ghālib-əl*,
 باصقین کلمک *bāssqīn-ghālmek*.
 Preposition, *s.* حرف جر *hārfi-jèrr*, جار
jārr. [zābt-et].
 Prepossess, *v.a.* کوکل ضبطاً *ghyūngul-*
 Prepossession, *s.* میل *mèyl*; عداوت
 “*ādāvèt*. [-mūghāyir].
 Preposterous, *a.* عقلم مغایر *“āklā-*
 Prerogative, *s.* خاصه *khāssa*.
 Presage, *s.* علامت *“ālāmèt*, دلیل *dèlīl*;
 فال *fāl*; —, *v.a.* علامت‌او *“ālāmèt-*
 اکلتمق *dèlālèt-et*; دلالت *dālāt*,
 انگلامک (*ānnamak*), استخرأج *iss-*
 tikhrāj-et. [bīh-et]; ترتیباً *tèrtīb-et*.
 Prescribe, *v.a.* امرأ *èmr-et*, تنبیه *tèn-*
 Prescription, *s.* حکیم ترتیبی *hèkim-tèr-*
 tībī, رچته *rèchèta*.
 Presence, *s.* حضور *hūzūr*, وارلق *vārīk*,
 موجودیت *mèvjūdīyyèt*, وجود *vūjūd*;
 — of mind, عقلی باشنده اولمقلق
 “*āklī - bāshīnda - òlmaklīk*; فتور
 فطور کتور مامکک *fūtūr-ghètīrmameklīk*;
 to have, to be in possession of — of mind,
 هیچ بوزلمامق *hīch - bōzūlmamak*,
 عقلی باشنده او *“āklī - bāshīnda-əl*,
 هیچ فطور کتور مامک *hīch-fūtūr-ghètīr-*
 mamek.
 Present, *a.* حاضر *hāzīr*, وار *vār*, موجود
mèvjūd, بولنمش *būlnmsh*, بولنور
būlnmsh; شمديکی *shīmdīkī*,
 حالی *hālī*; —, *s.* هدیه *hèdīyyé*;
 پیشکش *piškēsh*; عطیه *“ātīyyé*.

ديکي حال *bākhshish*; شمديکی وقت
shīmdīkī-hāl, شمديکی وقت *shī*
dīkī-wākit, شمدي *shīmdi*, حال *hī*
at —, شمدي *shīmdi*, مديک
shīmdīkī, الحال *əl-hāl*, الان *əl-ā*
hālā; —, *v.a.* عرضاً *“ārz-e*
 تقديم ابرازاً *tākdīm-et*; ابرازاً *ībrāz-e*
 وغرلتمق *ghyāsstērmek*; کوسترمک
dōghrūtmak; — arms! سلام طور
sèlām-dūr; present! نشان ال *nī*
shān-əl. [dīm, ابراز *ībrāz*
 Presentation, *s.* عرض *“ārz*, تقديم *tāk*
 Presently, *ad.* شمدي *shīmdi*, لمان
 برازدن *bīr-* (hēmēn)-*shīmdi*, شمدي
-āzdam. [mūhāfaza].
 Preservation, *s.* حفظ *hīfz*; محافظه
 Preserve, *s.* طاتلو *tātli*, رچل *rèchel*,
 شکرلمه *shèkrlémé*; ترشی *tūrshu*;
 قورو *kōrv*, قورولق *kōrvluk*; —, *v.a.*
 قورومق *kōrumak*, صقلامق *sāklamak*,
 صیانتاً *hīfz-et*, وقایه *vikāyē-et*,
 صیانتاً *hīfz-et*, محافظه *mūhāfaza-et*;
 رچلنی یاپمن *rèchelīnī-yāpman*;
 ترشسینی یاپمن *tūrshusunū-yāpman*;
 —, *v.n.* رچل او *rèchel-əl*;
 ترشی او *tūrshu-əl*. [-èden-kimèssné].
 Preserver, *s.* حفظ آیدن کمنه *hīfz-*
 Preaide, *v.n.* ریاستاً *riyāssèt-et*;
 باشده او *bāshda-əl*. [سر *sēr*.
 President, *s.* رئیس *rè'iss*; باش *bāsh*,
 Presidentship, *s.* ریاست *riyāssèt*.
 Press, *s.* دستگاهی *—-est-*
 منکنه *ghyāhī*; ج
 [p]

ترتيباً tèrkīb-et; (arrange) ترتيباً
tèrtīb-et.
Preponderance, *s.* غلبه ghàlébé.
Preponderate, *v.n.* غالباً ghālib-òl.
Prepossession, *s.* باصقين كلمك
bàssqin-ghèlmek.
Preposition, *s.* حرف جر hàrfi-jèrr, جار
jarr. [zàbt-et.
Prepossess, *v.a.* كوكل ضبطاً ghyùngul-
Prepossession, *s.* عداوت mèyl; ميل
"àdāvēt. [-mùghāyir.
Preposterous, *a.* عقله مغاير "àkla-
Prerogative, *s.* خاصة khāssa.
Presage, *s.* دليل "àlāmèt, علامت dèlīl;
فال fāl; —, *v.a.* "àlāmèt-
-ol, علامت او. [dèlālèt-et; دلالت
ànglamak (ànnamak), استخراچ
istikhrāj-et. [bīh-et; ترتيباً tèrtīb-et.
Prescribe, *v.a.* امرأ èmr-et, تنبيهاً tèn-
Prescription, *s.* هكيم ترميمى hèkim-tèr-
tibi, رچته rèchèta.
Presence, *s.* حضور hùzūr; وارلق vārliq,
موجوديت mèvjūdlyyèt, وجود vùjūd;
— of mind, عقلى باشنده اولمقلق
"àkli - bāshinda - òlmeklik; فتور
fütür-ghètirmameklik; to
have, to be in possession of — of mind,
هچ بوزلمامق hich - bòzlmamak,
"àkli - bāshinda - òl, عقلى باشنده او
هچ فتوركتورمامك hich - fütür-ghètir-
mamek.
Present, *a.* حاضر hāzir, وار vār, موجود
mèvjūd, بولنور bülunur, بولنمش
bülunmush; شمديكى shimdiki,
حالى hālī; —, *s.* هديه hēdiyyé;
پيشكش pishkèsh; عطيه "àtlyyyé;

شمديكى حال bākshish; بخشش
shimdiki-hāl, شمديكى وقت shim-
diki-wàkít, شمدي shimdi, حال hāl;
at —, شمديك shimdik, شمديك
shimdilik, الحال el-hāl, الان el-ān,
حالا hālā; —, *v.a.* "àrz-et,
تقديماً tàkdīm-et; ابرازاً ibrāz-et,
طوغرلتمق ghyàsstzrmek; كوسترمك
dòghrultmak; — arms! سلام طور
sèlām-dür; present! نشان ال nī-
shān-āl. [dīm, ابراز ibrāz.
Presentation, *s.* عرض "àrz, تقديم tàk-
Presently, *ad.* شمدي shimdi, همان
شمدي (hāmēn)-shimdi, براردن bir-
-azdan. [mùhāfaza.
Preservation, *s.* حفظ hifz; محافظه
Preserve, *s.* چالو tātli, رچل rèchel,
شكرمه shèkkrlémé; ترشى türshu;
قورو kòru, قورولق kòruluk; —, *v.a.*
قورومق kòrumak, صقلامق sàklamak,
صيانتاً vikāyē-et, وقايه hifz-et, حفظ
siyānèt-et, محافظه mùhāfaza-et;
رچلنى ياپمق rèchelini-yāpmak;
ترشيسنى ياپمق türshusun-yāpmak;
—, *v.n.* رچل او rèchel-òl;
türshu-òl. [-èden-klmèssné.
Preserver, *s.* حفظ ايدن كمنه hifz-
Preside, *v.n.* رياستاً riyāsèt-et;
باشده او bāshda-òl. [sèr.
President, *s.* رئيس rè'iss; باش bāsh,
Presidentship, *s.* رياست riyāsèt.
Press, *s.* باصمه دستكاهى bāssma-dèst-
ghyāhi; جندره mènghēnē; منكنه
jèndéré, باصقى bāsski; طولاب dōlap,
باصمه جيلر اصنافى bāss-
yùk; يوك

اسقندیل ا یوقلمق yòklamak, اسقندیل
 -indil-et, میل صوتمق mil-sòkmak.
 طوغریلقی استقامت istikâmet, طوغریلقی
 -iruluk, راستی râstî.
 دعوی عملی dâ"vâyi-"âmâlî.
 شہلو şühûlî.
 خرطوم khòrtûm.
 حاصل او چیقماق chikmak, حاصل او
 -sâl-òl, نشتا nesh'èt-et, ترتب
 -ettub-et, لازم کلمک lâzim-ghâlmek;
 الت طرفنی سویلمک alt-târafını-sù-
 veylâmek; کچمک ghêchmek; ایلرو
 دعوا dâ"vâ. [pl. دعوا dâ"vâ.
 معامله mü"âmélâ; —, s.
 حاصلات hâssîlât.
 اعمال üssûl; اعمال i"mâl;
 دعوا dâ"vâ. [نشتا nesh'èt.
 حصول hûssûl, الای alâi.
 اعلان i"lân-et, ندا nidâ-et, اعلان i"lân.
 ایشنی صگریه براتمق ishîni-sòngraya-brâkmak.
 تأخر tâ"âkhhur.
 مولد müvellid.
 الملق bûlmak, الملق bûlmak, حاصل
 -ghêtmek, الکتورمک hâssîl-et, استحصال
 -et, استحصال tâhsîl-et, استیصال
 -et.
 بذول müssrif, مسرف müssrif;
 اسراف issraf; مبدولیت
 -ity, s. مبدولیت mèbzûlîyyèt. [چوق chòk.
 عجیب "âjîb; بیوک bîuk;
 معجزه mü"jîzâ.
 حاصل hâssîl-et, ویرمک vîrmek;
 احضار ihzâr-et, چیقارمق

chikârmak, کوسترمک ghyâstèrmek,
 میدانہ قومتق mèydâna-kòmak, ابراز
 -et; اشهاد ishhad-et; —, s.
 حاصلات hâssîlât (pl.); ثمره sèmerâ;
 محصول mâhsûl.
 محصول mâhsûl.
 حصول hûssûl; اثر êsser.
 عادی "adî; دینه غیر معتلقی
 -ghâyri- mûta"allik; مقتضای
 دیانته مغایر اولان mùktâzâyî-diyânêta-
 -mûghâyir-òlan; —, v.a. مبارک نسنه
 حقدنه مغایر احترام اوضاعه مباشرتاً
 -nèssnè-hâkkînda-mûghâyîri-
 -ihtirâm-êvzâ"â-mûbâshêret-et.
 اقرارا "âlkân-ikrâr-et, علناً
 دعواسنده dâ"wâssînda-òl, صاتمق
 مدرسلک mùdèrrisslik-et, تدریسيله
 مشغول او tèdrîssîla - mèsh-
 -ghûl-òl.
 اقرار علنی İkrâr-"âlkânî;
 ادعا iddî"â; دعوی mèshghûlîyyèt,
 حرفت hîrfèt, صنعت sânmak.
 معلم mü"allîm. [khòja,
 مدرس mùdèrrîss; خواجه
 مهارت mâhârèt.
 ماهر mâhir.
 رسم مسنم rèssemi-mùssènnem;
 یان باتشی رسمی yân-bâkîshî-rèssemi.
 قزاند کزاندج kyâr, قزاندج kâzâncj;
 نفع nef'â; منفعت mènfa"ât;
 قزانمق kyâr-et, کارا kyâr-
 -et, انتفاع intifa"â-et, کورمک
 فائده گنده فائده فâ'idê-
 -ghâyrmek, مند او فائده فâ'idê-
 -mènd-òl; —, v.a. کار ویرمک kyâr-
 -vèrmek, فائده ویرمک fâ'idê-vèrmek,

- فائده ا fa'idé - et, فائده او fa'idé - ðl,
فائده سی او fa'idéssi-ðl, فائده او
fa'i-
ðli-ðl.
- Profligacy, *s.* فسق چا بقینلی chāpkīnlīk,
فسق و فجور fīssq-u-fūjūr, سفاهت sēfahāt.
- Profligate, *a.* سفیه چا بقین chāpkīn,
سفیه sēfih, ناجر fāssak, فاسق fājir.
- Profound, *a.* درین dērīn, عمیق "āmīk;
—ly learned, متبحر mūtēbāhhir.
- Profoundness, Profundity, *s.* درینک
dērīnlīk.
- Profuse, *a.* مبالغه بول bōl, غنی ghanī;
مصرف mūssarīf; بذول bēzūl.
- Profusion, *s.* چوققلی chōkklīk.
- Progenitor, *s.* جد jēdd.
- Progeny, *s.* ذریت zūriyyēt.
- Prognostic, *s.* علامت "ālāmēt.
- Programme, *s.* لائحه lā'ihā.
- Progress, *s.* ترقی ilerilēyīsh;
ترقی tērākki; —, *v.n.* ایلرولمک ilerilē-
mek, گتمک ghitmek.
- Prohibit, *v.a.* ممنوع yāssak-et,
ممنوع mēmnū "-et, نهی nēhy-et.
- Prohibition, *s.* یساق yāssak; نهی nēhy.
- Project, *s.* مطالعه tāssāvur, تصور mūtāla
"ā; —, *v.a.* تصور tāssāvur-et,
مطالعه mūtāla"ā-et; اتمک ātmak,
انداخت āndākht-et, رمی rēmy-et;
ایتمک ētmek; —, *v.n.* چیقمت
chīkmak, ایلرولمک ilerī-ghālmek,
اوزامت ōzāmak.
- Projectile, *s.* جسم مرمی jīssmī-mārmī.
- Prolific, *a.* بربکلو bērēkklī; یدک ویرن
yēdi-vērēn; مضمیر mūssamir, محصولداری
mahsūldār.
- Prolix, *a.* مبالغه ōzun, مفصل mūfāssāl.
- Prologue, *s.* مقدمه mūkkāddimē.
- Prolong, *v.a.* اوزاتمک ōzātmak, صد ا
mēdd-et, استقامتی اوزر اخرج
issti-
kāmēti-ūzārē-ikhrāj-et.
- Promenade, *s.* سیر و تماشا sēyr-
-u-tāmāshā; سیر سیر سیر سیر sēyr-
yērī, مسیره mēssirē, مسیره گاه
mēssirēghyāh, مسیر mēssir;
—, *v.n.* گزیمک ghēzmek,
طولاشمتک dōlashmak; —, *v.a.*
طولاشدرمک ghēzdirmek,
دولاشدیرمک dōlāshdirmak.
- Promiscuous, *a.* قارشمک kārīshīk.
- Promise, *s.* وعده sēz, وعد vā'd;
—, *v.a.* وعده سوز sēz-vērnek,
وعد vā'd-et;
—, *v.n.* گورنمک ghyārūnmek,
امید ōmīd-vērnek.
- Promontory, *s.* بورون bōrun.
- Promote, *v.a.* ویرمه رتبه rūtbē-vērnek,
پاردم ا یاردم ا ترفیع tārīfī"i-rūtbē-et;
یاردم-et, معاونت mū"āvenēt-et,
ایلرولتمک ilerilētmek.
- Promotion, *s.* ترفیع رتبه tārīfī"i-rūtbē.
- Prompt, *a.* چابک chābīk, تیز tīz
"tēz, سریع sērī"i; سیرعتلو sūr"ātli,
—, *v.a.* عقلنهش قومق "āklīna-ahēy-
-kōmak; اوکرتیمک ōkirtīm-
"ghārētmek, تعلیم tā"līm-et.
- Promptitude, *s.* چابکلیک chābīklīk.
- Promulgate, *v.a.* اعلان ā"lān-et, نشر
nēshr-et, یایمق yāymak.
- Prone, *a.* میال mēyyāl, مستعد mūss-
tā"idd; یوزقوین yūzu-kōyun.
- Pronoun, *s.* ضمیر zāmīr.
- Pronounce, *v.a.* تلفظ tēlāffuz - et;

اغزما *aghza-almak*, قاله المقي *kāla-mak*, تفوفا *təfəvvuh-et*.
 Pronunciation, *s.* تلفظ *təllāfuz*.
 اثبات *issbāt*, سند *səned*,
 فرقان *būzjət*, برهان *būrhān*,
 دليل *dəlīl*; سلطان *sūltān*,
 شاهد *shāhid*; امتحان *imtihān*,
 قوام *kārār*, قرار *təjrabə*;
 تصحيح *təshīh*; تصحيح *təshīh*;
 رسماً *rəssmīng*; رسماً *rəssmīng*;
 قبول *kābūl*; قبول *kābūl*;
 قورقمز *kōrkūmz*, طيانور *dāyānūr*.
 دستک *dəstək*, طباق *dāyak*,
 دستک اورمتی *dəstək-wūrmak*,
 طوتدرمتی *tūtūdrək*;
 اولاد يتشدرمک *əvlād-
 yətishdirmek*, چوچق ياپمق *chōjvk-
 yāpmak*; ياورى ياپمق *yāvri-yāpmak*;
 تورتمک *tūrtmek*; نشرا *nəshr-et*,
 يایمق *yāymak*. [نشر *nəshr*.]
 ايلاډ *ilād*; تولد *təvəllud*;
 يوروتمک *yūrutmek*, سوق *sūvk-et*,
 تحريك *tāhrik-et*, سورمک *sūrmek*.
 ميل *məyl*. [سورمک *sūrmek*.]
 مناسب *mūnāssib*, لايتى *lāyik*,
 سزا *səzā*, شايان *shāyān*;
 شايستە *shāyəsstə*, جسبان *jūsbān*;
 كندى *kəndi*, اراب *ərbāb*, اهل *əhl*,
 اصل كندى *əsl-kəndi*, اصل *əsl*,
 ذاتى *zātī*; خاص *khāssa*.
 مال *māl*, منال *mənāl*,
 واريت *vārīyyət*; خاصه *khāssa*.

Prophecy, *s.* پيغمبر طرفندن ويريلن خبر *pəy-
 ghāmbər-tərəfindən-vərilən-khābər*.
 Prophecy, *v.s.* خبر ملهه اخبارا *khābəri -
 mūlhəmi - ikhbār - et*,
 الهام طريقه ناسه غائبدن خبر ويرمک *ilhām -
 tārikīla-nāssa - ghā'ibdən -
 khābər - vārmek*, پيغمبرلك *pəy-
 ghāmbərlik-et*; مستقبلدن بحثله قطعيا *mūstākbəldən -
 bāhsələ - kāt"yyən-hükən-et*.
 Prophet, *s.* پيغمبر *pəyghāmbər*, رسول *rəssūl*,
 نبي *nəbī*. [فakātinī-tāhsīl-et].
 Propitiate, *v.a.* شفقتنى تحصيل *shə-
 shəftənī-təhsevīl*.
 Propitious, *a.* مساعد *mūssā'id*.
 Proportion, *s.* تناسب *nəsbət*; اربع متناسبه *tənāssub*;
 rule of — *ərbā'i - mūtenāssébé*; —, *v.a.*
 تناسب اوزره تقسيم *tənāssub-üzərə-təqsīm*;
 نسبتد ياپمق *nəsbətindā-yāpmak*.
 Proportionate, *a.* متناسب *mūtenāssib*.
 Proposal, *s.* تڪليف *təklīf*.
 Propose, *v.a.* تڪليف *təklīf-et*; —, *v.s.*
 نيت *nīyyət-et*, قورمتى *kōrmak*;
 ديمک *dəmek*, سويلمک *sūwēylmek*;
 طالب او *tālib-əl*, كندىنى عرض *kəndīnī-
 ərz-et*.
 Proposition, *s.* قول *kāvl*, دعوى *dā"wā*,
 سوز *səz*, لکردى *lākirdi*; قصيه *kāzīyyē*.
 Propound, *v.a.* درميان *dār-məyān-et*,
 بسط *bāsst-et*, بيان *bəyān-et*.
 Proprietor, *m.* Proprietress, *f. s.* مال *māl*,
 ملك *mūlk*; صاحبه *sāhibi*; ملك *mūlk*,
 صاحب *sāhib*.
 Propriety, *s.* مناسبت *mūnāssébet*.

Prorogation, *s.* تعطيل tà"tīl.
 Prorogue, *v.a.* تعطيل tà"tīl-et.
 Prosaic, *a.* منثور mēnsūr; نقلت ويرر
 Prose, *n.* نثر nēss (nēssir). [sīklet-vērir.
 Prosecute, *v.a.* مجرمه دعوى اچمتی mōj-
 rima - dà"wa - āchmak, دعواچى او
 dà"wāji-ōl; دوام dēwām-et.
 Prosecution, *v.a.* دعوا اچمقتی dà"wa-
 āchmaklīk.
 Prosecutor, *s.* جرمه دعوا سنده مدعى اولان
 جرمه jūnha - dà"wassinda - mūddā"i -
 ōlan-ādām. [dānamē.
 Proselyte, *s.* دونه مهتدی mūhtēdī,
 Prosody, *s.* عروض "ārūz.
 Prospect, *s.* نظارت nāzārēt; امید
 ūmid, مامل mē"mūl.
 Prospectus, *s.* اعلانامه i"lān-nāmē.
 Prosper, *v.s.* فلاح بولمتی fēlāh-būlmet,
 ایشی طوغری کتمک ishi-dōğrū-
 ghītmek, ایشی یولنده او ishi-yōlūnda-
 ōl.
 Prosperity, *s.* دولت dēvlēt, اقبال ikbāl.
 Prosperous, *a.* صاحب دولت و اقبال
 sāhibi - dēvlēt - vā-ikbāl; مساعد
 mūssā"īd.
 Prostitute, *s.* فاحشه fāhishē, صوقاق
 صوکاق sōkāk-(ōrossossu); —, *v.a.*
 فاحشه کى راست کنه رامā fāhishē-
 ghībi-rāst-ghālēna-rām-et; — one's
 self, فاحشه لک, fāhishē-ōl, فاحشه لیک
 fāhishēlik-et.
 Prostitution, *s.* فاحشه لیک fāhishēlik.
 Prostrate, *a.* یوزی قوین yūzu-kōyun;
 —, *v.a.* یقیمت yīqmet, چاریمت
 yāra - chārpmet; قوتنى کسمک

kūvvetini - kēssmek; بوغمتی
 kēdēra-bōğmak.
 Prostration, *s.* یره اتمقتی yēra-ātmet.
 مجالسلیک mējālsizlik.
 Protect, *v.a.* حفظ hifz-et, قضا
 mūhāfaza - et, حمایه hīmāyē -
 یره ارقه او aīyānēt-et; ارقه arkā
 تاصب tāssāhhub-et. [hīmā
 Protection, *s.* محافظه mūhāfaza; مایه
 Protector, *s.* محافظ hāfiz, محافظ
 hāmī; ارقه arkā; محافظه māhfa;
 Pro tem., *ad.* موقتاً mūwākkatan.
 Protest, *s.* پروتستو prōtēssto; —, *v.*
 پروتستو ویرمک prōtēssto - vērmek
 ادعا ایدد idddī"i
 -et, قویاً بیان kavīyyan - bēyān-et
 پروتستو prōtēssto-et.
 Protestant, *a.* پروتستانت prōtesstānt
 —, *s.* پروتستانت prōtesstānt.
 Protestantism, *s.* پروتستانتلیک prōtesst-
 tāntlik.
 Protocol, *s.* مضبته māzbata. [tāntlik.
 Protract, *v.a.* اوزاتمق ōzātmak, تمديد
 tēmdīd-et; رسم rēssm-et.
 Proud, *s.* کبرلو kibirli, متکبر mūtē-
 kēbbir, فضول fādōl (fōdūl), فرعون
 fir"āvn; مفتخر mūftākhir.
 Prove, *v.a.* اثبات isbāt-et; —, *v.s.*
 چیقمت chīqmet. [-sāmān.
 Provender, *v.s.* اورتاریه صمان ōt-ārpa-
 Proverb, *s.* ضرب مثل zārbi-mēssel,
 لکردی lākirdī.
 Proverbial, *a.* ضرب مثل حکمنه کیرمش
 zārbi-mēssel-hākmuna-ghīrmish.
 Provide, *v.a.* تدارک tēdārūk-et(-rik);
 ترتیب tārtīb-et; ویرمک vērmek;

-fir, *v.n.* تعيشنى ويرمك tà'ayyu-
 ma - vèrmek, حوائجنى ويرمك
 t'ijimi - vèrmek, باقمق bàkmaq,
 خدمت بولمق bèsalémek; بولمق
 bèsalémek - b'ulmak, خدمته صورتى
 b'émétà-sòkmaq; — ded that, شو
 بشرطانكه sh'ù - shàrtla - ki, بشرط
 shàrti - in - ki.
 Providence, *s.* عاقبت انديشلك "àki-
 et-èndiashlik, عقل "àk, بصيرت
 b'ssiret; حق تعالى Allāh, الله h'akk-
 tā'ālā; حافظ hāfiz, رزاق rēzzāk;
 عنایت p'èrvèrdighyār; پروردگار
 p'āyret, مرحمت ihsān, احسان
 m'irhāmet. [ish.]
 Province, *s.* ايالت èyālet; وظيفه wāzifē,
 Provision, *s.* تدارك tēdāruk (-ik);
 شرط shàrt; — *s.* *pl.* ذخيره zākhirē (*pl.*
 zākhā'ir). [irāsē.
 Provocation, *s.* اغصاب ighzāb; ايراث
 dārāmtq, دارلدمق k'èzdirmak, *v.a.*
 سبب او irāsē-et, ايراثا
 sēbeb-òl.
 Proximity, *s.* قرب k'ùrb, جوار jiwār.
 Proxy, *s.* وكيل vèkil; وكالتنامه vèkyālet-
 -nāmē. [b'ssiretli.] بصيرتلى
 Prudent, *a.* عاقل "àk, عاقلو "àk, عاقلو
 Prune, *s.* قورواريك k'ùru-èrik; —, *v.a.*
 بودامق b'òdamak.
 Prussia, *s.* پروسيا دولتى Prūssia-d'èvleti.
 Prussian, *s.* and *a.* پروسيالى Prūssiāli.
 Puberty, *s.* بلوغ b'ulūgh.
 Public, *a.* على "àlāni; رسمى r'èssmī;

بلكك mīrī, ميرى "òmūmī" عمومى
 bèghlik; عامرة "āmīrē; معمورة
 m'ā'mūrē; خاص khāss; — paper,
 غزته ghàzēta; — house, ميخانه mèy-
 -khānē, لوقانده l'òkānda; — service,
 دولت خدمتى d'èvlet-kh'èdmēti (hiz-);
 خلقى nāss, ناس "ālm, عالم *s.* —,
 اورته لى òrtalīk; جمهور j'umhūr.
 Publican, *s.* ميخانه جى mèy-khānēji.
 Publication, *s.* نشر nēshr.
 Public-house, *s.* ميخانه mey-khānē.
 Publish, *v.a.* اعلانا i'lān-et, نشر nēshr-
 -et; باصمق b'āssmaq, طبع tàb"-et,
 طبع وتمثيل tàb"-v-t'èmsil-et.
 Publisher, *s.* كتابجى kitābjī.
 Puddle, *s.* گول ghyāl; — about, *v.n.*
 چامورلده كزىنم chām'ūrlarda-ghē-
 zinmek. ["ābess, صاچمه s'āchma.
 Puerile, *a.* چوجقلى ch'òj'ukluk, عبث
 Pugilism, *s.* مشته غوغاسى تعليمى صنعتى
 m'ùsh'ta-kāwghassi-tā'limi-sàn "āti.
 Pugilist, *s.* مشته غوغاسىجى m'ùsh'tē-
 -kāwghassiiji.
 Puke, *v.n.* قوتورمق k'ùssmaq, قوسمق
 k'ay-gh'ètirmek, استفراغ istifragh-et.
 Pull, *s.* چكش ch'èksh; —, *v.a.* چكك
 ch'èkmaq; — back, *v.a.* چكك
 gh'èri-ch'èkmaq; —, *v.n.* كىرو چكلك
 gh'èri-ch'èkilmek; — down, يقمى
 y'ikmaq, هدم h'èdm - et; دوشرمك
 d'ùshurmek; — in, چيقارمق
 ch'èri-ch'èkmaq; — off, چيقارمق
 ch'ik'armak, اندرمك èndirmek;
 قوپارمق k'òp'armak; — out, طيشارى
 d'ishāri - ch'èkmaq; سوكمك

sàkmek, چيقارمق chikàrmak; —
 up, *v.a.* سوكمك sàkmek, چيقارمق
 chikàrmak; ضابطه كوترمك zàbita-
 ghyèturmek; — —, *v.n.* دورمق
 dōrmak. [biyumush-pilij.]
 Pullet, *s.* كنج طاوق ghènj-tàwuk,
 Pulley, *s.* مقرة màkara. [ghkra-mènsüb.
 Pulmonary, *a.* اق جكرة منسوب àk-jì-
 Pulp, *s.* ميوونك اتى mèyväning-ètì;
 لابهكى هيئت làpa-ghibi-hèy'èt.
 Pulpit, *s.* منبر كرمى kyürsi, minbar.
 Pulsate, *v.n.* نبض كى اورمق nàbz-ghibi-
 -wūrmak. [-hàrèkèti.
 Pulsation, *s.* نبض حرکتى nàbz-in-
 Pulse, *s.* نبض nàbz; حيويات hùbùbāt.
 Pulverize, *v.a.* توزا tòz-et, سحقا sàhk-
 -et, ازمك èzmek. [-tashì.
 Pumice-stone, *s.* سونكر طاشى sùnghkr-
 Pump, *s.* طلومبه tōlumba; اينجه قوندره
 injä - kùndora; —, *v.a.* طلومبه
 طلومبه tōlumba-lahlstmek; اينجه
 طلومبه tōlumba-ila-chekmek (or
 اغزندن لقردى قابمق), الماك àlmak,
 àghzindan-làkirdi-kàpmak.
 Pumpkin, *s.* قباق kàbak.
 Pun, *s.* مضمون màzmun; —, *v.n.*
 مضمون سويلمك màzmun-sùwèylè-
 mek.
 Punctual, *a.* وقتيله گلان wàktìla-ghàlan.
 Punctuality, *s.* وقتيله كملك wàktìla-
 -gèlmeklik. [-wàktinda.
 Punctually, *ad.* وقتلو وقتنده wàktìli-
 Punctuate, *v.a.* طورات يرلرينى اشارت ا
 dōrak-yàrlrini-lshāret-et.
 Punctuation, *s.* طورات يرلرينى اشارت

ايتمكك dōrak - yàrlrini - lshāret -
 ètmeklik.

Pungent, *a.* سرت sèrt, كسكين kèsskin.
 Punish, *v.a.* تاديپا tè'dīb-et, تكديرا
 tèkdir - et, مجازاتا mùjāzāt - et,
 جزاسنى ويرمك jèzāsini - vèrmek;
 اينجتمك injitmek.
 Punishment, *s.* تاديپ tè'dīb, مجازات
 mùjāzāt, عقوبت jèzā, جزا jèzā, "òkùbèt.
 Punning, *s.* مضمون سويلمكك màzmun-
 -sùwèylèmeklik.
 Punster, *s.* مضمونچى màzmunçü.
 Puny, *a.* عليل "àlil.
 Pup, *s.* كوپك ياوريسى kyùpek-yàvrissi.
 Pupil, *s.* شاكرد shàghird, تلميذ tèlmiz;
 وصى به سپارش اولنمش يتيم wàssiya-
 -sipāriah-òlunmush-yètìm; — of the
 eye, مردمك ghyàz-bèbègħi, كوز بىكى
 انسان mèrdumèki - chèshim, چشم
 العين insānu-'l- "āyn.
 Puppy, *s.* كوپك ياوريسى kyùpek-
 -yàvrissu; ادبىز قاطر, èdebsiz-kàtìr.
 Purchase, *s.* ساتون النان شى àltin-àlınan-
 -shèy; شرا shirā, الم àlim, الش àlish,
 جرائقال قوتى; اشترا ishtirā, سئد sited;
 مسند قوت; jèrri - èsskāl - kùvvètì;
 واسطه قوت; wāssi-
 ta'i - kùvvèt; —, *v.a.* الماك àlmak,
 اشترا ishtirā, ساتون الماك àltin-àlmak.
 Purchaser, *s.* مشتري mùshteri. [-et.
 Pure, *a.* صافى khāliis, صافى safi,
 ظاهر tāhir, پاک pāk, تميز tèmiz;
 Purgative, *a. and s.* مهسل mùssahl.
 Purgatory, *s.* اعراف à'rāf, برزخ bərzākh.

Purge, *s.* مهسل mùssihil; —, *v.a.* عمل
تميزلمك *aməl - vèrmek*; ويرمك
tèimizlèmek.

Purify, *v.a.* تطهيرا tèimizlèmek, تصفيه
tassfiyyè-et.

Purity, *s.* خالصتى tèimizlik, خالصتى
khāliisslik, صفوت safvèt; عفت
"iffèt, باكدامنلك "issmet, عصمت
pākdāmnik; طهارت tahrèt.

Purloin, *v.a.* سرقتا chālmak, چالمتق
sirklāt-et.

Purple, *a.* مور mòr; —, *s.* كسوت
kissvèti-pādishāhi, پادشاهى

Purport, *s.* معنا mà'āl, مأل mà'al, *nà*,
فحوى fāhwà, مفهوم mèfhūm; —, *v.n.*
مألندو mà'alinda-òl.

Purpose, *s.* نيت nlyyèt, مرام mèrām;
—, *v.a.* قورمتق kùrmak, نيتا nlyyèt-
-et; on —, مخصوص màkhsūs; قصداً
kāsadā, عمدā "āmdān.

Purée, *s.* كيسه kèyssè, هميان hìmyān;
(sum of 500 piastres) كيسه آنچه
kèyssè-ākcha. [jassi.

Purser, *s.* كمى خواجدهسى ghèmi-khò-

Purshain, *s.* سميرزوت sèmiz-òt.

Pursue, *v.a.* قوغالمق kòghalamak,
پيشنه دوشمك tà"kīb-et; تعقيب
pèshina-dùshmek; دوام dèwām-et,
مشغول mèshghūl-òl.

Pursuit, *s.* تعقيب tà"kīb. [-mè'mūrv.

Purveyor, *s.* ذخيره مأمورى zākhiré-

Pus, *s.* ارنك bring, جراحت jèrahèt.

Push, *v.a.* ايتمك itmek, سورمك sùr-
mek, قاتمق kākmaq; — back, *v.a.*

سورمك ghèri-sùrmek; — —,

v.n. كيرولمك ghèrilèmek; — in, *v.a.*

صوقلمق sòkmaq; — —, *v.n.* صوقلمق

sòkulmaq; — on, *v.n.* ايلرو سورمك

ilèri-sùrmek; — out, *v.a.* طيشارى

طيشارى dihhàri-sùrmek; — —, *v.n.*

طيشارى چيقتق dihhàri-chikmaq.

Pushanimity, *s.* قورقالمق kòrkaklik,

اوچق] ùchuk, جين jùbn.

Pustule, *s.* سويلجه sivilja, چيان chhàn,

Put, *v.a.* قومق kòmaq, وضع wàz"-et;

— about, *v.a.* راحت براقمامق rāhat-

-brākmamak; — —, *v.n.* كمى لى

ghèmiyi-chèvmek; — a

stop to, منع mà"-et; — away,

يرينه قومق yèrina-

-kòmaq; — دفعā dèf"-et; بوشامق

bòhamak; — back, *v.n.* كىرو

ghèri-dènmek; — —, *v.a.*

كىرو قومق ghèri-kòmaq; — by,

صاقلماق sàklamak; اذرا idārè-et;

— down, باصدمق bàssèdirmak,

باصمق bàssèmak; — -et; منع

چيقارمق yàtirmak; — forth,

چيکارمق chikarmak; اوزاتمق ùzàtmak;

òchmak; طيشارى dihhàri-et; —

forward, درپشا dèr-pish-et; — in

fear, قورقمق kòrkutmaq; — in for,

غزته غزته tàlib-òl; — in print,

باصمق ghàzètaya-bàssèmak; — off,

چيکارمق chikarmak; — -et; دفعā dèf"-et;

صكويه sòngraya - brākmak,

تأخيرا tà'khir - et; — — one's

clothes, صوينمق sòyunmak; —

on, *v.a.* كيمك ghlymek; طاتمق

tâkinmak; — out, سوندرمک sən-durmek, اطفأ itfā-et; چيقارمق chikarmak; اوزاتمق achmak; اوزاتمق üzltmek; — — at interest, فائضه fā'iza-vèrmek, فائضه ياترمق fā'iza-yàtirmak; — out of conceit, قيرمق kirmak, بورننى قيرمق bürnünv-kirmak; — — — — with, بزدرمک bèzdirmek; — up, v.a. قونمق kònmak, كوناك kònak-et, انمک ènmek; — —, v.a. يرينه قومق yèrina-kòmak; — — for sale, ساتيلق saltilik-et; — — to auction, مزاده ويرمک mè-zāda-vèrmek; — up with, صبرا sàbr-et, چكمك chèkmek, تحملما tà-hàmmul-et; اوينه انمک èvina-ènmek, اونداه مسافر او èvinda - mùssāfir - òl; — upon, اداत्मق àldatmak; ازيتا èziyyèt-et, راحتسرا rāhatsiz-et.

Putrefy, v.a. چورومك chürumek, قورمق kòkmak. [màtə'λfin.

Putrid, a. قورمقش kòkmush, متعفن.

Putty, s. جامجى معجونى jəmji-mà'jūn; —, v.a. معجونلمق mà'jūnlamak.

Puzzle, s. ياكلتماج yàngiltmāj (yànilt-), ياكلتمق oyonjak; —, v.a. ياكلتمق yàngiltmak (yànilt-), شاشتمق shə-shirtmak.

Pyramid, s. اهرام èhrām; the pyramids of Egypt, فرعون ديه لرى fir'avn-tèpé-léri.

Pyramidal, a. اهرامى الشكل èhrāmlyu-'sh-shèkil.

Pyrotechnics, s. pl. فشكجيك صنعتى fshènkjilik-sàn 'àti (fshèk-).

Q.

Quack, s. يالندن هكيم yàlndan-hèy-kim, بوقدن هكيم bòkdan-hèykim, حقه باز hòkkabāz; اوردك سسى èr-dek-sèssi; —, v.a. لعنى علم معالجه لā-“àn-“ilmin-mù“ālèjé-et; —, v.a. اوردك سسا èrdek-sèss-et; اوردك èrdek-ghibi-sèss-et.

Quadrangle, s. اورته سى حولى درت يانى àrtesse-hàvli-dàrt-yàni-binā-òlan-hèy'et.

Quadrant, s. ربع دائره rüb'i-dā'iré; اوتتانت òktànt.

Quadrilateral, s. and s. ذو اربعة الاضلاع zū - èrbā“atv-l-àdlā“, درت كوشه därt-kyshé.

Quadrille, s. بر نوع رقص bir-nev“i-ràkas.

Quadruped, s. درت اياقوحيوان därt-àyakli-häywān, چاريا chàrpā.

Quadruple, s. درت درت قات därt-kāt, درت قات därt-misali; —, v.a. درت قات او därt-kāt-et; —, v.a. درت قات او därt-kāt-òl.

Quaff, v.a. اچمك ichmek, اتمق atmak, چاقمق chàkmek. [lik.

Quagmire, s. بتاقلى batak, بتاقى batak.

Quail, s. بلدرجين bəldurjin; —, v.a. قورمقش kòkmak, يلمق yilmak.

Quaint, a. عجيب èjīb, تحاف tühāf (àjā'ib).

Quake, v.a. تتره مک titrèmek, درته مک ditrèmek, لرزان lèrzān-òl.

Qualification, s. استحقاق istihkāk; صورت استحقاق sūrèti - istihkāk;

تعدیل *istissnā*, اعتراض *tirāz*, استناد
تأدیل *tā'dīl*, تنبیہ *tēnbīh*, شرط *shārt*.

qualify, *v.a.* استحقاق *tā'dīl-et*; *v.a.* وسیله *istihkāk - vārmek*, ویرمک
vessīlē'i-istihkāk-ōl; —, *v.a.* استحقاق کسب *istihkāk-
kēssab-et*.

quality, *s.* خاصه کیفیت *keyfiyyet*,
khāssa; جنس *sōy*, رتبه *rūtbē*;
jīnss.

realm, *s.* گول بولانسی *ghyāngul-bū-
lānmāssi*, یورک بولانسیسی *yūrēk-bū-
lāndīssi*; — of conscience, شبهه
shūbhē; ندامت *nēdāmēt*.

Quantity, *s.* مقدار *kēmīyyēt*, کمیت
mīqdār, قدر *kādr (kādar)*.

Quarantine, *s.* قرانتینه *kārantīna*; تحفظ
tāhāffuz-khānē.

Quarrel, *s.* غوغا (*kāwgha*), نزاع *nizā*,
بوزشمتی *mūnāza'a*; —, *v.s.* نزاع
bōzvāhmak; غوغا (*kāwgha*)-*et*,
nizā"-*et*.

Quarry, *s.* آو طاش اوجاغی *tāsh-ōjaghī*; آو
āv, شکار *shīkāyār*, صید *sāyd*;
چیقارمتی *bīynk-ōk*; —, *v.a.* ایشلمک
chīkārmak; ایشلمک *ishlātmek*.

Quart, *s.* ایکوزسکسان درهمک اولجی *īkīyuz-
sēksān-dīrhēmlik-ōlchū*.

Quarter, *s.* ربع *dārtā-bīr*, درتدوبر
rūb, چاریک *chār-yēk (chēyrek)*;
دیلیم *dīlīm*; طرف *tāraf*, یان *yān*,
جانب *jānīb*, سو *sū*; حوالی *hāwālī*;
سکزکیلهک ذخیره *zkhīrē*; جهت
jēhēt; ایشلمک *ishlātmek*;
اولجیسی *ōlchīssi*; —, *s. pl.* قوناق *kōnāk*;

دائرہ *dā'irē*; اوپه *ōda*; —, *v.a.*
اوپورتمی *dārda-bālmek*; قوناق
ōturmak, قوناق *kōnāk-et*; winter-
quarters, قشلا *kīshla*, قشلاق *kīshlāk*,
قشلاغ *kīshlāgh*.

Quarterdeck, *s.* کورته نک تیچ طرفی *ghyūghērtāning-
kīch-tārafi*.

Quatrain, *s.* رباعی *rūbā'i*.

Quay, *s.* اسکله *issklē*, ریختم *rīkhtīm*.

Queen, *s.* قرالجه *kērāljeha*.

Queer, *a.* عجیب *"ājā'ib (ajā'ib)*.

Quell, *v.a.* حقندن *bāssedīrmak*, باصدرمتی
کلمک *hākkīndm - ghālmek*, زجرا
zējr-et.

Quench, *v.a.* سوندرمک *sēndūrmek*,
اطفا *itfā-et*; صوسزلق دفع *sūssuzlūk-
dēf*"-*et*.

Query, *s.* سؤال *sū'āl*; جای سؤال *jāyi-
sū'āl*; —, *v.s.* شبهه *shūbhē-et*.

Quest, *s.* آرامقلی *āramqlīk*; to go in
— of, کیدوب آرامتی *ghīdūp-āramāk*.

Question, *s.* سؤال *sū'āl*; آدیت *ēzlyyēt*,
سؤال *shīkēnjē*; —, *v.a.* سؤال
sū'āl-et, سؤال *sū'āl-sōrmak*; صورتی
استنطاق *istintāk-et*; شبهه *shūbhē-
et*; to put to the —, آدیت *ēzlyyēt-et*.

Quick, *a.* تیز *chābāk*, تیز *tīz (tēz)*,
جانلو *sērī*, سرعتلو *sūr'ātli*; حیوانک
hāy, حیوانک *hāy*; دیری *dīrī*, ز
zānlī, ات *ēt*, دیریاتی *hāywāning-dīrī-ētī*.

Quicken, *v.a.* تسریع *tā'zīl-et*, تسریع
tēsārī"-*et*; ویرمک *zān-vārmek*,
دیرلمک *zānlāndīrmak*, جانلندرمتی
دیرلمک *dīrlātmek*, احیا *ihyā-et*;

- dirilmek ; چوغى دیرلمك chòjvghu-
-dirilmek. [mish-kirèch.
- Quicklime, *s.* سونماش كيرچ sənma-
Quickly, *ad.* چابك chàbək.
- Quickmatch, *s.* فتيل fitil.
- Quickness, *s.* چابكلك chàbèklèk.
- Quicksilver, *s.* جيوه jiwā, زيبق zibək.
- Quiet, *a.* صوص sùss; اوصولو ùsslu,
تمكينلو tèmkinli, سكونتو sùkyūnèti;
راحت āssūdè; —, *a.* and *s.* سكونت
rāhat, آسايش āssāyish; —, *s.* سكونت
sùkyūnèt; —, *v.a.* تسكين tèssein-
-et; سسنى كسمك sèssini-kèssmek,
صوص صوصدمق sùssdurmak; —! *inf.* صوص
sùss; to be —, تك دورمتى tèk-dūr-
mak; in a — way, اوصوله ùssūlla.
- Quietly, *ad.* يواش يواش yāwāsh-yāwāsh.
- Quietness, *s.* سسسزلك sèssizlik,
تلاشسزلك tēlashsizlik.
- Quill, *s.* اجلاماش kùsh-tūy; توى قلم
àchilmamish-tūy-kàlām; —,
v.a. اينجه قيرمتى inja-inja-kir-
mak, قيرمه قيرمه kirma-kirma-et.
- Quilt, *s.* يورغان yūrgan; —, *v.a.*
پاموقلو خرقة كى ديكمك pāmukli-
khirka-ghibi-dikmek.
- Quince, *s.* آيوه āywa. [sulfatò.
- Quinine, Sulphate of Quinine, *s.* سولفاتو
- Quinsy, *s.* خناق khūnnāk. [-l-khūlāssa.
- Quintessence, *s.* خلاصة الخلاصة khūlāssatv-
- Quire, *s.* كاغذسته سى kyāghid-dèstéssi,
سته dèsté; خواندكان كروهى khā-
nèndégghyān-ghyūrūh.
- Quit, *v.a.* براقمتى brākmak, ترك tèrk-
-et; —, *v.n.* چيقمتى chikmak.
- Quite, *ad.* بتون بتون bitun-bitun, كلياً
kyūlliyān; هر وجهه kyāmilān, كاملاً
- Quitrent, *s.* اجاره ijārè. [hèr-wèzhla.
- Quits, *ad.* باش bāsh, بر bir, برابر bèrābèr,
نه اله جق نه ويره جك nè-lājak-nè-
vèrèjek.
- Quiver, *s.* اوقدانلى òkdān, اوقدان òk-
dānlèk, تيركش tirkèsh; —, *v.n.*
اوينامق òynamak, تترمهك ttrémek.
- Quiz, *v.a.* ذوقلمك zèvklènmek.
- Quondam, *a.* سابى sābik; —, *ad.* سابقاً
sābikā.
- Quota, *s.* پاى pāy, حصه hissāè.
- Quotation, *s.* اقتباس ايله ايراد ايتمكلك
iktibāss-lla-irād-ètmeclik.
- Quote, *v.a.* بشقذك الفاظنى ايراد ا
kāning-èlfāzini-irād-et. [met.
- Quotient, *s.* خارج قسمت khārjii-kisse-

R.

- Rabbi, Rabbin, *s.* خخام khākhām.
- Rabbit, *s.* اطه طوشانى āda-tāvshāni.
- Rabble, *s.* اياتى طاقمى āyak - tākimi,
اسافل ناس āssāfilī-nāss. [mush.
- Rabid, *a.* قدوز kùdūz, قدورمش kùdūr-
Race, *s.* قوشى kòshv; جنس jinas, صوى
sòy, سلسله sèlsilè; صوى صوب sòy-sòp;
—, *v.n.* قوشمتى kòshmak.
- Racecourse, *s.* قوشى ميدانى kòshv-
mèydāni.
- Racehorse, *s.* يارش ايجون بسلنان آت
yārish-ichin-bèselānan-āt.
- Racer, *s.* يارش ايدن ات yārish-èden-āt.
- Rack, *s.* شكانجه shikènjè.

lance, Radiancy, *s.* لمعان lēm'an ; نور nūr.

luculent, *a.* منير pārlāk, منير mūnir.

lucubrate, *a.* مرکزین اطرافہ داغمتی mēr-
kızdan-ētrāfa-dāghātmak ; —, *v.n.*
مرکزین اطرافہ داغمتی mēr-kızdan-
ētrāfa-dāghātmak.

lucid, *a.* کالی kyūllī, اساسدن èssāse-
dan, جمهوری kyūkdan ; —, *s.* کولکن

ludish, *s.* تورپ tūrp. [jūmhūrjv.

radius, *s.* نصف قطر nıssıfı-kūtr ; تکرک
تکرک tēkrık, پرمغی pārmaghı.

raffle, *s.* پیانکو piyānko ; —, *v.a.*
پیانکو پیانکو پیانکو piyānkoya-kēmak.

raft, *s.* سال sāl, کلک kēlek.

rafter, *s.* کریش kırış.

raftsman, *s.* صالحی sālji.

Rag, *s.* پچارو pāchāvra, بز پارچه سی
bēz - pārchassi ; rags and tatters,
اسکی pūssku. [chāpkını.

Ragamuffin, *s.* صوقات چاقینی sōkak-

Rage, *s.* اویکه (āfkē), حدت hıddēt,
غضب ghāzab, خشم khīshm ; —,
v.n. حدتلمک hıddetlēmek ; (wind
or sea) پک فرطونه او pēk-fırtına-ōl.

Ragged, *a.* یرتق ırtık ; پروزلو pūruzlu ;
اسکیلر کیلی èsakılar-ghıyılı.

Raid, *s.* آقین ākın.

Rail, *s.* پرمق pārmak ; —, *s. pl.*

تزیف pārmaklık ; —, *v.n.* تزیف
tēzyif - et, اغزینی اجمتی āghzını -
āchmak, اطاله لسان itālē'i-lissān-et.

Railing, *s.* Railings, *s. pl.* پرمق pārmaklık. [-yōl.

Railroad, Railway, *s.* تیمور یول (dēmır)

Raiment, *s.* روبه (rūbā), اثواب èsswāb
(èssbāb), لباس libāss (*pl.* البسه
èlbissē).

Rain, *s.* یغمور yāghmur, باران bārān,
رحمت rāhmēt, مطر mātar ; —,
v.a. یغمق yāghmak ; —, *v.n.*
یغمور یغمق yāghmur-yāghmak.

Rainbow, *s.* علائم السما "ālā'im-u'-ss-
-sēmā (èlēghim - sāmā), قوس قزح
kāvssı-kūzāh.

Raise, *v.a.* قالدیرمت kaldırmak ;

ترفیع yūkseltmek, یوکسولمتک
yūkseltmek - et ; نصب nāssb-et, دکمک
dikmek ;

احیا dırlıtmek, دیرلیمک (the dead)
ıhyā-et ; (the dead at the resurrec-

tion) نشرā - et, حشرā hāshr-et, حشرā
nēshr-et ; (plants) اکوب فلزلندیرمت
èkip-filzilndirmek ; — a siege, محاصر
mūhāssaradan - chēkilmek ;

— the voice, پک سویلیمک pēk-
sūwēylēmek, پک او قومتی pēk-ōkumak,

پک چاغومتی pēk-chāghırmak ; — the
price, بها ارترمتی bāhā-ārtırmak ; —

an outcry, ییغره چیقارمتی yāyghara-
-chıqārmak ; — seed, چو جق یتشدرمتک
chōjuk-yētishdırmek ; — one's spirits,

کیف یتشدرمتک kēyf - yētish -
dırmek, شنلندیرمتک shēnlndirmek,

فرا حیلندیرمتی fērāhılandırmak ; —
the wind, پاره بولمتی (pāra)-bōlmak.

Raisin, *s.* قور و اوزوم kūr-u-üzum.

Rake, *s.* طراق tārak, باغچه طراغی
bāghcha-tārāghı ; زندوست zēndōset,

طرامق zāmpāra ; —, *v.a.* طرامق
tāramak.

Rally, *v.n.* عقلى باشنه كلكم "akli-
-bāshina - ghēlmek, ايلمتى āyılmak,
طوبلانمتى dāvranmak; داورانمتى
tōplanmak, يكيدين نظامه كييرمك
yēngidan-nizāma-ghīrmek; —, *v.a.*
يكيدين نظامه قومتى توپلامتى
yēngidan-nizāma-kōmak; اولاشمتى
ōlashmak, ملاقى او, ملاتقى ar,
تاكلمتى takılmak, ساتاشمتى sātashmak,
ذوقلنمك zēvklānmek.

Ram, *s.* قوچ kōch; شاهمردان shāh-
-mērdān; —, *v.a.* سيقشدرمتى sīksh-
-dīrmak; — in, صوتمقى sōkmak,
پرینه سورمك sūrmek; — home, پرینه
سورمك yārina-sūrmek.

Ramble, *s.* كزمه ghēzmē, تفرج tēfēr-
-ruj; —, *v.n.* كزمتى ghēzmek, طولاشمتى
dōlashmak.

Ramification, *s.* قول kōl, چتال chētal,
فرع fēr, شعبه shū"bē; —, *pl.*
متفرعات mūtēfērri"āt.

Rammer, *s.* طوقماق tōkmak.

Rampart, *s.* قلعه ديوارى kāl"ā-diwāri,
قلعه بدلى kāl"ā-bēdēni.

Ramrod, *s.* تفنك چبوغى tūfēnk-chi-
-būgh, چبوغى chibūk. [bōzuk.

Rancid, *a.* بو زق ēkshimish, اڪشميش
Rancour, *s.* كين km, بغض būghz.

Random, *a.* at —, ad. راست كلشنه
rast - ghālishina, راست كلهسى يه
rast-ghēlēsiya.

Range, *s.* صرة sira; منزل mēnzil; بوى
bōy; كزمه dōlāshish, طولاشش
ghēzmē; مطبخ اوچاغى mātbākh - ōjāghī; —,
—, *v.n.* طولاشمتى dōlashmak, كزمتى

ghēzmek; سورمك sūrmek, كتمك
ghītmek; —, *v.a.* ديزمك dīzmek,
ترتيبى tērtīb-et.

Rank, *s.* رتبه rūtbē; صف salf, صرة
sira; — and file, نفرات nēfērāt;
—, *a.* اجى āji, اكشى ēkshī, قوقار
kōkar; صيقى kūnvētlī, قوتلو
bōylū; —, *v.n.* كلكم ghālmek; —,
v.a. "ādd-et. صايقتى sāymak.

Rankle, *v.n.* يارويه صاپلنوب قالمتى yā-
-raya-sāplanīb-kālmak.

Ransom, *s.* فديه fidyē; —, *v.a.*
فديه ويرب قورتارمتى fidyē - vērup -
-kūrtārmak, تخليصا tākhlīss-et.

Ranunculus, *s.* كريد لالهسى ghīrid-
-lālēssi.

Rap, *s.* اورش wōrush; چالش chālīsh;
—, *v.n.* چالمقى chālmak, اورمتى
wōrmak.

Rape, *s.* غصباً قارى يه واقع اولان تصرف
ghāssban - kāriyyē - vwākī" - ōlan-tās-
-sāruf; —, *v.a.* غصباً تصرف ايتمك
ghāssban-tāssāruf-ētmek.

Rapid, *a.* چابك chābīk, تيز tiz (tēz),
حيزلو sūr"ātli, سريع sērī, سرعتلو
hīzli; rapid, rapids, *s.* اقدى يرى
ākīndī-yēri. [sūr"āt, حيز hīz.

Rapidity, *s.* چابكلىك chābīklīk, سرعت
Rapine, *s.* غارت yāghama, يغما ghāret.

Rapture, *s.* سورور sūrūr, سوئج sāvīnj,
ممنونيت mēmnūniyyēt; حال hāl,
وجدان vījdān.

Rare, *a.* نادر nādīr, از بولنور āz-būlnūr,
ناديده nā-dīdē.

rarefy, *v.a.* خفیفندمک khāfifātmek; تخلصل ایدرمک k̄ābartmek, قبارتمق tākhālk̄h̄ūl-ētdirmek.

rarely, *ad.* نادرأ، نادرأ nādīrā.

rascal, *s.* چاقین بزونک chāpkīn-pēzē-wnk, خبیث khābīss.

rascality, *s.* خبائت khābāssēt; مزورلك müzēvvirlik.

Rash, *s.* قرمزلیق kırmızılık, حرمت hāmret, کیدشمه ghīdishma; —, *a.* بصیرتسز "ākīsiz" عقلسز dēli, دلی bāssērētsiz. [-dīlimi.]

Rasher, *s.* پصدومه دلیمی pāssīrma-

Rasp, *s.* تورپی tūru; —, *v.a.* تورپیلمک tūrpūlmek.

Raspberry, *s.* اغاج چیلکی aghāj-chīl-ēgkī, ایزماوله izmāwla. [-sēchānī.]

Rat, *s.* صچان sīchān, کمرصچانی ghēmkr-

Rate, *s.* فیأت fī'āt; حساب hisāb; جنس rūtbē; مرتبه mārtebē; جینس jīnss, صوی sōy; کیدش ghīdish; —, *v.a.* صایمت hisāb-et; حساب hisāb-et; first-rate, *a.* اعلی à'lā; second-rate, اوسط ēvaēt; third-rate, &c. اشاغی ēdnā, بیاغی bāyāghī, اشاغی āshāghī, فنا fīna.

Rather, *ad.* برأز bir-āz; جق jak or jik, جک jek or jik, جە ja; I would —, ترجیح ایدرم tārjīh-ēdērim; which would you —, قنغیسنی ترجیح ایدرمس kānghīssīnī-tērjīh-ēdērsin; death — than alavery, امیراوله جغمزه اوله لم ēssīr-ēlājāghīmīza-ēdēlim.

Ratification, *s.* تصدیق tāssdik.

Ratify, *v.a.* تصدیق tāssdik-et.

Ratio, *s.* نسبت nīssbēt. [lānē.]

Rational, *a.* عاقل "ākīl; عاقلانه "ākī-

Rations, *s. pl.* تعیینات tā'yīnāt.

Ratsbane, *s.* صچان اوتی sīchān-ōtv.

Rattle, *s.* زریلتی zīrīlti; سس sēss; —, *v.s.* سسا sēss-et; —, *v.a.* سسلندرمک sēsslndirmek.

Ravage, *s.* ضرر zōrar, زیان zīyān, خرابا khāssārēt; —, *v.a.* خرابا khārāb-et, تخریب tākhrīb-et, ویران vīrān-et.

Rave, *v.s.* دلی کی سولنمک dēli-ghībi-sūwēylnmek, چلدرمق chīldirmak, قاچرمق kāchīrmak.

Raven, *s.* قوزغون kūzghūn. [jik-dērē.]

Ravine, *s.* صرپ داره جق دره sārēp-dāra-

Ravish, *v.a.* زورایله المق yāghma-et, زورایله zōr-īla-ālmek; زورایله متق zōr-īla-sīkmek; زورایله دلی کی ا sēvinj-īla-dēli-ghībi-et, چلدرمق chīldīrtmak.

Raw, *s.* پشمامش chīgh, چی chī, پشمامش pīshmamīsh, خام nā-pūkhētē, خام khām; صوغوق sōghūk.

Ray, *s.* شعاع shū'ā', پرتو pērtēv.

Raze, *v.a.* یقیمق yīqīmq, هدم hēdm-et, یرایله یکسان یارē-īla-yēksān-et; برقاتنی اندرمک kēssmek, کسمک bir-kātīnī-ēndirmek.

Razor, *s.* استره or استوره or اوستره ōstura, موسی mūsā.

Reach, *s.* نهرک ایکی mēnzil; دیرسکی اراسنده اولان طوغرجه یری nēhrīng-īkī-dīrsēghī-ārassīnda-ōlan-yēshlūr; within —

yètishilir; out of — ال يتشمز èl-
-yètishmâz; —, *v.a.* يتشمك yètish-
mek, وارمتى ولامشمتى ùlashmak, وارمتى
var-mak; اليويرمك àlivèrmek.
Reaction, *s.* قارشيلتى mùkâbélé; مقابله
kârahîlik.
Read, *v.a.* اوقومتى òkumak, قرائت
kîrà'at - et; تلاوتى tilâvet - et;
چيقارمتى chîkârmak; —, *v.m.*
اوقونمتى òkunmak; — well, كاغد
kyâghîd-ùzér-inda-ghyùzèl-òkunmak;
— out, — aloud, — out loud, *v.a.* پك
pèk-òkunmak; — on, قالميوب همان
kâlmâyup-hâmên-òkunmak, اوقومتى
dâhâ-òkunmak; — over, اوقومتى
هپسنى هپسنى hêpsîni-òkunmak; —
again, — over again, اوقومتى
bir-dâhâ-òkunmak; —, *p.p.* اوقومش
òkumush, عالم اوقومش "âlim-
mush.
Reader, *s.* اوقويچى òkuyju.
Reading, *s.* اوقومكلى òkumaklik.
Ready, *a.* حاضر hâzîr; مهيا mùhèyyâ,
امادè amâdè, الستè àlèssta; to make
—, *v.a.* حاضرلماق hâzîrlamak, حاضر
hâzîr-et; — —, *v.m.* حاضرلنماق
hâzîrlanmak, حاضر او hâzîr-òl.
Real, *a.* حقيقى ghèrchèk, كرجك
hâkîki, صحيح sâhîh; — estate, املاك
èmlâk.
Reality, *s.* حقيقت hâkîkât, كنه kyùnh.
Realize, *v.a.* حقيقتنه inanmak, اينانمتى
hâkîkâtina-inanmak; ساتوب
پارسنى المتى sâtip-(pârâssîni)-almak.

Really, *ad.* حقيقه ghèrchèkdan, كرجك
hâkîkâtan, صحيحاً sâhîhan.
Realm, *s.* ممالك mêmâlik.
Ream, *s.* طوپ tòp. [hâssaâd-et.
Reap, *s.* بچمك bichmek, حصاد
Reaper, *s.* اوراقچى òrakji.
Reaping-hook, *s.* اوراق òrak.
Rear, *s.* ورا ارد, گهري يانى ghèri-yâni,
vèrà; —, *v.a.* بسلمك bèsalèmek;
بيوتمك yètishdirmek; بيوتمك
biyutmek; ننا binâ - et; تحصيل
tâhsîl-et; —, *v.m.* شاع قالمتى shâkh-
kâlmak (or شاه shâh); — admiral,
ار ياله پاشا iriyâla-pâsha.
Reason, *s.* عقل "akl; سبب sèbeb,
ذريعه müjîb, موجب "illèt, علت
zèrî'â; —, *v.m.* دوشنمك dùshun-
mek; سويلمك sûwèylèmek; —
with, لقردى اكلاتمتى lâkirdi-ànglat-
mak (annat-).
Reasonable, *a.* معقول "akil; عاقل
mâ'kûl. [ghîrmek.
Reassume, *v.a.* تكرر كيرمك tèkrâr-
Reassure, *v.a.* ياكيدن تامين ا yèngidan-
-tè'mîn-et.
Rebel, *s.* عاصى "âssi, زوربا zòrba; —,
v.m. طغيان ا, عصيان "issyân-et, تugh-
yân-et, اياقلمتى زوربالتى zòrbalik-et,
ayaklanmak, اياغه قالمتى âyagha-
kâlmak.
Rebellion, *s.* زوربالتى zòrbalik, عصيان
"issyân, طغيان tughyân.
Rebellious, *a.* عاصى "âssi; عصيان
معناستده اولان "issyân-mâ'nâssinda-
òlan.

= Bound, *v.n.* کيرو سکمک səkmek ; گيرو
 تيمک ghèri-tèpmek. [-et.
 = build, *v.a.* يکيدن بنا à yèngidan-binā-
 = buke, *s.* آزار āzār (āzār), آزارش āzā-
 rish ; —, *v.a.* آزارتم āzāramak.
 = but, *v.a.* انکارا تکذيب təkzīb-et ; انکارا
 mkyār-et ; جرحا jārḥ-et.
 = call, *s.* عودت بوروسی “āzl” عزل
 “āvđēt-bōrussu ; —, *v.a.* “āzl-
 -et ; گيرو چاغرمقی ghèri-chāghirmak ;
 گيرو المقي ghèri-ālmak.
 Recapitulate, *v.a. and n.* اجمالاً خلاصه à
 ijmalān-khūlāssa-et.
 Recapitulation, *s.* خلاصه khūlāssa.
 Recapture, *v.a.* گيرو ضبط à ghèri-zābt-et.
 Recede, *v.n.* گيرو چکلمک ghèri-chè-
 kilmek, دونمک چکلمک chèkilmek ; دونمک
 dānmek.
 Receipt, *s.* الش أخذ ākhz, قبض kābz, الش
 ālish ; مقبوض سندى mākbūz-sēnēdi ;
 رچته rēchèta, ترتيب tārṭīb.
 Receive, *v.a.* أخذ ākhz-et, المقي ālmak,
 مظهر او ناائل nā’il-ōl, قبض kābz-et ;
 مظهر او قبول kābūl-et ; يمک
 yèmek, دوچار او گهيرفتار ghīrftār-ōl,
 دوحار او dubhār-ōl, مبتلا mubtēlā-ōl.
 Receiver, *s.* أخذ آيدن ākhz-ēden.
 Recent, *a.* يکي yēngi, مجدد mùjēdded,
 تازه tāzē.
 Recently, *ad.* گيچنلردا ghēchēnlārda.
 Receptacle, *s.* قاب kāb.
 Reception, *s.* قبول kābūl.
 Recess, *s.* هجر hūjre, طولاب يري dōlāb-
 yēri ; تعطيل وقتى tā“tīl-wākti.
 Recipe, *s.* رچته rēchèta, ترتيب tārṭīb.

Reciprocal, *a.* طرفيندن اولان tārafēyndan-
 òlan. [òkumaklik.
 Recitation, *s.* از بردن او قومقلق èzbērdan-
 Recite, *v.a.* ذکر ا zikr-et ; او قومق òkv-
 Reckless, *a.* قیدسز kāydsız. [mak.
 Reckon, *v.a.* حسابا hissāb-et, صایمق
 sāymak ; داخلā dākhl - et ; ا
 “ādd-et ; تعداد tā“dād-et ; — up,
 حسابا hissāb-et, صایمق sāymak ;
 — upon, اعتمادā i“timād-et, امنیت
 èmniyyēt-et.
 Reclaim, *v.a.* اصلاحā isslāh-et ; (land)
 احيای مواتā mā“mūr-et, معمورā
 ihyāyi-mēwāt-et ; گيرو استمک ghèri-
 istāmek. [ùzānmak.
 Recline, *v.n.* اوزانمق yātmaq, يانمق
 Recluse, *s.* عزلت کزین mūnzēvi, منزوی
 “ūzlet-ghyūzīn, دنيادن چکلمش dūn-
 yadan-chèkilmish.
 Recognition, *s.* اعتراف tānima ; طانيمه
 i“tīrāf. [bilmek.
 Recognize, *v.a.* طانيمق tānimak, بلمک
 Recoil, *s.* گيرو تپش ghèri-tēpish ; —, *v.n.*
 گيرو تيمک ghèri-tèpmek.
 Recollect, *v.a.* خاطرلمق khātīrlamak,
 خاطرده طوتمق dēr-khātīr-et ; خاطر
 khātīrda-tōtmaq, اونو تمامق ùnōtma-
 mak.
 Recollection, *s.* خاطرلمه khātīrlama.
 Recommend, *v.a.* اصمارلمق āsmārlamak,
 توصيهā tāv-
 sīyya-et ; مدحā mèdh-et.
 Recommendation, *s.* توصيهā tāvsiyya.
 Recompense, *s.* مكافات mūkyāfāt, اجر
 èjr ; بخشش bākhshish ; —, *v.a.*

مکافاتنی ویرمک mùkyāfātini-vèrmek,
 اجرینی ویرمک èjrini - vèrmek,
 بخششنی ویرمک bakhshishini-
 vèrmek.
 Reconcile, *v.a.* بارشدرمق bārishdirmek,
 بینلرینی اوزلاشدرمق ūzlaşdirmek,
 ذات بèynlérini - ısslāh - et,
 ارضایا zātu - 1 - bèynlérini-
 ısslāh-et; خشنودا khòahnūd-et,
 ارضا irzā-et, تسلی ویرمک tèsèlli-vèrmek.
 Reconnaissance, *s.* دشمن حوالیرینی
 یوقلاب کشف و معاینه ایتمک
 dūshmən-hāvālilérini-yòklayup-kèshf-
 -ı-mù"ayéné-ètmeklik.
 Reconnoitre, *v.a.* دشمن حوالیرینی
 یوقلاب کشف و معاینه
 dūshmən-hāvālilérini - yòklayup - kèshf - ı -
 -mù"ayéné-et.
 Reconquer, *v.a.* یکیدن فتح yèngidan-
 fèth-et. [dàha-dūshènmek.
 Reconsider, *v.a.* بردها دوشنمک bìr-
 Reconstruct, *v.a.* یکیدن یاپمق yèngidan-
 -yāpmak.
 Record, *s.* قید kàyd, سجل sıjill; *pl.*
 سجلات kùydāt, قیودات kùydāt,
 قید sıjillāt; —, *v.a.* یازمق yazmak,
 ضبط kàyd-et, تسجیل tèsəjil - et;
 تحریرا zàbt-et, تحریرا tahrir-et.
 Recount, *v.a.* حکایه نقلا nalki-et,
 hikyāyē-et, ذکرا zikr-et.
 Recourse, *s.* مراجعت mùrājsa"āt,
 تشبیه tèsahèbbuss; to have —,
 دوشمک dūshmek, مراجعت mùrā-
 jsa"āt-et, تشبیه tèsahèbbuss-et.
 Recover, *v.a.* کیرو المق ghèri-almak;

ینه بولمق (ghèna)-bùlmak; —, —
 one's health, آیوار iyi-òl, قانت بولمق
 ifakāt-bùlmak; — one's self, کتدینی
 kèndini-tùtmak.
 Recovery, *s.* کيرو المه ghèri-almā; شفا
 ahifā-bùlma. [tèdd (mùrtāç) -
 Recreant, *a.* قورقاق kòrkak; مرتد mùr-
 Recreation, *s.* ایلنجه èylänja.
 Recriminate, *v.a.* قارشیلقلاوله رق تهمت
 kārshılıklı - òlarak - tühmèt -
 -ıssnād-et.
 Recruit, *s.* "عسکر عجمیسی "assker-
 ییکی یازلمش عسکر نفری "ajzmissi;
 yèngi-yázılmish "assker-nèfèri; —,
v.a. یکی عسکر طوپلامق yèngi-"assker-
 -tòplamak; استراحتا ıstirāhat-et;
 بدنه خدمت bédéna - khidmet-et;
 —, *v.a.* یکیدن تقویت ویرمک
 yèngidan-takviyyèt-vèrmek.
 Rectangle, *s.* مستطیل müsstatil.
 Rectification, *s.* تصحیح tashshih.
 Rectify, *v.a.* تصحیح tashshih-et, طوغرلتمق
 dòghrultmak; مکمران بیدن چمک
 mùkèrréran-ınbikdan-chèkmek.
 Rectitude, *s.* طوغریلق dòghruluk,
 راستی rāstı, استقامت ıstikāmet.
 Recur, *v.a.* تکرار وقوع بولمق tèkrār-
 -wùkū" -bùlmak; دونمک dùnmek,
 تکرار اکمق tèkrār-angmak.
 Recurrence, *s.* تکرار وقوع بولمق
 tèkrār-wùkū-bùlmaklik.
 Red, *a.* قرمزی kırmızı, قزل kızıl,
 احمەر àhmèr, سرخ sùrkh; (hair) صاری sarı.
 Redden, *v.a.* قزارمق kızarmak; —, *v.a.*
 قرمزیتلی ویرمک kırmızılık-vèrmek.

redeem, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak,
تخليص' tàkhliiss-et.

redeemer, *s.* قورتاران kùrtàran,
قورتارجي kùrtàrjî, خلاص khàlläss.

redemption, *s.* قورتارش kùrtàrish,
تخليص tàkhliiss; قورتلش kùrtulsh,
خلاص khàlläss.

redhot, *a.* قيزغين kizghin.

redistribute, *v.a.* ييگين توزيع yèngi-
dan-tèvzi"-et. [-tèvzi"]

redistribution, *s.* ييگين توزيع yèngidan-

redoubt, *s.* طابيه tàbiya, پلانقه pàlangha.

redoubtable, *a.* مهييب kòrkulu, قورقولو
mùhīb; زور, کوچ ghyùch, zòr.

redress, *s.* احقاق حق ihkàki-hàkk; —,
v.a. احقاق ihkàk-et.

Reduce, *v.a.* تنزيل ازالتمق àzaltmak, تنزيل
tènzil-et, تقليل tàklil-et; كچولتمك
kùchultmek; تحویل tàhvīl - et,
چویرمك chèvirmeK, ایتمك ètmek;
قومق kòmàk, صومق sòkmak,
کتورمك ghètirmek; جبر à jèbr-et,
صارمق yàrina - kòmàk, پیرینه قومق
sàrmak; تنزيل رتبه tànzili-rùtbè-et;
فتح fèth-et (t-h), ضبط zàbt-et,
تسخیر tèskhīr-et.

Reduction, *s.* تنزيل tènzil, تقليل tàklil;
تحویل tàhvīl; جبر jèbr; فتح fèth,
تسخیر tèskhīr.

Redundance, Redundancy, *s.* فضلہ وزائد fàzla
مقدار اولان fàzla - vè - zà'id - òlan-
-mìkdār.

Redundant, *a.* زائد zà'id, فضلہ fàzla.

Reed, *s.* قامش kāmish; قلم kàlām.

Reef, *s.* (rocks) دوکنتی dūkuntu, قیالر

یکنک برقات جامه دانى kàyalar;
yèlkenin-bir-kàt-jāmédāni; —, *v.a.*
جامه دانى باغلامق jāmédānini-bàghlā-

Reef-point, *s.* جامه دان jāmédān. [mak.

Reek, *s.* دومان dùmàn, بوغو bughu;

—, *v.n.* دومانى چيتمق dùmāni-
-chìkmak, بوغوسى چيتمق bughussu-
-chìkmak.

Reel, *s.* مقرر màkara, طولاب dōlap;

—, *v.n.* سندله مک sèndélémek,

سرم اولوب yèkilajak-òl, يقله جت او

اياقلى طوتامق sèrəm - òlup-àyak-

lari - tütmmak; —, *v.n.* صارمق

sàrmak. [intikhāb-et.

Re-elect, *v.a.* ييگين انتخاب yèngidan-

Re-embark, *v.n.* ييگين كمى به بنمك

yèngidan-ghèmiyyé-binmek.

Re-establish, *v.a.* تجديد tējdid-et.

Re-establishment, *s.* تجديد tējdid.

Refer, *v.a.* كوندرمك ghyùndarmek,

باطمق hàwālè-et; —, *v.n.* باقمق

bàkmak; مراجعتا mùrāja"àt-et;

کتمك ghètmek; کلمك ghèlmek;

اول طولاى او kināyè-ol, دولاى dōlayi-òl.

Referee, *s.* حکم həkem.

Reference, *s.* حواله hàwālè; مراجعت

mùrāja"àt; کفیل kināyè; کفیل kèfil;

to give a —, کفیل کوسترمك kèfil-

ghyùsstarmek; to ask for a —,

کفیل استمك kèfil-istémek.

Refine, *v.a.* تصفيه tàssfiyyè-et; —, *v.n.*

ایتچلمك injeltmek.

Refined, *a.* پک نازک pèk-nāzik.

Refinement, *s.* نزاکت nèzākèt.

Reflect, *v.a.* عکسا "àkes-et, کيرو

اورمق *ghëri - wûrmak*; —, *v.n.*
 دوشنمک *dûshunmek*, تاشنمتن *tâ-*
shinmak, مطالعه *mûtâla"â-et*; —
 upon, عیب او *tëvbikh-et*; توبیخا
 "âyb-òl.
 Reflection, *s.* انعکاس "âkss, عکس
 in "ikyâss; مطالعه *mûtâla"â*;
 توبیخ *tëvbikh*, تعیب *tâ"yib*.
 Reflector, *s.* آینه *âyina*.
 Reform, *s.* اصلاح *islah*; اصلاحات
islahât, تنسیقات *tanzimât*, تنظیمات
tensikât; —, *v.a.* یولنه قومق
yòluna-kòmak, نظامنه قومق
nizâmîna-kòmak, اصلاح *islah*-
et.
 Reformation, *s.* تهذیب اخلاق
tëhzîbî-âkhlâk; اصلاح *islah*.
 Reformer, *s.* مصلح *mûsalih*.
 Refraction, *s.* انکسار شعاعات
inkissâri-shù"â"ât.
 Refractory, *a.* عنادجی "issi,
 عنادجی *"issî*, معند *mû"annid*,
 متمرّد *mû"annid*, متعمّد
mûtémèrrid.
 Refrain, *v.n.* واز کچمک *wâz-ghëchmek*,
 چکنمک *chëkinmek*, صاقنمق
sâkinmek, کندینی طوتمق
këndini-tût-mak, طیانمق
dâyanmak.
 Refresh, *v.a.* تازه لندرمک
tâzêlndirmek; تازه لتمک
tâzêlntmek; — one's self
 دیننمک *dinznmek*, یورغونلغنی
 المن *yòrghonlughnû-almak*;
 تفریح بدن *tëfrîhi-bëden-et*;
 to feel refreshed, اچلمق
achalmak.
 Refreshment, *s.* یه جک
yèmek, یه جک *yèyèjek-ichéjek*.
 Refuge, *s.* صیغنه جق یر
sighinajak-yër,

لجیا *bàrinajak - yër*, بارینه جق یر
mëljà; to take —, صیغنت
sighênmek, بارنمق *bàrinmak*,
 التجا *iltijâ-et*
 Refugee, *s.* ملّجی *mùltëji*.
 Refulgence, Refulgency, *s.* پارلاق
pàrlak.
 Refulgent, *a.* پارلاق *pàrlak*.
 [laklik.
 Refund, *v.a.* کیرو ویرمک
ghëri-vèrmek, ردد ا
rèdd-et, استرداد *istirdâd-*
mek.
 Refusal, *s.* ردد *rèdd*.
 [-et.
 Refuse, *v.a.* قبول ایتمامک
kabûl-ètmekek, ردد ا
rèdd-et; ویرمامک
vèrmamek; راضی اولمامق
râzi-òlmo-
 Refutation, *s.* جرح *jërh*.
 [mak.
 Refute, *v.a.* هبت ا *jërh-et*,
 جرح ا *jërh-et*, هبتا *or*
 هبتا *hàbt-et*, چورومتک
chùrutmek.
 Regain, *v.a.* تکرار بولمق
tëkrâr-bùlmak; تکرار
 تکرار *tëkrâr-wâssil-òl*;
 تکرار اصل او
tëkrâr-kâznmak.
 Regal, *a.* قراله مخصوص
kîrâla-mâkhsûss, حکمدارانہ
kîrâlânê, حکمدارانہ
hùkmdârânê, تاجدارانہ
tâjdarânê.
 Regale, *v.a.* ضیافتا
ziyâfèt-et (*or* ایوجه
 یمک یدرمک *vèrmek*);
 قارنی دیورمق *iyija-yèmek-*
yèdirmek, کارننی
kârîni - døyurmak; فراحلندرمق
fërâhlandirmak, خوشلندرمق
khòshlandirmak; —, *v.n.*
 یمک ایچمک *yèmek-ichmek*,
 قارنی دیورمق *kârîni-*
døyurmak.
 Regalia, *s. pl.* پادشاهک
 تزینات *pâdishâhin - tezyinat-*
 رسمیه سی *rèss-miyyéssi*.
 Regard, *s.* باش *blâkîsh*;
 نظر *nâzar*, اعتبار
hùssnu-nâzar, حسن نظر
i"tibâr, محبت
 احترام *ihtirâm*, التفات
iltifât, محبت

màhàbbet; —, *v.a.* باتمق bàkmaq;
with — to, نظراً nàzaran; بحثه
bàhasina-ghèlinja; to have a
— for, صایمق sàymak.

Regarding, *ad. or pr.* بآبندة bābinda.

Regardless, *ad.* باتمیقرق bàkmaqyèrek.

Regatta, *s.* قایتی وصدالدر یارشی kàyik-
-vè-sāndaller-yārishi. [-sāltanāt.

Regency, *s.* نیابت سلطنت niyābèti-

Regenerate, *a.* معنأ یکیدن احیا اولنمش
mā“nan - yèngidan - lhyā - òlunmush;
—, *v.a.* معنأ یکیدن احیا mā“nan-
-yèngidan - lhyā - et, تجدید قلب ا
tèjdidi-kālb-et.

Regent, *s.* نأیب سلطنت nā“ibi-sāltanāt.

Regimen, *s.* پرهیز pèrhiz, حمیه hìmyè.

Regiment, *s.* “أسكرالایى ass-
ker-ālayi.

Regimentals, *s.* فورمه fōrma.

Region, *s.* ارض ārz, مملکت mēmlékèt,
دیار diyār.

Register, *s.* دفتر dèftur; —, *v.a.* قید ا
kàyd-et, دفتره کچورمک dèftura-ghè-
chirmek, یازمق yazmak.

Registrar, *s.* دفتر امینی dèftur-èminī;
مجلات کاتبی sījillat-kyātibi.

Registry, *s.* دفتر حانه tèssjil; رجیستر
dèftur-khānè.

Regret, *s.* أسف èsèf, تأسف tè“èssuf,
کدر kèdər, غم ghām; —, *v.a.* أسف ا
èsèf-et, تأسفا tè“èssuf-et, کدر ا
kèdər-et.

Regular, *a.* یولنده اولن yòlunda-òlan;
منتظم muntazam; مطرد mùttarid,

قياسی kiyāssi; أصل asal; سالت
sālt; — troops, نظام عسکری nizām-
-“assakēri, “أساکر منتظمه “assākiri-
-muntazama.

Regularity, *s.* نظام nizām.

Regularly, *ad.* آوزره نظام nizām-üzèrè.

Regulate, *v.a.* نظام ویرمک nizām-vèr-
mek, تنظیم tanzim-et; (a watch)
عیار ا “àyār-et.

Regulation, *s.* نظام nizām.

Reign, *s.* ایام سلطنت sāltanāt; —, *v.n.* سلطنت ا
èyyāmi-sāltanāt; —, *v.n.* حکومت ا
sāltanāt-et, حکومتا hüküyümet-et,
پادشاهلتا pādiahāhlik-et.

Reimburse, *v.a.* ویرمک vèrmek, پنه
أودومک (ghènè) - vèrmek, اودومک
òdémek.

Rein, *s.* دیزکین dilzghin, عنان “inān,
اطلاق عنان ا, to give — زمام
zīmām; اطلاق عنان ا
itlākī-“inān-et.

Reinforce, *v.a.* امداد ویرمک imdād-
-vèrmek. موجوده ده عسکر قاتمق
mèvjūda-dāhā-“assaker-kātmak.

Reiterate, *v.a.* تآکید ا tè“kīd-et, تکرار
تکرار سویلمک tèkrār-sùwèylémek.

Reiteration, *s.* تکریر tèkèrrür; تکریر tèkrir.

Reject, *v.a.* رد ا rēdd-et, طرد tàrd-et,
دفع ا dèf“-et. [tàrd.

Rejection, *s.* دفع dèf; رد rēdd; طرد

Rejoice, *v.n.* سوندمک sèvinmek, حظ ا
hāzz-et, مسرور او, ماحظوظ او, mähzūz-òl,
سوندمک mèssür - òl; —, *v.a.* سوندمک
sèvindirmek, ماحظوظ ا, mähzūz - et,
مسرور mèssür-et. [mähzüziyyèt.

Rejoicing, *s.* شهنلیک shènlík; ماحظوظیت

Rejoin, *v.a.* جواب ويرمك jèwāb-
 Rejoinder, *s.* جواب jèwāb. [-vèrmek.
 Relapse, *s.* نكس nùks; ارتداد irtidād;
 —, *v.n.* يكيدن فنالشمق yèngidan-
 -fēnalashmak, علتي نكس ا "illèti-
 -nùks-et; مرتد أو mùrtèdd-òl (mùr-
 tàd); يكيدن فنالغ صابمق yèngidan-
 -fēnaligha-sāpmak.
 Relate, *v.a.* نقلًا nākl - et, حكاية
 hikyāyē-et, بيان bèyān - et, تقرير
 tākrīr - et; —, *v.n.* منسوب أو mēnsūb-
 -òl; متعلق أو mùtā "āllik - ol; —ted,
p.p. منسوب mēnsūb, متعلق mùtā "
 āllik, خصم khīssm, اقربا ākrabā (*pl.*).
 Relation, *s.* حكاية hikyāyē, تقرير tākrīr;
 مناسبت mūnāssébèt, تعلق tā "āllik,
 خصميت mēnsūblyyèt; خصميت
 khīssmlik, اقربائي ākrabālik, قربت
 kùrbèt; انتساب intissāb; نسبت
 nissbèt; خصم khīssm, اقربا ākrabā (*pl.*)
 Relative, *s.* خصم khīssm, اقربا ākrabā
 (*pl.*); —, *a.* نسبتله واقع اولان nissbètla-
 -wākī "òlan; — pronoun, موصول
 mēvsūl; —ly, *ad.* نسبتله nissbètla,
 نظراً nissbètlan, قياسله kiyāssla, نظرًا
 nāzaran, كوراً ghyārē.
 Relax, *v.a.* كوشتمك ghèvahètme;
 كوشكلك ghèvshèklik-
 -ghètirme; لينت ويرمك līnet-vār-
 me; —, *v.n.* يموشانمق yimushān-
 me; —, *v.n.* يموشامق yimushamak;
 كوشمهك ghèvahémek. [tènèffuss.
 Relaxation, *s.* اكلنجه èylñja; نفس
 Release, *s.* قورتلش kùrtulsh, خلاص
 khālāss; —, *v.a.* صاليويرمك əli-

vèrmek, نورتارمق khālāss-et; آزاد
 kùrtarmak, تخلصًا tàkhlīss-et, آزاد
 āzād-et.

Relent, *v.n.* يموشامق yimushamak,
 رقت كتورمك rikkāt-ghètirme.

Reliance, *s.* اعتماد i "timād, أصنيت
 èmniyyèt.

Relief, *s.* راحت rāhat; امداد imdād;
 اعانه i "ānē; قورتلش kùrtulsh, خلاص
 khālāss; in —, قارتمه kākma, قبارتمه
 kābārtma.

Relieve, *v.a.* راحت ويرمك rāhat-
 -vèrmek, راحت ايتدومك rāhat-èt-dir-
 me; امداد ايتدومك imdād-yètish-
 dirme; قورتارمق kùrtarmak, اعانه
 i "ānē-et, دفاع dēf "et, تسكين tēss-
 kīn-et; — the guard, ديگشمك
 nùbètji-dighishmek.

Religion, *s.* دين dīn.

Religious, *a.* ديندار dīndār, متدين
 mùtédèyyin, صوفي sūfū.

Relinquish, *v.a.* وازكچمک wāz-ghèch-
 me, الچكمك brākmak, براقمق
 èl-chèkmek, ترك tärk-et, قصر يد ا
 kāsri-yèd-et, كف يد ا kèffi-yèd-et.

Relinquishment, *s.* ترك tärk.

Relish, *s.* مزه mèzē, قاتق kātık; لذت
 lèzzèt; —, *v.a.* لذيد بولمق lèziz-
 -būlmak, خوشلانمق tèlezzuz-et, خوشلانمك
 khòshlanmak.

Reluctance, *s.* كوكلسزلك ghyāngul-
 suzluk; with —, reluctantly, استميهرك
 iastéméyerek, مع كراهه mā "a-kērā-
 hétin, مع الكراهه mā "a-'l-kērāhā.

Reluctant, *a.* كوكلسز ghyāngulsuz.

Rely, *v.n.* كوكنمك *ghyàghànmek*,
اعتماڊا *i"timād-et*, استنادا *issinād-*
-et; — upon God, توكلأ *tèvèkkyul-*
-et, او متوكلأ *mùtèvèkkil-òl*.

Remain, *v.n.* او طور متى *kàlmak*, او طور متى
باقى قالمتى *òturmak*, ساكنأ *sākin-òl*;
باقى قالمتى *bāki-kàlmak*, فضله قالمتى *fazla-kal-*
mak, ارتمتى *àrtmak*.

Remainder, *s.* قالان *kàlən*.

Remains, *s.* بقايا *bakāyā*, —, *s. pl.* فضله
fazla; mortal — جنازه *jènāzē*.

Remark, *s.* لقردى *lākirdi*; تنبيه *tènbiḥ*;
كورمك *i"tiriz*; —, *v.n.* كورمك
ghyàrmek; دقتأ *dikkāt-et*; —, *v.a.*
اشعارأ *ish"ār-*
-et. [-shāyān.

Remarkable, *a.* دفته شايدان *dikkāta-*

Remedy, *s.* چاره *chārē*; —, *v.a.*
چاره بولمتى *chārē-bòlmak*.

Remember, *v.n. and a.* خاطرمتى *khā-*
tirhamak, يادأ *yād-et*.

Remind, *v.a.* خاطرته *ikhṭār-et*, اخطارأ *ikhṭār-*
كورتومك *khātirina-ghètirmek*.

Remiss, *a.* تنبل *tènblè*, اهمالجبى *ihmālji*;
to be —, اهمالأ *ihmāl-et*, قصورا
kùssūr-et; —ness, *s.* اهمال *ihmāl*,
قصور *kùssūr*.

Remission, *s.* عفو *āfv*, صفح *sāfh*.

Remit, *v.a.* عفوأ *āfv-et*, صفحا *sāfh-et*,
بخشأ *bāksḥ-et*, بخشلمتى *(bāghāsh-*
lamak); كوندرمك *ghyàndærmek*;
—, *v.n.* گوشه مك *ghèvshémek*,
ازالمتى *azal-*
mak, خفيشلمك *khāfīshmek*.

Remittance, *s.* مکتوب ايله كوندريلان

پاره *mèktüp-ila-ghyàndærilan-pārē*;
كوندرلمسى پاره *pārē-ghyàndæril-*
mæssi.

Remnant, *s.* فضله *fazla*, بقيه *bākiyyē*;
ارتمش پارچه *àrtmish*; ارتمش
mish-pārcha.

Remonstrate, *v.n.* اعتراض كونا بعض
افاداتى واقع او *i"tiriz-ghyūnā-bā"zi-*
-ifādāti-wāki"òl.

Remorse, *s.* ندامت كلييه *nèdāmèti-*
-kyūlliyyé, ندامت مع يأس *nèdāmèt-*
-mā"à-yè'ss.

Remote, *a.* اوزاق *üzak*, بعيد *bā"id*.

Removal, *s.* نقل *nākl*, کوچ *ghyūch*;
عزل *ikhraj*, 'دفع *dèf*, 'عزل *àz-*

Remove, *v.a.* قالدرمى *kaldirmak*, نقلأ
nākl-et; 'عزلأ *àz-et*; 'دفعأ *dèf-*
-et; چيقارمتى *chikarmak*, اخرجأ
ikhraj-et; —, *v.n.* اويكشمك *èv-*
-dig'ishmek.

Remunerate, *v.a.* حقنى ويرمك *hākkini-*
-vèrmek, مكافاتنى ويرمك *mūkyā-*
fātini-vèrmek. [اجرأ *èjz*; پاره *pārē*.

Remuneration, *s.* مكافات *mūkyafāt*;

Rend, *v.a.* يارمتى *yarmak*, يارتمتى
yartmak, چاكأ *chāk-et*.

Render, *v.a.* ايتمك *ètmeḥ*, قيلمتى *kh-*
mak; ويرمك *vèrmek*; تسليمأ *tèss-*
lim-et; كيروويرمك *ghèri-vèrmek*.

Renegade, *Renegado*, *s.* مهتدى *mùh-*
tèdi, دونمه *dànma*.

Renew, *v.a.* يگيلتمك *yèngilætmek*,
تجديدأ *tèjdid-et*.

Renewal, *s.* تجديد *tèjdid*. [-et.

Renounce, *v.a.* قطع علاقهأ *kāt"i"àlaka-*

Repress, *v.a.* منع *mèn* “-et, زجرا *zèjr-*
-et, حقدن کلمک *hàkkindan-ghèl-*
mek ; باصدمت *bàssdirmak*.

Reprieve, *v.a.* قتلنی امهال *kàtlini-*
imhāl-et.

Reprimand, *s.* آزار *āzār* (āzār), تکدير *tèkdir* ; —, *v.a.* آزارلماق *āzārlamak*,
تکديرا *tèkdīr-et*. [mak.

Reprint, *v.a.* تکرار باصمق *tèkrār-bàss-*

Reprisal, Reprisals, *s.* مقابله بالمثل *mùkābélé-bi-l-missl*.

Reproach, *s.* عيب “*āy*b, عار *‘ār*,
رئسواي *rùssvāyī* ; تعيب *tā’yīb*,
تقيح *tākbiḥ*, توبيخ *tèvbīkh*, قدح *kādh*
bīh ; —, *v.a.* تعيب *tā’yīb-et*,
قدح *kādh-et*, توبيخ *tèvbīkh-et* ; —
with, يوزينه اورمق *yūzuna-wūrmak*.

Reprobate, *s.* فاسق *fāssik*.

Reproduce, *v.a.* يکيدن حاصل *yèngi-*
dān-hāssil-et. [āzāriḥ, تکدير *tèkdīr*.

Reproof, *s.* آزار *āzār* (āzār), آزارش

Reprove, *v.a.* آزارلماق *āzārlamak*, تکديرا
tèkdīr-et.

Reptile, *s.* قارني اوستنده سورنان حيوان
kārni-ūstunda-sūrunān-hāywan.

Republic, *s.* جمهور *jūmhūr*.

Republican, *a.* جمهوري *jūmhūrī* ; —,
اهل جمهور *ēhli-jūmhūr*.

Republication, *s.* يکيدن نشر ايتمکک *yèngi-*
dān-nēshr-ètmeḥkik. [-nēshr-et.

Republish, *v.a.* يکيدن نشر *yèngidan-*

Repudiate, *v.a.* بوشامق *bōshamak*,
تطليق *tātlīk-et* ; قبول ايتمامک *kābūl-*
-ètmeḥk, انکار *īnkyār-et*. [īnkyār.

Repudiation, *s.* انکار *tātlīk* ;

Repugnance, *s.* کراهت *kèrāhèt*,
استکراه *isṭikrāh*. [fūr.

Repugnant, *a.* کريه *kèrīh* ; منفور *mèn-*

Repulse, *s.* مغلوبيت *māghlūblyyèt*,
بوزغونلوق *bōzghonlūk* ; —, *v.a.*

هجومنی دفا *hūjūmnu-dēf* “-et ;
رجاسنی قبول ايتمامک *rījāssini-kā-*
būl-ètmeḥk.

Reputation, *s.* شهرت *shūhrèt*, نام *nām*.

Repute, *v.a.* صایمق *sāymak*, عدا “*ādd-*
-et, اعتبارا *i’tibār-et*.

Request, *s.* رجا *rījā*, نیاز *niyāz* ; —, *v.a.*
رجا *rījā-et*, نیاز *niyāz-et*.

Require, *v.a.* استمک *isṭémek*, محتاج او,
محتاجی او *ihtiyājī-ōl*.

Requisite, *a.* لازم *lāzīm* ; —, *s.* لازمه
lāzīmē (*pl.* لوازمات *lāwāzimat*).

Requisition, *s.* استدعا *isṭid‘ā*, مطالبه
mūtālébē.

Rescript, *s.* اراده *irādē*, خط *khātt*.

Rescue, *s.* امداد *imdād* ; —, *v.a.*
تورتارمق *kūrtarmak*, تخلص *tākh-*
līss-et. [tāhārri.

Research, *s.* تجسس *tèjèssus*, تحري

Resemble, *v.a.* بکره مک *bèngzémek*,
مشابهی او *mūshābih-ōl*, مشابه او
mūshābēhēti-ōl.

Resent, *v.a.* داریلوب قارشیلغنی *dārīlūp-*
-kārshīlīghini-et. [ghāzab, غضب

Resentment, *s.* دارغینلوق *dārgīnlūk*,

Reserve, *s.* کتم *kètm*, کتومک *kètūm-*
lik, احتراز *ihtirāz* ; احتیاط *ihtiyāt* ;
—, *v.a.* صاقلامت *sāqlamak*, احتیاطاً
ihtiyātan-sāqlamak.

Reservoir, *s.* حوض *hàwz*, خزینه *khà-zīnē* (*hàznā*).

Reside, *v.n.* ساکن او *òturmak*, ساکن *sākin-òl*, ساکن متمکن *mùtémèkkin-òl*, اقامت *ikāmet-et*, مقیم *mùkīm-òl*.

Resident, *a.* ساکن *sākin*, متمکن *mùtémèkkin*, مقیم *mùkīm*; — *s. s. pl.* اهالی *dhālī*, سکنه *sèkéné*; minister — کجوک ایلیچی *kùchuk - èlchi*, اقامت مورا ایلیچی *ikāmetā-mè'mūr-èlchi*.

Residue, *s.* باقی *bākī*, فضله *fāzla*, ارزان *àrtan*, بقیه *bàkīyyē*, قالان *kālān*.

Resign, *v.n.* استعفا *ishti'fā-et*; —, *v.a.* برارقمق *brākmak*, ترک *tèrk-et*.

Resignation, *s.* استفا *ishti'fā*; تسلیم *tèslīm*. [*chām-sākīzi*; ساقز *sākīz*.

Resin, *s.* رچینه *rèchina*, چام ساقزی

Resist, *v.a. and n.* طیانمق *dāyanmak*, قارشى قومق *tāhāmmul-et*; تحمل *kārshi-kōmak*.

Resistance, *s.* مقاومت *mùkāvémèt*.

Resolute, *a.* یورکی پک *yùrèghi-pèk*, کوزی پک *ghyūzu-pèk*, ثابتقدم *sābit-kādēm*; جسور *jèssūr*.

Resolution, *s.* ثبات *sèbāt*, متانت *mètānèt*; نیت *nīyyèt*; قرار *kārār*; حل *hàll*, کشف *kèshf*.

Resolve, *v.n.* نبتا *nīyyèt-et*; قرار *kārār-vèrmek*; —, *v.a.* حل *hàll-et*, کشف *kèshf-et*; — itself into, دونمک *dānmek*, اولمق *òlmak*, کسلمک *òlvèrmek*, کسيلمک *kèssilmek*.

Resort, *s.* يتاق *yatak*, مرجع *màrjā'*,

—, *v.n.* کثرت او زور کتمک *kèssret-ùzéré-ghitmek*; تشبث *tèahèbbuss-et*, دوشمک *dùshmek*.

Resound, *v.n.* اوتمک *òtmek*, مس *sèss-vèrmek*; طنین انداز او *tīnīn-èndāz-òl*.

Resource, *s.* چاره *chārē*; منبع ثروت *mènba'i-sèrvèt*; اسباب قوت *èss-bābi-kùvvèt*, وسیله خلاص *vèssilē'i-khālās*.

Respect, *s.* حرمت *hürmèt*, رعایت *ri'āyet*, احترام *ihtirām*, اعتبار *i'tibār*; ماده *māddē*, خصوص *khūs-sūss*, باب *bāb*, امر *èmir*, نظر *nāzar*, نسبت *nissbèt*, مناسبت *mūnās-sébèt*; —, *v.a.* حرمت *hürmèt-et*, رعابت *ri'āyet-et*; in —, with —, نظراً *nāzaran*, نسبتله *nissbètla*; بحسنه کلنجه *bāhssina-ghèlinja*.

Respective, *a.* بشقه بشقه *blshka-blshka*, ایری ایری *āyri-āyri*.

Respite, *s.* مهلت *mùhlèt*, مهل *mèhl*; —, *v.a.* امهال *imbāl-et*, ویرمک *mùhlèt-vèrmek*.

Resplendent, *a.* پارلک *pàrlāk*, تابناک *tābnāk*, پرتوانداز *pàrtev-èndāz*.

Respond, *v.n.* جواب ویرمک *jèwāb-vèrmek*; مقابله *mùkābélē-et*.

Responsibility, *s.* مسئولیت *mèss'òliyyèt*.

Responsible, *a.* مسئول *mèss'òl*.

Rest, *s.* راحت *rāhat*, استراحت *isistirāhat*; باقی *bākī*, فضله *fāzla*, طیانه حق نسنه *kūssūr*; قصور *dāyanajak - nèssané*; —, — one's self, *v.n.* قالمق *kālmak*, استراحتا

- isttirāhat-et, ديننمك dīnnek; —, *v.a.* دينندirmek dīnēndirmek; — on, — upon, *v.n.* طيانمق dāyanmak, ياتمق yātmak; — —, — —, *v.a.* طياممق dāyamak, داياندىمق dāyandirmek, ياتىرمق yātir-
- Restaurant, *s.* لوقاندا lōkānda. [mak.
- Restitution, *s.* كىرو وىرش ghèri-vèrish, استرداد istirdād; to make —, يرينه قومق ghèri-vèrmek, كىرو وىرمك yèrina-kōmak, ردا rèdd-et.
- Restless, *a.* هيچ طورمز hich-dürmāz.
- Restlessness, *s.* راحتسزلىق rāhatsizlik.
- Restoration, *s.* ردا rèdd; اعادة i'ādē; ترميم tā'mir; تصحيح مزاج tāsshīhī-mizāj.
- Restore, *v.a.* كىرو وىرمك ghèri-vèrmek, ردا rèdd-et, اعادة i'ādē-et; ترميم tā'mir - et; صاغاتمق sāghaltmak, شفا وىرمك shifa-vèrmek.
- Restrain, *v.a.* ضبطا zābt-et, طوتمق tūtmak, زجرا zèjr-et, زجرا zèjr-et, منع mēn"-et.
- Restraint, *s.* ضبط zābt; زجر zehjr.
- Restrict, *v.a.* حصرا hāssr-et.
- Restriction, *s.* حصر hāssr.
- Result, *s.* حاصل hāssil, ثمره sèmeré, نتيجه nètījé, فائده fā'idé; —, *v.n.* حاصل hāssil-öl, چىقمق chīkmak, تىرتىب tètittub-et.
- Resume, *v.a.* تىكرار باشلامق tèkrār-bāshlamak, تىكرارالتمق tèkrār-āla-ālmak; خلاصا khulāssa-et.
- Resurrection, *s.* تيام kīyāmèt, تيام kīyām, بعث bā"ss.
- Retail, *s.* قيه اندازايله ساتش (òkka)- - èndāzē - ila - sātish; —, *a.* قيه اندازايله اولان (òkka) - èndāzē - ila - òlan; —, *v.a.* قيه ساتمق (òkka)-èndāzē-ila-sātmak.
- Retain, *v.a.* طوتمق alikōmak, صالويرومامك sālīvèrmamek; غائب براقمامق brākmamak; غائب ايتمامك ghā'ib-ètmmak.
- Retainer, *s.* اوشاق ūshāk.
- Retaliate, *v.n.* مقابله بالمشا mūkābélé-bi-'l-mīssil-et, قارشىلىغى qarshīli-ghāni-et. [bi-'l-mīssil.
- Retaliation, *s.* مقابله بالمثل mūkābélé-
- Retard, *v.a.* كىجكدرمك ghèjjikdirmek; مانع مانع māni"-öl.
- Retentive, *a.* اونوتماز اولان ūnūtmāz-òlan.
- Retinue, *s.* اتباع طاقمى ètbā"-tākimi, خدم وحشم khādem-u-hāshem.
- Retire, *v.n.* چىكمك chèkilmek; — from the world, عزلتا "üzlet-et.
- Retirement, *s.* عزلت "üzlet.
- Retiring, *a.* محبوب mähjüb. [mek.
- Retract, *v.a.* كىرو چىكمك ghèri-chèk-
- Retreat, *s.* كىرو چىكلش ghèri-chèkilish, دىلك "rij"āt, رجوع rüjū"; كوشه kyūshé, دىلك sūrākh, عزلىخانه "üzlet-khānē; زاويه zāviyyé, كىرو چىكمك ghèri-chèkilmek; چىكمك chèkilmek.
- Retrench, *v.n.* مصارفنى ازالتمق māssārīfīni-āzālmak.
- Retrenchment, *s.* مترس mètériss; تاكليل مصارف tāklīli-māssārīf.

Retribution, *s.* مکافات mùkyāfāt;
مجازات mùjāzāt. جزا jèzā, لایق lāyīk.
Retrieve, *v.a.* الدن کتمش شی بی تکراراله
کتورمک èldam - ghitmish - ahèy'yi -
-tèkrār-èla-ghètirmek.
Retrograde, *a.* کیرویہ طوغری ghèriya-
-dòghru, قیچین قیچین kichin-kichin,
—, *v.n.* کیروکتتمک ghèri-ghitmek,
کتتمک قیچین قیچین kichin-kichin-
-ghitmek, رجعتا rij“àt-et.
Return, *s.* دوشش “àvdet, عودت
dènuah; معاودت mù“àvèdet,
مقابلہ “rùjūc, رجوع rij“àt, رجعت
mùkàbélé; (of a disease) نكس
nùkas; —, *v.n.* دونمک dènmek,
کیرو دونمک “àvdet - et; عودت
ghèri - dènmek, رجوع rùjūc - et;
کیرو ویرمک ghèri-
-tèpmek; —, *v.a.* مقابله
ghèri-vèrmek, رد rèdd-et; نكس
mùkàbélé-et.
Reveal, *v.a.* افشا fāsh - et, افشا
ifshā-et, اچمتی àchmak, کشف
kèshf-et; وحی ایله ilhām-et, وحی
vāhy, بلدرمک vāhy-ila-bildirnek.
Revealed, *a.* ملهم mùlhèm.
Revelation, *s.* کشف اسرار kèshf-èssarā;
وحی ilhām, وحی vāhy.
Revenge, *s.* انتقام زه اوج èntikām; —,
v.a. انتقامنی المت èntikāmini-almak.
Revengeful, *a.* کینه خواه kiné-khāh.
Revengefulness, *s.* کینه خواهی kiné-
khāhī. [واردات vāridāt].
Revenue, *s.* کور irād, ایراد ghèlir,
Revere, *v.a.* احترام ihtirām-et, عزیز

حرمت ا “àziz - tütmak, طومتق
hürmet - et; ا مبارک عد ا mùbārek -
“àdd-et.
Reverence, *s.* احترام hürmet, احترام
ihtirām, رعایت ri“āyet; دامنوسی
ذات فضیلتاً بلری, his —, dāmən-būsi;
ذات عالیری, zāti-fazilèt-mā‘ābləri,
حرمت ا “āliləri; —, *v.a.* zāti -
hürmet-et; رعایتی او ri“āyeti-òl.
Reverse, *a. and s.* ترس tēras, ارقه àrka;
فلاکت fèlākèt, بلا bèlā; —, *v.a.*
ترسنه tēras-chèvmek, چویرمک
tērssina-chèvmek; قلبا kàlb-et,
تعیس ta“kiss-et.
Revert, *v.n.* دونمک dènmek, کیرو
تکرار عطف ghèri-dènmek; تکرار
تکرار tēkrār - “àtfi - èfkyār - et, افکارا
تکرار-انگمک tēkrār-àngmak.
Review, *s.* بیوک تعلیم biyuk-tà“līm;
معاینه mù“āyéné; غزته ghazèta; —,
v.a. معاینه mù“āyéné - et, مکرراً
مکوزن گچورمک mùkèrrèrən-ghyàz-
dan-ghèchirmek.
Revile, *v.a.* سبا sèbb - et, دشنام
dùshnām-et, شتم shètm-et.
Revise, *v.a.* تنقیح tènkih-et, تصحیح
tāsshīh. [tāsshīh-et].
Revision, *s.* تصحیح tāsshīh. [tāsshīh-et].
Revive, *v.n.* ایلتمک àyilmak, دیرلمک
dirilmek, جانلتمق jānlənmak, عقلی
باشنه کلمک “àkli-bāshina-ghèlmek,
اچلمق (ghèné) ینه پارلامق
-pàrlamak; —, *v.a.* دیرلتمک diril-
mek, عقلنی باشنه کتورمک “àklini-
-bāshina-ghètirmek; اچمتی àchmak;
تکرار پارلامق tēkrār-pàrlatmak.

Revocation, *s.* فسخ fèsskh.
 Revoke, *v.a.* کيروالمتق فسخا fèsskh-et; گهري-المق ghèri-almak.
 Revolt, *s.* طغيان "issyān, تڤغيان tūghyān, اياقلنش ayaklanish; —, اياقلنمتي "issyān - et, عسيان ا. v.a. اكره ايتدرمك ayaklanmak; —, v.a. اكره ايتدرمك ikrah-ètdermek.
 Revolution, *s.* دوران dèvr, دوران dèvérān, گردش ghirdish; تبدل tēbeddul, انقلاب inkilāb, تحول tāhāvul; اختلال tēbeddulu-kyūllī; تبادل کلي ikhtilāl.
 Revolve, *v.n.* دور ا دونمك dūnmek, دور ا dèvr-et, دوران dèvérān-et; —, v.a. چويرمك chēvirnek.
 Reward, *s.* مكافات mukāfāt; بخشش bakhshish; —, v.a. مكافاتي ويرمك mukāfātini-vèrmek.
 Rhetoric, *s.* علم تزيينات کلام "ilmi-tèzyināti-kèlām.
 Rheumatism, *s.* ريج طيار rīhī-tāyyār, وجع المفاصل vējā"u-1-mèfāssāl.
 Rhinoceros, *s.* کرکدان ghèrghédān.
 Rhodes, *s.* رودوس ròdòs.
 Rhomb, Rhombus, *s.* معين mà"īn.
 Rhomboid, *s.* شبه معين shibhi-mà"īn.
 Rhubarb, *s.* (drug) راوند rāvènd; (garden) رياس rübās.
 Rhyme, *s.* قافيه kafīyyé; سمج sèj"; شعر shī"r, —, a. مقفا mùkaffā,
 Rhythm, *s.* وزن vēzn. [سمج mùsèjjā".
 Rib, *s.* قوبرغه kaburgha; اهل بيت əhli-bèyt, قارى kari, زوجة zèvjē.

Ribald, *a.* اغزى پيس aghzi-piss.
 Ribaldry, *s.* هزليات hēzliyyāt.
 Riband, Ribbon, *s.* قوردله kòrdèla.
 Rice, *s.* ارز پرنج pirinj, ارز èrūzz.
 Rice-pudding, *s.* سوتلاج sùtlāj.
 Rich, *a.* زنگين zēnghin, غنى ghānī (pl. اغنيا āghniyā), ممول mùtémévīl, صاحب ثروت māl-dār, مالدار māl-dār, صاحب سهرت sāhib-sèrvèt; اغر aghir, طالتو tātlī, ياغلو yāghli.
 Riches, *s. pl.* مال māl, ثروت sèrvèt, پاره زنگينلک zēnghinlik, پاره (para).
 Rickety, *a.* محکم اولميان mùhkēm-òlmayan. [قورتارمتق kùrtarmak.
 Rid, *a.* قورتلمش kùrtulmush; —, v.a.
 Riddance, *s.* قورتلش kùrtulush; دفع dèf". [معما mù"ammā.
 Riddle, *s.* قالبور kalbur; بلجه bilméjé,
 Ride, *v.n.* and *a.* بنمك binmek, سوار او sùwār-òl, راکب او rākib-òl; ات عربه ايله at-ila-ghèzmek, ايله کزيمك arabà-ila-ghèzmek; — at anchor, دميرده ياتمتق dèmirda-yāt-mak; — out a gale, قدر فرطونه بتاجه يه قدر firtina-bitinjaya-kādar-dèmirlī-dūrmak.
 Ridge, *s.* صرت sirt; بل bèl, بويون bōyon; صرة sira.
 Ridicule, *s.* اسهزا isstihzā; هجو hijv; مسخره لتي māssexharalīk; —, v.a. اسهزا ا isstihzā-et; هجو hijv-et; کولمك ghyūlmek.
 Ridiculous, *a.* کولنه جک ghyūlenéjék.
 Rifle, *s.* ششخانه shèsh-khānē (shishhānē); —, v.a. صويمق sōymak.

Rig, *s.* قیافت kılık, قیلتی ziy, زی ziy, قیافت kiyāfet; دوناتمتی arma; —, *v.a.* دوناتمتی dōnatmak; اوروبه ویرمک ùrūba-vēr-mek; نوقلنمک tākılmak, طاقلمت zēvklēnmek.

Rigging, *s.* ارمه arma; اوروبه ùrūba, اوباب èsswāb (èssbab).

Right, *a.* طوغری dōghru; صحیح sāhīh; تام tām, تمام tāmām; مستقیم müsstakīm; قائم kā'im (fem. قائمه kā'imā); صاغ sagh, یمین yemīn, راست rāst; حقلو hāklī; —, *s.* حق hākk; صاغ طرفی sagh-tārafī; —, *ad.* پک pēk, چوق chōk, کرکی کمی ghērēghī-ghībī; —, *v.n.* طوغرولمتی dōghrulmak; —, *v.a.* طوغرولمتی dōghrultmak; حقنی الیورمک hākkīnī-ālīvērnek.

Righteous, *a.* صالح əhli-sālāh, اهل صلاح sālih (*pl.* صلحا sūlahā).

Righteousness, *s.* صلاح sālāh. [əghilmāz.

Rigid, *a.* اکلمز sērt, کتتی kātī, سرت sērt.

Rigorous, *a.* شدید shēdīd; مدققانه dikkātī; صیقی sīki; [shiddēt. شدت]

Rigorousness, Rigour, *s.* سرتلیک sērtlik.

Rill, *s.* صوجغز sūjaghīz.

Rim, *s.* لب lēb, کنار kēnar.

Rime, *s.* قراغی kırāghī.

Rind, *s.* قشر kashr, قیوق kābuk.

Ring, *s.* یوزک yūzuk; حلقه halka; چالش chālīsh; سس sēs, سدا sādā; —, *v.a.* چالمتی chālmak; —, *v.n.* چالینمتی chālīnmak; اوتمک ētmek; سس ویرمک sēs-vērnek.

Ringleader, *s.* باش ər-bāshi, ارباشی bāsh, سرکرد sērkerdē'i-fēsād.

Ringlet, *s.* زلف zūlf, کاکل kyākyūl.

Rinse, *v.a.* خفیفجه chālkamak, چالقامتی khāfīja-yīkamak.

Riot, *s.* غوغا kārīshkīk, قارشقلتی (kāvgha); چاپقینلتی chāpkīnlīk, قارشقلتی sēfāhāt; —, *v.n.* قارشقلتی kārīshkīk - chāpkārmak; چیقارمتی bāshdām - chākmak, طاشرمتی tāshīrmak.

Rip, *v.a.* سوکمک sōkmek; یارمتی yārmak.

Ripe, *a.* کماله یتشمش òlmush, اولمش kēmālē-yētīshmīsh.

Ripen, *v.n.* کماله یتشمک òlmak, اولمتی kēmālē-yētīshmek; —, *v.a.* اولدرمتی òldurmak, یتشدرمک yētīshdīrmek.

Ripple, *s.* بوروشتی bōrushuk; —, *v.a.* بورشدرمتی bōrushdurmak; —, *v.n.* بورشدمک bōrushmak.

Rise, *s.* باش bāsh, منبع mēnbā, باشلانغج bāshlanghāj, منشأ mēnshē, مبدأ mēbdē, ابتدا nēsh'ēt, نشئت bāshlanghāj, طوغش dōghvash; ایاغه قالمتی kālkamak, قالمتی —, *v.n.* ayāgha - kālmak, قیام kīyām - et; چیقمتی chīkmak; یوکسلمک yūkselmek; طی ilērīlmek, ایلرولمک tāyi - mērātīb - et; مراتب طوغمتی dōghmak, طوغا tūlū - et; چیقمتی chīkmak, نبعا nēb - et; بدء bēd - et; نشئت nēsh'ēt - et; دیرلمک dīrlmek, بعث اولنمتی bā'as - òlunmak; قبارمتی kābarmak; طولمتی

- dölmək ; بهايه چيتمق bāhāya-chik-mak ; اياقلمق àyaklanmak.
- Risk, *s.* قورقو kòrkü, تهلکه tèhliké, قومتق mòkhātara ; —, *v.a.* قومتق kòmak, بخته حواله bākhta-hàwālê-et, تهلکه يه قومتق tèhlikéyê-kòmak.
- Rite, *s.* رسم عبادت rëssmi-“ibādèt.
- Rival, *s.* انگل ènghel, رقيب rākīb ; —, *v.a.* رقابتا bāsh-òl ; رقابت rākābèt-et.
- Rivalry, Rivalship, *s.* رقابت rakābèt.
- River, *s.* صو sù, چای chày, ایرمتق ìrmak, نهر nèhr (uèhir).
- Rivet, *s.* میخ mīkh ; —, *v.a.* میخلمق mīkhlamak.
- Rivulet, *s.* صو sù, چای chày, دره dèrê.
- Road, *s.* جاده yòl, طریق tàrik, جاده jādđé, راه rāh ; لیمان līmān ; اجتی àchik.
- Roadstead, *s.* مرسا mersā ; لیمان līmān.
- Roam, *v.n.* طولاشمق ghèzmek, کرمک kòrmak, طولاشمق dōlashmak.
- Roar, *s.* صیحه sàyhā, پک سس pèk-sèss, کورلیش ghyàrléyish ; —, *v.n.* پک سس ویرمک pèk-sèss-vèrmek, باغرمق bàghîr-mak ; کورلمک ghyàrlémek.
- Roast, *s.* شیش کبابی shish - kèbābî, اورمان کبابی òrmān-kèbābî ; —, *v.a.* کباب کباب kèbāb-et.
- Robber, *s.* خرسز khîrsîz, حرامی hàrāmî, دزد dùzd.
- Robbery, *s.* خرسزلی khîrsîzlik.
- Robe, *s.* اوزون البسه òzun-èlbissé ; —, *v.n.* اوزون البسه کیتمک òzun-èlbisséssini-ghimek. [kùvvetli.
- Robust, *a.* قوتلو kàwî, دنج dînj.
- Rock, *s.* قیا kàya ; قیاپارچهسی kàya-pàrchassi ; سالانش sàllanish ; —, *v.n.* سالانمق sàllanmak ; —, *v.a.* سالانمق sàllamak, سالاندرمق sàllàn-dîrmak. [هوائی hāwā'î.
- Rocket, *s.* هوائی فشک hāwā'î-fishèk,
- Rocky, *a.* قیالی kàyalik.
- Rod, *s.* چبوق chibùk, دینک dèynek ; اینجه دالردمقی injā - dāllar - dèmeti ; التی بچوق ارشونلق اولجی àlti-bùchuk-àrshinlik-òlchu.
- Rodomontade, *s.* قورولاف اوکنمه لاقیردییسی kùru-lāf-vé-òghunmê-lākirdîssi.
- Roe, *s.* باتق bāti, دیشی قراجه dîshi-kàraja ; بک، بک یامورطهسی bālik-yāmurtassi ; — buck, قراجه kàraja.
- Rogue, *s.* کولخان، چاپقین chāpkîn, کولخان، چاپقین kyùlkhānî, طولاندریجی dōlandîrijî, مزور mùzènvîr. [مزورلک mùzènvîrlik.
- Roguery, *s.* طولاندریجیلتی dōlandîrijîlik ;
- Roguish, *a.* چاپقینجه chāpkînje.
- Roguishness, *s.* چاپقینلقتی chāpkînlik.
- Roll, *s.* یوارلش yōwārlish, تومار tōmar ; طوپ tōp ; یوارلش ییوارلانش yīwārlanish ; تکرلش tèkèrlanish ; —, *v.n.* یوارلنمق yīwārlanmak ; — over, دوریلمک tèkèrlanmek, تکرلنمک tèkèrlanmek ; —, *v.a.* یوارلنمق yīwār-lamak ; — up, طوپلامق tōplamak, صارمق sārmaq, دیوشرمک dēvshirmek.
- Roller, *s.* یوالتی yōwālāk ; صالنتی sālānti, طوپ tōp, طالعہسی sālānti-dālgħassi ; بصال pāsstal.

Rolling-pin, *s.* اقلای òklaghi.
 Roman, *a.* رومی rūmī; رومالو ròmali;
 —, *s.* روم rūm; اسکی روما آدمی
 èsaki-ròmà-ādami.
 Romance, *s.* مصال mæssal; —, *v.s.* مصال
 مویلمک mæssal-sùwèylémek.
 Rome, *s.* روما شهری ròmà-shèhiri.
 Romp, *s.* چوجتی اوپونی chòjvk-òyuv;
 پک اوینامتی سون چوجتی pèk-òynamak-
 -sèvn - chòjvk; —, *v.a.* اوینامتی
 òynamak.
 Roof, *s.* دام dām; flat —, باجه bāja,
 سطح sālth (t-h) pl. سطوح sùtūh; —,
v.a. اورتمتی èrtmek.
 Rook, *s.* قارغه kārgha; (chess) رخ rùkh.
 Room, *s.* اوطه òda; لزوم lüzüm,
 مسبب sèbeb, مناسب münässébèt.
 Roomy, *a.* گنکش ghèniāh, وسعتلو
 vùss“àtli.
 Roost, *s.* کومس kyùmèss; —, *v.s.*
 کونوب اوپومتی kònv-òyvmak.
 Root, *s.* کوک kyùk, اصل asal; —, *v.s.*
 کوک صالمتی kyùk-
 -salmak; — up, سوکمت sèkmek,
 چیقارمتی chikàrmak, استصال is-
 t’sāl-et, قلع kāl“-et.
 Rope, *s.* ایپ ip, حلاط hālat.
 Rope-dancer, *s.* جانباز jānbāz (jāmbāz).
 Rope-maker, *s.* ایپچی ipji.
 Ropery, Rope-walk, *s.* ایپچی کارخانهسی
 ایپچی کارخانهسی ipji-kyār-khānəsi.
 Ropeyarn, *s.* تل tēl. [ipji-kyār-khānəsi].
 Rosary, *s.* تسبیح tèsēbīh.
 Rose, *s.* گل ghyùl, ورد vèrd; — bud.,
 گل غنچه ghòncha; — bush, کل اغاجی
 ghyùl - aghājī; — water, کل صوبی

ghyùl-sùyv; — wood, بی
 ghyùl-aghājī; otto of —, نظر
 عطریاغی “ìtr-yāghī.
 Roseate, *a.* قرمزی kirmīzi.
 Rosin, *s.* چام ساتزی chām-sàkīzi.
 Rosy, *s.* (cheeks) قرمزی kīr
 گفام ghyùlghyùn, کلکون
 [lips] ال ال [چوروتمک] chùrut
 Rot, *v.s.* چورومک chùrumek; —,
 Rotary, Rotatory, *a.* دوری dèr
 دوری dèrvār; دونیچی dènuju.
 Rotation, *s.* دور dèvr, دوران dèvér
 تدر تèdèvvur; in —, نوبتله nùbèt
 سرایله sàrà-ila.
 Rote, *s.* ازبر èzbèr; to know by -
 ازبردن èzbèrdan-bilmek; do by —,
 وشونمیه رت الت کمی dūshunmèyérek -
 àlet - ghībi
 Rotten, *a.* چوروک chùruk. [-yāpmak
 Ronge, *s.* دوزگون dūzghyūn, نرجه
 kīzīlja.
 Rough, *a.* پوروزلو pūruzlu; قبا kāba;
 طاصلق tāsallk; — draft, تسوید
 tèssevīd, مسوده mùssvèddé; طاصلق
 tāsallk.
 Roughness, *s.* پوروزلولک pūruzluluk;
 کبالک kābalik; سرتلک sèrtlik.
 Round, *s.* قول kòl; دور dèvr; —, *a.*
 مدور dèghīrmi (circular) دوری
 mùdèvvur; (globular) طوب tōp,
 اطرافه kyùrēvi; *ad.* and *pr.* اطرافه
 ètrāfīna; اطرافنده ètrāfīnda;
 هرطرفنه hēr-tārafīna; هرطرفنده
 hēr-tārafīnda; all

to come —, طولاشمتى dōlashmak; to come — again, طولاشوب ينه كلكم dōlaship-(ghènē)-ghālmek; — about, اطرافدا ètrāfda, جوارده jiwārda.
 Roundabout, *a.* صابه طولاشتى dōlashik; صابه sàpa.
 Roundness, *s.* دكرميلك dèghirmilik.
 Rouse, — up, *v.a.* اوياندرمتى òyān-dirmak, قالدردمتى kaldirmak; —, *v.n.* كوزينى اچمتى اويانمتى òyanmak, گھيژونى-اچمتى ghyèzunu-àchmak, قالكمتى kàlkmak.
 Rout, *s.* انهرام بوزغونلتى bōzghonluk, انهرام ihizām; اخشام جمعيتى akhsham-jēm "iyyèti; —, *v.a.* بوزمتى bōz-mak, طاغتمتى dāghitmak; — out, كركى كى سلوب سپورمك ghèrèghi - ghibi - silip - sùpurmek; چيقاروب دفعأ chikārip-dèf'et.
 Route, *s.* يول yòl; عسكرت يول تذكرةسى èskerkat yòl-tèzkèrèssi. "àskèring-yòl-tèzkèrèssi.
 Rove, *v.n.* طولاشمتى كرمك ghèzme, طولاشمتى dōlashmak.
 Rover, *s.* اواره اوله رق چوق يرلر كرر اولان awarè - òlèrek - chòk - yèrlèr - ghèzer-òlan-àdam; قورصان kùrsān.
 Row, *s.* صف sira, ديزى dizi, صف sàff; غوغا (kàwgha); كورك ghòrultu, شاماطه shāmata, —, *v.n.* كورك kyùrèk-chèkmek.
 Rower, *s.* كوركجي kyùrèkji.
 Rowing, *s.* چكمه كورك kyùrèk-chèkma.
 Rowlock, *s.* اسقارموز isskàrmuz.
 Royal, *a.* حكمدارانه كيرالانه kirālānē, شاهانه shāhānē; —, *s.* كونطه مابلانته kōntra-bābāfingho.

Royalty, *s.* كيراللى kirālīk.
 Rub, *s.* سورتش اوغالايش oghalayish; سورتش sùrtush; سورونش sùrunush; شمار shāmar, توقات tòkat, مشكل mūshkil, درد dèrd; —, *v.a.* اوغالمتى oghalamak; — on, — in, سورمك sùrmek; — against, سورونمك sùrunmek.
 Rubber, *s.* بچاوره سله جك silèjek, پچاوره pāchāvra; India —, قوماستى kōmalāsètik (or kōmanāsètik).
 Rubbish, *s.* سپورندى sùpuruntu; heap of —, سپورندىك sùpuruntuluk, مزبله mèzbélé.
 Ruby, *s.* ياقوت yākūt; —, *a.* لال kàl, كرمزى kirmizi.
 Rudder, *s.* دوسن dùmèn.
 Ruddiness, *s.* كرمزىلى kirmizilik.
 Ruddle, *s.* اشى بوياسى àshi-bōyassi.
 Ruddy, *a.* قزل kirmizi, قزل kızil.
 Rude, *a.* حنطال hantāl; خويرات "arsiz" عارسز èdebsiz ادبىز khòyrāt. [vwāshāhīk.
 Rudeness, *s.* وحشيلك kàbalik, قبالى kàbalik.
 Rudiment, *s.* ابتدا باشلانغى bāshlangij, ابتدا ibtidā, مبدأ mèbdè; (pl.) اصول ùssūl, مبادى mèbādi, اوليات èvvāliyyāt.
 Rue, *s.* صدف اوتى or صدف sèdef-òtu; —, *v.a.* پشيمان او pishmān-òl.
 Ruffian, *s.* خنزير khinzir, خبيث khābīss.
 Ruffle, *s.* قيرمه لو يىلك kirmali-yènik; بوروشدردمتى bōrushdurmak; —, *v.a.* بوروشدردمتى bōrushdurmak; دارلتمتى dāriltmak.
 Rug, *s.* كجه èjjādē, سجاده sējādē, كجه kèbē, كجه kèchē, پوست pōst.

- Rugged, *a.* سیورک سیوری pùruzlu, سیورک سیورک sivri-sivri, دیش دیش dīsh-dīsh.
- Ruin, *s.* خراب khārāb, خرابیت khārābiyyèt, پریشانلیق pèrişahānī, پریشانلیق pèrişahānlık; ویرانه khārābē, ویرانه vīrānē; آثار قدیمه āsāri-kādīmē; —, *v.a.* خرابا khārāb-et, پریشان pèrişahān-et, کول kyul-et; —ed, *a.* پریشان vīrān, خراب khārāb, پریشان pèrişahān.
- Ruinous, *a.* ویران vīrān, خراب khārāb, پریشان pèrişahān; مغرب mūkhrib, باعث خراب khārāb-ēdxr, باعث خرابا bā'isei-khārāb.
- Rule, *s.* قاعده kā'idē; نظام nizām; اصول دستورالعمل dēastūru-'l-'āmal; اصول ūssūl; حکومت hūkyūmèt; حکم hūkm; جدول تختهسی jēdvel-tākh-tāssi; جدول jēdvel; ارشون ārahīn; foot — قدم kādēm; —, *v.a.* چیزمک hūkyūmèt-et; چیزمک chizmek.
- Ruler, *s.* حاکم hākim, حکمدار hūkm-dār; جدول تختهسی jēdvel-tākh-tāssi.
- Rum, *s.* روم rūm; —, *a.* عجیب "زج" ("zā'ib).
- Ramour, *s.* تواتر tēwātur; false —, (*pl.*) اراجیف èrājif; —, *v.a.* تواتر tēwātur-et.
- Ramp, *s.* صغری sàghri, قبیچ kēch, کونت ghyāt, قایناق kāynak.
- Rumple, *s.* بوروشق būrūshuk; —, *v.a.* بوروشمق būrūshmak; —, *v.a.* بوروشدرمق būrūshdurmak.
- Run, *s.* قوشش kōshush; سورک sūrēk,

- دوام dēwām; بچم bichim; —, *v.a.* مغراتمق yūrutmek, مغراتمق ōghratmak; —, *v.a.* قوشمق kōshmak, چاپمق sēghirtmek, چاپمق chāp-mak, اشمک èshmek; اقمق ākmak; کسمک ètmek, قطع kàt'-et, کسمک kēssmek, گھتمق ghitmek, یورومق yūrūmek; — against, چاتمق chāt-mak; — aground, *v.a.* دیبه دوقتمق dība-dōkūtmak, اوطورمق ōturmak; — —, *v.a.* اوطورتمق ōturtmak; — a race, قوشی kōshu-et; — ashore, *v.a.* قرده اوطورمق kārāya-ōturmak, قرده اوطورمق kārāya-ōghramak; — —, *v.a.* قرده اوطورتمق kārāya-ōturtmak, قرده اوطورتمق kārāya-ōghratmak; — away, قاجمق kāchmak, ساوشمق sāvūshmak, فرارا firār-et; — — with, برابر الپ الپ - kāchmak, برابر قاجمق bārābēr-kāchmak; — — — the idea, ظننا zānn-et; — smoothly, کوزل kōzūl, قایمق kāymak, کوزل یولنجه ghyūzēl-ghitmek, کسمک yōlūnja-ghitmek; — the gauntlet, جمله نك شمارینی şērā - ila - jūmlēning-ahāmārīni - yēyup - tāhāmūl-et; — through, *v.a.* ایچندن کچمک ichindan-ghēchmek, ایچندن اقمق ichindan-ākmak; — —, *v.a.* یوب بترمک yēyup-bitirmek; — over, *v.a.* طاوشمق tāshmak, دوکلمک dōkyulmek; —, *v.a.* ارستندن کچمک ūsstundan-ghēchmek, چینه مک chīnē-mek.

Runaway, *s.* فراری کَلْحکین kälchkin, firārī.

Runner, *s.* اشکین کُوشبجی kōshujī; آت یشکین-آت ēshkin-āt; قاصد kāsīd.

Running, *a.* آقار ākar, جاری jāri.

Rapee, *s.* هندستانک بر سکھی hīndi-stānin-bir-sikkhi.

Rapture, *s.* قاصق یاریغی kāsīk-yārighi; بوزشقلق bōzshukluk.

Rural, *a.* کویلو kyūlu, طشرلو tashrali, طیشاریلو dīshārīli, صحراوی sāhrāvī.

Ruse, *s.* خدعه khūd‘ā, حیاه hīlē, دسیسه dēsīssē.

Rush, *s.* ساز sāz; حیزلواقش hīzli-ākīsh; حیزلوقوش hīzli-kōshvash; —, *v.s.* حیزلوقوشمتی hīzli-ākīshmak; حیزلوقوشمتی hīzli-kōshmak.

Rusk, *s.* کورت khēvrēk.

Russia, *s.* روسیه rūssiā. [kov.

Russian, *a.* روسیه‌لو rūssiāli; مسقو mōs-

Rust, *s.* پاس pās; —, *v.s.* پاسلانمتی pās-lān-mak; —, *v.s.* باشلاندرمتی pās-lān-dīr-mak.

Rustic, *a.* کویلو kyūlu.

Rusticate, *v.s.* بر مدت کویده او طورمتی bir-mūddēt-kyūda-ōtur-mak.

Rusty, *a.* پاسلو pāsli, پاسلانمش pās-lān-mīsh.

Rut, *s.* تکرلک ایزی tēkrlēk-izi; —, rutting-time, قرغینلی وقتی kīzghīnlīk-wāktī.

Ruthless, *a.* مرحمتسز mārhametsīz, بی ایمان bī-īmān.

Rye, *s.* چاودار chāvdār, قره‌باش kārā-bāsh.

S.

Sabbath, *s.* بازار کونی pāzar-ghyūnu; یوم جمعه ایرتسی jūm‘ā - ērtēssi; تعطیل کونی یانم-اس-سبت yānmū-‘as-sēbt, tā‘tīl-ghyūnu.

Sable, *s.* سمور sēm-mūr (sāmūr); —, *a.* قره kārā, سیاه siyāh, اسود ās-wēd.

Sabre, *s.* کلج kilij, سیف sēyf, تیغ tīgh; —, *v.s.* چال کلج chāl-kilij-et.

Sack, *s.* چوال chōwāl; یغما yāghma, غارت ghāret; —, *v.s.* یغما yāghma-et; — cloth, غرر (hārār); large sack of —, غراره (hārār).

Sacred, *a.* حرام hārām, مبارک mū-bārek, عزیز mōkāddeś, مخصص mākhēss, مخصص mōkhlēssess.

Sacrifice, *s.* قربان kūr-bān; فداکاری fedākārīlīk; ضرر zārār; —, *v.s.* فداا fedāa; قربانا kūr-bān-et; قیمتی kīymak; فداا fedāa-et; قیرمتی kīr-mak.

Sad, *a.* مکدر mūkēdder, کادرلو kāderli, پریشان pērīshān; فنا fāna, باعث کدر bā‘īssī-kēder, فنا fāna.

Saddle, *s.* ایر ēyer; (pillioned) پلان pālān; (pack) سمر sēmēr; —, *v.s.* ایرینی اورمتی ēyērīnī-wūr-mak, ایرلیم ēyērīnī-wūr-mak, یارپمتی yār-pmak.

Saddle-bow, *s.* ایر قاشی ēyēr-kāshī.

Saddler, *s.* سراج sērāj (sārāj).

Safe, *a.* امین ēmīn, صاعلم sāghlām, سلیم sāgh, قورقوسز kōrkvessuz; صاع sāgh.

aèlim; قورتلمش kùrtulmuş; —, *s.*
 ساندق sàndik, طولاب dōlap.
 Safe-conduct, *s.* يول تذكرةسى yōl-tèz-
 kërâssi. [nèt.
 Safeguard, *s.* حفظ hifz; صيانت siyā-
 Safety, *s.* امنيت emniyyèt, سلامت
 eèlāmèt, سلم sèlm, امن ùmn, امان èmān.
 Saffron, *s.* زعفران zà'fērān (sāfrān).
 Sag, *v.n.* بل ويرمك bèl-vàrmek, الكمك
 èghilmek.
 Sagacious, *a.* عقلاو "akli, درايتمو dirā-
 yetli, فطين fatin; حاسس hàssās.
 Sagacity, *s.* عقل "akl, درايتم dirāyèt,
 فطانت fātānèt; حاسس hīssa.
 Sage, *s.* عقلاو "akli; تمكينلو tēm-
 kinli, اوصولو ùsslu; —, *s.* حكيم hākīm;
 اطه چايي āda-chāyi.
 Sagittarius, *s.* قوس برجى kāvss-bùrjv.
 Sail, *s.* يلكن yèlken, بادبان bādibān,
 كمي tēkmē, تكنه tēknē; "شراع
 shirā, سفينه sēfinē; پاره pāré (pāra),
 قطعه kit"à; —, *v.n.* كتمك ghitmek,
 قالمق kālmak, يورومك yùrümek;
 قيام يالكن اچمتي yèlken - àchmak,
 "عزيمت azimèt-et, اچمتي kiyām - et,
 بادبانكشاو bādibān-kyūshā-òl.
 Sailcloth, *s.* كراباس kirbāss; يلكن بزى
 yèlken-bèzi.
 Sailing-master, *s.* قلاغوز kilaghvuz.
 Sailmaker, *s.* يلكنچى yèlkenji.
 Sailor, *s.* كميجى ghēmiji, ملح mèllāh,
 كشتيبان kēshtibān.
 Sainfoin, *s.* يونجه yōnjs. [عزيز "aziz.
 Saint, *s.* ولى vèli, ولى الله vèliyyu-'llāh,
 Sake, *s.* خاطر khātir, محبت mahābbet;

for the sake, حبة hibbétan; — —
 — of God, حبة الله hibbétan-li-'llāh;
 for God's sake! اللهم سورمه كتر! allāhī-
 Salad, *s.* سلاطه sālata. [-sēvzrāngiz.
 Salary, *s.* معاش mā'āsh, ايلتى aylık,
 ماهيه māhīyyē.
 Sale, *s.* صاتم sātım, ساتش sātış; for
 —, on —, ساتيلتى sātılık; — by
 auction, مزاد mèzād, مزايده mùzāyédē.
 Saleable, *a.* ساتلور sātılır.
 Saliva, *s.* توكرت tükruk, اغزك صويى
 aghzing-süyü, صليار salyār.
 Sallow, *a.* بكزى صرامش bèngzi-sārā-
 mish; صارى sari.
 Sally, *s.* هجوم hūjüm, يورويش yùruyush;
 — out, *v.n.* يورويش yùruyush-et.
 Salmon, *s.* بالغى صومون sòmōn-bālighi.
 Salonica, *s.* سلانيك سلانيك sèlānik-shè-
 Saloon, *s.* بيوك اوطه blyuk-òda. [hiri.
 Salt, *s.* طوز tüz, نمك nēmek, ملح mīlh;
 —, *a.* طوزلو tüzlv; —, *v.a.* طوزلمق
 tüzlamak; —, *v.n.* طوزلنمق tüzlan-
 Saltcellar, *s.* طوزلق tüzlvk. [mak.
 Saltpetre, *s.* كهرچله ghyùhèrchilē.
 Salts, *s. pl.* انگليز طوزى ingliz-tuzv.
 Saltworks, *s. pl.* طوزله tüzle.
 Salubrious, *a.* ايو iyī, صاغ sàgh, ساغلم
 sàghlām.
 Salutary, *a.* فائدهلو fā'idēlu, شفالو shifāli.
 Salutation, *s.* سلام sèlām; اشنالى ashnalik.
 Salute, *v.a.* سلام ويرمك sèlām-vàrmek;
 سلام كوندرمك sèlām-ghyùndèrmek;
 اشنالى ashnalik-et; سلاممق sèlām-
 lamak; سلام دورمق sèlām-dürmak;
 تقبيل اوپمك büss-et, بوسا büss-et, اوپمك

- takbūl-et; — in return, سلام المتى sèlām-almak; —, *v.s.* طوبى اتمى tòp-
-almak; —, *s.* سلام sèlām; اوپش
əpush, بوسه būsā; طوبى اتمى tòp-
-altshí.
- Salvation, *s.* نجات kùrtulush, نجات
nèjāt, خلاص khālāss, سلامت sèlāmèt.
- Salve, *s.* ياغ yagh, مرهم mèrhèm; —,
v.a. ياغ سورمك yagh-sürmek, مرهم
مèrhèm-sürmek.
- Salver, *s.* تپسى tèpsi, سینی sini.
- Salvo, *s.* شرط shàrt; استشنا isttissnā;
الابانده tòp-yàvilimí, طوبى يايلىمى
àlabānda.
- Sal-volatile, *s.* نشادر روحى nèshādir-
-rūhv.
- Samaria, *s.* نابلس nābulus.
- Same, *a.* يينه yīnē (ghènē)-ò; او ò;
اش əsh; —, *a.* شى شى shèyi-wāhid,
هپ bir; عين əyn; كندى kèndi;
فرقى يوق farki-yòk.
- Sample, *s.* اورنك ərnek, موسطرة mòss-
-tra, نمونه nòmūnē.
- Sanctify, *v.a.* تقديسا tàkdiss-et.
- Sanction, *s.* اذن izin, رخصت rùkhsāt,
تصويب tèjvīz, تجويز tèjvīz, جواز
tàsswīb, رضا isttisswāb, استصواب
rizā; —, *v.a.* تجويزا tèjvīz-et,
تصويب tàsswīb-et.
- Sanctity, *s.* حرمت hürmèt, قدسيت
kùdsiyyèt, مباركلك mùbāreklik.
- Sanctuary, *s.* حرم hàrem; ملجا mèljā;
مبارك بر, —, مبدè; to take —, معله التجا
mùbārek-bir-mahālla-iltijā-et.
- Sand, *s.* رمل rigħ, قوم kùm, ريك
rèml; — bank, قومسال kùmsal.
- Sandal, *s.* چارىتى chàrik.
- Sand-fly, *s.* تاتار جتى tàtarjik.
- Sandy, *a.* قومسال kùmsal, قوم kùm;
(hair) لپسقه lèpisska, سارى sari.
- Sane, *a.* عاقل “akl, عقلى باشنده
-blāshinda, “akli-
-blāshinda.
- Sanguinary, *a.* سفالك kànlí, قانلو
sèffak, خونريز khūnrīz, خونريزانه
khūnrizānē.
- Sanguine, *a.* دموى dèmèvi, خونين
khūnīn, پك امیدجى pèk-ùmidji.
- Sanguineness, *s.* پك امیدجىلک pèk-
-ùmidjilik; دموييت dèmèviyyèt.
- Sanity, *s.* صحت عقل sàhhati-“akl.
- Sap, *s.* نبتلرک صوبى nèbātlering-sūyu;
صیجان khām-aghāj, خام اغاج khām-
sachan-yòlu; —, *v.a.* التنى قازمتى
altini-kāzmaq, اشمک əshmek.
- Sapper, *s.* لغمجى làghimji.
- Sapphire, *s.* کولک یا قوت ghyāk-yākūt.
- Saracen, *s.* عرب “arab. [صفير sàfir.
- Sarcasm, *s.* استهزا istihzā. [-èdkr-òlan.
- Sarcastic, *a.* استهزا ایدر اولان istihzā-
-òlan.
- Sardine, *s.* ساردله بالعى sàrdelē-bāligi.
- Sarmatia, *s.* اسكى لهستان əski-lèhiastān.
- Sarmatian, *a.* اسكى له ولايتنه منسوب
əski-lèh-vilāyètina-mènsūb.
- Sarsaparilla, *s.* سپارينه sèpārinē.
- Sash, *s.* کمر kèmk, قوشاق kùshak;
قناد chèrchivē, چرچو (window)
kànad.
- Satan, *s.* شيطان shèytān, ابليس ibliss.
- Satchel, *s.* کتاب توربسى kitāb-tòrbessi.

Satellite, *s.* پیک pèyk; ملزم mùlā-zim, ایرلمز کولگه سی àyrlmáz-ghyál-ghéssi.

Satiate, *v.a.* طویورمتن døyurmak, اقناع

Satin, *s.* اطلس atlās. [iknā"-et.

Satire, *s.* هجو hijv; — rize, *v.a.* هجوا hijv-et.

Satisfaction, *s.* رضا rizā, خشنودی khòshnūdī; ترضیه tàrzlyyē; to give —, ترضیه khòshnūd-et; خشنودا بیرمک tàrzlyyē-vèrmek. [-òlvuv.

Satisfactory, *s.* خشنود اولنور khòshnūd-

Satisfied, *a.* خشنود کانمش kånmiş; خشنود khòshnūd. [kåndirmak.

Satisfy, *v.a.* طویورمتن døyurmak; قاندرمتن

Saturday, *s.* جمعه ایرتسی jüm "à-èrtéssi, سبت sèbt.

Saturn, *s.* زحل یلدزی zùhàl-yıldızı.

Sauce, *s.* تریبه tèrbiyyē; ادبزلک sù; صو

Saucepan, *s.* تنجیره tènjeré. [èdebsizlik.

Saucer, *s.* ظرف zàrf, فنجان طباعی finjān (fil)-tābāğāi.

Saucy, *s.* عارسز "arsiz, عارسیز èdebsiz.

Saunter, *s.* کزنش ghèziniah; —, *v.n.* کزنمک ghèzinmek.

Sausage, *s.* سوچق or سچوق sòjyk, مومبار mùmbār (bùmbār); — meat, کوفته kyùfté.

Savage, *a.* صالدریر əldirir, امریر əsirir;

تارغین kizghin, دارغین dàrghin;

وحشی wàhahī, یبانی yābānī; —, *s.* وحشی wàhahī, یبان آدمی yābān - ādami,

Savanna, *s.* قیر kir. [wàhahī.

Savant, *s.* عالم "alim.

Saving, *s.* قورتارمق kùrtarmak, خلاصا

khàlās-et, تخلیصا tàkhlīas-et;

صلامت sàklamak, حفظ hifz-et;

محافظه mùhāfaza-et, قورومتن kòrv-

mak; —, *pr.* ارترمق idārē-et, اواردا idārē-

mak; —, *pr.* نقصان اوله رق nòksān-

-òlarak, مستثنا اوله رق mùsstessnā-

-òlarak.

Saving, *a.* قورتاریجی kùrtarījī; اوارده جی idārējī;

—, *s.* اوارده idārē; قورتارش idārēsh;

—, *pr.* خلاص khàlās; —, *pr.* مستثنا

اوله رق nòksān-òlarak, مستثنا اوله رق mùsstessnā-òlarak.

Saviour, *s.* قورتاران kùrtaran, قورتاریجی kùrtarījī;

—, *s.* خلاص khàlās; our —, خلاصمز khàlāsīmiz;

our Lord and rabbinimiz-vé-khàl-

lāsīmiz.

Savour, *s.* لذت lèzzèt, چاشنی chāshni

(chəshni), داو dād (tād); —, *v.a.* لذتی او dādmak;

—, *v.n.* لذتی او lèzzèti-òl.

Saw, *s.* اره dəsstéré (təsstéré), دستره dərre;

(large) چققی bichki; ضرب مثل zərbi-mèssel.

Sawdust, *s.* دستره توزی dəsstéré-tùzv.

Sawmill, *s.* اره خانه èrrèkhāné.

Sawyer, *s.* چققیجی bichkijī.

Saxon, *s.* ساتسون قباثلی əksòn-

-kàbā'ili-ādami; —, *a.* مذکور قباثله mùzkùr qbāthle.

منسوب mèzkyür-kàbā'ila-mènsüb.

Say, *v.a.* سویلمک sùwèylémek, دیمک dèmek;

—, *s.* لکردی ləkirdi, لکردی ləkirdi, سویلیه جک sùwèyléyèjek.

Saying, *s.* لکردی ləkirdi, قبا لکردی kàba-

ləkirdi, ضرب مثل zərbi-mèssel.

Scab, *s.* قَبُوق يَارَة قَبُوقِي yàra-kàbugh, قَبُوق kàbuk ; كَل kəl, اَوِيوز ùyuz ; —, *v.n.*

قَبُوقْلَانْمَك kàbuklanmak.

Scabbard, *s.* غِلَاف كِلِيف kīn, نِيَام niyām, غِلَاف ghilāf (kilif).

Scaffold, Scaffolding, *s.* اسْكَلَة isakèlè.

Scald, *s.* كَاينَار صَوِيَارَة سِي kàynar-sù-yārassi ; —, *v.a.* حَاشَلَمَتِي hāsh-lamak.

Scale, *s.* مِقْيَاس mikyāss, جَدُول jèdvel ;

بَالْتِي بُولِي bālīk-pūlu, بُول pūl ; (of a balance) كُوز ghyūz ; pair of —s, تَرَاوُز tērāuz.

• دِيوارِدَن دِيوارِدَن mīzān ; —, *v.a.* دِيوارِدَن دِيوارِدَن dīwārdan-yūkārī-chīk-mak, يَاقَمَتِي yāqmatī ; (a gun) اَتْلَامَك atlamak ; يَاقَمَتِي yāqmak. [-'l-azlā'.

Scalene, *a.* مَخْتَلَف الْأَصْلَاع mūkhtèlif-u-

Scamp, *s.* يِرَامَز yāramāz.

Scamper, *v.n.* قُوشْمَتِي kōshmak.

Scan, *v.a.* (poetry) تَقْطِيعَا tākti'-et ;

كُوز kōz, نَظَرَا nāzar-et, بَاقَمَتِي bāqmatī, كُوز كُوزِمَك kōz-kōzīrmak.

Scandal, *s.* اِفْتِرَا iftirā, بَهْتَان bēhtān ;

عَيْب ēyb, رِزَالَة rēzālèt, اِرَاجِيف ārājīf "āyb.

Scandalous, *a.* عَيْب "āyb.

Scant, Scanty, *a.* دَار dār, قَيْت kīt, اَز az, اَز dār ; قَص kēssā.

Scapegrace, *s.* يِرَامَز yāramāz.

Scar, *s.* يَارَة نِشَانِي yāra-nīshāni ; —, *v.a.*

نِشَان بَرَاقَمَتِي nīshān-brāqmatī.

Scarce, *a.* نَادِر nādīr, قَيْت kīt, اَز az, اَز nādīr-

būlvnmāz - ghībi, نَادِر بُولَنُور nādīr-būlvnur ; —ly, ad. كُوج بَلَا ghyūch-bēlā, هَمَان hēmān (hēmān).

Scarcity, *s.* نَدْرَت nēdrèt, كَيْتَلِي kītlik, كَيْتَلِي kītlik, غَلَا ghilā.

Scare, *v.a.* اُورْكُتْمَك ùrkyutmek, كُورْقُوتْمَك kōrkutmak.

Scarf, *s.* شَال shāl, اُوزُون شَال ùzun-shāl.

Scarlatina, *s.* خَفِيف قَزَل حَمَا khāfīf-kizāl-hūmmā.

Scarlet, *a.* اَل al ; — fever, قَزَل حَمَا qizāl-hūmmā ; — runner, كِچِك kīchik.

شِچِک چِچِک chīchek-fāssūlyāssi.

Scarp, *s.* خُنْدَقْت شِوِدَا خَلِيسِي (hēndēghing)-shēvi-dākhilīssi.

Scatter, *v.a.* دَاغَمَتِي dāghītmak, تَارُومَارَا tār-ū-mār-et,

پَرِيشَان pērīshān-et ;

—, *v.n.* دَاغَمَتِي dāghīlmak, تَارُومَارَا tār-ū-mār-ōl, پَرِيشَان pērīshān-ōl.

Scavenger, *s.* چُوبِجِي chūpju.

Scene, *s.* نَظَرَاوَلْدَان هَيْث nāzar-ōlvnan-

-hēy'èt ; نَظَرَات nāzārèt ; وَقْع wāq'ā ; (of a play, or as a picture of life)

مَجْلِس mējlīss ; (place) مَجْلِس mēvki'.

Scent, *s.* بُولِي bōy, رَاحَة rā'īha, قُوقُو kōkū,

قُوقُوتْمَك kōkutmak ; —, *v.a.* قُوقُوتْمَك kōkutmak ;

قُوقُوسُونِي kōkū-sūnmek ; قُوقُوسُونِي kōkūssūnu-ālmak,

حِصَا hīssā-

Sceptic, *s.* لَادِرِي lā-īdrī. [-et.

Sceptre, *s.* "عَصَا حَكُومَت" āssāyi-hūkyūmèt.

Scheme, *s.* تَرْتِيب tērtīb, نَصُور nāsāv-

vur ; حِيلَة hīlā ; —, *v.n.* قُورْمَتِي qōrmatī,

شِئِي qōrmatī.

Schism, *s.* اِعْتِرَال ī'tizāl, نِفَاق nīfāk ;

تَفَرُّق tēferruk, شِيعَة shī'ā ;

Schismatic, *s.* اَهْلُ اِعْتِرَال ēhli-ī'tizāl,

- متفرق mù"tèzil, شيعى shī"i, معتزل mùtèfèrrik.
- Scholar, *s.* عالم "ālim, فاضل fāzil; شاکرد shāghird, طالب علم tālibi-"ilm.
- Scholarship, *s.* علم "ilm.
- School, *s.* مکتب mèktèb; —, *v.a.* معلومات ویرمک mà"lūmāt-vèrmek, تعلیمات ویرمک tà"līmāt-vèrmek, — master, خواجه khòja, مکتب خواجہ سی mèktèb-khòjassi.
- Schooner, *s.* اسقونہ ùsskūna; brig —, غولت ghòlèt.
- Sciatica, *s.* عرق النساء "irku-nissā.
- Science, *s.* علم "ilm.
- Scimitar, *s.* پالہ pālā.
- Scirocco or Sirocco, *s.* لدوس کی اتق lōdos-ghibi-ak-dèngizda-èsszr-bir-rūzghyār.
- Scissors, *s. pl.* مقراض màkass, مقراض mikrāz. [zèvklānmek.
- Scoff, *v.n.* ذوقلنمک ìstihzā-et, اسعزآ.
- Scoffer, *s.* حرمتسز مستهزی hūrmetsz-mùstèhzi.
- Scold, *s.* دارغین قاری dārgin-kāri; —, *v.a.* آزارلمتی dārilmak; آزارلامک àzārlamak.
- Scollop, *v.a.* اویمتی òymak, اویدا òya-et.
- Scoop, *s.* اویمتی khilāl; —, *v.a.* اویمتی òymak; — out, ایچنی اویمتی ichini-òymak, بوشالتمتی bòshāltmak.
- Scope, *s.* مطمح نظر màtmāhi-nāzar; اریم èrim; بوی bōy; منزل mènzil; to give —, میدان ویرمک mèydān-vèrmek.
- Scorch, *v.a.* یاقمتی yākmak.
- Score, *s.* حساب yigāirmi; hissāb; باب bāb; وسیله khātir, سبب sèbeb, خاظر vèssilè; —, *v.a.* چیزمک chizmek, اشارت ishāret-et.
- Scorn, *s.* استخفاف ìstihkār, استخفافی ìstihkār; —, *v.a.* تنزل یتمامک tènèzzul-ètmmak.
- Scornful, *a.* اهانته و استخفافی ایدر ihānet-vè-ìstihkār-èdzr.
- Scornfully, *ad.* اهانته و استخفافی صورتی ihānet-vè-ìstihkār-sūrāti-ila.
- Scorpio, *s.* "عقرب "ākreb.
- Scorpion, *s.* "عقرب "ākreb.
- Scotch, *a.* اسقوچیالو ìsskòchiali.
- Scotland, *s.* اسقوچیا ìsskòchia.
- Scoundrel, *s.* کولخاننی kyùlkhāni, اوغورسز chāpkın, چاپقین òghursuz, خبیث khābiss.
- Scour, *v.a.* سلمک silmek, یقامتی yīkamak; یاغنی لکه سنی چیقارمتی yāghini-lèkèssini-chikarmak; اسهال ìsshāl-vèrmek; — over, — about, *v.n.* قوششمتی kòshmak, قوششمتی kòshvshmak.
- Scourer, *s.* لکه جی lèkéji.
- Scourge, *s.* قاصچی kāmchi, قریاج kir-bāch, تازیانه tāziyānè; آفت āfet, بلا bèlā, داهیہ dāhiyyè; —, *v.a.* دوکمتی dōghmek, ضربا dārb-et.
- Scout, *s.* اوزاقده طولاشان قره قول òzakda-dòlāshan-kāraqol.
- Scowl, *v.n.* قاش جاتمتی kash-chātmak, یوزبورشدومتی yūz-būrushdormak.
- Scramble, *v.n.* قاپشمتی kāpishmak, قاپش تیرماشمتی tīrmashmak; —, *s.* قاپش

kàpish ; طرماشه رق كيدش tirmasha-
rek-ghùdish.
Scrap, *s.* اوفاق پارچه ùflak-pàrcha.
Scrape, *s.* بلا bèlā, قضا kàzā, درد dèrd ;
—, *v.a.* قازيمق kàzimak ; — to-
gether, چالسه چالسه طوبلامق chà-
lisha-chàlisha-tòplamak, هزاركافت
هزاركافت ايله اله كورمك hèzār-kyùlfèt-ila-èla-
-ghètirmek.
Scratch, *s.* طرناق ياره سى tìrnak-yàrassi ;
—, *v.a.* قاشيمق kàshimák ; طرمه لمق
tìrmalamak, جزئي ياره jùz'ī-yàra-et ;
—, *v.n.* قاشنمق kàshinák ; — out,
v.a. چيزمك chizmek, ترقيس tārkin-
-et. [فنايازمتق fēna-yāzmaq.
Scrawl, *s.* فنايازى fēna-yāzi ; —, *v.n.*
Scream, *s.* فرياد feryād, صيحه sayha ;
—, *v.n.* باغرمق bàghirmak ; فرياد
feryād-et.
Screen, *s.* پردè pèrdé, سپر sipèr, حائل
hā'il, قالبور kàlbur ; —, *v.a.* حائل او
hā'il-òl ; محافظه àrtmek, اورتمك
mùhāfaza-et ; قالبورلمق kàlburlamak.
Screw, *s.* ويدè vidè, بورغى bürghü ;
بورمه bürma ; خسيس khàssiss,
تاما kyār, جمري jimri ; —, *v.a.*
ويده لنمك vidèlènmek ; —, *v.a.*
ويده لمك chèvirmek ; بورمق
vidèlémek ; — in, بريول ايله صومق
bir-yòl-ila-sòkmak ; — up, كيف
kèyf-et ; — courage, جسارت
jèssàret-et ; — down, تابوته قيايوب
tàbuta - kàpayup - vidè-
lènek.
Scribble, *v.a.* قره لمق kàralamak ; چابك

فنايازمتق chàbik-yāzmaq ;
فنايازمتق dikkàtsiz-
-yāzmaq. [-yāzan-mù'èllif.
Scribbler, *s.* فنا يازان fēna-
Scribe, *s.* كاتب kyātib ; خطاط khàttāt.
Scripture, *s.* آيت كريمه àyétì-kèrimè ;
—s, *s. pl.* كتب سماويه kyùtubi-
-sèmnāviyyè.
Scrofula, *s.* صراجه عالى sàraja-"illèti.
Scrofulous, *a.* صراجه لو sàrajali.
Scroll, *s.* تومار tòmar. [khayé-tòrbassi.
Scrotum, *s.* (Latin) خايه توربه سى
Scrub, *v.a.* سرت برشى ايله يقامق sèrt-
-bir-shèy-ila-yikamak ; باتمق bāt-
mak ; —, *s.* اوفاق چاليلق ùflak-chà-
lilak. [-fircha.
Scrubbing-brush, سرت فرجه sèrt-
Scruple, *s.* اجزاجى درهمنك اوچده برى
èjzāji-dìrhèmining-ùchda-bìri, نلث
چكندك sùlssu-dìrhèm ; درهم
تورقو chèkindik, اعتراض i'tirāz,
kòrkü ; —, *v.n.* چكتمك chèkinmek.
Scrupulous, *a.* چكنور pèk-chèkinir.
Scrutiny, *s.* يوقلايش yòklayish, يوقله
yòklama ; امتحان imtihan, تحرى
Scuffle, *s.* غوغا kàwgha. [tàhàrri.
Scull, *s.* خفيف كورك khàfif-kyùrèk.
Scullion, *s.* اشجى يمانى ashji-yàmaghi.
Sculptor, *s.* اويمه جى òymaji ; مجسمه
mùjèssèsmji, تصويرجى tàssvirji,
مصور mùssāvvir. [اويمق òymak.
Sculpture, *s.* اويمه òyma ; —, *v.a.*
Scum, *s.* كچوك kyàpuk ; — of the
people, اسافل ناس èssāfilì-nāss, اياتى
اياق àyak-tàkimi.

Scurf, *s.* كېك kèpek, توز tòz.
 Scurrility, *s.* شتم shètm. [shètm-āmiz.
 Scurrilous, *a.* شتم آمیز shètām.
 Scurvy, *a.* طمعکار mùrùvètaiz, مروتسز
 tàma "kyār; —, *s.* اسقورییت علتی
 isskòrpit- "illèti.
 Scutcheon, *s.* ارما àrma.
 Scythe, *s.* طرپان tìrpān.
 Sea, *s.* بحر dèngiz, دریا dèryā,
 bàhr; موج dàlgha, طالعہ mèvj.
 Seafaring, *a.* کیمبجی اولان ghèmi-
 Sea-gull, *s.* مارطی màrti. [-òlan.
 Sea-kale, *s.* دکر لهنهسی dèngiz-là-
 hanéssi.
 Seal, *s.* مهر mùhr, خاتم khātēm;
 (animal) کویک بالغی kyòpèk-
 bàlghī (?); —, *v.a.* مهرلمک mùhr-
 lémek; —ing wax, مهر بالمومی mùhr-
 -bāl-mòmυ.
 Seam, *s.* دکش dīkish, دکشیری dīkish-
 -yèri; یاره نشانی èk-yèri;
 yàra-nishāni; (of ship's planks)
 زوارموز isskàrmoz (?).
 Seaman, *s.* کیمبجی ghèmiiji, ملاح mèllāh,
 کشتیبان kèsh-tībān.
 Seamanship, *s.* کیمبجیلک ghèmiijilik.
 Seaport, *s.* اسکله isskèlè. [lamak.
 Sear, *v.a.* یا قمت yàkmak, داغلامتی dàgh-
 Search, *s.* آرایش arayish, آرامه àrama,
 یوقلامه yòklama, تحری tàhàrri; —,
v.a. آرامتی àramak, یوقلامتی yòklamak,
 آرامتی tàhàrri-et; — for, آرامتی
 àramak; — into, حقیقتنی تجسس ا
 hākikātinī - tējèssuss - et; — out,
 آرایوب بولمت arayup-žùlmak.

Seashore, Seaside, *s.* دکر کناری dèngiz-
 -kènāri, یالی کناری yali-kènāri,
 ساحل sāhil, دکر قیسی dèngiz-kiyissi.
 Seasick, *a.* دکر طوتمش dèngiz-tùtmush;
 —ness, *s.* دکر طومسی dèngiz-
 -tùtmassi.
 Season, *s.* فصل fàssl, موسم mèvsim;
 طوز بېر قاتمت wakit; —, *v.a.* طوز
 tüz - bībur - kàtmak; خاملغنی المت
 khāmlighāni - àlmak; the four —,
 فصول اربع fūssūli-èrbā".
 Seat, *s.* ایر اوطوره جق یر èturajak-yèr,
 یئر, جای جای yèr, محل mēhāl; مسند
 mēssned; کرسی mērkèz, کرسی
 kyùrsi; مقعد màk "ād, کوت ghyāt,
 کایناتی kàynak, دبر dèbr, ورا vèrà,
 قیچ kich; —, *v.a.* اوطورتمتی ètur-
 mak, اعدادا èk "ād-et; — one's
 self, be seated, اوطورمتی èturmak,
 اعودا kù "ūd-et; — — on the throne,
 اجلسه جلیوسا jùlūsas-et, تاخته جلیوسا
 -jùlūsas-et; *v.a.* اجلسه jilāsas-et.
 Secant, *s.* قاطع kātī".
 Secede, *v.a.* ایرلمتی àyrlmak, اعتزال
 i "tizāl-et.
 Secession, *s.* افتراق èftirāk-vé-
 i "tizāl.
 Seclude, *v.a.* ایرمتی àyrmak, ایری قیامت
 àyri-kāpamak; — one's self, قیامت
 kāpanmak, چکلمک chèkilmek, عزلت
 "üzlet-et. [lkhtilātsiz.
 Secluded, *a.* تنها tènha; اختلاطسز
 Seclusion, *s.* عزلت üzlet; تنهالك
 tènhalik.
 Second, *a.* ایکنجی ikınji, ثانی sāni,

düwum ; —, *s.* ثانيه sāniyyē ;
 معاون mü"āvin ; يماق yəmaq ;
 —, *v.a.* ياردم yərdim-et, معاونتا
 mü"āvenēt-et ; — hand, *a.* قوللانمش
 köllänmiş, مستعمل müstə"mäl ;
 —ly, *ad.* ثانيا sāniyyā.
 Secrecy, *s.* مكتوميت ghizlilik, كيزلولك
 mëktūmiyyèt ; مخفا ikhfā, كتم këtm.
 Secret, *s.* سر sirr (*pl.* أسرار əsrār) ; —,
a. مخفي ghizli, صاقلو səkli, مخفي
 məkhfi, خفي khafi, مكتوم mëktüm.
 Secretary, *s.* سرکاتبی kyätib, کاتب
 kyätibi, سرار کاتب kyätibi-əsarār.
 Secrete, *v.a.* گھیزلیمک ghizlémek, صاقلتمق
 səklamak, اخفا ikhfā - et ; کتم
 këtm-et ; (organs) اعمالا i"mäl-et,
 اخراج ikhrāj-et, ويرمک vərmek.
 Secretly, *ad.* سراً sirran.
 Sect, *s.* فرقه fırqa, مذهب məzhəb.
 Section, *s.* قسم kıssm, بلوک bəluk ;
 قطع kät" ; تقسيم tāksim, طاقم tākim ;
 رسم مسن rəssmi-müssənnəm.
 Secular, *a.* عصری əssri, دهری dəhri ;
 دنياوی əsski, قديم kədim ;
 عادى ədi, دنیوی dūnyévi ;
 Secundine, *s.* صوگ söng.
 Secure, *a.* امين əmin ; صاغ səğh ;
 صاغم səğhlām ; محکم këvi, قوی
 mühkəm ; شبهه سز şübhəssəiz ;
 —, *v.a.* صاغلتمق səğhlatmak ;
 محکم کویلدیرمک kəvilşədirmek,
 mühkəm - et ; يقالتمق yəqalamak,
 توتتمق tütmaq ; قرانتمق kəzanmaq,
 جلب jəlb-et ; امين يوتومتق əmin-
 yəra-kəmak ; باغلتمق mühkəm-

-bəğhlamak ; وقايه vikāyē-et, سيانتا
 sèyānèt-et, قورومتق kùrumak.
 Security, *s.* امنيت əmniyyèt ; امن
 əmn, امان əmān, امينلك əminlik ;
 صاغلتمق səğhlamlık, قويلک këvilik ;
 كفيل këfil ; كفالت këfālèt ; رهن
 rəhn, رهين rəhin.
 Sedan-chair, *s.* سديه sēdia.
 Sedate, *a.* اغر əğhīr, تمكينلو tēmkinli.
 Sedateness, *s.* اوصالو əvsaluvuk.
 Sedative, *s.* تسكين اضطراب ايدن علاج
 tèskini-iztirāb-ēden-"ilāj.
 Sedentary, *a.* طيشاری چيقمز حرکت
 dīshari-çhikmaz-hərəkət-ətməz.
 Sediment, *s.* طورطی törtü, پوسه pössə.
 Sedition, *s.* فساد fəssād, نفاق nifāk,
 فتنه fitnə. ["Issi.
 Seditious, *a.* فتنه کار fitnəkyār, عاصی
 əvāsī, ايارتمق əyartmaq, الداتمق
 əldatmaq, افسادا ifsād-et, اغفال
 əghfāl-et, اغفال izlāl-et ; قائل ايدوب
 kə"il-ədup-jimā"-et..
 Seduction, *s.* قائل ايدوب izlāl ;
 جماع ايمه kə"il-ədup-jimā"-ətmə.
 Sedulous, *a.* مقدم məkdīm, ملازم
 müləzīm.
 Sedulousness, *s.* مداومت müdəvémət.
 See, *s.* پيسقپوسلق pışsqapəsluk ; —,
v.a. كورمک ghyürmek, مشاهدە
 müşāhədə-et ; اگلامق ənglamak
 (ənnamak), سزيمک səzimek ; صانتمق
 səkinmak, باقمق bəkmak ; — into,
 حقيقتنى اگلامق həkikətini-əngla-
 mak ; — to, باقمق bəkmak, اقتضاسنه
 iktizāsina-bəkmak.

- Seed, *s.* بزر *tòkhum*, بذر *and* بزر *bèzr*; —, *v.n.* تخمه وارمق *tòkhuma-vàrmak*; — time, اكين وقتى *èkin-wàkti*.
- Seek, *v.a.* آرامق *àramak*; — for, — after, تفقدا آرامق *àramak*, تافقدا *tàfàkkud - et*; — out, ارايوب بولمق *àrayip-bùlmak*.
- Seem, *v.n.* كورنمك *ghèlmek*, كوزنمك *ghyàrunmek*, كوزكمك *ghyàzunkmek*, كوسترمك *ghyàstürmek*, بگزومك *bèngzèmek*. [mènäsäib.
- Seemly, *a.* مناسب *yàkishir*, ياقشور *yàkishir*.
- Seer, *s.* نبي *nèbî*, پيغمبر *pèyghlambèr*.
- Seesaw, *s.* صالنجق *àllinjàk*; —, *v.n.* صاللانمق *àllànmaq*.
- Segment, *s.* قطعه *küt'ä*.
- Seize, *v.a.* يقالمق *yàkalamak*, قاپمق *kàpmak*, طومتى *tùtmak*, ضبطا *zàbt - et*; — گرفتا *àkhz - v - ghirift - et*.
- Seldom, *ad.* نادر *nàdir*, نادراً *nàdiran*.
- Select, *a.* كزیده *ghyùzidè*, سچمه *sèchma*, منتخب *mùntakhàb*; —, *v.a.* سچمك *sèchmek*, ايرمق *àyrmak*, انتخاب *intàkhàb - et*. [àyrma.
- Selection, *s.* ايرمه *intàkhàb*, انتخاب *intàkhàb*.
- Self, *s.* كندی *kèndi*, ذات *zāt*, اوز *öz*, خود *khòd*. [pèssèndlik.
- Self-conceit, *s.* خود پسندلك *khòd - Self-denial, s.* جبر نفس *jèbri - nèfss*.
- Self-destruction, *s.* كندی كندینی تلف *kèndi - kèndini - tèlef - ètmek - lik*. [pèssèndlik.
- Self-esteem, *s.* خود پسندلك *khòd - Selfish, s.* خودبین *khòdbinlik*.
- Selfishness, *s.* خودبینلك *khòdbinlik*.
- Self-will, *s.* عناد *'inād*.
- Self-willed, *a.* عنادجی *'inādji*.
- Sell, *v.a.* ویرمك *àtirmek*, صاتمق *vèrmek*, بیع *fürükht - et*, جملة صاتوب دفعا *bèy - et*; — off, جملۀ صاتوب دفعا *jùmlétan - sàtip - dèf' - et*; — by auction, مزاد *mèzād - et*; — مزاد ویرمك *mèzāda - Seller, s.* صاتیجی *sàtji*. [vèrmek.
- Selvage, *s.* کنار *kènār*.
- Semblance, *s.* بگزیش *bèngzèyish*, مشابهت *mùshābèhèt*.
- Semi, *a.* نصف *nèssfi*, یارم *yàrim*; — circle, نصف دائرة *nèssfi - dā'irè*; — diameter, نصف قطر *nèssfi - kùtr*.
- Seminary, *s.* مکتب *mèktèb*.
- Sempiternal, *a.* ازلی وابدی *èzeli - vè - èbèdî*, جاودانی *jāvidānî*.
- Senate, *s.* مجلس والا *mèjlissi - vālā*.
- Send, *v.a.* کوندرمك *ghyàndèrmek*, ارسال *irsāl - et*, اسبال *issbāl - et*, استتمك *tèssyār - et*; — for, استتمك *isstetmek*; کورتتمك *ghètirtmek*; خبر اراتمق *àratmaq*; — word, خبر کوندرمك *khàbèr - ghyàndèrmek*.
- Senior, *a.* سنجه بیوک *šinjə - biyuk*, اسکی *àski*, یا شجه بیوک *yàshja - biyuk*; پدر *pèdar*, بابا *bàba*.
- Senna, *s.* سنا *sènā*, سنامکی *sènā' - mèkki (sènaméki)*.
- Sensation, *s.* احساس *hiss (pl. àhsàss)*; سوچ *tā'ājjub*; تعجب *sàvinj*; کدر *kèdar*.
- Sense, *s.* حس *hiss*, حاسه *hàssa (pl. hàwàss)*; معنی *mā'nà*,

مفهوم mèfhūm; عقل ذکا zèkyā,
درایت dirāyet; the five senses,
حواس خمسہ ظاہرہ hawāssī-khām-
sa 'i-zāhiré.
Sensible, *a.* دویلور hæssās; دویلور
düyulur, محسوس māhsūss; عقلو
"akli, درایتلو dirāyetli; "akli-
lānē, درایتکارانه dirāyetkyārānē;
متشکر mùtэшèkkir; خبردار khā-
bārdār.
Sensitive, *a.* چکنیچی hæssās; چکنیچی
chèkiniji; — plant, کوسکون kyūaskyun.
Sensual, *a.* حسی hissei; نفسانی nèfsānī;
شهوایی shèhwānī.
Sensualist, *s.* هوا پرست hewā-pèrèsst.
Sensuality, *s.* هوا پرستلیک hewā-
peresstlik.
Sentence, *s.* عبارت "ibārē, قضیه kəziyyé;
اعلام i' lām, حکم hūkm; فتوی fətwā,
—, *v.a.* حقندہ اعلام ویرمک həkkinda-
i' lām-vərmek. [افکار] èfkyār).
Sentiment, *s.* حس hisse; فکر fikr (*pl.*
Sentinel, Sentry, *s.* نوبتیچی nùbètji.
Separate, *a.* ایری àyri, بشقہ بشقہ bāshka-
bāshka, منفصل mùnfassıl, منفرد
mùnfèrid; —, *v.a.* ایرمتی àyrmak,
ایری ایری ایری àyri - àyri - kòmak,
ایرلمتی tèfrīk-et; —, *v.n.* ایرلمتی
àyrılmak. [مؤفراکلت] mùfāraklt.
Separation, *s.* مفارقت tèfrīk; تفریتی
September, *s.* ایلول èylül. [lāhd.
Sepulchre, *s.* مزار mèzār, قبر kəbr, لحد
Sepulture, *s.* تدفین dèfn, دفن tèdfin.
Sequel, *s.* صوت sōng, الت یانی alt-yāni;
نتیجہ nètījē.

Sequester, *v.a.* مصادرہ müssādara-et;
توقیفاً tèvkiif-et.
Seraglio, *s.* سرای sārāy; public apart-
ments of the —, مابین mābèyn;
private — —, حرم hārem.
Serene, *a.* اچق àçhik, کوزل ghyùzèl,
سکونتلو sākīn, ساکن sākīn, لطیف
sèkyūnetli. [kyūlè.
Serf, *s.* روسیہ دہ یرو کولہ rūssiada-yèrli-
Serfdom, *s.* کولہ لک kyūlèlik.
Sergeant, *s.* چاوش chàwush.
Series, *s.* سر sira.
Serious, *a.* تمکینلو tèmkinli; اغر
ghir, صوفی sòfu, متدین mùtèdèyyin;
کلی kyūllī, عظیم khāyī, خیلی khāyī,
"azīm.
Sermon, *s.* وعظ wā"z.
Serpent, *s.* مار یا یلان yālan, حیہ hāyyé,
mār.
Servant, *s.* (male) خدمتکار khèdmet-
kyār (hiz-), اغا oshak, اغا agha;
(waiter) خدمتیچی khèdmètji (hiz-);
(maid) بسلّمہ bèsslémé; (male-slave)
جاریہ kyūlè, (female-slave)
جاریہ jārīyyé, خلائق khālā'ik.
Serve, *v.a.* خدمت khèdmet-et (hiz-);
ایشنی کورمک ishini-ghyèrmek;
—, *v.n.* ایرامتی yàrmak, فائدہ سی او
fā'idèssi-òl; "asskerlik-et; اسکرلیک
استخدام mùsstàkhdam-òl, اولمتی
isstikhdam-òl, — as,
— for, لک — —lik-et; ایشنی
ایشنی ishini-ghyèrmek; — one a
trick, اویون oyun-et; — out, (dis-
tribute) داغمتق dāghitmak, ویرمک
vèrmek; (punish) یادمتق yàpmak;

— one's turn, ايشنى كورمك ishini-ghyàrmek, اولمىك òlvmek, اولمىك òlmak.

Servia, *s.* سرپستان sèrpištān.

Servian, *a.* سرب sèrp; سربلو sèrpli; —, *s.* سربلو serpli.

Service, *s.* خدمت khidmet (hiz-); مأموريت mè mūriyyèt; ايش ish; كرم مئنفات mēnfā'at, فائده fā'idé; كرم kèrm, عنايت 'ināyet, افنديلك èfēndilik; to render a —, ايشنى ايرولك ishini - ghyàrmek; iyilik-et, افنديلك èfēndilik-et; to be of —, ايشه فائدهسى fa'idéssi-òl, ايش يرامىك isha-yàramak, ايش كورمك ish-ghyàrmek.

Serviceable, *a.* ايشه يارار isha-yàrar.

Serviceableness, *s.* ايشه يارارلىك isha-yàrarlik.

Servile, *a.* حقير hāqir; ذليل zèlil.

Servility, *s.* عبوديت rikkīyyèt; "òbūdīyyèt.

Servitor, *s.* خدمتكار hizmetkyār.

Servitude, *s.* رقيت rikkīyyèt.

Sesame, *s.* سيسام sissām (sūsām); oil of —, شيرلغان ياغى shirlaghān-yāghī.

Session, *s.* جلسه jilāsē.

Set, *s.* طاقم tàqim; —, *a.* رسمى rēssmī; معين mē'in mū'āyyen, كسلىمىش kēsilmish; —, *v.s.* وضع wāz'-et; كورمىك dikmek, نصب nāsab-et; باشلامىك bāshlamak, ايتدىرمىك ètdirmek; (bones) صارىمىك sarmak, جبراً jèbr-et; (razors, &c.) بلدىمىك bilémek; (a

diamond, &c.) اوطورتىمىك òturtmak, كورمىك dikmek; (seed) كورمىك èkmek; (plants) كورمىك dikmek, غرسا ghàrss-et; —, *v.s.* (stars, &c.) باشلامىك bāshlamak, باشلامىك bāshlamak; (clothes, &c.) اولمىك òlmak; (jelly, &c.) طورمىك dōngmak; — in, (commence) باشلامىك bāshlamak; — about, باشلامىك bāshlamak, الالمىك èla-almak, مباشرتاً mùbāshérèt-et, ابتداراً ibtidār-et, مباشرتاً mùsābérèt-et; — against, (indispose) كورمىك ghyūjèndirmek, خصوصت ايتدىرمىك khūssūmèt-ètdirmek, كورمىك khāssim-et; (as a counterbalance) قارشىلىق طورتىمىك kārshīlik-tōrtmak, قارشىلىق صايمىك kārshīlik-sāymak; — aside, بىر طرفه قومىك bir-tārāfa-kōmak; بىر طرفاً bīr-tārāfa-et, صايمىك sāwmak; — at, *v.s.* هجوم hūjūm-et; كورمىك hūjūm-ètdirmek; — at defiance, — at nought, قارشى قومىك kārshi-kōmak; هېچ صايمامىك hīch-sāymamak, هېچ يرينه قومىك hīch-yàrina-kōmak; — by, بىر طرفه قومىك bir-tārāfa-kōmak; — great store by, عزيز طورتىمىك 'azīz-tōrtmak; — down, قويدىمىك yàra-kōmak; قويدىمىك yàrd-et, ظننى يازمىك yāzmaq; سانمىك sānmak, يوله چىقىمىك zānn-et; — forth, *v.s.* قىيامىك yōla - chīkmak, قىيامىك kīyām - et, عزىمىتاً 'azīmèt-et; —, *v.s.* ازان بىيان bèyān-et; — free, ازان azād-et (azād); — off, *v.s.* كورمىك ghītmek,

قالتمى *kalkmak*, چيتمى *chikmak* ;
 — —, *v.a.* صاليريمك *salivèrmek* ;
 باشلامتى *blahlamak* ; ايشلتمك
ishlètmek ; كوسترمك *ghyüssèrmek*,
 زيبايش *hüssn-vèrmek*, حسن ويرمك
 باشتمى *zibâyish -vèrmek*, ويرمك
yâkishmak ; — on edge, قماشدرمى
kâmâshdirmak ; — on, تشويقتا *tèsh-*
vîk-et ; — one's hand to, امضا
imzâ-et ; — out, *v.n.* يوله چيتمى
yöla - chikmak, قياما *kiyam - et*,
 عزيمتا *"âzimèt-et* ; — —, *v.a.*
 سرمك *sèrmek*, ديزمك *dizmek*,
 يلكن ترتيبا *tèrtib-et* ; — sail,
 قالتمى *kalkmak*, باغبان كشاف
badban kshâf - ezimèt - au,
bân - kyûshâyî - "âzimèt - öl ; — to,
 باشلامتى *blahlamak*, اغازا *aghâz-et*,
 مباردتا *mübâdèrèt-et* ; — up, *v.n.*
 تجارتته *dükkyân - âchmak*, دكان
 باشلامتى *tijârèta - blahlamak* ;
 باشلامتى *blahlamak* ; — —, *v.a.*
 نصبأ *kaldirmak*, قالدرمى *dikmek*,
nâssb - et, ركزا *rèkz - et* ; كرمك
ghèrmek ; مالزومه سنى ويرمك
mâ - lèzéméssini - vèrmek ; — up for,
 دعوىأ *kèndini - sâtmak*, كندينى صاتمى
dâ "wâ - et, ادعا *iddi "â - et*.
Settle, s. صدق *sândik* ; پيگه *pèyghèh*
 (pèykè), صره *sira* ; —, *v.a.* اوپورتتمى
òturmak, اسكانا *isakyân - et*,
vèrmek, ادا ادا *âdèmek*, ادا *âdâ -*
et, ايغا *ifâ - et* ; قرارلاشدرمى
kârâr - lashdirmak, قرار ويرمك
kârâr - vèrmek ; اغزىنى قباتتمى
aghzini - irzâ - et, ارضا

kâpatmak, صوصدرمى *süssdurmak*
 اولدرمك *âldurmek* ; (money upon)
 باغلامتى *baghlamak* ; (accounts)
 حسابلشمك *hissâblèshmek* ; —, *v.n.*
 اوپورتتى *òturmak* ; توطنا *tawâttun -*
et, اتخادمكانا *ittikhâzi - mèkyân - et* ;
 تمللو *tèmèlli - òturmak*, تمللوا
 اوپورتتى *tèmèlli - ghirishmek* ;
 كيرشمك *kârârlashmak* ;
 قرارلشمى (weather) *dürülmak*,
 دورلمتى (liquors) *törtvassu - chäkkek* ;
 چوكمك (walls, &c.) *chäkkek* ;
 اوپورتتى *òturmak*, يرلشمك
yèrlèshmek.

Settlement, s. فصل *fâssal* ; تأديه
tè'diyyè ; مهر مؤجل *mèhri - mü'èjjèl* ;
 اوجاقى *òjak*.

Settler, s. خالى مملكتده توطن ايدن
 ادم *khâli - mèmlekètda - tawâttun -*
- èden - âdam.

Settling, s. خالى مملكتده اسكان
 محاسبه *khâli - mèmlekètda - isakyân -*
mühâssèbé.

Seven, a. سبعة "sèb", يدى *yèdi*, سبع
sèb "â, هفت *hèft* ; the — planets,
 سبعة سياره *sèb "â - sèyyârè*.

Seventeen, a. اون يدي *òn - yèdi*.

Seventh, a. سابع يدينجى *yèdinji*, سابع
sâbi "â, هفتتم *hèftum*, هفتمين
hèftumîn ; —, س. سبع *sèb "â*.

Seventy, a. يتمش *yètmiş*, سبعون
 هفتاد *sèb "ün*, سبعين *sèb "în*, هفتاد
hèftâd.

Sever, v.a. فصلأ *âyrmak*, ايرمى
âyrimak ; —, *v.n.* ايرلمتى
âyrimak ; مفارقتا *müfarakât - et*.

Several, a. چند *bir - kâch*, بر قاج *chènd* ;

ایری ایری àyri-àyri; بشقه بشقه bāshka-
-bāshka.
Severally, *ad.* برر برر bīrēr-bīrēr, ایری
ایری àyri-àyri, بشقه بشقه bāshka-
-bāshka, یکان یکان mùnfēridan, یگانه
yèghyān-yèghyān.
Severe, *a.* سرت sērt, شدید shēdīd;
کلی kly; فنا fēnā, اغر āghīr, کلی
kyūllī; الیم èlim.
Severity, *s.* سرتک sērtlik, شدت shīd-
dēt; افراط دقت ifrāti-dīkkāt; (of
life) فرط غفت fērti-
"iffēt, ریاضت rīyāzēt, افراط پرهیزکاری
ifrāti-pērhīz-
kyārī. [dikīah-dīkmek.
Sew, *v.a.* دکمک dīkmek, دکش دکمک
Sewer, *s.* لغم lāghīm, کاریز kyārīz
(ghīrīz). [fāzlāt.
Sewerage, *s.* لغملر lāghīmīler; فصلت
Sex, *s.* ارککلک دیشلیک عرضی ērkek-
lik-dīshīlik-"ārazi.
Sextant, *s.* سکستانت sēkīstānt.
Sexton, *s.* مزارجی mēzārjī.
Shabby, *a.* اسکیمش ēskīmīsh, اسکی
ēsaki, فرسوده fērsūdē; عیب "āyb,
رنالت rēzālēt; خسیس khāssīss,
چنکانه chīn-
ghyānē (chīnghēni).
Shade, *s.* سایه sāyē, کولکه ghyālghe,
ظل zill; کولکه لک ghyālghelek; (in
drawing) سوس sūs; —, *v.a.* کولکه
ghyālghe-et, سایه انداز او sāyē-ēndāz-
-ōl; اورتمک ārtmek; (drawings)
سوسنی یابمت sūsūni-yāpmt.
Shadow, *s.* سایه sāyē, کولکه ghyālghe,
ظل zill; — forth, دویمان ایچنده

دویمان ایچنده dūmān-īchīnda-sūwēylēmek,
اوزاقدن ایما ōzāqdn-īmā-et.
Shady, *a.* سایه انداز ghyālghe, کولکه
sāyē-ēndāz.
Shaft, *s.* سهم تیر, اوق ōk, تیر tīr,
سهم sēhm; (well) چاه کوی chāh;
(column) میل دیرک dīrēk, میل mil;
(cart, &c.) اوق ōk, قول kōl.
Shagreen, *s.* کلر kēlēr.
Shake, *s.* سالایش sālānīsh; سالایش
sālāyīsh; —, *v.a.* سالامتی sālāmēk;
سالانمتی sālānmak; —, *v.n.* صارمتی
sārsmtak; —, *v.n.* سالانمتی
sālānmak; —, *v.n.* صارمتی
sārsmtak; —
off, سفلیک سفلیک sēflīk; دفعā dēf-
-et; — one's self, سفلیک سفلیک
sēflīk.
Shako, *s.* "أسکر شایقه سی sākkr-
-shāpkāsi. [kēyfaiz.
Shaky, *a.* کیفنسز yārīk-yārīk, یارق یارق
Shall, *v. aux.* See Grammar.
Shallot, *s.* یبانی سارمساق yābānī-
-sārsmsāk.
Shallow, *a.* صیح sīgh; احمق āhmak,
ساجمه sājmē, قبا kāba, درایتسز
dīrāyetsīz, سفلیک sēflīk.
Sham, *s.* and *a.* تقلید tāklīd, یلان
yālān; —, *v.n.* تقلید tāklīd-et.
Shambles, *s. pl.* سلخ خانه sēlkh-khānē
(sāl-khānē).
Shame, *s.* شرم hāyā, حیا "ār, عار
shērm, حجاب hījāb; عیب "āyb,
اوطاندرمتی rēzālēt; —, *v.a.* اوطاندرمتی
ūtāndīrmak, محجوب māhājūb-et;
—, *int.* عیب "āyb!
Shameful, *a.* عیب "āyb.
Shameless, اوتاندرمتی ōtāndīrmak.

- Sham-fight, *s.* جنك تقليدى jènk-tàklidī.
- Shampoo, *v.a.* عثمانلو دلاك كى آدمى عثمانلو دلاك كى آدمى òsamānli-tèllāk-ghibi-àdami-dghalamak.
- Shampooer, *s.* دلاك tèllāk.
- Shank, *s.* قويروق or قويروق kōyruk, حلقة hālka; (anchor) انا àna.
- Shape, *s.* بچم bichim, شكل shèkil, رسم rēssim, هيئت hēy'èt; —, *v.a.* بچم ويرمك bichim-vèrmek, بچمه بچمه bichima-sòkmak; (a course) صوتمق bichima-sòkmak; (a course) صوتمق tōtmak.
- Share, *s.* پاي pày, حصه hissésé, بهره bèhré; —, *v.a.* تقسيم tàksim-et; حصه مند او hissésémènd-òl; —, *v.n.* شريك او hissésémènd-òl, مشترك او shèrīk-òl, مشترك او mùshatèrèk-òl.
- Shareholder, *s.* حصه دار hissé-dār.
- Shark, *s.* كوپك بالغى kyàpek-bàlghī (?), طولاندرىجى àyi-bàlghī (?); طولاندرىجى dōlāndirīji.
- Sharp, *a.* (cutting) كسكين kēsakin, حديد hādīd, بران bùrrān; (pointed) تيز tiz (tèz), سيورى sivri; (violent) سرت sèrt, شديد shèdīd; (pain) اجى àji, اليم èlim; (intellect) مستعد mùsstà'idd, جن عقلو jinn-aklī; (sound) ديك dik; (taste) ماىخوش màyxòsh, اكشى èkshi, ترش tūrah, ترش màyxòsh.
- Sharpen, *v.a.* بله مك bilémek, طاشه طاشه tasha-tōtmak, مصاده سورمك màssāda-sùrmek; (the wits) اچمق àchmak.
- Sharper, *s.* طولاندرىجى dōlāndirīji.
- Sharpness, *s.* كسكينلى kēsakinlik; سرتلى sèrtlik; اكشيلك èkshilik.
- Shatter, *v.a.* پارچه لملك pàrèlémek (pàrèlamak), پارچه پارچه pàrcha-pàrcha-et.
- Shave, *v.a.* تراشا trāsh-et; —, *v.n.* تراشا trāsh-òl; — off, تراشا trāsh-et, اوستره ايله المت òstura-ila-almak; رنده ايله المت rēndé-ila-almak. [رنده طلاشى rēnda-tālashi.
- Shavings, *s. pl.* تلاش or تلاش tālash.
- Shawl, *s.* شال shāl.
- She, *pr.* او ò, اول òl; —, *a.* ديشى dīshi, قارى kārī; قيز kiz.
- Sheaf, *s.* دومت dèmet, باغ bàgh.
- Shear, *v.a.* قرقمق kirkmak.
- Shears, *s. pl.* مقاص màkass, مقراض màkrāz; (for masts) مقاص màkass, داراچى dār-àghāji.
- Sheath, *s.* قين kīn, نيام nīyām, غلاف ghilāf (kīlif); — (sheathe), *v.a.* قيننه قومق kīnina-kòmak, قيننه در نيام dār-nīyām-et; with sheathing, قاپلامق kàplamak.
- Sheave, *s.* دل dil, مقره دلى màkara-dīli.
- Shed, *s.* سوندرمه sùndurma or سوندرمه sùndurma, اورتى èrtu; —, *v.a.* دوكمك dōkmek, اراقه irāka-et, دوكمك dōkmek, سفك sèfk-et; —, *v.n.* دوكمك dōkyulmek, اقمق àkmak; دوشمك dūshmek.
- Sheep, *s.* قويون kōyūn, طوار dāwar, قويرجق qōyirjīq; (small-tailed) مال māl; (large-tailed) قومان kārāmān; —fold, اغل àghāl.

Sheep-walk, *s.* مرعا mèr'a.

Sheer, *a.* صافى sāfi, سادى sādī, خالص khāliis, صافى māhz, صالت sālī, قورو kōrū; (steep) ديك dik; — hulk, *v.* توروو kōrū-tèkné; —, — off, *v.* ایرلتمى àyrlmak; كتمك ghitmek; سوقلامامى sōqlamamak.

Sheet, *s.* (bed) جارشب jārahēb, طابقه chārahaf; (of paper) طبقة tābaka; (of a sail) اسقوط isqōt (shkōt); winding—, كفن kēfen (kēfin); — anchor, اوجاقتلى تیمورى òjaklik-dēmīri; — iron, *s.* تیمور dēmīr-tākhṭassi; — lead, *s.* قورشون تختهسى kōrshon-tākhṭassi.

Shelf, *s.* راف raf; (of rocks) قيا kāya.

Shell, *s.* قوبوق kāvuk; bomb — خميرة (kōmbarā); —, *v.* قوبوغندن kabugūndan-chīkarmak, چيقارمتى kabugūstuv-sōymak; قوبوغنى صوبمى (with shells) خميرة اتمى kōmbarā-ātma; — fish, بوجك bōjek.

Shelter, *s.* اورتى irta, ملجا mēljā, مأوى mè'vā, صیغدهجتى ıghinajak-yēr, سایه bārinajak-yēr, قورومتى sāyē, معان mā'āz; —, *v.* قورومتى kōrumak, حفظ hifz-et; ایچروالمتى ıchēri-almak.

Sheltered, *s.* قوبیتی kōytv.

Shelving, *a.* دیک dik, چقور chōkur, باش اشاغى bāsh-ashāghī.

Shepherd, *a.* چوبان chōbān, راعى rā'ī.

Sherbet, *s.* شربت shērbēt. [-shērāb.

Sherry, *s.* بیاض بر شراب bēyız-bir-

Shield, *s.* قلغان kalkan, سپر sipar, ترس

türs; —, *v.* قورومتى kōrumak, حفظ hifz-et, وقایه vikāyē-et, صیانت sıyānēt-et, محافظه mōhā-faza-et.

Shift, *s.* (chemise) کومک ghyāmlek, قمیص kāmıss, پیراهن pīrahān; (of linen) قات kat; (distress) صیقندى sıkındı, ضرورت zārūrēt; (substitute) قولای kōlay, چاره chārē; —, *v.* ایرینی دیکشدرمک yērīni-dıghıshdir-mek; دیکشدرمک dıghıshdir-mek; — one's self, دیکشدرمک chāmāshır-dıghıshdir-mek; —, *v.* (in place) ایرندن اوینامتى yērīndan-ōydırmak; (manage) اویدرمتى òydırmak; کچنمک ghēchinmek; ایشنی کورمک ishını-ghıyarmak; قولایینی بولمتى kōlayını-bōlmak.

Shin, *s.* اینچک injik.

Shine, *v.* پارلامتى parlamak, ضیا ویرمک ziyā-vērmek, ایدینلتى aydın-lık-vērmek, ویرمک ishık-vērmek, منیر او münir-öl, (with borrowed light) مستنار او müsṭenār-öl, منور او münēvver-öl.

Shingle, *s.* (sea) یالی چاقللى yalı-chākkālari, قبا قوملتى kaba-kōmluk; یارمه چام padāvra, (roofing) پداورة yārma-chām-tākhṭassi.

Shining, *a.* پارلای parlak, منیر münir, منور münēvver, مستنار müsṭenār.

Ship, *s.* کى ghēmi, تکه tèkné, سفینه sēfīnē, کشتى kēshtī; —, *v.* کى به قومتى ghēmīya - kōmak; کى به المتى ghēmīya - almak; (in

its place) طاقمى tàkmaq, كچورمك ghèchirmek; (a sea) يمك yèmek, ايجرو المتق ichèri - àlmaq; (men) كمى يه يازلمق v. n. yàzmaq; —, v. n. كمى يه يازلمق ghèmiya - yàzlmak; (in its place) طاقلمق tàkilmak, كچمك ghèchmek.

Ship-broker, s. كمى سمسارى ghèmi-simsari.

Ship-builder, s. كمى معمارى ghèmi-mi' māri.

Shipbuilding, s. فن انشائى سفائن fānni-inshāy-sēfā'in. [sāhibi.

Shipowner, s. كمى صاحبى ghèmi-

Shipper, s. كمى يه مال يوكلدان كمشنه ghèmiyyē-māl-yūklēdan-kimēssnē.

Shipping, s. صفائى كميلر ghēmīlēr, صفائى sēfā'in.

Shipwreck, s. قضا kàzā; to be shipwrecked, كضايه اوغرامق kàzāya-òg'ramak, او كضازده kàzāzēdē-òl.

Shipwright, s. مرانقوز (māranghòss), دولغر dūlghēr.

Shire, s. سنجاق sànjak, لوا llwā; قضا kàzā; ايالت èyālèt.

Shirt, s. قميص ghyàmlek, كوملك kāmīss, پيراهن pīrahèn.

Shiver, s. دترهيش ùshumē; اوشومه (titreyish), لرزه lèrzē, رعشه rà'shē; پارچه pàrchā, قيرندى kīrīndi; دتره مڪ ùshumek, اوشومك —, v. n. لرزان او (titramēk), lèrzān -òl, قيرمق lèrzēnāk-òl; —, v. a. پارلامك (pàralamak), kīrmak.

Shoal, s. قومصال sìgh - yēr, صيغ ير kùmal; بالقى سوروسى bālīk-sùrusu,

سورى sùru; —, a. صيغ sìgh; —, v. n. صيغلامق sìghlāshmak.

Shock, s. تصادم چاتش chātish, تاسادم tàssādum; صارصش sàrsish; خلل khàlāl, ضرر zàrar; (of sheaves) اورن دمت طاقمى òn-dèmet-tàkimi; —, v. a. صارصمق sàrssmak; پك فنا پك كرمك pèk - fēna - ghèlmek, كورنمك kèrīh-ghyàrunmek.

Shoe, s. توندره آياتى قابى àyak-kābi, كوندورا kōndura, لاپچين lapchin, پاپوش pāpūsh (pābuch); (horse) نعل nā'l (nāl); —, v. a. نعللمق (nāllamak).

Shoeblock, s. پابوچ بويابان چوجقى pābuch-bōyayan-chòjūk.

Shoemaker, s. پاپوچجى pāpuchji.

Shoot, s. آتش پيچ pich; دال dàl; اتش àtish, اتم àtim; فرلايش fīrlayish; —, v. n. (plant) دال سورمك dàl-sùrmek; پيچ ويرمك pich-vèrmek; صيزلمق (pain) zònkلامق zònkلامق sìzlamak; (in motion) فرلامق fīrlamak, اتملق àtlmaq; (with a gun) تفنك اتمق tūfènk - àtmak; (with a bow) اوق اتمق òk - àtmak; يارهلمق —, v. a. اولدرمك àldurmek; يارهلامق yàralamak; اورمق wùrmak; (as a punishment) قورشونه ديزمك kùrahuna - dizmek; (branches, &c.) سورمك sùrmek; — out, — forth, سورمك sùrmek; — down, v. a. (coals, &c.) دوكمك dūkmek, بوشالتمق bōshaltmak; (a man, ox) اوروب دوشرمك àldurmek, اوروب دوشرمك wùrup-dūshurmek.

Shop, *s.* مغازه dökkyān (dökkən), مغازه
māghaza; —, *v.n.* چارشى به كتمك
chārshiyā-ghitmek.

Shopkeeper, *s.* دكانجى dökkyānji.

Shoplifter, *s.* دكان خرمى dökkyān-
khirsizi. [-khirsizighi.

Shoplifting, *s.* دكان خرمىگى dökkyān-

Shopman, *s.* دكانجى قالفهسى dökkyānji-
kalfassi. [dökkyānji-kalfassi-kāri.

Shopwoman, *s.* دكانجى قالفهسى قارى

Shore, *s.* دكز كنارى sāhil, ساحل sāhil,
-kēnari, يالى yālī; (prop) قى qiyi,

پاينده pāyēndē, دستك dēstak; —,

— up, اورمق پاينده pāyēndē-wūr-
mak, دستك اورمق dēstak-wārmak.

Short, *a.* قصه kıssa, بويىز bōysuz;

(abridged) مختصر mükhtāssar,

مجمل müjmél; (wanting) اكسك

əkək, ناقص nākiss, نقصان nōksān;

to be taken —, چيشى klishi-

ghālmek; to be — of breath,

نفس الهمامق nēfess - ālamamak,

ضيق النفس zīqu-'n-nēfess-ōl (tik-

nēfess-ōl); in —, *ad.* الحاصل āl-

-hāssil, القصه āl-kıssa.

Shortcoming, *s.* قصور kūssūr.

Shorten, *v.a.* قصالتقى kıssaltmak;

—, *v.n.* قصالتقى kıssalmak.

Shorthand, *s.* پك چابك يازيلور بىرنوع

پك چابك يازيسى pēk-chābik-yāzilīr-

-bīr-nēv"i-lāhāret-yāzıssi.

Shortly, *ad.* مختصراً kıssa; مختصراً

mükhtāssaran; — after, بر از صكړه bir-

āz-sōngra, متعقبا āz-sōngra,

متعقبا mūta-"ākkūban.

Short-sighted, *s.* كوركى kyār-ghibi,

كورى گوزى ghyūzu - ghyūr-māz,

قصير البصر kıssīru-'l-blassar; (morally)

بصيرتسى kıssa-dūshunur, قصه دوشنور

blassīrētāiz, فراستسى fērāseētāiz.

Shot, *s.* صاچمه āchma; كله ghyullē;

اتم ātm, انش ātish, قورشون

ātīm; اتلى ātlīsh, اتلمه ātlīma;

نشانجى nishānji, اتلجى ātījī, اتار

ātār, حساب hīssāb; small —,

صاچمه āchma; gun— wound,

قورشون يارمى kūrahun-yārāssi.

Should, *v. aux.* See Grammar.

Shoulder, *s.* اوموز ōmuz (ōmz); —, *v.a.*

اوموزينه اوموزلمق ōmuzīnē ōmuzlamak,

اوموزينه اوموزلمق ōmuzīnē ōmuz-

lamak; — blade, — bone,

اكتاف kyūrek, كتف kētf (*pl.* اکتاف

ēktāf); — arms! ديوان dīwān-

dūr.

Shout, *s.* صيحه sāyha, فرياد feryād,

جاغرش jāghāriah, باغرش bāghāriah,

جاغرشمه jāghāriahma,

جاغرشمه jāghāriahma; —, — out,

جاغرمىق jāghārimak, باغرمىق

bāghārimak; (together or repeatedly)

باغرشمق bāghārishmak, باغرشمق

bāghārishmak.

Shove, *s.* ايتش ātish, قاتش kākiah; —,

ايتمك āitmek, قاتمق kākīmak, *v.a.* (move)

سورمك sūrmek; (without

moving) دورتمك dūrtekmek.

Shovel, *s.* كورك kyūrēk; —, *v.a.*

كوركله اتمق kyūrēkla-ātmak.

Show, *s.* كورنش ghyāsstēriah; كورنش

- ghyàrunush; سير sèyr; —, *v.a.*
گھیاسترمک ghyàsstermek; ارانہ irā'ā-
-et, ابرازا ibrāz-et.
- Shower, *s.* خفیف یاغموور khàfif-yàghā-
mūr; heavy —, سرت یاغموور sèrt-
yàghāmūr; صاغناق sàghanak; —, *v.a.*
یاغماق yàghmak; یاغدمرتق yàghdīr-
mak. [پارلاق pàrlāk.]
- Showy, *a.* گوسترشلو ghyàsstērshli;
- Shrapnell shell, *s.* بر نوع خمبیرہ bir-
nev 'i-khūmbərə.
- Shred, *s.* دیلم dīlim, کسندی kèssindi,
پارچہ pàrcha; —, *v.a.* دتمک dītmek.
- Shrewd, *a.* جن عقلو shèytlān, شیطان shèytān,
فراستلو fērāstlō, درایتلو dirāyetli, اکللی-
akllī-fērāssètlī.
- Shriek, *s.* فریاد feryād, صیحه sàyha;
—, *v.n.* باغمرمتق bāghāirmak, فریاد
feryād-et.
- Shrill, *a.* دیک dik, اینچہ injā.
- Shrimp, *s.* تکه tèkē.
- Shrink, *v.n.* چکلمک chèkilmek, فصالمق
kīssalmak; بوزلمک būzalmek; —,
v.a. اصلادوب چکدرمک isalādīb-chèk-
dirmek; — from, چکنمک chèkin-
mek, قورتمق kōrkmak.
- Shrivel, *v.n.* بوزلمک būzalmek.
- Shroud, *s.* کفن kēfen (kēfin); (of a
mast) چارمیخ chārmīkh; —, *v.a.*
صارمتق sārmatq, اورتمک ūrtmek,
تکفینا tèkfīn-et.
- Shrub, *s.* اجاج aghāj, چالی chālī.
- Shrug, *s.* قالدرش kaldīrsh; —, — up,
v.a. قالددمرتق kaldīrmak.
- Shudder, *v.n.* تویلری اورپرمت tūyléri-
-ūrpərmek; قانی صوغومتق kāni-
sòghūtmak.
- Shuffle, *v.a.* قارشدمرتق kārshīah-
dīrmak; —, *v.n.* حیلہ hilē-et;
یالان سویلمک yālān-sūwēylēmek.
- Shun, *v.a.* قاچنمتق kàchinmak.
- Shut, *a.* قپالو kàpālī; —, *v.a.* قپامتق
kàpamak, سد sèdd-et; —, *v.n.*
قپانمق kàpānmak; — in, ایچرو
ichèri - kàpamak; — out,
طیشاری براممق dīshāri-brākmak; —
up, قپامتق kàpamak.
- Shutter, *s.* قناد kānad, کپنک kèpenk.
- Shy, *s.* اوطانور ūtānūr, اوطانفاج ūtān-
ghāj; (horse) اورکک ūrkèk; —, *v.n.*
اورکمک ūrkmek.
- Sicily, *s.* سیجیلیہ اطہسی sicilia-adassi.
- Sick, *a.* کیفسز khāssta, خستہ khssta,
قوصمق qūsmiq, ماریز mārīz; to be —,
کدسممک kdssmak, استفراغ istifrāgh-et, قی
kāyy - ghètīrmek, کتورمک kàyy-
et.
- Sicken, *v.n.* خستہ لمتق khāsstalanmak,
بزدرمک bēzdmak; —, *v.a.* کیفسز او
bēzdmak. | mīhald.
- Sickle, *s.* داس dās, اوراق ūraq, محصد
- Sickness, *s.* کیفسزلیک kēyfsizlik,
"illēt, خستہ لمتق khāsstalīk, علت
kāyy, قی kāyy, درد dārd, ماریز mārāz,
دکڑطومتسی dengiz-tūt-
massi, استفراغ istifrāgh, قوصمه kdssma;
sea —, دان-یانہ dan-yāna-ōl.
- Side, *s.* جانب jānīb, طرف tāraf, یان yān,
جنب jānīb, سو sū; (of the body) جنب
jēnb; —, *v.n.* دان-یانہ dan-yāna-ōl.

- طرفدار او tārāfāni-tūtmaq, طرفنی طومتق
tārāfdār-òl.
- Side-saddle, *s.* قاری آیری kārī-âyēri.
- Siege, *s.* محاصره mūhāssarā.
- Sieve, *s.* الک èlek, قالبور kālbur.
- Sift, *v.a.* الهمك èlémek, قالبور دن
کچورمک kālburdan - ghèchirmek;
اغزندن لاقردی المغه باقمق (any one)
aghzindan-làkirdi-almaghā-bākmak;
— out, ارایوب بولمق arāyīb-būlmak,
انگلامق ànglamak (ànnamak).
- Sigh, *s.* اِه àh; —, *v.n.* اِدچمک àh-
-chèkmek; — for, پک استمک pèk-
-lèstémek; حسرت aramak, حسرت
تحمسرا hāssret-chèkmek, قولانده
تدّهسور-èt; — to, قولانده دیمک
kùlāghāna-àh-dèmek, عاشق او "āshik-
-òl.
- Sight, *s.* بصر bāssar, قوت بصر kùvvèti-
-bāssar; نظر nāzar, مشاهده mùshā-
-hédé; کورینه جک شی sèyr, سیر
ghyàrunéjek - shèy; کورینان شی
ghyàrunən-shèy; in —, کورنیور
ghyàruniyor, کوزکیور ghyàzukiyor,
میدانده mèydānda; in one's —,
کوزی اوکنده ghyàzu-àngunda; — of
a gun, نشانگاه nishāngyhāh.
- Sign, *s.* اشارت ishāret; علامت
"ālamèt; (of zodiac) برج bùrz; —,
v.a. امضا imzā-èt; —, *v.n.* اشارت
ishāret-èt; — manual, امضا imzā.
- Signal, *s.* اشارت ishāret; —, *a.* باهر
bāhir, ظاهر zāhir; —, *v.n.* اشارت
ishāret-èt.
- Signature, *s.* امضا imzā.
- Signet, *s.* مهر mùhr.
- Significance, *s.* معنادارلیق mā "nadārlik.
- Significant, *a.* معنادار mā "nadār.
- Signification, *s.* معنی mā "nā.
- Signify, *v.a.* دیمک dèmek, دلالت
dèlālet-èt, معناسی او mā "nāssi-
-òl; —, *v.n.* ضرری او zārari-
-òl.
- Sign-post, *s.* یول کوسترمک ایچون
یول دیکلمش دیرک yòl - ghyāssarmek-
-ichin-dikilmish-dirèk.
- Silence, *s.* سکوت sùkyüt; —, *v.a.*
اسکات صودرمق sūssdormak, اسکات
isskyāt-èt; —! inf. صوص sūss.
- Silent, *a.* صوص sūss, ساکت sākit;
صداسیز sèssisiz, صدامز sādāsiz.
- Silk, *s.* ایپک ipèk, حریر hārīr; (sowing)
ایبرشیم ibrishim; (stuff) جانفس jān-
-fèss (jāmfèss).
- Silkworm, *s.* ایپک بوجگی ipèk-bùjgħi.
- Silky, *a.* ایپک کی ipèk-ghlbi.
- Sill, *s.* التاشیکی èshik, التاشیکی
-èshigħi.
- Silly, *a.* عقلسز "aklèsz, بوداله būdala;
معناسز chòjçukluk; چوجققلق
mā "nāssiz.
- Silver, *s.* کومش or کموش ghyùmush,
سیم sīm, فیه fidda, نقره nùkrā; (of
looking-glasses) سر sīrr; —, *v.a.*
کومش ایله بالدزلمق ghyùmush-
-ila-yāldizlamak; (looking-glasses)
سرلمق sīrr-chèkmek, سرچمک
sīrr-lamak; —smith, قویومجی kùyumjv.
- Similar, *a.* بکر bēngzār, مشابه mùshābih,
شیه shèbīh, مماثل mùmāsīl.
- Similarity, *s.* مشابهت mùshābèhèt.

Simile, *s.* تَجْنِيسَ tèjniss, مثال mīssāl, تشبيه tēshbih, تمثيل tēmāil.
 Similitude, *s.* مشابهت mūshābēhēt; صورت sūrāt, هيئت hēy'ēt.
 Simple, *a.* ساده sādē; عادی "ādī, سادهدل bāyaghī; (in mind) سادهدل sādē-dīl; —, *s.* قوجه قاری علاجی kōja-kārī: "lājī.
 Simplicity, *s.* سادگی sādēlik; قولیاتی kōlaylīk.
 Sin, *s.* معصیت ghyūnāh, گناه mā "aiyyēt, اثم issm (*pl.* اثم āssām), عمل کنایه sū "i: "āmmēl; —, *v.a.* گناه ghyūnāh-et, گناهایشلمک ghyūnāh-ishlēmek.
 Since, *pr.* دنبرو dan-bēri; —, *c.* چونکه chūnki, مادامکه mādamki.
 Sincere, *a.* صمیمی sēmīmī, حقیقی hākīki, خالص hākīkatī, حقیقتلو khāliss, بی‌ریا bī-riyā.
 Sine, *s.* جیب jēyb; log. —, نسبت nissētī-jēybīyyē.
 Sinew, *s.* سگیر singir, عصب "assaba.
 Sinful, *a.* (person) گناهکار ghyūnāhkyār, آثم āssim; (thing) گناه ghyūnāh.
 Sing, *v.a.* ترکی جاغرمق türku-chāghirmak; (birds) اتمک ātmek; —, *v.a.* مقامله سویلمک māqāmla-sūwēy.
 Singer, *s.* خواننده khānēndē. [lēmek.
 Single, *a.* (alone) یالکز yālīngiz; تک tēk, تāk; (not double) یالینقات yālīnkat or یالکقات yālīngkat; (unmarried) بیکار bīkyār (bēykyār), ایرمق mājērrēd; — out, *v.a.* ایرمق āyrmak, سچمک sēchmek; — life,

بیکارلتی (bēykyārlik), تجرید tējrid, تجرد tējērrud.
 Singly, *ad.* یالکز yālīngiz, منفرداً mūnferidān, تک تک tēk-tēk, بر بر bīr bīr - bīr, یکان یکان yēghyān-yēghyān.
 Singular, *a.* مفرد mūfrēd; یالکز yālīngiz; عجیب ghārīb, تحاف tūhāf, غریب ("ājā'ib). [تحافلتی tūhāfīk.
 Singularity, *s.* مفردلیک mūfrēdlik,
 Sinister, *a.* اوغورسز òghursiz.
 Sink, *s.* قرنه kōrna; —, *v.a.* باتمق bātmak, قینامق kāynamak; —, *v.a.* قازمق bātīrmak; (a well) قازمق kāzmaq; (a die) قازمق kāzmaq, عاصی "āssi, [حاک hāk - et. [āssim.
 Sinner, *s.* گناهکار ghyūnāhkyār, آثم āssim.
 Sir, *s.* افندم ēfēndim; بک bēgh.
 Sire, *s.* بابا bāba.
 Siren, *s.* جاذبه‌لو قاری jāzibēli-kārī.
 Surname, *s.* فاملیا آدی fāmīliā-ādī.
 Sister, *s.* تیز قزنداش kiz - kārīndash (kārīdash), حاجی hēmahīrē, همشیره hēmshīrē, bāzī; eldest —, ابله ābla; wife's —, کورمهجه bāldiz; husband's —, ghyūrumjē.
 Sit, *v.a.* قعودا òturmak, او طورمق kō "ūd - et; (in council) مجلس عقدā mējliss - "akd - et; (fowls) قولوچقه‌ی او طورمق kōlūchqē-yā òturmak; — up; طوغری kōlūchqē-yā òturmak; — — late, گهچ او طورمق ghēch-òturmak; — — all night, بتون کبجه یا تمامق bitun-ghēyžē-yātīmamak; — in judgment, حاکم او hākīm-ōl.

Site, *s.* محل *yər*, موقع *mèvki*; محل *màhàll*, موضع *mèvzi*.
 Situate, Situated, *a.* (place) واقع *vāki*,
 كائن *kyā'in*, موضوع *mèvzū*; (person)
 حالد *hālda*; situated as I am, بنم بولنديغم
bènim-hālimda, بنم بولنديغم حالد
bènim-bòlündügüm-hālda.
 Situation, *s.* (place) موقع *mèvki*, موضع
mèvzi; محل *màhàll*; (moral) حال
hāl; ير *yər*, هيئت *hèy'èt*; (employ) ير *yər*,
 مأموريت *khidmet (hizmet)*, مأموريت
mè'mürriyyèt. [شش *shèsh*.
 Six, *a.* الست *sitt*, الست *sitta*,
 Sixteen, *a.* اون الستي *òn-alti*.
 Sixth, *a.* السادس *sādiss*, التاني *altinji*,
 التيديبر *altida-*
bir, سدس *sùdes*.
 Sixty, *a.* الستون *sittün*, التمش
altmiş, شصت *shàsst*.
 Size, *s.* بيوكلك *biyukluk*, قطعه *kt'a*,
 حجم *hājm*; (height) بوي *böy*,
 قد *kādd*, اندام *endām*, قامت *kāmet*,
 بال *bālā*; (glue) طوتقال *tütqal*.
 Skein, *s.* دمت *dèmet*.
 Skeleton, *s.* قورو *kürü*, تشریح *tèshrih*;
 — key, ميمونجق *màymünjok*.
 Sketch, *s.* طاصلق رسم *tāsslak-rèssim*;
 (in words) قباچه تعريف *kābaja-*
tà'rif; —, *v.a.* قباچه رسم *kābaja-*
rèsem - et; قباچه تعريفنا *kābaja-*
tà'rif-et. [سيخ *sikh*.
 Skewer, *s.* كباب شيشي *kèbāb-shishi*,
 Skiff, *s.* خفيف يلكنلو قلوقة *khāfif-yel-*
kènlü-qluqa.
 İkilful, *a.* هنرلو *hünrlü*, معرفتو *mà'ri-*

fetli, ماهر *māhir*;
 (physician) حاذق *hāzik*.
 Skill, *s.* هنر *hünr*, معرفت *mà'rifèt*,
 استادتلي *(üstalîk)*, مهارت *māhāret*;
 (medical) حذاتق *hāzākāt*.
 Skim, *v.a.* يوزندن المت *yüzündan-almak*;
 قايمنغي *yāghini-almak*; ياغني المت
kāymaghini-almak; (a book)
 كوزكوزدirmek *ghyüz-ghèzdirmek*;
 —, *v.n.* (as a bird) يرهمان دوقنهرق
yèra (or süya)-hèmmen-
dökünarak - üchmak; (as a boat)
 اوچمت *üchmak*.
 Skin, *s.* دري *dèri*, جلد *jild*; (animal's)
 پوست *pöst*; sheep — پوست
pöstteki; whole sheep or goat —,
 يدك *tölm*; whole ox —, يدك
yèdek; —, *v.a.* يوزمك *yüzmek*,
 سلیخا *sèlkh-et*, صويمق
söymek.
 Skip, *v.a.* اتلمق *atlamak*; —, *v.n.*
 صچرامق *sichramak*.
 Skirmish, *s.* چرخه جيلرك چاتشمسی
chārkhajilaring-chātishmessi; —, *v.n.*
 چاتشمق *chātishmak*.
 Skirmisher, *s.* چرخه جيلر *chārkhajiler*.
 Skirmishing, *s.* چرخه جيلتي *chārkha-*
jilik.
 Skirt, *s.* دامن *dāmn*, ذيل *zèyl*, اتك
àtek; —, *v.a.* جوارنده او *jivārinda-*
öl, قرينده او *kürbunda-öl*.
 Skittish, *a.* اوركك *örkek*, اويناق *öynäk*.
 Skulk, *v.n.* ايشدن قاچمت *ishdan-kāch-*
mak; حيلازلن *hāylazlän-et*; كزنمك
 كزنمك *ghilzänmek*.
 Skull, *s.* قفا *kāfa*. [ghilzänmek.
 Sky, *s.* كوك *ghyök*, يوزي *ghyök-*

-yùzu, سما sēmā (*pl.* سموات sēmā-wāt), دبه ãssmān; — light, هوائی جامی (tèpē)-jāmi; — rocket, هوائی فشك hàwā'i-fishèk (fishèk).

Slab, *s.* تخته لوحه pàrcha, پارچه pàrcha, tàkhta.

Slack, *a.* كوشك ghèvshek; — lime, سونمش كيرچ sònmush-kirèch; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshatmek; سوندرمك sòndurmek.

Slacken, *v.n.* كوشمك ghèvshémek; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshatmek.

Slag, *s.* معدن بوتی mā'dx-n-bòku.

Slain, *a.* مقتول màktùl.

Slake, *v.a.* اطفأ itfā-et.

Slander, *s.* افترا افترا bùhtān, كذف kàzf; —, *v.a.* افترا itfirā-et.

Slanderer, *s.* افتراجی ifirāji.

Slandorous, *a.* افترا نشر ايدر اولان ifirā-nèshr-èder-òlan.

Slang, *s.* چاپقین لسانی chàpkín-lisāni.

Slanting, *a.* ياتق یان àghri, اگری àghri, مائل مائل àrkuri (àykiri) mà'il.

Slap, *s.* سیلی sīlī (sīlī), شمار shàmar; —, *v.a.* شمار اتتمك shàmar-àtmak; —, *ad.* تمام tāmām.

Slaah, *v.a.* كسمك kèssmek.

Slate, *s.* یازی طاشی yāzi-tāshī; سیاه siyāh-màrmek.

Slattern, *a.* پك صاپسال قاری pèk-sàpsal-kāri.

Slaughter, *s.* قتل عام kàtli-‘āmm; —, *v.a.* كسمك kèssmek, ذبح zibh-et; اولدرمك àldurmek,

هالك kàtl-et; قیرمق kırmak, هالك hèlāk-et; —house, سلخخانه sèlkh-khānē (sāl-khānē).

Slave, *s.* (male) كوله kyàlê, بندد bèndê, عبد ‘abd; (female) جاریه jāriyyê, اوطله ئی khālā'ik; (concubine) خلائق òdalik; — (while on sale) اسیر èssir (yèssir); — market, اسیر بازاری èssir-pāzāri (yèssir); — dealer, اسیرجی èssirji (yèssirji); —, *v.n.* اسیرکی èssirkī (yèssir)-ghibi-chālīshmāk.

Slavery, *s.* اسیرلیک èssirlik (yès-), رقیتم رقیتم rīkītyèt, كوله لك kyàlêlik.

Slay, *v.a.* اولدرمك àldurmek, قتل kàtl-et, هالك hèlāk-et.

Slayer, *s.* قاتل kàtil.

Sledge, *s.* قزاق kizàk; — hammer, واریوس vāriyoss.

Sleek, *a.* سمیز sèmiz, تاولو tàvli.

Sleep, *s.* نوم nèvm, خواب خواب khāb; —, *v.n.* اویومتق òyvmak; —ing, asleep, اویویور òyuyor, اویقوده òykuda, نائم nā'im, خوابیده khābidê; —less, اویقوسز òykussuz.

Sleepy, *a.* اویقوسلی کلمش òykussu-ghèlmish, خواب الود khāb-ālūd; (pear) چوروك chùruk.

Sleet, *s.* صولو سپکن sùlu-sèpken; —, *v.n.* صولو سپکن یاغمتق sùlu-sèpken-yāgh-mak; سپمك sèpmek.

Sleeve, *s.* قول kòl, یین yèn, or يك yèng, استین èssitīn, کم kyùmm.

Sleigh, *s.* قزاق kizàk.

Slender, *a.* یوقه نارین injā, نارین nàrin, یوقه yùfka, رقیتم rākik.

Slice, *s.* دليم d̄ilim; —, *v.a.* كسمك k̄s̄mek, دليم دليم كسمك d̄ilim-d̄ilim-k̄s̄mek.
 Slide, *v.a.* قايمق k̄aymak; —, *v.a.* كچمه قباق k̄aydir̄mak; —, *s.* كچمه قباق ḡh̄echma-k̄apak; قايله جق ير k̄ayila-jak-ȳer.
 Slight, *s.* حقارت h̄ak̄ar̄et; —, *a.* نارين n̄arin, اينجه kh̄afif; صايمامق, *v.a.* باقمامق b̄ak̄mamak, حقارت h̄ak̄ar̄et-et.
 Slim, *a.* نارين n̄arin, اينجه inj̄a.
 Slime, *s.* چامور ch̄amur, سموك s̄umuk.
 Sling, *s.* صپان s̄apan, اصقى as̄ki; —, *v.a.* صپان ايله اتمق s̄apan-ila-atmak; اصمق as̄mak.
 Slip, *s.* قايمه k̄ayma, قايش k̄ayish, سورچش s̄urchush, زله z̄ell̄e; (of paper) ياكلش yak̄lsh, شقه sh̄ok̄s; (mistake) خطا x̄at̄a, سهو s̄eh̄v, يانگيلش (ȳanish) kh̄at̄a; (for ships) اسكه as̄k̄el̄e; — of the tongue, اغز ياكلش اغز-yan̄gilishliḡi (ȳanishliḡi); —, *v.a.* سورچمك s̄urchmek; قايمق k̄aymak; —, *v.a.* قايدرمق k̄aydir̄mak; — in, *v.a.* كيريويرمك gh̄iriv̄irmek; اوغرايويرمك gh̄eliv̄irmek, صوقيويرمك ogh̄rayiv̄irmek; —, *v.a.* چيقيويرمك s̄okuv̄irmek; — out, *v.a.* چيكيرمك ch̄ikiv̄irmek; ساوشيويرمك sawushiv̄irmek; قاچمق k̄achmak; —, *v.a.* قاچرمق k̄achirmak; — on, *v.a.* كيويرمك gh̄iyiv̄irmek; — off, *v.a.* چيقاريويرمك ch̄ikariv̄irmek; —, *v.a.* چيقيويرمك ch̄ikiv̄irmek;

ساوشيويرمك sawushiv̄irmek; — knot, الملك ilmik. [ترلك t̄erlik.
 Slipper, *s.* پاپوش p̄apūsh (p̄abuch); Slippery, *a.* قيار k̄ayar, قيباخ k̄aypak̄h.
 Slit, *s.* دليك d̄elik, يارمق ȳarm̄a; يارتق ȳart̄iq; ييرتمق ȳirtmak; —, *v.a.* يارتمق ȳartmak; اچمق ach̄mak; شقا sh̄akk-et; —, *v.a.* يارلمق ȳarlmak; ييرتمق ȳirtmak. [قوترة k̄otr̄a.
 Sloop, *s.* قوروت k̄urv̄et; ابريق ib̄rik; Slop, *s.* دوكلان مو d̄ak̄ulan-s̄u; —, — over, — about, *v.a.* دوكمك d̄ak̄mek; —, *s. pl.* خسته يه يدريلان kh̄as̄taya - ȳedirilan-ch̄orba-m̄orba; حاضر ساتلان اثواب h̄azir-at̄ilan-esh̄wab (esh̄wab).
 Slope, *s.* شيو sh̄ev; باير bayir; —, — off, *v.a.* المتق almak, سيو ياپمق sh̄ev-ȳapmak. [مائل mā'il.
 Sloping, *s.* مائل mā'il, شيو sh̄ev; باير bayir.
 Sloth, *s.* تنبلك t̄enbellik.
 Slothful, *s.* تنبل t̄enbel.
 Slothfulness, *s.* تنبلك t̄enbellik.
 Slough, *s.* چامور ch̄amur; بتاق b̄atak, جراحت b̄ataklik; (of a sore) چورويوب جراحت j̄er̄ah̄at; —, *v.a.* چورويوب جراحت او ch̄uruyup-j̄er̄ah̄at-ol.
 Sloven, *s.* پس كرن ادم pis-gh̄ez̄an-ad̄am.
 Slow, *a.* بطى b̄at̄i, اغر aḡh̄ir, يواش ȳawash, كيرو gh̄eri; — match, مائهتاب māhit̄ab, فتيل fitil.
 Slug, *s.* قوقسز سموكلو بوجك k̄abuksuz-s̄umuklu - b̄ajek; تورشون كسنديسى k̄urashun-k̄essindisi.

Sluggard, *s.* دائما او يوراولان تنبل *dā'imā-
-d̄yur-ōlan-tēnbel.* [d̄yurmak.

Slumber, *s.* اويقو *dyku*; —, *v.n.* اويومتق

Sly, *a.* حيله كار *shèytān*, شيطان *hīlē-
kyār*; on the —, كيزلو كيزلو *ghizli-
-ghizli*, مخفياً *mākhfiyyān.*

Smack, *s.* شمار *shōmar*, سيلي *sīlī* (sīlē);
لذت *lèzzèt*; قوقو *kòku*; قايق *kāyik*;
—, *v.a.* شمار اتمق *shōmar-ātmaq*;
(one's lips) سس ايله اغزيني يلامق *sēs-
-īla-āghzini-yālamak.* [sāghūr.

Small, *a.* اوفاق *ōfāk*, كچوك *kūchuk*,

Smallpox, *s.* چيچك على *chīchek-
-īlleti*, جدري *jūderī.*

Smart, *a.* پارلاقچه كينمش *pārlāqja-
-ghiyimish*; پارلاقچه *pārlāqja*, جيجيلو,
jijili; تنك *tētik*, مستعد *müsstā* "idd;
زجى اجى *zjī*, سيقى *siki*; —, *s.* سرت
"vèjā"; —, *v.n.* اجيمق *ājimāq.*

Smash, *s.* پارولش *pārolsh*, كيرلش *kīrlīsh*;
(bankruptcy) طوب آتش *tōp-
-ātīsh*; —, *v.a.* قيرمق *kīrmāq*, پارچه
پارچه *pārcha-pārcha-et.*

Smattering, *s.* پك جزى اولان معلومات
pèk-jüz-i-ōlan-mā'lūmāt.

Smear, *v.a.* سورمك *sürmek*, بولاشدرمىق
bölāshdirmāq.

Smell, *s.* قوقو *kòku*, رائحة *rā'ihā*, بوى
būy; (sense of) قوت شامه *kūvvētī-
-shāmā*; —, *v.n.* قوقمق *kòkmāq*;
—, *v.a.* قوقلامق *kòklamāq*; قوقوسنى
استشمام *kòkussun-ālmaq*; حيله سزيمك
hīlē-sèzmek.

Smelt, *v.a.* قال ا معدن *mā'dēn-kāl-et.*

Smelter, *s.* قالجى *kālji.*

Smelting, *s.* قال *kāl.*

Smelting-furnace, *s.* قال اوجانى *kāl-
-ōjānī.*

Smelting-works, *s.* قالحانه *kālkhānē.*

Smile, *s.* خفيف كولمه *khāfif-ghyūlmē*,
تبسم *tèbèssum*; —, *v.n.* خفيف
تبسم *khāfif-ghyūlmek*, تبسم *tèbès-
sum-et.* [dārb-et.

Smite, *v.a.* اورمق *wōrmāq*, ضرب ا

Smith, *s.* تيمورجى *timūrji* (dèymirji),
حداد *haddād*, آهنكر *āhenghār.*

Smithy, *s.* تيمورجى دكانى *dèymirji-
-dūkyānī.* [chārpālmīsh.

Smitten, *a.* افتاد *ūftādē*; چارپلمش

Smoke, *s.* تتون *tütun*, دومان *dūmān*,
توتمك *tūtmek*; —, *v.n.* دومان
دومان *dūmān-vēr-
mek*, دومانى چييمق *dūmānī-chik-
mak*; (tobacco) تتون اچمك *tütun-
-īchmek*, چوبوق اچمك *chībūq-īch-
mek*; —, *v.a.* توتسى ويرمك *tūtsu-
-vèrmek*, توتسيلمك *tūtsulémek*,
دومانه اصمق *tèdkhān-et*; تدخين ا
dūmāna-ləssmak.

Smoking, *a.* دومانى چيقان *dūmānī-
-chīkan*; —, *s.* اچمكلك
tütun-īchmeklik. [dūmānī.

Smoky, *a.* توتونلو *tütunlu*; دومانلو

Smooth, *a.* دوز *düz*, هموار *hēmvar.*

Smother, *s.* قويو دومان *kōyu-dūmān*;
پك صيقتل غلبه لن *pèk-sīklīk* (kālābā-
lik); —, *v.a.* بوغمق *bōghmak*;
اورتوب باصدمق *ärtup-bāssdirmāq.*

Smuggle, *v.a.* قاچرمىق *qāchirmāq.*

- ghyùmrukdan - kàchirmak ; كيزلو
 ghizli-ghètirmek. كتورمك
 Smuggler, *s.* كمركدن مال قاچران آدم
 ghyùmrukdan-mâl-kàchirân-âdam.
 Smuggling, *s.* كمركدن مال قاچرمقلى
 ghyùmrukdan-mâl-kàchirmaklik.
 Smut, *s.* قوروم داندهسى kùrum-tânéssi.
 Smutty, *a.* قوروملو kùrumlu. [-shèhiri].
 Smyrna (town of), *s.* اسميرشهرى esmir-
 Snail, *s.* قبوقلوسموكلوبوجك kâbuklu-
 -sùmuklu-bâjek, صليانقوس sâlyankòss.
 Snake, *s.* مار حيه yîlan, مار hâyvê,
 mâr; (of waterpipe) مارپيچ mârpiçh
 (mârpuch).
 Snap, *s.* قيرش kîriah; چاتش chàkish;
 (of necklace, &c.) قوپچه kòpcha; —,
v.a. قيرلمق kîrilmak, قوپمق kòpmaq;
 —, *v.a.* قوپارمق kîrmak, قوپارمق
 kòpmaq; (a pistol, &c.) چكك
 chàkkek, صيقمق chàkmaq, چاقمق
 chàkmaq; (one's fingers) پيرمق
 pârmak - chàtirdatmaq;
 (one's fingers in one's face) صقاله
 sâkalîna-ghyûlmaq, نوقلمك
 nèvklmek; — up, قاپمق kâpmak;
 — at, اصرمق issirmak, اصرمغه چيالمق
 issirmagha-châbâlamak.
 Snare, *s.* دام توزاق or توزاق tûzak,
 dâm, حباله hibâlê (*pl.* حبايل hâbâ'il);
 حيله hîlê, ديسسه dèssisê; —, *v.a.*
 توزاغه توتماق tûzagha-tûtmak.
 Snarl, *v.a.* خراممق khîrlamak.
 Snaitch, *v.a.* قاپمق kâpmak.
 Sneak, *s.* سينسى sinai.
 Sneaking, *a.* سينسى كى sinai-ghibi.
- Sneer, *s.* استهزا isstihzâ, هجو hijv; —,
v.a. استهزا isstihzâ-et, هجو hijv-et.
 Sneeze, *s.* اقسرى aksîrik, اقسريش aksîrish,
 عطسه "atsa; —, *v.a.* اقسرمق aksîr-
 mak, عطسانا "atsân-et.
 Sniff, *s.* قوقلايش kòklayish, شمه shèmmê;
 —, *v.a.* قوقلامق kòklamak.
 Snip, *s.* قرقندى kîrkîndi; (tailor) ترزى
 or درزى târzi; —, *v.a.* قرقمق kîrk-
 mak, كسمك kèssmek.
 Snipe, *s.* يلوه قوشى yèlvê-kùshu, يلوه
 yèlvê. [-yâmaghi; الحجتى alchàk.
 Snob, *s.* قوندره جى يماغى kùnduraji-
 Snobbish, *a.* الحجتى alchàk.
 Snot, *s.* سموك sùmuk. [binî.
 Snout, *s.* بورون bùrun, انف ênf, بينى
 Snow, *s.* قار kâr, برف bêrf, نلج sèlj;
 —, *v.a.* قار ياغمق kâr-yâghmak; —
 ball, قار طويى kâr-tòpu.
 Snuff, *s.* انفيه ênfiyyê, سعوط sù"ût;
 (of a candle) مومك بورنى mùmting-
 bùrnû; —, *v.a.* بورنى المق bùrnunû-
 -lmaq; — box, انفيه قوطيسى ên-
 fiyyê-kûtussu.
 Snuffers, *s. pl.* موم مقاصى mùm-mâkassi.
 Snug, *a.* راحت râhat.
 So, *ad.* (absolutely) بويله bâyilê;
 شويله shâyilê; بوجله bû-wêjhlâ;
 (in comparison) قدر kâdar; —, *c.* بناء عليه
 binâ'au - "âlêyh, بنا بىر binâbêrin,
 بو سببدن bû - sèbebdan; so much,
 بو قدر bû-kâdar, شوقدر shû-kâdar,
 اولقدر ôl(ò)-kâdar; — that, شويله
 كê shâyilê-ki.
 Soak, *v.a.* صويه قويوب براقمق sùya-

-kòyup-bràkmak, كركى كى اصلاتمتى
 ghèrèghì - ghibi - àsslàtmak ; —, *v.n.*
 صوده دوروب كركى كى اصلانمتى
 -dùrup-ghèrèghì-ghibi-àsslànmak ; —
 into, ايجنه كچمك ichina-ghèchmek ;
 — through, كچمك ghèchmek.
 Soap, *s.* صابون sàbun ; —, *v.a.* صابونلتمى
 sàbunlamak ; — wort, چوكن chàghàn.
 Soap-boiler, *s.* صابون ياپان صابونچى
 sàbun-yàpàn-sàbunji. [-kyùpughu.
 Soap-suds, *s.* صابون كوپوكى sàbun-
 Soar, *v.n.* اوچوب يوكسكده دورومتى ùch up-
 -yùksekda-dürmak.
 Sob, *s.* اغلامقده نفسك شدتله ايجرو
 اغلاماكدا-nèfessing-shid-
 dètla - ichèri - chèkilméssi ; —, *v.n.*
 اغلامقده نفسى ايجروچكمك
 makda-nèfessi-ichèri-chèkmek.
 Sober, *a.* (person) ايق àyik ; عقلو
 “àkili, عاقل “àkil ; قناعتمى kànā-
 “atji ; (thing) قناعتمارانە kànā“atkyā-
 rāné ; (colour) دونق dōnuk ; —, *v.a.*
 عقلنى باشنه كتورتتمك, ايلتمى
 “àklini-bàshina-ghètirtmek.
 Soberness, Sobriety, *s.* ايقتى àyiklik.
 Sociable, *a.* انيس èniss, الوف èlōf,
 لولو tātli ; —ness, *s.* انيسيت ènsayyèt.
 Socialism, *s.* كافه اموالك مشتركاً تصرف
 كيافف - èmwālin -
 - mùshitérkān - tàssāruf - òlunnassi -
 -ūsūl.
 Socialist, *s.* اشتراكى اموالك اصولى
 اشتراكى ishtirāki - èmwālin - ūsūl-
 -tārāfdāri.
 Society, *s.* الفت èlfèt ; اختلاط iktilāt ;

جمعيت àhbāb-tākimi ;
 jèm“iyyèt ; مجلس mèjliss ; (at large)
 مجالس ومجافل mèjāliss-vé-māhāfil.
 Sock, *s.* قصه چوراب kīssa-chòrab.
 Socket, *s.* كچمه دليكى ghèchma-
 -dèligì, دليك dèlik, ير yèr.
 Sod, *s.* چيم chim.
 Soda, *s.* صودا sòda.
 Soda-water, *s.* صودا واطر sòda-vàter.
 Sodom (town of), *s.* شهر لوط shèhiri-lūt.
 Sodomite, *s.* غلامپاره lūtī ;
 Sodomy, *s.* لواطه līwāté. [kùlambəra.
 Soever, *pro.* هر hēr ; whosoever, هر كيم
 hēr-kim ; whatsoever, هر نه hēr-nè.
 Sofa, *s.* مندر mindər ; (European) قنابه
 kànapé ; raised platform for a —,
 صدر sàdr (sèdir).
 Soft, *a.* يمشاق yimshàk, نرم nèrm ;
 (water) طاتلو tātli.
 Soften, *v.n.* يمشاتمى yimshamak ; —,
v.a. يمشاتتمى yimshatmak.
 Soil, *s.* (earth) طوپراق or طيراق tōprak,
 تراب tūrāb ; (dirt) لکه lèkè ; night
 —, ممشامزخرفاتى mèmshā-mùzà-
 khéfāti, —, *v.a.* كيرلتمك kirilətmek ;
 —, *v.n.* كيرلنمك kirilənmek ; —ed,
a. كيرلو kirli, لکه لو lèkèli.
 Sojourn, *s.* اقامت ikāmet ; —, *v.n.*
 مسافرتة قالمق mùssāfirətkn - kālmak,
 قالمق kālmak, اوچورومتى òturmak,
 اقامت ikāmet-et, او ساكن sākīn-òl,
 مقيم mükim-òl.
 Solace, *s.* تسلى tèssèlli ; صفا sàfā ;
 —, *v.a.* تسلى ويرمك tèssèlli-vèrmek,
 صفا ويرمك sàfā-vèrmek.

Solar, *a.* شمسی *shēmsī*; — system, شمسیه منظومه *mānzūmāshēmalyyē*.
 Solder, *s.* لهیم *lēhīm*; —, *v.a.* لهیلمک *lēhīlmek*; —, *v.n.* لهیلمنمک *lēhīlmnmek*. [نفر *nēfēr*.]
 Soldier, *s.* عسکر *ʿasker*; (private) *ʿasker*.
 Sole, *s.* (foot) طبان *tāban*; (shoe) کوسله *kyūssélē*; (fish) دل بالفی *dīl-bālfī* *lyghī* (?), پسی بالفی *pīssī* *lyghī* (?); —, *a.* یالنگیز *yālingiz*, واحد باشلو *blāhī - blāhīna*, باشلو باشنه *wāhid*, احد *ahād*; —, *v.a.* کوسله سنی *kyūssélēssini-wūrmak*.
 Solemn, *a.* اغر *aghīr*; مکلف *mūkkellēf*, مطمئن *mūtāntān*; رسمی *rēssmī*.
 Solemnize, *v.a.* رسماً اجرا *rēssmān-ijrā-et*; رسمیتانی اجرا *rēssmīyyātīnī-ijrā-et*. [ماک *nyāz*.]
 Solicit, *v.a.* رجا *rijā-et*, یلوارمق *yālvār*.
 Solicitor, *s.* دعا وکیلی *dā-wā-vēkilī*.
 Solicitous, *a.* ارزومند *ārzumēnd*.
 Solicitude, *s.* اشتیاق *mērāk*; اختیار *ishīyāk*; خیر خواهانه آرزو *khāyir-khāhānē-ārzū*.
 Solid, *a.* یکپاره *yēkpārē*; مجسم *mūjēsem*; اغر قونت *kōnt*, قالین *kalīn*, اغر *aghīr* متین *mētīn*, مستحکم *mūstāhkām*; —, قوی *kāwī*, مستحکم *mūstāhkām*; —, *s.* جزم *jāsm*.
 Soliloquize, *v.n.* کندی کندینه سویلمنمک *kēndī-kēndīnē-sūwēylmnmek*.
 Soliloquy, *s.* کندی کندینه سویلنلان کلام *kēndī-kēndīnē-sūweylenīlan-kēlām*.
 Solitary, *a.* تنها *tēnhā*, یالنگیز *yālingiz*, یالنگیز یاپه یالنگیز *yāpē-yālingiz*; *issasiz*.

Solitude, *s.* یالکرتی *tānhālīk*, تهنالی *yālingizlīk*; *issasiz* بیابان *bēyābān*, *issasiz-yāz*.
 Solomon, *s.* سلیمان *sūlēmān*.
 Solstice, *s.* انقلاب *inkālīb*; summer —, انقلاب سرطان *inkālībī-sērātān*; winter —, انقلاب جدی *inkālībī-jēdī*.
 Solution, *s.* حل *hāl*.
 Solve, *v.a.* حل *hāl-et*.
 Solvency, *s.* بالجمله بورجلرینی ادايه *bī'l-jūmlē - bōrjlerīnī-ēdāya-iktīdār*.
 Solvent, *a.* بالجمله بورجلرینی ادايه مقتدر *bī'l-jūmlē - bōrjlerīnī-ēdāya-mūktēdir*.
 Sombre, *a.* قورنلق *kōryū*; قرانلق *kāranlīk*.
 Some, *a.* (one) بر *bir*; (few) بعض *blā'zī*; (quantity) برآز *bīr-āz*, بر مقدار *bīr-mīqdār*; (number) بر قاق *bīr-kāch*; — body, — one, — person, بری *bīrī*, بر *bīrīssī*, بر ادم *bīr-ādām*, بر *bīr-kīmēssānē*; — how, بر دللو *bīr-(tūrlū)*; — thing, بر شى *bīr-shēy*; — time, بر قدما *mūkkāddēmā*, سابقاً *sābīkā*; — times, بعضاً *blā'zan*, بعض کره *blā'zī - kārē*, — what, بعض مرتبه *blā'zī - mārtebē*; — where, بر یره *bīr-yēra*; — *bīr-yērdā*.
 Son, *s.* اوغل *ōghul*; مخدوم *mākhudūm*; — of, اوغلی *ōghlū*, ابن *ibnī*, زاد *zādē*; — in-law, داماد *dāmād*; step —, اوغلی *ūwēghī-ōghul*.
 Song, *s.* مانى شرقى *tūrku*, شرقى *shārki*, مانى *mānī*.
 Soon, *ad.* تیز *chābīk*, چابک *tīz* (tēz); I would as soon stay as go,

بردر گھتمک ایله قالمق بکا بردر
-ila-kalmak-bānga-bir-dir; I would
sooner stay than go. کتمکدن ایسه قالمق.
گھتمکدن بکا یکدر
Soot, *s.* ایس iss. [bānga-yègh-dir.
Sooth, *s.* حقیقت hākīkāt; in —, in
good — فی الحقیقه hākīkāt, حقیقت
fī'l-hākīka.
Soothe, *v.a.* تسکین tèsēkin-et.
Sophism, *s.* سفسطه sāfsata.
Sophist, *s.* سفسطه جی sāfsatāji.
Sophistry, *s.* سفسطه sāfsata.
Sorcerer, *m.* Sorceress, *f.s.* جادی jādi,
سحر باز sihrbāz, بوکوجی bughūju or
بویو būyū. [būyu.
Sorcery, *s.* سحر sihr, بوکو bughū or
Serdid, *a.* چنگانه (chīnghāni), دنی
dēni.
Sore, *a.* اجر ājir, وجیع vəji; دارغین
dārgīn, جانی صیقلش jāni-sikil-
mish; —, *s.* یاره yāra, زخم zākhm,
جرج jārh; — throat, بوغاز bughāz,
خناق khūnnāk.
Sorrel, *s.* قوزی قولغی kūzū-kūlāghī.
Sorrow, *s.* کدر kēder, الم ālem, درد
dērd, تأسف kāsāvēt, قساوت
tē'essuf, غم ghām, اندوه ēndūh.
Sorrowful, *a.* مکدر makēddēr, غمناک
ghāmmnāk.
Sorry, *a.* مکدر makēddēr, متأسف
mūtē'essaf; فنا fāna, مسکین miss-
kīn.
Sort, *s.* درلو dārlu (tūrlu), صوی sōy,
جنس jīns, نوع nēv; —, *v.a.*
جنس ایتمق āyrmak, جنس ایتمق

jīns-jīns-āyrmak; —, *v.n.* ایتمق
āyrmak, یراشمق yārašmak.
Sortie, *s.* محاصره اولنان عسکرک طیشاری یه
مڤهجومی mūhāssara - ḍlunan - "Ass-
kerin-dīshāriyyē-bir-hūjūmi.
Sot, *s.* بکری bèkri; —, *v.n.* ایچوب
ایچوب سرخوش اولمق ichub-ichub-
-sērkhōsh-ḍlmak.
Soul, *s.* جان jān, روح rūh, جنان jēnān.
Sound, *s.* سس sēs, صدا sādā, آواز
āwāz; (gulf) کورفز kyūrfēz, خلیج
khālīj; —, *a.* صاغ sāgh, صاعلم
sāghlām; آیو īyi, قوی kāwī; دنج
dīnj, اغر mūhkām; (sleep)
اچالمق ājalm, درین dērin; —, *v.a.*
اوتدرومک chālmak, ضربا dārb-et,
اسقندیل ا ātdurmek; (depth, &c.)
اغزینی یوقلمق isskāndīl-et; (persons)
اغزینی yōklamak; —, *v.n.* اوتمک
ātmek, سس ویرمک sēs-vārmek.
Soundings, *s. pl.* ایله تحقیق
isskāndīl-ila-tāhkīk-
-ḍlunan - sū - dērimlīghī; to take —,
ایتمق isskāndīl-ātmak.
Soup, *s.* چوربا chōrba.
Sour, *a.* ترش tūsh, اکشی èkshī;
—ish, *a.* مایخوش māykhōsh.
Source, *s.* پیکار باشی pūnār,
پیکار bāshī, منبع mēnbā".
South, *s.* قبله kibla; —,
کشلمه kēshlāmē, جنوب jēnūbī;
— east, جنوبی jēnūbī. [ghībi.
Southernly, *a. and ad.* قبله kibla.
Southern, *a.* جنوبی jēnūbī. [ghībi.
Southernwood, *s.* کافوریه kyāfūrīyyē.

Southward, *a.* and *ad.* قبله يه طوغرى kiblaya-dògharu.
 South-west, *s.* لدوس lódoss.
 South-wester, *s.* لدوس lódoss; لدوس لودوس روزكارى lódoss-rūzghyāri. [ghibi].
 South-westerly, *a.* لدوس كى lódoss-
 South-western, *a.* لدوس طرفنده واقع lódoss-tārafinda-vwāki.
 Sovereign, *s.* پادشاه pādishāh, حكمدار hükmdār; (coin) ليرة lira; —, *a.* مستقل müsstakill.
 Sovereignty, *s.* حكومت hüküyümèt; ملكيت milkiyyèt; استقلال istiklāl, استبداد istibdād; دولت dèvlet.
 Sow, *s.* ديشى طوكز dīshi - dònguz (dòmuz); —, *v.a.* اككم èkkek, زرع zèr"-et.
 Space, *s.* ير yār; محل mahall, مكان mèkyān; ميدان mèydān; open —, اجق ير àchik-yār, اجق ميدان àchik-mèydān; اراتى aralık; absolute —, خلا khālā - u - mèlā; absolute vacant —, خلا khālā; — of time, مدت müddèt, اراتى aralık.
 Spacious, *a.* كئش ghènish, واسع wāss, اجق وسعتلو vùss "atli, اجق àchik.
 Spade, *s.* بل bèl, كورك kyùrèk.
 Spain, *s.* اسپانيا isspānia.
 Span, *s.* قارش klārish; (of thumb and fore-finger) سره sèrè; (of an arch) كمر kèmmèr, اجقلى àchiklik, وتر wèttèr; (of life) مدت müddèt; —, *v.a.* قارشلامق klārishlamak; اوستنده كمر كى دورمق àstundə-kèmmèr - ghibi - dèrmak; احاطه ا

ihāta-et, المق almak; — new, spick and — new, يپ يىكى yèp-yèngi, جديد ومجدد zèdīd-u-mùjèdded.
 Spangle, *s.* پول pül.
 Spaniard, *s.* اسپانياو isspāniāzi.
 Spanish, *a.* اسپانياو isspāniāzi; —, *s.* اسپانيولجه isspānioljè.
 Spanish fly, *s.* قندوز بوجكى kùnduz-bàjèghī; — liquorice, میان بالى miyān-bālī.
 Spanker, *s.* رانده rānda.
 Spar, *s.* (timber) سرن sèren; چبوق chibòk; (mineral) معدن طاشى mà "dān-tāshi; —, *v.a.* مشته تعليمنى māhta-tā "limini-et.
 Spare, *a.* (extra) يدك yèdek, يدكلك yèdeklik; (superabundant) فصله fāzla; بوش bōsh, بوشده bōshda; (lean) ضعيف zā "if, زبون zābun, (diet) ياغسز yāghsèz; —, *v.a.* عفوا "āfv-et, بخشا bāksh-et, باغشلامق bāghshlamak; اداره لو قولانمق idārəli - kùllānmak; ويرمك èssirghémek; وير بلمك vèrè-bilmek.
 Spark, *s.* قعلجيم kighiljīm, شراره shèrārè; (beau) حوپه hòppa.
 Sparkle, *v.a.* پارلامق pārlamak, پرلدامق pèrldamak.
 Sparrow, *s.* سرچه sèrchè, قوشى sèrchè - kùshu, عصفور "āsfūr, انجه kyènjishk; — hawk, [ātmāja].
 Sparse, *a.* سيرك sèyrèk. [ātmāja].
 Sparseness, *s.* سيركلك sèyrèklī.
 Spasm.

Spatula, *s.* مبلق məblək.
 Spavin, *s.* شيش shīsh.
 Spawn, *s.* بالتق يمورطسى bəlīk-yəmūr-
 tassī; —, *v.n.* and *a.* يمورطلمق
 yəmurtlamək.
 Speak, *v.n.* لقردى lākirdī-et, تكلم
 tèkèllum-et; —, *v.a.* سويلمك
 sùwèylémek, ديمك dèmek.
 Speaker, *s.* سويليان آدم sùwèyléyan-
 -ādām; نطق ايدر اولان آدم nùtk-
 -èdər-òlan-ādām; رئيس rè'iss.
 Speaking-trumpet, *s.* اغز بوريسى aghz-
 -bòrussu.
 Spear, *s.* مزراق mizrāk, غرغى ghàrghi,
 مزراقله اورمق mizrākle-wòrmak,
 نيزه nīzē; —, *v.a.* مزراقله اورمق
 mizrākle-wòrmak.
 Special, *a.* مخصوص khāss, خاص məkh-
 -sūss, مخصوص məkhāss; خصوصى
 khūssūssi.
 Speciality, *s.* خصوصيت khūssūssiyyèt;
 فن علم مخصوص fən 'ilmi-mākh-sūss,
 صنعت فننى مخصوص san'ātī-mākh-sūss.
 Specially, *ad.* خصوصا khūssūssā, على
 الخصوص 'alé-'l-khūssūss.
 Specie, *s.* نقد nākd.
 Species, *s.* نوع nēv'.
 Specify, *v.a.* تخصيص tākhsīss-et,
 تعيين tā'yīm-et.
 Specimen, *s.* نمونه nēmūnē. [zèrrē.
 Speck, *s.* لکه lèké; نرقة nòkta; نر
 سيرة شايان نسنه sèyr; سير sèyr;
 sèyr - shāyān - nēssnē; —, *s. pl.*
 كنه [shāhid. شاهد]
 ناظر nāzir;

Spectre, *s.* خياله khāyālē.
 Speech, *s.* نطق nùtk; قوت ناطقه
 kùvvèti-nàtika; تكلم tèkèllum.
 Speed, *s.* كيدش ghīdish, سرعت
 sùr'āt; —, *v.a.* صاعلق ويرمك sàgh-
 -līk-vèrmek; —, *v.n.* كتمك ghīt-
 -mek, چابك كتمك chàbīk-ghīt-
 -mek; full — (of a horse) طولو
 ديزگين dōlu-dizghīm.
 Speedily, *ad.* چابك chàbīk.
 Speedy, *a.* چابك chàbīk.
 Spell, *s.* بوکو bùghu or بويو bùyu,
 افسانه èfsānē, افسون èfsūn; —, *v.a.*
 املاسنى سويلمك imlāssini - sùwèy-
 -lémek, املاسنى يازمق imlāssini-
 -yāzmāk; هجالمك hējélémek.
 Spend, *v.a.* صرفا khàrj-et, خرچا sàrf-
 -et, مصرفا məsraf-et, بذل bèzl-
 -et; (time) كچورمك ghèchirmek,
 حزينى المق imrār-et; — itself, هزارا
 hīzini-ālmak, قوتى قالماتق kùvvèti-
 -kālmatak; —, *v.n.* بلى كلمك bèli-
 -ghèlmek, نفسى كلمك nēfssi-ghèl-
 -mek, منى انزالا mēny-inzāl-et.
 Spendthrift, *s.* مسرف mùsraf, ميراث
 mīrās-yēdi. [nùtkē.
 Sperm, *s.* منى mēny, نفس nēfss, نطفه
 Spermaceti, *s.* بالتق نفسى bəlīk-nēfssi.
 Sphere, *s.* كره kyūrē; فلک fèlek; دائره
 Spherical, *a.* كروي kyūrēvī. [dā'irē.
 Spherics, *s. pl.* كرويات kaurēviyyāt.
 Spice, *s.* بهار bāhār; (touch) مايه māyē,
 قوقو kōku.
 Spider, *s.* اورمچك òrmjèk, عنكبوت
 "ankébūt; —'s web, اورمچك اغى

àrumjèk-*aghî*, تار عنكبوت *târî-*
-“ànkébut.
Spike, *s.* انكسر *ênksar*; —, *v.s.*
انكسر جاتمق *ênksar-châkmak*.
Spill, *v.s.* دوكمك *dâkmek*; —, *v.s.*
دوكمك *dâkyulmek*.
Spin, *v.s.* اغزال اكرمك *êghîrmek*, اغزال
ighzâl-et; —, *v.s.* دونمك *dônnek*,
فرلدانمق *fîrîldanmak*; (silkworms)
ايپك حاصل *îpek-hâssil-et*.
Spinach, *s.* اسفناج *issfanâk*, اسفناج
issfanâj.
Spindle, *s.* ميل *mîl*; ايک *îghî*.
Spine, *s.* ارتمکمیکی *ârta-kêmîgî*,
اوگرغه *ôgurgha* (*ômurgha*).
Spinning-wheel, *s.* چقرق *chîkrîk*.
Spiral, *s.* هلزونى *hêlêzônî*; — line, *s.*
هلزون *hêlêzon*.
Spire, *s.* مناره *minârê* (*kûllê* (*kûllê*), مناره
minârê-kyûlâhî.
Spirit, *s.* روح *rûh*; spirits, ارواح *êrwâh*;
عرق *rûh*, راقى *râkî*.
Spiritual, *s.* معنوى *rûhânî*; روحانى
mâ“névî. [*dan*.
Spirituos, *s.* عرق نوعندن “*arak-nêv“in-*
Spirt, *s.* فشقش *fîshkirish*, آتش *âtîsh*;
—, *v.s.* فشقومتق *fîsh-*
kîrmak.
Spit, *s.* كباب شيشى *kêbâb-shîshî*,
سېخ *sîkh*; (of land) دل *dîl*; —, *v.s.*
توکرمک *tûkyurmek*.
Spite, *s.* نefsânîyet نefsânîyet; —, *v.s.*
نefsânîyet-et; in — of,
هېچ باقمه رق *hîch-bâkmayarak*; in
— of him, رغا *angâ-râghman*.

Spittle, *s.* توکړک *tâkrûk*.
Splash, *s.* زيفوس *zîfos*; —, *v.s.*
اوستنه چامور صجراتمق *ûstunê-*
-châmur-sîchratmek; —, *v.s.* چامور
صجراتمق *châmur-sîchratmek*.
Spleen, *s.* (organ) دلى *dîlak*; (passion)
قره سودا *kârê-sêvdâ*; غضب *ghûzab*;
جان *jan*, اوسانج *ûsânj*, مرق *mêrak*,
سېقندیسى *jan-sîkindîssî*.
Splendid, *s.* پک اعل *râ“nâ*, رعنا *pêk-*
-â“hâ.
Splendour, *s.* سلطنت *rêvnâk*, رونق
âltânât, طنطنه *tântana*, دبدبه *dêb-*
dêbê. [*v.s.* اکلمک *êklémek*.
Splice, *s.* اک *êk*, الیرى *êk-yârî*; —.
Splint, *s.* قیرنجى اغاجى *kîrîncjî-aghâjî*.
Splinter, *s.* خرد *khûrda*; اغاج
aghâj, قیرندیسى *kîrîndîssî*,
خمبره *khûmbêra* (*kûmbêra*)-*kîrîndîssî*; —,
v.s. قیرندیسى حاصل او *kîrîndîssî-*
-hâssil-ol; —, *v.s.* خرد *khûrd-et*,
خردوخاش *khûrd-û-khûsh-et*.
Split, *s.* یارمق *yârîk*; —, *v.s.* یارمق
yârîmak, چاک *châk-et*; —, *v.s.*
چارمق *yârîlmak*, چاتلامق *châtlamak*.
Spoil, *s.* غنیمت *ghânîmet*, یغما *yâghma* (*pl.*
ghânâ“im), سلب *sêleb*;
—, *v.s.* بوزلمق *bôzûlmak*;
—, *v.s.* بوزمتق *bôzûmak*;
غارتا *ghâret*, یغما *yâghma-et*, غارت
ghâret-et, سلب *sêlb-et*, نهب *nêhb-et*.
Spoke, *s.* تکرلک پرمغى *tâkerîlêk-*
-pârmagî, پرمق *pârmak*; I'll put a
— in his wheel, بېراویون بېارم
bên-angâ-bîr-ôyun-yâpârim, بېراویون

- طولاب چويرم *bèn-ànga-bir-dòlap-chèviririm.*
Spoliate, v.a. نهب و غارت *nèhb-u-ghāret-et, صويتى sòymak.*
Spoliation, s. صويغون *sòyghun.*
Sponge, s. سونكر *sùngher.*
Sponsor, s. كفيل *kèfīl.*
Spontaneous, a. كندى كندينه ظهورايدن *kèndi-kèndina-zòhūr-èdèn.*
Spoon, s. قاشق *klāshik.*
Spoonful, s. قاشق *klāshik, قاشق قاشقى klāshik-dòlusu.*
Sport, s. ايلتجه اويون *òyun, ايلتجه òylänja; آو شكار shikyār, صيد sayd, اوينامق òynamak, اويناشمق òynaahmek; آوگنتمق òva-ghitmek.*
Sportsman, s. آوجى *àvji.*
Sportsmanship, s. اوجيلىق *àvjilik.*
Spot, s. نكتة *nòkta, بئك bènek; محل yer, موقع màhàll, ير mèvki; —, v.a. لكه lekè-et; —, v.a. لكهنمك lekèlmemek; on the —, اول محللدا màhàllinda; اول محلده òl-màhàllida; دورديغي يردە dördügüv-yèrda; او ساعت anıda, انيده à-sä"èt, هماندم hèmāndèm.*
Spotless, a. لكهمز *lekèsiz; پاك pāk.*
Spotlessness, s. لكهمزلك *lekèsizlik; پاكى pākī.*
Spotted, a. لكهلى *lekèli, بئكلى bènekli.*
Spotty, a. بئكلو *bènekli.*
Spouse, s. زوجه *zèvje, زوجة kòja; زوجه zèvjé, قارى kārī.*
Spout, s. امزك *èmzik, غاغا ghàgha,*

- اولوق *bürün, اغز aghz; (pipe) òluk; —, v.a. فشقرتمق fīshkırtmak; —, v.a. فشقرتمق fīshkırtmak.*
Sprain, s. بورقلاش *bürkulash; —, v.a. بورقتمق bürkutmak; to be sprained, بورقلمق bürkulmak.*
Sprat, s. حمسی بالقى *hàmsi-bàlğıhı, حمسی hāmsi, or خمسی khāmsi.*
Spray, s. اينجه دال *inje-däl, (wood) دال däl, (froth) ذكرت يغموركى dèngizing - yàghmur - ghibi-fırlayan-kyàpuglu.*
Spread, v.a. يايتمق *yāymak; سرمك sèrmek; بشرا bışet-et; نهر nèahr-et; —, v.a. يايتمق yāyılmak; سرايتا sirāyèt-et.*
Sprig, s. اينجه دال *inje-däl.*
Sprightly, a. ششوخ *shèshōkh, فرح fèrah, مفرح müfèrrih.*
Spring, s. (season) اول بهار *bàhār, اول بهار èvvel-bàhār, الك بهار ilk-bàhār; بيكار باشى (water) (püngār), بيكار باشى (püngār)-bāshı, صوباشى sü-bāshı, ايازمه ayazma, سرچشمه sèr-chèshmè, منبع mènba", ينبوع yènübü; (lock) زبىرك zènbérek; آتلىش atlısh, صچرايش sıchrayish; (jump) آتلىش atılmak; —, v.a. صچرامق sıchramak; فولتمق fırlamak; نشتا nèsh"èt-et, نبع nèb"-et; حاصل او hāsıl-òl, ترتبا tèrèttub-et; —, v.a. (a mine) آتمق atmak; (a mast) سقاا sàkat-et; — a leak, صويتمه sù-ètmeğhè-bà"*

lamak; — up (as plants), سورمك sùrmek, چيقتق chikmak.
 Sprinkle, *v.a.* and *s.* سېرپمك sèrphemek; —, *s.* سېرپش sèrpiash.
 Sprout, *s.* طمروق tòmrük, طمروچق tòmrüçük, فلز filiz; —, *v.s.* فلزسورمك flizsùrmek, فلزلىنمك flizlänmek; چيقتق chikmak, سورمك sùrmek.
 Spun, *s.* اكرلمش ègñirilmish.
 Spur, *s.* مهمز (mähmuz); (mountain) قول kòl; —, *v.s.* مهمزلىق mähmuzlamak; تشويقتا teshvük-et, دورتشدورمك durtushdurmek; on the — of the moment, بالبداهه bi-l-bidähê, وهله اولاده vèhlè'i-ülâde.
 Spurious, *a.* ساخته sakhta, يالان yalân.
 Spuriousness, *s.* قالپلىق kâlpilik.
 Spurn, *v.a.* يوزينه باقميوب حقارتله دئفا yùzuna-bâkmayup-hâkârètla-dêf'-et.
 Spy, *s.* جاسوس jâssûs (shâshid); —, *v.s.* جاسوسلىق jâssûsuluk-et (shâshidlik); — glass, دوربين dörbin (dörbün).
 Squabble, *s.* بوقدن نزاع bökdan-nizâ"; —, *v.s.* بوقدن نزاعا bökdan-nizâ"-et.
 Squad, *s.* طاقم tàkim.
 Squadron, *s.* (ships) دونما dònma, (horse) اينجه دونما injä-dònma; بلوك bälük.
 Squall, *s.* (wind) بوره bürä; (child's) كچوك چوجغك فريادي kùchuk-chòjgung-fèryädi; —, *v.s.* فريادا fèryäd-et, اغلاماك èglamak.
 Squander, *v.a.* اسرافا isarâf-et, تلفا telif-et.

Square, *s.* مربع mùrèbbâ"; (houses) كونه مېدان mèydân; (carpenter's) كونه گھيئنا ghyènya; —, *a.* طوغرى dögürü, كونه گھيئنا ghyènya; درت گوشه durt-kyâshê; —, *v.s.* اويمق òymak, طوغرى كلنك dögürü-ghèlmek; — accounts, *v.a.* حسابلىشمك hissâblshmek; we are —, الرب ويره جكمز قالمدى alip-vârè-jégâimiz-kâlmâdi.
 Squash, *v.a.* ازيمك èzmek.
 Squeeze, *s.* صيقتق sikiash; —, *v.a.* صيقتق sikmak. [(eatire) هجو hijv.
 Squib, *s.* (firework) ماهتاب mâhitâb;
 Squint, *s.* شاشيلتى shâshilik; —, *v.s.* شاشى shâshi-öl; — eyed, شاشى shâshi, احوال âhvâl.
 Squire, *s.* آغا ègâ.
 Squirrel, *s.* تيون tøyün.
 Squirt, *s.* حقنه hòkna; —, *v.a.* فسقرتمق fshkirtmak; —, *v.s.* فسقرتمق fshkirmak.
 Stab, *s.* خنجر يارمى khânjar-yârâssi; —, *v.a.* خنجر ايله اورمق khânjar-ila-wörmek.
 Stability, *s.* متانت mêtânèt, ثبات èbbât, استحكام istihkyâm.
 Stable, *s.* اخور akhür, طوله tàvla, اصطبل isstâbl; —, *a.* ثابت sùbit, متين mêtin, مستحكم mùsstâhkâm.
 Stable-boy, Stable-man, *s.* شيس يماغى sè'iss-yâmaghi.
 Stack, *s.* ييغين yigîn, كومه kyümê; —, *v.a.* ييغينا yigîn-et.
 Staff, *s.* دينك dèynek, عصا èssâ; (body of assistants) معيت

- مأمورلری *mâ'ıyyet - mē'mūrleri* ;
(army) ارکان حرب *erkyāni-hārb*.
- Stag, *s.* كيك *ghëyik*.
- Stage, *s.* (of a journey) منزل *mēnzil* ;
(of transition) حال *hāl*, کرتہ *kërtë* ;
(scaffold) اسکله *ısskëlë* ; (of a theatre)
منصہ *mānāssë*, اویونچیلرکیری *öyün-*
jularing-yëri ; (theatres in general)
تیاترولر *tëyätrolar* ; — over, *v.a.* اسکله
قابلمق *ısskëlë-kürup-*
-düşhémë-kıplamak.
- Stage-coach, *s.* منزل عربسی *mēnzil-*
-'ārabassi.
- Stagger, *v.n.* سندەلمک *sēndélémek*,
ایکیلماق *yikilajak - öl* ; —, *v.a.*
نباتنه خلل *zēdélémek* ; زدهلمک
sēbätina-khölül-vërmek.
- Stagnant, *a.* دورغون *dürghun*, راکد
rākid ; ارکلمش *ırkilmish* ; (market)
کساد *kēssād*.
- Stagnate, *v.n.* اقماتمک *akmamak*, ارکلمک
irkmek, ارکلمک *ırkilmek*, دورمتق
dürmak, او دورغون *dürghun-öl*, او
rākid-öl ; (market) کساد *kēssād-öl*.
- Stagnation, *s.* ارکمه *irkmë*.
- Staid, *a.* تمکینلو *tëmkînli*.
- Staidness, *s.* تمکین *tëmkîn*.
- Stain, *s.* لکه *lëké* ; —, *v.a.* لکهلمک
lëkélémek ; لکه *lëké-et* ; —, *v.a.*
لکهلمک *lëkëlmek*.
- Stair, *s.* درجه *bāssamak*, باصه متق
dërëjë ; —, *s. pl.* — case, *s.* نردبان
nërdibān (mërdivān).
- Stake, *s.* (wood) قازق *kāzık* ; (wager)
باحت *bāhss* ; —, *v.a.* باحت *bāhss-*
- et ; at —, تهلکه *tëhlikédë*,
مخاطر *mükhatarada*.
- Stale, *a.* بیات *bāyat* ; اسکی *ëssaki* ;
—, *v.n.* قشانمق *kāshānmak*.
- Stalk, *s.* صاب *sāp* ; —, *v.n.* یورومک
yürümek, کزیمک *ghëzmek* ; کورلمق
kürümek.
- Stall, *s.* خانه *khānë*, یر *yër*. [*rulmak*.
- Stallion, *s.* ات *at*, ایغر *āyghir*.
- Stalwart, *a.* قوی البیان و طویل القامه
kāvī-ël-büyān-vë-tāvil-ël-kāmet.
- Stamina, *s.* قوت *küvvet*.
- Stammer, *v.n.* پلتک سويلمک *pëltëk-*
-süwëylémek.
- Stamp, *s.* تمغا *(dāmgha)* ; —, *v.a.* تمغا
اورمق *dāmgha-würmak* ; (in a mill)
دیبکده دوکمک *dibëkda-dügümek* ;
(under foot) چینه مک *chinëmek*,
ایاق التنه المتق *āyak-altina-almak* ; —,
v.n. (with the feet) دپنمک *(tëpin-*
mek), ایاق چالمق *āyak-chālmak*.
- Stanch, *a.* قوی *kāvī*, متین *mëtin*.
- Stand, *s.* (pedestal) ایاق *āyak* ; کرسی
kyürsi ; (stall) سرکی *sërghi* ; (of
arms) عدد *ädëd*, قطعہ *kit'ä* ; (op-
position) مقاومت *müdkāvémet* ; —,
v.n. دورمتق *dürmak* ; (on foot) ایاقده
āyakda - dürmak ; (bear)
دورمتق *dürmak* ; چکمک *chëk-*
mek, تحمل *tāhāmmul - et* ; (be
situated) واقع او *wāki' -*
-öl ; (a course, a ship) کتمک
ghitmek, یول طومتق *yöl-tütümek* ; (be
permanent) سورمک *sürmek*, پایدار او
pāydār-öl ; — for, دلالت *dëlälet-et* ;
مقامندە قائم او *māqām-öl* ; بدل او

mında-kā'im-öl; معانسندوار mā'nā-seında-öl; (an office) طالب tālib-öl; — in, (cost) اولمق ölmek; (a ship) قرويده يقلاشمق klāyā-yāklāshmak; — off, چكلمك chēkilmek; (a ship) اچلمق āchilmak; — one's ground, — out, ثابتقدم sābit-kādzm-öl, طيانمق dāyanmaq; — sentry, نوبت بكمك nūbēt-bēklēmek; — still, دورمق dūrmek, قيميلا دناممق kīmīlādnāmmaq; — up, طوغرى āyagha-kāllmek; دورمق dōghāru-dūrmek; — — for, vikāyē-et, تصحبا tāssāhhub-et; استمك īstēmek; — on end, ديكلمك dikilmek; to come to a — still, دورمق dūrmek, پوصله بي شاشرمق pūssulēyi-shāshārmak, قائمق kāllmek.

Standard, *s.* علم sānjak, "ālām, باندرا bāndarā, بىراق bāyraq, liwā, (of weight, &c.) عيار āyār, ميزان mīzān, قرار kārār; (in machinery) آياق āyāq; (tree) اوزون āuzūn, كوكلو āgāz; — bearer, بىراقدار bāyraqdār.

Standing, *s.* رتبه rūtbē; صفت sāfat; اعتبار ī'tibār; (in time) قدم kīdēm; —, *s.* آياقدā āyāqda, قائم kā'im; قالقمش kāllqmīsh; (permanent) دائمي dā'imī, پايدار pāydār; (water) اقميان āqmīān, راکد rākīd, دورغون dūrghūn, ākmāyan.

Staple, *s.* كوپرى kyūpru; (mart) قاپان kāpān; (of wool, &c.) بوى bōy; —, *s.* بيوك bīuk

biyuk, باشلوجه bāshlūjā; اصل āssl, āna.

Star, *s.* يلدز yildāz, نجم nējm, كوكب kōvkēb, ستاره sātarā; (of knighthood) نشان nāshān; (person of eminence) معتبركمسنه mētibār-kīmēssnē.

Starboard, *s.* سنجاق sānjak, كمينك kēmīnk, ghēminīng-sānjak-tārāfi.

Starch, *s.* نشاسته nāshāstā (نشاستē, a deposit?); —, *v.s.* نشاسته اورمق nāshāstā-wūrmek.

Stare, *v.s.* ديك باقمق dik-bākmek, كوزيني چوق kōzīnī chūq, پك باقمق pēk-bākmek; اچمق ghyāzānu-chōk-āchmak.

Stark, *ad.* بتون bitūn.

Starling, *s.* صيفرچق sāghārijik.

Start, *s.* صچرايش sāchrayīsh; قوش kōpūsh, چيقيش chīkīsh; ميدان mēydān; —, *v.s.* (jump) صچرامق sāchramak; (in motion) چيقيمق chīqimq; قوبمق kōpmak; to get the —, ايلرود پرنمك īlērī-dēprnmek (or داورانمق dāvranmaq); كيروده kīrōdē; براتمق ghērida-brākmek; —, *v.s.* چيقيقارمق chīkīqārmq; (game) دوكمك dōkmek; (water) قالدرمق kāldīrmq; بوشاتمق bōshātmq; (the anchor) ديبدن dībēdn, اويناتمق ōvīnātmq, ايرمق īrmq.

Startle, *v.s.* تعجب ايتدرمك tā'ājjub-ātdīrmek, حيران قيلمق hāyrān-kīlmak; قورقمق kōrkūtmq; بردن برē, اوياندرمق ōvīāndīrmq.

Starve, *v.s.* اچ براتمق āj-brākmek, اچلقدن āj-lōdmq; —, *v.s.*

اجلق چككم *ajlîkden-âlmek*; *ajlîk-chèkme*; — to death, *v.a.*
 اولنجديه قدر اچ قومت *âlinjéya-kâdar-âj-*
-kòmak; — —, *v.n.* اچلقدن اولمك *ajlîkden - âlmek*; — with cold,
 صوغوقدن اولمك *soğukdan-âlmek*.
 State, *s.* (condition) حال *hâl*; (government) دولت *davlet*, حکومت *hükümet*; (pomp) سلطنت *saltanat*,
 الی *ây*, ططنه *tântana*, دبده *dëbdébé*, الی *ây*; —, *v.a.* ديمك *demek*,
 سويلمك *süwêylmek*, تقریرا *tâkrîr-et*,
 تعيينا *beyân-et*, ذکر ا *zîkr-et*; بيان *tâ"yîn-et*.
 Statesman, *s.* مدبر امور جمهور *mâdëbbiri-*
-ümûri-jümhûr.
 Station, *s.* منزل *mâhâl*, محل *yâr*, یر *yâr*,
 منزل *mênzil*, موقف *mênkif*; حد *hadd*,
 قومتی *qomti*, رتبه *rûtbé*; —, *v.a.* قومتی *qomti*,
 تعيينا *beyân-et*, بر اقمی *brâkmaq*,
 Stationary, *a.* ثابت *sâbit*. [*tâ"yîn-et*.
 Stationer, *s.* کاغدی *kyâghîdjî*.
 Stationery, *s.* کاغذ قلم مقوله سی شیلر *kyâghîd-kâlam-mâkûlêssi-shêylr*.
 Statue, *s.* تصویر جسم *tâsvîr*, تصویر *tâsvîri-mûjêsse*.
 Stature, *s.* قامت *kâmet*, بوی *böy*, قد *kâdd*,
 بالا *bâlâ*.
 Status quo, *s.* امتاز قوو *istâtû-kuò*.
 Statute, *s.* نظام *nizâm*, قانون *kânûn*.
 Stave, *s.* فوجی تختہ سی *fîchi-tâkhtassi*.
 Stay, *s.* قالی *kâlîah*, دورش *dûrvah*,
 دستک *dêstak*; (prop) دستک *dêstak*,
 طياتی *dâyak*, پاینده *pâyendé*;
 رکن *rûkn*; ال *âl*, کوز *ghyâz*;

طوتار قول کورر کوز *tûtar - kòl - ghyâru-*
-ghyâz; (of a mast) استرالیه *isstrâlya*;
 — *s. s. pl.* قورسته *kòrsêta*; —, *v.n.*
 او طور متی *dûrmak*, قالمق *kâlmak*, دور متی
òturmak, ایلمک *âyılmek*; (a ship)
 اورسه الابانده *òrsa - âlabânda - et*; —
 one's hunger, با صدر متی *sâfrayı-*
-bâsedîrmak.

Stead, *s.* بدل *bêdel*; in stead, بدلًا
bêdelân, یرینه *yârîna*.

Steadfast, *a.* متانتلو *mêtânêtlî*, ثابتقدم
sâbitkâdm, پایدار *pâydar*.

Steady, *a.* قوی *kâwî*, محکم *mühkëm*,
 دترومز *dir-dûziyê*, قرار *kârâr*,
 راکت کورسترومز *rêkyâkêt-*
-ghyâsstêrmâz; (in character) امین
êmîn, اوصول *mû"témêd*, قرار
têmiz; —, *v.a.* طومتی *tûtmak*,
 "دیناماسینی منع *dynamassîni-mên -et*.

Steak, *s.* کول باصدی *kyâl-bâsdi*.

Steal, *v.a.* چالمق *châlmak*, سرقتا
sirkat-et, اوغريلمق *òğrîlâmak*; —,
 سرقتا *sirkat-et*, خرسزلقا *khîrsîzlik-et*,
sirkat-et; (move quietly) اصولله
òssûlla-hârékêt-et; — in,
òssûlla-ghîrmek; — out,
òssûlla-chîkmak; — on,
òssûlla-ghêchmek; —
 يواش يواش وقت كچيور *yâwâsh-yâwâsh-wâkit-ghêchiyor*; —
 away, سيوشمك *sivîshmek*,
 اصولله *òssûlla-sâwûshmak*.

Stealth (by), *ad.* كيزلو كيزلو *ghizli-ghizli*,
 "على خفية *âla-*
-khûfyétin.

Steam, *s.* بخار *bùghar*, بوغی *bùgî*,
 واپور *vàpor*; — engine, چرخى *charkhi*,
 واپور *vàpor-charkhi*; — boat, — ship,
 واپور *vàpor*, چرخ كىمىسى *charkh-ghèmissi*;
 locomotive — engine, واپور عربىسى
vàpor — "arabassi; —, *v.s.* بوغىسى
 چرخ ايله *bùghar-charkhi*; چىقىمى
charkh-ila-ghitmek; —, *v.a.*
 بوغى يەكۆسترمك *bùghar-ghyàstz-*
mek; بوغى ايله پشورمك *bùghar-ila-*
plshirmek.

Steed, *s.* اسب *èsb*, ات *at*.

Steel, *s.* چىلىك *chèlik*; (for striking
 fire) قاقچىماغى *kav-chakmaghi*; (of
 a flint lock) قارشىلىق *karsilik*; —,
v.s. چىلىك كىسىلمك *chèlik-kèssil-*
mek; —, *v.a.* چىلىك كى سرتا *chèlik-*
ghibi-sèrt-et.

Steelyard, *s.* قنطار *kantâr*.

Steep, *a.* دىك *dik*; —, *v.s.* ياتىمى *yatim*,
 صوبە *sûda-yatmak*; —, *v.a.* بىراقىمى *sûda-*
brakmak.

Steeple, *s.* كىلىسە قەسى *kilissè-kèssèsi*.

Steer, *s.* كىچ اوکوز *ghènj-bògha*, كىچ بوغە
ghènj-àkyuz; —, *v.a.* قوللانمى *kùl-*
lanmak; كوترمك *ghyàturmek*; —,
v.s. دوللانمى *dùmèn-kùllanmak*;
 (as a ship) دولمەن دىكلەمك *dùmèn-*
dinlèmek (*dinèmek*); (a course)
 كىتىمك *ghitmek*.

Steersman, *s.* دولمانجى *dùmènji*.

Stem, *s.* كۆتۈك *kyütuk*, كودە *ghùwdé*;
 (of straw, &c.) صاب *sap*; (of a ship)
 بدوسلامەسى *blah-bòdosalamèssi*;
 —, *v.a.* قارشى كىتىمك *kàrabi-ghitmek*.

Stench, *s.* تەغىن *fèna-kòku*, فنا قوتو *fèna-*
 تەغىن *tà'áfun*, راحە كرىبە *ra'ihà'i-*
kèrîhé.

Step, *s.* ادىم *adim*, خطو *khàtvé*; (of a
 ladder) باصمى *blèssamak*, اياق *àyak*;
 (of a door) اشىك *èshik*, استان
àssitàn; (of promotion) رتبە *rùtbé*,
 انا دىرىك *dèrèjé*; (of a mast)
 انا دىرىك *àna-dìrèghing-blèssdighi-*
yèr; —, *v.s.* اياق اتىمى *àyak-àtmak*;
 اياق باصمى *àyak-blèssmak*; (walk)
 يۈرۈمىك *yùrumek*; —, *v.a.* (a mast)
 يۈرۈمىك *yùrina-òturmak*; —
 aside) بىر طرفە چىكىمىك *bir-tàrafa-*
chèkilmek; — back, كىرىكىمىك
ghèri-ghitmek; كىرىكىمىك *ghèri-*
ghèlmek; — down, اشاغى انىك
shaghèi-ènnek; — forward, ايلرو
ilèri-ghèlmek; — in, اىچىرو
ichèri-ghèlmek; — out,
 چابىك يۈرۈمىك *chàbik-yùrumek*;
 بىۈك ادىم اتلامى *biyak-adim-àtlamak*;
 — over, اتلامى *àtlamak*; — up,
 يوقارى چىقىمى *yùkàri-chèk-*
mak; — this way, بىۈر طرفە بىۈر
bù-tàrafa-bùyurung; —, *a.* اۈيىكى
àwèghèi; — son, اۈيىكى اۈغل
àwèghèi-òghul; — daughter, اۈيىكى قىز
àwèghèi-kiz; — father, اۈيىكى بابا
àwèghèi-bàba; — mother, اۈيىكى انا
àwèghèi-àna.

Steppe, *s.* قىر *kir*.

Sterile, *a.* (animal) قىسىر *kissir*; (land)
 خىرىسىز *khàysiz*, چول *chòl*; (plant)
 مەھسۇلسىز *màhsùlsizz*.

Sterility, *s.* قىسىرلىق *kissirlik*; خىرىسىزلىق

khàysrızlık; محصولسزلیق mähşül-suzluk.
 Sterling, *a.* حقیقی hâkiki, خالص khäliss.
 Stern, *s.* قیچ kich; —, *a.* سرت sêrt, حدید مزاجلو sêrt-khûylu, قیچ بدوسلمه سی قیچ hâdîd-mizâjî; — post, قیچ بدوسلمه سی kich-bôdosalamessi.
 Stern-chaser, *s.* قیچ طوبی kich-tôpu.
 Stethoscope, *s.* سینہ بین sinê-bîn.
 Stew, *s.* یاهنی yâhni; (of fruit) قومپوسته kômpossta; —, *v.a.* پشورمک pishirmek; —, *v.a.* یاهنی یاپمک yâhni-yâpmak; —, *v.n.* پشمک pishmek; to be in a —, قورقمق kôrkmaq, قورقوسی او kôrkossu-dî; —, *s. pl.* کارخانه kyâr-khânê.
 Steward, *s.* کتخدا kêtkhudâ (kyâya); (ship's) خدمتچی khidmetji (hîz-).
 Stick, *s.* دینک dèynek, چبوق chibûk, بچاق صاپلایوب "assâ"; —, *v.a.* بچاق صاپلایوب bîchâk-sâplayup-âldurmek; بچاق صاپلایوب یارلامق bîchâk-sâplayup-yâralamak; —, *v.n.* یاپشمن yâpishmek, یاپشوب tûtmaq; یاپشوب قالمق yâpîshîp-kâlmak; — at, کیرودورمتی chêkinmek, چکنمک ghêri-dûrmak; — by, ایرلامق àyril-mamak; — in, *v.a.* سوقمق sôkmak; —, *v.n.* صاپلامق sâplamak; — out, طیشاری sâplanmak; — out, اوغرامق dîshâri-ôghramak.
 Sticky, *a.* یاپشقان yâpishkân.
 Stiff, *a.* اکلمز èghilmâz, قتی kâti, سرت sêrt; طاش کمی sîrik-ghibi, صیرق کمی tâsh-ghibi; قالمش kâlmîsh; (in manner) صوغوق sôghuk.

Stiffen, *v.n.* پکشمک pèkishmek, قتیلاشمق kâtilashmak; قالمق kâlmak; طاش کسلمک tâsh-kèssilmek.
 Stiffness, *s.* اکلمزلیق èghilmâzlik.
 Stifle, *v.a.* بوغمق bôghmak.
 Stigma, *s.* لکه lèkê.
 Stigmatize, *v.a.* تعیبب tâ'yîb-et, قلمق tākbih-et, قدح kâdh-et.
 Stile, *s.* پرومق pûrmak-kâpi.
 Still, *a.* ساکت sâkit; ساکن sâkin; دورغون dûrgûn, سسزصداسز sèssîz-sâdâssîz; حرکتسز hârékètsiz; انبیک rahât, تک tèk; —, *s.* حالاً inbîk; —, *ad.* یینه yiné (ghênê); —, حالاً hâlâ, حالاینه hâlâ-yiné (ghênê); —, *v.a.* صودورمتی tèssekîn-et; حرکتسزلیق sùssûrmak. [حرکتسزلیق hârékètsizlik].
 Stillness, *s.* سسزلیک sessîzlik;
 Stimulate, *v.a.* تشویق teshvik-et.
 Sting, *s.* دیکن dikên, خار ighânê, اجمق vèjà"; (pain) اجی ajî; —, *v.a.* سوقمق sôkmak; اجمق ajîtmak; —, *v.n.* اجمیق ajîmak.
 Stinginess, *s.* طمعکاری tîma"kyârlîk.
 Stingy, *a.* طمعکار khâssîss, چنگانه tîma"kyâr, جمری jîmri, (chinghêni).
 Stink, *s.* فنا قوقو fîna-kòku, تعفن tâ"âf-fun, رائحه کریه râ'ihâ'i-kèrhê; —, *v.n.* فنا قوقمق fîna-kòkmak; —, *v.a.* فنا قوقوتمق fîna-kòkvtmak; — out, پک فنا قوقمق fîna-kòku-îlâ-kâchirmak; — aloud, پک فنا قوقمق pèk-fîna-kòkmak.
 Stinking, *a.* فنا قوقار fîna-kòkar.

Stint, *v.a.* حدد تعيين *hàdd-tà"yîn-et*,
 حصر *hàssar-et*; without —, بالحصر *bilâ-*
 Stipend, *s.* معاش *mâ"âah*. [-*hàssarin*.
 Stipulate, *v.a.* مشروط قيلمتى *mèshrût-*
-kilmak, قولاً *mùkàvélâ-et*, قولاً
kàvl-et; —, *v.a.* شرط شرط با غلتمتى
ahàrt-ahùrût-bàgâlamak.
 Stipulation, *s.* شرط *ahàrt*; قول *kàvl*,
 قولاً *mùkàvélâ*.
 Stir, *s.* پاتردى *ghyâruldu*, پاتردى
pâtirdi; تالش *tâlâsh*; —, *v.a.*
 حرکت *kimâldanmak*, قارشدرمتى
hârékât-et; —, *v.a.* قارشدرمتى
kârshâdîrmak.
 Stirrup, *s.* اوزنگى *üzênghi*, ركب
rikybâ; — leather, اوزنگى قاپشى
üzênghi-kâyishi.
 Stitch, *v.a.* ديكمك *dikmek*.
 Stock, *s.* (wood) اوطون *kyâtuk*, اوطون
òdun; (flower) شبيوى *ahèbbûy*;
 (for grafting) انا *âna*; (of an
 anchor), چىپو *chîpo*; (in trade)
 سرمايه *sârmâyê*, بضاعه *bizâ"â*;
 (funds) سهم *sèhim*; ايراد *irâd*;
 خزينه *khâzînê* (*hâzna*); (for the
 neck) بويون باغى *bôyun - bâgâ*;
 (race) صوى *sôy*, سلسله *sâlsilê*;
 (store) ذخيره *mèvjûd*; ذخيره
zâkhîrê; احتياط تداركى *ihitiyât-*
-têdârûku; (of a gun) قنداق
kûndak; —, *v.a.* لوازماتنى ويرمك
lêwâzîmâtîni - vârmek, دوناتمتى
dônâtmak; — out, *v.a.* داللىنمتى
dâllanmak; stocks, *s.pl.* طمروق *tômruk*;
 (for ships) قراق *kizâk*.

Stockade, *s.* شرانپو *ahâranpò*; —, *v.a.*
 شرانپو چورمك *ahâranpò-chèvirnek*.
 Stockbroker, *s.* حصه وسهم سمسارى
hissâ-vè-sèhim-sîmsârî.
 Stockholder, *s.* حصه وسهم صاحى
hissâ-vè-sèhim-sâhibî.
 Stocking, *s.* چورراب *chòrap*.
 Stoker, *s.* واپورك اشجيسى *vâporin-*
-âtèshjissî.
 Stomach, *s.* قارن *kârñ*, معدة *mi"de*,
 شكم *shikâm*; —, *v.a.* يومتى *yûtmak*,
 حرمتى *kâbûl-et*, تحمل *tâhâmmul-et*.
 Stomach-ache, *s.* سانجى *sânji*.
 Stone, *s.* طاش *tâsh*; حجر *hâjar*, سنك
sènk; (testicle) طاشاق *tâshak*, خايه
khâyâ; (of fruit) چكردك *chèkirdek*;
 —, *v.a.* طاشلامك *tâshlamak*, رجما
rèjm-et; (fruit) چكردكليرىنى
chèkirdeklérîni-chîkârmak;
 —, horse, ايفر *âyghâr*.
 Stoning, *s.* چكردكليرىنى رجم *rèjm*;
 چكردكليرىنى چىقارلمسى
chèkirdeklérîning - chî-
kârmassî. [*tâsh-ghîbî*.
 Stony, *a.* طاشلىق *tâshlîk*; طاش كى
 Stool, *s.* اسكمنى *isakmni* (*isakmîlê*);
 (of the bowels) عمل *"âml*; to go
 to —, عملاً *"âml-et*, طيشارى
dîshârî-chîkmak.
 Stoop, *s.* قانبورلىق *èghîlish*, اكلش
kânburîk; —, *v.a.* اكلمك *èghîlmek*;
 تنزلاً *kânbur-òl*; (morally) تنزلاً
tènèzzul-et.
 Stop, *s.* قالش دورش *dûrûsh*, قالش
 كىلىش *kèssîlish*, منع *mèn*; (in
 reading) دوراق يرى *dûrak-yârî*;

—, *v.a.* دورمتی *dürmak*, قالمی *kalmak*, ایلمک *eylmmek*; —, *v.a.* ایقومتی *dürdürmak*, ایقومتی *alikomak*; ضبطاً *zabt-et*, طومتی *tütmak*; منعاً *tikamak*; منعاً *mèn* "et, اوکنی *angunu-almak*, مانعاً *māni*—"öl. *Stoppage, s.* مانعاً *māni*; "منعاً *mèn*"; *süddé*, طیقانقلی *tikanklak*.
Stopper, s. طایه *tapa*, زماچ *tikac*.
Store, s. (of provisions) ذخیره *zakhîre*; (of necessaries) موجود *mevjüd*, تدارکات *tedarukyât*, احتیاط *ihtiyât*; (magazine) انبار *anbâr*; (shop) دکان *dükkyân*; —, *v.a.* ساقلمتی *lêwâzimâtla-döldürmak*; — up, — away, *v.a.* ساقلاما *sâklamak*, حفظاً *hifz-et*, در انبار *dâr-anbâr-et*; to set — by, سومک *sâvmek*, عزیز طومتی *âzîz-tütmak*; —, *s.pl.* مهمات *lêwâzimât*, مهمات *mühimmât*.
Storehouse, s. مخزن *mâkhzen*.
Storekeeper, s. انبار امینی *anbâr-êmini*.
Storeroom, s. مخزن *mâkhzen*; (closet) کیلار *kilâr*.
Stork, s. لکلك *lêgâlek*. [(kilr)].
Storm, s. فرطونه *firtîna*, بوره *bôra*; هجوم *yürüyüş*, یوروش (assault) *hüjüm*; —, *v.a.* یوروش *yürüyüş-et*, هجوماً *hüjüm-et*; —, *v.s.* دارلمتی *dârlmak*, باغرمتی *bâghirmak*; to take by —, یوروشیله *yürüyüşla*.
Stormy, a. فرطونه لو *firtîneli*. [-almak].
Story, s. (tale), مصالح *mâsâl*, حکایه

hikyâyê, فکرة *fikra*, منقبه *mankabé*; (falsehood) یالان *yâlan*, کذب *kizb*, دروع *dürûgh*; (of a house) قات *kât*. [yâlanji].
Storyteller, s. مداح *mèddâh*; یانجی *yanji*.
Stout, a. قالین *kalîn*; متین *mètin*, قوی *kâwî*; دنج *dînj*; جور *jësür*; —, *s.* سیاه اریه صوی *siyâh-ârpa-süv*.
Stove, s. صوبه *sôba*. [almak].
Stow, v.a. استفا *istif-et*; (to hold)
Straddle, v.a. ابانمتی *abanmak*.
Straggle, v.a. طاغلمتی *or* داغلمتی *daghilmak*, طاغنتی *daghînik-ghitmek*. [dân-âyılan-âdam].
Straggler, s. اردون ایریلان آدم *ördü-müsstakim*; دوز *düz*; —, *ad.* در عقب اول ساعت *êl-sâ"at*, در عقب *dâr-âkâb*.
Straighten, v.a. طوغرولمتی *dôghrultmak*.
Straightforward, a. طوغری *dôghru*. [luk].
Straightforwardness, s. طوغریلتی *dôghrultluk*.
Straightness, s. طوغریلتی *dôghrultluk*.
Straightways, ad. در عقب *dâr-âkâb*, هماندم *hêmân-dêm*.
Strain, s. زور *zôr*; کرکیک *ghârghilik*; —, *v.a.* زورلمتی *zôrlamak*; کرمک *ghèrmek*; (with a strainer) سوزمک *süzmek*; —, *v.s.* کیرلمک *ghêrlmek*; کندینی زورلمتی *këndini - zôrlamak*; سوزلمک *süzulmek*.
Strainer, s. سوزکچ *süzghech*.
Strait, s. بوغاز *bôghâz*, خلیج *khâlîj*; —, *a.* دار *dâr*, ضیق *zîk*, تنک *tênk*

—*s. pl.* بوغاز *bòghāz*, خليج *khàlīj*;
 صيقتى *sàkindi*, ضرورت *zàrūrèt*.
Straiten, v.a. دارالتمق *dàraltmak*;
 مضايقه يه *mùzāyākəyā-*
-dùshurmek. [دارالمش] *dàralmish*.
Straitened, a. مضايقه ده *mùzāyākədə*,
Strait-laced, a. پك صوفى *pək-sòfv*.
Strand, s. ساحل يالى كنارى *yālī-kənāri*, ساحل
sāhil, قيه *kiyī*; — *v.a.* قريه
 اوغراتمق *kārāyā - òghratmak*,
 قريه چككم *òturtmak*; اوغورتمق
kārāyā-chèkmek; — *v.a.* قريه
 اوغورتمق *kārāyā-òturmak*.
Strange, a. عجيب *ghārīb*, غريب
 ييانجى *“ājīb (pl. عجائب “ājā’ib)*;
 يابلنجى *yāblñji*; — *! inf.* عجائب *“ājā’ib*!
Strangeness, s. عجائبلى *“ājā’iblik*,
 ينگىلىك *yəngilik*.
Stranger, s. ييانجى *yāblñji*; (foreigner)
 اجنى *əjnébi*.
Strangle, s. بوغقمق *bòghqmak*.
Strangury, s. سديك زورى *sīdik-zòrv*.
Strap, s. قايش *kāyish*; (of plaster)
 اوزون ياقى پارچمى *òzun-yāki-pār-*
chassi; — *up, v.a.* قايشلرينى
 چككم *kāyishlarini - chèkmek*;
 ياقى پارچه لريني ياپشدرتمق
yāki-pār-chalarini-yāpishdirmak.
Stratagem, s. خدعه *hālē*, حيله *khùd’ā*,
 دسيسه *dèssisə*.
Stratum, s. قات *kāt*, طبقه *tābaka*;
strata, s. pl. طبقات *tābakāt*.
Straw, s. (whole) صاب *sāp*; (ground)
 صمان *sāman*.
Strawberry, s. چليك *chilèyk*.

Stray, a. صاحبسزكن *sāhibsiz-ghèzken*;
 ايرلمتى *dùshmé*; — *v.a.* ايرلمتى
 àyrlmak; كزىمك *ghèzmemek*,
 طولاشمق *dòlashmak*.
Streak, s. چيزى *chizi*; طمر *dāmar*.
Stream, s. ايرمى چاي *chày*, ايرمى *irmak*,
 ائندى *dèrè*, نهر *sù*, صو *nèhr*;
 چوق *àkindi*; — *v.a.* ائتمق *àkmak*,
 چوق ائتمق *chòk-àkmak*.
Streamlet, s. چاي *chày*.
Street, s. سوقاق *sòkak*, زقاق *zùkāk*,
 صوقاق قيوسى *tàrik*; — *door*,
 صوقاق *sòkak-kāpissi*.
Street-walker, s. روسپى *òrosspo*.
Strength, s. زور *zòr*, قوت *kùvvèt*;
 متانت *mètānèt*, استحكام *istihkyām*;
 شدت *shiddèt*; كسكىنلىك *kèskinlik*.
Strengthen, v.a. قوت وىرمك *kùvvèt-*
-vèrmek; قويلشدرمك *kàvilsh-*
dirmek, متانت وىرمك *mètānèt-*
-vèrmek, تقويتا *tàkvyyèt - et*;
 قوت وىرمك *tàkvyyèt-vèrmek*;
 استحكام وىرمك *istihkyām-vèrmek*.
Stress, s. زور *zòr*; — of weather,
 هوانك فرطونه لولغى *hàwāning-fàrtina-*
lilighi; to lay — upon, لقرديده
 اهميت وىرمك *làkirdida - èhèm-*
mlyyèt-vèrmek.
Stretch, s. كرش *ghèrish*, كريلش
ghèrilish; — *v.a.* كرمك *ghèrmek*;
 كرمك *kàsmak*; — *v.a.* كرمك
ghèrilmek; اوزامق *òzamak*; (in re-
 lating) مبالغه *mùbāligha-et*; on the
 —, كرىلى *ghèrghi*, كرىلى *ghèrili*,
 قاصىلو *kàssili*; the utmost — of

imagination, حوصله و تخمیل hàwsalà'i-tàkhàyyul; — out, *v.a.* اوزاتمق ùzàtmak; — —, — forward, *v.a.* اوزانمق ùzànmak. [(tèssakéré).
 Stretcher, *s.* دستکاره dèsstkyārē
 Strew, *v.a.* صاچمق sàchmak, دوکمک døkmeç, یایمق yàymak, سرمک sèrmek. [mùbtelà.
 Stricken, *a.* اورلمش wùrulmiş; مبتلا
 Strict, *a.* صیقی siki; دقیق dāqik; مدقق mēdākkik; مدققانه mēdākk-
 Strictly, *ad.* صیقی siki. [kikānē.
 Strictness, *s.* صیقیت sikiçik; کمال kemāl-sihhāt.
 Stricture, *s.* (moral) اعتراض jèrh, (physical) سدده sēddē.
 Stride, *s.* ایدیم adim; ایاق ayak; ایلرلیش ilirileyiş; —, — over, *v.a.* اوستندن کچمک üstundan-ghèchmek, اتلایوب کچمک atlayup-ghèchmek.
 Strife, *s.* نفاق nifāk; نزاع nizā“, غوغا ghōgha, چکشمه çekishma.
 Strike, *v.a.* اورمق wùrmak, ضربا dārb-et; چالمق çalmak; (lower) کورنمک ghālmek, اندرمک èndirmek; (appear) بازارلقا pāzarlıç-et; — a bargain, پازارلقا pāzarlıç-et; — against a rock, کورنی کویینه kōryūnē-kyār-et; — down, یردیقمتن yērdiqmeten; — fire, اتش چاتمق atış çatmç; — fire, اتش چاتمق atış çatmç, قاو چاتمق kāv-çāçmak;

—chāçmak; — off, کسمک kèssmek; اسمنی چیزمک issmini-çizmek, ترقینا tērkīn-et; — out, اسمنی چیزمک issmini-çizmek, چیقارمق çikār-mak, دوشورمک dūshurmek; *v.a.* یوزمکه باشلامق yūzmēghāē-bāsh-lamak; مشتاتمق mūshatāçmak; — root, کوک صالحمق kyūç-sāçmak, طومتق tōtmak; — (a plant) دالسن dālsən يتشدرمک yēttishdirmek, قلمدن يتشدرمک qālmēdan-yēttishdirmek, دیکوب يتشدرمک dīkūp-yēttishdirmek; — terror into, القای تهریبه ilkāyī-dāhshat-et, دهشتا tērhīb-et; — the hour, —, *v.a.* چالمق çalmak; — up, باشلامق bāshlamak.
 Striking, *a.* عجیب çejīb “غریب gharīb; it is a — likeness, پک بکزر pēk-bēngzēr.
 String, *s.* ایپ ip, سچیم sçim, تل tēl; (of camels, &c.) قطار kātār; (of beads, &c.) دیزی dizi, صره sira; —, *v.a.* دیزمک dīzmek; کچورمک ghèchirmek; (an instrument) تلرینی tēllēri-ni دونا تمق dōnatmç. [èkkēd.
 Stringent, *a.* صیقی siki; موغد mù“-
 Strip, *s.* اوزون انسر پارچه ùzun-ènsiz-pārça; —, *v.a.* صویمق sōymak; صوینمق sōyunmç; —, *v.a.* صویلمق sōyulmç.
 Stripe, *s.* چبوق çhibūç, پرمق pārmak, یول yōl, زه zih; دینک dēynek, ضربه dārb, ضرب dārba.

Striped, *s.* يول يول yòl-yòl; پرمق
پرمق pàrmak-pàrmak.
Stripling, *s.* نو جوان nèv-jàwân.
Strive, *v.s.* چالشمق châlîshmak, سعی
sâ"y-et; — with, اوغراشمق oğraash-
mak, چكشمك chèkîshmek, يراشمق
yàraashmak.
Stroke, *s.* (of a pen) چیزی chizi; (of
an oar) چكاش chèkîsh; (of a
sword) ضربه dârbê; thunder—, يلدريم
yıldırım, ساعة sâ"ika; —, *v.s.*
اوخشامق ôkshamak.
Stroll, *v.s.* كرمك ghèzmek; —, *s.*
كرمه ghèzmé.
Stroller, *s.* در بدر dâr-bê-dâr.
Strong, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kõvvètlî;
قوى kâwi, متين mêtin, طيانقو dâvâ-
nîkî, مستحکم müsstâhkam; سرت
sèrt, دوقناقو dôkv-
Stronghold, *s.* قلعه kâlê. [nakli.
Strop, *s.* اوستره قايشى ùssturê-kâyishi.
Structure, *s.* بنا binâ, بنيان bûnyân,
هيكل bûnyâd; ترتيب tètîb;
هيكال hèykâl.
Struggle, *s.* اوغراشمه yàraashma,
اوغراشمه oğraashma, چكشمه
chèkîshma; غوغا (kâwgha); —, *v.s.*
يراشمق yàraashmak, چكشمك
chèkîshmek; چيالمق oğraashmek,
چيالمق chèbalamak; — for life, جان
چكشمك jân-chèkîshmek.
Strumpet, *s.* فاحشه fâhîsha, روسي
(drosspo).
Strychnia, Strychnine, *s.* تارغه بوكن
تارغه kârgha-bûken-khòlîassani.

Stubborn, *a.* عنادجى "inâdji, معند
mû"annid, عاصى matémèrrid,
"Assi.
Stubbornness, *s.* عناد "inâd.
Stucco, *s.* الجى alchi; مرمر mîrmur.
Student, *s.* مكتب شاكردى mèktab-
-shâghirdi; (of law and divinity)
طالب العلم sũkhtê (sòfta), طالب
tâlibu-"l-"ilm (pl. طلبه tâlébê,
تالبا tâlébâ).
Studio, *s.* كارخانه kyâr-khânê.
Studious, *a.* چالشقان châlîshkân.
Studiousness, *s.* چالشقانلى châlîsh-
kânlik.
Study, *s.* (mental) مطالعه mùtâlê"â;
(object of —) درس dârs; (closet)
اوطه ôda; (exercise) تعليم tâ"lîm;
—, *v.s.* مطالعه mùtâlê"â-et;
چالشمق châlîshmak; اوقومتى ôkv-
mak; تعليم tâ"lîm-et.
Stuff, *s.* قماش kûmâsh; (woollen)
صوف sòf; (rubbish) ساجمه sâchma;
bread —, زخيرê zâkhîrê; household
—, اشيا êshyâ; —, *v.s.* تولدومتى
dòldurmak; طيقامتى tikamak.
Stumble, *v.s.* (horse) قپانمق kâpan-
mak; (man) اياغنى چارپمق àyaghîni-
chârpmak.
Stump, *s.* كتوك kyùtuk, كوتك kyèk.
Stun, *v.s.* سرمما sèrsam-et.
Stupefaction, *s.* سرمملك sèrsamlik.
Stupefied, *a.* سرمم sèrsam.
Stupefy, *v.s.* سرمما sèrsam-et.
Stupendous, *a.* عظيم "âzim.
Stupendously, *adv.* بك pèk.

Stupid, *s.* عقلسز, àhmək, "àksiz, اشک əshək, شاشقین əshəshkin.
 Stupidity, *s.* عقلسزلیق, həməklət, "àksizlik, شاشقینلیق, əshəshkinlik.
 Stupidly, *ad.* عقلسزلیق ایله "àksizlik-ila.
 Stupidness, *s.* عقلسزلیق.
 Stupor, *s.* بیهوشلک, bihvshlvk. [vethi.
 Sturdy, *s.* طیانور, dəyənir; قوتلو, kōv.
 Surgeon, *s.* مورینه بالی, mōrina-bālig'hi.
 Stutter, *v.s.* پپکی سویلمک, pēpəgh'i-sūwēyləmek.
 Sty, *s.* طوکزخوری, dōnguz-àkhiri (dōmuz); (on the eyelid) ارپه جق, àrpej'ik.
 Style, *s.* (manner) طرز, tàrz, یول, yòl, لقب, wəjh, صورت, sūrət; (title) لəkəb (ləghəb, pl. القاب, əlkāb), سلطنت, 'ənwān; (splendour) عنوان, əl'ānān; (of writing) اغز, əghz, لسان, lissān, روڤ, rēvish; —, *v.a.* دیمک, dēmek, القاب ویرمک, əlkāb-vērnek, القاب قومق, əlkāb-kōmak; old —, رومی, rūmī; new —, الافرانغه, àlā-frānghe.
 Subacid, *s.* مایخوش, məykhōsh.
 Subaltern, *s.* ملازم, mùlāzīm; —, *a.* مادون, mā-dūn, مادونده اولان, mā-dūnda-òlan.
 Subdivision, *s.* تقسیم, tàksim; تقسیمک, tàksim'ing-tàksimi.
 Subdue, *v.s.* تسخیرا, tēsakhīr-et, رام, rām-et, اطاعته کتورمک, itā"sta-ghètirmek.
 Subject, *a.* (in point of authority) تابع

tābi", تحت حکومتده اولان, tàhtī-hükymètdə-òlan, امر تحتنده اولان, əmir-tàhtinda-òlan; (physically or morally) بعضاً گرفتار, mùbtélā, بل "zan-ghiriftār, بعضاً دوچار, bl"zan-dūchār; (under) محمول, mùhāvvel, تحتنده, tàhtinda; اوله رق, tàhtinda-òlarak; (under condition of) شرطیله, shàrtīla; —, *s.* (politically) تبعه دن بری, tèbə"àdan-biri; (of discussion) مبحث عنه, mādə, mādde, محکی, mèbhūasun-"ənh, (of a recital) مھکی, məhkiyun-fih; —, *v.a.* (in point of authority) تسخیرا, tēsakhīr-et, رام, rām-et; تحتنه کتورمک, tàhtina-ghètirmek; تحتنه قومق, tàhtina-kōmak, احاله, tàhtina-ihālē-et; (physically or morally) تابع, tābi"-et; گرفتارا, dūchār-et, توڤشمق, mùbtélā-et; کوشمک, kōshmak. [itā"at.
 Subjection, *s.* تبعیت, tèbā"iyyèt, اطاعت, itā"at.
 Subjoin, *v.a.* علاوه, tezyil-et; علاوه, 'ilāvē-et. [hàrrèr.
 Subjoined, *a.* نیلده, zēylda-mū-Subjugate, *v.a.* تسخیرا, tēsakhīr-et, اطاعته کتورمک, itā"ata-ghètirmek, امرینه منقادا, əmrinə-mūnkād-et.
 Sublimate (corrosive), *s.* اتق سولمن, àk-sùlémèn.
 Sublime, *a.* رفیع, sāmi, عالی, 'ālī, صعودا, vèfī; —, *v.s.* اوچمق, ùchmak, سو"ūd-et; —, *v.a.* اوچرمق, ùchurmak, صعودا یتدرمک, sū"ūd-ètđirmek

Sublimeness, Sublimity, *s.* علو "ùlùvv.
 Sublunar, Sublunary, *a.* ارضی àrzi.
 Submarine, *s.* ذکر ديبنده واقع dèngiz-
 -dibinda-vwāki". [dàldirmak.
 Submerge, *v.a.* صوبه طالدرمتق sūyē-
 Submersion, *s.* طالمقتق dālmaklik ;
 طالدرلمقتق dāldirilmaklik.
 Submission, *s.* انقياد itā"at, اطاعت
 inkiyād ; تسخير tèsakhīr ; (presenta-
 tion) عرض àrz, تقديم tàkdīm.
 Submissive, *a.* متواضع "mūti, مطيع
 mùtévāzi. [-lā.
 Submissively, *ad.* تواضع ايله tēwāzu"-
 Submissiveness, *s.* تواضع tēwāzu".
 Submit, *v.a.* تقديم "àrz-et, عرض à
 tàkdīm-et ; —, *v.s.* اطاعت itā"at-
 -et ; اطاعته كلمك itā"ata-ghālmek,
 اطاعته كيرمك itā"ata - ghirmek,
 مڤنقاڤ مڤنقاڤ mōnkād-òl, رام rām-òl ;
 تسليم tàsalīm-òl ; راضی rāzi-òl.
 Subordinate, *a.* مادونده mā-dūn, مادون
 mā-dūnda, اشاغی āshāghī.
 Subordination, *s.* اطاعت itā"at.
 Subscribe, *v.a.* امضالمق imzālamak ;
 يازمق yāzmaq, قومق kōmaq ; (money)
 ويرمك vèrmek.
 Subscriber, *s.* مشتری mùshetēri.
 Subscription, *s.* امضا imzā ; پاره pāre.
 Subsequent, *a.* صكردن sōngra, صكردن
 sōngradan.
 Subside, *v.s.* انمك ènmek ; چكلمك
 chèkilmek ; ازالمق āzalmak,
 خيفلشمك khāfifshmek.
 Subsidize, *v.a.* اعانه اچمه جه akhajē-
 -i"anē-et.

Subsidy, *s.* اعانه اچمه i"anē-ākcha.
 Subsist, *v.s.* موجود او, كائن او, مڤجود
 mēvjūd-òl, ار او, ار او, ار او, ار او,
 kyā'in-òl, vār-òl ; كچنمك ghè-
 chinmek, كفاف tà"āyyuah-et, نفس
 kēfāfi - nēfss - et ; —, *v.a.*
 بسلمك bèsalémek.
 Subsistence, Subsistency, *s.* وارلق vvar-
 lik, كچنمه gèchinma.
 Substance, *s.* جسم jissm ; مال māl,
 وارلق vvarlyyèt.
 Substantial, *a.* محكم mùhkem ; قارن
 kārñ-dōyurur, اساسلو āssāslī ;
 زنكين zēnghin.
 Substantive, *s.* اسم issm ; common —,
 علم "ālm, اسم عام issmi - "āmm ;
 proper —, اسم خاص issmi-khāss.
 Substitute, *s.* بدل bèdel ; نائب nā'ib,
 قائممقام kā'immaqām, وكيل
 vèkil, —, *v.a.* يرينه قومق yērina-kōmaq,
 ابدال ibdāl-et. [mōk'ābilinda-òl.
 Subtend, *v.a.* وتر او vètar-òl, مقابلنده او
 Subterfuge, *s.* عذر bāhānē, بهانه "ēzr.
 Subterranean, Subterraneous, *a.* زیر
 زمین zīr-zēmīn.
 Subtle, *a.* پك شيطان pèk-shèytān.
 Subtract, *v.a.* چيقومق ikhrāj-et, اخراج
 chīkarmak ; طرح tārḥ-et, تنزيل
 tēnzil-et, وارمق āshāghī-vārmak.
 Subtraction, *s.* طرح tārḥ, تنزيل tēnzil.
 Suburb, *s.* واروش vārūsh, حوالی hāvālī,
 جواركويي jivār-kyāyū.
 Subvention, *s.* مقرر اعانه پاره سی mù-
 kōrrer-i"anē-pārēssi.
 Subversion, *s.* الت اوست نسنه یی
 nēsnehēyi-ālt-ūst-ā-

Subversive, *a.* الت اوست ايدر Alt-
-ùsst-èdër.

Subvert, *v.a.* الت اوستا Alt-ùsst-et,
خراب khàrâb-et, ديكركونا dighër-
-ghyûn-et.

Succeed, *v.n.* (a person) بجرمك bèjër-
mek, ايشنى بجرمك ishini-bèjërnek,
مظفرو نازل مرام او nâ'ili - mèrâm - òl,
مؤلفك مؤق او mùzâffër - òl,
ايشى طوغرى كتمك ishi - dögħr-
ghitmek, ايشى اويتمك ishi - òymak;
(an experiment) اولتمك òlmak;
اويتمك òymak;
چيتمك چيتمق chikmak;
اويكتمك اويكتمق iyî-ghitmek;
(follow) اولتمك òlmak,
چيتمق چيتمق chikmak,
ظهورا zdhûr-et;
(to the throne) جلوسا jûlûss-et,
مسند حكومتته قعودا mësñedì - hù-
kyûmèta-kù'ûd-et; —, *v.a.* (follow
another) تعاقبا tà'ākûb - et,
متعاقبا mùta'ākûb-òl; (in power)
خلفا khâlef-òl.

Success, *s.* ظفر zâffër, موفقيت mùwâffa-
kîyyèt, حصول مرام hûssûl-u-mèrâm;
غلبه ghâlêbê, نصرت nûssrèt.

Successful, *a.* موفق mùwâfik. [-]la.

Successfully, *ad.* موفق ايله mùwâfikât-

Succession, *s.* سره sira, توالى têtewâlî,
تتالى têtâlî, تسلسل tèsselesul,
سلسله silsilê, تخالف tà'ākûb,
تخالفا takhâluf; (to the throne)
جلوسا jûlûss; نوبت جلوسا nûbètî-jûlûss;
نوبت سلطنت nûbètî-saltanât; in
—, سره ايله sirâ-ila, سره وارى sirâ-vârî
(vârdî); على التوالى 'alê-'t-têtewâlî;
" " متعاقباً mùtêwâliyyétan, mù-

ta'ākûban, بربرينك اردى سره bir-
-birining-ârdî-sira.

Successive, *a.* اردى سره ârdî - sira,
متعاقب mùta'ākûb, متوالى mùtê-
wâlî, متتالى mùtêtâlî.

Successor, *s.* خلف khâlef.

Succinct, *a.* قصه kîssa, مختصر mùkh-
tassar, جملى mùjmèl, اجمالى ijmalî.

Succinctly, *ad.* قصه kîssa.

Succinctness, *s.* قصه كى kîssalik.

Succour, *s.* ياردم yârdîm, امداد imdâd,
عون 'avn, نصر nâssr; —, *v.a.*
ياردم ياردم yârdîm-et; قورتارمق kûrtar-
mak.

Succulent, *a.* صولو sùlu, ابدار âbdâr.

Succumb, *v.n.* يينلمك yènilmek.

Such, *a.* مثللو misillu, كى ghîbi; بويله
bâyîlê, شويله shâyîlê, اويله ôylê; — a
one, فلان filan, فلان ادم filan-âdam;
— and —, فلان filan, فلان فلان filan-
-filan.

Suck, *s.* سوت or سود sût; —, *v.a.*
امزومك emzèmek; to give —,
سوت ويرمك emzirmek, امزومك
emzirmek, ممه ويرمك memê-vèrmek.

Sucker, *s.* بقراج bîkrâj.

Suckle, *v.a.* سوت ويرمك sût-vèrmek,
بسلمك memê-vèrmek, ممه ويرمك
mèmê-vèrmek, امزومك emzirmek.

Sudden, *a.* بديهى الظهور bedîhiyyu-'z-
-zdhûr, ناكهانى nâ-
ghèhânî; —ly, *ad.* بردن برة birdan-
-birê, انسز ansiz, انسزين ansizin,
فجئته fûj'êtan, فجمته fûj'êtan,
اب انسر ap-ansiz, بالبداهه bi-'l-bèdâhê.

Sue, *v.a.* محكمه يه چكمك mèhkéméya-
chèkmek ; —, *v.n.* طلب tāleb-et.

Suet, *s.* ايچ ياغي ich-yāghī.

Suffer, *v.n.* زحمت چكمك zāhmet-
-chèkmek, صيقندي چكمك sīkindi-
-chèkmek, مشقت چكمك mè-
shàkkāt-chèkmek ; قتل اولمتق kātī-
-òlunmak ; —, *v.a.* چكمك chèk-
mek, متحمل او tāhāmmul-et, متحمل
mùtahāmmil - òl, راضی او rāzi - òl,
مساعدة mùssā'ada-et, تجویز tājvīz-
-et, قومتق kōmak, براتمتق brākmak.

Sufferer, *s.* دردمند dèrdmènd.

Suffering, *s.* اذیت èziyyèt.

Suffice, *v.n.* يتشمك yètishmek,
الويرمك èlvèrmek, کافی او kyāfi-òl,
اكتفا iktifā-et.

Sufficient, *a.* يتشه جك yètishir, يتشه جك
yètishéjek, الويرير èlvérir, جك
èlvéréjek, وافی wāfi, کافی kyāfi.

Suffocate, *v.a.* بوغمتق bōghmak ; —,
v.n. بوغمتق bōghulmak.

Suffocating, *a.* بوغار àdami-bō-
ghar.

Suffocation, *s.* بوغلمه bōghulma.

Suffrage, *s.* رأي rē'y.

Sugar, *s.* شکر shèker, سکر sùkker, قند
kànd ; — candy, نبات شكري nèbāt-
-shèkéri (nùbèt) ; loaf —, شكري
kālè-shèkéri ; moist —, خام شکر
khām-shèker ; —, *v.a.* شکر قومتق
shèker-kōmak ; —, *v.n.* شکر باغلانمتق
shèker-bāghlanmak.

Suggest, *v.a.* عقل او کرتمك "àkl-
-èghrètnek, عقلا "àkl-et.

Suggestion, *s.* عقله قوملتق imā ;
"àkla-kōmaklik.

Suicide, *s.* كندی کندینی اولدرمكلك
kèndi - kèndini - àldurmeklik ; كندی
کندی کندینی اولدرن kèndi-kèndini-òldurken.

Suit, *s.* (of clothes) قات kāt ; (request)
رجا rījā ; (cause) دعوی dà'wā ; —,
v.n. اولمتق òlmak, اويمتق òymak ;
—, *v.a.* ایشنی بولمتق ishini-bòlmak ;
اويدرمتق òydurmak.

Suitable, *a.* مناسب mùnāssib, لايق
lāyik. [عاشق] "Ashik.

Suitor, *s.* طالب tālib, استکلی isstèkli ;

Sulk, *v.n.* صومتمق sòmutmak.

Sulky, *a.* کوشمش kyūssmish.

Sully, *v.a.* کيرلتمك kirlètmek.

Sulphur, *s.* کورکورت kyùkyurt, کبريت
kibrī. [خنکار] khùnkār.

Sultan, *s.* سلطان sùltān, پادشاه pādishāh,

Sultana, *s.* (sultan's concubine) قدین
kādīn ; (sultan's daughter) سلطان
sùltān ; (sultan's mother) والد سلطان
wālidé-sùltān.

Sultry, *a.* سيجاق sījāk, حار hār.

Sum, *s.* (total) مجموع yèkyün, مجموع
mèjmū, "جمع طوب" tōp, جمع jèm ;
(question) سؤال sù'āl ; —, — up,
طوبلامتق tōplamak, "جمع" jèm-et,
ایکون yèkyün-et ; خلاصه khùlāssa-
-et, اجمالاً ذکر اجمالا ijmalān - zikr-et ;
خلاصه طوبلامتق khùlāssa-tōplamak.

Summary, *s.* خلاصه khùlāssa, اجمال
ijmal, ذکر اجمالی zikri-ijmālī ; —, *a.*
مختصر mjèsser, اجمالی ijmalī ;
چارچابک chārbāk ; — rily, *ad.* چارچابک

- châr-châbik, چایبک châbijek or
چایبجتی châbijakti.
- Summer, *s.* تابستان sayf, صیف yâz, یاز
tâbisstân, کرما ghèrmâ.
- Summer-house, *s.* کوشک kyâshk.
- Summit, *s.* ذروة rês's, رأس (tèpê), دبه
zîrvâ, کنکره kyûnghyurê.
- Summon, *v.a.* جلبا dà"vet-et, دعوت
jêlb-et, احضارا ihzâr-et.
- Sumptuous, *a.* اغر mâkêllef, مكلف
âghir, مططن mûtântân.
- Sumptuousness, *s.* تكلف tèkêlluf.
- Sun, *s.* کونش ghyûnêsh, کون ghyûn,
شمس ahèms, آفتاب âfitâb; —beam,
پرتو pèrtev, شعاع shù"â".
- Sunburnt, *a.* گوننده یانمش ghyûnêshda-
yânmiş.
- Sunday, *s.* بازار کونی pázâr, بازار
pázâr-ghyûnu, یوم احد yèvmu-âhâd,
یکشنبه yèkashenbih.
- Sunder, *v.a.* ایرمتی âyrmak; in —,
دو نیم dū-nîm, یکی پارچه iki-pârcha.
- Sun-dial, *s.* کونش ساعتی ghyûnêsh-
-sâ"ati; بسیطة bèssita. [bâtmassi.
- Sundown, *s.* کونش باتمی ghyûnêsh-
Sun-dried, *a.* گوننده تورودلمش ghyû-
nêshda-kûrûdvlmsh.
- Sundry, *a.* برطام مختلف mûkhtêlif;
برطام bir - tâkim; بشقه بشقه bâshka -
-bâshka.
- Sunflower, *s.* آبی چیمچی ây-chichêghi.
- Sunlight, *s.* کونش ghyûnêsh; کونش
ایدینلغی ghyûnêsh-âydînlîghî.
- Sunny, *a.* کونشی چوق ghyûnêshi-
-chòk.
- Sunrise, Sunrising, کون طوغمسی ghyûn-
dôghmassi. [bâtmassi.
- Sunset, *s.* کونش باتمی ghyûnêsh-
Sunshine, *s.* کونش ghyûnêsh.
- Sunstroke, *s.* کونش چاریمسی ghyûnêsh-
chârpmassi. [-yèmgèghini-yèmek.
- Sup, *v.a.* یکجه یمکنی یمک ghèyjà-
Superannuated, *a.* متقاعد mùtakâ"îd;
—ation, تقاعد tâkâ"ud. [رعا ra"nâ.
- Superb, *a.* اعلیٰ à"là, کوزک ghyûzêl,
Supercilious, *a.* مغرور mâghrûr.
- Superficial, *a.* یوزده اولان سطحی sâthî;
یوزده اولان yûzda-òlan.
- Superficies, *s.* یوز سطح sâth, یوز yûz.
- Superfine, *a.* علی الاعلیٰ à"là, علی
"âlyyu-'l-à"là. [ارتقî artîk.
- Superfluous, *a.* زائد zâ'id, فضله fâzla,
Superintend, *v.a.* نظارتا nâzârêt-et,
باقمق bâkmak.
- Superior, *a.* دها اعلا dàhâ - à"là;
غالب fâ'ik; باصقین bâssqîn, غالب
ghâlib; بیوک blyuk, اولان
mâ - fèvkinda - òlan; —, *s.* بیوک
blyuk; ضابط zâbit.
- Supersede, *v.a.* یرینه کچمک yêrina-
-ghèchmek; عزالا "âzl-et, چیقارمق
chikârmak. [صاچمه sâchma.
- Superstition, *s.* باطل اعتقاد bâtil-î"tikâd,
- Supper, *s.* یکجه یمکی ghèyjà-yèmgèghî;
the Lord's —, بادارق bâdarak,
عشای ربانی "ishâyi-râbbânî.
- Supplement, *s.* تممه ضمیمه zâmîmê,
تتمه tètîmmê.
- Supplicate, *v.a.* یالوارمق yâlvarmak,
رجا rijâ-et, نیازا niyâz-et.

Supply, *s.* الله اولان *mèvjūd*, اولان *èldē-òlan*; يولده اولان *yòlda-òlan*, مقدار *ghèlmekda-òlan*; كلكش *ghèlish*; حصول *hùssūl*; لوازمات *hàwā'iz*, حوائج *hàwā'iz*, مهمات *mùhimmāt*, ويرمك *zàkhīrē*; —, *v.a.* ويرمك *vèrmek*, بولوب ويرمك *bùlup-vèrmek*; حوائجني ويرمك *hàwā'ijini-vèrmek*.

Support, *s.* تمل *tèmel*; ايات *àyak*; يابنده *dèsstek*, دستك *dayak*; امداد *pāyendē*; ياردم *yārdim*, امداد *imdād*; تصعب *tàssāhub*, ارقة *ārqa*; قوت ويرمك *yèmek*, يمك *yèmek*; اعانه *kùvvèt-vèréjék-ahèylz*; شيلر *i"ānē*, احسان *ihšan*; صدقه *sàdaka*; نفقة *nàfaka*; قالدرمى *tòtmak*, طومتقى *tòtmak*; —, *v.a.* تحمل *kàldirmak*; طيانمقى *dāyanmak*; تحمل *tàhàmmul - et*; ياردم *yārdim - et*; تصعب *tàssāhub - et*, ارقة *ārqa-òl*, اعانه *i"ānē - et*; بسلمك *bèsslèmek*.

Supportable, *a.* تحمل اولنور *tàhàmmul-òlnor*, صبر اولنور *chèkilir*, چكلور *chèkilir*, [nāssir].

Supporter, *s.* طرفدار *tàraf-dār*; ناصر *nāssir*.

Suppose, *v.a.* فرض *fārz - et*, طومتقى *tòtmak*, صايتمقى *sāymak*; ظن *zànn - et*, ظانمقى *zānmak*, اذهب *zāhib-òl*.

Supposition, *s.* فرض *fārz*; ظن *zànn*.

Suppress, *v.a.* باصدرمقى *bāssdirmak*; منع *mèn - et*.

Suppression, *s.* منع *mèn*.

Suppurate, *v.a.* جراحت اقمقى *jèràhèt-àkmak*.

Suppuration, *s.* جراحتك اقمسى *jèràhèt-in-àkmassi*.

Supremacy, *s.* امارت *imārèt*.

Supreme, *a.* عالى *à"ālī*, والا *à"lā*, مجلس *mèjlissi-vālā*; — council, والا *mèjlissi-vālā*; — office of state, باب عالى *bābi-"ālī*. [jèzri-àssòmm.

Surd, *a.* جذر اصم *àssòmm*; — root, اصم *àssòmm*.

Sure, *a.* (safe) امين *èmin*; (free from doubt) شبههسر *shùbhèssiz*; to be —, يقيناً بلمك *iyi-bilmek*, ايوب بلمك *yākīnan - bilmek*, شبههسر بلمك *shùbhèssiz - bilmek*; to feel —, همان هيچ شبههسى اولماقى *(hāmān)-hich-shùbhèssi-òlmamak*.

Surety, *s.* كفيل *kèfīl*; كفالت *kèfālèt*; of a —, البتة *èlbèttē*.

Surf, *s.* طالغه كپوكى *dālgha-kyùpuglu*; كپوكلو طالغدر *kyùpaklu-dālghalar*.

Surface, *s.* يوز *yüz*, سطح *sàth (t-h)*; خارج *dış*, طيشارى *dışhāri*, طيش *khārij*, بيرون *birün*.

Surgeon, *s.* جراح *jèrrāh*; (bone-setter) چيققى *chikijji*, قيرقى *kirikji*.

Surgery, *s.* جراخانه *jèrrāhlik*, جراحتقى *jèrrāh-khānē*.

Surmise, *s.* ظن *zànn*, سان *sàn*; —, *v.a.* ظن *zànn - et*, صانمقى *sānmak*, اذهب *zāhib-òl*.

Surmount, *v.a.* حقندن كلك *hàkkindan - ghèlmek*, غالب *ghālib-òl*; اوستندن اتلمقى *òsstundān-àtlamak*.

Surname, *s.* كنيه *kyūnyē*.

Surpass, *v.a.* كچمك *ghèchmek*, فائق *fāiq*.

Surplus, *s.* فضله *fāzla*. [fā'ik-òl.

Surprise, *s.* حيرت *tā'ajjub*, هيرت *hàyrèt*, وله *vèlzh*; باصقين *bàsskin*, برينك خوشلنه جغى *shèbkhūn*; كيزلو ياپلمسى *birining-khòsh-lanajaghi-shèy'ing-ghizli-yàpilmassi*; —, *v.a.* تعجب ايتدرمك *tā'ajjub-ètürmek*, حيران *hàyrān*-*et*; باصقى *bàssmak*; طومتى *tòtmak*; —*sed*, *a.* متعجب *mùtā'ajjib*, حيران *hàyrān*; to be —*sed*, شاشمى *shàshmak*, متعجب او *tā'ajjub-et*, حيرتده قالمى *hàyrètda-kālmak*, وله كلمك *vèlzh-ghèlmek*; to my surprise *ghyù-runja-shàshdim*.

Surprising, *a.* عجب *ajjib*.

Surrender, *s.* تسليم *tèsslim*; —, *v.n.* تسليم *tèsslim-òl*; —, *v.a.* تسليم *tèsslim-et*.

Surreptitious, *a.* كيزلو *ghizli*; —*ly*, *ad.* ال التند *èl-Altinda*.

Surround, *v.a.* چويرمك *chèvirmek*, اطرافنى المى *kùshatmak*, اطرافى *ètrāfīni-ālmak*, احاطه *ihāta-et*.

Surrounding, *a.* اطرافده اولان *ètrāfda-òlan*.

Survey, *s.* باقىش *bākish*, كوزكزدرش *ghyùz-ghèzdirish*, نظر *nāzar*, معاينه *mù'āyéné*, كشف *kèshf*, يوقلمه *yòklama*; (mental) مطالعه *mùtāla'ā*; (plan) خريطه *khàrita* (*khàrta*); (plan-taking) خريطه استخراجه *khàrita-issitikhraji*; —, *v.a.* باقىش *bākmak*, نظرا *ghyùz-ghèzdirmek*, كوزكزدرمك *nāzar-et*; معاينه *mù'āyéné-et*, يوقلمه *yòklama-et*, كشف *kèshf-*

خريطه سنى *mùtāla'ā-et*; مطالعه *et*; المى *khàritassini-ālmak*.

Surveying, *s.* فن مساحه *fēni-mèssāha*.

Survive, *v.a.* يينه ياشامق *yinē-yàshamak* (*ghènē*), اولمامك *ālmamek*; —, *v.a.* برى اولدكده ديكرى اولمامك *birin-āldukda-digheri-ālmamek*; بر فلاكته *bir-fèlāketa-mùbtèlā-òlup-yinē-ālmamek* (*ghènē*).

Susceptible, *a.* قابل *kābil*, ايدر *kābül-èdär*; (in feeling) حساس *hàssāss*, چابك دويار *chābik-dūyar*; چابك كوچنور *chābik-ghyùjènir*.

Suspect, *v.a.* شبهه لنىمك *shùbhé-et*, شبهه *shùbhèlèznmek*.

Suspend, *v.a.* (hang up) اصمق *āssmak*, تعليق *tā'lik-et*; (a functionary) موقتاً خدمتن قالدرمى *mùvākkatān-khèdmetdan-kāldirmek*; (action) دوردرمى *dùrdürmak*, تعطيل *tā'til-et*, معطل *mù'āt-tal-et*.

Suspense, *s.* انتظار *shùbhé*; انتظار *intizār*; in —, مشكوك *mèshkyük*; انتظارده *intizārda*.

Suspicion, *s.* شبهه *shùbhé*, شك *shèkk*.

Suspicious, *a.* موسوس *mùwèsswīss*; شبهه *shùphèli*.

Sustain, *v.a.* (support) طومتى *tòtmak*; بسلمك *bèsslémek*; طيانمى *dāyanmak*, اثبات *tāhāmmul-et*; تحمل *tāhāmmul-et*; ايتبات *issbāt-et*; تايدا *tē'yid-et*; (receive) يمك *yèmek*, مبتلا *mùbtèlā-òl*.

Sustenance, *s.* يمك *yèmek*, قوت *kùt*, غذا *ghidā*.

Swaddling-clothes, بيب كونداق kùndak, بيب
قونداغى bèbèk-kùndaghi.

Swallow, *s.* بونغاز bòghāz; (bird)
يوتماق kirlanghich; —, *v.a.* يوتماق
yùtmak, بلع bèl'-et; — *up, v.a.*
بترمك bitévi - yùtmak, بتوى يوتماق
bitirmek, يوقا yòk-et.

Swamp, *s.* بتاق batak, بتاقتى bataklik;
—, *v.a.* صو طولوب باتروق sù-dòlup-
-bàtirmek; صو باصدمتى sù-bàssdir-
mak; (a market) بوغمتى bòghmak.

Swampy, *a.* بتاقتى bataklik.

Swan, *s.* قوغو kùghu.

Swarm, *s.* سوري اري سوروصى àri-sùrussu,
سوري sùru; —, *v.n.* قاينامتى kàynamak.

Sway, *s.* حكومت hùkyùmèt; —, *v.a.*
ساللامتى sallamak; چويرمك chèvir-
mek; ادارا idàrà-et.

Swear, *v.n.* (an oath) قسم, ييمين yèmin-et,
قسم, kàssam-et, انداچمك and-ichmek;
(curse) اغزىنى بوزمى kyùfr-et, كفرا
kghzini-bòzmak; (blaspheme) سبأ
sèbb-et. [-ètmeklik; كفر kyùfr.

Swearing, *s.* ييمين ايتمكك yèmin-
Swat, *s.* تر or تر tèt, عرق 'àrak; —,
v.n. ترمك tèrlèmek; — *out, v.a.*
تارليوبدفعا tàrléyup-dèf'-et.

Swede, *s.* اسوج آدمى issvèch-àdami.

Sweden, *s.* اسوج issvèch.

Swedish, *a.* اسوجلو issvèchli; —, *s.*
اسوج لسانى issvèch-lissāni.

Sweep, *s.* اوجاق سپوران, اوجاقى òjakzi;
اوجاق-سپوران òjak-sùpuran; (oar) كورت
kyùrèt; —, *v.a.* سپورمك sùpurmek; —
away, سلوب سپورمك silip-sùpurmek; —

along, حيزلوكتمك hizli-ghitmek; —
by, حيزلوكتمك hizli-ghèchmek.

Sweepings, *s. pl.* سپورندى sùpurundu.

Sweet, *a.* طاتلو tàtli, شيرين shīrīn,
خوش halāvètti; كوزل ghyùzèl, خوش
khòsh, لطيف làtif; لذيق lèziz,
خوشكوار khòsh-ghyùwār; — smelling,
a. كوزل قوقار ghyùzèl-kòkar, خوشبو
khòsh-bū, معطر mù'attar; — heart,
s. عاشق 'ashik; معشوقه mà'shūka.

Sweetmeat, *s.* طاتلو tàtli, شکرله shè-
kèrlémás.

Swell, *s.* (of the sea) سالندى allíndi;
—, *v.n.* شيشمك shishmek, قبارمى
kàbarmak; —, *v.a.* قبارتمى kàbart-
mak. [kàba, تومسك tùmsèk.

Swelling, *s.* شيش shish; —, *a.* قبا
Swift, *a.* چابك chàbik, سريع sèrī',
سور سار sùr'atli, حيزلو hizli; —, *s.*
قيرانغىچ kirlanghich. [bik.

Swiftly, *ad.* چابك چابك chàbik-chà-
Swim, *v.n.* يوزمك yùzmek, سباحتا
sèbàhàt-et.

Swindle, *s.* حيله hīlè, اويون òyūn,
طولاندرمى dòlap; —, *v.a.* طولاندرمى
dòlandirmek.

Swindler, *s.* طولاندرىچى dòlandiriji.

Swine, *s.* طوكز dònguz (dòmuz), خنزير
khàzīr, خوك khùgh.

Swing, *s.* سالنجق salinjak; —, *v.n.*
سالانمى sallanmak; —, *v.a.*
سالاندرمى sallàndirmak.

Swiss, *s.* اسويچرالو issvìcherali; —, *a.*
اسويچرالو issvìcherali.

Switch, *s.* اينجه چيق inja - chibùk;

سلكش silkish, صالايش sallayish ;
 —, *v.a.* سلكمك silkmek, چاريمتى چارپماتى chārpmaq, صالامتى sallamak.
 Switzerland, *s.* سوڤچيرا issvichera.
 Swivel, *s.* (gun) چقالوس طوپى chākalòssa-
 -tòpu ; (for turning) ميل مىل mīl ; ميللو مىللو millī-hālka.
 Swoon, *s.* بايلمە bayılma ; —, *v.n.*
 بايلمەك bayılmak, او بىخود بىkhòd-òl ;
 in a —, بايلمىش bayılmish ; to go off
 in a —, بايلمەك bayılmak.
 Sword, *s.* قىلچ kilij, سيف sēyf, تىغ tigh.
 Sword-belt, *s.* قىلچ قايشى kilij-kayishi.
 Sword-fish, *s.* قىلچ بالغى kilij-bālgħi.
 Sycamore, *s.* چنار chinār.
 Sycophant, *s.* كاسە لىس kyāssā - liss,
 دالقاوق dāl-kāvuk.
 Syllable, *s.* هجا hējā (hējē).
 Syllogism, *s.* قياس diyāss. [‘‘ālāmèt.
 Symbol, *s.* اشارت ishārèt, علامت
 Symmetry, *s.* تناسب اعضا tènāssabu-
 -à‘‘zā, انتظام intizām. [-hiss.
 Sympathy, *s.* اشتراك hashtirāki-
 Symptom, *s.* علامت ‘‘ālāmèt.
 Synagogue, *s.* حورة hāvra.
 Syndic, *s.* كاتخدا kètkhūdā (kyāya),
 اسكى esaki.
 Synod, *s.* علماء مجلسى ‘‘ùlēmā-mèjlissi,
 علماء شوراسى ‘‘ùlēmā-shūrassi.
 Synonym, *s.* مترادف mùtérādifé.
 Synonymous, *a.* مترادف mùtérādif,
 هممعنا hèm-mà‘‘nā. [-nāhv.
 Syntax, *s.* نحو nāhv, علم النحو ‘‘ilmu-‘n-
 Syra (island of), *s.* سيره اطهسى sīrā-ādassi.
 Syria, *s.* شام shām, سوريه sūriyyē.

Syriac, *a.* سريانى sūriānī.
 Syrian, *a.* شامى shāmī ; —, *s.* شام
 آدمى shām-ādami.
 Syringa, *s.* فول بهار fūli-bāhār.
 Syringe, *s.* حقنه hòkna ; طلومبه tūlum-
 ba ; —, *v.a.* احتقان ihtikān-et ;
 طلومبه باصمتى tūlumba-bāssmaq.
 Syrup, *s.* شروب shūrūb.
 System, *s.* (practical) اصول ùssūl ;
 (hypothesis) قول kāvī ; (physical)
 منظومه mānzūmē ; طاقم tāqim.

T.

Tabernacle, *s.* مأوى mè‘‘vā, مسكن
 mēsskèn, خانه khānē, بيت bèyt.
 Table, *s.* تربزه trèbèzé, ماصه māssa ;
 (set with food) صفره sòfra, مائده
 mā‘idē ; (mathematical) جدول jèd-
 vāl ; (astronomical) زيج zīj ; — land,
 يايله yàyla, دوز dùz ; — cloth, صفره
 sòfra-bèzi. [linda.
 Tabular, *a.* جدول شكلنده jèdvāl-shèk-
 Tacit, *a.* معنوى mà‘‘névī ; —ly, ad.
 معناً mà‘‘nān, لسان حال ايله lissāni-
 -hāl-ila.
 Tack, *s.* (nail) چيوى chivi, قارنچە
 kārñicha ; (taste) لذت lèzzèt, طات
 tàt, چاشنى (chēshni) ; (of a sail)
 قونطره اسقوت kòntra-skòt ; —, *v.a.*
 چيوى ايله ايلشدرمك chivi-ila-llish-
 dirmek ; —, *v.n.* (a ship) چويرومك
 chèvirnek, دونمك dànnek, اورمه
 òrsa-àlabanda-et ; to be on
 the starboard —, to have the star

board — s aboard, روزكار سنجاقدن او, ruzghyâr - sanjakdan - òl (or صاغدن saġhdan); . . . larboard . . . اسكده دن, issakêlêdan (or صولدن sòldan).

Tackle, *s.* طاقم tàkim, اوادانتق awadân-lâk, الات âlât, ادوات êdâwât; (pulley) بلانقه pâlângha.

Tackling, *s.* طاقم tàkim.

Tactics, *s. pl.* تدبير têdbîr, حركات hârêkyât.

Tail, *s.* قوبرق kûyrûk, زنب zèneb, وقف مشروط wâkfi-mêshrût.

Tailor, *s.* درزی (têrzi), خياط khây-yât.

Taint, *s.* قوقو kòku, فناقوقو fâna-kòku, بوزمتی tâ"âfun; —, *v. a.* بوزمتی bôzma, قوقمتی kòkutma.

Take, *v. a.* المتق àlma, اخذا àkhz-et, ضبطا kâbûl-et, قبضا kâbz-et, المتق àlma; —, *v. a.* مقبوله kâmbûla - ghêchmek; بکزه موداوا mòda-òl; — after, بکزه موداوا bèngzâmek; — a leap, صچرامتی sîchramak, اتمتی âtîlma; — a turn, گهزمک ghèzma, طولاشمتی dôlash-mak; دونمک dùnma, بشقه صورتی کیرمک bîshka-sûrêta-ghîrma, بشقه حال bîshka-hâl-kèssb-et; —, *v. a.* ایلشدرمک dôlashdîrma, طولاشدرمق îlîshdîrma; — away, قالدردمق kâldîrma, الوب کوترمق âlip-ghyâtur-mek; — care, ایوجه باقمق iyija-bâkma, صانقمق sâkinma, دقتا dikkât-et, کوزینی اچمتی ghyâzun-

-âchma, حذرا hâzra-et; — care of, باقمق sâklama, حفظا hîfz-et; — bâkma; اشاغی خدمتی kâhdmêtîni-et; — down, اشاغی المتق âshâġî - âlma; اندردمق êndîrma; یازمتی yâzma, بوردنی قیرمق bûrni qîrma, قیرمق kîrma; — hold, ایچرو المتق âyîçro mâtî; — in, دارالمتق dâralma; اویونا, الداتمتق âldatma, الاله المتق âlâ-dîrma; ال سورمق âl - sûrma, قالدردمق bûlâshma; — off, قالدردمق kâldîrma; چیقارمق çîkârma; کسمک kèssma; — on, *v. a.* کدرا kâder-et; *v. a.* کیرمک ghîrma, کسب kèssb-et; — one's self, اوزرینه المتق ûzêrina - âlma; — out, چیقارمق çîkârma, دیشاری المتق dîshâri - âlma; گهزمک ووترمق ghèzmégâé - ghyâturma; — ship, گهزمی به بنمک ghèmiya - bînma; بوزمتی, سوکمک sôkma, بوزمتی bôzma; *v. a.* سوکلمک sôkyulma; — to task, دارلمق dârlma, یازلامق yârdîghîning - hikmêtîni - sôrma; — up, قالدردمق kâldîrma; یوقاری المتق yûkâri - âlma; (a position) ضبطا kâbz - et, داخل او dâkhil-òl, کیرمک ghîrma, کتمک ghîtmek; (an offender) طومتق tûtmak, اخذا àkhz-et, گرفتا ghîrîft-et; (out of the ground) چیقارمق çîkârma; (a question) مباحثه سنه کیرشمک mùbâ-

hissasina - għirishmek ; (a quarrel)
 كيرشمك għirishmek.
 Tale, *s.* مصال māsāl, حكاية hikyāyē,
 قصة fikra, منقبه mānkabē;
 (count) عدد حسابي sàyi, "àded-
 -hissābi; — bearer, غماز ghāmmāz.
 Talent, *s.* يوك كى برمبلغ yùk-ghìbi-bir-
 -mèblāgh; هنر استعداد isstī "dād, هنر
 hūnr.
 Talented, *a.* هنرلو hūnrli.
 Tale-teller, *s.* مداح mèddāh; غماز
 ghāmmāz.
 Talisman, *s.* طلسم tīlissm or tīlsim.
 Talk, *s.* لکردى lākirdī, لاف lāf; —, *v.n.*
 تكلم lākirdi-et, لاف lāf-et; تكلما
 tèkellum - et; صحبت sūhbet-et,
 توکشمق kōngushmak; — over, (a
 thing) لکردیسنی lākirdīssini-et; (a
 person) عقلنى چلمك "āklīni-chèl-
 -mek, قاندرمتى kāndirmak, الزام ilzām-
 -et, "اقتناع iknā -et.
 Talkative, *a.* كوزة ghèvézē, قوال
 kāwwāl, بوش بوغاز bōsh-bōghāz.
 Talkativeness, *s.* كوزة لك ghèvézēlik.
 Tall, *a.* اوزون بويلو ūzun-bōylu, طويل
 tāvīl; بالا bālā, يوكسك yùksek.
 Tallow, *s.* طوك ياغى dōng-yāghī.
 Tallow-chandler, *s.* موهجى mūmji.
 Tally, *s.* چتله chètélē; —, *v.n.* اويتمى
 ūymak, مطابق mūtābik-ōl.
 Tamarind, *s.* تمر هندی tēmri - hīndī
 (dēmīrhīnd).
 Tambourine, *s.* دف dēf.
 Tame, *a.* الشمش alīshmīsh; او èv
 (house); يواش māzūm, مظلوم yā-

wāsh; —, *v.a.* الشدرمتى alīshdīrmak,
 تربيه tērblyyē-et.
 Tamper, *v.n.* حيله hīlē-et; قارشدرمتى
 kārīshdīrmak; (with a person) رشوت
 rīshvet - tèklif - et; رشوت
 ايارتمغه rīshvet - vèrmek; ویرمك
 àyartmagha-bākmak.
 Tan, *s.* دباغت تربيه سى dibāghāt-tēr-
 blyyēssi; (of the skin) يانقلت اسمرلكى
 yānkīlīk-èssmārlīghī; —, *v.a.* دباغت ا
 dibāghāt-et, تربيه tērblyyē-et; —,
v.n. (leather) دباغت قبول ا dibāghāt-
 -kābūl-et; (the face, &c.) يانمق
 yānmak, اسمرلنمك èssmārlēnmek;
 — yard, دباغ خانه dēbbāgh-khānē
 (tābak); — pit, دباغخانه قویوسى
 (tābak)-khānē-kōyussu.
 Tangent, *s.* مماس mēmāss, ظل zill;
 log. —, نسبت ظلیه nīssbēti-zillīyyē.
 Tangle, *s.* قارشقلق kārīshīklīk; —, *v.n.*
 قارشدرمتى kārīshmak; —, *v.a.*
 kārīshdīrmak.
 Tanner, *s.* دباغ dēbbāgh (tābak).
 Tap, *s.* خفیف اورش khāfif-
 -wūrsh, دوقنش dōkush; (cock)
 or مصلوق mūsulūk; (of a tavern)
 میخانه پيشاخته سى mèykhānē-pēsh-
 tākhtassi; (tapped cask) اچلمش فوجى
 āchīlmīsh-fīchī; —, *v.a.* (a cask)
 اچمتى, مصلوق اورمتى mūsulūk-wūrmak,
 اچمك āchmak; (strike) اورمتى
 khāfifja-wūrmak. [shērid.
 Tape, *s.* شريد shērid, قبا شريد kāba-
 Taper, *a.* صوبى sūbu, كتدكجه اينجه
 ghītdīkja-inja; اينجه injā; —

- شمعه shèm"à (shàma); — off, *v.n.*
 گندکجه اینجلمک ghitdikja-injelmek;
 —, —, *v.a.* گندکجه اینجلمتک ghit-
 dikja-injeltmek.
- Tar, *s.* کیمیچی قطران kàtrān; (sailor) کیمیچی
 ghēmiji, کلیونجی kàlyonju.
- Tardy, *a.* گهچ ghèch.
- Tare, *s.* (in weight) داره dàra; —, *s. pl.*
 دلیجه bürchāk (?), بورچاتی bürçatı
 dèlija (?). [kalkān].
- Target, *s.* هدف nishān, نشان nishān;
- Tariff, *s.* تعرفه tà"rifé; نرخ nàrkh.
- Tarnish, *v.n.* گنلنمک kàrarmak, قرارمق
 lèkélzamek; —, *v.a.* سیاه siyāh-et,
 لکه لندرمک lèkélzndirmek.
- Tarpaulin, *s.* مشع mùshèmmà" (mù-
 shàmba). [èkshija].
- Tart, *s.* بورك bürèk; —, *a.* اکشیکه
- Tartar, *s.* تاتار tàtar.
- Tartary, *s.* تاتارستان tàtaristān.
- Task, *s.* درس dèrss; (duty) کسلمش
 کسلمش ایش kèssilmish - ish, مأموریت
 معینه mè"mūriyyèti-mù"ây-yéné,
 واجبہ و ذمّت tèklif, تکلیف tèklif,
 ایش کسمک ish-kèsmek; —, *v.a.* ایش
 تعیین ایش ish-tà"yīn-et; چالشدرمق
 çalışdırmak.
- Tassel, *s.* پوسکل pùsskyul.
- Taste, *s.* چاشنی tāt, طات (savour) tāt,
 چاشنی chāshnī (chēshni), لذت lèzzèt,
 طعام tāt"ām; (sense of) قوت ذائقه kùv-
 vèti-zā"ika; (artistic) طبیعت tàbi"at;
 —, *v.a.* طاتمق tàtmak; —, *v.n.*
 چاشنیسی او, طادی او (chēsh-
 nissi)-òl, لذتی او lèzzèti-òl.
- Tasteful, *a.* ظریف zārīf.
- Tastefully, *ad.* ظرافت zàràfèt-ila.
- Tastefulness, *s.* ظرافت zàràfèt.
- Tasteless, *a.* طاتسز tàtsiz.
- Tastelessness, *s.* طاتسزلی tàtsizlik.
- Tastily, *ad.* ظرافت zàràfèt-ila.
- Tasty, *a.* ظریف zārīf.
- Tavern, *s.* میخانه mèykhānē.
- Tax, *s.* رسم ریگه virghyù, vèrghi, رسم rèssm
 (pl. رسومات rùssūmāt); property or
 income —, ویرگو (vèrghi), تکلیف tèklif,
 صالحین sālghīn, صالحان sālīyānē, سالیانه
 جزیه khārāj, خراج khārāj, —, *v.a.* (a
 thing) رسم تعیین ایش rèssm-tà"yīn-et;
 (a person) صالحین صالمق sālghīn-
 -salmak; خراج باغلامق khārāj-bāgh-
 lamak, جزیه تعیین ایش jizyē-tà"yīn-et
 (or قطع کات"et); یوزینه (accuse) کات
 یوزینا yùzuna-wùrmak, اسنادا issnād-
 -et, عزوا "àzv - et; — gatherer,
 تحصیلدار khārājji; تاهسیدار
 tàhsīdār.
- Tea, *s.* چای chày, مسقو چایی mòsskov-
 -chàyi; — tray, تپسی tèpsi; —
 spoon, قهوه قاشغی kàhwē-kāshighi;
 — kettle, کوکم ghyùghum.
- Teach, *v.a.* اوکرتمک ùghrātmeç, تعلیم
 tà"līm-et, تدریس تدریس tèdrīss-et.
- Teacher, *s.* معلم khòjja, خواجه mò"al-
 lim, مدرس mùdèrriss.
- Teacup, *s.* چای فلیجانی chày-fljani.
- Tea-dealer, *s.* چایچی chàyji.
- Teapot, *s.* چای ابریغی chày-ibrighi.
- Tear, *s.* گوزیاشی ghyàz-yàshī, سرشت

- sirishk, سمع ديم "dèm", ديمه ديم "à",
 (pl. ديموع dùmū); —, v.a. ييرتمق
 yirtmak, خرقا چاك chāk - et, خرقا
 khàrk-et, هتكا هتكا hètk-et.
- Teat, s. ميمه mèmē, پستان pistān.
- Teaze, v.a. صاتاشمق تاقلمق tàkilmak, صاتاشماق
 sātashmak, تعجيزا اديتا èziyyèt-et, تعجيزا
 tà "jiz-et, عذابا "àzāb-et.
- Technical, a. علمي "ilmī; فني fēnnī;
 اصطلاح اصطلاحی isstīlāhī; — term, اصطلاح
 isstīlāh. [اصانديرر] ùssāndirir.
- Tedious, a. اوزون ùzun; اوزار ùzar;
- Teem, v.n. چوقا قاينامق kàynamak, چوقا
 chòk-òl.
- Telegram, s. تلغرافنامه tèlegrāf-nāmē.
- Telegraph, s. تلغراف tèlegrāf.
- Telegraphic, a. تلغرافه منسوب tèlegrāfē-
 -mēnsūb.
- Telegraphy, s. تلغراف ايله خبر کوندرمک
 tèlegrāf-ila-khābr-ghyūnder-
 mek-san "ati. [جام ايينه] jām. àyina.
- Telescope, s. دوربين dūrbīn (dūrbun),
- Tell, v.a. نقل سويلمک sūwēylémek, نقل
 nākl-et; (count) صايتمق sàymak,
 خبر و يرمک "dād-et; —, v.n. صايتمق
 khābr-vèrmek; (in account) صايتمق
 sàylmak; (produce an effect) تأثير او
 tà'sīr-òl, تأثيرا tà'sīr - et; (strike)
 ورمق wūrmak, ديكمک dèghmek,
 اصابتا isaābet-et. [دليلک] dēlīlik.
- Temerity, s. دليلک jūr'èt, جرئت
- Temper, s. (natural) طبيعت khūy, خوي
 tābī"āt, خلق khūlk, جبلت jibillèt,
 مشرب mēshrèb; (of steel) صو sū,
 صو و يرمک "āb; —, v.a. (steel) صو و يرمک
- sū-vèrmek; (the cold) ملایم mùlā-
 yim-et.
- Temperance, s. پرهيزكارلىق pèrhizkyārlik,
 اعتدال i"tidāl, افراطدن اجتناب
 ifrātdan-ijtināb.
- Temperate, a. پرهيزكار pèrhizkyār,
 از يراز ايجر az-yār-az-ichær; (in
 quality or in heat), معتدل mù "tèdil;
 — zone, منطقه معتدله mântika'i-
 -mù "tèdilē.
- Temperature, s. درجه حرارت hārārèt,
 درجه حرارت dèrjè'i-hārārèt.
- Tempest, s. چوقا فرطونه chòk-firtina, بوره
 bōra. [firtinali].
- Tempestuous, a. فرطونه لو firtina, فرطونه
- Temple, s. معبد mà "bèd, عبادتگاه
 "ibādet-ghyāh, عبادتخانه "ibādet-
 -khānē, (of idols) بتخانه (pūt)-khānē;
 — of Jerusalem, مسجد اقصی mēss-
 jidi-aksā, المسجد الاقصی èl-mēssjidu-
 -l-aksā; — of the head, شقق يری
 shòkak-yèri, شقق shòkak.
- Temporarily, ad. موقتاً mùwākkatan.
- Temporary, a. موقت mùwākkāt; عاريتي
 "āriyyèti (èyrèti).
- Tempt, v.a. ايارتمغه چالشمق àyart-
 magha-chālīshmāk, اغوايه سعی igh-
 wāya-sā "y-et; (an object) دعوت
 dà "vet-et; — successfully, ايارتمق
 àyartmak, الدائم الdatmak, اغوا
 ighwā-et, اغفال ighfāl-et, اغفال
 idlāl-et. [د دèh].
- Ten, a. اون òn, عشر "āshar, عشرة āshara,
- Tenable, a. قابل محافظه kābili-mūhāfaza,
 محافظه سی ممکن mūhāfazi

mùmkîn ; (assertion) اثباتی ممکن
isbâti-mùmkîn, صالح sâlih.
Tenacious, *a.* برآتمز brâkmâz.
Tenacity, *s.* عناد "inâd.
Tenant, *s.* مستأجر kirâjî, مستأجر
mùstâ'jîr ; —, *v.a.* کرایه طوتمق
kirâ-ila-tùtmak ; اوطورمتی òturmak.
Tend, *v.a.* خدمتني باقمق bâkmaq,
khîdmetini-et ; —, *v.a.* مائل او mâ'il-
-òl, منتهج او mùtémâyyil-òl ;
منتهج او mùntij-òl, وارمتی vârmak,
دیانمق dâyanmaq, ویرمق vîrmak,
منجبر او mùnjèrr-òl.
Tendency, *s.* میل mèyl, تمایل tèmâyyul,
استعداد isstî "dâd, ركون rûkyûn.
Tender, *a.* نازک nâzik ; یموشاق yîmv-
shâk ; —, *s.* (offer) تکلیف tèklîf ;
—, *v.a.* عرضا تکلیف tèklîf-et,
"ârz-et ; ویرمق vîrmek.
Tendon, *s.* سگیر singîr, عصبه "assaba.
Tenor, *s.* معنی مأل mâ'âl, فعوا fehvâ,
مأ "nâ.
Tense, *s.* زمان zamân ; —, *a.* کرکی
ghârghi, کریلو ghèrili ; present —,
حال hâl ; imperfect —, حال ماضی
hâli-mâzî ; perfect —, ماضی mâzî ;
aorist —, مضارع mùzârî ; future —,
مستقبل mùstâkbal.
Tent, *s.* چادر châdir, خیمه khâyme,
خراک khârghyâh.
Tenth, *a.* "ashîr, عاشر اوننجی ònunjî,
دهم dèhum ; —, *s.* "âshr.
Tepid, *a.* ایلجق iljâq, ایلجق iljâk.
Term, *s.* (word) تعبير tâ "bîr ; (technical)
شرط isstîlâh ; (stipulation) شرط

shârt ; (of time) مدت mùddet ;
(delay) مهل mèhl, مهلت mùhlèt,
وعدہ wâ "dê ; (price) فیات fî'ât ;
—, *v.a.* تسمیه یا tâ "bîr-et, تسمیه
tèsemîyê-et, دیمک dèmek, منقطع
mùnkâtî "òl.
Terminate, *v.a.* منتهی او bitmek,
مونتہی-òl, انتہا بولمق intihâ-bùlmak
—, *v.a.* کسمق bitirmek, کسمق
kèsmek, قطع kât "et.
Termination, *s.* نهایت sòng, نهایت
nihâyet, انتہا intihâ.
Terra firma, *s.* قرو kârâ.
Terrace, *s.* (on hill-side) سد sèdd ;
(house-top) سطح sâth (t-h), دام
dâm, صرة اولر bâja ; (of houses)
sîra-èvlâr.
Terrestrial, *a.* دنیوی dùyevî ; ارضی
ârzî ; — globe کره عارض kyûrê "i-ârz.
Terrible, *a.* مخوف mâkhûf, مدہش
mùdhîsh, مہیب mùhîb.
Terrify, *v.a.* قورقتمنق kòrkutmaq,
تخویف یا tâkhwîf-et, اخافا ikhâfa-et,
ترہیب یا tèrhîb-et.
Territory, *s.* اراضی ârâzî (*pl.* of
arz, land), ممالک mêmâlik (*pl.* of
country). [دہشت dèshâhèt].
Terror, *s.* قورقو kòrkv, خوف khâvf.
Testament, *s.* وصیتنامہ wâssiyyèt-nâmê,
وصیت wâssiyyèt. [nâmê-sâhibî.
Testator, *s.* وصیتنامہ صاحمی wâssiyyèt-
Testicle, *s.* طاشاق tashak, خایہ khâya.
Testify, *v.a.* شہادت ا shâhâdet-et ;
اظہار ا izhâr-et, کوسترمق ghyâsstzr-
mek, ابرازا ibrâz-et.

Testimonial, *s.* شهادتنامه shāhādet-nāmē.

Testimony, *s.* شهادت shāhādet; افاده ifādē, تقرير tākrīr.

Tether, *s.* پابند pāybēnd (pāywand),
ایپ ip; —, *v.a.* باغلامق baġhlamak.

Text, *s.* (of a book) متن mētn.

Texture, *s.* قماش kūmāsh, نسج nēsaj.

Thank, *v.a.* تشکرا tēshēkkyur-et; —*s.*
s. pl. تشکر tēshēkkyur, شکر shūkr;
—ful, متشکر mūtēshēkkir; to give
—, to return —, شکر shūkr-et,
تشکرا tēshēkkyur-et.

That, *pron.* شو shū, او òl or ò; —,
rel. pron.: see Grammar; —, *c.*
که ki.

Thatch, *s.* صاپدن اورتی sāpdan-ārtu;
—, *v.a.* صاپ ایله اورتمک sāp-ila-
-ārtmek.

Thaw, *s.* قارلرک اریمسی kārларing-
-ērīmēssi, بوزلرک چوزلمسی būzларing-
-chūzūlmēssi; —, *v.n.* اریمک ēri-
mek; چوزلمک chūzūlmek; —, *v.a.*
ارتمک ēritmek.

The, *art.* See Grammar.

Theatre, *s.* تیاترو tēyātro. [-mūta“alik.

Theatrical, *a.* متعلق تیاترویہ tēyātroya-
Theatrically, *ad.* تیاترویہ مخصوص طرز ایله.
tēyātroya-mākhsūs-tār-z-ila.

Theatricals, *s. pl.* تیاترو ایونلری tēyātro-
-dyunleri.

Theft, *s.* خرسزلیک khīrsīzlik, سرقت
sīrkāt, سرقه sērīka.

Their, *a. pro.* لری lari, انلرک ānlaring;
—*s. pro.* انلرککی ānlaringki.

Theist, *s.* موحد mūwāhhid (Unitarian).

Themselves, *pro. pl.* کندیلری kēndilēri.

Then, *ad.* اولوقت òl-wākt, اولزمان òl-
-zāmān; (afterwards) صکرة sōngra,
بعده bā“dahū, پس pēss; —, *c.*
ایله ایسه āylē-issa, بوصولده bū-
-sūrētda, امدی imdi.

Thence, *ad.* اول محلدن òl-māhāldan;
اول سببدن ol-vwāktēden;
òl-sēbedden. [ba“da-hū.

Thenceforth, Thenceforward, *ad.* بعده
Theology, *s.* علم کلام “ilmī - kēlām,
حکمت الهیه hikmēti-llāblyyē.

Theorem, *s.* دعوی نظری dā“wāyi-nāzarī.

Theoretical, *a.* علمی “ilmī, نظری nāzarī.

Theory, *s.* قول kāvl, یول yòl, مذهب
mēzhēb, نظریه tārīk, نظر nāzar.

Therapeutics, *s.* علم طب “ilmī-tēbb.

There, *ad.* اورا òra; اورایه òraya; اوراد
òrada; شورا shūra; شورایه shūraya,
شوراد shūrada; آندە ànda, ònda;
—! *int.* اشته ishta, نا nā, تها tēhā;
— about, —abouts, اورالر òralar,
اورالره òralara, اورالرد òralarda;
اول صولرد (ò)-sūlārda, اول صولرد
ò-sūlāra-dōġhru; —by, اول مناسبتله
òl-mūnāssēbētlā; — after, اندنصره
āndan-sōngra; — at, اكا ānga, ònga;
— from, آندن āndan, òndan; —in,
اكا ānga; آندە ānda; آندن āndan;
—of, آندن āndan; —on, اكا ānga;
آندە ānda; آنک اوزرینه āning-
-ūzērīna; آنک اوزرنده āning-
-ūzērīnda; — to, — unto, اكا ānga,
آندن āndan; — out, آندن āndan;
— under, آنک التنه ānina-

-Altında; انك التندە *aning-altında* ;
 — upon, انك اوزرينه *aning-üzérina* ;
 س اوزرندە انك *aning-üzérinda* ; — with,
 انك ايله برابر *aning-ila*, انك ايله
aning-ila-bèrâbèr ; لفاً *mâ'an* ; معاً
lèffan, ملفوناً *mèlfufan* ; — withal,
 انك ايله برابر *aning-ila-bèrâbèr*.
 Therefore, *c.* امدى *imdi*, بوسبىدىن *bü-*
sèbebdan, بوسبىه بنا *bü-sèbéba-*
-binā'an, بوسبىه مېنى *bü-sèbéba-*
-mèbni, بونگامېنى *bünga - mèbni*,
 بنا عليه *bunga - binā'an*, بونگا بنا
binā'an-‘alèyh, بنا على ذلك *binā'an-*
-‘alà-zāliké, بنا بىرین *binābérin*.
 Thermometer, *s.* ميزان حرارت *mizāni-*
-hārārèt, هوا ترازوسى *hàwā-tèrāzissi*.
 Thessaly, *s.* لواديه *livādia*; تساليا *tèssā-*
 They, *pro.* انلر *anlar, ònlar*. [*lia.*]
 Thibet, *s.* تىبېت *tībèt*.
 Thick, *a.* (in solidity) كالين *kālin*; (in
 fluidity) قويو *kòyu*, كئىف *kèssif*;
 (coarse) قبا *kāba*; (close) سىق *sik*;
 (intimate) سىقى *siki*; —, *s.* قويو *or*
èng-kòyu-yèr, اورطه *or* اورته *òrta*,
 اورته يىرى *òrta-yèri*, انك فنالير *èng-fèna-*
-yèr.
 Thicken, *v.s.* قالينلاشمق *kālinlèshmak*;
 سىقلشمق *kòyulèshmak*; قويولشمق
siklèshmak; فنالشمق *fènalèshmek*;
 —, *v.s.* قالينلاشدرمق *kālinlèshdirmak*;
 سىقلشدرمق *kòyulèshdirmak*;
 سىقلشمق *siklèshdirmak*.
 Thief, *s.* خرمىز *khirsiz*, سارق *sārik*, دزد
dūzd, اوغرى *òg/ri*.

Thieve, *v.s.* خرمىزلك *khirsizlik - et*,
 سرفتا *sirkāt-et*.
 Thigh, *s.* بوط *büt*, بچاق *bājak*, اويلتى
üylük, فخذ *fākhz*.
 Thimble, *s.* يوكسوك *yüksük*.
 Thin, *a.* (in solidity) اينجه *inje*; (in
 flesh) ضعيف *zā'if*, زبون *zābun*; (in
 fluidity) صولو *sülü*; (wide apart)
 سيرلتمك *sèyrelmek*; —, *v.s.* سيرلتمك
sèyreltmek; —, *v.s.* سيرلمك *sèy-*
relmek.
 Thine, *pro. a.* انگ *ing, ng*; سنك
sèning; —, *pro.* سنكى *sèningki*.
 Thing, *s.* شى *shèy*, شى *shèy' (pl.*
 چيز *chiz*, چيز *chiz*, نسنه *nèssné*,
 اشيا *eshyā*).
 Think, *v.s.* دوشونمك *dùshunmek*, تفكرا
tèfèkkyur-et; (ponder) ملاحظه *mù-*
lāhaza-et; — over, مطالعه *mùtālā'a-*
-et; — of, خاطر اتمق *khātīrlamak*, خاطر
khātira - ghètirmek; —
 about, قورمق *dùshunmek*, دوشونمك
kürmak; —, *v.s.* (imagine) صانمق
sānmak, ظن *zānn-et*; (esteem) صايتمق
sāymak, عدا *'ādd-et*.
 Third, *a.* اوچنجى *ùchunju*, ثالث
sālis, سيم *siyum*; —, *s.* اوچده بر
ùchda-bir, ثلث *sùlās (sùluss)*.
 Thirst, *s.* صوسزلق *sùssuzluk*, عطش
'ātsh; حرارت *hārārèt*; —, *v.s.*
 عطشان او *sùssamak*, عطشان او
'ātshān-òl, تشنه *tishné-òl*; —, *a.* صوصامش
sùssamish, عطشان *'ātshān*, تشنه
tishné.
 Thirteen, *a.* اون اوج *òn-ùch*. [*tishné.*]
 Thirty, *a.* اوتوز *òtuz*, ثلثون *sèlāssün*,
 مى ثلثين *sèlāssün*, مى *sī*.

This, *pro.* بو شو bù, شو shù.
 Thistle, *s.* اشك ديكنى èshék-dikéni,
 ديكنى دوو dèwē-dikéni.
 Thither, *ad.* اورايه òraya.
 Thorn, *s.* خار ديكن dikèn, ايكنه iglhné, خار
 khār, شوك shèvk; —y, *a.* ديكنلو
 dikènlì.
 Thorough, *a.* تام اصل tām, اصل
 kyāmìl; —bred, جنس jìns, كامل
 sòy; —fare, چيقار صوقاق
 chikar - sòkak; no —fare, چيقمز
 صوقاق chikmàz - sòkak; —ly, *ad.*
 تماماً bitun-bitun, بتون بتون
 bitun-bitun, كاملاً kyāmìlan, هر ووجه
 hēr-wèjhlā, كركى كركى ghèrèghì-ghibi.
 Thou, *pro.* سن sèn.
 Though, *c.* هر نقدر issa-da, ايسدا
 hēr-nàkadār; يينه yinè (ghèné).
 Thought, *s.* فكر fikr (*pl.* افكار èfkyār);
 مطالعه mùtālā “à.
 Thoughtful, *a.* دوشنور dùshunur.
 Thoughtless, *a.* دوشنمز dùshunmàz.
 Thoughtlessness, *s.* صايغيسزلق sày-
 ghìsìzlik. [hèzār.
 Thousand, *a.* بىك bìng, ألف èlf, هزار
 Thraldom, *s.* رقيت rìkkyèt.
 Thrash, *v.a.* دوگمك dùghmek; (corn)
 خرمنا khārman - et; (the enemy)
 بوزمق bòzmaq.
 Thrashing, *s.* خرمن ايتمكلك khārman-
 ètmeklik; طياتى dàyak.
 Thrashing-machine, *s.* خرمن چرخى
 khārman-chàrkhi.
 Thread, *s.* ايبلك iplik; تيرè تيرè; تل

tèl; رسته rishté; —, *v.a.* (a
 needle) كچورمك kچورمك iplik-ghè-
 chirmek; (a path) سوكمك sùkmek,
 چيقارمق chikàrmak, كچمك ghèch-
 mek, مرورا mùrūr-et.
 Threat, *s.* قورقو ويره جك لقردى kòrkv-
 -vèrèjek-làkirdi, قورقو kòrkv.
 Threaten, *v.a.* قورقو ويرمك kòrkv-
 vèrmek; قورقولو كوزمك kòrkvul-
 -ghyàzukumek.
 Three, *a.* اوج üç, سه sèh, ئلته sèlāssé.
 Threshold, *s.* قبو اشكى kàpi-èshighi,
 عتبه èssitān, آستانه èssitānè,
 “àtébé.
 Thrice, *ad.* اوج كره üç - kèrré,
 اوج سفره üç-dèf “à, اوج دفعه
 -sèfzr. [idārèjilik.
 Thrift, *s.* اداره idarè, اداره جيلك
 Thrifty, *a.* اداره جى idārèji.
 Thrive, *v.n.* كشمك ghèlishmek;
 —ving, *a.* گلشاتلو ghèlishātli.
 Throat, *s.* بوعاز bòghāz, حلقوم hùlkūm.
 Throb, *s.* يورك اوينامسى yùrek-
 -òynamassi; ياره زونقلامسى yàra-
 -zònkلامسى; —, *v.n.* اوينامق
 -òynamak; زونقلامق zònkلامق.
 Throne, *s.* تخت tàkht; مسند mès-
 ned, صدر sàdr; — of God, عرش
 “àrah; —, *v.a.* اوپورتتمق tàkhta-
 -òturtmak.
 Throng, *s.* ازدحام (kàlabàlik), ازدحام
 izdihām; —, *v.n.* اوششمك
 ùshushmek, قوششمق kòshushmak;
 ازدحام (kàlabàlik) - et, ازدحام
 izdihām-et.

Throttle, *s.* بوغاز *bòghāz*; —, *v.a.* بوغازینی صیقمی *bòghāmak*, بوغازینی سیقمی *bòghāzini-sikmak*.

Through, *pr.* دن *dan*; ایچندن *ichindan*; — and —, یاندن یانه *yāndan-yāna*; —out, *ad.* باشدن باشه *başdan - başha*; اولندن اخیرنه قدر *övləndən-ākhirina-kādar*.

Throw, *s.* اتم *atım*; —, *v.a.* اتمی *atmak*, اتمی انداخت *əndākt-et*, رمی *rəmy-et*; — away, اتمی *atmak*; — off, چیقارمق *chikārmak*, دفع *dəf'-et*.

Thrust, *s.* ایتش *itish*, قاش *kākish*; دورتش *dürtush*; سوقش *sōkvush*; قاش *würush*; —, *v.a.* قاش *kākmak*, ایتش *itmek*; دورتمک *dürtmek*; اورمق *sōkmak*; دورتمک *würmak*; — away, دفع *dəf'-et*, طرد *tārd-et*.

Thumb, *s.* باش پارمق *baş-pārmak*; —, *v.a.* بیراقلرینی پرمق *yəprāklarını - pārmākla - kirlədüp-āraēlēmek*.

Thump, *s.* مشته اورشی *müşta - würush*; —, *v.a.* مشته ایله اورمق *müşta-ila-würmak*.

Thunder, *s.* کولک کورلمسی *ghyāk-ghyūrléməsi*, رعد *rā'd*; —, *v.a.* یلدرم کورلمک *ghyūrlēmek*; — bolt, یلدرم *yıldırım*, صاعقه *sā'ika*; —clap, کولک بر کورلمسی *ghyāgling - bir-ghyūrléməsi*; —stroke, یلدرم *yıldırım*, صاعقه *sā'ika*; —struck, یلدرم

صاعقه *yıldırım-chārpmish*, اصابت ایتش *sā'ika-isaābet-ətmish*; حیران *mūta'āzizib*, متعجب *hāyran*, شاشه قالمش *sāraēm, shāsha-kālmish*; to be — struck, قالمق *shāsha-kālmak*.

Thursday, *s.* پنجشنبه *pənjsənbih (pārshamba)*, خمیس *khəmīss*.

Thus, *ad.* بویله جه *bāylē, bāylēja*; بویله بو صورته *bū-sūrətla*; بویله بو وجهه *bū-wējhlā*; بویله بو تقدیرجه *bū-tākdīrja*; — far, بویله قدر *būraya-kādar*, بویله قدر *būrayadak*.

Thwart, *v.a.* ایشنی بوزمق *ishini-bōzmaq*, سکت *sēktē-vèrmek*.

Thy, *pro. a.* ک *ing, ng*; منک *səning*; —self, کندک *kənding*.

Thyme, *s.* ککک اوتی *kèkik - ötv*, ککک *kèkik*.

Tick, *s. (insect)* کنه *ghèné*; upon —, طیق طیق *vèrēssiyē*; —, *v.n.* طیق *tik-tik-et*.

Ticket, *s.* کاغذ *kyāghid*; یافته *yāfta*.

Tickle, *v.n.* غیچمق *ghijimək*; —, *v.a.* غیچمق *ghijikdirmək*; — one's fancy, خوشنه کتتمک *khōshina-ghitmek*.

Tide, *s.* جذر و مد *jèzr-u-mèdd*; high —, مد *mèdd*; کامل مد *mèddi-kyāmīl*; ebb —, جذر *jèzr*.

Tidy, *a.* تمیز *tēmiz*.

Tie, *s.* باغ *bağh*; (in architecture) علاقه *ālāka*, قوشاق *kūshāk*; (moral) مناسبت *mūnāssèbèt*, in-tiepediment

مانع māni"; —, *v.a.* باغلامق bāgh-lamak, عقدا "akd-et.

Tier, *s.* صر sra; قات kat.

Tiger, *s.* ببر bābr.

Tight, *a.* صیقی siki; water—, صوگچمز sū-ghèchmāz; air—, هوا کچمز hāwā-ghèchmāz.

Tighten, *v.a.* صیقشدرمق sikishdirmak.

Tigris (the river), *s.* دجله dèjle. [tùghla.

Tile, *s.* کرامید kirémid; (flat) طوغله

Till, *s.* پاره چکمه سی pāra-chèkméjéssi; —, *v.a.* زراعتا timār-et, تیمارا zirà"āt-et, حراستا hīrāssèt-et; —, *pr.* ته قدر a-kādar, ته دک é-dek, ته دنق a-dak.

Tillage, *s.* زراعت zirà"āt.

Tiller, *s.* زراعتچی zirà"ātji; (of a rudder) یکه yèké.

Timber, *s.* کرسنه kèrasté, احشب àshshāb, احشاب àshshāb; — yard, کرسنه چی دکنی kèrastéji-dùkkyāni.

Time, *s.* وقت wakit, زمان zāmān; مدت hènghyām; period of —, قرن mùddèt, عصر dèvr, "āssr, ایام kārū, èyyām (*pl.* of یوم yūm, a day); (number in recurrence) کره سفر kèrré, دفعه dèf"à, مره mèrré, وقت sèfar, نوبت nùbèt; —, *v.a.* وقتنه دنقتا wakit-tà'yīn-et; تعیین wāktina-dikkāt-et; there's — enough, وقت dāhā-wakit-vār, دها وقت وار wakit-chòk; from — immemorial, from — out of mind, از دیم ez-kādīm, من

Timid, *a.* تورقاک kòrkāk, اورکک àrkek; محجوب mājyūb, اوطانور ùtānūr, اوطانغج ùtānghāch. [hijāb.

Timidity, *s.* تورقاکلق kòrkāklik, حجاب

Tin, *s.* قلاي kalay; (in sheets) تنکه tènéké; —, *v.a.* قلايلمق kalaylamak.

Tincture, *s.* (medicinal) روح rūh; (alight mixture) قوقو kòkū, شائبه shā'ibé; —, *v.a.* بر رنگ ويرمک jüz'ija-bir-rēnk-vèrmek.

Tinder, *s.* قاو kāv or klav; — box, چقماق کيسه سی chākmāk-kèyséssi.

Tinge, *v.a.* بر رنگ ويرمک jüz'ija-bir-rēnk-vèrmek, تلوين tēlvīn-et, بويامق bōyamak.

Tinker, *s.* چنگانه (chìnghèni, a gipsy); —, *v.a.* قباچه تعميرا klābaja-tā"mīr-

Tinman, *s.* تنکه چی tènékéji. [-et.

Tinsel, *s.* شماته تلی shāmāta-tēli.

Tint, *s.* چشيد chēshid, لون rēnk, لون rēnk, اوفاجق ùfājek. [lèvn.

Tiny, *a.* اوفاجق ùfājek. [lèvn.

Tip, *s.* بخشش bākhshish; دبه dèbè, (tèpè); بخشش ويرمک vèrmek, بخشش اتمق ātmak; —, *v.s.* بخشش ويرمک bākhshish-vèrmek; — up, بر اوجنی bir-ùjzāni-kāldirmak; — off, دوريلوب دوشمک dèvrilip-dùshmek; —, *v.a.* دوريلوب دوشورمک dèvirip-dùshurmek.

Tipple, *s.* اچمق ichki; —, *v.s.* اچمک ichmek, چاقمق chākmak.

Tippler, *s.* بکری bèkri.

Tipstaff, *s.* قواص klāvlass. [(sār-).

Tipsy, *a.* سرخوش kèyf, سرخوش sèrkhōsh

Tire, *s.* (of a wheel) چنبر chēn-

يورمتق (dèymir); —, *v.a.* يورمتق
 yòrmak; (in liking) اوصاندرمتق ùssàn-
 dirmak; (in patience) صبريني دوكتمك
 ałbrini - dükètme; (cause disgust)
 يورلمتق bèzdirmek; —, *v.m.*
 يورلماق yòrulmak; اوصانمتق ùssanmak;
 بزمك bèzme; صبري دوكنمك ałbri-
 -dükènmek.

Tiresome, *a.* مناسبتمز mùnāsébetsiz;
 اوصاندرر ùssanj - vèrir, اوصانچ ويرر
 ùssandırir; ادمك جاننى صيقار adam-
 ing-jānini-sikar.

Tissue, *s.* نسيج kùmlah, كماش nèsj.

Tithe, *s.* عشر ùshr (*pl.* اعشار à "shār),
 اوندولتى òndalik.

Title, *s.* (of honour) لقب làkab (*pl.*
 القاب èlkāb), عنوان ùnwān; (right)
 حق hākk; (deed) سند sened,
 حجت hūjjèt.

Tittle-tattle, *s.* ديدى قودى لاترديسى
 dèdi-kòdu-lākirdissī.

To, *pr.* ئه ئه a-kādar; ئه طوغرى
 a-dòghru; اچون ichin; —day, بونون
 bũ-ghyũn; —night, بونكجه bũ-ghèyžē,
 بواوكمزدهكى كيجه bũ-àngamuzdéki-
 ghèyžē; —morrow, يارين yarin.

Toad, *s.* قرد قوربغه kàra-kòrbagha,
 زهرلو òdlu-bāgha; — stool, زهرلو
 منتار zèhirli-māntar.

Toady, *v.a.* مدهنه mùdāhéné-et.

Toadyism, *s.* مدهنه mùdāhéné.

Toast, *s.* اكمك قزارتمسى èkme-
 -kizārtmessi; عشقنه شراب اچلان
 -shānkina - shārāb - ichilan -
 -kimèssé; —, *v.a.* قزارتمق kizārt-

mak; عشقنه شراب اچمك
 -shārāb-ichmek. [dùkhān.

Tobacco, *s.* دخان توتون or توتون tūtun,
 Tobacconist, *s.* توتونچى tūtunju.

Toe, *s.* اياق پرمق pàrmak, پرمقى
 -pàrmaghi.

Together, *ad.* برابر bèrābèr, بركده bir-
 likda; بربره bir-yèra; بربره bir-yèr-
 da; جميعاً jēm "ān; جميعاً jēmī "ān.

Toil, *s.* كلفت رنج ish, رنج rēnj,
 كلفته مشقت mēshākkāt; —,
s. pl. طوزاق tūzak; —, *v.m.* چالشمق
 chālshmak, چبالمق chābalamak,
 ايشلمك ishlemek.

Token, *s.* اشارت ishāret, نشان nishān,
 علامت "ālāmèt; (of remembrance)
 بركذار bèrghyuzār.

Tolerable, *a.* تحمل اولور chēkilir,
 تحمل اولور tūhāmmul-òlvor; اب ايوجه
 èp-iyija.

Tolerance, Toleration, *s.* تحمل tūhāmmul,
 مضم hāzm, مساعده mùsā "adē.

Tolerate, *v.a.* مساعده mùsā "adē-et,
 تجويزا tējvīz - et, قبول kābūl-et,
 چمك chēkme.

Toll, *s.* باج bāj, ویركوسى kāpi-
 -vèrghissi, مروريه mùrūriyyē; —,
v.a. (a bell) چالمتق chālme; —,
v.m. چالمتق chālme.

Tomato, *s.* طوماته dōmāta.

Tomb, *s.* مزار mēzār, قبر kābr,
 لهد làhd; تربه tūrbē; — stone, مزار
 مزار mēzār-tāshī.

Tomfool, *s.* دالقاوق dāl-kāvuk.

Tomfoolery, *s.* مسخره لتى māsakhawalik.

Ton, *s.* طوناته tōnēlāta.

- Tone, *s.* سس sès; پرد پèrdé; (of muscle, &c.) قوت kùvèt.
- Tongs, *s. pl.* ماشه mlàha. [zàbân.
- Tongue, *s.* دل dil, لسان lissân, زبان.
- Tongue-tied, *a.* دل تو تلمش dîli-tûtlul.
- Tonic, *s.* مقوی mùkàvî. [muh.
- Tonnage, *s.* کمینک طونلاته می ghèminin-tònélàtessi.
- Too, *ad.* (also) دخی dàkhi, دا da, کذاک kèzàlik; (more than needful) حد لزومدن زیادہ hæddi-lòzûmdân-ziyâdê. (This particle is not in use in Turkish; the simple adjective fulfils its function. *Vid.* Grammar.)
- Tool, *s.* الت âlet (*pl.* آلات âlât); —, *s. pl.* ادوات èdâwât, ادوات èdâwât, طاقم تاقم tàkim.
- Tooth, *s.* دیش diâh, سن sinn (*pl.* أسنان èssnân), دندان dèndân, دندانè dèndânê; —pick, خلال khilâl, دیش دیش diâh-kâriâhidirajak.
- Top, *s.* اومت èst, فوق یوقاری yâkâri, فوک fèvk, بالا bâlâ; (summit) دپه (tèpé), چناقلی çnâkî; (of a mast) فرلداق firldak; —, *a.* اوستده کی èstèdèki, اوستده کی èstundèki; — mast, غایبه چوبی ghâbiya-chibûçhu; — sail, غایبه ghâbiya; —most, الت èng-yûkârîki, الت یوقاری کی èng-yûkârîdèki.
- Topaz, *s.* زبرجد zèberjèd (?), صاری صاری sâri-yâkût.
- Topgallant, *a.* بابا فنونک bâba-fingonin.
- Topic, *s.* ماده mâddê.
- Topography, *s.* خریطه تفصیلاتی khârîta-tâfsîlâtî; تفصیلات زمین tâfsîlâtî-zèmin. [زیروزیرا zîr-u-zèbrâ.
- Topsy-turvy, *ad.* الت اوست âlt-ùsst.
- Torch, *s.* مشعله mèsh“âla (mlâhala).
- Torment, *s.* اذیت èziyyèt; —, *v.a.* اذیت ویرمک èziyyèt-et; اذیت ویرمک èziyyèt-vèrmek.
- Tornado, *s.* قصرغه klâsîrgha.
- Torpedo, *s.* تورپیل tòrpîl.
- Torpid, *a.* اویشمش öyushuk, اویشمش öyushmush, جانسز کی jânsez-ghîbi.
- Torpor, *s.* اویشقلق öyushukluk.
- Torrent, *s.* سیل èyîl (èl), حیزلو آقان صو; hîzli-âkan-sû.
- Torrid, *a.* حار hârr; — zone, منطقه حارè mântika‘i-hârrê.
- Tortoise, *s.* قاپلو بغه klâpi - bğha (klâlimbğha); — shell, بغه bğha.
- Torture, *s.* شکنجه èziyyèt, شکنجه shikènjê, اسکنجه èskènjê; —, *v.a.* اسکنجه èskènjê-et, اویقوسز براتمق öykussuz-brâkmak.
- Toss, *s.* آتش âtîsh, فرلادش firldâsh; —, *v.a.* اتمق âtmak, فرلاتمق firlatmak; —, — about, *v.a.* صیچرامق sîçramak, فرلتمق firlemek, اتمق âtilmak; (waves) قبارمق kâbarmak.
- Total, *s.* طوبپ yèkyûn, توبپ tòp, مجموع mèjmu“; —, *a.* کلی kyûllî; مجموع mèjmu“.
- Totter, *v.n.* سنده لیمک sèndèlîmek, اویقوله جق او yîkèljak-âl.
- Touch, *s.* دوقنش dòkûndâh; (sen-

of) قوت لسه kùvvèti - lāmīssé; last —, صوك ال sòng-əl; (tincture) قوقو kòku, اثر شائبه shā'ibé, اثر èsser; —, *v.a.* دورقمق dòkummaq, ال سورمق, ال-سورمق, ال اورمق, ال-würmaq; ملاصق او, متصل او mùttāssā-òl, mùttāssā-òl; دكمك dègħmek; بتشمك bitishmek; ياشمق yāpīshmaq; (move the heart) قلبه رقت kəlbina-rikkāt-ghètirmek, كتورمق kəlbina-rikkāt-ghètirmek, يمشاتمق yəmvshatmaq; — upon (in speaking) اكدروب كجمك anddirip-ghèchmek; — hole, فاليه falya, فاليه دليكي falya-dèligi; —stone, محك mähèkk (mèhènk, mèhènk-tāsh); —wood, قاو kāv or klāv.

Tough, *a.* سرت sèrt; قوپمز kòpmāz; قتي kəti, كسلمز kəssilmāz; (difficult) كوچ ghyūch, چتين chètīn; (of endurance) جاني پك jāni-pèk.

Tour, *s.* جزئي بر سياحت jūz'ī-bir-sèyāhət. [ichin-giden-sèyyāh.

Tourist, *s.* ذوق ايچون كيدين سياح zèvk-

Tournament, *s.* مزراق اويوني mizrak-òyunu.

Tow, *s.* استوي بياض bèyāz-ùsstūpu, قتيق kətk; —, *v.a.* يدكه المتق yèdégħa-almak, چكمك chèkmeq; — rope, يدك پلامار pālamār; — line, يديك yèdek-ìpi.

Toward, Towards, *pr.* نه طوغرى a-dòghru, طرفنه طوغرى tārafīna - dòghru, جهتنه طوغرى jihètīna - dòghru.

Towel, *s.* حاولو hāvlu; پشتمال pèsh-tamāl, فوطه fūta.

Tower, *s.* قلە kùllé or قولە kùllé; (in town walls) برج bürj; —, *v.a.* يوكسلمك yükselmek.

Town, *s.* قصبه kəssāba, شهر shèhr, مملكت məmlékèt, محروسه mahrūssa, محميە məhmīyyé, مدينه mèdiné.

Town-clerk, *s.* شهرک دفتر اميني shèhiring-dèftər-əmini. [-mùnādīssī.

Town-crier, *s.* شهرک منادیسی shèhiring-

Town-hall, *s.* شهر قوناعی shèhir-kòna-

Townsmān, *s.* همشهری hèm-shèhəri. [ghī.

Toy, *s.* اويونچق òyunjāq; —, *v.a.* اوينامق òynamāq, اوينامق òynash-māq, ايلنمك èylānmek.

Trace, *s.* نشان nishānē, نشان nishān, اثر èsser; (of harness) قوشم قايشى kòshum-kāyishi; —, اثارينه تتبع aثارينه izlāmek, ايزلمك izlāmek. [āssārīna - tètèbbu" - et; (on paper) چيزمك chizmek, رسم rəssm-et; ياغلو كاغده المتق sīlkmek; ايسلو كاغد yāghli - kyāghida - almak; چيزمك ايله isali - kyāghid - ila - chizmek; جامده چيزمك jāmda - chizmek.

Track, *s.* ايز iz; بللو بللوسز پياده يولى bëlli-bèllīssiz-piyāda-yòlu; —, *v.a.* قرهدين يدك ايله چكمك kərədān-yèdek-ila-chèkmeq.

Tract, *s.* ناحيه nāhiyyé, الكا (ùlkə); (book) جزء rissālē, رساله rissālē, سوزدگر mālīm, مظلوم mālīm, سوز (dīnər), منقاد münkād.

Trade, *s.* صنعت *sàn* "at, حرفت *hurfet* ;
 الش ویرش *alish-vèrish*, تجارت *tijäret* ;
 دا ووستد *àkhz-v-"làtā*, اخذ و عطا *dād-v-altèd* ; —, *v.n.* الش ویرش *alish-vèrish-et*, تجارت *tijäret-et* ;
 — *smān*, دکانچی *dùkkÿānji*, بازارگان *bāzārghÿān*, اصناف *èssnāf* .
 Tradition, *s.* حدیث *hādīss*, حدیث *hādīss*,
 روایت *ri-wāyet* ; — *al*, *a.* منقول *mènkūl*, مروی *mèrvī* .
 Traffic, *s.* الش ویرش *alish-vèrish*,
 کلن کچن *tijäret* ; (on a road) گھلخن-گھلخن *ghèlخن-ghèlخن* ;
 اشلک *ishleklik* ;
 having much —, اشلک *ishlèk* ; —,
v.n. الش ویرش *alish-vèrish-et* ;
 تجارت *tijäret-et* .
 Tragedy, *s.* وقعه اولان وخیم *èqabti wəxīm*
 "ākībēti-wəkhīm-òlan-wək"à .
 Train, *s.* اوزون اتک *òzun-ètek*, ذیل *zèyl*
 (pl. اذیال *èzyāl*), دامن *dāmən* ;
 (suite) اتباع طاقمی *ètba-"tākimi*,
 خدم *khādem*, حشم *hāshem* ; (of
 powder) یملمه *yèmlémé* ; فتیل *fītīl* ;
 صجوق *sūjuk* ; (series) صره *sira*, الای *alay*,
 سورو *sūru* ; (of guns) طوپلر *tòplar* ;
 محاصره طوپلری *mūhāssara-tòplari* ; —, *v.a.*
 تعلیم *tākīm* - *èt* ; تربیه *tèrbīyyè* - *èt* ; (a
 tree) دالرینی بر رسمه قومتی *dālarini-*
bir-rèssma-kòmak ; — on, *v.n.*
 سورمک *sūrmek*, اوزامتی *òzamat*,
 بیتمامک *bītmatmak* .
 Traitor, *s.* دولت خائنی *dèvlet-khā'ini*,
 دولتته خائنی *dèvlètina-khā'in* .

Traitress, *s.* خائنی قاری *khā'in-kārī* .
 Trample on, *v.a.* چینه مک *chīnèmek*,
 ایاق باصمتی *àyak-bāssemat* ; — under
 foot, ایاق التنه المتی *àyak-altina-almak* .
 Tranquil, *a.* راحت *rāhat*, اسود *ässūdè*,
 ساکن *sākin* ; مأمون *mè'mūn* .
 Tranquillity, *s.* راحت *rāhat*, اسایش
ässāyish, سکونت *sūkyūnèt*, امنیت
èmnīyyèt .
 Tranquillize, *v.a.* تآمین *tè'mīn-et* .
 Transaction, *s.* وقعه *wək"à*, سرکدشت
sèr-ghÿùzèsh ; معامله *mū"āmélè* .
 Transcribe, *v.a.* عیننی یازمتی *èynīni-*
yāzmat, صورتنی یازمتی *sūrètini-yāz-*
mat, صورتنی المتی *sūrètini-almak*,
 صورتنی چیقارمتی *sūrètini-chīkārmat*,
 نسخده سنی یازمتی *nūssakhassīni-yāzmat*,
 استنساخ *èstīnsākh-et* .
 Transfer, *v.a.* نقل *nākl-et*, دورا *dèvr-*
et, چویرمک *chèvirmeck*, گچویرمک
ghèchirmeck . [hèy"èta-kòmak .
 Transform, *v.a.* بشقه هیته قومتی *bāshka-*
 Transgress, *v.n.* قباحتا *klbāhat-et*,
 جناحه *jūnhà-et* ; گناه *ghÿūnāh-et* ;
 —, *v.a.* تجاوزا *tākhāttī-et*, تجاوز
tèjāvuz-et ; خلافده حرکتا *khāllā-*
fīnda-hàrékèt-et .
 Transgression, *s.* خطا *khātā*, جناحه
jūnhà, جرم *jūrm*, قباحتا *klbāhat*,
 معصیت *mā"èlÿyèt*, گناه *ghÿūnāh* .
 Transient, *a.* سورکسز *sūrèksız*, قرارسز
klārārsız, بیقرار *bīklārār*, زائل *zā'il*,
 Transit, *s.* مرور *mūrūr* . [فانی *fānī* .
 Translate, *v.a.* ترجمه *tèrjumé* - *èt*,
 چویرمک *chèvirmeck*, نقل *nākl-et* .

Translation, *s.* ترجمه *tàrjumé*; نقل *nàkl*.
 Translator, *s.* مترجم *mùtàrjim*, ترجمان *tàrjumân*.
 Transmigration, *s.* تناسخ *tènâsukh*.
 Transmission, *s.* ارسال *irsâl*, نقل *nàkl*, ایصال *isâil*; امرار *imrâr*; مرور *mùrûr*.
 Transmit, *v.a.* یوللامک *yòllamak*, ارسال *irsâl*-*et*, کچورمک *ghyândzirmek*, کچورمک *irsâl-*et**; ایصال *isâil-*et**; واسطه *ghèchirmek*, امرار *imrâr-*et**, و *Wâsîta'i-màrûru-*òl**. [*bèrrâk*.
 Transparent, *s.* شفاف *shèffâf*, برای *brâi*.
 Transpire, *v.a.* سوزمک *sèzilmek*, دوولمک *düyölmak*, شیوع بولمک *shâyû-*-bòlmak**.
 Transport, *s.* (ship) عسکر کیمی *esker kimisi*, سورگون *sûrghun-ghèmissi*; (convict) سورگون آدم *sûrghyun-âdam*; منفی *mènfi*; (excessive sensation) افراط *fîrt*, وجدان *vijdân*; (ecstasy) *ifrât*; (carriage) نقل *nàkl*; —, *v.a.* (a criminal) سورگون *sûrmek*, سورگون *sûrghyun-*et**, نفی *nèfy-*et**; (carry) تاشیمک *tâshimak*, کوترمک *ghyâtur-*mek**, نقل *nàkl-*et**; (cause joy) سولدرمک *sâvindirmek*.
 Transportation, *s.* سورگون *sûrghyun*, نفی *nèfy*, اجلا *ijlâ*, اجلا *jilâ*, جلا *jilâ*; place of —, منفی *mènfi* or *mènâ*.
 Transylvania, *s.* ولایتی اردل *òrdèl-vilâ-yèti*. [*bâje*.
 Trap, *s.* طوزاق *tûzâk*, دام *dâm*; — door,
 Trash, *s.* بوق *bòk*; صاچمه *sâchme*; (idle talk) هرزه *hèrzè*.
 Travel, *s.* سیاحت *sèyâhèt*; سفر *sèfir*,

—, *v.a.* سیاحت *sèyâhèt-*et**, سفر *sèfir-*et**, یولجیتما *ghèzmeç*, یولجولوک *yòljölük-*et**. [*nèvèrd*.
 Traveller, *s.* یولچی *yòlçü*, سیاح *sèyyâh*.
 Traverse, *v.a.* یاندن یانه کچمک *yândan-yânè-ghèçmek*; باشدن باشه کچمک *başdan-bâsh-ghèzmeç*; (impede) مانع او *mânè-*-*òl***, منع *mèn-*-*òl***, بوزمتی *sèktè-vèrmek*, ویرمک *bòzmeç*. [*tâbla*.
 Tray, *s.* تپسی *tèpsi*, سینی *sinî*.
 Treacherous, *a.* (person) خائن *khâ'in*; (act) خائانه *khâ'inânè*; to have a — memory, چابک اونومتی *çâbik-*-*ònütmeç***, خاطره شی طوته ماتمی *khâ-tirdè-shèy-*-tütèmamak**. [*khâ'inlik*.
 Treachery, *s.* خیانت *khîyânèt*, خائنلیق *khâ'inlik*.
 Treacle, *s.* بکمز *bèkmez*, پتمز *pètmèz*.
 Tread, *v.a.* ایاق باصمق *âyâk-bâsmak*.
 Treason, *s.* دولته ایديلن خیانت *dèvlètè-*-èdilèn-khîyânèt**.
 Treasonable, *a.* دولته خیانت نوعندن *dèvlètè-khîyânèt-nèv"inden*.
 Treasure, *s.* مال *mâl*, پاره *pârâ*, آچه *âçhe*, خزینه *khèzinè* (hidden) *dèfinè*, ایکي *ikhî* (in affection) *khâzinè* (*hâzina*); جگرکوشه *jîgâr-kyâshè*, جگر *jîgâr*, کوز *kûz* (in estimation) *jîgâr-kyâshè*; چوق *çûq* (in estimation) *jîgâr-kyâshè*; ایشه پرارشی *chòk-*-shè-yârar-*-shèy***; حفظ *hifz*, *v.a.* ساتلامق *sâklamak*, *hifz-*-et**. [*nèdâr*.
 Treasurer, *s.* خزینه دار *khâzinèdâr* (*hâz-nâr*).
 Treasury, *s.* مالیه نظارتی *mâliyè-nâzârètî*; مالیه تپوسی *mâliyè-kâpîssi*.

Treat, *s.* ضیافت ziyāfēt; اینجه dylanjā;
 —, *v.a.* (use) قولانمق kōllanmak,
 معامله mō "āmélé-et; (a sick person)
 باقمق bākmak, معالجه mō "ālējé-et;
 (feast) ضیافت ویرمک ziyāfēt-vēr-
 mek; (pay for) پاروسنی ویرمک pārossini-vārmek;
 —, *v.n.* (on a subject) بحثā bahss-et; (negotiate)
 مکالمه mōkyālémé-et.
 Treatise, *s.* رساله rissālē. [mō "ālējé.
 Treatment, *s.* معامله mō "āmélé; معالجه
 Treaty, *s.* معاهده mō "āhédé, عهد "āhd;
 عهدنامه "āhd-nāmē.
 Treble, *s.* اوچ قات ūch-kāt; (voice)
 قاری سسی kārī-sēssi; —, *v.a.* اوچ قاتā ūch-kāt-et;
 —, *v.n.* اوچ قاتā ūch-kāt-ōl.
 Tree, *s.* درخت ahējær, شجره zōghā āgāj;
 dirākh; — nail, قویله kavilya;
 cross—, تورچته kōrchēta.
 Tremble, *s.* دتره مه (tītrémē), لرزه lèrzé,
 دتره مک "āhé; —, *v.n.* دتره مک (tītrémek),
 لرزان lèrzān-ōl; —bling, لرزان lèrzān,
 لرزه ناک lèrzēnāk, رعشه دار rā "āhédār.
 Tremendous, *a.* مهش mēhīb, مهیب mādhīsh;
 چوک chōk, پک pēk.
 Trench, *s.* خندق (hāndek), مترس mē-
 tériass; —, *v.a.* اوچ بل درینلکندē ūch-
 bēl - dērinligāinda-kāzmaq;
 — round, خندق چویرمک (hāndek)-
 chēvirmek; — upon, تجاوزا tējāvuz-
 et, ال اوزاتمق āl-ōzātmak.
 Trespass, *s.* جنایت jināyet; جنحه jinhā,
 گناه ghyānāh; —, *v.n.*

جنایتا jināyet-et, گناه ghyānāh-
 -et; — on one, — on one's time,
 اشغال ishghāl-et, تعجیز tā "jiz-et,
 باش اغرتمق bāsh āgrtmq, تصدیع ās-
 dī-et, -āghāritmak.
 Trevet, *s.* صاج ایاق āj-āyak.
 Trial, *s.* (experiment) دنهیش dēnyīsh,
 دعوی dēwī, تجربہ tējrubē; (by law)
 دعوای dā "wā, محاکمه mōhākémē; on —,
 ا. مخیر mōkhāyyær.
 Triangle, *s.* مثلث mūssēllēss.
 Triangular, *a.* مثلث شکلندē mūssēllēss-
 -shēkilinda.
 Tribe, *s.* قبیله kabīlē (pl. قبائل kabā'il),
 عشیرت "ashīrēt (pl. عشائر "ashā'ir),
 ایل īl (pl. ایلات īlāt); (of Israel)
 سبط sēbt (pl. اسباط ēssbāt).
 Tribulation, *s.* محنت mihnēt.
 Tribunal, *s.* محکمه māhkémē, حاکم
 حاضری hākīm-hūzūru.
 Tributary, *a.* خراجگذار khārāj-
 -ghyūzār-ōlan. [khārāj, جزیه jizyē.
 Tribute, *s.* ویرگو vīrghyū or vārghi, خراج
 Trick, *s.* اویون ōyūn; حيله hīlē; (custom)
 خوی khūy; —, *v.a.* اویون ōyūn-et,
 الداتمق āldatmak.
 Trickery, *s.* حيله hīlē. [-ākmak.
 Trickle, *v.n.* اینجه اینجه اتمق injā-injā-
 Trifle, *s.* اوچون āchma, اوچون ōyūn,
 لاشی مقولهسی lāshī-mōqūlēssi;
 —, *v.n.* اوچون اتمق ōyūn-
 āchma-et, دلیلیک dēlīlik, دلیلیک dēlīlik-
 et; —fling, ا. جزئی jūz'ī;
 —, *s.* اوچون āchma, دلیلیک dēlīlik;
 —fler, دلی dēlī.

Trigger, *s.* تكت *tètik*.
 Trigonometry, *s.* علم مثلثات "ilmi-mùsse'llxasât.
 Trim, *s.* (of a vessel) دنك *dènk*; (of clothing) قیافت *kiyâfèt*; —, *a.* دوزلتمك *bichimli*; —, *v.a.* دوزلتمك *dùzèltmek*; دنكنى *dènk-et*; دنكنى دوزلتمك *dèng'hini-dùzèltmek*.
 Trimming, *s.* خراج *khàrj*, قيطان *(ghày-tân)*; (moral) مواضعه *mùw'az'a''à*.
 Trinity, *s.* اتانیم ٴانه *àkânîmi-sèlâsâé*.
 Trip, *s.* (slip) ایاق قبانمسی *àyak-kàpan-massî*; (moral) خطا *khâtâ*; (excursion) کزمه *ghèzma*, طولاشمه *dòlashma*; —, *v.s.* ایاغی قبانمقی *àyag'hi-kàpanmak*; خطا *khâtâ-et*; — up, *v.s.* ایاغی قبانوب دوشمك *àyag'hi-kàpanip-dùshmek*; —, *v.a.* دوشورمك *dùshurmek*.
 Tripe, *s.* اشکنبه *ishkènbé*.
 Triple, *s.* اوچ قات *ùch-kât*; —, *v.a.* اوچ قات *ùch-kât-et*; —, *v.s.* اوچ قات *ùch-kât-òl*.
 Tripoli, *s.* (town in Barbary) طرابلس *tàràbâlûsi-ghàrb*; —, (town of Syria) طرابلس شام *tàràbâlûsi-shâm*.
 Triturate, *v.a.* ازمك *èzmek*, سحقا *sàhk-et*.
 Triumph, *s.* نصرت *ghalébé*, غلبه *nùsarèt*; (procession) الی *àlay*; —, *v.s.* غالب او *ghàlib-òl*; —, — over (exult) اوکنمك *ug'hènmek*, تافخرا *tèfâkhur-et*.
 Triumphant, *a.* غالب *ghàlib*.
 Trivial, *a.* ماچمه *sàchma*, جزئی *jùz''i*.

Triviality, *s.* صاحمهلق *sàchmalik*; جزئیك *jùz''ilik*.
 Troop, *s.* سوری *sùru*, طاقم *tàkim*, الی *àlay*; (of cavalry or horse-artillery) بلسوك *bàluk*; —, *v.s.* طولانمق *tòplanmak*; —, *s. pl.* عسکر *''asker*.
 Trooper, *s.* سواری نفری *sùwâri-nèf'ri*.
 Trophy, *s.* ظفرک علامتی *zàf'rin-''âlâmèti*.
 Tropic, *s.* مدار *mèdâr*; — of Cancer, مدار سرطان *mèdâri-sèratân*; — of Capricorn, مدار جدی *mèdâri-jèdî*.
 Trot, *s.* لنك *lînk*, لنكلمه *lînklemé*; —, *v.s.* لنك كتمك *lînk-ghîtmek*, لنكلمك *lînklemek*.
 Trotters, *s. pl.* پاچه *pàcha*; ایاق *àyak*.
 Trouble, *s.* صیقندی *sikindî*, زحمت *zàhmet*, مشقت *mèshakkât*, اذیت *èziyyèt*, (care) درد *dèrd*, بلا *bèlâ*, باش اغریسی *bàsh-ag'krissi*; — *v.a.* تعجیزا, صیقندی ویرمك *sikindî-vèrmek*, تا "jiz - et; زحمت ویرمك *zàhmet-vèrmek*; — one's self, زحمتا *zàhmet-et*; — one's self about . . . , قیدا *kàyd - et*; وظیفه *wàzifé-et*; قساوت *kàsàvet-et*.
 Troublesome, *a.* صیقندی *sikindî*, صیقندیلو *sikindîli*, زحمت ویرر *zàhmet-vèrir*.
 Trough, *s.* یکنه *tèkné*; اولاق *avlak*.
 Trousers, *s. pl.* پانطلون *pàntalòn*; چاقشیر *shàlwar*, پوتور *pòtur*, شالوار *shàlwar*.
 Trout, *s.* الاله بالقی *àla-bàlik*. [*chàkshûr*.
 Trowel, *s.* مالله *màla*.
 Truce, *s.* متارکه *mùtâréké*.

Truck, *s.* ال عربسى èl-‘arabassi; (exchange) ترانپه trānpa; (of a mast) شابقه shāpka.

True, *a.* (not false) كرجك ghèrcek, صحيح sàhīh; (real) حقيقى hàkīkī; (faithful) وفادار wēfādār; (right) طوغرى dòghru, صحيح sàhīh; (well ascertained) محقق mōhakkkāk.

Truly, *ad.* واقعا wāki‘ā, حقيقت hàkīkāt, فى الحقيقه fī-‘l-hākīka.

Trumpet, *s.* بورو bōru; سورنا sūrna (zūrna); —, *v.a.* اعلنا i‘lān-et.

Trumpeter, *s.* بوروزن bōruzèn (-zàn).

Trunk, *s.* چانطه chānta; صندوق sāndīk; (of a tree) كتوك kyūtuk; (of the body) كوده ghyūwdé; (of an elephant) خرطوم khōrtūm.

Trunion, *s.* مويلو mōylū.

Trust, *s.* (faith) اعتماد i‘timād, امانت èmniyyèt; (charge) امانت èmānèt; on —, ويرسى به vēressiyē; —, *v.a.* امانه تسليم èmānēt-sūn-tesslim - et; —, *v.s.* اعتماد ا i‘timād-et, امانت èmniyyèt-et; (in God) توكلأ tōvèkkyul - et, متوكلأو mùtévèkkil-òl.

Trustee, *s.* مولى كى امانتدار mùtè-vèlli-ghibi-èmanètdār.

Trustworthiness, *s.* صداقت sādāqat.

Trustworthy, Trusty, *a.* صادق sādīk.

Truth, *s.* (absolute) حق hākk; (of an assertion) صحت sēhāt, حقيقت hàkīkāt; (true speech) لاقردى dòghru-lākirdī; to speak the —, طوغرى سويلمك dòghru-sūwèylēmek.

Truthful, *a.* طوغرى dòghru.

Truthfulness, *s.* طوغرىلىق dòghrusluk.

Try, *v.s.* (endeavour) چالشمق chālshmak, سعيا sà‘y-et; غيرتأ ghàyret-et; —, *v.a.* (as an experiment) باقمق bākmak, دنه مەك dènémek, تجريبه tējribē-et; (as a proof) امتحانأ imtīhān-et; (cause a great exertion) زورلمق zōrlamak; اوصاندرمق òsān-dīrmak; كوجنه كتمك ghyūjunā-ghitmek.

Trying, *a.* تهملكداز tēhāmmul-ghyūdāz.

Tub, *s.* باديه bādīya, كدرل ghèrdèl.

Tube, *s.* بورو bōru, زوانه ziwānē; (of a water-pipe) مارپيچ mārpic.

Tuberose, *s.* تبر tèbēr.

Tubular, *a.* بورو شكندە bōru-shèklinda, بورو كى bōru-ghibi.

Tuesday, *s.* صالى كونى sālī-kōni, صالى sālī-ghyūnu, سه شنبه sēh-shènbih, ثلاثا sēlāsā.

Tug, *s.* چكش chèkish; (ship) يدك yèdek, واپورى yèdek-vāporu; —, *v.a.* يدكه المق yèdekèmek; yèdeg’hé-ālmak.

Tuition, *s.* تدریس tēdrise, درس dēras, تحصیل tēhsevīl, تالم tēlīm; تعلم tēlīm.

Tulip, *s.* لاله lālē. [tāsil.

Tumble, *s.* دوشش dūshush, يقلش yīqlsh, دوشمك yīkīsh; —, *v.s.* (fall) دوشمك dūshmek, يقلمق yīqīlmak; (be disarranged) بوروشمق bōrushmak, اورسه لئمك òrsēlēmek; —, *v.a.* دوشورمك dūshurmek, يقمق yīqī-

- mek ; بوروشدرمتی bürüşdürmek,
اورسه لدمک areâletmek.
- Tumbler, *s.* بيوك قدح biyuk-kâdâh,
صو قدحى sù-kâdâhî.
- Tumour, *s.* شيش shish, چيان chibân.
- Tumult, *s.* قارشقلتی qarshıqlık ; كوردی گھيۇرلدى ghyûrldu, پاتردى pätirdi, شمانه ahâmata. [-ðkkalik)-fichi.
- Tun, *s.* سكر يوزقيه تى فوجى sèkiz-yuz-
- Tune, *s.* هوا hawâ ; in —, اهنك ahènk,
اوينغون òyghun ; —, *v.s.* اهنك ahènk-et, اويدرمتى òydormak.
- Tunnel, *s.* يرالتى يول yâr-alti-yòl, يرالتى كمر yâr-alti-kèmèr.
- Tunny, *s.* التى پرمى پالميد pâlamið(?)
لاكرده lækredè (preserved) ;
- Turban, *s.* صارق sârîk. [lâkèrda.
- Turbid, *a.* بولانق bôlanık.
- Turbot, *s.* قالقان کالكان kâlkân, قالقان بالغى kâlkân-bâlgîhî.
- Turbulent, *s.* (person) زوربا zôrba ;
(meeting) كوردیللو ghyûruldula.
- Turcoman, *s.* ترکمن türkmèn.
- Turcomania, *s.* ترکمن ولایتى türkmèn-
-vilâyeti.
- Turf, *s.* (green) چيم chim ; (peat) ير يركى yâr-tèzèghî.
- Turk, *s.* عثمانلو "òsmânli ; ترك türk,
مسلمان türk-ùahâghî, ترك اوشاغى mùsalimân.
- Turkey, *s.* (fowl) هند طاوغى hind-
-tâwughu ; (empire) دولت عليه dèv-
létî-"âliyyè, دولت عثمانیه dèvlétî-
"òsmânliyyè, دولت ال عثمان dèv-
létî - âli - "òsmân ; (territory of)

ممالك محروسه mèmâliki - mâhrûssa,
ممالك دولت عليه mèmâliki - dèvlétî-
-"âliyyè, عثمانلو مملکتى "òsmânli-
-mèmlékétî, عثمانلو طبرانى "òsmânli-
-tôpraghî, عثمانلو ولایتى "òsmânli-
-vilâyeti (wilâ'ati).

Turkish language, *s.* ترکجه türkçe,
مسلمانجه "òsmânlijçe, عثمانلوجه mùsalimânja.

Turmeric, *s.* زرد چاوار zêrdéçâv.

Turmoil, *s.* كوردی گھيۇرلدى ghyûrldu,
حارلدى hârldi, پاتردى pätirdi.

Turn, *s.* (revolution) دونش dânuş, دور dèvr ;
(deviation) دونش dânuş, صاپش sâpsh,
بورغاج bôrgâç, نوبت dîrâk ; (in rotation)
دوئش dânuş, نوبت nûbèt ; (change)
ديگش digshish, تبدل tètèddul, انقلاب inkâlâb ;
—, *v.s.* فرق fârk ; —, *v.s.* دورا dèvr-et,
(round) دوران dèvérân-et ; (to one side)
دونمک dânmek ; صاپمتى sâpmek ;
لنمک kèsûlmek, (become) لنمک lanmek or
لنمتى lanmek (as a verbal termination), اولمتى òlmak ; (change)
ديگشيمک digshishmek ; (as remade
clothes) چويرلمک chèvirilmek ; —,
v.s. چويرمک chèvirmek ; (cause to
become) ايتمک ètmek, لىتمک latmek
or لىتمق latmak (as a verbal termina-
tion) ; a good —, ايولک iyûlik ; —
about, *v.s.* چويرمک chèvirmek ;
قارشدرمتى qarshıdirmak ; — —, *v.s.*
دونمک dânmek ; — away, *v.s.*
طردا dèr-et, دفعه kôghamak, قوغمتى

tàrd-et; (the eyes, &c.) چوپيرمك chèvir-mek; — —, *v.n.* بشقه طرفه blashka-tàrafà-dànmek; — back, *v.n.* گيرو دونمك ghèri-dànmek; — —, *v.a.* "عودت ا" àvdet-et; (on a hinge, &c.) اچلمق àchilmak; — —, *v.a.* چوپيرمك ghèri-chèvir-mek; — down, *v.n.* (a street) صاپمق sàpmak; (a hill) انمك ànmek; (leaves, &c.) اشاغى قيويريلمق àshàgh-i - kivrilmak; — —, *v.a.* صاپتمق sàpitmak; اشاغى اشاغى àshàgh-i - ghyèndèrmek; كوندرمك èndirmek; قيويرومتق kivr-mak, بوكمك bùkmek; — in, *v.n.* ياتمق yàtmak; اچيرو كيرمك ichèri-ghirmek, اچيرو كتمك ichèri-ghitmek, اچيرو كلمك ichèri-ghèlmek; — —, *v.a.* اچيرو چوپيرمك ichèri-chèvir-mek, اچيرو صومق ichèri-sòkmak; اچيرو قيويرومتق ichèri-kivirmak; — off, *v.a.* اتمق àtmak, دوشورمك dàshurmek; صاپتمق sàpitmak; سكدرمك sèk-dir-mek; (a cock) قپامق kàpamak; (water) كسمك kèsmek; (a remark) الدرمامق àldirmamak; — —, *v.n.* صاپمق sàpmak; (a projectile) قالمق kàlmak; — out, *v.n.* قالمق kàlmak; طيشارى چيقتق dàshàri-chikmak, طيشارى اوغرامق dàshàri-òghramak; (prove) چيقتق chik-mak; (the weather) لشمك lshmek (as a verbal termination); — —, *v.a.* چيقارمق chikàrmak; — over, *v.n.* دونمك dnmek; دوويريلمق dèvrilmek; — —, *v.a.* چوپيرمك chèvir-

mek, دوويرمك dèvir-mek; (in charge) دورا dèvr-et; (refer) حواله hàwālè-et, احواله ihālè-et; (in one's mind) دوشونمك dàshunmek, تاشنمق tàshinmak, مطالعه mùtālè-et; (disappoint) اميديني بوزمق àmidini-bòzmak; — up, *v.n.* چيقتق chik-mak, ظهورا zùhūr-et, او پيدا pèydà-òl; قالمق kàlmak; اچلمق àchilmak; يوقارى دونمق yùkàri-dènmek; — —, *v.a.* يوقارى چوپيرمك yùkàri-chèvir-mek; اشمك àshmek, قازمق kàzmak; قالدرمق kàldirmak; اچمق àchmak.

Turnip, *s.* شلغام or شلمم shàlghàm.

Turnkey, *s.* زندانچى zindànji.

Turnpike, *s.* قپو kàpi.

Turpentine, *s.* ترمنتى tàrmènti; spirits of —, نفت ياغى nèft-yàgh-i.

Turquoise, *s.* فيروزه طاشى firùzè-tàshi.

Turret, *s.* قوله جك kùlé, قوله جك kùléjik.

Turtle, *s.* دكز قاپلوغسى dèngiz-kàplì-bàghassi (kàplim-); — dove, قمرى

Tuscan, *a.* توسقانه لو Tòscànali. [kòmrv.

Tuscany, *s.* توسقانه ولايتى Tòscàn-

Tusk, *s.* ديش زازو dish. [-vilâyèti.

Tutor, *s.* خواجه khòja; —, *v.a.* اوكرتمك àghràtmek, تعليم tà'im-et.

Twaddle, *s.* بوش لاقردى bòsh-làkirdi.

Tweezers, *s.* جمبز jèmbiz.

Twelve, *s.* اون ايكي òn-iki; — month, يل yil, سنه sènè, سال sàl.

Twenty, *a.* عشرون yigàirmi, "ish-rùn, بيست "ishrìn, bisst.

Twice, *ad.* ايكي كره iki-kàrrè, èni.

iki-dèf"à, ايكى نوبت iki - nùbèt,
 ايكى سفر iki-sèfir. [چېوق chibòk.
 Twig, s. دال dàl, اياجه دال injà-dàl,
 Twilight, s. (morning) اورپلتن اغارمسی
 òrtalik - ağarması, فجر fejr, شفق
 aháfak; (evening) سولر قرارمسی sùlar-
 -kàrması, اورپلتن قرارمسی òrtalik-
 -kàrması. [پل. ايكز ikiz.
 Twin, s. ايكز ikiz, توأم tèv'am; —, s.
 Twine, s. سچيم sijim; —, s. مارلق
 aarlmaq, طولاشمق dölashmaq; —,
 s. صارمق dölashdirmaq, طولاشدرمق
 aarmaq. [بوكلمك bükymek.
 Twist, v. a. بوكلمك bükmek; —, s.
 Two, a. ايكى iki, اثنین isənyn, دو dù.
 Type, s. (model) نمونه nümünə; (for
 printing) حرف hârf (pl. حرفات
 hürûfat); in —, مرتب mùrettâb,
 ترتيب tartib-òlunmash.
 Typhus, s. تيفو tifo, قره حما kàra-hümmâ.
 Typographer, s. باصمه جي bäsmeji.
 Typography, s. حرفات باصمه سی hürûfat-
 bäsması.
 Tyrannical, a. ظالمانه zâlimâné,
 ظلمكارانه zòlmkârâné.
 Tyranny, s. ظلم zòlm, تعدى tà"àddi,
 غدر ghadr, جفا jefâ.
 Tyrant, s. ظالم zâlim, غدار ghaddâr,
 خونريز jèfâkyâr; سفاک səffâk,
 khûriz.
 Tyro, s. عجمى "àjzmi, مبتدى mùbtédi.

U.

Udder, s. مده mèmé. [kèrihu-1-mânzar.
 Ugly, a. كره المنظر chirkín, كرىنى سويلمك

Ulcer, s. ياره yâra.
 Ultimate, a. صوت sòng.
 Umbrage, s. اغبرار ighbirâr.
 Umbrageous, a. كوكله لك ghyàlghâlik.
 Umbrella, s. شمسيه shemsiyyé.
 Umpire, s. حكم hàkım; to act as —,
 دعاوى فصل, حكم hàkm-et, dà"wayi-
 -fısal-et.
 Unable, a. الندين كلمز àlindən-ghèlmâz,
 عاجز مقدر دكل mùktèdir-digâil,
 "âjiz. [mish.
 Unaccustomed, a. الشماش alishma-
 Unadvisable, a. مناسبتسز münâsèbètsiz.
 Unanimity, a. اتفاق ارا ittifaqi-ârâ.
 Unanimous, a. متحد الارا mùttèfik,
 متتاهيدو-1-ârâ, يكریان yèkzebân.
 Unarmed, a. سلاحسز silâhsiz; (ship or
 battery) طوپسز tòpuz. [zârûri.
 Unavoidable, a. ناچار nâchâr; ضرورى
 Unawares, ad. على الغفلة "alé-1-ghâlfé.
 Unbecoming, a. ياتشمز yâkshâmâz,
 چركين بد, ياكشاكسز yâkshâksiz,
 چركين chirkín. [كفر kyûfr, جهالت jèhâlet.
 Unbelief, s. عدم ايمان "àdèmi-îmân,
 Unbeliever, s. غير مؤمن ghâyri-mù'min,
 كافر kyâfir, جاهل ghyâwr, جاهل jâhil.
 Unbend, v. s. (a bow) يايك كرىشى
 چيقارمق yâying-kirishini-chikârmâq;
 (sails) اشاغى المتق ashâghî-âlmâq;
 —, s. اجلمق àchilmâq. [àchmak.
 Unbind, v. s. جوزمك chòzmek, اچمق
 Unbounded, a. بيحد bîhâdd, حدسز
 hàddsiz, بيبايان bipâyân.
 Unburthen (one's self, one's mind), v. s.
 كرىنى سويلمك dârdini-sùwèylâmek.

Unbutton, *v.a.* اچمتی àchmak.
 Uncertain, *a.* بللو دكل بلبوسز bëllisiz, بشكوك
 bëlli-dig'âl, شهبهلو shùbhëli, مشكوك
 mëshkyük.
 Uncertainty, *s.* مشكوكيت mëshkyü-
 klyyèt; مشكوك شى mëshkyük-shëy.
 Unchangeable, *a.* ديكشمز دائمى dā'imī, ديكشمز
 dig'ishmāz.
 Uncharitable, *a.* صدقه ويرمز əldaka-
 vārmāz; فنا شهبه ايدر fēna-shùbhë-
 -èdër. [sizlik.
 Uncharitableness, *s.* انصافزلى insāf-
 Unchaste, *a.* غير عفيف ghāyri-"āfif.
 Uncivil, *a.* ترس قبا klāba.
 Uncivilized, *a.* وحشى vwāshī.
 Uncle, *s.* (father's brother) عموجه
 "āmujə (āmja), عمى "āmm, عمى
 "āmmī; (mother's brother) دای
 dāy. [nəjiss.
 Unclean, *a.* پس مردار piss, مردار mürdār,
 Uncleanliness, *s.* پسلك pisslik.
 Uncleanly, *a.* پس piss.
 Uncleaness, *s.* پسلك pisslik.
 Unclose, *v.a.* اچمتی àchmak. [-sōymak.
 Unclothe, *v.a.* روباسنى صوبمتی rübassini-
 Unclouded, *a.* بلوطسز bülutsiz.
 Uncomfortable, *a.* راحتسز rāhatsiz.
 Uncommon, *a.* از بولنور əz-bülünür,
 نادر nādīr, نادیدە nādīdē, کوریلور
 nādīr-ghyürulur.
 Uncommunicative, *a.* کتوم këtüm.
 Unconceivable, *a.* تصور اولنەمز təssāvur-
 -ölünəmāz. [lā-kāyd.
 Unconcerned, *a.* قیدسز kāydsiz, لاتید
 Unconditional, *a.* شرطسز shārtsiz.

Unconscionable, *a.* انصافسز insāfsiz.
 Unconscious, *a.* خبرسز khābērsiz, بیخبر
 bīkhābēr.
 Uncorrupt, *a.* طوغری dōghru, مستقیم
 mùsstakīmu-'l-ātwar.
 Uncover, *v.a.* اچمتی àchmak, قپاغنى
 کاپلاغلىنى kalpāghlīni - kalldīrmak,
 اورتىسنى چيقارمتى ertussuna-chi-
 kārmaç.
 Uncreate, Uncreated, *a.* غير مخلوق
 ghāyri-mākhlūk, قائم بالذات kā'im-
 -bi-'z-zāt.
 Undecided, *a.* قرارسز kārārsiz; (person)
 كندی ثقلى بلمز kēndi-"āklīni-
 bilmāz.
 Under, *a.* التده اولن əltdə - òlan;
 اشاغى رتهده اولن əshāghī-rùtbédē-
 -òlan; اشاغىكى əshāghīki; —, *pr.*
 التندن əltina, التده əltinda, التندن
 əltindan; تحتنه tāhtina, تحتنده
 tāhtinda, تحتندن tāhtindan; زیرینه
 zīrina, زیرنده zīrinda, زیرندن zīrindan;
 دن اشاغى dan-əshāghī; دن اشاغى
 -əksik; — age, چوجق chōjuc, صى
 əbī. [chigh-kālmish.
 Underdone, *a.* ازپشمش əz-pishmish,
 Undergo, *v.a.* كرفتار او ghīriftār-òl,
 مبتلا او, دوجار او dūchār-òl, مۇبتەلە-òl;
 اولمتى tütülmak; اولمتى òlmak.
 Underhand, *a.* كيزلو ghizli, صائقو ədkli,
 خفى khāfi; —, *ad.* ال التده əl-
 -əltinda.
 Undermine, *v.a.* التنى قازمتى əltini-
 -kāzmak; (a person) قايدىرمتى
 əyāghīni-kāydirmak.

Unheard of, *s.* اشیدلماش *ishidilmā-mish*, غیرمسموع *ghāyri-mèssmū*“.

Unhoped for, *s.* اولمامش *ūmūlmāmish*; زیادہ *mè mūlden-ziyādē*.

Unhorse, *v.s.* اتندن دوشورمک *ātindan-dāshurmek* (or اتدن *ātān*).

Unhurt, *s.* اینجنمامش *injinmāmish*.

Uniform, *s.* برسیاقدہ *mūntazām*, برسیاقدہ *bir-siyākda*; —, *s.* اونیفورمه *ūnifōrma*, رسم البسمی *rèssm-ēlbisāēsi*, عسکر نظام روبه سی *nizām - rūbassi*, روبه سی *lakar-rūbassi*.

Uniformity, *s.* مطابقت *mūtābakāt*.

Uniformly, *ad.* دائماً *dā'imā*; شامیهرق *shāshimayarak*; نظام اوزره *nizām-ūzérā*.

Unimportant, *s.* غیر مهم *ghāyri-mūhimm*.

Unincumbered, *s.* هر نوع بار و مانعدن *hər nūc bār w mānēdan* خالی *hār - nèv“i - bār-ū-mānī“dan - khāli*; بورجسز *bōrjisiz*.

Uninhabitable, *s.* غیر خیرسز *khāyrsiz*, غیر قابل سکنی *ghāyri-kābili-sūknā*.

Uninhabited, *s.* غیرمسکون *ghāyri-mèsskyūn*, بوش *bōsh*. [-māssūn.

Uninjured, *s.* ضرردن مصون *zārardan-māvūn*.

Unintelligible, *s.* اکلشلمز *ānglāshilmaz* (ānnāsh-). [-nēv“indān.

Unintentional, *s.* قضا نوعندن *kāzā-nūcēndan*.

Unintentionally, *ad.* عن غیر قصد *‘an-ghāyri-kāssēdin*.

Uninterrupted, *s.* اراسی یوق *ārāsī-yōk*; —ly, *ad.* ارا ویرمیدرک *āra-vārmēyērek*, اردی اراسی اولمیدرک *ārdī-ārāsī-ōlmīyērek*, لا بافاصله *lā - fāssāla*, لا یقطع *lā-yānkātī“*.

Union, *s.* اتحاد *ittihād*; جمع *jēm*“، تجمع *tèjēmmu*“، اجتماع *ijtimā*“، براریه ککش *bir - āraya - ghēlish*; قارشش *kārishish*, قاتشه *kātishma*, تزوج *mèzj*, امتزاج *imtizāj*; تزوج *tèzēvvuj*, ازدواج *izdivāj*.

Unit, *s.* فرد *fīrd*.

Unitarian, *s.* موحد *mūvāhhid*, اهل توحید *ēhli-tēvhīd*.

Unite, *v.s.* برلشمک *birleshmek*; اتفاق *ittifak-et*; برلکده او *birlikda-ōl*, جمع او *jēm - ōl*, براریه کلمک *bir - āraya - ghēlmek*; بری برینه قارشمتی *biri-birina-kārishmek*, قاتشمتی *kātishmek*; بری برینه *imtizāj-et*; تزوج او *biri - birina - vārmek*, وارمتی *tèzēvvuj - et*; قایناتمی *kāynamēk*, یاپشمتی *yāpishmak*, باغلانمتی *baghlanmak*; متصل او *mūtāssil - ōl*; منتسب او *mūntēssil - ōl*; —, *v.s.* برلشدرمک *birleshdirmek*, قارشدرمتی *kārishdirmek*, امتزاج ایتدرمک *imtizāj-ētdirmek*; تزوج او *mèzj-et*; اولندرمتی *ēvlēndirmek*, ویرمک *vārmek*; تزوج او *tèzvīj-et*, یاپشدرمتی *yāpishdirmek*; باغلانمتی *baghlanmak*, ربط او *rābt-et*, بتشدرمک *bītishdirmek*.

United States, *s. pl.* جماهير مجتمعه *jēmahīri-mūjtēmi“a-i-Amērika*.

Unity, *s.* برلک *birlik* (of God) وحدانیت *wāhdāniyyēt*; اتفاق *ittifak*, اتحاد *ittihād*.

Universal, *s.* کلی *kūlī*

“*ümūmī*; —ly, *ad.* “عموماً” *ümūman*,
 على العموم “*älé-l-ümūm*. [*kyā'ināt*.
 Universe, *s.* عالم “*älxm*, كائنات
 University, *s.* دارالفتون *dāru-l-fūnūn*.
 Unjust, *a.* (man) ظالم *ghāddār*,
 ظالم *zālim*, *s.* انصافسز *insāfsiz*; (man or act)
 حقسز *hāksiz*. [*sèbebsiz*.
 Unjustifiable, *a.* سببسز *hāksiz*, حقسز
 Unkind, *a.* (person) جفاكار *jèfākār*;
 (person or act) طانسز *tèrs*, ترس
tātsiz, صوغوق *sògòuk*.
 Unknown, *a.* نامعلوم *mèjhūl*, مجهول
nā-mā'lūm; — to me, *ad.* بنم خبرم
bènim-khābèrim-òlmayarak.
 Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالتمق
bòshaltmak, يوكنى بوشالتمق
yùkyunu-bòshaltmak; يوكنى چيقارتمق
yùkyunu-chìkàrmak; (a horse, &c.)
 يوكنى انديرتمق *yùkyunu-èndirmek*;
 —, *v.s.* بوشالتمق *bòshaltmak*.
 Unlawful, *a.* غيرمشرع *hārām*;
 غيرمشرع “*ghāyri-mèshrū*”, ممنوع
mèmnū”, فضولى *mènhi*, يساق
yāssāk; ناقى *nā-hākk*; —ly, *ad.*
 فضولى *bi-ghāyri-hākkin*, بغيرحق
 فضولى *fūzūli-òlarak*.
 Unlearned, *a.* جاهل *jāhil*.
 Unleavened, *a.* خميرسز *khāmirsisz*.
 Unless, *c.* مگرکه *mègher-ki*. (This
 conjunction is hardly ever used, but
 the sense is rendered by employing
 the conditional negative of the verb
 which follows in English. Ex.—
 Unless I go, بن کتسم *bèn-ghit-*
 ۷ ۶ ۴ ۳

Unlikely, *a.* ياقشالتمز *ümūlmāz*,
 ياقشالتمز *yākishik-älmez*; it is very unlikely,
 دگمهده *dèghmédé*, او مدم *ümmdm*,
 مدم اول ايتمم *mè'mūl-ètmām*.
 Unlimited, *a.* حدسز *hāddsiz*, بيحد
 Unload, *vid.* Unlade. [*bilhādd*.
 Unlock, *v.a.* اچمتق *ächmak*; کلیدينى
 اچمتق *klidini-ächmak*; —, *v.s.*
 اچمتق *ächilmak*.
 Unlooked-for, *a.* اولمليان *ümūlmayan*;
 مدم اولدن زياده *mè'mūldan-ziyādè*.
 Unloose, *v.a.* اچمتق *ächmak*, جوزمك
chəzmek; صاليويرمك *salivèrmek*.
 Unluckily, *ad.* له فائده *nè-fā'idé*,
 چه فائده *chì-fā'idé*.
 Unlucky, *a.* (man) بختسز *bākhtsiz*,
 محس *bèd-bākht*; (day) بد بخت
nāhiss; (house, &c.) شامتلو *shā'ā-*
metli, مشوم *mèsh'ūm*.
 Unman, *v.a.* چوچتقى اغلامتقى *chòjčuk-*
ghibi-āghālmak; to be —ed, چوچتقى
chòjčuk-ghibi-āghālmak, كمي اغلامتقى
yùrèghì-dāyānmamak, يوركى طيانمامتقى
āghāyāqajhì-ghālmek.
 Unmanageable, *a.* ضبط اولنه مز *zābt-òl-*
namāz; (ship) دومن دكله مز *dūmèn-*
(dīmēmdz). [*yalbishmāz*.
 Unmanly, *a.* ارککه ياقشمز *èrkéghā-*
 Unmannered, Unmannerly, *a.* قبا *kāba*,
 خويراط *khòyrāt*.
 Unmarried, *a.* (man) بيکار *bīkār* (*bèy-*
kyār), مجرد *èvli-dìghil*, اولدکل *mù-*
jèrred; (woman) قوجه ده دکل *kòjada-*
dìghil (or اولمليان *òlmayan*); قيز *k'iz-*

Unheard of, *a.* اشیدلماش lahīdīlma-
mish, غیرمسموع ghāyri-mèsemū“.

Unhoped for, *a.* اولماماش òmāmāsh;
بمأمولدن زیادē mè mūldan-ziyādē.

Unhorse, *v.a.* آندن دوشورمک ātāndan-
-dūshurmek (or آندن ātdan).

Unhurt, *a.* اینجنماماش injinmāsh.

Uniform, *a.* برسیاتدم mūntazām, بوسیاقدم
bir-siyākdā; —, *s.* اونیفورمه òni-
fōrma, رسم البسیمی rēssm-ēlbisēssi,
عسکر nizām - rūbassi, نظام روبه سی
روبه سی lakr-rūbassi.

Uniformity, *s.* مطابقت mūtābakāt.

Uniformly, *ad.* دائماً dā'imā; شاشمیرهق
shāshmayarak; نظام اوزره nizām-
-üzérē.

Unimportant, *a.* غیر مهم ghāyri-mūhimm.

Unincumbered, *a.* هر نوع بار و مانعدن
هر نوع خالی hēr - nèv“i - bār-ū-māni“dan-
-khāli; بورجسز bōrjsiz.

Uninhabitable, *a.* غیر خیرسز khāyrsiz,
غیر قابل سکنی ghāyri-kābili-sūknā.

Uninhabited, *a.* غیرمسکون ghāyri-
-mèsskyūn, بوش bōsh. [-māssūn.

Uninjured, *a.* ضرردن مصون zārardan-

Unintelligible, *a.* اکلشلمز ānglāshīl-
mēz (ānnāsh-). [-nēv“indan.

Unintentional, *a.* قضا نوعندن kizā-

Unintentionally, *ad.* عن غیر قصد “ān-
-ghāyri-kāssedin.

Uninterrupted, *a.* اراسی یوق ārassi-yōk;
—ly, *ad.* ارا ویرمیهرت āra-vārmēyé-
rek, اردی اراسی اولمیهرت ārdi-ārassi-
ōlmayarak, بلا فاصله bilā - fāssala, لا
ینقطع lā-yānkātī“.

Union, *s.* اتحاد ittihād; جمع jēm“.
تجمع tējēmmu“, اجتماع ijtimā“,
برارایه کلش bir - āraya - ghēlish;
قارشش kārishsh, قاتشمē kātishmē,
تزوج mēzj, امتزاج imtizāj; مزج
tēzēvvuj, ازدواج izdivāj.

Unit, *s.* فرد fīrd.

Unitarian, *s.* موحد mūvāhhid, اهل
توحید ēhli-tēvhīd.

Unite, *v.a.* برلشمک birleşmek;
اتفاقا ittifāk-et; برلکده او
birlikda-ōl, جمع او jēm“-ōl,
بر برینه قارشمق bir - āraya - ghēlmek;
قارشمق kārishmak, قاتشمق kātish-
mak; بر برینه imtizāj-et; امتزاج
تزوج birī - birina - vārmek, وارمق
tēzēvvuj - et; قایناتمق kāynamak,
یاشمق yāpishmak, باغلامق bağla-
lanmak; متصل او mūtāssıl - òl;
مونتسب او mūntēssib-ōl, مربوط او
mūntēssib-ōl; —, *v.a.* برلشدرمک bir-
leşdirmek; قارشدرمق kārishdirmek,
مزج mēzj-et; امتزاج ایتدرمک im-
tizāj-ētdirmek; اولندرمک èvlēndir-
mek, ویرمک vārmek, تزویج tēzvīj-et,
یاشدرمق kāynatmak; باغلامق bağlāmak,
ربط rābt-et, بتشدرمک bitish-
dirmek.

United States, *s. pl.* جمهیر مجتمعه
jēmāhīri-mūjtēmi“a-i-Amērika.

Unity, *s.* برلک birlik; (of God)
وحدانیت wāhdānīyyet; اتفاق ittifāk,
اتحاد ittihād.

Universal, *a.* کلی kyāllī; عمومی

“*ümümü*; —ly, *ad.* “عموماً *ümüman*,
 على العموم *ümüm*. [kyā'ināt.
 Universe, *s.* عالم *älkm*, كائنات
 University, *s.* دارالعلم *däru-'l-fünün*.
 Unjust, *a.* (man) غدار *ghäddär*, ظالم
zälüm, انصافسز *insäfsiz*; (man or act)
 حقسز *häksiz*. [sèbebsiz.
 Unjustifiable, *a.* حقسز *häksiz*, سببسز
 Unkind, *a.* (person) جفاکار *jèfäkyär*;
 (person or act) ترس *tèrss*, ظالم
tätsiz, صوغوق *sòghuk*.
 Unknown, *a.* مجهول *mèjhül*, نامعلوم
nä-mä'lüm; — to me, *ad.* بنم خیرم
 بکنیم *bènim-khàbèrim-òlmayarak*.
 Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالتمق
bòshaltmak, بوشالتمق یوکنی *yùkyunu-*
-bòshaltmak; بوشالتمق چیقارتمق *yù-*
kyunu-chìkàrmak; (a horse, &c.)
 بوشالتمق یوکنی اندرتمق *yùkyunu-èndirmek*;
 —, *v.s.* بوشالتمق *bòshalmak*.
 Unlawful, *a.* حرام *hàräm*; غیر مشروع
ghàyri-mèshrù; ممنوع *mèmnü*;
 فصلی *mènhi*, یساق *yässak*; فصلی
füzölì, ناحق *nä-häkk*; —ly, *ad.*
 فصلی *bi-ghàyri-häkkin*, بغير حق
 فصلی *füzölì-òlarak*.
 Unlearned, *a.* جاهل *jähil*.
 Unleavened, *a.* خمیرسز *khämirsiz*.
 Unless, *c.* مگرکه *mègher-ki*. (This
 conjunction is hardly ever used, but
 the sense is rendered by employing
 the conditional negative of the verb
 which follows in English. Ex.—
 Unless I go, بن کتسم *bèn-ghit-*
massam, if I go not.)

Unlikely, *a.* اوملمز *ümölmöz*, یاقتش المز
yäkishäk-älmoz; it is very unlikely,
 دگمهده *dèghmédè*, اومم *ümümam*,
 مامل ایتتم *mè'mül-ètmäm*.
 Unlimited, *a.* حدسز *hàddsiz*, بکحد
 Unload, *vid.* Unlade. [bìhàdd.
 Unlock, *v.a.* اچتمق *àchmak*; کلیدی
 اچتمق *kilidini-àchmak*; —, *v.s.*
 اچتمق *àchilmak*.
 Unlooked-for, *a.* اولمیان *ümölmayan*;
 ماملدن زیاده *mè'mülden-ziyädè*.
 Unloose, *v.a.* اچتمق *àchmak*, چوزمک
chözmeç; صالیورتمک *salivèrmeç*.
 Unluckily, *ad.* نه فائده *nè-fä'idè*,
 چه فائده *chì-fä'idè*.
 Unlucky, *a.* (man) بختسز *bäçhtsiz*,
 محس *bèd-bäçht*; (day) بد بخت
nähiss; (house, &c.) شامتلو *shä'ä-*
metli, مشوم *mèsh'üm*.
 Unman, *v.a.* چوجق کی اغلامق *chözük-*
-ghibi-àghlatmak; to be —ed, چوجق
 کی اغلامق *chözük-ghibi-àghlamak*,
 یورکی طیانا مامق *yürèghi-däyànnamak*,
 اغلییه جفی کلمک *àghlayajaghi-*
-ghèimeç.
 Unmanageable, *a.* ضبط اولنه مز *zäbt-òlu-*
namaz; (ship) دومن دکلمه مز *dümèn-*
-(dünémöz). [yäkishmöz.
 Unmanly, *a.* ارککه یاقتش مز *èrkègha-*
 Unmannered, Unmannerly, *a.* قبا *käba*,
 خویراط *khöyrät*.
 Unmarried, *a.* (man) بیکار *bìkyär* (*bèy-*
kyär), مجرد *èvli-dighil*, اولدکل *mü-*
jèrred; (woman) قوجهده کل *közada-*
-dighil (or اولمیان *òlmayan*); کیز *kiz*.

Unmerciful, *a.* مرحمتسز mērhāmetsiz ;
—ly, *ad.* فنا fēna.

Unmindful, *a.* دقتسز dikkātstiz, دقت
ایتمز dikkāt-ētmez, غافل ghāfil.

Unmingled, Unmixed, *a.* خالص khāliss,
صاف saf, صافی sāfi.

Unmoor, *v.a.* باش قیچ باغیرینی چوزمک
blāh-kīch-bāghāirīni-chōzmeq, یالکز
بر تیمور ایله بر اقمق yālīngīz - bīr-(dē-
mir)-īla-brākmek.

Unnatural, *a.* طبیعتک خلافی tābī“ātīng-
-khīlīfi. [bī-lūzūm.

Unnecessary, *a.* بیلزوم lūzūmsuz, لزومسز

Unnerve, *v.a.* ثباتنی اخلالā sēbātīni-
ikhīlāl-et.

Unnumbered, *a.* حسابسز hīssābsiz, لا
یعدولایحصا lā-yū“ādd-vé-lā-yūhsā.

Unobjectionable, *a.* اعتراض اولمه مز
ī“tīrāz-ōlūmāmēz.

Unoccupied, *a.* بوش bōsh, خالی khālī.

Unoffending, *a.* قباحتسز sūchsuz, صوجسز
kābāhatsiz, ضررسز zārarsiz.

Unopposed, *a.* بلا مانع mānī“aiz, بلا مانع
billā-mānī“in, بلا مخالفē billā-mūkhā-
lēfā. [sāhibi-mējhūl.

Unowned, *a.* صاحبسز sāhibsiz, صاحمی

Unpack, *v.a.* اچمق āchmaq ; سندقدن
sāndīkdān-chīkārmeq.

Unpaid, *a.* ویرلماش vērilmamīsh ;
ایلقسز mā“āhsiz, معاشسز (officer)

Unpalatable, *a.* آجی ājī. [āyīksiz.

Unparalleled, *a.* مثالسز mīssālsiz,
کورلماش ghyērulmamīsh,
اشیدلماش lshīdilmamīsh, نامسبوق
nā-mēssbūk.

Unpardonable, *a.* عفو اولنمز “āfv-ōlūn-
mēz, پک لایقسز pēk-lāyīksiz, پک
مناسبسز pēk-mūnāsāsebetsiz.

Unpaved, *a.* قالدیرمسز kāldīrīmsiz.

Unperceived, *ad.* کورل میهرک ghyērul-
mēyérek, دویولمه رزق dūyūlmēyarek.

Unpleasant, *a.* فنا fēnā, طاتسز tātsiz, بد
bēd, ناخوش kērīh, کریه kērīh ;
اویغونسز ōyghonsuz ; —ness, *a.*
اویغونسزلق ōyghonsuzlūk.

Unpolite, *a.* کبابا خویراط khōyṛāt.

Unpopular, *a.* مقبول و پسندیده
khālk-bēynīnde-makbūl-vē-
-pēssēndīdē-ōlmayan.

Unprecedented, *a.* امثالسز ēmsālsiz,
نامسبوق nā-mēssbūk.

Unprejudiced, *a.* (mind) سالم sālim ;
(person) منصف ghārazsiz, غرضسز
mūnaif.

Unpremeditated, *a.* لمن قصد lā“ān-
-klāssīn.

Unprepared, *a.* خبرسز khābārsiz ;
حاضر دکل hāzīr-dīkl.

Unpretending, *a.* محجوب māhjūb,
کندی حالنده kēndī-hālīnda.

Unprincipled, *a.* چاپقین chāpkīn,
ادبسز hāyāssiz, حیاسز “ārsiz, عارسز
ēdebsiz.

Unprofitable, *a.* فائدهسز fā“īdēssiz,
بوش فائدهسز fā“īdēdam-khālī,
بوش bōsh, نافله nāfilē, بیوده bīhūdē,
لاطائل lā-tā“īl.

Unquestionable, *a.* شبههسز shūbhēssiz,
محقق mūhakkāk ; —bly, *ad.* البته
ālbēttē, مطلقا mūtlakā.

Unreasonable, *a.* مناسبتر *münässébet-siz*; انصافسز *ināfsız*.
 Unremitting, *a.* لاينقطع *lā-yānkātı*“،
 اردى اراسى اولميان *ardı - ārassı - ðlmayan*.
 Unreserved, *a.* بلاکتم *bilā-kètmîn*.
 Unrevenged, *a.* (blood) هدر *hèdr*;
 انتقامسز *ıntikāmsız*.
 Unrewarded, *a.* مكافاتسز *mükāfātsız*.
 Unrighteous, *a.* (person) كناهكار *ghyū-nāhkāyār*; (act) كناه *ghyūnāh*.
 Unripe, *a.* خام *khām*, اولمامش *ðl-māmish*.
 Unrivalled, *a.* مثالسز *missālsız*, بيمثال
bīmisseāl, يكتا *yèktā*, بيهمتا *bihèmtā*.
 Unruly, *a.* زوربا *zūrba*, عاصى *‘āssī*,
 مستمر *mütémèrrid*. [emān-dīghāil].
 Unsafe, *s.* قورقور *kōrkulur*, دكل *āmīn dkl*.
 Unsaid, *a.* دينلمامش *dēnilmāmish*,
 سويلنلمامش *sūwēylmāmish*.
 Unsaleable, *a.* ساتلهمز *sātīlamāz*.
 Unsatisfactory, *a.* غير مرضى *ghāyri-mārzi*.
 Unsay, *v.a.* سوزندن دونمك *sūzundan-dōnmek*,
 انكارا *īnkārā-et*.
 Unscrew, *v.a.* اچمتق *āchmak*, ويدىسىنى
 اچمتق *vidēssini-āchmak*.
 Unscriptural, *a.* كتب سماويده نك مألنه *kyūtuba-sēmāviyyēning-mā-‘āline-mūghāyir*. [māhrunu-āchmak].
 Unseal, *v.a.* اچمتق *āchmak*, مهرينى اچمتق
 مهرينى اچمتق *āchmak*.
 Unseasonable, *a.* وقتسز *wākitsız*.
 Unseaworthy, *a.* دكر سفرينه غير صالح *dēngiz-sēfərīna-ghāyri-sālih*.
 Unseemly, *a.* چركين *chirkin*, ياقشمز
yāqshimāz, ياقشمسز *yāqshimāksız*.

Unseen, *a.* كورنميان *ghyārāmēyān*;
 كورلمامش *ghyārūlmāmish*; —, *ad.*
 كورلميهرك *ghyārūlméyērek*.
 Unsettle, *v.a.* قرارينى بوزوب مشوشا
kārārini-bōzup-mūshēvvēsh-et.
 Unsheath, *v.a.* چكمك *chēkmek*, سلا
sēll-et.
 Unship, *v.a.* چيقارمتق *chikārmek*,
 چيقارمتق يرندن *yērindān-chikārmek*.
 Unightly, *a.* چركين *chirkin*, بد *bēd*,
 ياقشمسز *yāqshimāksız*.
 Unskilful, *a.* عجمى *‘ājēmī*.
 Unslaked, *a.* (lime) سونمامش *sēn-māmish*;
 (thirst) كسلمامش *kēsilmāmish*. [fāsaid].
 Unsound, *a.* چوروك *chūruk*; فاسد
fāsīd.
 Unsown, *a.* اكلمامش *ēkilmāmish*,
 غير مزروع *ghāyri-mēzrū*“.
 Unsparing, *a.* بول بول *bōl-bōl*; —, *ly,*
ad. اسركميهرك *ēssirghēméyērek*.
 Unspeakable, *a.* تعبير اولنه مز *tā‘bīr-
 -ðlunamāz*. [sēbātsız].
 Unstable, *a.* قرارسز *kārārsız*, ثباتسز
thābātsız.
 Unsteady, *a.* اوينار *ōynār*; ساللانور
sāllānār; دتر *(tītr)*; (person)
 حوارد *hōwārda*, چاپقين *chāpkin*.
 Unsuccessful, *a.* (person) ايشنى
 بجزرمامش *īshini-bējzrāmāmish*,
 موفق اولمامش *mūwāffak-ðlāmā-mish*;
 (attempt) اويمامش *ōymāmish*.
 Unsuitable, *a.* ياقشمز *yāqshimāz*,
 اويماز *ōymāz*.
 Untaught, *a.* اوكر دلاماش *ōgkrēdlāmā-mish*;
 برشى اوكر ناماش *bīrshī-ōgkrēnmāmish*;
 اوكر ناماش *ōgkrēnmāmish*.

Untenable, *a.* (assertion) باطل *bāṭil*,
بوش *bōsh*; (position) محافظه‌سی
محال *mūhāfazassī-mūhāl*.
Untenanted, *a.* بوش *bōsh*.
Unthankful, *a.* شکر ایتمز *shùkr-ètmez*.
Unthankfulness, *s.* عدم شکر "ādemi-
shùkr.
Unthinking, *a.* دوشونمز *dūshunmāz*.
Unthought-of, *a.* دوشونلماش *dūshu-
nulmāsh*, خاطره‌خطر ایتماش
khāṭira-tākhāttur-ètmemāsh.
Untidy, *a.* هر شی می پیس و قارشق
hēr-shèy-mī-pīss-vē-kārīshīk.
Untie, *v.a.* چوزمک *chōzmeḵ*, اچمتی
āchmeḵ, حل *hāl-et*.
Until, *pr.* نه قدر *a-kādar*, نه دک *ēdek*,
or نه دق *ēdak*, نه دکین *ēdēgāin* (*or a-*).
Untimely, *a.* وقتسز *wāktīsīz*; — *end*,
وقتسز اولم *wāktīsīz-ūlum*, تلف *tēlef*,
Unto, *pr.* نه *ē*, *a.* [هلاک *hēlāk*.
Untold, *a.* سایلمامش *sāyilmāsh*;
افاده اولنماش *ifāde-ūlunmāsh*.
Untoward, *a.* چرکین *chirkin*, فنا *fīna*,
مناسبسز *mūnāsēbetsīz*.
Untried, *a.* دننلماش *dēnnilmāsh*.
Untrodden, *a.* ایاق باصمامش *āyak-bāss-
māsh*. [باطل *bāṭil*.
Untrue, *a.* یالن *yālān*, کاذب *kyāzīb*,
Untrustworthy, *a.* اعتماد اولنه مز *ī'ti-
mād-ūlunmāz*.
Untruth, *s.* یالن *yālān*, کذب *kizb*,
دروغ *dūrūgh*, بطلان *būtlān*.
Unusual, *a.* عادت دکل "ādet-dīgāl,
خلاف عادت *khilāfi-ādet*; — *ly, ad.*
سائر وقته نسبتله *sā'ir-wāqta-nisbētle*.

Unutterable, *a.* تعبير اولنه مز *tā'bir-
ūlunmāz*.
Unveil, *v.a. and s.* یاشماغنی چیقارمتی
yāshmaghīni-chīkārmet (*or* اچمتی
āchmeḵ). [ūlunmāz.
Unwarrantable, *a.* تجویز اولنمز *tējvīz-
ūnwārāntāble*.
Unwary, *a.* غافل *ghāfil*.
Unwell, *a.* مزاجسز *mēzājssīz*, کیفسز
kēyfsīz, خسته *khāssta*.
Unwholesome, *a.* (air) وخیم *wākhīm*,
(food) مضر *wākhāmetli*; و خامتلو
mūzūr.
Unwilling, *a.* رغبتسز *rāghbetsīz*, استکسز
isteksīz, کولکسز *ghyūngulsīz*; — *ly*,
ad. کره *kārhan*, مع الکره *mā'a-
l-kārāhē*, استمیه رت *istēmēyārek*,
چکنه رت *chēkinērek*; — *ness, s.*
عدم رغبت *ghyūngulsīzlnk*, کولکسز
"ādēmi-rāghbet.
Unworthy, *a.* (person) نااهل *nā-ēhl*,
لایقسز *lāyīqsīz*; (act) استیکسز
istihkāsīz.
Up, *a.* یوکسلمش *yūkselmāsh*; قاقمش
yūksēlmāsh; پایه چیقمش *pahāya-
chīkmāsh*; — *ad.* یوقاری *yūkāri*;
یوقاریه *yūkāriya*, یوقاریده *yūkārida*
(*yūkārdā*); یوقاری یه طوغری *yūkāriya-
dōghrū*; — *pr.* دن یوقاری *dān-
yūkāri*; — *int.* دی بقال *dē-bākl-
līm*! قاتی بقالم *kālk-bāklīm*; — *and*
down, اشاغی یوقاری *ashāghī-yūkāri*;
یوقش *yūqsh*, اوته بری *ātē-berī*; — *hill*,
یوقش *yūqsh*, کوچ *ghyūch*,
مشکل *mūshkil*, چتین *chētīn*; —
there! هی یوقارده *hēy-yūkārdā*, هی

- هېم وار يوقارده hëy-kim-vâr-yukarda ;
— with the helm ! اورمه òrsa !
- Upbraid, *v.a.* يوزينه اتمق yûzuna-âtmak.
- Uphold, *v.a.* تصحبا tûtmak, صحابتا sâhâbet-et, التراما iltizâm-et, ارقه او ârka-öl ; (a thesis) تصديق ادها iddi"â-et, تصديقا tâss-dîk-et.
- Upholsterer, *s.* يورغانجي yûrghanji, دوشمه جي dûshëmêji.
- Upland, *s.* يايلا yâyla, يايلاق yâylak.
- Uplift, *v.a.* يوقارى قالدومتى yûkâri-kaldîrmak.
- Upmost, *a.* الك يوقارى êng-yûkâri.
- Upon, *pr.* اوستنده ùsstuna, اوستنده ùsstunda ; اوزرينده ùzêrina, اوزرينده ùzêrinda.
- Upper, *a.* يوقاردهكى yûkârîki, يوقاردهكى yûkârdêki ; اوستدهكى ùsstêdêki, غلبه اوستندهكى ùsstundêki ; — hand, غلبه ghâlêbê, غالبتي ghâliblîk.
- Uppermost, *a.* الك يوقارىكى êng-yûkârîki, الك اوستدهكى êng-ùsstêdêki.
- Upright, *a.* قائم dögâru, قائم kâ'im ; (in morale) طوغرى dögâru, مستقيم mùsstakîm.
- Uproar, *s.* كورلدى ghyûruldû, حارلدى hârîldi, پاطرلدى pâtîrdi, ولوله vèlvélê.
- Upset, *v.a.* دويرمك dèvirmeq ; كىفنى kèyfini - bôzmaq ; —, *v.n.* دويرلمك dèvirilmek ; —, *a.* دويرلمش dèvirilmish ; كىفنى قاجمش kèyfi-kâchmish ; —, دويرلمه *s.* dèvirilmê.
- Upside-down, *ad.* التاوست alt-ùsst, زيروزبر zîr-u-zèbêr.
- Upstart, *s.* مجهول الاصل اولان نو رسیده mèjhûl-èl-âssl-òlan-nèv-rèssidê.
- Upwards, *ad.* يوقارى يه طوغرى yûkâriya-dögâru, يوقارى yûkâri ; (more) زياده
- Urchin, *s.* پىچ pich. [ziyâdê.
- Ureter, *s.* ممر البول mèmèrr-ùl-bèvl.
- Urge, *v.a.* ابراما ibrâm-et, الحاج ilhâh-et, صيقشدرمتى sîkishdîrmak ; (a plea) ايرادا irâd-et, درپيشا dèr-pîsh-et ; (a horse) سورمك sûrmek, سوقا
- Urgency, *s.* عجله "âjêlê. [sèvk-et.
- Urgent, *a.* مستعجل mùsstâ"jêl.
- Urine, *s.* سديك sidik, بول bèvl, كچوك كچوك kûchuk-sû ; —, *v.n.* ايشه مەك ishémek, صودومك sù-dâkmek, قشانمتى tèbèvvul-et ; (a horse) کاشانماک kâshanmak ; (a dog) سيمك sîmek.
- Us, *pro.* بزى bizi, بزه bizê, بزلى bizlêri, بزله bizlêra.
- Usage, *s.* قولانش kùllânish, استعمال issti"mâl ; (treatment) معاملة mù"â-mêlê ; (custom) عادت "âdet.
- Use, *s.* قولانما kùllânish, قولانما kùllânma, استعمال issti"mâl ; (benefit) فائده fâ'idê, منفعت mènfa"at ; —, *v.a.* قولانمتى kùllânmaq, استعمال issti"mâl-et ; (treat) معاملة mù"â-mêlê-et ; to be of —, ايشه يرامتى ishâ-yâramak, فائدهسى fâ'idéssi-òl, مشاهده اولنمتى fâ'idéssi-mùshâhédê-òlunmaq ; to be used to, الشقا alishîk-òl, الشمسا alishmish-òl ; to become — —, الشمتى alishmak ; to be used up, بتمك bitmek, بتمك dèkânmeq ; (a man) بتمك

bitmek, ایشی بتمک ishi-bitmek, بر
 خیری قالماتق bir-khàyyri-kàlmamak.
 Useful, *a.* فائدهسی isha-yàrar, ایشه یرار
 نافع fā'idéssi-vàr, فائدهلو fā'idéli, وار
 nâfî, مفید mùfid.
 Useless, *a.* برایشه یرامز bir-isha-yàramàz,
 نافلة fā'idéssiz, بوش bòsh, نافیله
 nâfilê.
 Usher, *s.* (school) خلیفه khālîfé (kâlfâ);
 (at a door) چاروش chàwush,
 محضر tëshrifâtji, مشیر mùshir;
 — in, *v.a.* ایچروکترمک ichèri-ghè-
 tirmek, ایچروکترمک ichèri-ghyè-
 turmek, احضارا dèlâlet-et, دلالت
 ihzâr-et.
 Usual, *a.* عادی "âdî, عادت اولان "âdet-
 òlan; —ly, *ad.* اکثریا èksèriyyâ.
 Usufruct, *s.* غله ghâlê.
 Usurer, *s.* فاحش معامله جی fâhish-
 -mù"âmélâji, غصب ghlâsb-et.
 Usurp, *v.a.* فضولی فصولی füzûli-zâbt-et,
 Usurpation, *s.* غصب ghlâsb.
 Usurper, *s.* غاصب ghâsib; فضولی
 اوله رق تخت پادشاهی یه جلوس
 فصولی ایدن غاصب تاج و نکین
 -òlarak - tâkhti - pâdishâhiyyé - jûlûs-
 -òden-ghâsibi-tâj-u-nighîn.
 Usury, *s.* ربا ribâ, فاحش معامله fâhish-
 -mù"âmélâ; فاحش معامله جیلک
 fâhish-mù"âmélâjilik.
 Utensil, *s.* خانه التی khâné-âlêti; —,
s. pl. چناق kâp-kâchak, قاب قچاق
 چوملک chànak-châmlek.
 Uterine, *a.* (brother or sister) لأم li-
 -ùmm, اناترفندن àna-tàrafenden.

Utility, *s.* فائده fā'idâ, نفع nêf',
 منفعت mênfâ"et.
 Utmost, *a.* اگ اوزاق èng-üzâk, صوک
 sòng, أقصى àksâ; نهایت درجه ده
 nihâyet - dèrêjêdê, اگ زیاد èng-
 ziyâdê, نهایت nihâyet, غایت
 ghâyet; اگ کلدیکی قدر èldan-
 -ghèldigki-kâdar, ممکن مرتبه mùm-
 kin-mèrtébé; —, *s.* اگ کلن èldan-
 -ghèlm; to the —, *ad.* نهایت
 ممکن مرتبه nihâyet-dèrêjêdê, درجه ده
 mùmkin-mèrtébé, غایتله ghâyètle.
 Utter, *v.a.* (pronounce) سویلکم sûwîy-
 lèmek, اغزه المق tèlâffuz - et; تلفظا
 اگچورمک (ooin, &c.) ègçurmak,
 گچورمک ghèchirmek, ویرمک vèrmek,
 گچورمکه ghèchirméghê-bâkmak; —, *a.*
 کامل kyâmîl, تام tâmm, کلی kyûllî.
 Utterly, *ad.* بتون بتون bitun - bitun,
 بسبتون biss - bitun, کاملاً kyâmîlan,
 بآکلیه kyûllîyyan, کلیاً kyûllîyyan,
 تماماً tâmmân, بآکلیه kyûllîyyân,
 بآکلیه kyûllîyyân, هروجهله hêr-vèjhla.
 Uttermost, *a.* اگ اوزاق èng-üzâk, أقصى
 àksâ; صوک sòng. [chuk-dil.
 Uvula, *s.* کچوک دل diljik, دلچمک kü-

V.

Vacancy, *s.* اجن یر bòsh-yâr, اجن یر
 àchik-yâr, محلول khâlî-yâr; محلول
 mâhlûl.
 Vacant, *a.* اجن bòsh, خالی khâlî, اجن
 àchik; محلول mâhlûl; — look,
 شاشقین باشقی shâshqîn-bâkshî.

Vacate, *v.a.* چیتتم براتمتی brākmak, چیتتم
chikmak, خالی براتمتی khālī-brākmak,
ترك ترک tærk-et.
Vacation, *s.* تعطیل وقتی tā "tāl-wakti.
Vaccinate, *v.a.* اشلاتمت āshlatmak,
اینک چیچکی ماده سیه اشلاتمت
inek-chichégħi-māddéssīla-āshlatmak.
Vaccination, *s.* اینک چیچکنک
اینک اشلانسی inek-chichégħinin-āshla-
nilmassi; تلقيم بقری tēlqīm-bākārī.
Vaccinator, *s.* اینک چیچکنی اشلايان
اینک inek-chichégħīni-āshlayan-
-hēkim.
Vaccine, Vaccine matter, *s.* اینک
چیچکنک جراحتی ماده سی
-chichégħinin-jērāhāti-māddéssi.
Vacillate, *v.n.* ترددā tērēddud-et.
Vacillation, *s.* تردد tērēddud.
Vacuum, *s.* خلای مطلق khālā,
خلای khālāyi-mūtlāk.
Vade-Mecum, *s.* مجمعه mējma "ā.
Vagabond, Vagrant, *s.* چاپقین chāpkīn,
کولخانای kyūlkhānī; در بدر dārbedār,
سرسری sarsēri; —, *a.* آواره āwārē.
Vague, *a.* غیر صحتی mūbhēm,
ghāyri-mūhākkāk.
Vain, *a.* مغرور māghrūr, خود پسند
khōd-pēssēnd; (futile) بوش bōsh,
دیبسز dibsīz, اصلی بوق āsli-yōk,
بیهودē bīhūdē; in —, vainly, *ad.* نافلة
nāfilē, اصلی بوقدن āsli-yōkdan.
Valance, *s.* سایبان sāybān, or سایوان
sāywan (sāywan), صاچاقī sāchak.
Vale, *s.* دره dērē.

Valerian, *s.* کدی اوتی kēdi-ōtu.
Valet, *s.* اوشاق ōshāk, خدمتکار khīd-
metkyār (hiz-), اغا āghā.
Valetudinarian, *s.* علیل کمسنه "ālīl-
-kimēssnē, علیل "ālīl, چوروك
chūrūk, دائماخته dā'imā-khāssa.
Valiant, *a.* یکیت yīghīt, جسور jēsūr,
مردانه mardānē, دلوار dilāvzr, بهادر
bahādīr, [tūtār, یار yār.
Valid, *a.* صالح sālih, صحیح sāhīh, طوتار
Valise, *s.* جانطه jānta.
Valley, *s.* دره dērē.
Valorous, *a.* یکیت yīghīt.
Valourously, *ad.* جسارت ایله jēsārēt-īla.
Valour, *s.* جسارت yīghītlik, مردانکی
jēsārēt, جرئت jūr'ēt, mardānēghī.
Valuable, *a.* قیمتلی zī-kimēt, قیمتلو
kimētlī; عزیز "āzīz, ایشه یارār
-yār.
Valuation, *s.* تخمین kēshf, تخمین
tākhmīn, تعیین قیمت tē'yīnī-kimēt,
بهاچمکلک pāhā-bīchmeklik.
Value, *s.* قیمت kīmēt, ذکر dēghzr,
بها pāhā; (moral) قدر kādr; —, *v.a.*
صایمت sāymak, اعتبارا i'tibār-et,
عزیز mū "tēbēr-tūtmak; معتبر طومتی
طومتی "āzīz-tūtmak; کشف kēshf-
-et, قیمت تقدیرا kīmēt-tākdīr-et,
بها تعیین pāhā-bīchmek, بها
pāhā-tā "yīn-et; تقدیرا tākdīr-et,
قدرینی بلمک kādrīnī-bīlmek.
Valve, *s.* تپاق kāpak, دل dil.
Vampire, *s.* وامپیر vāmpīr, جادی jādi.
Van, *s.* عربه "āraba; (of an army)

- مقدمة الجیش mukaddiméta-7-jèyah,
قرهغول kàraghòl.
- Vane, *s.* يلقوان yèlkowan, بادنما bād-
-nùmā.
- Vanish, *v.s.* غائب او ghā'ib-òl, كوزن
زائل او ghy'azdan-ghā'ib-òl, زائل
zā'il-òl.
- Vanity, *s.* غرور ghòrūr; (emptiness,
worthlessness) بوشلتى bòshluk,
ديبىزلىك dibisizlik.
- Vanquish, *v.s.* مغلوبا màghlòb-et,
التا àt-et, ينىمك yènmek.
- Vapour, *s.* بخار bòkhār, دومان dòmān.
- Variable, *a.* اطرادسىز ittirádsiz, قرارسز
kārársiz, ديگىش dirishir.
- Variance, *s.* اختلاف ikhtiláf; at —, *a.*
بوزشقى (persons) bòzshuk; (things)
بىرى بىرىنه اويىمز biri-birine-òymaz.
- Variation, *s.* اختلاف ikhtiláf, انحراف
inhiráf; تحول tèbèddul, تحول
tàhàvvul.
- Variogated, *a.* رنك رنك ránk-ránk,
كوناكون rànghyāránk, رنكارنك
ghyūnāghyūn.
- Variety, *s.* (sort) درلو (tùrlu), چىشيد
chèshid, نوع nèv"; (collection of dif-
ferent sorts) درلودرلو (tùrlu-tùrlu),
درلو (tùrlu), انواع درلو ènvā'i-(tùrlu);
(not sameness) ديگىشما dig'ishma,
تخلف tàkhàlluf.
- Various, *a.* (several) برقاچ bir-kàch,
چوق بىر چوق bir-chòk, چوق
chòk; (different) درلودرلو (tùrlu-
-tùrlu), مختلف mùkhtèlif, متنوع
mùtènèvvi", كوناكون ghyūnāghyūn.
- Varnish, *s.* روغن rùghàn; —, *v.s.*
روغن اورمتى rùghàn-wòrmek.
- Vary, *v.s.* تخلفا tàkhàlluf-et, شاشمتى
shàshmek, ديگىشما dig'ishmek;
—, *v.s.* تبديلا tèbdil-et, ديگىشما dig'ishmek.
- Vase, *s.* قاپ kàp. [dig'ishdirmek.
- Vassal, *s.* قول kùl; چاكر chàkär.
- Vassalage, *s.* قولتى kùlluk.
- Vast, *a.* بيوك biyuk, عظيم "azim;
چوق chòk, واقر wāfir, كلى kyūllī.
- Vastly, *ad.* چوق chòk.
- Vastness, *s.* بيوكلى biyukluk.
- Vat, *s.* بيوك تىكنه biyuk-tèkne, بيوك
بيوكلى biyuk-fichi.
- Vault, *s.* كمر kèmr; قبه kùbbè; (under
ground) بودرورم dòdròm; —, *v.s.*
اتلامى atlamak, صجرامى sèchramak.
- Vaunt, *s.* تفاخر tàfakhur, لاف làf,
اوكنمك èkmek; —, *v.s.* تفاخر
tàfakhur-et, تادىча tàdmàdh-et.
- Veal, *s.* دانه اتى dàna-èti.
- Veer, *v.s.* ديگىشما dig'ishmek,
موله mòla-et; —, *v.s.* موله
mòla-et.
- Vegetable, *a.* نباتى nèbàti; —, *s.* نبات
nèbät; (for food) سبزه sèbzè (pl.
سبزووات sèbzèwät, vulg. zèrzèwät),
قباقي yèshillik; —marrow, *s.* قباقي
kàbak; ساقز قباقي sākiz-kàbāghī.
- Vegetation, *s.* نشوونما neshv-u-nèmā;
نبت nèbt.
- Vegetate, *v.s.* يشامتى yèshamak.
- Vehemence, *s.* شدت shiddèt, حدت
hiddèt, سرتلىك sèrtlik, زور zòr.

Vehement, *a.* شديد shiddètli, شدتلو shèdìd, حدتلو hiddètli, حديد hàdìd, زورلو zòrlu, سرت sèrt.

Vehicle, *s.* وسيلة "àraba; (fig.) عربه wèssilè, واسطه wàssita.

Veil, *s.* (woman's) ياشماق yàshmak, نقاب nìkàb; (curtain) پرده pèrdé, ستر sìtr; (covering) اورتى àrtu; —, *v.a.* اورتمك àrtmek, ستره sètr-et; —, *v.n.* ياشماقلمق yàshmaklanmak.

Vein, *s.* طمره dàmar, عرق "àrk (*pl.* عروق "òruk), رك règh; —ed, طمرلو [dàmarli].

Vellum, *s.* ترشه tìrshè.

Velocity, *s.* سرعت sùr "àt, جز hìz.

Velvet, *s.* قطيفه (kàdìfè).

Venal, *a.* رشوتخور rishvet-yèr, رشوتش رishvetkhor, مرتشى mùrtèshi.

Venality, *s.* ارتشا irtishà.

Vend, *v.a.* فروختا sàltmak, صاتمق sàtmak, فروختا fùrkht-et, بيع bèy "et.

Veneer, *v.a.* قاپلامق kàplamak; —ed, *a.* قاپلامه kàplama.

Venerable, *a.* محترم mùhtérem; مبارک mùbàrek; (ancient) اسكى èsski, كارتديم kyàri-kàdìm.

Venerate, *v.a.* صايمق sàymak, رعايتا ri "àyet-et, حرمتا hùrmet-et.

Venereal disease, *s.* فرنكى firènghi, فرنكى علتى firènghi-"illèti.

Vengeance, *s.* زه أوج zè oj, انتقام intikàm.

Venison, *s.* كيك اتى ghèyik-èti, زهرلو zèhirli, قراجه اتى kàraja-èti.

Venom, *s.* زهر zèhir, سم sèmm; —ous,

Vent, *s.* نفس nèfess, هوا hòwà; (hole)

منفسلک nèfessalik, منفس mènèfess;

(of a gun) فاليه falya; to give — to one's feelings, قلبده اولاننى سربستجه اظهارا kàlbda-òlanini-sèrbèstje-izhàr-et. [mek.]

Ventilate, *v.a.* هواويرمك hàwà-vèr-

Ventilation, *s.* هواويرمك hàwà-vèrmeklik.

Venture, *v.n.* جسارتا jèssàret-et; قورقميوبكتمك kòrkmayup-ghitmek; —, *v.a.* تهلكه يه قومتق tèhlikèya - kòmak; بخته حواله à bhakhta-hòwàlé-et.

Venus, *s.* شعرجه حسن معبوده نك اسمى shì "rjé - husen - mà "bùdènin - issmi; زهره يلدزى zùhré-yıldizi; ناھيد nàhid.

Veracious, *a.* طوغرى dòghru.

Veracity, *s.* طوغرى سويليجيلىك dòghru-sùwèyléyijilik, صداقت sàdàkàt.

Verb, *s.* فعل fi "l; — active, معلوم فعل fi "li-mà "lüm; — passive, مجهول فعل fi "li-mèjhül; — neuter, or intransitive, فعل لازم fi "li-làzim, — transitive, فعل متعدى fi "li-mùta "àddi.

Verbal, *a.* (of a word) لفظى lãfzi; (of a verb) فعلى fi "li; (oral) شفاهى shifāhi, اغزدان aghzdan; —ly, ad. لفظاً lãfzan; شفاهاً shifāhan.

Verbatim, *ad.* لفظاً بلفظ lãfz-bé-lãfz, لفظاً lãfzan.

Verbena, *s.* مينا چيچكى minā-chichégli.

Verbiage, *s.* حشويات hãshviyyät.

Verbose, *a.* الفاظى جوق èlfāzi-chòk.

Verbosity, *s.* كثره الفاظ kèsareti-èlfāz;

Verdict, *s.* قرار kàràr. [اٹناب] itnāb.

Verdigris, *s.* زنگار zènghyār, زنگار
zhènghyār, باقرک یشل پاسی bākiring-
yèshil-pàssi.
Verdure, *s.* یشللک yèshillik; اوت òt
(grass) بیراقلر yàpraklar (leaves).
Verge, *s.* (brink) کنار kēnār, لب lèb;
(limit) سرحد sèr-hàdd, حدود hùdūd
(pl.); (vicinity) یقینلر yàkin, یقینلر
yàkinlar, قرب kùrb, جوار jiwār; —
on, *v.s.* چاتمق chātmaq, وارمق vār-
maq, یقینلاشمق yàkīnlaşmaq, یقینلاشمق
yàkīnlaşmaq, یقینلده وار yàkīnında-òl,
قربا kàrīb-òl, تقربا tàkàrīb-òl.
Verification, *s.* تحقیق tàhkik.
Verify, *v.a.* تصدیق tāsadik-et; to be
—fied (by examination), تحقیق اولنمق
tàhkik-òlunmaq; (by the event) تحقیق
tàhkik-et, صحیح جیقمنق sàhīh-
chākmak.
Verily, *ad.* واقعا wākī“ā, فی الحقیقه
fi-l-hāqīqa, عام الله “ālima-llāh.
Verjuice, *s.* قوروق kòruk; قوروق صوی
kòruk-süyü. [riyyē].
Vermicelli, *s.* شعریه shā“riyyé (shèh-
Vermin, *s.* (body or bed) کله بیره مقوله سی
kèhlé-piré-màkūléssi; (house or barn)
سجان سانصار مقوله سی sīchan-sānsār-
màkūléssi.
Vernacular tongue, *s.* انادلی āna-dīli,
چارشی دلی chàrshī-dīli, بیاغی لسان
bàyāghī-lisān.
Verse, *s.* (hemistich) فرد fārd; مصراع
mīsrā“; (couplet) بیت bèyt; (triplet)
رباعی mùsèllēs, (quatrain) مثلث
rübā“ī; &c. &c.; (poetry) شعر shī“r;

(of a chapter) آیت āyet, آیت کریمه
āyēti-kèrimé (only used in speaking
of the Kur‘an); بند bènd (paragraph).
Versed, *s.* عالم mā“līm, معلوماتلو mā“lū-
Versification, *s.* نظم nāzm. [mātlī.
Versify, *v.a.* نظم nāzm-et; —, *v.s.*
شعر یاپمق shī“r-yāpmak. [rīwāyet.
Version, *s.* ترجمه tējumé; روایت
Vertical, *a.* (perpendicular) عمودی
“āmūdi; (angle) رأسده اولان rē“sədə-
-òlan; (sun, &c.) سمت رأسده sèmti-
-rē“sədə; دیک یوقاریده dik-yùkārīde;
سمت رأسده اولان sèmti-rē“sədə-òlan.
Very, *ad.* پک pāk, چوق chòk, غایت
ghāyet; —, *s.* ذات zāt.
Vessel, *s.* (utensil) قاب kāb; (ship)
سفینه ghèmi, تکنه tēknē, عرق
sēfīnē; blood —, طمر dāmar, عرق
“ārk, رگ rēgh.
Vest, *s.* یلک yèlek. [nīshānē.
Vestige, *s.* اثر èsser, نشان nīshān,
Veteran, *s.* اسکی èsaki; (soldier)
عسکر اسکی “āsakr - èsakīasi;
—, *s. pl.* قدما kùdémā.
Veterinary, *a.* بیطاری bāytārī; —
surgeon, *s.* بیطار bāytār.
Vex, *v.a.* کوجندرمک ghyhājēndirmek,
قزدرمت کیزدیرمک kīzdīrmek; کوجه کتمک
ghyhājē-ghītmek.
Vial, *s.* شیشه shīshē.
Vibrate, *v.s.* ساللانمق sālānmak,
دتره مک or تتره مک òynamak; اوینامق
(titrémek); (a pendulum) رقصا
ràkss-et; (inner particles) حرکت
hàrèkèta-ghālmek.

Vice, *s.* شر *shèrr*, كناه *ghyùnāh*, مؤعمل *sù'i-*“*amxl*, سيئه *sèyyi'è*; عيب *‘āyb*, مؤ *sù'*, قبح *kùbh*; (in horses) خوي *khùy*, فنا خوي *fàna-khùy*, سقط *sàkat*; the —, *s. pl.* سيئات *mù‘āyyébāt*, معيئات *sèyyi'āt*; (a smith's vice) منكنه *mènghéné*; (locum tenens) وكيل *vèkil*, نائب *nā'ib*, قائم مقام *kā'im-mākām*; — admiral, پشاه پشاه *pātrūna-pāsha* (formerly بك *bègh*), — admiral of the fleet, بحريه فريقى *bāhriyyé-fèriki*.

Vicious, *a.* كوتى *kyùtu*, شرير *shèrīr*; (horse) سقط *sàkat*, يرامز *yàramz*, (defective) ناقص *nākiss*, فاسد *fāssid*, سقط *sàkat*, سقامتلو *sākāmètlī*.

Vicissitude, *s.* انقلاب *inkīlāb*; —s of fortune, انقلابات دهر *inkīlābāti-dèhr*.

Victim, *s.* (for sacrifice) قربان *kùrbān*; (of slaughter) مقتول *māktūl*; (of fraud) مغدور *māghdūr*; (of tyranny) گرفتار *ghiriftār*, مظلوم *māzlūm*; (in general) دوچار *dūchār*, مبتلا *mùb-Victor, s.* غالب *ghālib*. [tèlā, اسير *èssir*.

Victorious, *a.* غالب *ghālib*.

Victory, *s.* غلبه *ghàlébé*, نصرت *nùssrèt*.

Victual, —s, *s.* ييه جك *yèy'èjek*, طعام *tā'am*; —, *v. s.* ذخيره ترتيبا *zākhīrè - tèrtīb - et*; (a ship) قومانيه سنى المتق *kùmānyāssini-llmak*; قومانيه سنى ويرمك *kù-mānyāssini-vèrmek*.

Victualler, *s.* ييه جك نسنه صاتيچيسى *yèy'èjek-nèssnè-àltijissi*.

Vide, *v. a.* (Latin) مراجعت اولنه *mù-rāja'at-òluna*.

Videlicet, *c.* (Latin) يعنى *yà'nī*.

Vie with, چيشتمق *chikishmak*, يراشمق *yàrāshmak*.

View, *s.* نظارت *nāzārèt*; (picture) باتمق *rèssm* (*rèssim*); —, *v. a.* باقمق *bākmak*, معاينه *mù‘āyéné - et*; كورمك *ghyūrmek*.

Vigilance, *s.* كوز اچقلى *ghyūz-àchiklighi*, تيقظ *tèyākkuz*, تقيد *tākāyyud*.

Vigorous, *a.* قوتلو *kùvvètlī*, دنج *dinj*, صاغ *sāgh*, صاغلام *sāghlām*.

Vigour, *s.* قوت *kùvvèt*; (energy) غيرت *ghāyrèt*, اهتمام *ihitimām*.

Vile, *a.* (person) الچق *alchàk*, زديل *rèzil*, رسواى *rùssvāy*; (thing) پس مردار *mùrdār*.

Village, *s.* كوى *kyūy*, كند *kènd*, قرية *qiriyé*.

Villager, *s.* كويلو *kyūylū*. [kārīyyé.

Villain, *s.* خبيث *khābīss*, خنزير *khēnzīr*, بزونك *pèzèwènk*.

Villainy, *s.* خباثت *khābāssèt*.

Vindicate, *v. a.* حقنى تايد ا *hākkini-tè'yid-et*.

Vindication, *s.* تايد *tè'yid*. [duju.

Vindictive, *a.* كين كوديجى *kīn-ghyū-Vindictiveness, s.* انتقامه ميل *intikāmè-mèyl*.

Vine, *s.* (trained) اصمه *āssmè*; (pollard) باغ كتوكى *bāgh-kyūtugū*.

Vine-dresser, *s.* باغچى *bāghji*.

Vinegar, *s.* سرکه *sirké*.

Vineyard, *s.* باغ *bāgh*.

Vintage, *s.* باغ بوزومی bāgh-bòzūmū.

Vintner, *s.* میخانه جی mèy-khānjī.

Violate, *v. a.* بوزمتی bòzmat, اخلال ikhlāl-et, نقصا nàkss-et, هتك hèt-k-et; (women) زورلمتی zòrlamak; — one's chastity, هتك پردہ عفتا hèt-ki-pèrdè-i-“iffèt-et.

Violation, *s.* نقص nàkss; هتك hèt-k.

Violence, *s.* (strength) زور zòr, شدت shiddet; (in forcing) جبر زور zòr, جبر jèbr, عنف “unf, عنوت “ānvèt.

Violent, *a.* سرت sèrt, شدید shèdīd, شدتلو shiddètli.

Violet, *s.* بنفشه bènèshéh (mènèkshéh); —, *a.* مور mòr. [kèmanché.

Violin, *s.* کمان kèman, کمانچه kèmanché.

Violinist, *s.* کمانی kèmanī.

Viper, *s.* انکرت ènghérek.

Virgin, *s.* قیز kiz, قیز اوغلان قیز kiz-òghlan - kiz, باکره bākīrè; the Virgin, البتول el-Bètūl (said of the Virgin Mary and of Fātimé, daughter of Mūhammed).

Virginity, *s.* قیزلیق kizlik, بکر bīkr, بکارت bèkyārèt.

Virgo, *s.* سنبله sūnbulé.

Virility, *s.* ارککلیک èrkeklik.

Virtue, *s.* خیر khàyr, صلاح aḷlāh, فضیلت fāzīlèt (*pl.* فضائل fāzā'il), محمدت mähmédet (*pl.* محامد mähāmid).

Virtuous, *a.* اهل خیر əhli-khàyr, صالح sāliḥ; (woman) عفتماہب “āfīfè, عفتلو, عفتلو “esmètli, عفتلو “iffèt-mā-āb, اهل پردہ əhli-pèrdé.

Viscount, *s.* رتبه خامسه بکی rùtbé-i-khāmīssa-bègkī.

Visé, *a.* and *s.* ویزه vizé.

Visible, *a.* کورینور ghyàrunur, کوزکور ghyàzukyur, میدانده mèydānda, ظاهر zāhir, بدیدار bèdidār, بدید bedid.

Vision, *s.* (sight) بصر bāssar, دیدار dīdār; (dream) رؤیا rù'yā, دوش dūsh, عالم مثال “ālemi-missāl.

Visit, *s.* (of respect) زیارت ziyārèt; (friendly and prolonged) مسافرت müssāfirlik; (medical) ویزیت vizita;

(formal — on arrival) رسم خوش rəsm khōsh

امدی rəssmi-khōsh-āmédī; —, *v. a.* گتتمک ghītmeç, زیارتا ziyārèt-et,

زیارتنه گتتمک ziyārètina - ghītmeç;

گورشمکه گتتمک ghyàrshmekè ghītmeç; استسار خاطر گتتمک isstif-sāri-khātira - ghītmeç; (on arrival)

خوش کلدک دیمکه گتتمک khōsh - ghèlding - demégkè - ghītmeç;

(as a physician) ویزیتا vizita-et,

تحرریا bāknak; (search) آرامتی tārāmī - et, باتمی bākmak,

یوقلامتی yòklamak; — with, مازهارا mazhar-et; گهرتارا gheriftār-et,

دوچارا dūchār-et, مبتلا mùbtelā-et; to go on a —, مسافرتکه گتتمک müssāfirlikè-ghītmeç.

Visiter, *s.* مسافر müssāfir; —or, سیرجی sèyrci; ناظر nāzir.

Vital, *a.* وسیله حیات vessilè-i-hāyāt; (important) اهم èhèmm.

Vitality, *s.* حیات hāyāt.

Vitriol, *s.* زاج قبرس zāji-kībriss;

(blue) كوزطاشی ghyžz-tāshī; oil of
— زاج یاغی zāj-yāghī.
Vituperate, *v.a.* دشنام dūshnām-et.
Vituperation, *s.* دشنام dūshnām.
Vituperative, *a.* اغزی پیس āghzi-pīss.
Vivacious, *a.* نشاطو nishātlu.
Vivacity, *s.* نشاط nishāt.
Vivat, *inf.* (Latin) یا شاسون yāshasun.
Vocabulary, *s.* مختصر لغات کتابی
mūkhṭāssār-lūghāt-kitābī.
Vocation, *s.* مشغولیت mēsh-
ghūliyyēt; دعوت istī“dād, استعداد
dā“vēti-kālbiyyē.
Voice, *s.* سس sēs; صدا sādā, آواز
āwāz.
Void, *a.* بوش bōsh, خالی khālī, تهی
tēhī; باطل bāṭil, فاسد fāssid; —, *s.*
بوش bōsh-yār, خالی یار khālī-yār;
—, *v.a.* ابطال ibṭāl-et; (excrement)
تبول tēbēvvul-et, صجق sīchmak,
ایشمک ishēmek.
Volatile, *a.* اوچار ūchar, طیار tāyyār;
(in disposition) بردالده دورمز bir-dālda-
dūrmāz, متلون mūtélēvvin.
Volcano, *s.* ینارطاغ yānar-dāgh.
Volition, *s.* اختیار ikhtiyār, ارادē irādē.
Volley, *s.* یایلم yāyūlm.
Volume, *s.* بیوکلک biyukluk, حجم
hājim, قطعہ kit“ā, جرم jūrm; (of a
book) جلد jld. [mūfāssāl.
Voluminous, *a.* بیوک biyuk, مفصل
Voluntary, *a.* اختیاری ikhtiyārī.
Volunteer, *s.* کولکوعسکر ghyūngullu-
“āsskār.
Voluptuous, *a.* (person) حضانفسه مائل

hāzzi-nēfā-mā“il, اهل صفا ḥli-sāfā;
(thing) نفیس nēfīss.
Vomit, *s.* مقبی mūkāyyī;
(vomiting) قی kāyy, استفراغ istī-
frāgh; (thing ejected) قوصلن ماده
kūssulan-māddē; —, *v.n.* and *a.*
قوصمتی kūssmak, قی kāyy - et,
استفراغ istīfrāgh-et.
Voracious, *a.* پک اجقمش pēk-ājīq-
mīsh; چوقیر chōq-yēr.
Vortex, *s.* گردآب ghirdāb.
Votary, *s.* عابد “ābid, پرست pērēsst.
Vote, *s.* رأی rē“y; —, *v.n.* ویرمک
rē“y-vērnek.
Vouch, *v.n.* کفیل kēfīl-ōl.
Voucher, *s.* سند sēned. [in “ām-et.
Vouchsafe, *v.a.* احسان ihsān-et, انعام
Vow, *s.* (of sacrifice) نذر nēzr, ادان
ādak; (oath) یمین yēmin, اند
ānd; —, *v.a.* یمین یمین-et, اندایچمک
ānd-īchmek.
Vowel, *s.* حرکه hārēké. [سفر sēfār.
Voyage, *s.* دک سفری dēngiz-sēfārī,
Vulgar, *a.* قبا kāba; عیب “āyb; —,
s. عوام ناس “āwāmmī-nāss.
Vulgarity, *s.* قباتی kābalik. [kārtāl.
Vulture, *s.* اق بابا āk-bāba (?), قرتال

W.

Wad, *s.* صیقی sīkī; (of a cannon)
پالاسطروبه pālasstrūba.
Wadding, *s.* پاموق pāmuk (pāmbuk).
Wade, *v.n.* صوابچنده یوریمک sū-
-īchinda-yūrumek.

Wafer, *s.* مکتوب پولي mèkṭūb - pūlū ;
(cake) کاغد حلواسی kyāghid - hēl-
wāssi ; —, *v.a.* پول ایلہ یابشدرمتی
pūl - ills - yābshdirmak ; sacred —,
باداراق bādarak.

Waft, *v.a.* کوترمک ghyàturmek ;
کوترمک ghèturmek.

Wag, *s.* لطیفہ جی lātīfīji ; —, *v.a.*
صالانمتی sallamak ; —, *v.a.* سالانمتی
sallanmak.

Wage, Wages, *s.* کوندلک ghyūndelik,
ایلیک aylık ; یللیک yillik ; — war, *v.a.*
مہارہبہ mūhārebē-et, حربا harb-et,
مہارہبہ سہراجمتی sēfkr - āchmak,
مہارہبہ ادوتہ adāvēt-et,
مہارہبہ خصوصتہ khūssūmēt-et.

Wager, *s.* بحث bāhs ; —, *v.a.*
بحث bāhs-et, بحث طومتی bāhs-
-tūtmak, کومتی kōmak.

Waggon, *s.* یوک عربسی yūk-“arabassi,
عربہ arabā ; —er, عربسی arabaji.

Wagtail, *s.* قویوق صالان kbyruk-sallan.

Wailing, *s.* نالیہ nāliāh, فغان fighān.

Wain, *s.* عربہ arabā ; Charles's —,
دبب اکبر dābbi-ēkbēr.

Wainscot, *s.* دوغرامہ جی ایشی dōghra-
majī-ishi, دوغرامہ dōghrams.

Waist, *s.* بل bèl, میان miyān ; — band,
کمر kēmr, اوچقورلوق ùchkurluk ;
—coat, یلک yèlek.

Wait, *v.a.* بکلمک bèklmek ; (serve)
خدمتہ khidmet-et (hiz-) ; — on,
— upon, خدمتہ khidmet-et ; (for
orders, &c.) کلمک ghèlmek, اوگرامتہ
ōghramak.

Waiter, *s.* خدمتچی khidmetji ; (tray)
تپسی tèpai.

Wake (of a ship), *s.* دومنک صوبی
dūmāning - sūyū ; —, *v.a.* اوینمتی
ōyanmek ; —, *v.a.* اویناندرمتی ōyān-
dirmak. [-tayōkkiz.

Wakeful, *a.* متیقظ mū-
mūyān, اوینانمتی ōyanmak.

Wales, *s.* ولس ممالکی wēls-mēmālīki.

Walk, *s.* سیر sēyr, تفرج
tēferruj ; (path) یول yōl ; (pace)

أحوال ahwāl ; — of life, یوروش
yūruyush ; مراتب ahwālī - bēshārīyyē,
بشریہ mērātībi-bēshārīyyē ; —, *v.a.*

مشی mēshī, یوریمک yūrimak ;
مہاہی mēahy-et ; — about, کزیمک
ghèzmek ; — in, ایچروکیرمک ichèri-
-ghirmek ; ایچروکتیمک ichèri-
-ghitmek ; ایچروکلیمک ichèri-
-ghèlmek ; — off, *v.a.* کتمک

کوترمک ghyàturmek, دفع dēf-et ; — off
with, الوب کتمک alīp - ghitmek ;
کاپمتی kāpmak ; چالمک chālmak ;
— out, *v.a.* چیقمتی chīkmak, طیشاری
dīshāri-chīkmak ; —, *v.a.*

طیشاری دیشاری-گهتیرمک
dīshāri-ghèturmek, طیشاری کوترمک
dīshāri-ghyàturmek ; — the rounds,
کول کزیمک kōl-ghèzmek ; — up and down,
کزیمک ghèzinmek ; اشاغی یوقاری کزیمک
ashāghī-yūkāri-ghèzinmek.

حائط حیاط dīwār, جدار jidār,
هائت hā'it ; —, *v.a.* دیوارچویرمک
dīwār-chēvirmek (or چکیمک chēkmek).

Wallachia, *s.* افلاق vilāyēti.

حائط حیاط dīwār, جدار jidār,
هائت hā'it ; —, *v.a.* دیوارچویرمک
dīwār-chēvirmek (or چکیمک chēkmek).

Wallachia, *s.* افلاق vilāyēti.

Wallachian, *s.* انلاقو iflaklu.
 Wallet, *s.* توبره tobra, or توره tòrba,
 چانطه chànta. [būy.
 Wall-flower, *s.* صاری شیبوی sàri-shèb-
 Wallow, *v.n.* یوارلنمق yîwarlanmak.
 Walnut, *s.* جوز jèviz.
 Walrus, *s.* دکر ایغری dèngiz-âyghiri.
 Waltz, *s.* بر نوع رقص او یونی "i-
 -ràkss-òyunu; والس wàlas; —, *v.n.*
 مذکور رقص او یونی او یئتمق mèzkyūr-
 -ràkss-òyununu-dynamak.
 Wan, *a.* صاری sàri, بکزی اتمش bèngzi-
 -Atmish, بکزی قالماش bèngzi-
 -kàlmamish. [عصا "assā.
 Wand, *s.* چبوق chibùk, دینک dèynek,
 Wander, *v.n.* کز مک ghèzmek,
 طولاشمق dōlashmak.
 Wanderer, *s.* اواره āwārā.
 Wane, *v.n.* انقراض بولمق inkirāz-bōlmak.
 Want, *s.* حاجت hājet (*pl.* حاجات
 hājāt, and حوائج hāwā'ij), احتیاج
 ihtiyāj; (severe) ضرورت zārūrèt,
 لزوم sikkindī; (necessity)
 lüzüm; (absence) نقصان nõksān,
 "عدم" adēm; بولنماما bōlunmama,
 —, *v.n.* استمک isstèmek, آرامق
 آرامک آرامق; او اکسک òksik-òl; —, *v.n.*
 محتاج muhtāj-òl; to be —ed,
 لازم lāzim-òl, لزومی lüzümü-òl,
 اقتضای iktizā-et, اقتضایی iktizāssi-
 -òl, مقتضی mōktāzi-òl; —ing,
 اکسک òksik.
 Wanton, *a.* (playful and innocent) پک
 پک ساینجلی pèk-sāvinjli; قیدسز klydsiz;
 (wicked) گناه ghyūnāh; (shameless)

اچق مشرب àchik-mèshreb; —, *s.*
 فاحشه fāhishé, روسپی (drosspo).
 War, *s.* حرب hàrb, سفر sèfər, غوغا
 (kāvgha), جنگ jènk; —, *v.n.*
 حرب hàrb-et, محاربه mōhārebé-
 -et; عدوت "adāvèt-et, خصومت
 khūssūmèt-et; at war, *a.* محارب
 mōhārib, بوزشق bōzushuk.
 Warble, *v.a.* and *n.* اتمک àtmek.
 Ward, *s.* (of a town) محله mādallé;
 (of a hospital) قوغوش kōghush; (of
 a key) چنتک chèntik, کرتک
 kèrtik; (orphan) یتیم yètīm; — off,
v.a. صاوشدرمق sāvushdurmak.
 Warden, *s.* محافظ mōhāfiz.
 Wardrobe, *s.* البسه èlbissé,
 البسه موجوداتی èlbissé-mèvjūdāti;
 (closet) طولاب dōlap.
 Warehouse, *s.* مغازه māghaza.
 Wares, *s. pl.* امتعه èmta "à (*pl. of* متعه
 māt "à, a piece of goods).
 Warfare, *s.* حرب hàrb, معاملات حربیه
 mō "amélāti-hārblyyē.
 Warlike, *a.* حربی hārbī; — stores,
 مهمات حربیه mōhimāt-hārblyyē.
 Warm, *a.* سیجاق sijak, سیجاق
 sijak, کرم ghèrm, حار hār; ایلجق
 iljək; —, *v.a.* استمق isstèmak; —,
v.n. استمق issèmak. [-sijak.
 Warm-hearted, *a.* سیجاق یورکی yùrgēhi-
 Warmth, *s.* سیجاق sijak, سیجاق
 sijaklik, گرمیت ghèrmī, گرمیت
 ghèrmlyyèt, حرارت hārārèt.
 Warn, *v.a.* خبر ویرمک khābər-vèrmek,
 اخبارا ikhbār-et; اخطارا ikhtār-et.

Warning, *s.* خبر khābār, اخبار ikhbār, اخطار ikhtār.

War-office, *s.* حریه نظارتی قہوسی hār-biyyē-nāzārēti-kāpissī.

Warp, *s.* (of a tissue) ارغاج ārgḥāj, تار tār; (rope) پلامار pālamār; —, *v.n.* چارپالمک chārpālmak, اگلمک āghilmek; —, *v.a.* چارپلمسنہ سبب او chārpālmassina - sēbeb - ḥl; (a ship) چکمک chēkmek.

Warrant, *s.* فرمان بیوردی būyuruldū, فرمان fīrman; سند بہرات bērat; حجت ḥūjjēt; —, *v.a.* کفیل او kēfīl-ḥl, تکفلā tēkēful-et.

Warranted, *a.* صلاحیتلو ṣalāḥiyyētlī; قصور سز لغتہ کفالت ویرلمش; جائز jā'iz; کداس سز سز لگھنا - کفالت - ویرلمش kḏas sūrsizlighina - kēfālēt - vērilmish.

Warranty, *s.* کفالت kēfālēt.

Warrior, *s.* جنگی jēnkji, غازی ghāzī.

Wart, *s.* نصر nāssīr, طارق کوتی tāwuk-ghyētū.

Wary, *a.* بصیرتلو būyānīk, اویانتی ōyāntī, بلسیرتلی blāsīrētlī.

Wash, *s.* (cosmetic) صو sū; (of clothes) چماشیر یقنامسی chāmāshīr, چماشیر یقنامسی chāmāshīr - yīkanmassī; (mess for animals) چوربا chōrba; (of the sea) دالغہ لارک یورویوب چکلمسی dālgḥa-larīng-yūruyub-chēkilmassī; —, *v.a.* یقامتی yīkamak, تطہیرā tāthīr - et (t-h); —, *v.n.* یقنامتی yīkanmak; (for prayers) ابدست المتق ābdesst-almak; (for purification) غسلā ghūṣāl-et.

Washerwoman, *s.* چماشیر جی chāmāshīrjī;

—woman, *s.* چماشیر جی قاری chāmāshīrjī-kārī.

Wash-tub, *s.* چماشیر تگنہ سی chāmāshīr-tēknēssī.

Wasp, *s.* اشک اریسی āshak-ārissī.

Waste, *s.* تلف tēlef, اسراف issrāf; (wilderness) بیابان bēyābān; ویرانہ vīrānē; خالی ییر khālī-yār; —, *a.* بوش bōsh; خالی khālī; ویران vīrān, خراب khārāb; —, *v.a.* تلفā tēlef-et, اسرافā issrāf-et; —, lay —, خراب و بیابان khārāb - et, ویران vīrān - et; —, *v.n.* تلف او tēlef-ḥl; — away, اریوب کتمک ēriyup-ghītmek.

Watch, *s.* قول کول kōl, ترغول tārghōl; نوبت nūbēt; (time of) وارت vārda; (on board ship) تویں ساعتی tōyīn sā'at, ساعت sā'at; —, *v.a.* کوزلمک kōzlmek, باتمی bātmī, کوزتمک kōzētmek; —, *v.n.* اویومامتی ōyūmāmatī, تیقا اوزرہ دورمتی tēyākkuz-ūzērē-dōrmak; بکجیلک ā bēkjīlik-et, نوبت بکلمک nūbēt-bēklēmek, وارت بکلمک vārda-bēklēmek, وارت جیلک vārda-jīlik - et; —man, *s.* بکجی bēkji; وارت جی vārda-jī, دیدہ بان dīdēbān; — house, ساعتی کولت kōlluk; — maker, سارولہ sārōlah, سارولہ sārōlah.

Water, *s.* صو sū, ما mā, آب āb; (on stuffs) منویش mēnēvīsh (?), دالغہ dālgḥa; —, *v.a.* (a horse, &c.) سوارمتی sūwarmak; (a garden) سولمت sūlah-

mak; (stuffs) منویشا mènèvish-et (?),
 طالغه لئمتق dālghalatmak; —, *v.n.* (the
 mouth) صولنمتق sùlanmak, صولری اقمق
 sùlari-akmak; (the eyes, &c.) یشارمتق
 yāsharmak; (a ship) صوالمتق sù-almak;
 high —, مد mèdd; low —, جزر jèzr;
 fresh —, soft —, طاتلوسو tātli-
 -sù; salt —, طوزلوسو tūzlu-sù; sea —,
 اجی dèngiz-sùyu; hard —. اجی
 صویک λji-sù; — course, *s.* صویک
 مچرا sùyung-akdighi-yèr, اقديغی بر
 mèjra; صویولی sù-yòlu; — cresses,
s. صوترسی sù-tèrèssi; — fall, *s.*
 صولرینگ-ؤهدوغلای sùlaring-ühdughlā-
 -yèr, چغلايان chàghlayan; — gruel, *s.*
 یان چوربا yāwan-chòrba; — man, *s.*
 قارپوز kàyikji; — melon, *s.* قارپوز
 kàrpuz; — mill, صودکرمی sù-
 -dèghirmèni; — pipe, *s.* کونک
 kyùnk; (for smoking) نارکله nàrgihilé;
 — proof, *a.* صوکچمز sù-ghèchmàz;
 — spout, *s.* قصرغه kàssirgha (sàk-
 irgha); — tight, *a.* اقمز akmàz,
 سیزمز sèzmàz; — wheel, طولاب dōlab;
 چیشا chārk; to make —, صودوکمک
 chish-et, صودوکمک sù-dükmek,
 کچوک صودوکمک kùchuk-sù-dükmek,
 ایشه مک iahémek, تمول tèvèvvul-et;
 (a ship) صوايتمک sù-ètmek.

Watering-place, *s.* قدرت حمامی kù-
 drèt - hāmmāmi, قاپلوجه kàpljā,
 یالی کوی یالی ایلیجه ilija, بانیه banya;
 ساحل بر مهل sāhil-bir-
 -māhāl; — pot, قوغه kōghā.

Watery, *a.* صولو sūlu.

Wave, *s.* طالغه dālgha, موج mèvj; —,
v.a. صاللامق sàllamak; —, *v.n.* صاللانمق
 sàllanmak.

Waver, *v.n.* شبهه یه دوشمک shùbhéyè-
 -dùshmek, پوصله یی شاشرمتق pùsloyi-
 -shàshirmak, نباتی بوزلمق sèbāti-bò-
 -zulmak, تر ددا tètèddud-et, رکاکت
 ریکیاکت rēkyākèt-ghyāsstarmek.

Wavering, *a.* تر دددا tètèddudda.

Wavy, *a.* طالغولو dālghali.

Wax, *s.* شمع غسل bāl-mumū, بالمومی
 shēm“i-“assel, موم mūm; (of the
 ears) قولق کیری kùlak-kiri; —, *v.a.*
 بالمومی سورمک bāl-mūmū-sürmek;
 —, *v.n.* اولمق òlmak, کسلمک
 kèssilmek, لئمتق lènmek or
 lanmak (as a verbal termination); —
 candle, — light, بالمومی bāl-mumū;
 — taper, شمع shēm“à (shāmā).

Way, *s.* یول yòl, طریق tārīk, راه rāh;
 (manner) درلو (tùrlu) وجه wèjh,
 طرز tārız, صورت sūrèt, اسلوب ùsalüb;
 (custom) عادت “ādet, رسم rēssm;
 (behaviour) خوی khūy; (side) طرف
 tārāf; — in, قپو kàpi, کیره جک ییر
 ghirèjèk-yèr, مدخل mèdkhāl; —
 out, قپو kàpi, چیقہ جق ییر chikajak-
 -yèr, منخرج màkhrèj; — through,
 کچه جک ییر ghèchjèk-yèr, یول
 yòl, جادہ jādde, ممر mèmèrr;
 high —, جادہ jādde, طریق عام tārīki-
 -āmm; bye —, صاپه یول sàpa-yòl; by
 the —, یول اوستنده yòl-ùss-
 tunda, اثنای راهده èssnāyi-rāhda; ways
 and means, ایراد irād, واردات vāridāt.

Wayfarer, *s.* يولچى yòlju.
 Wayfaring, *s.* يولچىلىق yòljulik.
 Wayward, *a.* ترس tèrs.
 Waywardly, *ad.* ترس ترس teras-teras.
 Waywardness, *s.* ترسلىق tèrsalik.
 We, *pr.* بىز biz, بىزلىر bîzler.
 Weak, *a.* ضعيف zà'íf, قوتسىز kùvvetisiz;
 (in mind) عقلسىز "aklsiz; دلى dèli;
 متانتسىز mèntansiz; (in character) مراقلو mèràklu;
 متانتسىز mèntansiz, ثباتسىز sèbâtsiz, خفيف khâfif;
 — side, مراق mèràk.
 Weaken, *v.a.* ضعيفلەتتىم zà'iflatmak,
 قوتنى كەسمەك kùvvètini - kèsmek,
 خلل ضعيف بىرەتتىم zà'if-bràkmak, خالەل
 khàlel-vèrmek.
 Weakly, *a.* عليل "âlîl.
 Weakness, *s.* ضعف zà'f, ضعيفلىق
 zà'iflik; (of character) مراق mèràk,
 دىلىلىك dèlîlik.
 Wealth, *s.* زىنكىنلىك zènghinlik, مال
 māl, غنا ghinā, ثروت sèrvèt.
 Wealthy, *a.* زىنكىن zènghin, مالدار
 maldâr, غنى مۇتەمەننىل mütémènvîl,
 غەنى ghânî, صاحب ثروت sâhib-sèrvèt.
 Wean, *v.a.* سۇدەن كەسمەك sùddan-
 -kèsmek, كەسمەك kèsmek; واز
 vâz-ghèchirmek.
 Weapon, *s.* سلاح silâh (*pl.* اسلحة èsalihâ),
 الحرب al'èti-hàrb.
 Wear, *s.* ايبىرىش kùllânish; قوللاناش
 iprànish; اسكىش èskiyish; —, *v.a.*
 (as clothing) كىمەك ghîmek; (out)
 اسكىتمەك èskitmek, ايبىرىتمەك iprèt-
 mek; (away) يەمەك yèmek, اشندىرتىمەك
 àshindîrmek; —, *v.n.* (wall) طيانمىتى

dâyanmek; (not well) نىمامەتى
 dâyanmamak; — out, *v.s.* (clothes)
 اسكىتمەك èskitmek, (ropes, &c.)
 ايبىرىتمەك iprètme; (a person) يىرىمەك
 yòrmak; —, *v.n.* (clothes) كىمەك
 èskimek; (ropes, &c.) ايبىرىنمەك
 iprènmek; — — one's patience,
 صىرىنى دوكتەمەك sibrîni - dèkètme.
 متاندىرتىمەك usândîrmek; — away,
v.s. يەمەك yèmek, اشندىرتىمەك
 àshindîrmek; —, *v.n.* اشنىمەك
 àshînmek; (time) كەچمەك ghèchmek,
 مۇرۇر mürür-et; — on, (time) كەچمەك
 ghèchmek, مۇرۇر mürür-et; — off, *v.s.*
 بۆزمەك bözme, سىلمەك silmek; —, *v.n.*
 بۆزۈلمەك bözölmek, سىلىنمەك silinmek,
 ئۈندۈلمەك ghîtmek; (grief, &c.) كىتمەك
 kîtmek. [Adamin-jâni-sikîlîr.
 Wearsome, *a.* جانى سىقلىور
 Wary, *a.* يورغون yòrghon, يورلىمىش
 yòrlymush; —, *v.s.* يورمەك yòrmek;
 —, *v.n.* يورۇلمەك yòrölmek.
 Weasel, *s.* كىلىنچىك ghèlinjik (?),
 سانسار sânsâr (?).
 Weather, *s.* ھۈنك ھالى hâwâning-
 -hâli, ھۈا hâwâ; fine —, كۈزل ھۈا
 ghyüzèl-hâwâ; bad —, فەنا ھۈا fânâ-
 -hâwâ; rough —, سەرت ھۈا sèrt-hâwâ;
 mild —, مۇلايم ھۈا mùlâyim - hâwâ;
 —, *a.* رۇزگار طرىنى rûzghyâr-târâfi;
v.a. (a cape, &c.) كەچمەك ghèchmek;
 (a difficulty) كەچۈرمەك ghèchirmek;
 — cock, يىلقۈان yèlkowan, ئۇلداق
 fîrîldak, باد نەما bād nēmā; — gage,
 رۇزگار ۋەستى rûzghyâr-èstü.

- ✓ *Weave, v.a.* نسج دوقومتی dökumak, نسج nèssj-et. [nèssāj.]
- ✓ *Weaver, s.* نساج دوقویچی dökuyujı, نساج
- ✓ *Web, s.* نسج کوملاش kùmlash, نسج nèssj; — footed, قازایاقلو kàz-âyaklı.
- ✓ *Wed, v.a.* (take to wife) المتی almak, (accept as husband) تیزویج tèzèvvuj-et; (find a wife for) وارمتی vârmak; (find a husband for) اولندرمک evlëndirmek; (husband or wife) ویرمک vèrmek, کۆجیه ویرمک kòjyâ-vèrmek; (as a priest) تزویج تیزویج tèzvîj-et; — ed, a. (man) اولو evli; (woman) نیکاه نیکاه nikyâh-et; — ed, a. (man) اولو evli; (woman) نیکاه نیکاه nikyâh-et, نیکاه تحتنده nikyâh-tâhtında, منکوحه mènkyûha, کۆجیه kòjyâ.
- ✓ *Wedding, s.* (feast) ولیمه دؤگون dügün, ولیمه vèlimâ; (ceremony) عقد نیکاه akd-nikyâh.
- ✓ *Wedge, s.* قامه kama, چیوی chivi, سیل sîl.
- ✓ *Wedlock, s.* نیکاه nikyâh, ازدواج izdiwâj.
- ✓ *Wednesday, s.* چهارشنبه chihârahènbîh (chârahâmba), اربعا èrbâ'â.
- ✓ *Weed, s.* اوت ot, خیرسزوات khâyrsîz-ot; — s (widow's) ماتم matem - èl-bissâsi; —, v.a. خیرسز اولمق یولمق khâyrsîz-òtlarini-yòlmak; — out, v.a. سؤکمک sükmek, یولمق yòlmak.
- ✓ *Week, s.* هفته haftâ, أسبوع ussüb'; — day, بیانی کون bâyaghi-ghyûn, عادى کون 'âdi-ghyûn.
- ✓ *Weekly, s. and ad.* هفته بر haftâda-bîr.

- ✓ *Weep, v.a.* اغلامق aghlamak, کوز گوز ghyûz-yâshi-dükmek, یا شی دؤکمک
- ✓ *Weevil, s.* قورت kûrt. [بکای bükâyâ-et.]
- ✓ *Weigh, v.a.* طارتمق târtmak, وزن vèzn - et, چکمک chèkmek; (in mind) دوشونمک dûshunmek, مطالعه mùtâlâ'â - et; —, v.a. کلمک ghèlmek, چکمک chèkmek; — upon, کدر ویرمک kèdr-vèrmek, اضطراب ویرمک iztirâb-vèrmek; — anchor, المتی (demir)-almak, تیمور قالدیرمق (demir)-kaldîrmak.
- ✓ *Weight, s.* طارتنی târtı, وزن vèzn; اغرلق aghrîlîk, ثقلت şıklêt; (personal influence) نفون nûfûz, اعتبار tîbâr, خاطر khâtîr; (moral influence) تاثیر tî'âir, حکم hûkm.
- ✓ *Weighty, a.* اغر aghîr, ثقیل şakîl; (important) مهم mùhîmm, اهم èhèmm.
- ✓ *Welcome, int.* بیورک bdyurung, خوش کلدک bdyursunlar; خوش کلدک khòsh - ghèlding, صفا کلدک safâ-ghèlding; —, s. رسم خوش آمدی rèssemi - khòsh - âmédî; —, a. باعث مسرت bâ'issî - mèsèrrèt; —, v.a. خوش کلدک دیمک khòsh-ghèlding-dèmek, رسم خوش آمدی یی rèssemi-khòsh-âmédîyi-îjrâ-et; اجرا rèssemi-khòsh-âmédîyi-îjrâ-et; you are — (on arriving), ماشا لله mâ-shâ-'llâh! bdyurung! you have been — (on leaving), خوش کلدک صفا کلدک khòsh-ghèlding-safâ-ghèlding; you are — to it, الکز سزنگدر alingiz-sizing-dir.

Weld, *v.s.* قاينامتى *kāynamak*, ياشمى *yāpishmak*; —, *v.a.* قاينامتى *kāynatmak*.

Welfare, *s.* حال حسن *hūssnu-hāl*, رفاهيت *rēfāhiyyet*, رفاه *rēfāh*, ايولك *iyilik*, معادت حال *sā'ādēti-hāl*.

Well, *s.* قيو *or* قويى *kūyu*, چاه *chāh*, بئر *bīr*; —, *ad.* ايو *iyi*; —, *int.* ماشاالله *(āšerim)!* افرين *āferim!* اي *ēy!* يك ايو *pēk-iyi*, يك كوزل *pēk-ghyūzēl*, يك اعلا *pēk-ā'lā*; to be —, to become —, ايووا *iyi-ōl*; —, — up, — out, *v.s.* اتمى *ātkmak*, نبع *nēb'-et*; — and good, نه كوزل *nē-ghyūzēl*, نه *nē-ghyūzēl*.

Well-being, *s.* سعادت حال *sā'ādēt-hāl*.

Well-bred, *a.* تربيه لو *tērbīyyēli*.

Well-informed, *a.* معلوما تلو *mā'lūmātli*.

Well-known, *a.* مشهور *mēshhūr*.

Well-wisher, *s.* خير خواه *khāyr-khāh*.

Welsh, *a.* ولس مملكتى اها ليسندن *vēlls-mēmlékēti-āhālisindan*; —, *s.* ولس *vēlls-āhālisinin-* لسانى *lissāni*.

Wen, *s.* اور *ūr*. [-lissāni.

Wench, *s.* بيومش قيز *biyumush-kiz*, قارى *kāri*; فاحشه *fāhiša*.

West, *s.* باطى *bāti*, مغرب *māghārib*, لدوس غرب *ghārb*; south —, لودوس *lōdoss*; north —, قريل *kāra-yēl*; —ern, *a.* غربى *ghārbī*; —erly, غربى *ghārbī*; غربدى يانه *ghārbdan-yāna*; —ward, غربه *ghārbā-dōghāru*.

Wet, *s.* ياش *yāsh*; ياغمور *yāghmūr*; چامور *chāmūr*; —, *a.* ياش *yāsh*, اصلق *issalīk*, اصلانمش *issalānmīsh*, صوكسلمش *sū-kēsilmīsh*; (over head) ياغمورلو *yāghmūrlu*, ياغمورلو *yāghmūrlu*; (under foot) چامورلو *chāmūrlu*; —, *v.a.* اصلانمش *issalātmak*; —, to get —, *v.a.* اصلانمش *issalānmak*; — nurse, سودانا *sūdāna*, دايه *dāya*.

Wether, *s.* قوين *kōyun*.

Wetness, *s.* ياش *yāsh*.

Whack, *v.a.* اورمى *wōrmak*.

Whale, *s.* ابله بالغى *āda-bāligi*.

Whaler, *s.* شكارينه كيدن كمى *āda-bāligi-shikyārīna-ghīdēn-ghēmī*.

Wharf, *s.* اسكله *isskēlē*.

Wharfage, *s.* حقى اسكله *isskēlē-hākki*.

Wharfinger, *s.* اسكله و مخزن صاحى *isskēlē-vē-mākhzēn-sāhibi-ōlup-tūjjār*.

What? *pro.* نه *nē?* —! *int.* نه *nē!* (For the relative sense of *what*, see the Turkish Grammar.) [hēr-nē.

Whatever, Whatsoever, *pro.* نه *nē*, هر نه *hēr nē*.

Wheat, *s.* بوغداى *bōghday*, حنطة *hīnta*, كندم *ghēndum*.

Wheedle, *v.a.* اوخشايه رقى يالوارمق *ōkshayarak-yālvarmak*, ناز و ادا ايله *nāz-u-ēdā-īla-yālvarmak*, يالوارمق *nāz-u-ēdā-īla-yālvarmak*, جلودا *jilvē-et*.

Wheel, *s.* (carriage) تکرلك *tēkkēlēk*; (of machinery) چرخ *chārkḥ*; —, *v.a.* تکرلك اوستند *tēkkēlēk-ōstunda*, يورتمک *yūrtmek*.

yùrutmek ; گتورمك ghètirnek ;
 گوتورمك ghyùturnek ; —, *v.n.*
 اوته dönnek ; — about, *v.a.* اته
 اوته dönnek ; —
 اته-بیره-گوتورمك àté-bèri-ghyùturnek ; —,
v.n. دنوب طولاشمق dənup-dòlash-
 mak ; دنومك dönnek ; balance —,
 راقص چرخي ràkkâss-chârkhi ; fly —,
 پروانه pèrwânê ; turner's —, چرخ
 chàrk ; spinning —, چقرق chèkrîk ;
 — barrow, ال عربسي èl-‘‘arabassi.

Wheelwright, *s.* تکرلکچی tèkèrlîkji.

When ? *ad.* نه وقت nè-zâmân, نه زمان
 nè-wâkî ; —, *rel.* تچان kâchan (also
 see Grammar) ; —ever, —soever,
 هر نه وقت hër-nè-zâmân, هر نه زمان
 hër-nè-wâkî.

Whence ? *ad.* نهر دن nèrdân (nêrdân) ;
 —, *rel.* (see Grammar) ; —, *ad.* and
c. اشته بو imdi or امدى imdi,
 اشته بو ishta-bù-sèbebdân ; —soever,
ad. هر نهر دن hër-nèrdân.

Where ? *ad.* نهره nèréya ; نهره nèréda
 (nêrda) ; —, *rel.* (see Grammar) ;
 — about ? — abouts ? نهره nèré-
 léra ; نهره nèrérdâ ; —, *rel.* (see
 Grammar).

Whereas, *c.* چونکه chùnkê, chùnkî.

Wherefore, *ad.* نچون nichin ; —, *c.*
 امدى imdi. [نهره nèrdâ.

Wherever, *ad.* هر نهره nèrdâ, هر
 نهره nèréya.

Wherry, *s.* پياده قايغى piyâdê-kâyighî.

Whet, *s.* راقبجى ishtahâlik, راشهالتى
 ràkîjîk ; —, *v.a.* بيله مَك bilèmek.

Whether, *pro.* گنغى kânghi (hânghi) ;
 —, *ad.* مِي mi, mi.

Whey, *s.* ايران àyrân.

Which ? *pro.* گنغى kânghi (hânghi) ;
 —, *rel.* (see Grammar) ; —ever,
 —soever, *pro.* هر گنغى hër-kânghi.

Whiff, *s.* چمک nèfess, چمک chèkim,
 چکش chèkish.

While, Whilst, *ad.* ايکن iken ; ائناسندە
 èsnâssinda ; —, *rel.* (see Grammar) ;
 worth the —, دگر dèghêr ; not worth
 the —, دگمز dèghêmz.

Whim, *s.* مراق mèrâk.

Whip, *s.* قامچى kâmchi, قراچ kîrbâch,
 قامچيلمق tâzyânê ; —, *v.a.* قامچيلمق
 kâmchîlamak ; دوکمک dàghèmek ;
 (conquer) غالب او ghâlib-òl ; (into a
 froth) چالقامق châlqamak, كپوک
 kyâpuk - et ; — about, *v.n.* فرلامق
 fîrlamak, صچرامق sîchramak.

Whirl, *v.a.* چويرمك chèvirmek,
 دوندرمك dèndèrmek ; —, *v.n.*
 دنومك dònnek.

Whirlpool, *s.* كر داب ghîrdâb. [gha].

Whirlwind, *s.* قصرغه kâssîrgha (sâkir-
 Whiskers, *s. pl.* يىناقده اولان سقال
 iki-yânâkda-òlan-sâkal.

Whisky, *s.* راقى ràki.

Whisper, *s.* فسلدامه fîssîldama, فسلى
 fîssîldî ; —, *v.n.* فسلدامق fîssîlda-
 mak ; —, *v.a.* قولغنه سويلمك kùllâgha-
 -sùwèylèmek, يواش سويلمك yâwâsh-
 -sùwèylèmek.

Whistle, *s.* اصلق isslîk ; —, *v.n.* اصلق
 isslîk-châlmaq ; boatswain's
 —, دودوك dùduk.

Whit, *s.* از برشى âz-blr-shèy.

White, *a.* and *s.* ابيض *bèyîz*,
 ابيض *bèyîd* (*fem.* بيضى *bèyîzà*),
 سفيد *sèfid*, سفيد *sèpid*; — of an
 egg, يمرطه نك اقى *yimurtaning-aki*.
 Whitelead, *s.* اسويداج *àsstübèj*;
 White-livered, *a.* قورقات *kòrkak*. [*asvidāj*.]
 Whiten, *v.a.* اغارتمتى *aghartmak*;
 بياضلتمتى *bèyîzlatmak*; —, *v.s.*
 اغارتمتى *agharmak*; بياضلتمتى *bèyîz-*
Whiteness, s. بياضلىق *bèyîzlik*. [*lanmak*.]
 Whitesmith, *s.* چيلنگير *chilinghir*.
 Whitewash, *s.* بادانه *bàdana*; —, *v.a.*
 بادانه اورمتى *bàdana-et*, بادانه
 -وردتمتى *-wòrmak*.
 Whither? نرديه *nèrđya*; —, *rel.* (*see*
Grammar); —soever, مرزديه *hèr-*
 Whitlow, *s.* طولامه *dòlama*. [*-nèrđya*.]
 Whiz, *v.s.* وزلامتى *wizlamak*, وززواتمكى
wiz-wiz-àtmek.
 Who? *pro.* كيم *kim*; —, *rel.* (*see*
Grammar); —ever, —soever, هركيم
hèr-kim.
 Whole, *s.* (quantity) بتون *bitun*; (num-
 ber or quantity) هب *hèp*; —, *a.*
 قيرلماش *yèkpārè*, بتون *bitun*,
 كسلماش *kisilmamish* (not broken),
 كسلماش *kessilmamish* (not cut), &c. [*-ùzèrè*.]
 Wholesale, *ad.* كليت اوزره *kyùllyyèt-*
 Wholesome, *a.* خاصيتلو *khàssèyyètli*,
 شفالو *shifàli*.
 Wholly, *ad.* بتون بتون *bitun-bitun*, كلياً
kyùllyyan, بالكلية *bi-1-kyùllyyè*.
 Whore, *s.* روسپى *ròsspu* (*drosspo*),
 زنهارة لكدى *fāhishè*; —, *v.s.* زنهارة لكدى
 كزمتك *(zəmparalıklə)-ghèzmek*.

Whoso, —ever, *pro.* هركيم *hèr-kim*.
 Why? *ad.* نچون *nichin*; —, *c.* or *ia.*
 اونه *ò-nè*, بونه *bù-nè*.
 Wick, *s.* فتيل *fitil*.
 Wicked, *a.* (thing) كناه *ghyànāh*, ننا
fāna; — person, كناهكار *ghyànāh-*
kyār, اثم *āsim*, عاصى *‘āssī*.
 Wickedness, *s.* كناه *ghyànāh*, اثم *āsim*,
 فسق و فجور *fiask-*
-v-fājūr. [*baaket*, سپد *sèped*.]
 Wicker, *s.* سپدايشى *sèped-ishi*; —
 Wicket, *s.* كپى *kāpi*.
 Widdin, *s.* ويدن شهرى *vidin-shèhiri*.
 Wide, *a.* عريض *‘ariz*;
 (spacious) كنىش *ghènish*, واسع *wāsī*;
 (in fullness) بول *bòl*; far and —, *ad.*
 اطراف *ètrāf-u-èknāfa*, اطراف
 و اكناف *ètrāf-u-èknāfa*.
 Widow, *s.* ارمل *dùl-kāri*, ارمل *èrmèl*
 or ارمله *èrmèlé* (*pl.* ارامل *èràmil*),
 قارىسى اولمش ادم *bivè*;
 —er, قارىسى اولمش ادم *kārissi - èlmush - àdam*;
 —hood, ارمللك *èrmèllik*.
 Width, *s.* عرض *‘arz*, عرض *àn*. [*sàwurmak*.]
 Wield, *v.a.* قولانتمتى *kòllanmak*, ماورمتى
 Wife, *s.* قارى *kāri*, اهل *èhl*, بيت
 منكوحه *èhli-bèyt*, حليله *hālilè*,
 ارقه داش *mènkyūhè*, باجى *bājī*,
 ارقه داش *àrkədəsh*; حرم *hàrem*; husband's
 brother's —, ايلتى *èhti* or ايلتى *èhti*.
 Wild, Wilderness, *s.* بيابان *bèyābān*,
 قير *kir*, دشت *sāhrà*, صحرا *dèsht*.
 Wild, *a.* دشتى *yābānī*, بيابانى *dèshiti*;
 (mad) دلى *dèli*.
 Wile, *s.* دسيسه *dèssissè*.

Wilful, *a.* اختياري *kāssdī*, قصدي *kāssdī*, ikhtiyārī; (man) ترس *tērs*, معند *mū`ānnid*, عناد جي *`inādji*; —ly, *ad.* عمدأ *`āmdan*, قصدأ *kāssdan*; مخصوص *mākhsūss*.

Will, *s.* اختيار *ikhtiyār*, ارادۀ *irādē*; (testament) وصيتنامہ *wāssīyyèt-nāmē*; —, *v.a.* ارادۀ *irādē-et*; وصيتأ *wāssīyyèt-et*; free— (human) ارادۀ *irādē`i* - жүз`lyyē; (of God) جزئيه *irādē`i* - жүз`lyyē; (of God) ارادۀ *irādē`i* - kyōllyyē; —, *v. aux.* (see Grammar).

Willing, *a.* راضي *rāzī* كوكللو *ghyāng-ullu*; —ly, *ad.* باش اوستنه *bāsh-ūsstuna*, از دل و جان *ēz-dil-w-jān*.

Willow, *s.* سوکود *sūghūd*. [shēytān.

Wily, *a.* حيله کار *hīlēkyār*, شیطان

Wimble, *s.* مثقب *(mātkāb)*.

Win, *v.a.* and *n.* قرانمت *kāzanmak*.

Wince, *v.n.* چکنمک *chēkinmek*.

Winch, *s.* طولا ب *dōlāb*, چرخ *chārkh*.

Wind, *s.* روزگار *rūzghyār*, ريح *yēl*, ریح *rīh*, باد *bād*; هوا *hāwā*; fair —, ایروها *īyi-hāwā*, ایروزگار *īyi-rūzghyār*, مساعدروزگار *mūd-wāfīk-hāwā*, موافق هوا *māsā`id-rūzghyār*; foul —, ترس هوا *tērs-hāwā*, مخالفروزگار *mūkhālīf-rūzghyār*; high —, سرت هوا *sērt-hāwā*, صیقیروزگار *sīki-rūzghyār*; reigning —, prevailing —, اکثری اسان *ākshri-asān*, روزگار *ēkshri-ēssān-rūzghyār*.

Wind, *v.a.* صارمق *sārmak*, طولاشدرمق *dōlashdīrmak*; —, *v.n.* طولاشمق *dōlashmak*; — round, — about, *v.n.* صارلمق *sārlīmak*; طولاشمق *dōlash-*

mak; — up, *v.a.* (a watch, &c.) قومق *kūrmak*; (a string, &c.) طولامق *tōplamak*; (a discourse) ختمأ *khātm-et*.

Windfall, *s.* روزگارک دوشوردیغی *rūzghyāring-dūshurdaghu*, دوشوک *dūshuk*; (of fortune) کله پیر *kēlēpīr*, باد *bād* اورد *bād-āvērd*, باد اورد *bād-āvērdē*.

Winding-sheet, *s.* کفن *kēfen* (kēfin).

Window, *s.* پنجره *pēnjérē*; — blind, *s.* گونش پردۀ سی *ghyūnēsh-pārdēsi*.

Windpipe, *s.* غر تلاق *ghārtlāk*.

Windsail, *s.* مانیکه *mānika*. [-ūsstu.

Windward, *s.* روزگار اوستی *rūzghyār-*

Windy, *a.* روزگار لو *rūzghyārī*.

Wine, *s.* شراب *shārāb* (shārāp), بادۀ *bādē*; — merchant, *s.* شراب ساتان *shārāb-sātān* - bāzīrghyān; بازرگان *shārāb-sātān* - bāzīrghyān; — press, *s.* شراب باصقیسی *shārāb-bāsskīssi*.

Wing, *s.* تَناد *kānad*, جناح *jēnāh*, پر *pēr*; (of an army) قول *kōl*, جناح *jēnāh*; —, *v.a.* (a bird) قنادینی قیرمق *kānadīni-kīrmak*; — one's flight, اوچمتی *ūchmak*.

Wink, *s.* کوز اشارتی *ghyūz-ishāretī*; طرفۀ العین *tārfēti* - `l-`āyn; —, *v.n.* کوز قیپمتی *ghyūz-kīpmak*; — at, *v.n.* (a person) کوز ایله اشارتأ *ghyūz-ila-ishāret-et*; — (any impropriety) کوز قیپامتق *ghyūz-kāpmak*, کوز مزلتق *ghyūrmāmāzīk* - et, انقضاض عینأ *mūssāmāha-et*, ماسمه *īghmāzi* - `āyn-et.

Winnow, *v.a.* صاورمق *sāvurmak*.

Winter, *s.* زمستان *zimisstān*, شتا *shitā*, قیش *kīsh*;
zimisstān; —, *v.s.* قیشلتی *kīshla-*
mak; the depth of —, قره قیش *kārā-*
-kīsh, زمهریر *zēmherīr*, أربعین *erba‘īn*.

Wintry, *a.* قیشکی *kīsh-ghibi*.

Wipe, *s.* تکه *tēkmé* (fig.) سیش *silīsh*;
tēkmé (kick); —, — off, — out, *v.s.*
 سلمک *silmek*.

Wire, *s.* تل *tēl*; gold —, سرمه *sīrma*;
 silver —, کومش سرمه *ghyūmush-*
-sīrma; iron —, تیمورتل *(dēmir)-*
-tēl; copper —, باقرتل *bākir-tēl*;
 gold — drawer, سرمه کش *sīrma-kēsh*.

Wisdom, *s.* عقال *‘āqāl*, عقلوتی *‘aqlūtī*,
 حکمت *hikmēt*, (of an act) مناسبت
mūnāssebēt.

Wise, *a.* عاقل *‘āqāl*, عقلو *‘aqlū*,
 علم *‘ālim*, (all-knowing) علیم

Wisecre, *s.* بوداله *būdāla*. [‘āllām.

Wish, *s.* (for an event) آرزو *ārzu*;
 خواهش *khāhīsh*, عمل *‘emel*; (to do)
 مراد *mūrād*, مرام *mērām*; (for a
 thing) استک *īstek*; —, *v.s.* آرزو
ārzu-et, خواهش *khāhīsh-et*, عمل
‘emel-et; مراد *mūrād-et*, مرام
mērām-et; —, *v.s.* استمک *īstēmek*,
 استک *īstek-et*; آرزو *ārzu-et*,
 تبریک *tēbrīk*, آرزولمک *ārzulmak*; — joy,
 تبریک *tēbrīk-et*, تهنیه *tēhnīyyē-et*; I wish
 you —, کوزک آیدین *ghyāzung-*
āyđīn (may thy eyes be brightened),
 موبارک اولسون *mūbārek-ōlsūn* (may it
 be blessed to you).

Wit, *s.* (of mind) نکا *zēkyā*; (of a
 saying) لطافت *lātāfet*; (witty person)

ضیفه کو *hāzir-jéwāb* حاضر جواب
 لاتیفه-غیو *lātīfē-ghyū*; to —, یعنی *yā‘nī*.

Witch, *s.* بوکوجی قاری *bugūju-kārī*,
 سحر باز قاری *sihrbāz-kārī*; (old woman)
 قوجه قاری *kōja-kārī*; (knowing woman)
 پیغمبر *pēyghāmbēr*; (beautiful woman)
 دلبر *dīlbēr*, جلوه کار *jilwēkār*.

Witchcraft, *s.* بوکو *bugū*, or بویو
būyu, سحر *sihr*.

Witchery, *s.* جلوه *jilwē*, ناز *nāz*, ادا *‘adā*.

Witching, *a.* کوزل *ghyūzēl*, نازک *nāzik*,
 دلبر *dīlbēr*, جلوه کارانه *jilwēkārānē*.

With, *pr.* ایله *ila* (ilsn); مع *bi*,
 با *mā*; together —, ایله برابر *ila-bērābēr*,
 معاً *mā‘an*. [-bērābēr.

Withal, *ad.* بونک ایله برابر *būnun-ila-*

Withdraw, *v.s.* چکلمک *chēkilmek*,

ایرلمک *āyrlmek*, کتمک *ghītmek*;

—, *v.s.* کیرو المتی *ghērī-ālmak*;

قالدرمتی *chikārmak*;

کالدیرمک *kāldīrmak*.

Withdrawal, *s.* چکلمک *chēkilmeklik*.

Wither, *v.s.* قورومتی *sōlmak*,

کورومتی *kūrūmak*; —, *v.s.* قورومتی *kūrūtmak*.

Withhold, *v.a.* ویرمامک *vērmanek*,

طومتی *ālī-kōmak*, الیقومتی *tūtmak*.

Within, *pr.* ایچنده *ichinda*, داخنده

dākhilinda, درونده *dērūnunda*; —,

ad. ایچرده *ichērida* (*ichērdā*); (at

home) اوده *ēvda*; — reach, ایتشیر

تولق ایشیدر *ēl-yētīshir*; — ear-reach,

کله ایتشیر *kūlak-īshidir*; — range,

کورشون ایتشیر *ghyūllē-yētīshir*, کوروشون

kūrahun-yētīshir.

Without, *pr.* سز siz, siz, بی bi, بلا bilā; (outside of) طیشاریسندە dīshārissinda, خارچندە khārjinda, بیروندە birūnunda; —, *ad.* طیشاردە dīshārda, طشرودە tīshrada.

Withstand, *v.a.* and *n.* طیانمت dāyanmak, تحملأ tahammul-et.

Witness, *s.* (one present) كورن ghywān; اشیدن ishīdān; (at a trial) شاهد shāhid, کواه ghywāh; (testimony) شهادت shāhādet; —, *v.a.* کورمک ghywāmek, مشاهدهأ mūshāhādē-et; to bear —, شهادتأ shāhādet-et, شاهدأ shāhid-ōl; false —, (person) یلان شاهدی yālān-shāhidi, شاهدزور shāhidi-zūr; (testimony) شهادت زور shāhādeti-zūr, یلان yālān.

Wits, *s. pl.* عقل “akl; he has his wits about him, عقلی باشنده در “akli-blāshīndā-dir.

Wittol, *s.* دیوت pēzēwānk, پزونک pēzōnk, dēyyūss.

Witty, *a.* (person) تحاف سویلر tūhāf-sūwēylr, نکره لو nēkrēli; (saying) کوزل ghywāzēl, تحاف tūhāf.

Wive, *v.n.* تاهلأ evlēnmek, اولنمک olnmek, tē’ēhhul-et, قاریالمق kārī-ālmak.

Wizard, *s.* سحر باز sīhrbāz.

Wo! Woe! *int.* وای wāy, واه wāh, ایوا ēywāh, یازق yāzīk; —, *s.* بلا belā, کدر felākēt, درد dārd, کدر kēdr.

Woful, Woeful, *a.* کدرلو kēdrli, دردالود dārd-ālūd, دردناک dārdnāk.

Wolf, *s.* قورت کورت kōrt, کرک ghywūrh, زه ناب zē’b.

Wolfsbane, *s.* قورت بوغان kōrt-bōghan.

Woman, *s.* قاری kārī, عورت “āvret, قاری زن zēn, نسا nissā; —kind, قاری قسمی kārī-kāsmi, نسا طائفه tā’ifē’i-nissā.

Womanish, *a.* قاری کمی kārī-ghibi.

Womb, *s.* رحم دۆل یتاغی dōl-yātaghi, رāhm.

Wonder, *s.* (feeling) تعجب tā’ājjub, حیرت hāyret, وه vèlēh; (thing) عجیب شی “ājā’ib)-shēy, عجیبه “ājībē, غرائبه ghārībē, غرائبدن ghārā’ibdān; (miracle) معجزه mū’jizē; —, *v.n.* شاشمت shāshmak, قالمق kālmak, تعجبأ tā’ājjub-et, حیرتده mūtā’ājjib-ōl, متعجبأ حیرتده hāyretda - kālmak, حیران او hāyrān-ōl, متحیرأ mūtahāyir-ōl, وه کلمک vèlēh-ghēlmek.

Wonderful, Wondrous, *a.* عجیب “ājīb, عقلمدن ghārīb, غریب (‘ājā’ib), شاشله جق “akldān - khārīj, خارج shāshūlajak.

Wont, *s.* عادت “ādet; —ed, *a.* عادت معتاد “ādet - ēdilmish, ایدلمش mūtā’d.

Woo, *v.a.* عرض عشقأ “ārzi-’āshk-et.

Wood, *s.* (material) آغاچ āghāj; (of trees) اورمان ōrman; (for burning) اوطن ōdun, حطب hātāb.

Woodbine, *s.* بیان حانم الی yāban-hānim-ēli.

Woodcock, *s.* چولتق chōlluk.

Wood-cutter, *s.* بالطه جى *bàltəji*.
 Wooden, *a.* اغاج *əgəz*, اغاجدن *əgəz-dən*; (of timber) احشب *əhshəb*, احشاب *əhshəb*.
 Woodpecker, *s.* اغاج قاقان *əgəz-kəkan*.
 Woof, *s.* اتقى *ətqi*, پود *pūd*.
 Wool, *s.* يون *yùn* or يوك *yùg*, يياغى *yàpəgi*; goat's —, تفتك *tiftik*.
 Woollen, *a.* يون *yùn*, يوكدن *yùgdən*; —draper, چوقه جى *(chòhəji)*.
 Word, *s.* سوز *səz*, لفظ *ləfz*, لفظ لافز *ləfz*, كلمه *kəlmə*, كلام *kəlam*; —, *v.a.* تعبيرات قوللانمى *təbīrāt-kùllanmak*; — of mouth, شفاه *shifāh*, مشافهت *mùshāfəhət*; by — — —, شفاهاً *shifāhā*; — of God, كلام قديم *kəlamī-kədim* (applied to the Kùr'ān); high —, غوغا *(kəwgha)*, نيزاع *nizā*".
 Work, *s.* ايش *ish*, ايش كوچ *ish-ghyùch*; فعل *fi*"l, عمل *əməl*; —, *v.a.* ايشلمك *ishləmek*, ايشلیمك *ish-ləlmək*, چالشمق *chəlishmək*; (a machine) ايشلمك *ishləmek*; (in fermentation) قاينامق *kəynamak*, تخمرا *təkhəmmur-et*, قبارمق *kəbarmək*; (medicine) عمل وپرمك *əməl-vərmək*; —, *v.a.* (embroider) ايشلمك *ishləmek*; (any material) ايشلمك *ishləmek*; (a mine) ايشلتمك *ishlətmək*; (a person) ايشلتمك *ishlətmək*; يورمق *yòrmək*, باشنه ايش چيقارمق *bəshinə-ish-chìkərmək*; — up, (materials) ايشلمك *ishləmek*; خرجا *khərzj-et*,

قوللانمق *kùllanmak*; — one's self up into a passion, قوروب قيزمق *kùrtup-kizmək*, قوردنجه قيزمق *kùrdənkjə-kizmək*; — out, باشارمق *bəsharmək*, وجود *vəjüd*, بجرمك *bəjərmək*, كستورمك *vəjüda-ghərtirmek*; (a problem) حلا *həll-et*; — upon, تائيرا *tə'air-et*; (a person's feelings) مرحمت ايتدرمك *mərhəmet-ətdirmek*.

Workhouse, *s.* محله نك فقرا خانه سى *məhəllénin-fükərà-khānəssi*.

Workman, *s.* ايشجى *ishji*.

Workmanship, *s.* ايشچيلىك *ishjilik*; كار *kyār*.

Workshop, *s.* دكان *dükkyān* (*dùkkən*).

Workwoman, *s.* قارى ايشجى *ishji-kəri*.

World, *s.* عالم *‘ālm*; this —, دنيا *dünyā*; عالم دنيا *‘ālmī-dünyā*; the habitable —, ربع مسكون *rüb‘i-mèsakyün*; — (great quantity) دنيا قدر *dünyā-kədar*.

Worldly, *a.* دنياوى *dünyəvi*, خاكي *khāki*.

Worm, *s.* صوغلجان *sòghuljān*; (maggot)

طوكراياغى *kürt*; (of a gun) قورت *(dòmuz)-əyaghi*; (of a still) بورو *bòru*; (of a screw) تل *təl*, بورمه *bürmə*; — out, *v.a.* اكلتمق *əngləmak* (*ənnamak*); — one's self in

سوقلمق *sòkvlmak*; — one's self into one's favour, چاتمق *chətmək*; to try and . . . , ياتتمك *yətlətmək*; — eaten, قورت ييمش *kürt-yemish*.

Wormwood, *s.* پلبين *pəlin*.

Worry, *v.a.* (as a dog) سالدرمق *səldir-*

mak ; (tease) اذيت ويرمك òzlyyèt-
-vèrmek, راحتسزا rāhatsiz-et.
Worse, *a.* دهااشاغى dàhā-fāna, دهااشاغى
dāhā-āshāghī, بتر bètər, دهاابتر dàhā-
bètər ; — and worse, كتدكجه فنا
ghitdikja-fāna.
Worship, *s.* پرستش "ibādet, عبادت
pèressiah, طابنش tāpinish ; —, *v.a.*
طابنمق tāpinmak, عبادت "ibādet-
-et, پرستش pèressiah-et ; your —,
his —, ذات عطوفيلرى zāti-"òtūfīlāri ;
—ed, معبود mā"būd ; —er, عابد
"ābid (*pl.* عبد "ābédé).
Worst, *a.* الك فنا èng-fāna ; الك اشاغى
èng-āshāghī ; —, *v.a.* يئمك yènmek,
الك الت àlt-et.
Worsted, *s.* يوك ابلكى yùng-lpīghī ; —
stockings, يوك جوراب yùng-chòrab.
Worth, *s.* and *a.* دگر dèghər ; —, *s.*
قدر kadr, قيمت kimet ; to be —,
دگمك dèghəmek, ايتمك ètmek ;
—less, *a.* بر اچمه تى bir-ākchālīk, بر
اچمه ايتمز bir-ākcha-ètməz.
Worthy, *a.* دگرو dèghərli ; — (of)
لايق shāyān, شايسته shāyèssta, شايان
lāyik, جسيان jùsabān.
Wound, *s.* ياره yāra, جرح jùrh, جرحه
jùrha ; —, *v.a.* ياره لمت yàralamak,
ياره yāra-et, جرح jùrh-et.
Wrangle, *v.n.* غوغا (kāvgha)-et, نزاع
nizā"-et, منازعه mùnāza"a-et.
Wrap, *v.a.* صارمق sarmak ; — round,
v.a. طولاشدمق dōlashdirmak, صارمق
sarmak ; —, *v.n.* صارلمق sàrlmak,
طولاشمق dōlashmak ; — up, *v.a.*

اورتمق sarmak, اورتمك irtmek ; —,
v.n. صارلمق sàrlmak, اورتمك irtun-
mek.
Wrapper, *s.* اورتى ùrtu.
Wrath, *s.* دارغينلىق dārghīnlīk, اويكه
(òfké), غضب ghāzab.
Wreak, *v.a.* اجرا ijra-et.
Wreath, *s.* چيچك باغى chīchek-bāghī,
اوريسى yāprāk-bāghī (*or* اوريسى باغى
Wreathe, *v.a.* اورمك ərmeck. [russu].
Wreck, *s.* دوکندى bāktyyē, بقيه
dākyundu, خرابه khārābē, ويرانه
vīrānē ; —, *v.a.* قضايه اوغرامق
kzāya-òghramak ; to be —ed,
قضايه اوغرامق kzāya-òghramak, قضا
كzāya-zèdē-òl ; —ed, قضايه
اوغرامش kzāya-òghramish, قزاز
kzāzèdē.
Wren, *s.* بوقلوجه بلبل bōklujā-būlbul.
Wrench, *s.* بورقش bürkvush, زورلايش
zòrlayish ; —, *v.a.* (a joint) بورقتمق
bürkvutmak ; (open) زورلامق zòrlamak.
Wrest, *v.a.* زورايله المت zòr-ila-ālmak,
سوكوب المت sūkyup-ālmak.
Wrestle, *v.a.* كورشمك ghyùreshmek,
كولشمك ghyùleshmek.
Wrestler, *s.* پهوان pèhliwān.
Wrestling, *s.* كولشمه ghyùleshma.
Wretch, *s.* خبيث khābiss ; (poor)
زوالو bīchārē, زوالو zāwāllī.
Wretched, *a.* فنا حالده fāna - hālda,
پريشان pèrishān, پزمرده pèzhmürdē ;
(in mind) پريشان خاطر pèrishāni-
khātīr.
Wring, *v.a.* صيقمق sīkmak ; بومق

- bürmək ; — off, بوکه بوکه قوپارمق, بۆکه-بۆکه-kòpàrmək.
- Wrinkle, *s.* بورشق bürushuk ; —, *v.s.*
بورشمق bürushmək ; —, *v.a.*
بورشدرمق bürushdurmək ; —led, *a.*
بورشاق bürushuk ; بورشقلو bür-
Wrist, *s.* بلك bilék. [shuklu.
- Wristband, *s.* يك yèng.
- Write, *v.a.* يازمق yàzmək, تحريرا
tàhrir-et, تسطيرا tènmiş-et,
تستير-et ; — down, قيدا kàyd-et ;
فبطا zàbt-et ; —, *v.s.* يازى يازمق
yàzi-yàzmək.
- Writer, *s.* (author) مصنف mùssànnif,
مؤلف mù'èllif ; (penman) خطاط
khàttât ; (clerk) يازجى yàzjî,
كاتب kyätib ; (of a letter)
محرر الحروف mùhàrriru-'l-hüruf.
- Writhe, *v.s.* قيورلمق kivrilmək, پیچو
پیحو pich-u-tāb-et.
- Writing, *s.* يازى yàzi ; hand—, يازى
yàzi, خط khàtt ; —, *s. pl.* محررات
mùhàrrérât ; كاغذلر kyāghidlr.
- Written, *a.* يازيلو yàzilî ; يازلمش yàzil-
miş ; مسطور mèktüb, مكتوب
mèstür, محرر mùhàrrır, مقيد mù-
kàyyed.
- Wrong, *a.* (erroneous) يانگلیش yàngilish
(yāniash) ; (bad) فنا fāna ; —, *s.*
ظلم ghàdr, غدر ghàdr, حقسزلىق
zùlm ; —, *v.a.* حقسزلىق hākksizlik-
-et, غدرا ghàdr-et, ظلم zùlm-et ; —
side, ترس tàrss, طرفى tàrss-
-tàrfi ; — side outwards, — side up,
ترس tàrss.
- Wrongful, *a.* —ly, *ad.* ناحقیره nā-
-hāk-k-yèra.
- Wroth, *a.* دارغین dàrgħin.
- Wrought, *a.* ایشلمه ishlemé, بۆکه
dàghmé.
- Wry, *a.* چاريتق chàrpäk.
- Y.
- Yacht, *s.* سيركميسى sèyr-ghèmissi.
- Yankee, *s.* امريقان آدمى àmèrikān-
-lādami.
- Yard, *s.* (measure) ياردè yàrdè, ارشون
àrahin ; (of a house) حولى hàvli ;
(of a ship) سرن sèren ; (of a horse)
سرن sik, ذكر zèkar ; — arm, سرن
sèren-tjv.
- Yarn, *s.* ايلك iplik, تل təl ; (fig.) مصال
māssal.
- Yawn, *v.s.* اسنمك èssnèmek.
- Ye, *pro.* سز siz, سزلىر sizlkr.
- Yea, *ad.* بلى bèli, اوت èvət, نعم nā“m.
- Year, *s.* ييل or يل yil, سنه sènè, سال
sāl.
- Yearling, *s.* برسنه لك bìr-sènèlik.
- Yearly, *a.* and *ad.* سنوی sènèvî, يلدە بر
yilda-bir.
- Yearn, *v.s.* اشتياق چكمك ishtiyāk-
-chèkmek, ارزولمق àrzulmæk.
- Yeast, *s.* اريه صويى مايه سى àrpa-sùtv-
-màyzasi.
- Yell, *s.* حيقرش hàykirish ; —, *v.s.*
حيقرمق hàykirmək.
- Yellow, *a.* صارى sàri, اصفر asfèr, زر

zèrd, زرد zèrdé; —s, s. pl. ساریلی ساریلک.
 Yellow-fever, s. حما ساری sàri-hùmmà.
 Yelp, v.s. باغرمق bàghirmak.
 Yeoman, s. آغا ġghā.
 Yes, ad. بلی bèli, اوت èvət.
 Yesterday, s. دون dùn, دونکی کون dùnku-ghyùn.
 Yesternight, s. دون کیچە dùn-ghèyǝé.
 Yet, ad. دها dàhā; (still) حالا hālā; (again) ینه yiné (ghèns); not —, دها hènuz (hènz); more —, دها dàhā; —, c. ولكن và-lākin, اما àmmā, ینه yiné (ghèné).
 Yew, s. بورصق اغاجی børsuk-ğghajǝ (?).
 Yield, s. محصول mãhsül; —, v.a. (give) حاصل ویرمک hāssil-et; (give up) تسلیم tēsslīm-et; —, v.s. تسلیم أو tēsslīm-əl.
 Yoke, s. بویوندروغ bõyundurugh; (pair) چفت chift; —, v.a. قوشمق kòshmak. [-sàrissi.
 Yolk, s. یمورطه نك ساریسی yimurthaneing-
 Yon, Yonder, a. شورادە کی shùradéki; yonder, ad. شورا shùra, اوراسی shùrassi, اورا òra, اوراسی òrassi; اورایه shùraya, شورایه òraya; اورادە shùrada, شورادە òrada.
 Yore, s. ایام اسکی زمان èaski-zāmān, ایام ماضی èyyāmi-māzi.
 You, pro. سز siz, سزله sızler; سزی sizi, سزله سزله sızé, سزله سزله sızléra.
 Young, a. کنج ghènj; —, — one, s. یاورى yāvri; —er, کچوک kùchuk;

—est, اک کچوک èng-kùchuk; —ish, کنجە ghènǝja.
 Youngster, s. دلیقانلو dèlikànli, جوان jiwān, شاب shābb.
 Your, pro. a. کز ngiz, ingiz; سزک sizing, سزله سزله sızlèring.
 Yours, pro. سزک sizing, سزله سزله sızlèring; سزله سزله sızlèringki, سزله سزله sızlèringki.
 Yourself, pro. کندیکز kèndingiz; —ives, کندیلریکز kèndilèr-ingiz.
 Youth, s. جوانلی گنجلیک ghènjlik, جوانلی jiwānlık, شابات shèbābèt; (lad) اوغلان òghlan, دلیقانلو dèlikànli, شاب jiwān, شاب shābb.
 Youthful, a. کنج ghènj.
 Z.
 Zeal, s. حمیت ghàyret, غیرت ghàyret; (blind) تعصب tà"l-àssıv.
 Zealot, s. متعصب کمنه mùta"l-àssıb-kimèssné.
 Zealous, a. غیرتو ghàyretli, غیرتو ghàyūr.
 Zealousness, s. غیرت ghàyret.
 Zebra, s. یبان اشکی yāban-èshèghki.
 Zenith, s. سمت رأس sèmti-rè'ss.
 Zephyr, s. بادصبا bādi-sābā.
 Zero, s. صفر sıfr.
 Zigzag (of trenches) صچان یولی sıchan-yòlu.
 Zinc, s. توتیا tütıya.

Zodiac, *s.* منطقة البروج mintakatu-^l-
-bùrūj (māntik —).

Zone, *s.* قوشاق kūshāq, كمر kēmr; (geographical) منطقة mintaka (mān-
tika); torrid —, منطقة حارة (mān-
tika'i)-hārré; temperate —, منطقة معتدلة (māntika'i)-mù"tèdilé; frigid

—, منطقة متجمدة (māntika'i)-
-mùnjèmidé.

Zoography, Zoology, *s.* علم بحث حيوانات "lmi - bāhssi - hāy -
wānāt.

Zoological, *s.* حيواناته متعلق hay-
wānāta-mùta"āllik.

REDHOUSE'S DICTIONARY.

PART II.—TURKISH AND ENGLISH.

N.B.—The form of the aorist indicative, which is the same as that of the aorist active participle, of every Turkish simple verb, is given in parenthesis immediately after the verb itself, for the reason that it is not subject to any definite rule, easy of enunciation. The *a*, *p*, or *t*, after each word, denotes it to be of either Arabic, Persian, or purely Turkish origin. All the verbs are Turkish.

ا̇ òlif. First letter of the Turkish alphabet. In chronograms and astronomical tables it has the value of 1. Pronounced as *â*, it is a Turkish interjectional affix of affirmation, something of the value of our English *do* in affirmations. It is also a Persian vocative affix, often employed in poetry. It is, further, placed between a repetition of a word, in the sense of *and* or *with*. In the dates of letters, when following one of the characters ز *zèl*, ر *rè*, or ج *jim*, as را, جا, it indicates the first of the couple in three couples of months with the same name, and those characters alone, without the ا̇, indicate the second month in each couple (see را, نا, and جا).

آب *âb*, *s. p.* Water; juice; lustre; honour, spotlessness; temper (of steel); —, *s. a.* A father, master, possessor. Used in the composition of Arabic words, altering its termination according to its case, having أبو *abû* in the nominative, آبا *âba* in the accusative, and آبي *âbi* in the other cases; as, آبوبكر *Abubeker*.

آبا *âbâ*, *in* آبا عن جد *âbâ—"an-jèddin*, *ad. a.* From father to son (*lit.* through the father from the grand-father), hereditarily.

آبا *âbâ*, *s. pl. a.* (of أبو *èbu*) Fathers; ancestors, forefathers.

آبا *îbâ*, *s. a.* Refusal, rejection, abstaining; ا̇—, —*st. v.m.* To refuse, reject, abstain from.

آباد *âbâd*, *s. pl. a.* (of آبد *èbed*)

Eternities; —, *a. p.* Cultivated; peopled; populous; flourishing; —, *s. p.* City, town, place of residence.

آبادان *ābādān*, *a. p.* Cultivated; peopled; populous.

[Devils.

آبالىس *ēbālīs*, *s. pl. a.* (of ابليس *ablīs*)

آبانمق *ābanmak* (*aor.* آبانور *ābanūr*),

v.n. To lean forward over another.

آبتدا *ibtidā* (*ip-*), *s. a.* Beginning, commencement; —, *ad. t.* First, in the first place.

آبتدار *ibtidār*, *s. a.* Setting about any work; |—, —*et, v.n.* To set about, begin.

آبتسام *ibtissām*, *s. a.* Smiling, smile; |—, —*et, v.n.* To smile.

آبتلا *ibtilā*, *s. a.* The being subject or addicted to anything wrong or unpleasant. [cheerfulness.

آبتهاج *ibtihāj*, *s. a.* Hilarity, joy,

آبتجد *ēbjūd*, *s. a.* The alphabet in its old arrangement, conformable to the order in which the letters are placed in the Hebrew alphabet, with some additions at the end. It is this order which gives the numerical value to the letters, and very useful to be known. This system of notation is called آبتجد حسابى *ēbjūd - hisābī*.

The order, mode of reading, and values of the letters are as follows:—

آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ

آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ

آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ

The letters may be arranged regularly or irregularly; they have always the same value, and the addition of the several values gives the value of the whole. This system is much used in chronograms, and in books of astronomical tables, &c.

آبتجار *ēbhār*, آبتجر *ēbhūr*, *s. pl. a.* (of آبتجر *bāhr*). Seas, oceans.

آبتخرة *ēbkhirē*, *s. pl. a.* (of آبتخر *būkhār*), Vapours.

آبتد *ēbed*, *s. a.* Eternity to come; آبتد الى الابد *ilē-l-ēbed*, *ad. a.* To all eternity; آبتد ابدآ *ēbédzn*, *ad. a.* To all eternity; never.

آبتدار *ābdār*, *a. p.* Having water or juice; tempered (steel); lustrous.

آبتداع *ibdā'*, *s. a.* Invention, production, innovation; |—, —*et, v.a.* To produce a new thing, invent, innovate.

آبتدان *ēbdān*, *s. pl. a.* (of آبتدن *bēden*), Bodies.

آبتدست *ābdesst*, *s. p.* The smaller ablution before prayer; آبتدست
—*almak*, *v.n.* To perform one's ablution.

آبتدى *ēbēdī*, *a. a.* Which will endure to all eternity.

آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ
آبتجد هوز حطى كل من معنص قرشت محخذ

أبدیت èbédiyyét, *s. a.* Quality of
 أب èbr, *s. p.* A cloud. [eternal durability.
 أبر ibrā, *s. a.* Quittance, acquittal,
 discharge; |—, —et, *v. a.* To free,
 acquit, discharge, exonerate.
 أبرار èbrār, *s. pl. a.* (of بر bèrr), The
 good, just, virtuous.
 أراز ibrāz, *s. a.* Production, manifesta-
 tion, showing; |—, —et, *v. a.* To
 manifest, produce, show, display.
 أبرام ibrām, *s. a.* Importunity, urging;
 |—, —et, *v. a.* To importune, urge.
 أبرشیم ibrishim, *s. p.* Double-twisted
 silk thread. [A leper; leprosy.
 أبرص èbrāss, *a. a.* Leprous; —, *s. a.*
 أبر èbrū, *a. t.* Marbled; —, *s. t.*
 Marbled appearance in colours; —,
s. p. The eyebrow; —xbrū, and
 أبروی xbrūy, *s. p.* Honour, spotless-
 ness.
 إبریک ibrik, *s. t.* Ewer for washing;
 a brig; brigantine; sloop of war.
 إصار èbsār, *s. pl. a.* (of بصر bāssar),
 Eyes; penetrations, sagacities.
 أبطال èbtāl, *s. pl. a.* (of بطل bāttāl),
 Champions, heroes; —, ibtāl, *s. a.*
 Avoiding, abolishing, annulling; |—,
 —et, *v. a.* To make void, or of no
 value, annul, abolish.
 إبعاد èb"ād, *s. pl. a.* (of بعد bā"ad),
 Distances; —, ib"ād, *s. a.* Removal
 to a distance; |—, —et, *v. a.* To
 remove to a distance.
 أبعد èb"ād, *a. a.* More or most dis-
 tant; very distant.

أبقا ibkā, *s. a.* A causing to continue,
 continuance, confirmation; |—, —et,
v. a. To confirm, cause to remain or
 continue (in an office). [Virgins.
 أبكار èbkyār, *s. pl. a.* (of بكر bkkr),
 أبلا or أبلة ābla, *s. t.* Eldest sister.
 إبلاغ iblāgh, *s. a.* A causing to reach,
 attain, or arrive at; |—, —et, *v. a.*
 To cause to reach, arrive at, attain,
 mount up to.
 إبلاغ èblāgh, *a. a.* More, most, or very
 eloquent.
 إبلت èblāk, *a. a.* Piebald; —, *s. a.*
 A piebald horse; (fig.) Time or the
 world, as consisting of night and
 day; — or إبلت èblāk (īmāk), *s. t.*
 A capon.
 أبلة ābilē, *s. p.* A bubble; a pimple;
 —, ābla, *s. t.* Eldest sister; —, èblēh,
a. a. More, most, or very stupid.
 إبليس ibliss, *s. a.* Iblis, Satan; a devil.
 ابن ibn, *s. a.* Son of, as أحمد ابن محمد
 Ahmed - ibni - Mūhāmmad, Ahmed,
 son of Mūhāmmad.
 ابنة ibnèt, *s. a.* A daughter.
 أبنا èbnā, *s. pl. a.* (of ابن ābn), Sons,
 children; أبناء سبيل èbnāyi - èbbīl,
 Sons of the road, travellers.
 أبنوس àbandoss, *s. t.* Ebony.
 أبنية èbnīyyē, *s. pl. a.* (of بنا binā),
 Buildings, edifices; أبنية خيريه èb-
 niyyè'i - khāyriyyē, Buildings for
 charitable or benevolent purposes.
 أبو èbu, *s. a.* Father of, as أبو
 èbu-Sinā, Avicenna.

ابواب èbvāb, *s. pl. a.* (of باب), Gates, doors; chapters. [ship.]
 ابوت èbùvvet, *s. a.* Paternity, father-
 ابوين èbévéyn, *s. dual a.* (of ابو èbu, a father), The two parents.
 ابة èbâ, *s. t.* A midwife; ابةكومجى èbâ-ghyùmèji, Mallows; geranium.
 ابهام ibhâm, *s. a.* Enunciating obscurely and so as to create doubt.
 ابهت èbbèhèt (èbhèt), *s. a.* Grandeur, glory, magnificence, pomp.
 آيات èbyât, *s. pl. a.* (of بيت), Houses; verses, or rather distichs.
 ابيض èbyâd, *a. a.* White.
 ابين èbyèn, *a. a.* More, most, or very clear, explicit, manifest, evident.
 آپ ap. Turkish particle placed before a few adjectives, and there signifying quite, very, altogether, as آپاچق ap-âchik, wide open, آپانسز ap-ânsiz, all of a sudden, &c.
 آپارمق aparmak (*aor.* آپارر aparîr), *v. a.* (provincial), To bring; to carry away.
 آپرتمک iprîtmek (*aor.* آپردر iprîdir), *v. a.* To wear by use, to make a stuff ragged and rough; آپرنمک iprînmek (*aor.* آپرنور iprînr), *v. n.* To become rough and worn.
 آپسید or آپسید ipsid, *s. t.* Felloe of a wheel.
 آپش apîsh, *s. t.* The grip of the legs, or that part of the thighs, knees, &c., by which a seat is obtained in a saddle.
 آپشتمق apîshmak (*aor.* آپشور apîshîr),

v. n. To open the legs and stand or sit a-straddle.
 آپلک iplik, *s. t.* Thread.
 آت èt, *s. t.* Flesh; meat; —, آت, *s. t.* A horse; a stallion.
 آتا آتا, *s. t.* (old), Father; آتابک آتا-bègh (*lit.* Prince-father), Tutor of the monarch, or regent (in some of the old Mussulman dynasties).
 آتالک آتالک, *s. t.* Tutor, guardian.
 آتباع ètba, *s. pl. a.* (of تبع ètba, not in use), Followers, suite, dependants, servants; —, آتیبآ آتیبآ, *s. a.* A following, complying with, imitating; —, —et, *v. n.* To follow, obey, act up to, comply with.
 آتتہاد آتتہاد, *s. a.* Union, concord, friendship; unanimity; —, —et, *v. n.* To join one's self to another, act in concert, be unanimous.
 آتہاف آتہاف, *s. a.* Presenting, giving; —, —et, *v. a.* To give as a present to present. [*v. s.* To take; to use, adopt.]
 آتخان آتخان, *s. a.* A taking; —, —et.
 آتہ آتہ, *s. p.* Fire; —, آتیش, *s. t.* Action or manner of throwing.
 آتہہرست آتہہرست, *s. p.* A fire-worshipper; آتہہرست آتہہرست, *s. p.* A fire temple. [with a quality.]
 آتتہاف آتتہاف, *s. a.* Being endowed.
 آتتہاف آتتہاف, *s. a.* Being joined, touching, reaching to.
 آتتہاف آتتہاف, *s. a.* A fatiguing, causing fatigue; —, —et, *v. s.* To fatigue, wear out.

اتفاق ittifāk, *s. a.* Union, concord; confederacy, alliance; hazard, chance; —, —et, *v. n.* To come to an agreement together, make an alliance; to chance, happen; على الاتفاق "alé-1-ittifāk, *ad. a.* Unanimously; اتفاقا ittifākā, *ad. a.* By chance, fortuitously; اتفاقى ittifākī, *a. a.* Fortuitous.

اتقان ittikān, *s. a.* Certain knowledge.

أتقى atqi, *s. f.* The woof of cloth carried by the shuttle. [or of mountains.

أتك ètek, *s. f.* The skirts of clothes,

اتكا ittikyā, *s. a.* A leaning upon or against; a relying on, trusting in; —, —et, *v. n.*

اتكال ittikyāl, *s. a.* A leaving one's matters entirely to another.

أتلأf itlāf, *s. a.* A destroying; —, —et, *v. a.* To destroy, waste, ruin; kill.

أتلأمك atlamak (*aor.* أتلأر atlar), *v. a.* To spring, or jump over, or across; to omit, leave out.

أتلأمك atlamak (*aor.* أتلأر atlar), *v. a.* To spring or jump up, spring upon; —, *v. p.* To be thrown.

أتلأنمك atlanmak (*aor.* أتلأنر atlanir), *v. n.* To mount on horseback.

أتلأt atli, *a. f.* On horseback; —, *s. f.* A horseman; cavalry.

أتم ètèmm, *a. a.* More, most, or very complete; —, أتم, *s. f.* A cast, a throw; a charge (of powder).

أتمام itmām, *s. a.* Action of completing, completion; —, —et, *v. a.* To finish, complete.

أتمجه atmajā, *s. f.* A sparrow-hawk.

أتمك atmak (*aor.* أثار atar), *v. a.* To throw, cast, project; to throw away, down, aside, up, &c.; to fire (a gun, &c.); to card (cotton); —, *v. n.* To fade, lose colour (stuffs); turn pale (countenance); grow light (the morning); توبأتمك tōp-atmak, to fire guns, to fire a salute; (*fig.*) to become bankrupt. [livelihood.

أتمك (èkmeK), *s. f.* Bread; (*fig.*)

أتهام ithām, *s. a.* Imputation, accusation; —, —et, *v. a.* To impute, to accuse.

أتى atī, *a. a.* Future, coming, to come; further on, lower down (in writing).

أتيان ityān, *s. a.* A bringing forward, mentioning; —, —et, *v. a.* To ad-

أتيانا Atina, *s. f.* Athens. [duce, mention.

أثاث èssāss, أثاث بيت èssāssi-bèyt, *s. a.* Household stuff, goods, furniture.

أثار èssār, *s. pl. a.* (of أثار èssar), Vestiges, traces, signs, marks; remains; monuments; buildings; books, writings, works; doings; sayings.

أثاره èssārē, *s. a.* A raising (the dust); an exciting (of troubles).

أثالت èssālet, *s. a.* Nobility of extraction.

أثام èssām, *s. pl. a.* (of أثم èssam), Sins, iniquities, wickednesses.

أثبات èsbāt, *s. a.* A making firm, fixing; a proving, demonstrating; a proof; —, —et, To prove, demonstrate; to fix, establish, confirm; مهورأثبات mahv-u-èsbāt, A taking away some parts, and leaving or adding others;

alteration (in buildings or in writings).

اثر *əsser*, *s. a.* A vestige, trace, sign, mark; an effect; a monument (of art); a writing, saying, or doing; اثر طراز *əsser-tirāz*, An historian.

اقتال *əskāl*, *s. pl. a.* (of *قتل* *not used*), Baggage, luggage, impedimenta.

اثم *əssm*, *s. a.* A sin; —, *āssim*, *s. a.* A sinner. [Fruits.

اثمار *əssmār*, *s. pl. a.* (of *ثمره* *səmērē*),

اثمان *əssmān*, *s. pl. a.* (of *ثمن* *səmen*), Prices; values.

اثنان *əsanā*, *s. pl. a.* (of *ثنى* *not used*), Windings, foldings, sinuosities; —, *s. t.* Time or duration of any action; اثنان يول اثناسند *yul-əsnāssinda*, or اثنان يول اثناسند *əsnāyi-rāhda*, while on the journey, اثنان يول اثناسند *mūkyālém-əsnāssinda*, during the conference.

اثنين *əsnəyn*, *s. a.* Monday.

اثواب *əsswāb* (*əssbab*), *s. pl. a.* (of *ثوب* *səvb*), Clothes.

أج *əj*, or *أج* *əch*, *s. t.* Hungry; fasting, not having eaten; أج كوزلو *əj-ghyāzlu* (hungry-eyed), Covetous, insatiate, insatiable; أج قارنه *əj-kārnis*, *ad.* On an empty stomach, fasting.

اجابت *ijābet*, *s. a.* Acceptance of a request, compliance; |—, —et, *v.s.* To comply.

اجار *əjār*, *s. pl. a.* (of *اجر* *əjr*), Recompenses, remunerations; rewards.

اجارة *ijārē*, *s. a.* Rent; ground-rent paid for land, &c. in mortmain;

اجارة معجله *ijārē'i-mū'əjjēlē*, the sum or fine paid on first acquiring possession; اجارة معجلة *ijārē'i-mū'əjjēlē*, the monthly or yearly quit-rent paid ever afterwards.

اجازت *ijāzet*, *s. a.* Permission, authorization; diploma or authority to act as a teacher of the humanities, or of divinity. [circulate.

اجاله *ijālē*, *s. a.* A causing to flow, or اجانب *əjānib*, *s. pl. a.* (of اجنبى *əjnēbī*), Strangers, aliens (in blood, or of race).

اجبار *ijbār*, *s. a.* A forcing, compelling; force, compulsion; |—, —et, *v.s.* To compel.

اجبال *əjbāl*, *s. pl. a.* (of جبل *əjəbəl*), Mountains. [selection, election.

اجتبا *ijtūba*, *s. a.* A choosing; choice.

اجترا *ijtirā*, *s. a.* A daring; audacity; courage; |—, —et, *v.s.* To dare, have the courage.

اجتماع *ijtimā'*, *s. a.* A coming together, being collected, united, gathered together; meeting, conjunction; unanimity of opinion or decision (in matters of faith or discipline).

اجتناب *ijtināb*, *s. a.* An abstaining, avoiding; |—, —et, *v.s.* To abstain from, avoid.

اجتهاد *ijtihād*, *s. a.* Exertion, endeavour; a striving to arrive at the true meaning of any point in law or religion.

اجداد *əjdād*, *s. pl. a.* (of جد *əjədd*), Ancestors, forefathers.

اجر èjr, *s. a.* Recompense, remuneration; reward.

اجرا ijrà, *s. a.* A causing to flow; a putting in force, in operation; |—, —et, *v.a.* To cause to flow; to put in force, execute; to perform the formalities of taking up a commission of office.

اجرت ùjrèt, *s. a.* Pay for any service, remuneration.

اجزا èjzā, *s. pl. a.* (of جزه jüz'), Parts; particles, atoms; ingredients; drugs, chemicals; sheets (of a book), or parts containing twenty pages; (as a Turkish singular) a chemical composition of any kind; a percussion cap; اجزاجى èjzāji, A chemist or apothecary.

اجتمق èjikmak (*aor.* اجقر èjikir), *v.n.* To become hungry, قارنم اجقدى kārnm-äjikdi (lit. my stomach has become hungry), I am hungry.

اجل èjil, *a. a.* Future, to come, postponed to a future time; —, èjl (èjil), *s. a.* Cause, reason, motive, consideration; —, èjel, *s. a.* An appointed time; the appointed time of death; —, èjèl, *a. a.* More, most, or very great and glorious.

اجلا ijlä, *s. a.* Banishment, exile; |—, —et, *v.a.* To banish, exile.

اجلس ijläs, *s. a.* A causing to sit down; |—, —et, *v.a.* To cause to sit, to seat; to place on (the throne).

اجلال ijläl, *s. a.* Praise, glory, honour.

اجله èjllä, *s. pl. a.* (of جليل èjlil), Those who are very great and noble.

اجماع ijmä, *s. a.* A collecting; the unanimity of opinion or decision (of the Fathers of the Church on points of faith or discipline, this being one of the fundamental sources of authority in Muhammedan canon law, in matters where an explicit Divine command or apostolic word or deed cannot be cited: it is called also اجماع امت ijmä "i-ümmèt, *the unanimous decision of the Church*).

اجمال ijmä, *s. a.* The making a summary, an abbreviating; a summary, abbreviation; |—, —et, *v.a.* To condense, abbreviate.

اجمترق èjimträk, *a. t.* Rather bitter.

اجناد èjnād, *s. pl. a.* (of جند èjünd), Troops, legions, cohorts.

اجناس èjnāss, *s. pl. a.* (of جنس èjins), Sorts, kinds; اجناس اقچه èjnāss-akcha, Mixed coins, foreign or old, no longer legally current.

اجنبى èjnebi, *s. a.* A foreigner.

اجوبه èjvibë, *s. pl. a.* (of جواب èjwāb), Answers.

اجبى èjbi, *a. t.* Bitter; hot (spices, &c.);

—, *s. t.* Pain, smart; the word حاجى

hājji (hājji), *a pilgrim to Mecca at a certain season, and with certain rites, is sometimes thus spelt when applied to non-Muslim pilgrims to Jerusalem.*

اجيمق èjimäk (*aor.* اجير èjir or اجير èjir), *v.n.* To be painful, to

ache; —, *v. a.* To be sorry for, to pity, feel for, compassionate.

اچ کوزلو *ach*, *s. t.* Hungry; fasting; *اچ گوزلو* *ach-ghyázlu* (having hungry eyes), *s. t.* Covetous, insatiable.

اچق *achik*, *s. t.* Open; clear, serene; plain, clear, explicit; light (colour); *اچق مشرب* *achik-mèshreb*; (of an open character), *s. t.* Forward, impudent; —, *s. t.* The open sea, the offing; any open space away from *اچلق* *achlik*, Hunger. [buildings.

اچلمق *achilmak* (*aor.* *اچلور* *achlör*), *v. s.* To open; to become bright and shining, polished; to become clear and serene; to become lively, quick, merry; to acquire cleverness, expertness, experience; to lose one's bashfulness; to quit the shore or the harbour; to commence, begin, be entered upon; —, *v. p.* To be opened.

اچمق *achmak* (*aor.* *اچار* *achar*), *v. s.* To open; to polish; to begin; to explain clearly; to make explicit; to make a new pen; to unravel, untie, undo; to spread, set (sails), roll out (paste). [Units; individuals.

احاد *ahād*, *s. pl. a.* (of *احد* *ahād*), *احديث* *ahādiss*, *s. pl. a.* (of *حديث* *hādiss*), Events, happenings; traditions of the sayings or doings of Muhammad (These, as a collection, hold a rank among Mussulman divines, corresponding to that of the book of the Acts of the Apostles and the Apostolic

Epistles with us: they are a perfectly valid and binding source of authority in the determination of canonical questions), called generally *احاديث* *ahādissi-nèbèviyyē*, the Apostolic Acts.

احاطه *ihāta*, *s. a.* A surrounding; a comprising, comprehending, containing, holding; —, —*et, v. s.* To encircle, surround; to comprise, contain, hold; to comprehend, understand.

احاله *ihālē*, *s. a.* A giving in charge, committing to the care, referring; —, —*et, v. s.* To refer, commit, give in charge, leave.

احباب *ahbāb*, *احباب* *ahbāb*, *s. pl. a.* (of *حبيب* *habīb*), Friends.

احتجاج *ihtijāj*, *s. a.* A bringing forward proofs and documents; *احتجاجه* *ihtijāja-sālāh*, Valid, fit for exhibition as documentary evidence.

احتراز *ihtirāz*, *s. a.* Taking care, avoiding, using circumspection; —, —*et, v. s.* To take care, avoid.

احتراق *ihtirāk*, *s. a.* A burning, being burnt. [veneration.

احترام *ihtirām*, *s. a.* Respect, reverence.

احتساب *ihtissāb*, *s. a.* The municipal excise; *احتساب اغاسي* *ihtissāb-aghāssi* (or *ناظري* *nāziri*), The superintendant of excise at Constantinople; *احتسابيه* *ihtissābiyyē*, *s. a.* The excise dues.

احتشام *ihtishām*, *s. a.* Pomp, majesty; the having a large retinue.

احتقان ihtikān, *s. a.* The using an injection or glyster.

احتكار ihtikyār, *s. a.* The holding back grain from market in hopes of a time of scarcity and dearth.

احتمال ihtimāl, *s. a.* Probability, the being probable; —, *a. t.* Possible, probable; —, *ad. t.* It is possible, perhaps, may be.

احتواء ihtiwā, *s. a.* Comprehending, containing, collecting, protecting, occupation, enjoyment. [wanting, need.

احتياج ihtiyāj, *s. a.* The being in want,

احتياط ihtiyāt, *s. a.* Prudence, circumspection; the keeping a reserve; the reserve itself; احتياط عسكى ihtiyāt-
“laakéri, the reserve of an army.

احداث ihdās, *s. a.* A producing, creating, making, inventing; |—, —et, *v. a.* To produce, create, make, invent.

احدى ihdā, *s. a.* (*fem. of* احد), One.

احديت ahādīyyèt, *s. a.* The quality of being unique; the unity of God.

احرار ahrār, *s. pl. a.* (*of* حر hurr), Freemen; noblemen.

احرارز ihrāz, *s. a.* An obtaining, gaining, reaching; |—, —et, *v. a.* To obtain, gain, reach.

احرارح ihrāk, *s. a.* A burning, consuming by fire; |—, —et, *v. a.* To burn, consume by fire.

احرارم ihrām, *s. a.* Sacred vestment of the pilgrims at Mecca; a kind of woollen tissue, covered on one side with little twisted bullions.

احزان ahzān, *s. pl. a.* (*of* حزن huzn), Grievs, sorrows; —, ihzān, *s. a.* Vexing, grieving.

احسان ihsān, *s. a.* A benevolent act; goodness, kindness; a present (to an inferior); |—, —et, *v. a.* To give, make present; —, *v. n.* To have the kindness, do the favour, be so kind, &c. [bering.

احصا ihsā, *s. a.* A counting, number
احضار ihzār, *s. a.* A bringing into some one's presence, producing; citing to appear, summoning; |—, —et, To produce, bring into presence.

احفاد ahfād, *s. pl. a.* (*of* حفيد hàfid), Grandsons; posterity.

احقاق ihkāk, *s. a.* A rendering justice, righting; |—, —et, *v. a.* To right, (authoritatively); احقاقى حقاً ihkākī-
-hāk-*et, v. n.* To right any one (authoritatively; lit. to right one's rights).

احكام ahkyām, *s. pl. a.* (*of* حكم hùkm, not used in this sense). Tenours, meaning; orders, commands, requisitions, ordinances (discoverable in writings); influences (of the stars); —, ihkyām, *s. a.* A strengthening, fortifying, consolidating. [dark.

احمر ahmēr, *a. a.* Red; tawny, swarthy, احمق ahmāk, *a. a.* Stupid.

احوال ahwāl, *s. pl. a.* (*of* حال hāl), States, conditions, situations.

احيا ahyā, *s. pl. a.* (*of* حى hāyy), Those who are alive, the living; —

ihyā, *s. a.* A raising to life, animating; a resuscitation, reanimating; a rendering vigorous, powerful, populous, cultivated; |—, —et, *v.a.* To animate, give life to; to reanimate, restore to life; to give new vigour to, enforce anew; to make populous; to restore from neglect or ruin, renovate; to bring into cultivation, reclaim (waste lands); to pass (the night) watching or in activity.

أحيان àhyān, *s. pl. a.* (of حين hīn), Times, moments; أحياناً àhyānan, *ad. a.* Now and then, from time to time, at times, sometimes.

أخافه ikhāfā, *s. a.* A frightening; |—, —et, *v.a.* To frighten, to menace.

أخبار àkhbār, *s. pl. a.* (of خبر khābār), News, informations, reports; —, ikhbār, *s. a.* A giving intelligence, informing; |—, —et, *v.a.* To communicate (information). [star-fish.

أختبأ àkhtapūt, *s. g.* (οκτανόδοτος), The

اختتام ikhtitām, *s. a.* The being finished; completion; بولمتى —, —būlmaq, *v.n.* To be completed.

أختر àkhtar, *s. p.* A star.

اختراع ikhtirā, *s. a.* An inventing, invention; |—, —et, *v.a.* To invent.

أختصار ikhtissār, *s. a.* A shortening, abbreviation; |—, —et, *v.a.* To abbreviate. [devotion, friendship.

أختصاص ikhtissās, *s. a.* Devotedness.

أختفا ikhtifā, *s. a.* A hiding one's self, concealment.

اختلاط ikhtilāt, *s. a.* A mixing with, intercourse; |—, —et, *v.n.* To mix, have intercourse.

اختلاف ikhtilāf, *s. a.* Difference, want of agreement, variation; |—, —et, *v.n.* To differ; to vary, اختلاف منظر ikhtilāfi-manzār, (Difference of place of observation) Parallax.

أختلال ikhtilāl, *s. a.* Trouble, sedition; confusion, derangement.

أختيار ikhtiyār, *a. t.* Old, aged; —, *s. t.* An old man; —, *s. a.* Choice, option; |—, —et, *v.a.* To choose; to prefer; to undertake or submit to in preference.

أختياري ikhtiyārī, *a. a.* Of choice, optional.

أخذ àkhz, *s. a.* A taking; a receiving; |—, —et, *v.a.* To take, to receive; أخذواعطأ àkhz-u-l'tā, Buying and selling, commerce, trade, traffic.

أخر àkhir, *a. a.* The last; يوم الآخر yāvnu-'l-ākhir, The last day; —, *s. a.* The end; conclusion; —, àkhār, *a. a.* Other, another; آخر الأمر àkhiru-'l-àm, *ad. a.* At last, at length; lastly, in conclusion.

أخراج ikhrāj, *s. a.* A putting out, pulling out, extraction; subtraction; a prolonging, producing (in mathematics); expense; |—, —et, *v.a.* To pull out, extract; to subtract; to prolong, produce; أخرجات ikhrājāt, *s. pl. a.* Expenses, outgoings.

أخرت àkhirèt, *s. a.* The future state;

اخرتلك *ākhirèt-ògħlī* or *اخرت اوغلى*
ākhirètlik, An adopted child.
 اخرى *ūkhrevī*, *a. a.* Relating to the
 future life. [Other, another.
 اخرى *ūkhrà*, *a. a.* (fem. of *اخر* *ākhar*),
 اخشام *aksham* (ak-), *s. t.* The
 evening.
 اخشاملت *akshamlamak* (*aor.* *اخشاملر*
ākshamlar), *v.n.* To become evening;
 to pass the evening.
 اخص *ākhas*, *a. a.* More, most, or
 very special, intimate, or pure.
 اخضر *ākhar*, *a. a.* Green.
 اخطار *akhtar*, *s. pl. a.* (*of* *خطر* *khatar*),
 Dangers; —, *iktār*, *s. a.* A putting
 in mind, calling to one's attention;
 |—, —*et, v.a.* To recall to one's
 mind; —, *v.n.* To warn, put upon
 one's guard, call one's attention.
 اخفا *ikhfā*, *s. a.* A hiding, secreting,
 concealing; |—, —*et, v.a.* To hide,
 secrete, conceal.
 اخطر *akghar*, *s. p.* Charcoal, a piece
 of charcoal; a piece of burning
 charcoal. [devoted attachment.
 اخلاص *ikhlass*, *s. a.* Sincere and
 اخلاط *akhlāt*, *s. pl. a.* (*of* *خلط* *khlat*, *not*
used), The humours of the body,
 blood, bile, phlegm, and *black-bile*;
 —, *akhlāt*, *s. t.* A wild pear.
 اخلاف *akhlaf*, *s. pl. a.* (*of* *خلف*
khalef), Successors; posterity.
 اخلاق *akhlak*, *s. pl. a.* (*of* *خلق* *khalk*).
 Moral qualities, points of character
 or disposition; (*of* *خلق* *khalk*),

Creatures; human creatures; علم
 اخلاق *ilmi-akhlak*, Ethics, moral
 science, metaphysics.
 اخلل *ikhlal*, *s. a.* A putting in dis-
 order, deranging, spoiling; |—, —*et,*
v.a. To spoil, derange, disorder.
 اخوان *ikhwan*, *s. pl. a.* (*of* *أخ* *not*
used), Brethren; comrades, fellows;
 co-religionists. [brotherhood.
 اخوت *ukhduvet*, *s. a.* Fraternity,
 مير اخور *miri-akhur* (*akhir*), *s. p.* A stable;
 مير اخور *miri-akhur* (*emrakhur*), Master of
 اد *ad*, *s. t.* A name. [the horse.
 ادا *eda*, *s. a.* A paying; a fulfilling; a
 manner; a tone; grace or affectation
 of manner or tone; |—, —*et, v.a.*
 To pay; to fulfil.
 اداب *adab*, *s. pl. a.* (*of* *أدب* *adab*),
 Manners, modes of behaviour; gentle-
 manly behaviour.
 ادات *edat*, *s. a.* An instrument, im-
 plement, tool; a particle (in grammar).
 ادارة *idarat*, *s. a.* A causing to turn
 round, revolve, or circulate; the con-
 duct of business, supervision, super-
 intendence; economy; savings; |—,
 —*et, v.a.* To cause to turn round,
 revolve, or circulate; to conduct, or
 superintend; to save by economy;
 —, *v.n.* To be economical.
 اداء *adak*, *s. t.* A vow; an offering
 made according to a vow.
 ادوات *edawat*, *s. pl. a.* (*of* *اداة*
edat), Instruments, implements, tools;
 particles.

ادب èdeb, *s. a.* Modesty, politeness, good manners, respectful behaviour; ترك ادب tərki-èdeb, A want of proper respect; ادب يرلری èdeb-yèrləri, The privities.

ادبار idbār, *s. a.* A going backwards or downwards (in the world); adversity.

ادخال idkhāl, *s. a.* An introducing, causing to enter; |—, —et, *v.a.* To introduce, cause to enter.

ادداهش àddəsh, *s. t.* A namesake.

ادرار idrār, *s. a.* A flowing, or causing to flow, copiously (wine, milk, &c.); a bestowing abundantly.

ادراك idrāk, *s. a.* An overtaking, coming up with; an understanding, comprehending; comprehension, intelligence; |—, —et, *v.a.* To comprehend, understand; to catch, come up with, overtake; to be partly contemporaneous with (one who was born earlier). [Adrianople.

ادرنه Edirné, *s. t.* The town of

ادعا iddī'ā, *s. a.* A pretension, claim, pertinacious assertion; |—, —et, *v.a.* To assert pertinaciously, to maintain; —, *v.n.* To be pertinacious in assertion. [Prayers; thankgivings.

ادعيه èd'iyyé, *s. pl. a.* (of دعا dù'ā), ادلماق adlamak (*aor.* ادلر adlar), *v.a.* To measure by paces; to step over.

ادله èdillé, *s. pl. a.* (of دليل dèlīl), Guides; indications; proofs, arguments.

ادم adəm (Adam), *s. s.* A man; a human creature; an agent, servant, messenger; a person; somebody; (in negations) nobody; حضرت ادم Hāzreti-Adəm, Adam, the father of mankind; بني ادم bèni-ādəm, the sons of men, mankind; — adəm, *s. t.*

A step, pace.

ادمان idmān, *s. s.* The facility, or power of endurance, gained by long practice.

اداملماق adamlamak (*aor.* اداملر adamlar), *v.a.* To measure by paces.

ادمي adēmi, *s. a.* Human; ادميان adēmiyyān, *s. pl. a.* Human beings,

ادنا èdnā, *s. a.* Less; the least. [men.

ادويه èdviyyé, *s. pl. a.* (of دوا dèwā), Medicines, drugs.

ادهم èdhēm, *s. a.* A black horse.

اديان èdyān, *s. pl. a.* (of دين dīn), Religious.

اديب èdīb, *s. and s. a.* Modest, polite, well-behaved; refined in mind and

ادا èzā, Molestation, hurt. [manners.

ادابه izābē, *s. s.* A melting, causing to melt; |—, —et, To melt, bring into fusion.

ادان èzān, *s. a.* The call to prayer; او قومتى —, — okumak, To perform the call to prayer.

ادعاج iz'āj, *s. a.* A teasing, worrying, urging; |—, —et, *v.a.* To tease, worry, urge.

ادعان iz'ān, *s. s.* A complying, acting in obedience; a comprehending, understanding.

اذکار *əzkyār*, *s. pl. a.* (of ذکر *zīkr*),

Services of prayer and praise.

اذکیا *əzkiyā*, *s. pl. a.* (of ذکی *zəki*),

Men of intelligence.

اذن *izn* (*izin*), Permission, leave ;

— ویرمک —, — *vərmek*, To give

leave, grant permission ; to discharge,

dismiss. [Minds, intellects.]

اذهان *əzhān*, *s. pl. a.* (of ذهن *zihn*),

اذیال *əzyāl*, *s. pl. a.* (of ذیل *zəyl*),

Skirts ; appendices.

اذیئت *əziyyət*, *s. a.* Pain, torture, suf-

fering ; —, —*et*, *v.n.* To cause

pain ; to put to the torture, to

torture ; — ویرمک —, — *vərmek*, *v.n.*

To cause trouble, or suffering ; to

tease. [اکر *əghər*], *c. p.* If.

ار *ər*, *s. t.* A man ; a husband ; — (for

ارا *āra*, *s. t.* The midst ; an interval ; —

آراء *ārā*, *s. pl. a.* (of رأی *rə'y*), Opinions ;

—, *ārā*, *a. p.* (*in composition*), Adorn-

ing, which adorns.

اراجیف *ərājīf*, *s. pl. a.* (of ارجوفه *ərjūfə*, *not*

in use), Scandal ; false rumours.

اراد *irādé*, *s. a.* The will, volition ; a

rescript, command, injunction ; ارادۀ

کلیه *irādé'i-kyhllıyyé*, The Divine, or

universal will ; ارادۀ جزئیہ *irādé'i-*

-jüz'ıyyé, Human, or partial will, free-

will ; ارادۀ مشاهانه *irādé'i-shāhāné*,

An imperial rescript.

اراذل *ərazıl*, *s. pl. a.* (of اذیل *ərzəl*),

The vilest men. [adorned.]

اراسته *ārāsəté*, *a. p.* Equipped ; prepared ;

اراشدرمق *arashdirmək* (*aor.* اراشدرمق

arashdirmir), *v.a.* To cause search or inquiry after to be made.

اراضی *ārāzı*, *s. pl. a.* (of ارض *ərz*), Lands.

اراقه *irāka*, *s. a.* A shedding, pouring

out, spilling ; —, —*et*, *v.a.* To shed,

spill, pour out ; اراقه دمما *irāka'i-dimā*,

A shedding of blood.

ارالتی *ārālīk*, *s. t.* An interval, space ; an

interval of time ; a time.

ارام *ārām*, آرامش *ārāmish*, *s. p.* Repose,

tranquillity.

ارامتق *aramək* (*aor.* ارار *arar*), *v.a.* To

seek, look for, search after, inquire

for ; to miss, feel the absence or want

of ; to search (a place, pockets, &c.).

ارایش *ārāyish*, *s. p.* An adornment, an

ornament.

ارباب *ərbāb*, *s. pl. a.* (of رب *rābb*, *not*

in use in this sense), Possessors,

owners ; persons endowed with ;

people occupied about ; competent

and fitting persons ; people belonging

to, or occupied with ; (*as a Turkish*

singular) a competent and fit person ;

رب الارباب *rābbu-'l-ərbāb*, The Lord

of Lords, God.

اربع *ərbā* (fem. اربعه *ərbā'a*), *a. a.*

Four. [a. a. Forty.]

اربعین *ərbā'in* (*rarely* اربعون *ərbā'ūn*),

اربه *ərpa*, *s. t.* Barley ; اربه جتی *ərpa'jīk*,

s. t. (*lit.* little barley-corn), A sty on

the eye ; the dispart or sight-piece

placed near the muzzle of fire-arms ;

اربه صوی *ərpa-sūyu*, (barley-water)

Beer.

ارپهلق *àrpalik, s. t.* Barley-field or Barley-money, The title under which various districts were given to certain functionaries, under the old system, now abolished, and from the revenues of which they were supposed, according to the feudal theory, to supply their horses with barley.

ارتباط *irtubāt, s. a.* A being connected, connexion. [for, desiring.

ارتيجا *irtijā, s. a.* An expecting, a wishing

ارتحال *irtihāl, s. a.* A change of abode, a journeying, migration; the passing from this life; —دار بقا, *irtihālī-dāri-bākā*, The passage to the world (abode) of permanency; |—, —et, *v.s.* To change one's abode, migrate; to die.

ارتداد *irtidād, s. a.* Apostacy, an apostatizing (from *islām*).

ارتسام *irtissām, s. a.* A being marked or remarkable; مودت ارتسام *mèvèddet-irtissām*, Bearing the stamp of affection.

ارتشا *irtishā, s. a.* The receiving a bribe.

ارتفاع *irtifā, s. a.* Height, elevation; altitude; غایت ارتفاع *ghāyeti-irtifā*, (astr.) (extreme) meridian altitude.

ارتق *ärtik, a. t.* Over and remaining; —, *ad. t.* (with a negative) no more; never again; (with an affirmative) now, at last; under those circumstances.

ارتقا *irtikā, s. a.* A going upwards, rising; advancing in rank; increasing.

ارتكاب *irtikyāb, s. a.* The committing

any bad act, a stooping to anything base; |—, —et, *v.s.* To commit, stoop to.

ارتقم *ärtmak (aor. ارتار àrtar), v.s.* To augment, increase, become more in quantity or degree.

ارتكم *èritmek (aor. اريدر èridir), v.a.* To melt, fuse, liquefy, dissolve.

ارتياب *irtiyāb, s. a.* Doubt.

ارث *irās, s. a.* Inheritance; ارثاً *irsskn, ad. a.* By inheritance.

ارجمند *èrjumènd, a. p.* Noble, worahipful, excellent.

ارحام *èrhām, s. pl. a. (of رحم rāhm),* Relatives (on the mother's side, or in general).

ارحم *èrhèm, a. a.* More, most, or very merciful and compassionate; ارحم الراحمين *Erhèmu-'r-rāhimin*, The Most Merciful of those who show mercy, God.

ارخا *irkhā, s. a.* A loosening, slacking; ارخا عنان *irkhāyi-'inān-et, v.a.* To slack the reins, give a horse his head, to start on a journey.

ارد *àrd, s. t.* The back side of anything; the space behind anything; اردى صرة *àrdi-sira, ad. t.* Immediately following it (him or her); اردم صرة *àrdim-sira*, After me; اردك صرة *àrding-sira*, After thee; &c. &c.

اردج *àrdij, s. t.* Juniper.

اردل *or* اردل مملکتی *Erdèl or Erdèl-mèmlékàti, s. t.* Transylvania.

اردو *òrdü, s. t.* A camp; an army.

ارذل èrzèl, *a. a.* More, most, or very vile.

ارزاق èrzāk, *s. pl. a.* (of رزق rizk, *not used in this sense*), Provisions, corn, &c.

ارزان èrzān, *s. p.* Deemed fit and worthy; ارزان بیورمتی èrzān-būyurmak, *v. a.* To deem fit and worthy; ارزانی èrzāni, *s. p.* A deeming fit and worthy.

ارزو ärzu, *s. p.* Wish, desire; |—, —et, *v. a.* To wish, to desire, to long for; ارزوکش ärzükesh, ارزومند ärzumènd, *a. p.* Desirous.

ارسال irsāl, *s. a.* A sending, forwarding, despatching; |—, —et, *v. a.* To send.

ارسلان àrsalan (أسلان), *s. t.* A lion; ارسلانی (أسلانی), àrsalāni, *a. t.* A piastre (*term used only by auctioneers and criers*).

ارشاد irshād, *s. a.* A showing the right way, directing truly; a teaching the true religion or tenets; |—, —et, *v. a.* To put in the right way (moral or physical).

ارشون or ارشین àrahin, *s. t.* The Turkish yard, of which there are two; one called معمارارشونی mi'-mār-àrahini, *architect's yard*, of 29½ inches English, the other named چوقه ارشونی (chòha)-àrahini, *cloth yard*, of about 28 inches; the first is divided into 24 پرمقì pàrmak, *inches*; the latter into 8 ربع rùb", *quarters*.

ارض ärz, *s. a.* Land; كره ارض kyuré'i-ärz, The world, the terra-queous globe; a terrestrial globe.

ارضروم or اررضروم Arzi-rüm, *s. t.* The city of Erzeroum.

ارضا irzā, *s. a.* A satisfying, contenting, making willing; |—, —et, *v. a.* To make willing, content, satisfied; to obtain one's consent, or assent.

ارغاج àrghàj, *s. t.* Warp of cloth, the threads stretched lengthwise in weaving.

ارغاد irghàt, *s. g.* A labourer.

ارغوان èrghawān, *s. p.* Judas-tree; ارغوانی èrghawāni, *a. p.* Red, as the flowers of the Judas-tree.

ارق àrk, *s. t.* A small water-course for irrigation; —, لریک, *a. t.* Thin, lean.

ارقام èrkām, *s. pl. a.* (of رقم rākam). Arithmetical figures; written characters; diplomas, commands.

ارتوری àrkuri (ایکری), *a. and ad. t.* Thwartwise; slantwise; exorbitant, out of bounds or reason.

ارقه àrka, *s. t.* The back; support, protection; a patron, protector.

ارکان èrkyān, *s. pl. a.* (of رکن rùkn), Pilasters, pillars, columns; customs, rules; chief men, people of rank and influence, ministers; ارکان حرب èrkyāni-hàrb, The staff of an army.

ارگچ èrghech, *s. t.* A male goat.

ارکک èrkek, *s. t.* A male; a man; —, *a. t.* Male.

ارکمک irkmeç (*aor.* ایرکیر irkür), *v. s.* To stagnate, become stagnant and offensive.

ارکن èrken, *a. and ad. t.* Early; —,

èrghèn, *s. t.* A bachelor, unmarried man; ارگنلیک èrghenlik, *s. t.* Pimples on the face of young people.
 ارمغان èrmaghān (irmighān), A present, gift.
 ارمعل èrmel (fem. ارمعله èrmélé), *s. a.* A widow; a widower.
 ارمئجه Ermênjê, *s. t.* The Armenian language; ارمنستان Ermênisstān, *s. t.* Armenia; ارمنی Ermênî, *s. t.* An Armenian; —, *a. t.* Armenian.
 ارمود èrmud, *s. t.* A pear; ارموداغاچی èrmud-àghājî, A pear-tree; التونى —, — àltini, A pear-shaped gold medallion, worn by women or children, on the cap, on the forehead, or suspended round the neck.
 ارمه àrma, *s. t.* (of Italian origin), A coat of arms; the rigging of a ship.
 ارن èrən, *act. part.* (of ایرمک èrmeck or ermek, to arrive at), An adept, one initiated into the mysteries of any order or secret society, one who has arrived at the truth; ارنلر èrənler, term used by the old Bèktāshî der-vishes to designate themselves and those affiliated to their order: they were in reality atheists or pantheists.
 ارنآود Arnāwd, *a. t.* Albanian; —, *s. t.* An Albanian, Albania.
 ارواح èrwāh, *s. pl. a.* (of روح rūh), Souls, spirits; spirituous liquors.
 اره èrré, *s. p.* A saw; ارهخانه èrré-khānê, A saw-mill.
 آری àri, *s. t.* A bee; بیان آریسی yāban-

-ārissi, A drone (bee of the wilds); اشک آریسی àshek-ārissi, A wasp; آریقوانی àri-kōwani, A bee-hive; foxglove.
 آریح èryāh, *s. pl. a.* (of ریح rih), Winds.
 آریک èrik, *s. t.* A plum; قوری آریک kōru-èrik (dried plum), A prune; مورد آریکی mürdum - èrigî, A damson; جان آریکی jān-èrigî, The Orleans plum; برداق آریکی bārdak-èrigî, The egg-plum; &c., &c.
 آریکه èrikê, *s. a.* A throne.
 آریمک èrimek (*oor.* آریر èrir), *v. s.* To melt, become melted, fused, liquefied.
 آز az, *s. t.* Little in quantity; few in number; —, *ad. t.* Seldom; little; —, *s. t.* The less part; آراز bir-az, A little; a few; آرازدان bir-azdan, In a little while, shortly, by-and-bye, presently; آزاجقی azajîk (*dim.*), A very little in quantity, the least quantity; — آز, *s. p.* Vehement lust and desire, avidity, cupidity, covetousness; —, èz, *pr. p.* From; of; by, through, over, under.
 آزاد āzād (āzād), *a. p.* Free; enfranchised, set at liberty; —, *s. p.* Freedom, enfranchisement; |—, —*ct.*, *v. a.* To give freedom, enfranchise.
 آزاده āzādê, *a. p.* Free, exempt.
 آزار āzār (āzar), *s. p.* Blame, reprimand; —, *a. p.* (in compound words), Which vexes, troubles, pains; دل آزار dīl-āzār, Giving trouble to the heart.

ازارش *azārish*, *s. p.* Vexation, trouble; anguish, pain.

ازارلمتی *azarlamak* (*aor.* ازارلار *azarlar*), *v.a.* To scold, reprimand.

ازاله *izālē*, *s. a.* A removing, causing to disappear, obliterating, annihilating; —, —*et.* *v.a.* To remove, extirpate, eradicate, obliterate, annihilate.

ازالمتی *azalmak* (*aor.* ازالور *azalır*), *v.n.* To diminish, grow less in number, quantity, or degree.

ازبانديد *izbāndit*, *s. t.* (*Italian*), A highwayman, bandit, outlaw.

ازبر *ezbēr*, *is* ازبردن *ezbērden*, By heart; *and* ازبرلمک *ezbērlēmek*, *v.a.* To learn by heart.

ازدحام *izdihām*, *s. a.* A collecting together in crowds; a crowd. [in pairs.

ازدواج *izdiwāj*, *s. a.* Marriage; being

ازدياد *izdiyād*, *s. a.* An increasing, increase, augmentation; —بولمتی—, —*būlmak*, *v.n.* To increase, be augmented. [tressed.

ازرد *azūrdē*, *a. p.* Hurt; afflicted, dis-

ازرق *ezrak*, *a. a.* Blue.

ازغون *or* ازغین *azghin*, *a. t.* Depraved, rebellious, refusing all restraint; furious; in heat; grown beyond all natural or usual bounds.

ازکیا *ezkiyā*, *s. pl. a.* (*of* زکی *zēki*), The good, pure, virtuous.

ازل *ezel*, *s. a.* Past eternity; منالزل *min-el-ēzel*, *ad. a.* From all eternity;

ازلی *ezēli*, *a. a.* Who has existed

from all eternity; ازلیت *ezēliyyēt*, *s. a.* Quality of having eternally existed.

ازما *āzmā*, *a. p.* (*is comp.*), Who knows, who has learnt, has had experience.

ازمان *ezmān*, *s. pl. a.* (*of* زمان *zāmān*), Times, seasons, epochs; —, *āzmān*, *a. t.* Grown out of all natural or usual bounds.

ازمک *azmak* (*aor.* ازار *azar*), *v.n.* To become depraved, rebellious (man); to become furious, *or* in heat (animal); to grow beyond all natural or usual bounds; —دش *dūsh*—, To take a lascivious form (a dream) and cause pollution.

ازمک *ezmek* (*aor.* از *ezk*), *v.a.* To crush, bruise, pound, triturate, smash.

ازمنه *ezminē*, *s. pl. a.* (*of* زمان *zāmān*), Times, seasons, epochs.

ازمود *āzmūdē*, *a. p.* (*is composition*), Who has learnt, experienced.

ازمه *azma*, *s. t.* A becoming rebellious; furious; a growing beyond all usual bounds; a monster; —, *ezimmē*, *s. pl. a.* (*of* زمام *zīmām*), Reins.

ازو *azi*, *and* ازودیشی *azi-dīshi*, *s. t.* A canine tooth; a tusk, tush.

ازواج *ezwāj*, *s. pl. a.* (*of* زوج *zēvj*), Couples, pairs; spouses, husbands, wives. [Flowers.

ازهار *ezhār*, *s. pl. a.* (*of* زهره *zēhrē*), *ازهر* *ezhēr*, *a. a.* More, most, or very shining, splendid, brilliant.

أزهر *əzhdār*, أزهرها *əzhdārḥā*, and أزهرها *əzhdihā*, *s. p.* A dragon.

أس *ās*, *s. a.* The myrtle; —, *أس*, *s. a.* A foundation, basis.

أما *āsā*, *a. p.* (*in composition*), Like, resembling.

استاذ *əssātīzē*, *s. pl. a.* (*of* استاذ *əstāz*, *for* استاذ *əstād*, *s. p.*), Masters (*of an art or science*).

أسارى *əssārā*, *s. pl. a.* (*of* أسير *əssīr*), Captives, prisoners of war; slaves on sale.

أساس *əssās*, *s. a.* Foundation; basis; fundamental rule or principle.

أساطير *əssātīr*, *s. pl. a.* Fables; أساطير الأولين *əssātīr - u'l - əwwəlīna*, The fables of the ancients, myths.

أدنى *əssāfīl*, *s. pl. a.* (*of* أسفل *əssafīl*), The lowest classes, ranks, or places.

أسمه *əssāmē*, *s. t.* Ticket or document for pay and rations under the old Janissary system.

أسمي *əssāmi*, *s. pl. a.* (*of* اسم *issm*), Names.

أسان *əssān*, *a. p.* Easy; أسانتي *əssān-lik*, *s. t.* أساني *əssānī*, *s. p.* Ease, facility.

أسايش *əssāyīsh*, *s. p.* Tranquillity.

أسب *əsb*, *s. p.* A horse.

أسباب *əsbāb*, *s. pl. a.* (*of* سبب *səbeb*), Reasons, motives; materials; means; (*for* أثواب *əswāb*, clothes, clothing); مسبب الأسباب *mūssəbbību - l - əsbāb*, The causer of all means, God.

أسبق *əsbək*, *a. a.* Former, last but one (*in past time*), or any former.

أسبوع *əsbū*, *s. a.* (*pl.* أسابيع *əssābī*), A week. [Spinach]

أسپانك *isspānak*, *s. t.* أسپانك *isspānya*, *s. t.* Spain.

أسپانیالی *Isspanyali*, *a. t.* Spanish; —, *s. t.* A Spaniard. [nationality].

أسپیر *isspir*, *s. t.* A groom (*of Roumelian* استاد *əstād*, *s. p.* استاذ *əstāz*, *s. a.*

A master in any profession or calling. استاد *istādē*, *a. p.* (*in composition*), Standing.

استار *əstār*, *s. pl. a.* (*of* ستر *sītr*), Vails, curtains; —, *استار*, *s. t.* Lining; coarse cloth fit only for linings or for cloths. [lobster]

استاقوس *istākoss*, *s. t.* (Greek), A

آستان *āssitān*, *s. p.* A threshold; a royal court or hall; آستانه *āssitānē*, *s. p.* A threshold; a royal court or hall; the capital, Constantinople.

استانبول *Istānbòl*, *s. t.* Constantinople; Stamboul.

استاوروس *istāvross*, *s. t.* (Greek), A cross, crucifix; sign of the cross.

استبداد *istibdād*, *s. a.* Absolute and independent power.

استبدال *istibdāl*, *s. a.* A changing, giving one thing and receiving another; the regular discharge of soldiers who have served their time, and the enlistment of fresh recruits by ballot in the new system.

استقال *istisakāl*, *s. a.* A deeming any-

one a bore, and showing it; |—, —et, *v.a.* To show anyone that you deem him a bore.

استثنا *isttissnā*, *s. a.* An excepting; an exception; |—, —et, *v.a.* To except.

استنج *iststuj* (*iststūj*), Case of mathematical instruments (or surgical).

استجلاب *iststijlāb*, *s. a.* An attracting, drawing to one; |—, —et, *v.a.* To attract, draw to or upon one's self.

استحسان *iststihāsān*, *s. a.* An approving; approval, approbation; |—, —et, *v.a.* To approve.

استحصال *iststihṣāl*, *s. a.* An acquiring, obtaining, gaining; acquisition; |—, —et, *v.a.* To acquire.

استحکار *iststihkār*, *s. a.* A treating with contempt; |—, —et, *v.a.* To treat with contempt. [claim, merit.

استحقاق *iststihkāk*, *s. a.* A right, just

استحکام *iststihkyām*, *s. a.* Strength, solidity; استحکامات *iststihkyāmāt*, *s. pl. a.* Fortifications; the science of fortification; استحکام ویرمک *iststihkyām-vārmek*, *v.n.* To fortify; to make strong, give solidity.

استخاره *iststikhārē*, *s. a.* A looking for some dream, sign, or portent, which may serve as a guide in some business on hand.

استخبار *iststikhbār*, *s. a.* A demanding or a receiving intelligence; |—, —et, *v.a.* To receive intelligence; to demand intelligence.

استخدام *iststikhḍām*, *s. a.* An employ-

ing in one's service; |—, —et, *v.a.* To employ as a servant or in an office.

استخراج *iststikhraj*, *s. a.* An extracting; a deducing; |—, —et, *v.a.* To extract; deduce.

استخفاف *iststikhfāf*, *s. a.* A looking upon as of no account; contempt, disdain; |—, —et, To despise, make no account of. [being perpetual.

استدأمة *iststidāmē*, *s. a.* Perpetuity, a

استدان *iststidānē*, *s. a.* A borrowing.

استدرج *iststidrāj*, *s. a.* A gradual descent in wickedness, through a gradually increasing apparent success, but real temptation.

استدعا *iststid'ā*, *s. a.* A demanding; a demand; |—, —et, *v.a.* To demand.

استدلال *iststidlāl*, *s. a.* A concluding or deducing by means of indications; |—, —et, *v.a.* To deduce, to conclude.

استراحت *iststirāhat*, *s. a.* Rest, repose.

استرقاق *iststirāk*, *s. a.* A stealing, thieving; |—, —et, *v.a.* To steal, thieve.

استرجا *iststirjā*, *s. a.* A begging, praying, soliciting; |—, —et, *v.a.* To ask for, solicit.

استرداد *iststirdād*, *s. a.* A demanding restitution; a making restitution, a giving back; |—, —et, *v.a.* To demand restitution; to restore, give back. [oyster.

استریدیة *iststiridiya*, *s. t.* (*Greek*), An

استرقاق *iststirkāk*, *s. a.* A reducing to slavery, an enslaving.

استسقا *istisakā, s. a.* The dropsy; an offering of prayers for rain in time of drought.

استشارة *istishārē, s. a.* A consulting, or deliberating with; |—, —et, *v.n.* To consult, or deliberate with.

استشمام *istishmām, s. a.* A perceiving by the smell; a perceiving, comprehending in a slight degree.

استصحاب *istisahāb (ss-h), s. a.* A taking with one; an acquiring, acquisition; |—, —et, *v.a.* To take with one; to acquire possession of.

استسواب *istisswāb, s. a.* An approving, approval.

استطاعة *istitā'a, s. a.* Power, ability.

استطراب *istitrād, s. a.* A digression.

استظها *istizhār, s. a.* A seeking for protection.

استعارة *isti'ārē, s. a.* A borrowing, taking for temporary use; a kind of metaphor.

استعانه *isti'ānē, s. a.* A demand for assistance; |—, —et, *v.n.* To ask for assistance.

استعجال *isti'jāl, s. a.* A hastening, haste.

استعداد *isti'dād, s. a.* A state of preparedness; an inclination, tendency, predisposition; natural disposition, genius, ability, talent.

استعفا *isti'fā, s. a.* A request to be superseded in office, a resignation; |—, —et, *v.n.* To beg to be allowed to quit office.

استعمال *isti'lām, s. a.* An official de-

mand for information from inferior functionaries, an official inquiry; |—, —et, *v.n.* To address an official demand for information; to seek for information in general.

استعمال *isti'māl, s. a.* A using, making use of, employing (things); |—, —et, *v.a.* To use, make use of, employ.

استغراب *istighrāb, s. a.* A being struck with surprise, surprise, wonder.

استغفار *istighfār, s. a.* The addressing to God a prayer or ejaculation for pardon of sin by saying استغفرالله *èstaghfiru-'llāh, I ask pardon of God!*

استغنا *istighnā, s. a.* The not being in want; an accounting one's self free from want and therefore contemning things.

استف *istif, s. t. (Italian),* A packing or stowing; |—, —et, *v.a.* To pack or stow.

استفاد *istifādē, s. a.* A reaping some advantage; a gain; a learning; a comprehending, gathering; |—, —et, *v.a.* To derive benefit, reap an advantage; to learn, to gather, comprehend, understand.

استفتا *istiftā, s. a.* An application to a jurist (mufti) for a legal opinion on a case.

استفراغ *istifrāgh, s. a.* A vomiting; |—, —et, *v.n.* To vomit.

استفسار *istifsār, s. a.* An inquiring

after; استفسارخاطرا *istifsāri-khātīr-*
-et, *v.n.* To ask after one's health.

استفها *istifhām*, *s. a.* An effort or
question made in order towards
understanding anything; an inter-
rogation.

استقامت *istikāmet*, *s. a.* Rectitude,
uprightness, integrity, probity;
straightness; a straight direction.

استقبال *istikbāl*, *s. a.* A going forth
to meet one; a meeting face to face;
future time; |— —et, *v.a.* To go
forth to meet; to meet face to face.

استقرار *istikrār*, *s. a.* Permanency, a
not being liable to change, firmness,
fixedness.

استقراض *istikrāz*, *s. a.* A borrowing;
a loan (of money); |—, —et, *v.a.*
To borrow.

استقصا *istikaā*, *s. a.* Minute attention.

استقلال *istiklāl*, *s. a.* Independency,
absolute authority; independent sove-
reignty.

استك *istek*, *s. t.* Desire; استكلو
istekli, *a. t.* Desirous; desirous to
become purchaser.

استكبار *istikbār*, *s. a.* Pride.

استكراه *istikrāh*, *s. a.* A loathing,
looking upon as filthy.

استكشاف *istikshāf*, *s. a.* An effort
or question made to elucidate a matter.

استكمال *istikmāl*, *s. a.* A completing.

استكناه *istiknāh*, *s. a.* Minute attention
in investigation. [—et, *v.a.* To hear.

استماع *istimā'*, *s. a.* A hearing; |—,

استمداد *istimdād*, *s. a.* The demanding
succour or help; |—, —et, *v.n.* To
demand help.

استمرار *istimrār*, *s. a.* Uninterrupted
continuance in duration; استمراراً
istimrāran, Without ceasing.

استمق *istimq* (*aor.* استمق *issidīr*),
v.a. To warm, to heat, make warm or
hot.

استمك *istāmek* (*aor.* استمك *istaxr*), *v.a.*
To wish, wish for, desire; to take,
require; to demand, ask for; to ask a
price. [mittent fever.

استمه *istma*, *s. t.* The ague, inter-
استمهال *istimhāl*, *s. a.* The asking for
a delay, term, or respite.

استناد *istinād*, *s. a.* A relying on for
support, taking as a basis of opera-
tions.

استنباط *istinbāt*, *s. a.* A deducing,
inferring; |—, —et, *v.a.* To deduce,
infer.

استنتاج *istintāj*, *s. a.* The drawing a
conclusion; |—, —et, *v.a.* To draw (a
conclusion).

استنساخ *istinsākh*, *s. a.* The taking a
copy in writing (of a book); |—,
—et, *v.a.* To copy.

استنطاق *istintāk*, *s. a.* An interroga-
ting; interrogatory; |—, —et, *v.a.* To
interrogate. [rejecting, disdain.

استنكاف *istinkyāf*, *s. a.* A refusing,
استوا *istiwā*, *s. a.* Equality, evenness;
خط استوا *khātti-(ūstuwā)*, The equi-
noctial line, the equator.

استوار *àstuwār, a. p.* Firm, strong ;
استواری *àstuwārī, s. p.* Firmness,
strength.

استوی *àstūpu, s. t. (Italian).* Oakum.
استهزا *istihzā, s. a.* A ridiculing; derision; |—, —et, *v.a.* To ridicule, deride.

استیجار *istijār, s. a.* A taking on hire ;
|—, —et, *v.a.* To take on hire.

استیزان *istizān, s. a.* An asking for permission ; |—, —et, *v.a.* To ask for permission. [eradicating.

استیصال *istissāl, s. a.* An extirpating,
استیجاب *istī'āb, s. a.* A filling, covering, occupying ; |—, —et, *v.a.* To take up, occupy, fill, cover.

استیفا *istifā, s. a.* A paying completely (debts, or values) ; |—, —et, *v.a.* To pay completely.

استیلا *istilā, s. a.* An overrunning, conquering (countries) ; |—, —et, *v.a.* To overrun, conquer.

استیمان *istimān, s. a.* A demand by an alien for safe-conduct and immunity in a foreign or hostile country (especially by non-Muslims in a Muslim country).

استین *ässitīn, s. p.* A sleeve.

اسد *essed, s. a.* A lion.

اسر *èssr, s. a.* The taking prisoner of war, making captive ; —, *ùsar, s. a.* Captivity.

اسرا *ùssérā, s. pl. a. (of أسیر èssir),* Prisoners of war, captives ; —, *issrā, s. a.* A sending ; |—, —et, *v.a.* To send.

اسرار *èssrār, s. pl. a. (of سر sīr),* Secrets ; mysteries ; (*Turk. singular*) the narcotic preparation of hemp, &c., known as *bang*. [diture.

اسراف *isarāf, s. a.* A wasteful expen-
اسرگمک *èssirghémek (aor. اسرگر èssirghær), v.a.* To spare, to be chary of.

اسره *èssérē, s. t.* The vowel-point for the vowels i and ī.

اسطوانه *àstuwānē, s. a.* A column ; a cylinder.

اسعار *èss'ār, s. pl. a. (of سعر, not used),* Prices of commodities shown in a market roll.

اسعاف *is'āf, s. a.* A granting, conceding, complying with (a suit or request).

اسف *èsséf, s. a.* Regret, sorrow.

اسفار *èssfār, s. pl. a. (of سفر sèfir),* Travels, voyages ; campaigns ; books.

اسفل *èssfél, a. a.* More, most, or very low ; —, *s. a.* The lowest place ; the anus. [lead, ceruse.

اسفیداج *issfidāj (ùsstubèch), s. p.* White
اسقار *isskārā, s. t.* Gridiron ; the bars of a grate ; a grill, grilled or broiled food ; |—, —et, *v.a.* To grill, broil.

اسقاط *isskāt, s. a.* A causing to fall, or drop down, or off ; |—, —et, *v.a.* To cause to fall ; اسقاطجنین *isskātī-jinīn-et, v.a.* To have a miscarriage.

اسقندیل *isskāndīl, s. t.* A sounding lead and line ; |—, —et, *v.a.* To sound the depth of anything ; sound a person's thoughts.

استوچیا *Isskòchia, s. t.* Scotland ;

استقوجیالو Isskòchiali, *a. t.* Scotch; —, *s. t.* A Scotchman. [mackerel.
 استقومری ùsskùmrū, *s. t.* (Greek), A
 استقونه ùsskùna, *s. t.* (Italian), A
 schooner.
 استقات isskyât, *s. a.* A causing to be
 silent, a silencing; a convincing, a
 satisfying; |—, —et, *v. a.* To silence;
 to convince, satisfy.
 استکان isskyân, *s. a.* A causing to in-
 habit; an inhabiting; |—, —et, *v. a.*
 To cause to inhabit; —, *v. n.* To
 inhabit, dwell, live, settle.
 استکتمک ùsskitmek (*aor.* استکیدر
 ùsskidir), *v. a.* (causal of استکیمک
 ùsskimek), To wear out.
 استکدار Uskùdâr, *s. t.* Town of Scutari.
 استکله isskèlê, *s. t.* (Italian), A port,
 harbour; a landing-place, stairs, wharf;
 a scaffold; a platform. [A stool.
 استکملہ isskèmlê, استکمنی isskèmnî, *s. t.*
 استکجه isskènjê, *s. t.* The torture; |—,
 —et, *v. a.* To put to the torture, to
 torture.
 استکندرون Isskènderûn, *s. t.* Alexandretta
 in Syria (Scanderoon), اسکندریہ Iss-
 kènderiyyê, *s. t.* Alexandria in Egypt.
 استکی èsaki, *a. t.* Old (not new), ancient,
 of long-standing; اسکیلر èsskiler, *s. pl.*
 Old clothes; old members of any corps;
 اسکچی èskijî, *s. t.* Dealer in old
 clothes; a cobbler.
 استکیمک èsskimek (*aor.* استکیر èsskir), *v. n.*
 To wear out; to become old in service,
 to be of long standing.

اسلاف èsslâf, *s. pl. a.* (of سلف sèlef),
 Predecessors.
 اسلام isslâm, *s. a.* The Muhammedan
 religion, Islamism; the Muhammedan
 Church or community; اهل اسلام èhli-
 -islâm, a member of the Muham-
 medan Church, a Mussulman, a Mu-
 hammedan; شیخ الاسلام shèykhū-'l-
 -islâm (the Elder of the Muhammedan
 Church), the chief legist and jurist of
 the Turkish Empire; اسلامی isslâmî,
a. a. Of, or pertaining to, the Mussul-
 man faith.
 اسلحه èsaliha, *s. pl. a.* (of سلاح silâh),
 Arms, weapons. [method, manner.
 اسلوب ùsselûb, *s. a.* Fashion, form;
 اسم issm (issim), *s. a.* A name; a noun,
 A noun substantive; اسم خاص issmi-
 -khâss, A noun proper; اسم عام issmi-
 -'amm, A noun common; اسم تفصیل
 issmi-tafdîl, A noun or adjective of the
 superlative degree, being of the form
 فعل افعل èf'âl; اسم تصغیر issmi-tassghîr,
 A diminutive, being of the form فعیل
 fû'èyl; اسم فاعل issmi-fâ'il, The active
 participle, name of the actor; اسم مفعول
 issmi-mef'ûl, The passive participle,
 name of the receiver of the action;
 بسم الله bi-'sami-'llâh, or bi-'ssmi-'llâhi,
 In the name of God! (an ejaculation
 used whenever any work is about to
 be entered upon, and at the beginning
 of most books, as of every chapter of
 the Kur'an. It is rendered more
 complete by adding the terms, الرحمن

الرحيم, the compassionate, the very merciful, when it is pronounced, bi-'smi-'llāhi-'r-Rāhmāni-'r-Rāhim; and to this is also sometimes appended ولا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم và -lā-hāvla-vē-lā-kūvvēta-illā-bi-'llāhi-'l-'-“ālyyi-'l-“āzīm, and there is no power or strength but through God, most high, most great).

اسمā èssmā, *s. pl. a.* (of اسم ism), Names, attributes of God; —, èssmā, *a. a. fem.* Very exalted (*proper name*).

اسمان āssimān, *s. p.* The sky; heaven; a sphere; آسمانه āssimānē, A cieling.

اسمر èssmēr, *a. a.* Dark of complexion, tawny. [blow (the wind).

اسمک èssmek (*aor.* أسر èsser), *v. n.* To اسمير Essmir, *s. t.* Smyrna.

اسناد issnād, *s. a.* A causing to lean or bear upon; an imputing, casting upon; |—, —et, *v. a.* To cause to lean, stand, or bear upon; to impute, to cast upon.

اسنمک èssnēmek (*aor.* اسنر èsser), *v. n.* To gape, yawn; to give, be elastic.

اسواق èsswāk, *s. pl. a.* (of سوق sot used), Streets; streets of shops.

اسود èssvèd, *a. a.* Black.

اسوده āssūdē, *a. p.* Tranquil, undisturbed, at rest; اسودگی āssūdēghī, *s. p.* Tranquillity, quiet, rest, repose.

اسويدان issvidād, *s. a.* Blackness.

اسهال isahāl, *s. a.* Diarrhoea, looseness of bowels.

اسهام èsshām, *s. pl. a.* (of سهم sēhm, or سهميم sēhim), Shares, portions; shares

or assignments of stock, issued by the treasury at Constantinople, and bearing interest as a life annuity, but formerly transferable to any new life.

اسهل èsshèl, *a. a.* More, most, or very easy.

اسيا ässyā, *s. p.* A mill; —, *s. t.* Asia.

اسير èssir (yèssir), *s. a.* A prisoner of war, a captive; a galley-slave (formerly); a slave while in the market for sale, or on the road to a market.

اش ash, *s. t.* (old), Food; اشجی ashjī, *s. t.* A cook; اش يرمك ash-yèrmek, *v. n.* To long for things to eat (a pregnant woman); —, èsh, *s. t.* A fellow, similar one, the second of a pair.

اشارت ishāret, *s. a.* A sign; a signal; a mark; |—, —et, *v. n.* To make a sign, signal, or mark; چکک —chekmek, To hoist a signal.

اشاعه ishā‘a, *s. a.* A divulging, promulgating; |—, —et, *v. a.* To divulge; to promulgate.

اشاغی ashāghī, *s. t.* The lower part or portion; —, *a. t.* Lower in position, or rank; —, *ad. t.* Down lower; down.

اشبو ishbū, *pron. dem. t.* This. [fulness.

اشتباه ishtibāh, *s. a.* Doubt; doubt.

اشتداد ishtidād, *s. a.* A becoming or being violent, vehement; violence.

اشتر èshtr, *s. p.* A camel. [vehemency.

اشترا ishtirā, *s. a.* A buying, purchasing; |—, —et, *v. a.* To buy, purchase.

اشترک ishtirāk, *s. a.* A possessing or acting in common.

اشتعال *ishti'āl*, *s. a.* A breaking out into flame, burning with flame; |—, —*et, v.n.* To break out in flames; to catch fire; to burn with flame.

اشتغال *ishtighāl*, *s. a.* A being occupied; an occupying one's self; |—, —*et, v.n.* To be occupied; to occupy one's self. [derivation.

اشتقاق *ishtikāk*, *s. a.* A being derived, اشتكا *ishtikyā*, *s. a.* A complaining; |—, —*et, v.n.* To complain, make complaint. [doubtful.

اشتراك *ishtikyāk*, *s. a.* A being اشتمال *ishtimāl*, *s. a.* A comprehending, holding, containing. [To hear.

اشتتمك *ishtmek* (*aor* اشيدير *ishidir*), *v.a.* اشته *ishtā*, *inf. t.* Here! Lo! Behold.

اشتها *ishtihā*, *s. a.* An appetite; the feeling an appetite or desire for.

اشتهار *ishtihār*, *s. a.* A becoming known or famous; celebrity, fame.

اشتياق *ishtiyāk*, *s. a.* A longing for; a longing to see. [Trees.

اشجار *shjār*, *s. pl. a.* (*of* شجر *shèjer*),

اشخاص *shkhāss*, *s. pl. a.* (*of* شخص *shākhas*), Persons.

اشرا *shirrā* *s. pl. a.* (*of* شرير *shèrīr*), The mischievous, malignant persons.

اشراب *shrāb*, *s. a.* A giving information; |—, —*et, v.a.* To communicate (information).

اشرار *shrār*, *s. pl. a.* (*of* شرير *shèrīr*), Mischievous, malignant persons; (*of* شر *shèrr*), Ills, evils.

اشراف *shhrāf*, *s. pl. a.* (*of* شريف

shèrīf), The noble; nobles; the descendants of Muhammed; لقب الاشرف *nākīb-u-'l-èshhrāf*, *The chief of the nobles*, title of an officer of high rank who is charged at Constantinople with a certain jurisdiction in matters relating to the pedigree and privileges of the descendants of Muhammed.

اشرف *èshhrèf*, *a. a.* More, most, or very noble or sacred.

اشعار *èsh'ār*, *s. pl. a.* (*of* شعر *shī'r*), Pieces of poetry; —, *s. a.* A notifying; |—, —*et, v.a.* To notify, communicate.

اشعال *ish'āl*, *s. a.* A lighting, causing to flame; |—, —*et, v.a.* To light, to make blaze.

اشغال *èshghāl*, *s. pl. a.* (*of* شغل *shūghl*), Occupations; —, *ishghāl*, *s. a.* A giving occupation, occupying; |—, —*et, v.a.* To give occupation, to occupy.

اشفته *āshūfté*, *a. p.* Bewildered, confounded, astonished; beside one's self with love.

اشق *shik*, *s. t.* A knuckle-bone (which children play with).

اشقيا *èshkiyā*, *s. pl. a.* (*of* شقي *shāki*), Ruffians, rascals; rebels.

اشك *èshk*, *s. p.* A tear; —, *èshèk*, *s. t.* An ass, donkey; jackass; a fool, stupid fellow; —, *èshik*, *s. t.* A threshold; a lintel; التاشيكي *al-t-èshighi*, A threshold; اوستاشيكي *usst-èshighi*, A lintel.

اشكار *āshikyār*, *a. p.* Manifest, evident, plain. [cult matter.]

اشكل *āshkil*, *s. a.* A dubious or diffi-

اشكين *āshkin*, *s. t.* The amble; —,

a. t. An amber, ambling; كتمك—

—ghitmek, *v. s.* To amble, to go the amble. [*v. a.* To graft, engraft, bud.]

اشلامك *āshlamak* (*aor.* اشلار *āshlar*),

اشمق *āshmaq* (*aor.* اشار *āshar*), *v. a.*

To go beyond, to pass over or beyond; —, *v. s.* To cover (a stallion, a mare, &c.)

اشمك *āshmek* (*aor.* اشمر *āshmr*), *v. s.*

To go to the wars on horseback; to amble, go the amble; —, *v. a.* To scratch or dig holes in the earth.

اشنا *āshinā*, *a. p.* Knowing, acquainted

with, accustomed to; اشنالیک

(*āshnalīk*), *s. t.* A bow, salutation,

sign of friendly recognition, acquaint-

ance, knowledge (of a person); |—,

—et, *v. s.* To bow, to make any sign of friendly recognition.

اشنمق *āshinmaq* (*aor.* اشنور *āshinār*),

v. s. To wear away, be worn by friction.

اشوب *āshūb*, *s. p.* Confusion, tumult.

اشورمق *āshūrmak* (*aor.* اشورر *āshūrūr*),

v. a. (*causal of* اشمق), To carry, or cast over or beyond, to send, project, to pass. [bounds.]

اشوری *āshūrī*, *a.* and *ad. t.* Beyond

اشهاد *āshhād*, *s. pl. a.* (*of* شاهد *shāhid*),

Witnesses; —, *āshhād*, *s. a.* To cite or bring forward as a witness.

اشيا *āshyā*, *s. pl. a.* (*of* شی *shēr*),

Things; goods, chattles; merchandize.

اشيان *āshyān*, اشيانه *āshyānē*, *s. p.*

A nest.

اصابت *issābet*, *s. a.* A hitting the

mark, attaining the object; a striking,

hitting, or falling upon; —, *sat. t.* I am

glad of it, that is as it should be;

|—, —et, *v. s.* To hit, strike, attain,

fall upon; to do what should be;

او—, —دل, *v. s.* To be as it should be.

اصالت *issālēt*, *s. a.* Nobility of ex-

traction; the quality of being the

real officer, and not the temporary

substitute; اصالتلو *issālētliū*, *a. t.*

Noble; اصالته *issālētēn*, *ad. a.* As

the real and permanent officer, not as a substitute. [An inch.

اصبع *issbū*, *or* اصبوع *issbū*, *s. a.*

اصحاب *issahīb*, *s. pl. a.* (*of* صاحب

sāhib), Possessors; companions; the

companions of Muhammed in his life-time.

اصدار *issdār*, *s. a.* A causing to go

forth or emanate, an issuing, giving

out (orders, &c.); |—, —et, *v. a.* To

issue, give forth, cause to emanate.

اصرار *issrār*, *s. a.* A being pertinacious,

a persisting; |—, —et, *v. s.* To persist.

اصرغان *issirghān*, *or* اصرغان اوتی *issir-*

ghān-ōtu, *s. t.* A stinging nettle, a

nettle. [*v. a.* To bite.]

اصرمق *issirmak* (*aor.* اصرر *issirūr*),

اصطبل *isstābl*, *s. a.* A stable, mews;

اصطبل عامرہ *isṭābli*-“*āmīrē*, the royal mews.

اصطلاح *isṭilāh*, *s. a.* A technical mode of term; a technical expression.

اصغًا *isaghā*, *s. a.* A listening to; a consenting to; |—, —*et*, *v. a.* To accede to.

اصف *Issef*, *s. a.* Asaph (reputed in the East to have been Solomon’s vizier); the Grand Vizier; a pasha having the rank of Grand Vizier; اصفانہ *āséfānē*, *a. p.* and اصفی *āséfī*, *a. a.* Vizirial [white-faced].

اصف *issfār*, *a. a.* Yellow; pale-faced,

اصفرار *issfirār*, *s. a.* Yellowness.

اصفهان *Issfāhān*, *s. t.* The town of Ispahan, in Persia.

اصفيًا *issfiyā*, *s. pl. a.* (*of* صفی *sāfī*), The pure, the virtuous.

اصتى *isski*, *s. t.* Anything suspended to or over another thing as an ornament; a string, cord, or strap, by which anything is suspended, as braces, sword-belt, &c.; a state of suspension; a state of suspense, of uncertainty.

اصل *issl*, *s. a.* A root; an origin; foundation; —, *s. t.* Real, true; original; فى الأصل *fī-l-’l-issl*, *ad. a.* Originally, at the commencement, at first; اصزاده *issl-zādē*, *s. p.* A person of good or noble family; اصلى فصلى يوق *issli-fāsalī-yòk*, There is no truth in it, it is altogether unfounded.

اصلا *issliā*, *ad. a.* Never, not at all.

اصلاتمق *isslātmaq* (*aor.* اصلادر *isslādir*), *v. a.* To wet.

اصلاح *isslāh*, *s. a.* A correcting, improving; |—, —*et*, *v. a.* To improve, ameliorate, set right, correct; اصلاح ذات البين *isslāhi-zātē-l-bèyn*, An adjusting differences, removing causes of quarrel.

اصلاق *isslak*, *a. t.* Wet, wetted.

اصلانمق *isslānmak* (*aor.* اصلانور *isslānūr*), *v. n.* To get wet, to be wetted.

اصلی *issli*, *a. a.* Original, primitive, fundamental.

اصمارلمق *issmārlamak* (*aor.* اصمارلر *issmārlar*), To order or request that a thing may be made or done.

اصمق *issmak* (*aor.* اصار *issar*), To hang, hang up, suspend.

اصمه *issma*, *s. t.* A vine, grape-vine; اصمه قباغی *issma-kāḡghī*, A kind of pumpkin or vegetable-marrows, the plant of which is usually trained as a vine, and which grows itself to the length of three feet and more.

اصناف *issnāf*, *s. pl. a.* (*of* صنف *sinf*), Classes; sorts, kinds; trades, corporations; (*as a Turkish singular*), a tradesman, artisan, shopkeeper; an artificer in the army or navy.

اصول *issūl*, *s. pl. a.* (*of* اصل *issl*), Roots; origins; principles; (*as a Turkish singular*) a method, way, manner, custom; اصولله *issūlla*, *ad. t.* Gently; بر اصول ايله *bir-issūl-ila*, *ad. t.* Somehow or other.

اضائه izā'ī, *s. a.* The throwing light upon; elucidation; |—, —et, *v.a.* To elucidate.

اضاعه izā'a, *s. a.* A wasting; |—, —et, *v.a.* To waste.

اضافت izāfet, *s. a.* Construction of noun with noun; an incidental quality.

اضحيا (for اضحى) adhā, *s. pl. a.* (of اضحيات, not in use), Sacrifices; عيد اضحيا "idi-adhā, The feast of sacrifices, called usually قربان بيرامى kūr-bān-bāyrāmi.

اضطراب iztirāb, *s. a.* Agitation; pain; tribulation, grief, anxiety; —چکمک, —chèkmek, *v.s.* To be in pain; to be under anxiety; —ويرمک, —vèrmek, *v.s.* To give pain; to cause anxiety.

اضطرار iztirār, *s. a.* Necessity.

اضعاف èz"āf, *s. pl. a.* (of ضعف zi"f), Twice or more quantities; —, iz"āf, *s. a.* An enfeebling, weakening.

اضلاع ادلā", *s. pl. a.* (of ضلع dāl"), Sides of a figure; متساوي الاضلاع mùtèssāv\yyu-'l-adlā", Equilateral.

اضلال idlāl, *s. a.* A leading astray, a causing to go astray, a perverting; |—, —et, *v.s.* To lead astray, cause to wander from the right path; to pervert.

اضمار izmār, *s. a.* Concealing in one's mind or heart; |—, —et, *v.s.* To conceal in one's mind or heart.

اضمحلال izmihlāl, *s. a.* A total disappearing, dispersing.

اطاعت itā'at, *s. a.* An obeying; obedience, submission; |—, —et, *v.s.* To obey; to submit.

اطاله itālē, *s. a.* A stretching forth; اطاله يدا itālē'i-yèd-et, To stretch forth the hand; اطاله لسان itālē'i-lissān-et (*lit.* To stretch forth the tongue) to speak ill of.

اطبا atībā, *s. pl. a.* (of طبيب tābīb), Physicians, doctors of medicine; سراطبا sārī-atībā, The chief of the physicians.

اطراد ittirād, *s. a.* Regularity, subjection to rule.

اطراف ètrāf, *s. pl. a.* (of طرف tāraf), Sides, parts; districts; every side, all sides; اطرافيه ètrāfīla, *ad. t.* In a properly detailed manner, with all its circumstances.

اطفا itfā, *s. a.* An extinguishing; |—, —et, *v.s.* To put out, extinguish.

اطلاع ittīlā", *v.s.* A becoming aware, informed; —كسب, —kèssb-et, *v.s.* To become aware, acquire a knowledge or information.

اطلاق itlāk, *v.s.* A setting free; a divorcing; the applying (a name or term); |—, —et, *v.s.* To set free, to set at liberty; to divorce; to apply (a term); اطلاق عنان itlāki-"ānān-et, *v.s.* To let go the reins, give a horse his head; to set out on a journey; اطلاق على الاطلاق "alé-'l-itlāk, *ad. a.* Generally, in a general manner or sense.

اطلس atīlass, *s. a.* Plain, unornamented; فلک اطلس fèléki-atīlass, The empty-

rean or primum-mobile, the sphere beyond that of the fixed stars, being without the ornament of stars; called also **فلك الانلق** *feléku-l-èffāk*, *the sphere of spheres*; —, *s. a.* Satin; an atlas of geography.

اطماع *itmā*, *s. a.* An exciting to cupidity, a causing to long for possession; |—, —et, *v. a.* To cause one to be desirous of possessing or acquiring, to tempt, to raise expectations.

اطمينان *itmīnān*, *s. a.* A sense of safety and security. [bombast.

اطناب *itnāb*, *s. a.* Sublimity of style;

اطوار *ātawār*, *s. pl. a.* (*of طور tāvr*). Manners, the outward indicative active signs of inward feelings towards other people.

اطه *ada*, *s. t.* An island, isle, islet.

اظهار *izhār*, *s. a.* A showing, manifesting, making visible, causing to be seen; |—, —et, *v. a.* To manifest, show.

اعاد *i'ādē*, *s. a.* A causing to return; |—, —et, *v. a.* To cause to return, to send back, drive back, bring back; to return, restore, give back. [Enemies.

اعادى *ā'ādī*, *s. pl. a.* (*of عدو "ādūvv*),

اعانه *i'ānē*, *s. a.* An assisting, helping; help, assistance; |—, —et, *v. s.* To help, assist.

اعتبار *i'tibār*, *s. a.* Esteem, consideration; mercantile credit; |—, —et, *v. s.* To hold in esteem.

اعتدال *i'tidāl*, *s. a.* The being of a mean, average, or moderate degree.

اعتذار *i'tizār*, *s. a.* The begging to be excused, the offering an excuse; |—, —et, *v. s.* To offer an excuse or apology; to beg to be excused.

اعتراض *i'tirāz*, *s. a.* The offering an objection; finding fault; |—, —et, *v. s.* To offer objections; to find fault; —, *v. a.* To allege (an objection).

اعتراف *i'tirāf*, *s. a.* An admission, an avowal; |—, —et, *v. a.* To admit, avow.

اعتساف *i'tissāf*, *s. a.* Oppression, tyranny.

اعتقاد *i'tikād*, *s. a.* A believing in, holding to be true; belief; religious belief; |—, —et, *v. s.* To believe in, to hold to be true.

اعتماد *i'timād*, *s. a.* A placing trust or confidence in; trust, confidence; |—, —et, *v. s.* To place trust, to put confidence, to put faith.

اعتنا *i'tinā*, *s. a.* A taking pains, a paying great attention; |—, —et, *v. s.* To take great pains, pay great attention.

اعتیاد *i'tiyād*, *s. a.* The contracting a habit; |—, —et, *v. a.* To adopt as a habit. [Enemies.

اعداء *ādā*, *s. pl. a.* (*of عدو "ādūvv*),

اعداد *ādād*, *s. pl. a.* (*of عدد "āded*), Numbers; —, *i'ādād*, *s. a.* A preparing, making ready; |—, —et, *v. a.* To make ready, prepare.

اعدام *i'dām*, *s. a.* An annihilating; a killing, putting to death; |—, —et,

v.s. To annihilate; to kill, put to death.

اعزأ à "izzā, and اعزأ à "izzā, *s. pl. a.* (of عزیز "azīz), The dearest, most honoured.

اعزاز i "zāz, *s. a.* A raising to dignity and glory; |—, —et, *v.s.* To dignify, glorify. [Tithes.

اعشار à "shār, *s. pl. a.* (of عشر "shar), Members (of the body, or of a council or assembly); (as a Turkish singular) a member; اعضالتق à "zālīk, *s. t.* Membership. [*v.s.* To give.

اعطا i "tā, *s. a.* A giving; |—, —et, اعظم à "zām, *s. a.* Greater, greatest, or very great; صدراعظم à "zām (sadrāzām), The Grand Vizier.

اعلا (for اعلى) à "lā, *s. a.* Higher, highest, most or very high; the best; good, excellent, admirable; —, *ad. t.* Well; —, i "lā, *s. a.* A raising up, elevating; |—, —et, *v.s.* To raise, raise up, set up, to elevate.

اعلام à "lām, *s. pl. a.* (of علم "alim), Signs, signals; flags, standards; —, i "lām, *s. a.* A declaring, making known; a declaration; an official report given in answer to an official inquiry; a judicial sentence in writing; |—, —et, *v.s.* To report officially in answer to an official inquiry.

اعلان i "lān, *s. a.* A publishing, making publicly known; an advertisement; |—, —et, *v.s.* To publish, to make

publicly known; to advertise; اعلاننامه i "lān-nāmā, A manifesto; an advertisement.

اعلم à "lām, *s. a.* More, most, or very knowing; الله اعلم à "lām (allā'lām) (God is He who knows best) *int. a.* I am not sure, but I think so; I am very much inclined to believe so, &c. [—, *s. a.* A blind man.

اعما (for اعشى) à "mā, *s. a.* Blind; اعمار à "mār, *s. pl. a.* (of عمر "amr), Lives; life-times; —, i "mār, *s. a.* A rendering cultivated, populous, full of life; |—, —et, *v.s.* To reclaim (waste lands); to people, populate.

اعمال à "māl, *s. pl. a.* (of عمل "amal), Acts, actions; —, i "māl, *s. a.* A making, manufacturing; |—, —et, *v.s.* To make, prepare, manufacture.

اعوام à "wām, *s. pl. a.* (of عام "ām), Years.

اعيان à "yān, *s. pl. a.* (of عين "ayn), Persons of note; (as a Turkish singular) a mayor; an alderman; اعيان باشى à "yān-bāshi, the mayor.

اغ أو رجبك اغى à "gh, *s. t.* A net; اور رجبك اغى à "rumjèk-agh, A spider's web, a cobweb.

اغنا à "ghā, *s. t.* A country gentleman; a master (of servants); the eldest brother; a superior servant, officer of a household; the title of military or naval officers from the بىنگ-باشى (mayor or chef-de-bataillon) downwards; the title of various chief offi-

cers in the civil service; يکچرى اغاسى *yëngichéri-aghassi*, The Aga or chief of the janissaries; اغا قیوسى *aghaklāpissi*, The office and official residence (formerly) of the Aga of the janissaries, now changed into that of the Shèykhū-ʿl-İsalām; قیزلر اغاسى *kızlar-aghassi*, The chief eunuch of the imperial household; حرم اغاسى *harem-aghassi*, A eunuch in a private family.

اغاج *aghaj*, *s. t.* A tree; a shrub; a bush; wood; — قره *kara* —, An elm-tree; elm-wood; — قاونى —, — *kāvun*, A citron; قاقان —, — *kakan*, A woodpecker.

اغارمق *agharmak* (*aor.* اغارر *gharir*), *v.n.* To become white or grey (the hair, beard; or the morning).

اغاز *aghaz*, *s. p.* A beginning, commencing; | —, —*et, v.n.* To begin, set about, commence.

اغبار *ighbirār*, *s. a.* A becoming dusty; خاطر —, *ighbirāri-khātir*, A taking offence, a being offended.

اغتنام *ightinām*, *s. a.* A seizing prey, making booty; | —, —*et, v.a.* To seize as booty.

اغر *aghir*, *a. t.* Heavy; slow in motion; hard to digest, indigestible; ill-savoured, bad-smelling, fetid; hard to be borne, insupportable; high (price); —, *s. t.* Serious, or stately demeanour; اغیرینی طاقتمق *aghirini-tākinmak*, *v.n.* To put on a serious countenance, assume a formal manner.

اغرا *ighrā*, *s. a.* An exciting, inciting; | —, —*et, v.a.* To excite, incite.

اغرتمق *aghritmak* (*aor.* اغریدر *ghridir*), *v.a.* (*causal of* اغریتمق), To cause to ache; — باش *bāsh* —, *v.n.* To cause one's head to ache, give the headache; to importune, teaze.

اغرتلیک *aghirlık*, *s. a.* Weight, heaviness; luggage, baggage, impedimenta; a girl's bridal dower or trousseau; the nightmare; a burden (on one's purse).

اغری *aghri*, *s. t.* A pain, ache; باش *bāsh-aghri*, The headache; an importunate, tiresome bore; قارن *kārñ-aghri*, The belly-ache, gripes; a peevish child; اغری طاغی *aghri-dāghī*, Mount Ararat on the confines of Georgia and Armenia.

اغریتمق *aghrimak* (*aor.* اغرر *ghrir*), *v.n.* To ache, to be painful.

اغز *aghz*, *s. t.* The mouth; the mouth or opening into anything; the special place at a stairs where passengers get into boats, or out of them; نهر اغزی *nèhr-aghzi*, The mouth of a river; قویو اغزی *kōyū-aghzi*, The mouth of a well; اغز جوابی *aghz-jèwābi*, A verbal answer; اغزوتی *aghz-ōtū*, The priming of a gun; درت یول اغزی *dārt-yōl-aghzi*, The place where four roads meet; اغزلتی *aghzlık*, A mouthpiece (of a pipe, or of a musical instrument).

اغسامت *aghsamak* (*aor.* اغسار *ghsar*), *v.n.* To limp in walking.

أغستوس *aghosstos*, *s. t.* The month of August.

أغضب *ighzāb*, *s. a.* A moving to anger, an angering; |—, —*et*, *v. a.* To anger.

أغفال *ighfāl*, *s. a.* A putting off one's guard; |—, —*et*, *v. a.* To put off one's guard, to lull into security, to deceive.

أغل *aghāl*, *s. t.* A fold, or pound for sheep.

أغلامت *aghlamak* (*aor.* أغلار *aghlar*), *v. n.*

To weep, cry, shed tears; —, *v. a.* To weep for, mourn over, deplore the loss of.

أغماز *ighmāz*, *s. a.* A speaking ill of; tale-bearing.

أغماض *ighmāz*, *s. a.* A shutting the eyes; اغماض عين *ighmāzi-‘āyn-*et**, *v. n.* To shut the eyes (to faults or improper conduct).

أغمت *aghmak* (*aor.* أغار *aghar*), *v. n.* To rise in the air (dust, &c.); to be preponderant and sink (one side of a balance).

أغنام *aghnām*, *s. pl. a.* (*of* غنم *ghnām*, *seldom used*), Sheep. [The rich.

أغنيا *aghniyā*, *s. pl. a.* (*of* غنى *ghnī*),

أغوا *ighwā*, *s. a.* A seducing, a turning from rectitude; |—, —*et*, *v. a.* To seduce, pervert, lead⁷ from rectitude, cause to do wrong. [brace.

أغوش *aghūsh*, *s. p.* Lap, bosom, em-

أغيار *aghyār*, *s. pl. a.* (*of* غير *ghayr*), Others, strangers, rivals.

أفاته *ifātē*, *s. a.* An allowing to escape out of one's power or possession, a

losing; |—, —*et*, *v. a.* To lose, allow to escape.

أفاد *ifādē*, *s. a.* An explaining, representation, relation; |—, —*et*, *v. a.* To explain, represent, relate.

أفاض *ifāzē*, *s. a.* A pouring out abundantly.

أفاق *āfāk*, *s. pl. a.* (*of* أفق *ūfuk*), Horizons; districts (as being bounded by their horizons); أفاتي *āfākī*, *s. a.* Common to the whole world, public, spread through all lands; wandering, vagabond.

أفاتت *ifākāt*, *s. a.* Convalescence; بولمت —, — *bōlmak*, To get well, be relieved from sickness.

أفت *āfet*, *s. a.* A calamity; —, *ift*, A prodigy; a fruitful she-camel; a portent; extraordinary calamity; a lie.

أفتا *iftā*, *s. a.* The giving a positive legal opinion (on a supposed case), well known by the name *fetwa*.

أفتاب *āftāb*, *s. p.* The sun.

أفتاد *ūftādē*, *a. p.* Fallen; fallen into; fallen into the power of; a prisoner to the beauty, wiles, or charms of; which has happened, taken place.

أفتان *iftān*, *s. a.* A leading into some improper practices, a perverting; —,

أفتان *ūftān*, *ad.* or *s. p.* Falling, falling

down; وخيزان —, —*u - khizān*,

Falling and rising (as a drunken or wounded person).

أفتحاص *iftihāss*, *s. a.* Diligence in inquiry, in searching into.

انتخار *iftikhār, s. a.* Well-founded pride ;

ا—, —et, *v.n.* To pride one's self ;

— نشان *nishāni* —, or نشانی —,

— *nishāni*, The former decoration of the order of merit, founded by Mahmud the Second.

افترا *iftirā, s. a.* A calumniating ; a

calumny ; ا—, —et, *v.n.* To calum-
niate. [from friends.]

افتراق *iftirāk, s. a.* A being separated

افتقار *iftikār, s. a.* Poverty, the being
poor. [dividuals.]

افراد *efrād, s. pl. a. (of فرد ferd)*, In-

افراز *efrāz, a. p. (in composition)*, Which
raises, lifts up ; —, ifrāz, *s. a.* A
separating, dividing ; ا—, —et, *v.a.*
To separate, divide.

افراط *ifrāt, s. a.* Excess ; ا—, —et, *v.n.*

To exceed due bounds.

افراغ *ifrāgh, s. a.* A casting in a mould ;

a putting into order, shape, or form ;

ا—, —et, *v.a.* To pour into a mould ;

to reduce to order, shape, or form.

افروخته *efrūkhtē, a. p.* Lighted, on fire,

burning. [fire, or illuminates.]

افروز *efrūz, a. p.* Which lights, sets on

افریدگار *āferīdeghyār, s. p.* The Creator.

افریده *āferīdē, a. p.* Created ; —, *s. p.*

A creature.

افرین *āferīn, a. p. (in composition)*, Who

creates ; —, *int. p. (āferīm)*, Well done !

افریقا *Afrika, s. t.* Africa. [tion.]

افرینش *āferīnish, s. p.* A creating, crea-

افزا *efzā, a. p. (in composition)*, Which

augments.

افزون *efzūn, a. p.* More in number or

quantity ; (*in composition*), Aug-

mented ; much, many ; افزونی *efzūnī,*

s. p. The being augmented ; the being
much or many, abundance.

افساد *ifsād, s. a.* A corrupting ; a

throwing into disorder ; a leading

into bad practices ; ا—, —et, *v.a.*

To corrupt ; to throw into disorder ;

to introduce abuses into ; to lead into

bad practices. [mance.]

افسانه *efsānē, s. p.* A tale, fiction, ro-

افسر *efsēr, s. p.* A crown, diadem.

افسون *efsūn, s. p.* A spell, incantation.

افشا *ifshā, s. a.* A divulging, revealing ;

ا—, —et, *v.a.* To divulge, reveal.

افشان *efshān, a. p. (in composition)*,

Who sheds or spreads abroad.

افصال *efdāl, s. pl. a. (of فصل fazi)*,

Favours, graces.

افضل *efdāl, a. a.* More, most, or very

worthy (person), or advantageous

(thing).

افطار *iftār, s. a.* The breaking of the fast

in times of abstinence ; the food with

which the fast is broken ; ا—, —et,

v.n. To partake of meat and drink

after a religious fast.

افعی *ef'ā, s. a.* A viper.

افق *ufuk, s. a.* The horizon ; افقی *ufukī,*

a. a. Horizontal.

افک *ifk, s. a.* A lie, a falsehood.

افکار *efkyār, s. pl. a. (of فکر fikr)*, Ideas,

thoughts.

افکن *efkèn, a. p. (in composition)*,

Which throws, throws down, throws out.

افلاس iflās, *s. a.* The becoming poor and bankrupt; bankruptcy; poverty.

افلاق Iflak, *s. t.* Wallachia.

افلاك iflāk, *s. pl. a.* (of فلك fèlek). Skies, heavens, spheres.

افنا ifnā, *s. a.* An annihilating, destroying; |—, —et, *v.s.* To annihilate, destroy.

افندی efēndi, *s. t.* (Greek), A gentleman of education; a man of polished manners; a master (of servants); a patron, protector, benefactor; a prince of the blood; أفندم efēndim! (my master) Sir! أفندیمز efēndimiz (our master), Our sovereign, the Sultan; our lord, his excellency, his worship, his grace, &c. &c.; شوکتلوافندیمز shèvkètli - efēndimiz, Our imperial master (the Sultan).

افواه efwāh, *s. pl. a.* (of فم fīm), Mouths.

افول ifūl, *s. a.* A setting or decreasing in altitude; |—, —et, *v.s.* To descend in altitude towards the horizon; to set, go down.

افیون ifyòn, *s. t.* Opium.

اکی ak, *a. t.* White; —, *s. t.* The white part of certain things; کوزکاتی ghyzong-aki, The white of the eye; اکی یمورطه نکی ییمورتانینگ yimurtaning-aki; اکی جگر ak-jigher, The lungs, the lights; اکی صقاللو ak-sàkalli, One with a white beard, an old man; an elder; the chief man or petty magistrate of a

village; اکی بابا ak-bàba, A kind of vulture; اکی دکر ak-dèngiz, The Mediterranean; اکی یوزکاتی yùzu-ak, (whose face is white) metaphor meaning one who has performed his duty well and honourably, who has cause to feel a just pride; اکلکی aklik, *s. t.* Whiteness; یوزاقلنی yùz-aklighi, (whiteness of face) metaphor meaning the having no cause to feel ashamed, but every cause to feel proud of one's self.

اقالیم akālīm, *s. pl. a.* (of اقلیم iklīm). Climes (in geography, the world being supposed to be divided into seven such sections, whence اقلیم سبعة akālīmi-sèb“à, the seven climes, means the whole world).

اقامت ikāmet, *s. a.* A staying in a place, stay, residence; |—, —et, *v.s.* To stay (in a place), to live, dwell, reside.

اقامة ikāmē, *s. a.* (identical originally with the preceding word), A setting a thing up, establishing it, fixing it upright; a producing (proofs or indications); a performing (prayers); |—, —et, *v.s.* To set (a thing) in its place; to set up; to produce, adduce, bring forward; to perform (prayers).

اقانیم akānim, *s. pl. a.* (of اقنوم òknūm), The persons of the Trinity; اقانیم نلته akānīmi-sèlāssē, The three Persons of the Trinity.

اقبال ikbāl, *s. a.* Good luck; a turning the face or the mind towards any

object; a desiring; a slave-girl taken into the imperial favour, but not yet advanced as one of the Sultan's seven acknowledged state concubines.

اقتار *aktār*, *s. pl. a.* (of *قتر*, not used), Districts, regions; —, *s. t.* (for *عطار* "attār", *s. a.* A seller of perfumes), a kind of druggist, grocer, perfumer, and toyman, in one, and in a small way.

اقتارمت *aktarmak* (*aor.* *اقتار* *aktarir*), To shift (things) from one vessel to another; to turn over.

اقتباس *iktibās*, *s. a.* A borrowing (phrases or arguments from the works of another author), a citing (the words of another); |—, —et, *v.a.* To borrow, to cite, to use (words or arguments).

اقتحام *iktihām*, *s. a.* An attacking courageously; an embarking heart and soul in any affair; |—, —et, *v.n.* To attack; to embark in heart and soul.

اقتدا *iktidā*, *s. a.* A taking as one's ensampler, following the teaching, and imitating the actions of; |—, —et, *v.n.* To follow as a guide and example. [puissance, capacity.

اقتدار *iktidār*, *s. a.* Power, might,

اقتران *iktirān*, *s. a.* Conjunction (of the heavenly bodies).

اقتضا *iktizā*, *s. a.* A being needful, requisite, or necessary; |—, —et, and *اقتضاسی* *iktizāssi-öl*, *v.n.* To be needful, requisite, or necessary.

اقتفا *iktifā*, *s. a.* A following after, (physically or morally); |—, —et, To follow after.

اقتحه *akcha*, *a. t.* Rather white, whitish; —, *s. t.* Money in general, coin, cash; a small monetary value (formerly a coin), one-third of a *pàra*, and consequently the $\frac{1}{30}$ of a piastre, or the $\frac{1}{6}$ of a penny; it is frequently mentioned under the name of *asper*, a corruption of the Greek equivalent for the proper Turkish word.

اقدام *akdām*, *s. pl. a.* (of *قدم* *kādam*), Feet; —, *ikdām*, *s. a.* Perseverance; |—, —et, *v.n.* To persevere.

اقدام *akdām*, *a. a.* Prior, anterior; —, *ad. t.* Before, anterior, prior; *بوندن اقدام* *būndan-akdām*, Some time ago; *بوندن اقتحه* *būndan-akdāmja*, Some little time ago, a few days since.

اقرار *ikrār*, *s. a.* A confessing, avowing, admitting; |—, —et, *v.a.* To confess, avow, admit.

اقران *akrān*, *s. pl. a.* (of *قرن* *kārūn*, not in use), Equals (in rank or age); (*as a Turkish singular*) an equal (in rank or age). [Near relatives.

اقربا *akrābā*, *s. pl. a.* (of *قريب* *kārīb*), *اقتصمت* or *اقتصمت* *aksamak* (*aor.* *اقتصار*), *v.n.* To lean over to one side in walking, from one leg being longer than the other, the person having this infirmity being called *اقتصاق* or *اقتصاق* *aksak*.

اقسرتق *or* اقسرتق aksirmak (*aor.*

اقسرتق aksirir), *v.n.* To sneeze.

اقصا *or* اقصى aksà, *a. a.* More or most remote, ultimate; —, *s. a.* The ultimate point or degree.

اقطار aktâr, *s. pl. a.* (*of* قطر kûtr), Countries, districts; (*of* قطرة kâtra), Drops.

اقعاد ik'âd, *s. a.* A causing to sit, placing on a seat; |—, —et, *v.a.* To place on a seat.

اقل àkâll, *a. a.* The least in number or quantity; اقلی àkâlli, *ad. t.* At least, at the very least.

اقلام akâm, *s. pl. a.* (*of* قلم kâlm), Pens; offices, rooms of clerks under government.

اقليم iklîm, *s. a.* A clime.

اقمشه akmishê, *s. pl. a.* (*of* قماش kûmâsh), Stuffs, cloths. [run, flow.

اقمق akmak (*aor.* اقام akar), *v.n.* To

اقناع iknâ', *s. a.* A contenting, satisfying; |—, —et, *v.n.* To content, satisfy. [water, stream, rapid.

اقتدى akindi, *s. t.* A current, flow of

اقتنوم ùknûm, *s. a.* A Person of the Trinity. [an enemy's country.

اقتين akin, *s. t.* Predatory incursion in

الك êk, *s. t.* A joint, joining of two parts or pieces; —يرى, —yèri, A joint of the members; —, èng, *ad.*

ê. The most. [The greatest persons.

اكابر èkyâbir, *s. pl. a.* (*of* اكبر èkbâr),

اكارم èkyârim, *s. pl. a.* (*of* اكرم èkrêm), The most noble or generous persons.

اگاه âghyâh, *a. p.* Aware, on one's guard; informed.

اكبر èkbâr, *a. a.* More, most, or very great; greater; the greatest.

اكترا iktirâ, *s. a.* A taking on hire; |—, —et, *v.a.* To take to one's self on hire.

اكتساب iktissâb, *s. a.* An acquiring to one's self; |—, —et, To acquire.

اكتفا iktifâ, *s. a.* A being sufficient; |—, —et, *v.n.* To suffice, to be sufficient.

اكتنا iktinâ, *s. a.* A being surnamed.

اكتناه iktinâh, *s. a.* The striving to understand a thing thoroughly.

اكثر èksâr, *a. a.* More or most in number or quantity; اكثرى èksârî, *ad. t.* and

اكثرى èksârîyyâ, *ad. a.* For the most part, most generally.

اكر egher, *c. p.* If.

اكرام ikrâm, *s. a.* Deference, respect, a receiving well; a present; |—, —et, *v.n.* To receive well, treat with respect:

—, *v.a.* To give as a present.

اكراد ikrah, *s. a.* The feeling an utter aversion and disgust.

اكرچه eghârçhê *or* eghârçhi, *c. p.* If; although; true it is that.

اكرلمك eghrilmek (*aor.* اكريلور eghrîlir), *v.n.* To bend, to become bent; to become leaning, out of the perpendicular.

اكرم èkrêm, *a. a.* More, most, or very noble or generous.

اكرمتق angirmak (*aor.* انگر انگرير), *v.n.*

To Bray (an ass).

اکرمک *əghirmek* (*aor.* اکرر *əghirir*), *v.a.*
To spin (thread).

اکری *əghri*, *a. t.* Bent, crooked; slanting,
out of the perpendicular; اکری بوکری
əghri-būghri, Very crooked, devious,
tortuous.

اکسک *əkaik*, *a. t.* Incomplete, wanting
in number, quantity, or part; —, *s. t.*
A defect; a number, quantity, or part
which is wanting.

اکسلمک *əksilmek* (*aor.* اکسلور *əksilir*),
v.n. To become less in number or
quantity, to diminish, decrease.

اکه *əngsə*, *s. t.* The back of the head
or upper part of the neck; the back or
hind part of an object.

اکسیر *ixsir*, *s. a.* An elixir, liqueur; the
philosopher's stone or philtre.

اکشی *əkahi*, *a. t.* Sour, acid, tart;
unfavourable, unpromising, menacing
(countenance).

اکشیمک *əkshimek* (*aor.* اکشیر *əkshir*),
v.n. To become sour; to put on an
unfavourable or menacing aspect (a
countenance).

اکل *əkl*, *s. a.* An eating; وشرب
—*v-shurb*, Eating and drinking; —,
—*et*, *v.a.* To eat.

اکلامک *ənglamak* (*aor.* اکلر *ənglar*)
(*ənnamak*, *aor.* ənnar), *v.a.* To under-
stand, comprehend; سوزاکلر *səz-*
ənnar (understanding fully what is
said to him), intelligent; tractable;
reasonable (person).

اکلمک *əklémek* (*aor.* اکلر *əklər*), *v.a.*

To join (two pieces together, or one to
another); to add; —, *inglémek*, *v.n.*

To groan, to moan.

اکلیل *iklil*, *s. a.* A diadem.

اکمال *ikmāl*, *s. a.* A completing,
finishing, perfecting; —, —*et*, *v.a.*
To complete, finish, perfect, fill up.

اکمتی *əngmak* (*aor.* اکار *əngar*), *v.a.* To
think of, call to mind, or pronounce
the name of.

اکمک *əkmek* (*aor.* اکر *əkər*), *v.a.* To
sow (seed); to sprinkle (salt, &c.); —
(*for* اتمک), *s. t.* Bread; —, *əghmek*,
v.a. To bend.

اکندی *or* اگنتی *əghenti*, *s. t.* Filings.

اکه *əghə*, *s. t.* A file (steel instrument for
filing metals). [*v.a.* To file with a file.

اکهلمک *əghélémek* (*aor.* اکلر *əghélər*),
اکه *əghə*, *or* اکی کموی *əghə-kəmiş*,
s. t. A rib, rib-bone.

اکید *əkīd*, *a. a.* Very strong.

اکین *əkin*, *s. t.* Seed-sowing; sown
seed; cereal crops; —*wākti*,
seed-time; —*اکمک*, —*əkme*, To
sow corn; —*بچمک*, —*bichmek*, To
cut down the corn.

ال *əl*, *art. a.* The Arabic definite article,
placed equally before nouns and adjectives:
it is found in many Turkish
adverbial and qualifying expressions.
When preceded by the Arabic prepo-
sition ل (*li*, for, &c.), the ا is sup-
pressed, and the two letters ل are
joined, as, للتأديب *li-t-tə'dīb*, *for*
punishment; and the word الله *Allāh*,

God, in that case becomes لله li-'llāh, for God, for God's sake. The case of suppressing the sound of the ل of this article is explained in our prefatory remarks; —, ال, *s. t.* The hand, a hand; a stranger in blood; another person; ال ايشى òl-ishi, Work of hand; ال يازيسى òl-yàzissi, Writing, manuscript; ال التندة òl-altinda, Underhand, in secret; ال دة در òl-da-dir, It is in hand, in course of preparation; it is not beyond control, it is in man's power; ال امدة در òl-imda-dir, It is in my power, it is at my option; ال الويرمك òl-va-rmek, To betray; to give up to the authorities; ال اگه تيرمك òl-ghètirmek, To acquire possession of; to catch, take, make prisoner; ال چكمك òl-chèkmeç, To withdraw one's assistance or co-operation; to have nothing more to do with a thing; ال دن كلمك òl-dan-ghèlmeç, To be in (one's) power (to do), as, ال مدن كلمز òl-mdan-ghèlmaz, It is not in my power, I am not able (to do it); —, ال, *a. t.* Scarlet; red, rosy; —, *imper. of* ال متق òl-mek, Take, take thou; as, ال سنا òl-sèn-a! There, take that! there's for you! —, ال, *s. a.* A family, race, dynasty, as, ال عثمان òl-'òssmān, The Ottoman dynasty; —, *s. p.* Fraud, deceit, stratagem. ال òlā, *s. pl. a.* (of ال òlā, not used), Graces, favours; —, *a. p.* (in composition), Which defiles, pollutes; —,

òlā, *inf. a.* Ho! —, ال, *a. t.* Spotted, diversified with large bright or white spots on a dark ground; ال ابالتى òl-abālik, A trout; ال اكارغه òl-kārgha, A jack-daw; ال اتنلو òl-tənli, A leper, leprous; ال اوجه òl-açje, Somewhat diversified by spots; ال بولاجه —, òl-bölaja, Very grossly diversified with colours; —illā, *c. a.* Unless, but, except; or otherwise; only that, saving that. ال ارغه òl-ārgha, *s. t.* (*Italian*), A certain distance from shore, or from any object; —, *a. and ad. t.* At a distance from shore, or from any object; —, *inf. t.* Be off! keep away! keep your distance! [actually, presently. ال ان òl-ān, *ad. a.* Now, at this moment, ال ال òl-òlāh, A god; God; ال الهى òl-ilāhi, *a. a.* Divine, godly; —, *s. t.* An anthem or carol; ال الهىت òl-ilāhiyyèt, *s. a.* Divineness, divinity, Godhead. ال الى òl-āy, *s. t.* A procession; a regiment; a line deployed; a set, lot, parcel; ال الى مالى òl-āy-māy, *ad. f.* One over the other, all together as when a crowd rushes; ال ميرالى òl-mirāly (mirāly), A colonel, commandant of a regiment; —, òl-āy, *a. p.* (in composition), Which defiles, pollutes. ال اليش òl-āyish, *s. p.* Defilement, pollution, filthiness; —, *s. t.* Pomp, parade. ال البتة òl-bètètè, *ad. a.* Assuredly, certainly; without fail.

البسة *al-biṣāṣ*, *s. pl. a.* (of لباس *libāss*),
Clothes, garments, raiment.

الت *alt*, *s. t.* The under part or side;
the space underneath; — اوست —
—*ūsst*, Upside down, topsy-turvy;
— يانى — *yāni*, — طرفى — *tārafi*,
The next place lower down; the re-
mainder, the sequel; | —, —*et, v. a.* To
vanquish, overcome; — او — *ūl*, *v. n.*
To be vanquished, conquered, overcome;
—, — *ālet*, *s. a.* An instrument, tool,
implement; an organ; الت تناسل
ālēti-tēnāssul, The organ of generation.

التباس *iltibāss*, *s. a.* The wearing an
appearance calculated to create doubt.
التجأ *iltijā*, *s. a.* A taking refuge, seek-
ing an asylum; | —, —*et, v. n.* To take
refuge, seek an asylum.

التحاق *iltihāk*, *s. a.* The joining one's
self or becoming joined to; adhesion;
| —, —*et, v. n.* To join one's self on to.

التحام *iltihām*, *s. a.* The heat of battle.

التزام *iltizām*, *s. a.* The taking upon
one's self, undertaking; the taking a
great interest in, protecting, giving
one's influence; the taking the public
revenues on farm; | —, —*et, v. a.* To
undertake; to take (the public reve-
nues) on farm; to protect or support
actively.

التفات *iltifāt*, *s. a.* A turning one's face
towards; taking notice of (persons or
things); showing attentions to (per-
sons); | —, —*et, v. n.* To take notice
of; to show attentions.

التماس *iltimāss*, *s. a.* The making a
request, begging a favour; a request;
| —, —*et, v. a.* To request.

التمش *altmāsh*, *a. t.* Sixty. [money.

التون *altin*, *s. t.* Gold; a piece of gold
التهاب *iltihāb*, *s. a.* Inflammation.

التي *alti*, *a. t.* Six; —, — *ēti*, The wife
of the brother of one's husband, a
sister-in-law (of a woman).

التيام *iltiyām*, *s. a.* A being healed (a
wound).

البحق *alchāk*, *a. t.* Low; mean, base;
— كوكللو — *ghyūngullu*, Meek, low
in spirit; — طبيعتلو — *tābi'ātli*, Of
a mean, low, base disposition.

الجبى *alchi*, *s. t.* Plaster of Paris.

الحاج *ilhāh*, *s. a.* A soliciting with
importunity.

الحاد *ilhād*, *s. a.* A departing from the
true doctrine in religion; heresy.

الحامل *al-hāssil*, *ad. a.* In fine, in short,
to sum up all.

الحاق *ilhāk*, *s. a.* The adjoining one
thing to another; | —, —*et, v. a.* To
adjoin, annex.

الحال *al-hāl*, *ad. a.* Now, at the pre-
sent time; فى الحال *fi-'l-hāl*, At
once, immediately; — الحالة هذه
al-hālētu-hāzihi, *ad. a.* Now, at
present.

الحق *al-hākk*, *ad. a.* In sooth, in truth,
truly, verily.

الداتمق *aldatmak* (*ādr. الدامر* *aldādir*),
v. n. To deceive; to cheat; to dis-
appoint.

الدائمق *aldanmak* (*aor.* الدانور *aldànir*), *v.s.* To be deceived; to make a mis-
 الدوان *èdivàn*, *s. t.* A glove. [take.
 الزام *ilzām*, *s. a.* A convincing; |—, —*et, v.s.* To convince. [necessary.
 الزام *èlzēm*, *a. a.* More, most, or very
 السنه *èlsinē*, *s. pl. a.* (*of* لسان *lissān*),
 Tongues, languages; سنه شرقيه
 اشنا *èlsinē-shàrkīyyē-āshinā*, An
 Orientalist.
 الش *alish*, *s. t.* A taking; a mode of
 taking; ويرش — *vārish*, Trade,
 commerce.
 الشماق *alishmak* (*aor.* الشور *alishir*), *v.s.*
 To grow used, become accustomed; to
 get into a habit; to grow tame; to
 grow easy in action (a machine).
 الغا *ilghā*, *s. a.* An abolishing, annulling;
 |—, —*et, v.s.* To abolish, to annul.
 الغار *ilghār*, *s. t.* A canter or gallop;
 |—, —*et, v.s.* To go at a canter or
 gallop; to make an incursion or mili-
 tary reconnaissance on horseback.
 الغرض *èl-ghàraz*, *ad. a.* In short, what
 we want to explain is this.
 ألف *èlf*, *s. a.* A thousand; —, èlif,
 Name of the first letter of the alphabet;
 the upright figure of a handsome young
 person.
 الفت *èlfet*, *s. a.* Acquaintanceship, a
 knowledge of; |—, —*et, v.s.* To
 become acquainted; to cultivate one's
 friendship; to become accustomed (to
 a thing). [miserable.
 الفته *àlùftē*, *a. p.* Beside one's self;

القا *ilkā*, *s. a.* A throwing, casting out
 of the hand before one, a merely drop-
 ping a thing without projecting it to a
 distance; |—, —*et, v.s.* To cast,
 throw, drop; to impute, cast upon.
 القشلاق *alkishlamak* (*aor.* القشلاق
alkishlar), *v.s.* To greet with ap-
 plause.
 القصة *èl-kissasa*, *ad. a.* In fine, in short;
 the fact of the matter is this.
 الك *èlek*, *s. t.* A sieve; —, ilk, *s. t.*
 First; الك بهار *ilk-bahār*, Spring,
 early spring; الك ابتدا *ilk-iptidā*,
 First and foremost, first of all, in the
 first place; الك الكين *ilkin*, *ad. t.* First
 and before doing anything else; —,
 ilik, *s. t.* Marrow; a loop for a button
 to pass into; an eye for a hook to pass
 into. [tory, land
 الكا *alkyā* (*èlkā*), *s. t.* Country, terri-
 التكمك *ilkikmek* (*aor.* الكرك *ilkikr*), *v.s.*
 To button; to hook; to fasten with
 hooks or buttons.
 التلمك *èllémek* (*aor.* التلم *èllér*), *v.s.* To
 touch, finger, handle; to turn out of
 doors.
 التلم *èllāh*, *s. a.* God; كريم
 —*kèrim*! God is beneficent, never
 mind! ماشا الله *mā-shā-llāh*! Well!
 Wonderful! (*lit.* What things God
 wills!) ان شاء الله *in-shā-llāh*! God
 willing! If God so wills! Let us
 hope so! اللهم مرسك *al-lāhi-*
-sāvārsan! If you love God! For
 God's sake! راضى اوله — *rāzi-*

-òla! May God be satisfied (and reward you)! —مقلاسون —sàklassin!
 كوسترمسون —ghyàstxrmassin!
 God forbid! May God preserve us!
 ويرة —vèrè (or ويرسون vèrain)!
 God grant it! اللهم اصمارلديق òlāha-
 -issmārladīk! Good bye! we com-
 mend you to God! والله wā-'llāhi!
 بالله bi-'llāhi! تالله tā-'llāhi! By
 God! (These three expressions are
 used, either the first alone and most
 frequently, or with the second after it
 pretty commonly, or with the third
 following them as a very solemn
 oath). اللهم-الله òlāh!
 O God!) Wonderful! What a shame!
 What a pity! What's all this!
 الى òlā, *a. t.* Fifty; اللنجى òllinji,
 Fiftieth; الليشر òllishar, Fifty a-piece.
 الم òlīm, *s. t.* A taking, a buying; the
 quantity taken at once; كوزالمى
 ghyàz-òlīmī, The space the eye can
 take in; صاتم —àtim, Purchase
 and sale, transfer; —, èlem, *s. a.*
 Pain, suffering; grief, anguish.
 الما òlma, *s. t.* An apple; —قزل kizil—,
 Rome; صوى —sūyū, Cider.
 الماس òlmāss, *s. a.* A diamond; a
 rose diamond.
 المتق òlmak (*aor.* الير òlir), *v. a.* To
 take; to receive; to buy; to hold,
 contain, take; —, *v. n.* To take, catch
 (a fire); to take fire, to go off (fire-
 arms); —نفس, nèfess—, *v. n.* To
 breathe; to take breath; to have a

hole whence air or water escapes (any
 vessel, pipe, or reservoir that should
 be air-tight).

المك ilmek, *s. t.* A noose, slip-knot.

الين òlin, *s. t.* The forehead.

الود òlūd (*in composition*), الودى òlūdē,
 (*in composition or alone*), *a. p.* Soiled,
 polluted, stained, smeared over.

الوهيت òlühīyyèt, *s. a.* Godhead, the
 quality of being God, divinity.

الويه òlviyē, *s. pl. a.* (*of* لوا liwā), Flags,
 standards; provinces.

آله òlāh, *s. a.* A god; God; الهى
 òlāhī, *a. a.* Divine, godly; —, *s. a.*
 A hymn, anthem, carol; الهيت
 òlāhīyyèt, *s. a.* The quality of being
 divine.

الهام òlhām, *s. a.* (God's) inspiring or
 revealing (divine truths to his pro-
 phets); —, —et, *v. a.* To inspire
 into the mind, to reveal.

المق òlajak, *fut. pass. part.* (*of* المق
 òlmak), Anything which is to be
 taken or received; a debt receivable;
 الراجلو òlajaklī, A creditor, one who
 has debts to receive.

المك òlēmek (*aor.* الير òlir, *v. a.* To
 sift, pass through a sieve; اليمه
 òlēmē, Anything which has been
 sifted and freed from dust or broken
 parts.

الى òlā, *p. a.* (ilē before the definite
 article ال), To, towards (*used in*
Turkish adverbial expression), ماشا—
 الله, —mā-shā-'llāh, To or until (the

time) which God wills; — آخره —ākhirihī, To the end, and so forth, &c.; إلى الأبد ilé-'l-èbed, To all eternity.

اليقومتق alikòmak (*aor.* اليقور alikor), *v.a.* To keep, retain, detain, stop.

اليم èlīm, *a. a.* Painful. [present day.

اليوم èl-yàvm, *ad. a.* Now, at the اليومك alivèrmek (*aor.* اليويرر alivèrir), *v.a.* To take, reach, or obtain, and then hand or give to another.

ام lam, *s. t.* The female organ of generation; —, ùmm, *s. a.* A mother;

أم الولد ùmmu-'l-vèled, A slave who has borne an acknowledged child to

أما èmmā, *c. a.* But. [her owner.

امائل èmāsāl, *s. pl. a.* (of امائل, *not used*), Equals, persons of like rank.

امادè èmādè, *a. p.* Ready, prepared.

امارت imārèt, *s. a.* Commandership, chieftainship.

امارè èmārè, *s. a.* Sign, trace; sign, signal, indication; —, èmmārè, *a. a.*

(*fem. of* امار èmmār, *not used*),

Which commands and will be obeyed;

— نفس nèfsi— (the commanding spirit),

the uncontrolled passions, (one

of the three states of the passions in

Mussulman ethics, the two others

being نفس لامة nèfsi-lèvwāmè (the

reproaching spirit), when the passions

are controlled, but still struggle for

mastery, and نفس مطمئنه nèfsi-mùt-

ma'innè, (the resigned spirit), when

the passions are completely subdued).

اماله imālè, *s. a.* A causing to incline;

—, —et, *v.a.* To cause to incline;

to turn, to bend.

امام imām, *s. a.* A chief, leader; a

leader in the ritual performance of

prayer; امامت imāmèt, *s. a.* امامت

imāmlk, *s. t.* The office of imam.

امامه imāmè, *s. a.* The longish and

somewhat pear-shaped ornament at

the end of the tassel of prayer-beads;

the similarly shaped, but much larger,

mouthpiece of a smoking-pipe.

امان èmān, *s. a.* Safety, security;

safe - conduct, protection; quarter.

mercy; —, آمأن! èmān! *inf. a.* Oh! O

dear me! Mercy!

امانت èmānèt, *s. a.* Anything placed

in trust, either to be returned to the

giver, or to be given to a third party;

an office of trust under government,

and conducted on government account,

not on farm; اللهم امانت اوله

allaha-èmanèt-òla (allā'mānèt-òla),

Thank you! (used when anyone wishes us

health after we drink or have been

shaved, by saying عافيت اوله "āfiy-

yèt-òla, or صحترا اوله sèhhàtlar-òla;

it means literally, *may that* (or *may*

you) *be left in trust with God's pro-*

vidence), امانتدار èmānèt-dār, *s. p.*

One who holds something in trust.

امت èmmèt, *s. a.* The church, the

whole body of the followers of a

religion; —, أممت محمد èmmèti-Mùhām-

med, The Muhammedan Church;

عميسي — ùmmèti-“Issà, The Church of Jesus ; ناجيه — ùmmèti-nājīyyé, The body of those who will be saved (from hell).

امتثال ìmtissāl, *s. a.* A conforming to, obeying, following, imitating ; |—, —et, *v.n.* To conform.

امتحان ìmtihān, *s. a.* A trying, putting to the proof ; examination ; |—, —et, *v.n.* To prove, try ; to examine (scholastically) ; أو —، —òl, To submit to a formal examination ; او برى ايله —، —òl, *v.n.* To be examined competitively with another. [(in time).

امتداد ìmtidād, *s. a.* Duration ; length
امتزاز ìmtizāj, *s. a.* A combining or agreeing with ; |—, —et, *v.n.* To agree well (with anyone), get on well together. [Goods, merchandise.

امتعه ìmti“à, *s. pl. a.* (of متاع matā“),
امتلا ìmtilā, *s. a.* Indigestion, oppression of the stomach.

امتناع ìmtinā“, *s. a.* A refusing, drawing back ; |—, —et, *v.n.* To draw one's self back and refuse.

امتنان ìmtinān, *s. a.* A taunting one with the favours you have done him ; the being under obligations for a favour ; |—, —et, *v.n.* To taunt one with favours bestowed. [vilege.

امتياز ìmtiyāz, *s. a.* Distinction ; precedence
امثال ìmsāl, *s. pl. a.* (of مثل missl), Similar things ; precedents ; (as a Turkish singular) a precedent ; ضروب
امثال zùrubu-ìmsāl, Proverbs, pro-

verbal expressions ; امثال كثيره سنى ìmsālī - kèssīrèssini - mù-yèssar-èyléyè, May (God) grant (you) many such (happinesses)! equivalent to our Many happy returns of the day! and used on any occasion of rejoicing.

امدى āmed, *s. p.* Coming, arrival ; آمدى āmedī, *s. p.* آمدجى āmedjī, *s. t.* The title of one of the higher functionaries of the Turkish government ; to him are delivered all papers and reports coming from the provinces and departments, which are to be submitted to the grand vizier and sultan ; —شُد —، —shùd, Coming and going ; |—, — —et, *v.n.* To come and go, backwards and forwards ; —، èmed, *s. a.* Space of time.

امداد ìmdād, *s. a.* Assistance, helping, succouring ; |—, —et, *v.a.* To give assistance.

امدى ìmdi, *c. t.* Now, then, therefore ; wherefore, —, āmedī (see آمد āmed).

امديه āmedīyyé, *s. t.* Import duty on merchandise.

امر āmir, *s. a.* A commander, one who commands, the competent authority ; امرانه āmirānē, *a. p.* Suitable or proper for a commander ; imperative ; —، èmr (èmir) *s. a.* A command, order, injunction ; a matter, affair, business ; من له الامر mèn-làhū-'l-èmr, He to whom the right of commanding belongs, i.e. the competent authority ; also, by implication, you yourself ;

امرعالي èmri-“ālī, The supreme command, a firman, imperial rescript or edict; امرى يول يول èmri, A passport or order for post-horses; امرىزىك èmir-sizing, It is for you to say, to order, to command; امرنامە èmir-nāmé, Any letter received from a superior; |—, —et, *v.a.* To order, command (a thing to be done): *it is intransitive as to the person to whom the order is addressed*; بکا امرایتدی he commanded it to me.

امرا èmērā, *s. pl. a.* (of امیر èmīr), Commanders, lords, officers.

امرار èmrār, *s. a.* A causing to pass, through, by, over, &c.; |—, —et, *v.a.* To cause to pass; امرار وقتا èmrāri-wākt-et, To procrastinate, lose time,

امروز èmrūz, *s. p.* To-day. [gain time.

امزىرىك èmzirmek (*aor.* امزىرىر èmzirir), *v.a.* To suckle, give suck to.

امزىك èmzik, *s. t.* The spout of a vessel.

امزىمىك èmzémek (*aor.* امزىر èmzır), *v.a.* To suck (as a lozenge, &c.).

امساک èmsāk, *s. a.* An abstaining; a restraining one's self; economy, parsimony, avarice; the putting away food and entering on a fast; |—, —et, *v.a.* To enter on a fast by putting away food; to practise abstinence, to restrain one's self.

امضا èmzā, *s. a.* The signing a paper; a signature; |—, —et, *v.a.* To sign, زىردە واضع الامضا zırda - wāzi“u-“l- -imzā, The undersigned.

امعان èm“ān, *s. a.* The regarding very attentively, giving great attention.

امىك èmek, *s. t.* Labour, pains, trouble, work; امىكدار èmekdār, An old servant; صرفا —, — sarf - et, To bestow labour, take pains.

امكان èmkyān, *s. a.* Possibility, the being possible; امكانى وارمى èmkyāni-wār-mi? Does the (its) possibility exist? Is there a possibility?

امىل èmel, *s. a.* A desire, wish (to obtain); |—, —et, *v.a.* To covet, desire, wish for, seek after.

املا èmlā, *s. a.* A writing, penning; spelling, orthography; |—, —et, *v.a.* To write.

املاك èmlāk, *s. pl. a.* (of ملك mùlk), Lands; freehold properties.

اممىم èmmēm, *s. pl. a.* (of امت èmmèt), Churches, religious aggregations of mankind. [suck, draw by suction.

اممىك èmmek (*aor.* اممىر èmmer), *v.a.* To

اممن èmmn, *s. a.* Safety, security.

اممىنىت èmmniyyèt, *s. a.* Safety, security, confidence.

اممىنىيىز èmmniyyé, *s. a.* Hope, wish, desire.

امموات èmvāt, *s. pl. a.* (of ميت mèy-yit), The dead. [Waves.

اممواج èmvāj, *s. pl. a.* (of موج mèv-j).

اممىوال èmwāl, *s. pl. a.* (of مال māl), Possessions, properties, goods.

اممىواد èmvāh, *s. pl. a.* (of ماء mā), Waters.

اممىور èmūr, *s. pl. a.* (of امر èmr), Affairs, matters, businesses; (*as a Turkish singular*) an affair of importance; |—,

—et, *v.n.* To make a fuss, as though it were an affair of importance; امورمده دكل ùmūrmda - diǧhīl, I don't care a fig about it.

امهال imhāl, *s. a.* A putting off for a term, deferring; granting a delay; |—, —et, *v.a.* To put off, defer; to grant a delay.

اميد ùmīd (ùmut), Hope; |—, —et, *v.a.* To hope for, expect, build upon; ويرمك —vèrmek, To give some hope; كسمك —kèssmek, and قطع اميدا kàt "i-ùmīd-et, To give up all hope, to despair; اميدوار ùmīdvār, *a. p.* Hopeful, hoping still, in expectation. [Cape of Good Hope.

اميد بوروني ùmīd-būrūnū, *s. t.* The chief, chieftain; امير èmīr, *s. a.* A commander; a prince, chief, chieftain; a descendant of Muhammed. [with, containing.

اميز èmīz, *a. p.* (*in composition*), Mixed امين èmīn! *int. a.* Amen! —, èmīn, *a. a.* Sure, safe, secure; (a man) who may be trusted, honest, upright; —, *s. a.* A high civil functionary, having charge of government property, a superintendant; الای امینی àlay-èminī, A military officer of the new regular army, ranking next to the lieutenant-colonel, who had charge of the stores and accounts of the regiment; the title and rank are now abolished; ترسانه امینی tèrsānè-èminī, The (former) superintendant of the imperial dockyard at Constantinople.

ان ān, *s. a.* Time; a moment, instant; الان èl-ān, *ad. a.* Now, at present; الى الان ilé-'l-ān, *ad. a.* Until the present time, hitherto; من الان min-el-ān, *ad. a.* Henceforward, henceforth; انيدا ānida, *ad. t.* Instantly, in an instant, immediately; —, *s. p.* Beauty, grace, gracefulness; —, ān, *pron. p.* That; اين وان in-u-ān, This and that; this world and the world of spirits or the world to come; all things; —, èn, *s. t.* Width, breadth; —, in, *c. a.* If; ان شاء الله in-shā-'llāh! If God wills it!

انا āna, *s. t.* A mother; the principal or chief kind or part of some things; انا ديرك āna-dirèk, A lower mast; انا لغم āna-lāǧhīm, A main drain or sewer; دميرك اناسي قيرلدي dèmir-king-ānassi-kīrīldi, The shank of the anchor has broken; انا بيوك biyuk-āna, A grandmother; انا اويكي ùwèǧhī-āna, A stepmother; انا قايي kàyn - āna, A mother-in-law, the mother of one's wife; انا بابا كوني āna-bāba-ǧhyūnu, An uproar.

انابت inābet, *s. a.* A repenting, repentance; |—, —et, *v.n.* To repent, to feel repentance for sin.

اناث ināss, *s. pl. a.* (*of* انثى, *not used*), Women, womankind.

اناختار ānakhtār, *s. t.* A key.

انار ènār (nār), *s. p.* A pomegranate.

اناس ènāss, *s. pl. a.* (*of* انسان insān), Men, mankind.

اناطولى Anadoli, *s. t.* Asia Minor.
 انافور ànafor, *s. t.* (*Greek*), A counter-current, up-current in bays, &c., near the shore.
 انام ènām, *s. a.* Mankind.
 انانمتى inannak (*عر. انانور inānir*), *v. a.* To believe (an assertion); —, *v. n.* To believe in, to believe (anything other than an assertion).
 انانيت ènāniyyèt, *s. a.* Egotism.
 انبا inbā, *s. a.* The communicating intelligence; |—, —et, *v. a.* To communicate.
 انبار ànbar, *s. t.* A granary, storehouse, room, or chest; a gun-deck in a man-of-war; the hold of a ship;
 اوج انبارلو ùch-ànbarlî, A three-decker.
 انباز àmbāz, *s. p.* A companion, partner.
 انبساط inbissāt, *s. a.* An unfolding, opening itself out; خاطر —, inbissāti-khātir, Pleasure, an opening out of the heart. [copious, large.
 انبوه ènbūh, *a. p.* Numerous, bountiful.
 انبيا ènbiyā, *s. pl. a.* (*ق. نبي nèbi*), The prophets. [alembic.
 انبيق inbik, *s. a.* A still, a retort, an
 انتاج intāj, *s. a.* The producing as a consequence, a causing; |—, —et, *v. a.* To produce, cause.
 انتباه intibāh, *s. a.* The being on one's guard, vigilance, circumspection.
 انتخاب intikhāb, *s. a.* A choosing, selecting, electing; |—, —et, *v. a.* To choose, select, elect.
 انتزاع intizā', *s. a.* A plucking out or

off; |—, —et, *v. a.* To pluck out or off.
 انتساب intissab, *s. a.* A being related to, in relations with.
 انتظار intizār, *s. a.* A waiting for, waiting in expectation; الانتظار أشد من النار èl-intizār-u-èshèddun-min-en-nār, Expectancy is worse than fire (*Arabic proverb*).
 انتظام intizām, *s. a.* The being ranged in order; order, regularity.
 انتفاع intifa', *s. a.* The being benefited, deriving a profit or advantage; |—, —et, *v. a.* To derive, gain; —, *v. n.* To reap a benefit, derive a profit, gain an advantage.
 انتقال intikāl, *s. a.* The changing one's place or residence; the passing from this life to the future state; the passing from in thought, and comprehending, one subject after another; |—, —et, *v. n.* To pass from one place to another; from one subject to another, mentally, and so to comprehend fully; from this life; —دار بقا | intikālî-dāri-bākā-et, *v. n.* To die; سريع الانتقال sèri'v-l-intikāl, *a. a.* Quick in comprehending subjects.
 انتقام intikām, *s. a.* Vengeance, revenge; المق —, —almak, *v. n.* To take vengeance, to take revenge, to avenge one's self.
 انتما intimā, *s. a.* The being connected, or having a relation with, a growing out of.

انها intihā, *s. a.* The coming to an end, finishing; a reaching to, terminating at.

انهاز intihāz, *s. a.* The taking or seizing (an opportunity); |—, —et, *v. a.* To take, seize (an opportunity).

انجاز injāz, *s. a.* The fulfilment (of a promise); |—, —et, *v. a.* To fulfil, perform (a promise).

انجام ènjām, *s. p.* The end, upshot, conclusion; انجامپذیر ènjām-pèzir, *a. p.* Ending, being finished, coming to an end.

انجق ãnjak, *ad. t.* Only, just, hardly; —, *c. t.* But, however, still.

انجک injik, *s. t.* The bone of the leg below the knee (in men) or the hough (in animals); the instep of the foot.

انجم ènjum, *s. pl. a.* (of نجم nèjm), Stars. [gealed, frozen, solid.

انجماد injimād, *s. a.* The becoming con-
انجمن ènjumèn, *s. p.* An assembly, society; —دانش, ènjumèni-dānish, The Scientific Institution of Constantinople.

انجیر injir, *s. t.* A fig; قوروانجیر kùrvu-
-injir, A dried fig; قوطی انجیری kùtv-injiri, Figs in drums or boxes;
اللمه انجیری èlémé-injiri, Picked figs (this very likely should be
اللمه èlémé, *picked by hand*); انجیردُلن injir-dèlèn, The becafico.

انجيل injil, *s. a.* The gospel, the book of the gospel.

انحراف inhirāf, *s. a.* A turning away,

swerving; خاطر, inhirāfi-khātir, An unfriendly or unpleasant state of mind;

مزاج, inhirāfi-mizāj, An ailment, indisposition in health; ابرو, inhirāfi-ibré, —پوصله, inhirāfi-pùsala, The variation of the compass.

انحصار inhissār, *s. a.* A being surrounded, bounded, restricted (in action, number, &c.); monopoly.

انحطاط inhītāt, *s. a.* A descending from on high; ابرو, inhītāti-ibré, The dip of the magnetic needle; افق, inhītāti-òfvuk, The dip of the horizon.

انحناء inhinā, *s. a.* A being bent, deflected, curved.

انختار ãnakhtār, *s. t.* A key.

اند ãnd, *s. t.* An oath; ایچمک, ãnd-
-ichmek, *v. s.* To take an oath.

انداخت èndākht, *s. p.* A casting, throwing, projecting; a firing (of guns); |—, —et, *v. a.* To cast, throw, project; to fire (a gun).

انداخته èndākhté, *a. p.* Cast, thrown, projected; fired (a gun).

انداز èndāz, *a. p.* (*in composition*), Which throws, casts, projects; who fires (a gun); لنگرانداز lèngħar-èndāz, *a. p.* At anchor, anchored.

اندازه èndāzè, *s. p.* Measure (in general); —بی bī—, beyond measure; —, *s. t.* A Turkish ell of 26 English inches, used for measuring linens, silks, &c.

اندام èndām, *s. p.* Stature, figure, form; symmetry of shape, proportion.

اندرون èndèrun, *s. p.* The inside; the

inner, private, or women's apartments; همایون, èndérũnu-hũmāyun, The more private apartments of the Sultan's court; اغاری, èndérũn-ğalari, The superior attendants attached to the more private apartments of the Sultan's court.

اندفاع èndifā, *s. a.* The being repelled, expelled, repulsed.

اندود èndũd, *a. p.* (*in composition*), Covered, plated, or plastered over with. [sadness.

اندوه èndũh, *s. p.* Grief, affliction, اندیش èndish, *a. p.* (*in composition*), Who thinks. [anxiety.

اندیشه èndishē, *s. p.* Thought, care, انزال ènzāl, *s. a.* A causing to descend, sending down; emission of seed (*in coitu*); |—, —et, *v.a.* To cause to descend; |—, —et, *v.s.* To emit seed (*in coitu*). [ment; retirement.

انزوا ènziwā, *s. a.* A going into retirement, انس ènss, *s. a.* Mankind, the human species; a man, a creature of the human species.

انساب ènsāb, *s. pl. a.* (*of نسب nèseb*), Relatives, kindred; (*of نسبت nisbèt*) logarithms, proportional numbers.

انسان ènsān, *s. a.* A man, a human being; العين, ènsānu-'l-'āyn, The pupil of the eye; انسانی ènsāni, *a. a.* Human; انسانیت ènsāniyyèt, *s. a.* Humanity; انسانیتسز ènsāniyyètsiz, *a. t.* Inhuman, brutal.

انسانسز ènsānsiz, انسانسز ènsānsiz, انسانسز ènsānsiz, *ad. t.* Suddenly, all on a sudden; —, انسز ènsiz, *ad. t.* Without that; —, ènsiz, *a. t.* Narrow.

انسیت ènsiyyèt, *s. a.* More or less intimate acquaintanceship; |—, —et, *v.s.* To be more or less intimately acquainted with (any one).

انشا ènshā, *s. a.* A making; a building, constructing, erecting; the art of epistolary or literary composition; |—, —et, *v.a.* To make, build, construct, erect.

ان شاء الله èn-shā-'llāh, *int. a.* God willing! If God wills it! Let us hope so! [husband of one's sister.

انشته ènshita, *s. t.* A brother-in-law, انشراح ènshirāh, *s. a.* A being open, expanded; joy, pleasure.

انصار ènsār, *s. pl. a.* (*of ناصر nāsir, not used in this sense*), Helpers, viz. those inhabitants of Medina who joined Muhammed's standard, and assisted him in his struggles until the conquest of Mecca.

انصاف ènshāf, *s. a.* Conscience, a sense of justice; |—, —et, *v.s.* To have a conscience, to act with consideration and a sense of justice.

انصراف ènshirāf, *s. a.* A turning aside from the road; a desisting from continuing to advance; a turning back; |—, —et, *v.s.* To desist from advancing straight on, to turn on one side or back.

اتصام *inzimām*, *s. a.* A being added, appended, affixed; رأف —, *inzimāmi-rè'y*, The addition of some one's approval or favourable opinion.

انظفا *intifā*, *s. a.* The being extinguished, being put *or* going out.

انعام *en'ām*, *s. pl. a.* (of نعمت *ni'met*), Favours, benefits, graces; —, in'ām, *s. a.* The bestowing (a gift, a favour); اء —, —*et, v.a.* To bestow, give (a superior to an inferior).

انعطاف *in'itāf*, *s. a.* A being turned aside, deflected.

انعتاد *in'ikād*, *s. a.* The becoming tied or bound (a knot, a contract).

انغاريه *anghariyyē*, *s. t.* Any work which brings in no return, forced labour.

انف *enf*, *s. a.* The nose; رءمائلنه *raġhman-li-ènfihi*, *ad. a.* In spite of him, in order to vex and mortify him (*lit.* so as to strip the skin off his nose), —, ānif, *a. a.* Going before, preceding (انف الذكر *ānifu-'z-zikr*, *a. a.* the afore-mentioned); انفا *ānifā*, *ad. a.* Before, above.

انفاذ *infāz*, *s. a.* A causing an order to have weight, to be respected, to be put in execution; اء —, —*et, v.a.* To cause to be executed, respected, or put in force.

انفراء *infirād*, *s. a.* The being single, alone; على الانفراء *'alé-'l-infirād*, By himself, &c., separately; one by one.

انفراق *infirāk*, *s. a.* A being separated.

انفس *enfūss*, *s. pl. a.* (of نفس *nèfss*), Persons; souls; —, ènfèss, *a. a.* More, most, or very exquisite.

انفصال *infisāl*, *s. a.* The leaving an office (either by resignation, dismissal, or appointment to something else); the being judged and determined (a cause).

انفصام *infissām*, *s. a.* The being cut or broken in two (a thread, &c.).

انفعال *inf'āl*, *s. a.* A being displeased, hurt, vexed, grieved.

انفيه *enfīyyē*, *s. t.* Snuff; قوطيسى —, *kūtussu*, A snuff-box.

انقباض *inkibāz*, *s. a.* A being seized, laid hold of; costiveness.

انقراض *inkirāz*, *s. a.* The being cut off; coming to an end, totally failing (in succession.)

انقسام *inkissām*, *s. a.* The being divided into parts, division.

انقضا *inkizā*, *s. a.* The coming to an end, being terminated.

انقطاع *inkitā'*, *s. a.* The being cut off, the being interrupted, discontinued.

انقلاب *inkilāb*, *s. a.* A being reversed; a reverse, a change in circumstances.

انقياد *inkiyād*, *s. a.* Obedience, submission; اء —, —*et, v.s.* To yield obedience, to submit.

انكار *inkyār*, *s. a.* A denial, negation; اء —, —*et, v.a.* To deny.

انكبين *enghyubīn*, *s. p.* Honey.

انكرت *enghérek*, *s. t.* A viper.

انكسار *inkissār, s. a.* A being broken, smashed to pieces; a being put out of all temper; a cursing; |—, —*et, v.n.* To be heart-broken and to curse in consequence.

انكسر *ənksər, s. t.* A nail (for nailing).

انكشاف *inkishāf, s. a.* A clearing up, brightening up.

انگشت *ənghyūst, s. p.* A finger.

انگشتر *ənghyūstār, s. p.* A finger-ring.

انگل *ənghèl, s. t.* A rival.

انگلتره *Inghilterra, s. t.* England.

انگلیز *Inghliz, a. t.* English; —, *s. t.*

An Englishman.

انگور *ənghyūr, s. p.* A grape, grapes.

انگیز *ənghīz, a. p. (in composition),* Which excites, raises. [from shore.

انگین *ənghin, s. t.* The open sea, far

انمک *ənmek (aor. انر ènr), v.n.* To descend, come *or* go down; to subside; to flow downwards (as humours are supposed to do in some diseases).

انها *inhā, s. a.* A reporting, communicating; |—, —*et, v.a.* To report, communicate.

انهدام *inhidām, s. a.* A being demolished, falling *or* being pulled down. [defeated; defeat.

انهزام *inhizām, s. a.* A being routed,

انهماك *inhimāk, s. a.* Diligent application, setting heart and soul about a thing.

انيس *ənīs, s. a.* A familiar and intimate friend. [beautiful.

انـه *ənīk, a. a.* Graceful, elegant,

انى قونى *əni-kōnu, ad. t.* In detail and

انين *ənīn, s. p.* A moan. [at leisure.

او *(or اول òl), pron. t.* He, she, it; that; —, *əv, s. t.* A house; —, *āv, s. t.* The chase, field sport of any kind, as hunting, shooting, fishing, &c.; game; اوبارق *əv-bārġ, s. t.*

House and household; wife, children, and attendants; اوصاحى *əv-sāhībi,*

The master of the house; a house-keeper, householder; او اوشاقلرى *əv-*

-ūshāġlari, The family, the wife and attendants, or wife, children, and attendants; اولو *əvli, a. t.* Married,

having a wife; اولولك *əvlilik, s. t.*

The married state.

اواخر *əwākhīr, s. pl. a. (of آخر ākhīr),*

The last (decade or ten) days of a month. [set of tools.

اوادانلىق *āwadānlīġ, s. t.* A workman's

اواره *āwārē, a. p.* Vagabond, errant.

اواز *āwāz, a. p. (of اوازē, s. p.)* A voice.

sound; rumour, fame.

اواسط *āwāsīt, s. pl. a. (of اوسط əvsūt,*

not used in this sense), The middle

(decade or ten) days of a month.

اوامر *əwāmīr, s. pl. a. (of امر əmr),*

Commands. [ments, instants, times.

اوان *āwān, s. pl. a. (of ان ān),* Mo-

اوانى *əwāni, s. pl. a. (of انا ina, rarely*

used), Vases, vessels.

اوائل *āwā'il, s. pl. a. (of اول əvvəl),*

The first (decade or ten) days of a month.

اوبا *əba, s. t.* A tartar tent or hut.

اوباش èvbāsh, *s. pl. a.* (of وبش, *not used*), Low fellows, rascals.

اوبمك èpmek (*aor.* اوبمك), *v. a.*
To kiss.

قورواوت èt, *s. t.* Grass; a herb : قورواوت
kùru-èt, Hay, dry grass; —, èvet,
ad. t. Yes.

اوتارمك ètarmak (*aor.* اوتارمك),
To lead to pasture (provincial). [tent.

اوتاغ ètāgh, اوتاك ètāk, *s. t.* A large
اوتانغج ètānghāch *a. t.* Modest, timid,
bashful.

اوتانمك ètānmak (*aor.* اوتانمك),
v. n. To be ashamed, abashed.

اوترى èturu, *ad. s.* Concerning, about,
on the subject, on account of; name
of the vowel point —.

اوتلاق ètlāk, *s. t.* Pasture; —يرى,
—yeri, A place of pasture, a pas-
torage, pasture-ground.

اوتلامك ètlamak (*aor.* اوتلامك), *v. n.*
To graze, pasture.

اوتلوك ètluk, *s. t.* Grass; a place
abounding in grass, or from whence
grass or hay is procured.

اوتمك ètmek (*aor.* اوتمك), *v. n.* To
sound, to echo, to ring; to sing
(birds).

اوتورى èturu, *s. t.* The vowel-point
—, corresponding to o, u, v, or w.

اوتوز ètuz, *a. t.* Thirty.

اوتة ètē, *s. t.* The space beyond or
farther off; —, *ad. t.* far off,
farther off; برو, —bèri, Hither
and thither; بريا, —beri-et, or

اوتة ابريا ètē-bèri-et, *v. n.* To try all
manner of ways; اوتة دن برو ètēden-
-bèri, Always, ever.

اوتى ètu, *s. t.* An iron for ironing, a
tailor's goose.

اوتلمك ètulmek, (*aor.* اوتلمك),
v. a. To iron, to press with a hot iron.

اوج èwuj, *s. t.* The palm of the hand;
the inside of the hand held so as
to contain anything; a handful;
—طولوسى, —dùlussu, a handful; —,
èj, *s. t.* Revenge, vengeance; —, èj,
s. t. The end, extremity; —, èvj, *s. a.*

The highest pinnacle; the perigee, or
perihelion.

اوجاق èjak, *s. t.* A fireplace, hearth;
a chimney; a family; a dynasty; a
corps, and especially *the Corps of Ja-
nissaries*; a colony, and especially *the
Colonies (or regencies) of Tripoli, Tunis,
and Algiers*; اوجاغمز سونمسون èja-
ghimiz-sūnmassin, May our hearth
(family or corps) never be extin-
guished!

اوجوز èjüz, *a. t.* Cheap, low-priced.

اوج èch, *a. t.* Three. [lips.

اوجق èchuk, *s. t.* A pimple on the

اوجقور èchkur, *s. t.* The string or
riband with which drawers or trousers
are fastened round the waist like the
mouth of a bag; اوجقورلى èchkur-
luk, the waistband or broad hem
through which the string passes all
round so as to tie drawers or trousers
about the body.

اوجمتى ùchmak (*cor.* اوجار ùchar), *v.s.*

To fly; to fall down (a precipice, &c.),
be precipitated.

اوجورم ùchurum, *s. f.* A precipice; —,

a. f. Precipitous, like a precipice.

اورچيوز ùchyuz, *a. f.* Three hundred.

اونج ùkh! *ist. f.* Oh! I am glad of it!

I am delighted!

اوخشامتى ùkshamak (*cor.* اوخشار

ùkshar), *v.s.* To caress, stroke, pat.

اود ùd, *s. f.* The gall, the gall-bladder;

اودى قوپمىتى ùdu-kòpmak, *v.s.*

(Anyone's) gall-bladder to burst
(through fear), to have any great or

sudden fright; —, (òt), *s. f.* (*almost*

obsolete itself). Fire; poison; a

depilatory mixture used in baths;

اغزادى ùghaz-òtu, the priming of a

gun; اوديرلى (ot)-yàrleri, those

parts of the body which require
the application of depilatory sub-

stances; اودلوبغه ùdlubgha (the

poisonous batrachian), the toad.

اودنچ ùdunj, *s. f.* Money which has to

be repaid, borrowed money.

اودمك ùdamek (*cor.* اودر ùdar), *v.s.*

To pay (a debt).

اور ùvèr, *a. p.* (*in composition*), Which

brings; which possesses; —, ùr, *s. f.*
A wen.

اورام ùra, *s. f.* That place, that spot; اورام

òram (my that place) there, that part
of my body; اوراك ùrang, there, that

part of thy body; اورامى (its that
place) there, that part of him, her, or

it, &c.; اورايه ùraye, to that place,

there; اوراده ùrada, at that place,

there; اورالره ùralare, to those places,

thereabouts; اورالرده ùralarde, at those
places, thereabouts.

اوراق ùrak, *s. f.* A sickle, reaping-hook;

—وقتى, —wakti, Harvest-time.

اورپرمك ùrpermek (*cor.* اورپرر ùrpirir),

v.s. To stand on end (the hairs of the
head or body).

اورتاق ùrtak, *s. f.* A partner, sharer;

—او, —ò, *v.s.* To be a partner, or
partners; to take part with.

اورتالى ùrtalik, *s. f.* The general term

for which we say in English "*the*

world," and meaning two different
things, viz. *the inanimate world*, or

nature, and *the public*; in the first sense
they say اورتالى اغاردى ùrtalik-

aghardi (*the world became bright*), day-

light dawned (or قراردى ùqaradi, *i.e.*

the shades of evening fell on nature);
and in the second, اورتالى قدده خار

òrtalik qaddè khèr, what news is there abroad (among the
public)?

اورتانه ùrtane, *a. f.* The middle in

age or size.

اورتمك ùrtmek (*cor.* اورتر ùrtar), *v.s.*

To cover, cover up.

اورته ùrta, *s. f.* The middle; the midst;

a regiment (of Janissaries); —, *a. f.*
Of a middling degree or quality;

—ايلچى, —èlchi, A diplomatic min-
ister of the second class, an envoy

extraordinary, or a minister plenipo-

tentiary (though these have each their special designations). [covering.
 اورتی *artu*, *s. t.* A cover, a cloth for
 آورد *āvèrd*, *s. p.* Battle, fight, combat;
 —, *āvurd*, *s. t.* The inner or lower
 part of the cheek, used as a bag by
 monkeys; the jowl.
 اوردک *ardek*, *s. t.* A duck; a urinal.
 آورد *āvèrdé*, *a. p.* Brought; related,
 narrated; carried away.
 اورس *ars*, *s. t.* An anvil.
 اورسملک *arsālmek* (*aor.* اورسملر
arsālmr), *v. a.* To handle roughly and
 rumple; to treat roughly.
 اورصه *arsa*, *s. t.* (*Italian*), A going near
 the wind; luffing; —, *inf.* Luff! | —,
 —*et.* *v. n.* To luff; کتمک —,
 —*ghitmek*, *v. n.* To be on a wind, to
 go on a wind; اورصه الاباند *arsa-*
ālabānda! Down with the helm!
 Helm's a-lee! | — — —*et.* *v. n.*
 To put the helm hard a-lee; to tack,
 to go about. [camel's back.
 اورکج *arghyuj*, *s. t.* The hump on a
 اورکک *arkek*, *s. t.* Shying, which shies
 (a horse).
 اورکمک *arkmek* (*aor.* اورکر *arker*), *v. n.*
 To shy, to be frightened, to take fright.
 اورک *aréké*, *s. t.* A distaff.
 اورمان *ormān*, *s. t.* A wood, forest.
 اورمچک *arumjèk*, *s. t.* A spider.
 اورمتی (*wèrmak*) (*aor.* اورر *wèrr*), *v. n.*
 To strike, beat, knock, hit, rap; —,
v. a. To pop (anything) into its place;
 to attack and pillage (a town, &c.) to

take (an adverse piece at chess, &c.);
 —*al* —, *v. n.* To put a hand (to work),
 to take in hand, to set to work upon;
 —*bash* —, *v. n.* To apply to, have
 recourse to for assistance, &c.; to
 pitch (a ship, boat, &c.); —
 بویوننی *bòyununv* —, To decapitate (a person);
 —*yüzuna* —, To taunt with,
 reproach with, cast in one's teeth;
 —*dishari* —, *v. n.* To come
 out, make its appearance on the sur-
 face (an eruption, &c.); —
 بریولدن *bir-yòldan* —, *v. n.* To strike into, to
 take a road; —*bòya* —, *v. n.* To
 paint with paint; —*eyer* —, *v. n.*
 To put on a saddle (&c.), to saddle;
 —*ghyàzé* —, To be very con-
 spicuous, striking; —*kùlak* —,
v. n. To give ear, to listen; —
 تیمور *dèymira* —, *v. a.* To put in irons.
 اورمک *armek* (*aor.* اورر *arrer*), *v. a.* To
 knit; to net; to tress, braid; to fine-
 draw; to build up (a wall, &c.); —,
èvrimek (*aor.* اوریر *èvérir*), *v. a.* To
 give in marriage.
 اورنک *urnek*, *s. t.* A pattern; a sample;
 —, *èvrèng*, *s. p.* A throne.
 اوروپا *Urupa*, *s. t.* Europe.
 اوروج *uruj*, *s. t.* A fasting, observation
 of total abstinence from earliest dawn
 to sunset; —*tùtmak*, *v. n.*
 To fast (in that manner).
 اورومک *urumek* (*aor.* اورور *urur*), *v. n.*
 To howl (a dog).
 اورمک *urémek* (*aor.* اور *ur*), *v. n.* to

- To multiply, increase in numbers (a race of animals).
- اوز *üz*, *s. t.* The heart, pith, sap, marrow, or essence of anything; قرداشی — (kârdashi), One's own brother (of the same father and mother); اوزلو *üzlu*, *s. t.* Being charged with sap, unctuous and tough.
- اوزاتمتی *üzâtmek* (*aor.* اوزادر *üzâdir*), *v.a.* To stretch out or forth; to lengthen out; to delay, put off, procrastinate; to make many words, much ado, a fuss.
- اوزادی *üzâdi*, *is* اوزون اوزادی *üzun-üzâdiya*, *ad.* In detail, with all details, at great length.
- اوزاک *üzâk*, *s. t.* Distant, far off; —, *s. t.* The distance, a distance off.
- اوزامت *üzamak* (*aor.* اوزار *üzar*), *v.a.* To go away to a distance; to be long (time); to take a long time.
- اوزانمتی *üzânmek* (*aor.* اوزانور *üzânir*), *v.a.* To lie at full length, to lie down; to stretch, become longer.
- اوز *üz*, *s. t.* The space (or degree) over anything; اوزرم *üzérim*, The space over me; اوزرت *üzéring*, The space over thee; اوزری *üzéri*, The space over him, her, or it; اوزریمه *üzérima*, Over or on to me; اوزریمده *üzérimda*, Over or upon me; اوزرلریمه *üzérlirim*, Over or on to them; اوزرلریمده *üzérlirinda*, Over or upon them.
- اوزره *üzéré*, *pr. t.* Upon, by, according to.
- اوزلاشمتی *üzlaşmak* (*aor.* اوزلاشور *üzlaşır*), *v.a.* To come to terms together.
- اوزلمک *üzulmek* (*aor.* اوزیلور *üzülür*), *v.a.* or *p.* To be much pulled down (by grief or illness).
- اوزمک *üzmek* (*aor.* اوزر *üzür*), *v.a.* To pull down, to render weak and feeble.
- اوزنگی *üzenghi*, *s. t.* A stirrup.
- اوزنمک *üzènmek* (*aor.* اوزنور *üzènir*), *v.a.* To take great pains, and use one's best endeavour (over any work).
- اوزوم *üzum*, *s. t.* A grape; grapes; — قورو *kürü*—, Raisins, plums, dried grapes; قوش اوزومی *küş-üzumu*, (Bird-grapes) currants (of Corinth); فرنک اوزومی *firènk-üzumu*, (European grapes) Currants (red, white, or black); بکتاشی اوزومی *bektâshi-üzumu*, (from its resemblance to the striped cap worn by the Bektashi dervishes) Gooseberries.
- اوزون *üzun*, *s. t.* Long; tall (man); اوزون بویلو *üzun-böylü*, *s. t.* Tall (man).
- اوس *üvès*, *s. t.* An insipid wild fruit (the berry of the sorb or service tree?).
- اوست *üst*, *s. t.* The upper part; — یانی *yâni*, The upper side, the place next above; اوستم باشم *üstüm-başım*, (My head (for my head-gear) and what is on me) my clothes; اوستمه *üstüme*, To the upper part of me, to what is on me, i.e. on to me, on to my clothes; اوستگده *üstüngde*, At the upper part of thee, upon thee,

upon thy clothes ; اوستندن ùstundan,
From the upper part of him, her, it,
from it, off from it, off of it, &c. ;
اوستهچيقتى ùستا-چيكتى, *v.n.* To
get the upper hand, to get upper-
most.
اوستريا *Avstria, s. t.* Austria.
اوسترة *or* اوستوره ùstura, *s. t.* A razor.
اوستون ùstun, *s. t.* The vowel-point َ,
designating one or other of the five
vowel-sounds ا, ا, ا, ا, ا, *or* é.
اوشاك ùshak, *s. t.* A boy, lad ; a man-
servant ; اواشاكلرى òv-ùshaklari,
The household, the family, *or* the
women and children.
اوشمك ùshmek (*aor.* اوشر ùshur), *and*
اوششمك ùshushmek (*aor.* اوششور
ùshushur), *v.n.* To run together
crowdingly, to collect, be collected
in flocks and crowds.
اوشنمك ùshènnek (*aor.* اوشنور ùshèn-
nir), *v.n.* To be too idle or indifferent
to do a thing, to leave a thing undone
from want of inclination.
اوشيمك *or* اوشومك ùshumek (*aor.*
اوشور ùshur), *v.n.* To feel cold, to be
cold (a man or beast).
اوصاف ùvaif, *s. pl. a.* (*of* وصف, *not*
used in this sense), Moral qualities.
اوصانج ùsanz, *s. t.* The losing all relish
for, or pleasure in anything.
اوصانمك ùsanzmak (*aor.* اوصانور ùsanz-
nir), *v.n.* To lose all relish or pleasure.
اوصالنمك ùsalanzmak (*aor.* اوصالنور ùsala-
nir), *v.n.* To behave better in future,

to become docile, quiet, and well-
behaved. [behaved.
اوصلو ùsalu, *a. t.* Docile, quiet, well-
اوصورق ùssuruk, *s. t.* A fart.
اوصورمك ùssurmak (*aor.* اوصورر ùssurur),
v.n. To fart, break wind.
اوضاع òvzâ, *s. pl. a.* (*of* وضع waz),
Postures ; gestures ; actions, conduct,
behaviour.
اوطوراك òturak, *s. t.* A seat ; a stool or
chair, with pan, for invalids ; sta-
tionary troops, local, reserve, or
militia forces in garrison.
اوطورمك òturmak (*aor.* اوطورر òturur),
v.n. To sit down ; to sit up, not go to
bed, keep up a meeting, not separate ;
to sink (the foundations of a build-
ing) ; to get ashore, touch the bottom
(a ship, &c.)
اوطن òdun, *s. t.* Firewood.
اوطه òda, *s. t.* A room ; an office,
bureau ; a counting-house.
اوغراشمق òghrashmak (*aor.* اوغراشر
òghrashir), *v.n.* To strive, struggle.
اوغرامق òghramak (*aor.* اوغرار òghrar),
v.n. To call in at, to pass by or
through, to touch at ; بلايه اوغرارسن
belâya-òghrarsin, you will meet with
some accident (judgment or punish-
ment).
اوغرى òghru, *s. t.* (*old*), A thief, robber.
اوغشمتق òghvushmak (*aor.* اوغشور ògh-
shur), *v.n.* (*recip. of* اوغمتق ògh-
mak), To rub each (hand) with the
other.

اوغل *oğul*, *s. t.* A son.

اوغلاق *oğlak*, *s. t.* A kid.

اويچ *oylan*, *s. t.* A boy, lad; اويچلاني *ich-oğlani*, (Formerly) a lad studying in a special school with a view to future admission as an officer of the Sultan's palace; دل اوغلاني *dil-oğlani*, A student attached to any one of the European embassies at Constantinople to learn the language; كاپي اوغلاني *kâpi-oğlani*, A kind of clerk, or under-agent of an embassy, acting under the dragomans or interpreters to call at the various offices of the Porte, and receive such papers and documents as may have been in course of preparation, &c. &c.; قيز اوغلان قيز *kiz-oğlan-kiz*, A maid, a virgin.

اوغمتك *oğmak* (*aor.* اوغار *oğar*), *v.a.* To rub with the palm of the hand or inside of the fingers.

اوغور *oğur*, *s. t.* (*Latin?*), A good augury, a good presage; اوغورلو *oğurlu*, *a. t.* Of good augury, auspicious, lucky; اوغورلر اوله *oğurlar-ola!* May (your journey) be auspicious! Happy journey to you! وطن اوغورنده اولمك *vatan-oğurunda-almek*, To die for the good of one's country; براوغورلسن *bir-oğurdan*, *ad.* All at once, all together.

اوقاتمك *üftmek* (*aor.* اوفادير *üftür*), *v.a.* To make small; to break small.

اوفاق *üfk*, *a. t.* Small, little; —, *s. t.*

Crumbs, or the small pieces of anything.

اوفلمك *üflmek* (*aor.* اوفلر *üflür*), *ad.* اوفورمك *üfurmek* (*aor.* اوفورور *üfurur*), *v.a.* To blow upon or into, with the mouth, or a bellows.

اوق *ök*, *s. t.* An arrow; a fiddlestick; the pole (of a waggon or carriage); تاتار اوقى *tatar-ökü*, A cross-bow.

اوقاق *evkâf*, *s. pl. a.* (of وقف *wakf*), Properties in mortmain.

اوقلاغي *oklaghi*, *s. t.* A rolling-pin.

اوقوسمك *okumak* (*aor.* اوقور *okur*), *v.a.* To read; to say or repeat solemnly; — ميدان *meydan*—, *v.a.* To challenge, to make a challenge.

اوقه *ökke*, *s. t.* (*written generally* اوقه), An oke (the Turkish pound, being equal to about 2½ lbs. avoirdupois).

اوك *ök*, *s. t.* The front, fore part; the space in front of anything.

اوكتمك *ökutmek* (*aor.* اوكور *ökür*) *öğütür*, *v.a.* To grind (corn to flour) in a mill.

اوكجه *öğzâ*, *ad. t.* in اوكجه *ilk-öğzâ*. First, first of all, before all other things.

اوكجه *ökché*, *s. t.* The heel of the foot, and especially the back of the heel; the heel part of the upper leather of a shoe or boot.

اوكدل *ögdül*, *s. t.* The cup or prize to be won at a race, &c.

اوكرتمك *ökrümek* (*aor.* اوكردير *ökrür*) *öğrür*, *v.a.* To teach (a thing to anyone), cause to learn.

اوگرغه òngurgha (òmurgha), *s. t.* The spine, back-bone; the keel of a ship.

اوگرنمك ùghrènmek (*aor.* اوگرنور ùghrènr), *v. a.* To learn.

اوكرسك ùksuruk, *s. t.* A cough.

اوكرسرمك ùksurmek (*aor.* اوكرسر ùksurur), *v. n.* To cough.

اوكرسز ùksuz, *s. t.* An orphan.

اوكرسه ùksé, *s. t.* Birdlime on twigs.

اوكرندره ùghèndéré, *s. t.* A goad.

اوكرنمك ùghunmek (*aor.* اوكرنور ùghunur), (*ùghènnek, aor.* ùghènr), *v. n.* To praise one's self, sound one's own trumpet.

اوكرت ùghut, *s. t.* Advice, counsel.

اوكروز ùkyuz, *s. t.* An ox.

اول òl (ò), *pron. t.* He, she, it; that;

اول بر òl-bir (ò-bir), The other, not this one; —, èvväl, *a. a.* The first;

—, *s. a.* The first, beginning, commencement; the first day (of a month); —, *ad. t.* Firstly; before;

earlier; اول بركون òl-bir-ghyùn-èvväl, One day earlier;

برساعت اول òl-bir-sä"at-èvväl, As early as possible, with the greatest possible dispatch;

اولسه كون òl-sè-ghyùn, The day before yesterday; —ك òng—, First of all, in the very first place;

بهار —, —bähär, Spring, the early spring;

اولكى òlki, *pron. a.* The first.

اولا (*for* اولى) òlà, *a. a.* (*fem. of* اول òl), The first; — (*for* اولى),

èvlà, Better, more advantageous,

preferable; —, èvvälä, *ad. a.* In the first place, firstly.

اولاد èvläd, *s. pl. a.* (*of* ولد vèled), Sons; children, offspring; (*as a Turkish singular*) a child.

اولاشمتن òlashmetn (*aor.* اولاشور òlähür), *v. n.* To reach, come up to, attain, join on.

اولمتن òlamak (*aor.* اولار òlar), *v. a.* To take, or try to take, by hunting, fishing, &c. [*v. a.* To measure.

اولچمك òlchmek (*aor.* اولچر òlcher),

اولچى òlchu, *s. t.* A measure.

اولسى èvvälsi, *a. t.* Before yesterday; —كون —, —ghyùn, The day before yesterday.

اولطه òlta, *s. t.* A fishing line; a fish-hook; —, vòlta, A tack, a board (in sailing); a time, a turn (in repetition); —اورمتى —, —würmak, *v. n.*

To beat, to sail to and fro.

اولم òlum, *s. t.* A mode or manner of dying; death.

اولمك òlmak (*aor.* اولور òlur), *v. n.* To become, to acquire or enter upon any state; to be, to possess any state; to acquire any fitting or required state, to become ripe, cooked, sufficient, &c.

اولمك òlmek (*aor.* اولور òlur), *v. n.* To die. [*v. n.* To marry, take a wife.

اولنمك èvlènmek (*aor.* اولنر èvlènr),

اولو èvli, *a. t.* Married, having a wife;

—, òlu, *a. t.* Dead; —, *s. t.* A dead body, a corpse; —, òlu, *a. t.* (*old*)

Large, great; —, òlu, *s. pl. a.* (*of*

ذو zu), Lords, possessors, people connected with; اولوالعمر ulu-l-èmr, Those in authority, who have a right to command. [rain pipe.

اولوق òluk, *s. f.* A gutter; a spout; a اولويت èvlèviyyèt, *s. a.* Superiority in advantageousness, preferableness.

اوليا èvlià, *s. a. (fem.)* Superior, preferable; —, ùlà, *s. a. (fem.)* First; —, ùlî, *s. pl. a. (accus. of اولو)*, Lords, possessors, people connected with; —, èlu, *a. t.* Dead; —, èvli, *a. t.* Married (man).

اوليا èvliyâ, *s. pl. a. (of ولي vèlî)*, The next of kin; people intimately connected with; saints, holy men (as being in more intimate relation with God); (*as a Turkish singular*) a saint, a holy man. [To hope, expect, look for.

اومتمق òmmak (*aor.* اومار òmar), *v. a.*

اوموز òmuz, *s. t.* The shoulder.

اون òn, *a. t.* Ten; —, ùn, *s. t.* Flour, meal; —, ùn, *s. t.* Fame; a voice; اونداب ònda-bir, A tenth, the tenth part; اوندالتي òndalâk, *s. t.* A tithe; tithes. [*v. a.* To forget.

اونوتتمق ònòtmak (*aor.* اونودر ònòdur),

اوا òva, *s. t.* A plain, a field.

اويالمق òyalamak (*aor.* اويالار òyalar), *v. a.* To put (a person) off with vain promises or excuses.

اويانتمق òyanmak, (*aor.* اويانير òyanir), *v. n.* To wake from sleep. [up.

اويخته àvîkhtê, *a. p.* Suspended, hung

اويدر òydurmak (*aor.* اويدرر

òydurur), *v. a.* To cause to suit, fit, or be adapted; to arrange; to manage; to bring into submission; to invent (tales or stories); to deceive, pervert, seduce; to have carnal connection with. [suspends.

اويز àvîz, *a. p. (in composition)*, Which

اويزه àvîzê, *s. t.* A chandelier.

اويشمق or اويوشتمق òyushmak (*aor.*

اويشور òyushur), *v. n.* To be benumbed; to become favourable, compliant, accommodating.

اويغون òyghun, *a. t.* Favourable; fitting, appropriate; good, proper;

اويغونسز òyghunsuz, *a. t.* Unfavourable; bad, unbecoming, improper;

اويغونسزلتي òyghunsuzluk, *s. t.* Unfavourableness; impropriety; badness; abuse.

اويقو òyqu, *s. t.* Sleep; اويقوم كلدى òyqum-ghàldi, or

اويقوم وار òyqum-var, I am sleepy; اويقوسز òyquvsuz,

a. t. Sleepless; اويقوسز براتمتق òyquvsuz-brâktnak (or قومتى kòmak), *v. a.*

To torture by depriving of sleep.

اويكه (àkê), *s. t.* Anger, passion, rage.

اويگه òvègêi, *a. t.* Step; بابا —, —bâba.

A step-father; &c. [inner part of it.

اويلى òyluk, *s. t.* The thigh, or the

اويله àylê, *s. t.* Noon; noon prayer;

—, *pron. t.* Such, that sort, that kind;

—, *ad. t.* So, in that manner, in that way.

اويتمق òymak (*aor.* اويار òyâr.), *v. s.*

To carve or dig out, to make hollow;

to cut out, to cut into a stuff so as to form ornamental patterns; to carve (wood, stone, &c.); —, ðymak (*aor.* اويار ðyar), *v.n.* To adapt one's self, or be adapted; to follow, submit, fall in with, be led by; to fit, suit, do.

اويمه ðyma, *s. t.* Carving, carver's work; scalloping, pinking (the edges of stuffs).

اويناق ðynak, *a. t.* Fresh, playful, skittish (horse); inconstant, capricious (person); يري —, —yèri, The joints of the body.

اوينامق ðynamak (*aor.* اوينار ðynar), *v.n.* To play; to dance; to move on a joint; —, *v.a.* To play (a game).

اويوز ðyuz, *s. t.* The mange; the scab; the itch; —, *a. t.* Mangy (beast); itchy (person). [dug or scraped out.

اويوق ðyuk, *a. t.* Hollow, cavernous, اويوقلامق ðyuklamak (*aor.* اويوقلار ðyuklar), *v.n.* To doze, be sleepy, to fall asleep. [sleep; go to sleep.

اويومق ðyumak (*aor.* اويور), *v.n.* To اويون ðyun, *s. t.* Play; a game; fraud, deceit, a trick, a stratagem; —, ðyun, *s. t.* A meal.

اويونجق ðyunjak, *s. t.* A toy, a plaything.

اويه ðya, *s. t.* The hem or border of a garment (if scalloped?).

اه ðā *ist. t.* Ah! O! —, *s. t.* A sigh; —, —et, and چكمك —, —chèmek, *v.n.* To sigh.

اهار ðhar, *s. t.* A glazing used for writing paper, commonly made of the white

of egg rubbed up with alum till it coagulates. [habitants.

اهالي ðhālī, *s. pl. a.* (of اهل ðhl), In- اهانت ihānet, *s. a.* The doing anything to a person which shows you do not love or esteem him; | —, —et, *v.n.* To insult, to show an utter want of respect for.

اهتزاز ihtizāz, *s. a.* The trembling or vibrating of long flexible things; vi- bratory motion.

اهتمام ihtimām, *s. a.* A bestowing of every care; | —, —et, *v.n.* To bestow care.

اهدا ihdā, *s. a.* A conducting in the right road; a presenting, giving a pre- sent; | —, —et, *v.a.* To conduct in the right road, bring into the fold of the true church; to present, give.

اهرام èhrām, *s. pl. a.* (of هرم *not used*), The pyramids of Egypt; —, ihrām, *s. t.* A pyramid. [low in sound.

اهسته àhèssté, *a. p.* Slow in motion; اهل ðhl, *s. a.* A person connected with anything; a wife; a proper, compe- tent, suitable person; اهل بيت èhli- bèyt, A wife; اهل اسلام èhli-islām, A Musslim, Muhammedan believer; اهل عرض èhli-‘‘rız (èhli‘rız), An honourable, honest man or woman; اهل كتاب èhli-kitāb, People of the dispensations which have revealed books of religion, as the Jews and Christians.

اهليت èhliyyèt, *s. a.* The quality of

being a fit, proper, and competent person. [urgent or important.

اهم èhèmm, *s. a.* More, most, or very

اهمال ihmāl, *s. a.* A neglecting; —, —et, *v.s.* To neglect, not pay due attention to.

اهن āhèn, *s. p.* Iron; آهنریا dhènrübā, *s.p.* The loadstone; a magnet.

اهنک āhènk, *s. p.* Properly prepared for any action; properly tuned (a musical instrument).

اهنکر āhèngèr, *s. p.* A blacksmith.

اهنین āhènin, *s. p.* Of iron, iron.

اهو āhū, *s. p.* The gazelle.

اهون èhvèn, *s. a.* More, most, or very trifling, unimportant, or easy; cheap.

ای èy, *int. t.* O! eh! holla! —, ày, *s. t.* The moon; a crescent or figure of a crescent; a month; a lunation;

ایله یلدیز ày-(lèn)-yıldız, The star and crescent (symbol of the Turks);

ایلیک àylik, *s. t.* Monthly wages or salary; —, *a.* A month old; sufficient for a month; باشی —, —bāshī, The first of a month; a woman's monthly courses; —چایجکی —, —chichèghi, The sunflower; —طوتلمسی —, —tütöl-ması, A lunar eclipse.

ایا àya, *s. t.* The inside or palm of the hand; —, àyā, *ad. f.* I wonder whether, let us see whether; —, èyā, *int. a.* O! ایا صوفیه Àya-Söfiya, The mosque (originally the cathedral church) of Saint-Sophia (or of the Divine Omnipotence) at Constantinople.

ایاب iyāb, *s. a.* The returning, coming back; زهاب وایاب zihāb-u-iyāb, A going forth and a returning, a coming and going.

ایادی èyādī, *s. pl. a.* (of ید yèd), Hands. ایارتمق àyartmaq (*cor.* ایاردیر àyardir), *v.s.* To pervert, seduce, lead astray.

ایاز àyaz, *s. t.* Frost, clear bright weather with frost.

ایازل àyazıl, *s. t.* (*corruption* from خیال ظل khâyālī-zıll), called also خیال khâyāl, A kind of puppet-show, or exhibition of shadows behind a cloth screen.

ایازمه àyazma, *s. t.* (*Greek*), A sacred spring or source of water.

ایاق àyak, *s. t.* The foot; the whole leg and foot; the leg of any piece of furniture; the tail-stream of any water, by which it flows away, as the head-water is called باشی bāshī, and water which has not these two appendages is esteemed unfit for drinking or washing; یولی —, —yölu, *s. t.* A privy, water-closet; طاقمی —, —tākimi, *s. t.* The common people, lower classes; سوز ایاغه دوشمک sòz-àyagha-düşmek, *v.s.* To be in a state of anarchy, so that the lower classes rule the day. ایاق قابی àyak-kābī, A shoe, boot, alipper; ایاقداش àyaktash, *s. t.* A fellow, companion; ایاقلو àyaklı, *s. t.* Footed, having a foot or feet; ایاتلمق àyaklanmaq, *v.s.* To rise into action, or into sedition, rebellion, &c., or to

remonstrate ; **ایاغنه قالمق** àyaghakalkmak, *v.n.* To rise and stand, to get up on one's feet ; to rise in sedition or rebellion ; **ایاقدهدورمق** àyakdadürmek, *v.n.* To stand, to remain standing ; **ایاقی باصمق** àyak-bàssmak, *v.n.* To tread, place the foot on.

ایالت àyàlet, *s. a.* A province governed by a **والی wālī**, a government-general.

ایام àyyām, *s. pl. a.* (of **یوم yèvm**), Days ; (as a *Turkish singular*) a space of time ; **باحور** àyyāmi-bāhūr, The dog-days.

ایبک ibik, *s. t.* The comb (of a cock, &c.) ; **خروس ایبکی** khòross-ibighi, Cock's-comb (a flower).

ایپ ip, *s. t.* A cord, string ; a rope ; **اوجی** —, —ūju (the end of the string), A clue (to any secret matter).

ایت àyet, *s. a.* A verse, phrase, or sentence of the Kur'an, generally mentioned as **کریمه** —, àyēti-kèrīmē, A sacred verse ; —, *it, s. t.* A dog ; **ایت اوغلی** it-òghlu-it, Dog, son of a dog.

ایتالیا Italia, *s. t.* Italy.

ایتالیالی Italiani, *s. t.* Italian ; —, *s. t.* An Italian. [Orphans.]

ایتام àytām, *s. pl. a.* (of **یتیم yètüm**), **ایتشمک** itishmek (*aor.* **ایتشیر** itishir), *v.n.* (*recip. of* **ایتتمک** itmek), To push one another about, to tease one another, plague one another, quarrel with one another, bother with one another.

ایتالمق àytlamak (*aor.* **ایتلر** àytlar), *v.a.*

To clean out (a pipe, &c.) ; to pick (the teeth, &c.) ; to clean or pick (rice, raisins, &c., clear of stones, dirt, &c.).

ایتتمک àtmek (*aor.* **ایتدر** àdər), *v.a.* To do ; to render, cause to become, make ; —, **ایتتر** ittr, *v.a.* To push.

ایثار issār, *s. a.* A giving, bestowing ; —, —et, *v.a.* To give, bestow.

ایجاب ijāb, *s. a.* A being necessary, requisite ; —, —et, *v.n.* To be requisite, necessary.

ایجاد ijād, *s. a.* A bringing into existence ; an inventing ; an invention ; —, —et, *v.a.* To invent.

ایجار ijār, *s. a.* A giving for hire, a hiring ; —, —et, *v.a.* To hire.

ایجاز ijāz, *s. a.* A shortening, abbreviating.

ایچ ich, *s. t.* The inside ; **ایچی یاغی** ich-yāghī, Suet, fat of the inside ; **ایچ اوغلانی** ich-òghlāni, A young man (in former times) preparing by training and study to become an officer of the Sultan's palace ; **ایچ اغاسی** ich-āghāssi, A personal attendant, who waits on his master and the guests in person.

ایچرو or **ایچری** ichèri, *s. t.* The inside, space contained inside.

ایچکی ichki, *s. t.* Wine, spirits, and such like drink.

ایچم ichim, *s. t.* Enough for one drink.

ایچمک ichmek (*aor.* **ایچر** ichər), *v.a.* To drink ; to smoke (pipes or tobacco).

ایچین ichin, *pr. t.* For ; as ; on account of ; by reason of ; for the sake of.

ایداع idā, *s. s.* A depositing in trust;

—, —et, *v. s.* To deposit in trust.

ایدنمک èdinmek (*aor.* ایدنور èdindir), *v. s.* (*indet.* of ایتمک ètmek), To procure for one's self, provide one's self with, gain for one's self.

ایدی èydī, *s. pl. s.* (of ید yèd), Hands. ایدین èydin, ایدینلیک èydinlik, *s. t.* Light, daylight, firelight, &c.; كوزلك ایدین ghyàzung-àydin! (May) your eyes (be as bright as) light! This is the usual mode of wishing anyone joy.

ایر èyər, *s. t.* A saddle; —اورمتی —wùrmak, *v. s.* To put the saddle on; ایرلمک èyerlémek, *v. s.* To saddle.

ایراث irās, *s. a.* A causing, a bringing about; —, —et, *v. s.* To cause.

ایراد irād, *s. a.* A putting forward, bringing forward (arguments); revenue, income; —, —et, *v. s.* To put or bring forward, adduce, cite.

ایراق irāk, *s. t.* Distant, far off; —, *s. t.* A distance, a distant place.

ایران Irān, *s. t.* Persia.

ایرانی Irānī, *a. p.* Persian.

ایرتە èrté or irté, *s. t.* The day after, the next day; بازار ایرتسی pāzār-èrtéssi, Monday (the day after Sunday); جمعه ایرتسی jüm-à-èrtéssi, Saturday (the day after Friday); ایرتسی èrtéssi, or کون ایرتسی èrtéssi-ghyùn, The day after that (its next day).

ایرشمک èrishmek or irishmek (*aor.* ایرشیر èriahir), *v. s.* To reach, attain.

ایرک iring, *s. t.* Pus, matter of sores.

ایرکمک irkemek (*aor.* ایرکر irkər), or ایرکلمک irkilmek (*aor.* ایرکلور irkilir), *v. s.* To collect in pools and stagnate (water).

ایرکورمک irghyurmek (*aor.* ایرکورر irghyurur), *v. s.* (old), To cause to reach or attain.

ایرم or ایریم èrim, *s. t.* The range, the distance to which a thing can reach.

ایرمتی (or ایرماتی) irmek, *s. t.* A river; —, àyrmak (*aor.* ایریر àyırir), *v. s.* To separate, disjoin, put asunder; to choose, select, pick.

ایرمک èrmek (*aor.* ایرر èrər), *v. s.* To reach, arrive, attain; —عقل “àkl

—, *v. s.* To understand, comprehend. عقلم ایرمیور “àklim-èrmiyor, I do not understand, my mind does not go so far as to comprehend; عقل ایررشی عقل èrshī, It is an incomprehensible thing (it is not a thing which the mind can reach).

ایری àyri, *s. t.* Separate, apart; غیری —, —ghàyri, Separate things; ایریمز àyrimiz-ghàyrimiz-yòk, We have no separate interests; —, iri, *a. t.* Large.

ایز iz, *s. t.* A footmark, track, trace: ایزلمک izlemek (*aor.* ایزلر izlər), *v. s.* To follow by the traces.

ایس iss, *s. t.* Soot; lampblack.

ایش ish, *s. t.* Work, business, occupation; service; action; a matter, affair; workmanship; the work of one's hands,

handiwork; the thing worked, made, or done; كورچ —, —ghyùch, Business, occupation; ایشلمک —, —ishlémek, To be occupied with work; كورمک —, —ghyàrmek, To do business, to finish a business; to be of use, to be useful in any work or business; ایشکذار ish-ghyùzâr, *a. t.* Diligent, clever, enterprising, energetic; كورموش —, —ghyàrmush, *a.* (A person) of experience, who has had a hand in many and various affairs; (a thing) old and worn, which has done service; ایشه یرامق iaha-yàramak, *v.s.* To be useful, serviceable; برایشه بیرامق bir-isha-yàramamak, *v.s.* To be of no use whatever; ایشمه یرار iahima-yàrar, It will be (*or is*) useful to me; ایشی اویمق ishi-òymak (*or* bitmek, *or* دوزلمک dùzèlmek, *or* طوغرلمق dögürülmek), Anyone's affairs to be in good train, or settled to his satisfaction; ایشجی ishji, *s. t.* A workman; ایشجیلیک ishjilik, *s. t.* Workmanship.

ایشتمک iahitmek (*aor.* ایشیدر ishîdir), *v.s.* To hear; —, ishstmek (*aor.* ایشدر ishêdir), *v.s.* (*caus. of* ایشتمک ishémek), To cause or allow one to make water.

ایشق ishik, *s. t.* Light, daylight, fire-light, candle-light, &c.

ایشلمک iahlstmek (*aor.* ایشلدر ishêlêdir), *v.s.* (*caus. of* ایشلمک ishémek), To cause, *or* to allow to

work, *or* to be worked; to cause (an ulcer, &c.) to suppurate; to work (a mine, quarry, forest, &c.); to cause to be embroidered, carved, illuminated, &c. ایشلک ishlek, *a. t.* (A thing) which works easily or quickly; (a road) which has much traffic on it; (handwriting) which is easy and flowing; (a pipe) which is free from stoppage, or from an accumulation of the oil of tobacco. ایشلمک iahlémek (*aor.* ایشلر ishler), *v.s.* To work at; to work up; to embroider, carve, illuminate, or ornament with work; —, *v.s.* To go, to work, to perform (a machine); to have much traffic on it (a road); to be free from stoppage (a pipe, &c.); to suppurate (a sore).

ایشتمک iahémek (*aor.* ایشر isher), *v.s.* To piss, to make water, pass urine.

ایصال issâl, *s. a.* A causing to reach, join, arrive; |—, —et, *v.a.* To bring or send. [manner, also, likewise.

ایضاً èyzan, *ad. a.* As above, in the same way. ایضاح izâh, *s. a.* A making clear and explicit; |—, —et, *v.a.* To make clear and explicit.

ایغدش ighdish, *s. t.* A gelding.

ایغر àyghir, *s. t.* A stallion, stone-horse.

ایفا ifâ, *s. a.* A duly performing, accomplishing, *or* paying; |—, —et, *v.a.* To perform, accomplish, or pay.

ایتی àyik, *a. t.* Sober, not intoxicated.

ایقاد ikâd, *s. a.* A lighting, setting fire to; |—, —et, *v.a.* To light, set on fire.

ایقاظ *ikāz*, *s. s.* A waking, rousing, making vigilant; a rousing from torpor or inaction; an exciting to any action; |—, —et, *v. s.* To wake, to rouse; to excite, stir up.

ایک *igāh*, *s. t.* A spindle; a small spindle and wheel for spinning yarn by hand.

ایکرنمک *igārenmek* (*aor.* ایگرنور), *v. s.* To feel an abhorrence for (anything nasty).

ایکلیمک *inglémek* (*aor.* ایگلر), *v. s.* To moan, to groan; ایگلدی *ingildi*, A moaning.

ایکندی *ikindi*, *s. t.* The prayer, or prayer-time, of the middle of the afternoon.

ایکنه *igānē*, *s. t.* A needle; a pin; a prickle, thorn; a sting; ایکنه جک *ighnājik*, *dimis. t.* (a little needle) A pintle of a rudder.

ایکو *ēgāi*, or ایکو کموی *ēgāi-kēmigāi*, *s. t.* A rib, a rib-bone.

ایکی *iki*, *a. t.* Two; —قات, —kāt, Twofold, double; ایکیمز *ikimiz*, The two of us, both of us; ایکیگز *ikingiz*, Both of you; ایکیسی *ikissi*, Both of them; ایکیده بر *ikida-blr.* *ad. t.* Now and then, once (in fact) for every twice (that should be); یوزلو —, —yūzlu, *a. t.* Double-faced, treacherous, false, hypocritical; ایکنجی *ikinji*; *a. t.* Second. [a twin.

ایکیز *ikiz*, *s. t.* Twins; one of twins, ایک *ikiyuz*, *a. t.* Two hundred.

ایل *il* or *ēyl*, *s. t.* A country; a wandering pastoral tribe; روم ایلی *rūm-ēyli*, The land of the Romans, Rumelia; ایلات *ilāt* (*Arabic plural of the word*), The wandering pastoral tribes of the mountains between Turkey and Persia.

ایلمتک *ilmték* (*aor.* ایلدر *ilēdir*), *v. s.* To send forward, forward, send.

ایلتی *ēlti*, *s. s.* The wife of the brother of one's husband, a sister-in-law (of a woman).

ایلچی *ēlchi*, *s. t.* An ambassador, an envoy (literally *the agent of his country or tribe*).

ایلخان *ilkhān*, *s. t.* The Sultan (literally *the prince of the tribe*).

ایلرو *ilēri*, *s. t.* The space further in advance; —, *ad.* Further on, in advance.

ایلشک *ilshik*, *s. t.* A scruple, doubt, dislike, anything that holds one from acting; —, *a. t.* Slightly caught or tacked on.

ایلشمک *ilshmek* (*aor.* ایلش *ilshir*), *v. s.* To catch, adhere to, or be hooked slightly on to anything; to pause in doubt; to feel a scruple or a dislike.

ایلتی *āylāk*, *s. t.* Monthly wages or salary; quantity (of anything) sufficient for a month; —, *a. t.* A month old.

ایلك *ilik*, *s. t.* A loop for a button; an eye for a hook; ایلكلمک *iliklémek*, *v. s.* To button; to hook (a dress, &c.).

ايلمتى àyılmak (*aor.* ايلور àyilir), *v.s.*

To become sober (from drunkenness); to regain one's senses (from fainting, or from being stunned).

ايلمك àyılmek (*aor.* ايلر àyilr), *v.s.* To

do; to make, render, cause to become; —, ilmek, *s. t.* A noose, a slip-knot; —, ilmik, *s. t.* Semoule, a preparation of paste in small grains, semolina.

ايلنجه àyılınja, *s. t.* Amusement, pas-time, fun.

ايلنمك àyılmek (*aor.* ايلنور àyılınir),

v.s. To amuse one's self; to be amused; to stay, stop, wait.

ايلول àylül, *s. t.* September.

ايله ila (*often pronounced ilan or ilan, and contracted in writing to ال la, which is also frequently pronounced lan or lam*), *p. t.* With.

ايلجتي ilijak, *a. t.* Tepid.

ايلجه ilija, *s. t.* A natural tepid spring.

ايمآ imā, *s. a.* An allusion, a slight mention; a hint; |—, —*et, v.s.* To allude to or mention slightly; to hint at.

ايمان àymān, *s. pl. a.* (*of* يمين yemin),

Oaths; —, imān, *s. a.* A believing, holding as a creed or faith; religious faith or belief; the Muhammedan faith; |—, *et, and* كتورمك —, ghètirmek, *v.s.* To believe in; ايمانكلمك

imāna-ghālmek, *v.s.* To be converted, to receive the faith; to become a Muhammedan; ايمانككتورمك

imāna-ghètirmek, *v.s.* To convert, bring to the faith.

ايمپراطور impèratūr, *s. t.* An emperor.

ايممه à'immé, *s. pl. a.* (*of* امام imām), Pontiffs; fathers of the church; imams. [therefore, wherefore.

ايمدى (*or* امدى) imdi, *c. t.* Now, then,

ايمرنمك imrnmek (*aor.* ايمرنور imrènr), *v.s.* To have a longing for (anything nice).

ايمن àymèn, *a. a.* More, most, or very safe, secure, or fortunate.

اين in, *s. t.* A cave, cavern, grotto; a den; —, *pron. p.* This; —(*or* ان), èn, *s. t.* Width, breadth.

اينجتمك injitmek (*aor.* اينجيدر injidir),

v.s. To hurt, injure, cause pain, sorrow, or injury to.

اينجنمك injinmek (*aor.* اينجنور injinir),

v.s. To be hurt, injured, or pained.

اينجو inji, *s. t.* A pearl.

اينجه inja, *a. t.* Thin, fine, small.

اينده àyèndé, *a. p.* Coming, to come,

اينك inèk, *s. t.* A cow. [future.

اينه (*for* ايننه) àyna, *s. t.* A looking-glass, a mirror.

ايو àyi, *s. t.* A bear; —, iyi, *a. t.* Good;

—, *ad. t.* Well; پك ايو pek-iyi, Very good; very well; اپ ايو ep-iyi, Pretty good; pretty well; ايوجه iyija, Rather good, rather well, rather better; ايولك iyilik, *s. t.* Goodness; kindness.

ايوا àywa, *s. t.* A quince.

ايران àywān, *s. p.* A court, a large state apartment.

ايراه àywāh! *int. t.* Alas!

ايرب àyyūb, *s. t.* Job.

ایہام *iḥām*, *s. a.* Ambiguous language, amphibology; |—, —*et, v. a.* To hint darkly, or disguise in ambiguous language. [formal method.

ایین *āyīn*, *s. t.* A rite, ceremonial,
ایینہ *āyīnā*, *s. p.* A looking-glass, mirror;
a telescope; a reflector.

ب

ب *bā* (*bā*). Second letter of the Turkish alphabet, having the value of *b* in English, though in some cases taking the sound of *p*, when placed before or after any of the sharp sounding letters, and at the end of the first gerund of verbs. It is sometimes interchanged, in Persian words, with پ *pē*, and و *wāw*; as, بستر *bisṭar*, or پستر, *pisṭar*; تاب *tāb*, or تاو *tāv*; also, but much less frequently, with ف *fē* and م *mim*. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 2. In the dates of رجب *Rèjeb*; —, *bē*, *pr. p.* (*in composition*), With; by, in, for; —, *bì*, *pr. a.* (*in composition*), With; by; in; on.

با *bā*, *s. a.* Name of the letter ب; —, *pr. p.* (*in composition*), With; by; in.

باب *bāb*, *s. a.* A door; a gate; a chapter; a matter, subject, category; a house of government, a ministerial official residence or place of business; عالی —, *bābi-‘ālī*, The chief office

of the Ottoman government (the so-called *Porte* or *Sublime Porte*, a perverted French translation of the original, which merely means “the High House” as we say the High Court of Chancery), otherwise called پاشاقیومی *pāsha-kāpissi*, “the House of the Pasha,” or simply قیو *kāpī*, the Office; these two latter terms being also applied, in the provinces, to the residence of the governor. The extravagant and unmeaning term “*Sublime Porte*,” or rather its original, is never applied by the Turks to the Sultan or to the government, but simply to the premises where the general business of the government is carried on; — سرعسکری *bābi - sār ‘āskērī*, “The Horse-Guards” of Constantinople, or its War-Department; — فتوا پناهی *bābi-fetvā-pēnāhī*, The offices of the Shèykhv-‘l-islām; — همایون *bābi-hūmāyūn*, The principal gate of entrance to the premises of the old imperial residence, opening near the mosque of St. Sophia.

بابا *bāba*, *s. t.* A father; —, *a.* Fatherly, old and kind or respectable; ابا *ābā*, A kind of vulture; بابائی *bābāī*, A sort of father, a second father, one who takes care of a child; an old man, one who can be looked upon as a father; باباقوری *bāba-kōrū*, A kind of hard stone; an agate(?).

بابل *Bābēl*, *s. t.* Babylon.

باترمتی *bātirmek* (*aor.* باترر *bātīrīr*), *v.a.*
(*causal of* باتمق) To dip, plunge,
submerge; to cause to sink, to sink,
send to the bottom.

باتمق *bātmak* (*aor.* باتار *bātar*), *v.n.*
To sink, go to the bottom; to set, go
down (stars, &c.); to be lost to the
owner (money).

باتی *or* باطی *bāti*, *s. f.* The west; the
west wind; لدوس —, *lōdoss*, west-
south-west; قریل —, *kāra-yel*,
west-north-west.

باج *bāj*, *s. p.* A toll; black-mail.

باجاق *or* باجق *bajak*, *s. f.* The thigh;
the whole leg; باجاقسز *bajaksiz*, A
person with very short legs; باجاقلو
bajakli, A person with long legs, all
legs; a Dutch ducat, so called from
the figure of a man on one side of it,
in armour, with his legs rather open
and long.

باجناح *bājēnāh*, (*or* باجنانک *bājēnākh*,
or باجناتی *bājēnak*, *or* باجیناتی *bājī-
nak*), *s. f.* (*bājanāk*), A brother-in-
law, husband of one's wife's sister,
fellow sharer in two sisters as wives.

باجه *blja*, *s. f.* A chimney; an air-
shaft; a loop-hole, *or* small opening
for light or air in towers or dungeons;
the flat terraced roof of a house;
باجه کپر *kāpī-blja*, Door and roof, *or*
door and chimney, saying used to sig-
nify a house, a home; all over the house.

باجی *bljī*, *s. f.* A sister; a wife.

باحور *bāhūr*, *s. a.* The heat of the dog-

days; — ایام *ēyyāmi-bāhūr*, The dog-
days.

باخصوص *bā-khūssūss*, *ad. p.* In parti-
cular, particularly, especially, above all.

باد *bād*, *s. p.* Wind; a wind, breeze;
صبا —, *bādi-sābā*, The gentle, cool, and
delicious breeze that usually blows in
spring and early summer, the zephyr;
هوا —, *bādi-hēvā* (*bēdāwā*), Gratis,
without money and without price;
فنا —, *bādi-fēnā*, The cold wind of
death or annihilation.

بادبان *bādbān*, *or* بادیبان, *s. p.* A sail.

بادم *bādem* (*or* بادام *bādām*), *s. p.* An
almond. [purple egg-plant.

بادنجان *bādinjan* (*ṣṭlījan*), *s. f.* The
بادنه *bādāna*, *s. f.* Whitewash; اورمتی —,
wūrmak, *v.n.* To whitewash.

باده *bādē*, *s. p.* Wine.

بادی *bādī*, *s. a.* One who begins, brings
about, or causes anything; a cause;
بادی نظر *bādī'i-nāzar*, The first
glimpse or look.

بادیه *bādiyē*, *s. a.* A desert, a wilder-
ness, unreclaimed country; —, *blāya*,
s. f. A tub.

بار *bār*, *s. p.* A load, burthen; fruit (as
the burthen of the tree); a time; —,
a. p. (*in composition*) Which rains,
pours forth; اولمتی —, *ōlmak*, *v.n.*
To be at charge, to be a burthen;
بارک و بار *bārgh-ṣ-bār*, Leaves and fruit;
هر بار *hēr-bār*, Every time, always;
بار کهر *ghyūher-bār*, Which sheds pre-
cious stones; بارخانه *bār-khānē*, The

baggage and baggage horses of a grandee.

باران *bārān*, *s. p.* Rain. [unpleasant.

بارد *bārid*, *a. a.* Cold; disagreeable,

باردق *bārdak*, *s. t.* A drinking cup, a mug.

بارز *bāriz*, *a. a.* Apparent, conspicuous.

بارش *bārish*, *s. t.* Peace, cessation of hostilities; —گورش, —ghyārush, Peace and friendship; —او —, —ò, To make peace and see each other on friendly terms.

بارشقی *bārishik*, *a. t.* At peace; بارشقلتی *bārishiklik*, *s. t.* Peace.

بارشمت *bārishmak* (*aor.* بارشور *bārishir*), *v. s.* To make friends with one another, make it up again, make peace, to be reconciled to each other.

بارگاه *bārghyāh*, *s. p.* A royal court, or hall of audience.

بارگیر *bārghir* (*bèghir*), *s. p.* A gelding; a hack; a pack-horse. [or tower.

بارو *bārū*, *s. p.* A castle wall, battlement,

باروت *bārūt* (*bārit*), *s. t.* (*from ar.* بارود *saltpetre*, the salt used for cooling), Gunpowder; باروتخانه *bārit-khāné*, A powder-mill, powder-mills; باروتچی باشی *bāritji-bāshí*, The director of the imperial powder-works.

بارے *bārē*, *s. p.* A time; دوبارے *dū-bārē*, (Two times) twice; deuces (of the dice at backgammon); a trick, piece of trickery or knavery.

باری *bāri*, *s. a.* The Creator, God; —, *s. p.* One time, once; —, (*and bārim*)

ad. t. At least, if nothing else, just, only, anyhow, at all events, at any rate.

باز *bāz*, *s. p.* A falcon; a time, return, repetition; —, *a. p.* Open; (*in composition*) who plays; —, *ad. p.* Again, anew.

بازار *bāzār* (*also* بازار *pāzār*), *s. p.* A fair, a movable market; Sunday; —آیرتسی, —értési, Monday (day after Sunday); —ا, —et, *v. s.* To make a bargain; بازارلشمتی *pāzariashmak*, *v. s.* To talk over a bargain, and perhaps conclude it.

بازخواست *bāz-khāst*, *s. p.* The resurrection, a rising again (from the dead).

بازرگان *bāzirghyān* (*bèzirghān*), *s. p.* A merchant; a shopkeeper; a pedlar; a Jew.

بازو *bāzū*, *s. p.* The arm; strength, power, might; —, (*bāzi*), *s. t.* The upper arm; بازویه ویرمک *vār-kūvètini-bāzuya-vārmek*, To put forth one's whole strength (to give one's existing strength to the arm); بازوبند *bāzubènd*, *s. p.* An armband.

بازی *bāzi*, *s. p.* Play, playing, a game; بازیچه *bāziché*, *dim. p.* A plaything.

بأس *bè'ss*, *a. a.* Harm, injury, injuriousness, ill; بأس یوق *bè'ss-yòk*, No matter, it does not signify.

باستون *bāstūn*, *s. t.* A jibboom.

باسور *bāssūr*, *s. a.* Hemorrhoids, the piles; hemorrhoidal or scrofulous humours.

باش *bāsh*, *s. t.* The head; a chief; a

commencement; an end; a spring, source; a summit, top; the head of a ship or boat, the bows; صوباشی sù-bàshi, A spring, source, head-water; a kind of rural mayor of a village; an equal; agio; discount; dress, clothes; بوزق باشی bāshi-bòzúk, One whose clothes are not uniform; باش اوستنه bāsh-òstuna, *ad. t.* (Upon the head) with pleasure, your command shall be obeyed; باش اوجنده bāsh-òjunda, *and* باشنده یانی yāni-bāshinda, *ad. t.* Close by, near at hand; یکی باشدن yēngi - bāshdan, *ad.* Anew, over again; باشدن ایاغه قدر bāshdan-àyagha - kàdar, *ad.* From head to foot; بیر باشدن او بر باشه bir-bāshdan-ò-bir-bāsha, From one end to the other; باشلو bāshli, *a. t.* Headed; بللو باشلو bèlli-bāshli, *a.* One who is well known; باشلو باشنه bāshli-bāshina, *ad. t.* Separately, apart, independently; باشلیک bāshlik, *s. t.* A cowl; a bridle; the capital of a column or cross-piece over a post or pillar; چاوش باشی chàwush-bāshi, The chief pursuivant, herald, or messenger of state, now in some respects a minister of justice; the title of باشی bāshi added to the name of any follower of a trade or occupation, is often a mere mark of courtesy; thus every medical man is called هکیم باشی hēkim-bāshi, every tailor درزی باشی (tèrzi)-bāshi, &c., though

strictly these titles belong only to the tradesmen, &c., of the Sultan, they being, as it were, the heads of their several professions; ارباشی àr-bāshi, A leader of his fellows; a ringleader; سوز باشی sòz-bāshi, A spokesman; اؤن باشی òn-bāshi, A decurion, a corporal, a second-class petty naval officer; یوز باشی yòz-bāshi, A centurion, a captain of the army, a lieutenant of the navy; بیکباشی bing-bāshi, A chiliarch, a chef-de-bataillon, major, or lieutenant-colonel in the army, a commander in the navy; باشبوغ bāsh-bògh, A commodore, a commander of an army or division; باش اولمق bāsh-òlmak, *v. a.* To be one's peer or equal; باشه کچمک bāsha - ghèchmek, *v. n.* To become chief, to take the lead; باشه چیقمق bāsha - chikmak, *v. n.* To strive to equal, to emulate, to rival; باشدن چیقمق bāshdan - chikmak, *v. n.* To become undutiful, rebellious, disobedient, to cast away restraint; باشدن چیقارمق bāshdan-chikàrmak, *v. a.* To entice to disobedience; باش قالدیرمق bāsh - kàldirmak, *v. n.* To raise the head; to revive, regain one's strength, courage, or spirits; to appear, show one's self, come into active being; باشک ایچون bāshing-ichin! By your head! For your head's sake! باشک صاغ اولسون bāshing-sàgh-òlson, May your head be in

health! (said when a misfortune has happened to anyone, as though we should say: "Well, you have your health, and this misfortune can be remedied"); باشندن قزویه اورمتی *blāshdan - klāraya - wārmak, v.n.* To run straight ashore; عقلی باشنده در *“akli-blāshindā-dir,* (His senses are in his head), he has not lost his senses, he knows what he is about; عقلی باشنده در *“akli-blāshinda - dighīl,* or عقلی باشندن کتدی *“akli-blāshindān-ghitdi,* He has lost his wits, he does not know what he is about; باشندن قوقار *blālik-blāshdan-kōkar,* *Fish first stink at the head,* proverbial expression to signify that *the bad example of the upper classes causes their inferiors to become similarly infected with vice.*

باشارمتی *blāsharmak (aor. باشارر blāsharir), v.a.* To accomplish, to manage to bring to the desired end or state.

باشاق *blāshak, s.* The ear or spike of corn. [*v.n.* To commence, begin.

باشلامتی *blāshlamak (aor. باشلار blāshlar),* باشامتی *blāssamak, s. t.* A step in a ladder, a stair.

باصیره *blāssira, s. a.* The sight; —, *a. a. fem.* Seeing, which sees; قوت باصیره *kōtvēti-blāssira,* The sight, the seeing faculty.

باشکی *blāski, s. t.* A press for pressing. باشکین *blāskīn, s. t.* A military surprise; a seizure or entry by the police,

generally for affairs of gallantry; —, *a.* Preponderant, overbearing, irresistible.

باشمچی *blāsmāji, s. t.* A printer. باشمت *blāsmak (aor. باصار blāssar), r.n.*

To press, weigh upon; to tread; —, *v.a.* To print; to attack suddenly, to surprise; to make a seizure or domiciliary visit; to take in the act; — ایاقی *āyāk—, v.n.* To tread, set the foot; باشدمتی *blāssdirmak (aor. باصدرر blāssdirir), v.a. causal.* To press or beat down; to put down; to put out, extinguish (a conflagration); to get under, to hold down, prevent from rising.

باطل *bātīl, a. a.* Vain, unfounded, untrue, false, groundless.

باطن *bātin, s. and a. a.* Interior; باطنی *bātinī, a. a.* Internal; mystical.

باطی *bāti, s. t.* The west; the west wind (see باتی).

باع *bā, s. a.* A fathom, the length to which the two arms can stretch.

باعث *bā“ias, s. a.* A cause, a causer.

باغ *bāgh, s. p.* A vineyard; (in poetry) a garden; بوزمتی —, — *bōzmat, v.n.* To gather the grapes of a vineyard; — *bağh, s. t.* A tie, binding, string, &c.; a knot;

باغبان *bāghbān, s. p.* A gardener;

باغلی *bāghlik, s. t.* Land appropriate to vineyards; باغلی *bāghli, a. t.* Tied.

بویکی *bōyiki—, a. t.* Bound by some charm.

باغچه *bāghcha, s. p. dim.* A garden (*lit.*

a little garden); باغچوان *bāghchawān*,
s. p. A gardener.

باغرمق *bāghirmak* (*aor.* باغرر *bāghirir*),
v. n. To call out, cry out, cry, cry aloud.

باغشلامق *bāghishlamak* (*aor.* باغشلا
bāghishlar), *v. a.* (*for* بخشلامق
bākhshlamak), To forgive, to pardon
(a fault); to spare, spare the life of (a
person).

باغلامق *bāghlamak* (*aor.* باغلا *bāghlar*),
v. a. To tie, bind, fasten, make fast;
— بۇگى *būghu*—, To make a charm,
use some kind of sorcery; — صلح
sūlh—, *v. n.* To make peace, conclude
a peace; — نكاح *nikyāh*—, *v. n.* To
assign a dower, on marriage, in case
of separation; — ایراد *irād*—, To
assign a revenue or income.

باغى *bāghī*, *a. a.* A rebel; a sinner.

بافته *bāftē*, *a. p.* Woven, wove.

باقر *bāqir*, *s. t.* Copper (metal); a piece
of copper money; copper sheathing of
ships; *pl.* باقرلر *bāqirlar*, Copper
utensils, pots and pans, kettles and
cans.

باتمق *bākmak* (*aor.* باكار *bākar*), *v. a.*
To look; to regard; to consider; to
superintend; to attend; to treat
medically; to face, be opposite to; to
depend, be dependent; to hope.

باقى *bāki*, *a. a.* Permanent, durable;
remaining; —, *s. a.* The remainder,
the rest; —, *ad. t.* As to anything
else; — قالماق — *kālmak*, *v. n.* To
remain.

باك *bāk*, *s. p.* Fear; — وپروا —, —
-pērōwā, Fear and dread; — بى باك
-bāk, Fearless.

باكره *bākirē*, *s. a.* A virgin.

بال *bāl*, *s. t.* Honey; —, *bāl*, *s. a.* The
heart; the mind; —, *s. p.* A wing;
بال يماز *bāl-yemāz*, *a. t.* The common
long kind of cannon, neither car-
ronade nor chambered; — كومج بالى
ghyūmēj-bālī, Honey in the comb;
بالمومى *bāl-mūmū*, Bees'-wax, wax;
a wax-candle; —, bi-'1 (at the be-
ginning of many Arabic adverbial ex-
pressions), in, with, by, &c. (it is the
prep. ب, and the *def. art.* ال).

بالا *bālā*, *a. p.* High; —, *s. p.* Height,
stature; the top, summit; — رتبه بالا
rūtbé'i-bālā, The highest civil grade
after which the holders are generally
made mushirs, and take the title of
pasha; some ministers hold this rank.

بالچق *bālchāq*, *s. t.* Tenacious clay; the
cross-piece or guard of a sword-
handle.

بالجمله *bī-'1-jūmlé*, *a. a.* All, every one.

بالدر *bāldir*, *s. t.* The calf of the leg;
— بالدرى چپلاق طاقمى
bāldiri-chiplāk-tākimi, The rabble (those who go
bare-legged).

بالدز *bāldiz*, *s. t.* A man's sister-in-law,
the sister of his wife.

بالذات *bī-'z-zāt*, *ad. a.* In person, per-
sonally.

باطه *bālta*, *s. t.* An axe; a battle-axe;

باطه جى *bāltaji*, A woodcutter, one

who cuts up firewood; one of a former corps of guards to the Sultan.

بالغ *bāligh*, *a. a.* Reaching, arriving; amounting, mounting up to; arrived at years of puberty (also expressed *عقله بالغ* "akla-bāligh, arrived at (years of) discretion).

بالفعل *bī-ʿl-fiʿl*, *ad. a.* Actually, really, in act and deed.

بالتى *balik*, *s. t.* A fish; —أوى، —لvi, fishing; —أولمق، —لvlamak, To fish; —يمورطسى، —yimurtassi, the roe or spawn of fish; botargo, the dried roe of the grey mullet; —أغى، —lghi, A fishing-net. [with forests.

بالقان *balқан*, *s. t.* A mountain covered

بالين *bālīn*, *s. p.* A cushion, bolster, pillow; —, *s. t.* A round long bolster.

باليوس *bālyoss*, *s. t.* (*Italian*), A consul (formerly an ambassador).

بام *bām*, *s. p.* The dawn, early morn; the terraced roof of a house.

باندرد *bāndara*, *s. t.* (*Italian*), A foreign flag, colours, or ensign.

بانك *bānk*, *s. p.* A voice, a cry.

باني *bānī*, *s. a.* A builder, founder.

باور *bāvur*, *s. p.* Truth; credit, belief; —قيلمت، —kilmak, *v. a.* To credit,

باد *bāh*, *s. a.* Sexual intercourse. [believe.

باه *bāhir*, *a. a.* Manifest, evident.

باى *bāy*, *s. p.* A rich or great man.

بايات *bāyat*, *a. t.* Stale, old, not fresh.

باى حال *bī-èyyi-hāl*, *ad. a.* In any case, under whatever circumstances it may be.

باير *bāyir*, *s. t.* A rising, sloping ground.

بايع *bāyī*, *s. a.* A seller, vendor.

بايعين *bāyghīn*, *a. t.* Faint, fainting, swooning; drooping.

بايقوش *bāykuşh*, *s. t.* An owl.

بايلمق *bāyılmak* (*aur.* بايلور *bāyılır*), *v. a.* To faint, swoon; to droop.

ببر *bibr*, *s. t.* Pepper; —, *bābr*, *s. p.* A tiger; قرمزى ببر *kirmizi-bibr*, Red pepper, cayenne, and the like; بيريه *bibériyyé*, *s. t.* Rosemary.

بيك *bèbek*, *s. t.* An infant, child in swaddling-clothes; كوزبىكى *ghyüz-bèbèghi*, The pupil of the eye.

بش *bit*, *s. t.* A louse; —, (*püt*), *s. p.* An idol, object of false worship; a mistress, sweetheart; —پازارى *bit-pāzārī*, A market for old clothes (*and lice*); —تخته بتى *tākhta-bitī*, A bug; قاصق بتى *kāssik-bitī*, A crab-louse; بتلنمك *bitlānmek*, *v. a.* To louse one's self; —بتخانه (*püt*)-*khānē*, An idol-temple; —بتپرست (*püt*)-*pèrèsst*, An idolater, worshipper of idols.

بتاق *bātak*, *s. t.* A morass, a slough, a slime-pit; a quick-sand; a place where travellers sink in; a bad business where money is lost; a cut-throat's den where people are secretly made away with; —بتاقجى *bātakji*, A secret cut-throat who entices people to his house, and then makes away with them; a swindler, who sinks people's money or goods.

بتر *bètér*, *a. p.* Worse.

بترمک bitirmek (*aor.* بتر *bitirir*), *v.a.*
(*caus.* of بتمک bitmek), To finish,
conclude, bring to an end, make an
end of.

بترمک bitmek (*aor.* بتر *bitir*), *v.n.* To
end, be finished, come to an end, be
all used up, or spent; to grow, sprout
(as plants).

بتون bitun, *a. t.* Whole, entire; —, *s. t.*
The whole, the entire; — *or* بتونبتون
bitun-bitun, *ad. t.* Wholly, entirely.

بتوی bitévi, *s. a.* and *ad. t.* Same
meanings as بتون.

بجا bè-jā, *a. p.* Which is in its place,
worthy, suitable; ناجبا nā-bè-jā, *a. p.*
Unworthy, improper; بجایش bè-
-jāyesh (bèjāyish), *s. t.* (in its place,
in lieu, *ad. p.*) An exchange of places
or offices; —, —*et, v.n.* To exchange
offices with one another.

بجالت bèjālèt, *s. a.* Beauty and portli-

بج Bèch, *s. t.* Vienna. [ness combined.

بچان bèchān, *s. t.* A knife; a cutter;

بچاقبی bèchākji, A knife cutler.

بچقی bèchki, *s. t.* A cross-cut saw,
a sawyer's saw; بچقجی bèchkji,
A sawyer.

بچم bèchim, *s. t.* Cutting; a mode of
cutting, cut, shape, form; harvest,
reaping.

بچمک bèchmek (*aor.* بچر *bichir*), *v.a.*
To mow; to reap; to saw into
planks; to cut out (clothes); to esti-
mate (the value).

بچوق bèchuk, *s. t.* A half over any

whole numbers, as بر.بچوق bir-
bùchùk, One and a half, بچوق ایکی
iki-bùchuk, Two and a half, &c.

بچه bèché, *s. p.* The young of an
animal; a child.

بحار bìhār, *s. pl. a.* (of بحر *bàhr*), Seas.

بحث bàhss, *s. a.* A dissertation, dis-
course; a wager; —, —*et, v.n.* To
discourse, treat, enlarge upon; —,
v.a. To wager, bet, lay.

بحر bàhr, *s. a.* The sea; any great

water; — محیط, bàhri-mùhīt, The
ocean (as formerly supposed to sur-
round the habitable part of the world);

— ابیض, bàhri-èbyād, The Medi-

terranean; — اسود, bàhri-èssvèd, The

Black Sea; — احمر, bàhri-àhmèr, *or*

— قلزم, bàhri-kùlzùm, *or* — سویس,

bàhri-Sùwèyss, The Red Sea; — حزر,

bàhri-hàzkr, The Caspian; — لوط,

bàhri-Lùt, The Dead Sea; — بحرین

bàhrèyn, *s. a. dual.* The two seas, *i.e.*

the Black Sea and the Mediterranean;

بحری bàhri (*fem.* بحریه *bàhriyyè*),

a. a. Maritime; marine; naval;
nautical.

بحران bùhrān, *s. a.* The crisis of a fever.

بخار bùkhār, *s. a.* Vapour, exhalation.

بخارا Bùkhārā, *s. t.* Bokhara.

بخت bàkht, *s. p.* Luck, fortune; good

luck, good fortune; بختلو *bàkhtli*,

a. t. بختیار, bàkht-yār, بختاور *bàkht-*

—*āvèr*, *a. p.* Lucky, fortunate; بختسز

bàkhtsiz, *a. t.* بدبخت *bèd-bàkht*,

a. p. Unfortunate, unlucky.

بخش *bàkshsh*, and بخشا *bàkshhā*, *a. p.* (*in composition*), Who gives, a giver.
 بخشش *bàkshshish*, *s. p.* A giving; a present in money (from a superior).
 بخل *bùkhl* or *bàkhl*, *s. a.* Stinginess, avarice.
 بخور *bùkhūr*, *s. a.* Incense; بخوردان *bùkhūrdān* (*or* بخوردانلی *bùkhurdanlık*), *s. p.* A censer, pan or box in which incense is burnt.
 بخیل *bàkhīl*, *s. a.* A miser; a stingy, avaricious man. [improper.
 بد *bèd*, *a. p.* Bad, ill; ugly, shocking,
 بد' *bèd'*, *s. a.* A beginning, commencing; a commencement; |—, —et, *v. a.* To begin, commence.
 بداهت *bèdāhèt*, *s. a.* A sudden appearance or effusion; بالباهه *bi-'l-bèdāhè*, Suddenly, unexpectedly, unpreparedly, extemporarily.
 بدایت *bèdāyet*, *s. a.* A beginning, commencement.
 بدر *bèdr*, *s. a.* The full moon.
 بدرقه *bèdraka*, *s. a.* A guide; a fellow-traveller; an escort.
 بدعت *bèd'èt*, *s. a.* An innovation; —حسنة, *bèd'èti-hàssana*, A praiseworthy *or* useful innovation, a reform, an opportune departure from routine.
 بدل *bèdel*, *s. a.* Anything set in lieu of another; money paid instead of rations; a substitute given for a person drawn by ballot for the army.
 بدن *bèdēm*, *s. a.* The body; the trunk of the body; the main body of a

building; the walls (of a castle or town); قلعه بدنی *kāl'a-bèdēni*, The walls of a (the) castle.

بدوح *bèdūh*, Mystical word usually written under the address of letters, and sometimes represented by the numeral equivalents of its component letters, thus ۸۶۴۲, as an invocation for its safe arrival.

بدوی *bèdēvī*, *a. a.* Inhabiting, *or* growing in the desert or unreclaimed wilderness (*pl.* بدویون *bèdēviyyūn*, and *accus.* بدویین *bèdēviyyīn*; this latter word, in which the *v* is pronounced *w* by the Arabs, is the original of the French *bedouin*, adopted by us also).

بیدار *bèdīdār*, *a. p.* Visible, apparent, manifest.

بدیع *bèdī'*, *a. a.* New, never seen or heard of before, beautiful, wonderful, astonishing; (*fem.* بدیعه *bèdī'è*, A wonderful, *or* beautiful thing, act, *or* quality).

بدیهه *bèdihé*, *s. a.* A witty impromptu, a spiritual saying or remark.

بدیهی *bèdihī*, *a. a.* Which happens suddenly; self-evident, manifest.

بذل *bèzl*, *s. a.* A bestowing profusely; |—, —et, *v. a.* To bestow.

بر *bèr*, *pr. p.* On, upon; over; according to; —, *s. p.* The breast, bosom; fruit; —, *a. p.* (*in composition*), Who carries, brings, or carries away; —, *bir*, *a. t.* One; the same; equal; a.

an; —, *bèrr*, *s. a.* Land; mainland; a just man; —, *birr*, *s. a.* Virtue; طرف —, *bèr-tàraf*, *a. p.* Aside, on one side, out of the way; | — —, — — *et, v. a.* To get rid of, dispose of, put out of the way; برمنوال مقرر *bèr-mînvali-mùhàrrer*, According to the manner described, as above-mentioned; سیمین بر *sîmîn-bèr*, *a. p.* Silver-breasted; نامه بر *nâmè-bèr*, Who carries a letter; بری *biri*, *or* بریسی *birissi*, One, a person, a man; one (of them); بریکی *bir-iki*, One or two; یکیده بر *ikida-bir*, Every now and then; برده *birda*, *c. t.* And also, moreover; او —, *bir-òl*, *v. n.* To act together, be as one; بربرینی *bir-birini*, *or* بری برینی *biri-birini*, *pron. acc.* One another; بربرینه *bir-birina*, To one another; بربرندن *bir-birindàn*, From one another, بربريله *bir-birila*, With one another; &c.; بربر *bir-bir*, One by one; برلك *birlik*, *s. t.* Unity; concord; برلكده *birlikda*, (In unity) together.

برء *bùr'*, *s. a.* A being healed, a cure; الساعة —, *bùr'u-'as-sà'a*, An instantaneous cure.

برابر *bèràbèr*, *a. p.* Equal, on a footing of equality, on a line, breast and breast; —, *ad. p.* Together, at the same time, along with.

برات *bèràt*, *s. t.* A warrant, or letters-patent of the second class; a diploma; a consul's exequatur; براتلو *bèràtli*,

A merchant, or other, holding a patent of privilege.

برادر *brädær*, *s. p.* A brother; a friend, comrade, companion, fellow; برادرانه *brädèranè*, *a. p.* Brotherly (thing).

براعت *bèrà'at*, *s. a.* Elegance, perfection of beauty; استعمال —, *bèrà'-'àti-istihlâl*, The beauty of symbolic literary composition, by which the technical terms of any science are used (for example, in a preface) and symbolized.

براغه *bràgha*, *s. t. (Italian)*, The breeching of a cannon on board ship.

براق *bèrräk*, *a. t.* Clear, limpid (liquid), free from mistiness, cloudiness, or turbidity; —, *bùràk*, *s. a.* Name of the celestial steed said to have carried Muhammed to the highest heaven, and variously explained by the commentators.

براقمق *bràkmak* (*aor.* براق *bràkir*, *or* براغر *bràghir*, *or* *bràghàr*), *v. a.* To leave, quit, forsake, abandon; to let go, loose; to let, permit; to leave, not meddle with, let alone; to put down, lay down.

بران *bùrràn*, *a. p.* Sharp, keen, cutting.

برای *bèràyi*, *pr. p.* For, for the sake of, on account of.

برایا *bèràyâ*, *s. pl. a. (of بریه, not used)*, Creatures; men; Musslim subjects of the Sultan, free from tribute; رعایا *ri'âyâ-u-bèràyâ*, The subjects of the Sultan, free and protected.

برائت *bèrâ'at*, *s. a.* Freedom, a being free from any defect or blemish.

برباد *bèrbâd* (*bèrbât*), *a. p.* Gone to the winds, destroyed, ruined; spoilt, dirtied. [aboriginal of Barbary.

بربر *bèrbær*, *s. t.* A barber; a Berber,

بربط *bèrbèt*, *s. p.* A lute, a harp.

برتر *bèrtèr*, *a. p.* Higher; برترین *bèrtèrin*, *a. p.* The highest.

برج *bürj*, *s. a.* A round or square tower at intervals in old castle walls; a sign of the zodiac.

برجاق *bürçâk*, *s. t.* A lupin? a vetch?

برخوردار *bèrkhördâr*, *a. p.* Prosperous, fortunate, happy.

برد *bèrd*, *s. a.* Cold, coldness.

بردار *bèrdâr*, *a. p.* On the gibbet, gibbeted; |—, —*et*, *v. a.* To hang, to gibbet; او —، —*di*, *v. n.* To be hung.

برزخ *bèrzâkh*, *s. a.* An unfathomable gulf; the great gulf between this world and heaven, or between this life and the eternal future.

برف *bèrf*, *s. a.* Snow.

برق *bèrk*, *s. a.* Lightning; —, *bârk*, *s. t.* Always follows the word *وا èv*, a house, and corroborates it; *اوبرق èv-bârk*, House and home, wife and family; *اولو برقلو èvli-bârkli*, Who possesses house and home, wife and family; *برقلانمق bârklanmak* (*aor.* برقلانور *bârklanîr*), *v. n.* To become possessed of home and family.

برک *bèrgh*, *s. p.* A leaf of a tree.

برکت *bèrèkât*, *s. a.* (*pl.* برکات *bè-*

rèkyât), God's blessing; increase;

plenty; برکتلو *bèrèkâtli*, *a. t.* Plentiful, abundant (year); blessed as the widow's cruse, and yielding much increase, prolific (plant or animal);

برکت ویرسون *bèrèkât-vîrsîn!* *int. t.* May it be returned to you a hundred-fold! (*lit.* May it bring you a blessing of increase). [souvenir.

برکذار *bèr-ghyüzâr*, *s. p.* A keepsake, برله *bîrla*, *pr. t.* With, in, by.

برنا *bèrnâ*, *s. p.* A young person, a young man.

برنجق *bürnçuk*, *s. t.* Gauze, crape.

برو *bèri*, *s. t.* The space on the hither side of any object; —, *ad. t.* Hither; hitherwards; بروسی *bèrissi*, The space on the hither side of it; بروسنه *bèrissina*, To the hither side, to this side of it; بروسند *bèrissinda*, On or at this side of it; —دنبرو *—dan-bèri*, From — till now, ever since —

برودت *bürüdèt*, *s. a.* Coldness, frigidity; coolness of feeling, interruption of friendship.

بروز *bürüz*, *s. a.* Evidence, the being evident, manifest, clear, palpable.

بره *brè!* *int. t.* Sirrah! Fellow! —

بره *bèrè*, *s. t.* A bruise; برانمک *bè-rânmek*, *v. n.* To be bruised, become bruised; |—, —*et*, *v. n.* To bruise, make a bruise. [demonstration.

برهان *bürhân*, *s. a.* A proof, evidence.

برهنه *bîrèhné*, *a. p.* Naked, bare.

بری *bèri*, *a. a.* Free, exempt (from ill or

defect); —; bèrrī, *a. a.* Wild, growing wild.

بریان büryān, *s. p.* Roast meat, a roast.

بریزولیه brizòlya, *s. t.* A mutton chop.

بریه bèrriyyé, *s. a.* A wilderness, unreclaimed tract of country.

بریتی brīk (ibrīk), *s. t.* A brig.

بریتی bèrīn, *a. p.* Highest, most high; —, bèrrèyn, *s. a. dual.* Two lands or continents.

بز bèz, *s. t.* Cotton or linen cloth; —, biz, *pron. t.* We; بز صوغوق sòghuk-bèz, (Cold cloth) Linen cloth; بزى bèzi, The cloth; its cloth; —, bizi, *Us*; بزیم bizim, *Our*; ours; بزى bizé, *To us*; بزده bizdé, *At or in us*; بزدن bizdan, *From us*; بزمله bizimla, *With us*; بزسبز bizsiz, *Without us*; بزجه bizja, *Our fashion*; according to us.

بزر (bèzir), *s. a.* Seed; linseed; بزرتخمى bèzir-tòkhumu, *Linseed*; بزریاغی bèzir-yāghī, *Linseed-oil.*

بزرگ bùzùrgh, *a. p.* Great, large; بزركوار bùzurghvār, *a. p.* Great in esteem.

بزم bèzm, *s. p.* A banquet, feast; —, bizim (*gen. of بز*), *pron. f.* Our; ours.

بزمک bèzmek (*aor. بزى bèzer*), *v. n.* To become tired of, lose one's taste for.

بزنمک bèznmek (*aor. بزور bèzénir*), *v. n.* To adorn one's self, put on one's fine clothes and ornaments.

بساط bissāt, *s. a.* A cloth or carpet for spreading.

بست bèset, *s. p.* A tying, binding;

وبندا —, bèsst - u-bènd - et, *v. n.* To bind, tie. [a cushion.]

بستر bisstēr, *s. p.* A mattress or bed.

بستان bōstan, *s. p.* A large market-garden; a melon-garden; melons; بستانجی bōstanjī, A soldier of one of the corps of guards of the Sultan's palace in the time of the Janissaries; a soldier of the foot-guards in the early days of the new system; بستانجی bōstanjī - blāhī, The commander of the Bosstanji guards, and superintendent of police in the Bosphorus.

بسته bèsté, *a. p.* Tied, bound.

بسط bāst, *s. a.* A spreading out, extending; a laying down, explaining at length; —, —et, *v. a.* To spread out, lay, extend; to lay down, declare, or explain at length.

بسلمک bèsslémek (*aor. بسلر bèsslēr*), *v. a.* To feed, nourish, keep, maintain, support; to fatten; بسلمه bèsslémé, *s. t.* A maid or woman servant; a child fed in the house for charity; بسلو bèsali, *a. t.* Fed, fattened.

بسم الله bì-'ssmi-'llāh! *int. a.* In the name of God! (*Invocation used before commencing any kind of work*).

بسیار bisyār, *a. p.* Many in number; much in quantity.

بسیطه bāssīt, *a. a.* Spread out, extended; simple, uncompounded.

بسیم bèssīm, *a. a.* Smiling.

بسیطه bèssīté, *s. a.* A sun-dial.

بش *bèsh*, *a. t.* Five; *بشجى* *bèshinji*,
a. t. Fifth; *بشلك* *bèshlik*, *s. t.* A
 five-piastre piece.
بشارت *bèshàrèt*, *s. a.* Joy caused by
 any happy event; the announcement
 of a happy event. [ness of countenance.
بهاشمت *bèhàshèt*, *s. a.* Hilarity, bright-
بشر *bèshar*, *s. a.* A human being, a
 man; mankind; —, *a. t.* Five
 a-piece; *بشرى* *bèshèrî*, *a. a.* Human;
بشريت *bèshèriyyèt*, *s. a.* Humanity,
 the quality of being human, human
 nature. [news, joyful intelligence.
بشرا (*for بشرى*) *bùshrà*, *s. a.* Good
بشقه *blàshka*, *pr. t.* Other; *بشقهسى*
blàshkassi, Another of them; *دن*—
بشقه —*dan-blàshka*, Other than —.
بشك *bèshik*, *s. t.* A cradle. [beside —.
بصر *blàssar*, *s. a.* The sight.
بصرة *Bàssra*, *s. t.* Bassora (town of).
بصيرت *blàssirèt*, *s. a.* Foresight; cir-
 cumspection. [in trade.
بضاعت *bizā'at*, *s. a.* Capital, stock
بطل *blattāl*, *a. a.* Of no further use;
 large; —, *s. a.* A letter, paper, or
 document which has been answered,
 or which does not require answering,
 or which is laid aside as of no further
 use; a champion, man of valour.
بطائت *blatā'at*, *s. a.* Slowness, heavi-
 ness, sluggishness; indigestibleness;
 stupidity of intellect; tiresomeness,
 wearisomeness of manner.
بطش *blatsh*, *s. a.* Martial strength and
 impetuosity.

بطلان *bùtlān*, *s. a.* A being unfounded,
 futile, vain; absurdity, futility.
بطلان *blatmān*, *s. t.* A weight of six
 okes, or about 16lbs: it varies in
 different places.
بطن *blātn*, *s. a.* The belly, inside; a
 sept, a tribe; a generation, or degree
 of relationship; an interior or mystical
 sense of a writing. [of digestion.
بطى *blātî*, *a. a.* Slow in motion; difficult
بعث *bā'as*, *s. a.* A sending; a de-
 puting; a resuscitating, raising from
 the dead; |—, —*et, v. a.* To send.
بعد *bū'd*, *s. a.* Distance; —, *bā'da*,
pr. a. After; *بعدى* *bā'da-hū*, *ad. a.*
 Afterwards, then; *بعد السلام* *bā'da-'as-*
-sèlām, After salutation; *بعد من* *min-*
-bā'd, *ad. a.* (Never) more, (never)
 again, (never) afterwards; *نمابعد*
fî-mā-bā'd, *ad. a.* Henceforward,
 thenceforward, henceforth; *بعد*
bā'da-bū'din, *ad. a.* After a while,
 after a certain length of time; *وبعد*
vè-bā'du, *أما بعد* *amma-bā'd*, *c. a.*
 And now then (an introductory for-
 mula to the proper matter of any dis-
 course or treatise, after the customary
 prayers and praises); *مابعد* *mā-*
-bā'd, *s. a.* The word or words next
 after, or the place occupied by them.
بعض *bl'zi*, *a. a.* Some, certain; *كرو*
 —*kārré*, *ad. t.* Sometimes.
بعيد *bā'id*, *a. a.* Distant, far off.
بعينه *bl-'āyni-hi*, *ad. a.* As though it
 were the very same exactly.

بغات *bùghāt*, *s. pl. a.* (of باغی *bāghī*),

Rebels; wicked sinners.

بغتة *bāghtétan*, *ad. a.* Suddenly, all of a sudden.

بغداد *Bāghdād*, *s. t.* Bagdad (town of).

بغدادی *bāghdādī*, *s. t.* Lath and plaster work.

بغدان *Bòghdān*, *s. t.* Moldavia.

بغداش *bāghdāsh*, *s. t.* A tailor's mode of sitting cross-legged; تورمق —, —*kürmak*, *v.n.* To sit cross-legged as tailors do.

بغداى *bòghdāy*, *s. t.* Wheat; a grain weight; مصربغداى *mässir-bòghdāy*, Indian corn.

بغر *bāghir* (*little used*), بغرصاق *bāghir-sāk*, *s. t.* The guts, bowels, intestines.

بغض *bùghz*, *s. a.* Hatred, enmity, ill-will; | —, —*et, v.n.* To bear malice.

بغل *bāghl*, *s. a.* A mule; *s. p.* The arm-pit; رسم بغلگیری *rèssmi-bāghl-ghīrī*, The ceremony of supporting persons of rank as they walk, by holding them by the arm close to the arm-pits, like crutches.

بغه *bāgha*, *s. t.* The generic name for animals of the frog and tortoise kinds; tortoise-shell; قوربغه *kür-bāgha* (or قوروبغه *kürü-bāgha*, The naked batrachian) the frog; اولوبغه *òtlü-bāgha*, قره قوربغه *kara-kür-bāgha*, The toad; توسبغه *tòssbāgha*, قاپلوبغه *kāpli-bāgha* (*kāplimbāgha*), The tortoise; دکر قاپلوبغه سی *dèngiz-kāpli-bāghassi*, The turtle.

بغير *bì-ghàyri*, *pr. a.* Without; بغيرحتى *bì-ghàyri-kàkkin*, Without right or justice, unjustly.

بقا *blkā*, *s. a.* Permanency, a remaining without change; داربقا *dāri-blkā*, The mansion of permanency, the future life.

بقال *blkkāl* (*blkal*), *s. a.* A grocer, a chandler.

بقايا *blkāyā*, *s. pl. a.* (of بقیه *blkīyyē*), Remnants; outstanding deficits of revenue due to government or to farmers by the people, arrears.

بقراج *blkrāj*, *s. t.* A leather bucket; the piston of a pump.

بقلوا *blklawā*, *s. t.* A dish of flaky pastry, sweetened with syrup or honey, and cut up in rhomboidal pieces; hence بقلوا بقلوا *blklawā-blklawā* means, *divided into rhomboidal figures*.

بقله *blkla*, *s. a.* A broad bean, a horse bean; قمری —, —*kīrī*, *a. t.* Dapple grey (horse).

بقم *blkam*, *s. t.* Brazil-wood, log-wood. بکمت *blkmak* (*aor. بکار blkar*), *v.n.* To become cloyed, disgusted, tired (of anything).

بقیه *blksyyē*, *s. a.* A remnant.

بک *bègh*, *s. t.* A bey; a prince; a lord; a squire; the son of a pasha or high functionary; the style of colonels, lieutenant-colonels, post-captains, and commanders; the style of ambassadors, and of the governors of Moldavia, Wallachia, and Samos; the style often given abusively to sons of private

individuals, embassy interpreters, consuls, and even to servants; **بكراد** *bègh-zādés*, Son of a bey, a Christian whose father held the title of bey; a European gentleman; **بكرى** *bèghlâr-bèghi*, Bey of beys, style formerly given to the viceroys or governors-general of Rumelia and Anatolia; —, *bèng*, *s. t.* A mole on the skin.
بك اوغلى *Bègh-òghlu*, *s. t.* Pera (a suburb of Constantinople).
بكي *bèkji*, *s. t.* A watchman, watcher.
بكر *bikr*, *s. a.* Virginity; a virgin; **ازاله بكر** *izalé'i-bikr-et*, *v.s.* To deflower.
بكرش *Bùkrèsh*, *s. t.* The town of Odessa.
بكرى *bèkri*, *a. a.* An habitual drunkard.
بكر *bèngz*, *s. t.* Countenance, complexion.
بكرمك *bèngzèmek* (*aor.* **بكر** *bèngzèr*), *v.s.* To resemble.
بكل *bèghlik*, *s. t.* The rank of bey, beyship; a principality, state under the rule of a bey; government property of any kind; **بكلجى** *bèghlikji*, Title of one of the principal functionaries of the Ottoman government, who is at the head of the imperial chancery, from which all letters patent, commissions, treaties, &c. &c. emanate.
بكلمك *bèklèmek* (*aor.* **بكلر** *bèklar*), *v.s.* To wait; to act as watchman; —, *v.a.* To wait for; to watch over, act as guard or watchman over.
بكمز *bèkmaz* (*pèt maz*) *s. t.* Grape-treacle.

بكنمك *bèghkènmek* (*aor.* **بكنور** *bèghkènir*), *v.a.* To like, approve.
بل *bèl*, *s. t.* The waist; a fork, a pronged spade for digging; a passage over a range of mountains where the heads of two opposite valleys meet and the ridge is lower than elsewhere; **بويرمك** — *vèrmek*, *v.s.* To droop in the middle, as a horse's back, when the two ends are supported (a beam, &c.); **بوغوغى** — *sòghugku*, Gonorrhœa.
بلا *bèlâ*, *s. a.* A misfortune, plague, trouble; —, *bilâ*, *pr. a.* Without; **بلايه اوغرامق** *bèlâya-òghramèk*, To meet with irretrievable misfortune, to be utterly ruined; **اللهك بالسى** *Allâh-ing-bèlâssi*, A plague sent by God; **الله بلاكى ويرسون** *Allâh-bèlângi-vèrsin!* God damn you! **الله بلسى ويرسون** *Allâh-bèlâssini-vèrsin!* God damn him (her, it)!
بلابان *bâlâblân*, *s. t.* Big, large, huge.
بلاد *bilâd*, *s. pl. a.* (of **بلد** *bèled*), Cities, towns; countries. [Persian Ir.].
بلاد الجبل *Bilâd-u'-l-jèbel*, *s. t.* Media.
بلادت *bèlâdèt*, *s. a.* Stupidity.
بلازك *bilâzik* (*bilèzik*), *s. t.* A bracelet.
بلاغت *bèlâghât*, *s. a.* The eloquence which fully explains one's meaning.
بلاهت *bèlâhèt*, *s. a.* Extreme stupidity.
بلايا *bèlâyâ*, *s. pl. a.* (of **بلا** *bèlâ*), Evils, misfortunes, plagues.
بلبل *bùlbul*, *s. p.* The nightingale; **بوقلوجه** *bòklujâ* —, The wren (?).

بلد *bèled*, *s. a.* A city, town, village ; a country.

بلدان *bùldān*, *s. pl. a.* (of بلد *bèled*), Cities, towns ; countries.

بلدے *bèldé*, *s. a.* A city, town, village.

بلغار *Bùlgār*, *s. and a. t.* Bulgarian ; a Bulgarian ; بلغارستان *Bùlgārisstān*, *s. t.* Bulgaria.

بلغاری *bùlghārī*, *s. t.* A kind of Russia leather, very thick and coarse ; a kind of small lute strung with wires. [grade.

بلغراد *Bèlègrād*, *s. t.* The town of Bel-
 بغم *bàlghām*, *s. a.* Phlegm ; بلغمی *bàlghāmī*, *a. a.* Phlegmatic ; —, or
 یشم —, —*yèshem*, Veined jasper, of the colour of phlegm.

بلغور *bùlghur*, *s. t.* Wheat grains prepared like rice or like pearl-barley.

بلکہ *bèlki*, *ad. t.* Perhaps, may be, by chance.

بلکی or بلکو *bilèghi*, *s. t.* A hone ; a grind- or whet-stone ; یاغ بلکیسی *yāgh-bilèghissi*, A hone used with oil.

بلمک *bèllémek* (*aor.* بلر *bèllar*), *v. a.* To dig with a fork or spade ; to learn by heart so as to remember again.

بللو *bèlli*, *a. t.* Known ; بللو باشلو *bèlli-bàshli*, *a. t.* (A person) publicly known, whose person and physiognomy are generally known.

بللور *billūr*, *s. a.* Crystal, cut-glass.

بلمچه *bilméjé*, *s. t.* A riddle, an enigma.

بلمک *bilmek* (*aor.* بلور *bilir*), *v. a.* To know ; to guess ; to recognize ; to know as, or suppose to be ; (*in compo-*

*sition with the root of any verb increased by the syllable ئُ or ی) to be able, as : كله بلمک *ghèlé-bilmek*, To be able to come.*

بلند *bùlènd*, *a. p.* High ; loud.

بلوت or بلوط *bùlut* ; *s. t.* A cloud ; بلوتلو *bùlutlu*, *a. t.* Cloudy, clouded.

بلوغ *bùlūgh*, *s. a.* Maturity, puberty.

بلوک *bùluk*, *s. t.* A division, subdivision ; a piece ; a company of infantry ; a squadron of horse ; a number of persons. [whet, set, sharpen.

بله مک *bilémek* (*aor.* بلر *bilar*), *v. a.* To

بلی *bèli*, *ad. a.* Yes.

بلیه *bèllyé*, *s. a.* A misfortune, plague, بلید *bèlid*, *a. a.* Stupid. [visitation.

بلیغ *bèligh*, *a. a.* Eloquent in expressing ideas ; copious, plentiful ; strenuous.

بن *bèn*, *pron. t.* I ; بنم *bènim*, My ; mine ; بنی *bèni*, Me ; بنا *bānga*, To me ; بنده *bènda*, At or in me ; بندن *bèndan*, From me ; بنمله *bènimla*, With me ; بنسز *bènsiz*, Without me ; بنجه *bènja*, My fashion ; according to me ; —, *bin*, *s. a.* Son of, as احمد بن *ahmed bin Māhmūd*, Ahmed, son of Mahmud ; —, *bùn*, *s. p.* The foot, stock, bottom, lower end or base of anything.

بنا *binā*, *s. a.* A building ; the building of buildings ; the *voice* of verbs in grammar ; ا —, —*et*, *v. a.* To build ; ا —, —*emīni*, A clerk of the works and paymaster ; بناء *binā'an*,

ad. a. Consequently; as بوناء بوناء *būngā-binā'an*, or بناء عليه *binā'an-'alèyh*, In consequence thereof.

بند *bènd*, *s. p.* A sentence, a paragraph, an article, a verse of literary composition; a band, ligature, tie; a dam shutting up a valley so as to form a reservoir of water or artificial lake; —, *a. p.* (*in composition*), Which ties, binds, makes fast. [A seaport.

بندر *bèndèr* or بندرگاه *bèndèrghiāh*, *s. t.*

بندۀ *bèndé*, *s. p.* (*pl.* بندگان *bèndé-ghyān*), A servant, bondsman; بندگی *bèndéghī*, *s. p.* بندگی *bèndélik*, *s. t.* Servitude, service; بندۀ خانه *bèndé-khānē*, *s. p.* The house of your humble servant (used in polite conversation instead of "my house," as دولتخانه *dèvlet-khānē*, the house of prosperity, is instead of "your house").

بندفشه *bènefahé* (*mènèkshé*), *s. p.* A violet.

بندک *bènek*, *s. t.* A spot; —, *bīnek*, *s.* and *a. t.* A saddle-horse, horse for riding; بنگلو *bènekli*, *a. t.* Spotted, speckled.

بنم *bènim*, *pron. t.* (*gen. of* بن *bèn*, I), My, of me; mine; بنمکی *bènimki*, *pron. t.* Mine.

بنمک *binmek* (*aor.* بنم *binm*), *v. n.* To mount, get upon; to get into (a carriage or boat); to ride (on a horse, in a carriage, or boat).

بنی *bèni*, *s. pl. a.* (*of* بن *bin*), Sons, children; آدم —, — *ādām*, Sons of

Adam, children of men, men, mankind. [sical constitution.

بنیاد *būnyād*, *s. p.* A foundation; phy-

بنیان *būnyān*, *s. a.* The building, constructing; construction; physical constitution.

بو *bū*, *pron. t.* This; —, *bū*, *s. p.* Smell, odour; —, *a. p.* (*in composition*), Smelling, having an odour; —, *bū*, *s. a.* Father; خوشبو *khòsh-bū*, Sweet-smelling; بوالفضول *bū-'l-fūzūl*, (The father of presumption), presumptuous.

بواب *bèwwāb*, *s. a.* A door-keeper, gate-keeper, porter; a chamberlain; مربوبین *sār - bèwwābīn*, A chief chamberlain (title of dignity something like our knight-bachelor).

بوار *bèvār*, *s. a.* Destruction; دارالبوار *dāru-'l-bèvār*, (The house of destruction) hell.

بوبرک *būbrek*, *s. t.* A kidney.

بوت *būt*, *s. t.* A thigh of an animal, a leg (of mutton, &c.).

بوجاق *būjāk*, *s. t.* A distant out-of-the-way corner; Bessarabia.

بوجک *būjek*, *s. t.* Any creeping anims. as a slug, silkworm; a crayfish; سموکلو بوجک *sūmuklu-būjek*, A slug or snail; قوندز بوجکی *kūnduz-būjé-ghī*, Cantharides. [gnarl in a tree.

بوداق *būdāk*, *s. t.* A knot in wood; a

بوداله *būdālā*, *s. t.* A simpleton, idiot.

بودامتی *būdamak* (*aor.* بودار *būdar*), *v. s.* To prune, thin out, lop.

بودور *bòdur*, *a. t.* Dwarf, short in stature amounting to deformity.

بودین *Būdīn*, *s. t.* The town of Buda.

بورا *būra*, *s. t.* This place, this spot; بورام *būram*, (my this place) here, this place in my body; بورالك *būrang*, Here, this place in thy body; بوراسی *būrassi*, Here, this place in it; &c.; بورایه *būraya*, Here, to this place; بورامه *būrama*, Here, to this place in my body; &c.; بوراده *būrada*, Here, in this place; بورادن *būradan*, Hence, from hence; &c. &c.; بورالر *būralar*, Hereabouts, these parts or places; &c. &c.

بورج *bòrj*, *s. t.* A debt; duty incumbent; —, *bòrj*, *s. t.* The mialetoe; بورجلو *bòrjlu*, In debt; indebted; a debtor; بورجه کيرمک *bòrja-ghirmek*, *v.n.* To get in debt.

بورده *bòrda*, *s. t.* (*Italian*), A ship's side; a board, tack (in sailing); بورده بورده *bòrda-bòrdaya*, Side by side, porthole to porthole.

بوروشمق *bòrushmak* (*aor.* بوروشور *bòrushur*), *v.n.* To become wrinkled, rumped, ruffled. [a screw.

بورغو *or* بورغی *bòrghu*, *s. t.* A gimlet; بورقتمق *bòrkutmak* (*aor.* بورقودر *bòrkudur*), *v.a.* To sprain (a joint); بورقلمق *bòrkulmak* (*aor.* بورقور *bòrkulur*), *v.n.* To be sprained.

بورک *bòrek*, *s. t.* A pie, tart, pasty.

بورمق *bòrmak* (*aor.* بورار *bòrar*), *v.a.* To twist (with strength, *e.g.* A bar of

iron, a person's arm); بورمه *bòrma*, *s. t.* A twist; a screw; —, *a. t.* Twisted.

بورون *bòrun*, *s. t.* The nose; the point of anything; a cape, promontory, point; the snuff (of a candle).

بورنمک *bòrunmek* (*aor.* بورنور *bòrunur*), *v.n.* To wrap one's self, cover one's self up (in a scarf, mantle, &c.)

بورور *or* بوری *bòru*, *s. t.* A horn, trumpet; بوروزن *bòruzèn*, *s. t.* A trumpeter.

بوروره *bòra*, *s. t.* Borax (?), Sal-ammoniac (?); a storm of wind, a squall; a good scolding; بوره يمک *bòrayèmek*, *v.n.* To be exposed to a squall; to get a good scolding.

بوز *bòz*, *a. t.* Ice; بوزکمی *bòz-ghibi*, Like ice; very white; very smooth; —, *bòz*, *a. t.* Dark iron grey.

بوزاغی *bòzaghı*, *s. t.* A young calf.

بوزچه اطمسی *Bòzché-ıdassi*, The island of Tenedos. [arms.

بوزطغان *bòz-daghān*, *s. t.* A mace of

بوزشمتق *bòzushmak* (*aor.* بوزشور *bòzushur*), *v.n.* To quarrel, fall out with each other; بوزشوق *bòzushuk*, *a. t.*

At variance, not on good terms together; بوزشوقلوق *bòzushukluk*, *s. t.* Variance, bad terms.

بوزغون *bòzghun*, *a. t.* Defeated, routed; troubled, cast down; —, *s. t.* Defeat,

rout; بوزغونلوق *bòzghunluk*, *s. t.* Defeat, rout; troubled, broken-spiritedness.

بوزق *bòzuk*, *a. t.* Spoilt, bad; changed

- into a small coin; بوزق پاره *bòzük-pàra*, Small change.
- بوزلمك *bòzulmek* (*aor.* بوزيلور *bòzular*), *v.n.* To become contracted, to contract.
- بوزمك *bòzmk* (*aor.* بوزار *bòzar*), *v.a.* To spoil; to take to pieces; to rout, defeat; to contradict (one) to a third person, to put to the blush by saying something; to deflower (a virgin); to violate, act in contrariety to, infringe; to change (money), give change (for it).
- بوزة *bòza*, *s. t.* A kind of thick white drink made of millet fermented.
- بوس *bùss*, *s. p.* A kissing; —, *s. p.* (*in composition*), Who kisses; | —, —*et*, *v.a.* To kiss; بوسي *bùssî*, *s. p.* The act or quality of a kisser.
- بوستان *bòstân*, *s. p.* See بستان
- بوسنه *Bòssna*, *s. t.* Bosnia.
- بوسه *bùssâ*, *s. p.* A kiss, a buss.
- بوش *bòsh*, *s. t.* Empty; vain, useless, void of sense, meaning, or utility; idle, unemployed; loose, not tied, not tight; loosened, let go; divorced; —لاقردى —*lâkirdi*, Nonsense; —وقت —*wâkît*, Leisure time; —بوكر —*bùghur*, The part of the side of the belly just below the ribs; —بوغاز —*bòghâz*, A babbler; —كزيمك —*ghèzmek*, *v.n.* To wander about without employment; to be without a place, out of service.
- بوشاتمق *bòshatmk* (*aor.* بوشادر *bòshâdir*), or بوشالمق *bòshaltmk* (*aor.* بوشالدير *bòshaldîr*), *v.a.* To empty (a vessel of anything, or anything from a vessel).
- بوشاتمق *bòshamâk* (*aor.* بوشار *bòshar*), *v.a.* To divorce, repudiate, put away (one's wife).
- بوشانمق *bòshanmk* (*aor.* بوشانور *bòshânîr*), *v.n.* To empty itself; to become loose, loosened; to burst forth, break loose from restraint (people, a horse, a spring, a bow, &c.); to be divorced (a wife).
- بوغ *bògh*, *s. t.* (*in* باشبوغ *bash-bògh*, A commodore (at sea); a commander (of a corps on land).
- بوغا *bògha*, *s. t.* A bull.
- بوغاز *bòghâz*, *s. t.* The throat, gullet, windpipe; a defile, pass; a strait, channel; the mouth of a river; the quinzy, a sore-throat; the Bosphorus, and particularly the middle portion of it; —بوش —*bòsh*, A babbler; —او —*ô*, To have a sore-throat or the quinzy; بوغازلمق *bòghâzlamâk*, *v.a.* To kill (any animal) by cutting open its throat.
- بوغچه *bòghcha*, *s. t.* A square shawl: a large square piece of stuff used as a wrapper for bundles or parcels; a bundle, a parcel in a wrapper.
- بوغق *bòghuk*, *s. t.* Hoarse, stifled (voice).
- بوغم *bòghum*, *s. t.* A joint in a reed; a knot in wood; a constricted place in any channel or pipe.
- بوغمجه *bòghmaja*, *s. t.* Which chokes;

اوكسرك — *bòghmaqja-àksurak, s. t.*
The whooping-cough.

بوغمق *bòghmak (aor. بوغار bòghar), v.a.*
To stifle, strangle, drown, suffocate;

بوغلمق *bòghulmak (aor. بوغولور bòghulur), v.n. and p.* To be stifled, strangled, drowned, suffocated; to be ready to burst (with rage, laughter, &c.). [of hot water.]

بوغو *or بوغى bòghu, s. t.* Steam, reek

بوق *bòk, s. t.* Excrement, dung, turd, shit; scoria of ores; anything bad or disagreeable; —, *a. t.* Bad; disagreeable; —, *شيطان بوقى shèytān - bòku,* (Devil's dung) assafoetida.

بوگاغى *bòkaghı, s. t.* Fetters, hobbles.

بوگالمق *bòngalmak (aor. بوگالور bòngalır), v.n.* To become stupified.

بوگر *bòghur, s. t. (in بوش بوگر bòsh-bòghur,* The side part of the belly just below the ribs).

بوگرتلن *bòghurtlèn, s. t.* A blackberry.

بوگرك *bòghrek (bùbrek), s. t.* A kidney. [French bean.]

بوگرلجه *bòghrulja, s. t.* A small white

بوگرى *bòghru, a. t. (in اكرى بوگرى àkri-bòghru),* Very crooked, tortuous, devious. [thing], a twist.

بوگلم *bòklam, s. t.* A curl (in any-

بوگلمك *bòkmek (aor. بوگرم bòkır), v.a.*
To twist between the fingers; to fold double; to bend.

بوگو *or بوگى bòghu, s. t.* A charm, spell, sorcery; *بوگوچى bòghuju, s. t.* A sorcerer, sorceress.

بول *bòl, a. t.* Plentiful, abundant; ample; wide, loose, in folds (clothing, &c.); —, *bèvl, s. a.* Dung; urine;

بوللق *bòlluk, s. t.* Abundance, plenty; looseness (of clothes, &c.).

بولاشتق *bòlāshık, a. t.* Daubed, be-smearred, contaminated.

بولاشمق *bòlāshmak (aor. بولاشور bòlāshır), v.n.* To become irregularly spread upon in daubs (as paint, tar, mud, &c.); to pass by contagion (disease); to set (about any business); to meddle.

بولاماج *bòlamaj, s. t.* Grape-juice boiled to the consistency of honey.

بولانق *bòlānık, a. t.* Turbid, not clear (water, &c.); cloudy and foggy (weather); sick, nauseated (the stomach).

بولانمق *bòlānmak (aor. بولانور bòlānır), v.n.* To become turbid, thick, cloudy; to become sick (the stomach).

بولدر *bòldur (bıldır), s. t.* Last year.

بولدرجين *bòldurjin, s. t.* A quail.

بولمق *bòlmak (aor. بولر bòlur), v.a.*
To find.

بولمك *bòlmek (aor. بولر bòlır), v.a.* To divide, parcel out, partition off.

بولنمق *bòlunmak (aor. بولنور bòlunır), v.n.* To be found, to be present; —, *v. p.* To be found.

بولوط *or بولوت bòlut, s. t.* A cloud; *بولوتلو bòlutlu, a. t.* Cloudy; *بولوتلنمق bòlutlanmak, v.n.* To become cloudy.

بومبار *būmbār* (for مومبار *mūmbār*),

The large gut of sheep; fresh sausage made in the fresh gut.

بونجق *bònjuk*, *s. t.* A small shell, a

bead, a bugle (with which certain ornaments are made); قاطر بونجق

kātir-bònjugāt, The small shell used as coin in some parts of Africa.

بونجه *bùnja*, *a. t.* (This is simply another

case of the demonstrative pronoun بو

bū), After this fashion, thus; thus long, thus much, so much, so many;

بونجه لين *or* بونجولين *bùnjaleyin*, *ad. t.*

Thus long.

بوی *bòy*, *s. t.* Length; height of stature;

—, *būy*, *s. p.* Smell, scent, odour; بوی بوی

bòy - bòss, Stature and general appearance; بویلو

bòylu, *a. t.* Having stature; tall; اوزون بویلو

òzun-bòylu, Tall in stature; اورته بویلو

òrta-bòylu, Of a middling stature; کتسه بویلو

kissa-bòylu, Short in stature. بویا

bòya, *s. t.* Paint; dye; اشی بویاسی

āshī-bòyassi, Ochre; یاغلو بویا

yāghli-bòya, Oil-paint; کوندرة بویاسی

kūndura - bòyassi, Blacking; بویاجی

bòyaji, A dyer. بویار

bòyar, *s. t.* A Wallachian noble. بویامت

bòyamak (*aor.* بویار *bòyar*), *v. a.*

To dye; to paint; بویاتمتی

bòyatmak, *v. caus.* To give to be dyed, to cause to be painted; بویانمتی

bòyanmak, *v. p.* To be dyed; to be painted; —, *v. n.* To take the dye. بویله

bòylē, *a. t.* This kind, this sort;

—, *and* بویلهجه *bòylēja*, *ad.* Thus, so, in this manner, way, or fashion.

بوین *or* بویون *bòyn or bòyun*, *s. t.* The

neck; بویون باغی *bòyun - bāghī*, A neck-tie; کناهی بویونکه

ghyùnāhi-bòynunga! May the sin be on thy neck!

[tree, the yoke (for oxen)]. بویندروغ

bòyndurugh, *s. t.* A yoke (of an animal); horn; بویونوزی

kèchi-bòynuz, The fruit called the locust, a kind of sweet pod.

به *bē*, *ad. p.* To, for, in; —, *bih*, *a. p.* Good, excellent, safe, sound; —, *bihi*,

(*mas.*) بها *bihā* (*fem.*) *pron. a.* (*in composition*), To *or* with him, her, it.

بها *blha* (*pāha*), *s. p.* Price in money, money value; —, *bāhā*, *s. a.* Beauty;

فها *fē-bāhā*, Well and good! That will do very nicely! بهالو

pāhalē, Dear, high-priced. [hero

بهادر *bāhādir*, *s. p.* A brave man, a بهار

bāhār, *s. p.* The spring; —, *s. s.* Spice; — اول *ēvvāl* —, — الـک *ilk* —,

Spring, early spring; — صوت *sòng* —, Autumn; بهارات

bāhārāt, *s. pl. s.* Spices; بهارلو

bāhārli, *a. t.* Spiced, spicy. بهانه

bāhānē, *s. p.* A pretext; an idle excuse; a finding fault; بولمتی

— بولمتی *būlmak*, *v. n.* To find an excuse; to find fault (with a thing). [accusation. بهتان

būhtān, *s. a.* Calumny, false بجبت

bēhjāt, *s. a.* Beauty and cheerful pleasing look of countenance.

بهر *bèhèr* (ب *bè*, for هر *hèr*, each),
ad. p. Each ; بهرینه *bèhèriné*, Each,
 a-piece, for each one of them ; بهرماه
bèhèr-māh, Each month, monthly.

بهره *bèhré*, *s. p.* A lot, share, portion ;
 بهرمدار *bèhrédār*, بهرمدند *bèhrémènd* ;
 بهرور *bèhrévèr*, *a. p.* Sharing, having
 a share.

بهشت *bihisht*, *s. p.* Heaven, paradise.
 بهی *bèhèy* ! *inf. t.* O ! Ho ! اشك *—*,
bèhèy-èshèk, Ass that thou art ! —,
bèhī, *a. a.* Beautiful.

بی *bī*, *prep. p.* (*in composition*), Without ;
 بیباک *bī-bāk*, *a. p.* Without fear,
 fearless. [wilderness, the wilds.

بیابان *bèyābān*, *s. p.* The desert, a
 بیات *bàyat*, *a. t.* Stale, not new or
 fresh.

بیاض *bèyāz*, *s. a.* Whiteness ; —, *a. t.*
 White ; —, *s. t.* A fair copy of a
 writing ; unwritten paper ; بیاض اوزنده
bèyāz-ùzerinda-brādè, An im-
 perial command given *proprid motu*,
 and not on any petition or ministerial
 report ; بیاض چکمک *bèyāza-chèk-*
mèk, *v. a.* To copy out fairly.

بیاضی *bàyaghi*, *a. t.* Mere, sheer ;
 common, ordinary, every-day ; —,
ad. t. Neither more nor less, simply,
 in good sooth.

بیان *bèyān*, *s. a.* A setting forth, ex-
 plaining, expounding ; —, —*et, v. a.*
 To set forth, declare, expound ; آتی
 البیان *ātiyyu-'l-bèyān*, The following,
 the hereinafter mentioned.

بیت *bèyt*, *s. a.* A house ; a couplet,
 a distich ; بیت الله المحرام *bèytu-*
'llāhi-'l-hārām, (The holy house of
 God) the Temple of Mecca ; بیت
 المال *bèytu-'l-māl*, or بیت مال
 المسلمین *bèytu-māli-'l-mùsalimīn*,
 (The house of the treasure of the
 Musslim community) the public
 treasury ; بیت المالچی *bèytu-'l-*
mālji (*bèytamālji*), An officer who
 takes cognizance of the estates of
 deceased persons, or of spoils of war,
 assesses them for succession dues, &c.

بیتوت *bèytütèt*, *s. a.* A passing the
 night in any abode ; —, —*et, v. n.*
 To pass the night in any abode.

بیچاره *bī-chārè*, *s. and a. p.* Poor, help-
 بیخ *bīkh*, *s. p.* A root. [less, forlorn.
 بیخود *bī-khòd*, *a. p.* Insensible,
 swooned, fainted ; insane, beside
 one's self.

بیدار *bīdār*, *a. p.* Awake ; vigilant ;
 بخت —, —*bākh*, *a. p.* One whose
 good fortune is awake and active,
 slumbering not.

بیدق *(pāytak)*, *s. a.* A peon, or pawn at
 بئر *bī'r*, *s. a.* A well. [chess.

بیراق *bàyrak*, *s. t.* A flag, banner,
 standard ; بیراقدار *bàyrakdār*, *s. p.*
 A standard-bearer.

بیرام *bàyram*, *s. p.* A holy feast, a holy
 day, festival ; شکریرامی *shèkkr-bày-*
rami, (The feast of sugar), the feast of
 three days next after the close of Rama-
 zan ; قربان بیرامی *kùrbān-bàyrami*, The

feast of sacrifice, in commemoration of Abraham's intended offering of Ishmael (according to the Kur'an), held on the tenth day of the last month of the Muslim year, Zī-'l-hijjé (the month of pilgrimage); قامش بیرامی kāmish - bāyramī, The Jewish feast of tabernacles.

بیرون bīrūn, *s. p.* The outside; —, *ad. p.* Out of; beyond.

بیز biz, *s. t.* An awl.

بیزار bizār, *a. p.* Tired, weary, annoyed.

بیش biš, *a. p.* More in number or quantity.

بیضی bēyzi, *a. a.* Egg-shaped, oval, elliptical; —, *s. t.* An oval, ellipse.

بیطار bāytār, *s. a.* A farrier, veterinary surgeon; بیطارتی bāytārīk, *s. t.*

بیطاری bāytārī, *s. p.* بیطرت bāytaret, *s. a.* The veterinary art or profession.

بیع bēy', *s. a.* A selling; بیع و شرا bēy' - v - shirā, Buying and selling, trade.

بیعت bi'at, *s. a.* The ceremony of swearing allegiance; |—, —et, *v. s.* To declare one's self a loyal subject or vassal.

بیتی bēyik, *s. t.* The mustachio.

بیک bīng, *a. t.* A thousand, one thousand; بیگباشی bīng - blāshī, (A chiliarch, chief of a thousand), A major or *chef de bataillon* in the army; a commander in the navy.

بیکار (pūngar), *s. t.* A spring, source of water; بیگار باشی pūngar - blāshī, The

head water or spring of a stream; —, bī-kyār (bēkyar), *s. p.* A bachelor.

بیگانه bīghyānē, *s. p.* A stranger.

بیلک bilek, *s. t.* The wrist.

بیله bilē, *ad. t.* Even; together.

بیم bīm, *s. p.* Fear.

بیمار bīmār, *a. p.* Sick, ill, diseased; بیمارخانه bīmār-khānē, *s. p.* A hospital; a mad-house.

بین bēyn, *s. a.* The interval between two things; the relation between two things; the midst of several or many things; بینلری bēynléri, Their interval or relation; بینلرینه bēynlérina, To their interval, between them, among them; بینلرینده bēynlérinda, In their interval, between them, among them; بینلریندن bēynlérindən, From between them, from among them; &c. &c.; —, bīn, *a. p.* (*in composition*), Who sees, perceives; دوربین dūrbīn, (Far-seeing), A telescope; خردبین khūrdā-bīn (Small-seeing) a microscope; —, bēyn, *s. t.* The brain.

بینش bīnīsh, *s. p.* A seeing, viewing; an old ceremony of court, a kind of levee; a kind of outer and very full robe in the old costume.

بینه bēyyinē, *s. a.* A proof, evidence, conclusive fact. [Houses.]

بیوت būyūt, *s. pl. a.* (*of بیت bēyt*).

بیورلدی būyuruldı, *s. t.* A governor's written order.

بیورمتی būyurmak (*aor.* بیورر būyurur).

v.n. To exercise authority, act as master, give orders; to say, to do (anything, used when speaking of a superior); بیوردیکز نہ نہ بیوردینگوز, What did you say? ایچرو بیوریکز ichèri - bdyurunguz, Pray walk in; بیورک bdyurung! I beg you! Do me the favour!

بیوک biyuk, *a. t.* Great, large, big, vast; high in rank.

بیومک biyumek (*aor.* بیور biyur), *v.n.*

To grow, increase in size; to grow up; to become an adult; to rise in بیوه biwē, *s. p.* A widow. [rank.

بیہود bihūdē, *a. p.* Vain, fruitless, useless; —, *ad. p.* In vain.

بیہوش bihush, *a. p.* Senseless, swooned.

ب

پè or pā'i-farsī. Third letter of the Turkish alphabet, having the value of *p* in English. In old manuscripts, as in many modern writings from the pens of pedantic or ignorant students of Arabic, this letter is ignored, and its place supplied by the ب, so that sometimes words written with that letter will be found ranged in the present chapter, want of space forbidding the repetition in each place. It is sometimes interchangeable with ف fā; as, فیل fil, or پیل pīl. In chronograms this letter has the same numeral value with ب, and is never

used in astronomical tables, or in the dates of letters, by reason that it is not of Arabic origin.

پا pā, *s. p.* A foot. (Abbreviated from پای pāy, and entering into the composition of many words, sometimes in the one form, sometimes in the other).

پاپادیہ pāpādiya, *s. t.* Camomile.

پاپاس pāpass, or پاپاز pāpaz, *s. t.* A priest (Christian or Pagan).

پابوس pā-būss, *s. p.* Foot-kissing.

پاپوش pā-pūsh (pābuch), *s. p.* Any covering for the feet, particularly a kind of slipper worn out of doors.

پاتردی pātirdī, *s. t.* Noise.

پاترونہ pātrūna, *s. t.* (*Italian*), The vice-admiral, formerly entitled a Bey, now a Pasha.

پاتلامک pātlamak (*aor.* پاتلار pātīlar), *v.n.*

To crack or explode with a great noise; to burst without noise.

پاتلیجان pātlijān, *s. t.* The egg-plant; فرنک پاتلیجانی firēnk-pātlijāni, The love-apple or tomato. [pectedly.

پاتہدق pātadāq, *ad. t.* Suddenly, unex-

پاچارز pāchāriz, *s. t.* A thing likely to give trouble, as a ship coming athwart hawse.

پاچاورہ pāchāvra, *s. t.* A rag, clout;

یاغلو پاچاورہ yāgālī - pāchāvra, (A greased rag), a fire-ball thrown against ships or towns by the enemy.

پاچہ pācha, *s. p.* Sheep's trotters; trotter jelly; any dish made to imitate trotter jelly; the lower part of

the legs of trousers; the feet and leg parts of furs.

پادشاد *pādishāh*, *s. p.* The Sultan; an emperor; پادشاهی *pādishāhī*, *s. p.* The imperial dignity or function; —, *a. p.* Imperial; پادشاهانه *pādishāhānē*, *a. p.* Imperial.

پارچه *pārcha*, *s. p.* A piece, fragment, morsel; a whole individual thing; پارچه پارچه *pārcha-pārcha-et*, *v. a.* To cut, pull, or knock to pieces.

پارس *Paris*, *s. t.* Paris.

پارلاق *pārlāk*, *a. t.* Bright, shining, clear; handsome; promising, talented.

پارلامک *pārlamak* (*aor.* پارلار *pārlar*), *v. s.* To shine, to be bright; to break out in flame; to acquire a conspicuous station and reputation; to get in a rage.

پارمک *pārmak*, *s. t.* A finger; a toe; an inch; a rail, a bar; a spoke of a wheel; a stripe (in stuffs, &c.); پارمکلیک *pārmaklık*, *s. t.* Railings; a grating, a grate; التی پارمق *al-ti-parmak*, *s. t.* The tunny-fish (?); a kind of striped stuff. (See پرمق).

پارۀ *pārē* (*pāra*), *s. p.* A piece, fragment; a whole individual thing; money; a small coin, the fortieth of a piastre, about $\frac{1}{30}$ of a penny; اوچ پارۀ تگنه *ūch-pārē-tèknē*, Three individual ships; پارۀ پارۀ *pārē-pārē*, *ad. p.* Piecemeal, in pieces, یکپارۀ *yèk-pārē*, *a. p.* Of one single piece; پارۀلمک *pārēlmek* (*aor.* پارولر *pārē-*

lur), *v. s.* (*pārlamak*, *aor.* *pāralar*). To cut or knock to pieces; پارۀلمک (*pārlammak*), *v. s.* To be broken in pieces.

پازی *pāzi*, *s. t.* White beet, of which the leaves are used as a vegetable.

پاس *pāss*, *s. p.* A sentry's round, guard, watch; —, *pāss*, *s. t.* Rust; پاسلمق *pāssalmak* (*aor.* پاسلور *pāssalır*). باغلامق —, — *tōtmak*, and باغلامق —, — *bağlamak*, *v. s.* To become rusty, to contract rust; پاسبان *pāsbān*, *or* پاسوان *pāsswān*, *s. p.* A watchman, guard, sentry.

پاش *pāsh*, *a. p.* (*is composition*), Which sprinkles, scatters, diffuses.

پاشا *pāsha*, *s. t.* The highest title in the civil or military hierarchy in Turkey. There are now many grades of pashas. 1st. The grand-vizier and those who rank with him; 2d. Those who have filled that office; 3d. Those connected by marriage with the imperial family; 4th. The general class of ministers or secretaries of state, and those to whom the rank is given; 5th. Simple *mūshīrs* not ministers of state; these are governors-general of large provinces, or generals commanding *corps-d'armée*, &c.; 6th. *Vēzīrs*, also governors-general; 7th. *Fērīks* or lieutenants-general; 8th. *Mīri-Mīrān*, or civil *fērīks*, governors of smaller provinces; 9th. *Mīri-Liwā*, or generals of brigade; and 10th. *Mīru-l-*

-Umérā, or civil liwās, governors of small provinces also. All these functionaries, and all those who have ever received the grades, retain the title of pasha for life, unless degraded for some offence. This title is sometimes given to children and young men by their family or companions. پاشا قپوسی pasha-kāpissi, The official place of business of the government in Constantinople, and of the governor in a province. پاشالیک pashalik, *s. t.* The grade or functions of a pasha; a government held by a pasha; پاشالو pashali, *a. f.* (Suitable for a pasha) name of a certain style of clothing.
پاک pāk, پاکیزه pākizē, *a. p.* Clean, pure, undefiled.
پالاسٹروپه pala-strōpa, *s. t.* (Italian), A rope wad for a gun. [tridge-box.
پالاسکا palaska, *s. t.* A soldier's cartridge.
پالان palan, *s. t.* A kind of soft-cushioned saddle or pillion.
پاموق pāmuk, *s. t.* Cotton.
پانطلون pantalon, *s. t.* Trousers.
پای pāy, *s. p.* The foot. (This word, sometimes contracted into پا pā, enters into the composition of many words, either at the beginning or end; as, پانهاده pā-nihādē, Who has placed his foot, چارپا chār-pā, Four-footed); —, پای, *s. t.* A share, part, portion; پایلاشمق pāylashmak, *v. a.* To share (anything) with others; پای بچمک pāy-bichmek, *v. s.* To

draw comparisons from an instance given. [limit, term.
پایان pāyān, *s. p.* The end, extremity,
پایبند pāy-bēnd (pāywānt), *s. p.* Ligatures with which the feet of horses are bound in stable, or at picket.
پایتخت pāyitakht, *s. p.* (Foot of the throne) the capital city, the seat of government. [blished.
پایدار pāydār, *a. p.* Permanent, stationary.
پایدوس pāydoss, *s. t.* A cessation from work; —, *inf. t.* All hands knock off work! —, —et, *v. s.* To knock off working; —, *v. a.* To cause work to be suspended.
پایمال pāymāl, *a. p.* Trodden under foot; —, —et, *v. a.* To tread under foot. [support.
پاینده pāyēndē, *s. p.* A prop, stay,
پایه pāyē, *s. p.* Footing, grade, rank, dignity; the footstool or platform of a throne; a step, a stair.
پپکی pēpēgāi, *s. t.* A stammerer, stut-terer; سويلمک —sūwēylémek,
پپلمک pēpélémek, *v. s.* To stammer, to stutter.
پخته pūkhtē, *a. p.* Cooked; ripe; experienced in worldly wisdom.
پختی pūkhti, *s. p.* Jelly.
پداوره pādāvra, *s. t.* A shingle, split lath, or rough thin board.
پدر pēdār, *s. p.* A father; پدرانه pēdārānē, *a. p.* Fatherly, paternal.
پذیر pēzīr, *a. p.* (in composition), Which receives or has received.

پر *pār*, *a. p.* Full; filled with, replete with; —, *pēr*, *s. p.* A feather.

پرازوانه *pirāzwāna*, *s. t.* The ferrule usually placed at the bottom of sticks, scabbards, &c.

پراکنده *pèrakèndé*, *a. p.* Scattered, dispersed, not collected together.

پران *pèrān*, *a. p.* Flying, which flies.

پرانغه *prāngha*, *s. t.* The convict's chain; the galleys, the convict's punishment of imprisonment and forced labour.

پرتاب *pèrtāb*, پرتاو *pèrtāv*, *s. p.* A cast, a throw, a launch; a jump; a precipitating; a sunset.

پرتو *pèrtēv*, *s. p.* A ray of light; انداز —, —*èndāz*, *a. p.* Throwing rays of light, shining, sparkling; سوز —, —*sūz* (*pèrtēvsiz*), *s. p.* (Burning by rays), a lens, a burning-glass, a magnifier.

پرچم *pèrchem*, *s. p.* The tuft of hair left on the summit of the head in the East, when the rest of the hair is shaved off.

پرچین *pèrchin*, *s. p.* The clenching of a nail; —, —*et*, *v. a.* To clench (a nail). [contention.]

پرخاش *pèrkhash*, *s. p.* Strife, battle.

پرداخت *pèrdākht* (*pèrdāh*), *s. p.* Polish, burnish; —, —*et*, *v. a.* To polish, burnish.

پرداخته *pèrdākhté*, *a. p.* Worked with great pains, finished and polished off.

پرداز *pèrdāz*, *a. p.* (*is composition*),

Who makes, works at, completes, finishes and polishes off.

پرده *pèrdé*, *s. p.* A curtain, a veil; a musical key; a cataract in the eye; *پرده تخته* *tākhta-pèrdé*, *s. t.* Palings, a partition of boards; *ادل پرده* *èhli-pèrdé*, A chaste, modest, honest woman; *پرده نشین* *pèrdé-nishin*, *a. p.* Who sits behind a curtain; *پرده دار* *pèrdé-dār*, *s. p.* The keeper of the curtain, the waiter at the door, who lifts the curtain for those who enter, and refuses admittance to improper people.

پرست *pèrsat*, *s. p.* (*is composition*). A worshipper, adorer.

پرستار *pèrsatar*, *s. p.* A servant.

پرستش *pèrsatish*, *s. p.* Worship, adoration. [quity.]

پرشش *pèrsish*, *s. p.* An asking, inquiry.

پرگار *pèrghyār* (*pèrghāl*), *s. p.* A pair of compasses.

پرلانی *pèrlānti*, *s. t.* A brilliant.

پرمق *pèrmak*, *s. t.* (پارمق). *باش* *bāsh* —, The thumb; *پاش پرمقی* *āyak-bāsh-pèrmaghi*, The great toe; *شهادت پرمقی* *shahādet-pèrmaghi*, The fore-finger; *اوتده پرمق* *örtè-pèrmak*, The middle finger; *پزک* *yūzuk-pèrmaghi*, The fourth finger; *سرچه پرمقی* *sèrché-pèrmaghi*, The little finger.

پرمقلى *pèrmaklik*, *s. t.* Railings, banisters, a grating.

پرنده *pèrendé*, *a. p.* Flying, which flies:

s. p. A sunnerset; پرونده باز *pèrèndé-bāz*, *s. p.* A thrower of sunnersets in the air. [sion.
 پروا *pèrvā*, *s. p.* Fear, fright, apprehen-
 پرواز *pèrwāz*, *s. p.* A raised border or cornice; the act of flying, flight by wing; —, *a. p.* (in composition), Which flies, soars.
 پروانه *pèrwānē*, *s. p.* A moth, night moth which flies round lights; the fly-wheel of a machine.
 پروردگار *pèrvördighyār*, *s. p.* God the nourisher.
 پرورده *pèrvördé*, *a. p.* Nourished, che- rished, brought up, educated.
 پرورش *pèrvörish*, *s. p.* Care, the care bestowed in feeding, protecting, and teaching one's children or dependants, kind care.
 پرهیز *pèrhiz*, *s. p.* Regimen, diet; a Christian fast; abstaining, abstinence; —, —et, *v.n.* To abstain; to keep a regimen, be careful what we eat; —طونمتی, —tütmak, *v.n.* To keep a fast (as Greeks and Catholics do); —کار, —kyār, *s. p.* One who abstains.
 پری *pèri*, *s. p.* A fairy.
 پریشان *pèrishān*, *a. p.* In disorder; in ruin; پریشانلیق *pèrishānlík*, *s. t.* پریشانی *pèrishānī*, *s. p.* پریشانیyet, *s. a.* Disorderedness; ruin. [a bawd.
 پززونک *pèzézwānk*, *s. t.* A pimp, a pander,
 پژمورده *pèzhmürda*, *a. p.* Shabby, in sad plight, old and faded.

پژوه *pùzhūh* (pù-zhūh), *a. p.* (in compo- sition), Who diligently seeks after.
 پس *pèss*, *c. p.* Then, after that, after which, moreover; —, *s. p.* The hind, or after part; the bass of music; —, *ad. p.* Behind; after; —, *piss*, *a. t.* Dirty, filthy, unclean. [bass in music.
 پست *pèsst*, *a. p.* Low; —, (pèss), The پستان *pissatān*, *s. p.* A teat, pap, dug.
 پیسکاپوس *pisskaposs*, *s. t.* (Greek), A bishop.
 پسند *pèssènd*, *a. p.* (in composition), Approving; approved; خودپسند *khòd-pèssènd*, *a. p.* Self-approving, vain;
 عوامپسند "àwāmm - pèssènd, Ap- proved by the common people, popular.
 پسندیده *pèssèndidé*, *a. p.* Approved, liked.
 پیسی *pissi*, *s. t.* A sole or dab (flat-fish).
 پسین *pèssin*, *a. p.* The hindermost, the last.
 پشت *pùsht*, *s. p.* The back; پشت پای *pùshti-pāy*, The sole of the foot;
 پشت پایزن *pùshti-pāy-zèn*, *a. p.* Who walks or runs (striking the soles of his feet on the ground).
 پشتمال *pùshtmāl* (pèshhtamāl), *s. p.* A coarse large towel and an apron.
 پشکین *pishkin*, *a. t.* Crisp, well baked (bread); thoroughly baked (bricks, &c.); ripe and well hardened (reeds used in writing, &c.); well broken into busi- ness, thoroughly acquainted with the roughs of life and service (man).
 پشم *pèshhm*, *s. p.* Wool; down.

پشمک pishmek (*cor.* پشمر pishmr), *v.s.*

To cook, be cooked (whether baked, roasted, or boiled, &c.); to become properly ripened, hardened, or prepared; to become thoroughly acquainted with the roughs and requirements of life and service.

پشورمک pishirmek (*cor.* پشورر pishirir), *v.s.*

To cook, to prepare by cooking; to boil, to roast, to stew, to bake; to harden, make hardy in matters of life and service.

پشیمان peshimān (pishman), *a.p.*

Sorry, regretting an action or omission; —او, —دل, *v.s.* To repent, be sorry, regret.

پسدرمه pasedirma, *s. f.*

Jerked beef, hung beef, ham, bacon, dry, salt, smoked, &c.

پصتال pāstāl, *s. f.*

A whole piece of broad-cloth.

پطریق pātrik, *s. f.* (*Greek*),

A patriarch (title of the spiritual chiefs of the several Christian nationalities subject to the Sultan).

پف pūf, *s. p.*

A puff of breath; پفکرده pūf-kèrdé, *a. p.*

Blown out.

پک pèk, *a. f.*

Hard; —, *ad. f.* Very. پکسمات pèksémāt (pèksémèt), *s. f.*

Bread, twice baked, or biscuit for provisions.

پکشمک pèkishmek, (*cor.* پکشور pèk-

ishir), *v.s.* To become hard, to harden.

پلاز pālāz, *s. f.*

A goaling, a duckling; پلاز پاز pālāz pāz, *s. f.*

A young pigeon.

پلاسهه pālāsaka, *s. f.*

A cartridge.

پلامار pālamār, *s. f.*

A hawser or stream cable. [husks, vallonca.

پلامود pālamūd, *s. f.*

An acorn; acorn

پلامید pālamīd, *s. f.*

A kind of very large mackerel.

پلاو pilaw, *s. p.*

Rice prepared by boiling, with the addition of flesh or scalded butter or oil; زرده —, —zèrdé (yellow pilaw), The same with saffron and sugar or honey added. [merer.

پلتک pèltek, *s. f.*

A stammerer, stammerer.

پلتهه pèlthé, *s. f.*

A kind of jelly of wheat sweetened with honey.

پلیج pilij, *s. f.*

A chick, chicken.

پلسقه pālāsaka, *s. f.*

A soldier's cartridge-box.

پلانقه pālangha, *s. f.*

A small fort or stockade; a tackle or double pulley.

پلنک pèlenk, *s. p.*

A leopard or panther.

پلین pèlin, *s. f.*

Absinthe, wormwood.

پناه pènāh, *s. p.*

An asylum, refuge.

پنایر pānāyir, *s. f.* (*Greek*),

A country fair. [colour, light-pink.

پنبه pènbé, *s. p.*

Cotton; —, *a. f.* Rose-

پنتالومبه pāntalōmba, *s. f.*

Gamboge.

پنتی pinti, *a. f.*

Dirty, ragged, and miserable-looking; miserly.

پنج pènj, *a. p.*

Five; پنجم pènjum, *ad.*

پنجمین pènjumīn, *a. p.*

The fifth;

پنجاه pènjāh, *a. p.*

Fifty.

پنجاه پنجاه pènjāh pènjāh, *s. f.*

Beet-root.

پنجره pènjérah, *s. f.*

A window.

پنجشنبه pènjshènbih (pèrahembé), *s. f.*

Thursday.

pèr

itle-deed

to a slave, given to the first purchaser by Government when the duty is paid, and passed on to each successive owner.

پنجه *pènjhê*, *s. p.* The hand of man, or foot of birds or beasts, viewed as an instrument of prehension; a kind of official signature for ministers of state or governors, something like the *tughra* of the Sultan. [tion.

پند *pènd*, *s. p.* Counsel, advice, admoni-

پنهان *pinhân*, *a. p.* Hidden, concealed,

پنیر *pènir*, *s. p.* Cheese. [secret.

پو *pù*, *s. p.* A running about; —, *a. p.*

(*in composition*), Who runs about.

پوته *pùtê*, *s. p.* A crucible.

پوجه *pùja*, *s. t. (Italian)*, An easing of the helm, a bearing up; |—, —et, *v.n.* To ease the helm; to bear up.

پود *pùd*, *s. p.* The woof or weft in cloth, the thread *which goes to and fro* with the shuttle. [weather.

پوس *pùss*, *s. t.* Fogginess, thickness of

پوست *pùst*, *s. p.* The fell or furry skin of an animal, tanned or not; the same tanned and used as a cushion to sit on; a special seat; a seat of office, an office under Government.

پوستکی *pùstêki*, *s. p.* A sheepskin, tanned or not.

پوسته *pùsta*, *s. t. (Italian)*, The post for letters; a watch or relay of workmen. [cloak.

پوستین *pùstîn*, *s. p.* A fur or sheepskin

پوسکورمک *pùsakyurmek* (*aor.* پوسکورر

pùsakyurur), *v.a.* To blow (water) out of the mouth in a fine shower.

پوسکی *pùsakyu*, *iterative of* اسکی *èssaki*, *a. t.* اسکی پوسکی *èssaki-pùsakyu*, Rags and tatters.

پوش *pùsh*, *a. p. (in composition)*, Who wears, clothes himself with; which clothes. [concealed, kept secret.

پوشیده *pùshidê*, *a. p.* Covered, hidden,

پوصله *pùsala*, *s. t.* A short note or letter; a short account or bill; a mariner's compass. [ambuscade.

پوصی *pùssu*, *s. t.* An ambush,

پوطور *pùtur*, *s. t.* A kind of trousers, full to the knee, but fitting tight below with hooks and eyes, and garters above the calf of the leg.

پوغاچه *pùghàcha*, *s. t.* A kind of pastry like pie-crust. [pillows.

پوفله *pùfla*, *s. t.* The down used in

پول *pùl*, *s. p.* A bridge; a small piece of money, or money in general; a spangle; a fish-scale; a thin disc of ivory or bone placed over a seal in wax to preserve the impression; a wafer.

پولاد *pùlâd*, *s. p.* An imaginary metal, after the nature of our word *adamant*, the characteristic of which is hardness.

پولیاچه *pùlichà*, *s. t. (Italian)*, A bill of exchange.

پوی *pùy*. The same with پو *pù*; پویان *pùyân*, *a. p.* Who runs to and fro.

پویراز *pùyraz*, *s. t. (Greek boreas)*, The north-east wind or quarter.

پهلو pèhlu, *s. p.* The side of the body.
 پهلوان pèhlwân, *s. p.* A wrestler.
 پهڻ pèhn, *and* پهڻا pèhnâ, *s. p.* Width ;
 —, —, *a. p.* Wide.
 پي پي pèy (*for* پای pay), *s. p.* A foot ; a
 step ; —, *s. t.* Earnest-money ; پای
 pèyâ-pèy, *and* پیدری پي pèy-dâr-pèy,
ad. p. By degrees, by instalments ;
 successively ; continuously.
 پیاده پیادہ pîyâdê, *s. p.* A man on foot ; a
 boat built for only one pair of oars ;
 infantry. [or bowl.
 پیالہ پیالہ pîyâlê, *s. p.* A drinking-cup, glass,
 پیام پي پي pèyâm, *s. p.* A message ; پیامبر
 pèyambâr, پیامبرس پي پي pèyambârès, A
 messenger.
 پيانقو پيانقو pîyânko, *s. t.* A lottery, a raffle.
 پيچ پيچ pîch, *s. t.* A bastard ; a sucker from
 the root of a plant ; —, پيچ, *s. p.*
 A twisting, convulsion, contortion ;
 پيچاپيچ پيچاپيچ pîchâpîch, *a. p.* Twisted fold
 on fold.
 پيچيدہ پيچيدہ pîchidê, *a. p.* Twisted, contorted.
 پيدا پيدا pèydâ, *a. p.* Existing, forthcoming,
 present, visible ; —, —et, *v. a.* To
 find, to manage and have in one's
 possession, to get ; —او, —òl, *v. s.*
 To spring up, come, come into ex-
 istence, become visible or present.
 پيدہ پيدہ pîdê, *s. t.* A flat, thin cake of bread,
 something like a muffin.
 پير پير pîr, *s. p.* An old man ; the patron
 saint or superior of any order or guild.
 پيرا پيرا pîrâ, *a. p.* (*in composition*), Who
 adorns, decks out.

پيراستہ پيراستہ pîrâstê, *s. p.* Adorned, decked
 out. [inclosure or environs of a place.
 پيرامن پيرامن pîrâmèn, *s. p.* The circuit or
 پيرایش پيرایش پيرایش pîrâyîsh, پيرايہ پيرايہ pîrâyê, *s. p.* An
 ornament, adornment. [panion.
 پيرو پيرو پيرو pèy-rèv, *s. p.* A follower ; a com-
 پيرہ پيرہ پيرہ pîrê, *s. t.* A flea ; زن—, —zèn,
s. p. An old woman.
 پيش پيش پيش pîsh, *s. p.* The front, fore part of
 anything, the space in front of anything.
 پيشانی پيشانی pîshâni, *s. p.* The forehead.
 پيشتخته پيشتخته pîsh-tâkhtê (pèsh—), *s. p.* The
 counter of a shop, shop-board.
 پيشرو پيشرو پيشرو pîsh-rèv (pèsh—), *s. p.* A guide,
 forerunner ; grape-shot.
 پيشگاه پيشگاه پيشگاه pîsh-ghyâh, *s. p.* The space in
 front of anything.
 پيشکش پيشکش پيشکش pîsh-kêsh (pèsh—), *s. p.* A gift
 offered to a superior as homage.
 پيشكير پيشكير پيشكير pîsh-ghîr (pèshkir), *s. p.* A
 napkin for use at table.
 پيشنهاد پيشنهاد پيشنهاد pîsh-nihâd, *s. p.* A model,
 thing placed to be copied or followed.
 پيشوا پيشوا پيشوا pîsh-vâ, *s. p.* A leader.
 پيشہ پيشہ پيشہ pîshê, *s. p.* An art, trade, occupa-
 tion, profession, calling.
 پيشين پيشين پيشين pîshîn (pèshîn), *a. p.* Foremost ;
 former ; foregoing ; old, antique, an-
 cient ; ready (money) ; —, *ad. t.* Be-
 fore proceeding further in the matter ;
 —, *s. t.* Ready money.
 پيغام پيغام پيغام pèyghâm, پيغام پيغام پيغام pèyghâm,
 پیام پيغام پيغام پيغام pèyâm, *s. p.* A message ; پيغامبر
 پيغامبر پيغامبر پيغامبر pèyghâmbâr, پیامبر
 پيغامبر پيغامبر پيغامبر pèyâmber, *s. p.* A messenger, bearer

of a message; a prophet, bearer of God's message to man.

پیغوله pèyghūlé, *s. p.* A corner; a retired nook or spot; any narrow, retired place. [messenger; a satellite.

پیک pèyk, *s. p.* A valet, footman, foot-

پیکار pèykyār, *s. p.* Battle, fight, combat, action; —, پینگار (pūnār), *s. t.* A spring, fountain.

پیکر pèykār, *s. p.* The face, countenance.

پیل pīl (*for* فیل *fil*), *s. p.* An elephant.

پیما pèymā, *a. p.* (*in composition*), Who measures; who paces, paces over.

پیمان pèymān, *s. p.* A promise, undertaking, treaty, agreement.

پیوست pèyvèsst, *a. p.* (*in composition*), Reaching, touching, joining, attaining.

پیوسته pèyvèssté, *a. p.* Reaching, touching, joining, attaining; —, *ad. t.* Always, continually, without interruption.

پیوند pèyvènd, *s. p.* See پایبند; (*also, in composition*), *a. p.* Reaching, touching, joining.

ت

ت or *t̄* t̄è or t̄ā. Fourth letter of the Turkish alphabet, having the value of *t* in English. At the end of many words and roots, this letter is changed, both in writing and pronouncing, into د dāl, having the value of our *d*. Compared with the letter ط t̄, which is also an equivalent to our *t*, the ت

t̄è is a soft consonant, and is followed *in preference* by soft vowels in words of Turkish origin, though in this respect there are but too many exceptions in practice. In chronograms and astronomical tables, this letter has the numerical value of 400, but is not used in the dates of letters. In the Arabic asseveration تالله t̄-ʿllāhī (By God!), it is a preposition, which is used in no other case, and the asseveration is generally placed third in the series of corroborative import تالله بالله تالله wā-ʿllāhī, bi-ʿllāhī, t̄-ʿllāhī, the most solemn form of asseveration employed. In the case of verbs of Turkish origin, the roots of which, being of more than one syllable, end in a vowel, or in one of the letters ر r̄è or ل lām quiescent, their causatives are formed by adding to the root this letter ت in the quiescent form also, instead of the usual causative increment در dir. Ex. سويلمك s̄u- wèylámek, To say, سويلتمك s̄u- wèy- l̄tmeek, To cause to say; اوكسرمك òk- s̄urmek, To cough, اوكسرتمك òk- s̄urtmek, To cause to cough; تصالمتن t̄s̄ālm̄t̄n, To become shorter, تصالمتك t̄s̄ālm̄t̄k, To shorten. At the end of many Arabic nouns this letter is interchangeable with the *s̄* vowel, the word being sometimes written with the one letter, sometimes with the other. When the form *t̄* is used (at

- the end of Arabic feminine nouns only) it is read either as tin or tzn. (See تنوين).
- تا tā, *s. a.* Name of the letter ت ; —, *s. p.* (in composition), Fold (in number), as يكتا yèk-tā, Onefold, single ; دو تا dū-tā, Twofold, double, &c. ; —, *ad. p.* Even as far, even until you arrive (at such a place or time).
- تاب tāb, *s. p.* Strength, power, might ; power of resistance ; a twisting, contortion, writhing ; brightness ; splendour ; heat ; burning, ardour ; the required degree of temper, hardness, softness, lustre, &c., in any manufactured article ; —, *a. p.* (in composition), Which illumines ; which warms or burns.
- تابان tābān, *a. p.* Shining, bright, brilliant.
- تابع tābi, *a. s.* Subject, under subjection ; following, depending upon.
- تابوت tābūt (tābut), *s. a.* A bier or coffin ; the ark.
- تابه tābē (tāwa), *s. p.* A frying-pan.
- تأيد tə'bīd, *s. a.* A causing to endure, a causing to be everlasting ; |—, —et, *v. a.* To cause to endure ; to make everlasting.
- تاتار tātar, *s. t.* A courier ; a Tartar ; تاتارچىқ tātarjīk, *s. t. dim.* A little insect that gets under people's skin and causes itching. [grieved, vexed.
- تأثر tə'assur, *s. a.* A being affected,
- تأثير tə'sīr, *s. a.* An affecting, producing an effect ; an effect ; |—, —et, *v. s.* To produce an effect.
- تاج tāj (tāj), *s. a.* A crown ; a sort of turban worn by some dervishes.
- تاجر tājir, *s. a.* A merchant.
- تأخر tə'ākhkhar, *s. a.* A being too late or too slow.
- تأخير tə'ākhīr, *s. a.* A causing to be late or slow ; a delaying, deferring ; a putting after ; |—, —et, *v. a.* To delay, defer ; to put after.
- تأديب tə'dīb, *s. a.* Correctional punishment ; |—, —et, *v. a.* To punish correctionally.
- تأديه tə'dīyyā, *s. a.* A paying, payment ; |—, —et, *v. a.* To pay (debts).
- تار tār, *s. p.* A thread, string, yarn, wire ; the warp of woven textures, or threads stretched lengthwise ready to receive the woof ; —, *a. p.* Dark, sombre, obscure ; عنكبوت —, tāri-
-“ānkébfūt, A spider's web, cobweb ; تارومار tār-ū-mār, or تارومار tār-ū-mār, *a. p.* Scattered, dispersed, disordered, in shreds.
- تاراج tāraj, *s. p.* Pillage, plunder, rapine.
- تارة tārēt, *ad. a.* Once, one time, now (and then).
- تاريخ tārikh, *s. a.* The date of an event or letter, including the year, month, and day ; the date of an event or year only ; an era ; a style of computing dates ; a history, annals, chronicles ; a chronogram, or piece of literary composition of one or more words, so arranged and chosen that the numeric value of each letter contained therein,

when added into one sum, shall represent the date of the year in which any specific event occurred; sometimes the letters with dots, and sometimes those without dots, are alone taken into the computation, leaving out the values of the others; تاریخ هجری *tārikhi-hijrī*, The year of the Hejira, the emigration, or, as commonly called, Flight of Muhammed; تاریخ رومی *tārikhi-rūmī*, The Roman, *i.e.* Greek, or Old Style; الأفرانغه تاریخى *alafrāngha - tārikhi*, The Frank, *i.e.* European, or New Style.

تاریک *tārik*, *a. p.* Dark, sombre, obscure. تاز *tāz*, *a. p.* (*in composition*), Who runs, rushes.

تازه *tāzē*, *a. p.* Fresh, new, young; تازه لکم *tāzēlēmek*, *v. a.* To make fresh again; to refill (a pipe).

تازی *tāzi*, *s. t.* A greyhound; —, *tāzī*, *a. p.* Arabian.

تازیانه *tāziyānē*, *s. p.* A whip.

تأسف *tē'əssuf*, *s. a.* Regret, sorrow; —, —et, *v. n.* To regret, be sorry.

تأسه (*tāssa*), *s. p.* Grief, sorrow, care, disquietude; تأسه لمتق *tāssalanmak*, *v. n.* To become sorrowful, to entertain grief.

تأسيس *tē'siās*, *s. a.* A founding, placing on a firm basis; —, —et, *v. a.* To found; to base.

تاقمق *tākmak* (*aor.* تاقار *tākar*), *v. a.* To stick or fasten (anything on to another; to put on (any ornament); تاقلمق *tākilmak* (*aor.* تاکلور *tākīlir*),

v. p. To be stuck, fastened, or put on; —, *v. n.* To tease, worry, meddle with, make game of, skylark with (a person); to attach one's self to, stick to as a burr; تاقمق *tākinmak* (*aor.* تاقنور *tākinir*), *v. a.* To put on one's self; — اغربنى *aghirini*—, *v. n.* To put on a formal demeanour.

تأكيد *te'kīd*, *s. a.* A strengthening, confirming; repeating, making peremptory; —, —et, *v. a.* To strengthen, confirm, consolidate; to repeat, to make peremptory.

تالان *tālān*, *s. p.* Plunder, pillage, rapine. تاليقه *tālika*, *s. t.* A light four-wheeled Turkish carriage.

تالی *tālī*, *s. a.* A consequent.

تالیف *tē'lif*, *s. a.* The writing a book; a book; —, —et, *v. a.* To write, compose, compile; تالیفات *tē'lifāt*, *s. pl. a.* Books, works.

تام *tāmm*, *a. a.* Complete, perfect, finished, entire; چرخ —, —(chark), *s. t.* A patent lathe with improvements. [weighing and consideration.

تأمل *tē'emmul*, *s. a.* A deliberate *tē'mīn*, *s. a.* The giving a feeling of confidence and security; —, —et, *v. a.* To impart full confidence.

تأنی *tē'enni*, *s. a.* A slowness in commencing or in carrying on work, arising from care or caution.

تانیث *tē'nīss*, *s. p.* The giving a feminine form to a word; —, —et, *v. a.* To put into the feminine form.

تأسيس *tè'niss*, *s. a.* A rendering familiar, tame, domesticated.

تاو *taw*, *s. t.* A proper degree of hardness, or other requisite quality, in manufactures; the proper degree of heat in a furnace; *تاو لولمق* *tawlan-mak*, *v.n.* To grow fat, get into condition (animals); *تاو ويرمك* *taw-vèr-mek*, *v.a.* To give the proper degree of hardness, &c.; to anneal glass.

تاويل *tè'vīl*, *s. a.* The putting a peculiar meaning or construction on words, explaining differently; |—, —*et*, *v.a.* To explain in a peculiar manner.

تاھل *tè'həhul*, *s. a.* The taking a wife; |—, —*et*, *v.n.* To take a wife, become a married man, to marry.

تائب *tā'ib*, One who repents, vows to forsake sin.

تايد *tè'yīd*, *s. a.* A giving strength, strengthening, supporting, backing; |—, —*et*, *v.a.* To give strength, support, back.

تب *tèb*, *s. p.* Fever, burning heat.

تبار *tèbār*, *s. a.* Ruin, destruction, perdition; —, *s. p.* Family, race, stock, lineage.

تبشير *tèbāshīr*, *s. pl. a.* (*تبشير* *tèb-ashīr*), Happy tidings; the cheering signs of approaching dawn; —, *s. t.* Chalk.

تباعد *tèbā'ud*, *s. a.* A going to a distance; a being at a distance; |—, —*et*, *v.n.* To go away, go to a distance.

تباد *tèbāh*, *s. p.* Spoilt, ruined, destroyed.

تباين *tèbāyun*, *s. a.* A being separate, distinct from one another.

تبت *Tibbèt*, *s. t.* Thibet.

تبجيل *tèbjīl*, *s. a.* A rendering illustrious or noble; an honouring; treating with great respect.

تبخير *tèbkhīr*, *s. a.* A fumigating; |—, —*et*, *v.a.* To fumigate with incense.

تبدل *tèbèddul*, *s. a.* A change of any kind; |—, —*et*, *v.n.* To change, become altered or replaced; *تبدلات* *tèbèddulāt*, *s. pl. a.* Changes in office.

تبر *tèber*, *s. p.* A battle-axe; —, *s. t.* A tuberosity; *تبردار* *tèberdār*, *s. p.* A battle-axe man; a kind of royal body-guard.

تبرع *tèbèrru'*, *s. a.* An act of donation, or of attaching something to any property in mortmain, without an intention of claiming payment for it. *تبرعاً للوقف* *tèbèrru''an-li-'l-wākf*, *ad. a.* As a voluntary free service done to the property in mortmain.

تبرك *tèbèrruk*, *s. a.* Accounting or receiving, or doing anything as sacred, holy, or likely to draw down blessings; *تبركاً* *tèbèrrukn*, *ad. a.* As a sacred, or holy act, as a blessing or as a means of blessing. [*cod.*]

تبريد *tèbrīd*, *s. a.* A making cool or *تبريك* *tèbrīk*, *s. a.* A congratulating; congratulation, felicitation; |—, —*et*, *v.n.* To congratulate.

تبريه tèbriyyē (for تبرئه tèbrī'ē), *s. a.* A freeing, making free or exempt; تبريه تبريه tèbriyyè 'i-zimmèt, *s. a.* A freeing from any charge or imputation.

تبسم tèbèssum, *s. a.* A smiling; a smile; |—, —et, *v.n.* To smile.

تبشير tèbshir, *s. a.* A giving good news; |—, —et, *v.a.* To communicate (good news to a person); تبشيرنامه tèbshir-namé, *s. p.* A letter of good news.

تبصص tèbèssbùs, *s. a.* Insinuating, flattering words and actions.

تبعيت tèb'lyyèt or tèbà'lyyèt, *s. a.* The being, or the becoming a subject.

تبعيد tèb'id, *s. a.* A removing (anything) to a distance; |—, —et, *v.a.* To remove (anything) to a distance.

تبليغ tèbligh, *s. a.* The causing (a thing) to reach or attain; the communication (of intelligence); |—, —et, *v.a.* To communicate (a message or intelligence to a person); to cause (a thing) to reach or attain.

تبول tèbèvvul, *s. a.* The act of easing nature by passing urine or fæces; |—, —et, *v.n.* To ease nature, to make water or go to stool.

تبويب tèbvīb, *s. a.* Arranging by chapters; |—, —et, *v.a.* To arrange in chapters.

تبيان tbyān, *s. a.* A manifesting, exposition, declaration.

تبيين tèbèyyun, *s. a.* A becoming manifest; |—, —et, *v.n.* To appear, to become manifest.

تبييض tèbyīz, *s. a.* A copying out fairly; a fair copy; |—, —et, *v.a.* To copy fairly.

تپسى tèpsi, *s. t.* A tray, salver, waiter.

تپمك tèpmek (*aor.* تپر tèpær), *v.a.* and *n.* To kick; — كيرو ghèri—, *v.n.* To return (a disease, fever, &c.)

تپنمك tèpinmek (*aor.* تپنور tèpinir), *v.n.* To stamp with the feet as children in a rage; to jump about in an agitated manner.

تتبع tètèbbu", *s. a.* A studying diligently; |—, —et, *v.a.* To study diligently (books).

تترمك tètremek (*aor.* تترر tètèr or tètirir), *v.n.* To shiver and shake, to quake.

تتك tètik, *a. t.* Quick, sharp, wide-awake; nice, delicate, requiring to be managed with great care; —, *s. t.* The trigger of a gun or pistol; the notches in the tumbler of a gun-lock; — اوست ùst—, The last notch which makes the hammer ready for firing; — الت ùst—, The first notch, at which the trigger will not pull; اوست تتكه المق ùst-tètighé-almak, *v.a.* To cock a gun full cock; الت تتكه المق ùst-tètighé-almak, *v.a.* To half-cock a gun from the hammer being down; الت تتكه اندرمك ùst-tètighé-èndirmek, *v.a.* To half-cock a gun from full-cock; — دورمق — dèrmak, *v.n.* To be on one's guard, to keep one's eyes well open, to be vigilant.

تتمه *tètimmé*, *s. a.* Any necessary appendage to a thing without which it is not complete; a complement, supplement, appendix. [—*et, v. a.* To complete.

تتميم *tètmīm*, *s. a.* A completing; |—, تويج *tètviĵ*, *s. a.* A crowning; a coronation; |—, —*et, v. a.* To crown with a crown. [please.

تتيز *tītiz*, *a. t.* Peeviah, cross, difficult to تثبيت *tèssbit*, *s. a.* A rendering firm, fixed, stable.

تثليث *tèsalias*, *s. a.* A doing anything in threes; a tripling; a dividing into three equal parts; a boiling down to one-third; an avowal of belief in the Trinity; |—, —*et, v. a.* To triple; to divide into three equal parts; زاويه—*tèsaliasī-zāvīyyé*, The tri-section of an angle.

تثنيه *tèsanīyyé*, *s. a.* The dual form of nouns, pronouns, and verbs.

تجار *tājjār*, *s. pl. a.* (of تاجر *tājir*), Merchants; (as a Turkish singular), a merchant.

تجارت *tjāret*, *s. a.* Commerce, trade; ناظرى—*tijāret-nāziri*, *s. t.* The minister of commerce.

تجاسر *tèjāssur*, *s. a.* A daring, hardihood; |—, —*et, v. n.* To dare, have the hardihood. [ness.

تجانس *tèjānūs*, *s. a.* Homogeneous—

تجاوز *tèjāvuz*, *s. a.* A passing beyond a limit in space, time, number, &c.; being transitive (*a verb*), governing; an offensive act, an infringement; |—,

—*et, v. n.* To pass beyond; to infringe; to invade; to govern (*a verb*).

تجاوزى *tèjāvuzī*, *a. a.* Offensive (treaty); —وتدافى—, —*vè-tèdāfu“ī*, Offensive and defensive.

تجاهل *tèjāhul*, *s. a.* A feigning ignorance; |—, —*et, v. a.* To feign ignorance of.

تجبر *tèjèbbur*, *s. a.* Pride, haughtiness.

تجدد *tèjèddud*, *s. a.* A becoming new, a being renewed.

تجديد *tèjdīd*, *s. a.* A renewing, renewal; |—, —*et, v. a.* To renew.

تجربه *tèjribé*, *s. a.* An experiment, trial; |—, —*et, v. a.* To try.

تجريد *tèjrid*, *s. a.* Asceticism.

تجریم *tèjrim*, *s. a.* The condemning to pay a fine; |—, —*et, v. a.* To condemn to pay a fine.

تجسس *tèjèssus*, *s. a.* Diligent search by examination and inquiry; |—, —*et, v. a.* To inquire into, search into.

تجسم *tèjèssum*, *s. a.* A taking a solid form; appearing a solid body; |—, —*et, v. n.* To take a bodily form; appear a solid body.

تجلى *tèjèlli*, *s. a.* A being manifested in full glory; lot, fate, luck, fortune.

تجلید *tèjlīd*, *s. a.* The binding up, causing to be bound up, of a book; |—, —*et, v. a.* To bind (*a book*); to cause (*a book*) to be bound.

تجمع *tèjèmmu“*, *s. a.* A congregating, assembling together.

تجميل *tèjèmmul*, *s. a.* Any handsome or

pleasant incidental thing; **تجمات** *tèjèmmulât, s. pl.* Embellishing accessories.

تجنن *tèjènnun, s. a.* A going mad, a being possessed; |—, —et, *v.n.* To go mad. [like a trope.]

تجنيس *tèjñiss, s. a.* A figure of speech

تجوير *tèjvîz, s. a.* A granting permission; |—, —et, *v.a.* To permit, authorise.

تجهيز *tèjhîz, s. a.* A fitting out; |—, —et, *v.a.* To fit out; equip; rig.

تجاشي *tàhâshi, s. a.* A withdrawing, an abstaining from; |—, —et, *v.n.* To keep one's self clear of, to avoid.

تجاف *tuhâf, a. t.* Funny, curious.

تحت *tàht, s. a.* The under or lower part of a thing; the space beneath it; —, *tàhta, pr. a. (in composition),* Under, beneath.

تحتاني *tàhtānī, a. a.* (A letter) which has its dot or dots beneath it; the ground or basement (story of a house).

تجبر *tàhàjjur, s. a.* A being changed into stone.

تحدث *tàhàdduss, s. a.* An arising, springing into existence (events); |—, —et, *v.n.* To arise, spring into being, happen in consequence of something else.

تحدید *tàhdîd, s. a.* The assigning limits; |—, —et, *v.a.* To assign limits (either by description, by maps, or on the spot).

تحرى *tàhârri, s. a.* Inquest, search, examination; |—, —et, *v.a.* To search, examine, inquire into.

تحریر *tàhrîr, s. a.* A writing; an enrolling, enlisting; an enregistering; |—, —et, *v.a.* To write; to enrol, enlist; to register; **تحریرات** *tàhrîrât, s. pl.* Despatches, official letters; (*as Turkish singular*) a despatch; **تحريراً** *tàhrîran, ad. a.* In writing, by letter.

تحریرض *tàhrîz, s. a.* An exciting, encouraging; |—, —et, *v.a.* To excite, encourage.

تحریف *tàhrîf, s. a.* A changing the sense of any writing by slight literal or verbal alterations; a tampering with writings; an anagram; |—, —et, *v.a.* To tamper with writings, and alter the sense by making literal or verbal changes.

تحريك *tàhrîk, s. a.* A setting in motion; an exciting, instigating; |—, —et, *v.a.* To set in motion; to excite, instigate.

تحمس *tàhàssur, s. a.* A longing and pining after an absent object of affection.

تحسين *tàhsîn, s. a.* An approving, esteeming a thing to be worthy of approval; |—, —et, *v.a.* To approve.

تحصن *tàhàssun, s. a.* A shutting one's self up in a stronghold; |—, —et, *v.n.* To shut one's self up in any strong place.

تحصيل *tàhsîl, s. a.* A gathering (things) into one's own possession; acquisition; collecting (dues, &c.); study, acquisition of learning; |—, —et, *v.a.* To acquire; to collect; to study;

تأسیلدار *tāhsildār, s. p.* A collector.

تأفف *tāhffé (pl. تفف tūháf), s. a.* Any elegant thing fit for a present.

تأففف *tāhāffuz, s. a.* A guarding one's self, preserving one's self (from contagion, &c.); —خانه, —khānē, A place of quarantine, a lazaretto.

تأفففك *tāhākkuk, s. a.* A turning out to be true; |—, —et, *v.n.* To turn out true.

تأفففر *tāhākkir, s. a.* A treating with contempt and insult; |—, —et, *v.a.* To contemn and insult.

تأفففك *tāhākkik, s. a.* An ascertaining; |—, —et, *v.a.* To ascertain; —تأفففكاً *tāhākkikā, ad. a.* (To know) for certain, of a certainty.

تأفففك *tāhākkikum, s. a.* An excessive or unwarrantable assumption of authority.

تأفففك *tāhāmmul, s. a.* A power or act of bearing, supporting; patience, longanimity; |—, —et, *v.n.* To bear, support; to be patient in enduring.

تأفففك *tāhāmīl, s. a.* A placing (a load) on anything; |—, —et, *v.a.* To place (a load) on or in anything.

تأفففك *tāhāvval, s. a.* A changing, being changed from one state to another.

تأفففك *tāhvīl, s. a.* The changing (anything) from one state to another; a passage from sign to sign of the zodiac; a cheque or promissory note; |—, —et, *v.a.* To change, to reduce from state to state; —, *v.n.* To pass from sign to sign of the zodiac.

تأفففك *tāhāyyur, s. a.* A being astonished, bewildered. [greeting.]

تأفففك *tāhāyyé, s. a.* A salutation, a

تأفففك *tākht, s. p.* A throne; —سروان, *tākhti-rèwān, s. p.* A palanquin carried between two mules on poles, one leading, the other following; —پای تأفففك *or پای تأفففك pāyi-tākht, s. p.* (The foot of the throne) the capital city of a state.

تأفففك *tākhta, s. p.* A plank, board; a board used for any special purpose; a sheet (of metal, &c.); half the quantity of fur required for a robe; —, *s. l.* Made of boards; —جدول تأفففك *jèdvāl-tākhtassi, A flat ruler for drawing lines; —ربع تأفففك rúb "u-tākhta, A small astronomical quadrant of wood, with lines and circles on either side, and a plummet, used for taking the sun and computing time; —تأفففك پوش *tākhta-pòsh, A kind of flooring fixed above the roof of a house, and used for drying linen and for taking the air; —تأفففك بئی *tākhta-bitī, A bug; —تأفففك پرد *tākhta-pèrdé, Palings; —تأفففك بولمه *tākhta-bòlmé, A partition of planks.*****

تأفففك *tākhdīsh, s. a.* A grating, scratching, excoriating; |—, —et, *v.a.* To grate, graze, scratch, excoriate.

تأفففك *tākhrīb, s. a.* A laying waste, desolating; |—, —et, *v.a.* To lay waste, to desolate, waste, destroy.

تأفففك *tākhsīss, s. a.* A making or being made special to anything; |—

—et, *v.a.* To make (anything) special to a purpose; to consecrate, assign; to designate, determine, name, appoint, point out; بالتخصيص *bi-'t-tàkhsiss*, بتخصيص *bi-tàkhsiss*, *ad. a.* Specially; تخصیصات *tàkhsissât*, *s. pl.* Funds of government assigned to special purposes.

تخفيف *tàkhfif*, *s. a.* A making light or lighter, a lightening in weight; a soft mode of sounding a letter in pronunciation |—, —et, *v.a.* To lighten, make lighter in weight or severity.

تخلف *tàkhalluf*, *s. a.* A getting out of agreement, differing, varying; |—, —et, *v.n.* To differ, vary, change.

تخليص *tàkhliiss*, *s. a.* A making, or being made, free and exempt from any impurity, ill, or defect; |—, —et, *v.a.* To free (from impurity, ill, or defect). [adulterating.]

تخليط *tàkhliit*, *s. a.* A mixing or adding;

تخليف *tàkhliif*, *s. a.* A making (some one) successor to another.

تخليه *tàkhliyyê*, *s. a.* An emptying, evacuation; |—, —et, *v.a.* To empty.

تخم *tòkhm*, *s. p.* Seed. [to evacuate.]

تخمير *tàkhmîr*, *s. a.* A causing (wine, &c.) to ferment; a compounding of the dough or materials of any object.

تخمين *tàkhmîn*, *s. a.* A guess, approximation; |—, —et, *v.a.* To guess approximately (number or value); تخمینا *tàkhmîna*, *ad. a.* About, approximately.

تخويف *tàkhwîf*, *s. a.* A frightening; |—, —et, *v.a.* To frighten.

تخیل *tàkhàyyul*, *s. a.* An imagining, forming an idea; imagination; |—, —et, *v.a.* To imagine, to conceive in idea.

تداخل *tèdàkhul*, *s. a.* Action of interpenetration; a getting into arrears (pay, salary, &c.); تداخله بنمک *tèdàkhula-binmek*, *v.n.* To get into arrears (payments) so that the payment of one term is not made before the next is due or overdue.

تدارک *tèdàruk* (*tèdàrik*), *s. a.* A procuring anything wanted; |—, —et, *v.n.* To procure (anything wanted); تدارکات *tèdàrikyat*, *s. pl. a.* Preparation and laying in of various necessaries; تدارکاتی کورمک *tèdàrikyatini-ghyàrmek*, *v.n.* To make one's preparations; تدارکلو *tèdàrikli*, *a. i.* In a state of preparedness with respect to necessaries; تدارکلو بولنمتی *tèdàrikli-bùlunmak*, *v.n.* To be prepared with what is required.

تدافع *tèdāfu*, *s. a.* Defence; تدافعی *tèdāfu'î*, *a. a.* Defensive; تجاوزی و تدافعی *tèjāvuzî-ve-tèdāfu'î*, Offensive and defensive.

تداول *tèdāvul*, *s. a.* A passing current from hand to hand (money or books); |—, —et, *v.n.* To pass current, be in common use.

تداوی *tèdāvi*, *s. a.* The treatment of disease with medicine.

تدبیر *tèdbîr*, *s. a.* Any measure, plan, or design, adopted after mature deliberation, for the accomplishment of an object; the ruling, governing or ordaining, business by fit measures; |—, —et, *v. a.* To conceive or lay down a plan of action; ملك—, *tèdbîri-mîlk*, The art of governing, political economy, politics; تقدیر تدبیری بوزار *takdir-tèdbîri-bòzar*, The Divine decree (often) sets at nought the designs of man.

تدریج *tèdrîj*, *s. a.* Progress by successive steps; تدریجی *tèdrîjî*, *a. a.* Progressive and successive; علی التدریج *‘alé-'t-tèdrîj*, Little by little, by degrees. [or lectures.

تدریس *tèdrîs*, *s. a.* A giving lessons
تدقیق *tèdkîk*, *s. a.* Very minute inquiry; |—, —et, *v. a.* To inquire into.

تدمیر *tèdmîr*, *s. a.* A ruining, destroying, destruction.

تدوین *tèdvîn*, *s. a.* A collecting into a volume; |—, —et, *v. a.* To collect into a volume (an author's works).

تدهین *tèdhîn*, *s. a.* An anointing, oiling; |—, —et, *v. a.* To oil, anoint.

تذکار *tèzkyâr*, *s. a.* A recalling to memory by name.

تذکر *tèzèkkyur*, *s. a.* A talking (any matter) over; the private study of any subject explained in public lecture.

تذکره *tèzkeré*, *s. a.* A note, missive, billet; a memoir; a passport, permit, pass; تذکره جی *tèzkeréjî*, *s. t.* A

functionary of the Ottoman Government (or rather two, one being called بیوک تذکره جی *biyuk-tèzkeréjî*, and the other کچوک تذکره جی *kàchuk-tèzkeréjî*).

تذکیر *tèzkir*, *s. a.* A mentioning by name; a calling to memory; a putting into the masculine form; |—, —et, *v. a.* To mention, to call to memory.

تذلل *tèzèllul*, *s. a.* A becoming abased, abject.

تذلیل *tèzlił*, *s. a.* An abasing, making abject; |—, —et, To abase, make abject. [—et, *v. a.* To gild with gold.

تذهیب *tèzhîb*, *s. a.* A gilding; |—,

تذییل *tèzyîl*, *s. a.* The adding a supplement or appendix.

تر *târ*, *s. t.* Sweat, transudation; —, *a. p.* Fresh; —, Comparative affix of Persian adjectives, answering to our English syllable *er* in similar use; as بد *bèd*, *bad*, بدتر *bèdtâr* (*badder*) worse; تر و تازه *târ-u-tâzè*, Fresh and young; quite fresh; ایاق تری *àyak-tèri* (Foot-sweat), a doctor's or foot-messenger's fee for coming.

تراب *târâb*, *s. a.* Earth.

تراتور *tèrâtôr*, *s. a.* A condiment of nuts pounded with garlic, oil, and curdled milk, esteemed to be cooling.

تراخی *tèràkhî*, *s. a.* A want of zeal, neglect.

ترازو *tèràzi*, *s. p.* A balance, pair of scales; ترازونک کوزی *tèràzîning-ghyàzu*, One pan, scale, or side of

a balance; صوترازوسی sū-tērāziisi, *s. t.* A device in hydraulics for carrying water across a valley without losing the level, and so as to allow the easy escape of air from the pipes: it consists in a small tower with a small reservoir at top, the pipes being led up one side to the reservoir, and down the other from it.

تراش tirāsh (trāsh) *a. p.* (*in composition*),

Which shaves; —, *s. p.* The state of hair or beard which requires shaving; |—, —et, *v.a.* To shave (another's head or beard); to cut or shave away a little of any substance; او—, —ا, To shave one's self; to be shaved by another; تراشم کلدی trāshim-ghēldi, I require shaving; قلمتراش kālem-trāsh, A pen-knife (*Turkish*).

تراضی tērāzi, *s. a.* Mutual satisfaction.

ترافع tērāfu, *s. a.* A mutual appealing to a tribunal.

تراکم tērākum, *s. a.* A becoming collected in heaps; |—, —et, *v.n.* To become collected in great quantities.

تربزه tērēzé, *s. t.* (*Greek*), A table.

ترانه tērānē, *s. p.* Melody, symphony.

تراویح tērāvīh, *s. pl. a.* (*sing.* not used),

The long prayers or litanies peculiar to the nights of Ramazan; the literal meaning is *recreations*.

تربه tūrbē, *s. a.* (*Originally* one portion of earth, *then* a grave), A mausoleum or chapel built over a tomb; تربه‌دار tūrbēdār, A keeper of a tūrbē.

تربیه tērbiyyē, تربیت tērbiyyèt, *s. a.*

The doing something to a thing in order to improve its quality; education; sauce for meats; preparation for stuffs; good and polite manners; punishment; |—, —et, *v.a.* To educate; to punish; to prepare or ameliorate by any special treatment; تربیه‌سنی ویرمک tērbiyyéssini - vèrmek, *v.n.* To punish.

تربیع tērbi, *s. a.* A squaring; |—, —et, *v.a.* To square; دائرة tērbi'ī-da'iré, The squaring of the circle;

تربیعی tērbi'ī, Square (measurement).

ترتب tērètub, *s. a.* A taking form, proceeding, resulting, coming into being; |—, —et, *v.n.* To take form and being, to proceed, result.

ترتیب tērtīb, *s. a.* An arranging; arrangement; order; a set, series; a row, line; a system, method; a disposition, plan of action; a prescription, recipe; |—, —et, *v.a.* To arrange, dispose; to prescribe.

ترجمان tərjumān, *a. a.* An interpreter;

—افندی —ēfendi, and دیوان —dīwān,

ترجمانی دیوانی —tərjumāni - dīwāni - hūmāyūn,

The Chief Interpreter of the Ottoman Government;

سفارت ترجمانی sēfāret-tərjumāni, An interpreter to an embassy.

ترجمه tərjumē, *s. a.* A translating, an interpreting; translation; interpretation; a translation; |—, —et, *v.a.* To translate; to interpret.

ترجى *tèrèjji*, *s. a.* Hope, expectation.
 ترجى *tèrjüh*, *s. a.* A preferring; |—, —*et, v.a.* To prefer.
 ترحم *tèràhhum*, *s. a.* Commiseration, compassion, pity.
 ترحيب *tàrhīb*, *s. a.* A giving the salutation مرحبا *màrhābā!* May you be prosperous! [dry curds.
 ترخانة *tàrkhānē*, *s. t.* A preparation of
 ترخون *tàrkhòn*, *s. t.* Tarragon (herb).
 ترخيص *tàrkhiäs*, *s. a.* A granting permission; |—, —*et, v.a.* To give permission.
 تردد *tèrèddud*, *s. a.* A going to and fro; a vacillation in purpose, hesitation.
 ترديف *tèrdīf*, *s. a.* A sending (anyone) as companion to another, or as an escort; |—, —*et, v.a.* To send (anyone) as a companion or escort (to another).
 تزدليل *tèrzīl*, *s. a.* A humbling, humiliating, mortifying; |—, —*et, v.a.* To humble, humiliate, mortify.
 ترضى *tèrzi*, *s. t.* A tailor.
 ترس *tèras*, *s. t.* The reverse or wrong side or way of anything; dung, excrement; —, *s. t.* Cross, peevish, ill-tempered, obstinate; contrary; ترسلك *tèrsālmek*, *v.a.* To scold severely; —, *tùras*, *s. a.* A shield, buckler; —, *tèress*, *s. t.* A cuckold.
 ترسانة *tèrsānē*, *s. t.* (*Italian, darsena*, an inner harbour), Dockyard.
 ترش *tùrah*, *s. p.* Sour; ترشرو *tùrah-rū*, *p.* Sour-faced.

ترشح *tèrèshahuh*, *s. a.* A percolation, exudation.
 ترشه *tirahé*, *s. t.* Parchment; —, *a. t.* Of a very light bluish-green colour.
 ترشى *tàrahu*, *s. t.* Pickles in vinegar or with leaven. [or clamping together.
 ترصيص *tèräsäs*, *s. a.* A firmly joining
 ترصيع *tèrsī'*, *s. a.* An adorning with precious stones.
 ترصية *tàrzīyyé*, *s. a.* A giving satisfaction or begging pardon.
 ترغيب *tàrghib*, *s. a.* The making (anyone) desirous; |—, —*et, v.a.* To make desirous, excite to emulation.
 ترندة *tùrñanda*, *s. t.* The first of the season of any fruits or vegetables.
 ترفيع *tèrfī'*, *s. a.* An elevating, raising on high; |—, —*et, v.a.* To raise, elevate. [others] ease and prosperity.
 ترفيه *tèrfih*, *s. a.* The procuring (for
 ترقب *tèràkkub*, *s. a.* A waiting in expectation.
 ترقى *tèràkki*, *s. a.* An increasing in quantity or in dignity; بولمتى — *bölmak*, *v.s.* To increase, be increased, be raised.
 ترقيم *tèrkim*, *s. a.* A writing down; |—, —*et, v.a.* To write, pen down.
 ترقين *tèrkīn*, *s. a.* A running the pen through, an effacing, defacing; |—, —*et, v.a.* To run the pen through, efface, blot out.
 ترك *tàrk*, *s. a.* A leaving, abandoning, quitting, forsaking knowingly and intentionally; —, *türk*, *s. t.* An Asiatic

- provincial Turk; a rustic, clod-hopper; |—, *tèrk-et*, *v.a.* To leave, abandon, quit, forsake; *تُرکجه* *tùrkja*, *s. t.* The Turkish language.
- ترکمن* *Tùrkmèn*, *s. and a. t.* Turcoman; *ترکمن ولایتی* *Tùrkmèn-vilâyèti*, *s. t.* Turomania.
- ترکه* *tèriké* (*tèréké*), *s. a.* The estate or movable effects of a deceased person.
- ترکی* *tùrkyu*, *s. t.* A song; —, *tùrkî*, *a. a.* Turkish.
- ترکیب* *tèrkîb*, *s. a.* A compounding, composing; a composition; |—, —*et*, *v.a.* To compound; to compose; *ترکیبی* *tèrkîbî*, *a. a.* Appertaining to composition; composite; *وصف ترکیبی* *wàssfi-tèrkîbî*, A composite qualificative epithet, as *بادبانکشا* *bādbān-kyūshā*, Sail-opening, which spreads its sails. [or leather.
- ترک* *tèrlik*, *s. t.* House slippers of cloth
- ترلمک* *tèrlmek* (*aor. ترلر* *tèrlr*), *v.a.* and *n.* To sweat; to perspire.
- ترمیم* *tèrmim*, *s. a.* A repairing, patching; |—, —*et*, *v.a.* To repair, patch up.
- ترنج* *tùrunj*, *s. a.* The bitter or Seville orange; *ترنجی* *tùrunjî*, *a. p.* Of the reddish colour peculiar to the Seville orange.
- ترنکت* *trinkèt*, *s. t.* (*Italian*), The fore-sail; *ترنکتین* *trinkétin*, The fore-stay-sail.
- ترنم* *tèrènum*, *s. a.* Any melodious and continued sound, as chanting, warbling, humming, praying, or reading.
- تزویج* *tèrvij*, *s. a.* A giving currency and briskness to markets or business; |—, —*et*, *v.a.* To promote, advance, assist, make brisk (commerce or business).
- تره* *tèré*, *s. t.* Cress; *صوتره سی* *sù-tèrèssi*, Water-cresses; *تره یاغی* *tèré-yāghî*, Fresh butter. [words.
- ترهات* *tùrréhât*, *s. pl. a.* Nonsense, vain
- ترهیب* *tèrhîb*, *s. a.* A frightening, terrifying; |—, —*et*, *v.a.* To terrify, frighten.
- تریاق* *tiryāk*, *s. a.* A kind of electuary, theriaca, of various kinds, one of which is eaten with opium, and hence opium-eaters are called *تریاقی* *tiryākî* (*tirākî*). A theriaca-man. [with gravy or broth.
- ترید* *tirid*, *s. t.* A dish of bread stewed
- تراید* *tèzâyud*, *s. a.* An increasing, becoming augmented; augmentation.
- تزهک* *tèzek*, *s. t.* Dung in cakes and dried as fuel.
- تزکیه* *tèzkiyyé*, *s. a.* A man's character as known by inquiry; an inquiring about a person's character; a giving of a tenth of one's possessions as alms, and so rendering the rest blessed.
- تزلزل* *tèzèlzul*, *s. a.* The shaking of an earthquake.
- تزویج* *tèzèvvuj*, *s. a.* The taking a wife to one's self; |—, —*et*, *v.a.* To marry, to take as a wife, to espouse.
- تزویج* *tèzvîj*, *s. a.* A causing to marry, a giving in marriage; |—, —*et*, *v.a.* To procure a wife for a man, or a husband for a wife, and cause them to marry.

تزویر *tèzvîr*, *s. a.* Any fraudulent act or assertion.

تزین *tèzyîn*, *s. a.* An ornamenting; |—, —et, *v. a.* To beautify, adorn, ornament.

تسالیا *Tèssàlia*, *s. t.* Thessaly.

تساوی *tèssâvi*, *s. a.* A being mutually equal; تساوی لیل و نهار *tèssâviyi-lèyl-u-nâhâr*, The equinox.

تسبیح *tèssbîh*, *s. a.* A rosary of beads; a litany of praises said by tale, for which the beads are used as counters; بوجگی —, —*bûjgâki*, The wire-worm (?).

تسبیل *tèssbîl*, *s. a.* A consecrating (anything) to pious or charitable uses.

تسئتر *tèssèttur*, *s. a.* A covering or hiding one's self behind a veil.

تستی *tèsseti*, *s. t.* A jug, a pitcher.

تستیر *tèsstîr*, *s. a.* A covering (anything), hiding it; |—, —et, *v. a.* To hide, cover.

تسجیل *tèssjîl*, *s. a.* An enregistering in the public records of a court.

تسکیر *tèsskîr*, *s. a.* A subjugation, conquest; |—, —et, *v. a.* To conquer, take, subjugate, subdue.

تسکین *tèsskîn*, *s. a.* A making warm; |—, —et, *v. a.* To warm, to heat.

تسطیر *tèsstîr* (*tâs—*), *s. a.* A writing down line by line; |—, —et, *v. a.* To write.

تسع *tâs*, *s. a.* A ninth; —*tâs*, and تسع *tâs*, *a. a.* Nine; تسعون *tâs—'ûn*, and تسعین *tâs—'în*, *a. a.* Ninety.

تسکین *tèssakîn*, *s. a.* A quieting, calming, appeasing; |—, —et, *v. a.* To calm.

تسلل *tèssâlul*, *s. a.* A concatenation; a passing by pedigree; a series of promotions when one high office is vacated.

تسلط *tèssallut*, *s. a.* An assumption of sovereign power; an arbitrary assumption of power and authority; a vexatious exercise of power or physical force.

تسلم *tèssellum*, *s. a.* A receiving possession or into charge when another delivers (anything) over.

تسلی *tèsselli*, تسلیت *tèssallyyèt*, and تسلیه *tèssliyyé*, *s. a.* Consolation; تسلی ویرمک *tèsselli-vîrmek*, and تسلیت |—*tèssallyyèt-et*, *v. a.* To console; تسلی بولمک *tèsselli-bûlmak*, *v. a.* To find consolation.

تسلیم *tèsslîm*, *s. a.* A salutation; a giving up; a delivery; a conceding a point in reasoning, submitting; |—, —et, *v. a.* To give up, deliver over; |—, —*ûl*, *v. s.* To give one's self up.

تسمیه *tèssmîyyé*, *s. a.* A naming; a name; |—, —et, *v. a.* To name, call.

تسوید *tèssvîd*, *s. a.* A foul copy of a letter.

تسویه *tèssvîyyé*, *s. a.* An arranging, setting straight, putting to rights; a smoothing, rendering even and regular; |—, —et, *v. a.* To arrange, put to rights; to smooth, make even, straight, and regular.

تسهیل *tèsshîl*, *s. a.* A facilitating; |—, —*et, v. a.* To facilitate, make easy.

تسیار *tèssyâr*, *s. a.* A sending, forwarding; |—, —*et, v. a.* To send, forward.

تسیب *tèssèyyub*, *s. a.* A neglecting important affairs, either through sloth, indifference, or the pursuit of pleasure.

تسییر *tèssyîr*, *s. a.* A sending, forwarding; |—, —*et, v. a.* To send, to forward.

تسهب *tèshèbbuss*, *s. a.* A setting about, a taking in hand; |—, —*et, v. n.* To take in hand; to set about, to begin; to apply one's self to.

تسبیه *tèshbîh*, *s. a.* A comparing or likening (one thing or another), a comparison; |—, —*et, v. a.* To compare, to liken.

تشتت *tèshèttut*, *s. a.* A being dispersed, scattered, separated.

تشیص *tèshkhîss*, *s. a.* A distinguishing individually, making out, recognising, seeing, perceiving; |—, —*et, v. a.* To distinguish, make out, recognise.

تشدید *tèshdid*, *s. a.* A making strong, severe, or violent; the pronunciation of a letter twice following, as with our *d* in *mid-day*, or as *l* in *full lips*; the name of the orthographical mark ۛ, used to denote this mode of pronunciation by being placed over the reduplicated letter.

ۛ

cting, ana-

tomizing; anatomy; a skeleton, or anatomical drawing or preparation;

|—, —*et, v. a.* To dissect, anatomize; علم تشریح "ilmi-tèshrîh, The science of anatomy.

تشریف *tèshrif*, *s. a.* A making honourable, rendering noble, conferring honour; |—, —*et, v. a.* To make honourable, confer honour, render noble; to do the honour of visiting; تشریفات

tèshrifât, *s. pl. a.* Court ceremonies, with the order of precedence; تشریفاتی

tèshrifâtjî, *s. f.* The Master of Ceremonies to the Ottoman Court; خارجیه تشریفاتیجی

khârijiyyè - tèshrifâtjîssî, The Master of Ceremonies for the Foreign Department; تشریف‌ساز

tèshrifîsâz, *a. p.* Who confers honour. تشریک *tèshrîk*, *s. a.* The making (one) a partner or associate (with another); |—, —*et, v. a.* To associate, make a partner.

تشرین *tèshrin*, *s. a.* Name of two Syro-Roman months, corresponding with October and November; one is distinguished as تشرین اول *tèshrîni-âvvâl*, The first Teshrin; the other as تشرین ثانی *tèshrîni-sânî*, The second Teshrin.

تشکر *tèshèkkyur*, *s. a.* A feeling thankful; a giving thanks; thanks; |—, —*et, v. n.* To be thankful; to express gratitude.

تشکی *tèshèkki*, *s. a.* A complaining;

- ١—, —et, *v.n.* To complain, make complaint.
- تشكيل *tèshkîl*, *s. a.* A giving form and shape, a shaping, forming; ١—, —et, *v.a.* To shape, to form.
- تشمير *tèshmir*, *s. a.* A tucking up (skirts or sleeves) in order to work; ١—, —et, *v.a.* To tuck up (skirts or sleeves).
- تشنه *tèshné*, *a. p.* Thirsty, athirst; تشنهگی *tèshnéghî*, *s. p.* Thirst.
- تشويش *tèshvish*, *s. a.* A confusing, putting in confusion.
- تشوين *tèshvik*, *s. a.* A stimulating, exciting, stirring up, urging on; ١—, —et, *v.a.* To stimulate, excite, stir up, urge on (to action).
- تشهير *tèshhir*, *s. a.* A making publicly known; an exposing (a false witness, &c.) to public ignominy by parading through the streets.
- تشيد *tèshyid*, *s. a.* A building, constructing; ١—, —et, *v.a.* To found, build, construct.
- تشيع *tèshyî*, *s. a.* The accompanying a person a short distance on his road when he sets out.
- تصادف *tèssâdûf*, *s. a.* An accidental or undesigned meeting; chance; ١—, —et, *v.n.* To meet accidentally; to happen, to chance.
- تصادم *tèssâdûm*, *s. a.* The shock of two bodies against each other.
- تصارلمق *tèssarlamak* (*cor.* تصارلمق *tèssarlar*), *v.a.* To arrange (any scheme) in one's mind.

- تصحیح *tèssahîh* (ss-h), *s. a.* A correcting, rectifying; ١—, —et, *v.a.* To correct, to rectify; تصحیح مزاج *tèssahîhî - mizâj* - et, *v.n.* To regain one's health. [alms.]
- تصدق *tèssâddûk*, *s. a.* The giving of alms.
- تصدی *tèssâddî*, *s. a.* A setting about (any work): ١—, —et, *v.n.* To set about.
- تصدیر *tèssâdir*, *s. a.* A causing to emanate.
- تصدیع *tèssâdî*, *s. a.* The giving a headache; plaguing, importuning; ١—, —et, *v.a.* To give the headache; to plague, annoy, importune.
- تصدیق *tèssâdik*, *s. a.* A confirming, corroborating, affirming; ١—, —et, *v.a.* To confirm, corroborate, affirm; to ratify (a treaty); تصدیقنامه *tèssâdik-nâmâ*, *s. p.* The ratifications (of a treaty).
- تصرف *tèssârûf*, *s. a.* The possession, disposal, or using of anything; the using economy, in endeavouring to curtail expense; the having carnal connexion (with a woman) viewed as an exercise of physical power.
- تصریح *tèssârîh*, *s. a.* An explicit declaration; ١—, —et, *v.s.* To express, declare explicitly.
- تصفیه *tèssâfîyyâ*, *s. a.* A purifying, clarifying, cleansing; ١—, —et, *v.s.* To purify, clarify, cleanse.
- تصليت *tèssallyyèt*, *s. a.* A benediction (on Muhammed, by saying *سلي الله عليه* *allâh-u-'âlâhu-'âlêyh* ! May God be propitious unto him !)

تصمة *tāssma*, *s. t.* A strap or latchet.

تصميم *tāssmīm*, *s. a.* An intending, a resolving; intention, resolution; |—, —et, *v.a.* To intend, resolve.

تصنيف *tāssnīf*, *s. a.* A compiling, composing, writing (a book); a book, work, compilation, composition; |—, —et, *v.a.* To write, compose.

تصوير *tāsslvvur*, *s. a.* The forming an idea, picturing to one's self; |—, —et, *v.a.* To form an idea of, picture to one's self. [sophy.

تصوف *tāsslvvuf*, *s. a.* Mystical philo-

تصويب *tāssvīb*, *s. a.* An approving, approbation; |—, —et, *v.a.* To approve.

تصوير *tāssvīr*, *s. a.* A drawing, designing, painting; a picture; a statue; a portrait. [self; humility.

تصريع *tāzārū*, *s. a.* A humbling one's

تضعيف *tāz'if*, *s. a.* A doubling in number or quantity; |—, —et, *v.a.* To double.

تصمين *tāzmīn*, *s. a.* A making reparation for injury, repaying damages;

|—, —et, *v.a.* To make reparation, indemnify; تصمينات *tāzmīnāt*, *s. pl.* Damages, indemnity.

تضييع *tāzyī*, *s. a.* A wasting; |—, —et, *v.a.* To waste, lose, throw away.

تضييق *tāzyīk*, *s. a.* A pressing, squeezing; an importuning; a using gentle violence; a pressing sorely, a driving to extremities; |—, —et, *v.a.* To press.

تطاول *tētāval*, *s. a.* Rapacity, oppression.

تطبيق *tātbīk*, *s. a.* The applying (one thing to another) so as to touch and fit, or to see whether it accords, either physically or morally; |—, —et, *v.a.* To apply; to compare; مهرى —, —mūhuru, *s. t.* An impression of a seal left with an agent or banker for comparison in case of doubt of forgery.

تطليق *tātlīk*, *s. a.* A repudiating, divorcing a wife; |—, —et, *v.a.* To divorce, put away, repudiate (a wife).

تطويل *tātvīl*, *s. a.* Prolivity of discourse.

تطهير *tāthīr*, *s. a.* A cleansing, cleaning; |—, —et, *v.a.* To cleanse, clean.

تطيب *tātyīb*, *s. a.* A making pleased and happy; |—, —et, *v.a.* To make pleased and happy.

تظلم *tāzāllum*, *s. a.* A plaint against oppression; حالاً —, *tāzāllumu-hāl-et*, *v.n.* To complain of one's oppressed condition.

تتابع *tā'ākub*, *s. a.* A following in succession; |—, —et, *v.n.* To follow (one another) in succession.

تعالى *tā'ālā*, *inf. t.* May (His name) be glorified! حق تعالى *Hakk - tā'ālā*! (God) the Truth, may His name be glorified! This is as common a designation of God as when we say *Our heavenly Father*.

تعب *tā'b*, *s. a.* Fatigue, trouble.

تعبير *tā'bīr*, *s. a.* A naming, calling; an explaining; a word, an expression; |—, —et, *v.a.* To apply (a name to a thing); to explain (a dream).

تعجب *tà* "djub, *s. a.* A being surprised; astonished; |—, —et, *v.n.* To be astonished, surprised; to wonder.

تعجيز *tà* "jiz, *s. a.* A teasing, annoying; |—, —et, *v.a.* To tease, annoy, worry.

تعجيل *tà* "jil, *s. a.* A hurrying, hastening; |—, —et, *v.a.* To expedite, hasten.

تعداد *tà* "dād, *s. a.* A counting; |—, —et, *v.a.* To count.

تعدى *tà* "addi, *s. a.* An injuring, vexing, oppressing.

تعديل *tà* "dīl, *s. a.* A changing slightly, a modifying; |—, —et, *v.a.* To modify.

تعرفى *tà* "arruz, *s. a.* A meddling without a right, an injuring; |—, —et, *v.n.* To meddle with wrongfully, to offer injury. [a reproaching.

تعريف *tà* "riz, *s. a.* A finding fault with,

تعريف *tà* "rif, *s. a.* An explaining; a describing; description; |—, —et, *v.a.*

To describe; to explain; حرف تعريف

ḥarf-i-tà "rif, and لام تعريف *lāmi-tà* "rif,

The Arabic definite article ال

تعزير *tà* "zīr, *s. a.* A reprimanding; a legal punishment of less than eighty stripes; |—, —et, *v.a.* To reprimand; to punish legally with less than eighty stripes.

تعزية *tà* "zlyyā, *s. a.* An expression of condolence; a letter of condolence.

تعسف *tà* "assuf, *s. a.* Violent tyranny and oppression.

تعشق *tà* "ashahuk, *s. a.* A falling in love; |—, —et, *v.n.* To fall in love (with).

تعشير *tà* "ahīr, *s. a.* A collecting of tithes; |—, —et, *v.a.* To tithe.

تعصب *tà* "aasub, *s. a.* Bigotry, fanaticism, a being bigoted; |—, —et, *v.n.* To be a bigot. [sing (juice).

تعصير *tà* "sīr, *s. a.* A pressing, expressing
تعطف *tà* "attuf, *s. a.* Condescending kindness.

تعطيل *tà* "tīl, *s. a.* A causing (any thing or body) to remain idle or unemployed: a remaining, being caused to remain idle; a holiday; |—, —et, *v.a.* To stop from work, hinder, cause to remain inactive. [ness.

تعظم *tà* "azzum, *s. a.* Pride, false great-

تعظيم *tà* "zim, *s. a.* A respecting, revering, treating with consideration and honour; a deeming and treating as important; |—, —et, *v.a.* To honour, respect, revere, venerate; to treat with great consideration; to deem and treat as important, to give importance to.

تعفن *tà* "affun, *s. a.* A stink of putrefaction; |—, —et, *v.n.* To stink.

تعقل *tà* "akkul, *s. a.* A finding out (a method) by thought; |—, —et, *v.a.* To find out by thinking, to think of.

تعقيب *tà* "kīb, *s. a.* A following, pursuing; |—, —et, *v.a.* To pursue, follow.

تعلق *tà* "alluk, *s. a.* A being attached to, or depending on (anything), being related to, in relations with, having anything to do with; |—, —et, *v.n.* To become attached to, affixed to; to

regard, become dependent on, or connected with; *تعلقات* *tà'allukāt, s. pl. a.* Things or persons dependent on, or connected with.

تعلى *tà'allal, s. a.* A delaying under various pretences, or an alleging pretexts so as to avoid or delay doing something. [or science].

تعلم *tà'allum, s. a.* A learning (any art); *تعلىت* *tà'lik, s. a.* A suspending, hanging up (anything); the making (anything) dependent (on another); a fixing (the eye on anything); the Persian mode of writing the Arabic character; |—, —et, *v.a.* To hang up, suspend; to fix (the eye on anything); to give (a thing) some relation (to some other).

تعلىم *tà'lim, s. a.* A teaching, instructing, exercising; practice, exercise; military exercise, drill; a specimen copy of scholar's writing; |—, —et, *v.a.* To teach, instruct; *—ايتدرمك*, —ètirmek, *v.n.* To cause one to practice or do exercise; *تعليمات* *tà'limāt, s. pl. a.* Instructions; *تعلىمى* *tà'limji, s. t.* A military instructor.

تعمير *tà'mir, s. a.* A repairing, mending; reparation; |—, —et, *v.a.* To repair, mend.

تعميم *tà'mim, s. a.* A making general or common; |—, —et, *v.a.* To make general.

تعهد *tà'āhhud, s. a.* An undertaking to perform, rendering the performance

(of something) obligatory to one's self; |—, —et, *v.n.* To undertake, to make one's self responsible for (the performance of something).

تعيش *tà'āyyuah, s. a.* A maintaining one's self, living, maintenance; |—, —et, *v.n.* To live, maintain one's self.

تعين *tà'āyyun, s. a.* A becoming conspicuous, remarkable.

تعيب *tà'yīb, s. a.* A reproaching, finding fault with, blaming, shaming; |—, —et, *v.a.* To reproach, blame, shame.

تعين *tà'yīn, s. a.* A pointing out, designating to the eye; a naming, appointing; a fixing, allotting, allowing; a ration; |—, —et, *v.a.* To point out, designate; to name, appoint; to fix, allot, allow; *تعيينات* *tà'yīnāt, s. pl. a.* Rations of all kinds.

تغلفه *tùghulgha, s. t.* A helmet.

تغلىط *tàghlīt, s. a.* A leading into error, causing to make a mistake; |—, —et, *v.a.* To mislead. [warbling.

تغنى *tàghànni, s. a.* A singing, chanting,

تغىر *tàghàyyur, s. a.* An undergoing change, becoming changed; |—, —et, *v.n.* To change, become different.

تغىير *tàghyīr, s. a.* A changing, altering; |—, —et, *v.a.* To change, to alter, make different.

تفاخر *təfākhur, s. a.* An ostentatious boasting of talents or superiority over others (usual, and considered quite proper among poets).

تفاضل *təfāzul*, *s. a.* A superiority (in number or quantity) over another; a remainder, a difference; علم تامی *ilmī - tamāmi - vè - təfāzūlī*, The integral and differential calculus.

تفاضل *təfā'ul*. (See تفؤل, the correct orthography).

تفاوت *təfāvut*, *s. a.* A surpassing another; the surplus, remainder, difference. [goats.

تفتك *təftik*, *s. t.* The wool of Angora

تفتيح *təftih*, *s. a.* An opening, causing to open; a breaking the wind off the stomach, causing eructation.

تفتيش *təftish*, *s. a.* A diligent searching and examining; |—, —et, *v. a.* To search and examine.

تفحص *təfāhhuss*, *s. a.* Inquiry, investigation; تفتيش و تفحصا *təftish-u-təfāhhuss-et*, *v. a.* To investigate, inquire into.

تفخيم *təfkhim*, *s. a.* An honouring; a giving honour to; |—, —et, *v. a.* To honour, to give honour to.

تفرج *təferruj*, *s. a.* The taking a walk or ride for recreation.

تفرد *təferrud*, *s. a.* A separating one's self; an acting rebelliously.

تفرض *təferruss*, *s. a.* A judging sagaciously from physiognomy or appearance. [ness, dispersion.

تفرقه *təfrika*, *s. a.* Separation, separate-

تفريح *təfrīh*, *s. a.* A cheering, exhilarating; |—, —et, *v. a.* To cheer, to make glad.

تفريط *təfrīt*, *s. a.* A doing less than necessary; — افراط *ifrāt-u—*, Exaggeration and shortcoming, the doing more than necessary and the doing less.

تفريق *təfrīk*, *s. a.* A separating, dividing; a distinguishing; |—, —et, *v. a.* To separate, divide, put asunder; to distinguish, make out.

تفسير *təfsīr*, *s. a.* A commenting on the Kur'an word by word; a commentary on the Kur'an.

تفصيل *təfsīl*, *s. a.* A going into details; |—, —et, *v. a.* To detail; تفصيلاً *təfsīlan*, *ad. a.* In detail; تفصيلات *təfsīlāt*, *s. pl. a.* Details.

تفقد *təfākkud*, *s. a.* An inquiring after an absent person.

تفكر *təfēkkyur*, *s. a.* A thinking, pondering, turning over in one's mind; |—, —et, *v. s.* To think, to ponder.

تفنگ *tūfēnk (tūfēk)*, *s. t.* A gun (or a cannon), musket, fowling-piece, carbine; طولدرمق *—dōldormāq*, *v. s.* To load a gun; —اتمق *—ātmāq*, *v. s.* To fire off a gun; او تفنگی *āu-tūfēngī*, A fowling-piece; جنه تفنگ *chīntē-tūfēk*, A double-barrelled gun; ششخانه تفنگ *shēsh-khānēli-tūfēk (or shēsh-khānē simply)*, A rifle; اتلو تفنگی *ātli-tūfēngī*, A carbine; فتیللو تفنگ *fitilli-tūfēk*, A match-lock; چاقمقلو تفنگ *chāq-makli-tūfēk*, A flint musket, &c.; اجزالو تفنگ *ējzālī-tūfēk*, A percus-

sion gun; تيمورى —, —dèmiri, A gun-barrel; قونداغى —, —kùndaghi, A gunstock; چاتمغى —, —chàk-maghî, A gunlock; چومغى —, —chi-bughu, A ramrod; تفنگجى tûfekji, *s. l.* A musketeer; an infantry soldier; a soldier on police duty; a kind of irregular police soldier; a kind of rural police soldier; a marine (called also more especially بحريه تفنگجيسى bahrîyyê-tûfekjisî, a naval musketeer); a gunsmith.

تفوق tètèvvuk, *s. a.* Superiority over another.

تفول tètè'ul, *s. a.* The drawing an augury; an appeal to the *sortes Virgilianæ*; |—, —et, *v. a.* To take (any conclusion) from an omen or augury; to appeal to the *sortes Virgilianæ*.

تفوه tètèvvuh, *s. a.* An uttering from the mouth; |—, —et, *v. a.* To utter, mention.

تفويض tètèvîz, *s. a.* A dispensing (favours, honours, &c.); |—, —et, *v. a.* To dispense, confer (honours, &c., upon a person).

تفهيم tètèhhum, *s. a.* A comprehending, understanding; |—, —et, *v. a.* To comprehend, to understand.

تفهيم tètèhîm, *s. a.* An explaining, giving to understand, causing to be comprehended; |—, —et, *v. a.* To explain, to cause (a person) to understand (something).

تقاص tākāss, *s. a.* A mutual exercise

of the law of reprisal (*lex talionis*); a mutual exchange of employment or the like.

تقاضا (for تقاضى) tākāzā, *s. a.* A dunning, an importuning, a worrying for anything due.

تقاطع tākātū, *s. a.* Intersection.

تقاعد tākā'ud, *s. a.* The state of an old servant pensioned off; the pensioning off of old servants; |—, —et, *v. a.* To pension off, to dismiss from service with a pension.

تقبيح tākbiḥ, *s. a.* A looking upon and stigmatizing as bad and improper; |—, —et, *v. a.* To stigmatize as bad and improper.

تقبيل tākbiil, *s. a.* A kissing in respect; |—, —et, *v. a.* To kiss in respect.

تقدس tākāddéssé, *int. a.* May (He) be glorified and hallowed! حتى تعالى و Hakk-tā'āla-vè-tākāddéssé, God, may He be glorified and hallowed!

تقدم tākāddum, *s. a.* A taking precedence; |—, —et, *v. s.* To take precedence.

تقدير tākdir, *s. a.* The Divine predestination or foreknowledge of events; an appreciation of worth or value; the supposing or understanding any word implied in a sentence; a supposition, not arbitrary but implied; a case supposed by implication; |—, —et, *v. a.* To appreciate the worth, to value highly; تقدير تدبيرى بوزار tākdir-tèd-

biri-bòzar, The Divine prescience overrules the counsels of man; **بوتقدیرده** bütakdirde, In this case; **تقدمی** bütakdümü, In the case of his taking the precedence; **تقدیرنده** takdirdumu - takdirinde, In the case of his taking the precedence; **تقدیرجه** takdirje, *ad. t.* According to the supposition in the case.

تقدیس takdiss, *s. a.* A consecrating, making holy.

تقدیم takdim, *s. a.* A bringing forward; a causing to precede; a presenting; |—, —et, *v.n.* To present, lay before.

تقرب takarrub, *s. a.* A drawing nigh, approaching; a being near; |—, —et, *v.n.* To approach, to draw near.

تقریب takrib, *s. a.* A means, a consideration; **بیرتقریب ایله** bir-takrib-ila, *ad. t.* Somehow or other; **بو تقریب ایله** bütakrib-ila, By these means, through this consideration; **تقریبا** takriba, *ad. a.* About, approximately.

تقریر takrir, *s. a.* A making permanent and stable, an establishing; a formal declaration, an affidavit; an official report or diplomatic note; |—, —et, *v.a.* To establish; to declare, depon; to represent in an official note or report.

تقریض takriz, *s. a.* A peculiar kind of approbatory criticism of any book by a person supposed to be an excellent judge of the subject, and which is always prefixed to the work to which

it relates; |—, —et, *v.a.* To approve (a book in this peculiar critical form).

تقسیم taksim, *s. a.* A dividing; division; a division; a mark of division; the arithmetical rule of division; |—, —et, *v.a.* To divide.

تقصیر taksir, *s. a.* A making short or shorter; a shortcoming, failing, fault; |—, —et, *v.a.* To shorten; —, *v.n.* To fail in point of duty; **تقصیرات** tak-sirât, *s. pl. a.* Faults, failings.

تقطر takattur, *s. a.* A dripping, falling by drops; |—, —et, *v.n.* To fall by drops.

تقطیر taktir, *s. a.* A distillation; a causing to fall by drops; |—, —et, *v.a.* To distil; to cause to fall by drops.

تقطیع takti', *s. a.* A cutting in pieces; a scanning (of verses); |—, —et, *v.a.* To cut in pieces; to scan (verses).

تقلدامق takildamak (*سور. تقلدار* takildar), *v.n.* To make a noise (by one thing striking against another, as a loose thing in a box on a porter's back).

تقلال taklak, *s. t.* A turning head over heels; **قیلمق** —kilmak, *v.n.* To tumble, to turn head over heels; **بیر اچجه یه بیق تقلق قیلار** bir-akcheye-bing - taklak - kilar, He does, *will.* would tumble over head and heels a thousand times for one farthing; *i.e.* he is a mean, sordid fellow.

تقلید taklid, *s. a.* A placing round one's own neck like a necklace, or over one

shoulder as a baldric; a becoming obedient to, following, imitating; an imitation; a mimicking; |—, —et, *v.a.* To imitate, to mimic; to follow and obey; سيف—, *tàklidi-sèyf*, The investiture with the sword (the parallel ceremony to crowning the Sultan).

تقليل *tàklil*, *s. a.* A lessening in number or quantity. [God, piety.

تقوا (*for* تقوى) *tàkwà*, *s. a.* The fear of تقويت *tàkvlyyèt*, *s. a.* A strengthening; |—, —et, *v.a.* and ويرمك—, *vèrmek*, *v.a.* To strengthen; بولمتق—, —*bùlmaq*, *v.n.* To become strengthened.

تقويم *tàkvim*, *s. a.* A making straight or upright; a setting in order; an almanack; |—, —et, *v.a.* To make straight or upright; to set in order, arrange properly; to rectify.

تقيد *tàkàyyud*, *s. a.* An employing one's whole attention, taking great care and pains; |—, —et, *v.n.* To take great care and pains.

تقيه *tàkyè*, *s. t.* A small linen cap worn under the turban.

تك *tèk*, *a. t.* Odd (not even); quiet (alone, to one's self); دورمتق—, —*dürmaq*, To be quiet, keep still, keep one's self to one's self; —, *ad. t.* Merely, only, but once; تك تك *tèk-tùk*, *ad. t.* Now and then; here and there one; —, *s. p.* A running about. [puffed up.

تكابر *tèkyäbur*, *s. a.* Pride, a being

تكاثر *tèkyässur*, *s. a.* An increasing in number, becoming numerous.

تکاسل *tèkyässul*, *s. a.* Negligence.

تكاليف *tèkyälif*, *s. pl. a.* (of تكليف), Government dues, taxes; propositions,

تكبر *tèkèbbur*, *s. a.* Pride. [proposals.

تكبير *tèkbir*, *s. a.* A making great; a saying الله أكبر *allāhu-èkbèr*! God is very great.

تكثير *tèksir*, *s. a.* A making numerous; |—, —et, *v.a.* To make numerous, increase the number of.

تكدیر *tèkdir*, *s. a.* A reprimanding, a causing grief; |—, —et, *v.a.* To reprimand; to cause grief, to hurt one's feelings.

تكذيب *tèkzib*, *s. a.* A contradicting flatly, telling one he lies; |—, —et, *v.a.* To contradict flatly.

تكر *tèkir*, *s. t.* The red mullet; —, *tèker*, *s. t.* A wheel.

تكرار *tèkrār*, *s. a.* A repetition; —, *ad. t.* Again, anew, once more; |—, —et, and تكرارلمق *tèkrārlmaq* (*aor.*

تكرارلار *tèkrārlar*), *v.a.* To repeat, do or say again; بتكرار—, —*bé-tèkrār*, *ad. p.* Again and again.

تكرت *tèghèrk*, *s. p.* Hail.

تكرلنمك *tèkèrlimmek* (*aor.* تکرلنور *tèkèrlânir*), *v.n.* To roll over and over; to fall down and roll.

تكرى *tàngri*, *s. t.* God.

تكریر *tèkrir*, *s. a.* A repeating, doing again. [and respect.

تكریم *tèkrim*, *s. a.* A showing honour

تکسر *tèkèssur*, *s. a.* A being broken or damaged.

تکسنمک *tiksinmek* (*aor.* تکسنور *tik-sinir*), *v.n.* To loathe, feel a disgust at, an aversion for.

تکفل *tèkèfful*, *s. a.* A standing surety, making one's self responsible, standing bail; |—, —*et.* *v.n.* To stand surety, stand bail, be answerable, make one's self responsible.

تکفور *tèkfūr* (*tèkir*), *s. t.* (*Greek* *roū Kypriou*), The Greek Emperor of old.

تکفین *tèkfin*, *s. a.* A wrapping in a winding-sheet; |—, —*et.* *v.a.* To wrap in a winding-sheet.

تکلتی *tèghelti* (*tèti*), *s. t.* The straps behind the saddle with which a cloak, &c., may be bound.

تکلف *tèkèlluf*, *s. a.* Expensive and ceremonious observances, preparations, or decorations; تکلفو *tèkèllufu*, *a. t.* Sumptuous.

تکلم *tèkèllum*, *s. a.* A speaking, conversing; |—, —*et.* To speak, talk.

تکلیف *tèklif*, *s. a.* The making a proposal, proposing; a proposal; the casting any charge or duty (upon one); a tax, a due, an impost; ceremony, ceremonious behaviour; |—, —*et.* *v.a.* To propose; to offer; to cast (any duty) upon (some one); —*خام* *khām*—, An unduly-weighed proposal; تکلیفسز *tèklifsiz*, *a. and ad. t.* Without ceremony.

تکمه *tèkmé*, *s. t.* A kick; —*آتمق* —*آتمک*, *v.n.* To kick, give a kick.

تکمیل *tèkmil*, *s. a.* A making complete, perfecting; —, *a. t.* Finished; complete; |—, —*et.* *v.a.* To finish, perfect, complete.

تکنه *tèkné*, *s. t.* A trough; a washing-tray; the hull of a ship; a ship.

تکونین *tèkvin*, *s. a.* A calling into existence, creating. [prawn.

تکه *tèké*, *s. t.* A he-goat; a shrimp, a

تکیه *tèkyé*, *s. a.* A convent of dervishes, as asylum, place of repose.

تله *tèl*, *s. t.* A thread; a wire; a rope-yarn; —*شمانه تلی* *shāmata-tèli*, Tinsel.

تلاتین *tèlätin*, *s. t.* Russia leather.

تلاش *tèlash*, *s. t.* A fuss; a hurry; |—, —*et.* *v.n.* To make a fuss, be alarmed. تلاشی *tèlāshī*, *s. a.* A being alarmed, in a fuss. [waves.

تلاطم *tèlätum*, *s. a.* The heaving of the

تلافی *tèlāfi*, *s. a.* A making up (for lost time or opportunity). [two or more.

تلاقی *tèlāki*, *s. a.* The mutual meeting of

تلامذہ *tèlāmizé*, *s. pl. a.* (*of* تلمیذ *tèlmiz*), Disciples, pupils.

تلوت *tèlvet*, *s. a.* The decorous reading aloud or intoning of a holy book.

تلبس *tèlèbbuss*, *s. a.* A wearing (*of* apparel).

تلبیس *tèlbiss*, *s. a.* Fraud, deceit, lies.

تلخ *tèkh*, *a. p.* Bitter.

تلخیص *tèkhiss*, *s. a.* The customary report laid by the grand vizier before the Sultan daily on current affairs.

تلذذ *tèlèzzuz*, *s. a.* A being pleased in point of taste, an enjoying; |—, —et, *v.n.* To be pleased, to enjoy.

تلطف *tèlâtuf*, *s. a.* A manifestation of kindness, friendship, and favour.

تلطيف *tâltif*, *s. a.* (A superior's) making (some one) feel that he is an object of favour, a treating with marked kindness and condescension.

تلف *têlef*, *s. a.* A wasting; a killing; |—, —et, *v.a.* To waste; to kill.

تلفظ *tèlâffuz*, *s. a.* A pronouncing; pronunciation; |—, —et, *v.a.* To pronounce. [or title.

تلقيب *tèlkîb*, *s. a.* The giving a name

تلقيح *tèlkîh*, *s. a.* An inoculating, or vaccinating.

تلقيح *tèlkîh*, *s. a.* An instructing or prompting *viâd vocè* (especially as done to the dead, when first buried, by an imam, on the subjects of their creed); |—, —et, *v.a.* To explain or communicate *viâd vocè*, or generally.

تلكي *tîlki*, *s. t.* A fox. [pupil.

تلميذ *tèlmîz*, *s. a.* A student, scholar,

تلوث *tèlèvvuss*, *s. a.* A becoming soiled, polluted.

تلون *tèlèvvun*, *s. a.* Capriciousness or inconstancy of disposition, versatility of character. [ment.

تلوة *tèlvé*, *s. t.* Grounds, dregs, sedi-

تلويث *tèlvîss*, *s. a.* A soiling, polluting; |—, —et, *v.a.* To soil, pollute.

تليين *tèlyîn*, *s. a.* A softening, emolliating; a loosening (the bowels); |—,

—et, *v.a.* To soften, emolliate; to loosen (the bowels).

تم *tèmma*, *3rd pers. sing. pret. a.* It was finished (the *Finis* of Eastern books).

تमारض *tèmâruz*, *s. a.* A feigning sickness; |—, —et, *v.n.* To feign sickness.

تماس *tèmâss*, *s. a.* A mutual contact; |—, —et, *v.n.* To touch each other.

تماشا *tèmâshâ* (tà—), *s. a.* A sight-seeing, surveying, viewing (any spectacle) on a promenade.

تمام *tâmâm*, *s. a.* A being complete, completed, finished; a being correct, right, just, accurate; a state of completeness; the arriving at completion; the complement (of any trigonometrical quantity); —, *a. t.* Complete; finished; correct, accurate, right; —, *int. t.* That's right! I dare say!

تماماً *tâmâman*, *ad. a.* Completely, entirely; تمامي *tâmâmî*, *a. a.* Relating to completeness; حساب تمامي *hissâbi-tâmâmî-vè-tèfâzûlî*, The integral and differential calculus.

تمايل *tèmâyul*, *s. a.* A leaning, an inclination.

تمتع *tèmèttu*, *s. a.* A deriving some pecuniary or equivalent profit or advantage from the possession of anything.

تمثال *tîmsâl*, *s. a.* A figure, comparison; a representation; a drawing or statue.

تمثيل *tèmâil*, *s. a.* The comparing or likening (one thing to another); a

comparison; an illustrating by comparison or by an example; |—, —et, *v.a.* To liken; to illustrate by comparison or example.

تمجید *tèmjîd*, *s. a.* An acknowledging as most glorious, a glorifying; a special prayer of praise sung at early dawn from the minarets; |—, —et, *v.a.* To glorify, attribute glory to; —وقتى, —*wakti*, The time of earliest dawn.

تمدن *tèmdûn*, *s. a.* Settling in a town; |—, —et, *v.a.* To settle (in a town).

تمدید *tèmdîd*, *s. a.* A making extensive or extended in space or time; |—, —et, *v.a.* To extend.

تمر *tèmr*, *s. a.* A date (fruit); هند—, *tèmrî-hînd* (*dèmir-hînd*), or هندی—, *tèmrî-hîndî*, (The Indian date) A tamarind.

تمرّد *tèmrûd*, *s. a.* Obstinacy, stiff-neckedness; rebellion; wickedness.

تمزق *tènzîk*, *s. a.* A tearing, rending.

تمساح *tîmsâh*, *s. a.* A crocodile.

تمسك *tèmdèssuk*, *s. a.* A keeping fast hold, not quitting one's grasp; a document; a title-deed; a promissory note.

تمشیت *tèmsîyyèt*, *s. a.* A causing to move on, a giving motion; |—, —et, *v.a.* To cause to make progress, to push forward (affairs).

تمغا (*dàmgha*), *s. t.* A stamp; a mark made by a stamp; تمغالی *dàmghalî*,

s. t. Stamped, bearing a stamp mark; —اورتى, *dàmgha-wûrmak*, *v.a.* To stamp, mark with a stamp.

تمکن *tèmkkyun*, *s. a.* The becoming fixed or resident.

تمکین *tèmkîn*, *s. a.* A making fixed or resident; a being dignified in rank or demeanour.

تمل *tèmel*, *s. a.* A foundation; تمللو *tèmèlli*, *s. t.* Having a foundation; founded, grounded; permanent.

تملیک *tèmlîk*, *s. a.* A causing (anything) to belong (to some one); |—, —et, *v.a.* To cause to belong (to some one).

تمنا (*for تمنى*) *tèmnà*, *s. a.* A begging, praying for, entreating for (some favour); a salutation of thanks or respect, consisting in carrying the inner portion of the fingers, joined together, to the lips, kissing them, and then carrying them to the top of the forehead or head; |—, —et, *v.a.* To salute in this fashion; تمنى *tèmnî-ct*, *v.a.* To beg, pray, or entreat for (some favour).

تموج *tèmvuj*, *s. a.* A rising in waves.

تموز *tèmmuz*, *s. a.* The Syro-Roman month of July.

تمهید *tèmhîd*, *s. a.* A making the foundations broad and solid; |—, —et, *v.a.* To establish on broad and solid foundations. [*v.a.* To seal.

تمهیر *tèmhîr*, *s. a.* A sealing; |—, —et.

تمیز *tèmîz*, *s. t.* Clean; pure; honour-

able, respectable, estimable, loveable; good; desirable; considerable; |—, —et, تميزلك *tèmizlémek*, *v.a.* To clean; to clean up; تميزلك *tèmizlik*, *s. t.* Cleanness; purity; cleanliness; —, *tèmèyyuz*, *s. a.* A becoming distinguished; distinction.

تميز *tèmÿz*, *s. a.* A distinguishing; |—, —et, *v.a.* To distinguish, see or point out a distinction, make a distinction. تن *tèn*, *s. p.* The body. [inction.

تن صوبى *Tèn-sÿv*, *s. t.* The river Don. تناسب *tènässub*, *s. a.* The being in mutual proportion; gracefulness of proportion.

تناسخ *tènässukh*, *s. a.* The transformation of bodies, or transmigration of souls, metempsychosis.

تناسل *tènässul*, *s. a.* A generating one another, or being generated one from another; —الت *aléti*—, The organ of generation.

تناقض *tènākuz*, *s. a.* A mutually contradicting and destroying the validity of each other. [turns, alternating.

تناوب *tènāvub*, *s. a.* A doing things by eating; |—, —et, *v.a.* To eat.

تنباكو *or* تنبكي *tènbéki*, *s. t.* Persian tobacco, used for smoking through water.

تنبل *tènbél*, *a. t.* Lazy, slothful.

تنبه *tènèbbuh*, *s. a.* The being aroused to attention and carefulness.

تنبيه *tènbiḥ*, *s. a.* The calling to atten-

tion; a giving orders; issuing injunctions or proclamations; a public notice, injunction, or proclamation; a *nota bene* in a book; |—, —et, *v.a.* To recommend or give orders to (a person) to do or leave undone something.

تنته *tènta*, *s. t. (Italian)*, An awning.

تنجرة *tènjéré*, *s. t.* A saucepan.

تنجيس *tènjiss*, *s. a.* A making foul, impure, or unclean; |—, —et, *v.a.* To make unclean.

تند *tùnd*, *a. p.* Swift, impetuous, violent.

تنزل *tènèzzul*, *s. a.* A condescending; condescension; |—, —et, *v.n.* To condescend.

تنزه *tènèzzuh*, *s. a.* A being exempt, free from; —, *tènèzzéhé!* He (God) is free and exempt (from any defect)!

تنزيل *tènzil*, *s. a.* A reducing in height, degree, or quantity; a subtracting; the Kur'an; |—, —et, *v.a.* To reduce in height, degree, or quantity; to subtract.

تنسخ *tènsùkh*, *s. t.* Amulets or stamped cakes of odoriferous paste, used for making bracelets, brooches, &c.

تنسم *tènèssum*, *s. a.* A gentle blowing or breathing of wind.

تنسب *tènsib*, *s. a.* A deeming fit and proper, approving; |—, —et, *v.a.* To deem fit and proper, to approve.

تنسيق *tènsik*, *s. a.* A ranging in regular order; |—, —et, *v.a.* To range in order; تنسيقات عسكرية *tènsikāti-*

- "ʾaṣṣakèrlyyâ, The new regulations for the army as to time of service, recruiting, pensions, pay, promotion, &c.
 تنصيف tansîf, *s. a.* A dividing into two equal portions; |—, —et, *v. a.* To divide equally into two; to bisect.
 تنظيف tanzîf, *s. a.* A cleaning, cleansing; |—, —et, *v. a.* To clean, cleanse.
 تنظيم tanzîm, *s. a.* A putting in order; |—, —et, *v. a.* To put in order;
 تنظيمات tanzîmât, *s. pl. a.* The new regulations in financial, civil, criminal, and political affairs. [from dislike.
 تنفر tènèffur, *s. a.* Aversion, avoiding
 تنفس tènèffuss, *s. a.* A breathing, respiration; a taking breathing time, reposing a short while for refreshment; |—, —et, *v. a.* To breathe; to repose a little after labour.
 تنفيذ tènfiẓ, *s. a.* The causing (anything) to penetrate (into another); a giving effect (to commands), causing them to have weight and be respected; |—, —et, *v. a.* To give effect, execute, or cause to be executed (orders).
 تنفير tènfiṛ, *s. a.* The causing of fright or dislike, and so driving away.
 تنقيح tènkih, *s. a.* A revising and trimming up literary compositions, removing any obnoxious forms or expressions.
 تنقيه tènkiyyâ, *s. a.* A cleaning, cleansing; |—, —et, *v. a.* To clean, cleanse.
 تنك tènḳ or tèngh, *a. p.* Narrow, pinched or cooped up.

تنكار tènèkyâr, *s. t.* Borax (?).
 تنكري tànghri, *s. t.* God.
 تنكناى tènknây, *s. p.* A narrow, close place; تنكناى دنيا tènknâyî - duniyâ, The world, this nether vale.
 تنكه tènèké, *s. t.* Tin in sheets; any vessel of tin; — صارى sari—, Sheet-brass. [tising, putting down.
 تنكيل tènkil, *s. a.* A punishing, chastising.
 تنميق tènmiḳ, *s. a.* A writing down, inditing; |—, —et, *v. a.* To write, pen, indite. [to flourish.
 تنميه tènmiyyâ, *s. a.* A causing to grow,
 تنور tènñur (tândâr), *s. a.* An oven, or hole dug in the ground and used as an oven; an Eastern arrangement of a pan of charcoal placed under a small table and covered with a large carpet or quilt which hangs to the ground and confines the warmth, so that, when sitting round this table, the legs and feet are kept warm.
 تنوير tènviṛ, *s. a.* A making bright, luminous, light; |—, —et, *v. a.* To illuminate, light up.
 تنوين tènvin, *s. a.* The addition of a letter *n* at the end of the word in pronouncing Arabic nouns, which is denoted by doubling any one of the three vowel-points; thus كتاب is read kitâbun, كتاب kitâbin, and كتاباً kitâban, the third case generally requiring the addition of an | as well as the double vowel-point. The first

form is never used in Turkish; the second is seldom used, and then generally in the case of an indefinite noun feminine ending in ت or ث, and preceded by a preposition, when, to denote this peculiar pronunciation, the ت or ث is converted into تہ, as in على خفية "àla - khûfyétin. The third form is very frequently used in Turkish, and by it a noun or adjective of Arabic origin becomes converted into a Turkish adverb. In the case of nouns feminine ending in ت or ث, these letters become changed into تہ, the distinction between this form and the second being, that here the noun is not preceded by a preposition. Ex. امانة emānétun, On trust.

تھا tènha, *a. p.* Solitary; alone; —, *s. p.* Solitude.

توابع tèvābi, *s. pl. a.* (of تابعه tābi'a), Dependent things or persons.

تواتر tèvātur, *s. a.* Public rumour, notoriety; ا —, —et, *v. a.* To publish abroad by mentioning to one person after another.

توارث tèvāruss, *s. a.* A succeeding to possession by inheritance.

توارود tèvārud, *s. a.* An arriving; a successive arriving; ا —, —et, *v. a.* To arrive.

تواريخ tèvārīkh, *s. pl. a.* (of تاريخ tārīkh), Histories, chronicles; dates; chronograms.

تواضع tèvāzu, *s. a.* Humility.

توافق tèvāfuk, *s. a.* A coinciding with, an agreeing with.

توالى tèvāli, *s. a.* A succeeding, following one another; على التوالي "alé-'t-tèvāli, *ad. a.* Successively, in succession.

توأم tèv'am, *s. a.* A twin; بصرت توأم nùssret - tèv'am, *a. p.* Which is the twin-brother of victory, *i. e.* victorious.

توان tèvān, *s. p.* Power, strength, might.

توانا tèvānā, *a. p.* Strong, powerful;

توانايى tèvānāyī, *s. p.* Strength.

توانكر tèvāngħer, *s. p.* A rich man.

توبرة tòbra (tòrba), *s. t.* A bag.

توبه tèvbé (tèbè), *s. a.* A renunciation (of any particular sin), vow of renunciation so as never to do it again;

ا —, —et, *v. n.* To renounce sin, to vow renunciation; توبه اولسون tèvbé-òlsun, توبه لر اولسون tèvbéler - òlsun!

May it be a vow! I repent me of it! I am sorry for it, and will never do it again; توبه لو tèvbélu, *a. t.* Who has made a vow of renunciation.

توبخ tèvbiĭh, *s. a.* A finding fault with, reproaching, blaming; ا —, —et, *v. a.* To blame, reproach.

توت tüt, *s. a.* A mulberry, white mulberry; قرآتوت k'ira-tüt, *s. t.* A black mulberry.

توتسى tütssu, *s. t.* A fumigation; توتسىلمك —vürmek, *v. n.* توتسىلمك tütssulémek, *v. a.* To fumigate.

توتمك tütmeĭk (*aor.* توتر tütter), To smoke, to give out smoke.

توتن *or* توتون *tùtun*, *s. t.* Tobacco; smoke.

توتيا *tùtya*, *s. a.* A fabulous mineral, a kind of philosopher's stone, but said also to be good for the eyes; —, *s. t.* Zinc, zinc ore.

توثيق *tèvaik*, *s. a.* Confirming, ratifying; |—, —*et*, *v.a.* To confirm, ratify.

توج *tùj* (*tùnj*), *s. t.* Bronze, gun-metal.

توجه *tèvèjjuh*, *s. a.* A turning the face, attention, or favour towards any object; |—, —*et*, *v.s.* To turn the face, prepare to advance towards; توجهات *tèvèjjuhât*, *s. pl. a.* Favours, indications of favour.

توجيه *tèvjih*, *s. a.* A turning (anything) towards (any object), a pointing, directing; a conferring (any office); |—, —*et*, *v.a.* To turn (anything) in a certain direction, point, direct; to give, confer (an office or dignity); توجيهات *tèvjihât*, *s. pl. a.* New appointments to office or dignity by the sovereign, and mentioned in the gazette.

توحيد *tèvhid*, *s. a.* A declaration of a belief in the unity of God.

توده *tùdê*, *s. p.* A heap, hill.

توديح *tèvdi'*, *s. a.* A consigning (anything) to the care or custody (of some one), a depositing for safe keeping; |—, —*et*, *v.a.* To consign, deposit.

تورات *tèvrât*, *s. a.* The Pentateuch of

توربه *tòrba*, *s. t.* A bag. [Moses.

تورپه *tùrpu*, *s. t.* A rasp; تورپلمك *tùrpulâmek*, *v.a.* To rasp.

توردمك *tùrdmek* (*cor.* تورر *tùrr*), *v.a.*

To breed and increase and multiply in a prolific manner; تورتمك *tùrtmek*, *v.a.* To cause to breed greatly. [herit.

توريت *tèvriss*, *s. a.* A causing to in-

توز *tòz*, *s. t.* Powder; dust; —, *s. t.* Dusty; توزاتمك *tòzatmak* (*cor.* توزادر *tòzadir*), *v.s.* To make a dust, raise a dust; توزلق *tòzluq*, *s. t.* Gaiters.

توزيع *tèvzi'*, *s. a.* A distributing; distribution; |—, —*et*, *v.a.* To distribute.

توسط *tèwâssut*, *s. a.* A being, going, or coming between; intervention; mediation; |—, —*et*, *v.s.* To go or come between; to intervene; to mediate.

توسل *tèvèssul*, *s. a.* A drawing nigh (unto God). [charged.

توسن *tèvsèn*, *s. a.* A steed, horse.

توسيك *tèvsikh*, *s. a.* A making filthy.

توسيع *tèvai'*, *s. a.* A making wide or wider, a widening, making spacious; |—, —*et*, *v.a.* To enlarge, widen, make spacious.

توشه *tùshê*, *s. p.* Provisions.

توشيح *tèvshih*, *s. a.* An ornamenting with a band of any kind, or with lines of writing.

توصيه *tàvslyyê*, *s. a.* A recommendation; a letter of recommendation; a recommending; |—, —*et*, *v.a.* To recommend (a person).

توصيف *tàvsif*, *s. a.* A describing, mentioning the qualities; mentioning the good qualities, praising; |—, —*et*.

scrib

توصیل *tāvsił*, *s. a.* A causing (one thing) to reach or join (to another).

توطن *tèwattun*, *s. a.* The settling one's self in a place, and making it one's home and country; |—, —et, *v.n.* To settle (in a country).

توغ *tùgh*, *s. t.* The special kind of banner or insignia (*tail*) of a pasha in the old system, as the fasces were of the lictors in Rome, or the spurs of a knight with us. There were one, two, or three of these (*tails*) given to pashas according to rank, the greater number to the higher functionary.

توغل *tèvaghghul*, *s. a.* The busying one's self seriously (with anything) as a study or occupation.

توفیر *tèvfir*, *s. a.* A making numerous; |—, —et, *v.a.* To increase numerously.

توفیک *tèvfik*, *s. a.* The making (one thing) accord (with another); God's favour by which He makes success attend upon endeavours, or endeavours and wishes accord with His prescient resolves; |—, —et, *v.a.* To make (one thing) agree (with another);

الله توفیق ویرسون *allāh-tèvfik-vàrsin* ! May God grant you (or him) success !

توق *tòk*, *a. t.* Full, satiated (the stomach);

قارنم توق *kàrnim-tòk*, My belly is full, I am not hungry; كوزى توق *ghyüzutòk*, His eye is satiated, he is not covetous, he is as rich as he wishes to be.

توقع *tèvakkü*, *s. a.* Hoping, expecting.

توقف *tèwakkuf*, *s. a.* A stopping, staying, halting, tarrying, lingering; a waiting for, being dependent on; |—, —et, *v.n.* To stop, rest, stay; to wait for, or be dependent on.

توقیر *tèvkir*, *s. a.* An honouring, treating with respect; |—, —et, *v.a.* To treat with great respect and consideration.

توقیع *tèvki*, *s. a.* The cypher of the Sultan, called also *طغرا* *tùghra* (q. v.) and *نشان* *nishān*; the imperial letters-patent or rescript (called also *فرمان* *fārmān*) bearing this cypher; *توقیعی* *tèvki'i*, *s. a.* An officer of state, called also *نشانچی* *nishānchi* in old times, and *طغراکش* *tùghra-kèsh* at present, in whose office this cypher is apposed to muniments.

توقیف *tèvkif*, *s. a.* An arresting, stopping, detention, causing to stop or stand still; |—, —et, *v.a.* To arrest, stop, hold, keep, detain.

توکرت *tùkrük*, *s. t.* Spit. *توکرمک* *tùkyurmek* (*aor.* *توکرر* *tùkyurur*), *v.a.* and *n.* To spit.

توکل *tèvèkkyul*, *s. a.* A depending upon and trusting in God for the working of His divine will in all our affairs; |—, —et, *v.a.* To trust entirely (in God); *توکللو* (*tèvèkelli*), *ad. t.* (*with a negative verb*) Without good reason.

توکیل *tèvkil*, *s. a.* The appointing (some one) as one's agent; |—, —et, *v.a.* To appoint agent.

تولد *tèvèllind, s. a.* A being born; | —, —*et, v. a.* To be born.

تولیت *tèvliyyèt, s. a.* The appointing (some one) to certain offices.

تومار *tòmâr, s. p.* A roll, scroll (of paper).

تومان *tûmân, s. p.* A body of ten thousand men, a legion; *تومان پاجه* *tûman-pâcha, s. t.* (Trousers) having the legs very wide, and not fastened at the bottom in any way; —, *ad. t.* (To be dressed) in loose, wide trousers or drawers, *en négligé.*

تومباز *tòmbâz, s. t.* A pontoon.

تونس *Tûnûs, s. t.* Tunis.

توهم *tèvèhhum, s. a.* A doubting, surmising, or fearing.

توی *tây, s. t.* A feather; a downy soft hair; down; *قام* —, —*kâzm, A hair pencil; قوش تویی* *kûsh-tâyû, A bird's feather; feathers; دود تویی* *dèvâ-tuyû, Camel's down; the colour of camel's down (resembling that of grated nutmeg); تویلو* *tâylyu, a. t.* Feathered; downy; hairy.

تهدید *tèhdîd, s. a.* A menacing, threatening, frightening; | —, —*et, v. a.* To menace by words, threaten, try to frighten; to frighten.

تهران *Tèhrân, s. t.* Teheran.

تهذیب *tèhzîb, s. a.* A correcting, amending, beautifying; | —, —*et, v. a.* To correct, amend, polish, beautify; *تهذیبی اخلاق* *tèhzîbî-âkhlâk, A correcting the defects of one's character or disposition.*

تهلیکه *tèhliké, s. a.* Danger, peril; *تهلیکه ده صوتمق* *tèhlikéyâ - sòkmak, To put in danger; تهلیکولو* *tèhlikèli, a. t.* Dangerous.

تهلیل *tèhlîl, s. a.* The utterance of the formula *لااله الا الله* *lâ-ilâha-illâ-llâh, There is no god but God.*

تهمت *tùhmet, s. a.* A fault, a blameable action; *تهمتلو* *tùhmetli, a. t.* Culpable.

تهنیت *tèhniyyèt, تهنیه* *tèhniyyé, s. a.* A congratulating; congratulations; | —, —*et, v. a.* عرض تهنیه *“arzî-tèhniyyé-et, v. a.* To congratulate, offer congratulations. [*siderate violence.*

تهور *tèhèvvur, s. a.* Impetuosity, incon-
تهی *tèhi, a. p.* Empty; vain, futile;
تهی دست *tèhi-dèst, a. p.* Empty-handed.

تهیه *tèhiyyé, s. a.* A preparing, making ready, disposing; | —, —*et, v. a.* To prepare, dispose, make ready.

تهیج *tèhyîj, s. a.* A causing (dust) to get in motion and blow about.

تیر *tîr, s. p.* An arrow, a bolt; *تیرکش* *tîr-kèsh, s. p.* A quiver for arrows.

تیره *tîrè, a. p.* Dark, gloomy; —, *s. t.* Sewing cotton thread.

تیز *tîz (tèz), a. p.* Quick, swift; hasty; —, *ad. t.* Quickly, quick.

تیزاب *tîzâb (kèzzâb-sûyv), s. p.* Aquafortis, nitric acid.

تیمیزه *tèyzé, s. t.* A maternal aunt, mother's own sister.

تیشه *tîshè, s. p.* An axe, a hatchet.

تِيغ *tigh*, *s. p.* A sword; a dagger; a sunbeam; a pointed summit; the long prow of a *kayik*.

تَيْقَن *tèyàkkuz*, *s. a.* A being awake and vigilant.

تَيْقِن *tèyàkkun*, *s. a.* A knowing for certain, the acquiring a knowledge (of any fact) entirely void of doubt or uncertainty.

تِيمَار *timâr*, *s. p.* The care and culture bestowed on any object, a tending (a sick person, a horse, a garden); a military fief in the now obsolete feudal system of Turkey, the value of which was under 20,000 (or 3,000?) *akcha* in the Doomsday Book of the empire, and the holder of which was held to go to the wars on horseback, equipped at his own expense on certain special contingencies arising; خانۀ —, *timâr-khâné*, *s. p.* A madhouse.

تَيْمَم *tèyèmmum*, *s. a.* The ceremonial act of ablution with the dry hands, when water cannot be had, merely touching some object with the open palm instead of taking up water.

تَيْمَم *tèyèmmun*, *s. a.* A being the receptacle of good fortune and happiness; تَيْمَمًا *tèyèmmunan*, *ad. a.* Happily, fortunately.

تَيْمُور *tímūr* (*dèmir*) *s. t.* Iron; any iron instrument; an anchor; — اَتَمَق —, *dèmir-âtmak*, *v. n.* To cast anchor; تَيْمُور بَاش *(dèmir)-bâsh*, (Iron-head), The stock-in-trade of cattle, seed, and

implements belonging to a farm, and let with it; an old servant or pensioner. (This is the term which was applied to Charles XII. of Sweden, and meaning “an established pensioner,” but translated by his biographers, “iron-headed” or “obstinate.”)

تَيْيُون *tèyyūn*, *s. t.* A squirrel.

تَيْهًا *tèyhâ*! *int. t.* Lo yonder!

تَيْهَو *tihū*, *s. p.* A smallish grey partridge (?).

ث

ث *sā* or *sā'i-mussèlless*. (The three-pointed *sā*.) Fifth letter of the Turkish alphabet, having the sharp value of *s* or *ss* in English. In Arabic it is properly of the sharp value of our *th* in *thin* (the *θ* of the Greek), but is generally pronounced as a *t* by the nations who speak Arabic. This has, however, no influence in Turkish. Its numeral value in chronograms, &c., is 500.

ثَا *sā*, *s. a.* Name of the letter ث.

ثَابِت *sābit*, *a. a.* Fixed, firm, immovable; proved, proven, demonstrated, incontrovertible; ثَابِتَة *sābita*, *s. a. (pl.* ثَوَابِت *sèwābit)*, A fixed star.

ثَار *(for ثَار sè'r)* *sār*, *s. a.* Revenge, vengeance; — اَخَذَ *akhzi-sār*, The taking vengeance, using reprisals.

ثَاقِب *sākib*, *a. a.* Penetrating.

ثَالِث *sāliss*, *a. a.* The third; ثَالِثَة

sālissā, *s. a.* A third, $\frac{1}{30}$ of a second;
ثالثا sāliṣā, *ad. a.* Thirdly.
ثامن sāmin, *s. a.* The eighth; ثامننا
sāminā, *ad. a.* Eighthly.
ثاني sāni, *s. a.* The second; ثانيا sā-
niyyā, *s. a.* A second, $\frac{1}{60}$ of a minute;
ثانيا sāniyyā, *ad. a.* Secondly.
ثبات ṣebāt, *s. a.* Firmness, steadiness,
immovableness.
ثبت ṣebt, *s. a.* A fixing; a writing
down; |—, —et, *v. a.* To fix; to write
down.
ثبوت ṣubūt, *s. a.* A being incontro-
vertible, certainty in point of fact;
ثبوتى ṣubūti, *s. a.* Affirmative, posi-
tive; صفات ثبوتيه ṣifāt-ṣubūtiyyā,
The positive attributes (of God, as
power, knowledge, will, &c.).
ثروت ṣarvèt, *s. a.* Opulence, wealth.
ثريا ṣarèyyā, *s. a.* The Pleiades.
ثغور ṣuḡhūr, *s. pl. a.* (of ثغر ṣaḡhr),
Frontier towns, passes, and places by
which an enemy may penetrate into
the country.
ثقات ṣikāt, *s. pl. a.* (of ثقة ṯiqā not used),
The faithful friends and companions
(of Muhammed).
ثقب ṣakb, *s. a.* A piercing, boring
through or into; a hole pierced or
bored; |—, —et, *v. a.* To pierce, to
bore.
ثقلين ṣakalèyn, *s. dual a. oblique case.*
The two material worlds, or the two
grosser races of intelligent and re-
sponsible creatures, mankind and

genii, to both of whom Muhammed's
mission was addressed, and from
whence he is styled رسول الثقلين
rèssūlu-'as-sakalèyn, The apostle of
the two gross or material races.
ثقلت ṣiklet, *s. a.* Weight, heavi-
ness; heaviness, oppression; gravity;
ذاتيه, ṣiklèti-zātiyyā, Specific gra-
vity; ويرمك —vārmek, *v. a.* To
oppress one's spirits, worry, annoy.
ثقل ṣakl, *s. a.* Heavy, weighty, pon-
derous; oppressive, unpleasant; ugly,
disagreeable, unbecoming, unseemly.
ثلاثا ṣelāssā, *s. a.* Tuesday, the third day
of the week.
ثلاثى ṣelāssī, *s. a.* The trilateral root of
any congeries of co-derivative Arabic
words.
ثلث ṣulṣ, *s. a.* A third, a third part;
ثلثان ṣulṣān, *s. dual a.* Two-thirds.
ثلاثة ṣelāssā, *s. a.* Three; ثلاثون ṣelāssīn.
and ثلاثين ṣelāssīn, *s. a.* Thirty.
ثلاثى ṣulṣṣī (ṣulṣṣe), *s. a.* A kind of
Arabic handwriting, corresponding to
our large text.
ثلج ṣelj, *s. a.* Snow. [wards.
ثم ṣumma, *c. a.* And then, and after-
ثمان ṣemān, and ثمانية ṣemāniyyī.
s. a. Eight; ثمانون ṣemānūn, and
ثمانين ṣemānin, *s. a.* Eighty.
ثمرة ṣeméré, *s. a.* Fruit; result, conse-
quence.
ثمان ṣemen, *s. a.* Price, value; —
سُمن, *s. a.* An eighth, eighth part.
ثمانين ṣemīn, *s. a.* Of price, valuable.

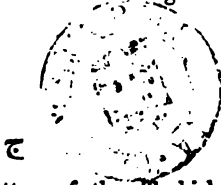
ثنا *sènā*, *s. a.* Praise; a praising; —, —*et, v. a.* To praise, speak well of.

ثواب *sèwāb*, *s. a.* A meritorious action in the sight of God; a reward or degree of merit attached to actions by

ثوب *sèvb*, *s. a.* A garment. [God.

ثور *sèvr*, *s. a.* The sign Taurus.

ثيب *sèyyib*, *s. a.* (*fem.* ثيبة *sèyyibē*) *m.* and *f.* One who is no longer a virgin.

ج *jīm*. Sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *j* in English, though sometimes acquiring the sound of *ch* in *church*. It has the numeral value of 3 in astronomical tables, and in chronograms; and in the dates of letters it is the sign of the month جمادى الاخر *Jemāziyyu-'l-ākhir*.

جا *jā*. In dates of letters this is an abbreviation of the name of the month جمادى الاول *Jemāziyyu-'l-ēvvel*; —, *s. p.* Place, spot, station; جا جا *jā-bè-jā*, *ad. p.* Here and there.

جابلوسى *jābilūssi*, *s. p.* Flattery, adulation.

جايى *jābi*, *s. a.* The collector of rents to property in mortmain.

جانو *jādū*, and جانو *jāzū* (*jādī*), *s. p.* A witch; a charmer; an old woman; a vampire (dead person supposed to rise from its grave by night and feed

on the blood of living people); witchery, [road.

جاده *jāddē*, *s. a.* A highway, public

جاذب *jāzib*, *a. a.* Attractive, attracting;

جاذبه *jāzibē*, *s. a.* Attractive power, attraction.

جار *jār*, *s. a.* A neighbour; —, *jārr*,

a. a. Which draws, pulls; (a noun, particle, or preposition) which causes

its dependent noun to be read with its last consonant followed by the

vowel *i* or syllable *in*; —, *s. a.* A preposition, particle, or preceding

noun in construction with a noun;

—, *s. p.* A single whole shawl; a square shawl.

جاروب *jārūb*, *s. p.* A broom, besom;

زن —, —*zèn*, *s. p.* A sweeper.

جارى *jārī*, *a. a.* Flowing, running

(water, &c.); current (time, custom, &c.). [white female slave.

جاريه *jāriyyē*, *s. a.* A female slave, a

جاسوس *jāssūs* (*shāhid*), *s. a.* A spy.

جالب *jālib*, *a. a.* Which attracts, draws

from a distance. [who is sitting.

جالس *jāliis*, *s. a.* A seated person, one

جام *jām* (*jām*), *s. p.* Glass; a drinking glass; a mirror; a telescope.

جامع *jāmi*, *a. a.* Which collects,

assembles; which assembles and contains within itself; comprehensive,

containing much; (a mosque) which has ceremoniously been consecrated,

and may no more be converted to

secular purposes; —, *s. a.* A public mosque; a collector or compiler of writings.

جامکان *jāmékān*, *s. p.* The outer hall of a bath used for dressing and undressing.

جاموس *jāmūs* (*jāmish*), *s. a.* A buffalo.

جامه *jāmé*, *s. p.* Clothing, apparel; شوی —, *jāmé-shūy*, *s. p.* A washer of linen; linen itself, wash-linen; the washing of linen.

جان *jān*, *s. p.* The soul; the life; a soul, individual; جانم *jānim*! My soul! My life! My dear! My good fellow! My dear sir! &c.; جانم *jānim* صیقلدی *jānim-sikildi*, My soul is oppressed; my feelings were hurt; I was sorry (for what occurred); I was tired and disgusted; جانسز *jānsiz*, *s. t.* Lifeless, inanimate; wanting in animation; جان اتمتی *jān-ātmek*, *v. s.* To give one's life (for a thing), throw it away; چکشمک —, *—chēkishmek*, *v. s.* To be in the agonies of death; ویرمک —, *—vèrmek*, *v. s.* To give life, animate; جان از دل *èz-dil-u-jān*, *ad. p.* also *جان و کوکلدن* *jān-u-ghyūngaldan*, *ad. t.* With all (my, &c.) heart and soul; جان صیقلمتی *jān-sikilmek*, *v. s.* To be weary at heart, to be vexed or sorry at heart (*with a pronoun affixed to جان*).

جانان *jānān*, *s. p.* The beloved object, a mistress.

جانب *jānib*, *s. a.* A side; a direction;

لین الجانب *lègyinu-?jānib*, *s. a.* Kind, compassionate.

جانباز *jānbāz* (*jāmbāz*), *s. p.* (One who risks his life) A breaker of horses; a horse-dealer; a rope-dancer.

جانفس *jānfess* (*jānfess*), *s. t.* Plain silk stuff, gros de Naples.

جانلنمتی *jānlānmek* (*cor.* جانلنور *jānlānir*), *v. s.* To come to life; to become lively.

جانوار *jānvār* (*jānavār*), *s. p.* An animal; a disagreeable or noxious animal; a pig, hog, swine.

جاوید *jāvid*, جاویدان *jāvidān*, جاویدان *jāvidān*, جاویدانه *jāvidānē*, جاویدانی *jāvidānī*, *a. p.* Eternal.

جاه *jāh*, *s. p.* Rank, dignity.

جاهل *jāhil*, *a. a.* Ignorant; inexperienced in life; جاهلیت *jāhiliyyet*, *s. a.* The state of ignorance, the pre-Muhammedan pagan state of Arabia.

جای *jāy*, *s. p.* A special spot, station.

جائز *jā'iz*, *a. a.* Licit, allowed, not improper, permissible; possible, probable, feasible.

جایگاه *jāy-ghyāh*, *s. p.* A special place.

جایگیر *jāy-ghūr*, *a. p.* Which occurs, takes place.

جبا *jāba*, *a. t.* Gratis, for nothing.

جبار *jèbbār*, *s. s.* A tyrant, oppressor: an excessively proud man; God, the curber of the proud and of oppressors.

جبال *jibāl*, *s. pl. a.* (*جبل جبل* *jibbel*), Mountains.

جبانټ jèbānèt, *s. a.* Cowardice, want of courage.

جبايت jibāyet, *s. a.* The office and functions of collector of rents to property in mortmain.

جېځانه jèb-khānē, *s. t.* A powder-magazine; gunpowder in store.

جبر jèbr, *s. a.* A constraining; force, constraint; a binding up (of broken or sprained bones); algebra; |—, —et, *v. a.* To constrain, force; to bind up (broken bones); جبر و مقابله jèbr-u-mùkābélē, Algebra; جبراً jèbrān, *ad. a.* By force, not willingly.

جبروت jèbérūt, *s. a.* God's quality of being the irresistible Ruler and Constrainer.

جيرة jibrē, *s. t.* The lees of any fruit, &c., from which the juice has been drawn off.

جبل jèbel, *s. a.* A mountain.

جبل الشيخ Jèbel - u - shèykh, Mount Hermon; جبل موسى Jèbel-i-Mūseà, Mount Sinai.

جبلت jibillèt, *s. a.* Nature, character, disposition; جبلتسز jibillètsiz, *a. t.* Ungenerous, disagreeable in character.

جبلقوم jèbellakūm, *s. t.* The amethyst (?).

جبلي jèbéli, *a. a.* Pertaining to mountains; —, jibilli, *a. a.* Natural, inherent in one's nature. [courage.

جين jùbn, *s. a.* Cowardice, want of جيندانلى jibindānlīk and جينك jibīnlik, *s. t.* A mosquito net.

جبه jèbē, *s. p.* Arms, armour; —,

جبهه jèbbè, *s. a.* A kind of light cloak;

جبهلو jèbèlī, *s. t.* A kind of irregular horse patrol; جبه جي jèbèjī, *s. t.*

A kind of soldier in the old system, who had charge of the spare arms, ammunition, tents, &c.; جبه خانه

jèbè-khānē, An arsenal, armoury, store of warlike muniments; (also جېځانه jèb-khānē), a powder-magazine; gunpowder in store.

جبهه jèbbè, *s. a.* The forehead.

جبين jèbīn, *s. a.* The forehead; مساك jèbīn-sāy, *a. p.* Who rubs his forehead (on the ground, &c., out of respect).

جسته jùssaē, *s. a.* The body; the size of body; جستهلو jùssèlī, *a. t.* Large-

جهم جهنم jàhīm, *s. a.* Hell. [bodied.

جد jèdd (*fem.* جدسه jèddē), *s. a.* A grandfather; a forefather, ancestor;

—اعلى jèddi-à"là, The most remote ancestor, origin of a family; ابا عن جدن

èbā-"àn-jèddin, *ad. a.* (Through the father from the ancestors) from father to son; —, jidd, *s. a.* A strenuous

persevering effort, a real endeavour; جدی jiddī, *a. a.* Real, serious, not in

fun or in mockery. [divided, asunder.

جدا jùdā, *a. p.* Separate, separated,

جدار jùdār, *s. a.* A wall.

جدال jùdāl, *s. a.* A disputing, contesting; a fighting, quarrelling; battle.

جدری jùdéri, *s. a.* The small-pox;

جدری بقری jùdéri'i - bākari, The cow-pox.

جدول *jèdvxl*, *s. a.* A canal; a mathematical or statistical table; **تختسی**, — *tàkhtassi*, *s. t.* A flat ruler.

جدی *jèdi*, *s. a.* The sign Capricorn; —, *jùdèy*, *s. a.* (diminutive), The

جدید *jèdid*, *a. a.* New. [pole-star.

جذب *jèzb*, *s. a.* An attracting; **ا**, — *et*, *v. a.* To attract.

جذر *jèzr*, *s.* A root; an arithmetical root of a number; **مربع**, *jèzri-mùrèbbà*, A square root; **مکعب**, *jèzri-mùkyà* "àb, A cube root; **دردنچی جذر** *dàrdinji-jèzr*, A fourth root, &c., &c.; **جذرتام** *jèzri-tāmm*, A perfect root; **اصم**, *jèzri-āssāmm*, A surd root.

جر *jèrr*, *s. a.* A drawing, pulling, training; a causing the last consonant of Arabic words to be pronounced with the vowel *i* or the syllable *is* after it; **اثقال**, *jèrri-èsskāl*, The art or science of mechanics or of the power of moving heavy bodies.

جراح *jèrrāh*, *s. a.* A dresser of wounds; a surgeon. [pus, matter.

جراحت *jèrāhāt*, *s. a.* A wound; a sore;

جرار *jèrrār*, *a. a.* Who ravishes, carries off booty, slaves, &c.; bold, valorous; impudent, importunate; —, *s. a.* A brave warrior, adventurous soldier; an impudent beggar.

جربز *jərbézé*, *s. a.* Ready wit and facility of argument, the gift of the gab.

جرح *jèrh*, *s. a.* A wounding; a controverting; —, *jùrh*, *s. a.* A wounding;

a wound; **ا**, *jèrh-et*, *v. a.* To wound; to controvert; —, *jùrh-et*, *v. a.* To wound; **جرحه** *jùrha*, *s. a.* A wound.

جرع *jèr*, *s. a.* A drinking; **ا**, — *et*, *v. a.* To drink; **جرعة** *jùr*, *s. a.* A draught.

جرم *jirm*, *s. a.* A body, solid body; size (of a body); —, *jùrm*, *s. a.* A fault, culpability; **لاجرم** *la-jèrem*, *ad. a.* Without fail, in any case.

جرمانیا *Jèrmānia*, *s. t.* Germany.

جروف *jùrūf*, *s. t.* The scorie of metals.

جری *jèrī*, *s. s.* Brave, bold, adventurous.

جریان *jèrīyān*, *s. a.* A flowing; a being current; a happening, taking place; **ا**, — *et*, *v. s.* To flow; to be current; to happen, take place. [hardihood.

جرئت *jùr'et*, *s. a.* Boldness, courage,

جرید *jèrīd*, *s. a.* A stick used as a dart in a peculiar kind of military exercise or game on horseback.

جریده *jèrīdè*, *s. a.* A register, roll, ledger. [misdemeanour.

جریمه *jèrīmè*, *s. a.* A fine paid for any

جز *jùz*, *s. a.* A part, portion; a small book of a few pages; a portion of twenty pages in a large written book, or of a sheet in a printed book;

جزئی *jùz'ī*, *a. a.* Partial; small, insignificant; **اراده جزئی** *irādè'ī-jùz'īyyé*, The partial free-will of man (which is but a portion of the

اراده کلیه *irādè'ī-kyùllīyyé*, the universal will of God); **ذکر جز و اراده کل** *zìkri-jùz'-vé-irādè'ī-kyùll*, The men-

tion of a part instead of the whole, as *a sail* when we mean *a ship*.

جزا *jèzā*, *s. a.* Retribution; punishment; روز جزا *rūzi-jèza*, The day of judgment; الله جزاسنى ويرسون *allāh-jèzāssīni-vārsīn!* May God give him retribution!

جزائر *jèzā'ir*, *s. pl. a.* (of جزيره *jèzīrē*), Islands; Algiers in Barbary; بحرسفيد —, *jèzā'iri-bāhri-sēfid*, The islands of the Grecian Archipelago; سبعة —, *jèzā'iri-sēb'ā*, The seven Ionian islands.

جزدان *jūzdān* (*jūzdānlk*), *s. p.* A portfolio; a pocket-book; a kind of book or thin cushion held in the hand under a sheet of paper when writing, so as to keep it flat and unbending.

جزر *jèzr*, *s. a.* The ebb-tide, low water.

جزع *jèz'*, *s. a.* A crying, lamenting.

جزم *jèzm*, *s. a.* A deciding in one's mind that a thing must be so and so, a deducing very positively (though still liable to mistake); the orthographical sign ^o—, which, placed over a consonant, shows that a syllable ends with that consonant, or that it is not followed by a vowel in the syllable; |—, —et, *v.a.* To decide, deduce very positively.

جزو *jūzv* or جزوه *jūz'* (for جز' *jūz'*, which see); جزوی *jūzvī*, for جزئی (see جز' *jūz'*). [without a cover.

جزوه *jèzvē*, *s. t.* A small coffee-pot

جزئی *jūz'ī*, *a. a.* Partial; trifling, insigni-

nificant; جزئیات *jūz'īyyāt*, *s. pl. a.* Partial things; special sciences; trifles, insignificant things.

جزیه *jīzyē*, *s. a.* The special tax or tribute paid by non-Muslim subjects to a Muslim state for safety and protection. It is also called خراج *khārāj*.

جزیره العرب *jèzīrē*, *s. a.* An island; جزیره العرب *jèzīrētū-'l-'ārab*, The Arabian peninsula.

جزیل *jèzil*, *a. a.* Copious, abundant.

جسارت *jèssāret*, *s. a.* Valour, courage, boldness, hardihood; |—, —et, *v.n.* To dare, to have the courage.

جسامت *jèssāmèt*, *s. a.* Great size of body; importance (of affairs) in respect of the vastness of the interests they affect. [fitting, meet.

جسبان *jūssbān*, *a. p.* Worthy, suitable,

جست و جو *jūsst-u-jū*, *s. p.* A seeking, looking for; |—, —et, *v.a.* To seek.

جسد *jèssed*, *s. a.* The body (of man or animals).

جسر *jāssr*, *s. a.* A bridge; a viaduct; a causeway through a morass, or along the low banks of a river.

جسم *jāssm*, *s. a.* A body; a solid body; a mathematical solid figure. [terial.

جسمانی *jāssmānī*, *a. a.* Corporeal; material.

جسور *jèssūr*, *a. a.* Brave, bold, valorous, courageous. [important.

جسیم *jèssīm*, *a. a.* Large, great, vast;

جغرافیا *jāghrāfiyā*, *s. t.* Geography.

جفا *jèfā*, *s. a.* Ill-treatment, ill-usage;

جفاکار *jèfā-kyār*, A cruel person.

جگر *jigħkr*, *s. p.* The pluck; the liver; the lungs; — *اڤ* *ak-jigħkr*, The lungs, lights; — *قرد* *kāra-jigħkr*, The liver; *جگرچی* *jigħkrji*, A seller of plucks; a cat's-meat man; *جگرم* *jigħkèrim*! (My liver!) My darling! *جگرکوشه* *jigħkr-kyèshém*! (Corner of liver!) My ducky darling!

جل *jèlla*, *int. a.* May He (or His name) be magnified! — *جُلل*, *s. a.* The totality, or principal portion (of anything); a horse-cloth.

جلا *jilā*, *s. a.* A polishing, burnishing; polish; —, *جَلَا*, *s. a.* Exile; *ا—*, —*et*, *jilā-et*, *v. a.* *ويرمك* —, *jilā-vārmek*, *v. s.* To polish, burnish.

جلاب *jèllāb*, *s. a.* A factor who imports cattle or slaves from distant places. [man, hangman.

جلان *jèllād*, *s. a.* An executioner, heads-
جلادت *jèlādèt*, *s. a.* Bravery, intrepidity.

جلال *jèlāl*, *s. a.* Greatness, grandeur; a great passion; *جلال* *zū-1-jèlāl*, God of greatness; *جلالنتمق* *jèlāl-lanmak*, *v. s.* To get into a great passion.

جلالت *jèlālèt*, *s. a.* Human greatness.

جلب *jèlb*, *s. a.* A sending for and causing to come from a distance; importing; *ا—*, —*et*, *v. a.* To send for and cause to come or to be brought; to draw (anything) towards one's self; — (*for* *جلاب* *jèllāb*), *jèleb*, *s. a.* A lover of cattle or slaves, one who

brings them from their native place to the place of sale.

جلد *jild*, *s. a.* The hide of an animal; a volume; the binding of a book.

جلدلمك *jildlémek*, *v. s.* To bind (a book); *جلدلمتك* *jildlèstmek*, *v. s. causal*, To cause (a book) to be bound, to give (it) to be bound.

جلسه *jilés*, *s. a.* A sitting, one interval

جلق *jilk*, *a. t.* Rotten (egg). [of sitting.
جلوس *jùlūs*, *s. a.* The accession of a sovereign to the throne; *ا—*, —*et*, *v. s.* To ascend the throne, become sovereign.

جلوه *jilvé*, *s. a.* The airs, manners, coquetties, blandishments of beauties: the natural graces and beauties of various objects.

جلى *jèlī*, *a. a.* Conspicuous, patent; a kind of handwriting, something similar to that used in firmans called *ديوانى* *dīwānī*.

جليس *jèliss*, *s. a.* A social companion, one who sits much with another.

جليل *jèlil*, *a. a.* Great, grand.

جم *jèmm*, *s. a.* A multitude; *جم* *jèmmi-ghāfir*, A great multitude.

جمادات *jèmādāt*, *s. pl. a.* (*of* *جماد* *jèmād*), Inanimate objects, the mineral world.

جمادى *jèmāzī*, *s. a.* Name of two consecutive lunar months in the Muhammedan year; one, called *جمادى الأولى* *jèmāzīyyu-1-èvvāl* (The first Jemāzī), is the fifth, and in the dates of letters

is represented by the abbreviation **ح** (for **جا**); the other, named **جماذى** **الآخر** *jèmāzīyyu-ʿl-ākhir* (the latter *Jemazi*), is the sixth, and is represented in dates by **ح** (for **ج**).

جماع *jilmā*, *s. a.* Copulation, sexual intercourse; **ح**, —**هت**, *v.n.* To copulate, have sexual intercourse.

جماعت *jēmāʿat*, *s. a.* A congregation.

جمال *jēmāl*, *s. a.* Severe beauty.

جماهير *jēmāhīr*, *s. pl. a.* (of **جمهور** *jūmhūr*), Republics, commonwealths.

جمرة *jēmṛé*, *s. a.* A live coal; an astronomical or meteorological term used to signify the infusion of vital heat into the elements in spring, or rather at the end of winter. According to the theory there are three *jēmṛé*; one, the infusion of heat into the air, occurs thirty days before the vernal equinox; the second, affecting the waters, seven days later; and the third, vivifying the earth, sixteen days before the equinox. They are said to fall into or upon their elements, as **بوكون** *bū-ghyun-jēmṛé-hāwāya - dūshdu*, To-day the *vital heat* has fallen on the air. [fellow.

جمري *jīmrī*, *s. f.* A miserable, avaricious

جمشيد *jēmshīd*, *s. p.* Name of a Persian king.

جمع *jēm*, *s. a.* A collecting together, aggregating; a collection, assembly, congregation; an adding up, adding together; addition in arithmetic; an

adding something more; the plural number; **ح**, —**هت**, *v.a.* To collect, bring together; to add up, add together; to add something more; **او**, —**هت**, *v.n.* To collect together, come together; **اولنمتق**, —**هت**, *v.p.* To be collected, brought together; **صحیح**, *jēmʿi-sāhīh*, The regular form of plural; **مکسر**, *jēmʿi-mūkèsser*, An irregular form of plural in Arabic nouns; **الجمع**, *jēmʿu-ʿl-jēmʿ*, A plural of a plural (frequently used in Arabic words).

جمعه *jūmʿā*, *s. a.* Friday, the Day of Congregation; **ايرتهسى**, —**هت**, *ertési*, Saturday, the morrow of the Day of Congregation.

جمعيت *jēmʿīyyèt*, *s. a.* An assembly, a party; a state of tranquillity or collectedness (of mind).

جمله *jūmlé*, *s. a.* The whole, totality; a whole, a totality; all; a sentence, phrase, paragraph, proposition; a category, class; **بالجملة** *bī-ʿl-jūmlé*, *a. a.* All, every one; **في الجملة** *fī-ʿl-jūmlé*, *ad. a.* In a summary manner, concisely; **بوجمله** *bū-jūmlédan*, Of this class, in this category; **جملة** *jūmlétan*, *ad. a.* Totally, all, altogether; **جملهسى** *jūmléssi*, All of it; all of them.

جمهور *jūmhūr*, *s. a.* A republic; the commonwealth; anarchy; **جمهوريت** *jūmhūrīyyèt*, *s. a.* A republican form of government; anarchy.

جميع *jèmī*, *s. a.* All, every one;
 جميعاً *jèmī'an*, *ad. a.* All together.
 جميل *jèmīl*, *a. a.* Beautiful, handsome.
 جن *jinn*, *s. a.* The Genii, a race of material intelligent beings, whose bodies are similar to the essence of fire or smoke; جنی *jinnī* (jinni), One of the Genii; جن طائفسى *jinn-tā'ifessi*, The race of Genii; اچندده *ichinda-jinnlar-tòp-dynar*, (The Genii play at bowls in it) It is quite empty and deserted (a house, &c.).
 جناب *jènāb*, *s. a.* Presence, dignity; a sense of pride and honour; a title of respect of universal signification, from Godhead, Majesty, Highness, Grace, Excellency, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. In the case of God, and of all exalted personages of the Muslim hierarchy, this title precedes the word indicative of office; whereas, in cases of non-Muslim personages the title follows that word, or the mere name of the person (man or woman), and takes the pronominal affix of the third person, singular or plural according to the degree of respect shown: there was, therefore, a combination of disrespect in the application of this title; or better, it should be considered as a compromise between national or sectarian pride and the natural kindly feelings entertained for friends; جناب

حق *jènābi-hakk*, His Divine Majesty the Essence of Truth; جناب رسالتپناهی *jènābi-rèssālet-pènāhi*, His Holiness the Refuge of the Apostolic office (Muhammed); جناب شهرياری *jènābi-shèhriyārī*, His Majesty the Sultan; جناب وکالتپناهی *jènābi-vèkyālet-pènāhi*, His Excellency the Refuge of the Lieutenancy (the grand vizier); انکرتورالجهسى *inghiltèra-ktrallchessi-jènāblari*, Her Majesty the Queen of England; ایلچی بک جنابلیرى *èlchi-bègh-jènāblari*, His Excellency the Lord Ambassador; ارمنی بطریقى *èrmèni-pàtriki-jènāblari*, His Reverence the Armenian Patriarch; &c. &c. The Armenian practice of addressing people by this title followed by the pronominal affix of the second person is not used by the Turks, either among themselves or with people of other nationalities. (See عاليجناب *hàzret*) *ālī-jènāb*, *a. p.* Magnanimous, high-principled, proud in honour.

جنابت *jènābèt!* *inst. t.* You beast! you polluted fellow!

جناح *jènāh*, *s. a.* A wing; a wing of an army; جناحين *jènāhèyn*, *s. dual a.* The two wings. [a funeral.

جنازه *jènāzè*, *s. a.* A dead human body;

جناس *jinnāss*, *s. a.* A double-entendre, play upon words.

جنایت *jinnāyet*, *s. a.* A trespass, of

fence ; a trespassing ; | —, —et, *v.n.*
 To trespass (against).
 جنب *jènḅ*, *s. a.* The side ; ذات
 الجنب *zātu-ʿl-jènḅ* (*satlāʿjan*), The
 pleurisy. [plays.
 جنبان *jùnbān*, *a. p.* Which moves,
 جنبز *jùnbiz*, جنبستره *jùnbisstra*, *s. t.*
 Tweezers.
 جنبش *jùnbush*, *s. a.* Motion, play ; fun,
 amusement, play.
 جنت *jènnèt*, *s. a.* Heaven, paradise ;
 جنتمکان *jènnèt-mèkyān*, *a. p.* Whose
 place is in paradise, the late (Sultan) ;
 —, *jinnèt*, *s. a.* Madness.
 جنک *jùnha*, *s. a.* An offence, crime ;
 —صاحبی *jùnha-sāhibi*, A criminal,
 offender.
 جند *jùnd*, *s. a.* A troop, body of troops.
 جندره *jèndérè*, *s. p.* A press for press-
 ing. [horseman.
 جندی *jùndi*, *s. t.* A perfect military
 جنس *jùns*, *s. a.* A genus, kind, sort ;
 —, *a. t.* Of race, of blood.
 جنگ *jènk*, *s. p.* Battle ; war ; | —, —et,
v.n. To do battle, fight ; جنگی
 جنگی *jènkji*, *s. t.* A warrior, one skilful in
 war. [jènūbī, *a. a.* South, southern.
 جنوب *jènūb*, *s. a.* The south ; جنوبی
 جنوب *jùnūd*, *s. pl. a.* (of جند *jùnd*),
 Bodies of troops.
 جنون *jùnūn*, *s. a.* Madness.
 جنويز *Jènviz*, *s. t.* Genoa.
 جو *jèḅ*, *s. p.* Barley ; —, *jū*, *a. p.* (in
composition), Who seeks, looks for ;
 —, *jèḅv*, *s. a.* The vacant space (of

air) ; جو سما *jèḅvi-sèmā*, The vacant
 space of air towards the sky.
 جواب *jèwāb*, *s. a.* An answer ; | —,
 —et, *v.a.* To say in answer ; —
 ويرمک *jèwāb-vèrmek*, *v.n.* To give
 an answer. [bourhood.
 جوار *jùwār*, *s. a.* The vicinity, neigh-
 جوارح *jèwāriḅ*, *s. pl. a.* (of جارحة *jāriḅ-
 ha*), Those members of the body with
 which necessities are supplied.
 جوارى *jèwāri*, *s. pl. a.* (of جارية *jāriyyè*),
 Female slaves.
 جواز *jèwāz*, *s. a.* Permission given ;
 —ويرمک, —ويرمک *vèrmek*, —
 گويسترمک *ghyāsstermek*, *v.n.* To give per-
 mission, to allow.
 جوان *jùwān*, *s. p.* A young man, a
 youth ; —بخت, —bākt, *a. p.*
 Whose fortune or star is on the as-
 cendant, like a young man's progress.
 جوانمرد *jùwānmèrd* (*jùmèrd*), *a. p.*
 Generous, liberal.
 جواهر *jèwāhir*, *s. pl. a.* (of جوهر *jèḅ-
 hār*), Jewels, precious stones ; atoms ;
 جواهرچی *jèwāhirji*, *s. t.* A dealer in
 precious stones, a jeweller.
 جوجه *jùjè*, *s. t.* A dwarf.
 جود *jūd*, *s. a.* Goodness, kindness,
 beneficence. [lence.
 جودت *jèvdèt*, *s. a.* Goodness, excel-
 جور *jèvr*, *s. a.* Unkind and unjust treat-
 ment, tyranny ; | —, —et, *v.n.* To treat
 tyrannically, unkindly, and unjustly.
 جوز *jèḅz* (*jèḅiz*), *s. a.* A walnut ; walnut-
 tree-wood ; —بوا, *jèḅzi-bèḅwà*, and

هندستان جوزی hndisatān - jèvizi, A nutmeg; هندستان جوزی قبعونی hndisatān - jèvizi - kàbugānu (cuticle of nutmeg), Mace.

جوزا jèvzā, *s. a.* The sign Gemini.

جوش jūsh, *s. p.* A boiling; a rushing; a violent motion; جوش و خروش أ jūsh-u-khūrūsh-et, *v.n.* To rush; to be in violent commotion.

جوشان jūshān, *a. p.* Which boils, boiling; which rushes; which is in violent motion.

جوشش jūshiah, *s. p.* A boiling up; a rushing; a violent motion.

جوشقون jōshkun, *a. t.* Full, high, overflowing (water of streams).

جوع jū", *s. a.* Hunger. [cavity.

جوف jèvf, *s. a.* A hollow, hollow place,

جولان jèvélan, *s. a.* Motion; agitation; circulation; |—, —et, *v.n.* To be in motion, to circulate.

جومرد jümèrd (*for* جوانمرد jūwānmèrd), *a. p.* Generous, liberal.

جوی jūy, *s. p.* A stream, canal.

جویبار jüybār, *s. p.* A great river; a place abounding in springs or running streams.

جوهر jèvhar, *s. a.* A precious stone, a jewel; the essence of any being; mineral ore, especially if in the form of sand; the lines and marks on Damascus blades; فرد, jèvhāri-fārd, An atom, a primitive particle of matter.

جه جé or ja, *pr. t.* or inseparable particle.

When joined to a noun or pronoun substantive it signifies *manner* or *style*, as آدم adam, Man; آدمجه adamja, In a manly way, like a man; when joined to an adjective it forms a kind of diminutive, corresponding to our *rather* or *ish*, though this is still an expression of the primitive value of *manner* or *style*, as طاتلو tātli, Sweet; پواتلجه tātlija, Sweetish; پواتلجه یواشجه yāwāshja-sūwèylé, Speak rather gently; when joined to an adjective of nationality it implies *language*, still without losing the idea of *manner*, *manner of speaking*, as ترک türk, A Turk; ترکجه tårkja, The Turkish language, or the Turkish manner. This particle is sometimes followed by the syllables لین léyin, but then the ه of جه is suppressed as redundant, and the whole particle becomes جیلین jéléyin. This form is of the same value as the simple جه, or it adds to it the idea of affection or regard; it may be likened to the difference between Tom and Tommy.

جهاد jihād, *s. a.* A zealous striving; a fighting the good fight, either against wicked inner lusts, or against outward enemies of the faith.

جهاز jihāz (chèhiz), *s. a.* A bride's marriage portion of clothes, jewels, furniture, &c.

جهالت jèhālet, *s. a.* Ignorance, lack of knowledge or information.

جهان *jihān*, *s. p.* The world, this world ; a world ; جهاندار *jihān-bān*, جهاندار *jihān - dār*, جهانپناه *jihān - pènāh*, جهانکشا *jihān-kyūshā*, جهانگیر *jihān-ghīr*, A sovereign, the Sultan, keeper, possessor, asylum, conqueror, holder, of the world ; جهانیان *jihāniyān*, *s. pl. p.* The inhabitants of the world.

جهت *jihèt*, *s. a.* A direction, side, quarter ; respect, relation, head, cause.

جهد *jèhd* (*jāhd*), *s. a.* A strenuous endeavour ; —, (*jāhd*)-*et*, *v.n.* To try very hard.

جهر *jèhr*, *s. a.* A speaking aloud, openly ; جهراً *jèhran*, *ad. a.* Aloud.

جهری *jèhri*, *s. t.* Yellow berries.

جهل *jèhl*, *s. a.* Ignorance ; مرکب *jèhli-mùrèkkeb*, Compound ignorance, which is not even aware of being ignorant.

جهنم *jihannam*, *s. a.* Hell ; اول —, *jihannam-òl* ! Go and be d—d !

جی *ji* or *ji*, A Turkish particle, which, added to any noun, expresses the person who sells or makes the thing denoted by the noun, or who has some constant relation with that thing, as شکرچی *shèkérji*, A seller of sugar or sweetmeats ; قایقچی *kàykji*, A boatman ; یالانچی *yàlanji*, A liar.

جیب *jèyb*, *s. a.* The breast or bosom, or breast-pocket of a garment ; the sine of an arc ; (jèb) a pocket ; همایون *jèybi-hümäyün*, The Sultan's privy purse ; تمام جیب *tāmāmi-jèyb*, A cosine ;

نسبت جیبیه *nissbèti - jèyblyyè*, A log. sine ; تمام نسبت جیبیه *tāmāmi-nissbèti-jèyblyyè*, A log. cosine.

جیبجی *jijji*, *s. t.* Any pretty little plaything ; جیبجیلومیبیلو *jijjili-mijjili*, *a. t.*

Ornamented so as to please children.

جیران *jèyrān* (*jèylān*), *s. t.* A gazelle ;

—, *s. pl. a.* (of جار *jār*), Neighbours.

جیش *jèyah*, *s. a.* An army.

جیفه *jifé*, *s. a.* A carrion carcase.

جیم *jim*, *s. a.* Name of the letter ج.

جیوش *jüyūsh*, *s. pl. a.* (of جیش *jèyah*), Armies.

جیوه *jiwa*, *s. t.* Quicksilver, mercury.

چ

چ *chīm* or *jīmi-fārsī*. Seventh letter of the Turkish alphabet, having the value of the English *ch* in *church*. Like ج it has the numeral value of 3 in chronograms, but is not used elsewhere as a numeral.

چابک *chàbik*, *a. p.* Quick ; *ad. t.* Quickly ; soon.

چاپ *chàp*, *s. t.* The bore or calibre of guns, or size of balls and bullets.

چاپقون or چاپقین *chàpkin*, *a. t.* Which runs fast, a good runner ; —, *s. t. A* blackguard ; good-for-nothing, low fellow. [*v.n.* To run.

چاپمت *chàpmak* (*aor.* چاپار *chàpar*),

چاپرت *chàpùt*, *s. t.* A clout, cloth, rag.

چاپول *chàpul*, *s. t.* A predatory incursion.

چاپه *chāpa*, *s. t.* A hoe ; چاپه لمتى *chā-palamak*, *v. a.* To hoe.

چات پات *chāt-pāt*, *ad. t.* Now and then, but rarely.

چاتردامتى *chātirdamak* (*aor.* چاتردار *chātirdar*), *v. n.* To chatter (the teeth); to creak, make a loud noise (as the timbers of a ship in a storm).

چاتردى *chātirdi*, *s. t.* A noise of crushing, bumping, creaking.

چاتره پاتره *chātara-pātara*, *ad. t.* (To be able to say a few words of a language) in a broken manner. [Cracked, split.

چاتلاق *chātlaq*, *s. t.* A crack ; —, *a. t.*

چاتلامتى *or* چاتلمتى *chātlamak* (*aor.* چاتلار *chātlar*), *v. n.* To crack, split, become cracked ; to burst (with rage, &c.).

چاتمى *chātma* (*aor.* چاتار *chātār*), *v. n.* To knock against, run against, run foul of ; to meet with ; to become thick or intimate with, make great friends with ; to come (time) ; —, *v. a.* To baste (needle-work preparatory to sewing) ; — قاش *kaš*—, *v. n.* To frown. [a house.

چاتى *chāti*, *s. t.* The skeleton roof of

چادر *chādīr*, *s. t.* A tent ; قورمتى —, *kūrmak*, To pitch a tent.

چار *chār*, *a. p.* Four ; —, *s. p.* Rescue, remedy ; چاروناچار *chār-u-nā-chār*, *ad. p.* Whether there be a remedy or not ; will ye, nill ye ; —, *s. t.* The Czar of Russia ; چارپا *chārpā*, *s. p.* A quadruped ; چارپاره *chār-pārē* (*chāl-*

para), *s. p.* The castanets (four pieces); چارطاق *chār-tāq*, Any little arbour or building with posts or columns.

چارپلمتى *chārpālmak* (*aor.* چارپلور *chārpūlūr*), *v. n.* To become warped or crooked ; —, *v. p.* To be struck.

چارپمتى *chārpma* (*aor.* چارپار *chārpār*), *v. a.* To strike (with any long thing, as the hand, the tail, &c.); to strike or dash (anything against another); to strike (with palsy or other affliction); to strike (anything, as lightning does).

چارداقى *chārdak*, *s. t.* A kind of terrace on a housetop, or in a garden, provided with trellis-work for drying linen, or for training vines, &c.

چارسو *chārsū* (چارشو *or* چارشى *chārshī*), *s. p.* A street of shops; the (by Europeans so called) bazaars of towns in the Levant.

چارشېب *chār-shèb* (چارشېف *chārshaf*), *s. p.* A sheet for a bed.

چارقى *chāriq*, *s. t.* Sandals such as shepherds and peasants wear in the East, as also soldiers on a march.

چارمېخى *chārmīkh* (*chārmīk*), *s. p.* A full size cross for criminals; the shrouds of a mast. [avoiding.

چاره *chārē*, *s. p.* A remedy, a means of چاريك *chār-yèk* (*chèyrek*), *s. p.* A quarter of an hour; a quarter, fourth part.

چاسار *chāsār*, *s. t.* Caesar, emperor.

چاشنى *chāshni* (*chèshni*), *s. p.* The

taste, savour (of food); چاشنيكير chāshnighīr, *s. p.* An officer whose duty it is to taste the food of his master.

جاغرمق chāghirmak (*aor.* چاغرر chāghirir), *v. a.* To call; to sing (a song); —, *v. n.* To call out; — تړكى türkyu—, *v. n.* To sing songs.

چاغلدامق chāghildamak (*aor.* چاغلدار chāghildar), چاغلامق chāghlamak (*aor.* چاغلار chāghlar), *v. n.* To make a murmuring, splashing, or rippling noise in running over rocks or stones (water); چاغلدی chāghildi, *s. t.* The noise of water running over a cascade; چاغلیان chāghlayan, *s. t.* A cascade which murmurs. [crab.

چاغنوس chāghanoss, *s. t.* A crab, sea چاکشیر chākshīr, *s. t.* A kind of wide trousers which tie round the ankle.

چاتل chātkil, *s. t.* A pebble, round smooth stone.

چاتمق chātkmak, *s. t.* A steel to strike fire with; the lock of a gun; —, *v. a.* (*aor.* چاكار chākar), To strike (fire); —, *v. n.* To drink, to use intoxicating drinks; — طاشی —tāshī, *s. t.* A flint, or agate to strike fire with, or for a gunlock; — شمشک shimshek—, *v. n.* To lighten, flash with lightning.

چاکی chāki, *s. t.* A pocket-knife, clasp-knife, pocket pen-knife.

چاک chāk, *s. p.* A rent; —, *a. p.* Rent, torn; —, چانگ, *s. t.* A large

چاکر chākēr, *s. p.* A servant; چاکرئیکز chākëringiz, I, your servant.

چالاک chālāk, *a. p.* Quick, agile, nimble. چالشقان chālīshkan, *a. t.* Industrious, assiduous.

چالشمق chālīshmak (*aor.* چالشور chālīshir), *v. n.* To work, be busy, occupy one's self.

چالغی chālghī, *s. t.* Any instrument of music; چالغیچی chālghīji, *s. t.* A musician. [crazy.

چالک chālīk, *a. t.* Cracked, half-witted, چالکامق chālīkamak (*aor.* چالکار chālīkar), *v. a.* To shake violently; to shake up; to beat up (eggs, &c.); to rinse; چالکانمق chālīkanmak (*aor.* چالکانور chālīkanīr), *v. n. or p.* To be violently shaken or agitated.

چالمق chālīmak (*aor.* چالار chālār), *v. a.* To strike, beat, knock; to steal; to play (any musical instrument), sound, beat, strike, blow; to strike (the hours, a clock); —, *v. n.* To draw or approach (to any shade of colour).

چالی chālī, *s. t.* A briar, any prickly bush.

چام chām, *s. t.* Deal or pine, or firwood; — اغاجی —āghāji, A pine or fir tree; — ساقزی —sāqizi, Resin, rosin.

چامور chāmūr, *s. t.* Mud, mire; clay.

چانته or چانطه chānta, *s. t.* A knapsack.

چاوش chāwush, *s. t.* A serjeant in the army; a herald or serjeant at arms in olden times; — باشی —chāwush-bāshī, Formerly the Grand Usher and

Marshal of the Empire, now a kind of Chief Baron of the Court of Chancery.

چاد chāh, *s. p.* A well; a pit; زخندان, chāhi-zènakhdān, The dimple of the chin.

چای chāy, *s. t.* A river, rivulet, brook, stream, streamlet; tea (the herb, or an infusion); مسکو چایی mòskov-chāyi, (Russian tea) Tea (the herb); اطه چایی ad-chāyi, Sage (the herb).

چایر chāyir, *s. t.* A field, meadow, pasture-land; چایر چایر chāyir-chāyir, *ad. t.* (To burn) vehemently with flame and a crackling noise; پنیری, chāyir-pèniri, Cream cheese, new cheese; قوشی, chāyir-kūshu, The lark.

چایلاق chāylak, *s. t.* The kite (bird).

چابالمق chābalamak (*cor.* چبالر chābalar), *v. n.* To strive, struggle, make efforts.

چبوق chībūk, *s. t.* A stick, wand; a pipe for smoking; a bar (of metal); a stripe (in stuffs).

چپ chēp, *s. p.* The left-hand side; — (*is* چپ چوره chēp-chèvré, All round, quite round), a Turkish particle of completeness. [eyes.]

چپاقی chāpak, *s. t.* The gum of the

چپراز chāpraz, *s. t.* The frogs or braidings across the breast of some military coats, with their loops and buttons.

چپکن chēpken, *s. t.* A kind of coat or jacket, like that worn by hussars.

چپا chiplak, *a. t.* Naked, bare.

چتال chətāl, *s. t.* A fork; the forking of a branch or road; —, *a. t.* Forked; طرناقلو, chətāl-tirmakli, *a. t.* Cloven-hoofed; چتالانمق chātallanmak, *v. n.* To fork, become forked; چتالاشمق chātallashmak, *v. n.* To become intricate or complicated (any question or business).

چتر chētr, *s. p.* A tent; a veil, a veil.

چتلہ chètélé, *s. t.* A tally-stick, tally.

چتین chētin, *a. t.* Difficult. [score.]

چدیک or چدک chēdik, *s. t.* A kind of light boot.

چیرا chirā, *ad. p.* Why? بی چون و چرا bī-chūn-u-chirā, *a. p.* (God) Who is without a why or a wherefore, unaccountable for what He wills; —, chērā, *s. p.* Pasturage; —, chira, *s. t.* The resinous part of pine-wood.

چراغ chirāgh, *s. p.* A lamp, candle, flambeau; an apprentice, pupil; a client; a pensioner, protégé, one who owes his station to another (the idea of a lamp or candle lighted and visible, being the prevailing figure in all these secondary meanings).

چرب chērb, *a. p.* Fat and smooth plump.

چرپمک chirpmek (*cor.* چرپر chirpe), *v. n.* To mark (timber) with a tight cord and chalk or ruddle; to bleach (lined or wax).

چربی chirpi, *s. t.* The cord with which carpenters mark timber with straight lines; a straight line.

چریبجی *chirpiji, s. t.* A bleacher.
 چرچره *chèrchivé, s. t.* A frame; the sash of a window.
 چرخ *chàrkh (chàrk), s. p.* A wheel (of any machinery); a turner's lathe; an engine, a machine; the sphere, the firmament, the universe; fate, fortune.
 چرخه *chàrkha, s. t.* A wheeling about and skirmishing; *is* چرخه طویبی *chàrkha-tòpu,* A fieldpiece, light gun for campaigning; چرخه جی *chàrkheji, s. t.* A skirmisher; چرخه جیلر *chàrkhejiler-kàwghassi,* A skirmish. [small saucers as relish.
 چرز *chèrez, s. t.* Condiments served on
 چرک *chirk, s. p.* Dirt, filth; چرکاب *chirkyáb, s. p.* Dirty water, water which has been used for washing; (*chirghèf*) a sink, a drain.
 چرکین *chirkin, a. p.* Nasty; ugly; disagreeable or unsuitable (act).
 چرند *chèrèndé, a. p.* Which pastures, grazes; —, *s. p.* A grazing animal.
 چریش *chirish, s. t.* A peculiar kind of paste used in the East; the powder of which this is made; — اوتی, *chirish-òtu,* The plant, from the dried roots of which the paste-powder is prepared by pounding.
 چزملک *chizmek (aor. چیز چیزر chizir), v. a.* To mark with lines; to draw, design; to efface by a mark with the pen; to scratch, make scratches. [and چیز *chizma,* چیز *chizi.* See چیزمه
 چشم *chèsham, s. p.* The eye.

چشمه *chèshma, s. p.* A fountain; a spring, source.
 چشید *chèshid, s. t.* A shade of colour.
 چغرتمه *chighirtma, s. t.* A small kind of fife or pipe.
 چغرمق *chighirmak (aor. چغیر چغیر chirir), v. s.* To call (anyone).
 چفت *chift, s. p.* A pair; a pair of oxen at the plough; an even number; چفتجی *chiftji, s. t.* A farmer; a ploughman; چفتلشمک *chiftlshmek, v. s.* To have sexual connexion (animals); چفت سورمک *chift-sürmek, v. s.* To drive the oxen at the plough, to follow the plough; چفتلک *chiftlik, s. t.* A farm.
 چفته *chifté, s. p.* A pair (of some special things; as, oars, gun-barrels, kicks with the hind legs of a horse); بیرچفته *bir-chifté,* A boat with only one pair of oars, called also پیاده *piyâdé;* ایک چفته *iki-chifté,* A boat with two pairs of oars, &c. &c.; چفته *chifté-(tùfek),* A double-barrelled gun; چفته اتمق *chifté-atmak, v. s.* To kick with both hind legs at once (a horse, &c.); چفته لی *chifté-li, a. t.* Sly, deceitful, not to be trusted.
 چفوت *chifut, s. t.* A Jew; a mean, sordid fellow.
 چقارمق *chikàrmak (aor. چقار chirir), v. s.* To take out, pull out, put out, push out; to take off, pull off, put off; to get out or off, cause to come or go out or off; to make out, decipher,

read; to cause to go up, cause to ascend, make go up, cause to rise; to cause to go or come out, leave or abandon, to expel, to turn out; to extract; to invent or introduce to use; to have (any eruptive disease); — باشدن *bāshdan* —, *v.n.* To render disobedient and unruly, to pervert; — آقچەدن *ākchēdan* —, *v.n.* To put to expense, cause to spend money; — چىچەك *chichek* —, *v.n.* To have the small-pox.

جفال *chākal*, *s. f.* A jackall.

چىقرىق *chikrik*, *s. f.* A spinning-wheel.

چىقىشماق *chikishmak* (*aor.* چىقىشور *chikishir*), *v.n.* To display one's skill, ability, or courage; to try to do so; to try to show off; to try to equal, strive, compete (with another).

چىقالوس *chākaloss*, *s. f.* A wall-piece, small swivel-gun.

چىكىماق *chikmak* (*aor.* چىكار *chikar*), *v.n.*

To go or come forth, out, off, up; to come out of joint, be dislocated; to arise, proceed, result; to come into season, or into use; to ascend, rise, mount; to emanate; to leave, set out, depart, start, set sail, sail; to prove, be found, be; to mount to, make, cost; to be visible; to be published (a book or paper), be out; to be paid (salary); — ساهب *sāhāb* —, *v.n.* To declare one's self the owner (of anything found) or protector (of any person trouble); — پهايد *pāhāya* —, *v.n.*

To rise in price; — پارازدن *pāradan* —, *v.n.* To lose or be obliged to spend money; — باشدن *bāshdan*, *v.n.* To become rebellious or unruly; — چىكىماق *chikmak*, *s. f.* and *v.n.* and *n.* See چىقىشور.

چىكىن *chikin*, *s. f.* A small muslin packet of money corresponding to a rouleau.
چىقور *chikur*, *s. f.* A cavity, hollow place; —, *a. f.* Sunk and hollow.

چىگ *chigā*, *s. f.* Raw, uncooked; —, *s. f.* Dew; —, چىنگ *ching*, *a. f.* Early (in morning); —, چىگ صبح *ching-sābh*, Early dawn; —, چىگ *chik*, *s. p.* Penis (in speaking to a child). [galley (in bye-gone days)].

چىگىرماق *chekirma*, *s. f.* A pip or stone in fruit; a weight among druggists.

چىگىراق *chingharak*, *s. f.* A small bell, a hand or house bell. [a locust.

چىگىرگه *chekirghē*, *s. f.* A grasshopper; چىگىشماق *chekishmek* (*aor.* چىقىشور *chekishir*), *v.n.* To quarrel, pull one another about; — جان *jan* —, *v.n.* To be in the throes of death.

چىگىلماق *chekilmek* (*aor.* چىگىلور *chekilir*), *v.n.* To retire; withdraw, draw one's self back; to shrink (cloth, &c.); to be low (water), to dry up, totally or partially disappear; —, *v. p.* To be drawn; to be borne, supported; to be supportable; — (چىگىلماق *chekilmek*), *chinglēmek* (*aor.* چىگىلور *chinglir*), *v.n.* To ring (as metals do).

چىگىمە *chekmējē*, *s. f.* A portable wri-

ting-desk, a jewel or money-box; a bureau, escritorio, chest of drawers; a drawer (in a table, box, or cupboard); a drawbridge.

چمک *chèkmek* (*aor.* چکر *chèkær*), *v.a.* To pull, draw, drag, haul; to attract; to draw (as a blister); to bring out (a horse or carriage for riding); to bear, support; to suffer, endure; to tolerate; — آذیت *èziyèt*—, *v.n.* To suffer pain or ill-treatment; — کورک *kyùrek*—, *v.n.* To row, pull at the oar; — ال *èl*—, *v.n.* To pull away the hand, have nothing more to do with; — عسکر *“asskær*—, *v.n.* To lead troops, lead an army (against a place); — اخور *àkhîra*—, *v.a.* To put into the stable; بنی چکه میور *bèni-chèkémiyor*, He cannot bear me, he is envious of me.

چکنمک *chèkinmek* (*aor.* چکنور *chèkinîr*), *v.n.* To be unwilling, loth; to scruple, have scruples; to hang back, be bashful; to be afraid to speak out.

چکه *chèké*, *is* چکه دوزن ویرمک *chèké-dùzæn-vèrmek*, *v.n.* To put on fine clothes and ornaments, attire in full fig; —, چهنغ *chèngé*, *s. t.* The chin; چهنغ چکه یورمتی *chèngé-çòrmak*, *v.n.* (To tire the chin) To talk very much; to cause to talk very much; چکه یارش *chèngé-yārish* - *et*, *v.n.* (To have a chin - race) To dispute tenaciously (with anyone).

چکی *chèki*, *s. t.* A horse-load, a weight of 180 okkas or about 500 lbs.

چکیج *chèkij*, *s. t.* A hammer.

چل *chil*, *s. t.* A freckle; —, *a. t.* New and bright (money); قوشی—, *chil-kùshu*, *s. t.* A bird good for eating, a francolin (?), grey partridge (?), wood-hen (?). [God.

چلاب *chàlab*, *s. t.* Jalap; (obsolete)

چلبور *chilbir*, *s. t.* Eggs with butter.

چلی *chèlèbi*, *s. t.* A Greek or European gentleman; (formerly) a prince of the blood; a gentleman; —, *a. t.* Gentlemanly, polite. [ground.

چلتک *chètik*, *s. t.* A rice-field, rice-

چلدرمت *chıldirmak* (*aor.* چلدر *chıldirîr*), *v.n.* To go mad.

چلک *chèlik*, *s. t.* Steel.

چلمک *chèlmek* (*aor.* چلر *chèlær*), *v.a.* To change (one's mind).

چلنک *chèlenk*, *s. t.* A kind of ornament worn on the head-dress.

چلنگر *chilinghir*, *s. t.* A locksmith.

چله *chillé*, *s. p.* A period of forty days devoted to ascetic practices, either as a novice or as an expiation; any period of suffering; suffering itself (chillé) a bowstring.

چلیک *chilèk*, *s. t.* A strawberry;

چلیکی *aghaj-chilèghi*, A raspberry.

چماشیر *chàmashîr*, *s. t.* Body-linen; wash-linen; a washing (of linen);

— برقات *bir-kât*—, A suit of body-linen; — یقامتی *—yîkamak*, To wash

linen; |—, —et, *v.s.* To have a wash (of clothes in the house); جماشیرجی *chàmshirjî*, A man who washes clothes.

چمبچاق *or* چامبچاق *chàmchak*, *s. t.* A wooden cup, bowl, or water-vessel.

چمدک *chimdik*, *s. t.* A pinch with the thumb and finger; چمدکلمک *chimdiklémek*, *v.s.* To pinch with the thumb and finger. [tree; dwarf box.

چمشیر *chimshir*, *s. t.* Boxwood; box-چمن *chimèn*, *s. p.* A green grass-field; a grass-plot.

چمندار *chimendâr*, *s. p.* An ass, donkey.

چنار *chinâr*, *s. t.* A plane tree, a sycamore.

چناق *chânak*, *s. t.* An earthen bowl, plate, or saucer; چوملک —, —*châmlek*, Pots and pans; باش چناغی *blâsh-chânaghî*, The skull. [Dardanelles.

چناق قلعدسی *Chânak - kâlêssi*, The چناقلیک *chânaklık*, *s. t.* The top (scaffold aloft on board ship, round the foot of the topmast); باش چناقلی *blâsh (or* چرووہ *prûwa)-chânaklighî*, The fore-top; غراندی چناقلی *ghràndi-chânaklighî*, The main-top.

چنان *chûnân*, *ad. p.* As, even as.

چنتک *chêntik*, *a. t.* Notched; —, *s. t.* A notch; چنتمک *chêntmek* (*aor.* چنتر *chênter*), *v.s.* To notch.

چند *chênd*, *pron. p.* How many? several; هرچند *hêr-chênd*, *c. p.* Although; how many soever, how much soever.

چندان *chêndân*, *ad. p.* In a certain degree, to a certain point, so much, so many, as much, as many.

چنک *chêngk*, *s. p.* A harp; چنکی *chêngkhi*, *s. p.* A public dancer.

چنکل *chêngkel*, *s. p.* A hook, large iron hook. [manner.

چنین *chênin*, *ad. p.* So, thus, in this چو *chû*, *ad. p.* Like, as.

چوال *chûwal*, *s. p.* A sack; چوالدوز *chûwâldûz* (—*diz*), *s. p.* A large needle for sewing sacks.

چوب *chòb*, *s. p.* A stick, a wand; wood, a piece of wood. [clownish fellow.

چوبان *chòban*, *s. t.* A shepherd; a چوب *chòp*, *s. t.* A small splinter or fragment of wood; the sweeping of houses; چوبچی *chòpju*, *s. t.* A dustman; چوبلک *chòpluk*, *s. t.* A heap or place where dust and rubbish is thrown. [bottle or flask.

چوتره *chòtra*, *s. t.* A wooden travelling چوبجق *chòjuk*, *s. t.* A child; چوبجقلک *chòjukluk*, *s. t.* Childhood; childishness. [Sticks and stakes.

چور *chòr*, *is* چورچوب *chòr - chòp*.

چوراب *chòrab*, *s. p.* A stocking, a sock.

چوراق *chòrak*, *a. t.* Saltish, brackish (water); desert because salt (land).

چوربا *chòrba*, *s. t.* Soup; چورباجی *chòrbajî*, *s. t.* The master of a household, the master of a shop; (formerly) the colonel of a regiment of Janissaries.

چورک *chòrek*, *s. t.* A kind of cake or bun; —, *chùruk*, *a. t.* Rotten, decayed;

proud (flesh); bruised (flesh); vain or stupid (reasoning).

چورومك *or* چوريمك *chùrumek* (*aor.* چورور *chùrur*), *v.n.* To rot, decay, putrefy, decompose.

چوره *chèvré*, *s. p.* The circuit, contour, circumference; a muslin handkerchief; — چپ *chèp*—, *or* — چپه *chèpé*, *ad. t.* All round.

چوريش *chèvrish* (*or* چرويش *chèrvish*), *s. t.* (in چوريش ياغي *chèvrish-yāghī*, A kind of fat or butter used in cooking).

چوزلمك *chàzulmek* (*aor.* چوزيلور *chàzùlur*), *v.n.* To melt or break up (ice on ponds, rivers, &c.); —, *v.p.* To be or become untied. [*v.a.* To untie (a knot).

چوزمك *chàzmek* (*aor.* چوزر *chàzer*), چوغالمك *chòghalmak* (*aor.* چوغالور *chòghalùr*), *v.n.* To increase in number or quantity.

چوغان *chòghān* (*chàghān*), *s. t.* The plant saponaria or soap-wort.

چوق *chòk*, *a. t.* Much; many; great; long (time or while); —, *s. t.* The majority, greater part or number; —, *ad. t.* Very; چوقلتي *chòkluk*, *s. t.* A great quantity, abundance; —, *ad. t.* Often (*used with a negative verb only*); — شي, —shey! How odd! That's very surprising! چوقدان *chòkdan*, A long while ago, for a long while.

چوقه (*chòha*), *s. t.* Broad-cloth; چوقهدار *chòhadār*, *s. p.* (Formerly) a kind of upper personal attendant, who walked by the side or before his

master's horse in the street, and waited upon him at home or at his office. [used in playing at hockey.

چوكان *chèvghyān*, *s. p.* A crooked stick چوكمك *chàkmek* (*aor.* چوكر *chàker*), *v.n.* To give way, settle down (a wall), to fall in (a well, &c.); — ديز *diz*—, *v.n.* To kneel, bend the knee; — ديه *dibé*—, *v.n.* To be precipitated, settle, depose (lie, sediment). [naria or soap-wort.

چوكن *chòghān*, *s. t.* The plant saponaria چول *chəl*, *s. t.* A desert, unproductive land; —, *chūl*, *s. t.* A horsecloth.

چولتي *chòlak*, *s. t.* A man who has lost an arm.

چولتي *chòlluk*, *s. t.* A woodcock.

چوماتي *chòmak*, *s. t.* A club, mace, or beetle.

چوملك *chàmlek*, *s. t.* An earthenware pot, jar, or vase; — چناتي *chānak*—, Pots and pans.

چوملمك *chàmulumek* (*aor.* چوملور *chàmulur*), *v.n.* To crouch down.

چون *chūn*, *ad. p.* As; when, as soon as; since; چونكه *chūnku*, *c. t.* Since, as, because; بيچون *bī-chūn*, *a. p.* Who is without a *why*, who is not to be asked His reasons for His acts (God).

چوي (*or* چوي) *chivi*, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge; چويلمك *chivilmek*, *v.a.* To nail, fix with a nail or pegs.

چويد *chivid*, *s. t.* Indigo, blue.

چویرمک chèvirmek (*aor.* چویرر chèvirir), *v.s.* To turn, turn round, turn over, turn back; to change into, turn into; to surround, hem in, inclose.

چه Ché, *or* ولایتی چه Ché-vilâyèti, Bohemia; —, chi, *pron. p.* What? فائده چه chl-fâ'idé, What is the use? unfortunately, as bad luck would have it; —, chî, *s. t.* Dew; —, chèh (*for* چاه chäh), *s. p.* A well.

چهار chähär, *a. p.* Four; نرت چهار därt-chähär, All fours (at dice).

چهارشنبه chähär-ahènbih (chàrahambä), *s. p.* Wednesday.

چهره chèhré, *s. p.* The face, visage, countenance, physiognomy.

چیت chit, *s. p.* Chintz, printed cotton; a fence of cut brushwood and brambles.

چیکک chichek, *s. t.* A flower; a blossom, bloom; the small-pox; چیقارمتی —, —chikärmak, To have the small-pox.

چیده chidé, *a. p.* Gathered, gathered up, picked, picked up.

چیز chiz, *s. p.* A thing; ناچیز nā-chiz, Nothing; ناچیزانه nā-chizāné, *a. p.* Of no account, insignificant, poor.

چیزمک chizmek (*aor.* چیزر chizær), *v.a.* To draw, mark with lines, &c. (See چیزمک).

چیزمه chizma, *s. t.* A boot. [scratch.

چیزی chizi, *s. t.* A line, a mark, a

چیش chish, *s. t.* The want of relief, and the relief itself of nature, either

by stool or urine; — بیوک biyuk—, The stool; — کچوک kùchuk—, Urine (or their passing); چیش وار chishim-vär, *or* چیشم کدی chishim-ghèldi, I want to go to the water-closet; |—, —et, *v.a.* To pass urine, *or* to go to stool.

چیغ chigh, *s. t.* An avalanche.

چیقمق chikmak. (See چیقمق).

چیک chigh, *a. t.* Raw, uncooked; underdone; —, *s. t.* Dew; —, ching, *a. t.* Early; صباح —, —sābāh, Ear; dawn.

چیل chil. (See چیل chil).

چیم chim, *s. t.* Turf, greensward; a grass-plot; name of the letter چ.

چین chin, *a. p.* (*in composition*), Who gathers, picks up; —, *s. p.* A plait, fold, wrinkle; China; چین وماچین chin-u-māchin, The Chinese Empire.

چینمک chinmek (*aor.* چینر chinær), *v.a.* To chew, masticate; to trample upon; ایاق التندہ چینمک äyak-altında-chinémek, *v.a.* To trample under foot. [tires.

چینی chini, *s. t.* China-ware; Dutch

چیوی chivi, *s. t.* A nail; a wooden peg; a wooden wedge.

ح hà. Eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of an aspirated h in English, with this difference, that it is always aspirated, in

whatever position it may occupy, whether at the beginning, in the middle, or at the end of words. Compared with *ح*, which is also an *h*, it is a hard consonant, and is consequently associated with hard vowels. In chronograms, and in astronomical tables, it has the numeral value of 8. In the dates of letters, the *ح* takes this form by the omission of its diacritical point, but is still read *jim*, and stands for the month of *Jemāziyyu-'l-ākhir*, the sixth of the Muhammedan year.

ح *hā*, *s. a.* Name of the letter *ح*; in the dates of letters, this form is used, by the omission of the diacritical point, instead of *ح*, but is still read *jā*, and denotes the month of *Jemāziyyu-'l-ēvvāl*, the fifth of the Muhammedan year.

حاج *hājj*, *s. a.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca, with all its attendant ceremonies; the word is generally written with the Arabic definite article *الحاج* *al-hājj*, but is commonly pronounced *Hājj*.

حاجب *hājib*, *s. a.* A door-keeper, usher, chamberlain; *العين*, *hājibu-'l-'āyn*, The eyelid.

حاجت *hājet*, *s. a.* A want; want, need; *أنا حاجت يوق* *āna-hājet-yōk*, There is no need of that; *نه حاجت* *nē-hājet*, What necessity is there?

حاجي *hāji*, *s. p.* One who has duly performed the pilgrimage to Mecca; a

Jew or Christian who has religiously visited Jerusalem.

حاج *hāch*, *s. t.* A cross; a crucifix; *حاجه كرمك* *hācha-ghèrmek*, *v. a.* To crucify, stretch on a cross.

حاد *hādd* (*fem.* *حاده* *hāddé*), *a. a.* Sharp, acute; *زاوية حاده* *zāviyyè'i-hāddé*, An acute angle; *مثلث حاد الزوايا* *mùssèlléssi-hāddu-'z-zèwāyā*, An acute-angled triangle.

حادث *hādias*, *a. a.* Recently come into being, recently happened; not having eternally existed; *حادته* *hādissé*, *s. a.* An event; an accident; *او حادث* *hādiss-ōl*, *v. n.* To happen, come to pass; to take rise, originate, come into being.

حاده *hāddé*, *s. a.* A wire-drawer's guage; a rolling machine for making wire, bars, plates, &c., of metal; *حاده خانه* *hāddé-khāné*, A rolling-mill house.

حاذق *hāzīk*, *a. a.* Sagacious and clever physician.

حار *hārr* (*fem.* *حارة* *hārré*), *a. a.* Hot; *حارة منطقة* *māntikā'i-hārré*, The torrid zone.

حارطوج *hārtuj*, *s. t.* A cartridge for a cannon; *حارطوج بلاسكاسي* *hārtuj-plasskassi*, A cartridge-box (on board a ship).

حاسة *hāssa* (*pl.* *حواس* *hāvāssa*), *s. a.* A sense, faculty of perceiving.

حاشا *hāshā*, *int. a.* God forbid!

حاشمت *hāshlamak* (*aor.* *حاشلار* *hāsh-*

lar), *v.s.* To boil, cook by boiling; to ice, cool with ice.

حاشیه *hāshiyā*, *s. a.* A border, margin; a marginal note; a postscript.

حاصل *hāssil*, *a. s.* Produced, resulting; —, *s. a.* Produce, proceeds, result, fruit; ا—, —*et*, *v.a.* To produce; او—, —*ol*, *v.s.* To result, come, proceed; حاصلات *hāssilāt*, *s. pl. a.* The produce or fruit, or revenue of land, &c.; ضرب—, *hāssilī-zarb*, The product (in multiplication); حاصل— *al-hāssil*, *ad. a.* or حاصل کلام *hāssilī-kelām*, *ad. p.* In short, in fine, to sum up all.

حاضر *hāzir*, *a. s.* Present in person; ready, prepared; ا—, —*et*, and حاضر مکن *hāzirlamak*, *v.s.* To make ready, get ready, prepare; او—, —*ol*, *v.s.* To be present in person; to be ready, to make one's self ready; اول—, —*ol*! *inf. t.* Make ready! جواب—, *hāzir-jēwāb*, *a. p.* Quick at repartee, quick in replying; امر حاضر *emri-hāzir*, The second person imperative of an affirmative verb active.

حافظ *hāfiz*, *s. a.* God the guardian; a guardian; one who knows the Kur'an by heart; کتب—, *hāfizi-kyütub*, A librarian; حافظه *hāfiza*, *a. a. (fem. of حافظ)*, Which guards, keeps; قوت حافظه *kūtvēti-hāfiza*, The retentive faculty of the mind, memory.

حاکم *hākīm*, *s. a.* One who gives de-

crees, a judge, a ruler, a king; مطلق—, *hākimi-mūtlak*, God the absolute Ruler; حاکمانه *hākimānā*, *a. p.* Royal, princely, rulerlike, judge-like (act, word, or thing).

حال *hāl*, *s. a.* The present moment; the present tense (in grammar); a state, condition, case, position, situation; —, *a. a.* The present, current (month); حال بوجه *hāl-bū-ki*, *c. t.* Whereas, whereas at the same time, and all the while; در حال *dār-hāl*, *ad. p.* In the same instant, instantly, immediately; بهر حال *bē-hēr-hāl*, *ad. p.* In any case, however things may be, without fail; عرض حال "arzi-hāl (*arzuhal*), A petition, a declaration of one's case; کندی حالنده *kēndī-hālinda*, *a. t.* Who is quiet and contented with his condition, and gives trouble to no one, inoffensive and quiet; لسان حال *lisāni-hāl*, (The tongue of one's state) the language that may be supposed to be addressed to one's mind by the circumstances or condition of any other person or thing; حالا *hālā*, *ad. a.* At the present moment, still; حالاً *hālān*, *ad. a.* By, or as regards, the state or condition (in which a thing is); حالی *hālī*, *a. a.* Pertaining to a state; pertaining to the present time; حالیا *hāliyā*, *ad. a.* At present.

حالت *hālet*, *s. a.* One single time, state, or condition; حاله هذه *al-hā-*

létu-hāzihī, *ad. a.* Now, at this present time.

حالی hālī, *s. t.* A large, thick carpet; —, hālī, *a. a.* Pertaining to a state; pertaining to the present time.

حامل hāmīl, *s. a.* A bearer, carrier; حامله hāmīlā (*fem.*), *a. a.* Big with child.

حامی hāmi, *s. a.* A protector, defender.

حاور hāw, *s. t.* The nap of cloth, the pile of velvet.

حایار hāvyār, *s. t.* Caviar. [contains.

حوی hāvi, *a. a.* Containing, which

حائر hā'iz, *a. a.* Possessing, who possesses, who has acquired.

حائط hā'it, *s. a.* A wall; any fence which encloses a space.

حائل hā'il, *s. a.* Anything which intercepts, obstructs, or hinders sight or communication between two objects or persons.

حب hābb (hāp), *s. a.* A grain, a berry; a pill; —, hūbb, *s. a.* Love, affection; — الوطن, hūbbu-'l-wāṭan, Love of one's country.

حباب hābāb (*and* حبابه hābābā), *s. a.* A bubble on water; —, hābāb, *s. a.* Love, affection.

حبال hābā'il, *s. pl. a.* (*of* حباله, *not used*), Nets, snares, gins; — الشيطان, hābā'ilu-'sh-shēytān, The snares of Satan; women.

حبس hābes, *s. a.* An imprisoning, detaining, shutting up; imprisonment; (hāpiss) a prisoner, man in prison;

—, —et, *v. a.* To imprison, incarcerate, lock up; to hold (the breath); to hoard (money); كوز حبسى ghyz-hāpsi, The being a prisoner in charge, but without being locked up.

حبش Hābsh, *s. t.* Abyssinia.

حبل hābl, *s. a.* A rope, tendon, vein; حبل الوريد hābl-ul-wērid, The jugular vein.

حبوبات hūbūbāt (*pl. of* حبوب hūbūb, *the pl. of* حب hābb), The various kinds of pulse.

حبور hūbūr, *s. a.* Joy, gladness.

حبه hābbē, *s. a.* One grain, one berry; حبه بي قبه hābbēyi - kūbbē-et, *v. a.* To make domes of berries, *i. e.* to make mountains of molehills; — حبه hūbbētān—, *ad. a.* For the love, for the sake; حبه لله hūbbētān-il-'llāh, For the love of God, for God's sake.

حبيب hābīb, *s. a.* A dearly-beloved friend; — الله, hābīb - 'llāh, The dearly-beloved of God, Muhammed.

حذف انفه hāṭfa - ʿanfī - hī, *ad. a.* Of a natural death.

حتى hāttā, *c. a.* So much so that, to such a degree that; and, in proof of it, I may as well mention that . . . .

حج hājj, *s. a.* The pilgrimage to Mecca, including all its formalities.

حجاب hījāb, *s. a.* A veil, veil, curtain; modesty, shame; —, —et, *v. a.* To feel ashamed, be ashamed; to feel timid. [Pilgrims to Mecca.

حجاج hūjjāj, *s. pl. a.* (*of* حاج hājj),

حجامة *hijāmet (hājamāt), s. a.* The application of cupping-glasses or horns; |—, —*et, v.n.* To apply cupping, to cup. [proof, a title-deed.]
 حجت *hūjjet, s. a.* A document, a paper
 حجر *hajar, s. a.* A stone; stone.
 حجرة *hūjrā, s. a.* A small retired chamber, a cell; a niche in a wall.
 حد *hadd (pl. حدود hūdūd), s. a.* A limit, term, boundary; a point or degree (reached or defined); a definition; one's proper place, station, and behaviour; a legal punishment of eighty stripes; حادس زياته *haddan-ziyādē, ad. t.* More than the usual limit; حد ذاتده *haddi-zātinda, ad. t.* Originally, in reality; نه حدی *nè-haddi!* I should like to see him dare to do it! حدم يوق *haddim-yòk,* I dare not, my station is not high enough for that; برينه حديني بلدرمك *birina-haddini-bildirmek,* To teach one, by punishment or admonition, to know how to behave according to his station, to teach one his place; حديمي بلورم *haddimi-bilirim,* I know my place and the behaviour it requires.
 حدائت *haddāsèt, s. a.* Youth, youngness; سن *haddāsèti-sinn,* Youth in point of years.
 حدث *hiddèt, s. a.* Impetuosity, violence; sharpness (of temper, &c.).
 حدوث *hūdūss, s. a.* A coming into existence, happening; the being recent, not being from everlasting.

حدود *hūdūd, s. pl. a. (of حد hadd),* Limits; boundaries, borders, frontiers; definitions; legal punishments by stripes.
 حديث *hādiss, (pl. احاديث) and حدیث شريف *hādissi-sherif,* A sacred tradition (of Muhammed), a saying, proverb, or sentence uttered by Muhammed, considered of secondary authority and holiness to the divine words of the Kur'an alone, and constituting the second basis of Muhammedan canon law; احاديث نبويه *ahādissi-nébéviyyé,* The sayings of the prophet. [violent, impetuous].
 حديد *hādīd, s. a.* Iron; —, *a. a.* Sharp;
 حديقة *hādika, s. a.* A garden.
 هذا *hiza, s. t.* The space opposite to anything. [cleverness in a physician].
 حذائت *hizākāt, s. a.* Sagacity and
 حذر *hazır, s. a.* Care, caution in avoiding or keeping free from any evil.
 حذف *hazf, s. a.* Elision; |—, —*et, v.a.* To cut off or out (a letter from a word, or a word from a sentence).
 حر *hür, s. a.* A freeman. [ture.
 حرائت *hirāsèt, s. a.* Tillage, agriculture.
 حرارت *hārārèt, s. a.* Heat, warmth; fever; thirst.
 حراست *hīrāsèt, s. a.* A guarding, taking care of; tillage, agriculture.
 حرام *hārām, a. a.* (Anything) the use or doing of which is specially forbidden by God, unlawful; حرامزاده *hārām-zādē,* An illegitimate child; a*

rascal; حرامي *hàrāmī*, *s. a.* A thief; a robber.

حرب *hàrb*, *s. a.* War; battle; دار الحرب *dāru-'l-hàrb*, The whole world which is not subject to the Muslim power, the enemy's country; حربى *hàrbī*, *s. a.* An enemy, a person belonging to the enemy's country, an alien; — (*fem.* حربيه *hàrblyyē*), *a. a.* Pertaining to war; مهمات حربيه *mùhimmāti-hàrblyyē*, Muniments of war; حرباً *hàrban*, *ad. a.* By war.

حربه *hàrba*, *s. a.* A halberd, javelin.

حرص *hàrss*, *s. a.* Avidity; cupidity; — الشان *hàrssu-'sh-shān*, Avidity for fame, ambition; حرص جاه *hàrssī-jāh*, Avidity for place, ambition.

حرف *hàrf* (*pl.* حروف *hàrūf*, and حروفات *hàrūfāt*), *s. a.* A letter of the alphabet; a grammatical particle, other than a noun or a verb; حرف بحرف *hàrf-bé-hàrf*, Literatim, letter by letter; حرف انداز *hàrf-èndāz*, *a. p.* Who reproaches, reviles; — href, *s. pl. a.* (*of* حرفت *hàrfet*), Trades, arts.

حرفت *hàrfet*, *s. a.* A trade, an art; — أهلى *èhli-hàrfet*, An artisan.

حرق *hàrk*, *s. a.* A burning with fire; —, —et, *v. a.* To consume by fire, to burn.

حركت *hàrékèt*, *s. a.* Motion, movement; behaviour, conduct, action, act, proceeding; —, —et, *v. a.* To move, be in motion; to conduct one's self,

behave, act, proceed; حرکت کلمک *hàrékètē-ghèlmek*, *v. a.* To get into motion, begin to move; —ارض, *hà-rékèti-àrz*, An earthquake.

حركه *hàréké*, *s. a.* The Arabic vowel-points, of which there are three simple and three complex. (See Grammar.)

حرم *hàrem*, *s. a.* A sacred place; the women's apartments in a house; the female part of a family; a wife or concubine; حرمين *hàrémèyn*, *s. a. dual.* The two sacred territories of Mecca and Medina.

حرومان *hàrmān*, *s. a.* Disappointment of one's hopes, utter disappointment.

حرمت *hàrmet*, *s. a.* Respect, reverence; unlawfulness, prohibitedness; —, —et, *v. a.* To respect, to hold in reverence.

حروانى *hàrwāni*, *s. t.* A half, three-quarter, or full circle cloak.

حرون *hàrūn*, *a. a.* Restive, refractory (a horse). [manship.

حریت *hàrriyyèt*, *s. a.* Freedom, free-

حریر *hàrīr*, *s. a.* Silk.

حریص *hàrīss*, *a. a.* Greedy, covetous.

حریف *hàrīf* (*hèrīf*), *s. a.* A man, a fellow. [of houses, &c.

حریق *hàrīk*, *s. a.* A fire, conflagration

حزب *hīzb*, *s. a.* A body of men; a portion of the Kur'an, resulting from its division into 120 parts.

حزم *hàzm*, *s. a.* Wariness and circumspection in acting.

حزن *hūzn*, *s. a.* Sadness, melancholy.

حزيران *hazīrān*, *s. a.* The Syro-Roman month of June. [acting.

حزيم *hāzīm*, *a. a.* Cautious, prudent in

حزين *hāzīn*, *a. a.* Sad, melancholy.

حس *hīssa* (*pl.* احساس *ahsās*), A perceiving, being sensible of, feeling, seeing, hearing, smelling, tasting; a sense, power of perception; a perception, sensation; the instinct of animals; |—, —*et.* *v. a.* To perceive, be sensible, feel, see, hear, smell, taste; to be sensible of intellectually, feel pretty sure; to know by instinct; حسي *hīssī*, *a. a.* Pertaining to sense or instinct.

حساب *hissāb* (*hèssap*), *s. a.* A calculating; calculation; arithmetic; an account, bill; |—, —*et.* *v. a.* To calculate; to reckon, count, include in a calculation; |—, —*et.* *v. a.* To keep an account; |—, —*et.* *v. a.* To reckon, go over accounts; to settle an account, pay an account; حسابك *hissāblāshmek*, *v. a.* To settle accounts mutually; حسابسز *hissābsiz*, *a. t.* Innumerable, uncounted, untold, of which no account is kept.

حسب *hāssb*, *s. a.* A portion, a share, a lot, what falls to one's share by calculation of heads; a requirement; a reason; —, *hāssab*, *s. a.* Personal condition, rank, quality; a requirement; a reason; حسب ونسب *hāssu-nèssab*, (A person's) rank and

family connexions; —, *hāssab*, *ad. a.* and بحسب *bār-hāssbi*, *ad. p.* According to, in accordance with; بحسب الاشارة *hāssab-ī-īshārā*, According to the order given; بحسب فرمان *bār-hāssbi-fīrmān*, According to the requirements of the command; بحسب كورماسى حصيله *khārsīzi-ghyārmasī-hāssēbīla*, By reason of his not having seen the thief; بحسب حال *hāssbi-hāl-*et.** *v. a.* To tell one's tale, confide one's sorrows, recount one's difficulties.

حسد *hāssed*, *s. a.* An envying; envy; |—, —*et.* *v. a.* To be envious.

حسرت *hāssret*, *s. a.* The feeling of regret for the absence of anything, with a desire for its return; |—, —*et.* *v. a.* Sorrowfully to sigh for the return or presence of anything.

حسن *hūssn*, *s. a.* Beauty, fairness, agreeableness, loveliness, goodness; —, *hāssan* (*fem.* حسنه *hāssane*), *a. a.* Beautiful, lovely, good; |—, —*et.* *v. a.* Beautiful expression; |—, —*et.* *v. a.* A favourable opinion entertained (of anyone); |—, —*et.* *v. a.* A beautiful handwriting; |—, —*et.* *v. a.* Good moral qualities; |—, —*et.* *v. a.* To set off to advantage, cause to look well.

حسنا *hāssnā*, *s. a.* A beautiful woman; |—, —*et.* *v. a.* (*fem.* حسنى *hāssnī*) *a. a.* (*fem.* of

أحسن *ahsən*), More, most, or very beautiful ; the best.

حسنة *hàssana* (*pl.* حسنات *hàssanāt*), *s. a.* A good action, charitable deed ; صاحب الخيرات والحسنات *sāhibu-'l-khayrāt -vè-'l-hàssanāt*, (The possessor or author of these good and charitable works) The charitable and benevolent founder.

حسنيات *hàssniyyāt*, *s. pl. a. (no sing.)* Good qualities, praiseworthy points of quality or character. [person.]

حسود *hàssūd*, *a. a.* Envious ; an envious

حشر *hàshr*, *s. a.* A causing the dead to arise from their graves and assemble to be judged ; |—, —*et, v. a.* To assemble the dead for judgment.

حشرات *hàsharāt*, *s. pl. a. (no sing.)*, Reptiles and insects ; vile, contemptible people.

حشم *hàshem*, *s. pl. a. (no sing.)*, Attendants, retinue, suite.

حشمت *hàshmet*, *s. a.* The being attended by a crowd of servants, grandeur, pomp, magnificence, majesty ; حشمتلو *hàshmetlū*, *a. a.* Majestic or Magnificent (the title usually given to European sovereigns in Turkish state papers, the Sultan being styled شوكتلو *shèvkatlū*, &c. &c. &c.).

حشويات *hàshviyyāt*, *s. pl. a. (no sing.)*, Words or phrases used merely to fill up space and make any literary composition appear of a decent or proper length.

حصاد *hàssād*, *s. a.* A reaping the harvest ; —وقتي *wàkti*, Harvest-time.

حصار *hàssār*, *s. a.* A castle, fort ; a besieging, shutting in.

حصانet *hàssānet*, *s. a.* A being strong and impregnable ; the chastity or virtue of women.

حصر *hàssar*, *s. a.* A confining, limiting, shutting in ; |—, —*et, v. a.* To confine, limit, bound, shut up or in.

حصن *hàssen*, *s. a.* A castle, fort, stronghold, fastness.

حصول *hàssūl*, *s. a.* A coming into existence, forthcoming, proceeding, realization, accomplishment, taking a form and a being ; —مرام *hàssūlu-mèrām*, The fruition of one's wishes ; حصوله كلمك *hàssūla-ghèlmek*, *v. n.* To come into existence, to be realized ; حصوليدير *hàssūl-pèzir*, *a. p.* Realized, accomplished, done.

حصه *hàsssa*, *s. a. (pl.* حصص *hàssàss*), A share ; حصه دار *hàsssa-dār*, *s. p.* A sharer, participator ; a shareholder ; حصه مند *hàsssamènd*, *s. p.* A sharer, participator ; صاحبي *hàsssa-sāhibi*, A shareholder ; حصه لشمك *hàsssa-làshmek*, *v. n.* To share together.

حصير *hàssir*, *s. t.* A mat, matting ; —سيوركهي *sùpurghèssi*, A broom for sweeping indoors.

حصين *hàssin*, *a. a.* Strong, fortified.

حضر *hàzar*, *s. a.* A state of peace and repose (*opposed to* سفر *sèfir*, A state of travelling or campaigning).

حضرت *hàzrèt, s. a.* Presence, dignity; a title of respect of universal signification from Godhead, Majesty, &c., down to simple Worship, Honour, and Respectability. (See **جناب** *jènāb*). This title may either precede or follow the official title of any personage respected by the Muslim church: in the former case it stands alone in the singular number, or without any pronominal affix; as, **حضرت خدا** *hàzrètī-khūdā*, God, His Divine Majesty; **حضرت رسالتپناهی** *hàzrètī-rèssālèt-pènāhī*, His Holiness the Prophet, &c., &c.; in the latter case, and whenever the name of the person (man or woman) is mentioned, this title takes after it the pronominal affix of the third person plural; as, **حق تعالی حضرتلری** *hakk-tā'ālā-hàzrèt-léri*, His Divine Majesty the God of Truth, whose name be sanctified; **شوکتماب افندیمز حضرتلری** *shàvkıt-mā'āb-ēfendimiz-hàzrèt-léri*, His Majesty our Imperial Master; **دولتوفزاد پاشا حضرتلری** *dèvletlū-Fū'ād-Pāshā-hàzrèt-léri*, His excellency the very noble Fu'ad Pasha, &c., &c. Until thirty or forty years ago this title was never given to non-Muslim personages; but since then it has been applied to the Sovereigns of the greater powers; and after the Crimean war it was extended to some of the Generals of the Allies. It is now often given

to European private gentlemen. It is to be hoped that such puerile distinctions will be utterly discontinued, and the two words **جناب** and **حضرت** used quite synonymously, or with a distinction according to rank only, not according to religion. The Armenian practice of addressing people by this title, followed by the pronominal affix of the second person, is never used by the Turks in any case; **عالی حضرت** *ālī-hàzrèt, a. p.* High in dignity.

حضور *hàzūr, s. a.* Presence; a being present; the imperial presence; tranquillity. [cubation.

حزون *hàzūn, s. a.* Sitting on eggs, incubation. **خفیف** *hādīd, s. a.* The apogee; the aphelion; the lowest point.

حط *hātt, s. a.* A casting down, throwing on the ground; |—, —et, *v.s.* To throw on the ground, throw off, cast down.

حطب *hātab, s. a.* Firewood.

حظا *hāzz (pl. حظوظ hūzūz), s. a.* Enjoyment, pleasure; |—, —et, *v.s.* To be pleased, derive pleasure, be glad (of anything); **حظی** *hāzzi-nēfs,* Sensual pleasure.

حفر *hāfr, s. a.* A digging, excavating; |—, —et, *v.s.* To dig out, excavate.

حفرة *hūfrā, s. a.* A pit, hollow, cavity dug out.

حفظا *hāfz, s. a.* A preserving; a guarding; a keeping; a lea—

by heart, or the knowing it by heart ;
 |—, —et, *v.a.* To preserve ; to keep
 safely ; to put safely away ; to learn
 (the Kur'an) by heart ; حفظه *چالشمق*
hifza-chalishmak, To be busily en-
 gaged in learning the Kur'an by heart.
 حفيد *hafid*, *s. a.* A grandson.
 حق *hakk*, *s. a.* The truth, the pure
 verity ; God, the essence of truth ;
 (*pl.* حقوق *hökük*) right, a person's
 rights or due ; —, *a. a.* True ; |—,
 —et, *v.a.* To do justice to, to right ;
 حق تعالى *hakk-tâ'älâ*, God, may
 (His name) be glorified ; حقك وار *hakk-
 ing-var*, You are right, the right
 is on your side ; حقمدر *hakkim-dir*,
 It is my right, my due ; حقدر *hakk-
 -dir*, It is true, it is the pure verity ;
 حق دين *hakk-din*, The true religion ;
 دينك حقى اچسون *dining - hakk-
 -ichin!* For the truth of your reli-
 gion ! دينك حقندن كلمك *birining-
 -hakkindan-ghelmek*, *v.s.* To master
 or overcome anyone ; دينك حقنى *birining-
 hakkini-hakk-et*, To
 right a person, obtain justice for him,
 do justice to him. With the locative
 preposition and a pronominal affix,
 this noun is equivalent to our pre-
 position *against*, or adverb *in respect
 of* ; as, *حقمده* *hakkimda*, *Against
 me, or in respect of me ; &c., &c. ;*
 الحق *el-hakk*, and *حقا* *hakkâ*, *ad. a.*
and *حقاكه* *hakkâ-ki*, *ad. p.* Truly,
 verily.

حقارت *hakârèt*, *s. a.* Contemptuous
 treatment, insulting treatment ; |—,
 —et, *v.s.* To treat insultingly or with
 contempt.
 حقانيت *hakkânîyyèt*, *s. a.* Justice,
 equity ; حقانيتلو *hakkânîyyètlî*, *a. t.*
 Just (person) ; equitable (manner, &c.).
 حقائق *hakkâ'ik*, *s. pl. a.* (*of* حقيقت
hakkîkât), True things, true words.
 حقد *hîkd*, *s. a.* Hatred, enmity.
 حقنه *høkna*, *s. a.* A clyster-pipe ; a
 squirt ; an injection. [Rights, dues.
 حقوق *hökük*, *s. pl. a.* (*of* حق *hakk*),
 حقه *høkka*, *s. a.* An inkstand, or any
 small pot or vessel for containing a
 little jam, electuary, or the like ; حقه
 باز *høkka-bâz*, *s. p.* A juggler, conjuror.
 حقير *hakkîr*, *a. a.* Low in station, hum-
 ble, poor, abject, vile (used in speak-
 ing of people's own selves).
 حقيقت *hakkîkât*, *s. a.* A true thing ;
 a true saying ; the truth ; truth ; —,
ad. t. Indeed, really ; حقيقت *hakkî-
 katan and* فى الحقيقت *fî-'l-hakkîka*,
ad. a. Truly, really, in effect ; حال —,
hakkîkâti-hâl, The truth of the case ;
 حقيقتلو *hakkîkâtli*, *a. t.* Sincere (in
 friendship). [*a. a.* True, real.
 حقيقى *hakkîki* (*fem.* حقيقية *hakkîkiyya*),
 حك *hakk*, *s. a.* A graving, engraving,
 cutting in ; a scraping, scratching,
 erasing ; |—, —et, *v.a.* To engrave (a
 seal) ; to scratch out (writing).
 حكاك *hakkÿâk* (*hèkÿâk*), *s. a.* An
 engraver of seals, amulets, &c.

حکام hùkkyām, *s. pl. a.* (of حاکم hākīm), Judges; rulers.

حکایه hikyāyē, *s. a.* A narration, narrative, tale, story, history; a narrating; |—, —et, *v.s.* To narrate, recount, tell, relate.

حکم hākem, *s. a.* An arbitrator, umpire; —, hikem, *s. pl. a.* (of حکمت hikmet), Portions of wisdom, sound reasons; —, hùkm (hùkyum), A decreeing; (*pl.* احکام àhkyām), A decree; a requirement; authority, weight, power, influence; |—, —et, *v.s.* To make (a decree); give (a sentence); —, *v.s.* To rule, govern, exercise authority; حکمی حکمت hikmu-ghèchmek, To pass or be received as an authoritative decree, as an authority; حکمدار hùkmdār, حکمران hùkmrān, *s. p.* A ruler, a sovereign.

حکما hùkémā, *s. pl. a.* (of حکیم hākīm), Sages, doctors, philosophers.

حکمت hikmet, *s. a.* Wisdom; a determining reason influencing the mind of an actor, good and sufficient reason; hidden, mysterious cause or reason; philosophy; طبیعه hikméti-tābi'iyyē, Natural philosophy; a natural cause; الهیه hikméti-illāhyyē, Metaphysics; a cause arising out of God's will and determination.

حکومت hùkyūmèt, *s. a.* The exercise of sovereignty; the office of sovereign, authority; the sphere of a jurisdiction; state; مرکز mērkēzi—

The seat of jurisdiction, seat of government; |—, —et, *v.s.* To rule, govern.

حکیم hākīm (*pl.* حکما hùkémā), *s. a.* A sage, a philosopher; —, *s. a.* Very wise in decision; مطلي, hākimi-mùtlāk, God, the absolutely wise.

حل hāll, *s. a.* A melting; an untying; a solving, resolving, dissolving, analyzing; |—, —et, *v.s.* To melt, dissolve, to untie; to solve, resolve; to analyse. [cotton.

حلاج hāllāj (hālach), *s. a.* A carder of cotton; حلاط hālat, *s. f.* A rope.

حلال hālāl (hēlāl), *s. a.* Permitted by God's law, (anything) the use of which is expressly permitted and consequently free from sin; حلالش hālālāshmak, *v.s.* To forgive mutually any trespass or unlawful advantage taken of each other (usual between persons who are bidding each other a long adieu); |—, —et, *v.s.* To declare lawful, to renounce any claim one might possibly have to a thing possessed by another, and say: "Be it thy lawful property."

حلاوت hālāvèt, *s. a.* Sweetness.

حلقه hālka, *s. a.* A ring, a link of a chain.

حلقوم hùlkūm, *s. a.* The throat, the gullet; راحت الحلقوم rāhatu-l-hùlkūm (rāhat-lòkūm), A celebrated sweetmeat prepared from wheat-starch, sugar, and perfume, with blanched almonds sometimes bedded in it.

حلو hùlu (hùru), *s. p.* A choice kind of melting peach.

حلوا hèlwā, *s. a.* Name of various kinds of sweetmeats or sweet dishes; as, حلواسى ūn - hèlwāssi, made with flour; حلواسى ايرمك irmik-hèlwāssi, made with semolina; نشاسته حلواسى niahlasta-hèlwāssi, made with wheat-starch; which are all dishes and appear at table as such; قار حلواسى kār-hèlwāssi, made with snow, a frolicking winter dish; كاغد حلواسى kyāghid-hèlwāssi, made of two large wafers; كتان حلواسى (kētān)-hèlwāssi, made to look like hanks of unspun flax; طحن حلواسى tāhan (tāyn)-hèlwāssi, made of honey and saponaria root; فندق fındık, — جوز jèviz, — بادام bādem, made respectively with nuts, walnuts, and almonds, which are all eaten as sweetmeats or with bread for lunch, &c.; قدرت kùdrèt-hèlwāssi, Manna. Helwā is always a standing dish at feasts among the people, and may be likened, in that respect, to our plum-pudding.

حلول hālūl, *s. a.* A passing into (as the soul into the body); a coming (as time does); —, —et, *v.n.* To pass (into); to come; حلوليون hālūllyūn, Those who hold that God passes into man's body. [wife or concubine.

حليله hālilē, *s. a.* A legitimate consort, حلیم hālīm, *s. a.* Kind, gentle, long-suffering, slow to anger.

حليه hilyē, *s. a.* An ornament, a jewel.

حما hūmmā, *s. a.* Burning fever.

حمار hīmār, *s. a.* An ass, donkey.

حمارات hāmārāt, *a. f.* Hard-working and industrious (woman).

حماسه hāmāssèt, *s. a.* Courage, valour, bravery.

حماتة hāmākāt, *s. a.* Stupidity.

حمال hāmmāl (hāmāl), *s. a.* A porter; carrier; بكير حمالي (bèghir)-hāmmālī, A town carrier who employs pack-horses; صيرق حمالي sirīq-hāmmālī, A porter who works in a pair or in gangs, with poles, to carry heavy loads; حماليه hāmmālīyyē, Carriage, porter's hire.

حمام hāmmām (hāmām), *s. a.* A bath; bathing-place; a bathing; قدرت kùdrèt-hāmmāmī, A natural hot-spring or bath; —, hīmām, *s. a.* Death; حمامى hāmmāmī, *s. a.*, حمامجي hāmāmji, *s. f.* A bath-keeper. [dove.

حمامه hāmāmē, *s. a.* A pigeon or

حمایت himāyet, حمايه himāyē, *s. a.* Protection; a protecting; —, —et, *v.a.* To protect, guard from harm or oppression.

حمائل hāmā'il, *s. pl. a.* (as a Turkish *sing.*), The cord or belt by which the sword is slung over the shoulder.

حمد hāmd, *s. a.* Thanks, praise, glory offered in prayer; الحمد لله il-'llāhi-'l-hāmd! or الحمد لله el-hāmdu-il-'llāh! Praise be to God! praise is due to

- God alone ! حمد اولسون *həmd-òlsun* !
- Thank God ! حمداً *həmdən, ad. a.*
- Thanks ; حمداً ثم حمداً *həmdən-səmmé-həmdā*, Thanks upon thanks.
- حمدہ *həmdéle, s. a.* The pronouncing the formula الحمد لله *è - həmdü - li - 'llāh.*
- حمرت *həmrət, s. a.* Redness ; a colouring up from shame or modesty.
- حمق *həmk, s. a.* Stupidity.
- حمل *həml, s. a.* A bearing, carrying ; a loading ; a load ; pregnancy, or the foetus ; an imputing, casting upon the shoulders ; —, *həml, s. a.* The sign Aries ; —, *həml-et, v. a.* To attribute, impute, cast upon ; to load, place (in or upon something) as a load ; وضع حملاً *wəz'ī - həml-et, v. a.* To bear, bring forth (a child or young).
- حملة *həmlə, s. a.* An effort ; a pull ; a charge ; an attack ; حملة جى *həmləji, s. t.* The strokesman or chief boatman of a row-boat.
- حمولة *həmlūlé, s. a.* A load ; a cargo.
- حميت *həmmiyyèt, s. a.* Zeal, jealous feeling of honour.
- حميد *həmid (fem. həmidé), a. a.* Very praiseworthy ; —, *s. a.* God.
- حمية *həmyé, s. a.* Abstinence, diet.
- حنا *hənnā (kīna), s. a.* The herb henna. [oath.
- حنت *həns, s. a.* The violation of an
- حناجقرو *hənhqirík, s. t.* The hiccup ; حناجقرو *hənhqirmak, v. a.* To hiccup.
- حنطة *həntə, s. a.* Wheat.
- حوادث *həwādiss, s. pl. a. (of حادثه hədissé), Events ; news ; (as a Turkish sing.), a piece of news.*
- حوار *həwārda, s. t.* A wild, unsteady fellow, a scamp.
- حوارى *həwārī (pl. həwāriyyīn), s. a.* An apostle, or a companion of a prophet, especially those of our Lord.
- حواس *həwāss, s. pl. a. (of حاسة həssa), Senses, faculties of sense ; حواس خمسة ظاهرة *həwāssi-khəmsé'ī - zāhíré, The five external senses.**
- حواشى *həwāshi, s. pl. a.* Servants, attendants.
- حواله *həwālé, s. a.* A referring, trusting, confiding (the execution of any matter to a person) ; a cheque, money order ; overhanging height ; —, —, *r. a.* To refer, trust, confide (business to a person) ; حواله لو *həwāléli, a. t.* High and overhanging.
- حوالى *həwāli, s. pl. a. (no sing.), Environs, vicinity ; اول حواليلرد *òl-həwāli-lerda, In that neighbourhood, thereabouts ; in those parts.**
- حوائج *həwā'ij, s. pl. a. (of حاجت həjet), Wants, necessities ; necessaries.*
- حوپا *həppa, s. t.* An affected coxcomb.
- حوت *hūt, s. a.* The sign Pisces.
- حور *hūr, a. pl. a.* Black-(eyed) ; حور العين *hūr-ī - 'ayn, and حور عين *hūr- 'ayn, Those (damsels of Paradise) who have black eyes, the houris ; حورى *hūrī,***

s. p. One of the black-eyed damsels of Paradise.
 حورة *hàvra*, *s. t.* A Jewish synagogue.
 حوزة *hàvza*, *s. a.* A containing fold, circle, or circuit; حوزة اسلام *hàvza'î-isslām*, The fold or church of Islamism.
 حوصله *hàvsala*, *s. a.* The crop or stomach of an animal; intellectual capacity in man; solid capacity for containing. [water, pond, tank.
 حوض *hàvz* (*hàvuz*), *s. a.* A reservoir of
 حول *hàvl*, *s. a.* Change, mutation; a year; strength, power, might; لاجول ولاتوة الا
 لا حول *lā - hāvla - vè - lā - kùvvéta - illā - bi - 'llāh*, There is no power, neither is there any strength, unless in God.
 حولامق *hàvlamak* (*aor.* حولار *hàvlar*), *v.n.* To bark (a dog).
 حولى *hàvli* (*hàvlu*), *s. t.* A court-yard, a yard; a towel. [bottles, &c.
 حونى *hūni*, *s. t.* A funnel for filling
 حوبار *hàvvar*, *s. t.* Caviar.
 حى *hàyy*, *a. a.* Alive, living; حى القيوم *hàyyu-'l-kàyyūm*, The living and self-existent God; —, *hàyya!* *inf. a.* Come! hasten!
 حى على الصلح حى *hàyya - 'alé - 'ss - salāh!* *Hàyya - 'alé - 'l-felāh!* Come to what is a solid advantage! hasten to what is truly profitable! (This is a part of the call to prayer.)
 حيا *hàyā*, *s. a.* A feeling of shame, bashfulness, modesty; حيا بى *bī-hàyā*, *a. p.* Shameless (person), impudent.
 حيات *hàyāt*, *s. a.* Life; life - time;

اب حيات *abi-hàyāt*, The water of life; حيات اولسون *hàyāt - òlsun!* May it be life (to you)! (said to a person when he has drunk).
 حيثيت *hàyslyyèt*, *s. a.* Status, station, dignity, consideration.
 حيدود *hàydūd*, *s. t.* A brigand, robber.
 حيران *hàyrān*, *a. a.* Bewildered, confounded, astounded.
 حيرت *hàyret*, *s. a.* Bewilderment, confusion, utter astonishment.
 حيز *hàyz*, *s. a.* A containing fold, court, or circuit. [charge.
 حيز *hàyz*, *s. a.* The menstrual discharge.
 حيف *hàyf*, *s. a.* Harm, injury; —! *inf. a.* Alas!
 حيقمرق *hàykirmak* (*aor.* حيقمر *hàykirir*), *v.n.* To call out, cry out.
 حيلاز *hàylaz*, *s. t.* An idler, idle fellow.
 حيله *hīlē*, *s. a.* A trick, fraud, deceit; —, —et, *v.n.* To play tricks, to use fraud; حيله باز *hīlē-bāz*, حيله كار *hīlē-kyār*, *s. p.* A cheat; knave.
 حين *hīn*, *s. a.* Time, a small indefinite space of time, a moment.
 حيوان *hàywān*, *s. a.* Life; (*pl.* حيوانات *hàywānāt*) a living creature, an animal; a horse; a brute; a boor, clown; ناطق —, *hàywāni-nāṭik*, A talking (rational) animal; حيوانلى *hàywānlīk*, *s. t.* حيوانيت *hàywānlyyèt*, *s. a.* Stupidity; boorishness, clownishness; حيوانى (*fem.* حيوانيه *hàywānlyyē*) *hàywānī*, *a. a.* Animal, pertaining to animals, or to animal life.

God alone! حمد اولسون hāmd
 Thank God! حمداً hāmd
 Thanks; حمداً ثم حمداً
 -shūmmé-hāmdā, Thanks
 حمدله hāmdélé, *s. a.* The
 the formula الحمد لله
 -'llāh.
 حمرة hūmret, *s. a.*
 pouring up from sh
 حمق hūmk, *s. a.* S
 حمل hāml, *s. a.* It is better for the
 a loading; a l
 foetus; an im
 the shoulders;
 from a teacher, and he
 Aries; —
 compute,
 (in or
 حملاً
 bear,
 حملاً
 in, *s. a.* A seal, signet, signet-
 che
 —, khātim, *s. a.* The last of a
 s.
 that which closes or finishes;
 —, khātimu-'l-ēnbiyā, The last
 the prophets, Muhammed; خاتمه
 ātimé, The conclusion, concluding
 urase or prayer of a book, epilogue.
 خاتره khāṭun, *s. f.* A woman; a lady;
 خاى khāj, *s. p.* A cross. [a wife.
 خادم khādim, *s. a.* A servant, servitor;
 (khādim) an eunuch; الحريمين
 الشريفين khādimu-'l-hārēmeyni-'sh-
 -shērīfēyn, Servitor of the two sacred
 spots at Mecca and Medina (one of
 the titles of the Sultan).

خار khār, *s. p.* A thorn, prickle; a sting.
 خارا khārā, *a. p.* Hard (stone).
 خارج khārij, *s. a.* The outside; —, *a. a.*
 Outside, beyond, exceeding, not in-
 cluded, excluded; خارجى khārijī,
s. a. A rebel, outlaw; — (*fem.* خريجه
 khārijīyyé), *a. a.* Pertaining to the
 outside; external, exterior; foreign;
 provincial; خارجى ناظرى khārijīyyé-
 -nāziri, or ناظر امور خارجيه nāziri-
 -ūmūri-khārijīyyé, The Minister for
 Foreign Affairs.
 خارق khārik, *a. a.* Which reads;
 خارق العاده khāriku-'l-'ādé, *a. a.* Ex-
 traordinary, strange.
 خاسته khāsté, *a. p.* Risen.
 خاسر khāssir, *a. a.* Who is completely
 disappointed, and has lost all hope of
 success in his undertaking.
 خشاك khāshāk, *s. p.* Sticks and straws
 blown about.
 خاص khāss (fem. خاصه khāssa), *a. a.*
 Special, peculiar, proper; pure, un-
 alloyed, unadulterated; white (bread
 or flower); fixed (dye); public (build-
 ings); royal or imperial (guard, &c.);
 —, *s. a. (pl.* خواص khāwāss), A
 person of note, of mark; a royal
 domain or due.
 خاصه khāssa, *s. a.* A peculiar pro-
 perty, virtue, or quality; a virtue,
 power, beneficial property; خاصة
 khāssétzn, *ad. a.* Especially, spe-
 cially.
 خاصكى khāsséki, *s. f.* Certain special

officers of the Sultan's court in the olden time.

خاصیت khāssiyyèt, *s. a.* A nutritive or sanative virtue, wholesomeness; خاصیتلو khāssiyyètlî, *a. t.* Wholesome, nutritive, or sanative.

خاط khâtîr, *s. a.* The memory; the heart or mind, or the faculty of being vexed or pleased; خاطرد و طومتی khâ-tirda-tûtmaq, *v. a.* To bear in mind, not to forget; خاطری قالمق khâtîri-kâlmak (*the pron. affix being changed as required*), *v. n.* To be vexed, hurt, angry; خاطرد و قالمق khâtirda-kâlmak, *v. n.* To remain in the memory, not be forgotten; خاطرینی یایمق khâtîrîni-yâpmak (*varying the affix*), To make one feel satisfied or pleased (by promises, presents, &c.); خاطرینی یقیمق khâtîrîni - kîrmak (*or یقیمق yîkmak*), *v. n.* To make one feel vexed, hurt, or angry (by refusing his request, by rudeness, &c.); خاطرینی سایمق khâtîrîni-sâymak, To have regard for one, hold him as worthy of consideration, esteem him, love him; خاطره کلمک khâtîra-ghêlmek, *v. n.* To come into one's mind, be recalled to memory, occur to one; خاطره کتورمک khâtîra - ghêtîrmek, *v. a.* To call to mind, recall to mind, remember; بیرینک خاطرینه کتورمک birining-khâtîrîna-ghêtîrmek, *v. a.* To recall to one's mind, put him in mind of; خاطرین چیقمتی khâtîrdan - chîkmak

(*with pron. affixes as required*), *v. n.* To be forgotten, be out of memory; خاطریم ایچون khâtîrim-ichin, For my sake, for love of me, out of consideration for me; صفای خاطر ایله safâyi-khâtîr-ila! (Go) in peace of mind! (said to anyone who takes leave); خاطر صورمتی khâtîr-sòrmak, *v. n.* To ask after anyone, ask how one is; خاطرلمق khâtîrlamak, *v. a.* To remember, call to mind; خاطرلو khâtîrlî, *a. t.* (A person) of consideration; خاطر خواه khâtîr-khâh, *s. p.* The wish of one's heart; خاطر ماند و khâtîr-mândé, *a. p.* Hurt, vexed, grieved.

خاطره khâtîra, *s. a.* A thought, an idea.

خاقان khākān, *s. t.* (*pl.* خواقین khâ-wâkîn), The Sultan; a sovereign; خاقانی khākānî, *a. a.* Imperial, sovereign, pertaining to the khākān.

خال khāk, *s. p.* Earth; the ground; the earth; خاککی khākî, *a. p.* Earthy, earthy; خاکپای khâki-pây, *s. p.* The ground under the foot (as we say "the feet") of a superior; a superior himself.

خاکستر khākisstèr, *a. p.* Ashes.

خال khāl, *s. p.* A mole on the skin.

خالص khālîss, *a. a.* Pure, unmixed; sincere, true, real.

خالق khâlik, *s. a.* The Creator.

خاله khâlê, *s. a.* A maternal aunt, mother's own sister. (The corrupted form of this word, حاله hâla, signifies

in Turkish a paternal aunt, a father's own sister).

خالی khāli, *a. a.* Empty; free, exempt.

خام khām (khām), *a. p.* Unripe, green (fruit); unprepared, rough (material); stupid, unreasonable (proposal); inexperienced, raw (person); unseasoned, untrained (for travelling); brown (sugar).

خامس khāmiss, *a. a.* The fifth; خامسا khāmissā, *ad. a.* Fifthly.

خاموش khāmūsh, *a. p.* Silent; dead (person); out, extinguished (fire).

خامه khāmē, *s. p.* A pen or reed for writing.

خان khān, *s. p.* The Sultan; a lord (in Persia); (khān) an inn, a public building for the accommodation of travellers or merchants.

خاندان khānādān, *s. p.* A noble family; a person belonging to a noble family.

خانقاه khānqāh, *s. p.* A convent for dervishes. [tame.]

خانگی khānégihī, *a. p.* Domestic, house.

خانم khānim, *s. f.* A Turkish lady.

خانمان khānumān, *s. p.* A family (of distinction).

خانه khānē, *s. p.* A house, dwelling; (*in composition*) a manufactory, a special house or room; a place of figures (in arithmetic); a place, partition, pigeon-hole, square (on a chess-board), stall, hole, &c.; a family; ابدستخانه èdeb - khānē, ابدستخانه àbdeest-khānē, A privy, water-closet;

کتابخانه kyātub-khānē, A library;

بندوخانه bèndē-khānē, (The house of a servant) My house;

دولتخانه dēvlet-khānē, (The house of prosperity) Your house; (*with the pron. affix of the third pers. plur.*) his or their house; خانه زان khānē-zād, *a. p.* Born in the house, home-bred.

خائب khā'ib, *a. a.* Utterly disappointed and deceived in his hopes.

خائن khā'in, *s. a.* A perfidious, treacherous fellow.

خایه khāyē, *s. p.* An egg; a testicle.

خبائت khābāssēt, *s. a.* Turpitude; a villainous act; villainousness of disposition.

خبائت khābā'iss, *s. pl. a.* (*no sing.*) Vices; أم الخبائت àmma - 1 - khābā'iss, (The mother of the vices) Wine.

خبر khābēr, *s. a.* Information possessed or imparted; intelligence, news; historical information; the attribute or predicate in grammar or logic; ۱- —et, —یرمک, —vārmek, *v. s.* To give notice, to give information, to inform; المتق, —almek, *v. s.* To receive intelligence, to hear, to be informed; خبریکزوارمی khābēringiz-vārmī? Do you know? Are you aware? خبرم یوق khābērim-yök, I do not know, I am not aware, I have no information on the subject; علم وخبر ʿilm-u-khābēr, Information and intelligence; an invoice sent with goods.

or a letter of advice on business ;
 خبردار khābkdār, *a. p.* Informed,
 aware ; خبرلشمک khābkrīshmek,
v.n. To correspond, send mutual infor-
 mation.

خبره khībré, *s. a.* Experimental or
 practical knowledge ; اهل خبره èhli-
 khībré, (èhli-kīblā), An adept, a per-
 son well and practically acquainted
 with any subject to whom disputes
 are referred.

خبيث khābīss, *s. a.* A villain, a rascal ;
 —(fem. خبيثه khābīssé), *a. a.* De-
 praved, villainous, infamous.

خبر khābīr, *a. a.* Informed, aware.

ختم khātām, *s. a.* An ending, comple-
 tion ; بولمتى —, —būlmak, *v.n.* To be
 completed, finished ; ختامپذير khī-
 tām-pēzīr, *a. p.* Finished, completed ;
 ختام حسن hāssni-khītām, A happy
 conclusion. [circumcision.]

ختان khītān, *s. a.* A circumcising, cir-
 cumcising ; ختم khātām, *s. a.* The bringing any
 discourse to an end ; a finishing the
 complete reading of the Kur'an ; a
 sealing ; |—, —et, *v.a.* To finish
 (reading the Kur'an through) ; to
 bring to an end (a discourse) ; to
 seal ; —, khātémā! May (God) finish
 and complete !

ختمی khātmi, *s. t.* The hollyoak,
 hollyhock ; اغاج ختمیسی aghāj-khāt-
 missi, *s. t.* The gum-cistus (?) or
 hollyhock tree. [bashfulness.]

خجالت khījālet, *s. a.* A sense of shame ;

خجسته khūjēsté, *a. p.* Lucky, blessed,
 fortunate, auspicious.

خحام khākhām, *s. t.* A Jewish rabbi ;
 باشی —, —blāshī, The chief rabbi.

خد khādd, *s. a.* The cheek.

خدا khūdā, *s. p.* God ; خداداد khūdā-
 -dād, Theodore or Theodosius, the
 gift of God.

خادم khūddām, *s. pl. a.* (of خادم
 khādim), Servants, servitors.

خداوند khūdāvēnd, خداوندگار khūdā-
 vēndighyār, *s. p.* A lord, a master ; a
 sovereign ; God.

خدشه khādashé, *s. a.* A scratching,
 itching ; خدشه خاطر khādashé'i-khā-
 tīr, An uneasiness of mind, apprehen-
 sion, misgiving.

خدعه khūd'a, *s. a.* A trick, piece of
 deceit, stratagem. [train, retinue.]

خدم khādem, *s. pl. a.* Servants, suite,
 خدمت khīdmet (hīzmet), *s. a.* Service,

ministry ; a servant's place, a situation ;
 a government situation ; mission, com-
 mission, employ, employment ; a fee ;
 |—, —et, *v.n.* To do service, act as
 servant ; كورمك —, —ghyārmek, To
 be of essential service, to do good
 service ; خدمتده قولانمت khīdmetda-
 -kūllanmak, To employ in one's ser-
 vice ; خدمتچی (hīzmetji), *s. t.*
 خدمتکار (hīzmetkyār), *s. p.* A servant.

خندک khādengh, *s. p.* An arrow.

خدیو khādīv, *s. p.* A prince, a lord.

خذلان khīzlān, *s. a.* Abandonment, the
 being without friends or means.

خزله khàzélâ, *s. pl. a. (no sing.)*,

Wretched fellows, poor wretches.

خر khâr, *s. p.* An ass, donkey.

خراب khârâb, *s. a.* A making desolate, laying waste; desolation, ruin;

—, *a. t.* Desolate, ruined, in ruins;

|—, —et, *v. a.* To ruin, lay waste; to do a great injury to; |او, —öl, *v. a.*

To be ruined or greatly injured.

خرابه khârâbé (*pl.* خرابات khârâbât),

s. a. A ruin, heap of ruins; خراباتی

khârâbâti, *s. a.* A confirmed drunkard.

خراج khârâj, *s. a.* Tribute paid to

the government, either by a subject country, or by subject individuals in the governing country; this latter is also called جزیه jizyê;

خراجگذار khârâj - ghyûzâr, *s. p.* A tributary;

خراجه khârâjji, *s. t.* A collector of individual tribute.

خراسان khôrâssân, *s. p.* Name of a

country in the east of Persia; powdered brickdust for making cement when mixed with lime; — قره kârâ—,

One of the most esteemed kinds of Damascus sword-blades.

خراش khirâsh, *a. p. (is composition)*,

Which irritates, scratches, pricks, annoys.

خرام khirâm (*is composition*), and

خرامان khirâmân, *a. p.* Who walks, carries himself.

خرج khârj, *s. a.* A spending, expend-

ing; expense; materials for any work; or lace on clothes; mortar,

cement; |—, —et, *v. a.* To spend, expend; خرجاء khârji-râh, *s. p.*

Money for travelling expenses and outfit; وکیل خرج vekil - khârj, A

domestic whose duty it is to go to market and buy provisions, &c.;

خارجت khârjlik, *s. t.* Pocket-money, money for necessary expenses; —,

khûrj, *s. a.* A large saddle-bag, put in pairs upon pack-horses.

خرد khîrêd, *s. p.* Intelligence, sagacity;

خردمند bâ-khîrêd, and خردمند khîred-mênd, *a. p.* Intelligent; —, khîrê,

a. p. A fragment, piece; —, *a. p.*

Small, little; خردسال khûrd-sâl, *a. p.* Young in years.

خردل khârdal, *s. t.* Mustard or cress seed used as mustard at table.

خردہ khûrdê, *a. p.* Small, little; —, *s. p.* A small piece or fragment: a

crumb; (*pl.* خردوات khûrdawât), Small things, small wares; خردوش

khûrda - fûrûsh, *s. p.* A chapman, small dealer; خرد بین khûrda-bin,

s. p. A microscope; a person who takes notice of trifles.

خرسز khîrsîz, *s. t.* A thief; a robber; an embezzler; دنگز خرسزی dengiz-

khîrsîzi, A pirate; خرسزلی khîrsîzlik,

s. t. Theft; robbery; embezzlement, peculation; خرسزلقا khîrsîzlik-et, *r. a.*

To commit theft; to commit robbery, to commit embezzlement or peculation.

خرطوم khòrtum, *s. a.* The trunk of an ele-

phant, proboscis; the hose of a fire-engine. [—, —et, *v.a.* To rend, tear.
 خرق khàrk, *s. a.* A rending, tearing;
 خرقه khìrka, *s. a.* A kind of quilted jacket; a ragged garment.
 خرقاه khàrghyäh, *s. p.* A tent, pavilion; a royal court.
 خرقه‌های خوک khàrghyush, *s. a.* (donkey's ears)
 A hare; — خواب — khābi—, (hare's sleep) Vigilance under seeming carelessness, sleeping with one eye open.
 خردامق khìrdamak (*aor.* خردار khìrildar), and خردامق khìrlamak (*aor.* خردار khìrlar), *v.n.* To snarl or growl (a dog); to anore; خردی khìrldi, *s. t.* A snarling, growling; a snoring,
 خرداشمق khìrlashmak, *v.n.* To growl at each other. [pleasant].
 خرم khùrrem, *a. p.* Cheerful, smiling,
 خرما khùrma, *s. a.* A date (fruit).
 خرمن khàrman (hàrmàn), *s. p.* The threshing and winnowing of corn after harvest; the threshing-floor or circular space where this is performed; the produce of the operation.
 خروات Khìrvät, *s. and a. t.* Croatian; a Croat; خروات مملکتی Khìrvät-màmlékèti, Croatia.
 خروار khàrvär, *s. p.* A donkey-load; a horse-load.
 خروب khàrrüb (khärüb), *s. a.* The locust fruit; — شربتی — shèrbéti, A drink prepared from that fruit.
 خروج khùrùj, *s. a.* A going out, coming out, exit, passing out; a rebelling,

rebellion; صاحب خروج sàhib-khùrùj, A great conqueror; خروج علی السلطان khùrùj - "àlê - 'ss - sùltàn, Rebellion against the sovereign.
 خروس khòross, *s. t.* A cock (fowl); the cock or hammer of a gun-lock.
 خروش khùrùsh, *s. p.* A noise, row, tumult, tumultuous motion.
 خرید khìrid, *s. p.* A buying; فروخت khìrid, Buying and selling; — (*in composition*), *a. p.* Bought; زر خرید zèr-khìrid, *a. p.* Bought with gold.
 خریدار khìridär, *s. p.* A buyer, purchaser.
 خریدۀ خریدۀ khìridé, *a. p.* Bought.
 خریستان khristiyan, *s. t.* (*Greek*), A Christian man. [chart, plan].
 خریطه khàrìta (hàrta), *s. a.* A map,
 خریف khàrif, *s. a.* The autumn.
 خزان khìzàn, *s. p.* The autumnal cold wind which causes the leaves to fall.
 خزائن khàzā'in, *s. pl. a.* (*of* خزینۀ khàzīnê), Treasuries; treasures.
 خزینۀ khàzīnê (hàznâ), *s. a.* A treasury; a treasure; public treasure, or treasure being conveyed over the country; a special fund for administering a department of state; a sum of 36,000 purses (about £150,000); a reservoir for water above ground and covered in; the chamber (of a gun or mine); buried treasure, treasure - trove;
 خزینۀ دار khìznadär, *s. p.* A treasurer.
 خس khèss, *s. p.* Rubbish, sticks and straws.

خسار khàssār, خسارت khàssārèt, *s. a.*

A doing damage; injury; |—, khàssārèt-et, *v. n.* To do damage.

خست khàssèt, *s. a.* Avarice, avariciousness.

خسته khàsseta, *a. p.* Sick, ill; خانه—, —khānē, *s. p.* A hospital; a sickward; a sick-bay; خسته‌تلی khàssetalik, *s. t.* Sickness, illness, malady, disease, the plague.

خسرو khàssrev, *s. p.* A prince, monarch; خسروانه khàssrévānē, *a. p.* Princely, royal.

خسوف khàssūf, *s. a.* A lunar eclipse, eclipse of the moon.

خسيس khàssīss, *s. a.* A miser; a sordid, parsimonious fellow.

خشت khāsh, *s. p.* A brick.

خشخاش khāshkhāsh, *s. a.* A poppy from which opium is extracted.

خشک khūshk, *a. p.* Dry, dried.

خشم khāshm, *s. p.* Anger, rage, fury; —الود, khāshm-ālūd, *a. p.* Angry, furious; خشمناک khāshmnāk, *a. p.* Angry, easily angered.

خشنود khāshnūd, *a. p.* Satisfied, content, contented, pleased.

خشوع khāshū, *s. a.* Humility.

خشونت khāshūnèt, *s. a.* Severity, hardness, harshness, sharpness.

خشیان khāshéyān, خشیته khāshyet, *s. a.* Fear, terror, fright.

خشین khāshīn, *a. a.* Severe, harsh, sharp (in disposition).

خسالت khāssāl, *s. pl. a.* (of خصلت

khāsslet), Points of character, moral qualities. [Qualities, properties.

خصائص khāssā'iss, *s. pl. a.* (of خصیصه),

خصائل khāssā'il, *s. pl. a.* (of خصیله),

Points of character, moral qualities.

خصلت khāsslet, *s. a.* A quality of the heart, a point of character.

خصم khāssm, *s. a.* (*pl.* خصما khāssémā),

An adversary; an enemy; —, khāssm,

s. t. A relative, relation; خصمتی

khāssmlk, *s. t.* Affinity or consan-

guinity, relationship.

خصوص khāssūss, *s. a.* Any particular subject, matter, affair, business; spe-

ciality; devotedness, love, friendship:

على الخصوص khāssūssā, "alé-

-l-khāssūss, *ad. a.* Especially, parti-

cularly, more particularly, above all,

more than all; خصوصی khāssūssi

(*fem.* خصوصیه khāssūssiyyā), *a. a.*

Special, particular; خصوصیت khāss-

sūssiyyèt, *s. a.* The quality of being

special; the quality of being devoted.

devotedness, love, friendship.

خصومت khāssūmèt, *s. a.* Enmity, ill-

will; contention, litigation, adversary-

خصی khāsi, *s. a.* A eunuch. [ship-

خصیتین khāssyétèyn, *s. a. dual* (of

خصیه), The two testicles.

خضاض khāddād, *s. a.* Ink.

خضرا khāzrā, *s. a.* The sky; —, *a. a.*

fem. Green, verdant.

خضوع khāzū, *s. a.* Humility.

خط khātt, *s. a.* A fine hair or down;

(*pl.* خطوط khāttūt), A line drawn;

a line, row; writing, handwriting; the Sultan's autograph commands; — مستقيم khàtti-mùsstakīm, A straight line; منحني —, khàtti - mùnhàni, A curveline; مختلط —, khàtti-mùkhtèlit, A mixed line; موازي —, khàtti-mùwāzī, A parallel line; خطين متوازيين khàttèyni-mùtéväziyyèyn (*dual*), Two lines reciprocally parallel; خطوط متوازيه khùtùti-mùtéväziyyé (*plur.*), Lines parallel to each other; استوا —, khàtti-issiwā (ùsetuwā), The equator, equinoctial; نصف النهار —, khàtti-nissfu-'n-nàhār, The meridian; حسن خط hùssnu-khàtt (Beauty of handwriting), Beautiful handwriting; شريف —, khàtti-shèrif, همايون —, khàtti-hù-māyūn, The gracious or august autograph commands.

خطا khàtā, *s. a.* A fault, mistake, error; | —, —et, *v.n.* To make a mistake, commit a fault, an error.

خطاب khàtāb, *s. a.* The addressing one's speech to a person; | —, —et, *v.n.* To address one's speech; خطاباً khàtāban, *ad. a.* خطاباً khàtābla, *ad. t.* By way of address, as an address (of speech).

خطاط khàttāt, *s. a.* A calligrapher, professed writer of calligraphy.

خطايا khàtāyā, *s. pl. a.* (of خطا khàtā), Faults, faulty actions.

خطبه khùtbé, *s. a.* The public prayer for the life and prosperity of the sovereign.

خطر khàtar, *s. a.* Danger, peril.

خطوه khàtvé, *s. a.* A step, pace, foot.

خطور khùtūr, *s. a.* A coming into the mind; | —, —et, *v.n.* To come into the mind. [Lines.

خطوط khùtūt, *s. pl. a.* (of خط khàtt),

خطه khùtté, *s. a.* A district, region, country, tract.

خطيب khàtib, *s. a.* The officiating clerk or priest who pronounces the خطبه or public prayer for the sovereign.

خطير khàtīr, *a. a.* Grave, important.

خفاف khàffāf (kàwwāf), *s. a.* A shoemaker or seller.

خفت khàffèt, *s. a.* Lightness; volatility of character, want of stability.

خفقان khàfakān, *s. a.* A palpitation of the heart through disease or fear.

خفي khàfī, *a. a.* Hidden, concealed, secret.

خفيف khàfīf (hàfīf), *a. a.* Light of weight, volatile, unstable in character; slight, not severe; light, gentle (wind).

خلا khālā, *s. a.* A vacuum, empty space; a privy, water-closet; خلاصاً khālā-u-mèlā, Vacuum and plenum.

خلص khālāss, *s. a.* A being saved, delivered; salvation, deliverance; بولمق —, —būlmak, *v.n.* To be saved, delivered; —, khālāss, *s. a.* A saviour, redeemer.

خلاصه khàlāssa, *s. a.* The extract or quintessence of anything; a summary.

خلاف khilāf, *s. a.* A being contrary, or in opposition (to anything); a lie, untruth.

خانات khilāfēt, *s. a.* The Caliphate, office of Caliph; the being Caliph; |—, —et, *v.s.* To be Caliph, reign as Caliph.

خالق khāllāq, *s. a.* God, the continual Creator.

خلال khilāl, *s. a.* A toothpick, an earpick; a time, point of time; a grammatical conjugation, or paradigma of derivation; friendship; the centre, bottom.

خلائق khilā'iq, *s. pl. a.* (*no sing.*), Creatures; (*as a Turkish sing.*), a female slave. [tion.

خلاج khāljān, *s. a.* A tremor, agitation.

خالط khālt, *s. a.* A mixing, mingling; any one of the four elementary humours of an animal body; |—, —et, *v.s.* To mix, mingle; —, *v.s.* To be quite wrong and be d—d; يـمك —, —yèmek, *v.s.* (To eat humour) To mean, to pretend; to make a great mistake (an insulting expression).

خالع khāl', *s. a.* A dethroning; |—, —et, *v.s.* To dethrone; —, khilā', *s. pl. a.* (*of خلت khil'āt*), Robes of honour.

خلمت khil'āt, *s. a.* A robe of honour.

خلف khālef, *s. a.* A successor; ناخاف nā-khālef, *s. p.* Unworthy to be a successor, degenerate; —, khūlf, *s. a.* An acting contrary to (a promise); |—, khūlf-et, *v.s.* To act contrary to (a promise); —, khūlfu-vā' d-et,

v.s. To break a promise, act contrary to promise.

خلفاء khūlēfā, *s. pl. a.* (*of خليفة khālifé*), Caliphs, successors of Muhammed in ruling the empire, pontiffs; assistants, ushers (in schools); assistant clerks (in public offices).

خالق khālk, *s. a.* A creating; (khālk) people, men; the public; |—, —et, *v.s.* To create, bring into being; —, kāba - khālk, Common people; —, khōlk, *s. a.* A point of natural disposition; خالقي khālkī, *s. a.* Natural, innate. [created; natural disposition.

خالقت khālkāt, *s. a.* A creating; a being

خالل khālal, *s. a.* Injury, damage, detriment; —, كـلمك —, —ghēlmek, *v.s.* To be received (injury); —, —vèrmek, *v.s.* To damage, spoil, hurt, destroy.

خالوت khālvēt, *s. a.* Retirement, solitude, privacy; a private room; a private room in a bath.

خالود khūlūd, *s. a.* The being eternal.

خالوص khūlūss, *s. a.* Sincere friendship, devotion; —, —جـاتمق —, —chākmek, *v.s.* To make protestations of friendship, to show a zeal in performing little services as a proof of devotion.

خليج khālij, *s. a.* A gulf, a bay, a strait or arm of the sea.

خالع khālī', *s. a.* (*is خلع العذار خلع khālī' - 'īzār*, *s. a.* Barefaced, shameless).

خليفة khālifé, *s. a.* A successor to Mu-

hammered in governing the community of believers, a Caliph; the Sultan; (kālfa) a school-usher; a clerk in a public office; (كالفه kālfa) a builder, an architect; an elder female slave who has others under her, and directs a department; a journeyman artisan who has duly served his apprenticeship. خليل khālīl (*fem.* خليله khālīlē, A wife), *s. a.* An intimate friend; الله —, khālīlu-'llāh, The patriarch Abraham. خم khām, *a. p.* Crooked, bent; —, *s. p.* A bend, a curl, a fold, a wrinkle; —, khūm, *s. p.* A jar; a drum; the sky. خمار khūmār, *s. a.* The headache or nervous feeling caused by a debauch. خماسي khūmāssī, *s. a.* A word containing *five* radical letters. خميرة khūmbara (kūmbara), *s. p.* A bombshell; a child's money-box made of earthenware and round like a bombshell, with only a slit in it, so that the money cannot be got out unless the toy be broken; خميرة جي (kūmbarāji), *s. t.* A bombardier; ان خميرة سي èl-(kūmbarāssi), *s. t.* A خم khām, *s. a.* Wine. [hand-grenade. خمس khūmss, *s. a.* A fifth part; —, khāms, *a. a. fem.* Five. خمسة khāmsa, *a. a. mas.* Five. خمسي khāmsī, *s. t.* A sprat. خمسين khāmsīn, *s. a.* The fifty days preceding the vernal equinox; (in Egypt) a sultry noxious wind; (*or* خمسون khāmsūn), *a. a.* Fifty.

خمود khūmūd, *s. a.* Extinction or lowness (of fire, life, or action). خمول khūmūl, *s. a.* Obscurity, neglectedness, low estate. خميازة khāmīyāzē, *s. p.* A gape, a yawn. خميدة khāmīdē, *a. p.* Bent. خمير khāmīr (khāmīr), *s. a.* Dough (of bread); clay (of which men are made); any plastic material (of which any ware is made). خميس khāmīss, *s. a.* Thursday. خناق khūnāq, *s. a.* The quinzey. خنثي khūnā, *s. a.* An hermaphrodite. خنجر khānjār (hānchar), *s. p.* A large curved dagger. خند khānd, (*in composition*) خندان khāndān, *a. p.* Who laughs, laughing, smiling. خندق (hēndek), *s. a.* A ditch; a fosse, a moat. خنده khāndē, *s. p.* Laughter; a smile; —, *a. p.* Laughing, smiling. خنزير khānzīr, *s. a.* A swine, pig, hog. خنكار khūnkyār, *s. p.* A sovereign, the Sultan. خو khū (*in composition*), *s. p.* Character, disposition. [vision. خواب khāb, *s. a.* Sleep; a dream, خواجه khājē (khōja), *s. p.* A gentleman, an esquire in the civil service; (*pl.* خواجگان khōjaghyān); a schoolmaster, teacher, professor; a respectable tributary banker or man of business; خواجگانلی khōjaghyānlīk, *s. t.* The rank and dignity of an officially

- recognised civil servant of the government.
- خوار khār, *a. p.* Low, vile, abject, despised; (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives.
- خواص khāwāss, *s. pl. a.* (*of* خاص khāss), Special, select people, people of quality; intimate friends; confidential or personal attendants; (*of* خاصه khāssa), properties, qualities; remarkable objects.
- خوان khān, *s. p.* A table or cloth set with food; —, (*in composition*) *a. p.* Who reads, recites, sings, chants; who invites.
- خوانده khāndē, *a. p.* Called, invited.
- خواننده khānendē, *s. p.* A singer; a reader; an inviter.
- خواه khāh (*in composition*), Who desires, wishes; —, *s. p.* (*in composition*) A wish; —, *c. p.* Either, or; whether, or; —, *ad. p.* Willingly; — وناخواه, —v-nā-khāh, Willingly or unwillingly, voluntarily or forcedly; خاطر خواه khātir-khāh, The mind's desire; خیرخواه khāyir-khāh, *s. p.* A well-wisher; بدخواه bèd-khāh, *s. p.* An evil-wisher.
- خواهر khāhær, *s. p.* A sister.
- خواهش khāhish, *s. p.* A wish, desire, longing, inclination.
- خوب khòb, khüb, *a. p.* Good; pretty; خوبان khübān, *s. pl. p.* The beautiful, pretty women.
- خود khòd, *s. p.* Self; —, *ad. p.* Every
- though; خودبخود khòd - bé - khòd, *ad. p.* Alone, by one's self, of one's own self; خودبین khòd-bin, *a. p.* Self-seeking, egotistical, selfish; —پسند, —pèssend, *a. a.* Vain, in love with himself, self-admiring.
- خور khòr, *a. p.* (*in composition*), Who eats, drinks, smokes, or receives; —, *a. p.* Low, vile, abject, despised; باقمتی —, —bākmak, *v. n.* To look upon with contempt. [voices.]
- خوراته khòrata, *s. t.* A noise of loud
- خورد khòrd, *s. p.* Anything to eat or drink, nourishment, food.
- خورشید khòrshid, *s. p.* The sun.
- خوره khòra, *s. t.* (*Greek*), Dancing; —دیمک, —(tèpmek), *v. n.* To dance.
- خوش khòsh, *a. p.* Agreeable; —, *int. p.* Well, well! کدک —, —ghèlding! I have been happy to see you! بولدق —, —bòlduk! I have been well received!
- گورمک —, —ghyàrmek, *v. n.* To admire, see with pleasure and satisfaction; خوشه کچمک khòsha-ghèchmek, *v. n.* To please, give pleasure, give joy and satisfaction, be liked; خوشه کلمک khòsha-ghèlmek (*with a pronoun after* خوش), *v. n.* To appear charming or funny (to some one).
- خوشه khòshē, *s. p.* A bunch (of grapes, &c.); an ear (of corn, &c.)
- خوف khòv, *s. a.* Fear, fright, terror; —, —et, *v. n.* To fear.
- خوگ khògh, *s. p.* A hog
- خون khùn, *s. p.*

khūnāb, *s. p.* (Blood mixed with water) hot tears; خون‌الود khūn-ālūd, *a. p.* Mixed or smeared with blood; خونبار khūnbār, *a. p.* From which blood falls as rain; خونبها khūn-bāhā, *s. p.* The price of blood, blood-money.

خوى khūy, *s. p.* A point of character, disposition; a way, trick; خويلنمق khūylanmaq, *v. n.* To be out of temper, sulky, or obstinate; خويلو khūylu, *a. t.* Sulky, obstinate, or passionate.

خيار khūyār, *s. a.* A cucumber; شنبير —shènbær (shènbé), *s. p.* Cassia.

خيال khūyāl, *s. a.* A kind of puppet-show of the shadows of figures projected on a white screen; the imagination; a chimera.

خياله khūyālē, *s. a.* A spectre.

خيانته khūyānèt, *s. a.* Perfidiousness, treachery; —, *s. t.* A perfidious person; خيانتهلك khūyānètlik, *s. t.* Perfidy; a treacherous trick.

خير khūyār, *ad. a.* No; —, *s. a.* Good; —, *a. a.* Good; خيرلو khūyārli, *a. t.* Good, beneficial, bringing advantage, advantageous; خيرات khūyārāt, *s. pl. a.* Good works, charitable or benevolent institutions; خيرخواه khūyār-khāh, *s. p.* A well-wisher; خيرسز khūyār-sāz, *a. t.* Good for nothing; uninhabitable (island).

خيره khūyārē, *a. p.* Dark, sombre.

خير --- *a. p.* (in composition). Who

خيزاب khūzāb, *s. p.* A wave, billow.

خيزان khūzān, *a. p.* Who rises, gets up; واftان —, —vē-ūftān, Rising and up; خيط khūyāt, *s. a.* A thread. [falling.

خيف khūyāf, *s. a.* A fearful, dreadful state of things; —, *int. a.* Alas!

خيل khūyāl, *s. a.* Horses, cavalry.

خيلي khūyāli, *a. t.* A good deal, much, many; highly. [A tent.

خيمه khūyāymē, *s. a.* (*pl.* خيم khūyēm),

د

د dāl. Tenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *d* in English, though sometimes acquiring the sharp sound of *t*. In chronograms and astronomical tables it has the numerical value of 4. In the dates of letters it stands for د, and represents, when alone, the month ذى الحجه Zī-'l-hijjē; but when followed by ا, as دا, the month ذى القعدة Zī-'l-kā'dē. [disease.

دا dā', *s. a.* A malady, distemper,

داب dā'b, *s. a.* A custom, usage.

دابه dābbē, *s. a.* A saddle-beast; an animal; دابةالارض dābbétu-'l-ārz, (The beast of the earth) the beast of the Apocalypse, which is to appear in power in the latter days.

داخل dākhl, *s. a.* The interior, inside;

داخلي dākhlī, *a. a.* (*fem.* داخلية dākhlīyyē) Relating to the interior;

امور داخلية ūmūru-dākhlīyyē, Do-

mestic affairs, home affairs; داخلیه dākhilliyyé - nāziri, A home minister, Secretary for the Home Department; — او، — او، *v.n.* To enter, get in; to be in; to be included.
 داد dād, *s. p.* Justice; redress; lamentation; a gift; — (for طات tāt), *s. t.* Taste, savour.
 دادا dāda, *s. t.* A nursery servant, a nurse for children.
 دادانمک dādanmak (*aor.* دادانور dādanir), *v.n.* To acquire a great relish or desire for, from having had a slight
 دادر dāder, *s. p.* A brother. [taste of.
 دادۀ دادē (*in composition*), *a. p.* Which is given; to which is given; —, dāda, or دادی dādi, *s. t.* A nurse for children.
 دار dār, *a. t.* Narrow; —, *ad. t.* Narrowly; —, *s. a.* A house; a town; a country; a world; —, *s. p.* A gallows; — (*in composition*), *a. p.* Who has, possesses, holds, keeps; — الاسلام —, dāru-'l-islām, The Mussulman's land; دارالمغرب dāru-'l-harb, The enemy's country; بقا —, dāri-bākā, The world which fades not; فنا —, dāri-fēnā, The world of decay; دارین dārēyn, *s. a. dual*, The two worlds, present and future; — الشفا —, dāru-'sh-shifā, A hospital; — السعادة الشریفه —, dāru-'-as-sād'ādēti-'sh-shērīfē, The female establishment of the Sultan, from which the Chief Eunuch derives his title of دارالسعادة الشریفه اغاسی dāru-

ابدار -'as-sād'ādēti-'sh-shērīfē-Ighāssi; ابدار āb-dār, *a. p.* Juicy; watered; tempered (steel); lustrous (diamond); خربنه دار khāzinē-dār, *s. p.* A treasurer (treasury-keeper); دارو کبیر dār-u-ghīr, *s. p.* (Have and hold) Battle; دار اغاجی dār-aghāji, *s. t.* A gibbet, a gallows; a masting machine, shears. [nificence.
 دارات dārāt, *s. p.* State, pomp, magnificence.
 دارالمق دارالمق dārālmak (*aor.* دارالمق dārālmī), *v.n.* To grow narrow, shrink, become too narrow. [men.
 دارچین dārçhīn (tārçhīn), *s. p.* Cinnamon.
 دارغین dārghīn, *a. t.* Passionate, easily provoked; angry; دارغینلیک dārghīnlīk, *s. t.* Anger.
 دارلمق dārilmak (*aor.* داریلور dārīlūr), *v.n.* To be angry; to become angry;
 دارلمق dārīltmak (*aor.* داریلدر dārīldir), *v.a.* To anger, put in a passion.
 دارمه داغین dārma-dāghīn, *a. t.* Very much scattered, dispersed; all to pieces.
 دارنده dārēndē, *s. p.* A bearer, holder, possessor (of a note, pass, &c.).
 دارو dārū, *s. p.* A drug; a medicine; — or داری dāri, *s. t.* Millet; زبادی داروسی ārnāwut-dārīssi, (Albanian millet) Panicum miliaceum (?); داریسی باشکزه dārīssi-bāshingīza! (May the millet thereof be on your head!) May happiness accrue to you therefrom! (a form of wish expressed at wedding feasts to the parents of the new-married couple). [goods sold by weight.
 دراد dārā, *s. t.* (*Italian*), The tare (of

داس *dās*, *s. p.* A sickle, reaping-hook.

داستان *dāssitān*, *s. p.* A tale, story.

داش *dāsh*, as a Turkish particle, placed at the end of any word, has the signification of our word *fellow*, as, ارقة *ārqa-dash*, A fellow-companion, يولداش *yūldash*, A fellow-traveller, or one in the same line of life; قرنداش *kārñ-dash*, A brother or sister (womb-fellow); &c. &c.

داعی *dā“ī*, *s. a.* (*fem.* داعیه *dā“iyyē*), One who prays (for another); a cause, incentive, inviting agent; داعیلری *dā“ilēri*, (I or he) who prays for you, your servant.

داغ *dāgh*, *s. p.* A branding or cauterising iron; a mark branded by a hot iron; a cautery by iron; —درون, *dāghi-dērūn*, Inward grief; the black spot in the bottom of the cup of the tulip.

داغتمق *dāghitmak* (*aor.* داغیدر *dāghi-dir*), *v. a.* To scatter, disperse; to distribute; to deal, serve out, give out; to disseminate, spread (reports, &c.).

داغلمق *dāghilmak* (*aor.* داغلور *dāghi-lir*), *v. n.* To become scattered, dispersed; to fall to pieces, go piecemeal; to separate (an assembly); to become healed without coming to a head (a gathering); to be dissipated (clouds, &c.); to be disseminated, to spread.

داغینک *dāghinik*, *a. t.* Scattered, wide apart, not held together.

دافع *dāfi“*, *a. and s. a.* (*fem.* دافعه *dāfi“a*), Who repels, expels.

دال *dāl* (*dāl*), *s. a.* Name of the letter

د ; —, *dāl*, *s. t.* A branch, twig,

slip; —, *dāl*, *a. and s. a.* (*fem.* داله *dālē*), Who conducts, guides, points out, signifies; دال قلیج *dāl-kılıj*, *s. t.*

A kind of militia swordsman in olden times; دال قاقوق *dāl-kāvuk*, A buffoon, a willing butt for jokes; دال طبان *dāl-tābān*, *s. t.* A great walker. (In these three terms, the word دال *dāl* is the imperative of دالمق *dālmak*,

داللق *dāllak*, *s. t.* The spleen. [q.v.]

دالغیج *dālgij*, *s. t.* A diver.

دالمق *dālmak* (*aor.* دالار *dālar*), *v. n.* To dive, plunge (in the water, into business, &c.); to doze; to be in a fit of abstraction, to be absorbed in thought, in study, in reading, &c.; — اویقویه *ūykuyā*, *v. n.* To go fast asleep; — باشنی *bāshini*, *v. n.* To duck down or flinch by stooping the head; دالدیرمق *dāldirmak* (*aor.* دالدر *dāldirir*), *v. a. causal*, To plunge or bury, by pushing (one thing into another); to lay (a twig or branch so as to root); to speak ill of, traduce, backbite.

دام *dām*, *s. t.* The roof of a house; a house (as a unit and as we say a *heart*); —, *dām*, *s. p.* A trap, snare, gin; —, *dāmē* (*fem.* دامت *dāmet*), *inf. a.* May he (she or it) endure!

داماد *dāmād*, *s. p.* Son-in-law (or brother-in-law, in the case of the Sultan's sister's husband) by marriage.

دامن *dāman*, *s. p.* The skirt (of

a garment, of a mountain, &c.);
 دامن بوس *dāman-būss*, *s. p.* Who
 kisses one's skirt; دامن بوسی *dāman-*
būssī, The ceremony of kissing the
 skirt of a superior.
 دامه *dāma*, *s. t.* The game of draughts;
 طاشی — *—tāshī*, A draughtsman,
 man at draughts.
 دان *dān*, *s. p.* (*in composition*), Who
 knows, understands; —, *s. p.* (*in*
composition), A holder, case, sheath, &c.
 دانا *dānā*, *s. p.* A person of great learn-
 ing, a sage; —, *dāna*, *s. t.* A calf.
 دانش *dānish*, *s. p.* Knowledge, learn-
 ing; — انجمن *enjūmēni-dānish*, The
 Imperial Academy of Science of Con-
 stantinople; دانشمند *dānishmēnd*,
s. p. A scholar, learned person.
 دانشمک *dānishmak* (*aor.* دانشور *dā-*
nishir), *v. n.* To apply to for advice or
 permission.
 دانه *dānē* (*tānē*), *s. p.* A separate grain
 or berry; a separate unit of any sort;
 a cannon or musket ball; the grain
 which baits a trap for birds; دانه لو
 (*tānēli*), *s. t.* Grainy, gritty, com-
 posed of grains; —, *dāna*, *s. t.* A calf.
 دانیمارکا *Dānimārka*, *s. t.* Denmark.
 داور *dāver*, *s. p.* A prince, ruler, judge;
 a sovereign, monarch; God.
 داورانمک *dāvranmak* (*aor.* داورانور *dāvra-*
nir), *v. n.* To start from a state of repose
 or inattention, and become guarded
 or vigilant; to put one's self in an
 attitude of defence; to stir one's self,

be active, move; to regain one's foot-
 ing after a slip, one's health after
 illness, one's position after a misfor-
 tune.

داول *dāwul*, *s. t.* A big drum; a com-
 mon drum of any kind except a
 military drum; a drum (in machinery).

داولمباز *dāwulumbāz*, *s. t.* The paddle-
 box of a steamer. [misfortune.

داهیه *dāhiyyē*, *s. a.* A calamity, great

دای *dāy*, *s. t.* A maternal uncle, mother's
 own brother; a friendly title formerly
 given to middle-aged or old people,
 especially among the Janissaries; and
 hence, in Algiers, consecrated at length
 to the commanding officer of that
 corps, who frequently became after-
 wards pasha or regent of the colony:
 hence our misnomer of Dey, as applied
 to the latter officer.

دائر *dā'ir*, *s. a.* Concerning, relating to,
 about; دائراً ما دار *dā'iran-mā-dār*, *s.*
 and *ad. a.* All round, all the parts
 surrounding.

دائرة *dā'irē*, *s. a.* A circle; a tam-
 bourine; a suite of apartments; a
 sphere of duty; a suite of attendants;
 — نصف *nissfi-dā'irē* (*nissif—*), A
 semicircle; — تربيع *tārbi'i-dā'irē*.
 The quadrature of the circle.

دائم *dā'im* (*fem.* دائمه *dā'imē*), and
 دائمی *dā'imī* (*fem.* دائمیه *dā-*
imiyyē), *s. a.* Enduring, incessant,
 constant, lasting, permanent, fixed,
 established, eternal; دائما *dā'imā*.

ad. a. Always, for ever; continually, incessantly.

دائن *dā'in, s. a.* A creditor.

دایه *dāyē, s. f.* A nursing slave-woman, bought with her infant to act as wet-nurse to her owner's infant.

دب *dùb, s. a.* A bear; دب اکبر *dùbbi-ək̄b̄r, The great bear.*

دباغ *dèbbāgh (tābak), s. a.* A tanner; دباغخانه *(tābak)-khānē, A tannery, tan-yard.*

دباغت *dibāghāt, s. a.* The tanner's art; tannery; a being tanned, tanning.

دبدبه *dèbdébé, s. a.* Pomp, state.

دبر *dùbr, s. a.* The backside.

دبستان *dèbisstān, s. p.* A school.

دبوس *dèbbūss, s. a. (f. طوپوز tōpuz),* A club, mace of arms.

دبیر *dèbīr, s. a.* An administrator.

دپرئمک *dèprēmek (aor. دپرنور dèprē-nīr), v.n.* To move; to get up; to show signs of life.

دپه *(tèpē), s. f.* The summit of anything; the crown of the head; a hill, hillock, mound, heap; دپه لکم *(tè-pēlēmek), v.a.* To kill by knocking on the head; دپه لکم *tèpēlenmek, v.n.* To be killed, be knocked on the head.

دتمک *dītmək (aor. دیتیر dītīr), v.a.* To pull linen cloth into lint or the like, to shred by pulling.

دجال *dèjjāl, s. a.* The false prophet or Antichrist who is to appear in the latter days.

دجله *Dèjlē, s. f.* The river Tigris.

دجیل *Dùjēyl, s. f.* The Little Tigris, a branch of the Tigris.

دخان *dùkhān, s. a.* Smoke; tobacco.

دختر *dùkhtar, s. p.* A girl; a daughter; رز—*dùkhtēri-rēz, Wine (the daughter of the grape). [dīng; influence.*

دخل *dàkhl, s. a.* Intervention, mediation.

دخمه *dùkhmē, s. p.* A grave, tomb.

دخول *dùkhūl, s. a.* An entering, entrance; a commencing, commencement; an entering into one's presence; the consummation of marriage; the positive act of sexual intercourse; |—, —*et, v.n.* To enter.

دخی *dākhi, c. f.* Also; and; even; —, (*for* دها *dāhā*), *ad. f.* More.

دده *dèdē, s. f.* A grandfather; title given to dervishes.

در *dēr, s. p.* A door; a gate; —, *pr. p.* In; into; on the subject of, about; سعادت—*dāri-sā'ādet, (The gate of felicity) Constantinople; دریدر dār-bé-dār, (From door to door), s. p.* A vagabond, a mendicant; —, (*tēr*), *s. f.* Sweat, perspiration; transpiration; —, *dir or dēr, The Turkish vinculum of grammar or logic, signifying is, or it is; —, durr, s. a.* A pearl; | . . . . . —, *dār- . . . . . -et, v.a.* To get (something) into (something else, as custody, bosom, store, &c.). [of partridge (P)]

دراز *dùrrāj, s. p.* A francolin, a kind

دراز *dīrāz, a. p.* Long; —, *dūr-u-*

dîrâz, *ad. p.* Far and away; in great detail.

دراقی durrâki, *s. p.* A nectarine.

درایت dirâyet, *s. a.* Intelligence; درایتلو dirâyetli, *a. t.* درایتکار dirâyetkyâr, *s. p.* Intelligent.

دربار dârbâr, *s. p.* The court of a sovereign. [keeper.

دربان dârbân, *s. p.* A porter, door-bend dârbend (dêvrent), *s. p.* A place easily guarded, as a bridge, mouth of a valley, pass, &c.; a guard-house in the country, usually in some such position; دربندچی (dêvrentchi), *s. t.* A rural guard, coast-guardsman; |—, dârbend-et, *v. a.* To bind in fetters.

دربیش dârbîsh-et, *v. a.* To introduce, bring forward, advance, say.

درت dârt, *a. t.* Four; دردنچی dârdînji, *a. t.* The fourth.

درج Dirâch, *s. t.* Durazzo in Albania.

درج dârz, *s. a.* The placing anything in a casket; the introducing any word or phrase in a written paper, inserting; —, dârz, *s. a.* A casket; |—, dârz-et, *v. a.* To insert, introduce.

درجه dâréjé, *s. a.* (*pl.* درجات dâréjât), A step of a ladder or stairs; a degree of a circle; a degree or rank in dignity; a degree or mansion in heaven; the relative degree of any quality; درجه درجه dâréjé-dâréjé, *ad. t.* By degrees, little by little; in degrees; into degrees.

درخت dirâkht, *s. p.* A tree.

درخشان dirakshân, *a. p.* Brilliant, effulgent, shining, glittering.

درخواست dâr-khâsst, *s. p.* A prayer, request.

درد dârd, *s. p.* Ailment, pain; sickness; grief, trouble, anxiety; —, dârd, *s. p.* Lie, dregs, sediment, grounds; دردشکم dârdlshmek, *v. a.* To confide mutually to one another each other's griefs; دردلو dârdli, *a. t.* دردمند dârdmênd, دردناک dârdnâk, *a. p.* One in pain or in grief and trouble. [course of preparatic.

در دست dâr-dêsst, *a. p.* In hand, in درر dârr, *s. pl. a.* (of در dârr), Pearls; دربار dârbâr, *a. p.* From which pearls drop as rain.

دردز dârz, *s. t.* The pointing with mortar or cement the joints of masonry or brickwork; |—, —et, *v. a.* To point.

درزی (târzi), *s. p.* A tailor; —, dârzî, *s. and a. a.* A Druze, Druze; درزی طاعنی dârzî-dâghî, Mount Lebanon.

درس dârss, *s. a.* A lesson; a lecture; درسعام dârsi-“âmm, *s. a.* A public lecture; —المتى, —almak, *v. a.* To take a lesson; to have a lesson assigned; —ویرمک, —vîrmek, *v. a.* To give a lesson; to set a lesson; —واقومتى, —âkumak, *v. a.* To study; to study a lesson.

درست dârusst, *a. p.* Right, true; healthy; correct, exact, as it should be; نادرست nâ-dârusst, *a. p.* Bad, as it should not be; false; incorrect

دُرستی *dùrussti*, *s. p.* Rightness ;
 تندرست *tëndùrusst*, *a. p.* Right in
 body.
 درشت *dùrùsht*, *a. p.* Rough, gross.
 درك *dèrk*, *s. a.* A reaching, attaining ;
 a comprehending ; comprehension ;
 |—, —et, *v.a.* To reach, attain ; to
 comprehend ; to have lived long
 enough ago to have seen (some per-
 son).
 دركات *dèrékyât*, *s. pl. a.* (of درك *dè-
 réké*), The degrees of hell or perdi-
 tion, the one lower than the other.
 دركار *dèr-kyâr*, *a. p.* Evident, manifest ;
 acting, in action, in operation.
 درگاه *dèr-ghyâh*, and درگه *dèrghèh*, *s. p.*
 A gateway, doorway, porch, portico ;
 the court of a sovereign, of God.
 درلو *dùrlu* (*tùrlu*), *s. t.* A sort, kind,
 manner, species ; a dish of mixed
 meats and vegetables ; — —, *tùrlu-
 tùrlu*, *a. t.* Of various kinds.
 درمان *dèrmân*, *s. p.* Strength of body ;
 physic, medicine ; a remedy.
 درمیان *dèr-miyân*, *a. p.* In the midst ;
 on the tapis ; |—, —et, *v.a.* To intro-
 duce a subject.
 درن جبلی *Dèrn-jèbeli*, *s. t.* The Atlas
 mountains.
 درنده *dìrendé*, *a. p.* (A beast of prey)
 which tears its victims. [tion].
 درنگ *dìrèng*, *s. p.* Delay, procrastina-
 tion.
 درواز *dèrvâz*, دروازه *dèrvâzè*, *s. p.* A
 door, a gate. [praise].
 درود *dùrùd*, *s. p.* Greeting, salutation,

دروغ *dùrùgh*, *s. p.* A lie, falsehood, un-
 truth.
 درون *dèrùn*, *s. p.* The inside, inner part ;
 the heart, mind.
 درویش *dèrvish*, *s. p.* A poor man ; a
 kind of monk or friar, of which there
 are many sorts. [water].
 دره *dèré*, *s. t.* A valley ; a stream of
 درهم *dìrhèm*, *s. a.* A drachm, of which
 400 make one *okka*, and about 140 a
 pound *avoirdupois* ; general name for
 silver money ; —, *dèr-hèm*, *a. p.*
 Together ; درهم —, *dèr-hem-bèr-hem*,
a. p. Jumbled together, confused, in
 confusion. [hide, fell].
 دری *dèri*, *s. t.* The skin of animals, the
 دریا *dèryâ*, *s. p.* The sea, ocean.
 درپچه *dèriché*, *s. p.* A window ; a loop-
 hole ; a wicket.
 دریغ *dìrigh*, *s. p.* A refusal ; —, and
 بیدریغ *dìrigha*, *inf. p.* Alas !
 بیدریغ *bì-dìrigh*, *a. p.* Who never refuses a
 request ; |—, —et, *v.a.* To refuse, to
 withhold, not to grant (a request).
 درین *dèrin*, *a. t.* Deep, profound.
 دزد *dùzd*, *s. p.* A thief ; a robber.
 دزکین *dizghin*, *s. t.* The reins, a rein ;
 طولو دزکین *dòlu-dizghin*, *ad. t.* At
 full gallop.
 دست *dèst*, *s. p.* The hand ; دستدرازی
dèst-dìràzì, *s. p.* The stretching out
 of the hand for oppression or rapine.
 دستار *dèstâr*, *s. p.* The cloth which,
 wound round the head, forms the
 turban.

دسترس *dèsst-rèss*, *a. p.* Whose hand reaches (the desired object), successful.
 دستره (*tèstéré*), *s. p.* A hand-saw.
 دستگاه *dèsst-ghyäh* (*tèzghyäh*), *s. p.* A place for handiwork, a bench, a loom, a frame, a slip (for building ships), &c., &c. [another by the hand].
 دستگیر *dèsst-ghîr*, *s. p.* One who takes
 دستور *dèsstûr*, *s. p.* A minister of state ; permission, leave ; العمل —, *dèsstûru-l-`lmal*, *s. a.* An exemplar, guide for conduct ; —, —! With your permission! Get out of the way! Clear the road!
 دسته *dèssté*, *s. p.* A quire (of paper) ; a packet, a dozen or any number in which goods are usually made into packets ; a bunch ; a pestle.
 دستی (*tèsti*), *s. p.* A pitcher, a jug.
 دستیار *dèsst-yâr*, *s. p.* A friend, helper ;
 دستیاری *dèsst-yârî*, *s. p.* Assistance.
 دستیه *dèssissâ*, *s. a.* A stratagem ; a trick, piece of knavery.
 دشت *dèsh*, *s. p.* The uncultivated open country.
 دشمنک *dèshmek* (*aor.* دشمر *dèshmr*), *v. a.* To open an abscess with a lancet.
 دشمن *dùshmn*, *s. p.* An enemy.
 دشنام *dùshnâm*, *s. p.* An invective ;
 | —, —et, *v. n.* To revile.
 دشوار *dùshvâr*, *a. p.* Difficult.
 دعا *dù`â*, *s. a.* A prayer ; — خیر *khâyri-dù`â*, A blessing, or prayer for one's good ; — بد *bèd-dù`â*, A curse, malediction, prayer against one ; دعایله

dù`âlarla!* Good bye! With (our) prayers! دعایله *dù`âlar-èdingiz, Pray present my compliments! باتی *bâti* الدعای *bâki-èd-dù`â*, We say nothing more, but offer prayers (for you)! (*a usual way of finishing a letter*) ; | —, —et, *v. n.* To offer a prayer (to God) ; to pray (for anyone by way of thanks) ; دعای *dù`âji*, *s. t.* One who prays for another. [pillar.
 دعامت *dù`âmet*, *s. a.* A prop, support, دعای *dâ`âvî*, *s. pl. a.* (of دعوی *dâ`wâ*), Lawsuits, causes ; ناظری —, *dâ`âvî-nâzîrî*, *s. t.* The Minister of Justice (whose old title was چابش *châwush-blâhî*, *q. v.*).
 دعوا *and* دعوی *dâ`wâ*, *s. a.* An assertion, thesis, proposition ; a pretension, claim ; a lawsuit, cause ; دعوی *dâ`wâji*, *s. t.* A claimant, plaintiff, suitor, complainant ; دعوالو *dâ`wâlî*, *a. t.* (A person) with great pretensions ; | —, —et, *v. n.* To claim ; to open a lawsuit ; to raise a pretension.
 دعوت *dâ`vet*, *s. a.* An inviting, an invitation ; a courting, seeking (harm, &c.) ; | —, —et, *v. a.* To invite ; to court, seek. [care, bother.
 دغدغه *dâghdagha*, *s. a.* Turmoil, trouble.
 دف *dèf*, *s. p.* A tambourine.
 دفتر *dèftâr*, *s. p.* (*pl.* دفاتر *dèfâtîr*). A register, note-book, account-book ; a list, note, inventory ; دفتردار *dèftâr-dâr*, Title formerly of a kind of Finance Minister ; now, of the highest

class finance agents of a whole province; دفترخانه dèftær-khānē, The archives, especially of the finance department; دفاتر خاقانیه dèfâtiri-khākāniyyē, The imperial registers of fiefs, a kind of Doomsday-book, showing the value and possessor of every fief in the empire, with all other necessary particulars.

دفع dèf', *s. a.* A repelling, driving away;

—, — *et. v. a.* To drive away, repel.

دفعه dèf'â, *s. a.* (*pl.* دفعات dèf'ât),

A time of repetition; بودفعه bû-dèf'â,

This time; بر دفعه bir-dèf'â, Once;

دفعه چوق chòk-dèf'â, Many times;

دفعه dèf'âtan, *ad. a.* At once.

دفن dèfn, *s. a.* A burying; burial; —,

— *et. v. a.* To bury. [bay-tree.

دفینه dèfnē, *s. t.* (*Greek*, δαφνη), The

دفینه dèfnē, *s. a.* Buried treasure.

دق dakk, *s. a.* A knocking; —, — *et.*

v. n. To knock (at the door).

دقت dikât, *s. a.* Care, attention; —,

— *et. v. n.* To be attentive, take pains.

دقیق dâkik, *a. a.* Thin, fine; subtle;

nice, fine-drawn, delicate; —, *s. a.*

Flour.

دقیقه dâkika, *s. a.* A minute of time or

of an arc; a delicate point, subtle question.

دک dèk, *s. t.* A trick, piece of deceit;

—, a Turkish particle of the nature of an adverb of space or time, following the dative preposition, the two together having the signification of *till, until,*

as far as; it sometimes becomes

دکین dèghin. Ex. یاریندک yàrinē-

dek, *or* یاریندکین yàrinédèghin,

Until to-morrow, by to-morrow.

دکان dükkyān (dùkzēn), *s. a.* (*pl.* دکانین

dèkyākīn), A shop; دکانچی dükky-

ānji, *s. t.* A shopkeeper.

دکرمں dèghirmēn, *s. t.* A mill; a mill

worked by horses; صو دکرمنی sù-

-dèghirmēni, A water-mill; ال دکرمنی

èl-dèghirmēni, A hand-mill; دکرمنجی

dèghirmēnji, *s. t.* A miller.

دکرمنلک Dèghirmēnlīk, *s. t.* Milo, an

island of the Archipelago.

دکرمی dèghirmi, *a. t.* Round, circular.

دکتر dèngiz, *s. t.* The sea.

دکش dighish, *s. t.* An exchanging; —,

dikish, *s. t.* Sewing, needle-work;

a seam; —, dighish-*et. v. a.* To ex-

change; یری —, dikish-yèri, *s. t.* A

dream.

دکشمک dighishmek (*aor.* دکشر

dighishir), *v. n.* To change, become

altered, or different, or other than

before; دکشدرمک dighishtirmek

(*aor.* دکشدرر dighishtirir), *v. a.* To

change, make different, alter, substi-

tute another in lieu of. [merely.

دکل dighil, *ad. t.* Not; not only, not

دکلمک dikilmek (*aor.* دیکلور dikilir),

v. n. To stand bolt upright; —, *v. p.*

(see دکلمک); — *or* دکلممک dīnglēm-

mek (*aor.* دیکلر dīnglēr) (dīnēmek, *aor.*

dīnē), *v. a.* To listen to, give ear to;

to obey, to mind.

دکلمک *dinglænmek* (*aor.* دکنور *ding-
lænir*) (*dinænmek*, *aor.* *dinænir*), *v.n.*

To rest one's self, take breath.

دکلو *dinglū*, *s. f.* A kind, sort, manner.

دکلمک *dinglémek* (see *دکلمک
dinglémek*).

دکمک *dikmek* (*aor.* دیکر *dikær*), *v.a.* To

sew, stitch; to plant; to set, set up;

—, *dèghmek* (*aor.* دگر *dèghær*), *v.n.*

To touch; to hit, strike, attain; to be

worth; —, *dīngmek* (*aor.* دینگر *dīngær*),

v.n. To cease (rain, &c.).

دکمە *dèghmê*, *a. f.* Not every one, es-

pecially if of no particular account;

دکمە حال ایله *dèghmê-hâl-ila*, Not

easily, not readily; *dèghmédê*,

ad. f. Not very likely, hardly.

دکنک *dèghnek*, دینک *dèynek*, *s. f.* A

stick, staff, wand; کولتس دکنکی *kòl-
tuk-dèghnégghi*, A crutch (staff for the

arm-pit).

دکورمک *dèghirmek* (*aor.* دکورر *dèghirir*), *v.a.* To cause to reach.

دل *dil*, *s. f.* The tongue; language; a

spit of land or sand, an isthmus; in-

telligence (got by spies, prisoners, or

reconnoitering); —, *s. p.* The heart;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

دل بالقی *dil-balighi*, A sole, a small flat-fish;

طالو *talti-dil*, Soft words; *طالو*

دللو *talti-dilli*, Who uses soft or kind

words; *دل المتی* *dil-almak*, To gain

intelligence (of the enemy's state and

movements); *دلنی طومتی* *dilini-tüt-
mak*, To hold one's tongue or peace;

دلیمک اوچنددر *dilimig-üjçnda-dır*,

It is at the end of my tongue; *دلسز*

dilsiz, *a.* and *s. f.* Dumb, mute; a

dumb person; *از دل و جان* *èz-dil-u-
-jân*, *ad. p.* With all my heart and

soul.

دلک *dèlläk* (*tèlläk*), *s. a.* A servant in

a bath who shampoos, scrubs, soaps,

and wipes the bathers.

دلالت *dèläl*, *s. a.* Coquetry, blandish-

ments; —, *dèlläl*, *s. a.* One who

guides or points out the way in any

business; (*tèlläl*) a broker, an auc-

tioneer, a public crier; *دلایه* *dèllä-
liyyê*, *s. a.* A broker's fee.

دلالت *dèlälet*, *s. a.* A pointing out,

showing; an indication; |—, —*et.*

v.n. To act as a guide, to point out

things; to be indicative, significative.

دلور *dil-ävër*, *s. p.* A man of heart and

courage. [fragrant.

دلوریز *dil-ävëz*, *a. p.* Heart-ravishing;

دلبر *dilbër*, *a. p.* Pretty, beautiful.

دلبند *dülbend* (*tülbent*), *s. f.* Muslin.

دلشمت *dillshmek* (*aor.* دلشور *dillshir*), *v.n.* To communicate with each

other by letter, message, or conver-

sation.

دلشمت *dillshmek* (*aor.* دلشور *dillshir*), *v.n.* To communicate with each

other by letter, message, or conver-

sation.

دلشمت *dillshmek* (*aor.* دلشور *dillshir*), *v.n.* To communicate with each

other by letter, message, or conver-

sation.

دلشمت *dillshmek* (*aor.* دلشور *dillshir*), *v.n.* To communicate with each

other by letter, message, or conver-

sation.

v.n. To set to and begin talking and grumbling.
 دلمك dèlmek (*aor.* دلر dèlkr), *v.a.* To make a hole in or through; to pierce, bore, open; — or دلمك dilémek (*aor.* ديلر dilkr), *v.a.* To wish for; to ask for.
 دلمك dèlinmek (*aor.* ديلنور dèlinir), *v.n.* or *p.* To be pierced with a hole; to get a hole.
 دلو dèlv, *s. a.* The sign Aquarius.
 دلمك دلورمك dèlirmek (*aor.* دلورر dèlirir), *v.n.* To go mad (*provincial*).
 دلي dèli, *s. t.* A madman; a kind of irregular trooper in olden times; —, *a. t.* Mad, insane, foolhardy, imprudent, queer, foolish, strange, original, &c.; دليقانلو dèli-kanli, *s. t.* A lad, young man (whose blood is not yet cooled down).
 دليجه dèlija, *a. t.* Somewhat mad or extravagant; —, *s. t.* A kind of wild darnel (P).
 دلير dilir, *s. p.* A brave man, hero.
 دليك dèlik, *s. t.* A hole; —, *a. t.* Having a hole in it.
 دليل dèlil, *s. a.* (*pl.* دلائل dèlâ'il, and اذليلè dillè), Anything indicative or which serves to guide; a symptom; a proof; an argument. [(of an orange).
 دليم or دلم dilim, *s. t.* A slice; a quarter
 دم dèm, *s. a.* (*pl.* دما dimā), Blood; —, *s. p.* A moment, instant; a breath; a word; —, دُم, *s. p.* The tail (of animals).

دمار dèmār, *s. a.* Perdition, destruction, ruin.
 دماغ dimāgh, *s. p.* The palate, roof of the mouth; —, *s. a.* The brain.
 دمت dèmet, *s. t.* (*Greek*, δέματι), A bunch, a bundle; چيچك دمتي chichek-dèmeti, A nosegay.
 دمدمه dèmdémè, *s. p.* The buzz or murmuring noise of a number of people speaking or moving.
 دمساز dèmsāz, *s. p.* A friend, confidant, companion of the same mind.
 دمشق Dàmashk, *s. t.* Damascus.
 دموع dùmū, *s. pl. a.* (of دمع), Tears.
 دموي dèmévi (*fem.* دمويه dèméviyyè), *a. a.* Sanguine (temperament).
 دمياط Dimyāt, *s. t.* Damietta.
 دمير or دمور or دمر (*for* تيمور timūr) dèmîr, *s. t.* Iron; a ship's anchor; fetters; an iron instrument; دميرلو dèmîrli, *a. t.* Anchored, at anchor; دميرلمك dèmîrlémek, دمير اتمك dèmîr-âtmak, *v.n.* To anchor, cast anchor. [minute ago.
 دمين dèmin, *ad. t.* Just now, but a دن dan, *pr. t.* Of, from, out of, by, for, through. [baseness, meanness.
 دنائت dènâ'ât, *s. a.* Lowness, vileness,
 دنبلك dènbèlek, *s. p.* A tom-tom, small kettle-drum.
 دنج dinj, *a. t.* Hale, hearty (old man).
 دندان dèndān, *s. p.* A tooth.
 دنداننه dèndānè, *s. p.* Anything like a tooth, as those of a wheel, a saw, of writing.

دنك *dènk*, *s. t.* A half-load of a pack-horse, a bale, a pack; the trim of a boat or ship; an equipoise, counter-balance; —, *a. t.* Equipoised, balanced, trimmed, in trim.

دنگل *dìnghīl*, *s. t.* An axle-tree.

دنی *dènī*, *a. a.* Mean, base, low, vile.

دنیا *dünyā*, *s. a.* This *lower* world, the world; قدر —, *dünyā-kādar*, Ever so much; عالم دنیا “*ālmī-dünyā*, The nether world, this world; — یکی *yèngī-dünyā*, (The new world) America; a particular size of timber.

دنوی *dünyévi*, *a. a.* Worldly, pertaining to this world, temporal.

دو *dù*, *a. p.* Two; دوم *dùwum*, *a. p.* The second.

دوا *dèwā*, *s. a.* (*pl.* ادویه *èdviyyé*), Physic, medicine, a remedy.

دوات *dèwāt* (*divit*), *s. a.* An inkstand (with a tube for pens attached).

دوار *dèwār*, *a. a.* Which turns round, rotates, revolves continually.

دوازده *dùvāzdeh*, *a. p.* Twelve.

دوام *dèwām*, *s. a.* Uninterrupted duration; uninterrupted application or attendance, assiduity; علی الدوام “*ālē-d-dèwām*, *ad. a.* In an uninterrupted manner; دوامسز *dèwāmsiz*, *a. t.* Inconstant, not constant in attendance, not assiduous.

دواهی *dèwāhi*, *s. pl. a.* (of داهیه *dā-hlyyé*), Calamities.

دوباره *dù-bārē*, *s. p.* Deuces at dice; —, *s. t.* A trick, piece of knavery;

دوبارهچی *dùbārēji*, *s. t.* A knave, trickster.

دوت *düt*, *s. t.* A mulberry.

دوچار *dūchār*, *a. p.* Who is a prey to, subject, exposed; او —, —دل, To be a prey (to anything disagreeable), to suffer, be subject, exposed.

دوچه *dèvha*, *s. a.* A garden.

دوخته *dūkhté*, *a. p.* Sewed; embroidered, worked.

دود *dūd*, *s. a.* A worm; a caterpillar; —, *s. p.* Smoke; الحریر —, *dūdu-l-hārīr*, The silk-worm; دل —, *dūd-dīl* (Smoke of the heart), A sigh.

دوداک *dūdāk*, *s. t.* A lip.

دودک *dūdūk*, *s. t.* A fife, flute, pipe, pandean pipe; دودکچی *dūdūkju*, A fifer. [race, dynasty.

دودمان *dūdman*, *s. p.* A house, family,

دودو *dūdū*, *s. t.* An Armenian lady.

دور *dèvr*, *s. a.* A revolving; a revolution; a period, time; | —, —et, *v.s.* To revolve; —, *v.a.* To turn round; to turn over; to give over, make over, deliver (into the charge of another); دائم —, *dèvri-dā'im*, Perpetual revolution (motion); دوریه *dèvriyyé*, *a. a. fem.* Name of certain jurisdictions and the judges thereof, who remove from the one to the other without further promotion; —, *dūr*, *a. p.* Distant, far off; دورادور *dūr-ā-dūr*, *a. p.* Very distant; far apart.

دوراق *dūrāk*, *s. t.* A staying, stopping,

in دوراقی یری *dūrāk-yèri*, *s. t.* A stop.

a place where a pause can be made in reading or writing.

دوران *dèvérān*, *s. a.* Circular motion, rotation, revolution ; —, *dèvrān*, *s. p.* Time, fortune, the world, age.

دورباش *dūr-bāsh* (Be distant), *s. p.* A staff or mace.

دوربین *dūr-bīn* (*dūrbun*), *s. p.* A telescope ; —, *a. p.* Far-seeing, far-sighted.

دورتمک *dūrtmek* (*aor.* دورتر *dūrtēr*), *v. a.* To push, jog ; دورتشدرمک *dūrtushdurmek*, *v. a.* To push or jog (one's mind), stir up to action, remind.

دورلمتی *dūrvlmtī* (*aor.* دورولور *dūrvlūr*), *v. n.* To stand so as to depose its sediment.

دورمتی *or* دورمقی *dūrmak* (*aor.* دورر *dūrr*), *v. n.* To stay, remain ; to stop, halt ; to hesitate ; to stand, stand up ; to keep still, quiet, motionless ; to cease from any action ; to be in any posture ; to remain steadfast ; to continue in existence.

دورمک *dèvirmek* (*aor.* دوریر *dèvirir*), *v. a.* To upset, capsize ; to pass (any term of life), be more than, be older than, to turn ; to turn over (to anyone's charge) ; دوریلمک *or* دورلمک *dèvrilmek* (*aor.* دوریلور *dèvrilūr*), *v. n.* To be upset, turned over.

دوز *dūz*, *a. t.* Smooth, flat, even, straight, level, horizontal ; —, *s. t.* A level spot among mountains ; —, *dūz*, *a. p.* (*in composition*), Who or which sews or stitches or embroiders.

دوزتمک *dūzètmek* (*aor.* دوزدیر *dūzèdir*),

دوزلتمک *dūzèltmek* (*aor.* دوزلدر *dūzèldir*), *v. a.* To set straight, put in order ; to correct, touch up, finish off.

دوزجه *dūzja*, *a. t.* Pretty smooth ; —, *ad. t.* Flatly (to refuse, &c.).

دوزخ *dūzlkh*, *s. p.* Hell ; دوزخی *dūzakhī*, *s. p.* Anyone doomed to hell.

دوزگون *dūzghyun*, *s. t.* Paint for the face, rouge or blanc ; —, *a. t.* In fit order ; دوزگونجی *dūzghyunju*, A woman who paints the faces of brides.

دوزلتمک *dūzèltmek*. See دورتمک.

دوزلمک *dūzèlmek* (*aor.* دوزلور *dūzèlūr*), *v. n.* To become as it should be, nice, fit, orderly, clean, &c.

دوزمک *dūzmek* (*aor.* دوزر *dūzēr*), *v. a.* To invent (stories) ; to have sexual connexion with ; دوزمه *dūzmé*, *a. t.* False, invented, fictitious.

دوزن *dūzxn*, *s. t.* Proper order and adornment (of person or place).

دوست *dōsst*, *s. p.* A friend ; a lover ; دوستلی *dōsstluk*, *s. t.* دوستی *dōsstī*, *s. p.* Friendship ; دوستانه *dōsstānē*, *a. p.* Friendly (thing).

دوستدار *dōsstdār*, *s. p.* A friend.

دوش *dūsh*, *s. p.* The shoulder ; —, *s. t.* A dream ; nocturnal involuntary pollution ; ازتمتی —, *dūsh-āzitmak*, *v. n.* To have a lascivious dream and become polluted ; دوشا *dūsh-et*, *v. n.* To fall upon, meet.

دوشاخ *dūshākh*, دوشاخه *dūshākha*, *s. p.* A kind of pillory.

دوشتمک *dùshxtmek* (*aor.* دوشه در *dùshèdir*), *v.a.* To lay down (carpets, floors, &c.); to furnish (apartments).
 دوشرمک *dùshurmek* (*aor.* دوشورر *dùshurur*), *v.a.* (*causal of* دوשמک), To cause to fall, to throw down, trip up.
 دوшок *dùshèk*, *s. t.* A bed; —, *dùshuk*, *s. t.* An abortion, abortive child.
 دوшокун *dùshkyun*, *a. t.* Fallen in circumstances, in bad circumstances.
 دوשמک *dùshmek* (*aor.* دوشر *dùshxr*), *v.m.* To fall, fall down; to happen; to fall to the lot (of anyone), to be a part of the duty of anyone, be incumbent; — *برینک سوزی یر* *birining-sàzu-yèra-dùshmek*, To fall to the ground, to be of no use or effect (the words of any person); —, *or* دوشه مک *dùshémek* (*aor.* دوشر *dùshxr*), *v.a.* To spread, lay, put down (mats, carpets, &c.); to lay down (flooring).
 دوشمه *or* دوشه مه *dùshémé*, *s. t.* Flooring, paving, pavement; furniture.
 دوشنبه *dùshènbih*, *s. p.* Monday.
 دوشنمک *dùshènmek* (*aor.* دوشنور *dùshènr*), *v.m.* To be or become furnished *or* laid with flooring or pavement; —, *dùshunmek* (*aor.* دوشونور *dùshunur*), *v.m.* To be thoughtful, absorbed in thought, melancholy, depressed; to think, reflect; —, *v.a.* To think over, turn over in one's mind, reflect upon.
 دوغرامک *dòghramak* (*aor.* دوغرار *dògh-*

rar), *v.a.* To cut up, cut in pieces or slices, carve (meat).
 دوغرامه *dòghrama*, *s. t.* Joiners' work;
 دوغرامه جی *dòghramaji*, *s. t.* A joiner.
 دوکشمک *dòkushmak* (*aor.* دوکشور *dòkushur*), *v.m.* To knock mutually against each other (especially heads, and hard-boiled eggs).
 دوکنمک *dòkunmak* (*aor.* دوکنور *dòk-nur*), *v.a.* To touch; to affect, to hurt.
 دوکومتک *dòkumak* (*aor.* دوکور *dòk-ur*), *v.a.* To weave.
 دوکتمک *dùkètmeK* (*aor.* دوکدر *dùkèdir*), *v.a.* To use up entirely, to make an end of, to finish, to have none left. [mode of striking].
 دوگش *dùghush*, *s. t.* A fight, battle; *a*
 دوکولمک *dùkyulmek* (*aor.* دوکولور *dùkular*), *v.m.* To run over (water in a vessel), be spilt; to flow (into anything), discharge itself; to cast themselves, rush pell-mell (into anything); to fall to pieces; to fall (as leaves, hair, &c.); —, *v.p.* To be cast (in a mould); to be poured out; to be scattered about; —, *dùghulmek* (*aor.* دوگولور *dùghular*), *v.p.* To be beaten; to be forged, hammered (iron).
 دوکم *or* دوکوم *dùghum*, *s. t.* A knot.
 دوکمک *dùkmeK* (*aor.* دوکر *dùk-ur*), *v.a.* To pour, pour out, pour in, pour on; to spill; to shed; to cast (metals); —, *dùghmek* (*aor.* دوگر *dùgh-ur*), *v.a.* To beat, thrash, punish with blows; to beat, forge, hammer, work (iron,

&c.); to cannonade, bombard (with artillery).
 دوگمه dükme, *a. t.* Cast (metal, &c.); —, dughmé, *a. t.* Wrought, hammered (metal); —, dughmé (dümé), *s. t.* A button; دوگمه جي dükmeji, *s. t.* A brassfounder; دوگمه لمك dümé-lémek, *v. a.* To button, button up.
 دوگمندی dükündü, *s. t.* Anything spilt or scattered about; a reef of rocks.
 دوگهنمك dükènmek (*aor.* دوگهنور dükè-nir), *v. n.* To be finished, exhausted, all used up, to come to an end, to expire (a term); —, dükunmek (*aor.* دوگyunur), *v. n.* To undress, throw off one's clothes, be *en déshabille* after having been dressed; —, dughunmek (*aor.* دوگhunur), *v. n.* To beat one's breast or head (in grief, rage, &c.).
 دوگهن دؤگهن, *s. t.* A merry-making, a marriage-feast, wedding-feast, a circumcision-feast.
 دؤل dül, *s. t.* A fetus in the womb; a widow; دؤل عورت dül-kari, دؤل قارى dül-“avret, A widow-woman; دؤل دؤل-ياتغى dül-yatāghî, The womb; —, dūvèl, *s. pl. a.* (of دولت dèvlet), States, kingdoms, empires, governments.
 دؤلاب dölâb, *s. p.* Anything which turns round, a wheel, water-wheel, the heavens, a turning cupboard; a common cupboard or closet; a trick, piece of cunning or knavery; the whole affairs of a state, household, or mercantile

concern; تورمق —, —kürmak, *v. n.* To prepare a snare, lay a plot; — چؤيرمك chèvirmeç, *v. n.* To turn a wheel; to work a plot; to manage affairs.
 دولت dèvlet, *s. a.* A state, government, kingdom, empire; prosperity, felicity; — عليه, dèvléti -“àllyé (The very high or supreme state), The Ottoman Government; (this title of “very high” or “supreme,” mistranslated into “*Sublime*” in Europe, is given to no other State); — بهيه ايران, dèvléti-bèhiyyé-i-Irân, The “very beautiful” State of Persia: all other governments are entitled — فحيمه, dèvléti-fàkhimé, The “high ranking” State. This is one of the senseless distinctions remaining from the olden time which require to be abolished in Turkey; in the treaty of Erzeroom, 1847, the title of عليه “àllyé, “very high,” was given to Persia through the management of the author; دولتلو dèvlètlü, *a. t.* The official style by which a Mùshir, or Pasha of the first class, is addressed in letters; — or دولتلى dèvlètli, *a. t.* A familiar style of addressing persons of a certain standing, something equivalent to our “my dear fellow;” دولتخانه dèvlet-khâné, *s. p.* (The house of prosperity) Your house, your honour's house; دولتجه dèvlètcha, *ad. t.* On the part of government and officially.

دولگر dūlghar, *s. t.* A carpenter ;
 بالغی —, dūlghar-bāllighi, The saw-
 fish (?).

دومان dūmān, *s. t.* Smoke ; a fog,
 mist ; a cloudiness in the eye injuring
 the sight ; the fumes of wine ; the
 bloom of freshness on fruits ; قفا
 کافا-dūmān-ōl, *v. n.* To be
 fuddled, tipsy.

دومنجه dūmñji, *s. t.* A rudder ;
 دومانجه dūmānñji, *s. t.* A helmsman, steers-
 man, coxswain ; دومن نفری dūmān-
 nēfēri, *s. t.* The last or lowest man in
 a squad, or boy in a class ; قولانمتی —,
 dūmān-kūllānmak (*or* طوتمتی tūtmaq),
v. n. To steer, hold the helm.

دون dūn, *a. a.* Inferior, lower ; low
 (price) ; —, دن, *s. t.* Yesterday ;
 دن اخشام dūn-ākheham, Last even-
 ing ; دن گجه dūn - ghējē, Last
 night ; دن دکل اولسی کون dūn-
 dīghīl-ēvvelsi-ghyūm, The day before
 yesterday ; دن مادی mā-dūn, *a. a.* In-
 ferior in rank ; —, *s. a.* Inferiority of
 rank, lower rank.

دوناتمک dūnatmak, (*or* دونادر dūnādir),
v. a. To equip, rig, fit out ; to adorn ;
 to man (a boat) ; دونانمک dūnanmak
 (*or* دونانور dūnānūr), *v. n. or p.* To be
 equipped, fitted out, rigged ; adorned ;
 manned.

دونوش dūnush, *s. t.* A turning round ; a
 turning back, a return.

دونم dūnum, *s. t.* A Turkish land
 measure of about a quarter of an

English acre, being 40 arshins (100
 feet) long and broad.

دونمک dānmek (*or* دنور dānr), *v. n.*
 To turn round, revolve ; to turn, turn
 over, turn about, turn back, turn away,
 turn from ; to turn into, be changed
 into ; to change one's mind, turn from
 one idea to another ; to change (from
 any religion) ; — ادامک باش adāmīg-
 -bāshī-dānmek, To swim, feel giddy
 (a person's head).

دونمه dānmē, *s. t.* One who has
 changed his religion to become a
 Mussulman, a renegade.

دونما dūnma, *s. t.* A fleet, squad-
 ron ; —, *or* قندیل دونمسی kāndīl-
 -dūnma, An illumination.

دونیم dū-nīm, *a. p.* In two, in two
 pieces, in halves.

دوه دوه dūvē, *s. t.* A camel ;
 دوهچی dūvēcī, *s. t.* A camel-driver ;
 دوه تویی dūvē-tūyū, *s. t.* The down of camels, of
 which stuffs are made ; the peculiar
 yellowish or dun colour of the same ;
 دوه کوشی dūvē-kūshū, The ostrich ;
 دوه دیکنی dūvē-dīkēni, The thistle ;
 دوه دن قولق dūvēdan-kūlak, Out of
 the whole camel, only the ear (a proverb
 to say that very little has been saved
 in any disaster ; since, when a hired
 beast of burden dies, the ears are car-
 ried to the owner in proof of the
 death). [with a tube for pens.

دویت dīvīt (dīvīt), *s. p.* An inkstand
 دویرمک dūvirmek (*or* دویریر dūvirir),

v.a. To upset, overturn ; to pass (any certain year in age) ; to turn over (anything into another's charge).

دویست *dūvisst, a. p.* Two hundred.

دویمت *dūymak (aor. دویار dōyar), v.a.*
To feel, be sensible of ; to hear, become aware of, gain intelligence of, learn ; —, *dōymak (aor. دویار dōyar), v.n.*
To become satisfied, appeased, satiated ;
دویورمت *dūyurmak (aor. دویورر dōyurur), v.a. caus.* To cause to feel, or to be felt ; to cause to hear, or to be heard ; —, *dōyurmak (aor. دویورر dōyurur), v.a. caus.* To cause to be satiated, to satisfy, appease.

د *da, dā, pr. t.* In, at, within the limit of space or possession of ; —, *c. t.* And, also (it follows the word like a preposition) ; —, *dēh, a. p.* Ten ; —*dih, s. p.* A village ; *a. p. (in composition),* Who or which gives.

دها *dāha, ad. t.* More.

دهان *dihān, s. p.* The mouth.

دهر *dēhr, s. a.* Time ; the world ;
دهری *dēhrī, s. a.* One who believes there is no future state, and that this life is all there is.

دهشت *dēhahāt, s. a.* Fear, fright, terror. [farmer.]

دهقان *dihkān, s. p.* A villager, peasant,

دهلیز *dēhlīz, s. a.* A porch, portico, entry, passage.

دهن *dihēn, s. p.* The mouth.

دهیم *dēhīm, s. p.* A crown, diadem.

دی بقالم *dē-bākā-*

lim ! دی آمدی dē-imdi (dē-indik) !
Now then ! Well ! Go on !

دیار *dīyār, s. a.* A country.

دیانت *dīyānēt, s. a.* Piety, exemplary observance of religious duties.

دیب *dīb, s. a.* The bottom of anything.

دیبا *dībā, s. p.* Brocade. [book.]

دیباچه *dībājē, s. p.* The preface of a

دیبک *dībēk, s. t.* A large trough or mortar in which things are pounded in quantities.

دیت *dīyyēt, s. a.* The compensation for manslaughter paid to the heirs of the slain person.

دیچور *dēyjūr, a. a.* Very dark (night).

دید *dīd, a. p. (in composition),* Which is seen, which is looked upon as (something) ; صوابدید *sawāb-dīd,* What is looked upon as proper, approved ; an approval.

دیدار *dīdār, s. p.* The sight of anyone after absence ; the face, visage.

دیدنه *dēydénē, s. a.* A custom, usage.

دید *dīdē, s. p.* The eye ; —, *a. p. (in composition),* Who has seen, experienced, received, or suffered ; نادید *nā-dīdē, a. p.* Rarely or never seen.

دیدوبان *dīdē-bān, s. p.* A watchman, a looker-out for smugglers, &c.

دیدقوی *dēdi-kōdū, s. t.* Talk, any piece of scandal or gossip.

دیر *dēyr, s. a.* A Christian church, convent, or monastery ; a temple ; a wine-shop.

دیرسک *dīrsek, s. t.* The elbow ; a knee-

- piece of timber or metal; a bend, a turn (in a road, river, &c.).
- دیرک *dîrêk*, *s. t.* A post, pillar, column; a mast; — *انا* *âna*—, A lower-mast; پرووہ دیرکی *prûwa-dîrêghi*, The fore-mast; گراندی دیرکی *grândi-dîrêghi*, The mainmast; قونطرہ مجانہ دیرکی *kôntra-mâjana-dîrêghi*, The mizen-mast; the upper masts are called چبوق *chibûk*, *Sticks*.
- دیرلیک *dîrîlik*, *s. t.* Means or manner of living, livelihood, life.
- دیرلمک *dîrîlmek* (*aor.* دیریلور *dîrîlîr*), *v.n.* To come to life; to come to life again; to recover one's strength and faculties.
- دیروز *dîrûz*, *s. p.* Yesterday.
- دیری *dîri*, *a. t.* Alive.
- دیرین *dîrîn*, دیرینه *dîrînê*, *a. p.* Old, ancient, long established.
- دیز *dîz*, *s. t.* The knee; دیز باغی *dîz-bâghi*, A garter; دیزچوکمک *dîz-châkmek*, *v.n.* To kneel, kneel down.
- دیزلیک *dîzlik*, *s. t.* Knee-breeches.
- دیزمان *dîzmlân*, *a. t.* Large, big; tall and corpulent.
- دیزمک *dîzmek* (*aor.* دیزر *dîzr*), *v.a.* To range, draw up in a line; to thread (beads, &c.).
- دیزی *dîzi*, *s. t.* A row, rank, file.
- دیش *dîsh*, *s. t.* A tooth; a cog; a notch; — *دیش*, *s. t.* What is said, assertion; دیش بوداقی *dîsh-bûdâki-ghâjî*, *s. t.* The ash-tree; دیشچی *dîshji*, *s. t.* A dentist; دیشلمک
- dîshlmek*, *v.a.* To give a gentle bite.
- دیشی *dîshi*, *a.* and *s. t.* A female (animal); a male or fruitless plant; a female (key or screw, &c.).
- دیک *dîk*, *a. t.* Steep, perpendicular; — *دِیْغ*, *s. p.* A cauldron.
- دیگر *dîghkr*, *a. p.* Other, different; another; کورن — *dîghkr-ghyîn*, Altered in appearance or in circumstances.
- دیکمک. See دکمک.
- دیکن *dîken*, *s. t.* A thorn, prickle, prick; a sting.
- دیلنجی *dîlncji*, *s. t.* A beggar.
- دیلنمک *dîlncmek* (*aor.* دیلنور *dîlncîr*), *v.n.* To beg as a beggar, go about begging.
- دیمک *dîmek* or *dêmek* (*aor.* دیر *dêr*), *v.a.* To say; to call, to name; to mean, signify. [duration, permanency.
- دیمومت *dêymûmet*, *s. a.* Continued
- دین *dîn*, *s. a.* Religion; — *دین*, *s. a.* Debt; دیندار *dîn-dâr*, *a. p.* Religious, pious; دینسز *dînsîz*, *a. t.* Irreligious; دینی *dînî*, *a. a.* (*fem.* دینیہ *dînlîyê*), Pertaining to religion.
- دینار *dînâr*, *s. a.* A gold coin, a sequin.
- دینمک *dînmek*, *dênmek* (*aor.* دینور *dêncîr*), and دینلمک *dênlcmek* (*aor.* دینلور *dêncîlîr*), *v.n.* or *p.* To be said, spoken, pronounced; to be given as a name, used as a name.
- دیو *dêyu* (*in conversation* *dêyê*, a *gerand* of دیمک *dêmek*, *To say*), *Saying*:

intending; —, *dīv* (dèv), *s. p.* A kind of monster or demon.

ديوار *dīwār* (dūwār), *s. p.* A wall; **چک مک**, *dīwār-chèkmeç*, To build a wall (along or about a place); **ديوارچی** *dīwārçī*, *s. t.* A brick-layer.

ديوان *dīwān*, *s. p.* A court held in state either by the sovereign, by the Grand Vizier, or by a governor in his province; a complete book of poetry with poems ending in every rhyme by one author, the whole arranged in alphabetical order by rhymes; **ديوانخانه** *dīwān-khānē*, A large room or hall where a court is sometimes held; a large hall or antichamber where the servants remain assembled; — **ديوان افنديسى** *dīwān-èfendīssi*, The official secretary of a governor; **ديوانمق** *dīwān-dürmek*, *v. n.* To shoulder or order arms (in military exercise); to stand with the arms folded, or one over the other, as a mark of respect; **ديوانى** *dīwānī*, *a. a.* Pertaining to a *dīwān*; —, *s. p.* A kind of bold, official handwriting used in firmans.

ديوانه *dīwānē*, *s. p.* A madman, lunatic.

ديوت *dèyyūs*, *s. a.* One who panders to his own wife.

ديوشرمك *dèvshirmek* (*aor.* **ديوشر** *dèvshir*), *v. a.* To gather, gather up, collect. [Debts.

ديون *dūyūn*, *s. pl. a.* (*of* **دين** *deyn*), *dihim*, *s. p.* A crown, diadem.

ذ

ذ *zāl* (zèl), Eleventh letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English. In chronograms it has the numeral value of 700; and, in the dates of letters, it stands, deprived of its dot, for the month **ذى الحجه** *Zi-l-hijjē*.

ذ *zā*, In the dates of letters, stands, without the dot over the ذ, for the month **ذى القعدة** *Zi-l-kà"de*; —, *a. a.* (*in composition, acc. of* **ذو** *zū*), Possessing, lord or owner of, endowed with.

ذات *zāt*, *s. a.* A person's own self; a person or personage of distinction; the essence or identity of any matter; —, *a. a. fem.* Possessing, owner of, endowed with; **بالذات** *bi-'z-zāt*, *ad. a.* In person, personally; **حد ذاتند** *haddi-zātinda*, *ad. t.* In reality, essentially, really; originally; **ذات الله** *zātu-'llāh*, God's own self, person, or essence; **ذات الجنب** *zātu-'l-jenb* (*sa'tlājān*), The pleurisy; **ذاتى** *zātī* (*fem.* **ذاتيه** *zātīyyē*), *a. a.* Pertaining to the person or essence of anything, personal, essential, original.

ذال *zāl*, *s. a.* Name of the letter ذ.

ذاهب او *zāhib-ūl*, *v. n.* To fancy, imagine, presume, be led to suppose, infer.

ذائق *zā'ik* (*fem.* **ذائقه** *zā'ika*), *a. a.* Who tastes; **قوت ذائقه** *kūvvēti-*

zā'ika, or simply ذائقه zā'ika, The sense or faculty of taste.

ذبح zèbh, *s. a.* A killing (of animals) in sacrifice by fairly cutting their throats; |—, —et, *v.a.* To kill in sacrifice.

ذخائر zèkhīrē, *s. a.* (*pl.* ذخائر zèkhā'ir), Provisions of corn, &c.

ذريّ zèrārī, *s. pl. a.* (*of* ذريّ zèrīyyèt), Descendants, progeny, posterity.

ذراع zirā, *s. a.* The Arabic name for the Turkish yard of thirty inches.

ذرة zèrrē, *s. a.* An atom, a mote in the sunbeams. [peak of anything.]

ذروة zirvē, *s. a.* The summit, top, or ذريّ zèrīyyèt, *s. a.* Progeny.

ذريّة zèrī'ā, *s. a.* A means, pretext, handle, excuse (in a good sense).

ذكا zèkyā, ذكوات zèkyāvèt, *s. a.* Quickness of intellect, intelligence.

ذكر zikr, *s. a.* A reciting, mentioning, relating; a repeating, saying (prayers or praises); —, zèker, *s. a.* The penis; (*pl.* ذكور zèkyūr) A male, a man; |—, zikr-et, *v.a.* To recite, mention, make mention of, relate: مارالذكر mārru-'z-zikr, سالف الذكر sā-lifu-'z-zikr, *a. a.* The above-mentioned; أتى الذكر ātiyyu-'z-zikr, The hereinafter-mentioned; ذكر سابق وجهيله zikri-sābīk-vejihīlē, *ad. f.* As above mentioned, according to what has already been stated.

ذكي zèkī, *a. a.* Quick, intelligent.

ذل zəll, ذلت zillèt, *s. a.* Dishonour, indignity.

ذلك zālikē, *pron. a.* This; كذلك kè - zālik, *ad. a.* Likewise, in like manner, also, furthermore; بناءعلى binā'ali ذلك binā'an-'āla-zālikē, *ad. a.* For this reason, based upon this consideration.

ذليل zèlīl, *a. a.* Low in estate, abject.

ذم zèmm, *s. a.* Blame bestowed; censure; a blaming, censuring, speaking in disparagement of; |—, —et, *r.a.* To dispraise, speak in disparagement of, condemn, censure.

ذمت zimmèt, *s. a.* The debtor side of one's account, financial or moral; any moral or social duty; tributariship; —اهل èhli-zimmet, *s. f.* A tributary; —تبريه tèbrīyyè'i-zimmet, The clearing one's self of any charge or imputation. [paying non-Muslim subject.]

ذمي zimmī, *s. a.* A tributary; tribute-ذنب zənb (*pl.* ذنوب zənūb), *s. a.* A sin; —, zèneb, *s. a.* A tail.

ذو zū, *s. a.* (*in composition, pl.* ذى zèvī; *acc. sing.* ذى zī; *fem. sing.* ذات zāt; *fem. pl.* ذوات zèwāt). An owner, possessor; ذوات الأضلاع zū-èrba"atu-'l-azlā", A quadrilateral figure; ذو ذوابه zū-zū'ābē (zū-zèwābē) (Owner of flowing forelocks), A comet.

ذو ذابه zū'ābē (zèwābē), *s. a.* A forelock, a dangling tuft of hair.

ذوات zèwāt, *s. pl. a.* (*of* ذوات zāt), Persons, personages; female possessors.

ذوق zèvk, *s. a.* Fun, amusement, pleasure; |—, —et, *v.n.* To have pleasure and amusement, to enjoy one's self in pleasure; ذوقلنمك zèvklānmek (*aor.* ذوقلنير zèvklānir), *v.a.* To mock, laugh at, ridicule; ذوقيات zèvkiyyāt, *s. pl. a. (no sing.)*, Pleasures of various kinds.

ذوي zèvī (*in composition*), *s. pl. a. (of ذو zū)*, Owners, possessors; ذوي العقول zèvī-'l-'ūkūl, *s. pl. a.* People of intelligence, sane persons.

ذهاب zèhāb, *s. a.* A going forth; a mode of conduct.

ذهب zèheb, *s. a.* Gold. [the memory.

ذهن zihn, *s. a.* The mind, intellect;

ذهل zèhūl, *s. a.* Neglect, oblivion.

ذی zī (*acc. of ذو zū, in composition*), *s. a.* An owner, possessor; ذی القعدة zī-'l-kā'dé (Possessor of rest), The

eleventh month of the Muhammedan year; ذی الحججه zī-'l-hijjé (Possessor of the pilgrimage), The twelfth month

of the year, in which the ceremonious performance of the pilgrimage takes place at Mecca; ذی قیمت zī-kimèt, *a. a.* Precious, valuable.

ذیل zèyl, *s. a. (pl. اذیال èzyāl)*, A skirt; foot of a mountain; an appendix.

ر

ر rā (rī), Twelfth letter of the Turkish alphabet, having the value of *r* in English. In chronograms it has the

numeral value of 200, and in the dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربيع الاخر Rèbī'-'l-'ākhīr.

رā, *s. a.* Name of the letter ر; in dates of letters it stands, by abbreviation, for the month of ربيع الاول Rèbī'-'l-'èvval.

رابطة rābita, *s. a.* A bond of union; system, regularity; رابطة لو rābita-lu, *a. t.* Good, capital, excellent; رابطة سز rābita-siz, *a. t.* Bad, not as it should be; رابطة ويرمك rābita-vārmek, *v.n.* To put in order, arrange, systematize.

رابع rābī', *a. a.* The fourth; رابعاً rābī'ā, *ad. a.* Fourthly.

راتبه rātibé, *s. a.* Fixed salary or allowance; راتبه خوار rātibé-khōr, *s. p.* One who receives a fixed allowance.

راجح rājih, *a. a.* Better, preferable; superior, perponderant.

راجع rāji', *a. a.* Relative, related, dependent, pertaining; راجعاً —, —al, *v.n.* To regard, concern; to affect, touch; to revert to, return to, fall to; to depend, pertain, be related.

راجل rājil, *a. a.* One on foot; راجلاً rājilan, *ad. a.* On foot.

راحت rāhat, *s. a.* Repose, ease, tranquillity; —, *a. t.* Comfortable, cosy, convenient, commodious; comfortable, at ease; comfortable, well off, in easy circumstances; —, *ad. t.* Comfortably; quietly; easily, cosily, nicely; |—, —et, *v.n.* To rest one's self; راجعاً

—دل, *v.s.* To be at ease; —دورمق, —*dürmek*, *v.s.* To keep quiet;
 —اوطورمق, —*oturmak*, *v.s.* To sit still; to sit comfortably; to live comfortably (in a house); راحت المحلقوم *râhata-l-hûlkûm* (*râhat-lòkum*), A well-known Turkish sweetmeat;
 راحتسز *râhatsiz*, *a. t.* Uneasy, restless; inconvenient. [(of any quality).
 راده *râddé*, *s. a.* A rank, point, or degree
 راز *râz*, *s. p.* A secret.
 رأس *rè'as*, *s. a.* The head; a summit; the end, extremity; the beginning; a chief man or officer; المال, *rè'ssu-l-mâl*, Capital, stock in trade.
 راست *râst*, *a. p.* Right (hand); right, true, correct; كلمك, *râst-ghèl-mek*, *v.s.* To meet by chance; to happen by chance; كتورمك, *râst-ghètirmek*, *v.s.* To manage so as to meet (some one); راستى *râsti*, *s. p.* Rectitude.
 راستى *râstik*, *s. t.* A preparation of copper or antimony, used for blackening the eyebrows of women and children.
 راسخ *râsikh*, *a. a.* Firm, immovable.
 راسم *râssim*, *s. a.* Who draws, figures, traces, writes.
 راشد *râshid*, *a. a.* Sound in judgment; orthodox in belief; خلفاى راشدين *khûlêfâ'i-râhidîn*, The orthodox caliphs. [to a government officer.
 راشى *râshi*, *s. a.* One who gives a bribe
 راضى *râzi*, *a. a.* Well-pleased, satisfied,

content; اللله راضى اوله *Allâh-râzi-ôla!*
 May God be well-pleased! Thank you!
 God reward you.
 راعى *râ'î*, *s. a.* A shepherd, pastor; a guardian, protector of subjects.
 راعب *râghûb*, *s. a.* Who has a wish, desire, or longing; desirous.
 راف *râf*, *s. t.* A shelf.
 رافت *rè'fet*, *s. t.* The kindness of disposition which leads to pity or clemency; رافتلو *rè'fetlû*, *a. t.* Kind, benignant.
 رافضه *râfiza*, *s. a.* (*pl.* روافض *rèwâfiz*). The sectators of Ali; رافضى *râfizi*, *s. a.* One belonging to the Raîza sect.
 رافع *râfi*, *s. a.* One who lifts up, raises; the bearer, holder up (of a letter, &c.); one who takes away, drives away, does away.
 راقم *râkim*, *s. a.* The writer (of any paper). [drinking.
 راتى *râki*, *s. t.* Brandy or spirits for
 راكب *râkib*, *s. a.* On horseback, or in a carriage, boat, or ship; ركباً *râkiban*, *ad. a.* Same meanings.
 راكد *râkid*, *s. a.* Stagnant (water or business). [submitting.
 رام *râm*, *a. p.* Obedient, submissive,
 ران *rân*, *a. p.* (*in composition*), Who gives course to anything; حكران *hûkm-rân*, *s. p.* Who gives course to commands, a commander, a sovereign.
 راوند *râvend*, *s. p.* The drug rhubarb.
 راوى *râvî*, *s. a.* A narrator, relater.

راد rāh, *s. p.* A road, way, path; a method, system, custom; شاهراه shāh-rāh, *s. p.* A royal road, a public road, highway.

راهب rāhib, *s. a.* A Christian priest or monk.

راهوان rāhwān, *s. p.* Amble-paced (hack for travelling); *ad. t.* In an amble.

رای rē'y, *s. a.* An opinion, manner of seeing, thinking, or judging.

رایت rāyet, *s. a.* A flag, standard.

رایج rā'j, *a. a.* Which is current among the public.

رائحه rā'ihā, *s. a.* Odour, smell.

رایگان rāyghyān, رایگانه rāyghyānā, *s. p.*

Anything acquired without an equivalent given.

رب rābb, *s. a.* The Lord God (this expression is never used alone); یا ربی yā-rābbī, O my God! ربم حقی ایچون rābbīm-hākki-ichin! (For the verity of my God) As surely as that God truly exists!

ربا ribā, *s. a.* Interest on money, usury; —, rūbā, *a. p.* (*in composition*), Who carries off or away; آهنربا āhēn-rūbā, (The iron-snatcher) The magnet; کهربا kēhrūbā, Amber.

ریاب rēbāb (rūbāb), *s. a.* A kind of lute, rebeck, or guitar.

ریاح rēbāh, *s. a.* Gain, profit in business.

ریات ribāt, *s. a.* A strong and secure place, formerly always fortified, where travellers, caravans, or military expeditions can take up their quarters on

their journey, or on an enemy's frontier.

رباعی rūbā'ī, *s. a.* A quatrain; a word containing four radical letters.

ربانی rūbbānī, *a. a.* Divine, pertaining

ربا rūbāh, *s. p.* A fox. [to God.

ربح rūbh, *s. a.* Gain, profit, interest on money.

ربط rūbt, *s. a.* A fastening, binding, tying; an arranging, regulating, ordering; |—, —et, *v. a.* To fasten, bind, tie; to arrange, regulate, order.

ربع rūb', *s. a.* A quarter, one-fourth;

—دائرة rūb'ī-dā'irā, A quadrant, the quarter of a circle; —تخته rūb'ī-tākhṭā, A wooden quadrant marked with lines, for taking the sun's altitude and calculating the time of day; —مسکون rūb'ī-mèsskyūn, The inhabited quarter (of the world); orbis pars veteribus notus; ربعه rūb'īyyā, A kind of old gold coin (the *rupee* of India, as to the name).

ریقه ribka, *s. a.* A halter; ریقه اطاعت ribka'ī - itā'at, The halter (yoke) of submission. [ished, carried off.

ربوده rūbūdā, *s. p.* Carried away, rav-

ربیع rūbi', *s. a.* The spring season; name of the third and fourth months of the Muhammedan year, the third being distinguished as *the first*, and the fourth as *the latter*, ربیع الأول rūbi'ū-l-āvvāl, ربیع الآخر rūbi'ū-l-ākhir.

رتبه rūtbā, *s. a.* (*pl.* رتب rūteb), A

degree of rank or dignity; a point or degree of quality.

رتق *rètk*, *s. a.* A closing; رتق وفتق امور *rètk-u-fètki-ùmūr*, The conduct and management (closing and opening) of public business.

رتیمه *rètímé*, *s. a.* A piece of thread wound on a finger as a reminder, like our knotting a handkerchief.

رجا *rijā*, *s. a.* A request; —, —*et, v. a.* To make a request about.

رجال *rijāl*, *s. pl. a. (no sing.)* People on foot; the grandees of the empire; (*as a Turkish singular*) a grandee, high civil functionary.

رجب *rèjeb*, *s. a.* Name of the seventh month of the Muhammedan year.

رجحان *rèjéhān*, *s. a.* Superiority, preponderance.

رجحانیت *rèjhānlyyèt*, *s. a.* Preferableness, superior advantage.

رجعت *rij'at*, *s. a.* The apparent retrograde motion of a planet.

رجم *rèjm*, *s. a.* Lapidation, stoning; —, —*et, v. a.* To stone; stone to death.

رجیم *rèjīm*, *a. a.* Epithet applied to the devil as accursed, or driven from heaven by missiles, or as having stones cast at him intentionally by the pilgrims to Mecca. [sugar.

رجل *rèchel*, *s. f.* A preserve of fruit in

رحلت *rihlet*, *s. a.* A journey of emigration. [for holding books.

رحله *ràhlé*, *s. f.* A kind of reading-desk

رحم *ràhm*, *s. a.* The womb; the collective body of one's relatives; ^{صن} الرحمة *alla'i-ràhm*, A visit to one's home and relatives after an absence; —, *ràhims!* May (God) admit (someone) to His mercy! (said of a dead person).

رحمت *ràhmet*, *s. a.* God's mercy in a future state; rain; —, *ràhmet-òkumæk*, *v. n.* To offer the ejaculation, *May God admit him to mercy!*

رحمن (for رحمان) *ràhmān*, *s. a.* The God of mercy to us in a future state; رحمانی *ràhmānī*, *a. a.* Divine, pertaining to the God of mercy.

رحموت *ràhmūt*, *s. a.* The quality of being the God of mercy.

رحیق *ràhik*, *s. a.* Wine. [migration.

رحیل *ràhīl*, *s. a.* Departure, journey.

رحیم *ràhīm*, *s. a.* The very compassionate God.

رخ *rùkh*, *s. p.* The cheek; the castle or rook at chess; the fabulous bird *roc*.

رخام *rùkhām*, *s. a.* Marble. [pineness.

رخاوت *ràkhāvèt*, *s. a.* Relaxation, ease.

رخت *ràkht*, *s. p.* A horse; goods, traps, furniture of any kind.

رخسار *rùkhsar*, رخساره *rùkhsārā*, *s. p.* The cheek; the face.

رخش *ràkshah*, *s. p.* A horse. [ing.

رخشان *ràkshān*, *a. p.* Brilliant, flash-

رخصت *rùkhsat*, *s. a.* Permission, authorization, leave; power, authority

(to act); —, *rùkhsat-vermek*.

v. n. To give permission; رخصتنامه

rùkhsat-nāmé, Letters of authority.

full powers ; **كامله** —, *rùkhsati-kyā-milé*, Full power.

رخنه *ràkhné*, *s. p.* A rent, breach, tear, hole ; **دار** —, *ràkhné-dār*, *a. p.* Rent, breached, torn ; wounded, pierced.

رخيص *ràkhiss*, *a. a.* Of little value, cheap, low-priced, not in demand.

رد *rèdd*, *s. a.* A giving back, rendering, returning, restoring, sending back ; refusing, not receiving, not complying with, rejection ; | —, —*et, v. a.* To give back, send back, render, return, restore ; to refuse, reject ; **رد جوابا** *rèddi-jèwāb-et*, *v. a.* To return an answer. [tle.]

ردا *ridā*, *s. a.* A kind of cloak or mantle.

ردى *rèdī*, *a. a.* Bad.

رديف *rèdīf*, *s. a.* A veteran who has served five years in the army or navy, and placed in the reserve, but liable to be called out again in case of necessity. [a shameful act.]

ردالت *rèzālèt*, *s. a.* Ignominy, shame ;

رديل *rèzīl*, *a. a.* Dishonoured, dishonourable, shameful.

رز *rèz*, *s. p.* A vine ; grapes.

رزاق *rèzzāk*, *s. a.* God, who provides sustenance for his creatures.

رزانت *rèzānèt*, *s. a.* Sedateness, gravity of reflexion.

رزق *rīzk*, *s. a.* Our daily bread.

رزم *rèzm*, *s. p.* A battle, fight, action, combat.

رزة *rèzē*, *s. f.* A rough kind of hinge composed of two slight eye-bolts.

رزين *rèzīn*, *a. a.* Sedate, well weighed, grave, maturely deliberated.

رس *rèss*, *a. p.* (*in composition*), Who brings, who causes (anything) to reach its destination ; **نامدرس** *nāmè-rèss*, An envoy who brings a letter.

رسالت *rèssālèt*, *s. a.* The prophetic office and function.

رساله *rissālè*, *s. a.* (*pl.* **رسائل** *rèssā'il*), A small treatise, a tract, pamphlet.

رسام *rèssām*, *s. a.* A painter, draughtsman. [tion.]

رستاخيز *rèstākīz*, *s. p.* The resurrection.

رسم *rèssm* (*rèssim*), *s. a.* A drawing, picture, design, draught, sketch, painting, print ; a ceremony, an official observance ; a tax, due ; **رسمي** *rèssmī*, *a. a.* Official ; formal, merely ceremonious ; **رسمياً** *rèssmēn*, *ad. a.* In an official manner ; in a purely formal manner.

رسم *rèssen*, *s. p.* A cord, rope.

رسواى *rèssvāy*, *a. p.* Dishonoured, disgraced.

رسوخ *rèssūkh*, *s. a.* Firmness, well-groundedness (of opinion), stability.

رسول *rèssūl*, *s. a.* A messenger, prophet, apostle, one sent.

رسوم *rèssūm*, *s. pl. a.* (*of رسم* *rèssm*), **رسومات** *rèssūmāt* (*pl. of pl.*) Ceremonies ; taxes, dues.

رسيد *rèssīd*, *s. p.* A note of receipt ; | —, —*et, v. a.* To note or mark as having been paid or received (an account).

رسیده *rèssidé*, *s. p.* Arrived; matured.
 رشته *rišté*, *s. p.* Thread, yarn.
 رشحہ *rèshhe*, *s. s.* Sweat, perspiration, transpiration, transudation.
 رشد *ràshd*, *s. s.* Rectitude of thought, correctness of thinking.
 رشک *rèshk*, *s. p.* Envy; a thing envied.
 رشوت *rishvet*, *s. s.* A bribe; رشوت—*rishvet-yèmek*, *v.s.* To receive bribes.
 رشید *rèshid*, *s. s.* Whose opinions and judgment are correct. [observer.
 رصد *ràssaʔd*; *s. s.* An astronomical
 رصاص *ràssaṣ*, *s. s.* Lead; tin.
 رسانت *ràssânèt*, *s. s.* Strength, firmness, solidity.
 رصد *ràssad*, *s. s.* An observing (the heavenly bodies); |—, —*et*, *v.s.* To observe; رصدخانه *ràssad-khâné*, *s. p.* An observatory.
 رضا *rizā*, *s. s.* Consent, acquiescence; satisfaction, the being pleased, satisfied; رضایم—*rizā-vèrmek*, *v.s.* To consent, acquiesce, give consent.
 رضوان *rizwân*, *s. s.* Consent, acquiescence; satisfaction; paradise.
 رضی *ràdiyā*! May (God) be pleased (with him)! [ture.
 رطوبت *rütübèt*, *s. s.* Dampness, moisture.
 رعایا *ri“âyā*, *s. pl. s.* (of رعیت *rà“iy-yèt*). Tributary non-Muslim subjects of Turkey (*vulg.* *Rayahs*).
 رعایت *ri“âyet*, *s. s.* Respect, deference, reverence, consideration; |—, —*et*, *v.s.* To show respect or consideration; to observe, keep, follow,

hold sacred; رعایة *ri“âyétm*, *ad. s.* Out of respect or consideration;
 رعایتسز *ri“âyetsiz*, *s. t.* Wanting in respect, disrespectful; رعایتسزلك *ri“âyetsizlik*, *s. t.* رعایت عدم *“âdmi-ri“âyet*, *s. p.* Want of respect, disrespect; رعایتکار *ri“âyethyâr*, *s. p.* One who shows respect or deference; رعایتکارانه *ri“âyethyârâné*, Pertaining to one who shows respect or deference.
 رعب *râ“b*, *s. s.* Terror.
 رعد *râ“d*, *s. s.* Thunder.
 رعشه *râ“aha*, *s. s.* A trembling, shivering. [upset.
 رعنا *râ“nâ*, *s. p.* Beautiful, fair to look
 رغبت *râghbet*, *s. s.* Inclination, wish, desire; |—, —*et*, *v.s.* To feel an inclination or desire; رغبتلو *râghbetlô*, *s. t.* Dear, for whom friendly feelings exist.
 رغبماً *râghman*, *ad. s.* Out of spite to, so as to vex; رانفه *râghman-li-ènfî*, *ad. s.* (So as to rub his nose in the dirt), As a source of vexation to him.
 رفاقت *rèfâkât*, *s. s.* Companionship; the being a companion; |—, —*et*, *v.s.* To go in company, act together.
 رفاه *rèfâh*, رفاهت *rèfâhèt*, رفاهیت *rèfâhiyyèt*, *s. s.* Ease, comfort, good circumstances.
 رفت *rèft*, *s. s.* A going, departure; رفتیه *rèftiyyé*, *s. s.* Export dues.
 رفتار *rèftâr*, *s. p.* A mode of walking; a manner of conduct. [posched egg.
 رfdان *râfodân*, *s. t.* A soft-boiled egg

رفع *rèf'*, *s. a.* A lifting up, raising; a taking away; |—, —*et, v. a.* To lift up, raise; to take away.

رفعت *rif'at*, *s. a.* Height; elevation; رفعتلو *rif'atlū*, *a. t.* Exalted, illustrious. [benignity.

رفق *rifk*, *s. a.* Kindness, gentleness,

رفقا *rufakā*, *s. pl. a.* (*of* رفیق *rèfik*), Companions, comrades, fellows.

رفیع *rèfi'*, *a. a.* High.

رفیق *rèfik*, *s. a.* A fellow, comrade, companion.

رفیه *rèfiḥ*, *a. a.* Easy or comfortable in circumstances.

رقاب *rikāb*, *s. pl. a.* (*of* رقبه *rākabé*), Backs of necks where the yoke bears in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection. [tition.

رقابت *rākābèt*, *s. a.* Rivalry, competition; رقص *rakkāss*, *s. a.* A dancer; the pendulum or balance-wheel of a watch.

رقبه *rākabé*, *s. a.* The back of the neck where the yoke presses in oxen, emblematic of submission and obedience or subjection.

رقت *rikkāt*, *s. a.* Thinness, alightness; pity; compassion felt inwardly; رقت قلب —, *rikkati-kālb*, Tenderness of heart.

رقص *rākass*, *s. a.* Dancing, a dance; |—, —*et, v. a.* To dance; to spin round as the Mevlevi dervishes do.

رقعه *rik'ā*, *s. a.* The common handwriting used in letters and business; a piece of paper, parchment, or cloth.

رقم *rākam*, *s. a.* The Arabian cyphers of arithmetic; arithmetic; writing.

رقيب *rākīb*, *s. a.* A rival. [slavery.

رقيت *rikkīyyèt*, *s. a.* Servitude, رقيق *rākīk*, *a. a.* Thin, slender; tender.

رك *règh*, *s. p.* A vein.

ركاب *rikyāb*, *s. a.* A stirrup; the place near the stirrup of a prince on horseback, which is taken by his chief attendant who hands things to him when presented (this is a parallel term to our word "footstool"); a kind of levee of the sovereign; ركاب عرضي *rikyāb-“arzuḥālī*, *s. t.* A petition presented to the Sultan publicly when going in state on horseback.

ركاكت *rèkyākèt*, *s. a.* Weakness (of intellect or argument); want of firmness; shakiness (of handwriting).

ركز *rèkz*, *s. a.* A planting, a setting up; |—, —*et, v. a.* To plant, set up.

ركعت *rik'āt*, *s. a.* A prostration in prayer.

ركن *rùkn*, *s. a.* (*pl.* أركان *èrkyān*), A column or solid part of a house-wall, or corner part; a principal and fundamental element in any composite matter or subject.

ركون *rùkyūn*, *s. a.* A leaning, inclination.

ركيك *rèkīk*, *a. a.* Weak, shaky; puerile, futile.

ركين *rèkin*, *a. a.* Firm, solid, strong.

رماح *rāmāḥ*, *s. pl. a.* (*of* رمح *rāmḥ*), Lances.

رماد *rèmād*, *s. a.* Ashes, wood-ashes.

rùmmân, *s. a.* A pomegranate.
 رمانی rùmmânî, *s. a.* A ruby.
 رمد rëmed, *s. a.* The ophthalmia.
 رمز rëmz, *s. a.* A sign, wink, nod; an enigmatical phrase or puzzling circumstance.
 رمضان ràmazân, *s. a.* The ninth month of the Muhammedan year, and month of abstinence.
 رمق rëmak, *s. s.* The last spark or breath of life; رمق مد sëddi-rëmak, The administration of food in time or quantity just sufficient to save life. [Geomancy.
 رمل rëml, *s. a.* Sand; —, rëmel, *s. a.*
 رمه rëmé, *s. p.* A flock of sheep.
 رمی rëmy, *s. a.* A casting, throwing, projecting; |—, —et, *v. s.* To cast, throw, project. [gusted.
 رمیده rëmidé, *s. p.* Frightened, dis-
 رنج rënj, رنجش rënjish, *s. p.* Trouble;
 رنجبر rënj-bâr (rëncbær), *s. p.* A labourer, navy.
 رنجیده rënjidé, *s. p.* Troubled, vexed, annoyed, molested, hurt, injured.
 رند rind, *s. p.* A free-thinking free-liver; one, on the contrary, whose thoughts and motives being pure, is careless of appearances and speech.
 رنده rëndé, *s. p.* A carpenter's plane; a grater (for spice, cheese, &c.);
 رندهلمک rëndélmek, *v. s.* To plane; to grate.
 رنگ rëng (rënk), *s. p.* Colour, hue;
 رنگ — ریمک, rënk-vërnek, *v. s.* To explain, give a colouring; رنگارنگ

rënghyārëng, *s. p.* Variegated, various, varied in hue.
 رنگین rënghîn, *s. s.* Coloured; capital, funny, fun to tell or hear.
 رو rû, *s. p.* A face, visage, countenance; —, rëv, *a. p.* (in composition), Who or which goes, walks, runs, moves, marches; which grows, springs up.
 روا rëwâ, *a. p.* Fit to pass, allowable, just, proper.
 رواج rëwâj, *s. s.* Currency, a passing current; briskness of markets.
 روان rëwân, روانه rëwâné, *a. p.* Flowing; moving; the soul, spirit. [cake.
 روانی rëwâni, *s. t.* A kind of sponge-
 روایت rîwâyet, *s. s.* A legend, tale, relation, story, rumour, *on dit*; a relating; |—, —et, *v. s.* To relate.
 روبا rûba, *s. t.* Clothes, dress.
 روباه rûbâh, *s. p.* A fox.
 روح rûh, *s. a.* The soul, spirit; spirit, essence; الله —, rûhu-'llâh (The spirit of God), Jesus Christ; الروح القدس rûhu - 'l - kûdûss, The Holy Ghost (among Christians); Gabriel (with Muslims).
 روحانی rûhânî, *s. a.* Spiritual, pertaining to the soul or spirit; روحانیت
 روحانیت rûhânîyyèt, *s. a.* Spirituality.
 رودوس Rôdôs, *s. t.* Rhodes.
 روز rûz, *s. p.* Day; روزنامه rûz-nâmé (jûznâmé), *s. p.* An almanack; a day-book or register; روزنامهچه rûz-nâmche, *s. p.* A kind of register at public offices.
 روزگار rûzghyâr, *s. p.* Time, fortune, or

the world; —, ruzghyar, *s. t.* The wind. [dow.]
 روزن rëvzèn, روزنه rëvzéné, *s. p.* A win-
 ziz rüzé, *s. p.* A fast, abstinence.
 رؤس rü'üss, *s. pl. a.* (of رأس rë'ss),
 Heads; (as a Turkish sing.) a diploma.
 رؤسا rü'ëssä, *s. pl. a.* (of رئيس rë'iss),
 Chiefs, chief people.
 روسپی ròsspi (òrosspo), *s. t.* A whore,
 prostitute, harlot.
 روستپوللو ròsstopòllu (òrossopòllu), *s. t.*
 A knavish fellow, sly rogue.
 روسیه Rūsalyya, *s. t.* Russia.
 روش rëvish, *s. p.* The way things (or
 persons) go on; conduct.
 روشنا rüşahèn, روشنا rüşahénā, *a. p.* Bright,
 luminous; clear, manifest, plainly seen.
 روغن rüghàn, *s. p.* Any kind of fat or
 oil; —, rüghàn, *s. t.* Varnish.
 رون rë'üf, *a. a.* Benign, tender, com-
 passionate. [salad.]
 روتة ròka, *s. t.* A kind of plant used for
 روم rüm, *s. p.* A Roman; the Eastern
 empire, Turkey; —, (òrum), *s. t.* A
 Greek; —, rüm, *s. t.* Rum; روم ایلی
 rüm-èyli (The country of the Greeks),
 Roumelia; Turkey in Europe; رومی
 rümí, *a. a.* (Roman) Greek; Turkish.
 روما Ròma, *s. t.* Rome. [going.]
 رونده rëvëndé, *s. p.* One who goes, is
 رونن rëvnaç, *s. p.* A flourishing con-
 dition, pride, beauty, glory, splendour.
 روی rüy, *s. p.* The face, visage, coun-
 tenance.
 رویا rüyā, *s. a.* A dream, vision.

رویت rëviyyët, *s. a.* Uprightness, cor-
 rectness, straightforwardness of char-
 acter; —, rü'yet, *s. a.* Supervision,
 care, conduct, guidance, direction;
 careful consideration. [or bronze.]
 روین rüyin, روینه rüyiné, *a. p.* Of brass
 ره rëh, *s. p.* (for راه rāh), A road.
 رها rāhā, *s. a.* Deliverance, escape, safety;
 بولمت —, —bòlmak, *v. s.* To escape.
 رهب rëhb, *s. a.* Fear, fright, terror.
 رهبان rëhbān, *s. a.* A Christian priest or
 monk; رهبانیت rëhbānlyyyët, The
 quality, state, or functions of a Christ-
 ian priest or monk, especially his cel-
 ibacy and the indissolubility of his
 vows.
 رهبر rëhbër, *s. p.* A guide, conductor.
 رهن rëhn, *s. a.* A pawning, pledging;
 —, —et, رهنه قومتی rëhné-kòmak,
v. a. To pawn, to pledge.
 رهین rëhîn, *s. a.* A thing given in pledge;
 a thing which may be looked upon as
 a pledge. [*s. p.* A hypocrite.]
 ریا riyā, *s. a.* Hypocrisy; ریاکار riyākyār,
 ریاچ riyāç, *s. pl. a.* (of ریح rih), Winds.
 ریاست riyāsèt, *s. p.* The presidency,
 presidentship. [Gardens.]
 ریاض riyāz, *s. pl. a.* (of روضه ruzza),
 ریاضت riyāzät, *s. a.* Mental or bodily
 discipline; ریاضی riyāzi (*fem.* ریاضیه
 riyāziyyé), *a. a.* Pertaining to discipline;
 علوم ریاضیه "ülüm-riyāziyyé, The dis-
 ciplinary sciences of mathematics, &c.
 ریاله riyāla, *s. t.* A rear-admiral, for-
 merly a bey, now a pasha.

رب rēyb, *s. a.* Doubt, incertitude.
 ريباس ribās, *s. a.* Garden rhubarb growing wild.
 ريح rih, *s. a.* The wind; rheumatism; flatulency.
 ريختم rikhtim, *s. p.* A quay on the sea, faced with cut stone, and filled in with rubble. [scattered, shed.
 ريخته rikhté, *s. p.* Spilt, poured out;
 ريز riz, *s. p.* (*in composition*), Who or which sheds.
 ريزان rizān, *s. p.* Shedding; abed, dropping, falling.
 ريزه rizé, *s. p.* A dropping, portion dropped, piece.
 رئيس rē'ss, *s. a.* A chief; a sailor; a merchant captain.
 ريسمان rissmān, *s. p.* A rope, cord.
 ريش rish, *s. p.* The beard; —, *s. p.* (*in composition*), Wounding; wounded.
 ريشه rishé, *s. p.* A wound.
 ريك righ, *s. p.* Sand; the peculiar sand used for drying the ink of writing;
 ريكدان righdān, *s. p.* A sand-box.
 رئيس rē'ss, *s. a.* A chief; — افندی, rē'ss-ēfendi (*abbreviation of* رئيس الكتاب افندی rē'issu - 1 - kyüttāb-ēfendi, Chief of the scribes, clerks, or secretaries), The Chief Secretary of State in the old system: when this was changed, that officer received the present title of خارجيه ناظري khāri-jityyā - nāziri, Minister of Foreign Affairs.

ز

ز zā (zā, also كسكين زه kēskin-zé, *sharp s.*) Thirteenth letter of the Turkish alphabet, having the value of *s* in English. In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 7; —, zì, *pr. p.* From.
 زا zā, *s. a.* Name of the letter z.
 زاج zāj (zāch), *s. a.* Vitriol; زاج تبريز zāchi - (kibriz), *s. t.* Green vitriol, sulphate of iron; زاج ياغی zāch-yāghī, *s. t.* Oil of vitriol, sulphuric acid.
 زاد zād, *s. a.* Provisions for a journey or voyage; —, *s. p.* (*in composition*), Born, born of; —, zādé! *ist. a.* May (God) augment . . . ! مادرزاد mā-dxr-zād, *s. p.* Possessed from birth, innate, inborn.
 زادé zādé, *s. p.* (*in composition*), Son; شهزاد ahèh-zādé, An Ottoman prince of the blood; شاهزادé ahāh-zādé, A Persian prince; بگزادé bègh - zādé, Son of a Bey (this title is very usually given to European gentlemen: it means no more than our word *esquire*); زادگان zādégghyān, *s. pl. p.* (*of* زادé zādé), The nobility, people of family and consequence.
 زار zār, *s. t.* A membrane, pellicle; a die (for playing); —, *s. p.* A groan, a plaint; —, *s. p.* Despised, contemned. —, *s. p.* (*in composition*), A bed or plot of ground where anything particular

- grows ; زاری *zārī*, *s. p.* One groan or plaint ; abjectness.
- زاغ *zāgh*, *s. p.* A crow, rook, raven.
- زانو *zānū*, *s. p.* The knee.
- زانی *zānī* (*fem.* زانیه *zāniyyé*), *s. a.* An adulterer ; a fornicator.
- زاویه *zāviyyé*, *s. a.* (*pl.* زوایا *zāwāyā*), A corner ; an angle ; a convent or cell ; زاویه قائمه *zāviyyè'i-kā'imé*, A right angle ; زاویه حاده *zāviyyè'i-hāddé*, An acute angle ; زاویه منفرجه *zāviyyè'i-mūnferijé*, An obtuse angle ; زاویه منفرجه *zāviyyè'i-mūjèssémé*, A solid angle ; قائم الزاویه *kā'imū-'z-zāviyyé*, Right-angled ; منفرج الزاویه *mūnferijū-'z-zāviyyé*, Obtuse-angled ; حاد الزوايا *hāddū-'z-zāwāyā*, Acute-angled *zāhid*, *s. a.* An ascetic. [angled.
- زاهر *zāhir*, *a. a.* Shining, bright ; clear.
- زائجه *zāyché*, *s. a.* A horoscope.
- زائد *zā'id*, *a. a.* Redundant, more than enough ; plus (in algebra).
- زائل *zā'il*, *a. a.* Fading away, about to fade, which has faded, the nature of which is to fade away, evanescent.
- زبان *zēbān* (*zābān*), *s. p.* The tongue ; speech, language, idiom ; زبانزد *zābānzēd*, Commonly used in speaking.
- زبانیه *zēbāné*, *s. p.* Anything tongue-shaped ; a flame. [imp of hell.
- زبانی *zēbānī*, *s. p.* A demon, tormenting
- زبدیه *zābdé*, *s. a.* The essence or choicest of anything.
- زبر *zēbr*, *s. p.* The up side ; زیرو زبر *zīrū-zēbr*, *ad. p.* Topsy-turvy, up-
side-down, in confusion, in complete ruin.
- زبرجد *zēbrjēd*, *s. a.* A topaz(?), a chrysolite(?). [for spearing fish.
- زبکین *zābkin*, *s. f.* A harpoon, a grains
- زبور *zēbūr*, *s. a.* The Psalms of David.
- زبون *zēbūn* (*zābūn*), *a. p.* Weak, feeble ; lean, thin, meagre.
- زجر *zējr*, *s. a.* A restraining, preventing ; a prohibiting ; a using active measures of prevention ; |—, —*et, v.a.* To restrain, prevent ; زجریه *zējriyyé*, A tax on wine, spirits, and public-houses, as though it were a prohibitory tax.
- زحل *zāhāl*, *s. a.* The planet Saturn.
- زحمت *zāhmet*, *s. a.* Trouble, bother ; pain, fatigue, anxiety ; disease ; — چکمت *zāhmet - chēkmek*, *v.s.* To suffer inconvenience ; |—, —*et, v.s.* To give one's self trouble, to trouble one's self.
- زخار *zākhkhār*, *a. a.* Raging (sea).
- زخم *zākhm*, *s. p.* A wound.
- زخمه *zākhmé*, *s. p.* The plectrum with which a lute is played.
- زده *zēdé*, *a. p.* (*in composition*), Struck ; قاصد *kāzā-zēddé*, (Struck by fate) Wrecked (a ship) ; زده لکم *zēddēlēmek*, *v.s.* To knock about, ill-use.
- زر *zēr*, *s. p.* Gold ; زرگر *zēr-ghēr*, A goldsmith ; زرکش *zēr-kēsh*, A gold-wire drawer ; embroidered with gold.
- زراعت *zīrā'āt*, *s. a.* Agriculture ; |—, —*et, v.s.* To cultivate.
- زرانه *zūrāfé* (*zūrāfā*), *s. a.* A giraffe.

زرد zàrd, *s. p.* Yellow.
 زردالو zèrd-ālu (zèrdāli), *s. p.* A wild apricot; a kill-John.
 زردۀ zèrdé, *s. p.* A sweet dish of rice with saffron; زردۀ چوب zèrdé-chòb (zèrdéshāw), Turmeric.
 زرشک zīrshk, *s. p.* Barberries.
 زرع zèr', *s. a.* Seed-sowing; —, —et, *v. a.* To sow.
 زرق zèrk, *s. p.* Hypocrisy.
 زرنیخ zīrnīkh, *s. p.* Orpiment; realgar.
 زره zīrh, *s. p.* Defensive armour, mail.
 زرین zèrīn, *s. p.* Of gold, golden; — زهرین-kādeh (zèren), *s. p.* The [narcissus].
 زشت zshst, *s. p.* Ugly.
 زعامت zī'āmet, *s. a.* A major fief, one entered in the archives as above a certain yearly value.
 زعفران zà'fèrān (ālfērān), *s. a.* Saffron.
 زعم zù'm, *s. a.* An unfounded idea or opinion.
 زعما zù'amā, *s. pl. a.* (of زعمیم zà'im), Possessors of major fiefs.
 زغر zàghar, *s. t.* A pointer; a spaniel.
 زفت zift, *s. a.* Pitch.
 زقاق zàkkāq (صوقاق sòkak), *s. a.* A street; a street of shops.
 زقوم zàkkūm, *s. a.* The oleander; an infernal tree bearing demons' heads.
 زکا zèkyā, *s. a.* Purity; piety, devotion.
 زکات zèkyāt, *s. a.* Canonical alms, the proper bestowal of which purifies the enjoyment or possession of the remainder of one's property.

زکام zùkyām (zùkkyām), *s. a.* A cold in the head, rheum. [devout
 زکی zèkī, *s. a.* Pure of spirit; pious.
 زل zil, *s. t.* A cymbal; a little bell, a tympanum of a clock.
 زال zùlāl, *s. a.* Pure, sweet, good water.
 زله zèllé, *s. a.* A slip; a fault. [quake.
 زلزله zèlzéle (zèrzéle), *s. a.* An earthquake.
 زلف zùlf, *s. p.* A ringlet; عروس zùlfu-'ārūsa, (Bride's ringlets) The caracalla-bean flower and plant.
 زمام zīmām, *s. a.* A rein, a bridle or head-stall; guidance (of affairs).
 زمان zèmān (zèmān), *s. a.* Time; circumstances.
 زمانه zèmāné, *s. p.* Time; the world: circumstances, fortune.
 زمره zùmré, *s. a.* A body (of men), set.
 زمرد zàmùrrud (zàmùrd), *s. a.* An emerald. [voices.
 زمزمه zèzmémé, *s. a.* Soft murmur of
 زمستان zīmīstān, *s. p.* The winter.
 زمهریر zèmhérīr, *s. a.* The severest cold of winter; the forty days following the winter solstices.
 زمین zèmīn, *s. p.* The surface of the earth; the ground on which any other colours are worked.
 زن zèn, *s. p.* A woman; a wife; —
 زن (in composition), Who strikes: who sounds, plays; زندهست zèndosst, *s. p.* A lover of women; زن
 لاف زن (lafzān), *s. p.* A boaster, talker.
 زنکار zènkār, *s. a.* Adulteress.

ولد الزنا *vèlèdu-'z-zinā*, *s. a.* A bastard;
(vèlèdiznā), a cunning rogue.
 زنيارة *zèn-pārē (zàmpara)*, *s. p.* A gal-
 lant; a frequenter of harlots.
 زنبرك *zènberèk*, *s. p.* A watch-spring;
 زهر زنبرك *zèhir-zènberèk*, *ad. t.* Very
 cold with high wind and drifting snow
 or sleet.
 زنبق *zènbak*, *s. a.* A lily; an iris.
 زنبور *zènbūr*, *s. p.* A bee. [basket.
 زنبيل *zènbīl*, *s. p.* A rush-basket, a tool-
 زنجبيل *zènjébil (zènjéfil)*, *s. a.* Ginger;
 a river in Paradise.
 زنجير *zinjir*, *s. p.* A chain.
 زرخدان *zènakhdān*, *s. p.* The chin;
 — *چاه chāhi*—, The dimple of the
 زندان *zindān*, *s. p.* A prison. [chin.
 زندگانی *zindégghyānī*, *s. p.* Life, liveli-
 hood, living.
 زند *zindē*, *a. p.* Alive, living; (a night)
 passed without sleep, and in occupa-
 tion of some kind.
 زندیق *zindīk*, *s. a.* An atheist.
 زنگین *zèngghin*, *a. t.* Rich, affluent,
 opulent.
 زنهار *zinhār*! *int. p.* Look to it! Look
 out! Take care! Beware!
 زواد *zèwād*, *s. a.* Provisions for a journey.
 زوار *zùvwār*, *s. pl. a.* (*of* زائر *zā'ir*, *not*
used), Pilgrims to any other sacred
 places than Mecca; visitors.
 زوال *zèwāl (zàwāl)*, *s. a.* The instant
 after the sun has attained the meri-
 dian when he begins to decline; a
 declining from any high position;

زواللو *zàwallī*! *int. t.* Poor fellow!
 Poor thing.
 زوانه *zìwānē*, *s. t.* Any pin or long
 centre-piece on which a thing turns,
 or on which the parts of a whole are
 strung together, as the wooden middle
 of a mouthpiece on a Turkish pipe.
 زوایا *zèwāyā*, *s. pl. a.* (*of* زاویه *zāvīyyē*),
 Angles.
 زوج *zèvj*, *s. a.* (*fem.* زوجة *zèvjē*), One
 of a pair; a spouse.
 زود *zūd*, *a. p.* Quick; soon.
 زور *zòr*, *s. p.* Force, active strength;
 stress, violence; a disease; —, *a. t.*
 Difficult, hard; —, *zūr*, *s. a.* False-
 witness; شاهد زور *shāhidi-zūr*, A
 bearer of false-witness; زورلمتی
zòr-lamak (aor. زورلار *zòrlar)*, *v. a.* To
 force, break, bend, or violate by force.
 زوربا *zòrba*, *s. t.* A rebel.
 زورق *zèvrāk*, *s. p.* A boat, state barge;
 —, *s. t.* The curved-up part of the
 stern of a Turkish boat.
 زوزک *zèvzèk*, *s. t.* An inconsiderate,
 foolish, talkative person.
 زوکورت *zùghurt*, *a. t.* Poor, penniless.
 زونقه *zònka*, *s. t.* A fish-hook.
 زه *zih*, *s. a.* A bowstring; a line drawn
 round a page as a border; a cord sewn
 to the edge or near the border of
 clothing or furniture; a corresponding
 ornament on wood-work, masonry, &c.
 زهد *zùhd*, زهدات *zèhādet*, *s. a.* Asce-
 ticism, religious rigidity.
 زهر *zèhir*, *s. p.* Poison; —, *zèhr*, *s. a.*

A flower; زهرلمك zèhirlémek, *v. a.*
To poison.
زهرا zèhrā, *s. a. fem.* Beautiful, brilliant.
زهراب zèhrāb, *s. p.* Gall-water, bitter
water; bitter cup; tears.
زهرة zèhrá, *s. p.* The gall - bladder;
courage, pluck; —, *s. a.* A flower; —,
zàhrá, *s. a.* The planet Venus.
زهى zèhī! *ist. p.* O worthy of admira-
tion! [figure.
زی ziy, *s. p.* Dress, costume; form,
زیاد ziyādá, *s. a.* An increase, aug-
mentation; a surplus, remainder; —,
a. and ad. t. More.
زیارت ziyārèt, *s. a.* A visit of ceremony,
of devotion, or of friendship.
زیان ziyān, *s. p.* Harm, damage, injury,
loss. [beauty.
زیب zīb, *s. p.* Anything which gives
زیبا zībā, *s. p.* Beautiful.
زیتک zībák, *s. p.* Mercury, quicksilver.
زیت zèyt, *s. a.* Olive-oil; روغن زیت
rùghlāni-zèyt, The oil called olive-oil.
زیتون zèytūn (zèytin), *s. a.* An olive;
زیتونی zèytūnī, *a. a.* Of an olive
colour. [a book containing such.
زنج zij, *s. a.* An astronomical table, or
زیر zir, *s. p.* The under part of, or space
beneath, anything.
زیرا zira, *c. p.* For, because.
زیردست zir-dèsst, *s. p.* A subject, any-
one subject to another. [clever, sharp.
زیرک zirèk, *s. p.* Quick, intelligent,
زین zīn, *s. p.* A saddle.
زینت zīnèt, *s. a.* An ornament.

زیور zivür, *s. p.* An ornament.
زیوف ziyüf, *s. pl. a.* (of زریف, not used)
as a Turkish adj. Bad, base (coin).

ژ

ژ zhè or zā'i-fārsī. Fourteenth letter of
the Turkish alphabet, having the value
of the English *s* in *pleasure, treasure,*
&c., which we have represented by *z*.
In chronograms it has the same value
as *z*, that is, 7.

ژر zhāzh, *s. p.* Dung; ژرخای zhāzh-
-khāy, *s. p.* (Eater of dung) A fool, a
stupid ass. [frost; a small icicle.
ژاله zhālá, *s. p.* A dew-drop; dew; hoar-
ژرف zhèrf, *s. p.* Deep, profound.
ژنک zhènk, *s. p.* Rust.
ژنگار zhèngghyār, *s. p.* Verdigris.
ژورنال zhūrñāl, *s. t.* (*French*), A journal,
daily register, log-book; daily, weekly,
or monthly *state* (of regiments, &c.).
ژولیده zhūlidé, *s. p.* Dishevelled (hair).
ژیان zhīyān, *a. p.* Furious, raging
(animal). [silver.
ژیوه zhivé (jivā), *s. p.* Mercury, quick-

س

س sin (shn). Fifteenth letter of the
Turkish alphabet, having *always* the
sharp sound of *s* in English, which
never degenerates into that of *z*. In
chronograms and astronomical tables
it has the numeral value of 60. In the

dates of letters it stands, instead of ش, for the month Sha"ban.

سا sā, *a. p.* (*in composition*), Who or which rubs, has rubbed, or is as though it had rubbed.

سابع sābi", *a. a.* The seventh; سابعاً sābi"ā, *Seventhly.*

سابق sābik, *a. a.* The former, prior; سابقاً sābikā, *ad. a.* Formerly; سابقه sābika, *s. a.* A former act of crime, former conviction; سابقه‌لو sābikalī, *a. t.* Who has before committed some offence, or been convicted.

ساحر sāhir, *s. a.* A magician.

ساحل sāhil, *s. a.* The seashore, a river-bank; ساحلخانه sāhil-khānē, *s. t.* A house on the Bosphorus or seashore; ساحل‌سرای sāhil-sārāy, A palace on the shore of the Bosphorus or sea.

ساحه sāhē, *s. a.* A level space; a place, square, court.

ساخته sākhtē, *a. p.* Simulated, false, forged; ساخته‌کار sākhtē-kyār, A forger.

سادس sādiss, *a. a.* The sixth; سادساً sādissā, *ad. a.* Sixthly.

ساده sādē, *a. p.* Plain, unadorned, unmixed; ساد—, sādē - ghyūzēl, *a. t.* Neat, plain, simple; سادهدل sādē-dil, *s. p.* A greenhorn, simpleton.

سار sār, *s. p.* (*in composition*), Country, land (where anything is found).

ساردله sardlē, or ساردله‌بالی sardlē-bāligī, *s. t.* A sardine.

سارق sārīk, *s. a.* A thief, a robber.

سازنج sārñij, *s. t.* An underground reservoir for water.

ساری sārī (*fem.* ساریه sāriyyē), *a. a.* Contagious.

ساز sāz, *s. t.* A rush, bulrush; a reed; a lute; —, *s. p.* Paraphernalia; —, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does, performs, accomplishes; ساز ناماز nā-sāz, *a. p.* Good for nothing.

سازان sāzan, *s. t.* A carp (?).

سازنده sāzēndē, *s. p.* A musician.

ساطور sātūr (sātīr), *s. p.* A large knife, chopper, or cutter.

ساعت sā"at, *s. a.* A moment of time; any appointed time (as that of death, &c.); an hour; a timepiece of any kind; a league, or hour's distance قوم‌ساعتی kūm-sā"ati, An hour or minute glass; توین‌ساعتی kōyn-sā"ati, A watch; چکمه‌ساعتی chēk-mējē-sā"ati, A timepiece, chimney-clock; کوله‌ساعتی kōlē-sā"ati, A tower-clock; نام‌ساعت tām-sā"at, A chronometer; ساعتچی sā"atji, A watch and clock maker.

ساعی sā"iy, *s. a.* One who endeavours, does his best, works at (anything); a foot-messenger, foot postman.

ساجر sāghar, *s. p.* A drinking-cup.

ساقی sāk, *s. a.* The leg or thigh; the trunk of a tree, a pole; شمشیرساقی tēahmīri-sāk, The tucking up one's trousers (when going about in the dirt or water), preparing for business; ساقین sākīyn, The two legs of a tri-

angle ; متساوی الساقین mütessāvīyyu-
-'ss-sākāyn, Isosceles (triangle).
ساتر sākiz, *s. t.* The island Chio ; gum
mastic ; gum resin ; چام ساتری chām-
-sākizi, Fine resin, rosin.
ساکت sākīt, *a. a.* Fallen into disuse, no
longer valid.
ساتی sākī, *s. a.* A cupbearer.
ساکت sākīt, *a. a.* Mute, not speaking ;
not spoken.
ساکن sākīn, *a. a.* Who dwells, lives,
inhabits ; dwelling, living, inhabiting ;
quiet, gentle, tranquil ; not followed
by a vowel in the same syllable (a
consonant) ; —او, —òl, *v.n.* To dwell,
live, inhabit, stay.
سال sāl, *s. p.* A year ; سالنامه sāl-
-nāmē, An almanack.
سالار sālār, *s. p.* A general, commander,
captain of a post.
سالف الذکر sālifu-'z-zikr, *a. a.* The above-
mentioned, the forenamed.
سالک sālīk, *a. a.* Who treads a path,
follows a road or example.
سالم sālīm, *a. a.* Free from hurt, vice,
disease, defect.
ساله sālē, *a. p.* (*following Persian*
numeral adjectives), Years old, years
سالیار sālīyār, *s. t.* Saliva. [of age.
سالیان sālīyān, سالیانه sālīyāne, *s. p.*
Income-tax.
سام sām, *a. a.* Poisonous ; the poi-
sonous wind of the desert, called in
Turkish سام یلی (sām)-yēli.
سامان sāmān, *s. p.* All or any necessary

things, material or mental ; سامانوسوز
sāmān-sūz, *a. p.* Which burns (de-
stroys) any or all of one's needful
havings.
سامع sāmī' (*sem. سامعه sāmī'a*), *a. a.*
Who hears ; قوت سامعه kōvvēti-
-sāmī'a, The auscultative faculty ;
sense of hearing ; سامعین sāmī'in,
s. pl. a. Hearers, an audience.
سامی sāmī, *a. a.* High, exalted ; vizīrial ;
مکتوب سامی mēktubu-sāmī, A vizī-
rial letter.
سائحه sānih, *a. a.* Emanating ; سائحه
sānihs, *s. a.* An event, occurrence.
سای sāy, *a. p.* (*is composition*), Who
rubs, has rubbed, or is as though he
had rubbed. [Other.
سائر sā'ir, *a. a.* Who travels ; —, *a. t.*
سائسخانه sa'iss-khānē, *s. t.* A baggage-
horse, bāt-horse, sumpter-horse ; s
great man's baggage. [drives.
سائیک sā'ik, *a. a.* Who pushes, urges,
سائل sā'il, *s. a.* A beggar ; a questioner ;
an asker ; a plaintiff.
سایه sāyē, *s. p.* A shadow, shade ; pro-
tection, auspices ; سایه بان sāyēbān,
s. p. A kind of pavilion or tent for
shade ; a canopy ; a parasol.
سبب sēbb, *s. a.* Blasphemy, reviling
anything sacred ; —, —et, *v.n.* To
utter blasphemy. [ming.
سباحه sēbāhāt, *s. a.* Natation, swim-
سباع sēbā', *s. pl. a.* (*no sing.*), Wild
beasts, beasts of prey.
سباق sibāk, *s. a.* What precedes (in

discourse); سبای سبای sīyāk - sībāk, What follows and what precedes, the context, the general sense and structure (of a writing).

سبایا sèbāyā, *s. pl. a.* Captives, prisoners of war, slaves.

سبب sèbeb, *s. a. (pl. أسباب èssāb)*, A cause, reason, motive; a means; سبب سبب sèbebaiz, *a. f.* Without cause; سبب سبب sèbeblmnek, *v.s.* To obtain a means of gaining a livelihood; سبب سبب sèbéblyèt, *s. a.* The quality of being the cause.

سبت sèbt, *s. a.* Saturday.

سبحان sùbhāna, *s. a. (oblique case)* in سبحان الله sùbhāna-'llāh! (I sing) the praises of God! O God! O God! حق سبحانہ تعالیٰ ḥakk - sùbhānahū-vè-tā'ālā, (God) the Very Truth, to whom be praise, and whose name be exalted! سبحانی sùbhānī (*fem.* سبحانی sùbhāniyyā), *a. a.* Divine, pertaining to God.

سبز sèbz, *a. p.* Green.

سبزا sèbzā, *s. p. (pl. سبزوات sèbzéwāt, vulg. zèrzéwāt)*, Any green vegetable for table.

سبع sèb, سبعة sèb, *a. a.* Seven; —, سبب, A seventh part; سبعون sèb'ūn, سبعين sèb'in, Seventy.

سبزو sàbak, in ماسبق mā-sàbak, *s. a.* What has been said, what precedes, and in سبزو sàbak-khān, *s. p.* One who learns a lesson.

سبق سببkat, *s. a.* A preceding in

narration, or in point of time; |—, —et, *v.s.* To precede; to happen.

سبك sèbuk, *a. p.* Light, volatile; not heavy; not grave or sedate; —, sèbk, *s. a.* Order of words in phrases; سبك و ربط sèbk-u-rābt, The order and construction (of phrases); سبكار sèbuk-bār, *a. p.* Whose load is light; سبك سبكي sèbuk-pāy, *a. p.* Light of foot; سبكمغر sèbuk-māghz, *a. p.* Volatile, foolish, light-witted.

سبو sèbu, *s. p.* A pitcher or jar.

سبي sèby, *s. a.* A taking captive, carrying into captivity; |—, —et, *v.a.* To carry into captivity. [cast metal.

سبيك sèbiké, *s. a.* An ingot, a bar of سبيل sèbīl, *s. a.* A road; (zèbil) a building where cups of water are kept ready for thirsty passers-by; سبيل ابناء sèbīl-ebnāyī, Travellers; سبيل الله fī-sèbīli-'llāh, In the cause and for the love of God.

سپا (sipa), *s. p.* A three-legged stool.

سپارش sipāriah, *s. p.* A request, order, or command; a thing made to order; |—, —et, *v.a.* To recommend, leave, request, order, command (anything to be done). [giving.

سپاس sipāss, *s. p.* Praise or thanks-

سپاه sipāh, *s. p.* An army; سپاهي sipāhi (the sepoy of India and Spahi of Turkey, as misspelt and mispronounced by Europeans), *s. p.* A soldier, a feudal soldier serving under military tenure.

- سپد sèped, *s. t.* A small open-mouthed basket; سپد ایشی sèped-ishi, *s. t.* Basket-work; سپد صندیغی sèped-sāndighi, A trunk or box made on a frame of basket-work covered with leather; متریس سپدی mètériss-sèpédi, *s. t.* A gabion.
- سپر sipr, *s. p.* Any kind of protection; a shield; a parapet; a peak (of a cap).
- سپکن sèpken, *s. t.* Drizzle, sleet; صولو سپکن sūlu-sèpken, Mixed sleet and drizzle. [spit, drizzle, sleet.
- سپمک sèpmek (*aur.* سپر sèpr), *v.s.* To sweep; سپورگه sùpurghé, *s. t.* A broom.
- سپورمک sùpurmek (*aur.* سپورر sùpurur), *v.a.* To sweep.
- سپورندی sùpurundu, *s. t.* Sweepings; سپورندلیک sùpurunduluk, *s. t.* A dust-heap, a dust-hole.
- سپه sipeh, *s. p.* Abbreviation of سپاه sipāh; سپهسالر sipehsālār, *s. p.* A captain or commander-in-chief of an army.
- سپهر siphr, *s. p.* The sphere, the sky; fate as ruled by the planets. [White.
- سپید sèpid (*for* سفید sèfid), *a. p.*
- ست sitt, سته sitté, *a. a.* Six.
- ستاره sitāré, *s. p.* A star.
- ستان sitān, *a. p.* (*in composition*), Who or which takes possession; —, isstān, *s. p.* (*in composition*), A country.
- ستایش sitāyish, *s. p.* Praise, eulogy; —, —et, *v.a.* To praise, eulogize.
- ستر sètr, *s. a.* A covering over; — or sitr, *s. a.* A cover; a veil, veil, curtain; —, sètr-et, *v.a.* To cover, to conceal. [walking coat.
- ستری sètri, *s. t.* A military or undress.
- ستم sitem, *s. p.* Violence, ill-treatment; hard words; —, —et, *v.s.* To ill-treat; to use hard words; ستمدیده sitem-didé, *a. p.* Who has been hardly used. [intermittent fever.
- ستمه sitma, *s. t.* An ague, common in-ستوده sètūdē, *a. p.* Praiseworthy.
- ستون sètūn, *s. p.* A column, pillar, post, mast; —, siltūn, and ستین sitin, *a. a.* Sixty. [affliction, anxiety.
- ستوه sètūh, *s. p.* Trouble, sorrow, grief.
- سجاده sèjjādé, *s. a.* A prayer-carpet.
- سجده sèjdé, *s. a.* Adoration, prostration of the head; —, —et, *v.s.* To prostrate the head in sign of adoration.
- سجع sèj, *s. a.* A rhyming of the ends of members of a prose phrase.
- سجل sijll, *s. a.* A register or book of records in a court of law.
- سجیم sijim, *s. t.* Packthread, string.
- سجن sijn, *s. a.* A prison.
- سجود sèjūd, *s. a.* Adoration, prostration in adoration.
- سجوق sèjuk, *s. t.* A dried sausage; a train of powder in a hose for firing a mine.
- سچان sīchan, *s. t.* A mouse; a rat; سچانی findik-sīchani, A mouse; گهر سچانی ghèmr-sīchani, A rat; سچان یولی sīchan-yūli, *s. t.* The zigzag or covered way for communication between parallels in algebra.

سجّك sèchmek (*aor.* سجّك sèchker), *v. a.*
To select, pick, pick out; سجّمه
sèchma, *a. t.* Selected, picked.

سحاب sàhāb, *s. a.* A cloud. [enchanter.

سحّار sàhhār, *s. a.* A magician, sorcerer,

سحر sihr (sihir), *s. a.* Magic, enchantment, sorcery; —, sàhr, *s. a.* The early part of the morning; سحرّاً
sàhran, *ad. a.* Early in the morning;

سحرّاز sihir-bāz, *s. p.* A magician.

سحق sàhk, *s. a.* A bruising, pounding, triturating; |—, —et, *v. a.* To bruise, pound, triturate.

سحور sàhūr, *s. a.* The meal taken in Ramazan a short time before the earliest dawn when fast-time begins.

سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvet, *s. a.* Liberality, generosity, munificence.

سخت sàkht, *a. p.* Hard; rough; severe. [leather; calf leather.

سختیان sàkhtiyān, *s. p.* Morocco

سخن sàkhān, *s. p.* A word; speech, talk, discourse. [munificent.

سخی sàkhī, *a. a.* Liberal, generous,

سد sèdd, *s. a.* A stopping, shutting, blocking up (any passage); a wall, &c., by which a passage is blocked up; a terrace supported by a wall or bank; a bank or dyke for turning the stream of a river; |—, —et, *v. a.* To shut, stop up, block up.

سدا sèdād, *s. a.* Uprightness, integrity, rectitude of faith or morals.

سد sùddē, *s. a.* Any obstruction in any part of the body; a threshold;

سدّه سعادت sùddé'i-sà'ādet, (The threshold of felicity) The seat of empire. [part.

سدس sùdss (sùduss), *s. a.* A sixth

سدف sèdef, *s. t.* The herb rue.

سديك or سدك sèdik, *s. t.* Urine.

سديد sèdid, *a. a.* Right (in faith or morals).

سر sèr, *s. p.* The head; the extremity, end or beginning; the tip; the top, summit; a chief; —, sirr, *s. a.* A secret; طوتمق —, sirr-tütmaq, *v. a.* To keep secret, keep as a secret; —, —, *v. n.* To keep a secret; —, كاتى —, sirr-kyātibi, *s. t.* A secretary, private or confidential secretary; سرّاً sèrrān, *ad. a.* In secret.

سرا sèrā, *s. p.* (*or* سراى sàray), A palace; —, sirā, *a. p.* (*in composition*), Who sings.

سراب sèrāb, *s. p.* The mirage.

سراج sèrāj, *s. a.* A lamp, any artificial light; —, sèrrāj (sàrāj), *s. a.* A saddler.

سراخى sèrākhī, *s. p.* A decanter.

سرادق sèrādik, *s. a.* (*pl.* سرادقات sèrādīkāt), A pavilion. [Concubines.

سراى sèrārī, *s. pl. a.* (*cf.* سرى sèrīyyē),

سراسمه or سراسيمه sèrāsīmē, *a. p.* Stupified, bewildered.

سراى sàray, *s. p.* A palace; a mansion; سرايلى sàraylī, *a. t.* Any person, especially a woman, who belongs, or has belonged, to the Sultan's palace.

سرايت sèrāyet, *s. a.* Contagium, a con-

tagious communication; |—, —et, *v.a.* To be communicated, spread contagiously.

سرب Sèrp, *s.* and *s.f.* Servian; a Servian.

سربست sèr-bèst (sèr-bèss), *a. p.* Free, independent; سربستی sèr-bèstī, *s. p.* سر بستیت sèr-bèstīyèt, *s. a.* سر بستلك sèr-bèstlik (sèr-bèsslik), *a. f.* Liberty, freedom, independence.

سربستان Sèrpiastān, *s. f.* Servia.

سربمك sèrpeḡk (aor. سربپر sèrpeḡ), *v.a.* and *a.* To sprinkle.

سرت sèrt, *a. f.* Strong, pungent; violent, vehement; angry, severe.

سرخه sèrché, *s. f.* A sparrow; —پرمنگی, sèrché - pèrmangī, *s. f.* The little finger.

سرحد sèr-hàdd, *s. p.* A border, frontier.

سرخ sèrkḡ, *a. p.* Red; —, *s. f.* Red ink. [intoxicated.]

سرخوش sèr-khòsh (sèrhòsh), *a. p.* Drunk.

سرد sèrd, *a. p.* Cold; —, *s. a.* A laying down, setting forth, reciting; |—, —et, *v.a.* To lay down, set forth, recite. [chief.]

سردار sèrdār, *s. p.* A commander-in-

سرسشته sèr-rishtë, *s. p.* (The end of a clue or thread) A handle or pretext.

سرزنش sèr-zèniash, *s. p.* A knock on the head, a rebuff, a rebuke. [giddy.]

سرسام sèrsām (sèrsēm), *a. p.* Stupefied.

سرسری sèrsèrī, *s. p.* A vagabond.

سرسشت sèrsisht, *s. p.* Nature, natural disposition.

سرسشک sèrsishk, *s. p.* A tear, tears.

سرتان sèratān, *s. a.* The sign Cancer.

سرعت sèr'èt, *s. a.* Speed, velocity, swiftness, quickness.

سرعسكر sèr-'asakr, *s. p.* A military commander-in-chief; the Minister of War.

سرقت sèrkḡt, سرقه sèriks, *s. a.* Theft; a thieving, stealing; |—, —et, To thieve, steal.

سرگذشت sèr-ghyžèsht, *s. p.* An adventure, what happens to anyone.

سرکرده sèr-kàrdé, *s. p.* A commander, chief, head.

سرکش sèr-kèsh, *a. p.* Disobedient, intractable, unruly, rebellious.

سرکه sèrké, *s. f.* Vinegar.

سرخي sèrghi, *s. f.* A stall at a fair; a paymaster's office or temporary stall when paying troops; an order or bill on a paymaster.

سرما sèrmā, *s. p.* Winter.

سرمایه sèr-māyē, *s. p.* Capital, stock; original, prime cost; original material of which a thing is made; سرمایه‌دار sèrmāyē-dār, *s. p.* A capitalist.

سرمه sèrmèd, سرمدی sèrmédī, *a. f.* Everlasting, eternal.

سرمك sèrmek (aor. سرور sèrwr), *v.a.* To spread (cloths or stuffs).

سرمو sèr-mū, *s. p.* A hair's-tip (a hair's-breadth).

سرمه sèrmè, *s. f.* Gold thread; gold lace; gold embroidery; —, sèrmé, *s. f.* Collyrium for tinging the eye-lashes, or for improving the sight;

كش—, *širma-kèsh*, *s. t.* A gold-wire drawer.

سرنا *šurnā* (*zūrna*), *s. p.* A kind of horn or trumpet; a stupid fool.

سرو *sèrv* (*sèlvi*), *s. p.* A cypress; آزاد—, *šèrvi-āzād*, سروان—, *šèrvi-rèwān*, (A free, a walking cypress), سروقد *sèrv-kādd*, (Cypress-statured), A tall, slim, graceful person.

سرور *šèrvār*, *s. p.* A chief; —, *šàrūr*, *s. a.* Joy, delight, happiness.

سروش *šurūsh*, *s. p.* An angel.

سره *sèrā*, *s. t.* The distance spanned by the thumb and *fore*-finger.

سریر *sèrīr*, *s. a.* A throne.

سریع *sèrī*, *a. a.* Quick, swift; سریعاً *sèrī'an*, *ad. a.* Quickly; swiftly.

سریں *sèrīn*, *a. t.* Cool (air); سرینلشکم *sèrīn-lāshmek*, *v. n.* To grow cool or fresh.

سریه *sèriyyē*, *s. a.* An expeditionary army; —, *šūriyyē*, *s. a.* A concubine.

سز *siz*, *pron. t.* Ye, you; —, *siz* or *siz*, The Turkish privative particle placed like the prepositions at the end of a noun, and has the meaning of our *less* or *without*; سزک *sizing*, Your; yours; سزی *sizi*, Ye, you (*acc.*); سزه *sizē*, To you; سزده *sizdē*, At or in you; سزدن *sizdan*, From you; سزگله *sizingla*, With you; سزسز *sizsiz*, Without you; سزجه *sizja*, Your fashion; according to you.

سزا *sèzā*, سزاوار *sèzāvār*, *a. p.* Worthy.

سزمتک *sèzmeck* (*cor. سزسر sèzser*), *v. a. To*

penetrate, see through (a concealed design); —, *sizmek* (*cor. سیزر sizser*), *v. n.* To percolate, filter (through a rock, jar, &c.).

سس *sèss*, *s. t.* Sound; voice; —, —*et*, *v. n.* To call out, speak; سوزمک *sèss-vèrmek*, *v. n.* To sound, give a sound. [languid.

سست *sùsst*, *a. p.* Weak, feeble, relaxed.

سطح *sāth* (*t-h*), *s. a.* A surface, superficies; a flat-terraced roof; مستوی—, *sāthi-mùstévi*, A plane, plane surface; مستدیر—, *sāthi-mùstédīr*, A globular surface.

سطر *sātr*, *s. a.* A line of writing; a line drawn on which to write straight.

سپوت *sātvēt*, *s. a.* Might, warlike power.

سعادت *sā'ādet*, *s. a.* Happiness, good-luck, prosperity, felicity; سعادتلو *sā'ādetlū*, *a. t.* Title given to lieutenants-general and their equals in the civil service; دارالسعادت *dāru-'ss-sā'ādet*, (The house of felicity) The Sultan's gynaeceum; سده سعادت *sūddē'i - sà'ādet*, (The threshold of felicity) The court of government.

سعايت *sī'āyet*, *s. a.* Calumny; backbiting; —, —*et*, *v. n.* To backbite, calumniate.

سعه *sī'ā*, *s. a.* Amplitude; سعه مشرق *sī'ā - mèshrik*, Eastern amplitude; سعه مغرب *sī'ā - màghrib*, Western amplitude.

سعد *sā'd*, *s. a.* Favourable aspect of the planets; سعدین *sā'dèyn*, *s. a. dual.*

The two fortunate planets, Jupiter and Venus. [modity in the market.

صعر *si'ir*, *s. a.* Price current of any com-
 سفارت *sèfàrèt*, *s. a.* An embassy,
 legation, mission; ambassadorship;
 سفارتخانه *sèfàrèt - khānē*, *s. p.* An
 ambassadorial residence.
 سفاك *sèffāk*, *a. a.* Bloodthirsty, san-
 guinary, shedder of blood.
 سفالت *sèfalèt*, *s. a.* Lowness of rank
 and condition.
 سفاهت *sèfahèt*, *s. a.* Senseless and
 inconsiderate conduct, especially in
 ostentatiously spending money.
 سفته *sùfté*, *a. p.* Bored, drilled through;
 ناسفته *nā-sùfté*, Not drilled or bored.
 سفر *sèfər*, *s. a.* A journey, trip, voyage;
 a campaign, a cruise; war; travel;
 time; —, —*et.* and *ویرمک*, —
vərmek, *v. s.* To go on a journey,
 voyage; — *آچمتی*, *sèfər - àchmak*, *v. s.*
 To commence war or hostilities; *بو سفر*
bū-sèfər, This time, this once; *قآچ*
kāch-sèfər? How many times?
 سفرا *sùfērā*, *s. pl. a.* (of *سفیر* *sèfir*),
 Ambassadors, envoys.
 سفره *səfərə*, *s. a.* A table (or substitute)
 prepared with food, &c., ready for a
 meal; — *بزی*, *səfərə - bəzi*, *s. t.* A
 tablecloth. [casuistic argumentation.
 سفساته *sèfsata* (*ālsata*), *s. a.* Sophisms,
 سفك *sèfk*, *s. a.* A shedding (of blood);
 — *دما*, *sèfki - dīmā - et.*, *v. s.* To shed
 blood. [follows.
 سفله *sèfélē*, *s. pl. a.* (of *سائل* *sāfil*), Low

سفلی *sùfli* (*fem.* *سفلیه* *sùfliyyē*), *a. a.*
 Low. [Ships.
 سفن *sùfun*, *s. pl. a.* (of *سفینه* *sèfinē*),
 سفید *sèfid*, *a. p.* White; — *بحر*: *bāhri-*
sèfid, The Mediterranean.
 سفیر *sèfir*, *s. a.* An ambassador, envoy.
 سفینه *sèfinē*, *s. a.* A ship; the ark
 (Noah's). [spendthrift.
 سفیه *sèfih*, *s. a.* A foolish, inconsiderate
 سقا *səkkā* (*sāka*), *s. a.* A water-carrier;
 — *قوشی*, *səka - kūshū*, *s. t.* A pelican;
 a goldfinch.
 سقامت *səqāmèt*, *s. a.* Harm, hurt;
 hurtfulness.
 سقط *səkat*, *s. a.* A defect, defectiveness,
 damage; —, *a. t.* Defective, damaged,
 injured; dangerous; infirm, mutil-
 ated, invalidated; *سقطلی* *səkatlik*, *s. t.*
 Danger of harm; —, —*et.* *v. a.* To
 hurt, injure, damage, make infirm,
 mutilate.
 سقف *səkf*, *s. a.* A roof; a ceiling.
 سقنغور *səqānghūr*, *s. t.* A square or half-
 square piece of muslin used as an
 envelope for letters and official papers.
 سقوط *sùkūt*, *s. a.* A falling downwards.
 سگ *səgh*, *s. p.* A dog; —, *sik*, *s. t.*
 The penis.
 سکان *sūkkān*, *s. a.* A ship's or boat's
 rudder or helm; —, *s. pl. a.* (of
 ساکن *sākin*), Inhabitants.
 سگبان *səghbān* (*səymən*), *s. p.* Formerly
 a soldier of a particular corps of the
 Janissaries, next a soldier of some
 regiments organised in the European

style, and latterly a kind of irregular police soldier.

سکتہ sèkté, *s. a.* An impediment; —

ویرمک sèkté-vèrmek, *v.n.* To impede, hinder, be a source of impediment.

سکر sèkr, *s. a.* Drunkenness, ebriety, inebriety; —, sùkkær, *s. a.* Sugar;

—, or سگیر singir, *s. t.* A nerve; a tendon; a muscle.

سکرتمک sèghirtmek (*aor.* سکردير sèghirdir), *v.n.* To run.

سکرديم sèghirdim, *s. t.* The raised way or platform on which soldiers stand behind a parapet.

سکر sèkiz, *a. t.* Eight; سکزنجی sèkizinjî, *a. t.* The eighth.

سکان (sèksæn), *a. t.* Eighty.

سکشمک sikishmek (*aor.* سکشور sikishir), *v.n.* To copulate together.

سک. See سینک.

سکمک sèkmek (*aor.* سکر sèkær), *v.n.*

To glance off, ricochet (a projectile);

—, sikmek, *v.a.* To act the male in copulation, to tread, line, cover, &c.

سکنات sèkênât, *s. pl. a.* (*of* سکنت sèkênât, *not used*), Quiescent states; —

حرکات و — hârèkyât - u —, Active and quiescent states, uprisings and lyings down.

سکنه sèkéné, *s. pl. a.* (*of* ساکن sâkin), Inhabitants.

سکنی or سکنا sùknâ, *s. a.* A habitation; — قابل kâbili-sùknâ, *a. p.* Habitable.

سکوت sùkyût, *s. a.* Silence, holding one's tongue; —, —et, *v.n.* To refrain from speaking.

سکون sùkyün, *s. a.* A remaining motionless; a remaining, staying in a place; the quiescent state of a consonant or the not being followed by a vowel in same syllable.

سکونت sùkyünèt, *s. a.* Tranquillity of deportment, freedom from hurry or disturbance.

سکه sikké, *s. a.* The impression on coins; the coin itself; the die with which coins are struck; —کسمک sikké-kèsmek, *v.n.* To strike money.

سگیر singir, *s. t.* A nerve; a tendon; a

سکین sikkîn, *s. a.* A knife. [muscle.

سکینه sèkiné, *s. a.* The glory of God in the ark of the covenant.

سل sèll, *s. a.* The drawing (a sword) from its scabbard; سل سیفا sèlli-sèyf-et, *v.n.* To draw the sword.

سلاح silâh, *s. a.* Any kind of offensive arm; سلاحلو silâhli, *a. t.* Armed; سلاحلنمک silâhlanmak, *v.n.* To arm one's self, take up arms; سلاحشور silâh-shòr (sâlahòr), *s. p.* A kind of knight in dignity.

سلاست sèlâssèt, *s. a.* Facility (of diction); لسان —, sèlâssèti-lissân, An easy flowing manner of speech.

سلاله sùlâlê, *s. a.* Children, descendants, posterity, descending race or stock.

سلام sèlâm, *s. a.* Peace; the saying, Peace be to you! a salutation, a motion or signal of courtesy equivalent to taking off the hat, and consisting in kissing the finger ends of

the right hand and carrying it to the head; **ويرمك** —, *sèlām-vàrmek*, *v.s.* To make (as a superior) the signal of courtesy to anyone; **المتق** —, *sèlām-almak*, *v.s.* To receive and render (as an inferior) this salute; to receive by letter the salutation of a person; **كوندرمك** —, *sèlām-ghyàndàrmek*, or **ا** —, —*et*, *v.s.* To send compliments or salutations; **دورمتق** —, *sèlām-dùrmak*, *v.s.* To present arms; **سلامه** *sèlāma-dùrmak*, *v.s.* To stand ready to receive and salute a superior; **سلام عليكم** *sèlāmun* (or *sèlām*) — “*àlèykyum!* Peace be upon you! (to which is replied) *عليكم سلام* “*àlèykyum-sèlām* (or *وعليكم —* *vè* — “*àlèykyum—*) Upon you be peace! (It is not usual for Turkish Mussulmans to give or receive this salutation from people of another religion, though the Arabs do so).

سلامت *sèlāmet*, *s. a.* Safety, freedom from harm or danger; **سلامتله** *sèlāmètlè!* In safety! (said to anyone on his taking leave).

سلامك *sèlāmlik*, *s. t.* The men's part of a Turkish house; a public appearance of the Sultan every Friday when he goes in state to a place of worship.

سلانك *Sèlānik*, *s. t.* Salonica.

سلب *sèlb*, *s. a.* A taking away, seizing, spoiling; —, **سلب**, *s. a.* Arms and other spoils taken from an enemy; **ا** —, *sèlb-et*, *v.s.* To take, seize, carry

off; **سلبى** *sèlbī* (*fem.* *sèlbīyyè*), *a. a.* Privative or negative; **صفات سلبيه** *sifātī-sèlbīyyè*, The privative or negative attributes of God, as, *deathless, fellowless, &c.*

سلحدار *silahdār* (*sīlīhdār*), *s. p.* An esquire or arms-bearer to his lord.

سلك *sèlk*, *s. a.* A skinning; the skin or fell of an animal; the thirtieth day of a lunar month (always so used in dating letters).

سلسله *sīlālé*, *s. a.* A chain; a series; a race, family, dynasty; an hierarchy; **يورمك** —, *sīlālé-yùrmek*, *v.s.* To take place through the whole of the grades of an hierarchy (promotion when a superior post becomes vacant).

سلطان *sùltān*, *s. a.* (*pl.* *سلطين* *sèlātin*), The Sultan; a daughter of the Sultan; a proof; dominion; — **والدو** *wālidè-sùltān*, The mother of the Sultan. (In naming the Sultan this title precedes his name, as, **سلطان محمود** *Sùltān-Māhmūd*; but in the case of his daughters, the name stands first, as, **سلطانى** *Essmā-Sùltān*; **سلطانى** *sùltānī* (*fem.* *سلطانيه* *sùltāniyyè*), *a. a.* Imperial, Sultanic.

سلطنت *sàltanāt*, *s. a.* The sultanate; empire, sovereignty; pomp, magnificence, grandeur; **سنيه** —, *sàltanātī-sèniyyè*, The imperial Ottoman Government. [predecessor in office.

سلف *sèlef*, *s. a.* (*pl.* *اسلاف* *èsslāf*), A **سلك** *silk*, *s. a.* A series, order, row (of

beads, words, &c.); a career or line of public life.

سلّمك silkmeḳ (*aor.* سلّك silkḳ), *v.a.*

To shake (a thing) so as to free it from something on or in it, as a mat, a tablecloth, a pipe; to trace (a drawing, &c.) by pricking holes in the outlines, and then shaking charcoal dust through it on to another paper or cloth; سلّكك silkḳḳ, *v.n.* To shake itself (as a dog when it comes out of the water); سلّك silkḳa, *s. t.*

A kind of toss-up dish of fried food.

سلم sellēm! May (God) grant (him) eternal peace! (said in speaking of Muhammed, in the phrase صلى الله عليه وسلم salla - 'llāhu - "ālèyhi - vè - sellēm); —, süllem, *s. a.* A ladder; a staircase.

سلّمك silmeḳ (*aor.* سيلر silkḳ), *v.a.* To wipe; to wipe out; to scrub and wash (floors).

سلمن sulumèn, *s. t.* Name of two preparations of mercury; — اك—, Corrosive sublimate, hydro-chlorate of mercury; — طاتلو tātlu—, Calomel.

سلوك sülük, *s. a.* The taking, turning into, keeping, or following a road, a line of life, a rule of conduct; |—, —et, *v.n.* To take or keep (a road, &c.).

سلوى sèlvà, The quails sent to feed the Israelites.

سله sillé (*for* سيلى silī, *s. p.*), *s. t.* A smack on the face, box on the ear.

سليقه sèliqa, *s. a.* Natural genius.

سليم sèlim, *a. a.* Free from defect, as it should be, proper.

سليمان Sùlèymān, *s. t.* Solomon.

سليمانى sùlèymānī, *s. t.* A kind of precious agate. [sèmm, *s. a.* Poison.

سم sùm, *s. p.* The hoof of a horse; —,

سما sēmā, *s. a.* (*pl.* سماوات sēmāvāt), The sky.

سمات simāt, *s. a.* A mark made on anything to distinguish it; a characteristic.

سماحت sēmāhāt, *s. a.* Beneficence, liberality, generosity; سماحتلو sēmā-hatū, *a. t.* Beneficence (title given to high dignitaries of the law).

سماط sùmāt, *s. a.* A table (or its substitute) ready prepared with food for a meal.

سماع sēmā, *s. a.* Hearing; the dance of the dervishes; سماعى sēmā"ī (*fem.* سماعيه sēmā"iyyé), *a. a.*

Founded on general hearsay; irregular (in grammar).

سماق sùmmāk, *s. a.* Sumach; سماقى sùmmāki (sòmāki), *s. t.* Porphyry.

سماک simāk, *s. a.* Name of two stars;

سماک اعزل simāki-ā"zèl, (The unarmed Simak) Spica Virginis (?) and

سماک راصح simāki-rāmiḥ, (The spearholding Simak) Arcturus (?) ;

بين السمک والسماک bèyné-'ss-simāki-vè-

-'ss-sèmèk, The distance between the stars (Simāk) and the fish (Sèmèk) on which the universe used to be said to be supported. [*a. a.* Celestial.

سماوى sēmāvī (*fem.* سماويه sēmāvīyyé),

سمپاره sùmpārè (zimpara), *s. p.* Emery.

سمت sèmt, *s. a.* A quarter, tract, country; a parish, neighbourhood; a house, dwelling; a direction, course; رأس, sèmti-rè'ss, The zenith; سمت قدم sèmti-kàdzm, The Nadir.

سمر sèmr, *s. f.* A pack-saddle.

سمرمك sèmirnek (*aor.* سمرير sèmirir), *v.n.* To grow fat.

سمار sirmsār, *s. a.* A broker.

سمع sèm", *s. a.* A hearing; the ear; سمعاً وطاعة sèm"an-rè-tā" *a. ad. a.* No sooner heard than obeyed (an answer to a command or request).

سمك sèmek, *s. a.* A fish.

سمرمك sùmkyurmek (*aor.* سمرور sùmkyurur), *v.n.* To blow one's nose.

سمن sèmen, *s. p.* Jessamine; —, sìmèn, *s. a.* Fatness, stoutness of body.

سمند sèmənd, *s. p.* A horse.

سمندر sèməndèr, *s. p.* A salamander.

سوم sùmùvv, *s. a.* Elevation, exaltedness, eminence.

سومور sèmmūr (sāmūr), *s. a.* The sable.

سومك sùmuk, *s. f.* Snot, mucus; سومكلو sùmuklu, *a. f.* Snotty, mucous; سومكلو sùmuklu-bàjek, *s. f.* A snail,

a slug. [The poisonous wind.

سوموم sèmūm, *a. a.* Poisonous; —, *s. a.*

سميت or سميد simit, *s. f.* A kind of breakfast cake made like a large ring.

سمير sèmir, *s. a.* Evening conversation.

سميز sèmiz, *a. f.* Fat, well-fed; اوت, sèmiz-òt, *s. f.* Puralain.

سميع sèmi", *s. a.* The all-hearing God.

سمين sèmin, *s. a.* Fat, well-fed.

س سن sèn, *pron. f.* Thou; سنك sèning, Thy; thine; سني sèni, Thee; سا sànga, To thee; سندة sèndè, At or in thee; سندن sèndan, From thee; سنكله sèningla, With thee; سنسز sènsiz, Without thee; سنجه sènje, Thy fashion, according to thee; —, sinn, *s. a.* A year of age; age; (*pl.* اسنان èssnān), A tooth.

سنا sènā, *s. a.* Brightness, splendour; —, or مكي sènā-mèkki, Seena (the most esteemed coming from Mecca).

سنان sìnān, *s. a.* The point or head of a lance. [water.

سنبكي sùnbéki, *s. f.* A diver in deep سنبل sùnbul (zùnbul), *s. p.* A hyacinth;

سنبلي sùnbulī, *a. a.* Hyacinthine in colour, overcast (summer sky).

سنبله sùnbulè, *s. a.* A head or ear of corn; the sign Virgo. [Sleep.

سنه sènè, *s. a.* A year; —, sinè, *s. a.*

سنت sùnnèt, *s. a.* Any religious practice founded on an imitation of the

actions of Muhammed, especially circumcision; the whole body of practices

so founded, constituting the third basis of Muhammedan canon law:

سنتجي sùnnètji, *s. f.* A circumciser: سنتلو sùnnètli, *a. f.* Circumcised:

سنتسز sùnnètəiz, *a. f.* Uncircumcised: —او, sùnnèt-òl, *v.n.* To undergo cir-

cumcision; —, sùnnèt-et, *v.a.* To circumcise.

سنتنه sèntina, *s. f.* (*Italian*). The bilge of a ship; سولي —sùyc, Bilge-water.

سج sènj, *a. p.* (in composition), Who weighs, measures, esteems, values, considers.

سجآب sijnjāb (zìnjèf), *s. p.* The grey squirrel; سنجابی sijnjābī, *a. a.* Of the colour of the grey squirrel's fur.

سجآک sijnjak, *s. t.* A flag, banner, ensign, standard; a minor province, of which several may be included in one ایالت èyālèt, or government-general; سجآتدار sijnjakdār, An ensign-bearer; شریف —, sijnjaki-shèrif, The sacred banner of Muhammed preserved at Constantinople.

سند sèned, *s. a.* A document (as being a thing on which one can lean with confidence).

سندروس sèndèrūs (sāndaloss), *s. t.* Gum copal(?), gum sandarac(?).

سندس sùnduss, *s. a.* A kind of rich silk

سنسی sinsi, *s. t.* A sly fellow. [stuff.

سنگ sèning, *pron. t.* Thy; thine; —, sèng, *s. p.* A stone; سنگبار sèngbār, سنگسار sènghsār, سنگلاخ sènglākh, *s. p.* A stony place.

سنگسار sènghsār, *s. p.* The punishment of lapidation or stoning to death.

سنگین sènghīn, *a. p.* Heavy.

سنگمک sijnmek (*aor.* سینر sīner), *v. n.* To shrink to nothing (in a corner), to huddle one's self up, to hide one's self as it were from shame, modesty, or confusion.

سنبوح sùnūh, *s. a.* A becoming manifest, appearing; —, —et, *v. n.* To appear, come forth, be made manifest.

سنور sīnir, *s. t.* A limit, boundary, frontier, coast; کسک —, sīnir-kèssmek, *v. n.* To appoint, mark out, lay down, define a frontier or boundary.

سنوی sènévī (*fem.* سنویه sènévīyyē), *a. a.* Annual.

سنی sèni, *pron. t. acc.* Thee; —, sènī (*fem.* سنیه sèniyyē), *a. a.* Splendid, brilliant; —, sūnnī, *a. a.* Conforming to the practices of Muhammed in all religious observances; a Sunnite or orthodox Mussulman.

سنین sènīn, *s. pl. a.* (of سنه sèné), Years.

سو sū, *s. p.* A side; سوبسو sū-bè-sū, Side by side; on all sides.

سوئ sù, *s. a.* Evil; badness; حال —, sù'i-hāl (Badness of condition or circumstances), Bad circumstances; سوظن sù'i-zānn (Badness of conjectural opinion), A bad opinion, suspicion.

سواحل sèwāhīl, *s. pl. a.* (of ساحل sāhīl), Shores, coasts.

سواد sèwād, *s. a.* Blackness; a dark body easily seen at a distance, and hence a town, city.

سوار sùwār, *a. p.* Mounted, riding.

سوارى sùwāri, *s. p.* A cavalry soldier; cavalry; —, *s. t.* The captain of a man-of-war.

سؤال sù'āl, *s. a.* A questioning, asking; begging; a question; —, —et, *v. a.* To ask. [crushed pips, kernels, &c.

سوبيه sùbiyyē, *s. t.* Any drink made from سوپرمک sùpurmek, سوپرمکه sùpurghē, سوپرندي sùpurundu, See سوپرمک, &c.

سوخته *sūkhtē*, *a.p.* Burnt; —, *s.p.* (*sōfta*), One whose heart or mind is burnt or inflamed with the love of God, religion, or science; a student of law and divinity.

سود *sūd*, *s.p.* Profit, gain; اور —, *sūd-āvār*, *a.p.* Which brings profit; — (*or* سوت *sūt*), *s.t.* Milk; انا —, *sūt-āna*, A wet-nurse; foster-mother; قرنداشی —, *sūt-(kārdašā)*, A foster-brother; سوددن کسمک *sūtdan-késmek*, *v.a.* To wean.

سودا *sāvdā*, *s.a.* Black bile (a supposititious humour of the body); melancholy; any fixed idea, wish, or monomania; — قره *klra-sāvdā*, *s.t.* The spleen or monomania of melancholy; سوداوی *sāvdāvi*, *a.a.* Pertaining to black bile or melancholy.

سودۀ *sūdē*, *a.p.* Rubbed.

سور *sūr*, *s.a.* A rampart, city wall, castle wall; —, *s.p.* A feast, merry-making.

سوراخ *sūrākh*, *s.p.* A hole. [attack.

سوریت *sēvrit*, *s.a.* The violence of an

سورتمک *sūrtmek* (*aor.* سورتر *sūrter*), *v.a.* To draggle (one's clothes) in the dirt;

سورتنمک *sūrtunmek* (*aor.* سورتنور *surtunur*), *v.n.* To crawl, drag one's self along in the dirt; to grub one's self in the dirt; to frequent improper places.

سورچمک *sūrčmek* (*aor.* سورچر *sūrčher*), *v.n.* To slip (the foot).

سورک *sūrek*, *s.t.* Duration, durability.

سورکلیمک *sūruklémek* (*aor.* سورکلر *sūrukler*), *v.a.* To drag, drag along;

سورکلنمک *sūruklēnmek* (*aor.*

sūruklēnir), *v.n. and p.* To trail or be dragged along.

سورگهون *sūrgyun*, *s.t.* Exile; a place of exile; an exiled person. [a lex.

سورگی *sūrgu*, *s.t.* A bolt; the bolt of

سورمک *sūrmek* (*aor.* سور *sūr*), *v.a.* To exile (a person); to drive (cart, &c.); to rub in, on, or against (ointment, &c.); to plough (land); to live (a life); to shoot out (roots or branches); —, *v.n.* To travel quickly; to last a while); to require time, take time; to shoot (seeds, plants), spring up, take root, send forth shoots, grow; to be purged or very much relaxed (the belly); — عمر "ēmr-sūrmek, *v.s.* To lead an agreeable life; — چیت *chit-sūrmek*, *v.n.* To drive the plough; — یوز *yūz-sūrmek*, *v.n.* To rub the face (on the ground) as a sign of humility.

سورنمک *sūrunmek* (*aor.* سورنور *sūrunur*), *v.n.* To rub one's self (against anything); to drag one's self along.

سورۀ *sūrē*, *s.a.* A chapter of the Kur'an

سوروی *or* سورو *sūru*, *s.t.* A flock (as being driven by a drover); a considerable number of individuals of any live thing, a flock, crowd, group, herd; — سوزیجی *sūzūji*, *a.t.* Sharp-pointed;

سوروی *sūruju*, *s.t.* A postilion.

سوریۀ *Sūriyyē*, *s.a.* Syria.

سورویوس *Sūriyyūs*, *s.a.* Nimrod.

سوز *sūz*, *s.t.* A word; a saying, what one says; a promise; a word to again objection;

سوزى كچر sùzu-ghèchær, *a. t.* One whose word, command, or request has great weight; اكا سوزم يوق *ànga-sàzum-yòk*, I have nothing to say against that; برينه سوز اتمق *bìrina-sàz-àtmak*, *v. n.* To talk at one; برنيك سوزيني طوتمق *bìrining-sàzunu-tùtmak*, To keep some one's commandments; سدكلمك *sàz-dìnémek*, To give ear to advice; برنيك سوزندن چقمق *bìrining-sàzundan-chìkmak*, Not to follow what some one has recommended or requested; سوزندن دونمك *sàzundan - dònémek* (*with the necessary change of pronoun*), To go away from one's word, retract a promise or assertion; سوزم بيهانه *sàzum-yàbhàna* (*my word to the wilderness*), I beg your pardon for using the term, but it does not apply to you (*the Italian: con rispetto parlando*, said when the speaker uses any vulgar epithet); —, *süz*, *a. p.* (*in composition*), Which burns, ignites, destroys by burning; —, *s. p.* A burn, a burning; grief, sorrow, regret.

سوزان *süzân*, *a. p.* Burning. [*der. filter.* سوزگچ *sùzgech*, *s. t.* A strainer, cullender; سوزلمك *sùzulmek* (*aor. سوزيلور sùzular*), *v. n.* To have the appearance seen in those of a drunken or sleepy person (the eyes); to droop down on the spot (a drunken man); —, *v. p.* To be strained, filtered. [*To strain, filter.* سوزمك *sùzmek* (*aor. سوزر sùzer*), *v. a.* سوزن *süzèn*, *s. p.* A needle.

سوس *sùss*, *s. t.* Any superficial embellishment; the *shading* of pencil or water-colour drawings; سوس ويرمك *sùss-vèrmek*, *v. n.* To set off with any embellishment; سوسنى اورمق *sùssunu-wùrmak*, To shade (a drawing); سوسا *sùss-et*, *v. n.* To strut and show one's self off.

سوسن *sūsèn*, *s. p.* A lily; an iris.

سوق *sèvk*, *s. a.* A driving, pushing forward, urging, causing to go or march, sending; an instigating; | —, —*et*, *v. a.* To drive, push, urge, send, cause to go; to instigate, incite; —, *sük*, *s. a.* A street of shops. [*seam.*

سوكك *sàkuk*, *a. t.* Ripped open at the *sokolun*, *s. t.* A pheasant.

سوكمك *sàkmek* (*aor. سوكر sàker*), *v. a.* To rip up (a seam), unsew; to take to pieces; to pull up by the roots; to make one's way (through obstacles of any kind); to read, decipher; —, *v. n.* To make its way to the surface (any internal disease), discharge itself, and be healed; —, *sùghmek*, *v. n.* To call names, revile, curse, swear; سوكلمك *sàkyulmek*, *v. n.* To come unsewn; to run, rove out (any knitted work); —, *v. p.* To be ripped or unsewn or unrove, taken to pieces; to be got through, got over; to be read or deciphered.

سوكند *sèvkènd*, *s. p.* An oath.

سوكيلو *sèvghili*, *s. t.* The beloved object of one's affection; a gallant; a sweet-heart.

سولك *səlpuk*, *s. t.* Limp, hanging loose and flaccid, flabby.

سولك *səluk*, *s. t.* A leech.

سولمڻ *sulumən*, *s. t.* Calomel.

سولمك *səvmek* (*cor.* سور *səvər*), *v. a.* To love; to like.

سوينج *səvinj*, *s. t.* Joy, gladness.

سويندورمك *səvindirmek* (*cor.* سويندورر *səvin-dirir*), *v. a.* To make happy, cause to rejoice; —, ساندورمك (*cor.* سوندورر *səndurur*), *v. a.* To put out, extinguish.

سونگر *səngher*, *s. t.* A sponge.

سونگھو *sənghu*, *s. t.* A bayonet.

سونمك *səvinmek* (*cor.* سوينور *səvinir*), *v. a.* To rejoice, be glad, be pleased; —, سائمك (*cor.* سونر *səner*), *v. a.* To go out, become extinguished.

سويي *səviyyē*, *s. a.* Equality (in *على السويي* "alé-'ss-səviyyē, *ad. a.* Equally, alike).

سويجي *səviji*, *s. t.* A woman who loves to excite herself with another woman.

سويديا *səwēydā*, *s. a.* A small black spot, the speck of original sin.

سويلاجھ *or* سويلاجھ *səvilja*, *s. t.* A pimple.

سويلمك *səwēylmek* (*cor.* سويلر *səwēy-ler*), *v. a.* To say; to tell, communicate; to pronounce, utter; to speak; to confess; سويلمتمك *səwēyltmetek*, *v. a.* To cause to speak; to allow to speak; to force to speak; to torture and extort a confession from (a person); سويلمنمك *səwēylmnetek*, *v. a.* To speak or murmur to one's self, to grumble; —, *or* سويلنلمك *səwēylnilmek*, *v. p.* To be said, pronounced, spoken;

سويلمشك *səwēylzahmek*, *v. a.* To confer together, talk (some matter over) together.

سويندورمك *səyundarmek* (*səndurmek*); سوينمك *səyunmek* (*sənmek*). See سونمك *and* سونمك.

سه *səh*, *a. p.* Three; سه شنبه *səh-shənbə*, *s. p.* Tuesday; —, *sa, sé*, Turkish conditional termination, contracted from *ايسه* *isaē*, *if it be, though it be*.

سهام *sihām*, *s. pl. a.* (of سهم *səhm*), Arrows.

سهر *səhr*, *s. a.* Restlessness, sleeplessness.

سهل *səhl* (*səhil*), *a. a.* Easy, not difficult; level, plain (country).

سهم *səhm*, *s. a.* An arrow; (*səhim*) a share, portion (of an inheritance); a kind of transferable life annuity payable by the treasury; a kind of exchequer bill, bank-note, or assignat (afterwards called *كاشمه* *kā'imé*).

سهو *səhv*, *s. a.* A mistake; —, *—et*, *v. a.* To make a mistake.

سهولت *səhūlēt*, *s. a.* Facility, ease; gentleness, caution; سهولتو *səhūlētli*, *a. t.* Easy, not difficult.

سي *sī*, *a. p.* Thirty; —, *sī or sī*, Turkish pronominal affix of the third person singular when the word to which it is added ends with a vowel; *اس باباسي* *bābassi*, His father, *لدديسي* *dēdēssi*, His grandfather.

سيا *siya*, *s. t.* The backing a boat with one or both oars, so as to turn her or make her go astern; — *! ازل. t.* Back

your boat | | —, —et, *v.a.* To back (a boat); —, *v.n.* To back astern (with a boat).

سياح *sèyyāh*, *s. a.* A traveller.

سياحتنامہ *sèyāhāt*, *s. a.* Travel; سياحتنامہ *sèyāhāt-nāmē*, *s. p.* A book of travel.

سيادت *siyādēt*, *s. a.* The quality of being a سيد *sèyyid*, descendant of *Muhammed*.

سيار *sèyyār* (*fem.* سيياره *sèyyārē*, A planet), *a. a.* Who or which moves about, wandering.

سياسة *siyāsēt*, *s. a.* The government or administration of public affairs; capital punishment; | —, —et, *v.a.* To subject to capital punishment; to govern, rule as a magistrate.

سياق *siyāk*, *s. a.* What follows in a sentence; the grammatical or logical construction of a phrase; a mode, manner, way; سياق و سباق *siyāk-u-sibāk*, The context; بوسياقدہ *bū-siyākda*, According to this, thus, in this manner.

سياقت *siyākāt*, *s. a.* The peculiar handwriting used in the finance department.

سيال *sèyyāl* (*fem.* سياله *sèyyālē*), *a. a.* Flowing, liquid.

سيان *siyān*, *s. a.* dual (*of* سی not used), Two like or equal things; (*as a Turkish adjective*) equal, alike, all the same.

سياء *siyāh*, *a. p.* Black; —, *s. p.* A black spot; blackness, of a black colour; سيم سياء *sim-siyāh*, Quite

black; سياهلتمق *siyāhlatmak*, *v.a.* To blacken, make black; سياهلنتمق *siyāhlanmak*, *v.n.* To become black.

سيب *sib*, *s. p.* An apple.

سجاق *sjāk*, *a. t.* Warm, hot; —, and

سجاكلق *sjāklık*, *s. t.* Heat, warmth.

سبخ *sikh*, *s. p.* A spit or skewer.

سيد *sèyyid*, *s. a.* (*fem.* سيده *sèyyidē*), *s. a.* A prince; a descendant of *Muhammed*.

سير *sèyr*, *s. a.* Motion, change of place, a wandering; a show, sight, anything to look at, a spectacle; a looking at anything; سيريرى *sèyr-yèri*, *s. t.* A place where people collect for enjoyment; سيرجى *sèyrji*, *s. t.* A spectator, looker-on, a promenader, a lounge; | —, —et, *v.a.* To look at, look on (anything as an object of pleasure or curiosity); —, *v.n.* To move, travel, change its locality; —, سير *sèyr*, *s. pl. a.* (*of* سيرت *sirèt*), The characteristic acts of a person's life, particularly those of *Muhammed* or other celebrated men; كتبا سير *kyù-tubu - sèyr*, Historical books, biographical works relating to the lives of *Muhammedan* worthies; —, سير *s. p.* Garlic; *a. p.* Full, satiated.

سيران *sèyrān*, *s. a.* A promenading, walking about for pleasure; سيرانگاه *sèyrān-ghyāh*, A place for a promenade. [a person's life and deeds.

سيرت *sirèt*, *s. a.* The general tenour of

سيرة *sira*, *s. t.* *Syra* (island of).

سيرك sèyrèk, *s. t.* Wide apart, open, not close; not close woven; *ad. t.*

Not frequently, seldom.

سيس siss, *s. t.* A fog, a mist.

سيغورته sighùrta, *s. t.* Insurance.

سيف sèyf, *s. a.* A sword, sabre.

سيل sèyl (sèl), *s. a.* سيلاب sīlāb, *s. p.*

A torrent; the overflowing of water.

سيلان sèyèlān, *s. a.* A flowing, running;

—, —*et, v.n.* To flow, run.

سيلي sīlī, *s. p.* A smack on the face; a box on the ear. [The thirtieth.

سيم sim, *s. p.* Silver; —, siyum, *a. p.*

سيما sīmā, *s. p.* The features, visage, physiognomy; لالسيما lā-siyyemā, *ad. a.*

Especially, principally, above all.

سيماب sīmāb, *s. p.* (Silver-water)

Quicksilver, mercury.

سيمك siymek (*aor.* سير siykr), *v.n.* To urinate (said only of a dog).

سيما sīmyā, *s. a.* A kind of occult science, magic, necromancy.

سيمين simīn, *a. p.* Of silver.

سينك sīnek, *s. t.* A fly; اتسينكي ðt-

sinègħi, *s. t.* A gad-fly; سورسينك sūr-

sīvri-sīnek, *s. t.* A musquito; a gnat;

سينكليك sīneklik, *s. t.* A whip for driving flies away with, a fly-flapper.

سينه sīnè, *s. p.* The breast, bosom.

سيني sīni, *s. t.* A large brass or copper tray.

سيوشمك sīvishmek (*aor.* سيوشور sīvishir), *v.n.* To slip away quietly.

سيوف sīyūf, *s. pl. a.* (of سيف sèyf), 'words, sabres.

سيولجه or سيولجه sīvilja, *s. t.* A pimple.

سيه siyèh (*contracted from* سياد siyāh), *a. p.* Black. [keeper.

سئيس sè'iss, *s. a.* A groom, horse-

سيئه sèyyi'è, *s. a.* A sin; an evil consequence; سيئسني چكك sèy-

yi'èssini-chèkkek, *v.n.* To be exposed to the evil consequences (of any act).

ش

ش shīn (shīn), Sixteenth letter of the Turkish alphabet, having always the value of the English *sh* in *sharp, rash*. In chronograms it has the numeral value of 300, and in the dates of letters it stands, deprived of its points, as the abbreviation for the month شعبان Shā'bān.

شا shā, or شاه shā'a, (God) wills (in the Arabic adverbial locution ان شاء الله in-shā-'llāh, *If God wills, God willing*, used instead of the English term, *I hope, let us hope*).

شاب (shāp), *s. t.* Alum; —, shābb, *s. a.* A young man, youth. [bravo!

شاباش shābaash! *ist. p.* Well done!

شاپقه shāpka, *s. t.* A hat, a European cap of any kind; the truck of a mast;

شاپكالي shāpkali, *a. t.* A man wearing a hat or cap of European form.

شاخ shākh, *s. p.* A branch.

شادمان shādān (shāz), شادمان shādān, *a. p.* Happy, joyful, merry, delighted.

شادروان *shād-rèwān*, *s. p.* (Which flows merrily), a kind of reservoir for water in the court of mosques, having a roof and conveniences for the performance of ablution. [annotator.]

شارح *shāriḥ*, *s. a.* A commentator, شارک *shārik*, *is* شارک الانوار *shārik-u-'l-ènvār*, *a. a.* Light-diffusing, luminous, glorious, brilliant.

شاشمرتم *shèshirmak* (*aor.* شاشمر *shèshir*), *v. n.* To be confused, not know what to say or do; —, *v. a.* To lose (one's way), take the wrong (road); to lose (one's place in reading or writing). شاشکین *shèshkīn*, *s. t.* A stupid fellow, one who does not know what he is about.

شاشتم *shèshmak* (*aor.* شاشار *shèshar*), *v. n.* To be surprised, astonished; to be bewildered, confounded; to miss (*generally used in the negative form*).

شاشی *shèshī*, *a. t.* Squinting (eye).

شاطر *shātīr*, *s. t.* A kind of running footman in the olden time.

شاعر *shā'ir*, *s. a.* A poet.

شاقول *shākūl* (*shāghol*), *s. t.* A mason's plummet and line; a mason's or carpenter's plumb level.

شاکر *shākīr*, *s. a.* One who gives thanks.

شاکرد *shāghird*, *s. p.* A pupil, school-boy, scholar; an apprentice, learner of any kind.

شاکي *shākī*, *a. a.* One who complains.

شال *shāl* (*shāl*), *s. p.* A shawl; a Cash-

mere shawl; the stuff of a Cashmere shawl. [merino.]

شالاکي *shālāki*, *s. t.* The best French شالي *shālī*, *s. t.* A kind of camlet made of goat's hair.

شام *shām*, *s. p.* The evening; —, *shāmm* (*fem.* شامه *shāmmé*), *s. t.* Syria; —, *a. a.* Which perceives odours; قوت شامه *kūvvéti-shāmmé*, The sense of smelling.

شآمت *or* شآمت *shā'āmet*, *s. a.* The being inevitably unlucky to its possessor (a house, horse, estate, employ).

شامخ *shāmikh*, *a. a.* High (mountain, &c.). [which contains; comprehensive.]

شامل *shāmil*, *a. a.* Which includes, شان *shān*, *s. t.* (*for* شأن *shē'n*, *s. a.*) Honour, glory, reputation.

شانه *shānē*, *s. p.* A comb.

شاه *shāh*, *s. p.* The king of Persia; the Sultan; شاهانه *shāhānē*, *a. p.* Pertaining to the Shah of Persia or to the Sultan; royal; imperial.

شاهباز *shāh-bāz*, *s. p.* The royal falcon.

شاهد *shāhid*, *s. a.* An eye-witness; a legal witness in a court of justice; —, *s. p.* A beautiful youth or woman.

شاهراه *shāh-rāh*, *s. p.* A royal road, public road.

شاهزاده *shāh-zādē*, *s. p.* A Persian prince of the blood; an Ottoman prince of the blood.

شاهنشاه *shāhīnshāh*, *s. p.* (King of kings) The Sultan.

شاهنشین *shāhīnshīn*, *s. p.* A kind of

projecting covered balcony or bow-window in a house.

شاهين shāhin, *s. f.* A royal falcon.

شايان shāyān, *a. p.* Worthy, meriting.

شائبه shā'ibā, *s. a.* A semblance, small tincture, least appearance.

شاید shāyed, *c. p.* Lest; perhaps, per-adventure.

شايسته shāydestā, *a. p.* Proper, fitting.

شايع shāyī, *a. a.* Diffused, divulged, rumoured, spread. [lugger.

شايقه shāyika, *s. f.* A kind of Levantine

شايبان shāyghyān, *a. p.* Great, abundant (riches); —, *s. p.* A treasury or

شب shēb, *s. p.* The night. [treasure.

شباب shēbāb, شبابت shēbābēt, *s. a.*

Youth, youthfulness; عنفوان شباب

“anfuvāni-shēbābēt, The flower of

شباط shūbāt, *s. a.* February. [youth.

شبانروز shēbānrūz, *ad. p.* By night and by day. [The stock; the wall-flower.

شبيوي shēb-būy, *s. p.* (Night-smelling),

شبيره shēb-pērā, *s. p.* A bat (bird).

شبخون shēb-khūn, *s. p.* A night attack.

شيبك shēbek, *s. f.* A baboon.

شبيكه shēbékā, *s. a.* Anything formed in meshes like a net, network.

شبنم shēb-nēm, *s. p.* Dew.

شبه shibh, *s. a.* A resemblance; —معين, shibhi-mā'in, A rhomboid.

شبهه shēbhé (shūp—), *s. a.* A doubt, incertitude; a doubt, suspicion; |—,

—et, *v. s.* To doubt, to feel uncertain;

to have a suspicion; شبهه لنمك

shūphēlnmek, *v. s.* To become sus-

picious, to have one's suspicions or

doubts awakened; شبههلو shūphēli,

a. f. Doubtful, uncertain (thing);

شبههجي shūphēji, *s. f.* A doubting person. [work.

شبيكه shēbikā, *s. a.* Any kind of net-

شبيه shēbih, *s. a.* Similar, resembling, like.

شتا shitā, *s. a.* The winter; —, shētti,

a. a. Various, many, different.

شتاب shitāb, *s. p.* A running, making

haste; |—, —et, *v. s.* To run, hasten.

شتابان shitābān, *a. p.* Who runs, who makes haste.

شتر shātūr, *s. p.* A camel; شتر مرغ

shātūr-mūrg, *s. p.* (Camel-bird).

The ostrich; شتركاوپلنك

shātūr-ghyāw-pēlènk, (Camel, cow, leopard)

A cameleopard; شتربان

shātūrbān, *s. p.* A camel-driver.

شتم shētm, *s. a.* A vilifying, abusing,

scolding; |—, —et, *v. s.* To call names. [very, valour.

شجاعت shējā'āt, *s. a.* Courage, bra-

شجر shējer, *s. a.* A tree, plant, bush.

شجره shējérā (sējérā), *s. a.* A genealo-

gical tree, scheme of descent.

شجون shūjūn, *s. pl. a.* (شجون, not used),

Different ways of solution, rela-

tion, or explanation, is نوشجون

zī-shūjūn, *a. a.* Differently explained by

different people (a tradition, &c.).

شجاع shējī, *a. a.* Courageous, brave.

bold. [ness of body.

شجاعت shāhāmet, *s. a.* Fatness, plump-

شحنه shāhné, *s. p.* A magistrate, governor.

شخص shākhss, *s. a.* A person; the person, individual body; any object set up or fixed upon as a mark by surveyors.

شد shèdd, *s. a.* A tightening, making tight, firm, strong; |—, —et, *v.a.* To tighten; to make firm, strong; to strengthen; —, shùd, *s. p.* A going, going away, departing; آمدشد āmed-shùd, آمدوشد āmed-u-shùd, *s. p.* A coming and going, traffic of passengers, &c.; |— — —, āmed-u-shùd-et, *v.n.* To come and go to and fro.

شدت shiddèt, *s. a.* Violence, force, strength, vehemence; شدتلو shiddètli, *a. t.* Violent, vehement.

شودگان shùdégghyān, *s. pl. p.* (of شده شده shùdê, *not used*), The dead, those who were. [severe.

شدید shèdīd, *a. a.* Violent, vehement,

ش خیروشر shèrr, *s. a.* Evil; mischief; خیروشر khây-r-u-shèrr, Good and evil.

شرا shirā, *s. a.* A buying, purchasing; بیع و شرا bèy-u-shirā, Sale and purchase.

شراب shèrāb (shàrab), *s. a.* Wine.

شرار shirār, *s. pl. a.* (of شر shèrr), Evils; mischiefs; (of شرارة shirārê),

شرارة shirārê, *s. a.* A spark. [Sparks.

شرع shirā, *s. a.* A sail; شراعكشا او shirā-kydahā-òl, *v.n.* To set sail, spread sails. [stockade.

شرانچو shàranpo, *s. t.* A palisade; a

شرائیر shèrà'ir, *s. pl. a.* (of شریر shèrīrê), Evils, mischiefs.

شرائط shèrà'it, *s. p. a.* (of شرطه shèrīta), Conditions, stipulations; indispensable previous accessories.

شرب shùrb, *s. a.* A drinking; |—, —et, *v.a.* To drink.

شربت shèrbèt, *s. a.* A drink, either sweet and agreeable, or medicinal as a purgative draught, &c.; the water of twice-boiled coffee; the water obtained by steeping anything, as liquid manure, &c.

شیرت shirrèt, *s. a.* Malice, evil-mindedness; —, *s. t.* A mischievous person.

شرح shèrh, *s. a.* A cleaving and laying open; a commenting, glossing, paraphrasing; a commentary, glose, paraphrase; a marginal or interlineary note; |—, —et, *v.a.* To explain by way of comment, glose, paraphrase, or marginal or interlineary note; to cleave and lay open. [cleft.

شرحه shèrha, *s. a.* A gash, cut,

شرزیمه shèrzhimé, *s. a.* A body of people, congregation, troop.

شرط shàrt, *s. a.* An indispensable previous accessory, a condition, stipulation, proviso; شرطنامه shàrt-nāmê, *s. p.* A paper of conditions, an agreement; |—, —et, *v.n.* To stipulate, lay down stipulations; شرط اولسون shàrt-òlsun, *ist. t.* (I will really do so, or) be it a condition (that I divorce my wife)!

شرطه *shūrta*, *s. a.* A kind of beadle or officer; —, *a. p.* Favourable (wind).
 شرع *shēr*, *s. a.* God's sacred law, as deduced from the Kur'an, the sayings or acts of Muhammed, and the unanimous opinions of the Church in the earliest times; شرعى *shēr'i* (*fem.* شرعية *shēr'iyyā*), *a. a.* Pertaining to God's law; agreeable to God's law; شرعاً *shēr'an*, *ad. a.* Agreeably with God's law.
 شرف *shēref*, *s. a.* Honour, of which a person may feel proud; honour, or sanctity, which others respect; شرفیاب او *shēref-yāb-ōl*, *v. a.* To be honoured, receive honour.
 شرفا *shūrēfā*, *s. pl. a.* (*of* شریف *shērīf*), Princes, descended from Muhammed.
 شرفه *shūrēfē* (*shērīfē*), *s. a.* The gallery of a minaret; شرفه لو (*shērīfēli*), *s. t.* Possessed of a gallery or galleries (a minaret).
 شرق *shārk*, *s. a.* The east; شرقى *shārki* (*fem.* شرقیه *shārkiyyā*), *a. a.* Eastern.
 شرك *shirk*, *s. a.* The sin of professing that God is not one but has associates; polytheism.
 شرکا *shūrēkyā*, *s. pl. a.* (*of* شریک *shērīk*), Partners, associates.
 شرکت *shirkāt*, *s. a.* Partnership; an association, company.
 شیرلغان *shīrlaghān* (*for* شیرروغن *shīr-rūghān*, *s. p.* Milk-oil), *s. t.* (Oil) of sesame.

شرم *shērm*, *s. p.* Shame; bashfulness; modesty; شرمسار *shērmsār*, شرمکین *shērminghīn*, شرمناک *shērmmāk*, شرمند *shērmēndē*, شرمیده *shērmiydē*, *a. p.*
 شروب *shūrūp*, *s. t.* Syrup. [Ashamed.
 شرور *shūrūr*, *s. pl. a.* (*of* شر *shēr*), Evils; mischiefs, misdeeds, troubles.
 شروط *shūrūt*, *s. pl. a.* (*of* شرط *shārt*). Conditions, provisos, stipulations, points.
 شروع *shūrū*, *s. a.* A beginning, commencing, entering upon; |—, —et, *v. a.* To begin, commence, enter.
 شهه *shēreh*, *s. a.* Avidity, greediness.
 شریان *shīryān*, (*s. a.* A pulse-vein, an artery) is شریان طمرى *shīryān-dāmari*, *s. t.* The aorta, jugular vein, or carotid artery (?). [tape.
 شرید *shērīd*, *s. t.* A piece of braid or
 شریر *shērīr*, *s. a.* A malignant.
 شریعت *shērī'āt*, *s. a.* The same as شرع *shēr*, which see.
 شریف *shērīf* (*fem.* شریفه *shērīfē*), *a. a.* Honourable, honoured, noble, sacred, holy; —, *s. a.* A prince, descendant of Muhammed. [associate, a fellow.
 شریک *shērīk*, *s. a.* A partner, an
 شست *shūst*, *s. p.* A washing; شست و شوا *shūst-u-shū-ēt*, *v. a.* To wash.
 شسته *shūstē*, *a. p.* Washed; ناسته *nā-shūstē*, Unwashed.
 شش *shēsh*, *a. p.* Six.
 ششخانه *shēsh-khānē* (*shīsh-hānē*), *s. p.* A rifle; ششخانه لو (*shīsh-hānēli*), *s. t.* Rifled (gun).

ششمان shishmān, *a. t.* Corpulent.
 ششك shishmek (*aor.* شيشر shishær),
v.n. To swell, swell out.
 شست shāst, *a. p.* Sixty.
 شطارت shātārèt, *s. a.* Alacrity, ac-
 tivity, sharpness.
 شطرنج shātṛenj (sānṛānj), *s. p.* The
 game of chess; a check or chequer
 (on any stuff or surface); شطرنج‌لو
 (sānṛānjli), *a. t.* Checked, chequered.
 شعار shā'ār, *s. a.* A distinctive mark or
 sign. [sunbeam.
 شعاع shū'ā', *s. a.* A ray of light, a
 شعبان shā'bān, *s. a.* The eighth month
 of the Muhammedan year.
 شعبده shū'bédé, or شعبده شū'bézé,
s. p. Any trick of legerdemain or
 conjuring; شعبده‌باز shū'bédé-bāz,
s. p. A conjurer, trickster.
 شعبه shū'bé, *s. a.* A ramification; a
 subdivision; a branch of a clan or
 tribe.
 شعر shi'r, *s. a.* Poetry; the poetical
 fire or vein; —, shā'r, *s. a.* Hair;
 —سويلمك, shi'r-sūwèylémek, *v.n.*
 To indite poetry; —او قومتق, shi'r-
 òkumak, To read, recite, repeat
 poetry; شعري shi'rī (*fem.* شعريه
 shi'riyyé), *a. a.* Pertaining to poetry.
 شعرا shū'arā, *s. pl. a.* (*of* شاعر shā'ir),
 Poets. [Vermicelli.
 شعريه shā'riyyé (shèhriyyé), *s. t.*
 شععه shā'shā'a, *s. a.* A glittering,
 flashing, gleaming.
 شعله shū'lé, *s. a.* Flame.

شعور shū'ūr, *s. a.* Intelligence, intel-
 lect, understanding.
 شعير shā'ir, *s. a.* Barley.
 شغب shāghab, *s. a.* A turmoil.
 شغف shāghf, *s. a.* Violent love, passion.
 شغل shūghl, *s. a.* An occupation.
 شفا shifā, *s. a.* A state of health; a
 return to health, a cure; a remedy,
 means of cure, or wholesome thing
 conducive to health; شفالى shifāli,
a. t. Wholesome, beneficial to health;
 —بولمق, shifā-būlmak, *v.n.* To be
 cured, get well; —ويومك, shifā-
 vèrmek, *v.n.* To grant health (God);
 شفالى اولسون! shifāler-òlson! *int. t.*
 May it be health to you! (*said to one*
after he has drunk, bathed, or been
shaved); دارالشفاء dāru-'sh-shifā, An
 hospital.
 شفاعت shifā'at (shè—), *s. a.* Inter-
 cession; —, —et, *v.n.* To make in-
 tercession. [transparent.
 شفاف shèffāf, *a. a.* Diaphanous, clear,
 شفاه shifāh, *s. pl. a.* (*of* شفه shèfē),
 Lips; شفاهى shifāhī, *a. a.* Verbal,
 oral; شفاهاً shifāham, *ad. a.* Verbally,
 orally, by word of mouth.
 شفتالو shèftāli, *s. p.* A peach; a kiss;
 —يارمه yārma—, A melting peach;
 كباد ات شفتالوسى èt-shèftālissi, *كباد*
 شفتالوسى kebād-shèftālissi, A cling-
 stone peach; تويسز شفتالو tùysuz-shèf-
 tāli, (*a downless peach*) A nectarine.
 شفته shifté, *a. p.* Mad; distracted with
 love; —, *s. p.* A lover.

شفتق shəfak, *s. a.* The evening twilight; the break of day.

شفتقت shəfakat, *s. a.* The tendency of feeling which leads to commiseration; شفتقتلو shəfakatlū, *a. t.* Kind (used in addressing letters).

شفتوی shəfévī, *a. a.* Labial.

شفته shəfé, *s. a.* A lip; شفتن شفتا shətki-shəfé-et, *v. n.* To open one's lips or mouth and speak.

شفتیع shəfī', *s. a.* An intercessor; the great intercessor (Christ with Christians, Muhammed with Muhammedans).

شفتیق shəfik, *a. a.* Kind, commiserating.

شفتق shəkk, *s. a.* A splitting open, rending, severing; —, shikk, *s. a.* A part, a subdivision of any matter under consideration, a case; شفتیقین shikkāyn, *s. a. dual*, The two cases (supposed or shown); —, shakk-et, *v. a.* To rend.

شقا shākā, *s. a.* Wickedness, ill-doing; —, *s. t.* Fun, a joke; — ارباب ərəbābi-shākā, Wicked people, evil-doers; —, —et, *v. n.* To speak or act in joke; — سويلمك shāka-sūwēylāmek, To speak in joke.

شقاتق shikāk, *s. a.* Contention, quarrelling, discord. [ness, badness.]

شقاتقت shākāvət, *s. a.* Evilness, wicked-

شقاتیق shākāyiq, *s. t.* The peony.

شفتة shəkkā, *s. a.* A note, short letter.

شفتی shəki (*fem.* شفتیه shəkiyyē), *a. a.* Wicked, evil-minded, bad; —, *s. a.* A wretch, villain.

شك shəkk, *s. a.* A doubt; a doubting; —, —et, *v. n.* To have a doubt, to doubt.

شكار shikyār, *s. p.* The chase, hunting, fowling, fishing; anything caught in the chase, prey; —, *a. p.* (*in composition*), Who or which catches as prey.

شكاف shikyāf, *s. p.* A crack, fissure, cleft; —, *a. p.* (*in composition*), Who cleaves; — موشكاف mū-shikyāf, *a. p.* Who splits hairs; — موشكافانه mū-shikyāfānē, *a. p.* After the manner of one who splits hairs.

شكال shikyāl, *s. p.* Trammels for a horse.

شكان shikyān, *s. p.* A curl; a twist; a plait; a wrinkle; —, *a. p.* Curly; folded; wrinkled.

شكایت shikyāyet, *s. a.* A complaint, dolence; —, —et, *v. n.* To make a complaint; — شكایتچی shəkyāyetji, *s. t.* A complainant.

شكر shəkr, *s. t.* Sugar; sweetmeats made with sugar; — كل بشكر ghyāl-bē-shəkr, Conserve of roses; — شكرجی shəkrji, *s. t.* A confectioner; — شكرلمه shəkrlemē, *s. t.* Sweetmeats of sugar, confectionery; —, shùkr (shūkyur), *s. a.* Thanks, thankfulness; —, —et, *v. n.* To give thanks; —, shùkr! شکرراولسون! shùkr-òlson! Thanks be (to God)!

شكران shùkrān, *a. a.* Thankful, grateful; — شكرانیت shùkrāniyyēt, *s. t.* Gratitude, thankfulness.

شکران shùkrānē, *s. p.* A thanks-offering, anything done as a mark of gratitude. [much.]

شکرف shighèrf, *a. p.* Good; abundant,

شکست shikèset, *s. p.* A breaking; |—, —et, *v.a.* To break.

شکسته shikèsté, *a. p.* Broken; —, *s. p.* The common running writing of Persia. [open (a flower).]

شکفته shùkyùfté, *a. p.* Blown, opened,

شکل shèkl (shèkil), *s. a.* A form, figure; a kind, sort.

شکم shikèm, *s. p.* The belly.

شکمبه shikèmbé (ishkèmbé), *s. p.* Tripe.

شکن shikèn, *a. p.* (*in composition*), Who breaks.

شکنجه shikènjé (ishkènjé), *s. p.* Torture; |—, —et, *v.a.* To torture, put to the torture.

شکوا (شکوی for) shèkwà, *s. a.* A complaint; |—, —et, *v.s.* To make a complaint. [som.]

شکونه shùghyüfé, *s. p.* A flower, blossom,

شکوه shùkyüñ, *s. p.* Majesty of appearance, dreadness, awe-inspiringness.

شکيب shèkib, شکیبا shèkibā, *a. p.*

Patient; شکیبائی shèkibā'ī, *s. p.* Patience. [cushion for sitting on.]

شلته shilté, *s. t.* A thin quilted upper

شلغم shalgham, *s. t.* A turnip.

شلوار shllwar, *s. t.* Loose and long trousers.

شم shèmm, *s. s.* A smelling, examining, or perceiving odours; |—, —et, *v.a.* To smell.

شماآت shèmātèt, شماآه shèmāté

(shàmata), *s. a.* A noise, loud noise;

|—, shàmata-et, *v.s.* To make a great

noise; شماآه تلی shàmata-tèli, *s. t.*

Tinsel. [fellow.]

شماآه جی shèmātéji, *s. t.* A noisy

شمار shèmar, *s. t.* A smack on the face,

a box on the ear; —, shùmār, *s. p.*

A counting; count, tale; —, *a. p.*

(*in composition*), Who counts, tells.

شمال shimāl, *s. a.* The north; the left

side; شمالی shimālī, *a. a.* Northern.

شماآل shèmā'il, *s. pl. a.* (*of* شمال

shimāl, *not used in this sense*), The

qualities of heart or mind *contained* in

one; the features *contained* in *one's*

countenance.

شمدی shimdi (shindi), *s. t.* The present

time; —, *ad. t.* Now, at present;

presently, immediately, directly, in a

minute; just now, a minute ago;

—همان hèmən-shindi, *ad. t.* Almost

directly; just this moment; شمديک

shimdilik, *ad. t.* For the present;

شمديکک shimdijik, *ad. t.* Almost

directly; just this moment; شمديکی

shimdiki, *a. t.* The present.

شمرد shùmürdè, *a. p.* Counted, told.

شمس shèms, *s. a.* The sun; شمسی

shèmsī (*fem.* شمسیه shèmsiyyé), *a. a.*

Pertaining to the sun, solar; شمسیه

shèmsiyyé, *s. t.* An umbrella; parasol;

pavilion; شمسیه حروف shùrfu-shèmsiyyé,

(The solar letters) Those letters

which, when in Arabic phrases they

commence a noun or adjective having the definite article ال *el, the*, before them, require that, in pronunciation, the sound of the ل should be omitted, and their own sound reduplicated, as is the case in the word الشمس *esh-shèms, the sun*. Those letters are ض, ص, ش, س, ز, ر, ذ, ن, ث, ت, ط, and ن; the others being styled حروف قمریه *hùrūfu-kāmériyyē, lunar letters*. [of lightning.]

شمشك *shīmshek, s. t.* Lightning, a flash

شمشير *shīmahīr, s. p.* A sword, sabre.

شمع *shēm, s. a.* A candle; عسل—, *shēm“i-*“*assel, Bees'-wax; a wax-candle, wax-light; شمعدان shēm“idan (shēmdān), s. p.* A candlestick.

شمعه *shēm“a (shēma), s. a.* A wax-taper.

شمول *shēmūl, s. a.* A comprehending; including; comprehensiveness; شمولی او *shēmūlu-ūl, v. s.* To comprehend, include, embrace.

شمه *shēmme, s. a.* A single whiff or sniff of odour; a slight tinge. [perfumed.]

شمیم *shēmīm, a. a.* Smelling, odorous,

شن *shèn, a. t.* Lively, gay; populous, cultivated, inhabited; شنلك *shènlík, s. t.* Liveliness, gaiety; a populous place, showing signs of man's presence by buildings, cultivation, traffic, &c.; a merry-making, public rejoicings and illuminations.

شناس *shinās, a. p. (in composition),* Who knows, understands.

شناعت *shènā“āt, s. a.* A being bad,

odious, shameful; a bad, odious, shameful act.

شناور *shināvr, s. p.* A swimmer.

شنائع *shènā“ī, s. pl. a. (of شنیه shènī“a),* Bad, odious actions.

شنبه *shènbih (shènbē), s. p.* Saturday.

شنشده *shīshinē, s. a.* Natural disposition, character.

شنید *shènīd, s. p.* A hearing; گفت و شنید *ghyūft-u-shènīd, Speaking and hearing.*

شنیده *shènīdē, a. p.* Heard, heard of; who has heard.

شنیع *shènī“, a. a.* Bad, odious, shameful; شنیه *shènī“a, a. a. fem.; —, s. a.* One bad, odious act. [ing.]

شو *shū, pron. t.* That; —, *s. p.* A wash

شوال *shèvwāl, s. a.* Name of the tenth month of the Muhammedan year.

شوخ *shūkh, a. p.* Free in manners, forward, pert.

شور *shòr, a. p.* Saltish, brackish; bad, evil; —, *s. p.* Evil, trouble, disorder.

شورا *shūra, pron. t.* This place, this spot; — (*for شورى*), *shūra, s. a.* A council.

شوربا *shòrba (chòrba), s. p.* Soup.

شورش *shòrish, s. p.* Trouble, confusion, sedition, contention, disorder.

شورى *shūra, s. a.* A council.

شوریده *shūrīdē, a. p.* In confusion, confused, disordered.

شوط *shāvt, s. a.* A course or round (in running, especially in the ceremonious running performed by the pilgrims to Mecca).

شوق shèwk, *s. a.* Alacrity, cheerfulness and spirit in acting; inclination, eagerness.

شوك shèvk, *s. a.* A thorn; a spur, a goad.

شوكت shèvkèt, *s. a.* Imperial majesty; شوكتلو shèvkètlū, *a. t.* شوكتماآب shèvk-mā'āb, *a. p.* Majestic (the title most specially assumed by and given to the Sultan).

شول shòl, *or* شو shū, *pron. t.* That.

شوم shūm, *a. a.* Unlucky, bringing bad luck.

شؤون shù'ūn, شوونات shù'ūnāt, *s. pl. a.* (*of* شأن shè'n, *not used*), States, conditions, aspects of being.

شوهر shèvhèr, *s. p.* A husband.

شوی shūy, *a. p.* (*in composition*), Who washes; جامه شوی jāme-shūy, *s. p.* A washer of linen.

شویله shūylé, *ad. t.* So, in that manner; بویله, shūylé-būylé, *ad. t.* Middling, not too well.

شه shèh (*abbreviated form of* شاه shāh), *s. p.* The Sultan; the Shah; a king.

شهاب shihāb, *s. a.* A shooting or falling star; a fiery meteor.

شهادت shāhādet, *s. a.* Valid legal testimony; martyrdom; the profession of the Muhammedan faith; all things visible; پرمغی, shāhādet-pārmaghī, *s. t.* The fore-finger.

شهامت shāhāmet, *s. a.* Courage, valour.

شهبير shèh-pèr, *s. p.* The (*royal or*) pinion feather of a bird's wing.

شهبندر shèh-bèndèr, *s. p.* A consul or commercial magistrate.

شهد shèhd, *s. a.* Honey. [Martyrs.

شهدا shùhédā, *s. pl. a.* (*of* شهيد shèhid),

شهر shèhr, *s. a.* A lunar month; a calendar month; —, (shèhir), *s. p.* A

city, town; شهرلو shèhirli, *a. t.* A townsman (not a rustic); شهرى

shèhrī (*fem.* شهریه shèhriyyé), *a. a.*

Pertaining to a month, monthly; شهریه

shèhriyyé, *s. a.* Monthly allowance, pay, or salary.

شهریار shèhriyār, *s. p.* A monarch; the

Sultan; شهریارى shèhriyārī, *s. p.* The

quality of being a monarch, empire, sovereignty; —, *a. p.* Royal, imperial;

شهریارانه shèhriyārāné, *a. p.* Pertaining to a monarch, to the Sultan.

شهبزاد shèh-zādé, *s. p.* A prince of the

شها shèhlā, *a. a.* Grey (eye). [blood.

شهبینشاه shèhinshāh, *s. p.* The king of kings, the Sultan. [for a king's use.

شهوآر shèhvār, *a. p.* Good, excellent, fit

شهوآنى shèhwānī (*fem.* شهوآنيه shèh-

wānlyyyé); *a. a.* Pertaining to the appetites and passions, sensual.

شهوآت shèhvāt, *s. a.* Sensual desire.

شهوآد shùhūd, *s. a.* The being visible;

all that is visible; —, *s. pl. a.* (*of*

شاهد shahid), Eye-witnesses; wit-

nesses before a judge; — عالم "ālēmi

—, The visible world.

شهوآر shùhūr, *s. pl. a.* (*of* شهر shèhr),

Lunar months; calendar months.

شهيد shèhid, *s. a.* A martyr, one who

dies for the faith, either in battle or in any other manner; اور—, shèhid-öl, To be killed in the cause of religion.

شهر shèhür, *s. a.* Commonly known.

شي (for شي) shèy, *s. a.* A thing; هـيـجـهر hâr-abèy, Everything; هـيـجـبر hich-bir-abèy, Nothing; جوق شي chòk-abèy! Astonishing! Wonderful.

شياطين shèytân, *s. pl. a.* (of شيطان shèytân), Devils, demons.

شيبا shèybâ, *s. a.* (is ليـلهـ شيبا lèylé'i-shèybâ), The bridal night.

شيخ shèykh, *s. a.* An old man; a mature aged man; an elder; a chief of an Arab tribe; a chief of a community of dervishes; a kind of ecclesiastical dignitarian equivalent to our *dean* or *canon*; a prince (in Arabia); —السلام, Shèykhul-islâm, The chief doctor-of-law in Turkey (his office being at once equal to those of the Lord Chancellor and Archbishop of Canterbury in England); —الحرم, Shèykhul-Hârem, The Prince or Governor of Medina.

شيوخه shèykhühât, *s. a.* Old age.

شيدا shèydâ, *s. p.* Mad, insane; crazed with love. [رأى, *s. p.* Lion-like (act).

شير shîr, *s. p.* Milk; a lion; شيرانه shî-shirânê, *s. p.* The band at the top and bottom of the back of a book, which is usually ornamented.

شيران shîrdân, *s. p.* The rennet stomach of an animal.

شيرة shîrê (shîrs), *s. p.* The must or newly-expressed juice of grapes or fruit.

شيرين shîrîn, *s. p.* Sweet. [fruit.

شيش shîsh, *s. f.* A skewer; a spit; a small-sword or any similar weapon; a swelling. [(man).

شيشكو shîshko, *s. f.* Fat, corpulent.

شيشكين shîshkin, *s. f.* Swollen, swelled.

شيشمك shîshmek (*cor.* شيشر shîshir), *v. a.* To swell; to become fat; to be inflated; شيشمك shîshirmek (*cor.* شيشير shîshirir), *v. a.* To cause to swell.

شيشه shîshê (shîshê), *s. p.* Common glass; a glass bottle; a bottle of any kind; a lath; a cupping-glass.

شيطان shèytân, *s. a.* The devil; a cunning fellow; شيطاني shèytânî, *s. a.* Pertaining to the devil, diabolic, devilish. [ishness, mischief, malice.

شيطنت shèytânât, *s. a.* Devilry, impudence.

شيعه shî'ê, *s. a.* Heresy in religion, particularly the Mussulman heresy prevalent in Persia principally; شيعى shî'î, *s. a.* Pertaining to the Shi'ite sect; a Shi'ite.

شيفته shîftê, *s. a.* Enamoured; mad.

شيم shîyem, *s. pl. a.* (of شيمه shîmê), Qualities of the heart, points of natural or moral character.

شين shîn (shîn), *s. a.* Name of the letter ش —, شهن shên, *s. a.* Disgrace, shame, dishonour.

شيو (shèy), *s. p.* A slope, talus, inclined plane, bevel; —, *s. f.* Inclined:

levelled; صحرا —, ahēvi-sāhrā, The glacis.

شيوخ shhūyūkh, *s. pl. a.* (of شيخ ahēykh), Old man; elders; chiefs of tribes.

شيوخ shhūyū", *s. a.* A being rumoured abroad; بولمتى —, shhūyū"-būlmak, *v.n.* To be publicly spoken of, to be noised abroad.

شيوه shīvā, *s. a.* Grace, any graceful act, look, or motion; coquetry; شيوه لسان shīvā'i-lisān, A delicate point in language.

ص

ص sād (sāt), Seventeenth letter of the Turkish alphabet, having the value of the letter *s* or *ss* in English, though occasionally becoming more guttural. Compared with the س, it is the hard letter of the pair, and takes the hard vowels after it. In chronograms and astronomical tables it has the numeral value of 90; and in the dates of letters it is the abbreviation of the name of the month صفر Sāfir.

صابر sābir, *s. a.* A patient person.

صابون (sābun), *s. a.* Soap; صابونلماق sābunlamak, *v.a.* To soap.

صاپ sāp, *s. t.* The stalk of anything; a long handle; straw (in its natural untrituated state); صاپلو sāplū, *s. t.* Having a handle, handled.

صاپلاماچ sāplamak (*aor.* صاپلار sāplar), *v.a.* To stick (any long or pointed

thing into any other thing); صاپلانماچ sāplanmak (*aor.* صاپلانير sāplanir), *v.n.*

To stick in, become stuck, stick fast.

صاپماچ sāpmak (*aor.* صاپار sāpar), *v.n.*

To leave a straight course and take a lateral direction.

صاپه sāpa, *a. t.* Not in a straight line of road, out of the road, out-of-the-way;

صاپه دوشماچ sāpa-dūshmak, *v.n.* To lie out of the road, to be out of the way.

صاپاشماچ sātashmak (*aor.* صاپاشير sātashir), *v.n.* To touch, meddle, have anything to do with (by word or deed).

صاپتماچ sātmak (*aor.* صاپتار sātār), *v.a.*

To sell, vend, debit; to talk, prate about (anything), narrate, relate with an air of confidence; to talk with the air of possessing (any particular quality).

صاپتار sātār, *ad. t.* By way of purchase;

صاپتارلماچ sātār-lamak, *v.a.* To buy, acquire by purchase.

صاپتارچي sātārçī, *s. t.* A seller.

صاپتارچي sātārçī, *s. t.* For sale, on sale.

صاج sāj, *s. t.* Sheet iron; صاج اياچي sāj-āyāç, *s. t.* A trevet.

صاج sāj, *s. t.* The hair of the head, a hair from the head.

صاجاق sājāç or صاجاق sājāç, *s. t.* The eaves of a house; a fringe.

صاجماچ sājmak (*aor.* صاجار sājār), *v.a.* To scatter, to throw (seed, money, &c.) so as to fall in a scattered manner.

صاجمه sājma, *s. t.* Anything thrown

scatteredly; a cast-net; small shot for fowling; foolish talk, nonsense; any foolish act; any valueless thing.

ماجی *sāchi*, *s. t.* Small money scattered at weddings, &c.

صاحب *sāhib* (sā'ab), *s. a.* An owner, possessor; a friend, protector; صاحبسز *sāhibsiz* (sā'absiz), *a. t.* Without an owner; friendless; او صاحبی *ev-sāhibi* (sā'abi), *خانه صاحبی* *khānē-sāhibi*, The master of the house; a landlord; صاحب فراش *sāhib-firāsh*, *a. p.* Sick, ill in bed; طبیعت صاحبی *ṭabī'āt-sāhibi*, A man of refined taste; حقیقتی *sā'ab-chīkmak*, *v. n.* To come forward and claim (anything) as the owner or protector; قران *or* صاحبقران *sāhib-kirān*, (Lord of the age) A Mussulman monarch of mark (such as is said to have been promised in every century for the protection of the faith); خروج *sāhib-khūrj*, A great but unlawful conqueror, such as Timur the Lame, Jenghiz-Khan, &c.

ص *sād*, *s. a.* Name of the letter ص.

صادر *sādir*, *a. a.* Emanating, coming forth; او —، —دل *v. a.* To emanate, to spring, arise, take its being.

صادق *sādik*, *a. a.* Truthful, true, truth-speaking, true-spoken; faithful.

صارپ *sārp*, *a. t.* Difficult of ascent, steep; difficult of access; violent, vehement.

صارصمت *sārsmak* (*aor.* صارصار *sārsar*), *v. a.* To shake violently and suddenly.

سارغی *sārghi*, *s. t.* A bandage.

سارق *sārik*, *s. t.* The shawl or muslin used in forming a turban.

سارکمت *sārkamak* (*aor.* سارکار *sārkār*), *v. n.* To hang loosely down, to dangle; سارکمت *sārkītmak* (*aor.* سارکندر *sārkīdir*), *v. a.* To cause or leave (anything) to hang down, to let down danglingly (the end of a rope, &c.); سارکک *sārikik*, *s. t.* Pendulous, dangling, hanging down.

سارکندلیک *sārkīndīlik*, *s. t.* Any lawless, oppressive, or vexatious act of spoliation or damage. [A sharp sword.

سارم *sārim*, *a. a.* Sharp (sword); —، *s. s.* سارمشک *sārmāshik*, *s. t.* Ivy.

سارماشمت *sārmāshmak* (*aor.* سارماشر *sārmāshir*), *v. n.* To twine mutually round and about each other.

سارمترک *sārimtrāk*, *a. t.* Yellowish.

سارمساق *sārimśak*, *s. t.* Garlic.

سارمت *sārmak* (*aor.* سارار *sārar*), *v. n.* To bind, bind up (a thing with some other thing); to bind or twine (a thing) round or about (another thing); سارلمت *sārlmak* (*aor.* ساریلور *sārilūr*), *v. n.* To twine, to embrace; —، *v. p.* To be bound up; to be twined or bound round something.

ساری *sāri*, *a. t.* Yellow; red, carrotty (hair); —، *s. t.* The yolk or yellow (of an egg); ساریلیک *sārilik*, *s. t.* Yellowness; the jaundice.

ساعقه *sā'ika*, *s. a.* A thunderbolt.

صاغ *sāgh*, *a. t.* Right (hand or side);

alive; well, in good health; whole, not broken, cracked, or injured; صاڤلىق *saghlik*, *s. t.* Health; a direction given as to any road to be followed; صاڤلىجىق *saghlijäk*, *s. t. dim.* Good little health; صاڤلىجىقله *saghlijäkla!* (Go) with a good little health! (*said to friends who are taking leave, generally by ladies*); صاڤلىقله اولمىسه *saghlikla-ölmassa* (or some other verb)! (O! that he were not, in health!) I wish he had been anything else! صاڤلىق *saghlik-vèrmek*, *v.n.* To direct (anyone as to the road he is to follow); to grant health (God); صاڤلىق اولسون *saghlik-ölsün!* Never mind so long as health remains!

صاڤالمق *saghalmak* (*aor.* صاڤالور *saghälir*), *v.n.* To get well, be healed, cured.

صاڤىر *saghîr*, *a. t.* Deaf; dead, dull, surd (sound). [horse]; shagreen.

صاڤىرى *saghîri*, *s. t.* The crupper (of a cart).

صاڤىمق *saghmak* (*aor.* صاڤار *saghâr*), *v.a.* To milk.

صاڤاناق *saghânak*, *s. t.* A heavy summer shower, storm of rain.

صاڤ *saf*, *a. p.* Pure unmixed, unadulterated; guileless, simple-minded.

صاڤى *safi*, *a. a.* Pure, unmixed; mere, sheer.

صاڤسى *saksî*, *s. t.* A flower-pot.

صاڤلامق or صاڤلىمق *saklamak* (*aor.* صاڤلا *saklar*), *v.a.* To hide, hide away; to save, keep; to protect, guard, preserve.

صاڤلىمق *saklamak* (*aor.* صاڤلىمىر *sakinîr*), *v.n.* To keep one's self free, safe; to get out of harm's way; to flinch; to be careful, have a care; to refrain from speaking, be afraid to speak, not to like to speak; to avoid; صاڤلىمىن *sâkin!* Take care, now! Mind what you're about!

صاڤلىق *sâkli*, *a. t.* Hidden, secret.

صاڤ *sâl*, *s. t.* A raft. [merely.]

صاڤلىق *sâlt*, *ad. t.* Only, nothing but,

صاڤلىق *sâlih*, *a. a.* (*fem.* صاڤلىقه *sâliha*), Fit, valid, efficient; righteous (man);

—, *s. a.* A righteous man.

صاڤلىق *sâldirmek* (*aor.* صاڤلىرىر *sâldirîr*),

v.n. To fly at and attack (as a dog or wild beast); —, *v.a. (caus. of صاڤلىق*

sâlmak), To cause to rush, or to make a push; to urge.

صاڤلىق or صاڤلىق *sâlghîn*, *s. t.* A personal, property, or income tax.

صاڤلىق *sâlkim*, *s. t.* A bunch (of grapes, currants, &c.); grape-shot.

صاڤلىمق *sâllamak* (*aor.* صاڤلار *sâllar*), *v.a.*

To swing, shake, wag, wave, or brandish to and fro; to nod or shake (the head).

صاڤلىمق *sâllanmak* (*aor.* صاڤلانىمىر *sâllânîr*), *v.n.* To swing, wag, shake; to

be loose in a socket and move when touched.

صاڤلىق *sâlmak* (*aor.* صاڤلار *sâlar*), *v.n.* To

rush, make a push; —, *v.a.* To cast, throw, heave, pitch; to send; to put, place.

صالتجن *salinjāk*, *s. t.* A swing, a seesaw.

صالندی *salīndī*, *s. t.* The swell of the sea after a storm, the ground-swell.

صالی *salī*, *s. t.* Tuesday.

صالیورمک *salivèrmek* (*aor.* صالیور *salivèrir*), *v. a.* To let go, let loose, set at liberty; — *صقال* *sakal-salivèrmek*, *v. s.* To let one's beard grow.

صامت *sāmit*, *s. a.* Any kind of property which has no voice.

صامسون *sāmsun*, *s. t.* A mastiff or bull-dog; *صامسونجی* *sāmsunju*, *s. t.* *Keeper of the mastiffs*, title of certain of the Sultan's guards in the olden time.

صانجی *sanji*, *s. t.* A colic, the gripes, pain in the stomach; *صانجیلنمک* *sanjīlanmak*, *v. s.* To have a colic, to be attacked with the gripes.

صانجیمک *sanjīmak* (*aor.* صانجیر *sanjīr*), *v. a. (old)* To thrust or stick (a lance, &c., into something).

صانصار *or* *سانسار* *sānsār*, *s. t.* A polecat(?); a weasel(?).

صانع *sāni*, *s. a.* A maker; the Creator. *صانمک* *sānmak* (*aor.* سانور *sanūr*), *v. a.* To take for by mistake; —, *v. s.* To think, suppose, imagine; *صانکه* *sān-ki*, *c. t.* As if, as though, supposing it were. [respect or consideration.

صاورق *sāvriq*, *a. t.* Who speaks without *صاورمک* *sāvurmak* (*aor.* صاورور *sāvurur*), *v. a.* To winnow, to throw (grain) scatteringly and circularly against the wind; to brandish (a sword).

صاوشمک *sāvushmak* (*aor.* صاوشور *sāvushur*), *v. s.* To get out of the way; to go away; to leave, quit; *صاوشدرمتی* *sāvushdurtur*, *v. s.* To cause (any evil, or trouble) to pass or go away; to cause to pass by, allow to pass by; to escape from.

صاوص *sāvas*, *صاوصجی* *sāvasaji*, *s. t.* A sworn or professed seducer.

صاولمک *sāvulmak* (*aor.* صاولور *sāvulur*), *v. s.* To clear the road, get out of the way.

صاومک *sāwmak* (*aor.* صاوار *sāwar*), *v. s.* To pass and be at an end, to pass over, pass away (any evil); —, *v. a.* To dismiss, send away, get rid of (visitors, suitors, &c.); *صاودرمتی* *sāvdirurtur*, *v. s.* To cause to pass away; to dismiss, send away.

صائب *sā'ib*, *a. s.* Which hits the mark.

صایغی *sāyghī*, *s. t.* A consideration, matter taken into consideration, a scruple, a point of caution; *صایغیلو* *sāyghīlū*, *a. t.* Cautious, scrupulous.

صایقلمک *sāyıklamak* (*aor.* صایقلر *sāyıklar*), *v. s.* To be in a delirium and talk nonsense, to wander in mind.

صائم *sā'im*, *a. a.* Fasting, who fasts.

صایمک *sāymak* (*aor.* صایار *sāyar*), *v. s.* To count, tell; to enumerate; to esteem, consider; to hold in esteem, in consideration.

صای *sāyi*, *s. t.* A number, count, tale.

صبا *sābā*, or باد صبا *bādi-sābā*, A zephyr, gentle spring breeze.

صبح *sābāh*, *s. a.* The morning; to-morrow; صباحين *sābāhlayin*, *ad. t.* In the morning; early, betimes; چيک صبح *ching-sābāh*, The time just after daybreak; صباحلتق *sābāh-lamak* (*aor.* صباحلار *sābāh-lar*), *v.n.* To become morning, to begin to be day; to be, to remain or to arrive (in any place) on the morrow; صباحکز *sābāh-kiz*, *ad. t.* صباح اولسون *sābāhingiz-khāyr-ōlsun!* Good morning to you! (*said on first meeting*); صباح الخير *sābāhu-l-khāyr*, A round white spot (on a horse's forehead); صباحجي *sābāhji*, *s. t.* A person who rises early to business.

صباحت *sābāhāt*, *s. a.* Beauty, comeliness.

صبان *sāban*, *s. t.* A plough. [ness.]

صبارت *sābāret*, *s. a.* Childhood; minority of age.

صبح *sūbh*, *s. a.* The morning.

صب *sābr*, *s. a.* Patience; gum aloes; the American aloe; —, —, *v.n.* To be patient, have patience.

صبغ *sābgh*, *s. a.* A dye; Christian baptism.

صبغت *sābghāt*, *s. a.* Any particular distinctive religious rite, as baptism or circumcision; a religious dispensation. [morning.]

صوب *sābūh*, *s. a.* Wine drunk in the morning.

صبور *sābūr*, *s. a.* Patient.

صبي *sābi* (*fem.* صبية *sābiyyā*, and *pl.* صبيان *sābiyān*), *s. a.* A child, a minor.

صبيح *sābih* (*fem.* صبيحة *sābiha*), *a. a.* Beautiful, comely.

صپا *sāpa*, *s. t.* An ass-colt; a three-legged stool or pair of steps. [stones.]

صپان *sāpan*, *s. t.* A sling for throwing.

صچان *sāchan*, *s. t.* A mouse; a rat; فندق صچاني *findik-sāchani*, A mouse; کمر صچاني *ghēmār-sāchani*, A rat; صچان يولي *sāchan-yōlu*, The zigzag or covered way or trench for communicating between parallels in sieges.

صچرامتق *sāchramak* (*aor.* صچرار *sāchrar*), *v.n.* To jump; to jump, spring, or fly up; to splash (water); صچراتمق *sāchrātmaq* (*aor.* صچرادير *sāchradir*), *v.a.* To cause to spring or fly up; to cause (water, mud, &c.) to splash up.

صچرماق or صچرمتق *sāchmak* (*aor.* صچار *sāchar*), *v.n.* To dung, shit, mite.

صح *sāhh*, *s. a.* A special kind of official signature (equivalent to our initialing); صحلمتق *sāhhlamak*, *v.a.* صح چکمتق *sāhh-chèkmeq*, *v.n.* To sign in that special manner.

صحابت *sāhābet*, *s. a.* Protection or assistance given by influential persons.

صحابه *sāhābē*, *s. pl. a.* (*of* صاحب *sāhib*, *not used in this sense*), The companions or personal disciples of Muhammed.

صحارا or صحاري *sāhārā*, *s. pl. a.* (*of* صحري *sāhrā*), Deserts, wilds, wildernesses.

صحاف *sāhhāf*, *s. a.* A vendor of books, especially of Kur'ans.

صحائف *sahā'if*, *s. pl. a.* (of صحيفه *sahifé*), Pages of paper or writing.

صحاب *sahb*, *s. pl. a.* (of صاحب *sahib*, *not used in this sense*), Personal companions or disciples of Muhammed. }

صحبت *suhbèt* (*sòhpet*), *s. a.* Conversation, chit-chat, friendly talk or intercourse; |—, —et, *v.n.* To talk, converse.

صحت *sahhàt*, *s. a.* Truth, correctness, exactitude; (sà'at) health of body; صحتر اولسون *sahhàtlar* (sà'atlar)-òlsun! May it be health to you! (*said to a person when he has been shaved, bathed, &c.*).

صحرا or صحري *sahrà*, *s. a.* A desert, wild, wilderness, unreclaimed land, a plain, moor, moorland, heath, heathland.

صحف *sahuf*, *s. pl. a.* (of صحيفه *sahifé*), Pages; the smaller prophetic writings.

صحن *sahn*, *s. a.* A metal dish for food; the nave or central interior of an edifice; صحنلىق *sahnlik*, *s. s.* A landing-place on a staircase.

صحيح *sahih* (*sahih*), *a. a.* True; correct, exact; without defect or ailment, in an effective state.

صحيفه *sahifé*, *s. a.* A page on a leaf; صحيفه زمين *sahifé'î-zemîn*, The surface of the earth.

صد *ald*, *a. p.* A hundred; صدبرك *ald-bèrk* (*albbèrk*), The hundred-leaved or cabbage rose.

صدا *aldà*, *s. a.* A sound; a noise.

صدارت *aldàrèt*, *s. a.* The office of the Grand Vizier.

صداع *sudà'*, *s. a.* The headache.

صدانت *aldàkàt*, *s. a.* Fidelity.

صدد *alded*, *s. a.* Intent, purpose, idea, design, wish.

صدر *aldr*, *s. a.* The breast, bosom, chest; the first hemistich in a poem; the chief seat in an Eastern room, the seat of honour; the occupier of the chief seat; the office and title of two legal officers in Turkey, who administer the ecclesiastical or canon law, the one over all Turkey in Europe, the other over all Turkey in Asia, and known as *Cadileker*, the corruption of *Kāzilyu-'l-'āskær*; their dignity is similar to that of our archbishops; (sèdir) the slightly-raised platform on which ottomans are arranged in Eastern rooms; صدراعظم *aldrî-à'zam* (*sàdrāzàm*), *s. p.* The Grand Vizier or Prime Minister; صدرى *aldrî* (*fem.* صدريه *aldrîyyé*), *a. a.* Pertaining to the breast or chest; a person troubled with a chest complaint.

صدف *aldéf* (*sèdef*), *s. a.* Mother-of-pearl; a mother-of-pearl shell; the herb rue. [fidelity; sincerity.

صدق *sìdk*, *s. a.* Truth, truthfulness;

صدقه *aldaka*, *s. a.* Alms, charity.

صدمة *aldémé*, *s. a.* A shock, violent collision.

صدور *sudūr*, *s. a.* A coming or going

forth, emanating; —, *s. pl. a.* (of صدر *sàdr*), Breasts, bosoms, chests; the actual and past chief legal officers of Turkey immediately under the *Sheykh-u-'l-islam*; |—, —et, *v.n.* To emanate.

صديق *siddik*, *s. a.* A true and sincere friend; the special appellative of Ebu-Bekir, the firm friend of Muhammed.

صراجه *sàraja*, *s. t.* The scrofula or king's evil.

صراحت *sarāhāt*, *s. a.* Explicitness of declaration; صراحة *sarāhatan*, *ad. a.* Explicitly, in the most explicit manner.

صراحی *sūrāhī*, *s. p.* A decanter.

صرامق *sàramak* (*aor.* صرارر *sàrarir*), *v.n.* To turn yellow, become yellow; to become sere (leaves); to turn pale, become pale.

صراط *sirāt*, *s. a.* A path, way; مستقيم—*sirāti-mūsatakīm*, The straight and narrow way to salvation; كوبریسی—*sirāt-kyùprussu*, The allegorical bridge over which souls are to pass to heaven.

صراف *sàrrāf* (*sàraf*), *s. a.* A money-changer; a banker; صرافیه *sàrrāfiyyé*, A banker's charges.

صرت *sirt*, *s. t.* The back (of any animal or man); a ridge (of hills or mountains); بالتصرتی *balik-sirti*, *s. t.* A ridge, *and a. t.* Ridged like the back of a fish or roof of a house with a slope on each side.

صرتلان *sirtlān*, *s. t.* A hyena.

صرجا *sırcha*, Rock-crystal; glass; any

vitriified mineral; the glazed or vitriified cubes or parallelopipeds used in mosaic work.

صرح *sàrh*, *s. a.* A castle; a palace.

صرصر *sàrsàr*, *s. a.* The violent wind which is to sweep the earth at the end of days; a hurricane. [fits.

صرعه *sàr'a*, *s. a.* The epilepsy, epileptic

صرف *sàrf*, *s. a.* A turning (anything)

out of the direction it was taking; the grammar, accidences, or etymology of a language; —, *sirf*, *a. t.* Sheer, mere; ونحو—, *sàrf-u-nāhv*, (Etymology and syntax) Grammar in general; |—, *sàrf-et*, To turn (any-

thing) out of its road into another direction; to spend, expend; صرفی *sàrfī* (*fem.* صرفیه *sàrfiyyé*, *a. a.* Per-

taining to etymology or grammar;

صرفیون *sàrfiyyūn*, *s. pl. a.* Grammarians; etymologists.

صرة *sùrré*, *s. a.* A money-bag or purse;

the treasure sent to Mecca and Medina each year by the Sultan and various

functionaries for the support of various officers or pensioners attached to the

sacred places; —, *sira*, *s. t.* A series; a row; a turn; proper order; صرة ایله

sirà-ila, *ad. t.* By turns, one at a time; صرة سیله *sirassila*, In its proper

order, time, or place; apropos; صرة سنه *sirassina-kòmak*, *v.a.* To put (a

thing) into proper order, to reform, to arrange or re-arrange; صرة واری *sira-*

vāri (*sira-vārdi*), *a. p.* Successive,

consecutive, following; —, *ad. t.*
 Along; *كبي صرة* *kīyi - sira*, Along
 shore, following the line of coast;
أردم صرة *àrdim-sira* (*changing the pro-*
noun as occasion requires), Along be-
 hind me (thee, him, &c.).
صريح *sārīh*, *a. a.* Clearly expressed;
 clear, explicit.
صزلامق *sizlamak* (*aor. صززار* *sizlar*), *v.n.*
 To ache (a wound, or sore).
صزموق *sizmaq* (*aor. صزار* *sizar*), *v.n.* To
 transude, to exude, percolate.
صزندی *sizindi*, *s. t.* Leakage, transuda-
 tion, exudation.
صزى *sizi*, *s. t.* An ache, a shooting pain.
صعب *sà`b*, *a. a.* Difficult.
صعوبت *sù`ūbet*, *s. a.* Difficulty.
صعودا *sù`ūd*, *s. a.* A rising, mounting;
 going up; —, —*et. r.n.* To mount,
 go up.
صغار *sā`ghār*, *s. pl. a.* (*of صغير* *sā`ghīr*),
 Small, little; small people; little
 . people.
صغامق *sā`ghamak* (*aor. صغار* *sā`ghār*),
 (*sā`wamak, sā`war*), *v.a.* To tuck up
 (skirts, sleeves, &c.).
صغائر *sā`ghā`ir*, *s. pl. a.* (*of صغيره* *sā`-*
ghīrē), Minor sins.
صغرا *sā`ghār*, *s. a.* Smallness, littleness,
 youngness; —, *صغري-سن* *sā`ghārī-sinn*, *s. p.*
 Youngness of years, youth; —, *or*
صغير *sā`ghīr*, *s. t.* An ox.
صغرا *or* *صغرى* *sū`ghrā*, *s. a. fem.* The
 smaller or smallest.
صغير *sā`ghīr*, *a. a.* Little, small; young.

صف *sāff*, *s. a.* A row, a rank.
صفا *sāfā*, *s. a.* Purity, pureness; clear-
 ness, brightness; freedom from sor-
 row, pleasure, enjoyment; *صفاى خاطر*
sāfāyi-khātīr, Peace of mind, freedom
 from any misgiving or scruple; *اهل*
صفا *ēhli-sāfā*, A person occupied only
 with pleasure; —, *صبورمك* *sāfā-*
-sürmek, *v.n.* To enjoy one's self in
 pleasure; *كلك* —, *sāfā-ghālding*!
 You have been welcome! (*said to a*
friend when he is going away after a
visit).
صفاى *sāfāy*, *s. a.* A going into the order
 of battle; a battle, fight, action.
صفت *sāfat* (*pl. صفات* *sāfat*), *s. a.* An
 attribute, a moral quality; an adject-
 ive; *صفات ثبوتيه* *sāfāti-thubūtīyē*
 The affirmative or positive attributes
 (of God), as *power, seeing, hearing,*
knowing, &c.; *صفات سلبيه* *sāfāti-sel-*
biyyē, The negative attributes, as,
fellowlessness, illimitability in time or
space, &c.; *صفت رسميه* *sāfāti-rēse-*
mīyyē, An official quality. [looking-
صفح *sāfh*, *s. a.* A pardoning, over-
صفحه *sāfha*, *s. a.* A surface; a plain, an
 open place or space of ground.
صفدرانه *sāff-dārānē*, *a. p.* Pertaining to
 a hero *who rends the ranks* of the foe.
صفر *sāfır*, *s. a.* Name of the second
 month of the Muhammedan year; —,
sifr, *s. a.* A cypher, nought, zero;
—اليد *sāfru - 'l-yēd*, Penniless, in
 whose hands there is nought.

صفرا *sāfrā* (sāfra), *s. a.* The bile; سفراسى
 صفراسى *sāfrāssi-kābarmak*, To rise or
 overflow (the bile of any person, *the*
pronoun changing accordingly).

صفورى *sāfrēvī*, *a. a.* Pertaining to the
 bile; bilious. [ship.

صفرة *sāfra*, *s. t.* (*Italian*), Ballast of a

صفوت *sāfvet*, *s. a.* Purity, clearness,
 clearness, pureness. [Rows, ranks.

صفوف *sāvfūf*, *s. pl. a.* (*of* صف *sāff*),

صفه *sāffa*, *s. a.* An open room or alcove
 in an antechamber, usually where the
 windows are placed, and generally
 fitted up with cushions for seats: it is
 used by the servants and minor visi-
 tors when waiting to be admitted to
 the rooms; hence our word sofa.

صفى *sāfi*, *s. a.* A pure, righteous man;
 name of the founder of the modern
 Persian dynasty called صفوى *Sāfēvī*;
 صفى الله *sāfiyyu-llāh*, Adam, the pure
 man before God. [blast; a sapphire.

صغير *sāfir*, *s. a.* A loud shrill sound, a

صقال *sākal*, *s. t.* The beard and whiskers;

اق صقالو *sākallū*, *a. t.* Bearded;

اك صقالى *ak-sākali*, *s. t.* A grey-beard; an

elder; a kind of rural magistrate;

برينك صقالنه كولمك *birinik - sāka-*

līna - ghyūlmek, *v.n.* (To laugh at

one's beard) To deceive anyone with

trumped-up stories.

صقسان *sāksagān*, *s. t.* A magpie.

صك *sākk*, *s. a.* A legal document issued

from a court of justice.

صكرة *sāngra*, *s. t.* The time after the end

of any term, the future; by-and-bye;

—, *ad. t.* Afterwards; later; صكرسى

صكرسى *sāngrassi - nāssal - āldu?*

(How was its future?) How did things

go with it after that? صكرديه تالمق

sāngraya - kālmak, *v.n.* To be post-

poned; صكرديه براتمق

sāngraya - brākmak, *v.a.* To postpone;

صكره كى *sāngraki*, *pron. t.* The latter, the one

of the after-time; صكره دن اولمق

sāngradan - ālmak, *v.n.* To happen

afterwards; to be of more recent

occurrence; صكره الك *eng-sāngra*, At

the very last, last of all.

صكوك *sūkyūk*, *s. pl. a.* (*of* صك *sākk*,

which see), Legal documents.

صلابت *sālābèt*, *s. a.* Firmness.

صلات *or* صلاة *or* صلوة *sālāt*, *s. a.* (*pl.*

صلوات *sālāwāt*), The ritual perform-

ance of prayer.

صلاته *sālāta*, *s. t.* (*Italian*), A salad, cer-

tain salad plants; طوب صلاته

tōp-sālāta, The cabbage-lettuce;

فرنك *firēnk-sālātassi*, Endive.

صلاح *sālāh*, *s. a.* The best and most

fitting state of anything; rectitude,

virtue (in worldly or religious affairs);

peace, harmony (between men); ad-

vantage, welfare, interest (worldly or

spiritual).

صلاحيت *sālāhiyyèt*, *s. a.* Fitness, right,

validity, authority (to act). [pickle.

صلاموره *sālamūra*, *s. t.* (*Italian*), Brine,

صلب *sālīb*, *a. a.* A hanging; a crucify-

ing; |—, —et, *v.a.* To hang; to

crucify; —, *sūlb*, *s. a.* The loins; *صلى sulbī* (*fem.* *صليبه sūlbiyyē*), *a. a.* Pertaining to the loins; issued from the loins.

صلح sūlh, *s. a.* Peace, cessation of war; *—او*, *sūlh (sūlf)-ōl*, *v. s.* To come to a compromise; *—ا*, *sūlh-et*, *v. s.* To make peace; *صلحاً sūlhan*, *ad. a.* In a pacific manner without recourse to hostilities; in time of peace.

صلحا sūlahā, *s. pl. a.* (*of صالح sālīh*), Virtuous men.

صلعم. An abbreviation in writing of the ejaculation *صلى الله عليه وسلم alla-'llāhu-'līlāhu-'ālēyhi-vé-səllem!* May God look favourably upon him (Muhammed) and grant him peace! Like our &c., this abbreviation is to be read in full.

صلوات sālawāt, *s. pl. a.* (*of صلوات sālāt*), Prayers or ascriptions of praise.

صلوة sālāt (*so written and so pronounced*), *s. a.* A ritual performance of prayer, or ascription of praise.

صلة sīla, *s. a.* A meeting, junction; the antecedent of a relative pronoun (in Arabic or other language); —, *or صلته sīla'i-rāhm*, A visit to one's home and kindred, a soldier's furlough.

صلى alla! May (God) look with favour (upon Muhammed), in the ejaculation *صلى الله عليه alla-'llāhu-'līlāhu-'ālēyh*.

صليب sālīb, *s. a.* A crucifix.

صماخ simākh, *s. a.* An ear.

صمان sāman, *s. t.* Straw ground to a coarse consistency like chaff in the

operation of rubbing out the corn; *صمان التندن صويور وتمك sāmān-altindān-sū-yūrutmek*, *v. s.* (To cause water to flow under bruised straw) To do things in an underhand manner (*sub rosa*); *صمانلى sāmānlīk*, *s. t.* A barn or store for triturerated straw.

صمد sāmād, *a. a.* Sempiternal, eternal in the past and in the future (God).

صمدانى sāmādānī, *a. a.* Pertaining to the sempiternal God; *صمدانيت sāmādāniyyet*, *s. a.* The divine quality of being sempiternal.

صمصام sāmśām, *s. a.* A sword, a sabre.

صمغ sāmgh (zāmk), *s. a.* Gum; gum-arabic; *صمغ عربى (zāmkī)* - "arabī", Gum-arabic.

صمون sōmun, *s. t.* A loaf of bread; bread in loaves; the nut of a screw-bolt.

صميم sāmīm, *s. a.* The bottom or interior (of the heart); *من صميم القلب 'an-sāmīmi-ḷ-kālb*, *ad. a.* From the very bottom of the heart; *صميمي sāmīmī*, *a. a.* Cordial, sincere.

صناديد sānādīd, *s. pl. a.* (*of صناديد sāndīd*), Chiefs, princes, leaders.

صنائع sānā'i', *s. pl. a.* (*of صنعت sān'āt*), Arts, handicrafts.

صندال sāndal, *s. t.* A large boat, a ship's boat; —, *or صندل sāndal*, *s. t.* Sandal-wood; a kind of silk stuff.

صندالى sāndālī, *s. t.* A throne or chair of state (said of European thrones).

صندالية sāndāliyyē, *s. t.* A chair.

صندوق sāndūk (sāndīk), *s. a.* A chest,

coffer, box, trunk, case; سیدصندوق *sēped-sāndīk*, *s. t.* A coffer of basket-work covered with leather; صندوقچه *sāndūkcha*, *s. p.* A small chest or case; صندوقه *sāndūka*, *s. t.* A kind of wooden or stone construction erected over graves (generally when under the cover of a mausoleum), and covered over with shawls, carpets, silks, &c. [leader.

صندید *sāndīd*, *s. a.* A chief, prince, *sān*"", *s. a.* Handiwork, work, the thing made; الهی *sān*" - *llāhī*, The work of God.

صنعت *sān*"āt (zānāt), *s. a.* An art, handicraft, craft; skill, cunning in any art; any stroke of art, craft, or skill; a rhetorical embellishment in literary composition; صنعتلو *sān*"ātli, *a. t.* Skilful; —, *ad. t.* Skilfully, with skill; with tact; with deep cunning.

صنف *sānf*, *s. a.* A class; (*pl.* اصناف *āsnāf*, Classes; trades corporations; sorts, kinds); (*as a Turkish sing.*) a tradesman; an artificer in the army or navy; اصنافلی *āsnāfīk*, *s. t.* Trade, tradesmanship.

صنم *sānem*, *s. a.* An idol.

صنو *sānv*, *s. a.* A brother.

صنوب *sānevber*, *s. p.* A cone, the fruit of any cone-bearing tree; the tree itself.

صنوف *sānūf*, *s. pl. a.* (*of* صنف *sānf*), Kinds, sorts.

صنیعه *sāni*"a, *s. a.* An act, deed, work.

صو *sū*, *s. t.* Water; a stream, brook, rivulet, river; water (of a diamond); temper (of steel); صوباشی *sū-bāshī*, *s. t.* A spring, fountain-head; a kind of village mayor; اریه صویی *ārpa-sūyu*, Beer, ale, porter; — — بیاض *bēyāz* — —, Ale; — — سیاه *siyāh* — —, Porter; کل صویی *ghyūl - sūyu*, Rose - water; کول صویی *kyūl - sūyu*, Lie, lixivium of wood - ashes; صو *sū-dākme*, *v. n.* To ease nature; — — کچوک *kūchuk* — —, To make water; — — بیوک *biyuk* — —, To go to stool; صو ویرمک *sū-vērnek*, *v. n.* To temper (steel); صولو *sūlu*, *a. t.* Watery; juicy; صوسوز *sūsuz*, *a. t.* Dry, thirsty; صوسوزلک *sūsuzluk*, *s. t.* Thirst, drought; صولر *sūlar*, *s. pl. t.* Approximate time of day; ساعت برصولرند *sā*"at-bir-sūlarında, About one o'clock.

صوا *sīwa*, *s. t.* Plaster; a coat of plaster or cement; صوامتق *sīwamak* (*aor.* صوار *sīwar*), *v. a.* To plaster, coat over with plaster or cement.

صواب *sāwāb* (sēwāb), *s. a.* The fit, proper, or correct state of anything; a good or charitable action; the merit due to a good action, the reward promised for it hereafter; the correct word or orthography in a table of errata; خطا صواب *khātā-sāwāb*, Errata; صوابدید *sāwāb-dīd*, *s. p.* That which is esteemed proper; a deeming proper, approval.

صوارمق *sūwarmak* (*aor.* صوار *sūwarir*),
v.a. To take (cattle) to drink, to give
 water, to water (cattle).

صواش *sāwash*, *s. f.* Battle, strife.

صواشمق *sāwashmak* (*aor.* صواشر *sāwa-*
shir), *v.n.* To strive, to struggle, fight,
 combat; to strive, endeavour, buckle
 to. [direction.

صوب *sāvub*, *s. a.* A side, coast, place,
 صوبه *sōba*, *s. f.* A stove, close stove; a
 hothouse.

صوبه *sōpa*, *s. f.* A thick stick.

صوت *sāvt*, *s. a.* A sound; a voice.

صوچ *sūch*, *s. f.* A fault, a crime, a sin.

صور *sūr*, *s. a.* A trumpet; —, *sūwēr*,
s. pl. a. (*of* صورت *sūrēt*, *which see*).

صورت *sūrēt*, *s. a.* A form, figure; a
 mode, manner; a face, visage, coun-
 tenance; a formula; a copy (of a
 writing); a drawing of any animal
 form; a statue; a case, supposed case,
 supposition; an appearance, external
 show; صورتا *sūrētā*, *ad. a.* As a
 matter of external appearance; ap-
 parently; for form's sake; in appear-
 ance, externally; صورتپذیر *sūrēt-*
pēzir, *a. p.* Which has taken a
 definite form, been put into shape,
 been accomplished.

صورغج *sōrghuj*, *s. f.* A tuft of feathers
 worn as an ornament on the head.

صورمق *sōrmak* (*aor.* صورار *sōrar*), *v.a.*
 To ask a question; to ask for, after,
 or about (any person or thing); —,
v.n. To suck (as a pump, especially

when the air penetrates and makes a
 sucking noise); — خاطر *khātir*—, *v.n.*

To ask after one's health and welfare.

صوری *sūrī* (*fem.* صوریه *sūriyyā*), *s. a.*
 Formal, apparent.

صوصامق *sūssamak* (*aor.* صوصار *sūssar*),
v.n. To feel thirst, to be thirsty:

صوصاتمق *sūssatmak* (*aor.* صوصادر
sūssadir), *v.a.* To make thirsty,
 cause to feel thirsty.

صوصمق *sūssamak* (*aor.* صوصار *sūssar*),

v.n. To hold one's tongue, hold one's
 peace, be silent, refrain from speak-
 ing, cease speaking, leave off speaking
 or talking; صوص *sūss!* Hold your
 tongue! [a tuber.

صوغان *sōghān*, *s. f.* An onion; a bulb;

صوغلیجان *sōghūljān*, *s. f.* A worm.

صوغوق *sōghūvk*, *a. f.* Cold; —, *s. f.* The
 cold; a cold.

صوغومق *sōghūmak* (*aor.* صوغور *sōghūr*),

v.n. To become cold or cool; to grow
 cold or cool; to lose one's first
 warmth of feeling, become lukewarm:

صوغومتق *sōghūtmak* (*aor.* صوغولدر
sōghūdur), *v.a.* To cause to grow

cold, to cool.

صوف *sūf* (*sōf*), *s. a.* Wool; goats'

wool; a kind of camlet or homespun
 linsey-woolsey; صوفی *sūfī*, *s. a.* Of
 wool; woollen; wearing woollen or

linsey-woolsey; —, *s. a.* (*pl.* صوفین
sōfiyyīn), A kind of Muhammedan
 ascetic rationalist; —, (*sōf*), *a. f.*

Scrupulously devout and stiff-starched;

- صوفيلك (sòfuluk), *s. t.* Exaggerated piety. [Bulgaria].
- صوفيه Sòfiya, *s. t.* Sophia (town of, in صوق sūk, *s. a.* A street of shops; a market. [trees; a corridor.
- صوقاق sòkak, *s. t.* A street; an alley of صوقلغان sòkvulghān, *a. t.* One who intrudes or pushes himself into company where he is not wanted.
- صوقمق sòkmak (*aor.* صوقار sòkar), *v. a.* To push in; to sting (a bee, &c.), to bite (a snake, &c.); صوقلمق sòkulmak (*aor.* صوقلور sòkulur), *v. p.* To be pushed in; to be stung or bitten; —, *v. n.* To push one's self forward, intrude one's self, press one's self (near a person or into a company, place, or business); صوقشمق sòkvshmak (*aor.* صوقشور sòkvshur), *v. n.* *recip.* To push forwards together; crowd together; صوقشدرمق sòkvshdurmak (*aor.* صوقشدرر sòkvshdurur), *v. a. caus.* To push in (a number of things) together, or (one thing) with several others.
- صوق sòng, *s. t.* The end (of any time or succession).
- صوق sòl, *a. t.* Left; the left hand.
- صوقلک sòlak, *s. t.* A left-handed man; name of certain officers of the Sultan's palace in the olden time; —, sòlak, *a. t.* Abounding in water, springs, rivers, marshes, &c.
- صوقلامق sòlamak (*aor.* صوقلار sòlar), *v. a.* To water (a garden, plants, &c.).
- صولت sàvlet, *s. a.* A determined attack, rush, assault.
- صولجان sàvléjān, *s. a.* A hockey stick.
- صولق or صولوق sòluk, *s. t.* The breath, a breath; المق —, sòluk-àlmak, *v. n.* To breathe. [To fade (colour).
- صولمق sòlmak (*aor.* صولار sòlar), *v. n.*
- صولومق sòlumak (*aor.* صولور sòlur), *v. n.* To breathe hard (as when out of breath), to pant. [from food as a rite.
- صوم sàvm, *s. a.* A fasting, abstaining صومتمق or صومتمق sòmutmak (*aor.* صومدر sòmudur), *v. n.* To pout and be sulky.
- صومردانمق sòmurdanmak (*aor.* صومردانور sòmurdanır), *v. n.* To talk sulkily.
- صومعه sàvma'a, *s. a.* A church or monastery; any religious or conventual edifice.
- صون sàvn, *s. a.* Active protection.
- صوندرمه sùndurma, *s. t.* A shed, pent-house, lean-to.
- صونمق sùnmak (*aor.* صونار sùnar), *v. a.* (*provincial*) To push forward (towards anyone as in the act of presenting).
- صوی sòy, *s. t.* A race, stock, family; a kind, sort; a good race; a good sort; —, *a. t.* Of a good race; of a good sort.
- صویش sòycah, *s. t.* Plain boiled meat.
- صویغون sòyghun, *s. t.* Pillage, plunder, sack, rapine; wholesale theft or robbery; a stripping; قاریلری —, sòyghun-kàriları, Hired women at wedding-feasts who assist the lady visitors to uncloak, &c.

صومق sòymak (*aor.* صويار sòyar), *v.a.*

To strip; to strip off clothes; to plunder, sack, rob; صوينمق sòyunmak (*aor.* صوينور sòyunur), *v.n.* To undress one's self.

صهبا' sàhbā, *s. a.* Wine, the expressed juice of white grapes.

صهر sàhr, *s. a.* A son *or* brother-in-law, he who has taken to wife the daughter or sister of some one; صهريت sàhriyèt, *s. a.* The quality of being son or brother-in-law.

صهيل sàhîl, *s. a.* The neighing of a horse.

صياد sàyyād, *s. a.* A hunter or fisher of any kind.

صيادت sàyyādèt, *s. a.* A chase, hunting, fowling, fishing of any kind; huntsmanship of any kind. [religious fast.

صيام sàyyām, *s. a.* The act of fasting; a

صيانة sàyyānèt, *s. a.* Active protection; | —, *v.a.* To protect, guard.

صيت sīt, *s. a.* A sound, a noise; a voice; rumour; reputation, fame.

صياحه sàyyha, *s. a.* A loud cry.

صيد sàyyd, *s. a.* A hunting, chasing, fowling, trapping, fishing, taking, catching in any manner; the chase, &c., of any kind; prey taken in any manner; | —, —*et.*, *v.a.* To take, catch as prey in any manner.

صيدا Sàyda, *s. t.* Sidon in Phœnicia.

صيرق sàyrîk, *s. t.* A small pole, a perch, a long thick stick. [leather or hide.

صيرم sàyrîm, *s. t.* A strip, lace or thong of صير sàyirmak (*aor.* صيرر sàyirir), *v.a.*

To strip (the skin off of anything), to pull off (any covering of anything) after the fashion used in skinning eels; صيرلمق sàyirilmak (*aor.* صيرلور sàyirilür), *v.p.* To be pulled or stripped off like an eel-skin; —, *v.n.* To slip away quietly, to get away by slipping off a coat, &c., which someone has hold of. [To ache.

صيزلامق sàzlamak (*aor.* صيزلار sàzlar), *v.n.*

صيزمق sàzimak (*aor.* صيزار sàzar), *v.n.* To transude, exude, percolate.

صيزى sàzi, *s. t.* An ache, a pain.

صيح sàgh, *a. t.* Shallow (water).

صيغامق sàghamak (*aor.* صيغار sàghar), *v.a.* To tuck up (skirts, sleeves, &c.).

صيغه sàgha, *s. t.* The peculiar termination of a word in a grammatical view, its form as indicative of case, mood, tense, &c.; a conjugation.

صيفر sàghir, *s. t.* An ox; صو صيفرى sò-sàghiri, A buffalo. [herdsman.

صيفر تماج sàghirtmāj, *s. t.* A drover,

صيفر جق sàghirjîk, *s. t.* A starling.

صيفمق sàghmak (*aor.* صيفار sàghar), *v.n.*

To go in, to be in such quantity or of such a size as to admit of being contained in any given receptacle;

صيفنمق sàghinmak (*aor.* صيفنور sàghinür), *v.n.* To go in for shelter, to take refuge;

صيفشماق sàghishmak (*aor.*

صيفشور sàghishür), *v.n.* To manage to

get in (several people), to find room.

صيف sàyf, *s. a.* The summer; صيفى sàyfi,

a. a. Pertaining to summer;

صیفیه *sâyfiyyé*, *s. a.* A country-house, inhabited during summer.

صیق *sik*, *s. t.* Thick, close together, not far apart, of a close texture; —, *ad. t.* Often.

صیقل *sâykal*, *s. a.* A polish, burnish; —, *وریمک*, *sâykal - vèrmek*, *v.n.* To give a polish or burnish.

صیقمت *sikmak* (*aor.* صیقار *sikar*), *v.a.*

To squeeze, press, subject to pressure; to express (juice); to subject to an unpleasant degree of importunity or

trial of patience; to fire off (a pistol);

صیقلمت *sikilmak* (*aor.* صیقلور *sikilir*),

v.p. To be squeezed; to be pressed; to be expressed (juice); to be fired off

(a pistol); —, *v.n.* To be annoyed;

ادمک جانی صیقلمت *adaming - jani - sikilmak*, *v.n.* To be

vexed, grieved, annoyed; to feel in

low spirits, feel dull; صیقشمت *sikish-*

mak (*aor.* صیقشور *sikishir*), *v.n.* To

crowd, to be crowded, pressed, jammed

in together; صیقشدومت *sikishdirmak*

(*aor.* صیقشدر *sikishdirir*), *v.a.* To

crowd (many things), press together;

to screw up tight, make (a thing) quite

tight and close; to press (a person),

importune, to subject to the strictest

oral examination, to use threats.

صیقندی *sikindi*, *s. t.* Any unpleasantness

which weighs on one; want, penury;

a bodily want, want to ease nature;

an unpleasant feeling, heaviness;

trouble.

صیقی *siki*, *a. t.* Tight; —, *s. t.* A moral

screw or necessity applied to make

a person exert himself; صیقییی

صیقییی *sikiyi-ghyàrmek*, *v.n.* To be

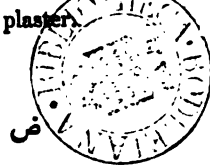
placed under some kind of moral

pressure or necessity.

صیوا or صیوة *siva*, *s. t.* Plaster, a coat of

plaster; صیوامت *siwamak* (*aor.* صیوار

sivar), *v.a.* To plaster.

ض *dād* (*dāt*). Eighteenth letter of the

Turkish language, having two different

powers. It is sometimes sounded as

an English *d*, at other times like a *z*;

but in either case it has generally a

more guttural and harder sound than

the *د* or *ز*. In chronograms it has

the numeral value of 800.

ضابط *zābit*, *s. a.* An officer; a magistrate;

one's immediate chief in an official

capacity; — بیوک *bıyuk*—, A com-

missioned officer; — کچوک *küçük*—,

A warrant or non-commissioned officer.

ضاد *dād*, *s. a.* Name of the letter ض.

ضال *dāl*, *s. a.* One who is in error, out of

the right path. [guarantee (person)].

ضامن *zāmin*, *s. a.* A surety, bail,

ضایع *zāyî*, *s. a.* Going to waste, being

uselessly spent, being lost; او —, —öl,

v.n. To be lost; to go to waste; ا —,

—et, *v.a.* To lose; to waste.

ضبط *zābt*, *s. a.* A holding firmly; a

holding together; a holding in, re-

straining, governing; a conquering; a seizing; a taking possession; |—, —et, *v.a.* To hold; to hold together; to hold in, restrain; to conquer; to seize; to take possession of, enter into possession of; to assume the functions of; to rule, govern, exercise authority over; to take down, pen down (notes of oral communications); ضبطى *zabtī* (*fem.* ضبطيه *zabtīyyā*), *s. a.* Pertaining to the police; ضبطيه *zabtīyyā*, ضبطيه قوامى *zabtīyyā - klawwāssi*, *s. t.* A policeman; ضبطيه ناظرى *zabtīyyā - nāziri*, *s. t.* The Minister of Police.

ضجر *dājar*, *ad.* ضجرت *dājret*, *s. a.* Sorrow, chagrin. [sun is high up.

ضحا *dāhā*, *s. a.* The morning when the

ضحك *dāhk*, *s. a.* A laughing; a laugh.

ضحوه *dāhvā*, *s. a.* The morning when the sun is high up.

ضد *zidd*, *s. a.* The contrary or opposite to anything; a thing very much disliked; a person who opposes anyone; بىرىنك ضدینه ياپمق *birining-ziddina-yāpmak*, *v.a.* To do (anything) to vex someone; بىرىنك ضدینه كتمك *birining - ziddina - ghl̄tmek*, *v.a.* To annoy, be distasteful to someone.

ضر *zarr*, *s. a.* Harm, damage, detriment; hurtfulness; noxiousness; مرأ و ضرأ *sərran-və-zərran*, *ad. s.* In weal and in woe, for better for worse.

ضراعت *dārā'āt*, *s. a.* Humility.

ضرب *dārb*, *s. a.* A striking in any manner; a stroke, blow; —, *zārb* (*the*

same word differently pronounced), *s. a.*

The force or violence of a blow. multiplication (in arithmetic); — *dāriba* (on coins), It was struck; |—, *dārb-et*, *v.a.* To strike; to set up (tents, &c.); |—, *zārb-et*, *v.a.* To multiply arithmetically; ضرب سكه *dārbi-sikkē*, *s. p.* The coming of money; ضرب مثل *zārbi-məssel*, *s. p.* A proverb, a common expression; ضرباً *dārbān*, *ad. s.* By force of arms; ضربخانه *zārb-khānē*, *s. p.* A roymint; ضربخانه ناظرى *zārb-khānē-nāziri*, *s. t.* The master of the mint; cabinet minister).

ضربه *dārba*, *s. a.* A single stroke, a blow.

ضرر *zārar*, *s. a.* Harm, damage, detriment, injury; loss (in business); hurtfulness, noxiousness; ضرر يوق *zārar-yōk*! *ist. t.* No matter! Never mind! ضررى يوق *zārari-yōk*, There is no harm in that; |—, —et, *v.a.* To hurt, injure, harm; to lose (in business); ضررلو *zārarli*, *s. t.* Who has suffered loss; ضررمنز *zārarənz*, *s. t.* Harmless, not hurtful; harmless, free from harm or loss; not bad, pretty good considering.

ضربه *zārta*, *s. a.* A fart.

ضروب *zārūb*, *s. pl. a.* (of ضرب *zārb*, seldom used in this sense) Kinds, sorts; — امثال *zārūbū-əmsāl* (of ضرب مثل *zārbi-məssel*), Proverbs.

ضرورت *zārūrət*, *s. a.* Necessity, pressing need; indigence, want, poverty;

بالضرورة *bi-'z-zàrūrē* (and بالضرورة *bi-'z-zàrūr*), *ad. a.* Necessarily, forcedly, obligedly; ضروري *zàrūrī*, *a. a.* Indispensable, pressingly needful; obligatory, forced.

ضعف *zà'f*, *s. a.* Weakness, feebleness, debility; —, *zī'f* (*pl.* أضعاف *èz'āf*), *s. a.* The double or any multiple (of a quantity).

ضعفا *zū'afā*, *s. pl. a.* (of ضعیف *zà'if*), The weak, the infirm; the poor. (This is the original of the now celebrated French word *souave*, the term being applied by the Arabs to those who from weakness, sickness, poverty, or loss of arms or horses, cannot be considered effective warriors).

ضعيف *zà'if*, *a. a.* Weak, infirm, not strong, not powerful; thin, not fat; poor; ضعيفلى *zà'iflik*, *s. t.* Weakness, debility; ضعيفلتمى *zà'iflanmak*, *v.s.* To grow weak; to grow thin, to lose flesh; ضعيفلتمى *zà'ifatmak*, *v.a.* To make weak, to weaken; to cause to lose flesh.

ضلال *dālāl*, and ضلالت *dālālèt*, *s. a.* Error, deviation from the right path.

ضلع *dāl* (*pl.* أضلاع *ādla'*), A side (of a triangle); معلوم —, *dāl'i-mā'lūm*, A known or given side; a base-line (in surveying).

ضم *zamm*, *s. a.* An adding; the pronouncing a letter with one of the vowels o, u, ū, or ū, after it; | —, —et, *v.a.* To add (something more).

ضمان *zāmān*, *s. a.* Suretiship, bail, guaranteeehip.

ضماير *zāmā'ir*, *s. pl. a.* (of ضمير *zāmīr*), Hearts, minds; thoughts.

ضمائم *zāmā'im*, *s. pl. a.* (of ضمیمه *zāmimē*), Addenda, appendices, additions, supplements; things of any kind added.

ضمن *zīmn*, *s. a.* The interior (of any containing exterior); the design (contained in any act); the implied sense (contained in any expression); ضمنند *zīmninda* (an apparent Turkish adverb or conjunction), In order to, with a view to, with a design to; ضمناً *zīmnān*, *ad. a.* In an implied manner; ضمنى *zīmnī*, *a. a.* Implied, contained.

ضمير *zāmīr*, *s. a.* The heart or mind; a pronoun; ما فى الضمير *mā-fi-'z-zāmīr*, That which is (or was) on the mind, one's thoughts.

ضميمه *zāmimē*, *s. a.* Anything added (to another thing); an appendix, supplement.

ضيا *ziyā*, *s. a.* Light; ضيادار *ziyādār*, *a. p.* Luminous; lighted, illuminated; ويرمك —, *ziyā-vārmek*, *v.s.* To give light.

ضياع *ziyā'*, *s. pl. a.* (of ضيعه *zi'a*, not used), Estates, farms, lands, and villages; —, *zāyā'*, *s. a.* Destruction, ruin. [a set dinner or supper.

ضيافت *ziyāfèt*, *s. a.* A banquet, a feast.

ضيف *zāyf*, *s. a.* A guest.

ضيق *zīk*, *a. a.* Narrow, straitened.

close; — النفس —, zikv-'n-nèfess, *s. a.*
An asthmatic person; — نفس —, zik-
-nèfess (tik-nèfess), The asthma.
ضيوف zūyūf, *s. pl. a.* (of ضيف zayf),
Guests.

ط

ط tā'ī-hòttī (tī). Nineteenth letter of
the Turkish alphabet, having two
different values. It is generally
sounded as an English *t*, but some-
times, at the beginning of words of
Turkish origin, as a *d*, and is always
more harsh and guttural than the
corresponding letters ت and د. In
chronograms and astronomical tables
it has the numeral value of 9.

ط tā, *s. a.* Name of the letter ط.

طاب tāba! *int. a.* May (his tomb) be
pleasant (to him), in طاب ثراه tāba-
-sūrahū, and طاب سره tāba-sūruhu.

طابور tābur, *s. t.* A battalion; a column
(of march or attack); a certain large
number (of people).

طابيه tābiya, *s. t.* A battery; a bastion;
an earthwork, fleche, redoubt, redan,
or fort. [*v. n.* To worship, adore.

طابمتن tāpmak, and طابمتن tāpīnmak,
طاپو tāpi or tāpu, *s. t.* A kind of title-
deed for lands held on the old feudal
system, by tenants of low degree: it
is also called طاپو تذکره سی tāpu-təz-
kérəsi. [bottle.

طاپه tāpa, *s. t.* A cork or stopper to a

طالت tāt, *s. t.* Taste, savour; طالتو
tāti, *a. t.* Sweet; savoury; pleasant,
agreeable; —, *s. t.* Any sweet dish
or sweetmeat; طاتسز tātsiz, *s. t.* Un-
savoury, tasteless; unpleasant, dis-
agreeable; طاتلوتی tātlūtī, *s. t.*
Sweetness; pleasantness; طاتسزلیک
tātsizlik, *s. t.* Unpleasantness.

طاتمق tātmak (*cor.* طادار tādar), *v. n.*
To taste, try the taste of; perceive
the taste of.

طارتتمق tārtmak (*cor.* طارتار tārtar), *v. n.*
To weigh; to try the weight; to try
the strength, or to sound the ideas (of
a person).

طارتی tārtī, *s. t.* A weight for weighing;
the weighing weight of anything.

طارم tārim, *s. p.* A dome; the sky or a
sphere.

طارة tāra or dāra, *s. t.* (*Italian*). The
tare (of goods sold by weight).

طاری tāri, *a. a.* Which comes (upon
one), happens disagreeably; طاری
— دل, *v. n.* To come upon, overtake.
happen disagreeably.

طاس tāss, *s. p.* A bowl of metal, glass,
or earthenware; —, *a. t.* Bald (head);
— یاپشدرمتق —, tāss-yāpishdirmak, *v. n.*
(To apply a bowl) To torture by ap-
plication of heated bowls of metal to
the bare head.

طاش tāsh, *s. t.* A stone, a rock; stone;
a millstone; a draughtsman, piece of
draughts; طاش دیکیلو tāsh-dīkīlo, *an*
obelisk (while standing); طاشچی

tashjî, *s. t.* A stone-cutter, worker in stone; طاشلمتى tashlamak, *v.a.* To stone with stones. [(in a male animal).
 طاشاق tashak, *s. t.* A testicle, a stone
 طاشمى tashmak (*aor.* طاشار tashar),
v.n. To overflow; طاشىرمتى tashirmak,
 (*aor.* طاشىر tashir), *v.a. caus.* To
 cause to overflow; to allow one's
 words or acts to go beyond the
 bounds of due respect.
 طاشىمى tashimak (*aor.* طاشىر tashir),
v.a. To carry; to carry about;
 طاشىنمى tashinmak, *v.n.* To move,
 to carry one's effects and furniture to
 another house.
 طاشلاک tashlak, *a. t.* In an unfinished
 state, rough, unworked; —, *s. t.* A
 sketch, an outline; anything just
 roughly brought into shape.
 طاشما tashma, *s. t.* A strap or lachet by
 which anything is held or fastened.
 طاعت ta'at, *s. a.* Active devotion or
 piety, active conformity with God's
 ordinances. [tagious pest.
 طاعون ta'ūn, *s. m.* The plague, the con-
 طاغ dagh, *s. t.* A mountain, mount,
 hill; طاغلو daghli, *s. t.* A mountaineer.
 طاغىتى daghitmak (*aor.* طاغىدى daghidir),
r.a. To scatter; to distribute.
 طاغىلىمى daghilmak (*aor.* طاغىلىرى daghilir),
v.n. To disperse, be dispersed; —,
v.p. To be distributed.
 طاغى tighi, *s. a.* A rebel; a sinner; —,
 daghi, *s. t.* A mountaineer.
 طاق tak, *s. p.* Any vaulted or domed

construction; a vault; an arch; a
 dome; an arched window; a sphere;
 the sky; a single one, an odd one; a
 single fold; —, *a. p.* Curved, vaulted,
 bent; odd; single.
 طاقت takat (täkt), *s. a.* Strength, power
 to do or bear; —, تكتورمى, täkt-
 -ghëtirmek, *v.n.* To be able, to find
 strength sufficient. [ing or rattling.
 طاقدى takirdi, *s. t.* A noise of knock-
 طاكلق taklak, *s. t.* A tumble heels over
 head; —, تاكلق-كىلمى, täklak-kilmak, *v.n.*
 To tumble, to throw one's self heels
 over head.
 طاقدامى takildamak (*aor.* طاقدار takildar), *v.n.* To make a rattling noise.
 طاقم takim, *s. t.* A set (of anything,
 of people, of tools, &c.); a mouth-
 piece (of a pipe); a squad, sub-
 division, or detachment (of soldiers);
 a crew (of a boat); tools, implements,
 necessaries, furniture; utensils.
 طاقتى takmak (*aor.* طاقار takar), *v.a.* To
 fix (anything on to something else),
 to append; —, تىلىجى killij-takmak, To
 put on a sword; —, اد-تاکماک, ad-takmak, To
 give a name; —, تاقلىمى takilmak, *v.p.*
 To be fixed on or attached to any-
 thing; —, *v.n.* To attach one's self
 to anything, lay hold of, meddle with,
 make game of, chaff, skylark with;
 طاقتىمى takinmak, *v.a.* To attach
 (something) to one's self; —, اغرىنى
 daghrini-takinmak, *v.n.* To assume an
 air of gravity.

طائيه tàkyé, *s. t.* A small linen cap.
 طاك dàng, *s. t.* The dawn; —يرى,
 dàng-yèri, The place where the light
 of morning first appears; —اتمق,
 dàng-àtmak, *v. s.* To begin to show
 signs of light (the dawn), to brighten.
 طال tálá! May (his elevation, &c.)
 long endure! (*used in firmans after
 the names of honourable personages*).
 طالب tālib, *s. a.* A wisher, seeker for,
 inquirer after; a student; —أو, tālib-
 -òl, *v. s.* To desire, ask for.
 طالح tālib, *s. a.* A sinner.
 طالع tālá, *s. a.* The ascendant (in
 astrology); fate, fortune, luck.
 طالعه dàlgha, *s. t.* A wave; a ripple;
 طالعها لمتق dàlghalanmak, *v. s.* To rise
 in waves; to be wavy.
 طالان dàlyan, *s. t.* A fishing station
 erected on poles in the water.
 طانه dàna, *s. t.* A calf.
 طانيمك tānimak (*aur.* طانور tānir), *v. s.*
 To know again, to recognise; طانشتق
 tānishmak, *v. s.* To know or recognise
 one another; طانشتق tānishak, *s. t.*
 An acquaintance.
 طاروس tāwuss, *s. a.* A peacock.
 طاروشان tāwshan, *s. t.* A hare; a Greek
 from certain of the isles; a cabinet-
 maker; طاره طاروشانى ḏa-tāwshani (A
 hare of the isles), a rabbit.
 طاوق tāwuk, *s. t.* A fowl, a hen; —ماوق,
 tāwuk-màwuk, Poultry of various
 kinds; طاوق كومسى tāwuk-kyùmèasi,
s. t. A fowl-house; طاوقجى tāwukju,

A poulterer; a dealer in live fowls;
 —كوتى, tāwuk-ghyàtu, *s. t.* A wart.
 طاوة tāwa, *s. t.* A frying-pan; any fried
 food; the pan of a gun-lock.
 طاهر tāhir, *a. a.* Clean, lawfully clean.
 طای tay, *s. t.* A colt; half a horse-
 load; (a bale, &c.) equal in weight to
 another. [animal; the soul
 طائر tā'ir, *s. a.* A bird, a fowl, any flying
 طائف tā'if, *s. a.* A patrol, anything
 that goes round; name of a town in
 Arabia; a spectre, vision.
 طائفه tā'ifé, *s. a.* A set of men, body of
 men; a people, nation, tribe; a ship's
 crew. [out any beneficial result.
 طائل tā'il, *in* لإطائل, lā-tā'il, *ad. s.* With-
 طيب tibb, *s. a.* The science of medicine;
 طبي tābbi (*ferm.* طبيه tābbiyyé), *s. a.*
 Medical, pertaining to the science of
 medicine.
 طبابت tābbat, *s. a.* The practice of
 medicine, the medical profession.
 طباع tābā, *s. pl. a.* (of طبع tāb),
 Natures; dispositions; minds.
 طباق tābak, *s. t.* A plate; a dish; a
 saucer; طباقجى tābakji, *s. t.* A dealer
 in china and earthenware.
 طبان tāban, *s. t.* The sole of the
 foot; firmness, courage, intrepidity;
 —تيمورى, tāban-(dèymiri), One of
 the kinds of Damascus steel; —نال
 دال-تابلان, dāl-tābàn, *s. t.* A quick or continual
 runner; قالدرمىق tāban-kaldirmak,
v. s. To ply the foot, to take to one's
 heels, run.

طبايجه *tàbànja*, *s. f.* A pistol.

طبائع *tàbā'ī'*, *s. pl. a.* (of طبيعت *tàbī''āt*), Natures; dispositions; characters; natural qualities.

طبخ *tàbkh*, *s. a.* A cooking; |—, —et, *v.a.* To cook.

طبع *tàb''*, The printing or impressing an impression of any kind; the nature, natural quality impressed by nature; natural health or state of body; taste, liking; disposition, character; |—, —et, *v.a.* To print; to imprint.

طابق *tàbk*, *s. a.* Conformity, exact similarity of form.

طبقة *tàbaka*, *s. a.* A stratum; a sheet (of paper); a rank or degree (in a series); a floor (in a house).

طبل *tàbl* (*dāwul*), *s. a.* A drum.

طبله *tàbla*, *s. a.* Any flat tray with a high rim; those which are large are of wood, and the small ones of brass or silver; طبله‌کار *tàbla-kyar*, *s. f.* A baker's retailer who carries bread about on a tray. [a physician.

طبيب *tàbīb*, *s. a.* A doctor of medicine
طبيعت *tàbī''āt*, *s. a.* Nature; natural quality, disposition, or character; taste, delicacy of taste in matters of elegance.

طبيعى *tàbī''ī*, (*fem.* طبيعىه *tàbī''īyyē*), *a. a.* Natural, not artificial.

طپراق *tòprak*, *s. f.* Earth, soil; territory; عثمانلو طپراعى *''òssmānli-tòprakhi*, *s. f.* Turkey, the Ottoman territory; طپراق ايشى *tòprak-ishī*, Any work made of clay, or of earth.

طاپو *tàpu*, *s. f.* See طاپو.

طحن *tàhn*, *s. a.* A grinding in a mill; |—, —et, *v.a.* To grind in a mill.

طحين *tàhīn*, *s. a.* Ground sesame, being an oily paste used for food by Eastern Christians in Lent, and of which *heloca* is also made.

طرار *tàrrār*, *s. a.* A cutpurse, pickpocket, scamp, vagabond, rogue, rascal.

طراز *tirāz*, *a. p.* (in composition), Who embroiders; who weaves the web of refined diction; an embroidered hem or border.

طراق *tàrak*, *s. f.* A comb; a card; a rake; a harrow; a limpet or cockle.

طرامق *tàramak* (*aor.* طرار *tàrar*), *v.a.* To comb; to card; to rake; to harrow. [flowers, &c.).

طراوت *tàràvèt*, *s. a.* Freshness (of fruit,
طرب *tàreb*, *s. a.* Joy, joyousness, joyfulness, mirth, glee.

طربزون *tàràbizūn* (*tràbzān*), *s. f.* Trebizond in Pontus; (or طربزان) a port-cullis; the arm of a sofa, or rather the railing or slab which terminates a Turkish sofa when it does not reach to a wall; طربزان باباسى *tràbzān-bàbassi*, The post which supports this railing in front of the sofa, the other end of the rail being fixed in the wall at the back of the sofa.

طرابلس *Tàràbalūs*, *s. f.* Tripoli; طرابلس غرب *Tàràbalūs-i-gharb*, Tripoli in Africa; طرابلس شام *Tàràbalūs-i-Shām*, Tripoli in Syria.

طربان *tirpan*, *s. f.* A scythe.

طرتل *tirtil*, *s. f.* A caterpillar, especially the smaller kinds which destroy leaves and flowers; the velvet fringe called *chenille*; the bullions of gold-lace or epaulettes.

طرح *tàrh*, *s. a.* A casting, throwing, laying, or placing on the ground; a laying (foundations); a casting away; a subtracting; subtraction in arithmetic; —, —et, *v.a.* To cast, throw, lay, or place on the ground; to lay (foundations); to cast away; to subtract.

طرخون *tàrkhūn*, *s. f.* Tarragon (herb).

طرد *tàrd*, *s. a.* To drive away, send away, reject, repel.

طرز *tàrz*, *s. a.* A way, manner, fashion.

طرف *tàraf*, *s. a.* A side; a tract, district; a direction; a party; طرف *tàraf-tùtmak*, *v.m.* To espouse a cause, side with a party or person; طرفدار *tàraf-dār*, *s. p.* A partisan; طرفین *tàrafeyn*, *s. a. dual.* The two sides or parties (in a question, suit, quarrel, &c.).

طرفانده *tàrfanda*, *s. f.* Fresh fruit or vegetables being the first fruits of a season.

طرفه *tàrfa*, *s. a.* A twinkling (of an eye); —, *tùrfé*, *s. a.* Anything fresh, new, rare; طرفه العين *tàrfétu-1-"àyn*, The twinkling of an eye.

طریق *tùruk*, *s. pl. a.* (of طریق *tàrik*), Roads, paths, ways.

طرا *tària*, *s. f.* Plough-land, arable land; one field of arable land.

طرماشمق *tirmashmak* (*aor.* *طرماش* *tirmashir*), *v.m.* To climb up (trees, &c.) by using the claws (as cats, &c.); to scratch one another, claw one another.

طرمالمق *tirmalamak* (*aor.* *طرمال* *tirmalar*), *v.a.* To scratch with the claws.

طرمنتی *tirmenti*, *s. f.* Turpentine.

طرناق *or* طرنق *tirnak*, *s. f.* A nail, talon, hoof; طرناقلو *tirnakli*, *s. f.* Having a nail or nails, claws, hoofs; چتال طرناقلو *chatal-tirnakli*, *s. f.* Having a cloven hoof, cloven-hoofed.

طره *tùrré*, *s. p.* A lock of hair, a curl, ringlet; a leather strap or a handle chief twisted into a rope by children; in certain games, a cob. [electary]

طریاق *tiryāk*, *s. a.* Theriaca, an opiate.

طریان *tàrayān*, *s. a.* A happening, affecting (disagreeably).

طرید *tàrid*, *s. a.* Any thing or person rejected, refused, cast away.

طریف *tàrif*, *a. a.* Any object newly acquired possession of.

طریق *tàrik*, *s. a.* A road, way, path; a mode, manner; a fashion; a quality.

عام —, *tàriki-"āmm*, A public road;

خاص —, *tàriki-khāss*, A private road;

حقیق —, *tàriki-hākk*, The way of truth.

طریقیت *tàrikāt*, *s. a.* A hierarchy; an order (of dervishes or monks).

طست *tāsst*, *s. a. and* طشت *tāsh*, *s. p.* A basin; a tray.

طشرا *tāshra*, and طشري *dīshāri*, *s. t.*

The exterior, outer part (of anything); any provincial place away from the capital; —, *ad. t.* Beyond, out.

طعام *tā'ām*, *s. a.* Food; a meal; taste, savour; |—, —*et, v.n.* To breakfast or dine.

طعم *tā'm*, *s. a.* Taste, savour; food.

طعمه *tū'mē*, *s. a.* Food; prey; طعمه شمشير *tū'mē'i-shimshir*, Prey to the sword.

طعن *tā'n*, *s. a.* A wounding, stabbing; a reproving, blaming, reproaching, speaking ill of; |—, —*et, v.n.* To wound with any kind of stab; to reprove, reproach, blame, speak ill of.

طعنه *tā'nē*, *s. a.* A wound, a stab.

طغاة *tūghāt*, *s. pl. a.* (of طاغى *tāghī*), Rebels; sinners.

طغرا *tūghra*, *s. t.* The cypher of the Sultan in an ornamental shape, used for inscribing over firmans, on coins, and on public buildings; it contains the name of the Sultan, and of his father, with the title Khān, and the epithet "*always successful*."

طغرجق *dūgharjīk*, *s. t.* A wallet.

طغوا (or طغوى) *tāghwā*, طغوان *tūghwān*, طغى *tāghy*, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

طغيان *tūghiyān*, *s. a.* Being rebellious; exceeding bonds, overflowing. [hence.

طغرة *tāfra*, *s. t.* A proud careless inso-

طفل *tūf*, *s. a.* A child, an infant; طفلييت *tūfilyyēt*, *s. a.* Childhood, infancy.

طفلان *tāflān*, *s. t.* (Greek *δαφνη*), The true laurel, different from *the bay*.

طفولت *tūfūlēt*, and طفولييت *tūfūliyyēt*, *s. a.* Childhood, infancy.

طفيل *tūfēyl*, *s. a.* A parasite, feast-hunter, lick-spittle, trencher-fly.

طقسان *dōksan*, *a. t.* Ninety; طقسانجى *dōksaninji*, *a. t.* The ninetieth.

طقوز *dōkuz*, *a. t.* Nine; اون طقوز *ōn-dōkuz*, Nineteen; طقوزنجى *dōkuzunju*, *a. t.* Ninth.

طلا *tīlā*, *s. p.* Gold; a gold coin, piece of gold, gold piece; طلادوز *tīlādūz*, *s. p.* An embroiderer in gold thread.

طلاش *tīlash*, *s. t.* Wood shavings.

طلاق *tīlāk*, *s. a.* A divorce. [liness.

طلاوت *tīlāvēt*, *s. a.* Beauty, grace, love-

طلائع *tīlā'ī*, *s. pl. a.* (of طليعه *tīlī'a*), Scouts, the first indications of an approaching army.

طلب *tāleb*, *s. a.* A demanding, asking for, perquisition, seeking; |—, —*et, v.a.* To demand, ask for, require, seek.

طلبا *tūlēbā*, and طلبه *tālēbē*, *s. pl. a.* (of طالب *tālib*), Demanders, askers for, requirers, seekers; students, seekers after learning.

طلسم *tīlsim*, *s. a.* A talisman.

طلعت *tāl'āt*, *s. a.* An appearing, coming in sight; an aspect.

طلوع *tūlū'*, *s. a.* A rising above the horizon; |—, —*et, v.n.* To rise.

طلوم *tūlum*, *s. t.* A whole sheep's or goat's skin, used as a vessel for holding wine, oil, butter, &c.; a bagpipe;

the bag of a bagpipe; the quantity of fur in commerce ready prepared in form for a long cloak.

تولومبه tölumba, *s. f.* A pump; a fire-engine; a glyster-pipe; a waterspout.

تاليعه tālī'ā, *s. f.* A scout of an army, the most advanced patrols which are first seen by the enemy.

دلمار dāmar, *s. f.* A vein, artery, nerve; the grain of wood; a vein in stone or in mines; شادلمار shāh-dāmar, *s. f.* An artery; قان دلماری kān-dāmari, A blood-vessel, vein or artery; اقي دلمار āk-dāmar, A nerve.

تدمروك tōdmruk, *s. f.* A bud, leaf-bud; a stocks or pillory or billet of wood to which criminals are fastened; a police prison; تدمروكلتمق tōdmruklatmak, *v.s.* To form buds (a tree); تدمروغه tōdmrughe, *v.s.* To put into prison, or into the stocks.

تدمتوراك tōmturāk, *s. f.* Pomp, magnificence, grandeur, show.

تلمع tāms', *s. f.* A coveting; covetousness; |—, —et, *v.s.* To be covetous;

تلمكار tāma'kyār, *s. p.* An avaricious person, a miser.

تلملك dāmlamak (*cor.* دلمار dāmar), *v.s.* To drop, fall drop by drop;

تلملاتمق dāmlatmak (*cor.* دلمار dāmlādir), *v.s.* To drop, to pour out by drops, to cause to fall by drops.

دلمله dāmla, *s. f.* A drop (of fluid); the spoplexy. [A sort of guitar.

تلمبور tāmbūr, *s. f.* طلمبوره tāmbura, *s. f.*

تانتانه tāntana, *s. f.* Pomp, magnificence, the being attended with many servants and every incident of state and grandeur.

تتمق tāmaq, used only in the negative

تتمامق tāmamak (*cor.* تتمق tāmaq), *v.s.* Not to make any observation by speech or by notice, apparently; to keep quite quiet, apparently.

تتمن tāmin, *s. f.* A ringing, sounding, echoing noise. [animals, cat]

دوار dāvar, *s. f.* (*provincial*), Shee;

تدواشي tāwāshī, *s. pl. f.* (*sing. not used*) Eunuchs; (*as a Turkish singular*) eunuch.

تدواف tāwāf, *s. f.* A circumambulation; a processional circumambulation; |—, —et, *v.s.* To circumambulate; |—, tāwwāf, *s. f.* One who performs a circumambulation, a circumambulator.

تدان tādan, *s. f.* A ceiling; |—, تدان-اراسی tādan-ārassi, *s. f.* A cockloft, the space among the rafters of a roof.

تدوائف tāwā'if, *s. pl. f.* (*of تائفه tā'if*) Peoples, nations, tribes, sets of people.

تدوب or تدوب tāp, *s. f.* A cannon, gun; a lump; a ball; a piece (of stuff); the whole (of anything), all; a wholesale quantity; تدودن tāpden, All together; in the lump; wholesale; —, *ad. f. in* تدوبی tāp-dōlu, Quite full; تدوبچی tāpju, *s. f.* An artilleryman; a gunner; تدوبخانه tāp-khānā, *s. f.* An arsenal of artillery.

تدوبارمتق tāparlamak (*cor.* تدوبار tāpar-

lar), *v.a.* To roll or collect together and take away.

طوبال *tòpal*, *s. t.* A lame man; —, *a. t.* Lame; طوباللمتى *tòpallamak*, *v.n.* To walk lamely, to limp in walking.

طوبالتر *tòpalak*, *a. t.* Roundish, short and plump.

طوبلامز *tòplamak* (*aor.* طوبلار *tòplar*), *v.a.* To collect, to gather; طوبلانمتى *tòplanmak* (*aor.* طوبلانور *tòplanır*), *v.n.* and *p.* To collect, to gather (of itself); to be collected, to be gathered; طوبلانمتى *tòplatmak* (*aor.* طوبلادر *tòpladır*), *v.a.* To cause or allow (one) to gather, to cause or allow (things) to be collected or gathered.

طوبوز *tòpuz*, *s. t.* A mace of arms, a club.

طوبوك *tòpuk*, *s. t.* The ankle bone; the back of the heel.

طوبلو *tòplu*, *s. t.* A pin.

طوتام *tòtam*, *s. t.* A handful, as much as can be grasped at once. [a captive.

طوتسان *tòtsak*, *s. t.* A prisoner of war,

بالتى طوتقالى *tòtkal*, *s. t.* Glue; بالتى طوتقالى *balik-tòtkali* (Fish glue), Isinglass.

طوتماق *tòtmak* (*aor.* طوتار *tòtar*), *v.a.* To hold, keep hold of; to catch, lay hold of; to take prisoner, make prisoner; to arrest, stop, intercept; to hold, suppose; to keep, observe; —, *v.n.* To have the power of holding; to have the power of performing its natural functions (any limb); — اوروج *òruj*—, *v.n.* To keep a fast canonically; — معذور *mà'zür*—, *v.a.* To hold

excused, to excuse on account of some valid obstacle; — سوز *süz*—, To take or follow advice; — ياس *yàs*—, — ماتم *mätëm*—, *v.n.* To be in mourning; — يوز *yüz*—, *v.n.* To begin to show signs (of decay, &c.); — خاطردا *khätirda*—, *v.a.* To remember, not to forget, to hold in one's memory; هيچ بريرى طوتمز *hich-bir-yëri-tòtmaz*, He is quite decrepit, all his limbs, his whole body is disabled; طوتلماق *tòtulmak* (*aor.* طوتلور *tòtulur*), *v.p.* To be held; to be seized; to be kept; to be rendered powerless in function by disease (any limb or organ); to be eclipsed (the sun or moon); to be observed or kept (a fast or ordinance of any kind); طوتنماق *tòtunmak* (*aor.* طوتينور *tòtunur*), *v.a.* To hold to one's self, apply to one's self or to any part of one's own body; طوتشمق *tòtvahmak* (*aor.* طوتشور *tòtvahur*), *v.n.* To hold to each other; to seize hold of each other; to quarrel together; to take fire, catch fire; to fly into a passion; طوتشدرمتى *tòtvah-turmak* (*aor.* طوتشدرور *tòtvah-turur*), *v.a.* To cause (others) to quarrel, to set by the ears; to set fire to.

طور *tàwr*, *s. a.* A manner of acting, speaking, treating, or conducting one's self; a haughty or supercilious manner, superciliousness; —, *tòr*, *ad. t.* is طور طوب *tòr-tòp*, Quite round, quite like a ball.

طورانمق *dàwranmak* (*aor.* طورانور *dàw-rànr*), *v.n.* To start into a posture of defence or vigilance; to regain one's health, footing, or position.

طورپ *tòrp*, *s. t.* A radish. [grounds.

طورطى *tòrtv*, *s. t.* Sediment, lie, lees,

طورغون *dòrghun*, *a. t.* Motionless, stagnant. [fellow.

طورلك *tòrlàk*, *s. t.* A foolish, careless

طورلمق *dòrvmak* (*aor.* طوريلور *dòrvulur*),

v.n. To stand so as to become clear by depositing its sediment; —, *v.p.* To be such that things can stand in, on, &c.

طورله صويى *Tùrla-sūyu*, *s. t.* The river Dniester.

طورمق *dòrmak* (*aor.* طورر *dòrvr*), *v.n.*

To stay, remain; to stop, halt; to hesitate; to stand, stand up; to keep still, quiet, motionless; to cease from any action; to be in any posture; to remain steadfast (in any idea, to any promise); to continue in existence.

طورنه *tòrna*, *s. t.* A crane (bird).

طورو *or* طورى *dòru*, *a. t.* Bay (horse).

طورى (*for* طرى *tòrré*), *tòra*, *s. t.* Anything twisted or bound up into a rope shape; a cob (used in play by children).

طورز *tòz*, *s. t.* Salt; طورولو *tòzlv*, *a. t.*

Salt, saltish; طوزمز *tòzmsz*, *a. t.* Insipid; طوزلامق *tòzlamak* (*aor.* طوزلار *tòzlar*), *v.a.* To salt.

طورزلك *tòzàk*, *s. t.* A trap, a snare;

—قورمق, —*kòrmak*, To set a trap;

طورزاعه طوتلمق *tòzaghà-tòtvmak*, To be caught in a trap.

طورزله *tòzla*, *s. t.* A salt-works, salt-pans.

طورس *dòss*, *ad. t.* in طورغرى *dòss-*

dòghàrv, Quite straight; —, *tòss*,

s. t. The butting of rams or sheep;

—اورمق, *tòss-wòrmak*, *v.n.* To butt;

—اورشمق, *tòss-wòrushmak*, *v.n.* To

butt at each other; طوسبغه *tòss-*

bàgha, *s. t.* A tortoise. [woman.

طورطى *tòtì*, *s. p.* A parrot; a beautiful

طوع *tàv'*, *s. a.* Willing submission; طوعاً

tàv'an, and بالطوع *bì-'t-tàv'*, *ad. a.*

With submissive willingness.

طوغان *dòghan*, *s. t.* A hawk (?); a

falcon (?).

طورغرى *dòghàrv*, *a. t.* Straight; upright;

true, exact, correct; honest.

طورغريلور *dòghàrvlmak* (*aor.* طورغريلور

dòghàrvulur), *v.n.* To become straight,

upright, correct; to be directed,

pointed, turned (towards a thing);

to take the road, way, or direction

(for any place); طوغرلمق *dòghàrvit-*

mak (طورغريلدر *dòghàrvuldr*), *v.a.* To

make straight, upright, correct; to

direct, turn, point (a thing towards an

object).

طوغله *tòghla*, *s. a.* A brick.

طوغمق *dòghmak* (*aor.* طوغار *dòghar*),

v.n. To be born; to rise (the sun,

&c.); طوغرمق *dòghurmak* (*aor.* طوغر

dòghurur), *v.a. caus.* To give birth

to, bring forth; to litter, pup, &c.;

طوغرتمق *dòghurtmak* (*aor.* طوغرتر

dòghurtdur), *v.a. double causal*, To

attend in childbirth, to assist in

giving birth to a child or to young, to act as midwife.

دوغی *dòghu*, *s. t.* in کون طوغیسی *ghyàn-dòghusesu*, The east, sunrising.

توف *tàwf*, *s. a.* A circumambulation; |—, —*et. v.n.* To circumambulate.

طوفان *tūfān*, *s. a.* A deluge; نوح—, *tūfāni-Nūh*, The deluge of Noah.

طوق *tàwk*, *s. a.* A collar; a necklace; a pillory; power, strength, ability; —, *tòk*, *a. t.* Full, satiated; قارنم طوق *kārnim-tòk*, My belly is full; کوزم طوق *ghyàzum-tòk*, (My eyes are satiated) I have nothing to wish for, I have no desires for wealth.

طوقشمتی *dòkushmak* (*aor.* طوقشور *dòkushur*), *v.n.* To play with another person at knocking hard-boiled eggs together to see which will crack the other.

طوقمتی *tòkmak*, *s. t.* A mallet; a knocker of a door; a hammer of a percussion cannon-lock.

طوقنمتی *dòkunmak* (*aor.* طوقنور *dòkunur*), *v.n.* To touch; to meddle; to interfere; to hurt; to injure; to affect, to regard; طوقندرمتی *dòkundurmak* (*aor.* طوقندور *dòkundurur*), *v.a.* To cause or allow to touch, &c.

طوقومتی *dòkumak* (*aor.* طوقور *dòkur*), *v.a.* To weave.

طوقه *tòka*, *s. t.* A buckle.

طوک *dòng*, *s. t.* Frost, hard frost; drawers or inner trousers; the coat (of a horse); یاغی—, *dòng-yàghi*, *s. t.* Tallow.

طوکدرمه *dòngdurma*, *s. t.* Ice-cream or water-ice.

طوکتر *dònguz* (*dòmuz*), *s. t.* A pig, hog, swine; a beast, a wretch; a ruffian; a bold, brave fellow; یاغی—, (*dòmuz*)-*yàghi*, A worm for drawing wads from a gun; a dentist's instrument for drawing teeth; قیلی—, (*dòmuz*)-*kili*, Figs' bristles; یبان *yàban*-(*dòmuz*), A wild pig or boar.

طوکمتی *dòngmak* (*aor.* طوکار *dòngar*), *v.n.* To freeze; to become congealed; to harden, to set; طوکدرمتی *dòngdurmak* (*aor.* طوکدرور *dòngdurur*), *v.a.* To freeze, cause to become congealed, hardened, or set.

طول *tūl*, *s. a.* Length; longitude; طولاً *tūlan*, *ad. a.* In length; in longitude.

طولاب *dòlab*, *s. t.* Anything which turns round, a wheel, water-wheel, the heavens, a turning cupboard; a common cupboard or closet; a trick, piece of cunning or knavery; the whole affairs of a state, household, or mercantile concern; قورمتی—, *kùrmak*, *v.n.* To prepare a snare, lay a plot; چویرمک *chèvirmek*, *v.n.* To turn a wheel; to work a plot; to manage affairs. [about.

طولاشتی *dòlāshik*, *a. t.* Circuitous, round-طولاشمتی *dòlashmak* (*aor.* طولاشور *dòlashir*), *v.n.* To go round, walk round; to be circuitous, go round about; طولاشدرمتی *dòlashdirmak* (*aor.* طولاشدرور *dòlāsh-*

dirir), *v.a.* To cause to go round; to cause to make a circuit; to cause to twine, wrap, or cling round.

طولامه dölame, *s. t.* A whitlow; a kind of garment of the olden time.

طولاندرمق döländirmak (*aor.* طولاندرمق döländirir), *v.a.* To cheat, swindle;

طولاندرمجى döländirjî, *s. t.* A cheat, a swindler.

طولانمق dölänmak (*aor.* طولانور dölänir), *v.n.* To go wandering or meandering about.

طولاى dölai, *ad. t.* On account of, by reason of, concerning, relatively to.

طولمق dölmaq (*aor.* طولر dölär), *v.n.* To fill, become filled, become full; to run, flow, or go in (to any receptacle so as to fill it); طولمش dölmush, *part. past.* (Which has become full) Filled; any vehicle which takes many passengers at once; طولمه dölma, *s. t.* Several kinds of food made by stuffing various things; —, *a. t.* Anything filled in artificially; طولدرمق döldürmak (*aor.* طولدرمق döldürür), *v.a.* To fill; to stuff; to fill in; to put (things) into any receptacle.

طولو dölü, *s. t.* Hail; the fill (of anything); —, *a. t.* Full; ياغمق dölü-yäğmak, *v.n.* To hail.

طولا tawla, *s. t.* A great man's stable; a tethering rope to which horses are fastened in the fields; the game of backgammon.

طولو dölü. See طولو.

طومار tòmâr, *s. a.* A roll or scroll of paper. [coat (of a horse)]

طون dön, *s. t.* Inner drawers; trouses;

طوى tøy, *s. t.* The greater bustard.

طوييت täviyyèt, *s. a.* Intention, design; inward thoughts.

طويل tävil, *s. a.* Long; tall. [stable]

طويله tävilâ (tävla), *s. a.* A great man;

طويمق döymak (*aor.* طويار döyar), *v.n.* To become satiated, satisfied with food; طويورمق döyürmak (*aor.* طويورمق döyürür), *v.a.* To satiate, satisfy.

طهارت tähâret, *s. a.* Purity, cleanliness; legal cleanliness.

طى täyy, *s. a.* The folding or rolling up (a carpet, scroll, &c.); a travelling (over space); —, —et, *v.a.* To roll or fold up; to travel over and leave behind.

طيار täyyâr, *s. a.* Which flies about;

ريح طيار rihi-täyyâr, Flying rheumatic pains.

طياق dâyak, *s. t.* A prop, stay, support; a thrashing, beating; the bastinado; corporal punishment; دياق-يماق dâyak-yemek (To eat a thrashing), To be beaten; دياقمق dâyak-âtmak, To give a thrashing, to beat. [thing]

طيالو dâyalî, *s. t.* Leaning against anything;

طيامق dâyamak (*aor.* ديار dâyar), *v.a.* To press or lay anything against another for the support of either, or as an obstacle; to present or place anything in a resolute or offensive manner; دياممق dâyanmak (*aor.*

دیانور dāyānūr, *v.n.* To lean against anything; to be based upon anything; to lead to anything; to bear, support, resist; to last, to resist wear and tear.
طیب tayyīb (*fem.* طیبه tayyībē), *a. a.* Good; pleasant; — tib, *s. a.* Perfume, scented cosmetics.

طیاران tāyārān, *s. a.* A flying, flight; —, —*et.* *v.n.* To fly.

طیّش dīsh, *s. t.* The outside, exterior part of anything; the space outside of anything.

دیشاری dīshārī, *s. t.* Equivalent to طیّش; *also*, Any foreign country; any place away from Constantinople; —, *ad. t.* Out; abroad; away from Constantinople. [for plugging a hole.

طیّاج tīkāj, *s. t.* A plug, anything used
طیّاکم tīkamak (*aur.* طیّاکار tīkar), *v.a.*

To plug, stop up (a hole, a pipe, &c.); to push (into anything) as a plug; طیّکانم tīkanmak (*aur.* طیّکانور tīkanūr), *v.n.* To become plugged or stopped up; to be pushed into anything as a plug.

طیّلسان tāylēssān, *s. a.* The end of a turban hanging down over the back or shoulder.

طین tīn, *s. a.* Earth, clay; — مختوم tīni-mākhūtūm, A kind of earth formerly used as a medicine, and marked with a seal.

طینت tīnēt, *s. a.* Nature, natural disposition, as though proceeding from the earth of which we are formed.

طیور tūyūr, *s. pl. a.* (*of* طائر tā'ir), Birds.

ظ

ظ zā (zī), Twentieth letter of the Turkish alphabet, having the value of *z* in English, though essentially more harsh and guttural. In chronograms its numeral value is 900.

ظا zā, *s. a.* Name of the letter ظ.

ظالم zālim, *s. a.* Tyrannical, oppressive (person); —, *s. a.* A tyrant; ظالمانه zālimānē, *a. p.* Tyrannical (thing or act).

ظاهر zāhir, *s. a.* Apparent, visible; —, *s. a.* The outer or visible portion of anything; —, *ad. t.* Of course, to be sure; ظاهری zāhirī, *s. a.* Pertaining to the outer or visible portion; ظاهرا zāhirā, *ad. a.* Apparently, according to outward appearances.

ظبی zāby, *s. a.* A gazelle.

ظرافت zārāfēt, *s. a.* A combination of elegance, wit, and tact.

ظرف zārīf, *s. a.* Any containing receptacle or cover; an envelope for a letter; an outer cup used in the East in lieu of a saucer; a noun of time or place.

ظرفا zārēfā, *s. pl. a.* (*of* ظریف zārīf), Those who combine elegance, wit, and tact.

ظروف zārūf, *s. pl. a.* (*of* ظرف zārīf), Envelopes, containing receptacles.

ظریف zārīf (zārīf), *s. s.* Elegant, witty, and possessed of tact; pretty looking.

ظفر zāfir, *s. a.* Success; victory; —

zifr, *s. a.* A nail, claw, talon, hoof;
 ظفرياب zāfir-yāb, *a. p.* Who has
 been successful, who has found a way
 to accomplish his wish; بولمتى—
 zāfir-būlmak, *v.s.* To be successful,
 to find a way to accomplish a wish.

ظل zill, *s. a.* A shadow, shade; pro-
 tection; a tangent; ظل الله zillu-'llāh,
 (The shadow of God) or ظل الله في
 الأرض zillu-'llāhi - fi - 'l - arz (The
 shadow of God upon earth) The Sul-
 tan; نسبت ظليه nisbèti-zilliyî, A
 log. tangent; ظليت zilliyèt, *s. a.*
 The (Sultan's) quality of being (God's)
 shadow; حضرت ظليت پناه hâzreti-
 -zilliyèt - pènâh, His Majesty (the
 abode of the quality of being God's
 shadow) the Sultan. [Shadows.

ظلال zilāl, *s. pl. a.* (of ظل zill),
 ظلام zilām, *s. a.* Darkness; —, zāllām,
s. a. A persevering tyrant; —, zūllām,
s. pl. a. (of ظالم zālim), Tyrants, op-
 pressors.

ظلم zūlm (zūlum), *s. a.* Oppression,
 tyranny; injustice; —, zūlēm, *s. pl. a.*
 (of ظلمت zūlmet), Darkneses.

ظلماني zūlmānī, *a. a.* Dark.

ظلمت zūlmet, *s. a.* Darkness.

ظلمة zālémé, *s. pl. a.* (of ظالم zālim),
 Oppressors, tyrants.

ظليل zālīl, *a. s.* Shady, umbrageous.

ظن zānn, *s. a.* (*pl.* ظنون zūnūn), A
 conjecture, surmise, opinion, suspicion;
 any impression on the mind short of
 positive knowledge; —, —, —

To opine, surmise, conjecture, think,
 fancy, imagine; to take for, suppose.

ظن حسن hūssni-zānn, A good opinion
 (formed without experience of the per-
 son); ظن سوء sū'i-zānn, A bad opinion;
 a doubt or suspicion (about any person).

ظهر zāhr, *s. a.* The back; the back or
 outside of a book or paper; the letter
 or outward meaning of a word, phrase
 or discourse; —, zūhr, *s. a.* Noon.

ظهور zūhūr, *s. a.* A coming forth, coming
 out, becoming visible; a happening;
 coming into being, springing, arising.

—, —et, *v.s.* To come forth, become
 visible; to happen, spring, arise.

ظهور وملكك zūhūra-ghālmek, *v.s.* To
 happen, come to pass; صاحب ظهور
 sāhib-zūhūr, *s. p.* A conspicuous per-
 sonage. [assists, protects

ظهير zāhīr, *s. a.* One who backs, aids.

ع

ع ‘ayn. Twenty-first letter of the Turk-
 ish alphabet, having no real equivalent
 in English. In Turkish it is very
 usually silent like *h*, *l*, or *r*, in many
 English words; but as no one has
 ever called those letters vowels in con-
 sequence, so also is it absurd to call
 the ع a vowel in Turkish as some
 writers have done. When sounded it
 is a strong guttural hiatus. Its numeral
 value is 70. chronograms and astronomical

عابد "ābid, *s. a.* A servant; a wor-
shipper; عابدانه "ābidānē, *a. p.* Hum-
ble, servantlike. [over.

عابر "ābir, *s. a.* A passer by, a passer

عاجب "āj, *s. a.* Ivory.

عاجز "ājiz, *a. a.* Unable, not sufficiently
powerful, unequal to any task; worn
out, tired out; قالمتى — "ājiz-kālmak,
v. n. To be or become unable, unequal
to, or worn out; عاجزانه "ājizānē,
a. p. عاجزی "ājizī, *a. a.* Relating to
a poor, weak, humble fellow (myself).

عاجل "ājil, *a. a.* Present (not future);
ready (not deferred); عاجلاً "ājilan,
ad. a. At once, down, on the spot.

عادت "ādet, *s. a.* A custom; a habit;
the menses (of women); عادتاً "ādētā,

ad. a. In a common, customary man-
ner; as usual; just; downright;
خارج العادة khāriku 'l-"ādē, *s. a.*

Any uncommon occurrence, any sur-
prising thing or event; عادات

عادت "ādet-ēdinmek, *v. a.* To con-
tract (anything) as a habit; عادت

بلده "ādēti-bēldē, *s. p.* The custom
of the place or country; عادتدر "ādēt-

dir, It is a (or the) custom; عادتدمدر
عادتدمدر "ādētīm-dir, It is my custom or habit.

عادل "ādil, *a. a.* Just (person); legal,
competent, fit, proper (witness);

عادلانه "ādilānē, *s. p.* Just (thing,
act, or word).

عادی "ādī (*fem.* "ādiyē), *a. a.*

Common, of every-day occurrence.

عار "ār, *s. a.* The feeling of shame; any

cause of shame; |—, —et, *v. n.* To be
ashamed, feel ashamed; عارسز "ārsiz,

a. t. Shameless, impudent; pertinac-
ious; what there is no getting rid of
(any unpleasantness); عارلنمتی "ārlan-
mak, *v. n.* To become ashamed.

عارض "āriz, *a. a.* Which comes upon,
lights upon, happens; او — "āriz-ol,
v. n. To seize, happen, overtake (any
calamity); عارضی (*fem.* عارضیه "āriz-
lyyē), *a. a.* Accidental, incidental,
casual (not essential).

عارضه "āriza, *s. a.* An accident, any for-
tuitous event; a misfortune.

عارف "ārif, *s. a.* A person well versed
in knowledge; عارفانه "ārifānē, *a. p.*

Pertaining to a person of knowledge;
—, *s. p.* A share, subscription, contri-

bution towards any payment in com-
mon; —, *ad. t.* By way of equal

shares of contribution, by subscrip-
tion. [defect].

عاری "ārī, *a. a.* Naked; free (from any

عاریت "ārīyēt, *s. a.* The quality of
being merely borrowed and temporary;

عاریتی "ārīyētī (ēyētī), *a. t.* What
is makeshift, temporary, borrowed;

جری (mast); عاریتاً "ārīyētīm, *ad. a.*
In a temporary, makeshift manner.

عازم "āzim, *a. a.* Who sets out, under-
takes a journey (or other act).

عاشر "āshir, *a. a.* The tenth; —, *s. a.*
A tithe-gatherer.

عاشق "āshik, *s. a.* A lover; one rapt
in love towards God; عاشقانه "āshi-

kānā, *s. p.* Pertaining to a lover ;
 أو —, "ashik-ōl, *v.n.* To fall in love.
 عاشورا "ashūrā, *s. s.* A kind of sweet
 pottage made of ten kinds of pulse
 and grains, on the tenth of Mubharrem,
 in commemoration of Noah's coming
 out of the ark and having a feast with
 the remains of his provision.
 عاصف "Asaif, *a. s.* Violent, high (wind).
 عاصم "Asim, *a. a.* Chaste, pure from sin.
 عاصي "Asi, *s. a.* A rebel ; a sinner.
 عاطر "Atir, *a. a.* Sweet-smelling, per-
 fumed.
 عاطف "Atif (*fem.* "Atifā, *a. s.*
 Affable, kind ; copulative (conjunc-
 tion) ; واو عاطفه wāwi-ātifā, The copu-
 lative و. [ness.]
 عاطفت "Atifet, *s. a.* Affability, kind-
 ناطل "Atil, *a. a.* Idle, useless, not in
 use, not at work.
 عافية "āfiyyet, *s. s.* Health, immunity
 from sickness ; اولسون —, "āfiyyet-
 -ōlsun ! May it be health to you !
*(said to anyone who has drunk, been
 shaved, or bathed ; or who is eating,
 and invites you to join him, when you
 do not accept the invitation).*
 عاقبت "ākibèt, *s. s.* The end (of any
 affair, person, or time) ; عاقبتكز
 "ākibèttingiz-khàyr-ōlsun !
 May your end be good ! *(generally
 said by Turks to non-Muslimans in
 answer to their salutation of Good
 morning, &c. ; and implying, May you
 ultimately embrace the true faith and*

be saved) ; —, *ad. t.* At last, &
 length.
 عاقل "Akil, *s. a.* A person of sense ; a
 person endowed with reason ; a rea-
 sonable being ; عاقلانه "aklānā, *a. p.*
 Pertaining to a person of sense.
 عالم "ālim, *a. s.* A learned man ; one
 who knows much ; —, "ālm, *s. s.*
 A world ; a state of being ; the public
 in general, everybody ; رب العالمين
 Rābbu-'l-*ālēmin*, The Lord of the
 worlds ; عالم غائب "ālmī-ghāib
 The invisible world ; شهادت —
 "ālmī-ahdhādet, The visible world ;
 — جبروت "ālmī - jebērūt, —
 ملوكوت "ālmī-melēkyūt, ملوكوت
 "ālmī-lāhūt, The world of the God-
 head (under various qualifications) ;
 مثال — "ālmī - mēnām, مثال
 "ālmī - mīssāl, &c., The world of
 dreams seen in sleep ; مسارات
 "ālmī-abāvēt, The age of childhood.
 childhood ; &c. &c. ; عالمانه "ālimānā
a. p. Pertaining to a learned man ;
 عالمپناه "ālm - pēnāh, *s. p.* (The
 asylum of the world) The Sultan ;
 عالميان "ālmīnyān, *s. pl. p.* The
 inhabitants of this world.
 عالی "ālī, *a. s.* High ; high up, exalted,
 elevated ; superior, supreme ; باب
 عالی bābi-"ālī, (The Supreme Office)
 The house or office of Government at
 Constantinople, so needlessly mis-
 nomered "the Sublime Porte."
 عام "ām, *s. s.* A year ; —, *Imam (fem.*

عامه "āmmé), *a. a.* Common, universal; عامه "āmmé, *s. a.* The public in general; خاص و عام khāss - u - "āmm, (The special and the common) People of all grades, high and low.

عامه "āmīr (*fem.* عامرة "āmīrē), *a. a.* (A place) Busy, full of life and kept in good order. (An epithet applied to public establishments.)

عامل "āmīl, *s. a.* Who acts; a governor; a governing word (in grammar).

عائد "ā'id (*fem.* عائده "ā'idé, *pl.* عائدات "ā'idāt and عوائد "āwā'id), *a. a.* Which returns, comes back; which results; which comes in (as revenue); which affects, regards, falls to; (in the *pl.*) fees, perquisites, pickings, profits; أو —, "ā'id-ol, *v. n.* To return, come or go back; to result, come in as revenue; to affect, regard, fall, pertain.

عاب "āba, *s. f.* A thick kind of woollen cloth for cloaks, &c.; a cloak made of this cloth.

عباد "ibād, *s. pl. a.* (of عبد "abd), Servants; worshippers; الله —, "ibādū - 'llāh, Men, God's servants.

عبادات "ibādet, *s. a.* Worship, service; —, —et, *v. n.* To worship; عبادتگاه "ibādet-ghyāh, *s. p.* Any place where worship is performed; عبادتخانه "ibādet-khānā, *s. p.* A house of worship, a temple, church, mosque.

عبارة "ibāret, *s. a.* A compound thing; or *a. a.* Compounded, composed;

أو —, "ibāret-ol, *v. n.* To consist, to be composed, to be.

عبارة "ibārā (*originally identic with the preceding word*), *s. a.* A sentence, phrase.

عبث "ābess, *s. a.* A vain trifle, a futility, nonsense, trifling, a thing of no use.

عبد "abd, *s. a.* A servant; الله —, "abdū - 'llāh, (The servant of God) Abdallah.

عبداء "ābédā, *s. pl. a.* (of عابد "ābid), Worshippers; عبدة و عابدين "ābédē'i - dēsān, Idolaters, worshippers of idols.

عبراني "ibrānī, *a. a.* Hebrew.

عبرته "ibret, *s. s.* Any punishment or occurrence which may serve as a warning example to other people; عبرة للسائرین "ibrétu-lī-'as - sā'irīn, *ad. a.* As a warning example to others.

عبودية "ūbūdlyyèt, *s. a.* Humble service, respectful service; عرض عبودية "ārzi- "ūbūdlyyèt-et, *v. n.* To present one's respectful service.

عبور "ūbūr, *s. a.* A passing through or over; —, —et, *v. n.* To pass (through or over). [tere-looking.

عبوس "ābūss, *a. a.* Sour, crabbed, austere.

عبوسية "ūbūssèt, *s. a.* Sourness, crabbedness, austerity of countenance.

عبير "ābir, *s. a.* Ambergris.

عتاب "itāb, *s. a.* Reproach, blame, scolding; —, —et, *v. n.* To address in terms of blame.

عتاق "ātāk, *s. a.* Emancipation, freeing

a slave; |—, —et, *v.a.* To set free, emancipate. [age.
 عتاه "atāh, *s. s.* The imbecility of old
 عتبه "atēbē, *s. s.* A threshold; عتبه
 عليه "atēbē'i-"alllyyē, The imperial
 threshold (equivalent to our "footstool.")
 عتق "atq, *s. s.* A freeing, emancipating
 a slave; |—, —et, *v.a.* To set free,
 emancipate. [insolence.
 عتو "ūtūv, *s. s.* Excessive pride and
 عتوه "atūh, *s. s.* Imbecile from age.
 عته "atāh, *s. s.* Imbecility from old age.
 عتيق "atīk, *s. s.* Old, ancient.
 عثمان "əsmān, *s. s.* Osman (*prop.*
name); عثمانى "əsmānī (*fem.*
 عثمانيه "əsmāniyyē), *s. s.* Ottoman,
 Turkish; عثمانلو "əsmānlı, *s. t.* A
 Turk, an Ottoman; ممالك عثمانيه
 mēmalīki-"əsmāniyyē, and عثمانلو
 طبراغى "əsmānlı-tōpraglı, Turkey,
 the Ottoman dominions; عثمان
 آل "əsmān, The house, family, or
 dynasty of Osman, the Ottoman
 dynasty; عثمانلuluk "əsmānlılık, *s. t.*
 The kind of life essentially peculiar to
 the Ottoman, *i.e.* serving the Govern-
 ment, armed and on horseback, either
 in the provinces or against the enemy.
 عجاله "ijālē, *s. s.* Any thing or act ready
 or done off-hand; عجاله
ad. a. Quickly, in an off-hand way.
 عجائب "ajā'ib (*pl.* عجائبات "ajā'ib-
 bāt), *s. pl. a.* (*of* عجيبه "ajībē), Cu-
 rious, astonishing, wonderful things,
 wonders, marvels; dear me! (*as a*

Turkish adj.) curious, astonishing;
 wonderful, marvellous; singular, odd,
 funny, queer; —! *int. t.* How very
 singular!
 عجب "ajeb, *ad. t.* (and عجباً "ajabā
ad. a.), I wonder whether . . . ;
 wonder if . . . ; that remains to
 be seen! —, "ūjb, *s. s.* Pride, self-
 conceit.
 عجز "ajz, *s. s.* Inability, want of strength
 or means to accomplish, bear, or over-
 come; poverty.
 عاجز "ajz, *s. pl. a.* (*of* عاجز
 The poor, people of small means.
 عجله "ajlē, *s. s.* Haste; a hurry; a
 pressing necessity; على العجله "al-
 -'ajlē, *ad. a.* In haste, hastily;
 |—, "ajlē-et, *v.s.* To haste, to make
 haste, to be in a hurry.
 عجم "ajm, *s. s.* A Persian; Persian; a
 barbarian, *i.e.* not an Arabian; عجمى
 "ajmī, *s. t.* A tyro, beginner, learner;
 عجمى اوغلان "ajmī-ōghlan, A lad
 newly received into the service of
 the Sultan's person (in olden times);
 عجمستان "ajmisstān, *s. p.* Persia
 عجز "ajūz, and عجزه "ajūzē, An old
 woman (ninety-six meanings are noted
 against this word in Arabic lexicons,
 but this alone is used in Turkish);
 برد العجز بردا "bārda-'ajūz, (Old woman's
 cold, called also in common Turkish
 قوجه قارى صوغوش "kōje-kārī-sōghūš-
 gāv), A noted return of cold weather,
 esteemed to last a week, from about

the 7th to the 14th of March every year.

عجيب "ajīb (*fem.* عجيبه "ajībē), *a. a.* Astonishing, wonderful, marvellous, rare, curious, singular; عجيبه "ajībē, *s. a.* A curious thing.

عد "add, *s. a.* A reckoning, esteeming, counting; |—, —et, *v. a.* To reckon, esteem, account.

عد "ādā, *v. n. a.* Is beyond (*in* ماعدا mā-"ādā, *ad. a.* Besides, what is more). [ing.

عداد "idād, *s. a.* A number; a number-عدالت "ādālèt, *s. a.* Justice, equity; competency (in a legal sense).

عداوت "ādāvēt, *s. a.* Enmity, hatred, ill-will, malevolence, spite, grudge, persecution; |—, —et, *v. s.* To persecute, pursue with ill-will.

عدت "idet or "iddet, *s. a.* The space of time during which a woman may not lawfully have connection with a man to whom she has newly become lawfully bound either by marriage or by purchase, so that it may be ascertained that she is not pregnant.

عدد "aded, *s. a.* A number; صحيح "adédi-sāhīh, A whole number. (*It is usual to introduce this word عدد after any number and before the name of the thing numbered, when some other special term is not so introduced, e.g. ايكى ايكى عدد عربى "aded-"āraba, Two carriages).*

عدلى "ādli, *s. a.* Justice, equity; عدلى

"ādli (*fem.* عدليه "ādliyyē), *a. a.* Pertaining to justice or equity; the poetical name of Sultan Mahmud the Second, the *fem.* being now applied to the Turkish Privy Council, instituted by that monarch.

عدم "adēm, *s. a.* Naught, nothingness, non-existence, nothing; as a component part of privative expressions this word is equivalent to our addition of one of the syllables *un, in, dis, &c.*, before, and *ness*, or other corresponding syllable after, or of the syllables *lessness* after a word; ex. عدم وفا "adēmi-wēfā, *faithlessness* or *inconstancy*.

عدو "ādūv, *s. a.* An enemy; —, "ūdūv, *s. a.* A passing beyond, going beyond.

عدوان "adwān, *s. a.* Hatred, enmity.

عدول "ādūl, *s. a.* A deviating; deviation; |—, —et, *v. s.* To deviate.

عديد "ādīd, (*fem.* عديده "ādīde), *a. a.* Numerous. [lent.

عديل "ādīl, *s. a.* An equal; an equivalent. عديم "ādīm, *a. a.* Non-existent; not endowed with.

عذاب "āzāb, *s. a.* Pain, punishment.

عذار "izār, *s. a.* The cheek; خلع العذار khālī"u-1-"izār, Barefaced, shameless.

عذب "āzb, *s. a.* Sweet water; عذب البيان "āzbu-1-bēyān, *a. a.* Sweet and smooth in utterance as the flowing of a stream of water.

عذبه "āzēbē (Assaba), *s. a.* The upper-

leather of a shoe; عذبه لولو "assabali, s. t. High in the upper-leather (a shoe).

عذر "əzr, s. s. Any valid impediment, obstacle, excuse, or reason for not acting; عذبه له ملك "əzr-dilfemek, v. s. To beg to be excused.

عذرا "əzrā, s. s. A virgin.

عراق "irāk, s. s. Babylonia, Chaldea; عراق عجم "irāki-"ajām, Persian Irak or Media; عراق عرب "irāki-"ārab, Arabian Irak or Babylonia, Chaldea.

عراقين "irākāni, s. s. The cities of Bassora and Kufa.

عرائس "arā'iss, s. pl. s. (of عروس "arūs), Brides.

عرب "ārab (pl. عربان "arabān), s. s. An Arab; عربي "arēbī, s. s. عريجه "arabje, s. t. The Arabic language; عربي "arēbī (fem. عربيه "arēbiyyē), s. s. Arabic, Arabian; عرييات "arēbiyyāt, s. pl. s. The rules of Arabic grammar and rhetoric.

عريده "arbedē, s. s. A row, quarrel.

عريستان "arabistān, s. p. Arabia.

عريه "araba, s. t. A cart or carriage of any kind; ال عربيه "arabassi, A hand - barrow or wheel - barrow; عربجي "arabaji, A coach or cart-maker; a coach-hirer; a coach or cart-driver.

عرش "arah, s. s. The throne of God.

عرسه "arsa, s. s. A space of ground, a plot of ground; a plain, a field; عرسه وعرسات "arsa i-"arsāt, The plain

of plains, where all mankind will assemble at the resurrection; عرصة كاه "ars-ghyah, s. p. A battle-field.

عرض "arz, s. s. Breadth, width; latitude; a presenting, offering to view or for acceptance; a representing by speech or writing; a petition; — "arz, s. s. Honour; that which honour compels us to defend from harm or suspicion, the sense of honour; — "araz, s. s. An accident, an incidental state or quality (in logic); عرضاً "arzan, ad. s. In width; in latitude; | —, —et, v. s. To offer, present, lay before; to represent by speech or writing; عرضحال "arzi-hāl (arzuhāl), A petition; a letter from an inferior; عرضي "arzi (fem. عرضيه "arziyyē), s. s. Accidental, incidental, not essential.

عرف "arf, s. s. The temporal administration of the affairs of a nation (in contradistinction to شرع "shēr", the ecclesiastical or canonical administration); equity (as opposed to law); violence, injustice, oppression (because of the abuses suffered under the name) عرفاً "arfan, ad. s. By the temporal law or will of the sovereign or his delegates; violently, unjustly, oppressively; اهل عرف "ahl-arf, An exerciser of temporal law; an unjust oppressor; عرفي "arfi (fem. عرفيه "arfiyyē), s. s. Pertaining to the tem-

poral mode of administration; violent, oppressive, unjust.

عرفان "irfān, *s. a.* A general knowledge of polite and scientific matters.

عرف "ārēf, *s. a.* The last day of Ramadan, before Bayram day, Bayram-eve.

عرق "arak, *s. a.* Sweat, perspiration; (rākī) any distilled spirit; —, "irk,

s. a. A vein; عرق النساء "irk-u-nissā, Sciatica; عرقبيه "arakīyyē, *s. a.*

عرقچين "arak-chīn, *s. p.* A small linen cap worn under the turban to prevent soiling from sweat. [leader.

عربين "irnin, *s. a.* A prince, chieftain,

عروة "ūrvet, *s. a.* A handle; عروة الوثقى

"ūrvetu-ḡ-vūakā, (The firmest of all handles) The Muhammedan religion.

عروج "ūrūj, *s. a.* An ascent; | —, —et, *v. n.* To ascend, go up.

عروس "ārūs, *s. a.* A bride; a bridegroom; نوى عروس nev-ārūs, *s. p.* A

new-married bride; زلف عروس zūlfu-

-ārūs, (Brides' ringlets) The snail-

plant or Caracalla-bean; عروسی

"ārūsī, *s. p.* A wedding.

عروض "ārūz, *s. a.* Prosody; the last

foot in the first hemistich of a verse;

—, "ūrūz, *s. pl. a.* (of عرض "araz),

Accidents, incidents. [Veins.

عروق "drūk, *s. pl. a.* (of عرق "irk),

عريان "iryān, *a. a.* Naked, bare.

عريض "ariz, *a. a.* Wide, broad.

عز "azzé! May (he, she, or it) be re-

spected; —, "izz, *s. a.* Respect, or

the quality which commands deference

and consideration, as power, grandeur, &c.

عزب "āzeb, *s. a.* A bachelor, a distinct body of troops in the old system.

عزبت "ūzbet, *s. a.* An unmarried life, single blessedness.

عزت "izzèt, *s. a.* Power and glory; consideration, dearness, prizedness.

عزل "āzl, *s. a.* A dismissing any functionary from office; dismissal; the act

of Onan, spilling the seed expressly at the end of coition, so as to avoid

the procreation of children; | —, —et, *v. a.* To dismiss from office; —, *v. n.*

To spill the seed.

عزلت "ūzlet, *s. a.* Retirement from the busy affairs of life, seclusion of life.

عزم "āzm, *s. a.* Purpose, firm intention, resolution; a setting out, undertaking

a journey or expedition; اولو العزم

ūlū-ḡ-āzm, Those endowed with firmness of purpose in publishing

God's will.

عزيز "āziz, *a. a.* Dear, beloved; rare, highly prized; powerful, grand; عبد

العزیز "āziz, (The servant of the Powerful God), A proper name.

عزيمت "āzīmèt, *s. a.* A departure, setting forth on a journey; | —, —et,

v. n. To start, leave, set out, set sail, sail.

عساكر "āssākīr, *s. pl. a.* (of عسكر

"āsakr), Troops, soldiers; خاصه

"āssākīri-khāssa, The guards; — نظاميه "āssākīri-nizāmiyyé, The line;

"assākiri-rēdīf, The reserve
 of veterans. [matter.
 عسر "assar, *s. s.* A difficulty, difficult
 عسرت "assarèt, *s. s.* Difficulty, diffi-
 cultness.
 عسس "assas, *s. s.* A watchman,
 policeman.
 عسكر "askar, *s. s.* A soldier; an army;
 a body of men, a gang, a crew; عسكرى
 "askerī (*fem.* عسكريه "askerīyyē),
a. s. Military.
 عسل "assel, *s. s.* Honey; شمع عسل
 ahēm "i-"assel, Bees'-wax; عسلبند
 "assel-bēnd, Gum benjamin(?).
 عسير "assīr, *a. s.* Difficult, hard.
 عشا "ishā, *s. s.* The evening; the time
 of night prayer; —, "ashā, Supper,
 the evening meal; عشای رباتی
 "ashāyi-rābbāni, The Lord's Supper.
 عشائر "ashā'ir, *s. pl. a.* (of عشيرت
 "ashirèt), Tribes, clans, septa.
 عشر "āshr, *s. s.* A tenth part, a tithe;
 —, "āshar, and عشرة "āshara, *a. s.*
 Ten.
 عشرت "āshret, *s. s.* A pleasant life; a
 merry life; indulgence in strong
 drink; |—, —et, *v. s.* To indulge in
 drink. [a. a. Twenty.
 عشرون "āshrūna, and عشرين "āshrīna,
 عشق "āshk, *s. s.* Love.
 عشوة "āshvā, *s. s.* Coquetry, blandish-
 ments; عشوة كار "āshvā-kyār, *s. p.* A
 coquette.
 عصا "assā, *s. s.* A staff, stick, wand; a
 crutch; a sceptre; a crozier; عشق عصا |

ahākki-"assā-et, *v. s.* (To break one's
 staff) To go away.
 عسابت "assābet ("assābet), *s. s.*
 Sticklishness, nicety, tenacity et
 points of honour; pride of family
 and descent.
 عصابة "assābē, *s. s.* (originally ident-
 with the preceding word), The band-
 which forms the turban.
 عصات "assāt, *s. pl. a.* (of عامی "assā-
 Rebels; sinners.
 عصارة "assārē, *s. s.* The expressed juice
 of any fruit or plant.
 عصبه "assaba, *s. s.* A nerve, or tendon;
 a person's relatives and connections
 other than parents and children.
 عصر "assar, *s. s.* An age, a space of
 several years; (also عسراول "assā-
 -ēvvāl) the time of afternoon prayer.
 عصفور "assfūr, *s. s.* A sparrow.
 عصمت "assmèt, *s. s.* Chastity; purity
 of life, innocence; عصمتلو "assmèt-
a. s. عصمتأب "assmet-mā'āb, *a. p.*
 Chaste, virtuous (woman).
 عصیان "assyān, *s. s.* Rebellion, revolt;
 sin and wickedness; |—, —et, *v. s.* To
 rebel, revolt. [juice of anything;
 عصيرت "assīrèt, *s. s.* The expressed
 عصادة "izādē, *s. s.* The alidade or mo-
 vable part of a quadrant, sextant, &c.
 عضد "āzud, *s. s.* The upper arm from
 the shoulder to the elbow.
 عضله "āzālē, *s. s.* A muscle; عضله ناک
 "āzālēnak, *a. p.* Muscular.
 عضو "āzv, *s. s.* (pl. أعضاء "zā), A mem-

ber (of the body; in speaking of the members of a *council*, &c., the plural only is used; and if the singular is required, they say *one of the members*, اعضاء برى à "zādan-blri).

عطا "ātā, *s. a.* A giving; اخذوعطا à khz-
-o- "ātā, Commerce, trade, business.

عط "attār (aktār), *s. a.* A perfumer, seller of perfumes; a combination, in a small way, of druggist, grocer, stationer, and toyman.

عطارد "ūtārid, *s. a.* The planet Mercury.

عطالت "ātālèt, *s. a.* Inertia, idleness, supineness.

عطای "ātāyā, *s. pl. a.* (of عطیه "ātiyyē), Gifts, presents (from superiors).

عطری "itr, *s. a.* Perfume; the scented-leaved geranium; عطر شاهى "itri-
-shāhī, *s. p.* A sweet-pea, the sweet-smelling pea of gardens; عطر یانى
"itr-yāghī, *s. t.* Essential oil of roses (the so-called *otto*). [*v. a.* To sneeze.

عطسه "atsē, *s. a.* A sneeze; ا —, —et,

عطش "atah, *s. a.* Thirst; thirstiness.

عطشان "atahān, *a. a.* Thirsty, parched with thirst.

عطف "atf, *s. a.* A turning in any direction; a conjoining (in grammar);

بيان "ātfi-bēyān, The adding one noun, adjective, or verb, after another, joining them by the conjunction *and*, so as to express a different matter; as, *land and water*; تفسير "ātfi-tēfsīr, The adding a second noun simply corroborative and determinative of

the first; as, *kindness and favour*; اعانأ "ātfi-"inān-et, *v. n.* (To turn the rein) To go in the direction.

عطوفت "ūtūfet, *s. a.* Kindness, favour, condescension; عطوفتو "ūtūfetlū, *a. t.* Kind, benevolent. [superior.

عطیه "ātiyyē, *s. a.* A present from a عظام "izām, *s. pl. a.* (of عظم "azm), Bones; (of عظیم "azīm), Great men.

عظما (for عظمى) "ūzmā, *a. a. fem.* Greater; the greatest.

عظمت "azamèt, *s. a.* Greatness, grandeur; pride; عظمتو "azamètlū, *a. t.* Grand.

عظیم "azīm, *a. a.* Great, large, big; great, grand; great, considerable.

عفت "iffèt, *s. a.* Chastity, purity of life, virtue and honour in women;

عفتو "iffetlū, *a. t.* Chaste, virtuous (woman).

عفریت "ifrīt, *s. a.* A genie of the most hideous kind; كسلك "ifrīt-
-kèssilmek, *v. n.* To look a very demon from rage.

عفو "afv, *s. a.* A pardoning, forgiving; ا —, —et, *v. a.* To pardon, forgive; to let off, to excuse; to exempt.

عفونت "ūfūnèt, *s. a.* A malignant state, bad state, inflammation, tendency to mortification or putrefaction.

عفیف "āfif (fem. عفیفة "āfifē), *a. a.* Chaste, virtuous, honest.

عقاب "ikāb, *s. a.* Punishment, chastisement; —, "ūkāb, *s. a.* An eagle.

عقار "ākār, *s. a.* Real property in general. ["ākreb), Scorpions.

عقارب "ākārīb, *s. pl. a.* (of عقرب عقارت "ākārèt, *s. a.* Any single piece of real property; sterility, barrenness (of animals).

عقائد "ākā'id, *s. pl. a.* (of عقيدة عقيدé), Points of religious belief.

عقب "ākab, *s. a.* The time or space immediately after a thing; در عقب dār-ākab, *ad. p.* Immediately afterwards, immediately, instantly. [life.

عقباً (for عقي) "ūkbā, *s. a.* The future

عقد "akd, *s. a.* A tying of a knot; a concluding (of a treaty); a marrying, giving in marriage, tying (a woman to her husband) by the performance of the marriage ceremony; a holding (a meeting); |—, —et, *v.a.* To tie; to conclude; to marry; to hold.

عقدة "ūkdé, *s. a.* A knot; a difficulty.

عقرب "ākreb, *s. a.* A scorpion; the sign Scorpio; the hour-hand of a watch or clock.

عقل "akl, *s. a.* The reasoning faculty, reason; sense, intelligence, quickness; judgment; prudence; memory;

عقلده طوتتمق "āklda-tūtmaq, *v.a.* To remember, not to forget, to keep in mind, bear in mind; عقلمدهدر

"āklimda-dīr, I have (it) in mind, I have not forgotten; عقلى باشنده او

"ākli-bāshinda-ōl, *v.s.* To have one's wits about one, to know what one is about; عقلى باشنده كلمك "ākli-

-bāshinda-ghālmek, *v.s.* To recover one's senses, to have one's senses return, be restored to reason, to gain a right perception of things; بريت عقلمنه كتورمك biring-āklima-gta-tirmek, To recall (something) to a person's memory; عقلى "ākli (*for* عقليه "ākliyyé), *a. a.* Pertaining to reason; عقليات "ākliyyāt, *s. pl. a.* Things pertaining to reason, objects of the reasoning faculty; عقلمو "ākli-mo, *a. t.* Wise, prudent, sage; عقلمو "ākli-mo, *a. t.* Foolish; عقلا "ākli-*v.a.* To think of, suggest, invent, put out; علوم عقليه "ūlūmu-ākliyyé, The humanities, or sciences dependent upon human reason.

عقلاء "ūkalā, *s. pl. a.* (of عاقل عقلاء) People of intelligence; عقلائي "ūkalāik, *s. t.* A presumptuous show of superior intelligence.

عقوبت "ūkūbèt, *s. a.* Punishment, chastisement. [d. a. a.]

عقوق "ūkūk, *s. a.* Perversity, disobedience.

عقول "ūkūl, *s. pl. a.* (of عقل عقول) Intelligences, reasons; عقول عقول zèvi-'l-ūkūl, Beings endowed with reason.

عقيب "ākīb, *s. a.* The time or space immediately following anything.

عقيدة "ākidé, *s. a.* A point of religious belief; a kiss or bull's-eye (of suggestion).

عقيق "ākik, *s. a.* Cornelian stone.

عقيم "ākīm, *a. a.* Barren, childless.

عكا or عكا "Akkā, *s. t.* St. Jean d'Acree

عكاس "akkyām, *s. a.* A tent-pitcher and palanquin attendant.

عكس "ākss, *s. a.* An echo, reverberation; reflection; report; whispering; being talked about, or being heard; the reverse, or contrary (of anything); |—, —et, *v.n.* To be talked about; to be heard talk of, to reach anyone's ears; —, *v.a.* To reflect (light, sound, &c.); عكسي "aksī, *a. a.* Contrary, reverse; بعكس bēr-("ākiss), *ad. p.* بالعكس bi-'l-("ākiss), *ad. a.* On the contrary.

علا "ālā, *s. a.* Elevation, sublimity, highness; علا الدين "ālā'u-'d-dīn (The sublimity of religion), Proper name (Aladdin); —! May (God) be exalted! علاج "ilāj, *s. a.* A medicine, remedy; a remedying, curing, treating medically. علاقه "ālāka, *s. a.* Any kind of connexion, business, or relation; love; |—, —et, *v.n.* To fall in love, become enamoured.

علم "allām, *s. a.* The Omniscient God. علامت "ālāmèt, *s. a.* A sign, signal, symbol, symptom; a wonder; a phenomenon.

علمه "allāmē, *s. a.* A very learned man. علاوه "ilāvē, *s. a.* An adding, superadding, appending; anything added, superadded, appended; |—, —et, *v.a.* To add, append.

علائق "ālā'ik, *s. pl. a.* (of علاقه "ālāka), Connexions, things connected, business, relations.

علائم "ālā'im, *s. pl. a.* (of علامت "ālāmèt), Signs, signals, symptoms; wonders, phenomena; السما—, "ālā'imu-'as-sēmā (èlèym-sāmā), (The signs of the sky) The rainbow.

علت "illèt, *s. a.* A cause, means; a disease, complaint, malady.

علف "ālef, *s. a.* Provender, forage.

علل "illèl, *s. pl. a.* (of علت "illèt, q. v.)

علم "ālm, *s. a.* A flag, ensign, standard; the half-moon and star usually placed over mosques and other public buildings in Turkey; a common name; —, "ilm (ilim), *s. a.* Knowledge sure and perfect knowledge; science a science; علم وخبر "ilm-ū-khābær, Knowledge and information; a letter of advice, an invoice; علم اليقين "ilmā-'l-yāqīn, *ad. a.* For certain, of certain knowledge; طالب علم tālibi-"ilm, A student; العلم عند الله èl-"ilmu-"indā-'llāh, Perfect knowledge is with (God) alone; علمي "ilmī (*fem.* علميه "ilmiyyē), *a. a.* Pertaining to science, scientific; pertaining to the learned body; علمدار "ālm-dār, *s. p.* A standard-bearer.

علماء "ālēmā, *s. pl. a.* (of عالم "ālim), Doctors of law and theology, men learned in the law.

علناً "ālénan, *ad. a.* Publicly, openly, avowedly; علني "ālénī (*fem.* علمنيه "āléniiyyē), *a. a.* Public, open, avowed; علنيّة "āléniiyyèt, *s. a.* The quality

of being done in public, openly and avowedly.

علو "àlev, *s. f.* Flame; a flash; —, "ùlùvv, *s. a.* Highness, exaltedness, sublimity; علوجناب "ùlùvvu-jènâb, Magnanimity, high-mindedness; علونمك "àlevlènmek (*eor.* علونور "àlevlèknir), *v.s.* To burst into flame; to burst into a passion.

علوفه "ùlùffè, *s. a.* Pay, salary.

علوم "ùlüm, *s. pl. a.* (of علم "ilm), Sciences; علومنقلية "ùlümü-nalkliyyè, The sciences which depend upon tradition, as theology, canonical law, &c.; علومعقلية "ùlümü - "akliyyè, The sciences resulting from human reason; علومرياضية "ùlümü-riyâziyyè, The exact sciences, the sciences of discipline, the mathematical sciences.

علوى "ùlvî (*fem.* علوية "ùlviyyè), *a. a.* Pertaining to the higher regions; علويان "ùlvîyan, *s. pl. p.* Angels; planets, stars.

على "âlî, *s. a.* Ali (*prop. name*); —, (*fem.* عليه "âllyyè), *a. a.* Very high, very exalted (*This is the title always given exclusively to the Ottoman Government*); دولت عليه "dèvléti-"âllyyè, The Very Exalted State; *Persia is called* دولت بهیه دایران "dèvléti - bè-hiyyè 'i - Irân, The Beautiful State of Persia; and all European States are designated as دولت فخریه می, — "dèvléti-fakhiméasi, The high-ranking State of—. It is one of those

instances of an assumed exclusiveness, the practice of which requires to be abrogated; —, "âla (or "âlé via placed before the definite article, ل. and "àlèy when followed by an Arabic pronoun), *pr. a.* On, upon; against; according to; in; to, towards; joined to Arabic nouns, with or without the article, &c., it is much used to form adverbs or adverbial expressions; على الاطلاق "àlé-'l-ittlâk, In a general sense; على العموم "àlé-'l-'ümüm, Generally, commonly, universally; على التحقيق "àlé-'t-tahkîk, Certainly, assuredly, really; على وجه التفصيل "âla-vèjhi-'t-tafèil, In a detailed manner; على التوالي "àlé-'t-tèvâli, Successively, uninterruptedly; على أي حال "âla-èyyi-hâlin, In whichever way; على كلا التقديرين "âla - k'lâ - 't-tâ-dîrèyn, In either of the two cases.

عليا "ùlyâ, *a. a. fem.* (of أعلى "âly). The highest.

عليك "àlyèkè, *comp. a.* (على "àly and ك kè), Upon thee; عليكم "àlyèkyum, (على "àly and كم kym), Upon you; عليك البيان "àlyèkè-'l-bèyân, It is for you to demonstrate or explain that! عليكم سلام "àlyèkyum-selâm, Upon you be peace!

عليل "âlîl, *a. a.* Infirm, invalid, suffering under some bodily infirmity or defect. [learned.]

عليم "âlîm, *a. a.* Very knowing, very wise; عليه "àlyèh (or "àlyèhi if followed by

any other word in an Arabic phrase),
comp. a. (على "alèy, and ه or hi),
 On, towards, or against him (or it);
 —, *s. t.* The abstract state or position
 of what is against a person; عليهم
 "alèyhima or عليهم "alèyhinda,
 Against me; عليهم "alèyhina, عليهم
 "alèyhinda, Against him, her, it; &c.
 &c.; عليها "alèyhā (على and ها hā,
 her, it), On, towards, or against her,
 it; عليهم "alèyhimā (على and هما
 himā, The two of them), On or against
 them both; عليهم "alèyhim (على and
 هم him, them) (*mas.*) On them all;
 عليهم "alèyhinna (على and هن hinna,
 them) (*fem.*), On them all.

عم "amm, *s. a.* A paternal uncle,
 father's own brother; —, abbreviation
 for the words عليه السلام "alèyhi-'as-
 -sèlām! Peace be upon him! —,
 "amma! *int. a.* May (God's favours,
 &c.) be universal!

عمى "amā, *s. a.* Blindness, cecity.

عماد "imād, *s. a.* A prop, support, post,
 column.

عمارت "imārèt, *s. a.* The bearing the
 signs of man's presence and industry,
 being cultivated, populated, in a state
 of good repair; an inhabited or cul-
 tivated district or place; any public
 building; a kitchen for the poor.

عمامة "imāmé, *s. a.* A turban; a par-
 ticoular kind of turban worn by the
 doctors of the law.

عمان "ümman, *s. a.* The ocean, a sea.

عمد "amd, *s. a.* Design and premedi-
 tation; عمداً "amdan, *ad. a.* De-
 signedly, premeditatedly.

عمدة "amdèt, *s. a.* A pillar, prop, stay;
 a chief, a person of distinction.

عمر "amr, *s. a.* The duration of life,
 lifetime; real and true living, fun;
 سورمك —, —sürmek, *v. n.* To live
 comfortably and happily; كچورمك —,
 —ghèchirmek, *v. n.* To live, pass one's
 time or life; عمر يکز چوق اولسون "am-
 runguz-chòk-òlsun! *int. t.* (May your
 life be long!) I thank you! (*vulgar*)
 الله عمر لرو يرسون Allāh-"amrlar-wèrsin!
 May God grant you (or him) many
 ordinary lifetimes! —, "amr, Omar.

عمرت "umret, *s. a.* One of the obli-
 gatory ceremonies performed at Mecca
 as a part of the pilgrimage, that of
 visiting certain places.

عمرو "amru, *s. a.* Amru (*proper name*
 much used in law books, with زيد
 Zèyd, as we do the letters A and B).

عمق "umk, *s. a.* Depth; thickness;
 عرض وطول وعمق "arz-u-tül-u-"umk,
 The three dimensions, length, breadth,
 and thickness or depth; عمقاً "um-
 kan, *ad. a.* In depth.

عمل "amæl, *s. a.* An acting, doing; an
 act, action; a stool, going to stool;
 عملأ "amæl-et, *v. n.* To act, perform
 actions; عمل ويرمك "amæl-vèrmek,
v. n. To purge, give a stool; عمل ماند
 "amæl-māndé, *a. p.* Incapacitated for

any kind of work by age or infirmity ;
 عملی "āmī (fem. عملیه "āmīyyā),
 Practical ; artificial.
 عمله "āmīlā, s. pl. a. (singular not used
 in this sense), Workmen, labourers.
 عموجه "āmūja (āmja), s. f. A paternal
 uncle, father's own brother. [dicular.
 عمود "āmūd, s. a. A column ; a perpen-
 عموم "āmūm, s. a. The being general
 or universal, the generality or uni-
 versality of anything (not any particu-
 lar portion of it) ; عمومی "āmūmī
 (fem. عمومی "āmūmiyyā), a. a.
 General, universal ; عمومیت "āmū-
 miyyāt, s. a. The quality of being
 general or universal ; على العموم "alé-
 -1- "āmūm, and عموماً "āmūman, ad. a.
 Generally, universally.
 عمی "ammī, s. a. A paternal uncle,
 father's own brother.
 عمیا "immiyyā (imyā), s. a. Blindness,
 want of mental vision ; على العمیا
 "alé - 1- "immiyyā, ad. a. Blindly,
 without understanding or thinking of
 the consequences, ignorantly.
 عمیق "āmīk, a. a. Deep, profound.
 عمیم "āmīm, a. a. General, universal,
 common to all ; الاحسان "āmīmu-
 -1-lhsān, a. a. Whose favours are uni-
 versal and common to all.
 عنه "ān, p. a. Of, from, out of ; عنها
 "ānhu or "ānh, From him, it ; عنها
 "ānhā, From her, it ; عن قصد "ān-
 -kāsādīn, ad. a. On purpose, with
 malice prepense ; لأعن قصد "ān-

-kāsādīn, ad. a. Accidentally, without
 malice prepense ; عن قريب "ān-kārī-
 bin (or kārīb), ad. a. Soon, in a short
 time, before long.
 عنا "ānā, s. a. Fatigue, wearisome work,
 forced labour, molestation.
 عناب "ānnāb, s. a. The jujube fruit ;
 عنابی "ānnābī, a. a. Of a nut-brown
 colour.
 عناد "inād, s. a. Obstinacy ; perversity ;
 —, —et, v. s. To be obstinate ; to
 contend obstinately.
 عنادل "ānādīl, s. pl. a. (of تنلیب
 "āndélib), Nightingales.
 عناصر "ānāssir, s. pl. a. (of عنصر "ānāssir)
 The elements ; أربعه "ānāssir-
 -ērbā "ā, The four elements.
 عنان "inān, s. a. The reins of a horse's
 bridle ; لعطف عناناً "ātfī "inān-et, v. a.
 (To turn the rein), To go in any direc-
 tion.
 عنایت "ināyet, s. a. Favour, grace,
 kindness ; بعنايته تعالى bi-"ināyetih
 -tā "ālā, or بعناية الله تعالى bi-"ināyetih
 -'llāhi-tā "ālā, ad. a. By the grace of
 God, (whose name) be exalted.
 عنایت اوله "ināyet-ōla! May (God's
 favour be (upon you) ! (usually said to
 beggars by way of refusing them
 alms).
 عنب "ineb, s. a. A grape, grapes.
 عنبر "ānbar, s. a. Ambergis ; the re-
 low-flowered, sweet-smelling, acacia ;
 عنبریه "ānbārīyyā, s. f. Sag-
 saglio, liqueur ; عنبر یارس "ānbārīyyā

bāris, *s. t.* Barberries; عنبرين "ān-bārīn, *a. p.* Perfumed, scented with ambergris, sweet-smelling as ambergris.

عند "īnd, *s. a.* The space near the side of any object; the faculty of appreciation; —, "īnda, *pr. a.* Near, by the side of, at the time of; بنم عندمدا bēnim-"īndimda, In my estimation; عند الوصول "īnda-'l-vūssūl, At the time of (his, her, its) arrival; عندى "īndī (*fem.* عنديه "īndiyyē, *pl.* عنديات "īndiyyāt), *a. a.* Pertaining to mere idea and private appreciation.

عندليب "āndélib, *s. a.* A nightingale. عنه "ūnsur, *s. a.* An element, one of the four elements.

عنف "ūnf, *s. a.* Violence, force; عنفي "ūnfī (*fem.* عنفيه "ūnfiyyē), *a. a.* Pertaining to force and violence.

عنفوان "ūnfuwān, *s. a.* The prime or time of greatest beauty; —, شبابيت "ūnfuwāni-shēbābēt, The flower of youth, the prime of youth.

عنق "ūnk ("ūnuk), *s. a.* The neck or throat; ضرب عنق dārbi-"ūnuk, A decollation, decapitation, beheading.

عنقا "ānkā, *s. a.* A fabulous bird.

عنكبوت "ānkébūt (*pl.* عنكابت "ānkīb), *s. a.* A spider; تار عنكبوت tāri-"ānkébūt, A spider's web.

عنوان "ūnvwān, *s. a.* A title of dignity.

عنوة "ānvet, *s. a.* Force, violence;

عنوة "ānvétm, *ad. a.* By force, by violence.

عنيف "ānīf (*fem.* عنيفة "ānīfē), *a. a.* Violent, tyrannical, cruel, vexatious.

عنين "īnnīn, *s. a.* An impotent man; عنينت "īnnīnet, *or* عنينيت "īnnī-niyyēt, *s. a.* Impotency as to the generative function.

عوارض "āwāriz, *s. pl. a.* (*of* عارضة "āriza), Accidents, misfortunes, be-tidings.

عوارف "āwārif, *s. pl. a.* (*singular not used*), Kindnesses, favours, good ac-tions.

عواطف "āwātif, *s. pl. a.* (*of* عاطفت "ātifet), Kindnesses, favours.

عواقب "āwākīb, *s. pl. a.* (*of* عاقبت "ākībet), Latter ends, conclusions.

عوام "āwāmm, *s. pl. a.* (*of* عاممة "āmmē), The common people.

عوامل "āwāmil, *s. pl. a.* (*of* عامل "āmil), Governing words (in grammar).

عوائد "āwā'id, *s. pl. a.* (*of* عائد "ā'idē), Fees, dues, pickings.

عوائق "āwā'ik, *s. pl. a.* (*of* عائق "ā'ik). Obstacles, impediments.

عود "āvd, *s. a.* A return; —, "ād, *s. t.* The gall; the gall-bladder; —, "ūd, *s. a.* A kind of lute; عود اغاجى "ād-āgāji, Wood of aloes; عودم پاتلادی "ādum-pātlādi, (My gall burst) I was very much frightened.

عودت "āvdet, *s. a.* A returning, coming or going back; return; |—, —et, *v. s.* To return, to come or go back.

عورت "āvret, *s. a.* Any part of the body, or of a frontier, or any part of a

man's family, which requires protection from exposure or from insult; a wife; يرلری — "àvret - yàrléri, The privities; عورتنى سكدیكم "àvrétini-sikdiğhim! (àvradını) O man whose wife I have had carnal connexion with! O dear me! Oh, what shall I do! Well, that is singular! (*ejaculation of anger or surprise*, in which, for decency, they often say صاتدیغم altdiğhim, I have sold, or صالادیغم salladiğhim, I have swung or rocked, instead of the common expression first given).

عوض "ivaz, *s. a.* Any equivalent, reward, compensation.

عوى "àwk, *s. a.* An impeding, hindering, letting.

عین "àvn, *s. a.* Aid, help, assistance.

عهد "àhd, *s. a.* (pl. عهد "ùhūd), A solemn promise; a covenant, agreement, convention; an age, the time when anyone was alive; |—, —et, *v. a.* To covenant, promise solemnly, undertake; عهدنامه "àhd-nāmé, *s. p.* A written treaty, covenant, convention.

عهد "ùhdé, *s. a.* A charge or responsibility resulting from a promise or from an acceptance of office; درعهددا dâr-ùhdé-et, *v. a.* To take into one's charge, take charge of, receive in charge; عهدفاسندن کلمک "ùhd-fasından-ghèl-mek, *v. n.* To accomplish or discharge completely (the functions of any responsible office).

عیادت "iyâdet, *s. a.* A visiting the

sick; |—, —et, *v. a.* To visit (a sick person).

عیان "iyâz, *s. a.* A taking refuge; عیاذبالله "iyâzen - bi - 'llâhi! or الله العیاذبالله "iyâzu-bi-'llâhi! (Refuge can only be taken in God!) God forbid!

عیار "âyâr, *s. a.* An impudent cheat, rogue, impostor, knave; —, "iyâr ("âyâr), *s. a.* The standard of the precious metals, or of time and time-pieces; the regulator of a watch; —, *a. t.* Of the standard degree of fineness (gold or silver); true, correct (a watch or clock); |—, —et, *v. a.* To regulate (a watch, &c.); to assay (gold or silver); صاحب عیار sāhib-"âyâr, The assay-master of a mint.

عیاش "âyâsh, *s. a.* A drunkard, one who passes his time in sensual pleasures.

عیال "iyâl ("âyâl), *s. pl. a.* (*sing. not used*), Family dependants; wife, children, slaves, and servants; (as a Turkish *sing.*) a wife; كثير العیال kèssir- 'l-"âyâl, *a. a.* Having a large family.

عیان "âyân, *a. a.* Manifest, evident, clear; عیاناً "âyānan, *ad. a.* Clearly.

عيب "âyb ("âyp), *s. a.* Anything which may cause shame; a defect, a vice; —, *int. t.* Shame! What a shame! It is a shame! —, *a. t.* Shameful; عیبلتمک "âyplamak (*aor.* عیبلر "âyplar), *v. a.* To blame.

عيد "id, *s. a.* A religious festival, of which the Mussulmans have but two; viz. the عيد الفطر "idi-fttr, or عيد الفطر "idu-1-fttr, The festival of the breaking of fasts, called also شكر بيرامى shèkr-bàyrami, The festival of sugar, immediately following the end of Ramazan; and the عيد اضحى "idi-àdhà, or قربان بيرامى kòrbân-bàyrami, The festival of sacrifices, on the 10th of Zi-1-hijjè; عيد شريفك زرع عيد اولسون "idi-shèrifingiz-sà'id-òlsun! May your sacred festival be happy! (*equivalent to our Merry Christmas!*) عيدى "idī (*fem.* عيديه "idlyyè), *a. a.* Pertaining to a festival; عديه "idlyyè, *s. a.* A present given at festival time.

حضرت عيسى "issà, *s. a.* Jesus; حضرت عيسى Hâzreti-"Issà, Jesus Christ; عيسوى "issévi, *a. a.* Christian, pertaining to Jesus; —, *s. a.* A Christian.

عيش "ish, *s. a.* The living a joyous life; عيش وعشرت "ish-u-"ishrèt, Life and pleasure, fun and frolic, wine and women.

عين "àyn, *s. a.* The eye; a spring, fountain, source; anything's own self; anything very much like another, a second self; kind (*as opposed to money or to equivalent*); the letter ع; the second radical letter of any Arabic word; a copy (of a paper); a similar number or quantity; عيني المتى "àynini-chikàrmak, *v. s.* To take a copy;

v. s. To extract a copy (from a book or register); عين الشمس "àynu-'sh-shèms, The opal; عين اليقين "ayna-1-yàkin, *ad. a.* As of positive knowledge; عين الكمال "àynu-1-kèmal, The eye of perfection, called also *the evil eye*, because when it admires perfection in anything it is supposed to bring calamity on the thing admired; عيني "àyni, *s. t.* Very like, quite like, so much resembling as to leave no difference perceptible; عيناً "àynan, *ad. a.* In kind; the very thing itself; عبد العين "àbdu-1-"àyn, An eye-servant; صديق العين siddīku-1-"àyn, A friend to one's face, but not a true one; انسان العين insānu-1-"àyn, The pupil of the eye.

عيوب "üyüb, *s. pl. a.* (*of* عيب "ayb), Faults, defects, vices.

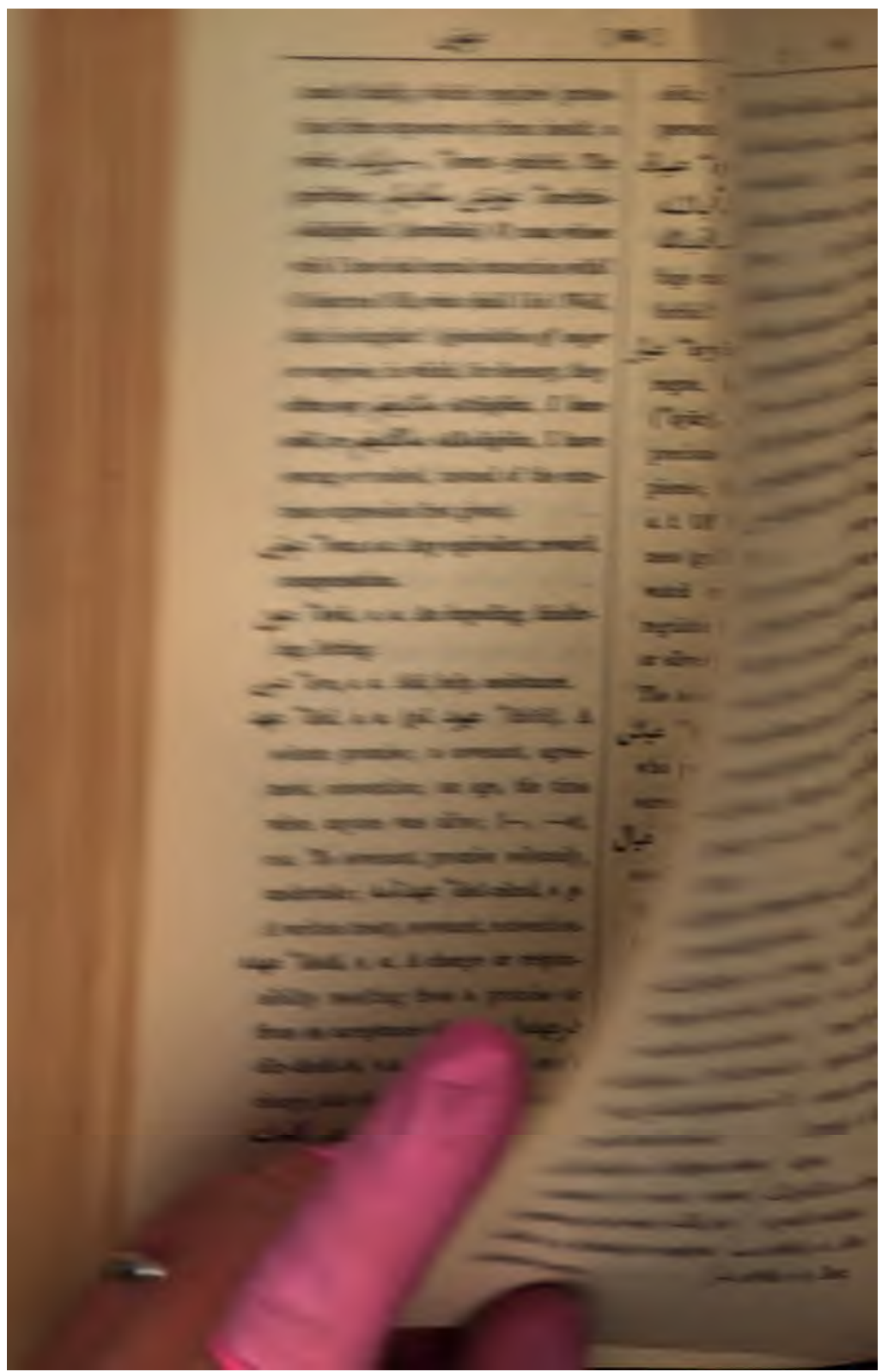
عيق "àyyük, *s. a.* A certain bright star proverbially cited for its elevation; عيوقه حيقارمتى "àyyüka-chikàrmak, *v. a.* To praise to the skies.

عيون "dyün, *s. pl. a.* (*of* عين "àyn), Eyes; springs, fountains, sources.

غ

غ ghàyn, Twenty-second letter of the Turkish alphabet, having radically the sound of *g hard*, or *gh*, or *gn*, in English, though sometimes softened down, as is *gh* in English, till nearly or quite inaudible, and sometimes

غباوت *ghābāvèt*, *s. a.* Weakness of intellect, stupidity.

غبط *ghābta*, *s. a.* Desire to possess, longing; an object of desire, anything longed for.

غجب *ghābghāb*, *s. p.* The under part of the chin, the space between the chin, cheeks, and throat; غجب مينا *ghābghābi-mīnā*, The under part of the lip of a bottle or decanter.

غبن *ghābn*, *s. a.* Unfairness in relations of business, taking an unfair advantage, cheating.

غبي *ghābī*, *a. a.* Weak in intellect, stupid.

غبين *ghābin*, *s. a.* A gull, dupe.

غدا *ghidā*, *s. a.* Food, nutriment, aliment; a dose; a usual quantity (of anything) for any particular purpose.

غدار *ghāddār*, *s. a.* An iniquitous, unjust dealer; a cruel, unconscionable person.

غدر *ghādr*, *s. a.* Injustice, unconscionableness in dealing; |—, —et, *v.n.* To act with injustice, to cause a loss (of some kind to anyone) iniquitously; to treat with injustice.

بالغدو *ghāddūv*, *s. a.* The morning; بالغدو والأصال *bī -'l-ghāddūvi -vè -'l-āssāl*, *ad. a.* Morning and evening.

غدير *ghādir*, *s. a.* A pool, a pond.

غذا *ghizā*, *s. a.* Food, aliment.

غرا *ghārrā*, *a. a. fem.* Bright, shining, splendid.

غراب *ghūrāb*, *s. a.* A crow, rook, or raven.

غرابت *ghārābèt*, *s. a.* Strangeness, oddness, marvellousness.

غرار *ghārār* (*hārār*), *s. a.* غرارة *ghārārē*, *s. a.* A sack of hair-cloth; hair-cloth prepared for sacking, sometimes used as stair-carpets. [ness.

غرامت *ghārāmèt*, *s. a.* Debt, indebted-

غرائب *ghārā'ib*, *s. pl. a.* (of غريبه *ghārībē*), Strange things, marvellous things.

غرب *ghārb*, *s. a.* The west; غربى *ghārbī*, *a. a.* Western, westerly, west;

غرباً *ghārbā*, *ad. a.* To or towards the west, in a westerly direction.

غربا *ghūrēbā*, *s. pl. a.* (of غريب *ghārīb*), Strangers; a special corps of troops in the olden time.

غربال *ghārbāl*, *s. a.* A seive.

غربت *ghūrēbèt*, *s. a.* A sojourning away from home in a strange place; — جكمك —*chēkmek*, *v.n.* To suffer or undergo a sojourning in a strange place. [throat.

غربتلاق *ghūrētlak*, *s. f.* The windpipe, the

غرب *ghūrēr*, *s. pl. a.* (of غرة *ghūrērē*), The choice, select ones of any kind of things.

غرس *ghārss*, *s. a.* A planting, setting (of plants); |—, —et, *v.a.* To plant, to set.

غرض *ghāraz*, *s. a.* A motive, object in view in doing anything; a spite; |—, —et, *v.n.* To have a spite, hold a grudge; الغرض *èl-ghāraz*, *ad. a.* In short, in one word; بيغرض *bī-ghāraz*,

s. p. Disinterested, having no motive for partiality; **بيغراضانه** *bighàrazānā*, *s. p.* Pertaining to a disinterested person.

غرغرة *ghàrgħars*, *s. s.* A gurgling sound in the throat; the death-rattle; a gargle; |—, —*et.* *v. a.* To gargle; —, *v. s.* To make a rattling or gurgling noise in the throat.

غرق *ghàrk*, *s. s.* A drowning in water; a flooding; |—, —*et.* *v. a.* To drown, in or with anything; **اولنمق** — *òlunmak*, *v. p.* To be drowned; **غرقاب** *ghàrk-āb*, *s. p.* Any water threatening one with drowning.

غرما *ghòrāmā* (*ghòramā*), *s. pl. a.* (*of* **غريم** *ghàrim*), Creditors, the body aggregate of a bankrupt's creditors; —, *s. t.* A division of a bankrupt's effects among his creditors *pro rata*; **غرمايه كيرمك** *ghòramāys - ghòrmek*, *v. s.* To be one of a body of creditors; to be part of a bankrupt's estate divided among his creditors.

غرندة *ghòrrendé*, *a. p.* Roaring fiercely.

غروب *ghòrùb*, *s. s.* The setting (of stars, &c.); |—, —*et.* *v. s.* To set, go down.

غرور *ghòrūr*, *s. s.* Vanity, presumption.

غروش *ghòrùsh*, *s. t.* A piastre (value about 2*d.*); — **قره** *kàrē* —, A Spanish dollar.

غرة *ghòrré*, *s. s.* The first day in any lunar month; a large white spot on a horse's forehead, esteemed an orna-

ment; the choicest, best of any things.

غريب *ghàrīb*, *a. s.* Strange, singular, curious, wonderful, marvellous; —, *s. s.* A stranger in any place; **غريب** *ghàrīb-yiqāit* (*kàripit*), *s. t.* A poor person.

غريير *ghàrīr*, *s. s.* One who is deceived with false ideas, fed with false hopes.

غريق *ghàrīk*, *s. s.* A drowned person; —, *s. s.* Drowned, flooded, submerged. [a creditor]

غريم *ghàrim*, *s. a.* A debtor; an offender.

غريو *ghàriv*, *s. p.* A cry, plaint, lamentation; **غريوان** *ghàrivān*, *a. p.* Crying lamenting.

غزا *ghàzā*, *s. s.* Holy warfare, crusade, war for religion.

غزات *ghàzāt*, *s. pl. a.* (*of* **غازي** *ghāzī*), Champions of religion, holy warriors.

غزال *ghàzāl*, *s. s.* The gazelle.

غزته *ghàzēta*, *s. t.* A newspaper.

غزل *ghàzèl*, *s. s.* A short ode.

غزوات *ghàzēwāt*, *s. pl. a.* (*of* **غزا** *ghāzā*), Expeditions in defence of one's religion.

غزة *Ghàzza*, *s. t.* Gaza in Palestine.

غساق *ghàssaik*, *s. s.* The horrible sweat and putrefaction which is to exude in hell from the bodies of the damned.

غسل *ghùsal*, *s. s.* The greater ablution when the whole body is bathed; |—, —*et.* *v. s.* To perform the greater ablution; —, *v. a.* To wash a dead body canonically.

غش *ghishah*, *s. a.* Alloy in precious metals; deceit in a show of friendship.
 غشيان *ghashéyān*, *s. a.* A fainting fit.
 غصب *ghāsb*, *s. a.* A seizing by force, a taking unlawfully; |—, —*et*, *v. a.* To seize by force and unlawfully.
 غصن *ghūssn*, *s. a.* A branch of a tree.
 غصا *ghūssa*, *s. a.* Sorrow, grief.
 غضب *ghāzab*, *s. a.* Wrath, indignation, anger; |—, —*et*, *and* غضبه كلكم *ghāzaba-ghālmek*, *v. n.* To get in a passion, be angry.
 غضبان *ghāzbān*, *a. a.* Angry, furious, exasperated; passionate.
 غضنفر *ghāzanfār*, *s. a.* A lion; a brave man, a hero. [angered].
 غضوب *ghāzūb*, *a. a.* Passionate, easily
 غفار *ghāffār*, *s. a.* God the continual pardoner of sin. [our sins].
 غفران *ghūfrān*, *s. a.* God's pardon of
 غفلة *ghāflet*, *s. a.* A want of care and circumspection, want of vigilance, negligence, carelessness; |—, —*et*,
 غفلة بولتمك *ghāfletda - būlūnmak*, *v. n.* To be without vigilance, 'to be asleep at one's moral post, to be caught napping. [of sin].
 غفور *ghāfūr*, *s. a.* God the pardoner
 غفول *ghūfūl*, *s. a.* Neglect, negligence.
 جف غفير *ghāffir*, *a. a.* Numerous, *is* جف غفير *jemmi-ghāffir*, A great multitude.
 غل *ghāll*, *s. a.* Deceit in professed friendship; —, *ghūll*, *s. a.* A yoke; a pillory. [provisions].
 غلا *ghālā*, *s. a.* Dearth, scarcity of

غلاظت *ghilāzèt*, *s. a.* Coarseness.
 غلاف *ghilāf* (*kālif*), *s. a.* A bag-shaped cover for anything; a bed-ticking.
 غلام *ghūlām*, *s. a.* A lad; a slave; a courier (in Persia); غلامپار *ghūlām-pārē* (*kūlāmbāra*), A sodomite.
 غلبه *ghalēbā*, *s. a.* Preponderance; a thronging; victory; |—, —*et*, *v. n.* To gain the victory; غلبه تلى *ghalēbālik* (*kālabālik*), A crowd, a throng; confusion; a litter; |—, *kālabālik-et*, *v. n.* To form a crowd, assemble in crowds; to create confusion; to make a litter.
 غلط *ghālat*, *s. a.* A great and stupid mistake, an error; an erroneous expression.
 غلطان *ghāltān*, *a. p.* Rolling; |—, —*èl*, *v. n.* To roll; |—, —*et*, *v. a.* To make roll. [Constantinople].
 غلطة *Ghālāta*, *s. t.* Galata (a suburb of
 غلطيد *ghāltīda*, *a. p.* Which has rolled, rolled.
 غلظت *ghilzèt*, *s. a.* Coarseness.
 غلغله *ghūlghulē*, *s. a.* A noise of many voices or sounds mixed.
 غلمان *ghūlmān*, *s. pl. a.* (of غلام *ghūlām*), Boys, youths; young male slaves.
 غلوا *ghūlūv*, *s. a.* An assault, attack.
 غله *ghālē*, *s. a.* The fruits or produce of agriculture, corn; the income arising from any property in mortmain or in tail.
 غليان *ghalēyān*, *s. a.* A boiling, ebullition; active fermentation, working;

the excitement or fermentation of a mob ; —, ghālyān, *s. p.* A hooka or water-pipe for smoking.

غليظ ghālīz, *a. s.* Coarse.

غم ghāmm (ghām), *s. a. (pl. غموم ghūmūm)*, Grief, sorrow, care, regret;

غمغوار ghām-khār, *s. p.* A person in sorrow ; a friend in need, a sympathizing friend ;

غمكسار ghām-kyūsār, *s. p.* A sympathizing friend.

غمماز ghāmmāz, *s. a.* A tale-bearer.

غمزة ghāmzā, *s. p.* A wink, a sign with the eye, a look.

غنا ghānā, *s. a.* Sufficiency, comfortable circumstances ; —, ghānā, *s. a.* A singing. (ghānimèt), Spoils, plunder.

غنائم ghānā'im, *s. pl. a. (of غنيمت)*

غناچه ghānchā, *s. p.* A rose-bud or rose just opening.

غنم ghānem, *s. a.* A sheep.

غنوده ghānūdā, *s. p.* Asleep, sleeping.

غنه ghānnē, *s. a.* A nasal twang in pronunciation.

غنى ghānī, *a. a.* Rich, possessing a sufficiency, comfortably off ; plentiful, abundant ; in want of no assistance or embellishment.

غنيمت ghānimèt, *s. a.* Spoil, plunder ; any advantage that can be realised.

غواص ghāvwāss, *s. a.* A diver, a plunger.

غوانى ghāwānī, *s. pl. a. (singular not used)*, Songs.

غوائل ghāwā'il, *s. pl. a. (of غائله ghā'ilā)*, Cares, causes of anxiety or preoccupation.

غور ghāvr, *s. a.* The bottom of any deep water, well, &c.

غوص ghāvās, *s. a.* A plunging, a diving.

غوطه ghāvta, *s. a.* A ducking, a dipping;

غوطه خوار ghāvta-khōr, *s. p.* One who gets a ducking.

غوغا ghāwgha (kāwgha), *s. f.* A quarrel, a fight ; a battle ; | —, —et, *v. n.* I quarrel ; to fight.

غول ghūl, *s. p.* A kind of demon = goblin, commonly termed *غوليانى ghūlo-yābānī (kūluyābānī)*, The *ghost of the wilds.* [castle]

غومنه ghōmana, *s. f. (Italian)*. A ship.

غياب ghīyāb, غيابت ghīyābet, *s. a.* Absence ;

غيابت جب ghīyābet-jūbbi, The bottom of the well (which Joseph was cast).

غيامت ghīyāssèt, *s. a.* A plunging, diving, dipping deeply.

غيب ghāyb, *s. a.* Absence ; any absent thing ; all absent and all invisible things, all things past or future, *غيب* actually existing or present ;

غيب عالمى ghāyb 'ālmī, The invisible world, the past or future state of things, the unknown ;

غيبى ghāybi (*fem. غيبية ghāybīyyā*), *a. a.* Pertaining to the invisible world.

غيبت ghāybèt, *s. a.* Absence ; backbiting ; | —, —et, *v. n.* To backbite.

غيوبت ghāybūbèt, *s. a.* Absence.

غيث ghāyās, *s. a.* Rain.

غليظمتى ghījīkmak (*acr. غليظمتى ghījīkir*), *v. n.* To be ticklish, or tickled.

غیجقدردر. *ghijikdirmak* (*aor.* غیجقدردر *ghijikdirir*), *v.a.* To tickle.

غہ *ghàyri*, *s. a.* Any other or others than self; —, *a. a.* Not, non (*this word before any Arabic adjective has the same privative effect as the syllables un, in, dis, &c., with us; as, غیر* *ghàyri-mùtássāvī*, *unequal to each other; غیر معلوم* *ghàyri-mà'lūm*, *unknown, &c.*); *بغیر* *bì-ghàyri*, *ad. a.* Without; *وغيره* *vè-ghàyrihi*, *Et cetera; الی غیر النہایہ* *ilà - ghàyri - 'n - nihāyē*, *ad. a.* Ad infinitum.

غیرت *ghàyrièt*, *s. a.* Zeal; earnest endeavour; honest jealousy, jealousy of one's honour; | —, —*et, v.n.* To strive zealously, to do one's best.

غیری *ghàyri*, *a. t.* Other, another; —, *ad. t.* Besides; —(*kàyri*), *ad. t.* No more, never again; at length, after all.

غیطان *ghàytan*, *s. t.* Narrow braid or square cord.

کاظم الغیظ *ghàyz*, *s. a.* Anger, wrath; *کاظم الغیظ* *kyāzimu-'l-ghàyz*, *a. a.* One who subdues his rising anger.

غیم *ghàym*, *s. a.* A cloud.

غین *ghàyn*, *s. a.* Name of the letter غ.

غیور *ghàyur*, *a. a.* Zealous (man); *غیورانہ* *ghàyūrānē*, *a. p.* Pertaining to a zealous person.

ف

ف *fā* (*fâ*). Twenty-third letter of the Turkish alphabet, having the value of *f* in English. Its numeral value is 80.

In Persian words it is sometimes interchangeable with *ب*, *پ*, and *و*.

فأ *fā*, *s. a.* Name of the letter ف; the first radical letter of any Arabic word.

فاتح *fātih*, *s. a.* A conqueror; *فاتح* *fātih-sūltān-Mèhémed*, Mahomed the Second, conqueror of Constantinople.

فاتحہ *fātiha*, *s. a.* The opening chapter of the Kur'an, generally used as the concluding prayer at devotions, and repeated over people's graves.

فاتر *fātir*, *a. a.* Weak, worn out, unable

فاجر *fājir*, *s. a.* A sinner. [to proceed.

فاحش *fāhish*, *a. a.* Infamous; passing the bounds of decorum; *فاحشہ* *fāhi-shē*, *s. a. fem.* A prostitute, whore.

فاختہ *fakhtē*, *s. p.* A pigeon.

فاخر *fākhir* (*fem.* *فآخرہ* *fākhirē*), *a. a.* Glorious (apparel, &c.).

فارسی *fārsī*, *a. a.* Persian (language);

—, *s. a.* The Persian language;

فارسیات *fārsiyyāt*, *s. pl. a.* Persian idioms or grammatical rules.

فارغ *fāriḡh*, *a. a.* Who desists, leaves off, or reposes from any action; free from action or anxiety; —*او*, —*د*, *v.n.* To finish, have done, leave off, rest; *فارغ البال* *fāriḡhu-'l-bāl*, Easy at heart, free from care.

فأر *fārē*, *s. a.* A mouse.

فأسد *fāssid* (*fem.* *فأسدہ* *fāssidē*), *a. a.* Bad, spoilt, corrupt, false.

فأسک *fāssik*, *s. a.* A sinner.

فأش *fāsh*, *a. p.* Which has transpired,

oozed out, got wind; |—, —et, *v.a.*
 To betray (a secret), make public; أو—,
 —òl, *v.s.* To become known, ooze out,
 transpire.
 فاصل *fāssāl* (*fem.* فاصله *fāssāla*), *s. a.*
 Which divides, separates; فاصله
fāssāla, *s. a.* A division, partition,
 separation; intermission; بلاناصله *bilā-*
-fāssāla, *ad. a.* Unceasingly, uninter-
 ruptedly, incessantly, without inter-
 mission. [in virtue, learning, &c.
 فاضل *fāzīl*, *s. a.* One who excels others
 فاطر *fāṭir*, *s. a.* God the impresser of
 natural qualities, the Creator.
 فاطر *fāṭir*, *s. a.* Intelligent, quick.
 اسم فاعل *fā'īl*, *s. a.* An actor, doer; اسم فاعل
issmi-fā'īl, The active participle;
 فاعلي *fā'īlī* (*fem.* فاعليه *fā'ilīyyā*),
a. a. Pertaining to an actor; فاعليت
fā'ilīyyèt, *s. a.* Quality of being an
 actor.
 فاقة *fāka*, *s. a.* Poverty, indigence.
 فاكهه *fākiha*, *s. a.* A fruit.
 فال (*for* فال *fē'ī*), *fāl* (فال), *s. a.* Any-
 thing taken as an omen, particularly
 in the nature of the *Sortes Virgilianae*;
 فال باتمق *fāl-bāṭmaq*, *v.s.* To open
 any one of certain books and take the
 first word of the page as an augury;
 or to use any other kind of augury.
 فالج *fālij*, *s. a.* Paralysis, the palsy.
 فاليه *fālyā*, and فاليه دليكي *fālyā-dēliḡki*,
s. t. The touch-hole of a gun.
 فام *fām*, *s. p.* (*in composition*), Coloured.
 فانوس *fānūs*, *s. a.* A glass shade.

فاني *fānī* (*fem.* فانيه *fāniyyā*), *s. a.*
 Perishable; ready to perish.
 فائح *fā'ih*, *s. a.* Which exhales (*per-*
fumes); which pervades the air (*per-*
fume).
 فائدة *fā'idā*, *s. a.* A use, an advantage;
 a moral (of a tale); فائدولو *fā'idē-*
lō, *s. t.* Useful, beneficial; فائدوسز
fā'idéssiz, *s. t.* Useless, of no avail;
 فائدوا *fā'idē-et*, *v.s.* To avail, be of
 use, benefit; فائدو كورمك *fā'idē-*
-ḡhyàrmek, *v.s.* To derive benefit.
 فائدوي مفيداو *bir-fā'idēyi-mūfid-òl*.
 To be of some use; فائدومند *fā'idē-*
mend, *a. p.* Benefited.
 فائز *fā'iz*, *s. a.* Who obtains.
 فائض *fā'iz*, *s. a.* Who or which gives
 forth abundantly; —, *s. t.* Interest on
 money. [passing.
 فائق *fā'ik*, *s. a.* Excelling, superior, sur-
 passing; فائها *fē-bēhā*, *ad. a.* Then all is well; in
 that case all is right.
 فت *fit*, *s. t.* in فت ويرمك *fit-vèrmek*.
v.s. To put (a person) up to some-
 thing, inspire with a mischievous idea.
 فتاح *fettāh*, *s. a.* God the opener of the
 means of welfare.
 فتاده *fütādē*, *a. p.* Fallen; fallen captive.
 فتان *fettān*, *s. a.* A plotter, intriguer.
 mischief-maker; Satan.
 فتح *fèth* (t-h), *s. a.* An opening; a
 broaching; a conquering; a pronounc-
 ing with the *a* or *e* vowel; |—, —et,
v.s. To open; to broach; to conquer;
 to pronounce (a consonant) with the *a*

or *e* vowel following it; فتح كلاما fethi-kelām-et, *v.n.* To begin a discourse; فتحنامه fethnāmē, *s.p.* A letter giving news of some victory or conquest.

فتحة fetha, *s.a.* The vowel point َ, equivalent to one of the vowels *A, a, ā, ē* or *e*.

فترت fītrēt, *s.a.* A time of general revolt; an interregnum; an interval.

فتور fētk, *s.a.* A bursting, breaking asunder; a rupture, or hernia; رتق وفتق امور rētk-u-fētki-ūmūr, The general management of public business.

فتنة fitnē, *s.a.* Temptation; any tempting thing; a conspiracy, plot, treason; public trouble, sedition, disorder, riot; فتنة انكيز fitnē-ēnghīz, كار, fitnē-kyār, فتنة جى fitnē-jū, جو, فتنة جى fitnēji, *s.t.* A causer of sedition.

فتوى (for فتوى) fētvā, *s.a.* A legal opinion delivered by the proper legal functionary (the Mufti) upon any supposed case submitted to him; حضرت فتوا پناهی hāzrēti - fētvā - pēnāhī, (H. E. the Asylum of legal opinions) The Shēykhu-ʿl-islām.

فتوت fātūvet, *s.a.* Generosity of character, magnanimity.

فتوح fātūh (*pl.* فتوحات fātūhāt), *s.pl.a.* (*of* فتح feth), Victories, successes.

فتور fātūr, *s.a.* Lassitude, inability to proceed with work, lack of spirit;

کتورمک—, fūtūr-ghētermek, *v.n.* To lose spirit; کلمک—, fūtūr-ghēlmek, *v.n.* To seize (a loss of spirit for work).

فتوى fētvā. See فتوا.

فتى fētā, *s.a.* A lad.

فتيل fitil, *s.a.* The wick of a lamp or candle; a quick-match; a plug or pledget for deep wounds; a seton.

فج فج fjzj, *s.a.* An open and easy way between mountains.

فجأة fūj'ētān, *ad.a.* Suddenly, unexpectedly.

فجاج fījāj, *a.a.* Open and easy (a way between mountains).

فجائى fējā'ī, *a.a.* Sudden; unexpected.

فجر fējr, *s.a.* The dawn, daybreak; كاذب, fējri-kyāzīb, The false daybreak, after which darkness is said to fall again; فجر صادق fējri-sādsīk, The true dawn, the break of day.

فجور fūjūr, *s.a.* Sin, iniquity, wickedness, the lust of the flesh.

فحص fāhss, *s.a.* An inquiring after or into, inquiry, search.

فحل fāhl, *s.a.* A stallion; a man distinguished for learning.

فحم fāhm, *s.a.* Charcoal.

فحوا (for فحوى) fāhwā, *s.a.* The sense, signification, meaning contained in a phrase.

فخام fākhām, *s.pl.a.* (*of* فخيم fākhīm), The very high in rank and station.

فخامت fākhāmet, *s.a.* Exalted rank and station; فخامتلو fākhāmetlū, *a.t.*

The exalted in rank and station (second

title of the Grand Vizier, to whom Europe accords the princely title of Highness).

فخذ *fākhz*, *s. a.* The thigh.

فخر *fākh*, *s. a.* A glorying; a cause of just pride; فخر عالم *fākhri-“ālam*, (The pride of the world) Muhammed; فخرى *fākhri (fem. فخریه fākhriyyé)*, *a. a.* Pertaining to pride and glorying; فخریه *fākhriyyé*, *s. a.* The latter part of a poem, in which it is usual for the poet to speak of himself in terms of glorification, which we should call boasting.

فخیم *fākhim (fem. فخیمه fākhimé)*, *a. a.* Very high in rank and station (The feminine is the title hitherto given to all European States in distinction to *عليه “āliyyé*, the very exalted, assumed for Turkey alone).

فدا *fedā*, *s. a.* The sacrificing or giving up anything in order to obtain some end; a sacrifice, a ransom; |—, —et, *v. a.* To give up, to sacrifice; فداکار *fedākār*, *a. p.* One who makes sacrifices, who sacrifices his own interests; فداکارلیق *fedākārlik*, *s. t.* The quality of sacrificing one's interests; فدائی *fedā'i*, *s. p.* One who voluntarily risks his life in any perilous but praiseworthy enterprise.

فدان *fidan*, *s. t.* (Greek Φιδανη), A young plant; تازه فدان *tāzē-fidan (fig.)*, A young person.

فدیہ *fidyé*, *s. a.* Anything sacrificed or

given up in order to attain some good end; a sacrifice; a ransom.

فذلکہ *fezléké*, *s. a.* The sum and substance of any train of reasoning.

فر *fēr*, *s. p.* Pomp, splendour, magnificence.

فرات *Fürāt*, *s. t.* The river Euphrates.

فراجه *ferrājé (ferājé)*, *s. a.* An overcloak worn out of doors by women (formerly applied also to a cloak worn by doctors of the law).

فراح *fērāh*, *s. a.* Cheerfulness, gladness; —, *a. t.* Cheerful, open (a place, house, &c.); —, and فراح فراح *fērāh-fērāh*, *ad. t.* Amply; easily; and to spare.

فراخ *fērākh*, *a. p.* Wide, ample, spacious; abundant; فراخی *fērākhī*, *s. p.* Ample-ness, abundance.

فردیس *fērādiss*, *s. pl. a.* (of فردوس *firdēvas*), Paradieses; gardens or parks.

فرار *firār*, *s. a.* A running away; a deserting; |—, —et, *v. a.* To run away; to desert.

فراز *firāz*, *s. p.* An ascent; نازونشیب *firāz-u-nēshīb*, Up-hill and down-dale; —, *a. p.* (in composition), High, uplifted; سرفراز *sēr-firāz*, *a. p.* Who holds up his head and is not ashamed, or who feels a just pride.

فرازنده *firāzendé*, *s. p.* One who lifts up on high, who raises.

فراست *fērāssèt*, *s. a.* Sagacity, judgment, penetration; equitation, horsemanship; the science of physiognomy.

فراش *fārash*, *s. t.* A dust-pan; —, *fērāsh*,
s. a. A moth which flies round a candle;
 —, *fīrāsh*, *s. a.* A bed; —, *fērrāsh*,
s. a. An attendant whose duty it is
 to spread carpets, &c., especially one
 attached to the temple at Mecca (this
 last office is held by a certain number
 of the highest people, as an honour,
 and as meritorious, the duties being
 performed by persons on the spot paid
 by the titular officers); — صاحب
sāhib-fīrāsh, *a. p.* Sick in bed.
 فراشت *fērāshèt*, *s. a.* The office of
 carpet - spreader (to the temple of
 Mecca).
 فرعونه *fērā'inē*, *s. pl. a.* (of فرعون
fīr'avn), Pharaohs; proud, rebellious
 men. [work or care].
 فراغ *fīrāgh*, *s. a.* Ease, freedom from
 فراغت *fērāghāt*, *s. a.* The giving up,
 ceding; a ceasing from work; |—,
 —et, *v. a.* To cede.
 فراق *fīrāk*, *s. a.* Separation, the being
 separated one from the other, absence
 from one another.
 فراموش *fērāmūsh*, *s. p.* A forgetting;
 |—, —et, *v. a.* To forget; فراموشی
fērāmūshī, *s. p.* Oblivion.
 فرائجه *fīrānjīla*, *s. t.* White wheaten
 bread in rolls. [Frenchman].
 فرانسز *Frānsīz*, *s. and a. t.* French; a
 فرانسه *Frānsa*, *s. t.* France.
 فراوان *fērāwān*, *a. p.* Copious, abundant.
 فراهم *fērāhēm*, *a. p.* Accumulated,
 heaped up.

فرائد *fērā'id*, *s. pl. a.* (of فریده *fērīdē*),
 Separate, single, unique things, single
 pearls or precious stones, beads, &c.
 فرائض *fārā'īz*, *s. pl. a.* (of فریضه *fārīza*),
 Things incumbent and not to be
 omitted; the indispensable parts of
 worship; the portions allotted by the
 canonical law to the relatives of a
 deceased person; the science of ap-
 portioning property among the rela-
 tives of deceased persons.
 فرتوت *fārtūt*, *a. a.* Decrepid.
 فرج *fīrj*, *s. a.* The female organ of
 generation; —, *fērej*, *s. a.* Joy, happi-
 ness; الصبرمفتاح الفرج *ess - sābru-*
-miftāh - l-fērej, Patience is the key
 of happiness.
 فرجام *fērjām*, *s. p.* The end, conclusion;
 بدمفرجام *nā-fērjām*, *a. p.* Ending ill, not ending as
 could be wished.
 فرجه *fūrjē*, *s. a.* An opening, an oppor-
 tunity; فرجه یاب *fūrjē-yāb*, *a. p.*
 Who finds an opportunity; — او,
fūrjē-yāb - òl, *v. s.* To find an oppor-
 tunity.
 فرچه *fīrcha*, *s. t.* A brush. [tunity].
 فرح *fērāh*, *s. a.* Joy, gladness; فرحناک
fērāhnāk, *a. p.* Joyful, glad.
 فرحان *fārhan*, *a. a.* Rejoicing, glad,
 joyful.
 فرحه *fērha*, *s. a.* Joy, gladness.
 فرخ *fērūkh*, فرخنده *fērkhūndē*, *a. p.*
 Happy, fortunate.
 فرد *fērd*, *s. a.* An individual; a single
 one; anything unique *sui generis*;

ذره فردا *jèvhèri-fèrd*, An atom (in the atomic theory) ; فردا فردا *fèrdan-fèrdā*, *ad. s.* فردا فردا *fèrdafèrd*, *ad. p.* One by one, singly, individually.

فردا *fèrdā*, *s. p.* The following day, the morrow. [or park.

فردوس *firdèvss*, *s. s.* Paradise; a garden

فرز *fèrz*, *s. p.* The queen at chess.

فرزانه *fèrzānē*, *s. p.* Distinguished, remarkable (person); فرزانه لک *fèrzānēlik*, *s. t.* فرزانه گویی *fèrzānēghī*, *s. p.* Distinction (of a person).

فرزند *fèrzènd*, *s. p.* A son.

فرس *fèress*, *s. s.* A horse.

فرسا *fèrsā*, *a. p.* (in composition), Which rubs against; فلک فرسا *fèlek-fèrsā*, *a. p.* Rubbing against, high as and touching the sky.

فرستاده *fèristādē*, *a. p.* Sent.

فرسخ *fèrsākh*, *s. p.* A parasang, an hour's journey on horseback at a walk.

فرسوده *fèrsūdē*, *a. p.* Rubbed; worn.

فرسی *fèrsī*, *s. s.* The Persian language; فرسیات *fèrsīyyāt*, *s. pl. s.* Persian idioms and rules.

فرش *fèrsh*, *s. s.* The spreading (carpets, &c.) on the floor; فرس، فرست، *v. s.* To spread on the ground.

فرشته *fèrshētē* (*pl.* فرشتگان *fèrshētēghyān*), *s. p.* An angel. [tunity.

فرست *fèrsāt* (*fèrsānt*), *s. s.* An opposing; فرض *fèrz*, *s. s.* An indispensable rite; a supposing, a taking for granted; فرس، فرست، *v. s.* To set down as supposed or granted; فرضا *fèrzā* (*fèrazā*),

ad. s. By supposition, let us suppose; let it be granted; فرض محال *fèrz-mùhāl*, The admission of an impossibility for argument's sake.

فرط *fèrt*, *s. s.* A superabundant quantity or degree.

فرطونه *fèrtunē*, *s. t.* (*Italiam*), A storm at sea, a rough sea; فرطونه لری *fèrtunē leri*, *a. t.* Stormy (sea or weather).

فرع *fèr'*, *s. s.* A secondary branch; ramification; a subdivision; فرعی *fèr'ī* (*fem.* فرعیه *fèr'īyyē*), Secondary derivative.

فرعون *fèr'awn*, *s. s.* Pharaoh; any excessively proud and refractory man.

فرق *fèrk*, *s. s.* The crown of the head; a distinguishing; a distinction, difference; فرس، فرست، *v. s.* To change, alter, vary; فرس، فرست، *v. s.* To see a difference; فرس، فرست، *s. pl. s.* (of فرقه *fèrka*), Bodies, troops of men.

فرقان *fèrkān*, *s. s.* The Kùr'an, in its quality of distinguishing between good and evil.

فرکتین *fèrkatèyn*, *s. t.* A frigate.

فرقه *fèrka*, *s. s.* Any detached part; a body, troop; a sect; a division (of an army).

فرقد *fèrkād*, *s. s.* A certain brilliant star used figuratively; فرقدسای *fèrkād-sāy*, *a. p.* Touching or reaching in height to the star Ferkad.

فرکند *fèrkāndē*, *a. p.* Old, worn.

فرلامت *fèrlamak* (*aor.* فرلار *fèrlar*), *v. s.* To

fly (as splinters, &c.); to chip, to splinter (as glass, steel, &c.); فرلاتمق *firlatmaq* (*aor.* فرلادیل *firlādīr*), *v.a.* To cause to fly; to throw; to cause to chip.

فر *fērṁā*, *a. p.* (*in composition*), Who commands; فرمانفرما *fērṁān-fērṁā*, *s. p.* One who gives commands, a commander, a sovereign.

فرما *fērṁān*, *s. p.* A command, order, injunction; an imperial rescript, commission, or letters-patent; فرمانبر *fērṁān-bēr*, فرمانبردار *fērṁān-bērdār*, *s. p.* One who is obedient to his sovereign's commands; فرمانده *fērṁān-dih*, *s. p.* A giver of orders, a sovereign.

فرمود *fērṁūdē*, *a. p.* Ordered, commanded; —, *s. p.* An order, command.

فرنك *fīrēnk*, *s. t.* A man of any European nation; فرنكستان *fīrēnghīstān*, *s. p.* Europe, or the whole country inhabited by non-Turkish Europeans; فرنکی *fīrēngī*, *s. t.* The venereal disease.

فر *fūrū*, *ad. p.* Down, downwards; —, *a. p.* Low; فرومایه *fūrū-māyē*, *ū. p.* Low bred.

فروخت *fūrūkhṭ*, *s. p.* A selling; a sale; —, —*et, v.a.* To sell.

فروختا *fūrūkhṭē*, *a. p.* Sold.

فرد *fūrūd*, *s. p.* The lower part, bottom; a hollow place, valley.

فروز *fūrūz*, *a. p.* (*in composition*), Who or which lights or illuminates.

فروزان *fūrūzān*, *a. p.* Shining, bright, alight, blazing.

فروزنده *fūrūzēndē*, *a. p.* Who or which illuminates, makes light.

فروست *fūrūsset*, فروسیت *fūrūsīyyet*, *s. a.* Equitation, horsemanship.

فروش *fūrūsh*, *s. p.* (*in composition*), A seller, vender; خودفروش *khōd-fūrūsh*, (A self-seller) A brag; کندم نما *jo* *ghēndum-nūmāyi-jēv-fūrūsh*, (A barley-selling wheat-shower) A cheat.

فروع *fūrū* (*pl.* فروعات *fūrū“āt*), *s. pl. a.* (*of* فرع *fēr“*), Branches, ramifications. [splendour.

فروغ *fūrūgh*, *s. p.* A ray, sunbeam; فرومانده *fūrū-māndē*, *a. p.* Who lags, straggles, remains behind; worn out with fatigue and weakness.

فرون *fūrīn*, *s. t.* An oven; a bakehouse; فرونجی *fūrīnji*, *s. t.* A baker; a constructor of ovens.

فرو *fūrū*, *s. a.* A fur coat or cloak.

فریاد *fūrīyād*, *s. p.* A cry, scream; —, —*et, v.a.* To cry, call out, scream;

فریادرس *fūrīyād-rēs*, *s. a.* Anyone who runs to help at a call for succour.

فرب *fūrīb*, *a. p.* (*in composition*), Who or which deceives.

فرد *fērīd* (*fem.* فریده *fērīdē*), *a. a.* Alone; single; unique; فریده *fērīdē*,

s. a. A single or unique pearl, precious stone, bead, person, &c.

فریفته *fūrīftē*, *a. p.* Deceived, taken in, cajoled, seduced.

فريق *fërik*, *s. s.* A class, body, or sect of men; a lieutenant-general, or general of division; بحريه فريقى *bähriyyë-fëriki*, An officer of corresponding rank in the naval service.

فزا *fëzâ*, *a. p.* (*in composition*), Who or which increases, augments.

فزع *fëz'*, *s. a.* A lamenting; lamentation, plaint.

فزون *füzün*, *a. p.* Augmented, increased;

فزونى *füzünî*, *s. p.* Increasedness;

فزونى عمر *füzünî-i-'ömr*, Length of life. [over Turkey.

فس *fëss*, *s. t.* The red cap worn all

فساد *fëssâd*, *s. a.* Disorder; an abuse of any kind, a wrong practice; sedition, trouble; villainy; intrigue; corruption, bad state of anything; معدة فسادى *mî'dé-fëssâdi*, The stomach's being disordered; فساد وارمتى *fëssâd-vârmak*, *v. s.* To get disordered, to become vitiated by abuses; فساد فورمتى *fëssâd-kürmak*, To plot, devise any intrigue or villainy; فساد چيقارمتى *fëssâd-chîkârmak*, To put any plot or villainy into execution.

فسانه *fëssâné*, *s. p.* An idle tale.

فلن فستاگيز *flân-fisstäkiz*, *s. t.* *in composition*, So and so, and so forth.

فستان *fisätân*, *s. t.* A woman's gown; a man's kilt; ايج فستانى *ich-fisätâni*, *s. t.* A petticoat.

فستق *fisätik*, *s. a.* A pistachio; فستقى *fisätiki*, *a. t.* Of a certain shade of

lightish green, of a pistachio green colour.

فصاحت *füsehat*, *s. a.* Spaciousness, vastness, roominess; فصاحتى *füsehat-sârây*, *s. p.* A palace of great extent.

فصخ *fëssakh*, *s. a.* A disuniting, pulling to pieces; an annulling, abolishing; |—, —et, *v. s.* To pull to pieces; to annul.

فسرد *fëssürdâ*, *a. p.* Congealed, set.

فسق *fëssak*, *s. s.* Sin, wickedness, iniquity, the lusts of the flesh. [Since

فسقه *fëssaka*, *s. pl. a.* (*of فاسق fëssâk*

فسقيه *fëssakîyyé*, *s. t.* A jet d'eau, a fountain which throws its water up in a jet.

فسكه *fëssaké*, *s. t.* A fillip; فوسكى *fëssaké-würmak*, *v. s.* To give a fillip.

فسلدامتى *fëssâldamak* (*cor. فسلدار fëssâldar*), *v. s.* To whisper, make a whispering noise; فسلدى *fëssâldi*, *s. t.* A whispering, whispering noise.

فسلكن *fëssâléghân*, *s. t.* Sweet basil.

فسون *fëssûn*, *s. p.* An idle tale.

فسيح *fëssîh* (*fem. فسيحة fëssîha*), *s. a.* Spacious, vast, roomy.

فشان *fishân*, *a. p.* (*in composition*), Who or which sheds, spreads, scatters.

فشكورتى *fîshkîrmak* (*cor. فشكورتى fîshkîrtî*), *v. s.* To spout out, spirt out.

فشقى *fîshki*, *s. t.* The dung of animals, stable manure.

فشك *fîshenk* (*fîshék*), *s. t.* A cart-tridge; a squib; a sky-rocket; in-

works in general ; فشكلك *fišeklik*, *s. t.* A kind of receptacle for cartridges worn on the breast ; هوائي فشك *hàwā'ī - fišek*, *s. t.* A sky-rocket ; فشكجي *fišekji*, *s. t.* A maker of fireworks.

فص *fāss*, *s. a.* The bezel of a finger-ring, in which the stone is fixed.

فصاحة *fāssāhāt*, *s. a.* Flowingness and clearness of discourse.

فصا *fāssaī*, *s. a.* A habitual criticiser or disparager ; —, *fāssāl*, *s. a.* Mutual separation.

فصاح *fūssahā*, *s. pl. a.* (of فصيح *fāssīh*), Discourers with ease and clearness.

فصل *fāssal*, *s. a.* A dividing, separating ; a deciding (disputes) ; a criticising, disparaging ; a division, section, chapter, act, paragraph ; a season of the year ; —, —et, *v. a.* To divide, separate ; to decide, judge and terminate (a quarrel) ; to criticise, find fault with, disparage ; in the phrase *أصلى فصلى يوق* *āssalī-fāssalī-yōk*, *There is no foundation for it (a report)* فصل is merely an imitative sequent of *أصل* ; *فصول أربعة* *fūssūlu-ārba* "a. The four seasons.

فصوليه *fāssūlyā*, *s. t.* A French bean, a kidney-bean, a haricot bean.

فصيح *fāssīh* (*fem.* فصيحة *fāssīha*), *a. a.* Clearly expressed, pure and free from outlandish expressions.

فضا *fāzā*, *s. a.* An open space of ground.

فضاحت *fāzāhāt*, *s. a.* Villainy, villainousness.

فضائل *fāzā'il*, *s. pl. a.* (of فضيلت *fāzīlēt*), Virtues, eminent qualities.

فضل *fāzl*, *s. a.* Virtue, any eminent quality ; grace, favour, kindness.

فضلا *fūzalā*, *s. pl. a.* (of فاضل *fāzil*), Men of virtue ; men of eminent qualities.

فضله *fāzla*, *s. a.* A surplus, residue ; a residuum ; any excrementitious productions of the body.

فضول *fūzūl*, *s. a.* An exceeding the bounds of propriety or right ; *بوالفضول* *bū-'l-fūzūl*, *a. a.* A talkative babbler ;

فضولي *fūzūlī*, *ad. t.* Without right, without right or title.

فضة *fidda*, *s. a.* Silver.

فصيح *fāzīh* (*fem.* فصيحة *fāzīha*), *a. a.* Villainous, bad, infamous ; فصيحة *fāzīha*, *s. a.* A villainous act, bad, infamous action.

فضيلت *fāzīlēt*, *s. a.* A virtue ; a good, eminent quality, eminence, excellence ; فضيلتو *fāzīlētū*, *a. t.* Excellent, eminent (a title given to the "ulémā).

فطانت *fātānēt*, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطر *fītr*, *s. a.* The breaking of a fast at the expiry of its legal term ; عيد الفطر *"idu-'l-fītr*, The festival of cessation from fasting, called also شكريرامى *shèker-bàyrāmī*, *The festival of sugar.*

فطرت *fītret*, *s. a.* The natural constitution of creatures ; فطرى *fītrī* (*fem.* فطرية *fītrīyyē*), *a. a.* Natural, constitutional.

فطنت *fitnèt*, *s. a.* Quickness of intelligence.

فطين *fâtîn*, *s. a.* Quick, intelligent.

فزازت *fzāzāt*, *s. a.* Coarseness, grossness of speech and manners.

فعال *fâ"al*, *s. a.* God the constant actor.

فعل *fi"l*, *s. a.* An act, action; a verb (in grammar); the word which is used as the paradigm of trilateral roots of Arabic words; متعدى *fi"li-mùts"addî*, A verb transitive; لازم *fi"li-lāzim*, A verb intransitive; — معلوم *fi"li-mà"lūm*, A verb active or neuter, of which the actor is made known by the verb itself; مجهول *fi"li-mèjhūl*, A verb passive, the actor of which is left unknown by the verb; ماضى *fi"li-māzî*, A verb in the past tense; مضارع *fi"li-mùzārî*, A verb in the aorist, having either a present or future sense; فاء الفعل *fâ'u-1-fi"l*, The first radical letter of an Arabic word; عين الفعل "aynu-1-fi"l, The second, and لام الفعل *lāmu-1-fi"l*, The third radical letter;

فعلًا *fi"lan*, *ad. a.* In act, indeed, by deed; بالفعل *bi-1-fi"l*, *ad. a.* In actuality, really; فعليه *fi"lî* (*fem.* فعليه *fi"llyâ*), *a. a.* Pertaining to action, or to a verb; فعله ككتورمك *fi"la-ghètirmek*, فعله جيقارمت *fi"la-chì-kàrmak*, فعله اخرج *fi"la-ikhrāj-et*, *v. a.* To do, execute, perform, bring into a state of active performance;

فقر *fàkr*, *s. a.* Poverty, indigence. فقرا *fùkarâ*, *s. pl. a.* (of فقير *fakîr*), The poor, poor people; (Turkish *fağır*) a poor man.

فقرة *fikra*, *s. a.* An anecdote, a tale, a paragraph, an article.

فقط *fàkat*, *ad. a.* Only; but still, still, yet, and yet. [prudent]

فقه *fikh* (k-h), *s. a.* The science of jurisprudence.

فقها *fùkahâ*, *s. pl. a.* (of فقيه *fakîh*) Lawyers, legists.

فقير *fakîr*, *s. a.* A poor man; your humble servant, I; فقيرانه *fakîricânê*, *a. p.* Pertaining to a poor man; to your humble servant, to me.

فقيه *fakîh*, *s. a.* A person versed in the law, a lawyer, legist.

فك *fèkk*, *s. a.* A separating, detaching.

فكار *fikyâr*, *a. p.* (in composition). Scribbled; دل فكار *dil-fikyâr*, *a. p.* Scribbled at heart.

فكر *fikr* (*fikir*), *s. a.* The reflective or

تودن فعله جيقارمت *ktvâdan-fîlè-chikàrmak*, To raise from possibility to

esse, from a state of possibility to mere project to one of actuality.

فغان *fighân*, *s. p.* Plaint, lamentation, cry of distress. [China; china-ware]

فغفور *faghfûr*, *s. a.* The Emperor of

فكاهت *fakâhèt*, *s. a.* Intelligence, sharpness of mind; quality of being versed in law.

فقدان *fikdân*, *s. a.* A state of desertion, abandonment by friends, separation from friends.

فقر *fàkr*, *s. a.* Poverty, indigence.

فقرا *fùkarâ*, *s. pl. a.* (of فقير *fakîr*), The poor, poor people; (Turkish *fağır*) a poor man.

فقرة *fikra*, *s. a.* An anecdote, a tale, a paragraph, an article.

فقط *fàkat*, *ad. a.* Only; but still, still, yet, and yet. [prudent]

فقه *fikh* (k-h), *s. a.* The science of jurisprudence.

فقها *fùkahâ*, *s. pl. a.* (of فقيه *fakîh*) Lawyers, legists.

فقير *fakîr*, *s. a.* A poor man; your humble servant, I; فقيرانه *fakîricânê*, *a. p.* Pertaining to a poor man; to your humble servant, to me.

فقيه *fakîh*, *s. a.* A person versed in the law, a lawyer, legist.

فك *fèkk*, *s. a.* A separating, detaching.

فكار *fikyâr*, *a. p.* (in composition). Scribbled; دل فكار *dil-fikyâr*, *a. p.* Scribbled at heart.

فكر *fikr* (*fikir*), *s. a.* The reflective or

actively commemorative power of the mind; thought, reflection, meditation; |—, —et, *v.a.* To think of, to call to mind; فكرمز *fikirsiz*, *a. t.* Stupid, irreflective.

فكن *fikèn*, *a. p.* (*in composition*), Who casts down, throws on the ground.

فلاجرم *fè-lā-jèrem*, *ad. a.* Without fail, absolutely.

فلج *fèläh*, *s. a.* A state of virtue, happiness, or prosperity; بولمتق—, *fèläh-bülmaq*, *v.m.* To attain a state of virtue, happiness, or prosperity; *حتى على الفلاح* *hàyya*—"alé-'l-fèläh ! Come to (what will lead to) happiness ! (*paragraph in the call to prayer*); —, *fèläh*, *s. a.* An Arab peasant.

فلحت *fèlähät*, *s. a.* Agriculture.

فلخن *fèlähxèn*, *s. p.* A sling for throwing stones.

فيلسوفه *fèlāsīfè*, *s. pl. a.* (*of فيلسوف* *feylésöf*), Philosophers.

فلاكت *fèlākèt*, *s. a.* Adversity, misfortune, an effect of the adverse influence of the spheres. [tree, linden-tree.

فلامور *filāmūr* (*ikhilāmūr*), *s. t.* The lime-tree.

فلان *filan*, *a. t.* Such a one, so-and-so, a certain; —ادم—, *filan-ādam*, Such a person, a certain person; —شي—, *filan-shèy*, Such a thing, a certain thing.

فلج *fèlj*, *s. a.* Paralysis, the palsy.

فلذة *filzè*, *s. a.* A lobe; فلذة كبد *filzè-'i-kèbed*, (The lobe of the liver) A dearly-beloved person.

فلز *filiz*, *s. t.* A shoot, young branch; —, *filizz* (*filiz*), *s. a.* Mineral ore.

فلس *filas*, *s. a.* A mite, a farthing; —احمر—, *filssi-āhmær*, (A red farthing) The smallest piece of copper money; فلس احمر محتاج او *filssi - āhmæra-mùhtāj-òl*, *v.a.* To be reduced to sheer beggary, to be penniless, without a farthing. [-*filfil*, Red pepper in pods.

فلفل *filfil*, *s. a.* Pepper; دارفلفل *dāri-fèlèl*

فلقه *fèlaka*, *s. t.* A stout pole, with two holes about six inches asunder in the middle of its length, through which the two ends of about two feet of rope are passed and knotted. This is used for the infliction of the bastinado, the feet being passed through the loop of rope, and the pole being then turned round till the slack of the rope is wound up, the pole becomes pressed against the back of the leg near the ankle, and the soles of the feet are firmly held up to view.

فلك *fèlek*, *s. a.* The sky, the firmament; a sphere (according to the Ptolemaic system of astronomy), of which there are nine; fortune, or the influence of the spheres; فلك الافلاك *fèlèku-'l-èflāk*, (The sphere of spheres) The primum mobile; —, *fùlk*, *s. a.* A ship, boat, craft; فلكرده *fèlek-zèdè*, *a. p.* Struck by the adverse influence of the spheres.

فلمنك *filémènk*, *s. t.* A Fleming, a Dutchman; the Dutch nation.

فلنته *or* فلنطه *fillnta*, *s. t.* A fowling-piece.

فلورى *filūri*, *s. t.* A ducat, a sequin.

فلوکه *filka*, *s. t.* A ship's boat, barge, cutter; a pleasure boat. [of a gun.

فم *fīm*, *s. s.* The mouth; the muzzle

فن *fān*, *s. s.* An art; هزارفن *hèzār-*

-fān (*hèzārifān*), *s. t.* A jack-of-all-trades, a person clever at many things.

فنا *fāna*, *s. t.* Bad; dangerous; grave;

—, *fānā*, *s. s.* Corruption, destruction, annihilation, death; دارالفنا

dāru-'l-fānā, The world of change; فنابولتمى

fānā-būlmak, *v. s.* To be annihilated, destroyed; فناالشمک

fēnālahmek, *v. s.* To become bad, dangerous, grave; to grow worse, more dangerous.

فنار *fānār* (*fānār*), *s. t.* A lantern; a lighthouse; a pinion (on the shaft of a wheel). [coffee cup.

فنجان *finjān* (*finjān*), *s. t.* A tea or

فند *fānd*, *s. t.* A trick, piece of deceit.

فندق *findik*, *s. t.* A nut, filbert, cob, or

Barcelona nut; —, *findik-*
-sichāni, A mouse.

فنون *fūnūn*, *s. pl. s.* (*of* فن *fān*), Arts; kinds, sorts, species. [the affections.

فؤاد *fū'ād*, *s. s.* The heart, the seat of

فوارى *fēwārā*, *s. s.* A *jet d'eau*, a fountain which throws its water up in a jet.

فواكه *fēvākīh*, *s. pl. s.* (*of* فاكهه *fākīhā*), Fruits.

فوائد *fēwā'id*, *s. pl. s.* (*of* فائدة *fā'idā*), Uses, useful results, benefits.

فوت *fēvt*, *s. s.* To lose, to neglect, not to seize, to allow to go by and be lost.

فرستأ *fēvti-fūrstā't-et*, *v. s.* To lose an opportunity; —, *—*, *—*, *v. s.* To die.

فوج *fēvj*, *s. s.* A troop of men, a cohort

فوجى *fīchi*, *s. t.* A cask, barrel.

فودله *fōdula*, *s. t.* A kind of better bread-cake, served out at colleges and public kitchens, &c.

فور *fēvr*, *s. s.* Extreme quickness, hurry

فوراً *fēvran*, *على الفور* *'alā-'l-fēv-*

ad. s. In extreme haste, quickly, hurriedly.

فوران *fēvērān*, *s. s.* A boiling, babbling, spitting like a *jet d'eau*.

فوز *fēvz*, *s. s.* Success in an undertaking.

فوطه *fūta*, *s. s.* A kind of apron.

فوق *fēvk*, *s. s.* The top or space above

the top of anything; any superior

degree of rank; فوقانى *fēvkāni*, *s. s.*

Upper (storey of a house); —, *fēvk-*

ad. s. Above; فوق العادة *fēvka-'l-*

-'ādā, Extraordinary, extraordinarily;

فوق الغايه *fēvka-'l-ghāyā*, More than

extremely, exceedingly.

فونده *fūnda*, *s. t.* The branches of the

vine pruned away; —, *فومرى* *—*, *kyi-*

muru, Vine-charcoal (used by black-

smiths, &c.); —, *—*, *v. s.* To let go

(the anchor).

فهرس *fīhriss*, *s. s.* فهرست *fīhrisat*, *s. t.*

The index of a book.

فهم *fēhm*, *s. s.* The comprehending

power of the mind; comprehension.

ا—, —et, *v.a.* To comprehend, seize the meaning of. [ing.]

فہم fēhīm, *a. a.* Quick in comprehend-

فی fi, *pr. a.* In; into; about, relating to; among, between; فی الجملة fi-l-

-jūmlē, *ad. a.* Generally; abstractedly, in a general sense; فی الحال fi-l-hāl,

ad. a. Instantly, at once; فی الحقیقہ fi-l-hakika,

ad. a. In truth, in sooth, really. This preposition is always

placed before the date of letters and papers, and also before the price of

things in accounts, in the following shape, and without the dot over the

فے, thus فے. [goods.]

نیات fi'at, *s. a.* The price *per article* of

فیاض fēyyāz, *s. a.* God who abundantly pours out blessings.

فیافی fēyāfi, *s. pl. a. (sing. not used),*

Deserts, uncultivated districts.

فیروز fi'rūz, فیروزمند fi'rūzmēnd, فیروز

fi'rūzi, *a. p.* Victorious, successful, fortunate.

فیروزہ fi'rūzē, *s. p.* A turquoise.

فیصل fēyāl, *s. a.* A discontinuance, interruption, cessation; a decision (of

a trial or dispute), a terminating;

فیصل ویرمک fēyāl - vèrmek, *v.s.* To decide, terminate (a trial or dispute);

فیصل بولمک fēyāl - bōlmak, *v.s.* To be decided, terminated.

فیض fēyz, *s. a.* Abundance; any peculiar gift of God, eminence; بولمک—

fēyz - bōlmak, *v.s.* To become eminent.

فیضان fēyézān, *s. a.* A plentiful outpouring.

فیل fil (fil), *s. a.* An elephant; the

bishop in chess; فیل دیشی fil-dīshi,

s. t. Ivory.

فیلسوف fēylsōf, *s. a.* A philosopher.

فیلو fīlo, *s. t. (Italian),* A squadron, or

line of ships of war.

فیما بعد fi-mā-bā'd, *ad. a.* Henceforward, henceforth.

فیوض fīyūzāt, *s. pl. a. (of فیوض*

fīyūz, *not used, which is itself the pl.*

of فیض fēyz), Peculiar and abundant gifts of Providence.

فیئہ fi'è, *s. a.* A troop of men.

فیہ fi'h, or fihi, *comp. a.* In or about him,

it; فیہا fi'hā, In or about her, it.

ق

ق kīf. Twenty-fourth letter of the

Turkish alphabet, having the value of

k in English, but is always followed

by a hard vowel, in contradistinction

to ک, which is also a k but softer in

sound. The numeral value of ق is

100.

قاب kāb (or قاپ kāp), Any containing

vessel, comprising even certain cases,

covers, or envelopes; قاب قچاق kāb-

kāchak, Pots and pans, kettles and

cans; ایاق قابی āyak-kābi, Any kind

of shoe, boot, or slipper; کورک قابی

kyār-k-kābi, The outer material of a

fur cloak or coat; —, kāb, *s. a.* The

تاجان *kàchak*, تاجامتى *kàchamak*, *s. t.*

A pretext, excuse, means of escape.

تاجىق *kàchik*, *a. t.* Foolish, cracked, queer, half-witted, crazy. [deserter.

تاجىق *kàchikín*, *s. t.* A runaway; a تاجىق *kàchmak* (*aor.* تاجار *kàchar*), *v. n.* To run away; to desert; تاجىق *kàchirmak* (*aor.* تاجىرىق *kàchirir*), *v. a.*

To drive away; to allow to escape; to aid to escape; to run away with; to smuggle away; —, *v. n.* To go crazy, lose one's wits; تاجىق *kàchirma*, *or* تاجىق *ghyümrukdan - kàchirma*, *a. t.* Smuggled (goods); تاجىق *kàchinmak* (*aor.* تاجىق *kàchinir*), *v. n.* To avoid, to keep or get out of the way.

قادىر *kādir*, *a. a.* Able, having the power; God the able One; او —, *kādir-öl*, *v. n.*

To be able, to have the power or ability; to have power enough.

قادىم *kādim*, *s. a.* A person newly arriving or newly arrived at a place; القادىم يزار *əl-kādimu-yüzār*, The newly arrived person is visited (by the older inhabitants).

قادىس *Kādiss*, *s. t.* Cadiz (town of, in Spain).

قادىكوى *Kādikyūyi*, *s. t.* Kadikeuyi (a town in Asia Minor, the ancient Calcedonia).

قادىن *kādín*, *s. t.* A genteel or respectable woman; one of the seven state concubines of the Sultan.

قار *kār*, *s. t.* Snow; قارىاغىق *kār-yāgh-*

mak, *v. n.* To snow; قارىلىق *kārlik*, *s. t.*

A large bottle used for icing water.

قارىپوز *kàrpuz*, *s. t.* A water-melon.

قارت *kàrt*, *a. t.* Old (man); tough meat; قارتلاشمق *kàrtlashmak* (*aor.* قارتلاشور *kàrtlashir*), *v. n.* To grow old; to grow tough.

قارس *Kàrss*, *s. t.* The town of Kars.

قارشى *kārish*, *s. t.* A span; قارشىلىق *kārishlamak*, *v. a.* To measure by spanning; قارشى مورش *kārish - mürush*, *s. t.* Utter confusion; قارمه *kàrma - kārish*, *a. t.* In utter confusion.

قارشىلىق *kārishik*, *a. t.* Mixed; confused; in disorder; قارشىلىق *kārishiklik*, *s. t.* Confusion; disorder; a row, tumult.

قارشىلىق *kārishmak* (*aor.* قارىشور *kārishir*), *v. n.* To mix, mingle, combine; to become confused, or disordered; to meddle, have to do, interfere; to exercise authority; قارشىلىق *kārishdirmak* (*aor.* قارشىلىق *kārishdirir*), *v. a.*

To add; to mix, mix up, stir up, stir about; to put in disorder; to cause or allow to meddle or interfere.

قارشى *kārshi*, *s. t.* The opposite side (of a street, river, &c.); the space opposite (to anything); —, *ad. t.* Opposite; قارشى قومىق *kārshikòmak*, *v. n.* To oppose, resist; قارشىلىق *kārshi-chikmak*, *v. n.* To go forth to meet; قارشىلىق *kārshilamak*, *v. a.* To meet, to advance and meet intentionally; to answer in an ad-

verse manner, oppose in argument; قارشیلاشمق *kàrahlaşmak*, *v.s.* To meet one another face to face; to correspond, balance one another (the debtor and creditor sides of an account, or income and expenditure); قارشیلاهدیرمق *kàrahlaşdırmak*, To bring (two people) face to face; to compare, collate (papers); to make balance, to balance (income and expenditure); قارشیلیق *kàrahilik*, *s. t.* The steel (of a flint gun-lock); any retort, answer; tit for tat, quid pro quo; equivalent, complete set-off; a fund or means (in finance); قارشیم *kàrahim*, The space opposite to me; قارشیکه *kàrahinga*, Opposite to thee, to the space opposite to thee; قارشیسینده *kàrahissinde*, Opposite to him, her, it; in the space opposite to him, her, it; &c. &c.

قارغاشلیق *kàrghaşhalik*, *s. t.* A noise as of crows cawing; a noise of tumult and squabbling.

قارغه *kàrgha*, *s. t.* A crow; a rook; ال-قارغه *ala-kàrgha*, (The black and white spotted crow) The jackdaw (?); قارغه-بؤکن *kàrgha-bükən*, *s. t.* Nuxvomica.

قارن *kàrn*, *s. t.* The belly; the womb; قارن-اجقمق *kàrn-ajqıkmak* (*with pronominal affixes to قارن*), *v.s.* To be hungry; قارن-اغریمق *kàrn-aghırmak*, *v.s.* To have the belly-ache; قارن-اغریمیسی *kàrn-aghırisisi*, *s. t.* The belly-ache;

a peevish child; (*as an instance*) O you belly-ache! you peevish thing!

قارنداش *kàrn-dàsh* (Womb or belly-fellow, usually written قارنداش), *s. t.* A brother; a sister.

قارنجه *kàrnje*, *s. t.* An ant, pismire, emmet; honeycomb (in cast metals).

قارنجه-لو *kàrnje-lu*, *s. t.* Honeycombed (metal).

قارون *kàrūn*, *s. s.* A person proverbial for his wealth, supposed to be the same as Korah; the river Karoon.

قاری *kàri*, *s. t.* A woman; a wife; — قاری *kàri*, *s. s.* A reader (especially of the Kùr'ân); an inhabitant of a town.

قاریوط *Kàriot*, *s. t.* The island of Nicara.

قاز *kàz*, *s. t.* A goose; قازکی-باقمتی *kàzki-bâqmeti*, *v.s.* To stand and stare stupidly without doing anything.

قازق *kàzık*, *s. t.* A stake (of wood); قازق-تلمق *kàzıklamak*, *v.s.* To impale.

قازمق *kàzmek* (*cor.* قازار *kàzar*), *v.s.* To dig; to dig out, scoop out; to engrave, to sink.

قازمه *kàzme*, *s. t.* A pick-axe, a pick.

قازمیر *kàzmır*, *s. t.* Kerseymere.

قازیمق *kàzımek* (*cor.* قازار or قازیر *kàzir*), *v.s.* To scratch out (writing with a knife).

قاش *kàsh*, *s. t.* The eyebrow; ایر-قاشی *eyr-kàshi*, *s. t.* The pommel, also the cantle, of a saddle (*or* the curved pieces of wood which form the front and back part of the frame of a saddle); قاشلو *kàshlı*, *s. t.* Eyebrowed, having

eyebrows; **دورت قاشلو** *dàrt-kàshlí, s. t.*
 (Having four eyebrows) Having the
 moustache, from youth, no thicker
 than the eyebrows; **قاش چاتمى** *kàsh-*
chàtmak, v. n. To frown; **چاتق قاشلو**
chàtik-kàshlí, s. t. Having the eye-
 brows joined or meeting over the nose.
قاشاغى *kàshàghí, s. t.* A currycomb.
قاشق *kàshik, s. t.* A spoon.
قاشىنمق *kàshínmak (aor. قاشينور kàshí-*
nir), v. n. To itch; to scratch (an itch-
 ing place on one's own body).
قاشىمق *kàshimák (aor. قاشير kàshír), v. a.*
 To scratch (an itching place on any
 other person); to curry (a horse).
قاصد *kàssid, s. a.* One who definitively
 intends to do something or to go
 somewhere, and is acting or preparing
 to act accordingly; a foot-messenger.
قاصر *kàssír, s. a.* Deficient, defective,
 wanting, not up to the mark.
قاصق *kàssik, s. t.* The groin; **قاصق**
kàssik-bití, A crab-louse.
قاصىق *kàssamak (aor. قاصار kàssar), v. a.*
 To stretch tight (an extended rope).
قاصىق *kàssnak, s. t.* A hoop, rim, or
 other contrivance for tightening or
 holding together.
قازى *kàzi (kàdí), s. a.* A judge accord-
 ing to the canonical law; a putter of
 an end (to matters); **قازى الحاجات**
kàziyyu'l-hājāt, God who satisfieth
the wants of His creatures; قازى
عسكر *kàzi-'àssakr (kàz-'àssakr),*
قازى العسكر *kàziyyu -'l-'àssakr,*

(Judge of the army) Title of two high
 legal functionaries of Muhammedan
 canon law in Turkey, one for Rumelia
 and the other for Anatolia, ranking
 next to the Shèykhul-islām, and
 exercising the office of Supreme Judges
 in Constantinople, though formerly
 they were the judges of the army.
قاطبة *kàtibétm, ad. a.* Not at all, never,
in قطعاً و قاطبة *kàt'an-vè-kàtibétm,*
 By no means whatever, in no case.
قاطر *kàtir, s. t.* A mule; an impudent
 little upstart.
قاطرچى *kàtirji, s. t.* A muleteer.
قاطع *kàti', a. a.* Which cuts; —, *s. a.*
قاطع الطريق *kàti'v-'t-tàrik,*
 A highwayman, brigand.
قاعد *kà'idé, s. a.* A rule; the base (of
 a mathematical figure); **قاعد كليہ**
kà'idé'î-kyùlllyyè, A general rule.
قاف *kàf, s. a.* Name of the letter ق;
 name of the Caucasian chain; **از قاف**
èz-kàf-tā-kàf, From east to
قاف *èz-kàf-tā-kàf, From east to*
 west (the Caucasus being imagined to
 surround the whole habitable world).
قافلہ *kàfilé, s. a.* A caravan of travellers.
قافية *kàfiyyé, s. a.* Rhyme in poetry;
 the syllables which compose the rhym-
 ing of words together.
قاقله *kàkvlé, s. a.* The cardamum.
قاقم or **قاقوم** *kàkum, s. t.* The ermine;
 the ermine fur.
قاقمق *kàkmak (aor. قاقار kàkar), v. a.*
 To give a tap; to drive in by tapping;
 to push; to emboss (designs in metal);

باشه قامتی *bāshe-kākmak*, *v.a.* To cast (former favours) in one's teeth, to upbraid, reproach, twit (with former benefits conferred); قائمه *kākma*, *s. t.* An embossed design on metal; the art of embossing metals.

قال *kāl*, *s. a.* Word of mouth; تالاً *kālan*, *ad. a.* In word; قيل وقال *kīl-u-kāl*, People's remarks, talk, whisperings, grumblings (*These two words are originally verbs in Arabic, third pers. sing. pres., قال is active, he said, قيل is passive, it was said*); —, كال, *s. t.* The action of melting and refining (ores and metals); —, كال-تتمك, *v.a.* To melt and refine; —, كالجی, *s. t.* A refiner, a smelter.

قالب *kālīb*, *s. a.* A mould; the body; — *or* قالب (*kālp*), *a. t.* Bad, false (money); قالزن (*kālpazān*), *s. t.* A false-coiner, forger of coin; a fellow of great pretension and no intrinsic value; قالبور *kālbūr*, *s. t.* A screen, a riddle; قالبوردن کچورمک *kālburdan-ghèchirmek*, *v.a.* To screen, to riddle, to sift.

قالتنی *kāltāk*, *s. t.* A slut, wench (term of reproach among women only).

قالچه *kālcha*, *s. t.* The hip, hip-bone.

قالچین *kālchin*, *s. t.* A kind of shoe.

قالدریم *kāldirim*, *s. t.* A causeway; pavement; پیاده قالدریمی *piyādē-kāldirimi*, A foot pavement.

قالدرمک *kāldirmak* (*oor. قالدر* *kāldirir*), *v.a.* To raise, lift; to take up, off, away; to suppress, abolish; to cause

to get up from sleep or rest, to raise; to raise (troops). [extirpare.]

قالع *kālīc*, *s. a.* Who pulls up or cuts; قالعه *kālīc*, *s. t.* (*from* خلیفه *khalīf*).

A builder, architect; a workman (in any trade), journeyman; an upper female servant or slave.

قالکان *kālikan*, *s. t.* A shield, buckler, target; بالنی, *kālikan-bālni*, A turbot.

قالقامتی *kālkamak* (*oor. قالقار* *kālikar*), *v.a.* To rise, to get up; *یغه* *qātmīc* *ayagha-kālmak*, *v.a.* To get up on

one's feet, to rise; to rise in rebellion; to set out on a journey.

قالمتی *kālmak* (*oor. قالور* *kālir*), *v.a.*

To rest, stay, remain; to stop, leave off; to stop short; to be altogether

surprised, astonished, confounded; to wait; to be put off (in time), deferred; to be left; to be left at the option or discretion (of anyone); *بگاتالسه* *bānga-kālsa*.

If it were me, if I had to decide, if I were left to my option, I think, I am inclined to think, I am of opinion;

یانگده قالمز *yāningde-kālmaz*, (*It will not stay with thee*), You will not retain possession of it.

قاله *kālē*, *s. t.* Calais (town of).

قالی *kālī* (*hālī*), *s. p.* A large carpet.

قالیچه *kālīchē*, *s. p.* A small carpet, a rug. [*kālīnlāk*, *s. t.* Thickness.

قالین *kālīn*, *s. t.* Thick (through); *تینلی*

قالیون *kālyōn*, *s. t.* A man-of-war; a ship

of the line; *قالیونجی* *kālyōnji*, *s. t.* A

man-of-war's-man, sailor of the navy.

قاله *kālya*, *s. t.* Rough potash; قالیه *kālya-tāshī*, Rough vitrified potash.

قامت *kāmet*, *s. a.* Stature.

قامچیلماق *kāmjilmaq*, *s. t.* A whip; قامچیلار *kāmjilālar* (*aor.* قامچیلار *kāmjilālar*), *v. a.* To whip; to whip up, spur up, stir up to action. [cabin.

قامر *kāmara*, *s. t.* (*Italian*), A ship's

قامش *kāmīsh*, *s. t.* A reed; penis.

قامی *kāmi*, *s. a.* A subduer, breaker down, striker down.

قامور *kāmūss*, *s. a.* A sea, ocean; name of a celebrated Arabic lexicon.

قاه *kāma*, *s. t.* An iron wedge; a long and broad Georgian dagger.

قار *kān*, *s. t.* Blood; —او, —دی, *v. n.*

To be bloody, or bloodshot; قان تر *kān-tēr*, A sweat of blood, a profuse perspiration; —المتق, *kān-ālmak*,

To bleed, take blood; —دوکمک, *kān-dākmek*,

v. n. To shed blood; —اغلامق, *kān-āğlamak*,

v. n. To shed tears of blood; —توکرمک, *kān-tūkyurmek*,

v. n. To spit blood; —قانه بیرینک کیرمک *birining-kānina-*

-ghirmek, *v. n.* To take one's life, be guilty of his blood; قانه بولاشمق, *kāna - bülāshmaq*,

v. n. To become soiled with blood; قانه بولاشدیرمق, *kāna-bülāshdırmak*,

v. a. To soil with blood, to steep in gore; قانلو *kānlı*,

a. t. Bloody; blood-guilty; قان قورودان *kān-kürüdan*,

s. t. The mandrake (?); قان بهاسی *kān-(pāhāssi)*,

s. t. Blood-

money, a deodand, price paid to the heir of a slain man by the homicide;

دلی قانلو *dēli-kānlı*, *s. t.* (One whose blood is mad) A young lad.

قانماق *kānamak* (*aor.* قانار *kānar*), *v. n.* To bleed, flow with blood;

قاناتماق *kānatmak* (*aor.* قانادر *kānadır*), *v. a.* To draw blood, cause to bleed, make bleed.

قانبور *kānbūr*, *a. t.* Crooked, bent; hunchbacked; hogged (a ship); —,

s. t. A hunchback, hunchbacked person; a hunched back, hunch.

قانت *kānit*, *s. a.* Pious, devout.

قانجیق *kānjik*, *s. t.* A bitch.

قانجه *kānja*, *s. t.* A boat-hook; a hook; a grappling-iron; —باش, *kānja-bāsh*,

A kind of large boat with high hooked prow.

قاند *kānda*, *ad. t.* Where? In what place? In what place soever.

قانع *kāni*, *a. a.* Satisfied, content, contented with what he possesses.

قانماک *kānmak* (*aor.* قانار *kānar*), *v. n.*

To satisfy one's thirst, one's desire for riches, one's doubts; to have one's doubts or objections removed and be fully satisfied; قاندیرمق *kāndirmak*

(*aor.* قاندیر *kāndirir*), *v. a.* To satisfy; to persuade, remove one's doubts or objections, to satisfy one's mind.

قانون *kānūn*, *s. a.* A law, canon; a statute, regulation, bye-law; a psalter;

قانوننامه *kānūn-nāmē*, A code of laws, a set of statutes, regulations, or bye-

laws; قانونی kânūnī, *s. a.* قانونچی kânūnji, *s. t.* A lawgiver, maker of laws and regulations.

قانی kâni (hâni), *ad. t.* Where? In what place? قانی یا kâni-yâ (hâni-yâ)! Where then! Where is it, then? Where are you, then!

قار kâw, *s. t.* Touchwood, tinder, German tinder; آغاج قاری ağaj-kâwi, Touchwood; منطارتاری mântâr-kâwi, German tinder; بزقاری bîz-kâwi, Tinder.

قاورامق kâwramak (*aor.* قاورار kâwrar), *v.s.* To seize, gripe, lay tight hold of with the whole hand.

قاورمق kâwurmak (*aor.* قاورر kâwurur), *v.s.* To fry; to torrefy; roast (coffee).

قاورمه kâwurma, *s. t.* Mutton or beef fried in small lumps, and either eaten fresh, or potted and preserved in jars or skins by pouring the dripping over it.

قاوشمق kâwushmak (*aor.* قاوشور kâwushur), *v.s.* To come together, meet, join; قاوشدورمق kâwushdurmak (*aor.* قاوشدورر kâwushdurur), *v.s.* To bring together.

قاروق kâwuk, *s. t.* Several kinds of cap, of various shapes, but all stuffed with cotton; مدیک قاروشی sidik-kâwugâv, The bladder.

قارون kâwun, *s. t.* A musk melon; آغاج قارونی ağaj-kâwunuv, A citron.

قاهر kâhir (*fem.* قاهره kâhirâ), *a. a.* Irresistibly subjugating.

قائد kâ'id, *s. a.* A conductor, a leader.

قایرمتق kâyirmek (*aor.* قایرر kâyirir), *v.s.* To take care of the interests of, push the interests of, take care he shall not come to want, to patronize actively.

قایش kâyish, *s. t.* A leather strap, a belt; a mode or act of slipping, sliding; |—, —et, *v.s.* To steal, pickpocket (*slang*).

قایتی kâyik, *s. t.* A boat or ship with sharp prow and stern; پاید قایتی piyâd-kâyigî, A common row-boat of Constantinople, usually with only one pair of oars; برجسته قایتی berjstâ-kâyik, A boat with one pair of oars (ایکی iki, two; اوج üç, three; دört, four; بش bîsh, five; beyond which none are used; the last are peculiar to the ministry, the next to counsellors of state, &c., and the others are used by all who can afford them); دولمش قایتی dôlmush-kâyigî, A kind of omnibus-boat, taking several passengers independently; بازار قایتی pazar-kâyigî, A very large passenger-boat going to distant villages and taking fifty or more passengers; ایلد قایتی ilâd-kâyigî, Large kinds of row-boats, the latter from the Princes' Islands; بالکچی قایتی bâlîkçi-kâyigî, A fisherman's boat; اوطون قایتی ödron-kâyigî, A boat with firewood (کیمر kîmur, charcoal; شراب şarâb,

wine; &c., &c.); **تبدیل قاینى** *tèbdil-kàygîhi*, The Sultan's private boat; **سلامت قاینى** *sèlâmlîk - kàygîhi* (or **سلطنت** *alSaltanat*), The Sultan's state boat; **ایلچی قاینى** *èlchi-kàygîhi*, An ambassador's state boat; **قایچی** *kàykji*, A boatman; **قایخانه** *kàyk-khâné*, A boathouse.

قائ *kā'il*, *a. a.* Consenting; او —, —د, *v. s.* To consent, to give consent; to be satisfied (that a thing should be done).

قائ *kā'im* (*fem.* **قائمه** *kā'imé*), *a. a.* Upright; standing; existing; right (angle); **قائمه** *kā'imé*, *s. a.* An official letter on a full-sized sheet of paper; a treasury bill; a bank-note or assignat; **قائمقام** *kā'im-mākām* (*kāy-makām*), A lieutenant, deputy, vice, substitute; the grand vizier's lieutenant when the former leaves Constantinople; the lord-lieutenant or governor of a secondary government or county; a lieutenant-colonel in the army; a second-class post-captain in the navy; a kind of registrar-general of property in mortmain in each of the subdivisions or departments among which the administration of that kind of property is distributed.

قایمتر *kāymak*, *s. t.* Clotted cream, similar to that made in Devonshire; — (*aor.* **قایار** *kāyar*), *v. s.* To alide, slip; **قایدرمق** *kāydirmak*, *v. s.* To

cause to slip; to manage underhand to make a person lose his office; **قایمق کئی** *kāymak-ghibi*, *a. t.* Cream-like, white and smooth.

قاین *kāyn*, *s. a.* A brother-in-law, own brother to one's wife; **قاین انا** *kāyn-âta*, or **قاین پدر** *kāyn-pèdër*, A father-in-law, father to one's wife; **قاین انا** *kāyn-âna*, **قاین والد** *kāyn-wālidé*, A mother-in-law, wife's own mother; **قاین اغاجی** *kāyn-aghâzji*, A birch tree.

قاینامت *kāynamak* (*aor.* **قاینار** *kāynar*), *v. s.* To boil, be in ebullition; to well up, break out at the surface of the earth (water); to swarm (insects, &c.); to sink, go down (a ship, boat); to weld (as iron); **قاینامتق** *kāynatmak*, *v. s.* To cause (water, &c.) to boil (over the fire); to weld (iron).

قاینق or **قایناق** *kāynak*, *s. t.* The cheek of the bottom, the breech, the buttock; a place where iron has been welded.

قبا *kāba*, *a. t.* Coarse, rough; open, loose, not closely packed (any fibrous substance); —, *s. t.* Coarse or rough part; —, *kābā*, *s. p.* Clothing, apparel, garment; **قباچه** *kābāché*, *s. p.* A small garment.

قباب *kibāb*, *s. pl. a.* (*of* **قبة** *kūbbé*), Domes, cupolas; domed edifices.

قباحت *kābāhat*, *s. a.* A fault, a bad action, a crime.

قبارجق *kābarjik*, *s. t.* A pimple.

قبارمق *kābarmak* (*aor.* **قبارر** *kābarîr*), *v. s.* To swell, become puffed; to rise

in blisters; to raise or rise in fermenting (dough); to get up, rise, swell, become rough (the sea); to become loose, open, not closely packed, ruffled (hair, feathers, &c.); to become serious, important, extensive; any quarrel or trouble; قبارتمق *kābartmaq* (*aor.* قباردیر *kābardir*), *v.s.* To cause to swell and be puffed; to ruffle; to cause (any unpleasant matter) to become serious; قولتوق قبارتمق *kōltuk-kābartmaq*, *v.s.* (To puff up the armpits) To strut, walk pompously sticking out the elbows; to become proud; قبارتمه *kābartma*, *s. t.* Any design in relief.

قباق *kābak*, *s. t.* Any plant or fruit of the gourd kind; بال قباغی *bāl-kābāghī*, The yellow squash, calabash, or pumpkin; قنطار قباغی *kāntār-kābāghī*, The large round gourd or pumpkin; ساتر قباغی *sākiz-kābāghī*, The vegetable marrow; اصمه قباغی *assma-kābāghī*, A long vegetable marrow, growing over trellises like a vine; باشی قباق *bāshī-kābak*, One whose head is bald like a gourd.

قبائح *kābā'ih*, *s. pl. a.* (*of قبیحه *kābihā**), Vices, defects, bad actions or qualities.

قبائل *kābā'īl*, *s. pl. a.* (*of قبیله *kābīlā**), Tribes, clans.

قبب *kūbb*, *s. pl. a.* (*of قبة *kūbbā**), Domes, cupolas; domed edifices.

قبح *kūbh*, *s. a.* Badness, reprehensibleness.

قبر *kābr*, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; قبرستان *kābrīstān*, *s. p.* A burial-ground, grave-yard, place of interment, cemetery, churchyard.

قبرس *Kibria*, *s. t.* The island of Cyprus.

قبض *kābz*, *s. a.* A taking hold of, a taking with the hand; a receiving in possession or custody; constipation. | —, —*et.*, *v.s.* To take; to receive.

قبضة *kābza*, *s. a.* The gripe of the hand; the handle (of a sword) برقبضة قلیج *bir-kābza-kīlij*, One sword (and so on for any number, as *kābza* say: ten head of cattle, &c.).

قبطی *kibtī*, *s. a.* A Copt; a *guff* a kind of stuff; —, *a. a.* Coptic.

قبل *kābl*, *s. a.* The space in front of anything, or before anything in succession; —, *kābla*, *pr. a.* Before; —, *kūbl*, *s. a.* A kiss.

قبلة *kibla*, *s. a.* The spot towards which men turn their faces to pray, formerly the temple at Jerusalem, now the *kyā"bā* (cubical temple) at Mecca the south; the south wind; *kūblā-lōdoss*, South-south-west; *kūblā-kāshīshīmā*, South-south-east; *kūblā'ālam*, *قبلة عالم*, (The point to which the whole world directs its look) The sovereign; *kūblā-nāmā*, or *قبلة نامه* *nāmā*, A small compass showing the direction of the *kibla*; *قبلة اهل قبه* *āhli-kūbrā*, *قبلة* expert (to whose examination

decision disputes are referred); قیلتین
kiblétèyn, *s. a. dual*, The ancient and
present *Kiblas*.

قبور kùbur, *s. f.* A long cylindrical pen-
case, or any long case; —, kùbūr,
s. pl. a. (of قبر kàbr), Graves, sepul-
chres. [(in a ship's frame).

قبورغہ kàburgha, *s. f.* A rib; a timber
قبوق kàbuk, *s. f.* A shell, pod, cod,
seed-vessel; bark, peel; a scab; a
shell (of a shell-fish, eggs, &c.); crust
(of bread); قبقوقلو kàbuklū, *a. f.* Cov-
ered with a crust; a shell, bark, or a
scab; قبقوقسز kàbüksuz, *a. f.* Free
from crust, shell, bark, or scab;
قبوقلنمق kàbuklanmak, *v. n.* To
become covered with a scab (a sore);
قبوق باغلامق kàbuk-bàğlamak, *v. n.*
To pod, form pods.

قبول kàbūl, *s. a.* An accepting or re-
ceiving; an admitting; a permitting;
| —, —et, *v. a.* To accept, receive; to
admit; to permit.

قبه kùbbé, *s. a.* A dome, cupola; a
domed edifice.

قیح kàbīh (*fem.* قیحه kàbīha), *a. a.*
Ugly, unsightly; bad, naughty; قیحه
kàbīha, *s. a.* A bad action or quality.

قبیل kàbīl, *s. a.* A class, category.

قبیلہ kàbīlê, *s. a.* A tribe, clan, sept.

قپ kīp, *ad. f. is* قپ قرمزی kīp-kīr-
mīzi, Quite red, very red.

قپاق kàpak, *s. f.* A lid, cover; a line-
of-battle ship, liner, two-decker;
مزقپاق mèza-kàpak, A rasee, a liner

cut-down, a double-bank frigate;
لومبار قپاگی lūmbar-kàpāgī, A port,
port of a port-hole; گوز قپاگی ghyz-
-kàpāgī, The eyelid.

قپالو kàpālī, *a. f.* Shut, closed, covered.

قپامت kàpamak (*aor.* قپار kàpar), *v. a.*

To shut, close, cover; قپامتق kàpat-
mak, *v. a. caus.* To cause, force, or
allow one to shut, close, or cover
(something), or to cause, force, or
allow (something) to shut of itself;
قپانمق kàpanmak, *v. n.* To shut (of
itself); to stumble (a horse), trip;
—, *v. p.* To be shut, closed, or covered
(by someone); یوزقپانمق yūzu-kōyn-kàpanmak, *v. n.* To throw
one's self flat on the ground, face to
the earth.

قپان kàpan, *s. f.* A trap; a kind of
mart or market-place, wharf, custom-
house, or bonded warehouse in one;
قپانجه kàpanja, *s. f.* A trap; a board
that tips or trips over when anything
heavy is placed upon it; قپان قپانه
kàpan-kàpana, The mart is for him
who can take possession (proverbial
expression).

قپلامق kàplamak (*aor.* قپالار kàplar), *v. a.*

To cover over or line (with something
that can form an extended surface, as,
with planks, with clouds, with fur,
with silver, with an outer cover, &c.);

قپلانمق kàplanmak, *v. n.* To become
covered; —, *v. p.* To be covered; to
be lined; قپلانمق kàplatmak, *v. a.* To

cause (someone) to cover or line (something with some other thing);
 قپلامه kàplama, Covered; plated;
 قپلامه كوش گھیمش khyëmash-kàplama, Silver-plated.

قپان kàplan, *s. t.* A leopard.

قپلوبغه kàpli-bàgha (kàplimbagh), *s. t.*

A tortoise; a turtle; دكز قپلوبغسى dèngiz-kàpli-bàghassi, A turtle.

قپلجه kàpljə, *s. t.* A hot spring, a bath supplied from a hot spring.

قپمق kəpmak (*eor.* قپيار kəpar) is كوز قپمق khyəz-kəpmak, *v. s.* To close the eye and open it again quickly, to wink, to blink.

قپو kəpi, *s. t.* A door, gate, wicket; a turnpike; a house; a public office; (or پاشا قپوسى pàsha-kəpissi), the government house (*wherever there is a governor, and especially the office of the central Government at Constantinople*); a place, employment, service;

قپوجى kəpiji, *s. t.* A porter, door-keeper, gate-keeper, turnpike-keeper; قپوجى قپوجى kəpiji-bàshi, (Head porter) A chamberlain (title of rank and office);

قپوباجه kəpi-bàja, (Door and loop-hole) All over the house, in every corner; قپسواوغلانى kəpi-òghlani, A kind of under-clerk attached to embassies at Constantinople, and whose

business it is to receive such permits, letters, and other documents, as are sent to the embassy; قپوگتخداسى kəpi-kètkhùdassi (kəpi-kyāyassi), An

official agent which each government tributary prince, and department of Government having a separate office is obliged to maintain at Constantinople for the purpose of transacting business at the central office of Government; قپوطامى kəpi-tākimi, The general body of government agents and clerks; قپوبولداشى kəpi-yoldashi, A fellow-servant; قپولنمق kəpilmək, *v. s.* To get one's self into employment, procure a place; قپولنديرمق kəpilandirmək, *v. s.* To get (some other person) into employment, to find a place, to get employed.

قپودان kəpudān (kəptan), *s. t.* (Italian) A sea-captain, naval captain; قپودان اروپا kəpudāni-òrùpā, European; قپودان دريا kəpudāni-deryā, دريا, (kəptan) - pàsha, The high-admiral of Turkey.

قپودانه kəpudāna (kəptana), *s. t.* (Italian), The admiral's ship (قپودان بک kəpudān-bək, —bègh, or قپودان پاشا kəpudān-pàsha, —pashā) A full admiral.

قپوط kəpvt, قپود kəpud, *s. t.* A kind of cloak with sleeves and a hood.

قت kət, See قات; —, kit, See قيت. قتال kətāl, *s. a.* A fight, battle, mutual slaughter.

قتر kətr, *s. a.* A district, country.

قتل kətl, *s. a.* A killing; manslaughter, homicide, murder; —, —et, *v. s.* To kill, put to death, slay; to murder; قتل نفس kətlī-nèfas, A slaying, putting to death; قتل نفس بغير حق kətlī-

-nèfse-bi-ghàyri-hàkk, Unjustifiable homicide.

قتلا (for قتلى) kàtlà, *s. pl. a.* (of قتيل kàtil), The slain.

قتلتم (or قاتلتم) kàtlanmak, *v. n.* To squat down (with a view of waiting for someone). [a papist.]

كاتوليك kàtolik, *s. f.* A Roman Catholic, قتي kàti, *a. f.* Hard; —, *ad. f.* Very (old); قتيلاشمق kàtilashmak, *v. n.* To become hard, to harden.

قتيل kàtil, *s. a.* A slain person.

قجردامق kijirdamak (aor. قجردار kijirdar), *v. n.* To gnash or grind together so as to make a noise (the teeth); قجرداتمق kijirdatmak, *v. a.* To grind or gnash (the teeth) and make a noise; قجردى kijirdi, *s. f.* The grinding noise made by the teeth.

قجقمق kijikmak (aor. قجقير kijikir), *v. n.* To be ticklish, to be tickled; قجقمه kijikma, *s. f.* Ticklishness; a tickling sensation. [when.]

قچان kàchan, *ad. f.* When, at the time قحبه kàhbé, *s. a.* A harlot, whore; —! There's a fine fellow! قحبه اوغلى kàhbé-oghlu (kàhpòghlu)! You ass! you son of a b—ch!

قحط kàht, *s. a.* Scarcity, dearth, famine.

قد kàdd, *s. a.* Stature.

قدح kàdh, *s. a.* A drinking cup or glass; a wine-glass or tumbler; —, kàdh, *s. a.* A reviling, reproaching, calling names; |—, —et, *v. a.* To revile, reproach, call bad names.

قدر kàdr, *s. a.* The real value or just estimation in which a thing or person is or should be held; —, kàdər, *s. a.* The predestination or fore-arrangement of Providence; —, kàdar, *s. a.* Quantity; number; length of time; بوقدر bə-kàdar, Thus much, so much; اولقدر òl(ò)-kàdar, شوقدر shə-kàdar, That much, so much; نأقدر nàkàdar? How much? how many? how long (in time)? how much; how much soever; كدر كججسى kàdr-ghéyjéssi, The 27th night of Ramazan; براولقدردها bir-ò-kàdar-dàhā, As much again as that; —, kàdar, *ad. f.* As much as; as many as; as long as.

قدرت kùdret, *s. a.* Power, ability, might; wealth, riches, pecuniary ability, omnipotence; يد قدرت yèdi-kùdrèt, (The hand of omnipotence) Nature (in its producing quality); قدرت حمامى kùdrèt-hàmmāmi, A natural hot-spring, or bath fed by one; قدرت حلواسى kùdrèt-hèlwāssi, Manna; قدرتلو kùdretlū, *a. f.* Pui-sant; —, kùdrètli, *a. f.* Wealthy, pecuniarily able.

قدرغه kàdirgha, *s. f.* A galley.

قدس kùdss, *s. a.* A holy place; paradise, heaven; Jerusalem; شريف kùdssi-shèrif, Jerusalem; روح القدس rōh-u-'l-kùdss, (The spirit of paradise) The angel Gabriel (according to Muhammadans); The Holy Ghost (according to Christians); —, kàddéssé (for

loved by الله! May God sanctify!
 —, kùddissáé! May (—) be sanctified!
 قدمي kùdai (*fem.* قدميه kùdsiyyé),
s. a. Holy, sanctified; قدميت kùd-
 siyyèt, *s. a.* Holiness, sanctity.
 قدم kàdam, *s. a.* A foot (limb, or
 measure); —, kidèm, *s. a.* Prece-
 dence, seniority; قدملو kàdamlu, *s. t.*
 One whose foot or approach brings
 good luck; lucky, fortunate; وضع
 قدم بصلص "i-kàdam-et, or بامتن قدم
 kàdam-bàssmak, To tread, place the
 foot; ثابتقدم sàbit-kàdam, *s. p.* Firm
 of purpose; firm of foot.
 قدام kùdémā, *s. pl. a.* (of قديم kàdīm),
 Seniors, old or superior officers.
 قدمة kàdémé, *s. a.* A step (of a ladder,
 stairs, or rank).
 قدوت kidvet, *s. a.* A person of mark.
 قدورمتي kùdurmak (*aor.* قدورر kùdurur),
v. s. To go mad (a dog), be seized with
 hydrophobia.
 قدوز kùdūz, *s. t.* Hydrophobia; —, *a. t.*
 Mad, seized with hydrophobia.
 قدوم kùdūm, *s. a.* The approach, or
 arrival (of a person near to us).
 قديد kàdīd, *a. a.* Dried, junked.
 قدیر kàdīr, *a. a.* Almighty; الله على كل
 شیء قدیر allāhu-"āla-kyūlli-shèy'in-
 -kàdīr, God is able to do all things, is
 almighty.
 قديم kàdīm, *a. a.* Old, ancient, antique;
 —, *s. a.* The olden time; من القديم
 min-el-kàdīm, *ad. a.* Ab antiquo, time
 out of mind; قديماً kàdīman, *ad. a.*

Of old; قديمي kàdīmī, *s. a.* Per-
 taining to the olden time.
 قذف kàzf, *s. a.* An accusation of ad-
 ultery; قرا (for قری kūrā, *s. pl. a.* (of قریة kūr-
 riyyā), Villages; —, kūrā, *s. pl. a.*
 (of قاری kārī), Readers of the Kūrān;
 قرابت kārābèt, *s. a.* Nearness, rela-
 tionship.
 قربان کربان kārābin, *s. pl. a.* (of قربان
 bān), Sacrifices, beasts sacrificed or
 for sacrifice.
 قرابه kūrābiyyé, *s. t.* A small crisp cake,
 an almond cake; قرابعتي kūrābiyye-
 -sā"ati, A hunting-watch, rather small
 and thick. [Rather black, blackish].
 قراجه kārāja, *s. t.* A roebuck; —, *a. t.*
 قرار kārār, *s. a.* A state of repose; a
 state of changelessness; permanency;
 a decision, resolution; the usual
 quantity, size, time, or quality of
 anything; —, قرارمتي kārār-vèrmék,
v. s. To come to a decision, to decide,
 determine; بولمتي —, kārār-bèlhmák,
 قرارشمتي kārārashmak, *v. s.* To be
 settled, decided; قرارشدمتي kārār-
 laahdirmák, *v. s.* To arrange, settle
 definitively; دارالقرار dāru-ḡ-kārār,
 The world of changelessness, the
 future world; قراركبير kārārghīr, *s. p.*
 Decided, settled, definitively arranged.
 برقرار bār-kārār, *a. p.* In a state of
 changelessness, without change; —,
 bār-kārār, *ad. t.* In an equable manner,
 without augmentation or diminution.
 قرار داده kārār-dādé, *a. p.* To which

a definitive arrangement has been given; —, *s. p.* A definitive resolution; قرار دوزخ *dūzākh-kārār*, *a. p.* Whose place of duration is hell, damned; قرارسز *kārārsiz*, *a. t.* Variable; inconstant, volatile; ephemeral; قرارگاه *kārār-ghyāh*, *s. p.* A place of permanent stay.

قرارتی *kārarti* (*kāralti*), *s. t.* Any dark object or group of objects seen at a distance.

قرارمک *kārarmak* (*aor.* قرارر *kārārīr*), *v. n.* To become black, dark, lowering; قرارتمق *kārartmaq* (*aor.* قراردر *kārār-dīr*), *v. a.* To cause to become black or dark.

قراغول *kārāghol*, *s. t.* A guard; an outpost, picket; a sentry; قراغولخانه *kārāghol-khānē*, *s. t.* A guard-house.

قراغی *kīrāghī*, *s. t.* Frost; hoar-frost.

قرال *kīrāl*, *s. t.* (*Slavonic*), A king, sovereign, emperor (title applied contemptuously to the sovereigns of Europe); یدی قرال *yēdi-kīrāl*, The seven kings of Christendom, *i.e.* all the kings; قرالیچه *kīrālīcha*, *s. t.* A European queen or empress, consort or regnant; قراللیق *kīrālīk*, *s. t.* The regal quality and functions; a kingdom.

قرامان *kārāmān*, *s. t.* Caramania; a big-tailed sheep, the Caramanian or Anatolian sheep.

قران *kīrān*, *s. a.* Approach; junction; conjunction of planets; صاحبقران

sāhib-kīrān, *s. p.* (Lord of the conjunction) A successful monarch; صاحبقرانی *sāhib-kīrāni*, *a. p.* Royal, imperial, august.

قرآن *kūr'ān*, *s. a.* A reading; a book; THE BOOK, the Coran, the Muhammedan Bible; قرآن کریم *kūr'āni-kērīm*, قرآن عظیم الشان *kūr'āni-'azīmu-'sh-shān*, The noble Book, the glorious Book.

قرانتہ *krānta*, *s. t.* A middle-aged man.

قرانتینہ *kārantina*, *s. t.* (*Italian*), Quarantine. [Dark.

قرانلیق *kārānlīk*, *s. t.* Darkness; —, *a. t.* قراولہ *kāravēla*, *s. t.* (*Italian*), A man-of-war, ship of the line.

قرائت *kīrā'at*, *s. a.* A reading aloud; |—, —et, *v. a.* To read aloud.

قرائین *kārā'in*, *s. pl. a.* (*of* قرینہ *kārīnē*), Indications from whence inferences are drawn; inferences.

قرب *kūrb*, *s. a.* Nearness, vicinity.

قرباچ *kīrbāch*, *s. t.* A riding whip.

قربان *kūrbān*, *s. a.* An approaching near; sexual connexion; a means of approach, *i.e.* a sacrifice, a beast sacrificed or for sacrifice; قربان واقع او *kūrbān-wāki* "—دل, To take place (sexual connexion); قربان بیرامی *kūrbān-bāy-rami*, The festival of sacrifices on the 10th of Zī-'l-hijjē.

قربہ *kīrba*, *s. a.* Two kinds of large leathern bottle or vessel for carrying water, one borne by men, the other by horses.

قوت *kürret*, *s. a.* Coolness (of the eye, freedom from the redness caused by grief and weeping); قوت العين *kür-retü-l-‘ayn*, (Coolness of the eye) Joy, freedom from grief.

قوتال *kürtal*, *s. f.* A kind of vulture (or a kind of carrion-eating eagle?).

قرح *kârâ*, *s. a.* A wounding; |—, —*et*, *v. a.* To wound; قرحة *kârâs*, *s. a.* A wound, sore. [for fumigation.

قرص *küras*, *s. f.* A round cake; a pastile

قرض *kârz*, *s. a.* A borrowing; a loan, any money lent; |—, —*et*, *v. a.* To lend; to borrow.

قرطاس *kürtâs*, *s. a.* Paper.

قرع *kâr*, *s. a.* Knocking (at a door for admittance); |—, —*et*, *v. a.* To knock for admittance.

قرعه *kür‘â*, *s. a.* A casting or drawing lots; the ballot; قرعه چکمه *kür‘â-chèkmek*, *v. s.* To draw lots; قرعیده *kür‘â-ghirmek*, *v. s.* To be one of those balloted for.

قرق *kârk*, *a. f.* Forty; قرقنجی *kîrkînji*, *a. f.* The fortieth; قرق ایاق *kîrk-âyak*, *s. f.* A millipede; قرق نردبان *kîrk-(mârdivân)*, *s. f.* (Forty steps) An excellent kind of Damascus-steel sword-blade.

قرقماق *kîrkmaq* (*aor.* قرقار *kîrkâr*), *v. a.* To clip; to shear (sheep); قرقندی *kîrkîndi*, *s. f.* Clippings.

قرلانچ *kîrlançh*, *s. f.* A swallow; a martin; بالغی —, — *balğîs*, The flying fish.

قرمز *kîrmîz*, *s. a.* Cochineal; kermes, alkermes; قرمزی *kîrmîzi*, *s. a.* Red.

قرن *kârûn*, *s. a.* An age, an indefinite period of time, ten, twenty, fifty years; a horn (of an animal); قرن و قرنین *kârûn-l-kârûyn*, (The lord of two horns) An imaginary hero, based upon Alexander the Great, on account of the horns marked upon his coins.

قرنا *kürênâ*, *s. pl. a.* (قرین *kârîn*) Associates, companions; the personal suite of the sovereign.

قرناس *kürnâs*, *a. p.* Subtle, sly.

قرنبه *kârûnbeh* (usually written قرنبه *kârûnî-bâhâr*, Near to spring), *s. f.* A cauliflower.

قرنداش (for قارنداش) *kârûndâsh* (*kârûndâsh*, *vulg.* *kârûndâsh*), *s. f.* A brother, a sister; قیزقرنداش *kîz-kârûndâsh*, A sister; ارک قارنداش *ârkek-kârûndâsh*, A brother; موت قارنداش *mût-kârûndâsh*, A foster-brother; بر قارنداش *br-kârûndâsh*, An own brother or sister; اویکی قارنداش *âwêgî-kârûndâsh*, A step-brother or sister.

قرنستان *Krönstâd*, *s. f.* Cronstadt.

قرنفل *kârûnfil* (*kârûnfil*), *s. a.* A clove (spice); a pink, carnation, picotee (flower).

قرنه (or قورنه) *kürna*, *s. a.* A sink, or rather a kind of fixed marble basin in Turkish baths, in which the cold and boiling waters are mixed for use.

قرون *kürûn*, *s. pl. a.* (قرن *kârûn*), Ages, spaces of time.

قروی *kùrevi* (*fem.* قرویه *kùreviyyé*),
a. a. Rustic, pertaining to a village.
 قر *kàra*, *a. f.* Black; dark-coloured;
 swarthy; —, *s. f.* Land (in distinction
 to water); قر اناج *kàra-àngaj*, An
 elm; elm-wood; یوزی قره *yùzu-kàra*,
 One who has reason to be ashamed;
 قر باش *kàra-bàsh* (Black head) A
 Christian bishop; قر باتاق *kàra-bàtak*,
 A cormorant; قر جگر *kàra-jigàkr*,
 The liver; قر حما *kàra-hùmmà*, The
 black fever; قر طاق *kàra-tāwuk*,
 The blackbird; قر قوش *kàra-kùsh*,
 The eagle; قر قورغه *kàra-kùrbàgha*,
 The toad; قر قوللجی *kàra-kùllukju*,
 (Formerly) a private in the janissary
 corps, stationed at a guard-house;
 قر قونجولوس *kàra-kùnjaloss*, A hob-
 goblin; قر قیش *kàra - kish*, The
 coldest part of winter, mid-winter;
 قر کوز *kàra-ghyùz*, (Black-eye) The
 parallel of our *Punch* in Turkish
 puppet-shows; قر قولاق *kàra-kùllak*,
 (Black ear) The lynx, or the jackal,
called also the lion's provider; title of
 an officer attached to the Grand Vizier,
 and sent on important missions to
 other functionaries; قر جمله *kàra-*
jùmlé, Addition (in arithmetic);
 قر لاس *kàp-kàra*, Quite black; قر لاس
 کتمک *kàradan-ghitmek*, To go by
 land; قر رجه *kàraja* (See قراجه),
a. f. Blackish, rather black.
 قر لاس *kàralamak* (*aor.* قر لاس *kàralar*),
v. a. To write over as an exercise in

caligraphy; to scribble over (paper);
 قر لاس *kàralama*, *s. f.* A copy, exercise
 in calligraphy; careless writing, scrib-
 bling. Villages, hamlets.
 قر *kùrà*, *s. pl. a.* (of قریه *kàriyyé*),
 قریب *kàrib*, *a. a.* Near; —, *s. a.* A
 near relative; عن قریب or عنقریب
 “*an-karib, ad. a.* Soon, before long.
 قر حه *kàriha*, *s. a.* The initiative un-
 prompted thought from which actions
 spring.
 قریر *kàrir*, *a. a.* Cool, free from red-
 ness and signs of grief (the eye);
 قریر العین *kàriru-'l-'ayn*, *a. a.* (Whose
 eyes are free from all redness of grief),
 Happy.
 قریم *Kirim*, *s. f.* The Crimea.
 قرین *kàrin*, *a. a.* Quite close, quite near;
 —, *s. a.* An associate, companion;
 قرین مؤقرین *sù'i-kàrin*, A bad companion,
 evil associate; قرین معاد تقرین *sà'ādēt-*
kàrin, *a. p.* Whose companion is
 fortune, happiness, or prosperity; قرین
 قبول او *kàrini-kàbūl-ūl*, *v. s.* (To be the
 associate of acceptance) To be accepted.
 قرینه *kàriné*, *s. a.* An indication which,
 with reflection, points to some infer-
 ence; قرینه ایله بولمتی *kàrinè-ila-bùl-*
mak, To infer, to judge from indica-
 tions.
 قریه *kàriyyé*, *s. a.* A village; a hamlet.
 قزارمتی *kizàrmak* (*aor.* قزار *kizàrir*), *v. s.*
 To become red, or brown; to grow
 red in the face, to flush; to become
 toasted or grilled brown; قزارمتی

- kızartmak, *v.s.* To toast or grill; to cause to become red. [chant.
- قرزاز kazzaz (kàzez), *s. s.* A silk-merchant.
- قزاق kizak, *s. f.* A sledge, sleigh; the ways on which ships are built; a wooden frame placed under boats for the purpose of hauling them up out of the water; a Cossack. [scarletina.
- قزاقم kizāmuk, *s. f.* The measles, or measles.
- قزاقچى kizanj, *s. f.* Gain, profit; earnings.
- قزاقچى قزاقچى kizanjmak (*sor.* قزاقچى kizanjir), *v.s.* To gain; to earn.
- قزاقچى kizanj, *s. f.* Jealous; envious; —, *s. f.* Jealousy; envy.
- قزاقچى قزاقچى kizanjmak (*sor.* قزاقچى kizanjir), *v.s.* To be jealous; to be envious.
- قزاقچى kizal, *s. f.* Red; —, kizal-ēlma, (Red apple) The (legendary) city of Rome; —, kizal-yimurta, (Red egg) The eggs, died red and hard-boiled, eaten by Christians in the East at Easter. [its tree, and its wood.
- قزاقچى kizaljik, *s. f.* The cornel-berry.
- قزاقچى kizalja, *a. f.* Reddish; —, *s. f.* Rouge (cosmetic).
- قزاقچى kias, *v.s. imper.* Be (it) judged, is judged; —, vè-kias—"alà-hāzā, *ad. a.* (And be (the others) judged by this) And so forth, and so on, et cetera.
- قزاقچى kiasām, *s. a.* A distributor; an officer of the ecclesiastical court, whose duty it is to apportion the property of deceased persons among the heirs.
- قزاقچى kiasavèt, *s. a.* Grief, regret; —, —, *ad.* قزاقچى kiasavèt-chèkmeç, *v.s.* To grieve, feel regret.
- قزاقچى kiasrak, *s. f.* A mare.
- قزاقچى kiaset, *s. a.* Justice, equity; a share; portion; —, قزاقچى kiaset-yòm, *ad. a.* According to the portion falling to each day. [balance, pair of scales.
- قزاقچى kiasetias, *s. a.* Justice, equity; —, قزاقچى Kòstantaniyyè, *s. a.* Constantinople.
- قزاقچى kiasem, *s. a.* An oath; the taking of an oath; —, —, *v.s.* To swear, take an oath; —, kiasem, *s. a.* A part; portion; a kind, the generality of any sort of thing; as, قزاقچى kiasemi, Womankind, قزاقچى "Arab-kiasemi, Arabs in general.
- قزاقچى kiasmet, *s. a.* Division, apportioning, distributing; a lot; قزاقچى khārjī-kiasmet, The quotient of arithmetical division.
- قزاقچى kiasvet, *s. a.* Hardness or want of moral feeling; قزاقچى kiasveti-kalb, Hardness of heart.
- قزاقچى kiasiss, *s. a.* A Christian priest or monk.
- قزاقچى kiasaghi, *s. f.* A currycomb.
- قزاقچى kiasanmak (*sor.* قزاقچى kiasanir), *v.s.* To stale (a horse); —, —, *v.s.* To be groomed, curried (a horse).

قش kàshr (kàshr), *s. a.* Bark, peel.
 قش kàshla, قشلاغ kiahlāgh, قشلاق kiah-
 lak, *s. t.* A winter quarters; winter
 pasturage for cattle; a barracks for
 troops. [*v.n.* To winter.
 قشلامق kiahlamak (*aor.* قشلاق kiahlar),
 قصاب kàssāb (kàssab), *s. a.* A
 butcher; قصابيه kàssābiyyé, *s. t.*
 Butcher's fee.
 قصاب kàssāsār, *s. a.* A fuller; a bleacher.
 قصاب kàssāj, *s. t.* A pair of pincers,
 pliers, forceps, or blacksmith's tongs.
 قصابت kàssāret, *s. a.* The fuller's or
 bleacher's art.
 قصاب kàssāss, *s. a.* The application of
 the *lex talionis*, especially in the pre-
 cept of "life for life;" |—, —*et, v.a.*
 To punish according to the *lex talionis*,
 especially in putting to death.
 قصابق kàssālmak (*aor.* قصابور kàssa-
 lir), *v.n.* To shrink in length, become
 shorter, be made shorter, be short-
 ened; قصابتمق kàssāltmak, *v.a.* To
 shorten, make shorter.
 قصابد kàssā'id, *s. pl. a.* (*of* قصيده kàssīd), Long poems.
 قصاب kàssāb, *s. a.* A cane, a reed.
 قصابه kàssāba, *s. a.* A town, borough,
 burgh.
 قصد kàssed, *s. a.* A determination, reso-
 lution, fixed purpose, design; an evil
 intent; an evil attempt; |—, —*et, v.a.*
 To resolve, to purpose; —, *v.n.*
 To make an evil attempt (against
 some one's life); قسداً kàssedan,

عن قصد "an - kàssedin, *ad. a.* De-
 signedly; with malice prepense.
 قصر kàsser, *s. a.* A shortening, a pulling
 in or back; a castle; a palace; a
 royal pavilion; |—, —*et, v.a.* To
 shorten, to pull in or back; قصر يدا
 kàssri-yèd-*et, v.n.* (To draw back the
 hand) To withdraw (from any busi-
 ness or possession); —, kàsar, *a. t.*
 Barren (animal). [tornado, hurricane.
 قصرغه kàssirgha, *s. t.* A whirlwind,
 قصص kàssas, *s. pl. a.* (*of* قصة kàssa),
 Anecdotes, short histories, tales.
 قصابه kàssā'a, *s. a.* A platter; أرباب
 قصابه erbābi - kàssā'a, Trencher-
 friends.
 قصبق kàssik, *a. a.* Pinched up or in, not
 loose and free (the voice, &c.).
 قصبق kàssmak (*aor.* قصاب kàssar), *v.a.*
 To pinch (with anything but the
 fingers), to squeeze violently, to jam;
 قصبق kàssālmak, *v.n.* To be hoarse
 (the voice); —, *v.p.* To be pinched or
 jammed.
 قصور kàssūr, *s. a.* Want, deficiency; a
 fault; a defect; a surplus, remainder;
 —, *s. pl. a.* (*of* قصر kàsser), Castles;
 palaces; pavilions; |—, —*et, v.n.* To
 fail (in points of duty), to be wanting.
 قصة kàssa, *a. t.* Short; —, kàssa, *s. a.*
 An anecdote, short history, tale; an
 event, occurrence; القصة èl-kàssa,
ad. a. In fine, to make short of a long
 story; قصة لن حصه جيقارمتق kàssa-
 dan-hi:ssa-chikārmak, To derive a

moral from a tale ; قصه جتى *kāsqjā*,
s. t. (A) short little (thing) ; قصه جده
kāsqjā, *s. t.* Shortish ; قصه خوان
kāssa-khān, *s. p.* A narrator.

قصيدة *kāsiḍā*, *s. a.* A long poem.

قصير *kāsiir*, *s. a.* Short.

قضا *kāzā*, *s. a.* The charge and functions
of a judge ; the separate district sub-
ject to a judge's jurisdiction ; God's
decree or fiat ; an accident ; a fulfill-
ing, or paying (duty or debt) ; a pay-
ing up, squaring up (of arrears) ; —,
—et, *v.s.* To fulfil, pay (a duty or
debt) ; pay up, make up ; square up
(arrears) ; قضى حاجت ا *kāzāyi-*
-hājet-et, *v.s.* To ease nature, do
one's jobs ; قضا وقدر *kāzā-u-kādmr*,
Fate and destiny ; قضا صاع مبرم
kāzāyi-
-mābrēm, A fatal accident ; كورينور
ghyārūnur-ghyārūnmāz-
-kāzālar, Accidents which can and
which cannot be foreseen ; واجب القضا
vwājibu-'l-kāzā, *s. a.* Which must or
ought to be paid or fulfilled ; قضايله
kāzā-ils, *ad. t.* قضا را *kāzārā*, *ad. p.*
By accident, by chance. [Judges.

قضاات *kūzāt*, *s. pl. a.* (of قاضى *kāzī*),

قضايا *kāzāyā*, *s. pl. a.* (of قضيه
kāziyyā), Propositions (in logic) ;
matters. [logic] ; a matter.

قضية *kāziyyā*, *s. a.* A proposition (in
logic) ; قطار *kātār*, *s. a.* A string (of mules,
horses, or camels).

قطاع *kātā*, or قطاع دائره *kātā-'i-dā'irā*,

A sector of a circle, comprised

between two radii and the intervening
portion of the circumference ; —,
قطاع *kātā*, *s. pl. a.* (of قطع *kāt*),
They who cut, ie قطاع الطريق *kātā-'i-*
-t-tārik, Brigands, highwaymen.

قطائف *kātā'if*, *s. pl. a.* (of قطيفه *kātīfā*),
Velvets ; —, (كاداف) *kādā'if*, *s. t.* Several
sweet dishes, or the principal material
of them ; تل قطائفى *tāl-kādā'if*, A
preparation like fresh-made vermicelli ;
قطائف يصى *yāsasi-kādā'if*, A kind of
crumpet ; اتمك قطائفى *(ekmek)-*
-kādā'if, Pain-perdu.

قطب *kūtb*, *s. a.* A pole (of a circle,
the earth, the heaven) ; a man of mark,
leader of a religious community ;
قطب شمال *kūtbu-ahimāl*, The north
pole ; قطب جنوب *kūtbu-jənūb*, The
south pole.

قطر *kūtr*, *s. a.* The diameter (of a circle).

قطران *kātrān*, *s. a.* Tar.

قطرة *kātra*, *s. a.* A drop (of fluid).

قطع *kāt*, *s. a.* A cutting ; a section ;

—, —et, *v.s.* To cut ; to cut off ; to
cut out ; to intersect ; to stop, put a
stop to, interrupt ; to do away with ;

a passing over (distances in travel-
ling) ; to decide, to determine, to fix ;

قطع زائد *kāt-'i-zā'id*, The hyperbola ;

قطع مكافئ *kāt-'i-mūkyāfi*, The para-

bola ; قطع ناقص *kāt-'i-nākās*, The

ellipse ; قطع طريقا *kāt-'i-tārik-et*, *v.s.*

To act the highwayman ; قطع اميدا

kāt-'i-ūmid-et, *v.s.* To lose all hope,

to despair ; قطع علاءا *kāt-'i-'alā'a*

-et, *v.n.* To cease from all relation, intercourse, or affection; قطع مسافه kät "i-messâfê-et, *v.n.* To pass over distance; قطعاً kät "â, *ad. a.* Not at all; never.

قطعه kit "â, *s. a.* A piece, portion; a segment of a circle; a single one (of many things); ايكى قطعه سفينه iki-kît "â-sèfinê, Two sail of ships; بش قطعه طوب bèsh-kît "â-tòp, Five pieces of artillery. [and cotton.

قطي kùtnî, *s. a.* A kind of stuff of silk قطيفا (kādîfê), *s. a.* Velvet; قطينه kādîfê-chichègâni, The French or African marigold.

كأ دة kâ "dê, *s. a.* Repose by sitting down, in ذى القعدة Zî-1-kâ "dê, (The month of repose) The eleventh month of the Arabian year.

قعر kâ "r, *s. a.* The bottom of anything deep; ناقع رياب nâ-kâ "r-yâb, *a. p.* Unfathomable, bottomless, of which the bottom cannot be found.

قعود kù "ûd, *s. a.* A sitting down; —, —et, *v.n.* To sit down; to rise to a sitting posture. [of fire.

قنلجم or قنلجم kighâljîm, *s. t.* A spark

قفا kâfâ, *s. s.* The back of the head; the head, skull, pate; برينك قفاسنى يارمق bîrînk-kâfâssîni-yârmak, To break one's skull; قفادار kâfâdâr, *s. p.* A friend, comrade, companion, associate.

قفتان kâftân, *s. t.* A kind of robe formerly worn; a robe of honour.

قفس kâfess, *s. a.* A cage; a wire or

lattice-work; a kind of window-blind of lattice-work; anything quite full of holes; a suite of apartments in the Sultan's palace, allotted to the younger princes of the blood. [bolt, latch.

قفل kùfl, *s. a. (pl. قفول kùfûl)*, A lock, قفرداق kîkirdâk, *s. t.* Gristle.

قفنس kâknuss, *s. a.* The phoenix.

قلاب kùllâb, *s. a.* A hook.

قلابدان kîlâbdân, *s. t.* Gilt, silver, or copper wire.

قلادة kîlâdê, *s. a.* A necklace.

قلاش kâllâsh, *s. p.* A rogue, rascal.

قلاع kîlâ", *s. pl. a. (of قلعة kâl "a)*, Forts, castles, fortresses, fortified places.

قلاغوز kîlâgûz, *s. a.* A guide; a pilot; a small gimlet, wimble, or auger; a grooved surgical instrument for guiding the point of a cutting instrument; قلاغوزلى kîlâgûzlyk, *s. t.* The functions of a guide or pilot; قلاغوزلى قلاغوزlyk-et, *v.n.* To act as guide or pilot. [(of a sharp instrument).

قلاعى kîlâgâi, *s. t.* The edge, fine edge قالمق (for قالن) kâlan, *act. part. (of قالن kâlmak)*, Which rests, remains; باتى قالن bâki-kâlan, *a. t.* Which remains over.

قلاى kâlay, *s. t.* Tin (metal, not tin in sheets; this latter is called تنكه tènêkê); قلاىجى kâlayjî, *s. t.* A tinner of copper vessels; قلاىلامق kâlaylamak, *v.n.* To tin; قلاىلانمق kâlaylanmak, *v.p.* To be tinned.

قلب *kālb*, *s. a.* The heart; the centre or main body (of an army); a reversing; a changing; |—, —et, *v. a.* To reverse; to change; — (for قالب), *kālp*, *a. t.* False, forged; insincere, untrue; قلباً *kālbān*, *ad. a.* At heart; from the heart, cordially; قلبى *kālbī* (*fem.* قلبيه *kālbīyyā*), *a. a.* Pertaining to the heart; قلبزن *kālbzān* (*kālpazān*), *s. p.* A forger of money; a hut. [knave. *kūlubā*, *s. t.* A hut. قلبات *kālpak*, *s. t.* Various kinds of cap formerly worn in Turkey. قلت *kāllēt*, *s. a.* Smallness of number or quantity, scarcity. [cuckold. قانتان *kāltabān*, *s. p.* A contented *killj*, *s. t.* A sabre, sword; دال قلع *dāl-kālj*, *s. t.* A kind of bravo or adventurous trooper; قلعجن كجورمك *kāljdsn-ghèchirmek*, *v. a.* To put to the sword, slay with the sword, massacre; قلعج چكمك *kāljz-chèk-mek*, *v. s.* To draw a sword; قلعج بالغى *kāljz-bālgī*, The sword-fish; قلعجلمه *kāljzlama*, *s. t.* The edgewise position of a fiat substance; قلعجلمه سنه *kāljz-lamassina*, *ad. t.* Edgewise; قلعججى *kāljzjī*, *s. t.* A sword-cutler; قلعجخانه *kāljz-khānā*, *s. p.* A government sword-manufactory; قلعجلى *kāljzli*, *a. t.* Armed with a sword. قلعجق (*for* قلعجق) *kāljchik*, *s. t.* The very small bones in fish; قلعجقلى *kāljchikli*, *a. t.* Having many small hair-like bones (a fish).

قلع *kāl*, *s. a.* A pulling up or out; |—, —et, *v. a.* To pull up or out, eradicate. قلعه *kāl'a*, (*kālē*), *s. a.* A castle, fort, fortress, fortified place; a square (of infantry). [outer cover. قلف *kālf*, *s. t.* Any long bag-shaped قلفات *or* قلفت *kālfāt*, *s. t.* A caulker; the caulking (of ships); |—, —et, *v. a.* To caulk; قيرى —yārī, *s. t.* A place where ships are hauled down and caulked. [Peaks; spires, towers. قلل *kūlèl*, *s. pl. a.* (of قله *kūllā*), قلم *kālm*, *s. a.* A pen; a reed pen; a pencil; a camel-hair brush; a chisel; a cutting (for a graft or planting); a public office where many clerks assemble; an item; توى قلم *tūy-kālm*, A quill-pen; قيل قلم *kīl-kālm*, A hair-pencil; قورشون قلم *kūrahvn-kālm*, A lead-pencil; طاش قلم *tāsh-kālm*, A slate-pencil; ديوان قلمى *dīwān-kālemi*, The office of the Imperial chancery; &c.; قلمه كلمك *kālmā-ghèlmek*, To be written or described; قلمه الممت *kālmā-ālmek*, *v. s.* To write, compose in the first instance; نلمكار *kālm-kyār*, A jeweller's engraver; a painter of handkerchiefs; ornamental engraving on gold, &c.; —, *s. t.* Hand-painted (handkerchief, &c.); قلمدان *kālm-dān*, *s. p.* A pence; قلمتراش *kālm-trāsh*, *s. p.* A Turkish penknife; قلمرو *kālm-rōv*, *s. p.* The limit of jurisdiction; قلمرد *kālm-*

zèdè, *a. p.* Written ; قلمیه kàlémıyyé, *s. a.* Office fees.

قلم (for قیلمتی) kilmak (*aor.* قیلور kılir, قیلار kılar), *v. a.* See قیلمتی.

قلنا klendër, *s. p.* A kind of Muhammedan friar. [Hearts.

قلوب küüb, *s. pl. a.* (of قلب kalb),

قلوچه küüchka, *s. a.* A hen sitting on eggs or tending chickens ; قلوچهیه قلوچکایه küüchkaya - öturmak, *v. n.* To sit (a hen on eggs).

قلا küllé (külé), *s. a.* A tower ; a spire ; a mountain peak.

قلیلä küllil, *a. a.* Little (in number, quantity, or duration), few ; قلیلاً küllilan, *ad. a.* Little, a little ; seldom.

قمار kümar, *s. a.* Gambling of any kind ; — اوینامتی kümar-dynamak, *v. n.* To gamble ; قمارباز kümar-báz, *s. p.* قمارچی kümarji, *s. t.* A gambler.

قماش kümaš, *s. a.* Any cotton, linen, or silk textile fabric ; the texture (of any such stuff).

قماشمت kümašmak (*aor.* قماشمت kümašir), *v. n.* To be dazzled (the eyes) ; to be set on edge (the teeth) ; قماشدرمت kümašdirmek (*aor.* قماشدیریت kümašdirir), *v. a.* To dazzle (the eyes) ; to set on edge (the teeth).

قمر kümer, *s. a.* The moon ; قمری kümeri, *a. a.* Lunar ; قمریه kümerıyyé, *s. a.* An harbour, summer-house in trellis-work.

قمری kümrü, *s. t.* A dove.

قمع küm, *s. a.* A felling, striking to

the ground ; |—, —et, *v. a.* To fell, knock down.

ققمه kümkuma, *s. a.* A squat round bottle with a long neck.

قمل küml, *s. a.* A louse.

قملدامتی kümldamak (*aor.* قمیلدار kümlidar), and قملدانمتی kümlidanmak (*aor.* قمیلدانور kümlidanir), *v. n.* To move, to have, or be in, motion ; قملداتمتی kümlidatmak (*aor.* قمیلدادار kümlidadir), *v. a.* To move, cause to move.

قمو kümv, *s. t.* (old), The whole, all, all things. [shift.

قمیص kümiss, *s. a.* A shirt, chemise,

قناد künad, *s. t.* A wing ; a fold (of a door, window, or shutter) ; قنادلو künadli, *a. t.* Winged.

قنادیل künadil, *s. pl. a.* (of قنادیل kündil), Lamps. [bird.

قناریه künarıya, *s. t.* A canary, canary-arches, bridges, viaducts, aqueducts.

قناعت küna'at, *s. a.* Content, contentment ; |—, —et, *v. n.* To be contented, satisfied. [bark (drug).

قناقا küna-küna, *s. t.* Peruvian bark, قنامتی künamak (*aor.* قنار künar), *v. a.* To blame, find fault with (a person).

قنب künnëb, *s. a.* Hemp.

قند künd, *s. a.* Sugar, sugar-candy ; قندی kündi, *a. a.* Of sugar ; pertaining to sugar.

قنداقی kündak, *s. t.* Swaddling-clothes ; the stock (of any portable fire-arms) ; the carriage (of a cannon on board

ship); a bundle of incendiary rags, oakum, &c.; کنداقدارو kùndakda-òl, To be in swaddling-clothes (equivalent to our being in long-clothes); — کونداک صومق kùndak-sòkmaq, To introduce a prepared bundle of incendiary substances.

کندیرمق kindirmak (*sor.* کندیر kùndirir), *v.a.* (*provincial*), To excite to anger or discontent.

کندوز kùnduz, *s.f.* The beaver(?); the otter(?); بوجکی — kùnduz-bùjègki, Cantharides; خایهسی — kùndüz-khâyassi, A musk-bag, castoreum.

کنده kànda, *ad. t.* (*old*), Where? wherever, wheresoever.

کندهار Kàndahâr, *s.p.* Kandahar.

کندیل kàndil, *s.a.* A lamp.

کنتار kàntâr, *s.a.* A steelyard; a quintal or hundredweight, varying in different places, that of Constantinople being 44 okes, or about 126 lbs. avoirdupois. [bridle].

کنتارمه kàntarma, *s.f.* A bit (of a horse).

کنتاره kàntara, *s.a.* An arch; a bridge; a viaduct or aqueduct.

کنگال kànghal, *s.f.* A coil.

کنگی kànghi (*hànghi*), *pron. t.* Which? which one? whichever; کنگیمیز kànghimiz, Which of us? whichever one of us; کنگینگیز kànghingiz, Which of you? whichever of you; کنگیسی kànghissi, Which? which of them? whichever one of them; کنگیلر kànghilar, Which ones?

کنی kàni (*hàni*), *ad. t.* Where? where is it?

کوا kùwâ, *s.pl. a.* (*of* کویت kùwt), Powers, strengths, might: *scilicet* faculties.

کواص kàvwâss, *s.f.* A kind of policeman.

کواطه kàwata, *s.f.* A round wooden platter; an unripe, exceedingly bitter kind of love-apple or tomato.

کواعد kàwâ'id, *s.pl. a.* (*of* کاندید kâ'id), Rules; bases.

کواک kàwak, *s.f.* A poplar tree.

کوال kàwâl, *s.a.* A very talkative person. [Turkish].

کواله Kàvalla, *s.f.* Cavalla (town of a state).

کوام kàwâm, *s.a.* The proper state in which a thing should be; کویلمک kàwâmâ-ghêlmek, *v.n.* To acquire the proper state.

کوان kòwan, *s.f.* A hive; an earthen mould or case (as for squibs, rockets, &c.); آری کوانی âri-kòwani, A wooden hive; the flower fox-glove; کوان (for یلقوغان), yèlkowan (for یلقوغان), A swift-flying sea-bird which passes in flocks up and down the Bosphorus close to the water, and called by Europeans "souls of the damned"; the minute-hand (of a watch, &c.).

کوانوس kàwanoss, *s.f.* A jar, *scilicet* gallipot. [kânün], *Law*.

کوانین kàwânin, *s.pl. a.* (*of* کوین kùyin),

کویارمق kòparmaq (*sor.* کویار kùyar), *v.a.* To tear or break off or away; to pluck, gather; to obtain by perjury.

city ; قيامت قوپارمق kiyāmèt-kòpar-mak, *v.n.* To make a great fuss (*lit.* to bring the resurrection about).

قوپه kòpcha, *s. t.* A large hook and eye, a clasp.

قوپه kòpmak (*aor.* قوپار kòpar), *v.n.* To break (as a rope, branch, &c.); to start (from a spot in great haste); بربینك عودى قوپمق birining "ùdu-kòpmak, To burst (any one's gall-bladder), to be extremely frightened; قيامت قوپمق kiyāmèt-kòpmak, *v.n.* To take place (the resurrection); to be (a great row, fuss, confusion).

قود kuvvet, *s. a.* Strength, power, might; a sense, faculty; vigour; —, küt, *s. a.* Food; قوت لایموت kütī-lā-yēmūt, Food just sufficient to keep body and soul together; قوت باصره kuvvétī-bāssiré, The faculty of sight; —, شامه, kuvvétī-shāmmé, The power of smelling; سامعه, kuvvétī-sāmi'a, The hearing; ذائقه, kuvvétī-zā'ika, The tasting faculty; لامسه, kuvvétī-lāmissé, The power of touch; — حافظه kuvvétī-hāfiza, The power of memory.

قوتارمق kàwtarmak (*aor.* قوتارر kàwtàrir), *v.a.* To shift (anything) from one vessel to another.

قوجا kùjək, *s. t.* The space or quantity embraced by the two arms; the embrace; a double armful; the lap, or bosom (as though encircled by the two arms); قوجا قلمق kùjəklamak, *v.a.* To

take into one's arms (either to embrace or to carry); to encircle with the arms, to reach round (anything) with both arms.

قوجامق kòjamak (*aor.* قوجار kòjar), *v.n.* To become old in years or in appearance.

قوجامان kòjaman, *a. t.* Large, immense.

قوجه kòja, *s. t.* A husband; —, *a. t.* Old in age; large in size; آى قوجه حريف ay - kòja - hërif! There's a good fellow! There's a trump! قوجه يه وارمق kòjaya-vàrmak, *v.n.* To be married (a girl or woman), to get married; قوجه سى او kòjassi-òl, *v.n.* To be married (a woman), to have or possess a husband; قوجه يه ويرمق kòjaya - vèrmek, *v.a.* To marry (a girl) to a husband, give in marriage; قوجه قارى kòja-kāri, An old woman, قوجه يمشى kòja-yèmişhi, *s. t.* (Old man's fruit) The arbutus, or tree-strawberry. [Odessa.

قوجه بك Kòja-Bègh, *s. t.* The town of

قوج kòch, *s. t.* A ram.

قوجاچ kòchach, *s. t.* A coachman.

قوجى kòchv, *s. t.* A kind of large carriage.

قودورمق kùdurmak (*aor.* قودورر kùdurur), *v.n.* To go mad, be seized with hydrophobia (a dog); —, kùdurmak (*aor.* kùdurur), *v.a.* To cause or allow to place. [Mad (a dog).

قودوز kùduz, *s. t.* Hydrophobia; —, *a. t.*

قور kòr, *s. t.* Clear, bright, live coal of

- fire; —, *a. t.* Clear, bright, smokeless fire.
- قوراق *kürak, a. t.* Dry (weather); parched (soil); قوراقلىق *küraklik, s. t.* Drought.
- قورباغه *kürbagha* (for قورويغه *kürv-bagha*, The naked tortoise or batrachian), *s. t.* A frog; قورباغه *kürba-ghe*, The toad.
- قورت *kürt, s. t.* A wolf; a maggot; قورت بهارى *kürt-bähäri, s. t.* The privet; قورت اسكى *èsaki-kürt*, (An old wolf) A well-known rascal; ايبك *ipäk-kürdü*, The silk-worm; قورتلىق *kürtlanmak, v. s.* To become maggoty or worm-eaten.
- قورتارمىق *kürtarmak* (*aor.* قورتار *kürtarir*), *v. a.* To save, deliver, obtain the salvation of (anything from danger or any unpleasantness); to save (a dealer) from loss, to repay, pay (for expense and trouble).
- قورتولمىق *kürtölmak* (*aor.* قورتولور *kürtölür*), *v. s.* To be saved, delivered; to escape; قورتولش *kürtölüş, s. t.* A mode or way of escape, deliverance, salvation.
- قورساق *kürsak, s. t.* The craw or crop (of a fowl). [bullet.]
- قورسۇن *kürahun, s. t.* Lead (metal); a
- قورسان *kürsän, s. t.* A man-of-war; a piratical ship; a letter-of-marque ship, privateer.
- قورطو *Körtö, s. t.* The town of Corinth.
- قورفۇ *Körfa, s. t.* Corfu.
- قورق *körük, s. t.* Sour grapes; grapes; صوبى —, *körük-suvü*, To
- قورقاق *körkak, s. t.* A coward.
- قورقماق *körkmak* (*aor.* قورقار *körkar*), *v. s.* To be afraid, to fear; قورقۇت *körkutmak* (*aor.* قورقۇتور *körkutur*), *v. a.* To frighten; to threaten.
- قورقۇچ *körkunj, a. t.* Fearful, fright-terrible, dreadful, causing fear, dangerous.
- قورقۇ *körkü, s. t.* Fear, fright; a fearful thing; a threat, a menace; alarm; danger, peril; قورقۇچ *körkü-värmeç, v. s.* To frighten; alarm; to menace, threaten (by water); قورقۇلۇق *körkülük, s. t.* A scarecrow; a balustrade, railings, banister, parapet; قورقۇلۇ *körkülü, a. t.* Fearful; dangerous.
- قورمىق *kürmak* (*aor.* قورار *kürar*), *v. s.* To place anything in working order; to set (a trap, &c.); to wind up (a watch, &c.); to lay (foundations); to pitch (a tent); to erect (a scaffold, &c.); to plan (in thought); —, *v. s.* To be pensive, moody, melancholy; قورمىق *kürümak, v. s.* To set one's self to assume airs; —, *v. p.* To be set, wound up, laid, pitched, planned, &c.
- قورۇندى *küründü, s. t.* Vain fears or imaginations.
- قورۇنە *kürna, s. t.* See قورۇنە.
- قورو *or* قورى *kürü, a. t.* Dry (not wet); dry (not fresh, fruit, &c.); mere, absent, unaccompanied with anything to do with

o the value or agreeableness, as, *قورو اتمك* kùru-(èkmeK), Dry bread, bread with no condiment; *لاف*, :ùru-lâf, Mere words; —, kòru, and *قوروتلر* kòrutluk, *s. t.* A preserve, any wood or forest in which wood must not be cut, or meadow kept for hay into which cattle must not be turned by the public generally.

قوروت kùrvèt, *s. t.* (*Italian*), A corvette; —, kùrut, *s. t.* A kind of dried *قور* kùrum, *s. t.* Soot. [curds.

قوروم kùrumsâk, *s. t.* A contented cuckold.

قوروم or *قوريمق* kùrumak (*aor.* *قورور* or *قورور* kùrur), *v.n.* To dry, become dry; to dry up; to be parched; —, kòrumak, *v.a.* To preserve (from injury of any kind), to shield, protect; *قوروتماق* kùrutmak (*aor.* *قورودر* kùrudur), *v.a.* To dry, cause to become dry; to parch; —, kòrutmak, *v.a.* To manage so that something shall be shielded from any injury.

قو kòz, *قوزاق* kòzak, *s. t.* A cone or apple (of any cone-bearing tree).

قوزغور kùzghun, *s. t.* The raven; *قوزغونى مياھ* kùzghunî-siyâh, *a. t.* Raven black. [silkworm, the cocoon.

قوز kòza, *s. t.* The ball spun by the *قوز* kùzu, *s. t.* A lamb; *قوزيم* kùzum! My lamb! My dear! My dear sir! Kind sir! (term of request); *قوزى قولغى* kùzu-kùlğhi, (Lamb's ear) Sorrel (plant).

قوس kàvss, *s. a.* A bow; an arc of a circle; *قزح*—, kàvssi-kùzâh, The rainbow. [of a saddle or harness.

قوسقون kùsskun, *s. t.* The crupper strap

قوش kùsh, *s. t.* A bird; *دو قوشى* dèwè-kùshu, (Camel-bird) The ostrich;

قوش قونمز kùsh-kònmâz, (Birds do not perch on it) A kind of wild

prickly asparagus; *قوش اوزومى* kùsh-ùzumu, Small dried currants (for puddings, &c.);

قوشباز kùshbâz, *s. t.* A bird-catcher, bird-seller, bird-fancier.

قوشاتمق kùshâtmak (*aor.* *قوشادر* kùshâdir), *v.a.* To surround; to wind or fasten round the waist;

قوشانماق kùshânmak (*aor.* *قوشانور* kùshânîr), *v.a.* To wind or fasten round one's own waist;

—, *v.n.* To dress or arm one's self; —, *v.p.* To be wound or fastened round the waist;

to be surrounded.

قوشاق kùshâk, *s. t.* Any sash, shawl, or belt, worn round the waist; any diagonal piece of timber or iron which gives firmness to posts or beams, a brace.

قوشلق kùshluk, *s. t.* (Bird-time) The morning about breakfast-time; *قبا*

قوشلق kâba-kùshluk, *s. t.* The time when the sun is drawing towards the meridian.

قوشمار kùshmar, (*aor.* *قوشار* kùshar), *v.n.* To run (an animal or man); —,

v.a. To put (horses, &c.) to (carriages,

&c.); to appoint as a guide, escort, &c. ; قوشلماق kòshulmaq, *v.p.* To be such that one may run; to be put to (horses); to be appointed as guide, escort, &c. ; قوششماق kòshushmaq, *v.m. recip.* To run all together towards قوشى kòshu, *s. f.* A race. [one place. قوصرة klwsara, *s. a.* A kind of large mat basket, generally sent with rice from Egypt. [and *a.* To vomit, spue. قوصماق kòssmaq (*aor.* قوصار kùssar), *v.m.* قوتور Kòtūr, *s. p.* The town of Kotur. قوتى kùtu, *s. f.* A small box or case; قوتىسى ènfiyyé - kùtuseu, A snuff-box. [lar), *v.a.* To pursue. قوغلاماق kòghalamak (*aor.* قوغالار kògha- قوغاش kòghash, *s. f.* A ward, a general sleeping-room; a beam for supporting a floor. [To drive away. قوغماق kòghmak (*aor.* قوغار kòghar), *v.a.* قوغو kùghu, *s. f.* A swan. قوغوق kùghuk, *s. f.* A cuckoo. قوغه kògha, *s. f.* A bucket. قوب kòf, *s. f.* Dried up and hollow inside (fruit). قوقلاماق kòklamak (*aor.* قوقلار kòklar), *v.a.* To smell at, sniff at; قوقلاتماق kòklatmaq, *v.a.* To cause or allow to smell or sniff at. قوقله kùkla, *s. f.* A doll. قوقماق kòkmaq (*aor.* قوقار kòkar), *v.m.* To smell, have a smell, to stink; to become putrid or stinking; قوقومتماق kòkutmaq (*aor.* قوقودر kòkudur), *v.a.* To cause to emit a smell, especially a

bad smell; to cause to be penetrated with a smell. قوقو kòku, *s. f.* A smell, odour; a scent; a perfume; a stink; a taint; a smell; a tack, the slightest degree of anything; قوقولۇ kòkulu, *s. f.* Having smell (good or bad); scented; perfumed, sweet-smelling. قوقونه kòkona, *s. f.* (*Greek*), A Greek lady or woman; the lady of the house; the mistress. قوقوشماق kòngushmaq (*aor.* قوقوشور kòngushur), *v.m.* To hold conversation; to chat; to associate; قوقوشدۇرماق kòngushdurmaq, *v.a.* To cause to allow to converse or associate; to introduce (persons to one another). قوقوشى kòngshu (kòmahu), *s. f.* A neighbour; قوقوشى or قوقى قوقشى kònu - kòmahu, Friends and neighbours, near and distant neighbours. قول klvl, *s. a.* An assertion; an assertion, words, what one says; a consent, agreement, understanding; a system or view (in science); —, kòl. قول The arm; a branch (of anything which has ramifications, but not trees or plants); a patrol; —, kòl. قول *s. f.* A servant, slave, bondsman; janissary (in bye-gone days); قول mankind (God's servant); قول -et, *v.a.* To agree, make an agreement; قولى klvli (*fem.* قوليه klvliyeh) قولى *a. a.* Verbal, pertaining to words, opinions; قوليات klvliyât, *s. pl.*

Mere verbal assertions; قول كزمتك kòl-ghèzmek, *v.n.* To go the rounds, to patrol; قراغول قردقول kàra-kòl, قراغول kàraghòl, and قراول kàraòl, *s. t.* A guard of several soldiers or policemen; قردقولخانہ kàra - kòl - khānē, *s. t.* A guardhouse; قول تیموری kòl-dèmiri, *s. t.* A bar of iron used for closing a door or gate; قولگوز kùlunguz, Your servant, I; قوللت kùlluk, *s. t.* Servantship; a guardhouse.

قولاچ kùlach, *s. t.* A fathom.

قولاچ kùlak, *s. t.* The ear; a dwarf handle; a small piece of paper tacked on to the corner of a document with any little note relating thereto; قوزی قولغی kùzu - kùlaghî, (Lamb's-ear) Sorrel (plant); اصمتی —, kùlak-àss-mak, قولیرمک, kùlak-vèrmek, *v.n.* To give ear, lend an ear, listen; برینک قولغنه سولیمک birining - kùlaghîna - sùwèylémek, *v.a.* To whisper in one's ear; قولغنه قومتی kùlaghîna - kòmak, *v.a.* To put (some tale) into one's head.

قولاچ kòlan, *s. t.* A saddle-girth.

قولاچ kòlay, *a. t.* Easy, not difficult; —, *s. t.* A means, way (to do or obtain anything); قولایلیق kòlaylîk, *s. t.* Easiness, facility; convenience; قولایلیق kòlaylîkî, *a. t.* Convenient, handy; قولای کله kòlay-ghèlé, May (your work) come easy (to you)! قولایلمتی kòlay-lanmak, *v.n.* To become easy, to draw near to being accomplished.

قولبه kùlubē, *s. t.* A hut.

قولپ kùlp, *s. t.* An arched handle.

قولتق kòltuk, *s. t.* The armpit; the end of a sofa or ottoman, the arm of an arm-chair; قولتقلو kòltuklu, *s. t.* An arm-chair; —, *a. t.* Having arms (a chair); قولدینکی kòltuk - dèynégî, *s. t.* A crutch; برینک قولغنه کیرمک bîrining-kòltughîna-ghîrmek, *v.n.* To support anyone under the arms in walking; قولتقچی kòltukju, *s. t.* A pedlar, hawker.

قوللانمق kùllanmak (*aor.* قوللانیر kùllânîr), *v.a.* To use; to employ; قوللاندرمق kùllandîrmak, *v.a. caus.* To cause or allow to employ or be employed; قوللانلمق kùllanîlmak, *v.n.* To be such as can be used; قوللانلیش kùllanîlish, *s. t.* A manner of being used or employed; قوللانلیشلی kùllanîlishli, *a. t.* Convenient, fit or apt for use.

قولنج kùlunç, *s. t.* The gripes, colic, or spasms in the belly.

قولہ kùlé, *s. t.* A tower, a steeple; —, kùla, *a. t.* A kind of bay colour (in a horse).

قوم kùm, *s. t.* Sand; —, kòm, *s. t.* A kind of roadside inn or stables; —, kàvm, *s. a.* A people.

قوماندہ kòmànda, *s. t.* (*Italian*), The military word of command; a military command; قول —, —et, *v.n.* To command; to give the word of command. قومپانیہ kòmpanya, *s. t.* (*Italian*), A commercial company.

قومرال kùmrāl, *a. t.* Auburn.
 قومصال kùmsāl, *s. t.* A sand in the sea; a sandy beach; sandy land or soil.
 قومق kòmāk (*aor.* قور kòr), *v.a.* To put, place, lay; to leave, allow, permit, suffer, let; — *اد* àd—, *v.n.* To name, give a name, christen; — *بشقه* bāsh-ka—, — *ايرى* àyri—, *v.a.* To put apart, place separately; — *ميدانه* mèydāna—, *v.a.* To produce, show, exhibit; — *رهين* rēhīn—, *v.a.* To pledge, pawn, give in pledge; قومق kòmāk, قوملمق kònlmaq, *v.p.* To be placed. [India-rubber].
 قومناستق kòmnaṣṣṭik, *s. t.* (*French*),
 قومه kùma, *s. t.* A fellow-wife, either of two or more wives of one sole husband (in respect of the other or others).
 قوناق kònāk, *s. t.* A large house, mansion; a station, or resting place (on a journey); a day's journey; a guest, a lodger, one quartered or billeted in a house; the scurf (of the head); |—, —*et.*, *v.n.* To make a station, halt for the night or for a space.
 قونت kùnt, *a. t.* Thick and strong, solid. [boots or shoes].
 قونج kùnj, *s. t.* The upper leather (of قنداق kùndāk, *s. t.* See قنداق).
 قوندره kùndura, *s. t.* A shoe, shoes;
 قوندره جي kùndurāji, *s. t.* A European shoemaker.
 قونسولس kònsolos, *s. t.* (*Italian*), A

consul; قونسولسخانه kònsolos-khānā, *s. t.* The consular residence or office.
 قونمق kònmāk (*aor.* قونار kònar), *v.n.* To perch, to alight (a bird); to alight for rest (on a journey), to halt, camp, or bivouac; to fall upon anything (dust, &c.).
 قونو or قونى kònu, *ad. t.* *is* قونى انى èni-kònu, *ad. t.* In full detail and at ease (to converse).
 قونيه Kòniyya, *s. t.* The town of Iconium.
 قوه kùvvē (*for* قوت kùvvet, *q.s.*), قودن فعله چقارمق kùvvēdan - fi'la-chikārmāk, *v.a.* To change from *esse* to *esse*, to accomplish.
 قوى kavī, *a. a.* Strong; firm; robust: — *كوى* kòy, *s. t.* A small bay or inlet.
 قويتى kùytu, *a. t.* Sheltered, secluded;
 قويتى ير kùytu-yēr, A sheltered nook.
 قويرق kùyrūq, *s. t.* A tail; — *ياغى* kùyrūq-yāghī, (Tail fat) Dripping obtained from the large tails of the Asiatic sheep; — *صالن* kùyrūq-sālā, The water-wagtail; قويرقو kùyrūqlu, *a. t.* Tailed; — *يلدز* kùyrūklū-yildiz, A comet.
 قويمجى kùyumju, *s. t.* A gold and silver-smith and jeweller. [نومق].
 قويمق kùymāk or قومق kòmāk. See قوين kùyn, *s. t.* The bosom or breast-pocket of one's dress, the fob; — *ساعتى* kùyn-sā'ati, A watch; — *كويون* kùyūn, *ad. t.* *is* يوز قوين yūzu-kùyūn, With the face to the earth, flat on one's belly; يوز قوين ياتمق yūzu-

-kòyun-yàtmak, To lie flat on one's belly.

قویو kòyu, *s. t.* A well ; a pit ; —, kòyu, *a. t.* Thick (any fluid, semi-fluid ; a forest, &c.) ; dark (a shade of colour).

قویون kòyun, *s. t.* A sheep.

قویویرمک kòyuvärmek (*aor.* قویویرمک kòyuvèrir), *v. a.* (*facile form of* قومتق kòmak, *To let, allow, not hinder*), To let loose, let go. (*It has also every meaning of the original verb*).

قہا kàhhâr, *s. a.* God the curber or queller of the proud.

قہر kàhr, *s. a.* A subduing, curbing, or quelling by violence ; power, might ; violent grief ; |—, —et, *v. a.* To subdue, curb, or quell by force ; *v. n.* To be violently grieved ; قہراً kàhran, *ad. a.* By force, by violence. [queror.

قہرمان kàhrman, *s. p.* A victorious conqueror.

قہقری kàhkarâ, *s. a.* A moving backwards, walking backwards ; رجوع kàhkarâ, *s. a.* A moving backwards, walking backwards ; رجوع قہقری rùjû'î - kàhkarâ, An ignominious retreat.

قہقہہ kàhkaha, *s. a.* A burst of laughter ;

قہقہہ کولمق kàhkaha-ghyûlmek, *v. n.* To laugh aloud.

قہوہ kàhwé, *s. a.* Coffee (either the raw berry, the roasted powder, or the beverage) ; a coffee-house ; قوری قہوہ kûru-kàhwé, (Dry coffee) Coffee in the berry or in powder, not prepared as a beverage ; قہوہ دانسی kàhwé-(tânéssi), A coffee-berry ; قہوہ پارسی kàhwé-(pârassi), Coffee - money, a

small present in money, a tip ; قہوہ رنگی kàhwé-rânghi, Coffee-brown (colour) ;

قہوہ جی kàhwéji, A coffee-maker in a gentleman's house ; a keeper of a coffee - shop ; قوری قہوہ جی kûru-kàhwéji, A dealer in coffee berries or powder.

قہی kây', *s. a.* A vomiting ; |—, —et, *v. a.* To vomit ; کلمق قہی kây'-ghèlmek, *v. n.* To feel sick ; to vomit ; کتورمک kây'-ghètirmek, *v. n.* To cause to vomit.

قیا kâya, *s. t.* A rock (either in the sea or in the strata of the earth) ; قیا

پارچہسی kâya-pârçassi, A rough fragment of rock ; قیا بالغی kâya-bâlighi, Rock-fish (black - skinned, but with very white delicate flesh, especially recommended for persons recovering from severe illness).

قیاس kiyâss, *s. a.* A measuring or judging one by comparison with another ; a syllogism (in logic) ; |—, —et, *v. a.* To liken, compare ; —, *v. n.* To think, suppose, judge ; قیاسی kiyâssi, *a. a.* Regular (in grammar), founded upon comparison ; بی قیاس bî-kiyâss, *a. p.* Without measure.

قیاصرہ kiyâssérâ, *s. pl. a.* (of قیصرہ kiyâssérâ), Cæsars, emperors of Rome or Constantinople.

قیافت kiyâfèt, *s. a.* External appearance ; physiognomy ; dress, costume.

قیام kiyâm, *s. a.* A rising and standing on foot ; application, assiduity,

perseverance; a departure, starting, setting out; |—, —et, *v.s.* To rise and stand on foot; to apply one's self diligently; to depart, start, set out; یوم القیام yàvmu-'l-kiyām, The day of the resurrection.

قیامت kiyāmèt, *s. a.* The resurrection; any noise, confusion, scolding, or press, hurry, and crowding; قوبمتی—kiyāmèt - kòpmak, *v.s.* To happen suddenly (the resurrection); to take place (a great noise or confusion); قوبارمتی—kiyāmèt-kòparmak, *v.s.* To make a great noise of scolding.

قیت kit, *s. t.* Scarce, not plentiful;

قیتلیک kitlik, *s. t.* Scarcity.

قیچ kich, *s. t.* The stern of a ship or boat; قیچین قیچین kichin or قیچین قیچین kichin - kichin, *ad. t.* Backwards, stern-foremost; قیچینلیه قیچینلیه kichinlaya - kichinlaya, *ad. t.* By dint of a repeated or continuous moving backwards.

قید kàyd, *s. a.* Any fastening with a rope, chain, or similar instrument; a rope, a chain, or any similar instrument of binding; a taking notice, fixing the attention (on anything unpleasant); an enregistering, entering; an entry in a register; a restriction, or restrictive word in a phrase (logic); |—, —et, *v.a.* To bind, fasten (with a rope, chain, &c.); to enter (in a register), to enregister; to restrict the application of a term (in logic);

—, *v.s.* To care, take notice, pay attention (*generally used in the negative*); قیدند دکل kàydında-digül (*changing the pronoun as required*), He (&c.) does not care (about it); قیدی بیله دکل kàydi-bilê-digül, He does not take even the slightest notice (of it); قید حیات شرطیله kàydi-hàyat-shàrtıla, For life (*lit.* under condition of a restriction to the period of his natural life); بیقید bi-kàyd, *a. p.*, لاقید lā-kàyd, *a. a.* Careless, thoughtless.

قیر kir, *s. t.* The uncultivated plain; heathland, moorland; —, *a. t.* Grey, black and white mixed.

قیراچ kirach, *a. t.* Of the nature of sterile parched moorland.

قیراط kirāt, *s. a.* A carat.

قیرغین kirghin, *a. t.* Hurt in one's feelings, somewhat grieved and angry, vexed.

قیرق kirik, *a. t.* Broken; —, *s. t.* A broken place; قیرقلق kiriklak, *s. t.* A feeling unwell, feeling of indisposition; گول قیرقلغی ghyàngul-kiriklighi, A being wounded in spirit, feeling hurt, grieved and sorrowed; قیرقچی kirikji, *s. t.* A setter of broken bones.

قیرم kirim, *s. t.* Wholesale slaughter; wholesale death from disease.

قیرمت kirmak (*aor.* قیرار kirar), *v.s.* To break; to hurt a person's feelings; to fold, plait, crimp; to discount (a bill).

of exchange); to slaughter, massacre, cause wholesale death; قىرلىمىق kîrilmak, *v.n.* To break (of itself); to become folded; to have one's feelings hurt, to feel hurt; to die in great numbers; —, *v.p.* To be broken; to be folded or plaited; to be slaughtered wholesale.

قىرما kîrma, *s. t.* A fold, a plait.

قىرىندى kîrindî, *s. t.* A broken piece, a fragment.

قىز kîz, *s. t.* A maid, maiden, virgin, girl; قىز خانىم hânîm-kîz, A young lady; قىزاغلان kîz-dôghlan-kîz, A virgin; قىز قىرداش kîz-(kârdash), A sister; قىزلىق kîzlik, *s. t.* Virginity, maidenhead, maidenhood; قىزىك kîzîk, To deflower a virgin.

قىزغىن kîzghîn, *a. t.* Hot; red-hot; very angry; in heat (an animal).

قىزىمىق kîzmaq (*aor.* قىزار kîzar), *v.n.* To become hot; to become red-hot; to become very angry; to get in heat (an animal); قىزدىرمتى kîzdîrmetî, *v.a.* To heat, to make hot; to vex, enrage, put in a passion; قىزىشمىق kîzîshmaq, *v.n.* To become hot on all sides (a battle, &c.).

قىسى kâysi, *s. t.* An apricot.

قىش kîsh, *s. t.* The winter; قىش كىشى kîsh-kîsh, The depth of winter; قىشىن kîshîn, *ad. t.* In winter, during winter.

قىشلا kîshla, قىشلاغ kîshlagh, قىشلاق kîshlak, *s. t.* See قىشلا.

قىشلامىق kîshlamak, *v.n.* See قىشلامىق.

قىصر kâysar, *s. a.* Cæsar, the emperor of Rome or Constantinople.

قىصرىە Kâyseriyyâ, *s. a.* Cesarea.

قىغنا kâyghana, *s. t.* An omelet.

قىغى kâyghî, *s. t.* Care, anxiety, solicitude; قىغىسىز kâyghîssîz, *a. t.* Free from care.

قىل kîl, *s. t.* A hair; a bristle; —, kîl, *s. a.* in قىل وقال kîl-u-kîl, Public remarks and criticisms; قىل قىلم kîl-kîlm, A hair-pencil, a small painting brush. [bones of fishes.

قىلچىق kîlchîk, *s. t.* The small hair-like

قىلمىق kîlmaq (*aor.* قىلار kîlar), *v.a.* To do, perform (*This verb is not much used excepting as an active auxiliary, and even as such not very frequently*); قىلمىق نماز nâmaz-kîlmaq, To perform one's devotions; قىلماق تاقلان tâklak-kîlmaq, To tumble heels over head.

قىلولە kâyülülâ, *s. a.* The siesta, the noon-day nap.

قىمەت kîmet, *s. a.* Value, price; قىمەتلىك zî-kîmet, *a. a.* Valuable, precious; — (*for* قىيامەت kîyâmêt), *s. a.* The resurrection.

قىمىق kîymaq (*aor.* قىيار kîyar), *v.a.* To chop up fine; to mince; —, *v.n.* To bring one's self to make a sacrifice.

قىمە kîyma, *s. t.* Mince-meat.

قىن kîn, *s. t.* A sheath, scabbard.

قىود kîyüd (*pl.* قىودات kîyüdât), *s. pl. a.* (*of* قىيد kâyid), Entries; registries; restrictions.

قیوراق *kivrak*, *a. t.* Crisp, frizzly (hair); tight-twisted (yarn, thread, &c.).

قیورجق *or* قویرجق *kivirjık*, *s. t.* The thin, long-tailed sheep of Europe.

قیورم *or* قیوریم *or* قوریم *kivrim*, *s. t.* A single twist in a hair or thread.

قیورمق *or* قیوریمق *kivirmak* (*aor.* قیوریر *kivirir*), *v.a.* To twist; to frizzle; قیورلمق *kivrılmak*, *v.a.* To twist, become frizzly; —, *v.p.* To be twisted or frizzled.

قیوم *kayyüm*, *s. a.* God the self-existing.

قیه *kıyyé*, *s. a.* An oke or oka, Turkish weight of 2½lbs. avoidupois.

قی *kıyi*, *s. t.* The shore, coast, sea-shore;

قی یالی *yalı-kıyissi*, The sea-side;

قی به چقمق *kıyıs-chikmak*, *v.a.* To land, get to the shore;

قی سیر *kıyısıra*, *ad. t.* Along the shore, close in land.

ك *kyāf* (*kāf*). Twenty-fifth letter of the Turkish alphabet, having three distinct values, for the discrimination of which no generally recognized method has been adopted, and consequently none used in printed books or in current writing. In the first of these values, that of a true and pure English *k*, the letter receives the appellative of کاف عربی *kyāfi-‘arēbī* (*the Arabic kāf or k*), and in this value it is always left in its original

forms, without any addition. In the second value, that of a *g hard, gh, or gw*, in English, the letter is called کاف فارسی *kyāfi-fārsī* (*the Persian kāf*). And in the third value, that of our final *ng* in the word *sing* (which, however, is always, in the mouth of educated city-bred people, sounded like a plain *n*), the letter is called صائر *sāghir-kyāf* (*sard k*) or صائر نون *sāghir-nūn* (*sard n*). These two latter cases are, in some books where the vowel-points are marked, distinguished from the first by the addition of three dots over the letter; but this method does not distinguish between the two cases themselves. It has therefore been imagined, that if the three points were confined to the *ng* sound of the letter, the *hard g* value might be shown by doubling the dash, and adding this double dash even to the letter when final, though then it usually has no dash at all. In chronograms and astronomical tables the letter has the numeral value of 20. In pronouncing this letter in either of its two first values, when followed by one of the vowels *a, o, u, v, or s*, the incipient sound of a *y* must be inserted between the letter and the vowel, and this peculiarity we have denoted by putting the inserted letter in italics. Compared with ق as a *k*, or with ك as a *gh*, ك is a soft letter, and is

always followed, when possible, by a soft vowel.

كè (at the beginning of some compounds), *ad. a.* As, like; —, k or ké (at the end of a few compounds), *prep. a.* Thy; thee.

كابل Kābul, *s. p.* The town of Cabul.

كابوس kyābūs, *s. a.* Nightmare, an incubus. [a dower.

كايب kyābīn, *s. p.* A marriage portion;

كاتب kyātīb, *s. a.* One who writes; a clerk in a public office; سرکاتبی sirr-kyātibi, A secretary; كاتب الحروف kyātibu-ʿl-hūrūf, *s. a.* The writer of the present letter.

کاخ kyākh, *s. p.* A palace or pavilion.

کاذب kyāzīb, *a. a.* False, lying.

کار kyār, *s. p.* Work, occupation, business; the fruit or result of work; profit, advantage; sexual intercourse; combat, fight, battle; —, (*in composition*), *a. p.* Who does or performs; who works with (some instrument or material); worked (with some instrument or material); |—, —et, *v.n.* To make a profit, to gain, be a gainer; کارخانه kyār-khānē (kèr-khānē), *s. p.* A manufactory; a brothel.

کارد kyārd, *s. p.* A knife.

کارزار kyārzār, *s. p.* A battle, conflict, fight, combat, action, engagement.

کارگیر kyārghīr (kyāvghīr), *a. p.* Built of brick or stone.

کاروان kyārwān, *s. p.* A caravan, a company of travellers or of horses laden

with merchandise; کسرای, kyārwān-sārāy, A caravanserai.

کاست kyāsst, *s. p.* A deficit, a deficiency; بی کم و کاست bī-kèm-ukyāsst, *ad. p.* Exactly, with no deficiency.

کاسه kyāssé, *s. p.* A basin; کاسه لیس kyāssé-liss, *s. p.* A parasite, lick-trencher. [ment or hall.

کاشانه kyāshānē, *s. p.* A large apartment; کاشف kyāshif, *s. a.* One who discovers or uncovers a hidden thing; a kind of mayor in Egypt.

کاشکه kyāshké (kèshké), *c. p.* O that, I would that; —, *int. p.* I wish it were so.

کازم kyāzim, *s. a.* One who restrains his anger; کازمین الغیظ kyāzimīnu-ʿl-ghāyẓ, They who restrain their anger.

کاغذ kyāghīd, *s. p.* Paper; a written paper; a card; playing cards; کاغذ خانه kyāghīd-khānē, *s. p.* A paper mill, paper manufactory.

کاف kyāf, *s. a.* Name of the letter ك; —, (*in composition*), *a. p.* Which cleaves, splits; کاف و نون kyāf-u-nūn, The mysterious letters ك and ن of the Arabic imperative کن kyūn (*Be thou, exist thou*), being all that God had to pronounce in order to create; کاف لولاک kyāfi-lèv-lāk, The ك (thee) of the expression لولاک lèv-lā-ké (*were it not for thee*), mentioned in the Kūrʿān, and indicating Muhammed.

كافر *kyāfir*, *s. a.* A denier; an infidel or a denier of God's unity and Muhammed's divine mission; (*in joke*) A rogue, a saucy chap; (*in anger*) A brute, a beast; كافر النعمة *kyāfiru-'n-ni* "mé, An ungrateful person, who denies the benefit he has received; كافرانه *kyāfirānē*, *a. p.* Pertaining to an infidel.

كافور *kyāfūr*, *s. a.* Camphor; كافوريه *kyāfūriyyē*, *s. t.* Southernwood.

كافه *kyāffē*, *s. a.* The whole of them; كافته *kyāffētzn*, *ad. a.* Altogether, wholly.

كافي *kyāfi*, *a. a.* Sufficient; —, *s. a.* God the all-sufficient. [lock.

كاكل *kyākyul*, *s. p.* A ringlet, curl, fore-kala *kyālā*, *s. p.* Rich silk stuff.

كالبذ *kyālbud*, *s. p.* A form, mould; a body.

كام *kyām*, *s. p.* Wish, desire; بكام *bè-kyām*, *a. p.* Successful, having his desire fulfilled; نايكام *nā-bè-kyām*, *a. p.* Unsuccessful, disappointed. (*Many adjectives are composed with this word, almost all meaning successful*).

كامل *kyāmīl*, *a. a.* Complete, perfect; honest, well-behaved, good-tempered.

كان *kyān*, *s. p.* A mine; —, *kyānā*, *a. verb subst. third pers. sing. masc. pret.* He (she, it) was; —, *kè-ènna*, As if, as though (*in* كان لم يكن *kè-ènna-lēm-yèkyūn*, As though it exist not; كان لم يكن حكمنه قومتى *kè-ènna-lēm-yèkyūn - hùkmuna - kòmak*, *v. a.* To

esteem as though it exist not, to regard as *non avenu*).

كانون *kyānūn*, *s. a.* A fireplace; name of two Syro-Roman months, of which the first, كانون اول *kyānūni-ēvvel*, is our December, and the second, كانون ثاني *kyānūni-sāni*, our January.

كانه *kè-ènnehū* (*kè-ènna*), *comp. a.* As though, as if. [cov.

كاور *ghyāw*, *s. p.* An ox, bull, bullock, or كاور *ghyāwur*, *s. t.* A non-Muhammedan, unbeliever, infidel.

كاه *kyāh* (*in composition*), *a. p.* Which diminishes or takes away; —, *ghyāh*, *s. p.* A place; a time; a fitting or seasonable time; —, *ad. p.* Sometimes; كاه كاه *ghyāh - ghyāh*, *ad. p.* Now and then; كاهوناكاه *ghyāh-u-nā-ghyāh*, Seasonable or not.

كاهل *kyāhil*, *a. a.* Lazy, slow, slothful, indolent.

كاهن *kyāhin*, *s. a.* A diviner, soothsayer, augur.

كاهي *ghyāhi*, *ad. p.* كاهي كاهي *ghyāhījē*, *ad. t.* Sometimes, at one time; at another time.

كائن *kyā'in*, *a. a.* Being, existing, extant: كائن مطلق *kyā'ini-mūtlak*, God, the absolute Being; كائنات *kyā'ināt*, *s. pl. a.* All existing things.

كباب *kèbāb* (*kèwab*), *s. a.* Roast (meat or other substance).

كباد *kèbād*, *s. t.* A clingstone peach.

كبار *kībār*, *s. pl. a.* (*of* كبير *kèbir*), The great, grandees; (*as a Turkish sing.*

lar) a grandee; a gentleman or great lady. [Great sins.

کبا kèbā'ir, *s. pl. a.* (of کبیره kèbīrē),

کب kèbd, *s. a.* The liver.

ک kibr, *s. a.* Pride, haughtiness; —,

kibēr, *s. a.* Oldness, greatness (of age); —, ghèbr, *s. p.* A fire-worshipper. [Great people, grandees.

کبیر k'yùbérā, *s. pl. a.* (of کبیر kèbīr),

کبیرمک ghèbermek (*aor.* کبیرمک ghèbérir), *v.n.* To die as a dog.

کبیرمک ghéberé, *s. t.* A caper.

کبیرمک k'yùbrā, *a. a. fem.* (of اکبر èkbār),

The greatest; —, *s. a.* The major proposition of a syllogism.

کبیرمک kibriyā, *s. a.* The greatness and majesty of God.

کبیرمک kibrit, *s. a.* Sulphur, brimstone;

small brimstone tapers or matches; — احمر, kibriti-àhmēr, (Red sulphur)

The philosopher's stone; کبیرمک kibriti, *a. a.* Brimstone coloured.

کبیرمک kèbsh, *s. a.* A ram; a chief, a leader.

کبیرمک kèbk, *s. p.* A partridge.

کبیرمک kèbütēr, *s. p.* A pigeon.

کبیرمک kèbé, *s. t.* A kind of felt or very thick coarse woollen cloth; —, ghèbé, *a. t.* Big with child or young, pregnant.

کبیرمک ghibi, *a. t.* Like, similar (*is never used absolutely, but always accompanied by the indication of the thing compared with*); —, *ad. t.* As soon as, immediately on, or after.

کبیرمک kèbīr (*fem.* کبیره kèbīrē), *a. a.*

Large, great; کبیره kèbīrē, *s. a.* A great sin. [sextile.

کبیرمک kèbīssā, *s. a.* Leap-year, the bis-

کبیرمک kèpāzē, *s. p.* A weak bow for aspiring toxophilites; a foolish trifler.

کبیرمک kèpchē, *s. p.* A ladle, a skimmer.

کبیرمک kèpek, *s. t.* Bran.

کبیرمک kèpenk, *s. t.* A window-shutter;

—, kèpénèk, *s. t.* A butterfly; a moth.

کبیرمک k'yùpuk, *s. t.* Froth; foam; suds;

lather; کبیرمک k'yùpurmek, *v.n.* To froth; to foam, lather.

کتاب kitāb, *s. a.* A book; کتابچی

kitābji, *s. t.* A seller of foreign or

common books; کتابخانه kitāb-khānē,

A library; کتاب الله kitābu-'llāh,

(God's book) The Kur'an; اهل کتاب

èhli-kitāb, (People of a book) Jews,

Christians (as having revealed Scrip-

tures); —, k'yùttāb, *s. pl. a.* (of

کاتب kyatib), Secretaries, clerks in

Government offices; رئیس الکتاب

rè'issu-'l-k'yùttāb, (Chief of the Sec-

retaries) Former title of the Ottoman

Secretary of State, who also officiated

as Minister for Foreign Affairs; he was

commonly called رئیس افندی rè'iss-

-èfendi; the title is now abolished.

کتابت kitābet, *s. a.* The art of literary

or epistolary composition; style.

کتابه kitābē, *s. a.* (originally identic with

the preceding), An inscription in a

regularly formed frame, shield, or

cartouche, on a public building, &c.

کتاب *kètān* (*kètān*), *s. p.* Flax ; کتاب بزى (*kètān*)-*bèzî*, *s. t.* Linen.
 کتاب *kyütub*, *s. pl. a.* (of کتاب *kitāb*).
 Books ; کتابخانه *kyütub-khānē*, *s. p.* A library. [Secretaries, clerks.
 کاتب *kètābē*, *s. pl. a.* (of کاتب *kyütib*),
 کتابخانه *kètkhudā* (*kyāya*), *s. p.* A steward, administrator of affairs or of a large household ; the master or warden of a trade corporation ; کاپیو کتابخانه *kāpi-(kyāyassî)*, *s. t.* The official agent at the chief office of government at Constantinople of any of the various departments of State, of a governor in the provinces, the Danubian Principalities, &c. ; کتابخانه (*kyāya*)-*bègh*, *s. t.* (Formerly) the official steward of the Grand Vizier (now abolished).
 کتف *kètf*, *s. a.* The shoulder-blade.
 کتم *kètm*, *s. a.* A concealing, not revealing by words or signs ; —, —*et*, *v. a.* To conceal, not to reveal.
 کتمان *kitmān*, *s. a.* The non-revelation of anything on one's mind.
 کتمک *ghitmek* (*aor.* کیدر *ghidır*), *v. n.* To go ; — یانه *yābana-ghitmek*, *v. n.* To go to the winds, go to waste ; کیدرک *ghiderek*, *gerund* (By dint of going) By degrees, in time, by little and little ; کیدرکجه *ghidrikja*, *gerund* (In proportion as — goes), By degrees, by little and little.
 کتورمک *ghètirmek* (*aor.* کتورر *ghètirir*), *v. a.* To bring with one, to fetch ; to cause to come ; کتورتمک *ghètirt-*

mek (*aor.* کتوردر *ghètirdir*), *v. a.* To cause to be brought or fetched ; کتورمک *yèrina-ghètirmek*, *v. a.* To bring or get (a thing) into its proper place ; to accomplish, fulfil, perform ; execute, carry out ; کتورمک *vijūda-ghètirmek*, To bring about ; cause to exist, do, accomplish ; — into existence ; کتورمک ایمانه *imāna-ghètirmek*, *v. a.* To convert to the faith ; کتورمک خاطر *khāira-ghètirmek*, To call to mind.
 کتوم *kètüm*, *s. a.* Who conceals his thoughts and does not divulge them.
 کتوبه *kètübē*, *s. a.* A troop or body of soldiers.
 کتسافت *kèssāfèt*, *s. a.* The being thick together, dense (trees, hair, atmosphere) density ; opacity ; coarseness, grossness.
 کتسرت *kèssret*, *s. a.* Multiplicity, multitude, numerousness, great number ; great quantity ; frequently, — اوزره *kèssret-üzérē*, *ad. t.* Frequently, often ; in great number, quantity.
 کتسیر *kèssîr* (*fem.* کتسیره *kèssirē*), *s. a.* Much (in quantity) ; many (in number) ; frequent (in recurrence).
 کتسيف *kèssif* (*fem.* کتسيفه *kèssifē*), *s. a.* Thick, dense, close ; opaque ; not transparent ; coarse, gross.
 کتج *kèj*, *s. p.* Oblique, awry, crooked ; کتج رفتار *kèj-rèftār*, *s. p.* Whose conduct is not straight ; awry ; whose conduct is not straight.

forward; کج رائی kèj-rè'y, *a. p.* Who has strange and unsuitable opinions.

کجکد ghèjikmek (*aor.* کجکور ghèjikir), *v.n.* To be late; to become late, grow late; to be behindhand.

کجکوی kèjkyūl, *s. p.* A kind of long basket or receptacle formed of a half cocoa-nut shell cut lengthwise, and suspended by chains, carried by mendicant dervishes.

کج ghèch, *a. t.* Late.

کجک ghèchkin, *a. t.* Past, over (the prime, or some particular age or state); oldish; rather too tipsy, half-seas over; overripe (fruit).

کجکد ghèchmek (*aor.* کجکد ghèchmek), *v.n.* To pass (over, by, through, in, into, out, &c.), to go (by, through, in, &c.); to pass current (money, &c.); to pass away, not endure, not last, to finish, come to an end; to surpass (in number, quantity, or quality); to beat, leave behind, get before (in a race); to penetrate (into or through a substance); to do without, to manage without, to relinquish, give up; — یاندن yàndan-ghèchmek, To pass by or near; — ایچندن ichindan-ghèchmek, To pass through; — اوستندن òstundan-ghèchmek, To pass over, above; — التندن altindan-ghèchmek, To pass under; کجکد ییرا kèjka-yèra-ghèchmek, To sink into the earth (for shame); کجکد ییرینا kèjka-yèrina-ghèchmek, To pass or go into (its) proper place; — آز

vwāz-ghèchmek, To give up, leave, abandon, relinquish; آزکچ vwāz-ghèch! Leave off! Be quiet! Don't say that! — سوزی sūzu-ghèchmek, To have great weight and influence (one's words); کجمش اولسون ghèchmish-òlsun! May (worse than this trial) have been (thus) averted! (*said to anyone by way of condolence after sickness or any accident*); کجین ghèchmèn, *acc. part.* Who or which passes, passed, or will pass; the past; کجندرده ghèchmèndrda, *ad. t.* Latterly, a short time back, during one or some of the days of a week or month ago.

کجکد ghèchma, *a. t.* Anything which is composed of two or more pieces which fit into (*pass into*) each other; —, *s. t.* A portable pipe for smoking, which takes to pieces.

کجکد ghèchinmek (*aor.* کجکد ghèchinir), *v.n.* To pass or hold a station among men, to be held as, to be accounted; to pass one's life, or obtain the means of living, to live, subsist, maintain one's self, exist; (*as a reciprocal*) to pass time or life (with one another), to agree.

کچورمک ghèchirmek (*aor.* کچورمک ghèchirir), *v.a. caus.* To cause or allow to pass (by, in, through, &c.); عمر کچورمک amr-ghèchirmek, *v.n.* To spend one's life; — وقت (wàkít)-ghèchirmek, *v.n.* To lose time; to gain time; to spend time; to pass

time ; — کلجدن *klījdan-ghèchirmek*, *v.s.* To slay with the sword (many people) ; — گوزدن *ghyāzdan-ghèchirmek*, *v.s.* To take a cursory view or survey.

كچوت *kčhuk*, *s. f.* Small, little (in size) ; young, or younger (in years) ; كچوت دوشمك *kčhuk-dūshmek*, *v.s.* To appear small or mean in other people's eyes.

كچولمك *kčhulmek* (*aor.* كچولور *kčhulur*), *v.s.* To become smaller, grow smaller ; كچولتمك *kčhultmek*, *v.s.* To lessen in size, make smaller.

كچه *kèché*, *s. f.* Felt ; a coarse carpet.

كچی *kèchi*, *s. f.* A goat ; — بونوزی *bōynuzi*, *kèchi* - *bōynuzu*, (Goat's-horn) The carob or locust-fruit (a kind of sweet pod). [*pass, defile, gorge.*]

كچید *ghèchid*, *s. f.* A ford ; a ferry ; a كهل *kyàhl*, *s. a.* A kind of collyrium used in the East for the eyes or for blackening the eyelids or eyelashes.

كد *kèdd*, *s. a.* Work, real hard work ; كدپه *kèddi-yèd*, *s. a.* The work of one's hands. [*a poor person.*]

كدا *ghèdā*, *s. p.* A beggar, mendicant, كداز *ghyūdāz*, *a. p.* (*in composition*), Which melts, softens, takes away all power of endurance.

كدر *kèdr*, *s. a.* Grief, sorrow ; harm, injury ; vexation, annoyance ; | —, —*et*, *v.s.* To grieve, mourn ; — ویرمك *kèdr-vārmek*, *v.s.* To cause sorrow, harm, or annoyance.

كدك *ghèdik*, *s. f.* Notched ; —, *s. f.* A notch ; a patent office or shop (*i.e.* office or shop established by patent, charter, or deed) ; a place held on any foundation or establishment of a limited number ; the right or title by which such an office or place is held, or such a shop is opened ; كدكلو *ghèdikli*, *s. f.* On the establishment, on the foundation, held by deed or charter (a shop, office, or place).

كدمك *ghèdmek* (*aor.* كدر *ghèdr*), *v.s.* To notch. [*calabash*]

كدو *kèdū*, *s. p.* A gourd, pumpkin.

كدورت *kyūdūrèt*, *s. a.* Harm, injury ; vexation, annoyance.

كدۀ *kèdē*, *s. p.* (*in composition*), A house (devoted to something special).

كدی *kèdi*, *s. f.* A cat ; — اوتی *kèdi-òtu*, Valerian ; مسك كديسی *mišk-kèdisai*, The musk-cat, civet-cat ; — ghidi ! *inf. f.* What a fellow ! What a thing ; (*used both in praise and blame.*)

كذا *kè-zā*, *comp. a.* (*lit.* like that), in كذا *vè-kè-zā*, *c. a.* Also, and in like manner.

كذاب *kèzzāb*, *s. a.* A liar ; كذاب صوبی *kèzzāb-sūyu* (*for* تیزاب *tizāb*), *Aqua fortis.*

گذار *ghyūzār*, *s. p.* A passing ; —, *s. p.* (*in composition*), Who passes or causes to pass ; who fulfils ; گذار خراج *rāj-ghyūzār*, *s. p.* Tributary, who pays tribute ; مصلحت گذار *māsāhēt-ghyūzār*, *s. p.* A *champi d'affaire.*

agent; ایشکذار *iah-ghyüzār, a. t.*
 Clever and diligent in business.
 کذارنده *ghyüzārēndē, a. p.* Who or
 which passes; who or which bears,
 carries part.
 کذاشت *ghyüzāshstē, a. p.* Past, which
 has passed; which has been passed.
 کذاف *ghyüzāf, s. p.* Talk, chat;
 لاف و کذاف *laf-u-ghyüzāf, Chit-chat,*
 conversation.
 کذب *kizb, s. a.* A lie, falsehood.
 گذ *ghyüzēr, گذران *ghyüzērān, s. p.* A*
 passing, passage; گذران آیدن *ghyū-*
zērān-ēdan, a. t. Last (month), last
 part. [of passing].
 گذرش *ghüzērīsh, s. a.* The act or mode
 گذشت *ghyüzēsht, s. p.* The act of
 having passed; سرگذشت *sēr-*
ghyüzēsht, s. p. An adventure (what
 has passed over one's head).
 گذشته *ghyüzēshtē, a. p.* Past; —, *s. p.*
 Interest on money. [wise].
 كذلك *kēzālik, comp. a. conj.* Also, like-
 کم *ghēr, c. p.* (for *اگر *ēghēr**), If; —,
p. particle (at the end of some words),
 Maker of or worker in; —, *kēr, s. a.*
 The act of charging or assaulting
 the enemy; آهنسگر *āhenghēr, A*
 blacksmith, worker in iron; کرونر
kēr-u-fēr, The charge and retreat
 (of combatants, especially horsemen,
 in the ancient mode of warfare).
 کرا *kirā, s. a.* Rent or hire paid for
 the use of a house or other object;
 دیش کراسی *dīsh-kirāssi, (Tooth-*

rent) Money exacted in olden times by
 janissaries, &c., who *honoured* you by
 becoming your guest; کرایه ویرمک
kirāya-vērmeḵ, To let out for hire or
*rent; کرایله طومتق *kirā-ila-tūtmaq,**
To take upon rent or hire; کراجی
kirāji, s. t. A tenant on rent; a lodger.
 کرات *kērāt, s. pl. a. (of *کر *kērā**);*
 Times (of repetition); جدولی
kērāt - jēdvāli, The multiplication-
 table.
 کرار *kērār, a. a.* Impetuous in assault,
 bold and constant in attack.
 کراز *kirāz, s. t.* A cherry; —, *ghyērāz,*
s. p. A boar, hog, pig; an iron mace.
 کراس *kirāss, s. t.* A cherry.
 کرام *kirām, s. pl. a. (of *کریم *kērīm**).*
 The noble, great, well-bred.
 کرامت *kērāmēt, s. a.* A wondrous work,
 a sign, a wonder, a marvel; any word
 or deed which proves the actor to be
 especially under divine guidance; no-
 bility, greatness; کرامتلو *kērāmētlū,*
a. t. Noble, great; wonder-working.
 کران *kērān, s. p.* A side, margin, shore,
 limit; —, *ghirān, a. p.* Heavy,
 weighty; dull, stupid; difficult, slow
 (of digestion, motion, &c.); dear, high
 (priced); بیکران *bī-kērān (bī-ghirān),*
a. p. Boundless; کران پای *ghirān-pāy,*
a. p. Heavy-footed, slow; کران بار
ghirān-bār, a. p. Whose baggage is
 much and heavy. [seed].
 کراویه *kērāvīyyē, s. a.* The caraway-
 کراهت *kērāhet, s. a.* The being abom-

inable ; an abominating ; کراهه kèrâ-hétæn, *ad. a.* With great repugnance.

کرب kîrb (*pl.* کروب kyûrub), *s. a.* Sorrow, affliction. [cloth.

کرباس kirbâss, *s. a.* Cotton or linen

کربال kirbâl, *s. a.* A sieve ; a screen.

کربه ghyûrbé, *s. p.* A cat.

کریج kirpij, *s. p.* A sun-dried brick.

کریک kirpik, *s. t.* An eyelash.

کریبی kirpi, *s. t.* A hedgehog ; a porcupine.

کرتک kèrtik, *s. t.* A notch. [cupine.

کرتمک kèrtmek (*aor.* کرت کر kèrtær), *v. a.* To notch. [A lizard.

کرتنکلر kårten-kèlér (kèrtenkélâ), *s. t.*

کرته kèrté, *s. t.* A degree (as marked on a circle) ; a point (of the compass) ; a degree (of any quality, especially of physical or moral condition).

کرحک ghèrchèk, *s. t.* True ; real ; —, *s. t.* Truth, reality ; —, *ad. t.* Truly, really. [that . . . ; although.

کرحه ghèrchi or ghèrché, *c. p.* It is true

کرد kèrd, *s. p.* Work ; an act ; a deed ; —, ghèrd, ghird, *a. p.* (in composition), Who or which revolves round ;

گرداگرد ghird-â-ghird, *ad. p.* Round and round, all round.

کرد Kurd, *s. a.* (*pl.* اکراد èkrâd), A Kurd.

گرداب ghirdâb, *s. p.* A whirlpool.

گردار kirdâr (kèrdâr), *s. p.* Work, deed, act ; بدکردار bèd-kirdâr, *a. p.* Whose deeds are evil. [revolves.

گردان ghèrdân, *a. p.* Which turns round,

گردباد ghird-bâd, *s. p.* A whirlwind.

گردستان Kürdiestân, *s. p.* Kurdistan.

گردش ghirdish, *s. p.* Rotation, revolution.

گردک ghèrdek, *s. t.* The bridal chamber or canopy (as used in the East).

گردگار kirdighyâr, *s. p.* God, the absolute actor.

گردل ghèrdel, *s. t.* A bucket.

گردن ghèrdæn, *s. p.* The neck ; گردنک ghèrdænlik (ghèrdænlik), *s. t.* A neck-lace ; گردن بسته ghèrdæn-bèsté, *a. p.* Fastened by the neck ; a slave ; گردنش ghèrdæn-kèsh, *a. p.* Refectory. [spheres.

گردون ghèrdûn, *s. p.* The world ; the

گردونه ghèrdûné, *s. p.* A coach.

کرد kèrdé, *a. p.* Made, done ; —, *s. p.* An act, deed ; —, *a. p.* (in composition), Which is or has been effected, done, worked out, accomplished, acted.

گردیده ghèrdidé, *a. p.* Who or which has gone round, or been gone round ; which has turned or been turned ; who has returned.

کرز ghyûrz, *s.* ; کرز ghyûrzé, *s. p.* A mace.

کرسته kèresté, *s. t.* Timber (for building) ; materials in general.

کرسی kyûrsé, *s. a.* A stool ; a preacher's or professor's chair or throne ; the throne of God ; the base of a column ; the bottom edge of a line of writing, which should be even ; کرسی مملکت kyûrsé-i-mèmlékèt (or حکومت hûkyûmèt), The chief town or capital ;

کرسیلو kyûrsulu, *s. t.* Written straight in a line (writing).

کروش *kirish, s. t.* Catgut; a bowstring; a joist (of timber). [dishments.

کروشمه *kiriahma, s. t.* Coquetry, blanching; *ghirift, s. p.* A taking, seizing; |—, —*et, v. a.* To take, seize, catch.

کروشته *ghiriftâr, a. p.* Seized, taken; troubled with, afflicted with.

کروشته *ghirifté, a. p.* Seized, taken, caught.

کروشک *ghèrek, a. t.* Fitting, beseeching, opportune; —, *c. t.* Whether, or whether; *ghèrèghi-ghibi,* (As is beseeching to it) Well, properly, thoroughly; —, *ghyùrgh, s. p.* A wolf.

کروشک *kèrghèf, s. t.* An embroidering frame.

کروشم *kèrm, s. a.* Kindness, favour; —, |—, —*et, v. a.* To give or do as a favour; — —, *v. n.* To be so kind, be so good, to do the favour; —, *kèrm, s. a.* A grape-vine; —, *ghèrm, a. p.* Warm, hot, sultry; swift; —, *kirm, s. p.* A worm.

کروشما *kyùrémâ, s. pl. a.* (of *کروشیم kèrim*). The noble, the great, the generous; —, *ghèrmâ, s. p.* Hot weather, heat of summer.

کروشمان *kirmân, s. t.* A town; —, *Kèrmân, s. p.* Kerman (the town of, in Persia).

کروشمانشاه *Kèrmânshâh, s. p.* Kermanshah (the town of, in Persia).

کروشمک *ghèrmek (aor. گروشمک ghèrèr), v. a.* To stretch, extend forcibly; *حاجمه hàcha-ghèrmek, v. a.* To crucify (extend on a cross). [Carmel.

کروشمک *Kèrmèl-dâghi, s. t.* Mount

کروشمیت *ghèrmiyèt, s. a.* Warmth; heat; zealousness; activity.

کروشمید *kirémid, s. t.* A tile.

کروش *ghirèv, s. p.* A pawn, pledge; a hostage.

کروش *kèrwân, s. p.* A caravan or company of travellers or merchants on the road; *کروش سرای kèrwân-sèrây, s. p.* A caravanserai.

کروش *kyùrüb, s. pl. a.* (of *کروش kèrb*), Sorrows, afflictions, griefs, cares.

کروش *kèrüblyün, s. pl. a.* The cherubim. [form for a bed or sofa.

کروش *kèrévât, s. t.* A bedstead or platform.

کروش *ghyùrüh, s. p.* A body of people.

کروش *kèréviz, s. t.* Celery.

کروش *kèrh, s. a.* Aversion, distaste, repugnance; —, *kèrré, s. a.* One time (in repetition); *کروشها kèrhan, ad. a.* Repugnantly, with distaste; —, *kyùré, s. a.* A globe; —, *ghèrüh, s. p.* A knot; a button; a difficulty;

کروش کروشته kèrrétèn, ad. a. Once; *کروش کروشته kèrrétèn - bâ"da - kèrrétèn, ad. a.* Time after time, repeatedly, often; *برکروش bir-kèrré, Once*; *دو کروش iki-kèrré, Twice*; *سه کروش üç - kèrré, Thrice, three times*; *چهار کروش dârt-kèrré, Four times*; &c. &c.; *بعض کروش bâ"zi-kèrré, Sometimes*; *برقروش bir-kâch-kèrré, Several times*; *چاق کروش kâch-kèrré, How many times? how many times soever*; *کروش عارض kyùré'i-ârz, The terrestrial globe; the world*;

کروش کروش kyùrévi (fem. کروش kyùré-

vıyyâ), *a. a.* Globular, spherical;
 کرویات *kyùréviyyât, s. pl. a.* Spherica.
 گریان *ghiryân, a. p.* Weeping.
 گرید *Ghîrid, s. t.* The island of Crete.
 گریز *ghîriz, s. p.* Flight, running away.
 گریزان *ghîrizân, a. p.* Who takes flight,
 fugitive.
 کریم *kêrim, a. a.* Noble; worthy of
 respect; generous; kind; کریم الشیم
kêrimu-'ah-shiyem, a. a. Of a noble
 and generous disposition; الله کریم
Allâh-kêrim! God is good! کریمانه
kêrimânâ, a. p. Pertaining to a noble,
 generous, or kind person.
 کریمه *kêrimâ, s. a.* A daughter; —,
a. a. (fem. of کریم), Noble, worthy
of respect; ایت کریمه âyeti-kêrimâ,
(A wonder worthy of respect) A phrase
or verse of the Kur'ân. [hostage.
 گریو *ghîriv, s. p.* A pawn, pledge; a
 گریه *kêrih, a. a.* Ugly, displeasing,
 unpleasant, disagreeable, disgusting;
 —, گریه *ghîryâ, s. p.* Tears, weeping.
 کر *ghêz, s. p.* An ell, the length of an
 arrow; —, *ngiz, pron. t.* Your (joined
 to the end of a substantive; as بابا
bâba, Father, باباگز bâbangiz, Your
father. [edge of a sabre.
 گرزک *ghîzîk, s. p.* A penknife; the curved
 گرزک *ghêzmek (sor. گزر ghêzer), v. a.*
 To walk about, take a walk, pro-
 menade; to go about; to be at large;
 گرزدمک *ghêzdirmek (sor. گزدر ghêz-*
dirir), v. a. caus. To cause or allow to
 walk about; to show (anyone) over (a

place as a sight to be seen); گزینمک
ghêzinmek, v. a. To walk up and down
 without any exterior object; گزیت
ghêzîmek, v. a. To go for a walk. [part.
 گزند *ghêzênd, s. p.* Loss, damage, injury.
 گزید *ghêzîdâ, a. p.* Bitten; —, گزید
zîdâ, a. p. Choice, chosen, select.
 گزین *ghîzîn, a. p. (in composition),* Who
 seeks, chooses, prefers. [selec.
 گزدم *kêzhdâm, s. p. (Crooked-tail) A*
 کس *kêss, s. p. (pl. کسان kêsân), A*
 person; هرکس *hâr-kêss, pr. t.* Every-
 body; —, *kyûsa, s. p.* The female
 organ of generation. [of comm.
 کساد *kêssâd, s. a.* Heaviness, stagnation.
 کسافت *kêssâfê, s. a.* Obscuration.
 کسالت *kêssâlê, s. a.* Sloth.
 کسب *kêssab, s. a.* An acquiring, gain-
 ing, obtaining; —, *kîssab, s. a.* An
 occupation of profit, trade, business.
 —, *kêssab-et, v. a.* To acquire, gain,
 obtain.
 کستاخ *kyûstâkh, a. p.* Bold, impudent,
 insolent; کستاخانه *kyûstâkhânâ,*
a. p. Pertaining to a bold, impudent
 person.
 کستانه *kêstânâ, s. t.* A chestnut.
 گستر *ghîyûstâr, a. p. (in composition),*
 Who or which diffuses or scatters.
 کسر *kêssar' (kêssir), s. a.* A breaking,
 smashing; a defeating, routing; a
 mortifying, subduing; the pronoun-
 cing a consonant with the vowel *i* or *î*
 following it in the same syllable; a

vulgar fraction (in arithmetic); —, kèssr, *s. t.* A small adze; |—, kèssr-et, *v.a.* To break; to rout; to mortify; کسر نفس kèssri-nèfs, The mortifying the flesh; کسراعشاری kèssri-â'ahārī, *s. p.* A decimal fraction; کسورات kyùssūrāt, *s. pl. a.* (of کسور kyùssūr, *pl. of* کسر kèssr), Vulgar fractions; fractions (in arithmetic). [equivalent to *i* or *i*.
 کسرہ kèssrē, *s. a.* The vowel-point —, کسری kèssrī, *s. a.* General name for a king of Persia, as Cæsar for a Roman emperor. [snapped.
 کسسته kyùssisstē, *a. p.* Broken, کسک kèssik, *a. t.* Cut; cut off; having a part cut off; terminating abruptly; separate, detached (words or ejaculations).
 کسکین kèssikin, *a. t.* Sharp (cutting); strong, sharp, pungent; violent; swift; intelligent.
 کسل kèssel, *s. a.* Sloth, sluggishness; neglectfulness, negligence.
 کسلان kèsslān, *s. a.* Slothful, sluggish; neglectful, negligent. [charge, or tax.
 کسم kèssim, *s. t.* A determined price, کسمک kèssmek (*aor.* کسر kèssr), *v.a.* To cut; to cut off, chop off, slice off, amputate; to determine, decide, fix, conclude; to interrupt, prevent; to bring to an end, finish, put a stop to; — امیدینی ùmīdini-kèssmek (*changing the pronoun as required*), *v.n.* To lose all hope; — بریدک عقلی bīrīnīng-

-"ākli-kèssmek, *v.s.* To think in the affirmative, to hope (*generally used in the negative, as* عقم کسمز "āklim-kèssmāz, *I think not, I cannot venture to hope it*); — سوتدن sūt-dan-kèssmek, To wean; — فیات fī'āt-kèssmek, To fix a price; کسملک kèssilmek (*aor.* کسیلور kèssilīr), *v.p.* To be cut, cut off; determined, fixed, concluded; interrupted; finished, ended, put a stop to; —, *v.s.* To break, snap, become broken (a rope, &c.); to end, stop, finish; to become, turn into, be changed into; کستمک kèssishmek (*aor.* کسشور kèssīshīr), *v.a.* To fix or conclude mutually.
 کسما kèssma, *s. t.* A soft kind of rock or shale which disintegrates on exposure to the weather. [anything.
 کسندی kèssindī, *s. t.* Pieces cut off from کسوت kèssvet, *s. a.* Costume, dress.
 کسوف kyùssūf, *s. a.* A solar eclipse.
 کسجی kèssijī, *s. t.* One who cuts as an occupation; — یول yūl-kèssijī, A highwayman; — یان yān-kèssijī, A pickpocket.
 کش kèsh, *a. p.* (*in composition*), Who or which bears, supports, or draws, pulls; —, کُش, *a. p.* (*in composition*), Who or which kills, slays; —, کِش! *int. p.* Check to your king!
 کشا kyùshā, *a. p.* (*in composition*), Who or which opens; who or which conquers, subdues; who or which makes bright or joyful.

کشد *kyùshād, s. p.* The act or manner of opening; a special method of beginning the game of backgammon.

کشد *kyùshādē, a. p.* Open; opened.

کشاف *kèshahāf, s. a.* An officer whose business it is to examine and report upon something, as a valuer or a coroner.

کشاکش *kèsh-ā-kèsh, s. p.* A state of discord; pull here, pull there.

کشان *kèshān, a. p.* Who or which bears, supports; draws, pulls; drags itself along. [brightness.]

کشایش *kyùshāyish, s. p.* Openness.

کشت *ghèsh, s. p.* A passing by; —, *kišt, s. p.* Seed-sowing; sown seed; growing corn; کشت و گذار *ghèsh-t-u-ghyüzār, A promenade, a travel;* کشتزار *kišt-zār, s. p.* A field of arable land, sown or to be sown.

کشته *ghèsh-té, a. p. (in composition),* Become; —, *kišté, a. p.* Sown; —, *kyùsh-té, a. p.* Slain, killed.

کشتی *kèsh-tī, s. p.* A ship, boat, vessel; the ark (of Noah); کشتیان *kèsh-tī-bān, s. p.* A sailor, boatman.

کشت *kèshish, s. p.* An act or manner of bearing, supporting; or of pulling; or of fighting; —, *kyùshish, s. p.* Slaughter.

کشمه *(for کیشلمه kèshishléma, The wind or quarter of Mount Olympus)* *kèshishléma, s. t.* The south-east wind or quarter; قبله کیشلمه *kibla-kèshishléma, S.S.E.;* کون طوغیسی کیشلمه

ghyun - (doghrussu) - kèshishléma, E.S.E.

کشف *kèshf, s. a.* The uncovering anything covered; the discovering anything existing but unknown; the examining and valuing any property; the making an estimate; the estimate itself; the examining into the condition and circumstances of any thing or act; |—, —et, *v.a.* To uncover; to discover; to examine, survey, value, estimate; to examine into the circumstances of a thing or fact.

کشک *kèshkek, s. t.* A kind of porridge.

کشکول *kèshkyül, s. p.* A mendicant's begging-basket, generally of coconut shell, hung by chains.

کشمش *kishmish, s. p., or کش او زومی kishmish-üzumu, s. t.* Common raisin plums. [squabble, battle.]

کشمکش *kèsh-mékèsh, s. p.* A fight.

کشش *kishnish, کشیج kishnīj, s. p.* The coriander. [*v.s.* To neigh.]

کشمشک *kishnèmek (eor. کشش kishsh),*

کشود *kyùshūdē, a. p.* Opened.

کشور *kishvkr, s. p.* A country, region;

کشورکشا *kishvkr - kyùshā, s. p. &* monarch, subduer of regions.

کشی *kishi, s. t.* A person, individual;

کشیزاد *kishi-zādē, s. p.* A gentleman by birth, person of gentle extraction.

کشیده *kèshidē, a. p.* Borne, supported; pulled, drawn; who has borne; who has drawn; —, *kyùshidē, a. p.* Killed, slain.

كشيش *kèshish*, *s. p.* A Christian monk or priest; طائفي —, —*ḍāghī*, The Bithynian Olympus.

كظم *kyàzm*, *s. a.* A subduing (one's own rising anger); | —, —*et*, *v. a.* To subdue (one's rising anger).

كعب *kyà'b*, *s. a.* The ankle-joint or projecting bone; a cube.

كعبة *kyà'bé*, *s. a.* The sanctum sanctorum, or *square-house* at Mecca, towards which Muhammedans turn, when praying, in all parts of the world; كعبتين *kyà'bétèyn*, *s. a. dual.* The two *kyà'bés*, the present one at Mecca and the former one at Jerusalem.

كف *kèf*, *s. p.* Foam, froth; —, *kàf*, *s. a.* The palm (of the hand); the sole (of the foot); —, *kèff*, *s. a.* The act of drawing back, withdrawing; يدا —, *kèffī-yèd-et*, *v. n.* To withdraw the hand from possession, to relinquish, or give up one's hold.

كفار *kyùffār*, *s. pl. a.* (of كافر *kyāfir*), Infidels, unbelievers, non-Muhammedans.

كفارت *kèfārèt*, *s. a.* A kind of voluntary deodand or expiatory alms-giving.

كفاف *kèfāf*, and كفان نفس *kèfāfī-nèfs*, *s. a.* Subsistence, maintenance.

كفال *kèfal*, and كفال بالغى *kèfal-bālighī*, *s. t.* (Greek) The grey mullet (fish).

كفالت *kèfālèt*, *s. a.* Guaranteeship; bailship; | —, —*et*, *v. n.* To be bail or guarantee.

كفالونيا *Kèfalōnia*, *s. t.* Cephalonia.

كفايت *kifāyet*, *s. a.* The being enough, ample, sufficient; the being competent; the being anyone's equal in position; | —, —*et*, *v. n.* To be enough; مرتبه —, *kifāyet-mèrtébé*, *a. or ad. t.* Enough.

كفت *ghyùft*, *s. p.* A word, saying, talk, speech; وكو *ghyùft-u-ghyū*, Chit-chat, talk, conversation; discussion; | — —, *ghyùft-u-ghyū-et*, *v. n.* To converse, talk, chat; to discuss, have a discussion.

كفتار *ghyùftār*, *a. p.* Talk, conversation.

كفته *ghyùfté*, *a. p.* Said, spoken; —, *s. p.* The words (of a song).

كفتين *kèffétèyn*, *s. a. dual* (of كفة *kèffé*), The two basins of a balance.

كفچه *kèfché* (*kèpché*), *s. p.* A ladle.

كفر *kèfr*, *s. a.* An expiating (any sins by alms-giving, &c.); —, *kyùfr*, *s. a.* Unbelief, misbelief, denial of the unity of God or of the apostleship of Muhammed; swearing, cursing; | —, —*et*, *v. n.* To say anything smacking of misbelief; to curse and swear; كفران نعمت *kyùfrānī-nī'mèt*, or كفران نعمت *kyùfrānī-nī'mèt*, Ingratitude, denial of benefits (in word or deed).

كفرو *kèffrè*, *s. pl. a.* (of كافر *kyāfir*), Misbelievers, non-Muhammedans.

كفش *kèfsh*, *s. p.* A shoe or slipper.

كفكير *kèf-ghīr*, *s. p.* A skimmer; the strainer of a sink-hole.

كفن *kèfen* (*kèfīn*), *s. a.* A winding-sheet.

كلو kyūlv, *s. s.* A peer, an equal in position.
 كفه kiffē, *s. a.* One basin of a balance.
 كفيل kēfīl (kēyfil), *s. a.* A person who is bail or guarantee, or answerable.
 ككرمك ghèghirmek (*ص. ككر* ghèghirir), *v. s.* To belch.
 ككر ghèngz, *s. t.* The opening of the nostrils into the mouth.
 ككك kèkik, *s. t.* Wild thyme.
 ككلك kèklik, *s. t.* A partridge.
 كل kəl, *s. t.* The ringworm, tetterworm, scald (of the head); —, *a. t.* Affected with the ringworm, tetter, or scald; —, ghyùl, *s. p.* A rose; a flower; —, kyùll, *s. a.* The whole, all; —, ghil, *s. p.* Clay; —, kil, *s. t.* Fallers' earth; bole; كل صويي ghyùl-sūyū, Rose-water; كل بشكر ghyùl-bé-shèkar, Conserve of roses; كل اغاجي ghyùl-aghaji, A rose-bush; rosewood.
 كلا killā, *pr. a.* Both (in كلالا التقديرين على "āla-kilā-'t-tākdīrēyn, In both cases).
 كلاب kilāb, *s. pl. a.* (of كلب kəlb), Dogs; —, ghyùlāb, *s. p.* Rose-water; —, kyùllāb, *s. a.* A hook for pulling and reaching things with.
 كلاج ghyùllāj, *s. t.* A sweet dish made from very white and thin skin-like cakes, composed of some farinaceous substance.
 كلاغ kèlāgh, *s. p.* A crow, rook, or raven.
 كلال kèlāl, *s. a.* Lassitude, fatiguedness.
 كلام kèlām, *s. a.* A saying, a word, speech; —, كلامي القديم, kèlāmi-kādīm, The

eternally existing word (of God, i.e. the Kur'ān); مير كلام miri-kèlām, (A lord of speech) A fluent or eloquent speaker; رد كلام rēddi - kèlām - et, *v. s.* To answer one in conversation; محمل خلاصه كلام khūlāsā'i-kèlām, ماحل ماہالی کلام māhāli-kèlām, نتيجہ کلام nētjē-i-kèlām, *ad. t.* In short, in fine, to sum up all. [of a minaret or steeple
 كلاله kyùllāh, *s. p.* A felt cap; the spirit
 كلب kəlb, *s. a.* A dog.
 كلابانك ghyùl-bāngh, *s. p.* The Muhammedan call to prayer or to battle.
 كلبتان kəlbētān (kərpédān), *s. a. s. a.* Pincers, pliers, forceps.
 كلبرو or كلبري ghèl-béri, *s. t.* A long iron hook for stirring the fire in a oven.
 كلبك kèlèbèk, *s. t.* A butterfly.
 كلبه kyùlbé, *s. p.* A hut; a cell.
 كلخان kyùlkhān, كلخان kyùlkhān, *s. p.* The fireplace of a bath, the stove, the ash-pit of a fireplace; كلخاني kyùlkhānī, *s. p.* A little blackguard (as usually to be found at night in the fire-rooms of public baths). [bouquet
 كلدسه ghyùl-dèasté, *s. p.* A nosegay.
 كلر kèlar, *s. t.* Shagreen (skin of some kinds of fish, &c.). [des.
 گلستان ghyùllastān, *s. p.* A flower-garden.
 كلش kèlesh, *s. t.* A ringwormy, mangy fellow. [flower-garden
 گلشن ghyùlshèn, *s. p.* A flower-bed.
 كلفت kyùlfet, *s. a.* The care and trouble attending work; —, —, —

v.n. To be at the trouble, to put one's self out of the way.

كلك kèlek, *s. t.* A kind of raft in the Tigris and Euphrates, &c., supported by inflated sheep-skins; —, kilk, *s. p.* A reed-pen.

كلكت ghyùlghèsht, *s. p.* A place of promenade among flowers.

كلكون ghyùlghyūn, كلكونه ghyùl-ghyūnē, *a. p.* Rose-coloured; —, *s. p.* Rouge.

كلما kèlimē, *s. a. (pl. كلمات kèlimāt),* A word; كلمة الله kèlimētu-'llāh, (The word of God) Jesus Christ.

كلمك ghèlmek (*aor. كلور ghèlir*), *v.n.* To come; to arrive; — ايمانہ imāna-ghèlmek, *v.n.* To receive, embrace the true faith; — حقندن hkkīndan-ghèlmek, *v.n.* To overcome; to manage; — راست rāst-ghèlmek, *v.n.* To meet by hazard; — الدن èdan-ghèlmek, *v.n.* To be possible, in one's power; (*joined to the fifth gerund of any verb, it forms a new class of verbs signifying to be usual to —, as;*) اوله كلمك òla-ghèlmek, To be, in a customary manner; ويريله كلمك vèrila-ghèlmek, To be customarily given; كلتمك ghèlimmek, *v.p.* To be arrived at.

كلنك kyùlunk, *s. t.* A stone-cutter's hammer-pick for shaping stones.

كلو گھيولر ghyùlur, *s. p.* The throat; كلوگير ghyùlur-ghīr, *a. p.* Which seizes the throat, chokes.

كلور ghèlir, *s. t.* Income, revenue, receipts.

كلبولي Ghèlliboli, *s. t.* The town of Gallipoli.

كله kèllē, *s. p.* The head, the pate (detached from the body); a sheep's head (cooked); a loaf (of sugar); a head (of a cabbage, &c.); —, ghyùllē, *s. t.* A cannon-ball, a shot; —, ghèlē! (*In backgammon, said when the adversary has a man on the bar and throws such points as are covered; it means literally*) (wait patiently in order) that (a favourable point) may come! —, ghèlā, *s. p.* A flock, herd; —, ghilā, *s. p.* Plaint, lament; —, kyùlèh (*abb. from كلاه kyùlāh*), *s. p.* A cap; a spire; كله پوش kèllē-pòsh, *s. p.* (Head-cover) A cap.

كله پير kèlèpir, *s. t.* A prize obtained by chance.

كلي kyùlli (*fem. كليه kyùllyyē*), *a. a.* Pertaining to all, to the whole; general, universal; much, great (in number or quantity); كليات kyùllyyāt, *s. pl. a.* Generalities, universalities; the general sciences; the whole works of an author; كليت kyùllyyèt, *s. a.* Universality; greatness (of number or quantity); كليت اوزرہ kyùllyyèt-ùzārā, In great quantity; كلياً kyùllyyan, بالكلية bi-'l-kyùllyyā, *ad. a.* Altogether, quite, totally.

كلچہ kyùlichā, *s. p.* A disk; a bar, ingot of metal.

كليد kilid, *s. t.* A lock; اصمہ کلید asma-

import customs duty; کمرکدن ghyùmrudān - klāchirmak, *v.a.* To smuggle.
 کمرک ghémirmek (*aor.* کمرر ghémirir), *v.a.* To gnaw.
 کیمسن kimèasné (kimsé), *s. t.* A person; (*with a negative*) Nobody, no one; (*with an interrogation or a verb in the conditional*), Anyone. [a halter.
 کیمند kèmnend, *s. p.* A noose, slip-knot;
 کمو or کومر kyàmur, *s. t.* Charcoal;
 معدن کموری mà'den - kyàmuru, Mineral coal, mine coal, fossil coal, coal; فوندہ کموری fōnda-kyàmuru, Charcoal made from vine-branches(?), or heather, furze, &c.(?), used by blacksmiths, coppersmiths, tanners, &c.
 کیممؤن kèmmūn (kimiyon), *s. a.* Cummin; —, kyùmūn, *s. a.* A hiding one's self, laying wait, lying in ambush.
 کیمبی ghèmi, *s. t.* A ship; کیمبیچی ghèmiçhi, *s. t.* A sailor; چرخ کیمبی (chārk)-ghèmissai, A steamer; آتش کیمبی atēsh-ghèmissi, A fire-ship;
 جنگ کیمبی jēnk-ghèmissi, A man-of-war; بگلک کیمبی bègālik-ghèmissi, A government ship, man-of-war or otherwise; تاجار کیمبی tūjār-ghèmissi, A merchantman.
 کیممییٹ kèmmiyēt, *s. a.* Quantity; —, kyùmèyt, *s. a.* A bay horse.
 کیمیک or کموک kèmik, *s. t.* A bone.
 کیمین kèmin, *s. a.* An ambush, ambushcade; —, and کیمینه kèminé, *s. p.* Very small; very few; very humble.

کن kèn, *a. p.* (*in composition*), Who digs, undermines; —, kyùn, *a. p.* (*in composition*), Who makes, does; —, kèn (*for* ایکن iken), *gerund of the fragmentary verb substantive*, While being; —, kyùn, *v. imperat. a.* Be thou, exist thou (the word with which God created all things).
 کنار kēnār, *s. p.* An edge, margin, border, shore; a marginal note; a postscript; در کنارا dēr-kēnār-et, *v.a.* To write as a marginal note, or as a postscript. [makes, does.
 کنان kyūnān, *a. p.* (*in composition*), Who کناهکار ghyūnāh, *s. p.* A sin; گناهکار ghyūnāh-kyār, *s. p.* A sinner; —, —et, *v.a.* To commit sin; کناهی گناهی ghyūnāhi - boynunguza! May the sin thereof (light) upon your neck!
 کنایہ kināyē, *s. a.* Metonymy, the giving to understand one's meaning by parallel, and not direct, explanation.
 کنائس kēnā'iss, *s. pl. a.* (*of* کنیسه kēnīssé), Christian churches.
 کنبد kyūnbed, *s. p.* A dome, cupola; a domed building.
 کنت kinet, *s. t.* A clamp or cramp-iron; کنتلمک kinetlémek, *v.a.* To join with clamps or cramps.
 کنج ghènj, *a. t.* Young; —, *s. p.* A hidden treasure; —, kyūnj, *s. p.* A corner.
 کنجایش ghyūnjāyish, *s. p.* Measure, capacity; کنجایشپذیر ghyūnjāyiah-pèzīr, *a. p.* Measured.

کنجشک *kyunjshak*, *s. p.* A sparrow.

کنجلمک *ghènjelmek* (*ص.ر. کنجلمور* *ghènjèlir*), *v.a.* To become young again in appearance or activity.

کنجور *ghènjvër*, *s. p.* A treasurer.

کنجید *ghyùnjidâ*, *s. p.* Measured as to capacity. [magazine, store.

کنجینه *ghyùnjinâ*, *s. p.* A treasury,

کند *kënd*, *s. p.* A village; —, *kyünd*, *a. p.* Blunt; stupid.

کندیر *këndir*, *s. t.* Hemp.

کندم *ghèndum*, *s. p.* Wheat; *کندم نما*

ghèndum - nümâ - vè - jèv - fârîsh, A cheat, one who shows wheat and sells barley.

کندی *këndi*, *s. t.* Self; —, *a. t.*

Own; *کندم* *kèndim*, Myself; *کندک*

kènding, Thyself; *کندیسی* *kèndissi*,

His, her, its, self, himself, itself;

کندیمز *kèndimiz*, Ourselves; *کندیگر*

kèndingiz, Yourselves; *کندیلری*

kèndilêri, Themselves, themselves;

کندی بابام *kèndi-bâbam*, My own

father; *کندی پاروگر* *kèndi-pârêngiz*,

Your own money, &c.; *کندی حالنده*

kèndi-hâlînde, *a. t.* (A person) who

minds his own business without med-

dling in the affairs of others.

کندیده *ghèndidê*, *s. p.* Putrid, stinking.

کنز *kènz*, *s. a.* Hidden treasure.

کنش *ghènish*, *a. t.* Wide; full, ample;

large, bountiful; *کنشلتمک* *ghènish-*

lshlmek, *v.a.* To make wide, full, or

ample. [a privy.

کنف *kènef*, *s. a.* A side, coast, region;

کنک *kyùnk*, *s. p.* Pipes for water, &c., of earthenware or of trees bored or.

کنکره *kyùnghyurê*, *s. p.* The crenelated battlements of a castle, or a tower or spire of any building; a top, peak; the summit of anything high. [Who makes, does.

کننده *kyùmendâ*, *s. p.* (is composed).

کنوز *kyùnz*, *s. pl. a.* (of کنز *kènz*). Hidden treasures.

کنویر *kènevîr*, *s. t.* Hemp (as a plant).

کنه *ghènê*, *s. t.* A tike; —, *kyùnh*, *s. t.*

The inward reality of anything; —

ghyùnh (*constr. from* کناش *kênâsh*), *s. p.* Se

wickedness.

کنیه *kyùnyâ*, *s. a.* A surname composed

by calling anyone the father or mother

or the son or daughter, of someone

else, thus "The father of lies," "The

Son of man," are of this class, as

and more correctly, "The son of

Zebodee."

کنیز *kènz* (*dim.* کنیزک *kènzek*), *s. f.*

A girl, maid, maiden, maid-servant.

کنیسه *kènisâ*, *s. a.* A Christian

church.

کو *ghyù*, *s. p.* Speech, talk; *گفتگو*

ghyùft - u - ghyù, Conversation; —

گه *ghè*, *s. t.* The cud; *گه گورمک* *ghè-*

ghèrmek, *v.a.* To chew the cud (to

bring the cud).

کوار *ghyùwâr*, *s. p.* Taste, savour.

کواکب *kèwâkib*, *s. pl. a.* (of کواکب

kèvkâb), Stars. [testimony.

کواه *ghyùwâh*, *s. p.* A witness; witness

کوب *kyòb*, *a. p.* (*in oomposition*), Who or which beats, strikes.

کوبر *ghyèbrâ*, *s. t.* (*Greek κοπριας*), Stable manure, dung.

کوبک *ghyèbek*, *s. t.* The navel; the heart (of any plant); a degree of descent, a generation in a line.

کوپ *kyùp*, *s. t.* A large jar for oil, water, or wine.

کوپرمک *kyùpurmek* (*aor.* کوپرر *kyùpurur*), *v. n.* To froth; to foam; to lather.

کوپری *kyùpru*, *s. t.* A bridge; an iron staple; a cross-strap behind a buckle.

کوپک *kyùpek*, *s. t.* A dog; کوبک *kyùpek-òghlu-kyùpek* (*kyùp-òghlu-kyùpek*), Dog, son of a dog (term of insult or of fun, and even admiration).

کوپه *kyùpé*, *s. t.* An ear-ring; the fuchsia; کوبه سی *khàsséki-kyùpéssi*, *s. t.* Columbine, aquilegia (flower).

کوت *ghyùt*, *s. t.* The backside, breech; anus; (*vulg.*) courage; طاق کوتی *tàwuk-ghyùtu*, *s. t.* A wart.

کوتاه *kyùtâh*, *a. p.* Short.

کوتردی *kyùturdu*, *s. t.* A noise as of knocking or falling substances.

کوترمک *ghyùturmek* (*aor.* کوترر *ghyùturur*), *v. a.* To take or carry off or away; to bear, carry.

کوترم *kyùtarum*, *s. t.* A bed-ridden, paralytic person.

کوتری *ghyùturu*, *ad. t.* In the lump

(bargaining or contracting); —, *s. t.* A bargain in the lump.

کوتک *kyùtek*, *s. t.* A thrashing with a stick; کیمک — *kyùtek-yèmek*, *v. n.*

To receive a thrashing; or کتوک

kyùtuk, *s. t.* The stump of a tree or grape-vine; a block (on which to cut things), a billet (for burning); (*vulg.* for کتب *kyùtub*) The official register of a court of law.

کوتمک *ghyùtmek* (*aor.* کودر *ghyùdâr*), *v. a.* To watch, lead to pasture; *in*

کوتمک کین *kîn-ghyùtmek*, *v. n.* To bear malice, to keep a malicious remembrance of a wrong.

کوتله *kyùtèh* (*contr. from* کوتاه), Short.

کوتی *kyùtu*, *a. t.* Bad; کوتیلتمک *kyùtulatmek*, *v. a.* To give a bad name, speak ill of.

کوجنمک *ghyùjnmek* (*aor.* کوجنور *ghyùjènr*), *v. n.* To be hurt, vexed, angry; کوجندرمک *ghyùjèndirmek*, *v. a.* To vex, make angry, hurt the feelings of.

کوچ *ghyùch* (*in oblique cases* کوچ *ghyùj*), *s. t.* Work, occupation, business; strength of body; —, *a. t.*

Difficult; —, *ghyùch*, *s. t.* Migration, change of abode; death; the whole of one's traps and effects in moving;

ایش کوچ *ish-ghyùch*, Business and occupation; ایشلو کوچلو *ishli-ghyùchlu*,

a. t. Occupied in business regularly;

ایشسز کوچسز *ishsiz-ghyùchsuz*, *a. t.* Having no regular business;

ڪورڪه ڪوندرمڪ *kyùrègha - ghyùn - dermek, v.a.* To send to the galleys.
 ڪورڪ *kyùr-kèn, s. p.* A grave-digger.
 ڪورلڊ *or* ڪورلتي *ghyùruldu, s. t.* A loud noise; ڪورلڊهڪ *ghyùruldémek, v.m.* To make a rumbling noise.
 ڪورلڻڪ *ghyùrlémek (aor. ڪورلڻ ڪورلڻڪ ڪورلڻڪ ڪورلڻڪ), v.m.* To make the noise of thunder; ڪوڪ ڪورليور *ghyùk-ghyùr-liyor,* It thunders, it is thundering;
 ڪورلمسي *ghyùk-ghyùrléméssi,* Thunder; —, *or* ڪوريلمڪ *ghyùrilmek, v.p.* To be seen.
 ڪورمڪ *ghyùrmek (aor. ڪورر ڪورر ڪورر), v.a.* To see; to suffer, learn, be subjected to, pass through; to do, perform; to provide for or bear (expenses); to esteem, consider, see; — ايش *ish-ghyùrmek, v.m.* To be useful; to be effective; to do, perform, accomplish; to work, act; — مناسب *mùnässib - ghyùrmek, v.a.* To consider fit and proper; ڪوريم سني *ghyùrèyim-sèni!* Let me see what you can do, what you are made of! —, *or* ڪويرمڪ *ghèvirnek, v.m.* To chew (the cud); ڪيو ڪويرمڪ *ghèv-ghèvirnek,* To chew the cud; ڪورلڻڪ *or* ڪوريلمڪ *ghyùrilmek, v.p.* To be seen; to be suffered, borne; to be done, performed; to be provided for; to be esteemed or considered; ڪورنمڪ *ghyùrunmek, v.m.* To be seen, be in sight, appear; to seem; ڪورشمڪ *ghyù-*

rushmek, v.m. recip. To see one another, visit, be on terms of friendly visiting; to be introduced to each other; ڪورشدرمڪ *ghyùrushdurmek, v.a.* To cause or allow (two people) to see each other; to introduce to each other.
 ڪورومڪ *kyùrumek (aor. ڪورور ڪورور), v.a.* To shovel away; to blow with a bellows.
 ڪور *kyùré, s. p.* A district, region, country; —, *ghyùré, 5th gerund of ڪورمڪ, used like an adverb.* According to me; ڪور ڪور *bànga-ghyùré,* According to me; ڪور ڪور *làng-ghyùré, làng-ghyùré,* According to his account, to what he says.
 ڪوز *ghyùz, s. t.* The eye; the eye (of a needle); a compartment or pigeon-hole (in a box or desk); a mesh (in a net); any small hole (in a porous substance); —, *ghyùz, s. t.* Autumn; —, *kyùz, s. a.* A jug, pitcher; —, *ghèvz, s. p.* A walnut; ڪوز ڪولتي *or* ڪوز ڪولتي *ghyùz-kùlāk-òl, v.m.* To be all eyes and ears, all attention; ڪوز ڪوڪي *ghyùzung-bèbèghi,* The pupil of the eye; ڪوز ڪوڪي *ghyùzung-àki,* The white of the eye; ڪوز ڪوڪي *ghyùz-kàpghi,* An eyelid; ڪوز ڪوڪي *ghyùz-kàpmak, v.m.* To wink, blink; ڪوز ڪوڪي *ghyùz-yùmmak, v.m.* To shut the eyes tight; ڪوز ڪوڪي *ghyùz-yàshi,* Tears; ڪوز ڪوڪي *ghyùz - yàsharmak, v.m.* To have water run from the eyes; ڪوز ڪوڪي *ghyùz-hàbsi, A pri-*

soner on parole or under surveillance; the quality of being under surveillance and without leave to go out unless under escort; **کوز دیکمک** ghyàz-dikmek, *r.n.* To fix the eyes (upon a thing), to stare (at a thing); — —, **ghyàz-dèghmek**, *v.n.* To produce an evil effect of fascination (the eyes, on anything); **کوز باغی** ghyàz-bàghî, (A knot in the eye) A charm, enchantment, sorcery; **کوز باغیجی** ghyàz-bàghîjî. A sorcerer; **کوز گذرمک** ghyàz-ghèzdirmek, *v.n.* To give a cursory look all over; **کوزدن کچورمتی** ghyàzdàn - ghèchirmek, *v.n.* To examine cursorily; **کوز اچمتی** ghyàz-àchmek, *v.n.* To open the eyes; to be vigilant, attentive, sharp; **کوز اچدرمتی** ghyàz-àchdirmek, *v.n.* To make or allow (one) to open his eyes, to become vigilant and attentive, or sharp; **کوز اچدرمامت** ghyàz-àchdir-mamak, *v.n. neg.* Not to give time or opportunity to take any precaution; **کوزک ایدین** ghyàzung-âyidin! (May) thy eyes (be) radiant! (*equivalent to our* "I wish you joy!") **کوزیمک نوری** ghyàzumung - nûru! Light of my eyes! **اچ کوزلو** àch - ghyàzlu, *a. t.* Covetous, insatiable; **اچتی کوز** àchik-ghyàz (Open-eye) *and* **کوزی اچتی** ghyàzu-àchik (Whose eye is open), *a. t.* Having his wits about him, quick, intelligent; **کوزین** ghyàzun, *ad. t.* In autumn, during autumn.

کوزتمک ghyùzetmek (*cor.* **کوزدر** ghyùzèdir), *v.n.* To look after, keep one's eye upon (from regard or from fear); —, *v.n.* To mind, take care, look after one's self.

کوزکمک ghyàzukmek (*cor.* **کوزکور** ghyàzukur), *v.n.* To be visible, be in sight; to come in sight, appear, become visible.

کوزل ghyùzèl, *a. t.* Pretty, fine, handsome, nice, good, excellent, pleasant. **نه کوزل** nè-ghyùzèl! How pretty! how nice? how pleasant? **پک کوزل** pèk-ghyùzèl. Very well! **کوزل اولور** ghyùzèl-òlur! That will be excellent that will do very nicely! **کوزلشمک** ghyùzèllşmek, *v.n.* To become pretty (from what has been done to it); **کوزلشمک** ghyùzèllşmek, *v.n.* To become pretty (of itself and without anything being done to it).

کوزلک ghyàzluk, *s. t.* Spectacles, binoculars; an eye-glass.

کوزلمک ghyàzlmek (*cor.* **کوزلر** ghyàzlar), *v.n.* To eye, watch with the eye. [cake or fritter

کوزلمه ghyàzlmé, *s. t.* A species of par-

کوز ghèvézé, *s. t.* A babbler, a bial

—, kyüzé, *s. p.* A jug, pitcher.

کوس kyüss, *s. a.* A drum or kettle-drum

کوساله ghyüsälé, *s. p.* A calf.

کوسپند ghyùsspènd (*for* **گوسفند** ghyùssènd), *s. p.* A sheep. [(anima-

کوستبک kyùsstèbek, *s. t.* A male

کوسترش ghyùsstèrish, *s. t.* Show, show-

ness ; كوسترشلو ghyùsstèrishli, *a. t.*
 Showy. [ghyùsstèrir), *v.a.* To show.
 كوسترمك ghyùsstèrmek (*aor.* كوسترر
 كوستك kyùsstèk, *s. t.* A watch-guard
 or chain; any short chain, rope, or
 cord for securing anything, if used
 lengthwise only. [(town of).
 كوستنچا Kùstènjà, *s. t.* Kustendje
 كوستفند kyùssfènd, *s. p.* A sheep.
 كوستيون kyùsskyun, *a. t.* In a pet, vexed,
 angry; —, *s. t.* The sensitive plant;
 كوستيونلك kyùsskyunluk, *s. t.* A
 pet, a fit of pettishness against anyone.
 كوستيكي kyùsskyu, *s. t.* An iron implement,
 a poker or crowbar.
 كوستل kyùssélé, *s. t.* Sole leather, pump-
 leather; the sole of a shoe or boot.
 كوستمك kyùssmek (*aor.* كوسترر kyùssèr),
v.n. To become disgusted or to fall
 out with any thing or any person
 hitherto liked; to wish to break off a
 bargain after having desired it.
 كوستي kyùssé, *s. p.* A person with little or
 no beard naturally.
 كوش ghyùsh, *s. p.* The ear; —, kyùsh,
a. p. (*in composition*), Who exerts him-
 self, who labours at; —, *or* كوش *or*
 كوش ghèvish, *s. t.* The cud, a chew-
 ing of the cud.
 كوشت ghyùsht, *s. p.* Flesh, meat.
 كوشتره kyùshtré, *s. t.* A sort of long
 plane for forming straight edges to
 boards.
 كوشش kyùshish, *s. p.* A diligent striving,
 exertion, application, effort.

كوشك kyùshk, *s. t.* A summer-house,
 small pleasure house, pavilion; a
 belvedere or look-out room in some
 high position; —, ghèvshek, *a. t.*
 Loose, slack (not tight); lukewarm
 (not zealous); heavy, dull (weather);
 كوشلك ghèvsheklik, *s. t.* Loose-
 ness; lukewarmness; heaviness; dul-
 ness; a feeling of fatigue or indis-
 position. [ear; a reprimand.
 كوشمال ghyùshmäl, *s. p.* A box on the
 كوشوار ghyùshvâr, كوشواره ghyùsh-
 vâré, *s. p.* An ear-ring or drop.
 كوشه kyùshé, *s. p.* A corner; a place of
 retreat from the world; كوشه كير kyù-
 shé-ghîr, *a. p.* Who has taken up a
 place of retreat; كوشه درت dârt-
 -kyùshé, *a. t.* Four-cornered.
 كوشه مك ghèvshémek (*aor.* كوشر
 ghèvshér), *v.n.* To become loose,
 slack (a knot or fastening, &c.); to
 become lukewarm (in one's endea-
 vours); to give (frost, ice, &c.); to
 become less severe; كوشتمك ghèv-
 shètmek, *v.a.* To loose, loosen, slacken.
 كوف kyùf, *s. t.* Mouldiness, mould;
 كوف باغلامك kyùfîlamak, *v.n.* To become
 kyùf - bāghlamak, *v.n.* To become
 mouldy. [to damson cheese.
 كوفتر kyùftèr, *s. t.* A preparation similar
 كوفتن kyùftun, *s. t.* Oil-cake.
 كوفته kyùfté, *s. t.* Mincemeat balls.
 كوفه kyùfé, *s. t.* A large open basket of
 one, two, or three bushels, with two
 handles.

كوك *kyäk, s. t.* A root; —, *ghyäk, s. t.* The sky; heaven; —, *a. t.* Sky-blue; كوك يوزى *ghyäk-yüzü* (Face of heaven), The sky; كوك كورلمك *ghyäk-ghyärilmek, v.n.* To thunder; كوك مائيسى *ghyäk-mā'issi (māvisai), s. t.* A sky-blue colour; كوك بوييا *kyäk-böya, Madder-roots; كوكجى kyäkju, s. t.* A herbalist.

كوكب *kävksb, s. s.* A star.

كوكبه *kävkebë, s. s.* Pomp, grandeur, splendour.

كوكچ *ghyügähèch, s. t.* A baking-dish.

كوكرته *ghyügähèrté, s. t. (Italian coperta),* The deck or upper deck of a ship.

كوكرجين *ghyügähèrjin, s. t.* A pigeon;

كوكرجينلىك *ghyügähèrjinlik, s. t.* A pigeon-house, dove-cote.

كوكرمك *ghyügähèrmek (aor. كوكرر ghyügähèrir), v.n.* To put on the blue or green colour of the first sprouting of corn, &c.

كوكش *ghyäkss, s. t.* The breast, chest; كوكسى طاق *tàwuk-ghyäkssu (fowls' breasts),* A sweet dish of pounded rice and fowls' breasts.

كوكل *ghyàngul, s. t.* The heart or seat of the affections; كوكل بولانمق *ghyàngul-bùlanmek, v.n.* To feel sick, have a nausea; كوكل بولانئيسى *ghyàngul-bùlantissi, Sickness, nausea; كوكلىنى كوكلىنى ghyàngulunu-yàpmak (or ايتمك ètmek),* To persuade (one), obtain his consent (*changing the pronoun as required*); كوكلىنى خورش توتتمق *ghyàngu-*

lunu-khòsh-tùtmak, v.n. To keep one's heart or mind free from anxiety or vexation; كوكل قالمق *ghyàngul-kalmak, v.n.* To be angry, vexed, dissatisfied; كوكل طيانمق *ghyàngul-diyannmak, v.n.* To bear to see or hear of (the heart); كوكل اجلمق *ghyàngul-àchilmak, v.n.* To become pleased, rejoiced, freed from anxiety or restraint; كوكل اجمتق *ghyàngul-àchmak, v.n.* To open one's heart or mind; كوكلى اولمق *ghyàngulu - òlmak (or اولمامق òlmamak in the negative),* To have a desire, a heart, an inclination; جان وكوكلدىن *jān - u - ghyànguldin, ad. t.* With all one's heart and soul; الحق كوكلو *alchak - ghyàngullu, v.n.* Meek, lowly of heart. [water-kett

كوكم *ghyügähum, s. t.* A kind of — كوكنار *ghyäkknār, s. p.* A poppy.

كوكنمك *ghyügähènmek (aor. كوكنور ghyügähènir), v.n.* See كوكنمك *ghyügähènmek. [s. t. Sulphur*

كوكورت *kyükkyurt, or كوكورد kyükkyord, s. t.* The ashes of wood or charcoal; —, *ghyàl, s. t.* A lake, pond, a pool, a puddle; كوكول او *kyükkyord - òl, v.n.* To be ruined (in property); كوكول رنكى *kyül-rèngghi, Ash-coloured colour of ashes; كوكول كسىلمك ghyükkyord - kèssilmek, v.n.* To be all afloat, undated, like a lake; كوكول ياصدى *kyükkyord - blassdi, s. t.* A steak or chop (done in the ashes).

کولچہ kyùlché, *s. t.* A bar or ingot of metal.

کولخن kyùlkhàn, *s. p.* An ashpit; a place from whence the fire is fed in large establishments. (See کلخان).

کولاشمک ghyùleshmek, *v. n.* (See کورشمک), To wrestle; —, ghyù-lushmek, *v. n.* To laugh together.

کولکن gyùlghàn, *s. t.* The beech-tree.

کولگہ ghyùlghé, *s. t.* A shadow; shade;

کولگہ لک ghyùlghélik, *s. t.* A shady

place; anything which creates a shade.

کولمسیمک ghyùlumsümek (*aor.* کولمسر ghyùlumsr), *v. n.* To smile derisively.

کولمک ghyùlmek (*aor.* کولر ghyùlcr),

v. n. To laugh; to smile; — پک pek-

-ghyùlmek, To laugh out; — خفیف

khàfif-ghyùlmek, To smile; — ادمک

— adaming-sàkalina-ghyùlmek,

v. n. To try and make a fool of anyone,

to deceive (*lit.* To laugh at one's

beard); — بیق الئندہ — biyik-Altinda-

-ghyùlmek, *v. n.* To laugh in one's

sleeve (*lit.* To laugh under one's

moustache).

کولہ kyùlé, *s. t.* A male slave, bondsman;

کولہ کتر kyùléngiz, Your slave, your

humble servant. [Mameluke.

کولہ من kyùléman, *s. t.* An old Egyptian

کولہ من گھو ghyùmèch, *s. t.* (?) کولہ من گھو

mèch-bàli, Honey in the comb; — اہ

اہ ebè-ghyùmèji, *s. t.* The marsh-

mallow; the common geranium.

کولہ mur, *s. t.* Charcoal. See کولہ mur.

کولہ mur kyùmèss, *s. t.* A fowl-house, hen-coop.

کولہ mur ghyùmish, *s. t.* Silver; کولہ mur

ghyùmishī, *a. t.* Silver-grey.

کولہ mur ghèvmek (*aor.* کولہ mur ghèvcr), *v. a.*

To chew (the cud).

کولہ mur ghyùmlek, *s. t.* A shirt; a coat

(of paint).

کولہ mur ghyùmnek (*aor.* کولہ mur ghyùmcr),

v. a. To bury, inter; کولہ mur ghyù-

mulmek, *v. n.* To bury one's self; —,

v. p. To be buried.

کولہ mur kyùmé, *s. t.* A heap; a group.

کون ghyùn, *s. t.* A day; the sun; —,

ghyün, *s. p.* (*in composition*), Colour;

—, *a. p.* Coloured; —, kyün, *s. p.*

The backside, breech; — këvn, *s. a.*

Being, existence; کون طوغیسی ghyùn-

-dògàussu (dògàussu), *s. t.* The east

point of the horizon; the east wind;

کون اولسی کون èvvàisi-ghyùn, The day

before yesterday; کون اولسر کون (ò)-bir-

-ghyùn, The day after to-morrow;

کون اولسر کون دہا dàhā-ò-bir-ghyùn, The

third day from this; کون اولسر بون bò-ghyùn,

To-day, this day; کون اولسر بیر bir-

-ghyùn-èvvél, *ad. t.* As soon as pos-

sible, as early as possible; one day

before; کون اولسر هر کون hèr-ghyùn, Every day;

کون اولسر یکی کون دہا bir-ghyùndé-bir,

Every other day, every second day, every

alternate day; کون اولسر بون ghyùn-bè-

-ghyùn, کون اولسر کون گون ghyùndan-ghyùné,

From day to day, daily; کون اولسر بیر bir-

-ghyùn, کون اولسر کون گون ghyùnlàrdan-

-bir-ghyun (or بریسندہ *brissinda*),
Once upon a time; one day.
کوناگون *ghyūn-ā-ghyūn*, *a. p.* Of various
colours, many-coloured; of various
kinds and sorts.
کوندر *ghyūndxr*, *s. t.* A staff (of a boat-
hook, a flag-staff, &c.).
کوندرمک *ghyūndxrmek* (*aor.* کوندر
ghyūndxrir), *v. a.* To send.
کوندوز *ghyūnduz*, *s. t.* The daytime;
کوندوزین *ghyūnduzan*, *ad. t.* In the
daytime, during the daytime, by day;
کوندوز کچہ *ghèjā-ghyūnduz*, Day and
night.
کوندرمک *ghyūndfrik*, *s. t.* A day's pay
or wages; کوندرمکچی *ghyūndfrikji*,
s. t. A day-labourer, workman hired
by the day.
کونش *ghyūnèsh*, *s. t.* The sun.
کونلک *ghyūnluk*, *s. t.* Frankincense; a
quantity relating to a day; —, *a. t.* A
day old, of a day's standing.
کونمک *ghyūwānmek* (*aor.* کونور *ghyū-*
wānir), or کونمک *ghyūghènmek*
(*aor.* کونور *ghyūghènir*), or کونمک
ghyūyānmek (*aor.* کونور *ghyūyènir*),
v. s. To trust, place one's faith in (as a
support, protection, or assistance).
کونہ *ghyūnē*, *s. p.* A kind, sort, species,
manner.
کونین *kèvnèyn*, *s. a. dual* (of کون *kèvn*),
The two worlds, spiritual and material.
کونیه *ghyūnyē*, *s. t.* (*Greek γωνί*), A car-
penter's or mason's square; —, *a. t.*
Square (a figure or corner).

کوه *ghyūwē*, *s. t.* The moth or maggot
in cloth, furs, &c.; —, *kyūh*, *s. p.* A
mountain, a hill; —, *ghyūh*, *s. p.*
Human dung; —, *ghyūwèh* (*contr.*
from کوه *ghyūwāh*), A witness, wit-
ness, testimony.
کوهر *ghèvhèr and ghyūhèr*, *s. p.* A pearl
or precious stone; the matter or sub-
stance of which things are made, es-
pecially lumps of steel for Damascus
blades; کوهر بار *ghyūhèr-bār*, *a. p.*
Who or which pours out pearls and
precious stones.
کوی *kyūy*, *s. t.* A village or hamlet;
کویلو *kyūylu*, *s. t.* A villager, rustic,
peasant; —*kyūy*, *s. p.* A street or
lane; —, *ghyūy*, *a. p.* (*in composi-*
tion), Who speaks or says.
کویا *ghyūyā*, *a. p.* Speaking; having
the faculty of speech; —, *ad. t.* As
though, as if, as it were.
کویکو or کویکی *ghyūwègāi*, *s. t.* A son-
in-law, husband to one's daughter; a
bridegroom; کویکی *ich-ghyūwèyāi*
(Interior son-in-law), *s. t.* A son-in-law
who goes and lives with his wife at
her parents' house.
کویندہ *ghyūyèndā*, *a. p.* Speaking; en-
dowed with speech.
کونمک *ghyūyānmek*, *v. s.* See کونمک.
کہ *ki*, *conj. t.* That; for, because; —,
کہ *kèh* (*contr. from* کہ *kyāh*), *s. p.* A bit
of straw; —, *ghèh* (*contr. from* کہ
ghyāh), *s. p.* A place; —, *kīh*, *s. p.*
Small in size, young in years.

کھانت kihānet, *s. a.* Divination, sooth-saying, augury.

کھتر kihtâr, *a. p.* Smaller in size; younger in age; کھترین kihtérin, *a. p.* The smallest; the youngest.

کھر ghyùhâr, *contr. from* کوهر, *q. v.*

کھربا kèh-rùbā (kèhlibâr), *s. p.* Yellow amber (*lit.* Straw-snatcher). [nitre.

کھرچلہ ghyùhèrchilé, *s. p.* Saltpetre, کھف kèhf, *s. a.* A cave, cavern, grotto; اصحاب کھف asshâbi-kèhf, The seven sleepers (*lit.* Men of the cave).

کھکشان kèh-kèshān, *s. p.* The milky way (*lit.* The straw-stealers).

کھلہ kèhlê, *s. t.* A louse; تختہ کھلہ سی takhta-kèhléssi, A bug (*lit.* a plank-louse); کھلہ لہنمق kèhlêlênmek, *v. n.* To louse one's self; to become lousy.

کھن kyùhân, *a. p.* Old, ancient.

کھنہ kèhénê, *s. pl. a. (of* کاهن kyāhin), Soothsayers, augurs, seers, diviners; —, kyùhnê, *a. p.* Old, worn out.

کھوارہ kèhwârê, *s. p.* A cradle.

کھیلان kyùhèylān, *s. a.* An Arab horse of pure blood.

کی ki, *Turkish relative particle*, signifying, according as it is joined to a noun or pronoun by the genitive preposition, or by the locative, *that which belongs to*, or *that which is held by or attached to*; as, بابام کی bābamīngki, That which belongs to my father, my father's; بابامد کی bābamdêki, That which is held by my father: it is joined directly to

nouns of time; as, صباح کی sabbāhki, The one of the morning; دونکی dùnku, The one of yesterday; —, ghi, *Persian particle*, joined to adjectives terminated in *s* vowel, which is then suppressed and equivalent to our terminations *ment, ness, &c.*; as, مردانگی mærdānégihī, Manliness; ستودگی sù-tūdégihī, Praiseworthiness.

کیاست kèyāsèt, *s. a.* Soundness of understanding and judgment.

کیان Kèyyān, *s. p.* Surname of the second dynasty of Persian kings.

کیاہ ghyiāh, *s. p.* Grass, herbage; hay.

کیتی ghītī, *s. p.* The world; کیتی ستان ghītī-sitān, *s. p.* A monarch, as conqueror of the world; کیتی ستانی ghītī-sitānī, *s. p.* Sovereignty; —, *a. p.* Pertaining to a monarch, royal, imperial, sovereign.

کیجشمک ghijishmek (*aor.* کیجشور ghi-jishir), *v. n.* To itch.

کیجک ghijik, *s. t.* An itching.

کیجہ ghèyžê, *s. t.* The night; last night; —, *ad. t.* By night, in the night; last night; کیجہ لین ghèyžéléyin, *ad. t.* By night, during the night; کیجہ لک ghèyžèlik, *s. t.* Night - clothes; the quantity special to a night; —, *a. t.* Special to the night; کیجہ لکم ghèyžèlêmek, *v. n.* To become night; to pass the night, spend the night; کیجہ او ghèyžê - ôl, *v. n.* To become night; کیجہ یاری yari-ghèyžê or کیجہ یاریسی ghèyžê-yârissi, Midnight.

کیم kikh, *s. p.* The gum of the eyes.
 کید kèyd, *s. a.* A trick, stratagem, plot, ruse. [going.
 کیدش ghidish, *s. t.* Departure, mode of
 کیر kir, *s. t.* Any dirt collecting on bodies; the scurf which may be rubbed off the body; the wax of the ear; —, ghir, *a. p.* (in composition), Who takes, holds, conquers; —, *s. p.* A taking, seizing; داورگیر dâr-u-ghir, *s. p.* Fight, battle; کیرلو kirli, *a. t.* Dirty, dirtied; کیرلتمک kirilmek, *v.s.* To become soiled, dirtied; کیرلتمک kirilmek, *v.s.* To dirt, make dirty, soil.
 کیرج kirèch, *s. t.* Lime; کیرج اوجاغی kirèch-òjaghi, A lime-kiln; سونمامش sònmamish-kirèch, Quick-lime.
 کیرمک ghirmek (*cor.* کیرر ghirer), *v.s.* To enter, go in, penetrate; — کناهه ghyùnâha-ghirmek, *v.s.* To do wrong, to sin; — برینک کناهته birining-ghyùnâhina-ghirmek, *v.s.* To accuse or suspect falsely, to sin against by so doing; — آرایه àraya-ghirmek, *v.s.* To interpose; mediate; — یوله yòla-ghirmek, *v.s.* To get into proper train, to get to rights, in a regular way, be rectified, be reformed; کیرشمک ghirishmek, *v.s.* To come into any understanding (with others), to act (with others); to enter into (any affair).
 کیرو ghèri, *s. t.* The space further and further away from the back of any one

or thing; —, *a. t.* Slow (a watch). —, *ad. t.* Back; backwards (in space, forwards (in time); کتمک, ghèr-ghitmek, To go back; قالمق —, ghèr-kalmak, To go too slow (a watch); کیروده قالمق ghèrida-kalmak, To remain behind; بایندن کیرو قالمق bir-ışdan-ghèri-kalmak, To be remiss in the execution of any business (generally used in the negative, and the meaning, To be as good as one's word); کیرو استمک ghèri-istemek, *v.s.* To demand back again, demand the restitution; شمدیدن کیرو shimîdan-ghèri, From this time forwards.
 کیزلمک ghizlémek (*cor.* کیزلر ghizler) and کیزلتمک ghizlêtmek (*cor.* کیزلر ghizlêdir), To hide, secrete; کیزلمک ghizlémek (*cor.* کیزلور ghizlêr), *v.s.* To hide one's self; کیزلندیرمک ghizlêndirmek (*cor.* کیزلندیرر ghizlêndirir), *v.s.* To cause one to hide himself.
 کیزلو ghizli, *s. t.* Secret, covert, hidden underhand.
 کیس kiss, *s. a.* A purse, money-bag.
 کیسو ghèysû, *s. p.* A curl, ringlet of hair, tresses.
 کیسه kèysâ, *s. a.* A bag or purse; a set of 500 piastres; a small hair-bag used in baths for scrubbing the body without soap; کیسه آچه kèysâ-âche, 500 piastres; کیسو سورنمک kèysâ-sürnmek, *v.s.* To be scrubbed with a hair-bag at a bath; کیسو دار kèysâ-

-dār, *s. p.* A purse-bearer; title of several functionaries of distinction, being a kind of chief clerk in certain offices of Government; (*fam.*) the state of one's own finances.

کیش kīsh, *s. p.* Faith, religion, sect.

کیف kèyf, *s. a.* The *quomodo* of anything, the how, in what way, what sort or kind; the state of one's health; the hilarity produced by joy, pleasure, or wine; joy, pleasure, happiness; good humour; —, *a. t.* Topsy, drunk; —, —òl, *v. n.* To get tipsy; —, —et, *v. n.* To be amused, to enjoy one's self; *v. a.* To get into one's head and inebriate (liquor); —, —یتشدرمک, kèyf-yètish-dirmek, *v. n.* To make one's self cosy, with all the appliances; —, —کیفی وار, kèyfi-vār, He is in a good humour; —, —کیفی یوق, kèyfi-yòk, He is unwell; —, —کیفی یرنده, kèyfi-yàrinda, He is in good health; —, —کیفی قاجدی, kèyfi-kàchdi, His joy vanished; —, —کیف ویرمک, kèyf-vèrmek, *v. n.* To cause pleasure; to inebriate (liquor); —, —کیفسز, kèyfsiz, *a. t.* Unwell; out of spirits; —, —کیفسزلیک, kèyfsizlik, *s. t.* Illness, sickness; a being out of spirits; —, —کèyfa, *ad. a.* How? howsoever; —, —کیفما, kèyfamā, *ad. a.* In what way soever.

کیفیت kèyfiyyèt, *s. a.* A circumstance, event, matter; a quality, state, mode or manner of being; the exhilarating effect of wine, &c.

کینک ghèyik, *s. t.* A stag, buck.

کیل kèyl, *s. a.* A measuring (grain, &c.); a bushel.

کیلار kīlār (kīlār), *s. t.* A pantry, store-room, store-closet; —, —کیلارجی, kīlārjī, *s. t.* One who has charge of the pantry or store-closet.

کیلوس kèylūs, *s. a.* (*Greek*), The chyle.

کیله kīlê, *s. a.* A bushel.

کیم kīm, *pron. t.* Who? whosoever; some individuals; —, —کیمی, kīmi, Some of them (those persons); —, —کیمیز, kīmiz, Some of us; —, —کیمیز, kīmiz, Some of you.

کیمک ghīymek (*aor.* کیر or کیر ghīyār), *v. a.* To wear; to put on (clothes); —, —کینمک, ghīyinmek (*aor.* کینور ghīyinir), *v. n.* To dress one's self; to put on one's clothes; —, *v. a.* To put on (one's clothes); —, —کیدرمک, ghīdirmek, *v. a.* To cause or allow to wear; to cause or allow to put on; to cause or allow to be worn; —, —کیندیرمک, ghīyindirmek, *v. a.* To cause or allow to dress one's self; to cause or allow one to put on (some article of clothing).

کیموس kèymūs, *s. a.* (*Greek*), The chyme.

کیمیا kīmiyā, *s. a.* (*Greek*), Alchemy, the art of making gold, of transmutation; the philosopher's stone; —, —کیمیای جدید, kīmiyāi-jèdīd, (The new alchemy) Modern chemistry; —, —کیمیاکر, kīmiyā-ghèr, A chemist; an alchemist.

کین kīn, *s. p.* Malice, rancour, ill-will;

کین کودمک *kin-ghyùdmek*, *v.n.* To bear ill-will; —, *ghin*, *Persian termination, changing nouns into adjectives like our ful, ish, or y; as, غمکین ghām-ghin, sorrowful.*

کینونت *kèynùnèt*, *s. a.* Being, existence.

کینه *kiné*, *s. p.* Malice, ill-will, rancour;

کینه خوار *kiné-khâh*, and کینه خوار

kiné-khâr, *s. p.* Malevolent, vindictive (person).

کیو *ghèv*, *s. t.* The cud of ruminating

animals; کیو کتورمک *ghèv-ghètirmek*,

v.n. To chew the cud, to ruminate.

کیوان *kèywân*, *s. p.* Saturn.

کیه *ghiyèh* (contracted from *کیاه ghīyâh*),

s. p. Grass, herbage; hay.

ل

ل *lâm*. Twenty-sixth letter of the Turkish alphabet, having the value of *l* in English. It has the numeral value of 80 in chronograms and astronomical tables; and, in the dates of letters, stands for the month of شوال *shèwwâl*.

ل *ll*, *prep. a. (in composition)*, For; لب *ll-èb*, *a. a.* On the father's side, paternal; لام *ll-ùmm*, *a. a.* On the mother's side, maternal; لاجل *ll-èjl*, *ad. a.* In order to, on account of; (with this preposition the definite article *ال* is omitted, as in *الله ll-'llâhi*, For God).

لا *lâ*, *ad. a. (in composition)*, No; not;

there is not; لا بالی *lâ-ùbâli*, *a. t.*

Careless, free and easy (*lit.* I care not).

لا بآس *lâ-bè'ss*, *a. a.* Harmless, innocuous;

لا بد *lâ-bùdd*, *a. a.* Indispensable, necessary; —, *ad. a.* Absolutely;

without fail; لا جریم *lâ-jèrem*, *ad. a.*

Absolutely, without fail; لا زال *lâ-zâl*

May (his glory, &c.) never fade away;

لا یحد ولا یحصا *lâ-yùhdd-vè-lâ-yùhâ*

a. a. Unlimited and innumerable;

لا یموت *lâ-yèmüt*, *a. a.* Immortal;

لا ب *lâp*, and لا بادی *lâpâdik*, *ad. t. a.*

at once, suddenly.

لا په *lâpa*, *s. t.* Porridge; a poultice;

اورمق —, *lâps-wùrmak*, *v.n.* To poultice;

on a poultice; to poultice.

لا تین *lâtin*, *a. t.* A man of Round

origin and Romanist by religion.

لا په جی *lâpâji*, *s. t.* (A porridge-maker)

coward, a simpleton.

لا جور *lâjivèrd*, *s. p.* Lapis-lazuli; —

a. t. Deep indigo - blue colour;

لا جور دی *lâjivèrdî*, *a. p.* Azure, sky-

blue, sky-blue. [actually in *عربی*]

لا حق *lâhik*, *a. a.* Joined, touching;

لا حنه *lâhânâ*, *s. t.* A cabbage.

لا دن *lâdân*, *s. t.* A precious gum;

لا زب *lâzib*, *a. a.* Adherent. [barely]

لا زق *lâzik*, *a. a.* Adhesive.

لا زم *lâzim* (*lâzim*), *a. a.* Necessary;

wanted, required, requisite; never

intransitive (a verb); never least

inseparable; لا —, — *òl*, *v.n.* To

wanted, necessary, requisite; لا زم

لا زمی *lâzimî*, *a. t.* Useful, necessary.

لازمه *lāzimé*, *s. a.* An inseparable, necessary duty or consequence.

لاشه *lāshé (lèah)*, *s. p.* An unclean carcase; carrion. [a nothing.

لاشي *lā-shèy'*, *s. a.* A thing of naught,

لاي *lāgh*, *s. p.* A joke, fun, pleasantry.

لاي *lāgher*, *a. p.* Thin, emaciated, lean.

لاف *lāf*, *s. p.* Chit-chat; conversation; boasting words; لافزن *lāfzèn (lāfazàn)*, *s. p.* A talkative person; a vain boaster; لاف و كذاف *lāf-u-ghyūzāf*, Chit-chat, conversation, talk.

لاقردى *lākirdi*, *s. t.* A word; talk, speech, saying; conversation; consultation; an assertion; —, —et, *v.n.* To talk; to speak, converse; لاقردى بسنى *lākirdissini-et*, *v.n.* To talk about; to consult about, talk over; بوش لاقردى *bōsh-lākirdi*, Nonsense, idle talk; لاقردى قارشمتن *lākirdi-kārishmak*, To become confused (one's words); قارشدمتى —, *lākirdi-kārishdirmak*, To create a confusion of words by interfering and mixing with what is said.

لال *lāl*, *a. p.* Dumb; dumbfounded.

لالا *lāla*, *s. t.* A man who has charge of a child, like a nurse.

لالا *lāla*, *s. p.* A tulip; لاله زار *lālè-zār*, *s. p.* A bed of tulips.

لالى *lā'ālī*, *s. pl. a.* (of لؤلؤ *lū'lū'*), Pearls.

لام *lām*, *s. a.* Name of the letter ل; the symbol of crookedness or of being bent; —, لي-أمم *li-amm*, *a. a.* On the mother's side, maternal.

لاصحاله *lā-māhālè*, *ad. a.* Absolutely, inevitably, without fail.

لامس *lāmiss (fem. لامسة lāmissé)*, *a. a.* Which touches, feels with the fingers; قوت لامسه *kūvvéti - lāmissé*, The faculty of touch, tact.

لامى *lāmi'*, *a. a.* Throwing forth rays, shining, sparkling.

لانده *lānè*, *s. p.* A nest. [lute.

لاوته *or* لاوطه *lāwuta*, *s. t.* A kind of

لاهوت *lāhūt*, *s. a.* Divinity, the Divine nature or quality, the Godhead; عالم لاهوت *‘ālmī-lāhūt*, The Divine nature; the universe peculiar to the Godhead.

لائح *lā'ih*, *a. a.* Clear, evident, manifest.

لايحه *lā'iha*, *s. a.* A written project, report, scheme.

لايسقه *Lāypsika*, *s. t.* Leipsic (town of).

لايزال *lā-yèzāl*, *a. a.* Unfading, permanent, eternal. [supportable.

لايطاق *lā-yūtāk*, *a. a.* Unbearable, in-

لايتى *lāyik*, *a. a.* Fitting, proper, worthy; —, *s. a.* That which is worthy of anything, that which is merited; الله

لايقنى ويرسوى *lāyikini-vàrsin* ! May God give him what he deserves !

لايتى كورمك *lāyik-ghyārmek*, *v. a.* To esteem or see fit; لايقيله *lāyikīla*, *ad. t.* As he (she, it) deserves or merits.

لايك *lā'ik*, *s. a.* A cynic, a seeker of faults; a critical person.

لاب *lèb*, *s. p.* The lip; an edge, brink; a shore; —, لوب *lùbb*, *s. a.* A kernel; the heart; the mind, understanding;

لباب *lèb-â-lèb*, *s. p.* Brimful; lip to lip; لبريز *lèb-riz*, *s. p.* Overflowing.
لباجه *libâché*, *s. p.* A mantle, garment, robe.
لباد *lèbâdé*, *s. p.* or *lùbbâdé*, *s. a.* A coarse outer cloak or wrapper.
لباس *libâs*, *s. a.* Clothing, a garment, clothes, raiment. [in grains.
لبلي *lèblébi*, *s. t.* Indian corn parched
لبن *lèben*, *s. a.* Milk; —, *lèbin*, *s. a.*
A brick.
لبنان *Libnân*, *s. t.* The Lebanon.
لبيب *lèbbîb*, *s. a.* Possessed of a heart, mind, and understanding.
لبيك *lèbbîk*! *inf. a.* Here I am! What are your commands? Holloa!
لئت *lètt*, *s. a.* A striking, beating; —, —*et, v. a.* To beat, strike.
لتم *lètm*, *s. a.* A striking; a wounding; —, —*et, v. a.* To strike; to wound.
لثم *lèsem*, *s. a.* A kissing. [obstinacy.
لج *lèzz*, *s. a.* A contending; contention;
لجاج *lijâj*, *s. a.* Mutual contention.
لجام *lijâm*, *s. a.* The bridle and reins.
لجه *lèzzé*, *s. a.* The sea.
لحاف *lihâf*, *لحافه* *lihâfé*, *s. a.* A quilted counterpane; a quilted jacket. [look.
لحظه *lâhza*, *s. a.* A glance of the eye, a
لحم *lâhm*, *s. a.* Flesh, meat.
لحن *lâhn*, *s. a.* A sound, note, or tone of voice; an error in pronouncing the vowels.
لحنه *lâhana*, *s. t.* A cabbage.
لحوق *lèhûk*, *s. a.* The reaching to, joining, arriving (of one thing to another).

لحيه *lâhyé*, *s. a.* The beard and whiskers.
لدون *lèdan*, *s. a.* The presence (of God).
لدوس *lòdoss*, *s. t.* (*Greek véros*), The south-west wind or quarter; ليدوس *libâdoss*, *S.S.W.*; لبي لدوس *bâti-lòdoss*, *W.S.W.*
لدى *lèda* (*before the definite article* *lèdé*), *pr. a.* Immediately near to (space); immediately after (in time).
لدى السؤال *lèdé-'as-sû'al*, On the question being put, when asked.
لذائذ *lèzâ'iz*, *s. pl. a.* (*of لذية* *lèzîz*) Agreeable things, joys, pleasures, delights.
لذت *lèzzèt*, *s. a.* (*pl. لذات* *lèzzât*) Taste, savour; the pleasure felt in joyment; —*المتى*, *lèzzèt-âlmak*, *v. a.* To become fond of (any pleasure); —*بولمقى*, *lèzzèt-bûlmak*, *v. m.* To derive a pleasure; to find a taste.
لذتلى *lèzzètli*, *s. t.* Tasty, flavoured.
لذتسى *lèzzètis*, *s. t.* Insipid; —*لذتسى* *hâdimu-'l-lèzzât*, *s. a.* Destroyer of all pleasures.
لذالك *lî-zâliké*, *ad. a.* For this reason therefore. [please
لذيد *lèzîz*, *s. a.* Tasty, savoury, sweet.
لرزان *lârzân*, *s. p.* Trembling.
لرزة *lârzé*, *s. p.* A trembling, shivering; لرزناك *lârzânâk*, *s. a.* Seized with trembling. [in fear
لرستان *Lârisstân*, *s. p.* Name of a district.
لرؤم *lûzûm*, *s. a.* Necessity, want, requisiteness, a being wanted, required; a being in want, need; inseparable.

لسان lissān (lissān), *s. a.* The tongue ; speech ; language, idiom ; لسان حال lissāni-hāl, *s. a.* The mute language of circumstances ; لسانه كلمك lissānē-ghēlmek, *v.s.* To be generally ill-spoken of ; لسانه كتر موك lissānē-ghètirmek, *v.a.* To cause (anyone) to be talked about ; لساناً lissānan, *ad. a.* Verbally.

لش lèshkkr, *s. p.* An army.

لشمك lashmak, لشمك lèshmek (*for soft verbs*), Turkish terminations of infinitives, which, added to many nouns or adjectives, form verbs neuter. [breaker.

له lùss, *s. a.* A thief ; a robber, house-

لصو lüssük, *s. a.* Junction, adhesion.

لطف لâtâfèt, *s. a.* Grace, gentleness, loveliness, elegance ; fineness, pleasantness.

لطائف lâtâ'if, *s. pl. a.* (of لطيفه lâtifē), Agreeable things ; agreeable, pleasing sayings.

لطف lütf, *s. a.* Goodness, kindness, grace, favour, amiability ; —, —et, *v.s.* To have the goodness, or kindness, to be so good or kind, to do the favour ; —, *v.a.* To give, hand, do, &c., out of kindness ; لطفاً lütfan, *ad. a.* As a kindness, as a favour.

لط lâtme, *s. a.* A blow, a slap, smack, box, cuff. [pleasant, fine, lovely.

لطيف lâtif, *a. a.* Graceful, agreeable,

لطيفه lâtifē, *s. a.* A joke ; an agreeable act or saying ; —, —et, *v.s.* To joke ; لطيفه سز lâtifēssiz, *ad. t.* Really,

without joking ; لطيفه جي lâtifēji, *s. t.*

A joker ; لطيفه كو lâtifē-ghyū, *s. p.*

A wit, sayer of witty things.

لعاب lù"āb, *s. a.* A jelly, juice and sugar reduced to a jelly ; slaver ; لعاب الشمس lù"ābu-'sh-shēmas, (Sun's slaver) Fine cobwebs floating in the air.

لعان li"ān, *s. a.* A formal bearing witness upon oath in cases of adultery, coupled with self-execration if the testimony be false. [diversion.

لعب là"b, *s. a.* Play, amusement,

لعبتاز lù"betbāz, *s. p.* An exhibitor of fantoccini or ombres chinoises.

لعبه lù"bē, *s. a.* Any game of amusement ; a plaything ; a doll.

لعل là"l, *s. a.* The garnet (a stone) ; carmine (colour) ; لعل مذاب là"li-mùzāb (Melted garnet), Wine.

لعن là"n, *s. a.* A cursing.

لعنت là"net (*vulg. nālèt*), *s. a.* A curse, malediction ; —, —et, and

لعنت او قومتى là"net-òkumak, *v.s.* To

curse, utter a curse ; لعنت اولسون

là"net-òlsun ! May he (she, or it) be

accursed ; لعنة اللعليه là"netu-'llāhi-

-"àlèyh ! (May) the malediction of

God (be) upon him !

اللعين là"īn, *a. a.* Accursed ; اللعين

èl-là"īn, *s. a.* The devil, Satan.

لغت lughāt (*pl. لغات lughāt*), *s. a.*

Language, idiom ; a word ; a lexicon,

dictionary ; لغات كتابي lughāt-kitābi,

s. t. A dictionary.

لكدار *lèkédār*, *s. p.* لکلو *lèkéli*, *s. t.*
Soiled, stained, spotted, blemished;
|—, —*et, v.a.* To spot, soil, stain,
blemish; —, *v.n.* To make spots,
stains, blemishes; لکلتک *lèkélkt-*
mek, v.a. To spot, soil, stain, blemish;
لکلتک *lèkélktmek*, لکاو *lèké-òl*,
v.n. To become spotted, soiled, stained,
blemished; لکجهجی *lèkéjji*, *s. t.* A
scourer of stained clothes.
لم *lèm*, *ad. a.* (*in composition*), Not;
لم یزل *lèm-yèzil*, *s. a.* Which fades
not away, eternal; لم یزلی *lèm-yèzili*,
s. a. Pertaining to the Eternal (God).
لمحه *lèmha*, and لمحة العين *lèmhatu-*
—*“ayn, s. a.* A look, glance; a moment.
لمس *lèmas*, *s. a.* Touching, feeling.
لمعان *lèm“ān*, *s. a.* Shining, sending
forth rays of light.
لمعة *lèm“a* (*pl. لمعات lèm“āt*), *s. a.* A
ray of light, flash.
لمت *lamak*, لمک *lémek* with soft verbs,
Turkish termination of infinitives, which,
added to many nouns, form verbs active
or neuter.
لنک *lènk*, *s. p.* Lame; —, link, and
لنکمه *lènkma*, *s. t.* A horse's trot-
ting pace.
لنکر *lèngħr*, *s. p.* A ship's anchor;
لنکرانداز *lèngħr-èndāz*, *s. p.* An-
chored, at anchor; لو —, *lèngħr-*
èndāz-òl, v.n. To anchor, to cast
anchor.
لنمت *lanmak*, لنمک *lanmek* for soft
words, *Turkish terminations of infini-*

tives, which, added to many nouns or
substantives, form verbs neuter.
لو *lèv*, *c. s.* If, even though, though; لو
وè-lèv, And even though; —, لیل
lū, Turkish termination for forming
adjectives from nouns, with the sense
of *possessing*, or being somehow *relat-*
to, the thing named.
لوا *liwā*, *s. a.* A flag, banner, standard;
لوا میر *mīri-liwā*
s. t. A brigadier or major-general;
لوا میر *mīri-liwā*
s. t. A brigadier or major-general of
the army or a vice or rear admiral of
the navy.
لواحق *lèwāhik*, *s. pl. a.* (*of لاحقہ, s.*
used), Appurtenances.
لوادیه *Livādia*, *s. t.* Thessaly.
لوازم *lèwāzim* (*pl. لوازمات lèwāzimāt*;
s. pl. a. (*of لازمة lāzimé*), Necessary
needful things, requisites; insepara-
ble accompaniments.
لواطه *liwāta*, *s. a.* Sodomy, the act of
the people to whom Lot (لوط) *Lūt*
preached.
لوام *lèvwām* (*fem. لوامه lèvwāmé*), *s. a.*
Reproaching, upbraiding; لوام
nèfasi-lèvwāmé, The flesh, the carnal
spirit, in the middle stage between
utter rebellion and complete submis-
sion, when it is forced to submit to
the will, but not without an effort to
domineer. [bright, shining things]
لوامع *lèvāmī*, *s. pl. a.* Rays, flashes
لوايح *lèwā‘ih*, *s. pl. a.* Manifest things,
written reports, projects.
لوبيه *lūbiya*, *s. p.* The haricot bean.

لوث *lèvss*, *s. a.* Dirt, filth, pollution.
 لوح *lèvh*, لوحه *lèvha*, *s. a.* A flat surface, plate, board, table, tablet, &c., which can be written over; لوح محفوظ *lèvhi-màhfūz*, (The preserved tablet) The tablet on which God has inscribed the decrees of His providence, the tablet of God's omniscience and pre-
 لوز *lèvz*, *s. a.* An almond. [science.
 لوعنه *or* لوعنه *lòghussa*, *s. t.* A woman newly delivered in childbed.
 لوقاندا *lòkànda*, *s. t.* (*Italian*), An eating-house, a lodging-house, an inn, a hotel, a tavern.
 لوكيون *lòkyun*, *s. t.* A peculiar kind of oil cement, used for water-pipes, cocks, &c.
 لولاك *lèv-lāk*, *comp. a.* If thou hadst not existed, had it not been for thee (said to have been addressed by God to Muhammed, with the addition, "Verily the heavens had not been created." The ك is the Arabic pronoun, *thee* or *thy*; consequently Muhammed is styled لولاك *kyāfi-lèv-lāk*, the ك (*thou*) of the phrase or address لولاك).
 لؤلؤ *lù'lù'*, *s. a.* A pearl; لؤلؤياش *lù'lù'-pāsh*, *a. p.* Pearl scattering.
 لوليه *lùlé*, *s. t.* A bowl of a smoking-pipe; a large water-pipe or spout; a certain measure for water-pipes in the hydraulic system.
 لوم *lèvm*, *s. a.* Blame, reproach, reprimand; لوم، —et, *v. n.* To speak blamingly. [species.
 لون *lèvn*, *s. a.* Colour; a kind, sort,

لونجه *lònja*, *s. t.* A place for a lounge, for meeting.
 لوند *lèvend*, *s. t.* A volunteer in a certain corps in days of old.
 لوندرا *Lòndra*, *s. t.* London.
 له *la*, له، *pr. t.* (*contracted from* ايله *ila*), With; —، له، *s. t.* Poland; —، لهه، له، *comp. a.* For him or it; —، لهه، *s. a.* (An acting or speaking in) favour (or for someone); لهه *or* لهه *lèhūma*, لههه *or* لههه *lèhūmda*, In my favour; لههه *or* لههه *lèhūssina*, In his, or her favour, &c.; لههه *lèhli*, *a. t.* A Pole, Polish.
 لها *lāhā*, *comp. a.* For her or it.
 لهجه *lèhjé*, *s. a.* The tongue; a language, idiom; the face, countenance, visage; —، *s. t.* The Polish language; Polish manner. [reason.
 لهذا *līhāzā*, *comp. a.* For this, for this
 لهو *lèhv*, *s. a.* A playing, romping, diverting, amusing one's self.
 لهيم *lèhim*, *s. t.* Solder; لهيملك *lèhim-lémek*, *v. a.* To solder.
 لي *li*, *Turkish termination for adjectives*, generally written لو, which see.
 لياقت *liyākāt*, *s. a.* Merit, worthiness.
 ليال *lèyāl*, ليالي *lèyālī*, *s. pl. a.* (*of* ليل *lèyl*), Nights. [Wretches, reprobates.
 لئام *lī'ām*, *s. pl. a.* (*of* لئيم *lè'im*),
 ليت *lèyté!* *inf. a.* Oh, that it were! Would to God!
 ليث *lèyss*, *s. a.* A lion.
 ليزبون *Lizbon*, *s. t.* Lisbon (town of).

ليسى *lèysa*, *s. negative*, It is not, there is not, is not; ليس الخبير كالعيان *lèysa-l-khàbbir-kè-l-“iyān*, Hearsay is not like eye-witness. (Dogma of jurisprudence); —, ليسان *a. p.* (in composition), Who licks; كاسه ليسان *kyāssé-liss*, A lick-trencher, parasite.

ليف *lif*, *s. a.* A fibrous mass obtained from the palm and used for lathering soap in baths.

ليك *lik* (*contr. for* لكن *lākin*), *c. p.* But.

ليل *lèyl*, *s. a.* The night; ليلاً *lèylan*, *ad. a.* By night; ليل ونهار *lèyl-u-nàhār*, Day and night; تساوي ليل ونهار *tèssāwī-i-lèyl-u-nàhār*, The equinox.

ليلك *lèylāk*, *s. t.* The lilac tree or flower.

ليلة *lèylé*, *s. a.* A night; ليلة القدر *lèylétu-l-kàdr* (The night of power, the night of destiny), The night before the 27th day of Ramazan, being that in which Muhammed's first revelation occurred; ليلا رغائب *lèylé-i-ràghā'ib* (The night of desirabilities), The night before the first Friday in the month Ràjeb, being that of the conception of Muhammed; ليلة معراج *lèylé-i-mi"rāj*, (The night of the ascension) The night before the 26th day of Ràjeb, in which Muhammed's ascension to the presence of God took place; ليلة برات *lèylé-i-bèrāt*, The night of the diploma, being that before the 15th day of Shà"bān, in which it is supposed the record-

ing angels close the register of the year; ليلة مولد *lèylé-i-mèvlèd* (mèvlūd), The night of (Muhammed's birth, being that before the 12th day of Ràbī"u-l-èvvāl; ليلة زفاف *lèylé-i-zifaf*, The bridal night.

ليمان *limān*, *s. t.* (Greek λιμνη), A harbour, port; ليمانك *limānlāk*, *s. t.* State of calm of air and water; ليمانك رئيسي *limān-rè"issī*, *s. t.* A harbour-master; ليمانك رئيسي باشا *limān-rè"issī-pāsha* (formerly بك *bègh*), The port-admiral. [reprent

ليمو *limū*, *s. p.*, ليمون *limōn*, *s. t.* Lemon.

ليموناته *limonāta*, *s. t.* Lemonade.

لين *lèyyin* (*fem.* لينه *lèyyinā*), *s. t.* Gentle, mild, soft, yielding; —, لينه *prep. t.* During, during the time of according to, after the manner of; لين الجانب *lèyyinu-l-jānīb*, *a. a.* a mild disposition.

لينت *linèt*, *s. a.* Softness, emollience, easiness of the bowels.

ليوربول *Livèrpūl*, *s. t.* Liverpool (town of

ليون *Liona*, *s. t.* Lyons (town of France). [reprent

ليتم *lè'im*, *a. a.* Worthy of blame

م *mīm*. Twenty-seventh letter of Turkish alphabet, having the value *m* in English. Its numeral value in chronograms and astronomical dates is 40, and in the dates of letters

stands for the month محرم Muharrem. Added to a noun, it is the possessive pronoun of the first person singular, and if the noun ends in a consonant, that consonant takes an èséré (ة), for vowel; as با بام bābam, My father, قلم كالم kāl'mim, My pen. Added to a verb in the *third pers. sing.* (with the same rule as to the vowel), it is the sign of the *first pers. sing.* سورم sèv'èrim, I love; با قيرورم bākiy'orim, I am looking; گهتسم ghèts'm, If I go, that I were to go. Interposed between the root of a verb and its conjugational inflexions, or added to the root in the imperative singular (with the addition of ا or ه as a vowel, if required), it constitutes the negative voice; as سهومه sèv'ma, Do not love; كلمدى گهلمدى ghèlmadi, He did not come. Either alone, at the end of a phrase, or in the form of يم or ايم im, it is the first person singular present of the fragmentary verb substantive, and signifies *I am*; تميز ادمم tèmiz-ād'm'm, I am a respectable person. مآ mā, *s. a.* Water; juice; humour; —, *pron. a.* What, that which, whatever, o long as; (*added to interrogatives*) Soever. مأ mā, *s. a.* A resort, focus, place o which one returns; شوكت مأب shèvk't-mā'āb (Focus of autocracy), The Sultan. [mains. مآبا mā-bāki, *s. a.* That which re-

مأبون mè'būn, *s. a.* A passive sodomite. ما بين mā-bèyn, *s. a.* The interval between two things, the midst of several things; —, mā-bèyna, *pr. a.* Between; amongst; ما بين او طهسى mābèyn-òdassi, *s. t.* A room between the women's and men's apartments, communicating with both, and capable of being used as part of both on occasions; ما بين همايون mābeyni-hümäyūn, The Sultan's ordinary reception-rooms or palace. مات māta, *a. verb.* Obit, died (*used in chronologies*); —, مات, *s. p.* Checkmate; |—, —et, *v. a.* To checkmate (in chess); to frustrate. ماتقدم mā-tāk'add'm, *s. a.* The words or time preceding; ماتقدم دنبرو mā-tāk'add'mdan-bèri, Ab antiquo, from times of old. ماتم mātm, *s. p.* Mourning for the dead; |—, —et, To mourn for the dead. مأثر mā'āssir, *s. pl. a. (sing. not used)*, Traces, signs, vestiges; any things worthy of being accounted monuments, as books, buildings, acts, &c. مأثم mā'āssim, *s. pl. a. (sing. not used)*, Sins, evil deeds. [or spoken of. مأثور mè'sūr, *a. a.* Traditionally related. مأجد mājid, *a. a.* Glorious, glorified. مأجرا mā-jèrā, *s. a.* That which happened, an event, adventure. مأجوج mè'jūj, *s. a.* Magog, name of a northern tribe behind Caucasus.

مأجور mè'jūr, *a. a.* Rewarded, recompensed; having a recompense attached to it.

ماجين māchīn (māchūn), *s. p.* Some indefinite part of China; *چين وماجين* chin-u-māchīn, China in general.

ماحصل mā-hassal, *s. a.* That which exists, which has been collected.

ماحضر mā-hlzar, *s. a.* That which is present or ready. [nihilates.

ماحي māhi, *s. a.* Who obliterates, annihilates; *مأخذ* mè'khāz (*pl.* مأخذ mə'ākhiḏ), *s. a.* A place from which anything is taken or derived, a source, derivation, origin.

مأخوذ mè'khūz, *a. a.* Taken, derived.

مادام mā-dāma, *verb. a.* As long as — endures; *مادامك* mādam-ki, *c. t.* Since, as.

مادر mādr, *s. p.* A mother; *مادرزاد* mādrzād, *a. p.* Innate, inborn; *مادری* mādéri, *s. p.* Maternity, motherhood; —, *a. p.* Maternal; *مادرانه* mādérānē, *a. p.* Pertaining to a mother, maternal.

مادريد Madrid, *s. t.* Madrid.

ماده māddē, *s. a.* Matter; an article, paragraph; —, *mādē, a. p.* She, female. [*a. a.* Material.

مادی māddī (*fem.* مادیه māddiyyē), *مادیان* mādiyān, *مادیانه* mādiyānē, *s. p.* A mare.

مأذون mè'zūn, *a. a.* Having leave, having permission; permitted.

مار mā, *s. p.* A snake, serpent; —,

Syriac, Lord (title given to saints and bishops); —, *mārr (fem. مارة māri)* *a. a.* Which passes (through or by); *مارالذکر* mārru-'z-zikr, *a. a.* The above-mentioned. [month of Mart

مارت märt, *s. t.* The Syro-Roman

مارد mārīd, *s. a.* An obstinate, refractory, rebellious person.

مارسليا Marsilia, Marseilles.

مارطي mārti, *s. t.* A sea-gull. [ف

مارماهی mā-r-māhi, *s. p.* An eel (مارماهی)

مارول māruḏ, *s. t.* A lettuce, cos-lettuce

ماریه māriya, *s. t.* A ewe.

مازغال māzghal, *s. t.* An embrasure.

مازور or مازی māzi, *s. t.* A nut-gall (مازور) nut. [cedes; preceding

ماسبق mā-sèbak, *s. a.* That which pre-

ماسك māssik (*fem.* ماسكه māssē) *a. a.* Who or which holds fast, resists

ماسوا mā-sèwā, *s. a.* That which is besides (anything, particularly God hence), the world, the flesh, and the devil.

مأسور mè'sūr, *a. a.* Captive, taken

مأسورة māssura, *s. p.* A small water-pipe or spout; a small measuring water-pipe in the system of hydraulic

ماسة māssa, *s. t.* (*Italian*), A table-dining-table.

ماشطه māshita, *s. a.* A tire-woman; a woman who decks out brides.

ماشه māsha, *s. p.* Tongs or pincers.

ماشي māshi, *s. a.* Anything walking; pedestrian; *ماشياً* māshiyān, *مشياً* On foot, by way of walking.

ماصدق mā-sāḍak, *s. a.* That which proves a saying to be true; a proof, a corroborative fact.

ماضي māzī (*fem.* ماضيه māziyyē), *a. a.*

Which has gone by, former; —, *s. a.*

The preterite, the past tense; فعل

ماضي fi“li-māzī, A verb in the preterite;

ماضي حال hālī-māzī, The imperfect tense, the past condition, or

past present.

ماعدا mā-“ādā, *s. a.* Whatever is other;

—, *ad. t.* Other; دن ماعدا dan-

mā-“ādā, Besides, else, further; اندن

بوندن ماعدا bōndan-mā-“ādā, *c. t.* Furthermore.

ماغون māghūn, *s. t.* Mahogany.

مافات mā-fāt, *s. a.* That which has been lost (time or opportunity).

مافي اليبال mā-fi-“l-bāl, مافي الضمير mā-

fi-“z-zāmīr, *comp. a.* That which is

in the heart or mind.

ماقبل mā-kābl, *s. a.* The word (or

words) or letter preceding, or the

place thereof. [or has been.

ماكان mā-kyān, *s. a.* That which is, was,

ماكل mè-kèl (*pl.* مآكل mā-ākīl), and

ماكول mè-kyūl (*pl.* مأكولات

mè-kyūlāt), *s. a.* An eatable, food.

ماكيان mākiyān, *s. p.* A hen, a fowl.

مال māl, *s. a.* Anything that can be

accounted property; money, effects;

(*in the provinces*) sheep; —, māl,

a. p. (*in composition*), Who rubs; مالي

mālī (*fem.* ماليه māliyyē), *a. a.* Per-

taining to the treasury, to the public

finances; امور ماليه ūmūru-mālīyyē,

Financial affairs; ماليت māliyyèt,

s. a. Value, valuableness, quality of

being valuable; بيت المال bèytu-“l-

-māl, or بيت مال المسلمين bèytu-

-mālī-“l-mūsalmīn, The public treasury;

بيت المالجي bèytu-“l-mālji, *s. t.* An

officer whose duty it is to calculate

and collect the share of the public

treasury from the estates of defunct

persons, and from the spoils of war.

مال mā-“āl, *s. a.* The place to which one

returns, a resort; the sense, meaning

(of a sentence); مألئز mā-“ālsiz, *a. t.*

Meaningless; trifling, inconsiderable.

مالاكام mā-lā-kèlām, *a. a.* Beyond all

expression; beyond controversy.

مالامال mālamāl, *a. p.* Brimful, quite

filled, full. [less, worthless, trifling.

مالاييني mā-lā-yā-“nī, *a. a.* Vain, use-

مالخوليا mālikhūlyā, *s. a.* (*Greek*

μελαγχολη), Any vain idea.

مازوم and مازومه mā-lèzimé, *s. a.* The

needful, that which is necessary.

مالطه Mālta, *s. t.* The island of Malta.

مالك mālik, *s. a.* A possessor, owner,

a king; او —, —òl, *v. n.* To own, pos-

sess, to be possessed, in possession;

مالك ملك māliki - milk, مالك

مالك يوم الدين māliku-yèvmi-“d-din, God,

the possessor of all sovereignty, king

of the day of judgment.

مالكانه mālikyānē, *a. p.* Pertaining to a

possessor; pertaining to a king; —,

s. t. A manor, of which the tithes are

paid to the lord, but of which the arable land is owned by separate proprietors.

مألوف *mè'lūf* (*fem.* مألوفة *mè'lōfē*), *s. a.* Accustomed, usual, habituated, habitual.

ماله *māla*, *s. p.* A mason's trowel.

ماليد *mālidē*, *a. p.* Rubbed.

ما مضى *mā-māzā*, *s. a.* What is past; ما مضى *māzā-mā-māzā*, What is past is past; let bye-gones be bye-gones. [*ceased, one's possessions.*]

ما ملك *mā-mēlek*, *s. a.* What is possible.

ما آمن *mè'mān*, *s. a.* A place of safety; a person in whom trust is placed.

مأمور *mè'mūr*, *s. a.* Under orders, under authority; —, *s. a.* A public functionary, a commissioner; مأموريت *mè'mūrīyyèt*, *s. a.* Any employ, office, or commission under government.

مأمورة *mè'mūrē*, *s. a.* An order, command; حسب المأمورة *hāsbā-'l-mè'mūrē*, *ad. a.* In accordance with the orders received (or given).

مأمول *mè'mūl*, *s. a.* Hoped for, expected; —, *s. a.* Expectation; |—, —*et, v. a.* To hope, expect, look for.

مأمون *mè'mūn*, *s. a.* Made safe and secure, free from fear.

مأند *māndra*, *s. t.* A farm-yard for cows, calves, and oxen.

مأند *mānda*, *s. t.* A buffalo; —, *māndē*, *a. p.* (*in composition*), Remaining, resting, left; —, *s. p.* Arrears of pay or rations (of the Janissaries); فرماند *frōmānd*

fōru-māndē, *a. p.* Tired out, knocked up with fatigue.

مانع *māni*, *a. a.* Impeding; —, *s. a.* An obstacle, impediment, difficulty.

ماو —, —*l, v. a.* To impede, prevent, obstruct, hinder.

مانند *mānēnd*, *a. p.* Life.

مانوس *mè'nūss*, *s. a.* Familiarized with, accustomed to.

مانى (*for* معنى) *māni*, *s. t.* A song; مانى چاغيرمتى *māni-çāğīrmeti*, *v. a.* To sing a song. [*tion, place of abode.*]

ماورا (*for* ماوى) *mè'vā*, *s. a.* A habit.

ماورا *mā-vērā*, *s. a.* That which is behind or beyond; the space behind; وراء النهر *mā-vērā'u-'n-nēhr*, Transoxiana. [*happy.*]

ما واقع *mā-vāks'a*, *s. a.* That which is blue.

ماوى (*for* ماى) *mā'ī*, *s. t.* [*place of abode.*]

ماوى (*or* مأوى) *mè'vā*, *s. a.* A habit.

ماه *māh*, *s. p.* The moon; a month; solar or calendar month; ماه *māh-bè-māh*, *ad. p.* Monthly, from month to month, once every month.

مايه *māhiyyē*, *s. a.* Monthly pay, salary, wages.

ماहतاب *māh-tāb* (*māhitāb*), *s. p.* Moonlight, moonshine; a squib, slow match; a port-fire.

ماحچه *māhçé*, *s. p. dim.* A small moonlet; figure of a crescent used to be placed on spires, cupolas, minarets, staffs, &c. [*science of.*]

ماهر *māhir*, *a. a.* Well versed in

ماهی māhī, *s. p.* A fish.
 ماهیت māhiyyèt, *s. a.* The quiddity of anything, the essence.
 مائت mā'it, *a. a.* Dying; dead.
 مائتین mi'atèyn, *s. a. dual* (of مائه mi'a), Two hundred.
 مایخوش māykhòsh, *a. p.* Sourish, acidulous, tart, sub-acid.
 مائدۀ mā'idè, *s. a.* A table or tray ready set with food for eating.
 مایس māyiss, *s. t.* The Syro-Roman month of May; (in Armenia) fresh made cakes of dung for fuel.
 مایسترا māyistra, *s. t. (Italian)*, The main-sail; مایستراسرنی māyistra-sèrèni, The main-yard, مایسترا دیرگی māyistra-dìrèghi, The main-mast.
 مایع māyi", *a. a.* Fluid, liquid.
 مائل mā'il, *a. a.* Leaning, inclined.
 ماینه māyna! *int. t. (Italian)*, Lower away; |—, —et, *v. a.* To lower (sails, masts, flags, &c.), to strike, haul down.
 مأیوس mè'yūss, *a. a.* Desperate, hopeless, who hopes no more; مأیوسیت mè'yūssiyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness, lack of all hope.
 مایه māyè, *s. p.* The substance of which anything is made, the material; leaven, ferment; مایه سز māyèssiz, *a. t.* Unleavened.
 مائه mi'a, *a. a.* One hundred.
 مایه سیل māyèssil, *s. p.* (Flood of the humours), The piles, hemorrhoids; any scrofulous appearance or affection of the skin or flesh.

مباح mùbāh, *a. a.* Lawful, not sinful to do or to use.
 مباحث mèbhāhiss, *s. pl. a. (of مبحث mèbhāss)*, Subjects treated of; paragraphs.
 مباحثه mùbāhèssè, *a. a.* A treating, discoursing; a discussing, disputing, controversy; |—, —et, *v. s.* To treat, discourse; to discuss, to dispute, hold a controversy. [not! God forbid!
 مباد mèbād, مبادا mèbādā, *int. p.* Be it
 مبادرت mùbādèrèt, *s. a.* A setting about (any work), beginning; |—, —et, *v. s.* To set about, set to work.
 مبادله mùbādèlé, *s. a.* A mutual exchanging; |—, —et, *v. a.* To exchange.
 مبادی mèbādi, *s. pl. a. (of مبدأ mèbdè')*, Sources, origins, beginnings.
 مبارز mùbāriz, *s. a.* A fighter, champion, warrior. [battle.
 مبارزه mùbārèzè, *s. a.* Conflict, fight,
 مبارک mùbārek, *a. a.* Blessed; اولسون mùbārek-òlsun! May it be blessed! (equivalent to our "I wish you joy!")
 مباشر mùbāshir, *s. a.* A kind of official agent charged to see any business or lawsuit carried through and to help the same.
 مباشرت mùbāshèrèt, *s. a.* A setting one's self to work; |—, —et, *v. s.* To set to.
 مبادت mùbā"adèt, *s. a.* A withdrawing, going to a distance.
 مبالات mùbālāt, *s. a.* Consideration, regard, deference.

- مبالغ mèbāligh, *s. pl. a.* (of مبلغ mèb-lagh), Sums (of money).
- مبالغه mùbālagha, *s. a.* Exaggeration; |—, —et, *v.n.* To exaggerate.
- مباني mèbānī, *s. pl. a.* (*singular not used*), Structures, edifices.
- مباهات mùbāhāt, *a. a.* A feeling proud, honoured; |—, —et, *v.n.* To feel justly proud. [justly proud.
- مباهي mùbāhī, *a. a.* Who feels proud,
- مبايعه mùbāya'a, *s. a.* A buying; buying up largely; |—, —et, *v.a.* To buy largely; to buy up old and foreign coins for the mint at their intrinsic value, less the mint profit (one of the most crying evils in Turkey, as the agents in one stage or other invariably pass off, at their nominal value, the coins so bought); مبايعه جي mù-bāya'aji, *s. t.* An agent appointed to buy up old and foreign coins for the mint. [unlike, different.
- مباين mùbāyin, *a. a.* Separate, distinct,
- مباينت mùbāyènèt, *s. a.* Separation, becoming widely separated in distance, quality, or affections.
- مبتدا mùbtédà, *s. a.* The grammatical or logical subject of a phrase, sentence, or proposition. [ginner.
- مبتدي mùbtédi, *s. a.* A novice, be-
- مبتذل mùbtézèl, *a. a.* Little esteemed.
- مبتغا mùbtéghà, *a. a.* Desired; —, *s. a.* The thing desired.
- مبتلا mùbtelà, *a. a.* Subject to, exposed to, in prey to; addicted, given.
- مبتنى mùbténi, *a. a.* Built, founded, based.
- مبتهج mùbtèhij, *a. a.* Rejoicing, joyful.
- مبجل mùbèjjel, *a. a.* Honoured, to whom honour is paid.
- مبحث mèbhàss, *s. a.* A matter of discussion; a section of any treatise, a paragraph, article.
- مبدأ mèbdè', *s. a.* An origin, source, commencement, beginning.
- مبدل mùbdèl, *a. a.* Changed for or into something else. [give.
- مبذول mèbzül, *a. a.* Abundant, large.
- مبيرا mùbèrrà, *a. a.* Free, exempt.
- مبرك mùbrèd, *s. a.* A file (for filing metals); a rasp.
- مبرم mùbrèm, *a. a.* Urgent, which will not be put off; قضاء مبزم kizā'at-mùbrèm, Irresistible fate.
- مبرور mùbrūr (*fem.* مبرورة mùbrūrā), *a. a.* Accounted good; خدمات مبرورة khaldémāti-mèbrūrā, Good and faithful services. [strated by proof.
- مبرهن mùbèrhèn, *a. a.* Proved, demonstrated.
- مبسوط mèbsūt, *s. a.* Spread, extended.
- مبشر mùbèshshir, *s. a.* The bringer of good news, of glad tidings.
- مبعوث mèb'ūs, *a. a.* Sent; deputé; raised from the dead; —, *s. a.* A deputy, a messenger.
- مبغوض mèbghūz, *a. a.* Hated, detested, the object of enmity.
- مبلغ mèblagh, *s. a.* A sum of money.
- , مبئليغ mùbèlligh, *s. a.* One who communicates (intelligence, information).

مبلى mèblak (màb—), *s. a.* A spatula.
 مبلول mèblūl, *a. a.* Wetted, drenched.
 مبني mèbni, *a. a.* Built, founded, based.
 مبهم mùbhèm, *a. a.* Doubtful, obscure
 in meaning.
 مبهور mèbhūt, *a. a.* Reduced to silence,
 stultified. [the night.
 مبىت mèbīt, *s. a.* A place for passing
 مبصر mùbèyyiz, *s. a.* A fair-copier;
 —, mùbèyyez, *a. a.* Copied out fairly.
 مبين mùbin, *a. a.* Which distinguishes
 truth from error; clear, manifest; de-
 claratory, explanatory; —, mùbèyyin,
a. a. Which declares, makes manifest;
 —, mùbèyyen, *a. a.* Declared, made
 manifest.
 متابعت mùtāba“āt, *s. a.* A following,
 conforming to; |—, —et, *v.n.* To
 follow, to conform.
 متأد mùtè“èssir, *a. a.* Affected; grieved.
 متأد mùtā“àkhkhir, *a. a.* Recent;
 modern; متأخرين mùtā“àkhkhirin,
s. pl. a. The moderns.
 متأذ mùtè“èzzī, *a. a.* Pained, hurt,
 annoyed, vexed.
 متارك mùtārèké, *s. a.* A truce, suspen-
 sion of hostilities, armistice.
 متأسف mùtè“èssif, *a. a.* Sorry, grieved.
 متا mùtā“, *s. a.* Any object of mer-
 chandise, a piece of goods.
 متاعب mùtā“ib, *s. pl. a.* (*singular not
 used*), Fatigues, fatiguing things.
 متألم mùtè“èllim, *a. a.* Grieved, pained,
 afflicted. [strength, solidity.
 متانة mùtānèt, *s. a.* Firmness, passive

متاهل mùtè“èhhil, *a. a.* Married, having
 a wife.
 متبادل mùtèbādil (*fem.* متبادلة mùtè-
 bādilè), *a. a.* Interchangeable, inter-
 changed; alternate (angles in geo-
 metry).
 متبحر mùtèbāhhir, *a. a.* Profound as the
 sea in erudition and learning.
 متبوع mùtbū“, *a. a.* Obeyed, followed,
 conformed to; —, *s. a.* One's sove-
 reign.
 متتالي mùtètāli, *a. a.* Following each
 other in succession.
 متجاسر mùtèjāssir, *a. a.* Daring, having
 the courage. [ous.
 متجانس mùtèjāniss, *a. a.* Homogene-
 ous.
 متجاوز mùtèjāviz (—jāwuz), *a. a.* Ex-
 ceeding; passing; more (than any
 number).
 متجسس mùtèjèssiss, *a. a.* Who pries
 into, inquires into minutely.
 متحاب mùtahābb (*fem.* متحابه mùta-
 hābbè), *a. a.* Mutually friendly, mu-
 tually loving.
 متكاشى mùtahāshi, *a. a.* Avoiding,
 abstaining from, keeping clear of.
 متكتم mùtahāttim, *a. a.* Indispensable,
 absolutely necessary. [one.
 متحد mùttahid, *a. a.* United, joined in
 motion; (a letter) followed by a vowel
 in the same syllable.
 متكصن mùtahāssin, *a. a.* Who fortifies
 or shuts himself up in a stronghold
 or fortress.

متكلى mùtahàlli, *a. a.* Ornamented with trinkets and jewels, adorned.

متكلم mùtahàmmil, *a. a.* Bearing, supporting, enduring. [tonished.

متكبر mùtahàyyir, *a. a.* Astounded, as-

متكبر mùtahàyyiz, *a. a.* Collected, comprehended, included; possessing, containing; —, *s. a.* A member, fellow (of a grade).

متكبح mùtakhàshahî, متكبح mùtakhàzzî, Endowed with humility, who humbles himself.

متكبر mùtakhàtti, *a. a.* Passing, overstepping (bounds), venturing (too far).

متكلم mùtakhàlliss, *a. a.* Bearing a literary surname.

متكلم mùtakhàyyil (*fem.* متكلمه mùtakhàyyilê), *a. a.* Figuring to one's self, imagining; قوت متكلمه kùv-véti-mùtakhàyyilê, The imaginative faculty.

متداول mùtédàvil, *a. a.* Passing current from hand to hand (money, books, &c.). [pious.

متدين mùtédèyyin, *a. a.* Religious,

متذكر mùtézèkkir, *a. a.* Calling to mind, remembering. [self, abasing himself.

متذلل mùtézèllil, *a. a.* Humbling him-

مترادف mùtéràdif (*fem.* مترادفه mùtéràdifê), *a. a.* Joined together in travel, in point of time (events), in meaning (words); synonymous.

متراكم mùtéràkim, *a. a.* Collected together in quantities.

مترتب mùtérèttib, *a. a.* Which enters

into any series or category; which enters into any shape, form, or mode of being, formed, composed, consisting.

مترجم mùtèrjim, *s. s.* A translator; —, mùtèrjèm, *a. a.* Translated from one language into another; مترجم اول mùtèrjimi-ävval, Chief translator, title of the principal assistant of the interpreter of State.

مترجى mùtèrèjji, *s. a.* Hoping, wishing, anxiously looking.

مترحم mùtèràhhim, *a. a.* Compassionate.

متردد mùtèrèddid, *a. a.* Doubtful, leaning first to one opinion and then to another, hesitating which to choose, coming and going, going to and fro.

مترس mùtèriss, *s. f.* Works of circulation, field-works round a city, trenches, breast-works. [excavated.

مترشح mùtèrèshshih, *a. a.* Transacting.

مترصد mùtèràssid, *a. a.* Watching, observing, looking out for.

مترقب mùtèràkkib, *s. a.* Looking forward, expecting, hoping, wishing.

مترقى mùtèràkki, *s. a.* Increasing, rising, augmenting by degrees (in quality or in rank); reaching, attaining.

متركب mùtèrèkkib, *a. a.* Composite, consisting (of several things).

متروك mùtèrük, *a. a.* Abandoned, neglected; متروكات mùtèrükât, Property left behind at death.

متزاحف mùtézàhif, *a. a.* Drawn up, advancing in order of battle.

متزاحم *mùtézāhim*, *a. a.* Collected in crowds, crowding, flocking.

متزايد *mùtézāyid*, *a. a.* Increased, augmented (in number or quantity).

متساوي *mùtèssāvi*, *a. a.* Reciprocally equal to one another. [concubine.

متسرى *mùtèssèrri*, *a. a.* Having a slave

متسلط *mùtèssallit*, *a. a.* Arrogating to himself the exercise of power (over any person or thing).

متسلط *mùtèssèllim*, *s. a.* A governor of a single town or district.

متسلي *mùtèssèlli*, *a. a.* Consoled, who derives consolation.

متشابه *mùtèshābih*, *a. a.* Mutually resembling one another; metaphorical, allegorical, parabolical (expressions).

متشابه *mùtèshā'ir*, *s. a.* A person who pretends to be a poet, a writer of doggerel.

متشبه *mùtèshèbbiss*, *a. a.* Taking hold of, taking in hand; having recourse to; setting to work.

متشبه *mùtèshèbbih*, *a. a.* Mutually resembling each other. [canon law.

متشهر *mùtèshèrri'*, *a. a.* Versed in the

متشرف *mùtèshèrrif*, *a. a.* Deriving honour, esteeming himself honoured.

متشعب *mùtèshā'ib*, *a. a.* Derived (as a branch of a family, a ramification, &c.) [grateful.

متشكر *mùtèshèkkir*, *a. a.* Thankful,

متشكل *mùtèshèkkil*, *a. a.* Formed, figured, put in form. [lamenting.

متشكك *mùtèshèkkī*, *a. a.* Complaining,

متصادف *mùtèssādif*, *a. a.* Who meets, lights upon, finds.

متصادم *mùtèssādim*, *a. a.* Mutually dashing against each other.

متصبر *mùtèssābbir*, *a. a.* Patient through reflection, long-suffering.

متصدى *mùtèssāddī*, *a. a.* Setting about, occupying one's self with (any work).

متصرف *mùtèssārrif*, *s. a.* An absolute governor of a large province; —, *a. a.* Disposing absolutely of things, being absolute master and possessor; declinable (in grammar).

متصف *mùttassif*, *a. a.* Qualified, endowed with, possessing (a general quality). [—, *ad. t.* Continually.

متصل *mùttassil*, *a. a.* Joined, touching;

متصور *mùtèssāvvir*, *a. a.* Imagined, conceived; imaginable, conceivable.

متصوف *mùtèssāvvif*, *s. a.* One who studies, pursues, or follows out the science of mystical philosophy and religion. [increased manifold.

متضاعف *mùtèzā'if*, *a. a.* Doubled or

متضرر *mùtazārrir*, *a. a.* Suffering loss or damage.

متضرع *mùtèzārrī'*, *a. a.* Acting with humility, as a supplicant.

متضع *mùttazī'*, *a. a.* Low, abject, humble.

متضمن *mùtazāmmīn*, *a. a.* Contained, included; containing, including, comprehending; —, *s. a.* Surety, guarantee, bail.

متطالب *mùtétābik*, *a. a.* Mutually con-

- formable, agreeing, corresponding, similar. [behind each other.]
- مطارق *mùtétàrik, a. a.* Following closely
- مطاهر *mùtétàhir, a. a.* Canonically cleansed and purified by ablution.
- مطرق *mùtétàrrik, a. a.* Contending, opposing, assaulting, striking repeatedly. [clean.]
- مطهر *mùtétàhhir, a. a.* Cleansed, made
- مظلّل *mùtazàllil, a. a.* Protected, or taking protection under the shade.
- مظلّم *mùtazàllim, a. a.* Who complains of injury or wrong.
- مُتَظَهِّر *mùtazàhhir, a. a.* Who leans his back against any support.
- مُتَعَاب *mùta"àkib, a. a.* Following each other in succession.
- مُتَعَال *mùta"àl, a. a.* (God) Most High.
- مُتَعَاهِد *mùta"àhid, a. a.* Mutually stipulating and covenanting with each other.
- مُتَعَبِد *mùta"àbbid, a. a.* Devout, practically devotional. [wondering.]
- مُتَعَجِب *mùta"àjjib, a. a.* Surprised,
- مُتَعَدِد *mùta"àddid, a. a.* Numerous.
- مُتَعَدِي *mùta"àddi, a. a.* Transitive (a verb). [beset with valid obstacles.]
- مُتَعَذِر *mùta"àzzir, a. a.* Impossible,
- مُتَعَرِض *mùta"àrriz, a. a.* Meddling, injuriously interfering.
- مُتَعَسِر *mùta"àssair, a. a.* Surrounded with difficulty. [ing.]
- مُتَعَفِن *mùta"àffin, a. a.* Putrid; stinking.
- مُتَعَلِّق *mùta"àllik, a. a.* Suspended, attached, dependent; related, connected (from, to, on, with); متعلقات
- mùta"àllikāt, s. pl. a.* Dependents and relatives; appurtenances.
- مُتَعَدٍ *mùt"à, s. a.* A temporary *مُتَعَدٍ* (practised in Persia).
- مُتَعَدِّ *mùta"àhhid, a. a.* Who has undertaken (to do or manage something).
- مُتَعَيِّن *mùta"àyyin, a. a.* Distinguished, notable (person); متعینان *mùta"ayinān, s. pl. p.* Distinguished, principal persons.
- مُتَغَلِّب *mùtèghàllib, a. a.* Exercising an illegal and violent authority; — *s. a.* A rebel or enemy successful in time. [altered; spoilt, ruined.]
- مُتَغَيِّر *mùtèghàyyir, a. a.* Changing.
- مُتَغَاوِر *mùtèfāvit, a. a.* Unequal quantity, differing.
- مُتَغَفِّص *mùtèfāhiss, a. a.* Curious, minute and dilligent in inquiry.
- مُتَفَرِّج *mùtèfèrrij, s. a. (pl. مُتَفَرِّجِينَ)* A promesader.
- مُتَفَرِّد *mùtèfèrrid, a. a.* Isolating oneself; rebellious, declaring oneself independent.
- مُتَفَرِّع *mùtèfèrri", a. a.* Derived from a branch or ramification; مُتَفَرِّعات *mùtèfèrri"āt, s. pl. a.* Details; ramifications, branches.
- مُتَفَرِّق *mùtèfèrrik (fem. مُتَفَرِّقَةٌ)* *fèrrika), a. a.* Separate.
- مُتَفَرِّقَة *mùtèfèrrika, s. a.* Title of a class of officers in the olden time, who used to be sent on missions by the Sultan.
- مُتَّفَعِك *mùttéfik, a. a.* United (in a moral manner); —, *s. a.* An

confederate; الرأى —, mùttéfiku-'r-rè'y, *a. a.* United in opinion, agreed; unanimous; عليه —, mùttéfiku-'àlèyh, *s. a.* That upon which different people are agreed.

متفقد mùttéfàkkid, *a. a.* Inquiring after, or longing after, any absent thing.

متفقه mùttéfàkkih, *a. a.* Studious of, or versed in, the canon law.

متفكر mùttéfèkkir, *a. a.* Thoughtful, thinking. [anything].

متفوق mùttéfèvwik, *a. a.* Superior (to

متقابل mùttékābil, *a. a.* Opposite to each other. [presses for payment.

متقاضى mùttakāzī, *a. a.* Who duns,

متقاع mùttakā'id, *a. a.* Pensioned off, allowed to retire with a pension.

متقد mùttakāddim, *a. a.* Preceding, going before; متقدمين mùttakāddimīn, The ancients.

متقرب mùttakārrīb, *a. a.* Approaching.

متكامل mùttakāllid, *a. a.* Who wears round the neck; who obeys, follows.

متقن mùttakīn, *a. a.* Who knows for certain, is perfectly convinced.

متقير mùttakī, *a. a.* Pious, devout, God-fearing. [one may lean or recline.

متكأ mùttékya, *s. a.* Anything on which

متكبر mùttékèbbir, *a. a.* Proud, puffed up.

متكفيل mùttékèffil, *a. a.* Who stands surety, becomes answerable.

متكلف mùttékèllif, *a. a.* Prepared with great cost and care.

متكلم mùttékèllim, *a. a.* Who speaks; — نفس nèfssi - mùttékèllim (The

speaker's self), *s. a.* The first person singular of verbs and pronouns in grammar; نفس متكلم مع الغير nèfssi-mùttékèllim - mà'è-'l - ghàyr, (The speaker's self with others) The first person plural. [the elbow.

متكى mùttékī, *a. a.* Leaning against on

متكيف mùttékèyyif, *a. a.* Possessing a quality.

متلاطم mùttélātim, *a. a.* Rough (the sea), agitated.

متلافي mùttélāfī, *a. a.* Catching up, making up for (lost time, &c.).

متلاقي mùttélākī, *a. a.* Meeting, coming together.

متلالي mùttélālī (for متلالي mùttélè'li'), *a. a.* Glittering, resplendent.

متلذذ mùttélèzziz, *a. a.* Enjoying (anything pleasant), deriving pleasure.

متلفظ mùttélāffiz, *a. a.* Pronounced.

متلقب mùttélākkīb, *a. a.* Taking or bearing a title or surname.

متلون mùttélèvvīn, *a. a.* Inconstant, capricious, changeable.

متمدادى mùttémādī, *a. a.* Extended in duration, continued; continual; —, or متمدادياً mùttémādiyyan, *ad. a.* Continually, uninterruptedly.

متمتع mùttémètti', *a. a.* Reaping a profit or benefit, profiting (by the use or possession of anything).

متمثل mùttémèssil, *a. a.* Conforming to anything.

متمدن mùttémèddīn, *a. a.* Established, settled (in some country).

متمرد *mùtémèrrid*, *a. a.* Perversely obstinate, rebellious.

متمسك *mùtémèssik*, *a. a.* Miserly, niggardly (person).

متمكن *mùtémèkkin*, *a. a.* Established (in any place).

متملك *mùtémèllik*, *a. a.* Possessed of (anything), possessing.

متمم *mùtémèmmim*, *a. a.* Who finishes, completes; —, *s. a.* The supplement (of an arc or angle in trigonometry).

متمنى *mùtémènni*, *a. a.* Desiring, asking, praying (for something); —, *or* متمنا *mùtémènnà*, *a. a.* Asked for, desired, wished for.

متموج *mùtémèvvij*, *a. a.* Rough with waves (the sea, &c.).

متمول *mùtémèvvil*, *a. a.* Rich, possessing much property.

متن *mètn*, *s. a.* The text of any work commented upon.

متناسب *mùténàssib*, *a. a.* Mutually proportionate, inter - proportionate; well - proportioned in shape; اربع متناسبه *èrbà"i - mùténàssébbé*, (The four proportionals) The rule of three, the rule of proportion.

متناظر *mùténàzir*, *a. a.* Mutually regarding each other; opposite to each other.

متنافي *mùténàfi*, *a. a.* Mutually repulsive; inconsistent, incongruous.

متناقض *mùténàkiz*, *a. a.* Mutually demolishing; contradictory.

متناوب *mùténāvib*, *a. a.* Alternating, taking turns.

متناول *mùténāvīl*, *a. a.* Taking, eating or drinking, partaking.

متناهي *mùténāhī*, *a. a.* Finite, ending; نا متناهي *nā - mùténāhī*, Infinite endless. [rise (a spring, river, &c.)

متنبع *mùténèbbī*, *a. a.* Rising, taking

متنبه *mùténèbbāh*, *a. a.* Aware, advised on his guard; better aware and conducted in future (after punishment or reprimand). [ment of some person]

متنعم *mùténā"im*, *a. a.* In the enjoyment

متنفر *mùténèffir*, *a. a.* Disgusted, in flight, running away.

متنفس *mùténèffiss*, *a. a.* Who or what breathes, breathing. [recognised]

متنكر *mùténèkkir*, *a. a.* Incognito, unknown

متنوع *mùténèvvī*, *a. a.* Various, different. [generally spoken of]

متواتر *mùtèwātīr*, *a. a.* Publicly known

متوارث *mùtèwāriss*, *a. a.* Inheriting succession. [inheritance]

متوارد *mùtèwārid*, *a. a.* Successively approaching

متواری *mùtèwāri*, *a. a.* Getting behind anything and so being lost from sight

متوازي *mùtèwāzī*, *a. a.* Parallel to each other. [horizontal]

متواضع *mùtèwāzī*, *a. a.* Humble, self-degraded

متوالي *mùtèwāli*, *a. a.* Successive, uninterrupted succession; متواليه *mùtèwālyyétan*, *ad. a.* In uninterrupted succession, one after the other.

متوجه *mùtèwèjjih*, *a. a.* Turning face (towards an object); pointed directed; travelling in the direction (of a place).

متورع mùtévèrri, *a. a.* Pious, devout.
 متورع mùtévèssit, *a. a.* Intervening ;
 middling (quality). [(in God).
 متورع mùtévèssil, *a. a.* Trusting solely
 متورع mùtawàttin, *a. a.* Settled (in a
 country as a home). [defunct.
 متورع or متورفا mùtévèffā, *a. a.* Dead,
 متورع mùtévèkkī, *a. a.* Waiting in
 expectation.
 متورع mùtévèkkif, *a. a.* Waiting for
 the decision, depending on the de-
 cision.
 متورع mùtévèkki, *a. a.* Cautious, timid.
 متورع mùtévèkkil, *a. a.* Relying, trust-
 ing, depending; متورع كالأعلى الله mùtè-
 vèkkilan-“àla-‘llāh, *ad. a.* Putting his
 trust in God.
 متورع mùtévèllid, *a. a.* Born.
 متورع mùtévèlli, *a. a.* Turning away
 (from anything); —, *s. a.* A trustee
 of property in mortmain.
 متورع mùtahālik, *a. a.* Casting himself
 precipitately (into danger or trouble).
 متورع mùttéhim, *a. a.* Culpable, guilty,
 convicted of a fault.
 متورع mùtéhèvvir, *a. a.* Headstrong,
 violent, inconsiderate.
 متورع mùtéhèyyij, *a. a.* Set in motion
 (dust, troops, &c.).
 متورع mùtéhèyyi, *a. a.* Prepared,
 equipped, in readiness.
 متورع mùtévèssair, *a. a.* Facilitated,
 made easy of accomplishment; be-
 coming accomplished without diffi-
 culty.

متيقظ mùtévèkkiz, *a. a.* Awake; on his
 guard, watchful.
 متين mùtèin, *a. a.* Strong, firm.
 متابرت mùssābèret, *s. a.* Setting to (at
 work), turning to. [estimation).
 مشابه mùssābē, *s. a.* Place or degree (of
 مثال mùssāl, *s. a.* An example, an illus-
 tration; a similar thing, counterpart;
 a command, order; عالم مثال “ālēmi-
 -missāl, The world of counterparts, in
 which everything occurs, immaterially,
 in exactly the same time and order as
 here below materially; a dream.
 مثبت mùssbit, *a. a.* Which confirms;
 —, mùssbèt, *a. a.* Confirmed, proved.
 مقدار mùsskal, *s. a.* A weight for pearls,
 &c., equal to about 3 dwts. troy.
 مثل mùssel, *s. a.* A parable, proverb;
 —, mùssl, *s. a.* A like thing or quan-
 tity; ايكي مثلي iki-missali, Twice the
 quantity; مثلا mùssēlā, *ad. a.* For
 example; as for example; if, for
 example; ضرب مثل zārbi-mùssel, A
 proverb.
 مثلث mùssèllèss, *a. a.* Threefold.
 composed of three parts; —, *s. a.*
 A triangle; a preparation of wine
 boiled with spices and sweetened;
 مثلثات mùssèllèssāt, *s. pl. a.* Trigo-
 nometry, trigonometrics; مثلثات كرويّه
 mùssèllèssāti - kyurèviyyē, Spherical
 trigonometry; مثلث متساوي الاضلاع
 mùssèllèssi - mùtèssāviyyu - ‘l-λdlā“,
 An equilateral triangle; متساوي-
 مثلثات mùssèllèssi - mùtèssāviyyu -

- 'ss - sākāyn, An isosceles triangle; مختلف الاضلاع —, mùssèlléssi - mùkh-tèlifu - 'l - 'dlā, A scalene triangle; قائم الزاوية —, mùssèlléssi - kā'imu - 'z - zāviyyé, A right-angled triangle; منفرج الزاوية —, mùssèlléssi - mùnferiju - 'z - zāviyyé, An obtuse-angled triangle; حاد الزوايا —, mùssèlléssi - hād-du - 'z - zèwāyā, An acute - angled triangle.

مثلو missilli, *a. t.* Like, similar, of a kind, of a sort; بومثلو bū-missilli, Of this kind; اول مثلو (ò)-missilli, Of that kind.

مثمر mùssmir, *a. a.* Fruitful.

مثمان mùssèmmæn, *s. a.* An octagon.

مثنوي mèssnévī, *s. a.* Poetry, every two successive lines or hemistichs of which rhyme with each other.

مثموبت mèssūbet, *s. a.* A promised reward (for good actions).

مثول mùssūl, *s. a.* The standing respectfully in waiting for orders.

مثنوا or مثنوى mèsswā, *s. a.* A place of rest or habitation.

مثنوب mùssèyyeb, *a. a.* No longer a virgin, depucelated.

مجاب mùjāb, *a. a.* Answered, accepted; acceptable (prayer).

مجادلة mùjādélé, *s. a.* Controversy, contention, dispute; |—, —et, *v.s.* To contend, dispute.

مجار mǎjar, *s. t.* A Hungarian; Hungary; التونى —, mǎjar-altīni, A ducat.

مجارى mèjārī, *s. pl. a.* (of مجرى mèjrā),

Beds (of rivers), courses; the track in which things move.

مجاز mèjāz, *a. a.* Permitted, lawful; —, *s. a.* A metaphor; —, mùjāz, *s. a.* Permitted, licit, lawful; مجازى mèjāzī, *a. a.* Metaphorical, figurative.

مجازات mùjāzāt, *s. a.* Punishment; |—, —et, *v.s.* To punish.

مجال mèjāl, *s. a.* Power, strength, ability (to do anything).

مجالس mèjāliss, *s. pl. a.* (of مجلس mèjliss), Assemblies; councils.

مجالست mùjāléssèt, *s. a.* A sitting down in company (with anyone).

مجامعت mùjāme'āt, *s. a.* Sexual intercourse. [honourable treatment]

مجاملة mùjāmélé, *s. a.* A good, like

مجاناً mèjjānan, *ad. a.* Gratis, gratuitously (received or acquired).

مجانبت mùjānēbèt, *s. a.* An avoidance keeping away (from); |—, —et, *v.s.* To avoid, keep away.

مجاوبه mùjāvébé, *s. a.* An answer to each other; altercation.

مجاور mùjāvīr, *a. a.* Neighbouring.

مجاهد mùjāhid, *s. a.* One who struggles earnestly; a champion of the faith.

مجاهدة mùjāhédé, *s. a.* A zealous striving; fighting for the faith.

مجبور mèjbūr, *a. a.* Constrained; bound in its place and bound up (a broken bone or sprained joint); obliged by force or by favour; مجبوريته mèjbūriyyèt, *s. a.* Constraint; necessity, obligation.

مَجْبُول *mèjbul*, *a. a.* Innate, inborn, natural. [selected, chosen.

مَجْتَبَا *mùjtébà*, *a. a.* Elected, or مَجْتَبَا *mùjtébà*, *a. a.* Elected, مَجْتَمِعَا *mùjtèmi*, *a. a.* Collected together, gathered together.

مَجْتَنِبَا *mùjtènib*, *a. a.* Who avoids, keeps away.

مَجْتَهِدَا *mùjtèhid*, *s. a.* One who studies the original authorities in matters of religion and law, and founds thereon tenets and doctrine.

مَجِيدَا *mèjíd*, *s. a.* Majesty; —, مَجِيدِدَا *mùjidd*, *s. a.* One who earnestly endeavours.

مَجِدِدَا *mùjèddid*, *s. a.* A renewer; —, مَجِدِدِدِدَا *mùjèddèd*, *a. a.* Renewed, renovated;

new; مَجِدِدِدَا *mùjèddédan*, *ad. a.* Anew, afresh, again.

مَجْذُوبَا *mèjzūb*, *a. a.* Attracted; crazy.

مَجْرَا *mèjrà*, *s. a.* The bed (of a river), channel, course.

مَجْرَبَا *mùjèrreb*, *a. a.* Tried, known by experience; experienced.

مَجْرِدَا *mùjèrred*, *a. a.* Mere, sheer; naked; sole, alone; unmarried; —, *ad. t.*

Only, merely, for nothing else but.

مَجْرِمَا *mùjrim*, *s. a.* A culprit, an offender.

مَجْرُوبَا *mèjrūh*, *a. a.* Wounded.

مَجْرَرَا *mèjrà*, *s. a.* See مَجْرَا.

مَجْرُومَا *mèjzūm*, *a. a.* Decided, decided upon; fully believed, considered as quite substantiated; marked with the sign ۚ (a letter), which indicates that it is not to be followed with a vowel in the same syllable when pronounced; —, *s. a.* The decision or determination

taken in any case; a determined opinion.

مَجْسَمَا *mùjèsssem*, *a. a.* Solid (not hollow or superficial); زاوية مَجْسَمَة *zāvīyyé'i-mùjèssémé*, A solid angle.

مَجْلَا *mùjèllà*, *a. a.* Polished, burnished; rubbed up, enlightened.

مَجْلِدَا *mùjèllid*, *s. a.* A bookbinder; —, مَجْلَلِدَا *mùjèlled*, *a. a.* Bound (a book); —, *s. a.* A volume.

مَجْلِسَا *mèjziss*, *s. a.* An assembly, meeting; a council; a picture or illustration in Persian books of poetry.

مَجْمَرَا *mijmæz*, مَجْمَرَة *mijméré*, *s. a.* A censor.

مَجْمَعَا *mèjmà*, *s. a.* Any place in which things are collected together; —, and مَجْمَعَة *mèjma*, *s. a.* A note-book, memorandum-book, album, scrap-book, pocket-book. [summary.

مَجْمَلَا *mùjmèl*, *s. a.* Concise, abstract,

مَجْمُوعَا *mèjmū*, *a. a.* Collected; —, *s. a.* The whole.

مَجْمُنِدَا *mùjènned*, *a. a.* Collected as troops or regiments, embodied, called out.

مَجْمُونَا *mèjnūn*, *a. a.* Mad (possessed with a devil).

مَجْمُوزَا *mùjèvvèz*, *a. a.* Permitted, tolerated (in grammar).

مَجْمُوزَة *mùjèvvézé*, *s. t.* A kind of tall turban worn on state occasions in the olden time by various functionaries.

مَجْمُوسِي *mèjūssi*, *s. a.* A fire-worshipper, a magian. [inside.

مَجْمُوفَا *mùjèvwèf* (*mùjèvf*), *a. a.* Hollow

مُجَوِّهَرٌ *mùjèvhèr*, *a. s.* Ornamented with pearls and precious stones.

مُجْهَزٌ *mùjèhhèz*, *a. s.* Equipped, fitted out; rigged and armed (a ship).

مَجْهُودٌ *mèjhūd*, *s. a.* One's utmost ability.

مَجْهُولٌ *mèjhūl*, *a. s.* Unknown; passive (*a verb, so called because, in using a verb passive, the actor is not necessarily declared or pointed out*).

مَجِيٌّ *mèjī*, *s. a.* Arrival, a coming.

مُجِيبٌ *mùjīb*, *s. a.* One who answers or grants a request.

مَجِيدٌ *mèjīd*, *a. s.* Most glorious, clothed in great majesty; **إِلَهِ الْمَجِيدِ** *il-Mèjīd*, *s. a.* God; **عَبْدُ الْمَجِيدِ** "abdu-'l-Mèjīd, The servant of God the Most Glorious (*name of a Sultan of Turkey*).

مِجٌّ *mèch*, *s. t.* A small sword, rapier.

مُحَابَاةٌ *mùhābā*, **مُحَابَاتٌ** *mùhābāt*, *s. a.* Respect of persons, consideration; **بِي مُحَابَاةٍ** *bī-mùhābā*, *ad. p.* Without any respect of persons, off-hand.

مُحَاذَاتٌ *mùhāzāt*, *s. a.* Being opposite and parallel; *or* being on the same line. [parallel; equal.

مُحَاذِيٌّ *mùhāzī*, *a. a.* In the same line;

مُحَارَبَةٌ *mùhārib*, *a. a.* At war, in a state of warfare.

مُحَارَبَةٌ *mùhārebé*, *s. a.* Warfare; war; a battle, fight, action, engagement.

مُحَاسَبَةٌ *mùhāssébé*, *s. a.* A settling of accounts; an auditing of accounts;

مُحَاسِبَةٌ عَامَّةٌ *mùhāssébéji*, *s. t.* An auditor or accountant-general; —

قَلَمِيٌّ *mùhāssébé-kālémi*, *s. t.* An audit-office or accountants' office of the treasury.

مَحَاسِنٌ *māhāssin*, *s. pl. a.* (*sing. not used*), Praiseworthy acts or qualities; the beard, whiskers, and mustaches.

مُحَاصِرٌ *mùhāssir*, *s. a.* A besieger.

مُحَاصِرَةٌ *mùhāssara*, *s. a.* A siege; a blockade; |—, —*et, v.s.* To besiege; to blockade.

مُحَاطٌ *mùhāt*, *a. a.* Surrounded, encircled: **مُحَاطِعِلْمٌ** *or* **مُحَاطَعِلْمٌ** *mùhātī-'ilm*. Embraced in the knowledge, known.

مُحَافِظٌ *mùhāfiz*, *s. a.* The governor of a fortified town.

مُحَافِظَةٌ *mùhāfaza*, *s. a.* The guard, keeping, protection, defence; |—, —*et, r.s.* To guard, keep, protect, defend.

مُحَافِلٌ *māhāfil*, *s. pl. a.* (*of* **مُحَافِلَةٌ** *māhfil*, *not used in this sense*), Assemblies, places where people assemble: society.

مُحَاقٌ *māhak*, *s. a.* Total disappearance of the moon at the end of a lunation.

مُحَاكَمَةٌ *mùhākémé*, *s. a.* The trial (of a person by a judge); |—, —*et, r.s.* To try, to bring to a trial, to put upon his trial.

مُحَالٌ *māhāl*, *s. pl. a.* (*of* **مُحَالٌ** *māhāl*), Places; —, *mùhāl*, *a. a.* Impossible.

مُحَالَةٌ *māhālé*, *s. a.* Fraud, deceit, trick.

لَا مُحَالَةَ *lā-māhālé*, *ad. a.* Without fail.

مُحَامِدٌ *māhāmid*, *s. pl. a.* (*of* **مُحَامِدَةٌ** *māhmédet*), Acts or qualities worthy of praise and glory.

محاوره mûhâverâ, *s. a.* Common conversation; noisy talk.

محبوب mûhibb, *s. a.* An affectionate friend; محبانہ mûhibbânâ, *a. p.* محبى mûhibbî, *a. a.* Pertaining to a friend.

محبت mûhâbbet, *s. a.* Affection, friendship. [confinement.

محبسه mûhbess, *s. a.* A prison, place of محبوس mûhbûb (*fem.* محبوسه mûhbûbâ), *a. a.* Beloved. (*The masculine generally bears a filthy meaning*).

محبوس mûhbûss, *a. a.* Imprisoned.

محتاج mûhtâj, *a. a.* Needing, in need, want; needy, poor. [flagration.

محرقت mûhtèrik, *a. a.* Burnt by a con-

مؤتمن mûhtèrem, *a. a.* Honoured, held honour, respected, venerated.

مؤتمن mûhtèssib, *s. a.* A chief officer excise, having a supervision over merchants and shop-keepers, at present called احتساب ناظرى ihtisâb-âziri.

مؤتمن mûhtèkir, *s. a.* One who keeps back provisions from market in hopes creating a scarcity and selling dear.

مؤتمن mûhtémèl, *a. a.* Possible, probable.

مؤتمن mûhtèmî, *a. a.* Who avoids useful articles of food, or diet.

مؤتمن mûhtèvî, *a. a.* Comprehending, containing, embracing. [ful.

محجوب mûhjûb, *a. a.* Ashamed; bash-

مؤتمن mûhâddeb, *a. a.* Convex.

مؤتمن mûhâddiss, *s. a.* An author who writes of the acts and words of Mu-

hammed; —, مؤتمن mûhdèss, *a. a.* Created (not eternal); new, recent (not ancient). [and boundaries.

مؤتمن mûhâddid, *s. a.* A tracer of limits مؤتمن mûhdûd, *a. a.* Limited, bounded; few (in number), small (in extent).

مؤتمن mûhzûr, *s. a.* A defect to be guarded against, an objection.

مؤتمن mûhzûf, *s. a.* Understood, not expressed (a word); elided (a letter).

مؤتمن mihrâb, *s. a.* A niche or mark of any kind in the wall of a mosque to show in which direction to turn in prayer.

مؤتمن mûhârrir, *s. a.* One who writes, the writer; —, مؤتمن mûhârrâr, *a. a.* Written; مؤتمنات mûhârrérât, *s. pl. a.* Writings.

مؤتمن mûhârréf, *a. a.* Corrupted, tampered with, erroneous (texts, books, &c.).

مؤتمن mûhârrik, *s. a.* A seditious person, mover of sedition; who causes things to move.

محرم mûhrèm, *s. a.* A confidant, one admitted into a secret; one who legally had admission into the society of one of the other sex; —, مؤتمن mûhârrèm, *s. a.* Name of the first month of the Muhammedan year; —, *a. a.* Prohibited, unlawful (in religion); مؤتمنات mûhârrémât, *s. pl. a.* Unlawful things; محرم ناهمرم nâ-mûhrèm, *a. p.* To whom the society of one of the other sex is not legally permitted.

محروس mährūs (fem. محروسة mährūsā), *a. a.* Defended, protected; محروسة mährūsā, *s. a.* A city, fortified city; ممالك محروسة mēmāliki-mährūsā, (The defended dominions) The Ottoman territory.

محروم mährūm, *a. a.* Deprived; without; disappointed. [sorrowing.

محزون mährūn, *a. a.* Grieved, afflicted,

محسن mūhsin, *s. a.* One who confers benefits, grants favours, does kindnesses; —, mūhāsān, *a. a.* Approved, worthy of approbation; محسنات mūhāsānāt, *s. pl. a.* Deeds or qualities worthy of approbation, virtues.

محسوب mährūsūb, *a. a.* Counted, reckoned; محسوباً mährūsūban, *ad. a.* On account of, towards the account of.

محسوس mährūsūs, *a. a.* Sensible, felt, perceived.

محشر mahrshar, *s. a.* The resurrection, or place of assembly for the last judgment; an assemblage, troop, company (of people).

محصل mūhāssā, *s. a.* Title of one class of former governors of towns or districts (*lit.* collector); محصل الكلام mahrshalu-'l-kēlām, or mūhāssālu-'l-kēlām, *ad. a.* In fine, in short, in one word, to sum up.

محصن mūhāssān, *a. a.* Guarded round about, fortified; محصنات mūhāssānāt, *s. pl. a.* Chaste, virtuous, discreet women.

محسود mahrshūd, *a. a.* Reaped, mown.

محصور mahrshūr, *a. a.* Bounded, confined, shut in, besieged, surrounded.

محصول mahrshūl, *s. a.* Produce, fruit;

محصولدار mahrshūldār, *a. p.* Fruitful.

محض mahrsh, *a. a.* Sheer, pure; محضاً mahrshā, *ad. a.* Merely, purely, simply, entirely.

محضر mahrshar, *s. a.* A petition signed by all the people present (called عرض محضر "arzi-mahrshar); —, مahrshir, *s. a.* An officer who cites or summons people before a court of justice.

محط mahrshat, *s. a.* A halting-place, where the baggage animals are unloaded.

محظوظ mahrshūz, *a. a.* Pleased, glad.

محظوظيت mahrshūziyyat, *s. a.* Satisfaction, pleasure, joy.

محفظه mahrshafza, *s. a.* A case (for protecting anything).

محفل mahrshfil, *s. a.* A gallery in a mosque; any place of congregation; محفلان mahrshfili-hūmayūn, The gallery reserved for the use of the Sultan.

محفوظ mahrshfūz, *a. a.* Preserved; محفوظاً lēvhi-mahrshfūz, (The preserved tablet) The tablet of God's providential decrees. [temporal.

محقر mahrshakar, *a. a.* Contemned; محقق mahrshakkak, *a. a.* Fully ascertained, verified, corroborated. [certified.

محك mahrshakk (mēhēnk), *s. a.* A touch-

محكم mahrshkēm, *a. a.* Strong; well fortified; tight. [court of justice.

محكمة mahrshkémé (mēhshkémé), *s. a. a.*

محکوک māhkyūk, *a. a.* Scratched out (writing, with a knife); engraved.
 محکوم māhkyūm, *a. a.* Subject to any jurisdiction; — عليه, māhkyūmun-
 -“alēyh, *a. a.* Sentenced, on whom sentence is passed.
 محکى māhki, *a. a.* Related, narrated, recounted; محکى عنه māhkiyyun-
 -“anh, *s. a.* Him on whose authority a thing is recounted; محکى فيه māhkiyyun-fih, *s. a.* Him about whom a narration is recounted.
 محله māhāll, *s. a.* A place; the proper place for anything; a fitting place; a place in which anything occurs; أهله في محله əhluhū-fī-māhāllihī, The right man in the right place.
 محلول māhlūl, *a. a.* Dissolved; untied, loosened; vacant (a place of employ); —, *s. a.* A vacancy, vacant office.
 محلات māhāllé (*pl.* محلات māhāllāt), *s. a.* A parish; a quarter or locality of a town. [ornaments].
 محلى mūhāllā, *a. a.* Adorned (with
 محمده mūhāmméd, *a. a.* Praised; praiseworthy; Muhammed (Mahomet); محمدي mūhāmmédī (*fem.* محمديه mūhāmmédīyyé), *a. a.* Muhammedan, Mahometan.
 محمديت māhmédet, *s. a.* A praiseworthy point of character; praise, glory.
 محمل māhmil, *s. a.* A litter for travelling on a camel; a covering for the sacred building at Mecca.
 محمود māhmūd, *a. a.* Praised, glorified.

محمول māhmūl, *a. a.* Loaded (upon anything), placed upon; imputed, attributed. [fever].
 محموم māhmūm, *a. a.* Attacked with محمي māhmī (*fem.* محميه māhmiyyé), *a. a.* Protected; محميه māhmiyyé, *s. a.* A city.
 محنت mihnèt, *s. a.* (*pl.* محن mihàn), A source of grief, a trouble, affliction.
 محو māhv, *s. a.* An obliterating, cancelling, demolishing; |—, —et, *v. a.* To obliterate; to demolish; محو واثبات māhv-u-issbāt, A cancelling or demolishing some parts and adding or leaving others (in writings or in building).
 محور mīhvær, *s. a.* An axis. [ings].
 محول mūhāvvél, *a. a.* Referred to, turned over to, left to the care or decision of (some person).
 محيى mūhyī, *a. a.* for محيى, which see.
 محيط mūhit, *a. a.* Encircling, surrounding; embracing, containing, comprehending; بحر محيط bāhri-mūhit, The ocean, as surrounding the habitable earth.
 محيى mūhyī, *s. a.* Who animates, gives life; who renovates, restores; who renders flourishing, populous; who reclaims (waste land). [Arabia].
 مخا Mòkhā, *s. a.* Name of a town in
 مخابره mùkhābéré, *a. a.* Correspondence by letter or message; |—, —et, *v. a.* To correspond, to hold communication.
 مخادنت mùkhādénet, *s. a.* Friendship, amity.

- مخاذيل *mākhāzīl*, *s. pl. a.* (of مخذول *mākhzūl*), Low wretches, rascals.
- مخارج *mākhārij*, *s. pl. a.* (of مخرج *mākhraj*), Places of issue, issues, outlets; the different parts of the organs of speech from whence the sounds of the several letters, or classes of letters, are derived; expenses.
- مخازن *mākhāzin*, *s. pl. a.* (of مخزن *mākhzan*), Magazines, storehouses, cellars.
- مخاصمه *mūkhāssamé*, *s. a.* A litigating.
- مخاطب *mūkhātab*, *a. a.* Addressed in speech by anyone; —, *s. a.* The second person of verbs and pronouns; مفرد مخاطب *māfrəd-mūkhātab*, The second person singular; جمع مخاطب *jəm“i-mūkhātab*, The second person plural. [anyone in speech.]
- مخاطبه *mūkhātaba*, *s. a.* An addressing
- مخاطرة *mūkhātara*, *s. a.* Danger, peril.
- مخالب *mākhālib*, مخالب *mākhālib*, *s. pl. a.* (of مخلب *mikhleb*, مخلب *mikhlab*), Claws, talons.
- مخالصت *mūkhālésset*, *s. a.* Sincerity of friendship.
- مخالطة *mūkhālata*, *s. a.* Intercourse.
- مخالف *mūkhālif*, *a. a.* Opposed to, contrary, adverse.
- مخالفت *mūkhāléfèt*, *s. a.* Opposition; an opposing; |—, —et, *v.n.* To oppose, be opposed to.
- مخبر *mūkhbir*, *s. a.* Who gives notice, communicates information, an informant.
- مختار *mūkhātār*, *a. a.* Preferred, preferable; having the option, free to choose. —, *s.a.* Choice, election made; فضل مختار *fā“ili-mūkhātār*, One who, being of age and of sound mind, is free to act according to his own discretion.
- مخترع *mūkhātèri*, *s. a.* An inventor, introducer. [acts huz]
- مختشع *mūkhātèshi*, *a. a.* Humble, low.
- مختص *mūkhātassa*, *a. a.* Appropriately dedicated.
- مختصر *mūkhātassar*, *a. a.* Abbreviated, curtailed; short; moderate dimensions.
- مختفي *mākhātèfī*, *a. a.* Who hides himself.
- مختل *mākhātèll*, *a. a.* Spoilt, deranged, injured. [site, comp.]
- مختلط *mūkhātèlit*, *a. a.* Mixed, confused.
- مختلف *mūkhātèlif*, *a. a.* Various, diverse, different, dissimilar; مختلف الأضلاع *mākhātèlifa - 7 - ḍalā“*, *a. a.* Scalene (triangle).
- مختوم *mākhātūm*, *a. a.* Sealed; مختوم *tini-mākhātūm* (Sealed earthenware), *s. a.* Lesbian clay. [a name]
- مخدر *mūkhāddir*, *s. and a. a.* Narcotic.
- مخدرة *mūkhāddérā* (*pl.* مخدرات *khāddèrāt*), *s. a.* A veiled woman, a chaste, retiring, modest, virtuous woman. [one serves; a name]
- مخدوم *mākhādūm*, *s. a.* A master, a wretch.
- مخذول *mākhzūl*, *s. a.* A miserable wretch.
- مخرج *mākhraj*, *s. a.* An issue, outlet, any part of the organs of speech at

the sound of a letter is formed; one of the degrees conferred upon the "ulēmā or Doctors of Muhammedan law and divinity; —, m̀dkhr̀ej, *a. a.* Extracted, drawn out, taken out.

مخروطي m̀dkhr̀ūt, *s. a.* A cone; مخروطي m̀dkhr̀ūtī, *a. a.* Conical; مخروطيات m̀dkhr̀ūtīyyāt, *s. pl. a.* Conics, the Conic sections. [house; a cellar.

مخزن m̀dkhzn, *s. a.* A magazine, store-house; مخصص m̀dkh̄assass, *a. a.* Appropriated, dedicated, devoted.

مخصوص m̀dkhs̄uss, *a. a.* Peculiar, particular; express, special, especial; reserved, private; —, *ad. t.* Expressly; on purpose, designedly, intentionally; مخصصيت m̀dkhs̄ussīyyet, *s. a.* Devotion, devotedness, special attachment.

مخطوب m̀dkht̄ūb (*fem.* مخطوبه m̀dkht̄ūbē), *a. a.* Sought or asked for in marriage.

مخطو m̀dkht̄ūr, *a. a.* Thought of, conceived, come to one's mind; —, *s. a.* A thought, idea.

مخفف m̀dkh̄affēf, *a. a.* Lightened, made light; not sounded as double (a letter). [hidden.

مخفي m̀dkhfī, *a. a.* Secret, secreted,

مخيل m̀dkhill, *a. a.* Detrimental, injurious, hurtful, which damages, destroys.

مخالب m̀khlāb, مخلب m̀khlēb, *s. a.* The clawing foot of a bird or beast of prey.

مخلد m̀dkh̄alled, *a. a.* Lasting eternally, everlasting.

مخلص m̀dkhl̄ass, *s. a.* The additional name given to young men, or assumed by them, when they become writers of any kind, either as authors, poets, or simply clerks in a government office, and by which, excepting in the case of the Sovereign, they are ever afterwards commonly known and named: فؤاد رشيد R̄eahīd, عالي "Alī, فؤاد F̄ū'ād, are of this description; عمر "Um̄ar, اسماعيل Issmā'il, محمود M̄ahmūd, are not; —, m̀dkhliss, *s. a.* A sincere and devoted friend; —, m̀dkh̄alliss, *s. a.* A saviour, one who delivers from any evil or danger.

مخلصانه m̀dkhlissānē, *a. p.* Pertaining to a sincere and devoted friend.

مخلف m̀dkh̄allef, *a. a.* Left behind (at death); م خلفات m̀dkh̄allēfāt, *s. pl. a.* The effects and property of a defunct person, especially such as devolve to the crown.

مخلوط m̀dkhlūt, *a. a.* Mixed, having some one or various ingredients mixed into itself, not pure.

مخلوع m̀dkhlū, *a. a.* Deposed, de-throned; removed.

مخلوق m̀dkhlūk, *a. a.* Created; مخلوقات m̀dkhlūkāt, *s. pl. a.* All creation, all creatures.

مخمس m̀dkh̄ammess, *s. a.* A pentagon; a small piece of poetry of five verses or hemistichs.

مخمر *màkhmūr*, *s. a.* Who feels and still labours under the distressing and depressing reaction consequent upon the passing off of intoxication, or, figuratively, of any elating influence.

مخنث *mùkhènness*, *s. a.* A sodomite.

مخنثك *mùkhènnesslik*, *s. t.* Sodomy.

مخوف *màkhūf*, *s. a.* Fearful, frightful, dreadful.

مخير *mùkhàyyr*, *s. a.* Optional; bought upon approval or trial; who has an option given to him.

مخيم *mùkhàyyem*, *s. a.* Under canvass, in tents, encamped; —, *s. a.* A camp;

مخيمگاه *mùkhàyyem-ghyāh*, A camp, a place where an army is encamped.

مد *mèdd*, *s. a.* A stretching out, lengthening, prolonging; a stretching forth (the hand); the prolongation of voice in a long vowel; the sign —, which is used for marking a long initial |, or the suppression of a long medial |; as آفت *āfet*, رحمن *rāhmān*; high water of the sea, high tide; an additional term of office frequently given to judges at the end of the year for which alone they are always appointed; |—, —et, *v. a.* To stretch out, lengthen, prolong; to stretch forth, put out (the hand).

مداح *mèddāh*, *s. a.* A public story-teller.

مدخل *mèdkhīl*, *s. pl. a.* (of مدخل *mèdkhīl*), Entries, inlets; income, receipts; —, *mùdākhīl*, *s. a.* An interferer, one who interferes.

مداخله *mùdākhālē*, *s. a.* An interference; |—, —et, *v. a.* To interfere.

مدان *mèdād*, *s. a.* Writing-ink.

مدار *mèdār*, *s. a.* The point or place at or about which, things revolve or turn; a centre; a tropic; مدار شمال *mèdāri-sērātān*, The tropic of Cancer; مدار جدی *mèdāri-jēdī*, The tropic of Capricorn.

مدارا *mùdārā*, مدارات *mùdārāt*, *s. a.* A soft answer, the quiet, prudent tone and manner necessary to be assumed towards adversaries (it need not be *dissimulation*): |—, —et, *v. a.* To give a soft answer, to assume a quiet tone and manner (towards an adversary).

مدارج *mèdārij*, *s. pl. a.* (*sing. not used*) Steps, degrees of ascent.

مدارس *mèdāriās*, *s. pl. a.* (of مدرسة *mèdréssē*), Colleges for law and divinity.

مدارست *mùdārésset*, *s. a.* The practice of teaching of law and divinity.

مدافعه *mùdāfa'a*, *s. a.* A repelling, striving to repel (an assailant): |—, —et, *v. a.* To repel, strive to repel.

مدام *mùdām*, *s. a.* Permanent, continual; —, *s. a.* Wine.

مداوات *mùdāvāt*, *s. a.* Medical treatment; |—, —et, *v. a.* To treat medically.

مداوره *mùdāvērē*, *s. a.* A passing round, causing to circulate.

مداول *mùdāvil*, *a. a.* Circulating, in circulation. [(at duties).

مداویم *mùdāvim*, *a. a.* Assiduous, steady

مداویمت *mùdāvimèt*, *s. a.* Constant attendance, steady application; |—, —et, *v.n.* To be constant in attendance and steady in application.

مداهن *mùdāhin*, *s. a.* A flatterer, adulator.

مداهنه *mùdāhéné*, *s. a.* Flattery, adulation; the giving unmerited praise; or the withholding merited reproach; |—, —et, *v.n.* To use flattery, adulation; to give false praise or to withhold merited reproach.

مدائمه *mèdā'ih*, *s. pl. a.* (of مدیحته *mèdihé*), Laudable acts or qualities; praises. [mèdīnā], Towns, cities.

مدائره *mèdā'in*, *s. pl. a.* (of مدینه *mèdīnē*)

مدبیر *mùdbir*, *s. a.* One who retrogrades; one fallen into misfortune; —, *mùdèbbir*, *s. a.* One who conducts business, whose mind finds plans for managing affairs.

مدبیره *mèdbūgh*, *a. a.* Tanned (leather).

مدت *mùddèt*, *s. a.* A period, length of time; مدت عمر *mùddéti-'imr*, A lifetime.

مدح *mèdh*, *s. a.* A praising, speaking well of, eulogizing; |—, —et, *v.a.* To praise, eulogize.

مدحت *midhèt*, *s. a.* A praiseworthy act or quality; a tribute of praise, eulogy. [(corn, &c.).

مدخ *mùddakhir*, *a. a.* Stored up

مدخل *mèdkhal*, *s. a.* An entry, inlet; participation, interest, influence, complicity.

مدخول *mèdkhōl*, *a. a.* Into which something has entered; (a woman) who has been deflowered, is no longer a virgin.

مدد *mèded*, *s. a.* Assistance, help, succour; —, *int. a.* Help! مدرس *mèded-rèss*, مددکار *mèded-kyār*, *s. p.* A helper, succourer, deliverer.

مدر *mèdær*, *s. a.* A sun-dried, unbaked brick; اهل مدر *èhli-mèdær*, One who dwells in a house (as opposed to اهل وبر *èhli-vèber*, A dweller in tents).

مدرباز *màdrabāz*, *s. t.* A pedlar, huckster.

مدرس *mùdèrriiss*, *s. a.* A public professor of law and divinity.

مدرسه *mèdréssé*, *s. a.* A college for the study of law and divinity.

مدرك *mùdrik* (*fem.* مدركه *mùdriké*), *a. a.* Who overtakes, comes up with; who seizes (a meaning), catches, takes; مدركت *kùvvéti-mùdriké*, The comprehension, apprehensive faculty.

مدعا (*for* مدعى) *mùdda'a*, *a. a.* Contended for, pretended, maintained; —, *s. a.* A thesis; a plea; a proposition contended for and maintained.

مدعو *mèd'ùvv*, *a. a.* Invited.

مدعى *mùddā'i*, *s. a.* A contender, maintainer; a plaintiff; مدعى عليه *mùdda'a-'àlèyh* (*mùddā'i—*), *s. a.* A defendant, an accused person.

مدغم *mùddāghim*, *a. a.* Inserted, coalesced, comprehended in the sound of

- the following letter (a consonant, in Arabic grammar). [thing is buried.
- مدن *mèdfèn*, *s. a.* A place where any-
- مدفون *mèdfūn*, *s. a.* Buried, interred.
- مدقني *mùdakkik*, *s. a.* A person who examines minutely. [and proofs.
- مدلل *mùdèllèl*, *s. a.* Indicated by signs
- مدللي *Midilli*, *s. t.* The island of Mitylene; a pony.
- مدلول *mèdlöl*, *s. a.* Indicated by signs and proofs; —, *s. a.* The deduction, the thing, sense, or meaning indicated by any words or signs.
- مدمن *mùdmin*, *s. a.* Who constantly practises or uses anything, who acquires a knack. [Towns, cities.
- مدن *mùdn*, *s. pl. a.* (of مدينة *mèdiné*),
- مدني *mèdénai* (*fem.* مدنية *mèdéniiyyé*), *s. a.* Living in a town or towns; civilized; not nomade; مدنيت *mèdéniiyyèt*, *s. a.* Civilized or town life, or the abstract quality of living in towns; civilization.
- مدور *mùdèvvär*, *s. a.* Round, globular.
- مدون *mùdèvvin*, *s. a.* One who collects poetry into a regular *diwān*; —, *mùdèvvèn*, *s. a.* Collected and formed into a regular *diwān* (poetry); compiled and made into a book.
- مدهش *mùdhish*, *s. a.* Frightening, which causes terror.
- مدهن *mùddèhin*, *s. a.* Oiled, greased, anointed. [scared.
- مدهوش *mèdhūsh*, *s. a.* Terrified;
- مدى *mèda* (*mèdé* before the definite
- article* آل), *s. a.* As far in space or as long in time as something can reach.
- مدى البصر *mèdè-1-bàssar*, As far as the eye can see; مدى الدهور *mèdè-1-dèhūr*, As long as time lasts.
- مدحة *mèdhāa*, *s. a.* A praiseworthy quality or act; praise, eulogy, eulogium.
- مدید *mèdid*, *s. a.* Long, extended.
- مدیر *mùdir*, *s. a.* A manager; director title of the petty governors of districts who also collect the revenue, see property, &c. [Medina in Arabic.
- مدینه *mèdiné*, *s. a.* A town, a city.
- مدیون *mèdyūn*, *s. a.* In debt, indebted.
- مدیه *mèdyé*, *s. t.* (*Greek*) A muscle.
- مذاب *mùzāb*, *s. a.* Melted, molten.
- مذاق *mèzāk*, *s. a.* The taste.
- مذاکره *mùzākéré*, *s. a.* A conference talking over (any subject); —, *v. a.* To talk over, discuss.
- مذاهب *mèzāhib*, *s. pl. a.* (of مذهب *mèzhèb*), Religious sects or peculiar creeds.
- مذبح *mèzbāh*, *s. a.* A place for slaughtering cattle; an altar for the same (not for fire or for burning).
- مذبذب *mùzèzbīb*, *s. a.* A trifler who is constantly changing his fancy.
- مذبوح *mèzbūh*, *s. a.* Slaughtered (having the throat cut; sacrificed like manner); مذبوحه *mèzbūhā*, *s. p.* Pertaining to a slaughtered animal.
- مذكر *mùzèkkar*, *s. a.* Masculine

in grammar); —, *mùzèkkir*, *s. a.*
 One who repeats litanies in praise or
 commemoration of God or the prophet.
 مذکور *mèzkyūr*, *s. a.* Mentioned, afore-
 mentioned, aforesaid.
 مذلت *mèzèllat*, *s. a.* Abjectness.
 مذموم *mèzmūm*, *s. a.* Blamed, ill-
 spoken-of, detestable.
 مذهب *mèzhèb*, *s. a.* A path; a rule of
 faith; a religious sect or creed; —,
mùzèhbèb, *s. a.* Gilt with gold.
 مذی *mèzi*, *s. a.* A slight seminal mois-
 ture occurring from mere lascivious-
 ness.
 مر *màrr*, *s. a.* Myrrh (*generally called*
مُرّانی murrī-sāfi, *Pure myrrh*, or
pure bitterness, or *sheer gall*); —, *s. a.*
 مر *mèr'*, *s. a.* A man. [Bitter.
 مر *mirā*, *s. a.* Hypocrisy, dissimulation;
 —, *mèrà*, *s. pl. a.* (*of مرآت mir'āt*),
 Mirrors, looking-glasses.
 مراحت *màràbahāt*, *s. a.* A gaming,
 profiting in business.
 مراد *màràbāt*, *s. a.* One who devotes
 himself entirely to the service of the
 faith, either as a warrior to guard the
 frontiers against external foes, or as
 a man of piety to pray for the welfare
 of the church and combat internal
 enemies.
 مراب *mèràbi'*, *s. pl. a.* (*of مَرَبِع*
mèrbà'), Houses for spring habita-
 tion; pastures for spring use.
 مرآت *mir'āt*, *s. a.* A mirror, looking-
 glass, speculum; مرآت *mèrrāt*, *s. pl.*

a. (*of مرة mèrrā*), Times (in suc-
 cession).
 مراتب *mèràtib*, *s. pl. a.* (*of مرتبه*
mèrtébhā), Grades, ranks, gradations.
 مراجعت *mùràja'āt*, *s. a.* A referring,
 having recourse (to some thing or
 person); |—, —et, *v.n.* To refer, have
 recourse, fall back.
 مراحل *mèràhil*, *s. pl. a.* (*of مرحله*
mèrhalā), Stations on a journey;
 days' journeys.
 مراحت *mùràhàlet*, *s. a.* Going, start-
 ing, departing.
 مرحمت *mèràhim*, *s. pl. a.* (*of رحمت*
mèrhàmet), Compassionate acts,
 graces.
 مراد *mùràd*, *s. a.* Wished for, desired,
 aimed at; —, *s. a.* Wish, desire, aim,
 intent, intention; Murad (corrupted
 by ignorance into *Amurath*, proper
 name); |—, —et, *v.a.* To wish, desire,
 aim at, intend.
 مرار *mirār*, *s. pl. a.* (*of مرة mèrrā*),
 Times (of repetition); مراراً *mirāran*,
ad. a. Often, repeatedly, many times.
 مرارت *mèràrèt*, *s. a.* Bitterness.
 مراسله *mùràsèlā*, مراسلت *mùràsèlèt*,
s. a. Correspondence by letter or
 messages.
 مراسم *mèràssīm*, *s. pl. a.* (*no sing.*),
 Ceremonies, customary usages.
 مرسوم *mèràssīm*, *s. pl. a.* (*of مرسوم*
mèrsūm), Edicts, rescripts.
 مراعات *mùrà'āt*, *s. a.* A careful obser-
 vance (of any requisite thing); |—,

- et, *v.n.* To observe, keep, revere, or execute, fulfil.
- مرافعه *mürāfa'a*, *s. a.* A trial at law; او —، —öl, *v.n.* To go through a trial at law.
- مرافقت *mürāfakāt*, *s. a.* An accompanying (one) on a journey or mission; | —، —et, *v.n.* To go in company (with someone).
- مراق *mèrāk*, *s. a.* A whim, fancy; curiosity; taste; pleasure; anxiety, suspense; fear; monomania; hypochondria; | —، —et, *v.n.* To be anxious, to fear; to be curious; مراقده برامق *mèrākda-brāmq*, *v.n.* To leave in doubt, suspense; مراقلو *mèrākli*, *s. t.* Fanciful, whimsical; curious; having a taste, being an amateur. [tion and contemplation.
- مراتبه *mürākaba*, *s. a.* Ascetic meditation.
- مرآقد *mèrākīd*, *s. pl. a.* (of مرقد *mèrkād*), Tombs, graves.
- مراكب *mèrākīb*, *s. pl. a.* (of مركب *mèrkēb*), Things used for riding in or on, as horses, camels, mules, asses, carriages, ships, boats. [desire.
- مرام *mèrām*, *s. a.* Intention; wish.
- مرامات *mürāmāt*, *s. a.* A firing, projecting, lancing (missiles at someone).
- مرانقوز *màranqūz* or مرانقوس or مرانغوس *màranqūss*, *s. t.* (Italian), A ship's carpenter; a cabinet-maker.
- مرآه or مرثه *mèr'ē*, *s. a.* A woman.
- مراهم *mèrāhim*, *s. pl. a.* (of مرهم *mèrhēm*), Ointments, salves.

- مرآيا *mèrāyā*, *s. pl. a.* (of مرآت *mèrāt*), Mirrors, looking-glasses, specula.
- مرايات *mürāyāt*, *s. a.* Hypocrisy.
- مراثي *mürā'ī*, *s. a.* A hypocrite, disssembler.
- مربع *mèrbā'*, *s. a.* A house for spring residence; a spring pasturage.
- مربعه *mürèbbā'*, *s. a.* A mathematical square (figure or number); مربعي *mürèbbā'*, *s. a.* Square.
- مربوط *mèrbūt*, *s. a.* Connected, fastened (together or to something) regular.
- مربوب *mürèbbī*, *s. a.* One who educates.
- مربا *mürèbbā*, *s. a.* A preparation, condiment; مربا ايوه *aywa-mürèbbā*, *s. a.* Preserved quince.
- مرتب *mürèttēb*, *s. a.* Set in order, arranged, duly disposed; ready, present, existing; مرتبات *mürèttēbāt*, *s. pl. a.* The different things regularly supplied to, by, or for, any department of administration, such as military, clothes, men, arms, &c.; —، مرتب *mürèttēb*, *s. a.* A compositor in a printing-house.
- مرتبه *mürtébé*, *s. a.* A degree, gradation; a rank; كمال مرتبه *kīlāmürtébé*, *ad. t.* To a superlative degree, very, extremely.
- مرتد *mürtèdd* (*mürtād*), *s. a.* A person who has returned to paganism from Mahometanism.
- مرتقه *mürtèzika* (اشخاص *shakhās*), *s. pl. a.* (of مرتق *mürtèzik*), Persons who receive their pay and tithes.

their livelihood (from the public treasury, &c.).

مرتشی *mùrtèshī*, *s. a.* A man in office who accepts a bribe.

مرتضی *or* مرتضاً *mùrtézà*, *a. a.* With whom one is well pleased; المرتضی *èl-mùrtézà*, "Alī, the son-in-law of Muhammed. [tree, &c.]

مرتف *mùrtèfi*, *a. a.* High (hill, place, مرتكب *mùrtèkib*, *s. a.* One who does, commits (any sin or crime); a corrupt bribe-taking, peculating fellow.

مرثیة *mèrslyyè*, *s. a.* An elegy.

مرجار *mèrjān*, *s. p.* Coral; Merjan (*proper name often given to black slaves*); بالقی —, *mèrjān-bàlīghī*, *s. t.* A gold fish. [revered.

مرجبه *mùrèjjeb*, *a. a.* Honoured,

مرجبه *mùrèjjāh*, *a. a.* Preferable.

مرجبه *mèrjā*, *s. a.* A place to which one returns, or has recourse.

مرجمك *mèrjémek*, *s. p.* A lentile.

مرج *mèrjū*, *a. a.* Begged, requested, asked.

مرحبه *mèrhabā*! *inf. a.* (In affluence!) All hail! (*said only by one Muhammedan to another*). [a station.

مرحبه *mèrhalé*, *s. a.* A day's journey;

مرحمه *mèrhāmet*, *s. a.* Pity, commiseration, mercy.

مرحوم *mèrhūm*, *a. a.* Received into God's mercy (*said only of defunct Muhammedans*).

مرخصه *mùràkhkhāss*, *a. a.* Having full permission; —, *s. a.* A plenipotentiary.

مرخصه *mèrkhassa*, *s. a.* A Christian bishop, abbot, or prior.

مرد *mèrd*, *s. p.* A man; a manly fellow;

—, *mùrd*, *a. p.* Dead (*said only of non - Muhammedans, in contempt*);

مردانه *mèrdānè*, *a. p.* Manly; brave;

مردانگی *mèrdānéghī*, *s. p.* Manliness, bravery; مردی *mèrdī*, *s. p.* Manhood, manliness.

مردار *mùrdār* (*mùndār*), *a. p.* Filthy, dirty; canonically unclean.

مردم *mèrdum*, *s. p.* A man; مردمك *mèrdumek*, *s. p. dim.* A little man;

مردمك جسم *mèrduméki - chèshm*,

s. p. The pupil of the eye; مردم اریگی *mùrdum-èrīghī*, *s. t.* A damson.

مردود *mèrdūd*, *a. a.* Contemned, repulsed, disowned, rejected.

مردۀ *mèréké*, *s. pl. a.* (*of مارۀ mārīd*), Obstinate rebels; —, *mùrdé*, *a. p.* Dead.

مردۀ *mèrdé-sènk*, *s. p.* Litharge(?).

مرز *mèrz*, *s. p.* A frontier, a march;

مرزبان *mèrzubān*, *s. p.* A warden of the marches, a governor; مرزبوم *mèrzubūm*, *s. p.* A country, region.

مرسا (*for* مرسى) *mèrsà*, *s. a.* A port, harbour, anchorage-ground.

مرسل *mùrsèl*, *s. a.* A messenger, an apostle; سید المرسلین *sèyyidu-l-mùrsélin*, The prince of the apostles, Muhammed.

مرسوم *mèrsūm*, *a. a.* Delineated; drawn; written; the above-mentioned; —, *a. a.* An edict, rescript, order.

مرسى *mèràà*, *s. a.* A harbour, port, anchorage-ground. [sturgeon (fish).
 مرسين *mèrsin*, *s. t.* A myrtle (tree); a
 مرشد *mùrahid*, *s. s.* A spiritual guide and preceptor; a guide.
 مرصد *mèràad*, *s. a.*, مرصدكاه *mèràld-ghyäh*, *s. p.* A place for a look-out; a lurking-place. [precious stones.
 مرصع *mùràssa*, *s. a.* Ornamented with
 مرصوص *mèrsüss*, *s. s.* Held together firmly with cramp-irons.
 مرض *màraz*, *s. a.* Disease, malady; a pining sickness; موت —, *màrazi-mèvt*, The disease of which one dies.
 مرضا (*for مرضى*) *mèrzà*, *s. pl. a.* (*of مرضى* *mèriz*), The sick.
 مرضات *mèrzät*, *s. s.* Satisfaction, the being pleased, content, satisfied.
 مرضى *mèrzì*, *s. a.* With which one is satisfied or pleased; —, *mèrzà*, *s. pl. a.* (*of مرضى* *mèriz*), The sick.
 مرطوب *mèrtüb*, *s. a.* Moistened, wetted.
 مرعا *or* مرعى *mèrà*, *s. a.* Pasture-ground.
 مرعى *mèrà*, *s. s.* To which attention is paid, to which people conform; observed, in force.
 مرغ *mùrgh*, *s. p.* A bird; a fowl.
 مرغاب *mùrghāb*, *s. p.* A duck.
 مرغوب *mèrghüb*, *s. a.* Such as is liked and desired.
 مرفه *mùrèffèh*, *s. a.* At ease; in good circumstances; مرفه البال *mùrèffèhu-l-bāl*, With the heart at ease. [grave.
 مرقد *mèrkād*, *s. a.* A sepulchre, tomb,

مرقوم *mèrkūm*, *s. a.* Written; the above-mentioned.
 مرتك *mèrgh*, *s. p.* Death.
 مركب *mèrkèb*, *s. a.* A beast for riding, whether horse, camel, mule, or ass; an ass, a donkey; a carriage; a ship or boat. (The idea of the camel being called by Arabs "the ship of the desert," is a mistaken European fancy, the truth being that, if anything, they have, on the contrary, likened the ship to the camel, and called the former *مركب بحري* *mèrkèb-bāhri*, "the sea-camel," or rather "*the marine*" for riding"); —, *mèrkèkèb*, *s. a.* Compound; —, *s. a.* Writing ink. بالنفى —, *mùrèkkèb-bāligi* (The in-fish), The cuttle-fish, the sepia; جنين —, *mèrkèkèb*, (Compound ignorance) The ignorance which ignores its own ignorance, presumptuous ignorance.
 مركز *mèrkèz*, *s. s.* A centre; a seat of provincial government; the headquarters of a corps-d'armée.
 مركوب *mèrkyüb*, *s. a.* Ridden, mounted
 مركوز *mèrkyüz*, *s. a.* Stuck in or planted (as a javelin in the ground)
 مردامق *mèrdamak* (*cor.* مردار *mèrdar*), مردانمق *mèrdānmak* (*cor.* مردانور *mèrdānūr*), *s. s.* To murmur, mutter.
 مرمت *mèrèmmet* (*mèrèmet*), *s. s.* Repairs, reparation; —, —*et.* *s. s.* I make repairs, to repair.

مرمر *mèrmèr*, *s. t.* Marble; —, *mèrmîr*, *s. t.* A murmuring, muttering. [garded.
 مرمو *mèrmük*, *a. a.* Looked at, re-
 مرمی *mèrmî* (*fem.* مرمیه *mèrmîyyê*), *a. a.*
 Thrown, cast, projected; جسم مرمی
jissmi-mèrmî, A projectile.
 مە مەrv, *s. p.* Merv (town of).
 مروارید *mèrvärid*, *s. p.* A pearl (*Greek*
μαργερίτη).
 مروت *mürüvèt* (*for* مروت *mürü'et*),
s. a. Generosity, magnanimity.
 مروج *mürèvvij*, *s. a.* One who pro-
 motes, advances, gives course or ani-
 mation (to any business). [ness.
 مری *mürüd*, *s. a.* Obstinacy, rebellious-
 مری *mürür*, *s. a.* A passing (over, by,
 or through); | —, —et, *v.n.* To go or
 pass (over, by, through); — زمان,
mürüru-zâmân, The lapse of time;
 —, *mürvèr*, *s. t.* The elder tree;
 جیجکی —, *mürvèr-chichèghi*, Elder-
 berry-flowers. [told, recounted.
 مری *mèrvî*, *a. a.* Related, handed down,
 مری *mèrré*, *s. a.* A time (of repetition);
 مری *mèrrétan-bâ'da-mèrrétin*,
ad. a. Repeatedly, time after time.
 مری *mèrhèm* (*mèlhèm*), *s. a.* Ointment,
 salve.
 مری *mèrhün*, *a. a.* Pledged, pawned.
 مری *mèrrîkh*, *s. a.* The planet Mars.
 مری *mèrîd*, *s. a.* An obstinate, rebellious
 person; —, *mürîd*, *s. a.* A follower of
 a religious preceptor, a novice, a
 disciple. [*a. a.* Sick, ill.
 مری *mèrîz*, *s. a.* A sick person; —,

مریم *mèryém*, *s. a.* Mary (*proper name*);
 مریم انا *mèryèm - ñna*, *s. t.* Mary, the
 mother (of Jesus); بخور مریم *bùkhūri-*
mèryèm (Incense of Mary), The cy-
 clamen, or sow-bread.
 مز *miz* or *mîz* (یمز after a consonant
 which will not join calligraphically)
 after a vowel, or imiz, imîz after
 a consonant; Turkish possessive
 pronoun, *first pers. pl.* Our, بابامز
bâbamîz, Our father, قلممز *kâlê-*
mîmîz, Our pen; برادریمز *birâdêri-*
mîz, Our brother; —, or ماز *mâz*,
Turkish termination of the aorist par-
ticiple active of every negative verb;
 گتمز *ghîtmâz*, Who does not, will not
 go; سولمئز *sùwèylémâz*, Who does
 not, will not say.
 مزاج *mîzâj*, *s. a.* The state of a person's
 health; the general constitution; per-
 sonal character, disposition; مزاجسز
mîzâjsîz, *a. t.* Unwell, ill, sick; مزاجکیر
mîzâj-ghîr, *a. p.* Who suits anyone's
 disposition, takes, and becomes liked;
 مزاج شریف *mîzâji - shèrif*; مزاج
 شریفکیر *mîzâji - shèrifingîz*? (The,
 your, noble health?), How do you do?
 مزاح *mùzâh*, *s. a.* Fun, a joke, a jest.
 مزاحم *mèzâhim*, *s. pl. a.* (*of* مزاحمت
zâhmet), Fatigues, difficulties; —,
mùzâhim, *a. a.* Impeding; —, *s. a.*
 An obstacle, impediment.
 مزاحمت *mùzâhémèt*, *s. a.* An im-
 peding, impediment; a crowding,
 thronging together.

مزار *mèzād*, *s. a.* Public auction; —
—*et, v. a.* To sell by auction; مزاده
مزازا *mèzāda-vèrmek*, To give to
be sold at auction; مزاددن المق
mèzāddan-almak, To buy at an auc-
tion; —, *mùzād*, *a. a.* Increased,
added to.

مزار *mèzār* (*mèzar*), *s. a.* A grave;
—طاشی *mèzar-tāshi*, A tombstone;
مزارجی *mèzarji*, *s. t.* A gravedigger;
مزارستان *mèzarisstān*, *s. p.* مزارتی
mèzarlık, *s. t.* A graveyard.

مزارع *mèzāri*, *s. pl. a.* (of مزعه
mèzra), Arable lands; sown fields.

مزایا *mèzāyā*, *s. pl. a.* (of مزیت
mèzlyyèt), Special points, virtues, advan-
tages; برشینک مزایاسنه وارمق
bir-shèy'ing-mèzāyāssina-varmak, *v. a.*
To seize and appreciate the special
point of anything. [auction.

مزاید *mèzāyédé*, *s. a.* A putting up at
مزله *mèzbélé*, *s. a.* مزله‌لک
mèzbélik, *s. t.* A dust-heap, heap of refuse
rubbish. [mentioned.

مزبور *mèzbūr*, *a. a.* Written; the above-
مزج *mèzj*, *s. a.* A mixing intimately, a
blending; —, —*et, v. a.* To mix,
blend.

مزخرف *mèzàkhrèf*, *a. a.* Ornamented
with false ornaments; مزخرفات
mèzàkhréfāt, *s. pl. a.* Rubbish, pec-
cant humours.

مزد *mèzd*, *s. p.* A reward, recompense.
مزدحم *mèzdèhim*, *a. a.* In crowds,
thronged (people).

مزرآق *mèzrak*, *s. t.* A spear, a lance.

مزرعه *mèzra*, *s. a.* Arable land; a
sown field. [gold three

مزرکش *mèzèrkesh*, *a. a.* Worked with
مزروع *mèzrū*, *a. a.* Sown (seed, field)
مزلت *mèzèllet*, *s. a.* A slip of the foot
an error, a fault.

مزمار *mèzmār*, *s. a.* A pipe, a flute.

مزمن *mèzmin*, *a. a.* Chronic, old, long-
standing.

مزرور *mèzèvvir*, *s. a.* A lying, swindling
rogue; —, *mùzèvvèr*, *a. a.* Fugally
made up, concocted of lies.

مزه *mèzè*, *s. p.* A whet before dinner
appetizer (consisting really of dry
salt condiments, or fruit, taken with
raw spirits); a joke, fun, railing
مزه‌لو *mèzéli*, *a. t.* Funny, joking
(saying).

مزیت *mèzlyyèt*, *s. a.* The particular
point, virtue, or advantage (of a thing)
مزید *mèzid*, *a. a.* Much, increased, aug-
mented. [to disappear, to van-

مزیل *mèzill*, *a. a.* Who or which cause
مزین *mèzèyyen*, *a. a.* Embellished,
adorned.

مژده *mèzhd*, مژده‌گان *mèzhdèghānè*
مژده‌گانه *mèzhdèghyānè*, *s. p.* A pre-
sent given to a bringer of good news
مژده‌ور *mèzhdvèr*, *a. p.* Rewarded, re-
compensed.

مژده *mèzhdé*, *s. p.* Good news, glad
tidings of any happy event; مزده‌چی
mèzhdéji, *s. t.* Hangers-on at public
offices, who, when people are appointed

to any employ, carry the news to their friends, and expect a reward; مژده‌رِس مùzhdé-rèss, *s. p.* A bringer of good news.

[an eyelash.

مژك mùzhghyān, *s. p.* The eyelashes, م مèss, *s. a.* A touching; |—, —et, *v. n.* To touch; to happen; —, miss, *s. p.* Copper.

م مèssā, *s. a.* The evening.

م مèssābākāt, *s. a.* An arriving or happening before (something else); a taking the precedence; |—, —et, *v. n.* To arrive or happen before; to take precedence.

م مèssājīd, *s. pl. a.* (of مسجد مèssjīd), Small parish mosques.

م مèssāha, *s. a.* A measuring, surveying (land); the measure (of a piece of land); |—, —et, *v. a.* To measure (land).

م مèssāra'āt, *s. s.* A being quick, ready, and willing; |—, —et, *v. n.* To hasten willingly, to be quick about doing a thing).

م مèssā'id, *a. a.* Favourable.

م مèssā'adé, *s. a.* Favour shown, permission or assistance given as a favour; the admitting or allowing anything to be done; |—, —et, *v. n.* To show favour, to favour, to be favourable; to give permission or assistance; to admit or allow (to be one).

م مèssā'ī, *s. pl. a.* (of سعی sà'y), endeavours, exertions.

م مèssāgh, *s. a.* Permission, toleration, indulgence. [to place.

م مèssāfē, *s. a.* Distance from place

م مèssāfir, *s. a.* A guest, a visitor; a sojourner; a traveller.

م مèssāfērèt, *s. a.* The being a guest or visitor, quality of guest; a sojourn; a journeying; |—, —et, *v. n.* To sojourn; to travel.

م مèssākin, *s. pl. a.* (of مسكن مèsskèn), Habitations.

م مèssākin, *s. pl. a.* (of مسكين مèsskīn), The poor, needy.

م مèssālik, *s. pl. a.* (of مسلك مèsslèk), Roads, paths, ways; careers.

م مèssālémet, *s. s.* Peace, freedom from enmity or warfare.

م مèssāmmāt (mèssāmāt), *s. pl. a.* (no sing.), Pores.

م مèssāmaha, *s. s.* A taking no notice, a not preventing; |—, —et, *v. n.* To take no notice, not to prevent, to connive at (without corrupt motives).

م مèssāmi, *s. pl. a.* (no sing.), Ears.

م مèssāvīt, *s. s.* Equality.

م مèssāvī, *a. a.* Equal.

م مèssā'il, *s. pl. a.* (of مسئله مèss'élé), Questions, subjects, theses.

م مèssēbbīb, *s. a.* He who causes or creates (needful things); —, مèssēbbēb, *a. s.* Furnished with all needful things; —, مسبب المصاب مèssēbbībū-'l-èsbāb, (God) the creator of all needful things.

مسبوک mèssebük, *a. a.* Precedented ;
 نامسبوک nā-mèssebük, *a. p.* Unpre-
 cedented.

مست mèsst, *s. t.* A kind of light half-
 boot for indoor wear, and over which
 slippers or shoes are worn out of
 doors ; —, *a. p.* Drunk, tipsy, intoxi-
 cated ; مستانه mèsstāné, *a. p.* Per-
 taining to one who is drunk.

مستاجر mèsstè'jir, *s. a.* One who takes
 a thing on hire.

مستأمن mèsstè'min, *s. a.* One under
 safe conduct or the law of nations, to
 whom immunity from hostilities has
 been granted at his own request ; one
 who, being a foreigner and not a Mu-
 hammedan, goes into a Muhammedan
 territory or into Turkey on any peace-
 able mission ; any Muhammedan go-
 ing abroad on any peaceable mission,
 and under the laws of nations.

مستبان mèsstébān, *a. a.* Clear, mani-
 fest, evident.

مستتبع mèsstè'tbi, *a. a.* Who or which
 is followed or accompanied.

مستتر mèsstè'tir, *a. a.* Who veils or hides
 himself.

مستثقل mèsstèsakàl, *a. a.* Treated as if
 counted a bore. [cepted, exempted.

مستثنا or مستثنى mèsstèssnā, *a. a.* Ex-
 cepted ; مستجاب mèsstèjāb, *a. a.* Answered,
 accepted (a prayer, request).

مستجلب mèsstèjlib, *a. a.* Which draws,
 attracts, causes, brings down.

مستجمع mèsstèjmi, *a. a.* Who or

which contains, collects within
 self.

مستحب mèsstahèbb, *a. a.* Esteem-
 ed as lovely or loving or meritorious.

مستحسن mèsstāhsèn, *a. a.* Approve-
 d, praiseworthy.

مستحضر mèsstāhzar, *a. a.* Of which
 one is informed or aware, known, re-
 spected. [risoning a fact]

مستحفظ mèsstāhfiz, *s. a.* A soldier

مستحق mèsstāhikk (mèsstahikk) *s. a.*
 Deserving ; —, mèsstāhikk, *s. a.*
 Deserved, merited ; —, *s. a.* That
 one has deserved, merited ; —
 اللهم - مستحكنى ويرسون
 kingi-vàrsin ! May God give you
 deserts !

مستحکم mèsstāhkèm, *a. a.* Strong

مستخدم mèsstāhdèm, *a. a.* Employed
 (a person), in service.

مستخرج mèsstākhrej, *a. a.* Extracted

مستدام mèsstédām, *a. a.* Continued,
 perpetual. [Demanded, required]

مستدعا or مستدعى mèsstèdā, *s. a.*

مستدير mèsstèdir, *a. a.* Not
 round ; مطح مستدير sālthi-mèsstèdir

A round surface, a non-plane
 surface.

مستديم mèsstèdīm, *a. a.* Perpetual

مستتر mèsstè'tir (*pl. fem.* مستترات
 sèttèrāt), *s. a.* A veiled woman,
 modest, virtuous woman. [Required]

مسترجا or مسترجى mèsstèrjā, *s. a.*

مستريح mèsstèrih, *a. a.* At ease,
 free from care

مستزاد *mùsstézād*, *a. a.* Increased, augmented, added to.
 مستسك *mùsstesskī*, *a. a.* Dropsical.
 مستشهر *mùsstéshār*, *s. a.* A councillor, and under-secretary of state, with whom the secretary of state advises.
 مستشبه *mùstasshàb* (-ss-hàb), *a. a.* Taken with, made or allowed to accompany; acquired, purchased.
 مستطاب *mùsstatāb*, *a. a.* Good, approved (book, &c.).
 مستطيل *mùsstatīl*, *a. a.* Long, lengthened; —, *s. a.* A parallelogram.
 مستظل *mùsstazīl*, *a. a.* Who seeks or finds protection in the shade.
 مستأر *mùsstā'ār*, *a. a.* Borrowed.
 مستأان *mùsstā'an*, *a. a.* From whom assistance is asked; المستعان *èl-mùsstā'an*, *s. a.* God, from whom all seek assistance. [quired in haste.
 مستأجل *mùsstā'jèl*, *a. a.* Pressing, ready.
 مستأيد *mùsstā'id* (*mùsstā'id*), *a. a.* Prepared, ready, in readiness; ready, quick at learning, clever; inclined, predisposed.
 مستأيد *mùsstā'mæl*, *a. a.* Used, in which has been used, second-hand. [drowned.
 مستأغر *mùsstāghrāk*, *a. a.* Submerged,
 مستأغن *mùsstaghnī*, *a. a.* Independent, in want, able to do without (something or anything).
 مستأفاد *mùsstéfād*, *a. a.* Gathered, understood, acquired; —, *s. a.* The meaning (of a phrase or writing).

مستقبل *mùsstakbèl*, *s. a.* The future time, time to come; the future tense.
 مستقر *mùsstakār*, *a. a.* Firmly established, settled; a place in which one is definitively settled.
 مستقل *mùsstakīl* (*mùsstākīl*), *a. a.* Independent, absolute.
 مستقيم *mùsstakīm*, *a. a.* Straight, right; upright, honest, straightforward; خط —, *khāṭṭi-mùsstakīm*, A right line, a straight line. [gust.
 مستكبر *mùsstèkrèh*, *a. a.* Held in disdain.
 مستلزم *mùsstèlzim*, *a. a.* Which causes, makes necessary. [constant.
 مستمر *mùsstémèrr*, *a. a.* Permanent,
 مستمند *mùsstémènd*, *a. p.* Poor, humble; مستمندانه *mùsstémèndāné*, *a. p.* Pertaining to a humble individual.
 مستنبط *mùsstènbèt*, *a. a.* Deduced.
 مستند *mùsstènid*, *a. a.* Who or which leans upon something for support; —, مستند *mùsstènd*, *s. a.* A thing or person leant upon for support.
 مستنير *mùssténīr*, *a. a.* Deriving its light from something else.
 مستوجب *mùsstèvjīb*, *a. a.* Causing, rendering imperative.
 مستور *mùsstūr*, *a. a.* Covered, hidden.
 مستوفى *mùsstèvfī*, *a. a.* Sufficient, ample (salary, &c.).
 مستولى *mùsstèvlī*, *a. a.* Overrunning, taking, occupying.
 مستوى *mùsstèvī*, *a. a.* Plane; سطح *ṣṭāḥ*
 مستوى *alṭhi-mùsstèvī*, A plane superficies.

مسجزي mùstèhzi *s. a.* One who ridicules others.

مسجد mùsajjid, *s. a.* (*the original of our word "mosque"*), A place of adoration; a small parish or private mosque; الحرام mùsajida - 'l - hārām, The sacred mosque at Mecca; الأقصى mùsajida - 'l - alqà, The temple or mosque of Omar at Jerusalem, or the heavenly temple immediately over it in paradise.

مسجع mùssèjjà, *a. a.* Rhymed (prose) but not metrical.

مسجل mùssèjjèl, *a. a.* Inscribed in the register of a court of law.

مسجون mùssjūn, *a. a.* Imprisoned, incarcerated.

مسح mùsah (mèss-h), *s. a.* A rubbing with the inner parts of the fingers; the canonical mode of performing certain parts of the smaller ablution; | —, —et, *v. a.* To rub in that particular way.

مسخر mùssakhhār, *a. a.* Conquered, subdued, brought under subjection.

مسخره mùsskhara, *s. a.* A buffoon, tom-fool; مسخرولان mùsskharalīk, *s. f.* Buffoonery, tom-foolery.

مسدود mùssədūd, *a. a.* Closed, shut, stopped up. [mirth.

مسرت mùssèrret, *s. a.* Joy, gladness,

مسرف mùssrif, *s. a.* A spendthrift; مسرفانه mùssrifanè, *a. p.* Pertaining to a spendthrift. [mirthful.

مسرور mùssrūr, *a. a.* Joyful, glad,

مسطح mùsəttāh, *a. a.* Made flat; كروي مططح kyūrè'i-mùsəttāh, a planisphere.

مسطر mùssəttār, *s. a.* A machine for ruling lines on paper, consisting of a piece of cardboard with lines of twisted silk sewn through it; this is placed under the paper to be ruled, and the finger being drawn along the silks, the lines are formed, raised on one side of the paper, depressed on the other; —, mùsəttār, *a. a.* Horizontal lines or writing traced upon it.

مسطور mùssəttūr, *a. a.* Written.

مسهود mùss'ūd, *a. a.* Blessed with felicity and good fortune.

مسفور mùssfūr, *s. a.* Written; the above mentioned (*always used as a term of reprobation*).

مسقط mùssəkāt, *s. a.* A place where a thing drops; Muscat in Arabia; الرأس mùssəkātu-'r-rè'se, (The place where the head dropped) A birth-place, the place of one's birth.

مستوق Mòsskov (mòsskof), *s. f.* A Russian; Russia.

مسك mùssək, *s. a.* Musk; مسكي mùssəkī, *a. a.* Musky; dark-colored; swarthy.

مسكت mùssəkèt, *s. a.* Name of a kind of grape, of a kind of apple; مسكت shot; —, mùssəkīt, *a. a.* White; duces to silence, satisfies.

مسكر mùsskir, *a. a.* Inebriating; مسكرت mùsskirāt, *s. pl. a.* Intoxicating

مسكن mèsakèn, *s. a.* A habitation, an abode.

مسكنت mèsakènèt, *s. a.* Utter poverty.

مسكوك mèsakyūk, *a. a.* Coined, struck with a die; مسكوكات mèsakyūkyāt, *s. pl. a.* Coins, medals.

مسكوي mèsakyūn, *a. a.* Inhabited; ربع مسكون rüb“u - mèsakyūn, The inhabited quarter of the globe.

مسيك mīsekīn, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny; — (misskin), *s. a.*

A pauper; a leper; مسكينك mīsskinlik, *s. t.* Utter poverty, rags;

مسل mūsèllāh, *a. a.* Armed. [leprosy.

مسل mūsèlsèl, *a. a.* Concatenated, continuous as the links of a chain.

مسل mūsèllāt, *a. a.* Arrogating dominion; — او, mūsèllāt-òl, *v. a.* To attack, to meddle with, to leave no peace, to pester.

مسلك mèsalèk, *s. a.* A course pursued; a path, road, way.

مسلم mūsīlim, *s. a.* (*pl.* مسلمين mūsīlimīn), A true Muhammedan, a follower of Islamism; —, mūsèllèm,

v. a. Conceded; admitted; inconceivable, incontrovertible; ceded, given up, delivered; —, mūsèllim (*for*

متسل mūtèssèllim), *s. a.* A governor of a town; مسلمان mūsīlimān, *s. pl.*

مسلمين. Muslims, Islamites, Muhammedans; (mūsulmān, *as a Turkish singular*), A Muslim, Moalem, Muhammedan, Mahometan. [stripped.

مسلوب mèsīlūb, *a. a.* Despoiled,

مسلوك mèsalūk, *a. a.* Followed, taken (a road, path, course, &c.).

مسلول mèsalūl, *a. a.* Drawn, unsheathed (a sword, &c.).

مسمى (for مسمى) mūsèmmā, *a. a.* Named, called, bearing a name.

مسمار mīsmār, *s. a.* A nail.

مسمين mūsēmin, *a. a.* Fat, plump.

مسموع mèsēmū‘, *a. a.* Heard.

مسموم mèsēmūm, *a. a.* Poisoned.

مسمى mūsèmmā, *a. a.* Named, called, bearing a name.

مسن mūsēinn, *a. a.* Aged, old, in years.

مسند mèsanəd, *s. a.* A place, post, office of high distinction; a place where one reclines on the elbow; —, mūsēnəd, *a. a.* Which has been made to lean (against something), leant; imputed, attributed.

مسنم mūsēnnəm, *a. a.* In profile; رسم

مسنم rēsēmi-mūsēnnəm, A drawing or figure in profile.

مسنون mèsēnūn, *a. a.* Founded on or supported by an act or saying of Muhammed.

مسواك mīsvāk, *s. a.* A kind of tooth-brush used in the East, made of a fibrous root; the using a tooth-brush.

مسود مسود mūsēwèddé, mūsēvvédé, *s. a.* The rough copy of a writing; مسودك

mūsēwèddélīk, *s. t.* Paper for rough copying. [gative medicine, a purge.

مسهل mūsēhil (—as-h—), *s. a.* A pur-

مسيب mūsēyyèb, *a. a.* Careless and prodigal in money matters.

مسيح *mèssih*, *s. a.* The Anointed, the Messiah; مسيحي *mèssihî*, *a. a.* Christian, Messiahian.

مسير *mèssîr*, مسيرة *mèssîrê*, *s. a.* A place of promenade; a journey.

ميسينا *Mèssîna*, *s. t.* Messina, in Italy.

مسئله *mèss'élê*, *s. a.* A question, subject of disquisition. [swerable.

مسئول *mèss'ûl*, *a. a.* Responsible, answerable; مش *mish*, mish, Termination of the past active participle, and of the dubitative mood, of Turkish verbs. [sembling.

مشابه *mùshàbîh*, *a. a.* Like, similar, re-

مشابهت *mùshàbèhèt*, *s. a.* Likeness, resemblance, similarity.

مشاتمة *mùshàtémê*, *s. a.* A calling each other names, mutual reviling.

مشاجرة *mùshàjérê*, *s. a.* A quarrelling.

مشار *mùshâr*, *s. a.* Shown, indicated;

مشارالیه *mùshârun-ilèyh*, *s. a.* The aforementioned (only used as indicative of persons of high rank);

مشاربالبان *mùshârun - bi-'l- bènân*, *a. a.* Pointed at with the finger, distinguished, of note, of mark.

مشاركة *mùshârékèt*, *s. a.* Partnership; community, participation.

مشاطة *mèshâta*, *s. a.* A tire-woman, a comber and decker-out of brides, a lady's-maid. [divisible (property).

مشاع *mùshâ'*, *a. a.* Undivided, un-

مشافهة *mùshâfâha*, *s. a.* Verbal communication and intercourse.

مشاق *mèshâkk*, *s. pl. a.* (of مشقة *mèshâkkat*), Fatigues, inconveniences.

مشام *mèshâmm*, *s. a.* The seat or organ of smelling; the sense of smelling; the quality of odour.

مشاورة *mùshâvérê*, *s. a.* Deliberation; mutual consultation; |—, —et. To deliberate, consult together.

مشاهدة *mùshâhédê*, *s. a.* A seeing; witnessing; |—, —et, *v. a.* To witness.

مشاهير *mèshâhîr*, *s. pl. a.* (of مشهور *mèshhûr*), The famous, noted, celebrated.

مشايخ *mèshâ'ikh*, *s. pl. a.* (of مشيخ *shèykh*), Chief doctors of law and divinity. [net-work or trellis.

مشبك *mùshèbbèk*, *a. a.* Formed like

مشبه *mùshèbbèh* (*fem.* مشبهة *mùshèbbèhê*), *a. a.* Assimilated; متشبهه *al'âtî-mùshèbbèhê*, An adjective derived from a verb and assimilated to a participle. [with the

مشت *mùshèt*, *s. p.* The fist; a fist.

مشتا *mèshàtâ*, *s. t.* Winter quarters; winter pasturage; a conservatory; greenhouse.

مشتاق *mùshâtâk*, *a. a.* Longing, desiring; of seeing, wishing for.

مشتبه *mùshètèbbèh*, *a. a.* Doubted; doubted.

مشتد *mùshètèdd*, *a. a.* Which has become more violent. [more than

مشترك *mùshètèrèk*, *a. a.* Common; shared.

مشتري *mùshètèrî*, *s. a.* A customer; purchaser; the planet Jupiter.

مشعل *mùshètâ'il*, *a. a.* In the act of burning with a flame.

مشتق *mùshṭàkk*, *a. a.* Derived etymologically.

مشتكى *or* مشتكى *mùshṭékya*, *s. a.* A subject of complaint, a thing complained of.

مشتكى *mùshṭéki*, *s. a.* A complainant.

مشملا *mùshṭémil*, *a. a.* Containing, comprising; مشتملات *mùshṭémélât* (*mùshṭémilât*), *s. pl. a.* Things contained, comprised, appurtenances.

مشتوار *mùshṭwārê*, *s. p.* A handful.

مشتا *mùshṭa*, *s. p.* The fist; a blow with the fist; a kind of hammer or beater used by shoemakers and bookbinders, shaped like a dumb-bell.

مشتهير *mùshṭèhir*, *a. a.* Become famous, celebrated.

مشتهى *or* مشتهى *mùshṭèhà*, *a. a.* (*pl. مشتهيات mùshṭèhiyyât*), Desired, longed for; capable of exciting desire.

مشتهى *mùshṭèhî*, *a. a.* Desirous, filled with desire, inflamed with desire.

مشحون *mèshhûn*, *a. a.* Filled, full.

مشرب *mèshreb*, *s. a.* Character, disposition, temperament; اچق مشرب *àchik-mèshreb*, *a. t.* Of a forward disposition, not sufficiently modest.

مشرب *mèshrebé* (*màshrapa*), *s. a.* A drinking-pot.

مشرف *mùshèrrèf*, *a. a.* Honoured, to whom or to which an honour has been paid; —, *mùshrif*, *a. a.* Near, bordering upon.

مشرق *mèshrik*, *s. a.* The place of sunrise, the east; مشرقان *mèshrikân*

(oblique مشرقين *mèshrikàyn*), *s. a. dual*, The two places of sun-rise, *i. e.* the east and the west, since the sun is to rise in the west before the day of judgment.

مشرک *mùshrik* (*pl. مشرکين mùshrikin*), *s. a.* Any misbeliever who, denying verbally or practically the unity of God, treats anything else as a partner in the Godhead.

مشروب *mèshrûb*, *a. a.* Drunk or drinkable; مشروبات *mèshrûbât*, *s. pl. a.* Drinks of the various kinds.

مشروح *mèshrûh*, *a. a.* Explained, commented upon.

مشروط *mèshrût*, *a. a.* Stipulated, conditioned; مشروطه *mèshrûta*, *s. a.* A piece of property in mortmain, with the condition that, before being applied to public purposes, certain private conditions shall be carried out.

مشروع *mèshrû*, *a. a.* Legal; غير مشروع *ghàyri-mèshrû*, *a. a.* Illegal.

مشعر *mùsh'ir*, *a. a.* Indicative, informative. [torch, flambeau.

مشعله *mèsh'alé* (*màshala*), *s. a.* A مشغله *mèshghalé*, *s. a.* An occupation, piece of business.

مشغول *mèshghûl*, *a. a.* Occupied, busy.

مشفق *mùshfik*, *a. a.* Kind to those in trouble; مشفقانه *mùshfikâné*, Pertaining to one who is kind; kind (act).

مشتق *mèshk*, *s. a.* A writ g copy — المتق *mèshk-almek*, To take lessons in calligraphy.

مشقت *mèshàkkat*, *s. a.* Trouble, inconvenience, fatigue, suffering.

مشك *mùshk*, *s. p.* Musk; مشكين *mùshkîn*, *a. p.* Musky; dark-coloured, tawny.

مشكل *mùshkil*, *a. a.* Difficult; —, (*pl.* مشكلات *mùshkilât*), and مشكله *mùshkilé*, *s. a.* A difficulty; —, *mùshèkkèl*, *a. a.* Formed, figured, shaped.

مشكور *mèshkyür*, *a. a.* For which thanks are given or due. [doubted.]

مشكوك *mèshkyük*, *a. a.* Doubtful,

مشمع *mèshèmmâ*, *s. a.* Waxed with wax; — (*mùshèmba*), *s. a.* Wax-cloth, cere-cloth, oil-cloth, tarpaulin, oiled silk.

مشمول *mèshmöl*, *a. a.* Comprised, contained; comprising, containing.

مشموم *mèshmüm*, *a. a.* Perfumed with, fragrant with, smelling of (something).

مشورت *mèshvérst*, *s. a.* A council; consultation; —, —*et*, *v. n.* To hold a council. [embroiled, disordered.]

مشوش *mùshèvvèsh*, *a. a.* Confused,

مشموم *mèshüm*, *a. a.* Unlucky (thing or place), bringing ill-luck to the owner or holder.

مشهد *mèshhèd* (*sh-h*), *s. a.* A place where anyone was killed for the true religion, or where he is buried, a place of martyrdom. [witnessed.]

مشهود *mèshhüd* (*sh-h*), *s. a.* Seen,

مشهور *mèshhür* (*sh-h*), (*mènahür*), *a. a.* Well-known, famous, celebrated, commonly known, commonly called.

مشى *mèshy*, *s. a.* The act of walking;

مشياً *mèshyan*, *ad. a.* On foot, walking.

مشئت *mèshi'èt*, مشيت *mèshiyet*, *s. a.* The will, desire, volition.

مشيخت *mèshikhât*, *s. a.* The dignity or quality of Sheykh or Shèykhul-*-islâm*; مشيختيناد *mèshikhât-pèniâ*, *s. p.* The Shèykhul-*-islâm*.

مشيد *mèshèyyid*, *s. a.* One who builds, lays, or erects, broadly and firmly; —, *mùshèyyèd*, *a. a.* Broadly or firmly built, laid, or erected.

مشير *mèshîr*, *s. a.* A commander, one who commands, directs, orders; the title of Pashas of the first class, who are either Ministers of State, Governors-General of provinces, or field Generals commanding armies.

مشيمة *mèshimé*, *s. a.* The after-birth, the membrane which envelopes the foetus in viviparous animals and marks, or, that to which the foetus is attached by the umbilical cord, the placenta; مشيمةءعالم *mèshimé'î-âlm*, The sun; the sky. [sheepskin, robe.]

مشين *mèshin*, *s. a.* Leather made from

مشوم *mèshüm*, *a. a.* Unlucky, which brings bad luck to the owner or holder.

مشيئت *mèshi'èt*, *s. a.* The will, desire, volition.

مصاب *mùssâb*, *a. a.* Hit, struck, wounded. [of patient.]

مصابت *mùssâbèrèt*, *s. a.* The exercise

مصاح *mùssâbih*, مصاح *mùssâbih*.

s. pl. a. (of مصباح müssbāḥ), Lanterns; morning cups of drink.

مصاحب müssāhib, *s. a.* A court functionary, whose duty it is to entertain the monarch by conversation and wit; a bosom friend; a courtier.

مصاحبت müssāhibèt, *s. a.* A being or keeping in company or conversation; —, —et, *v.n.* To keep company, to converse, hold conversation.

مصا müssad, *s. t.* A steel (for sharpening knives).

مصاد müssādīr, *s. pl. a. (of مصدر müssdar),* Issues, outlets; infinitives or verbal nouns (in grammar).

مصاد müssādéré, *s. a.* A confiscating, escheating to the crown; —, —et, *v.a.* To confiscate, escheat.

مصاد müssādémé, *s. a.* A shock; —, —et, *v.n.* To knock violently (against a thing). [müssraf], Expenses.

مصارف müssārif, *s. pl. a. (of مصرف müssarf),* A place where the ranks of two armies are drawn up against each other; a battle-field; a battle. [friendship, amity.

مصافاة müssāfāt, *s. a.* Friendly terms,

مصافاة müssāfāha, *s. a.* A taking each other by the hand in token of friendship or on the conclusion of a bargain.

مصا müssal, *s. t.* A tale, a fiction, story.

مصا müssālih, *s. pl. a. (of صلحت müssāliḥat),* Affairs, businesses; —, müssālih, *s. a.* At peace, not at war.

مصالحة müssālaha, *s. a.* A making peace, a peace. [by marriage.

مصاهرت müssāhéret, *s. a.* Relationship

مصائب müssā'ib, *s. pl. a. (of مصيبت müssibèt),* Misfortunes, fortune's blows.

مصباح müssbāḥ, *s. a.* A lantern; a torch, flambeau, a morning cup of drink.

مصبغ müssèbbāgh, *a. a.* Dyed.

مصصحح müssāhhīh, *s. a.* A corrector of the press, reader for the press; —, müssāhhāh, *a. a.* Corrected.

مصصحف müssshāf, *s. a.* The sacred volume, the Kur'ān.

مصصحب müssshūb, *a. a.* Which anyone takes with or causes to accompany him, accompanied.

مصصداق müssdāk, *s. a.* A true saying, an axiom, a trite saying; a proof of the truth of a saying; مصصداق müssdākinja, According to the true saying that: . . . .

مصصدر müssdar, *s. a.* An issue, outlet; a source; an infinitive or verbal noun;

مصصدر müssdariyyé, *s. a.* An old obsolete local export duty.

مصصدق müssaddīk, *a. a.* Corroborative; —, *s. a.* A corroborator or admitter of the truth of what is said; —, müssaddāk, *a. a.* Corroborated, confirmed, admitted.

مصصدر müssedūr, *a. a.* Afflicted with a chest complaint, consumptive.

مصصر müssir (missir), *s. a.* A city; Egypt; Cairo; —, or مصصر بغدایى müssir-

bòghdayi, Indian corn, maize; مصر هند طاوغى missir-tàwughu, or هند طاوغى hind-tàwughu, A Turkey-fowl, turkey; —, mäsàrrr, *a. a.* Who pertinaciously sticks to any act or assertion, obstinately persisting. [poetry. مصراع missrā", *s. a.* A hemistich in مصر mäsàrràh, *a. a.* Expressly and clearly mentioned.

مصرف mäsšraf, *s. a.* Expense, expenditure; مصرفو mäsšrafi, *a. t.* Expensive; ايراد مصرف irād-mäsšraf, Income and expenditure, incomings and outgoings.

مصروع mäsšrū", *a. a.* Struck with epilepsy.

مصروف mäsšrūf, *a. a.* Spent, expended, laid out; turned, directed (in travelling); declinable (in grammar).

مصرة mäsšra, *s. t.* A small-sized pipe or measure for water in the hydraulic system.

مصطفى mäsštafà, *a. a.* Chosen; —, —, *s. a.* The chosen one, Muhammed; Mustapha or Mustafa (*prop. name*).

مصطكى mäsštākī, *s. t.* Brandy or liqueur perfumed with gum-mastic.

مصطلح mäsštalàh, *a. a.* Filled with hard words or with technical expressions.

مصقل mäsškal, مقله mäsškala, *s. a.* A burnisher, burnishing instrument.

مصلا or مصلى mäsšallà, *s. a.* A place in the open air, devoted to public prayer; any place of prayer.

مصليح mäsšlih, *s. a.* A pacificator;

مصليحانه mäsšlihānè, *s. p.* Pacificatory.

مصلاحت mäsšlahat, *s. a.* An affair, a piece of business; an advantage, an advantageous state of things; مصلاحتگذار mäsšlahat-ghyūzār, *s. a.* An agent, a chargé d'affaires.

مصلق mäsšlak or mäsšluk, *s. t.* A cock-tap, stop-cock, turn-cock.

مصلوب mäsšlūb, *a. a.* Hung, crucified.

مصلى mäsšalla, *s. a.* See مصلا.

مصمم mäsšammèm, *a. a.* Fully intended, designed, decided upon.

مصنع mäsšannà", *a. a.* Made or prepared with art.

مصنف mäsšannif, *s. a.* An author (*of a book*); —, mäsšannèf, *a. a.* Written, composed, compiled; مصنفات mäsšannéfāt, *s. pl. a.* Works, compositions, compilations.

مصنوع mäsšnū", *a. a.* Made; مصنوعات mäsšnū"āt, *s. pl. a.* Things made by artificers.

مصور mäsšavvir, *s. a.* A painter or statuary, an artist; —, mäsšavvir, *a. a.* Figured, drawn, painted, cut or ornamented with figures and designs.

مصون mäsšūn, *a. a.* Protected, shielded, preserved, kept free and safe.

مصيب mäsšīb, *a. a.* Which hits, effects the proposed object.

مصيبة mäsšībèt, *s. a.* A calamity which befalls; —! *ist. t.* You see the pest! (abol.)

مصير mäsšir, *s. a.* A place of being, ^{abol.}

مصيف *màssif*, *s. a.* A summer residence. [polished.]

مصقل *mùssàykāl*, *a. a.* Burnished, *مصا ما مصا* *màzà-mā-màzà!* *comp. a.*

What is past is past, let bye-gones be bye-gones.

مضارب *mùzàrèbé*, *s. a.* A mutual beating of each other, a fighting.

مضارع *mùzàri'*, *s. a.* The aorist of verbs which has either a present or a future signification.

مضاعف *mùzà''àf*, *a. a.* Doubled, or augmented any number of times.

مضاف *mùzàf*, *s. a.* Any thing added to another, an appendix or appendage; a complement; when two nouns are in construction or *en régime* in a sentence, the governing noun is called مضاف *mùzàf*, and the complement or noun governed مضاف إليه *mùzàfun-illèyh*; مضافات *mùzàfāt*, *s. pl. a.* Conquered or subjected territories.

مضامين *màzāmīn*, *s. pl. a.* (*of* مضمون *màzmūn*), Things contained; contents; senses, meanings.

مضائق *màzā'ik*, *s. pl. a.* (*of* مضيق *màzīk*), Narrowed, straitened, difficult places, times, or circumstances.

مضايقة *mùzāyaka*, *s. a.* Anything which causes embarrassment or straits.

مضبوط *màzbata*, *s. a.* A report, a protocol, a procès-verbal.

مضبوط *màzbūt*, *a. a.* Fastened, bound; subject to rule or regulation; small, handy, conveniently arranged.

مضحك *mùdhik*, *a. a.* Which causes laughter; مضحكات *mùdhikyāt*, *s. pl. a.* Sayings which cause laughter.

مضّر *mùzèrr* (*mùzur*), *a. a.* Hurtful, noxious; كل مضر يقتل *kyàllu-mùzèrrin-yùktèl*, Every noxious animal may be slaughtered (*prov.*).

مضرب *mùzrāb*, *s. a.* An instrument for striking; a musical plectrum or bow.

مضرت *màzàrret* (*màzarāt*, *pl.* مضرات *màzàrrāt*), *s. a.* Hurtfulness, noxiousness; harm, injury.

مضروب *màzrūb*, *a. a.* Struck, hit, beaten; —, *s. a.* The multiplicand (*in arith.*); مضروب فيه *màzrūbun-fih*, *s. a.* The multiplier.

مضطرب *mùztàrr*, *a. a.* Forced, obliged, constrained; in constrained circumstances.

مضطرب *mùztàrib*, *a. a.* Uneasy (in body or in mind), disquieted, in pain.

مضعف *mùzà''àf*, *a. a.* Doubled, increased any number of times.

مضل *mùdīll*, *s. a.* One who leads astray;

ضال مضل *zāllī-mùdīll*, One in error leading others astray, the blind leading the blind.

مضمار *mùzmār*, *s. a.* An open plain or space for horse exercise, a racecourse.

مضمحل *mùzmahīll* (*mùzmāhil*), *a. a.* Destroyed, annihilated, disappeared.

مضمّر *mùzmèr*, *a. a.* Intended, kept at heart.

مضمون *màzmūn*, *a. a.* Contained; —, *s. a.* The sense contained in a writing

or saying; a pun, a double-entendre, bon-mot.

مضى *mùzī* (for مضى *mùzī'*), *a. a.*

Which gives light, illumines; ما مضى

مضى *màzà-mā-màzà!* What is past

is past! Let bye-gones be bye-gones!

مضيق *màzīk*, *s. a.* Any time, place, or circumstance which presses hard upon one. [cording.

مطابق *mùtābīk*, *a. a.* Conformable, ac-

مطابقت *mùtābakāt*, *s. a.* A conforming, a being conformable; |—, —et, *v.n.* To follow, conform to, adapt one's self to. [difficult questions.

مطارحه *mùtārāha*, *s. a.* A disputing on

مطاع *mùtā'*, *a. a.* Obeyed; جهانمطاع

jihān-mùtā', *a. p.* Obeyed by the whole world.

مطاف *màtāf*, *s. a.* Place or path in which people walk round in procession; —, *mùtāf*, *s. a.* Thing round which people walk in procession.

مطالب *màtālib*, *s. pl. a.* (of مطلب *màtālib*), Subjects, questions, propositions; demands; things sought or demanded.

مطالبه *mùtālébé*, *s. a.* A demanding; |—, —et, *v.a.* To demand.

مطالع *màtāli'*, *s. pl. a.* (of مطلع *màtāli'*), Points at which celestial bodies rise.

مطالعہ *mùtālā''à*, *s. a.* The studying, revolving in one's mind, carefully weighing and examining; a reading; |—, —et, *v.a.* To study; to read.

مطابقت *mùtāvā''āt*, *s. a.* Obedience, conformity; |—, —et, *v.n.* To conform, act in conformity.

مطایا *màtāyā*, *s. pl. a.* (of مطیه *màtāyī*) Horses.

مطبخ *màtbākh* (*mùtbfak*), *s. a.* A kitchen.

مطبع *màtbā''*, مطبعه *màtbā''à*, *s. a. a.* printing-office. [A decocted

مطبوع *màtbūkh*, *a. a.* Cooked; —, *s. a.*

مطبوع *màtbū''*, *a. a.* Printed; imprinted in one's nature; agreeable to any one's taste.

مطر *màtār*, *s. a.* Rain.

مطرا (for مطرى) *mùtārā*, *s. a.* Made to look fresh and spruce, fresh-looking.

مطران *mùtārān*, *s. a.* A Christian bishop; مطرب *mùtrib*, *s. a.* A musician, singer or dancer; an enlivener.

مطرح *mùtārrah*, *a. a.* Extensive, high and well-built (a building).

مطرز *mùtārrez*, *a. a.* Ornamented; — *mùtārriz*, *s. a.* One who arranges ornaments.

مطرق *màtrāk*, *s. f.* A cudgel.

مطروح *màtrūh*, *a. a.* Laid, built (foundations, &c.). [cast

مطروود *màtrūd*, *a. a.* Rejected, ejected

مطرة *màtara*, *s. f.* A leather bottle.

مطرى *mùtārā*, *s. a.* Made to look fresh and spruce; fresh-looking.

مطعون *màt''ūn*, *a. a.* Struck, wounded by a thrust; struck with the plague.

مطفى *màtfī*, *a. a.* Extinguished, put out.

مطال mūtallā, *a. a.* Gilt; rubbed over with ointment, &c.

مطلب mātlib, *s. a.* A subject, question, matter; a thing sought for.

مطالع mātla', *s. a.* A place where a celestial body rises; the first distich of a poem; —, mūtals', *a. a.* Aware, informed, cognisant.

مطلق mūtlaq, *a. a.* Unbound, unfettered, free, unrestrained; absolute; مطلقاً mūtlaqā, *ad. a.* In an absolute manner; absolutely.

مطلوب mātlib, *a. a.* Desired, wished for; —, *s. a.* A thing desired, desideratum; an active debt, one for which payment is required by the creditor, a demand.

مطمع mātmaḥ, *s. a.* An object on which the eye is fixed. [secure.

مطمئن mūtma'inn, *a. a.* Feeling safe,

مطوي mātwi, *a. a.* Folded up in anything, contained.

مطهر mūtahhèr, *a. a.* Cleansed, purified.

مطي mātīyyé, *s. a.* A horse. [give.

مطيع mūtī', *a. a.* Obedient, submissive.

مظالم māzālim, *s. pl. a. (no sing.)*, Grievances, oppressions.

مظاهر mūzāherèt, *s. a.* Support, protection, a backing; —, —et, *v. n.* To back, support, protect.

مظروف māzrūf, *a. a.* Contained in a cover or envelope.

مظفر mūzaffar, *a. a.* Successful, attaining the end of his efforts; المظفردائما

èl - mūzaffar - dā'imā, Ever successful

(the last epithet assumed by Sultans of Turkey in the طغرا taḡhrā or cypher of their names which is figured on coins and placed over all public buildings, &c.).

مظلم mūzlim, *a. a.* Dark, obscure.

مظلوم māzlu'm, *a. a.* Who has suffered wrong; —, *a. t.* Easy-tempered, gentle.

مظنه māzanné, *s. a.* A place where anything is supposed to be; a person on whom suspicion falls.

مظنون māznūn, *a. a.* Supposed, conjectured, suspected.

مظهر māzhàr, *s. a.* The place of manifestation, the object in or through which a thing is manifested (*practically it becomes an adjective in the sense of "visited with"*); مظهر عناية اولدى

māzhàri-'ināyet-òldu (He became the place of manifestation of grace, grace

was manifested in him; he was an object of, or visited with, grace and

favour. *N.B.*—Barker has totally misunderstood, and has, consequently, mis-

represented the meaning of this word, in the notes appended to a chapter

of St. John in Turkish, given in his larger Turkish Grammar); مظهریت

māzhàriyyèt, *s. a.* The quality of being the object of, or visited with, anything.

مع mā'a, *a. a.* With; مع هذا mā'a-hāzā, مع ما فيه mā'-mā-fih, *ad. a.*

But notwithstanding, still; مع الكراهه

mā'a-'l-kèrahé, With regret; معاً

mā'an, *ad. a.* Together.

معابد mà"âbid, *s. pl. a.* (of معبد mà"bèd), Temples, oratories, places of devotion.

معابر mà"âbir, *s. pl. a.* (of معبر mà"bèr), Places or means of getting through or across a natural obstacle, as a pass, a ford, a bridge, a ferry. [scolded.

معاتب mà"âtèb, *a. a.* Reprimanded, معاد mà"ûd, *s. a.* A place to which one returns, a resort.

معاذات mà"âdât, *s. a.* Enmity.

معادل mà"âdil, *a. a.* Equal, equivalent.

معاذات mà"âdélèt, *s. a.* Equity, justice.

معادله mà"âdélé, *s. a.* (originally *identical with معادلت*), An equation in algebra. [mà"âdèn), Mines.

معادن mà"âdin, *s. pl. a.* (of معدن معاذ mà"âz, *s. a.* A place of refuge, a refuge; معاذ الله mà"âza-'llâh! God forbid! God is our only refuge (in such a case)! [excuses.

معاذرت mà"âzèrèt, *s. a.* The offering معارج mà"ârij, *s. pl. a.* (no *sing.*), Steps by which one mounts.

معارض mà"âriz, *a. a.* Who squabbles, scolds, shows dissatisfaction.

معارضه mà"âraza, *s. a.* A squabbling, disputing; |—, —et, *v.n.* To squabble.

معارف mà"ârif, *s. pl. a.* (of معرفت mà"rifet), Knowledge of various kinds, sciences; kindnesses, favours; praiseworthy acts or qualities.

معارك mà"ârik, *s. pl. a.* (of معركة mà"réké), Battle-fields; battles.

معاركه mà"âréké, *s. a.* A fighting;

fight, battle; |—, —et, *v.n.* To do battle. [sistence, pay, salary.

معايش mà"âsh, *s. a.* A means of subsistence, معاشرت mà"âshèrèt, *s. a.* Living in company, getting on (with someone); حسن معاشرت! hùssnu-mù"âshèret-et, *v.n.* To live on friendly terms, get on well (with someone).

معاصات mà"âssât, *s. a.* Perversity, rebellion, wickedness.

معاصر mà"âssir, *s. a.* A contemporary.

معاصي mà"âssi, *s. pl. a.* (of معصيت mà"siyyèt), Sins, wickednesses.

معاف mà"âf, *a. a.* Pardoned, forgiven, let off, excused; exempted; معافيت mà"âfiyyèt, *s. a.* Exemption, freedom.

معالجه mà"âlèjé, *s. a.* A taking medicine; a curing with medicine.

معالي mà"âlî, *s. pl. a.* (no *sing.*), High qualities.

معامله mà"âmélé, *s. a.* An acting, conducting one's self (towards another); interest (upon money); |—, —et, *v.a.* To conduct one's self (towards someone); بدمعامله bèd-mù"âmélé, Improper, unkind, disrespectful treatment; معامله يه ويرمك mà"âméléyi-vèrmek, To put out at interest; معامله جي mà"âméléji, *s. t. a.* Usurer, money-lender.

معاذت mà"ânédèt, *s. a.* Obstinacy.

معاني mà"âni, *s. pl. a.* (of معنی mà"nâ), Senses, significations, meanings.

معاودت mà"âvédèt, *s. a.* A returning.

- coming or going back; |—, —et, *v.n.*
To return.
- معاون *mù* "āvin, *s. a.* An assistant.
- معاونت *mù* "āvenèt, *s. a.* Assistance.
- معاهد *mù* "āhid, *a. a.* Who has mutually entered into a treaty.
- معاهد *mù* "āhédé, *s. a.* A treaty, compact, convention; an entering into a treaty; |—, —et, *v.n.* To enter into a treaty, make a convention.
- معائب *mà* "ā'ib, *s. pl. a. (no sing.)*, Defects; vices.
- معاید *mù* "āyédé, *s. a.* A visiting and congratulating on the occasion of a religious festival.
- معاينة *mù* "āyéné, *s. a.* An inspecting, viewing formally; |—, —et, *v.a.* To inspect. [temple.
- معبد *mà* "bèd, *s. a.* A place of devotion,
- معبر *mà* "bær, *s. a.* A place of passage; a pass, ferry, ford, bridge.
- معبود *mà* "būd, *a. a.* Served; —, *s. a.* An object of worship; God.
- معتاد *mù* "tād, *a. a.* To which one is accustomed; —, *s. a.* A person's custom, way, habit.
- معتب *mù* "tèbèr, *a. a.* Esteemed, held in estimation.
- معتدل *mù* "tèdīl, *a. a.* Temperate (in degree).
- معترض *mù* "tériz, *a. a.* Who objects, raises an objection; معترضه *mù* "tè-riza, *s. a.* A parenthesis; جملة معترضه *jùmlé* 'i-mù "tèriza, A parenthetical phrase.
- معترف *mù* "tèrif, *a. a.* Who owns, admits, acknowledges.
- معتكف *mù* "tèkif, *a. a.* Who shuts himself up entirely for devotional purposes.
- معتل *mù* "tèll, *a. a.* Affected with some defect; (in grammar) having a و or a ى as a radical letter; معتل ألفا *mù* "tèllu-'l-fā, Whose first radical is و or ى; معتل العين *mù* "tèllu-'l-"āyn, Whose second radical is و or ى; معتل اللام *mù* "tèllu-'l-lām, Whose third radical is و or ى.
- معتد *mù* "témèd, *a. a.* Trusted, trustworthy; —, *s. a.* A storekeeper, or clerk of the works.
- معتنا (for معتنى) *mù* "ténà, or معتنابه *mù* "ténà-bih, *a. a.* Important, of importance (business), to which importance is attached. [infancy.
- معتوه *mà* "tūh, *a. a.* Imbecile, in second
- معجز *mù* "jiz, *a. a.* Which exceeds one's power and foils or tires out.
- معجزة *mù* "jizé, *s. a.* A miracle, what exceeds the power of man to effect.
- معجل *mù* "àzzèl, *s. a.* Immediate, paid down at once (any payment).
- معجم *mù* "jèm (*fem.* معجمة *mù* "jémé), (A letter of the alphabet) which has one or more dots or diacritical points.
- معجون *mà* "jün, *s. a.* Any paste-like composition; glazier's putty; any cement; an electuary; a kind of soft toffy or preparation of sugar with spices.

معدة *mī' dē*, *s. a.* The stomach.
 معدل *mū' addil*, *s. a.* (A thing) which makes things equal; خط معدل النهار *khàtti-mū' addilu-'n-nihār*, The equinoctial line.
 عدلت *mā' délet*, *s. a.* Justice, equity.
 معدن *mā' dēn*, *s. a.* A mine (for minerals); an ore; a metal; a metallic composition; معدني *mā' dēnī*, *a. a.* Mineral; معدنيات *mā' dēniyyāt*, *s. pl. a.* Minerals, mineral substances; metals.
 معدوس *mā' dēnoss*, *s. t.* Paraley.
 معدود *mā' dūd*, *a. a.* Limited in number; counted (among things).
 معدول *mā' dūl*, *a. a.* Turned out of the way, deviating. [annihilated].
 معدوم *mā' dūm*, *a. a.* Non-existent;
 معذب *mū' zib*, *s. a.* A tormentor, a plague; —, *mū' àzzèb*, *a. a.* Tormented, plagued.
 معذرت *mā' zérèt*, *s. a.* An excuse offered; معذرتخواه *mā' zérèt-khāh*, *s. p.* One who offers excuses.
 معذور *mā' zūr*, *s. a.* Excused, having a valid excuse.
 معرا (*for* معرى) *mū' arrà*, *a. a.* Naked, stript; free, void, exempt.
 معراج *mī' rāj*, *s. a.* An ascension; the ascension of Muhammed into God's presence.
 معرض *mā' rāz*, *s. a.* A cause, occasion, opportunity; —, *mū' riz*, *s. a.* A cause, causer.
 معرفت *mā' rifèt*, *s. a.* Knowledge; art,

cunning, dexterity; a work of art, a curious piece of workmanship; agency, intervention, instrumentality; معرفتو *ma' rifèti*, *a. t.* Expert, dexterous, skilful (person); curiously or skilfully made (thing). [a battle].
 معركة *mā' rékē*, *s. a.* A field of battle;
 معروض *mā' rūz*, *a. a.* Presented, offered, laid before; —, *s. a.* The subject of a representation or petition.
 معروف *mā' rūf*, *a. a.* Known; favourably known; praiseworthy (acts or conduct).
 معرى (*or* معرا) *mū' arrà*, *a. a.* Naked, stript; free, exempt; —, *mā' rà*, *s. a.* Any part of the body usually exposed to view. [esteemed and honoured].
 معزز *mū' àzzèz*, *a. a.* Held dear, highly
 معزول *mā' zūl*, *a. a.* Displaced from office, superseded; معزولين *mā' zūlīn*, *s. pl. a.* Officers, or rather functionaries, who have been superseded from their places; معزولاً *mā' zūlan*, *ad. a.* As a superseded functionary.
 معسكر *mū' lsskkr*, *s. a.* A camp, the assemblage-place of an army.
 معشر *mā' shēr*, *s. a.* An assemblage, troop, body of men.
 معشوق *mā' shūk* (عشوقه *em. shūka*), *a. a.* Beloved, the object of one's love.
 معصوم *mā' sūm*, *a. a.* Innocent of sin —, *s. a.* An innocent, a little child.
 معصيت *mā' siyyèt*, *s. a.* Sin, wickedness; rebellion.

معده mü"attâr, *a. a.* Scented, perfumed. [and idle, inactive.

معطل mü"attâl, *a. a.* Rendered useless
معطوف mâ"tûf, *a. a.* Turned, inclined (from or towards any direction or object).

معظ mü"azzâm, *a. a.* Great, large; important; honoured, greatly respected.

معاف mâ"füvv, *a. a.* Pardoned, forgiven.

معقل mâ"kil, *s. a.* A place of refuge, an asylum.

معقول mâ"kûl, *a. a.* Intelligible, comprehensible; sage, prudent (act);
معتولات mâ"kûlât, *s. pl. a.* Matters coming within the sphere of reason.

معكوس mâ"kyûss, *a. a.* Inverted.

مع (for معلى) mü"allâ, *a. a.* Exalted.

معلقة mü"allâk, *a. a.* Suspended, hanging; left in suspense, undecided;
معلقات mü"allâkât, *s. pl. a.* Ancient poems formerly suspended in the temple at Mecca before the introduction of Islamism.

معلم mü"allim, *s. a.* A teacher, instructor, trainer; —, mü"allâm, *a. a.* Instructed, taught, trained.

معلمو mâ"lûm, *a. a.* Known; given (in problems); —, *s. a.* A datum;
معلمو ذى dî"i-mâ"lûm, A base-line (in geodesy);
معلومات mâ"lûmât, *s. pl. a.* Known things; knowledge; information;
معلوماتلو mâ"lûmâtli, *a. t.* Possessed of knowledge or information.

معلى (or معلو) mü"allâ, *a. a.* Exalted.

معما (for معى) mü"ammâ, *s. a.* A riddle, an enigma.

معمار mi"mâr, *s. a.* An architect.

معمر mü"ammêr, *a. a.* Long-lived.

معمرؤ mâ"mûr, *a. a.* Peopled; inhabited; cultivated; prosperous; in good estate; an epithet applied to public establishments;
معمرؤيت mâ"mûriyyêt, *s. a.* The state of being populous and prosperous (a place, a country).

معمول mâ"mûl, *a. a.* Made, manufactured; artificial;
بمعمول mâ"mûlun-bih, *a. a.* Upon or according to which people act; in force, observed.

معى (or معما) mü"ammâ, *s. a.* A riddle, an enigma.

معنا (for معنى) mâ"nâ, *s. a.* The literal sense, meaning (of a word or phrase), signification, import; a virtual sense, an implied sense, a real sense; a state of things; a dream; a song;
معناً mâ"nan, *ad. a.* In reality, virtually; in sense, logically;
معنا عالم "alâmi-mâ"nâ, The world of visions; a dream;
معنا لغوى mâ"nâyi-lûghavî, A literal meaning;
معنا اصطلاحى mâ"nâyi-istilâhî, A technical meaning;
معنوى mâ"névî, *a. a.* Spiritual; virtual, implied; logical. [ambergris.

معنبر mü"anbêr, *a. a.* Perfumed with

معنون mü"anven, *a. a.* Bearing a title.

معنى (or معنا) mâ"nâ, *s. a.* See معنا.

معهود mâ"hûd, *a. a.* Agreed upon; notorious, famous, well-known (*a sar-*

- castic term for designing a person or anything).* [gold or silver by.]
- معیار *mī' yār, s. a.* A standard for trying
- معیب *mū' ayyèb, a. a.* Stigmatized;
- معیبات *mū' ayyébāt, s. pl. a.* Vices.
- معیت *mā' iyyèt, s. a.* The official suite of a functionary; معیت مأموری *mā' iyyèt - mè' mūrū,* A subordinate official. [an allowance, pension.]
- معیشة *mā' ishèt, s. a.* Means of living,
- معین *mā' in, s. a.* A rhombus; —, *mū' in, s. a.* A helper; an abettor; —, *mū' ayyèn, a. a.* Fixed, determined, determinate; شیبمعین *shilbhi-mā' in, s. a.* A rhomboid.
- مغ *mūgh, s. p.* A fire-priest; a wine-priest, wine-merchant, wine-shop keeper; مغ بچه *mūgh-bèché, s. p.* A boy of either of these classes.
- مغارة *māghārē (māghāra), s. a.* A cave, cavern, grotto. [mart.]
- مغازه *māghāza, s. t.* A shop, magazine,
- مغازی *māghāzī, s. pl. a. (no sing.),* Warlike acts, deeds, expeditions.
- مخال *māghāk, s. p.* A ditch, a pit.
- مغانم *māghānim, s. pl. a. (no sing.),* Booty, things captured. [formable.]
- مغایر *mūghāyir, a. a.* Contrary, not con-
- مغبر *mūghbār, a. a.* Made dusty; made turbid; discomposed, hurt (one's feelings).
- مغبوض *māghbūz, a. a.* Against whom hatred and enmity are entertained.
- مغبون *māghbūn, a. a.* Cheated, deceived.
- مغتتم *mūghtènim, a. a.* Who seizes or has seized booty; who takes (an opportunity).
- مغرب *māghrib, s. a.* The place of setting of the heavenly bodies; the west; the west or north Africa, Morocco.
- مغربلو *Māghrībhi, s. t.* A Moor.
- مغرور *māghrūr, a. a.* Over-confident; trusting too much, vain, proud.
- مغروریت *māghrūrīyyèt, s. a.* Pride, over-confidence, vanity, self-esteem.
- مغز *māghz, s. p.* The brain; marrow; the kernel; بیمغز *bī-māghz, a. a.* Brainless, thoughtless; سبکمغز *sèb-kè-māghz, a. a.* Light-brained, feeble (person). [adulterated.]
- مغشوش *māghshūsh, a. a.* Affected.
- مغضوب *māghzūb, a. a.* Angered, detested; مغضوب علیه *māghzūb 'alēh, s. a.* Against whom anger is felt, the object of anger.
- مغفر *mīghfēr, s. a.* A helmet.
- مغفرت *māghfirèt, s. a.* God's pardon of sins and admittance to a taste of the joys of Paradise.
- مغفور *māghfūr, and مغفور له māghfūr-lèh, a. a.* Whose sins are pardoned and who has been admitted to a taste of the joys of Paradise; deceased (only of a Muslim).
- مغل *Mūghūl, s. p.* The Great Moguls, the Tartars.
- مغلطه *māghlata, s. a.* An error, confusion of ideas. [expressed, not intended.]
- مغلق *mūghlāq, a. a.* Obscure, obscure.

مغلوب *māghlūb*, *a. a.* Vanquished, beaten; أو—، —òl, *v.n.* To be beaten, to lose (in a contest); مغلوبيت *māghlūbīyyèt*, *s. a.* The state or quality of one vanquished.

مغموم *māghmūm*, *a. a.* Afflicted, distressed in mind.

مغور *māghūn*, *s. t.* Mahogany.

مغورا *māghūna*, *s. t.* A lighter, barge.

مغيب *māghīb*, *s. a.* Time or place when someone is absent, absence.

مغيب *mūghīss*, *s. a.* One who gives aid and succour.

مغيب *māghin* (مكين *mēghin in soft cerbe*), Turkish termination of the sixth gerund of verbs, showing a reason, or a means, or a precedent, for the occurrence of an act expressed by a following verb.

مفاتيح *mēfātīh*, and مفاتيح *mēfātīh*, *s. pl. a.* (of مفتاح *mīftāh*), Keys.

مفخرة *mēfākhir*, *s. pl. a.* (of مفخرت *mēfkharet*), Qualities or acts which entitle one to be proud; —, *mūfākhir*, *a. a.* Who glories, boasts.

مفخرة *mūfākharèt*, *s. a.* A glorying, boasting; |—, —et, *v.n.* To glory, boast.

مفارق *mēfārik*, *s. pl. a.* (of مفروق *mēfrak*), Crowns of the heads; —, *mūfārik*, *a. a.* Separated (from any place or person).

مفارقة *mūfāraqāt*, *s. a.* A separation, absence (from a place or person); |—, —et, *v.n.* To leave, quit, go away.

مفسدت *mēfāssid*, *s. pl. a.* (of مفسدت *mēfsédet*), Iniquities, basenesses.

مفاصل *mēfāssil*, *s. pl. a.* (of مفصل *mēfsāl*), Joints of the body.

مفاض *mūfāz*, *a. a.* Poured out abundantly; فيه—, *mūfāzun-fīh*, *a. a.* On the subject of whom much talk occurs.

مفت *mūft*, *s. p.* Anything acquired without trouble or payment, a windfall; the being given or acquired without any equivalent; مفتخور *mūft-khūr*, *s. p.* One who looks to acquire things without an equivalent, a blood-sucker, hanger-on; مفتكمك *mūftē-ghītmek*, *v.n.* To be given away for nothing. [for opening.

مفتاح *mīftāh*, *s. a.* A key, instrument of opening; مفتخر *mūftākhir*, *a. a.* Who feels proud, glories.

مفتش *mūfētīsh*, *s. a.* An officer charged with scrutinizing accounts or title-deeds, &c.

مفتقر *mūftākīr*, *a. a.* Poor, reduced to poverty, indigent; in want.

مفتوح *mēftūh*, *a. a.* Open, opened; conquered, taken; read with one of the vowels *ā, a, é, or é* (a letter).

مفتون *mēftūn*, *a. a.* Subject to machinations; mad with love.

مفتي *mūftī*, *s. a.* A legal officer whose office it is to lay down the law on all cases submitted to him; مفتي الأنام *mūftīyyu-'l-ènām*, The Shèykhul-*l*-isslam.

مفخرة *mēfkharet*, *s. a.* A glorying,

feeling proud and honoured; any quality or act of which one is proud.

مفخم *mùfàkhhàm*, *a. a.* August, to whom homage is paid; متبوع مفخم *mètübü* "i-mùfàkhhàmim, My august sovereign master. [spirits, cheerful.

مفرح *mùferrih*, *a. a.* Which raises the

مفرد *mèfrèd*, *a. a.* Large, big, enormous; —, *mùfrèd*, *a. a.* Single; —, *s. a.* The singular number (in grammar); مفردات *mùfrédât*, *s. pl. a.* Items, single or separate things in a list. [head.

مفرك *mèfrak*, *s. a.* The crown of the

مفروز *mèfrüz*, *a. a.* Separated, divided, taken off (of anything).

مفروش *mèfrūsh*, *a. a.* Spread on the ground (a carpet, bed, &c.), laid, extended.

مفروض *mèfrüz*, *a. a.* Supposed, positively supposed, put as a supposition; essential and indispensable (in religious practices), obligatory.

مفسد *mùfsaid*, *s. a.* A plotter, machinator, stirrer up of strife.

مفسدت *mèfsédet*, *s. a.* A plot, machination, evil practice.

مفسر *mùfèssir*, *s. a.* A commentator.

مفسخ *mèfsūkh*, *a. a.* Annulled, abrogated.

مفصل *mèfsäl*, *s. a.* A joint of the bones, an articulation; —, *mùfässäl*, *a. a.* Detailed, long. [natural.

مفتور *mèftür*, *a. a.* Created; innate,

مفعول *mèf'ül*, *a. a.* Which is done, or

acted; which is the object of any action; اسم مفعول *issmi-mèf'ül*, The passive participle (always to be distinguished in idea from a past participle), of which there are various kinds; به مفعول *mèf'ülun-bih*, The accusative or direct object of an action, also, the instrument or object with which an act is effected; مفعول *mèf'ülun-lèh*, The object for or on account of which an act occurs; عنه مفعول *mèf'ülun-"anh*, The subject from or through which an act occurs, &c.

مفقود *mèfkūd*, *a. a.* Lost and soiled.

مفكوك *mèfkyūk*, *a. a.* Utterly loosened, unbound, dissolved.

مفلس *mùflias*, *s. a.* A bankrupt.

مفلوج *mèflūj*, *a. a.* Paralytic, stricken with palsy.

مفوض *mùfèvwāz*, *a. a.* Bestowed, granted, delivered.

مفهوم *mèfhūm*, *s. a.* The purport, general sense of a writing.

مفيد *mùfid*, *a. a.* Useful, advantageous.

مفيض *mùfiz*, *s. a.* (God) the bountiful distributor (of blessings).

مقن *māk* (مك *mek* in soft pronunciation), Turkish termination of the infinitive.

مقابر *mākābir*, *s. pl. a.* (of مقبرة *māqabir* *béré*), Graves, tombs.

مقابل *mùkābil*, *a. a.* Opposite, facing —, *s. a.* The place or space opposite to or facing a thing; مقابلند *mākābilinda*, Opposite to him (her, it, &c.)

return, as a return (for any act), as a reprisal; in answer (to anything said).
 مقابله *mùkâbélé*, *s. a.* A facing anyone, meeting or opposing; a returning (act for act, or word for word); an answering (word for word); a comparing, collating; مقابله بالمثل *mùkâ-bélé-bi-ʿl-missl*, A returning like for like, tit for tat; using reprisals; مقابله جبر و مقابله *zèbr-u-mùkâbélé*, Algebra (as a science which unites separate quantities and opposes them to each other); |—, —et, *v.n.* To return like for like, good for good, evil for evil, act for act, word for word; —, *v.a.* To compare, collate.
 مقابيح *màkâbîh*, *s. pl. a.* (of مقبوح *màk-bûh*), Detestable actions or qualities.
 مقاتله *mùkâtelé*, *s. a.* Fight, battle, mutual slaughter.
 مقادير *màkâdir*, *s. pl. a.* (of مقدار *mikdâr*), Quantities. [ing, nearing.
 مقاربت *mùkârebèt*, *s. a.* An approach.
 مقارعة *mùkâraʿà*, *s. a.* Fighting, battle.
 مقارن *mùkârin*, *a. a.* Close to, close upon, nigh, near, coming quite up to, joining in with.
 مقارنت *mùkârenèt*, *s. a.* A near approach; a coming close up to and touching.
 مقاسمة *mùkâssémé*, *s. a.* A partitioning, sharing out; |—, —et, *v.a.* To divide, partition, share out.
 مقاسر *màkass*, *s. t.* A pair of scissors, shears, or snuffers; shears for lifting

masts, &c., on board ship; موم مقاصى *mùm-màkassi*, A pair of snuffers.
 مقاصد *màkâssid*, *s. pl. a.* (of مقصد *màksàd*), Objects in view, designs, things sought to be accomplished or attained.
 مقاطعه *mùkâtaʿà*, *s. a.* A fief attached to an office, the tithes going to the holder of the office (*now generally abolished, salary being substituted*).
 مقال *màkâl*, *s. a.* What is said, the words (of anyone).
 مقالة *màkâlé*, *s. a.* A book, a section (of a work) treating on a branch of the general subject (especially the "Books" of Euclid).
 مقاليد *màkâlid*, *s. pl. a.* (*no sing.*), Bolts, bars, locks.
 مقام *màkâm*, *s. a.* A place in which any person or thing stands; a station; a high office, department, post; a light, estimation, view (in which a thing or act is taken or intended); a time, an air (of music); قائممقام or قائم مقام *kâ'im-màkâm*, A lieutenant, locum-tenens, alter ego, substitute; the official representative of the grand vizier at the capital while he is himself absent; a lieutenant-governor; a lieutenant-colonel (in the army); a captain of a line-of-battle ship (in the navy); a superintendent-general (of property in mortmain); قائم مقام الفاعل *kâ'imu-màkâmi-ʿl-fâʿil*, The nominative or subject of a verb pas-

- sive (as standing in the place of the "name of an agent").
- مقوله *mùkāvélé*, *s. a.* The making an agreement; an agreement; |—, —et, *v.s.* To covenant, agree, stipulate mutually.
- مقاومت *mùkāvémèt*, *s. a.* Opposition, resistance; |—, —et, *v.s.* To resist.
- مقايسه *mùkāyéssé*, *s. a.* Comparing (mentally) one thing with another.
- مقبره *màkbérá*, *s. a.* A grave, tomb, sepulchre; a burial-ground.
- مقبوح *màkbūh*, *a. s.* Ugly, disliked, detestable.
- مقبوض *màkbūz*, *a. a.* Taken, received; سند—, *màkbūz-sènédi*, A receipt.
- مقبول *màkbūl*, *a. s.* Liked, approved, acceptable; مقبوله كجملك *màkbūla-ghèchmek*, *v.s.* To be liked, appreciated, deemed acceptable.
- مقت *màkt*, *s. a.* Hatred, enmity.
- مقتدا (for مقتدى) *mùktédà*, *s. a.* Followed, imitated (in matters of opinion and practice); —, *s. a.* A teacher, guide, ensampler, pattern.
- مقتدر *mùktèdir*, *a. a.* Able, capable, powerful enough.
- مقتدى *mùktédí*, *s. a.* One who follows or imitates (another in matters of opinion and practice); — (or مقتدا) *mùktédà*, *a. a.* Followed, imitated; —, *s. a.* A teacher, guide, ensampler, pattern.
- مقتضا (for مقتضى) *mùktazà*, *s. a.* The requirement (of anything), thing re-
- quired; the name of a ministerial letter generally given with a firm addressed to the same person or persons, and indicating, in a brief way, what is ordered in the firman.
- مقتضى *mùktazí*, *a. s.* Needful, necessary, wanted; —, *mùktazà* [to demand].
- مقتول *màktūl*, *s. a.* Killed, slain, put to death.
- مقدار *mìkdār* (*mìktar*), *s. a.* A quantity (either of bulk, number, length, duration, &c.); a portion; مقدار بجزء *mìktar*, A little, some, a certain small quantity or number.
- مقدر *mùkàddār*, *a. s.* Decreed by God, vouchsafed by God; duly estimated, understood (in grammar or logic) not expressed; مقدرات الهية *mùkàddàr-átí-llāhíyyá*, The things decreed by God's providence.
- مقدرت *màkderèt*, *s. a.* Power, might, ability.
- مقدس *mùkàddès*, *a. a.* Holy, sacred.
- مقدم *màkdam*, *s. a.* An arrival, coming; —, *mùkdim*, *a. a.* Assiduous, diligent, persevering; —, *mùkàddim*, *a. a.* Placed further forward, before another thing (in space or in time); —, *s. a.* The former part (of anything) of former time; a premise (in logic) antecedent; (and مقدمة *mùkàddémé*), the advanced guard of an army; —, *ad. t. and* مقدما *mùkàddémā*, *ad. a.* Formerly; before (of time); مقدمات *mùkàddimāt*.

s. pl. a. Things explained first, prefatory remarks.
 مقدمه *mùkàddimé, s. a.* An introduction, a preface, a peroration.
 مقدر *màkdūr, a. a.* Predestined, vouchsafed by Providence; —, *s. a.* The utmost of one's power and ability.
 مآثر *màkàrr, s. a.* A place where one stays permanently; an abode, a seat, a residence; —, *mùkàrr, a. a.* Who admits, confesses.
 مقراض *mìkrāz, s. a.* A pair of scissors, shears, or snuffers. (See مقاص.)
 مقرب *mùkàrreb, a. a.* Placed or drawn near; —, *s. a.* A person placed in close communication (with a sovereign).
 مقرب *mùkàrrèr, s. a.* Sure, certain, ascertained, beyond all doubt, confirmed, established, fully established; —, *mùkàrrir, s. a.* One who confirms and establishes. [pocket-handkerchief.
 مقربا *màkrāma (màhrāma), s. a.* A مقرب *màkrū, s. a.* Struck; knocked at (a door).
 مقرب *màkrūn, a. a.* Approached closely, quite touched; associated, joined, adjoined.
 مقسم *mùkàssim, s. a.* A distributor.
 مقسوم *màksūm, a. a.* Divided into portions; —, *s. a.* The dividend (*in arith.*); مقسوم عليه *màksūmun-
 "alèyh, s. a.* The divisor.
 مقص *màkàss, s. a.* A pair of scissors, shears, snuffers. (See مقاص.)
 مقصد *màksād, s. a.* and مقصود *màksūd,*

a. and *s. a.* Anything proposed or designed, wish, design, aim, end, intent, the thing aimed at.
 مقصور *màksūr (fem. مقصورة mùksūrè), a. a.* Defective, wanting; shortened, abbreviated; مقصوره *èlifi-màksūrè, The short ا, or ى sounded as a short ا at the end of words.*
 مقضى *màkzī, a. a.* Accomplished, attained, granted; مقضى المرام *màkzīyyu-'l-mèrām, a. a.* Whose wish is attained.
 مقطع *màktà, s. a.* A place of scission; a bone or ivory on which reed-pens are nibbed; —, *mùkàttà, a. a.* Cut asunder, divided, separated; حروف مقطعه *hùrūfi-mùkàttas "ā, The separately written or separately named letters placed at the commencement of some chapters of the Kur'ān.*
 مقطوع *màktū, a. a.* Cut; cut off; interrupted; defined; limited.
 مقعد *màk "ād, s. a.* The seat, breech; anus; (*màkat*) a small quilt used for covering the corner seats of a sofa.
 مقعر *mùkà " "ār, a. a.* Concave, hollow.
 مقفا (*for مقفى*) *mùkàffā, a. a.* Rhymed according to the rules of prosody.
 مقلب *mùkàllib, s. a.* One who turns, inverts, changes (things).
 مقلد *mùkàllid, s. a.* One who takes on himself the yoke of submission; a mimic; an actor; —, *mùkàllèd, a. a.* Whose yoke of submission is accepted.

مقلوب *màklüb*, *a. a.* Reversed, inverted; an anagram. [place.

مقلوع *màklū*, *a. a.* Torn from its
مقناطيس *mìknātiss* (*mikhlàdiz*), *s. a.*
A magnet, loadstone.

مقند *mùkànnèd*, *a. a.* Candied, sugared.
مقنطرة *mùkàntara*, *a. a. fem.* Arched;
supported on arches; مقنطرات
mùkàntarāt, *s. pl. a.* Almicanthers or
circles of altitude.

مقنن *mùkànnin*, *s. a.* A legislator; —,
mùkànnèn, *a. a.* Ordered by law.

مقوا (*for* مقوى) *mùkavwa*, *a. a.*
Strengthened; —, *s. a.* Pasteboard,
cardboard. [as a bow.

مقوص *mùkàvvèss*, *a. a.* Arched, bent
مقوله *màkūlè*, *s. a.* A sort, kind, species,
category.

مقوى *mùkàvvī*, *a. a.* Corroborative,
strengthening (medicine); —, *mù-*
kàvvā, *a. a.* Strengthened; —, *s. a.*
Pasteboard, cardboard.

مقهور *màkhūr* (*k-h*), *a. a.* Vanquished,
subjected to the overwhelming might
of someone.

مقياس *mikyāss*, *s. a.* An instrument for
measuring and comparing; a scale.

مقيد *mùkàyyèd*, *a. a.* Bound, tied,
fastened; restricted, coupled with a
restrictive complement (a word in a
sentence); limited, constitutional;
attentive, painstaking; registered;
—, —, *v. n.* To take care, take
pains, pay attention.

مقيم *mùkīm*, *a. a.* Residing.

مغى *mùkàyyī*, *a. a.* Vomitive (medi-
cine), an emetic.

مك *mek*, Turkish termination of the
infinitive in soft verbs.

مكارت *mùkyàbèrèt*, *s. a.* Pride.

مكاتب *mèkyātīb*, *s. pl. a.* (of مكاتب
mèkṭāb), Schools; —, *mùkyātīb*, *s. a.*
A covenanted slave, to whom a bid-
ding permission has been accorded to
ransom himself.

مكاتبه *mùkyātébè*, *s. a.* Correspondence
by letter; —, —, *v. n.* To corre-
spond by letter.

مكتوب *mèkyātīb*, *s. pl. a.* (of مكتوب
mèkṭūb), Letters, notes, billets,
epistles. [cheat.

مكار *mèkkyār*, *s. a.* A subtle knave and
مكارم *mèkyārim*, *s. pl. a.* (of مكرمة
mèkrèmet), Noble or generous deeds
or qualities.

مكافاة *mùkyāfāt*, *s. a.* A reward,
recompense, retribution; —, —,
v. a. and *v. n.* To reward, recompense.

مكافى *mùkyāfī*, *a. a.* Equivalent; قطع
مكافى *kāt* "i-mùkyāfī, A parabol.

مكالمة *mùkyālémé*, *s. a.* A conference:
a conferring, deliberating; —, —,
v. n. To hold a conference.

مكان *mèkyān*, *s. a.* A place in which a
thing exists, locus; مكان منزه
mèkyāndan - mùnèzzèh, (God is
exempt from place (is omnipresent).

مكائد *mèkyā'id*, *s. pl. a.* (of مكيد
mèkīdè), Stratagems, wiles.

مكتب *mèkṭāb*, *s. a.* A school.

مكتفي *mùktéfî*, *a. a.* Who considers as sufficient what he receives, content.
 مكتفي *mùktèni*, *a. a.* Called by a surname (كنيه *kyùnyé*).
 مكتوب *mùktüb* (*mùktup*), *a. a.* Written; —, *s. a.* A letter, epistle, note; —, *s. a.* *mùktubu-sâmî*, (High letter) A vizirial letter, an official letter written in the name of the Grand Vizier; مكتوبجي *mùktupju*, A secretary for official letters; مكتوبلشمك *mùktuplshmek*, *v. n. recip.* To correspond by letter.
 مكتوب *mùktüm*, *a. a.* Hidden, concealed.
 مكث *mèkas*, *s. a.* A staying, making a stay; a withholding, arresting; |—, —et, *v. n.* To stay, make a stay; —, *v. a.* To withhold, arrest, stop, delay.
 مكده *mùkèddèr*, *a. a.* Grieved, sorry, afflicted; —, *mùkèddir*, *a. a.* Afflicting, vexing, annoying; مكدرات *mùkèddirât*, *s. pl. a.* Afflictions, distressing things.
 مكر *mèkr* (*mèkir*), *s. a.* A wile, stratum, piece of knavery; —, *mèghzr*, *c. p.* Unless; and still, and yet, and all the while.
 مكرره *mùkèrrèr*, *a. a.* Repeated, done repeatedly; highly rectified, highly purified; مكرراً *mùkèrréran*, *ad. a.* Repeatedly.
 مكرم *mùkrim*, *a. a.* Kind, courteous, affable; —, *mùkèrrèrèr*, *a. a.* Honoured, treated with respect and consideration; مكرمأ *mùkèrrèrèman*,

ad. a. With great respect and with all due honours.
 مكرمتم *mèkrémet*, *s. a.* Any noble or generous act or quality.
 مكروب *mèkrüb*, *a. a.* Sad, distressed, afflicted, sorrowful. (canonically).
 مكروه *mèkrüh*, *a. a.* Held in aversion
 مكس *mèghess*, *s. p.* A fly, any winged insect like a fly.
 مكسر *mùkèssèr*, *a. a.* Broken to pieces; جمع مكسر *jem“i-mukesser*, An irregular plural Arabic noun.
 مكسوب *mèksüb*, *a. a.* Gained, acquired.
 مكسور *mèksür*, *a. a.* Pronounced with the vowel *i* or *i* (a consonant). [vealed.
 مكشوف *mèkshüf*, *a. a.* Discovered, revealed.
 مكعب *mùkyà““““àb*, *a. a.* Cubical; —, *s. a.* A cube (figure, or number).
 مكك *mèkik*, *s. t.* A weaver's shuttle.
 مكلف *mùkèllèf*, *a. a.* Sumptuous, rich, splendid; highly adorned; resting under an obligation to do certain duties (as man is to keep the commandments of God), responsible towards God.
 مكمل *mùkèmmèl*, *a. a.* Complete, full.
 مكمون *mèkmün*, *a. a.* Concealed in an ambush. [treasury.
 مكنوز *mèknüz*, *a. a.* Deposited in a
 مكنون *mèknün*, *a. a.* Concealed.
 مكوك *mèkyük* (*mèkik*, see مكك), *s. a.* A weaver's shuttle. [in Arabia).
 مکه *Mèkka*, *s. a.* Mecca (the town of,
 مكيال *mikyäl*, *s. a.* A bushel or similar measuring instrument.

مكيدة mèkîdê, *s. a.* A wile, a piece of deceit. [qualities, or with a quality.]
 مكيف mùkèyyèf, *a. a.* Endowed with
 مكين mèkin, *a. a.* Powerful, mighty, strong, firmly established; residing; abiding, dwelling; —, mègkin (in soft verbs), Turkish termination of the sixth gerund. (See مغين.)
 ملا mèlâ, *s. a.* An assembly (of people); a plenum, space filled or occupied by matter; خلولا khâlâ - vé - mèlâ, Vacuum and plenum, void space and occupied space; ملا الناس "ملا" - mèlâ'î-'n-nâss, *ad. a.* Openly, before the assembled people.
 ملايه mùlâbèssé, *s. a.* A relation or connexion, a consideration; شوملايه shù-mùlâbèssè-îlâ, From this consideration, arising out of this relation or connexion.
 ملاح mèllâh, *s. a.* A sailor, a tar.
 ملاحت mèlâhât, *s. a.* Sweetness, agreeableness.
 ملحد mùlâhid (*pl.* ملحده mùlâhidê), *s. a.* A heretic, schismatic (of a particular class).
 ملحظه mùlâhaza, *s. a.* A cautious look, examination, or consideration; caution; |—, —et, *v.s.* To hesitate, to look before leaping.
 ملازم mèlâz, *s. a.* An asylum, refuge.
 ملازم mùlâzim (mùlâzim), *a. a.* Ever accompanying and never quitting, inseparable; —, *s. a.* A constant attendant or follower; a supernumerary

attached to an office, &c., without pay; a lieutenant (in the army); a mate in the navy).
 ملازمèt mùlâzèmet, *s. a.* Constant attendance (about a person or place); |—, —et, *v.s.* To attend regularly; to follow about. [attached, adherent]
 ملاصق mùlâssâq, *a. a.* Joining, joint
 ملاطفه mùlâtafê, *s. a.* A joking, treating facetiously; kindness, treating with marked kindness; |—, —et, *v.s.* To joke; to show kindness.
 ملاعب mèlâ'ib, *s. pl. a.* (no sing. used) Games, playthings, toys.
 ملاعبه mùlâ'abê, *s. a.* A playing, amuse; |—, —et, *v.s.* To play; to amuse one's self; to toy.
 ملاعين mèlâ'in, *s. pl. a.* (of مغين mèl'ün), Accursed ones, damned fellows. [interview, audience]
 ملاقات mùlâkât, *s. a.* A meeting; a
 ملاقي mùlâqî, *a. a.* Who or what meets, joins.
 ملال mèlâl, ملالت mèlâlèt, *s. a.* Sickness, vexation; fatigue, tiredness.
 ملام mèlâm, ملامت mèlâmèt, *s. a.* Reproach, rebuke.
 ملآن mèl'ân, *a. a.* Full.
 ملاهي mèlâhî, *s. pl. a.* (no sing.), Games, diversions; toys, playthings.
 ملائكة mèlâ'ik, ملائكة mèlâ'ikê, *s. pl. a.* (of ملك mèlek), Angels; (as Turkish sing.), an angel.
 ملايم mùlâyim, *a. a.* Mild, not severe (weather, &c.); proper, fitting.

ملايمت mùlāyémèt, *s. a.* Mildness.
 ملب mùlèbbès, *a. a.* Clothed; confused, ambiguous (language).
 ملبوب mùlbūss, *a. a.* Worn, used as raiment; ملبوسات mùlbūssāt, *s. pl. a.* Clothing, articles of dress.
 مله mùllèt, *s. a.* A people, community; a religious denomination or sect.
 ملتب mùltèbiss, *a. a.* Obscure, ambiguous (language).
 مله mùltèssèm, *a. a.* Kissed; —, *s. a.* The place kissed; —, mùltèssim, *s. a.* One who kisses.
 مله (for ملتبجي) mùltéjà, *s. a.* A place of refuge, a refuge, asylum.
 ملتبجي mùltéjī, *s. a.* A refugee; — (or ملتبجا) mùltéjà, *s. a.* A place of refuge.
 مله mùltézim, *s. a.* A farmer or contractor of the revenue.
 ملته mùltéfit, *a. a.* Who turns his face or attention towards an object.
 مله (for ملتقي) mùltékà, *s. a.* A place of meeting, a junction.
 ممل mùltèm, *s. t.* The Etesian winds, the cooling wind from the north-east, which, during the summer, rises with the sun, blows strongly all day, and ceases at sunset.
 ملته mùltèmiss, *a. a.* Who requests; —, mùltémèss, *a. a.* Requested; a request.
 مله mùltèhib, ملتهف mùltèhif, *a. a.* In flames; inflamed; in a fever; hirsting. [refuge, an asylum].
 مله mùljā, *s. a.* A place of refuge, a

ملح mùlh, *s. a.* Salt.
 ملحد mùlhīd, *s. a.* A heretic, schismatic (of some particular kinds).
 ملحق mùlhāk, *a. a.* Joined on (to something), added, appended, attached; ملحقات mùlhākāt, *s. pl. a.* Appurtenances.
 ملحم mùlāhhām, *a. a.* Corpulent, fleshy.
 ملحوظ mùlhūz, *a. a.* Half expected, anticipated, thought of.
 ملز mùlez, *s. t.* A mulatto. [in argument.
 ملزوم mùlzèm, *a. a.* Convinced, silenced
 ملزوم mùlzūm, *a. a.* To which something is inseparably attached.
 ملس mùless, *s. a.* A mulatto.
 ملعنت mùl‘anèt, *s. a.* Any damnable act or quality. [tized].
 ملعون mùl‘ūn, *a. a.* Cursed, anathematized.
 ملفوظ mùlfūz, *a. a.* Uttered, spoken, mentioned; ملفوظات mùlfūzāt, *s. pl. a.* Sayings.
 ملفوف mùlfūf, *a. a.* Inclosed, enveloped; ملفوفاً mùlfūfan, *ad. a.* Inclosed, as an inclosure. [or titles.
 ملقب mùlākkāb, *a. a.* Bearing a title
 ملك mùlek, *s. a.* An angel; —, mùlik, *s. a.* A king, a petty ruler; —, mùlk, *s. a.* Dominion, sovereignty; dominions, territory; —, mùlk, *s. a.* Freehold property; ملكي mùlékī, *a. a.* Pertaining to a sovereign, or to an angel, royal, angelic; —, mùlkī, *a. a.* Pertaining to sovereignty, sovereignty; ملكيت mùlkīyyèt, *s. a.* Sovereignty, sovereign rights.

ملکوت mèlèkyūt, *s. a.* Sovereignty; God's supreme sovereignty; مالک المملکة والملکوت mālikyu-'l-milki-ve-'l-mèlèkyūt, Lord of all dominion and sovereignty.

ملکه mèlèké, *s. a.* A queen; —, mèlèké, *s. a.* Great dexterity from constant practice.

ملل millèl, *s. pl. a.* (of ملت millèt), Peoples; religious denominations, sects.

ملو malī (méli is soft words), Turkish termination of the necessitative mood of verbs, corresponding to our *must, should, ought*.

ملوان mèlèvān, *s. a. dual*, Day and night.

ملوث mùlèvvès, *a. a.* Dirtied, soiled, polluted.

ملوک mùlūk, *s. pl. a.* (of ملک mélik), Kings; ملوکانه mùlūkyāné, *a. p.* Royal, imperial, sovereign (*said only of the Sultan*).

ملول mèlūl, *a. a.* Sad, vexed; fatigued.

ملهم ملهمک (or ملهمک) mèlèmek (*aor. ملر or ملر mèlèr*), *v. n.* To bleat.

ملهم mèlhèm (for مرهم mèrhèm), *s. t.* Ointment, salve; —, mùlhèm, *s. a.* Who inspires, reveals; —, mùlhèm, *a. a.* Inspired, revealed, made known by inspiration and revelation.

ملئان mèl'ān, *a. a.* Full.

ملیح mèlīh, *a. a.* Sweet, agreeable.

ملین mùlèyyin, *a. a.* Laxative, opening (medicine); —, mùlèyyèn, *a. a.* Open (the bowels).

ملیون میلیون, *s. t.* (French), A million; ممات mèmāt, *s. a.* Death, the state of death; مماتی mèmāti, Pertaining to the state of death.

مماثل mùmāssil, *a. a.* Corresponding; agreeing, like, conformable.

مماثلت mùmāssélèt, *s. a.* A conforming; | —, —et, *v. n.* To conform.

ممارست mùmārèssèt, *s. a.* Experience gained by practice.

ماسا mùmāss, *s. a.* A tangent.

مماشات mùmāshāt, *s. a.* A going to the stream, obsequious compliance.

ممالک mèmālik, *s. pl. a.* (of مملکت mèmlèkèt), Countries, territories, dominions.

ممالیک mèmālik, *s. pl. a.* (of مملوک mèmlūk), Slaves; the Mamelukes of Egypt.

ممانعت mùmāna'at, *s. a.* Opposing; a preventing; | —, —et, *v. n.* To oppose, try to prevent.

ممتاز mùmtāz, *a. a.* Distinguished, eminent (among others).

ممتد mùmtèdd, *a. a.* Prolonged, drawn out in length or duration.

ممتنع mùmtèni', *a. a.* Impossible.

ممدوح mèmdūh, *a. a.* Praised, praiseworthy; ممدوحات mèmdūhāt, Praiseworthy acts and qualities.

ممدود mèmdūd, *a. a.* Prolonged, extended. [passage, path, &c.]

ممر mèmèr, *s. s.* A place of passage.

ممزوج mèmzūj, *a. a.* Mixed, compounded.

ممسك mumsik, *a. a.* Tenacious, hard-fisted, grasping, avaricious.

مه (for ممشى) mèmshà, *s. a.* A place for walking; a privy, water-closet. [signature.

متمم mùmzī, *a. a.* Signed, bearing a

ممك mùmkin, *a. a.* Possible; ممكن مرتبه mùmkin-mèrtébé, *ad. t.* As much as possible.

ممل mùmīll, *a. a.* Wearisome, fatiguing, tiring, tiresome.

مملها mèmīlaha, *s. a.* A salt-works.

مملك mèmīlékāt, *s. a.* A country; a

مملو mèmīlū, *a. a.* Full. [town.

مملوك mèmīlūk, *a. a.* Possessed, held a possession; —, *s. a.* A slave; a

Mameluke; مملوكية mèmīlūkiyyèt,

a. a. The quality of being held in possession. [vexed.

مملول mèmīlūl, *a. a.* Tired, wearied;

ممنوع mèmīnū, *a. a.* Forbidden, prohibited; ممنوعات mèmīnū'āt, *s. pl. a.*

Forbidden acts; prohibited things;

ممنوعية mèmīnū'īyyèt, *s. a.* The quality of being forbidden, prohibited.

ممنون mèmīnūn, *a. a.* Pleased, rejoiced, glad;

ممنونية mèmīnūniyyèt, *s. a.* Pleasure, gladness, satisfaction.

ممنوعه mèmīnūvvèh, *a. a.* Gilt or washed over; superficial, put on, false, insincere.

ممه mèmé, *s. t.* A teat, nipple; an

older, dug; any protuberance in shape

of a nipple; مملك mèmīlūmek,

n. To acquire the form of a nipple.

ممهور mèmīhūr, *a. a.* Sealed with a seal.

مميته mèmīt, *a. a.* Who causes to die (God).

مميز mèmīyyiz, *s. a.* An officer whose duty it is to examine draughts of reports, &c., and see they are properly drawn; an examiner; inspector.

من mèn, *pron. a.* Whosoever, whoever; —, *min, pr. a.* From, of, out of; —,

ممن mèn, *s. a.* The manna of the Israelites; من بعد mèn-bà'd, *ad. a.* Henceforward. [Preachers' pulpits.

منابر mènābir, *s. pl. a.* (of منبر mīnbēr),

منابع mènābi, *s. pl. a.* (of منبع mēnbēc mēnbà'), Sources, fountain-heads, springs.

مناجات mūnājāt, *s. a.* A prayer.

منادات mūnādāt, *s. a.* A proclaiming.

منادي mūnādī, *s. a.* A herald, crier.

منارة mīmārē, *s. a.* A minaret, the tower attached to a mosque, like a steeple to a church, from which the call to prayer is made. [quarreller, contester.

منازع mūnāzi, *s. a.* A disputer,

منازعه mūnāza'a, *s. a.* A dispute, quarrel, contest; |—, —et, *v.n.* To dispute.

منازل mènāzil, *s. pl. a.* (of منزل mēnzil), Stations (on a road). [battle.

منازله mūnāzélé, *s. a.* A fighting, doing

مناسب mūnāssīb, *a. a.* Fit, fitting, proper, expedient; apt.

مناسبت mūnāssībèt, *s. a.* Fitness, propriety, expediency; aptness; relation,

connexion; نه مناسبت nè-mūnāssé-

- bet! How! why! upon what grounds!
 مناسبتسز münässébetis, *s. f.* Untimely,
 unfitting, inexpedient, malapropos.
- مناسر münasstir, *s. f.* (*Greek*), A mon-
 astery, convent.
- مناسك ménässik, *s. pl. a.* (*no sing.*),
 Rites, ceremonies, observances used
 in performing the canonical pilgrimage
 to Mecca.
- مناشير ménāshir, *s. pl. a.* (*of منشور*
 mēnahūr), Imperial letters-patent con-
 ferring the highest dignities.
- مناصب münässib, *s. pl. a.* (*of منصب*
 mēnsib), High offices of state.
- مناصفة münässafét, *s. a.* Equity, jus-
 tice; مناصفة münässafétan, *ad. a.* In
 two equal shares.
- مناط münāt, *a. a.* To which something
 is tacked on or suspended.
- مناظر ménāzir, *s. pl. a.* (*of منظر* mēnzār),
 Aspects; — علم mēmi-mēnāzir, The
 science of aspects, perspective.
- مناظرت münāzarét, مناظرة münāzara,
s. a. A disputation, discussion.
- مناظم ménāzim, *s. pl. a.* (*of نظم* nēzm),
 Orders, arrangements.
- مناعت mēnā'āt, *s. a.* Impregnability,
 strength, inaccessibility.
- منافسة münāfésasé, *s. a.* Spite, enmity,
 malevolence.
- منافع ménāfi', *s. pl. a.* (*of منفعت*
 mēnfā'at), Uses, advantages; in-
 terests.
- منافق münāfik, *s. a.* A hypocrite
 (canonically); a tale-bearer.
- منافی münāfi, *a. a.* Incompatible, lin-
 dering, opposed.
- مناقب mēnākib, *s. pl. a.* (*of مناقب*
 mēnakabé), Traits of character; anec-
 dotes. [quarrel...]
- مناقشه münākasha, *s. a.* A dispute.
- مناقض münākiz, *a. a.* Destructive
 molishing; contrary, negatory, con-
 tradictory. [tradi...]
- مناقضة münākaza, *s. a.* Mutual en-
- منال mēnāl, *s. a.* Property, possession.
- منام mēnām, *s. a.* Sleep; a dream
 vision. [all good things...]
- منان mēnnān, *s. a.* (God) the giver.
- منار mānaw, *s. f.* A dealer in fruit-
 fruiterer.
- مناربه münāvébé, *s. a.* Alternation
 taking turn and turn about; مناربه
 münāvébétn, *ad. a.* By turns.
- مناهيج mēnāhij, *s. pl. a.* (*of مناهج*
 mēnhēj), Roads.
- مناهي mēnāhi, *s. pl. a.* (*of مناهي*
 mēnhī), Forbidden things or acts.
- منايا mēnāyā, *s. pl. a.* (*of مناي*
 mēniyyā), Deaths, different kinds of
 death.
- منبت münbit, *a. a.* Fertile (land).
- منبر mēnbir, *s. a.* A preacher's pulpit.
- منبسط mēnblassit, *a. a.* Spread
 tended; expanded; joyful.
- منبع mēnbā', *s. a.* A spring, source,
 fountain-head.
- منت mēnnèt, *s. a.* A favour, kindness,
 kindness, obligation; an aversion,
 backwardness from doing a favour.

reproach for favours bestowed, a throwing in one's teeth; **بیمت** *bl-minnèt*, *a. p.* Who is never averse from bestowing benefits; who never hurts the feelings of those he has favoured by casting those favours in their teeth.

م *māntar*, *s. t.* (*Greek*), A mushroom; a toadstool, fungus; cork; a cork, a bung; **منتارکوی** *māntar-kāwi*, German tinder.

منتا *mīntan*, *s. t.* A short jacket.

مندا *mūntij*, *a. a.* Producing, resulting in. [chosen.]

منتاخ *mūntakhāb*, *a. a.* Selected, chosen.

منتسب *mūntēsāb*, *a. a.* Related, connected.

منتد *mūntēshir*, *a. a.* Spread, scattered abroad, spread out; expanded, dilated; in a state of erection (penis).

منتدازیر *mūntāzīr*, *a. a.* In expectation, looking (for).

منتدازام *mūntāzām*, *a. a.* In order, arranged, regular; **عساکر منتظمة شاهانه** "Assākiri-mūntāzāmé'i-shāhāné, The imperial regular troops.

منتدیف *mūntēfī*, *a. a.* Who has derived a profit or advantage.

منتدکیل *mūntākīl*, *a. a.* Who or which passes from one place to another.

منتدتمی *mūntēmi*, *a. a.* Related, connected.

مند *mūntīn*, *a. a.* Putrid, stinking.

مندتوی *mūntēvī*, *a. a.* Directed towards nothing.

منتهی (*for منتهی*) *mūntéhā*, *s. a.* The end, utmost limit.

منتهی *mūntéhī*, *a. a.* Who or which arrives at the end; which reaches, touches, comes quite up to; —, *s. a.* A master or proficient (in science).

منثور *mēnsūr*, *a. a.* Scattered anyhow, not arranged in order; —, *s. a.* Prose.

منجبر *mūnjerr*, *a. a.* Coming (to any state of things), being brought.

منجیم *mūnējjim*, *s. a.* An astronomer or astrologer. [gealed.]

منجمد *mūnjēmid*, *a. a.* Frozen, congealed.

منجنیق *mānjénik*, *s. a.* A catapult; a balista; a crane (for lifting).

منح *mīnāh*, *s. pl. a.* (*of منحت* *mīnhāt*), Graces, favours, blessings.

منحرف *mūnhārif*, *a. a.* Turning out of a straight path, turning aside; —, *s. a.* A trapezium or four-sided figure, having two sides parallel but unequal; **شبه منحرف** *shibhi-mūnhārif*, A trapezoid or four-sided figure having no two sides parallel.

منحصر *mūnhāssir*, *a. a.* Limited, confined.

منحل *mūnhāll*, *a. a.* Dissolved.

منحنی *mūnhānī*, *a. a.* Curved; **خط منحنی** *khātti-mūnhānī*, A curved line.

منحوس *mēnhūs*, *a. a.* Ill-omened.

منخسف *mūnkhāssif*, *a. a.* Eclipsed (the moon).

مند *mēnd*, Persian termination equivalent to our *ful, ish, y, &c.*, as **دردمند** *dērdmēnd*, *a. p.* Sorrowful.

مندال mändal, *s. f.* A button (to a door).

مندر mindər, *s. f.* A mattress; a sofa.

مندرج mündərij, *a. a.* Included; contained; written. [literated.

مندرس mündəriş, *a. a.* Effaced, ob-

مندفع mündəfi, *a. a.* Driven out or away. [wept over.

مندوب mëndüb, *a. a.* Mourned for,

مندیل mëndil, *s. a.* A handkerchief.

منزل mənzil, *s. a.* A station-house, halt-

ing-place; a day's journey, or distance

from post-house to post-house; a travel-

ling post; the range (of a gun, &c.);

a distance; a long range; a rank,

degree, grade; منزلخانه mənzil-

khānə, *s. p.* A post-house; منزل

بارگیری mənzil-(bəyghiri), A post-

horse; منزل کتمک mənzil-ghitmek,

v. s. To travel post; منزل سورمک

mənzil-sürmek, *v. s.* To travel as fast

as possible; منزل طویى mənzil-tòpu, A

gun with a very long range; سر منزل

sər-mənzil, *s. p.* The goal, the end of

a journey; کوز منزیلی ghyüz-mènzili,

The range of vision, as far as the eye

can see; منزیلیجی mənzilji, *s. t.* A

post-master.

منزلت mənzilèt, منزله mənzilé, *s. a.* A

rank, grade, degree, standing; منزلتو

mənzilètli, *a. t.* Holding a certain

high rank.

منزوی mündzəvi, *s. a.* A hermit, recluse.

منزه mündzəzh, *a. a.* Free, void, exempt.

منسج mündəssəj, *a. a.* Woven, inter-

woven

منسد mündsədd, *a. a.* Stopped up, closed.

منسدل mündsədil, *a. a.* Hanging down, dangling. [series, or in series

منسک mündsədk, *a. a.* Ranged in

منسل mündsəll, *a. a.* Drawn from a scabbard. [taken away

منسلب mündsəlib, *a. a.* Taken as spoils

منسلک mündsəlik, *a. a.* Who follows treads in a path.

منسوب mənsüb, *a. a.* Related, connected, pertaining; منسوبیت

mənsübüyyèt, *s. a.* Relationship, connexion, quality of pertaining; منسوب

İssmi-mənsüb, An adjective showing relation, connexion, or quality of pertaining to something.

منسوج mənsūj, *a. a.* Woven.

منسوخ mənsūkh, *a. a.* Abolished, annulled. [in order

منسوک mənsūk, *a. a.* Ranged, pitched.

منسی mənši, *a. a.* Forgotten.

منش mənsh, *s. p.* Disposition, character, constitution. [a sort

منشأ mənshə', *s. a.* A place of origin

منشار mənshār, *s. a.* A saw; منشاری

mənshāri, *a. a.* Zigzag like the teeth of a saw in shape.

منشعب mənshə'ab, *a. a.* Derived (as from a family), branching out

منشک mənshəkk, *a. a.* Split, divided, cloven.

منشور mənshūr, *a. a.* Dispersed, scattered, spread; —, *s. a.* A prism.

منشی mənshī, *s. a.* A clever writer

practised literary or epistolary composer.

منصب m̀n̄s̄ib, *s. a.* A place where anything is set up; a post of dignity held under government; —, m̀n̄s̄abb, *a. a.* Poured, flowing, running (into anything).

منصب m̀n̄s̄abigh, *a. a.* Dyed; baptized.

منصرف m̀n̄s̄arīf, *a. a.* Turned on one side, turned away; conjugated, declined (in grammar).

منصف m̀n̄s̄if, *a. a.* Just, equitable, conscientious; منصّفانه m̀n̄s̄ifānē, *a. p.* Pertaining to a conscientious person. [holding an office.

منصوب m̀n̄s̄ūb, *a. a.* Set up, erected;

منص m̀n̄s̄ūr, *a. a.* Assisted by God, victorious.

منصوم m̀n̄s̄ūss, *a. a.* Established by an incontrovertible divine proof.

منه m̀n̄l̄ssa, *s. a.* A bride's throne or throne-room. [added.

منه m̀n̄z̄amm, *a. a.* Added, super-

منطبّق m̀n̄t̄abīkh, *a. a.* Cooked; ripened.

منه or منطار or منطار m̀n̄tar, *s. t.* A mushroom, toadstool, fungus; cork; a cork, bung; منطار قاوي m̀n̄tar-k̄awī, German tinder. [out.

منطفئ m̀n̄t̄afī, *a. a.* Extinguished, put

منطق m̀n̄t̄ik, *s. a.* Logic, dialectics; —, m̄nt̄ak, and منطقہ m̄nt̄aka (m̀n̄t̄ika), *s. a.* A zone, belt, girdle; منطقه حارة (m̀n̄t̄ika'i) - h̄arré, The torrid zone; منطقہ معتدله m̀n̄t̄ika'i-

-m̀t̄̀t̄edilē, The temperate zone;

منطقہ متجمده m̀n̄t̄ika'i-m̀n̄j̄emidē,

The frigid zone; منطقة البروج m̀n̄t̄ik̄atu-'l-b̄ur̄ūj, The ecliptic or zodiac.

منطلق m̀n̄t̄alik, *a. a.* Let loose; repudiated, divorced.

منطوق m̀n̄t̄ūk, *a. a.* Said, spoken, expressed; —, *s. a.* An expression, a saying.

منطوي m̀n̄t̄avī, *a. a.* Inclosed, folded, enveloped, contained.

منظر m̀n̄z̄ar, *s. a.* An aspect, face, countenance; a place in which anything is seen. [cleansed.

منظف m̀n̄l̄zzaf, *a. a.* Cleaned,

منظور m̀n̄z̄ūr, *a. a.* Seen, looked at, beheld, examined; —, *s.* An object, aim, design.

منظوم m̀n̄z̄ūm, *a. a.* Ranged in order; ranged in metre, metrical; —, *s. a.* Verse.

منظومه m̀n̄z̄ūmē, *s. a.* A piece of poetry; a system, series, hierarchy.

منع m̀n̄, *s. a.* A hindering, preventing; |—, —et, *v. a.* To hinder, prevent; to prohibit, forbid.

منعدم m̀n̄'`ādīm, *a. a.* Annihilated.

منعطف m̀n̄'`atīf, *a. a.* Turned on one side, turned (from or towards).

منعقد m̀n̄'`akīd, *a. a.* Tied; concluded, contracted (a treaty, &c.); congealed, clotted, formed. [echoed.

منعكس m̀n̄'`ākīss, *a. a.* Reflected;

منعم m̀n̄'`īm, *a. a.* Kind, gracious, beneficent.

منقال *mānḡhal*, *s. f.* A chafing-dish for warming apartments with charcoal.

منقر *or* منقر *mānḡhīr*, *s. f.* Money; copper money.

منفرج *mūnfəriḡ* (*fem.* منفرجة *mūnfəriḡa*), *a. a.* Wide open, wide apart; obtuse (angle). [separate, isolated.]

منفرد *mūnfərid*, *a. a.* Alone, by itself.

منفس *mūnfəss*, *s. a.* A breathing hole.

منفسخ *mūnfəssikh*, *a. a.* Abolished, abrogated. [rated.]

منفصل *mūnfəssāl*, *a. a.* Detached, separated.

منفعة *mūnfāʿat*, *s. a.* Use, utility, profit, advantage, interest. [grieved.]

منفعل *mūnfāʿil*, *a. a.* Hurt in feelings.

منفك *mūnfəkk*, *a. a.* Detached, separated; displaced, superseded.

منفور *mūnfūr*, *a. a.* Held in detestation, abhorred. [prehended, gathered.]

منفهم *mūnfəhim*, *a. a.* Understood, comprehended.

منفي *mūnfī*, *a. a.* Exiled, banished;

—, *mūnfā*, *s. a.* A place of exile.

منقا (*for* منقى *mūnākkā*), *a. a.* Cleaned, made clean. [missive.]

منقاد *mūnkād*, *a. a.* Obedient, submissive.

منقار *mūnkār*, *s. a.* A bird's beak or bill.

منقال *mānkāl* (*mānḡhal*), *s. a.* A chafing-dish.

منقبه *mānkabé*, *s. a.* Any praiseworthy trait of character; an anecdote.

منقبض *mūnkābīz*, *a. a.* Held tight, squeezed hard; costive, bound in the bowels; grieved, out of humour or spirits. [of defects (a writing).]

منقح *mūnākkāh*, *a. a.* Revised, purged

منقرض *mūnkāriz*, *a. a.* Extinct (a language, dynasty). [several parts.]

منقسم *mūnkāssim*, *a. a.* Divided into parts.

منقش *mūnākkāsh*, *a. a.* Decorated with designs. [is torn.]

منقضي *mūnkāzī*, *a. a.* Finished, expired.

منقطع *mūnkāṭiʿ*, *a. a.* Cut off; interrupted; withheld; ceased.

منقلب *mūnkālib*, *a. a.* Inverted, changed, altered.

منقلة *mūnkāla*, *s. a.* A sector (mathematical instrument). [is torn.]

منقوش *mūnkūsh*, *a. a.* Drawn, figured.

منقوط *mūnkūt*, *a. a.* Marked with one or more diacritical points or dots (a letter).

منقول *mūnkūl*, *a. a.* Carried from one place to another; narrated, related; handed down. [made.]

منقى (*or* منقا), *mūnākkā*, *a. a.* Cleaned.

منكر *mūnkār*, *a. a.* Denied; negated; unknown; incognito; irrecognisable; bad, wicked; reprehensible (act); name of one of the questioning angels who visit the

the other being named نكير *nēkār*.

منكير *mūnkīr*, *a. a.* A denier; —, *mūnkār*.

a. a. Incognito, irrecognisable; infinite, indeterminate (in grammar).

منكرات *mūnkārāt*, *s. pl. a. a.* Bad, reprehensible, wicked actions.

منكسر *mūnkāssir*, *a. a.* Broken, afflicted, grieved.

منكسف *mūnkāssif*, *a. a.* Eclipsed.

منكشف *mūnkāshif*, *a. a.* Disclosed, revealed.

منه mènghéné, *s. t.* A blacksmith's vice; a press.
 منکور mènkyüb, *a. a.* Fallen (in circumstances). [man; —, *s. a.* A wife.
 منکور mènkyüha, *a. a.* Married to a
 منوال minwāl, *s. a.* A manner, way, method. [or glory, aureolated.
 منه mùnèvvèr, *a. a.* Bright with light
 منه mènüt, *a. a.* Depending, referred.
 منوی mènvi, *s. a.* An intention, design, intent.
 منویث mènévish, *s. t.* The browning on gun-barrels; the blueing on swords, watch-springs, &c.; the water on silks, &c.
 منه minh, *comp. a.* From him (her, it).
 منها minhāj, *s. a.* A road, way; a manner.
 منهتک mènhetik, *a. a.* Torn; violated.
 منهتدیم mènhetdim, *a. a.* Demolished, pulled down (a building).
 منهزیم mènhezim, *a. a.* Defeated, routed.
 منههوب mènühüb, *s. a.* Taken as plunder, plundered.
 منههی mènhi, *a. a.* Prohibited, forbidden.
 منهی mènī, *s. a.* Sperm, the seminal
 منهییت mènīyyèt, *s. a.* Death. [fluid.
 منه mùnīr, *a. a.* Shining with its own light and giving light to other things.
 منهی mènī“, *a. a.* Difficult, or impossible to do, to take, to get into, &c.
 منهیف mènīf, *a. a.* Eminent, exalted.
 منهی mènīyē, *s. a.* A wish, desire.
 • mū, *s. p.* A hair; سرمو sèri-mū, (A hair's-point) A hair's-breadth.

موات mewāt, *s. a.* Waste, unreclaimed lands.
 مواجب mewājib, *a. pl. a. (no sing.),* Salaries, allowances; a pension.
 مواجهه mùwājaha, *s. a.* A being face to face with each other.
 مواخذة mù‘ākhaza, *s. a.* A scolding, upbraiding, reprimanding; |—, —et, *v. a.* To scold, upbraid, reprimand.
 موادد mewādd, *s. pl. a. (of ماده mādē),* Subjects, matters; articles, paragraphs.
 موارد mewārid, *s. pl. a. (of مورد mèv-rid),* Approaches, avenues, roads leading to.
 موازنه mùwāzéné, *s. a.* A weighing (in the mind); |—, —et, *v. a.* To weigh.
 موازی mùwāzī, *a. a.* Parallel; —, *s. a.* A parallel ruler.
 مواسات mùvāssāt, *s. a.* Kindness.
 مواشی mewāshī, *s. pl. a.* Cattle.
 مواصلت mùwāssalèt, *s. a.* A coming together, being united in one place, being in each other's society.
 مواضع mewāzī“, *s. pl. a. (of موضع mèvzi“),* Places.
 مواضعه mùwāzā“à, *s. a.* Dissimulation, putting on a good face in respect to the acts of a superior whom we cannot control. [perseverance.
 مواظبت mùwāzabèt, *s. a.* Assiduity,
 مواعد mewā“id, *s. pl. a. (of موعد mèv“idÉ),* Promises.
 موعظه mewā“iz, *s. pl. a. (of موعظه mèv“izÉ),* Exhortations.

موافق *mùwāfik*, *a. a.* Favourable, propitious.

موافقته *mùwāfikāt*, *s. a.* An agreeing, consenting; | —, —*et, v.s.* To agree, consent. *ki'()*, Places.

مواقع *mèwāki'*, *s. pl. a.* (of موقع *mèwākib*), Troops, legions, armies.

مؤالفة *mùwālāt*, *s. a.* Friendship, amity.

مؤالفة *mù'aléfèt*, *s. a.* Intimate acquaintance.

مؤالي *mèwāli*, *s. pl. a.* (of مؤالي *mèwālī*, *mōlla*), The higher legal dignitaries, judges.

مؤاليد *mèwālid*, *s. pl. a.* (of مؤاليد *mèwālīd*), Kingdoms, *is* مؤاليد *mèwālīdī - sèlāssé*, The three kingdoms of nature, mineral, vegetable, animal. [of acquaintanceship.

مؤانسة *mù'anésset*, *s. a.* Familiarity

موانع *mèwāni'*, *s. pl. a.* (of مانع *māni'*), Obstacles, hindrances, impediments.

مؤاهب *mèwāhib*, *s. pl. a.* (of مؤاهب *mèwāhib*), Gifts of God. [priest.

مؤبد *mūbbèd*, مؤبد *mūbbèz*, *s. p.* A fire-

مؤبد *mù'èbbèd*, *a. a.* Caused to last forever; مؤبداً *mù'èbbèdan*, *ad. a.* Forever, everlastingly, to all eternity.

مؤت *mèvt*, *s. a.* Death, a dying.

مؤت *mèvtà*, *s. pl. a.* (of مؤت *mèvtà*), The dead.

مؤتاب *mū-tāb (mūtāf)*, *s. p.* A maker of yarns, cords, sacks, &c., of horse or other hair.

مؤتلو *mùtlu* (corrupted from مؤتلو *mùtlū'*, possessed of an ascendancy).

a. t. Fortunate, happy, lucky; مؤتلو

مؤتلو *nè-mùtlu-sànga* (for مؤتلو *nè - mùtlū' sèn - ā?*)! Lucky thou!

Lucky fellow!

مؤت *mèvtà*, *s. pl. a.* (of مؤت *mèvtà*).

The dead.

مؤثر *mù'èssir*, *a. a.* Efficacious, effec-

tual, effective, productive of effect.

affecting; penetrating.

مؤثوق *mèvsūk*, *a. a.* Relied upon.

مؤج *mèvj*, *s. a.* A wave, billow; مؤج

مؤج *mèvj-ā-mèvj*, *ad. p.* Wave upon

wave.

مؤجب *mūjib*, *s. a.* Causing, requiring;

—, *s. a.* A cause; —, *mūjèb*, *s. a.*

The thing required, requirement;

ministerial letter usually given with

a firman, and addressed to the superior

person or persons, shortly explanatory

of the requirement thereof; مؤجبة

مؤجبة *mūjébinja*, *ad. f.* بر مؤجب *bār-mūjèb*

ad. p. According to the requirement

in conformity with; مؤجبة *bār-mūjèb*

-*mūjib*, *ad. a.* Without cause.

مؤجد *mūjīd*, *s. a.* An inventor.

مؤجز *mūjèz*, *a. a.* Short, abstracted

cursorily, abridged.

مؤجل *mù'èjjèl*, *a. a.* Postponed, deferred

to a certain time.

مؤجود *mèvjūd*, *a. a.* Present, existing,

in store, in stock.

مؤجودات *mèvjūdāt*, *s. pl. a.* Existing things; goods or stores.

موجه *mùvèjjèh*, *a. a.* Approved, fit, proper, suitable.
 موحه *mùwàhhid* (*pl.* موحدين *mùwàhhidin*), *s. a.* A unitarian, a Muhammedan.
 موحش *mūhish*, *a. a.* Which frightens, terrifies; frightful, terrific.
 مؤء *mù'akkhàr*, *a. a.* Posterior in time or place; postponed; retrograded;
 مؤءراً *mù'akkhàran*, *ad. a.* Latterly, of late.
 مؤء (for مؤءى) *mù'èddà*, *s. a.* The sense, purport (of a sentence).
 مؤءب *mù'èddèb*, *a. a.* Well behaved, well disciplined, well educated.
 مؤءء *mèvèddèt*, *s. a.* Love, affection;
 مؤءءء *mèvèddètlū*, *a. t.* Friendly (person).
 مؤءء *mèvdū'*, *a. a.* Delivered, consigned, left in charge, entrusted.
 مؤءء *mù'èddi*, *a. a.* Which causes, brings about; —, *mù'èddà*, *s. a.* The sense, purport (of a phrase).
 مؤءء *mù'èzzin*, *s. a.* The crier who calls to prayer.
 مؤءء *mù'èzzi*, *a. a.* Which gives pain, causes trouble or annoyance.
 مؤء *mòr*, *a. t.* Purple, dark damask red; —, *mūr*, *s. p.* An ant.
 مؤءء *Mòràvia*, *s. t.* Moravia.
 مؤءء *mùriss*, *a. a.* Causing, producing.
 مؤءء *mūrché*, *s. p. dim.* A little ant, an emmet; the marks on Damascus steel.
 مؤءء *mùvèrrikh*, مؤءء *mù'èrrikh*, *s. a.*

A historian, chronologist, chronicler;
 —, *mùvèrràkh*, *mù'èrràkh*, *a. a.* Dated, bearing date; مؤءء *mùvèrràkhan*, مؤءء *mù'èrràkhan*, *ad. a.* Bearing date.
 مؤء *mèvrid*, *s. a.* A way or point by which a thing is approached, an approach; a station, place, position.
 مؤءء *mèvrūs*, *a. a.* Inherited, of inheritance. [recounted].
 مؤءء *mèvrūd*, *a. a.* Related, recited,
 مؤء *Mòra*, *s. t.* The Morea.
 مؤءء *mòrina*, *s. t.* The tunny fish.(?)
 مؤءء *mèvzūn*, *a. a.* Weighed; balanced; in metre, metrical as to the feet and syllables in it.
 مؤء *mūzè*, *s. p.* A boot.
 مؤءء *Mòstār*, *s. t.* Mostar.
 مؤءء *mùvèssàkh*, *a. a.* Filthy, dirtied.
 مؤءء *mù'èssis*, *s. a.* Who founds, lays a foundation, establishes; —, *s. a.* A founder; —, *mù'èssèss*, *a. a.* Based, founded, established.
 مؤءء *mèvsim*, *s. a.* A season, the particular time when anything is usually in season; (*pronounced by Arabs* *mòssim*: *this is the origin of our very corrupt word monsoon, called rather better by the French mousson*).
 مؤءء *mèvsūm*, *a. a.* Marked with a mark.
 مؤءء *mūssà*, *s. a.* A razor; Moses;
 مؤءء *mūssévi*, *a. a.* Mosesian, one following the dispensation of Moses, a Jew, an Israelite, a Hebrew.

موسيقار mūssīkār, *s. a.* A kind of musical instrument, a Pandean pipe; a fabulous musical bird; music; a musician.

موسيقى mūssīkī, *s. a.* (*Greek*), Music as a science.

موش mūsh, *s. p.* A mouse; a rat.

موشح mùvèshshàh, *a. a.* Ornamented with a scarf or fillet.

موشكاف mū-shikyāf, *s. a.* A hair-splitter; موشكافانه mū-shikyāfānē, *a. p.* Pertaining to a hair-splitter.

موشمله mùshmula, *s. t.* A medlar.

موسل mùvsil, *s. a.* A place of junction; —, mùssil (mòssul), *s. a.* Mosul or Mosool in Mesopotamia.

موصلت mùssluk, *s. t.* A cock, a tap, a stop-cock or turn-cock.

موصوف mùvsūf, *a. a.* Possessing a quality; bearing a title; qualified by an adjective (in grammar).

موصول mùvsūl, *a. a.* To which anything is joined, or has reached; —, *s. a.* A relative pronoun (in Arabic grammar).

موضع mùvzi", *s. a.* A place, position, situation, locality.

موضوع mùvzū", *a. a.* Placed; used as an appellative; موضوعات mùvzū"āt, *s. pl. a.* The axioms of any science; موضوع له mùvzū"un-lèh, The thing indicated by a name, the thing treated on by a science, the subject.

موظف mùwazzaf, *a. a.* Salaried, paid, pensioned.

موعد mùv'id, موعدة mùv'idé, *s. a.* A promise.

موعظه mùv'izé, *s. a.* An admonition, exhortation.

موعود mùv'ūd, *a. a.* Promised; toward a time is fore-assigned; موعود èjéli-mùv'ūd, The appointed hour of death. [numerous, etc.]

موفور mùvfūr, *a. a.* Abundant, etc.

موقت mùvki", *s. a.* An appointed time; —, mùwakkīt, *s. a.* A public regulation of time, an astronomer; —, mùvki", *a. a.* Temporary, ad interim.

موقتاً mùwakkatan, *ad. a.* Temporary, ad interim; موقتخانه mùvki"-khānē, *s. p.* An observatory regulating the time.

موكر mùwakkār, *a. a.* Honoured, etc. honour; stately, grave.

موقع mùvki", *s. a.* A place, position, situation, locality; موقعي mùvki"i, *a. a.* Local; —, mùwakkī", Bearing the توقيع tùvki" or tùghra, *i. e.* the Sultan's cypher.

موقف mùvki", *s. a.* A station, halting place. [halt]

موقود mùvkūd, *a. a.* Lighted, set fire.

موقوف mùvkūf, *a. a.* Stayed, stopped, arrested; depending, referred to; موقوفات mùvkūfāt, *s. pl. a.* Properties in mortmain; entailed estates.

موكب mùvkib, *s. a.* A camp, an army; موكب همايون mùvkibi-hiāyūn, The imperial camp (*equivalent* to footstool or throne).

موكد mùv'èkkèd, *a. a.* Strong, etc.

strongly expressed, peremptory; corroborated, strengthened.

موكل *mùvèkkèl*, *a. a.* Charged, appointed as agent or attorney.

مو (for مولى) *mèvlà*, *s. a.* God, the Lord; a master; —, *mòlla*, *s. a.* A judge (when following a name); a student (when preceding a name).

N.B. These are merely two modifications in sound of the self-same word.

مولانا *mèvlā-nā*, *comp. a.* Our Lord (*said of God, Muhammed, and any high dignitary of the law*); حضرت مولانا *hàzrèti-mèvlā-nā*, His Holiness our Lord (*Jèlālu-'d-dini-r-Rūmī*, Founder of the order of Mevlévi dervishes).

مولد *mèvlid*, *s. a.* A birthday; a birth-place; —, *mùwèllid*, *s. a.* A generator; مولد الماء *mùwèllidu-'l-mā*, Hydrogen; مولد الحموضة *mùwèllidu-'l-hùmūza*, Oxygen.

مؤلف *mù'èllif*, *a. a.* Which consoles, accustoms, familiarizes, reconciles; —, *s. a.* An author, compiler; —, *mù'èllèf*, *a. a.* Consoled; accustomed, familiarized; reconciled; composed; compiled; مؤلفات *mù'èlléfāt*, *s. pl. a.* Works, literary productions, compilations.

مولود *mèvlūd*, *s. a.* Born, given birth to; a kingdom in nature, mineral, vegetable, or animal; مولودك *mèvlūdun-lèh*, To whom a child is born, a father; مولودها *mèvlūdun-lèhā*, A mother.

مولوز *mòloz*, *مولوس mòloss*, *s. t.* Stones and brickbats, rubbish for filling in hollows, trenches, &c.

مولوى *mèvlévī*, *a. a.* Pertaining to the religious order founded by Molla Jèlālu-'d-dini-r-Rūmī.

مولى *mèvlā*, *s. a.* The Lord God, who is served and worshipped; *بمنه المولى* *bì-mènni-hi-'l-mèvlā*, By the grace of Him (who is) the Lord whom all worship.

موم *mùm*, *s. t.* A candle; بالمومى *bāl-mùm*, *s. t.* Bees'-wax, wax; a wax candle; مهر مومى *mùhur-mùm*, Sealing-wax; موم ياغى *mùm-yàghī*, Tallow.

مؤمن *mù'min* (*pl.* مؤمنين *mù'minīn*), *s. a.* One who believes in God and the prophet, a true believer.

مومى اليه *mùmā-llèyh*, *s. a.* The aforementioned (person of some, but not very high, rank).

موميا *mūmiyā*, موميه *mūmiyyē*, *s. a.* A mummy; the substance of mummified bodies (supposed to be efficacious in many diseases); an artificial compound resembling it; the state of a mummy, mashed to a pulp.

مؤنت *mā'unèt*, *s. a.* Food, feed, support, maintenance. [grammar].

مؤنت *mù'ènnès*, *s. a.* Feminine (in موهبه *mèvhibé*, *s. a.* A gift (of God).

موهوب *mèvhūb*, *a. a.* Given (by God).

موهوم *mèvhūm*, *a. a.* Imaginary.

موى *mūy*, *s. p.* A hair; موى ميان *mūy-*

-miyān (Hair-waisted), *a. p.* Slender-waisted. [supported].
 مؤيد mū'èyyèd, *a. a.* Strengthened,
 مه مه, *s. p.* (*contr. from ماه māh*),
 The moon; —, mih, *a. p.* Large.
 مهابت mahābèt, *s. a.* Dreadness, awfulness, majesty; مهابتلو mahābèt-lū, *a. l.* Dread, awful, grand, sublime, majestic (one of the special styles of the Sultan).
 مهاجر mūhājir, *s. a.* One compelled to abandon his country; مهاجرين mūhājirīn, *s. pl. a.* Those inhabitants of Mecca who fled to Medina and joined Muhammed.
 مهاجرت mūhājérèt, *s. a.* An abandoning one's home and country.
 مهاد mihād, *s. a.* A seat, couch, bed, sofa, throne. [snaffle].
 مهار mihār, *s. a.* A rein or kind of bit or مهارت mahāhèt, *s. a.* Skilfulness, skill, perfect experience.
 مهالك mahālik, *s. pl. a.* (*of مهلكه mēh-léké*), Dangerous places or enterprises.
 مهم mahāmm, *s. pl. a.* (*no sing.*), Affairs of importance.
 مهب mēhèbb, *s. a.* The place from whence the wind blows.
 مهبط mēhbit, *s. a.* A place of descent, where one alights.
 مهياره mēh-pārē (Piece of the moon), *s. p.* A beauty, beautiful boy or girl.
 مهتاب mēh-tāb, *s. p.* Moonlight, moonshine; مهتابيه mēhtābiyyē, *s. a.* An arbour, open summer-house.

مؤتدي mūhtēdī, *s. s.* A convert to the true faith, (*called by Europeans a renegade*).
 مهتر mihtār (mēhtār), *a. p.* Greater older, elder; —, *s. p.* Various kinds of attendants upon pashas in the *a.* system; some were musicians, tent-pitchers, &c.; مهترخانه (mēhtār)-khānē, *s. p.* The old feudal military band.
 مهجور mēhjūr, *a. a.* Abandoned, desolate and disconsolate.
 مهجه mēhchē, *s. p.* A little moon, little figure of a crescent.
 مهد mēhd, *s. a.* A cradle; مهدى كذى mēhdī-kadhī-yāyī-sāltānāt (*Steward of the cradle of the sovereignty*), Title of the High Steward of the mother of the reigning Sultan.
 مهدم mēhdūm, *a. a.* Demolished.
 مهدي mēhdī, *s. a.* A guide, conductor. Under this title a personage is expected by Muhammedans to appear in the latter days, and to re-establish the true religion in great glory.
 مهر mēhr, *s. a.* A marriage-portion, dower given by the husband to his wife on their betrothal. It is of two kinds, one paid down and called مهر معلوم mēhri-mū'ajjèl; the other deferred till their separation by death or by divorce, is called مهر مؤجل mēhri-mū'èjjèl; —, mih, *s. p.* Friendship, amity; —, *s. p.* The sun.

—, mühr (mùhur), *s. p.* A seal; مهر و محبت mühr-u-màhàbbèt, Friendship and affection; مهر و ماه mühr-u-mäh, Sun and moon (*proper name for women*); مهر سلیمان mühr-i-sùlèymän, Solomon's seal; مهرلو mührlu, *a. t.* Sealed; مهر سر بهر sèr-bé-mühr, *a. p.* Of which the mouth is sealed.

مهربار mührbār (mühribār), *s. p.* A friend; مهربانی mühribāni, *a. p.* Pertaining to a friend, friendly; —, *s. p.* Friendliness, friendship.

مهردار mührdār, *s. p.* A seal-bearer.

مهر لعل mühr lémek, *v. a.* To seal.

مهر موه mühr mū (moon-faced), *s. p.* A beautiful girl or woman.

مهر ماهر mühr mäh, *s. pl. a.* (*of ماهر mähir*), Adepts, proficient; —, mühré, *s. p.* An instrument of agate, glass, or wood, used for polishing gold-leaf, paper, &c.; مهر لعل mühr lél, *a. t.* Polished; glazed; مهر لعل mühr lémek, *v. a.* To polish, to glaze with a *mühré*.

مهر موز mühr mūz, *a. a.* Thin, lean, emaciated. [stone.]

مهر موه mühr mū (mèhèkk), *s. a.* A touch-

مهر مهل mühr mèhl, مهلت mühr lét, *s. a.* A delay, postponement; مهلت و یرمک mühr lét-vèrmek, *v. n.* To grant a delay.

مهر مهلك mühr mèhlík, *a. a.* Dangerous; fatal.

مهر مهلكه mühr mèhlíkè, *s. a.* A dangerous thing, spot, or enterprise.

مهر مبله mühr mèlémek, *v. n.* To bleat.

مهر مهم mühr mihm (fem. مهر مهمه mühr mihmè),

a. a. Important; مهمات mührimmät, *s. pl. a.* The most important military stores, ammunition, &c.

مهر مهمان مکه mühr mäh məkèn, *comp. a.* As much as possible.

مهر مهمان mühr mihmän, *s. p.* A guest; مهماندار mühr mihmändār, *s. p.* An officer whose duty it is to take charge of guests and attend to all their wants; مهمان نواز mühr mihmän-nüwāz, *a. p.* Hospitable, kind to strangers; مهمان سراي mühr mihmän-sārāy, *s. p.* A guest-house, hotel; the world.

مهر مهمل mühr mèmèl, *a. a.* Neglected; having no dots or diacritical points (a letter).

مهر موز mühr mūz (mähmūz), *s. a.* A spur; —, *a. a.* Containing a ^hhèzmè.

مهر مهند mühr mihènnèd, *a. a.* Indian, Damascus (blade). [civil or military engineer.]

مهر مهندس mühr mihèndiss, *s. a.* A geometer, a

مهر مهواره mühr mähwārè, *s. p.* Monthly pay.

مهر مهوش mühr mähvèsh, *s. p.* A beauty, beautiful girl or boy. [equipped.]

مهر مهیا mühr mähyyà, *a. a.* Ready, prepared,

مهر مهیب mühr mähīb, *a. a.* Inspiring awe, awful, dreadful.

می mi or mi, Turkish general interrogative particle which *must always* be used in questions if one of the special interrogatives is not introduced: it is affixed to the word on which, more especially, the question turns (see Grammar); —, می, *s. p.* Wine; میخانه mühr khānè, *s. p.* A public-house, a wine-shop.

میدان mēyādīn, *s. pl. a.* (of میدان mēydān), Open spaces, squares.

میل mēyyāl, *a. a.* Inclined, leaning, disposed.

میان mēyāmin, *s. pl. a.* (of میمنت mēymānāt), Fortunate qualities or events.

میان miyān, *s. p.* The middle; the midst; the waist; میان کوی miyān-kyākyu, *s. t.* Liquorice-root;

میان کوی miyān-kyākyu, *s. t.* Liquorice-root;

میان بالی miyān - bālī, Spanish liquorice; میانجی miyānji, *s. t.* A mediator.

میان miyānē (mēyānē), *s. p.* The

midst; the relation between several things.

میاولمق miyāwlamak, *v.a.* To mew.

میاہ miyāh, *s. pl. a.* (of ما mā), Waters.

میت mēyyit, *s. a.* A dead body; a dead person, dead man. [dred.

مشتین mi'ētēyn, *s. a. dual.* Two hun-

میشاق mišāq, *s. a.* A pact, promise, agreement. [boy.

میچو mičo, *s. t.* A cabin-boy, sailor-

میخ miḵh, *s. t.* A nail; میخلامق miḵh-

lamak, *v.a.* To nail; to fasten with

rivets; to set (a precious stone);

میخلایچی miḵhlayīji, *s. t.* A stone-

setter; میخلو miḵhlī, *s. t.* Nailed;

rivetted; set.

میدان mēydān, *s. a.* A vacant space; a

public square; an interval of time.

میڈیہ midiyē, *s. t.* A muscle or mussel

(fish).

میر mir (contr. from امیر èmir), *s. p.*

A commander; an officer; anyone

holding the title of Begh or Bey.

میر لوی miri-liwā, A major-general;

میر میران miri-mirān, A civil governor

of a district, with the rank of lieut-

enant-general; میرالمرأ mir - l-

-ùmérā, A civil governor of a dis-

trict, with the rank of major-gener-

ال میرالای mir-ālāy, A colonel (in the

army); a captain of a three-deck

(in the navy); میراخور mir-ākḵor

(Imrakhòr), Master of the horse.

میر کلام miri - kèlām, An eloquent

person; میری miri (fem. میریه m-

riyyē), *a. a.* Belonging to government

public.

میراث mirāss, *s. a.* An inheritance;

میراثخور mirāss-ḵhòr, An inheri-

tor, one who has received an inheritance;

میراث یمک mirāss-yèmek, *v.a.* To

receive an inheritance, to inherit;

میراث یدی mirāss - yèdi (Who has

received an inheritance), *s. a.* A spend-

thrift.

میرزا mirzā, *s. p.* A title used in three

ways: when placed after a name, it

signifies a *Prince of the blood*: but

when placed before, it merely denotes

a civilian of any grade: without

name, it means a *clerk* or *secretary*.

میزاب mizāb, *s. p.* A canal, drainage

spout.

میزان mizān, *s. a.* A balance, pair of

scales; the sign *Libra*; a proof of

arithmetic; an object of comparison.

اورمق —, mizān-würmak, To compare, to draw a conclusion.
 میزبان mīzbān, *s. p.* A host, receiver and entertainer of guests.
 میه mūyèssèr, *a. a.* Facilitated, put into one's power or possession by God's permission; الله میسر ایلیه lāh-mūyèssèr - èyléy! May God facilitate it (to you). [an army.
 میسرè mēysérè, *s. a.* The left wing of
 میته mēyahé, *s. t.* An oak; oak-wood;
 میشه لک mēyshélik, *s. t.* An oak-forest, or region bearing oaks.
 میشین mīshīn (mēshīn), *s. p.* Leather made from sheep's skin.
 میعاد mī'ād, *s. a.* A place foretold, a rendezvous; the resurrection.
 میغ mīgh, *s. p.* A fog, a mist.
 میقات mīkāt, *s. a.* A time fore-appointed; a fixed or marked time, a season.
 میكدè mēy-kèdè, *s. p.* A wine-shop.
 میل mēyl, *s. a.* Inclination; declination; affection; |—, —et, *v. s.* To incline; to decline (north or south); to have an affection or liking; —, mīl, *s. a.* A pivot; a probing-needle; a mile;
 میل چککè mīl-chèkèk, To use a red-hot iron instrument for blinding state prisoners.
 میلاد mīlād, *s. a.* Birth; عیسی, mīlādī-
 -'issà, The Nativity, the birth of Jesus; میلادیه mīlādīyyé, *a. a.* (The year) reckoned from the Nativity.
 میلان mēyélān, *s. a.* Inclination.

میلو Milo, *s. t.* Milo.
 میم mīm, *s. a.* Name of the letter م.
 میمنت mēyménèt, *s. a.* Any fortunate quality or event.
 میمنه mēyméné, *s. a.* (Originally identic with میمنت), The right wing of an army.
 میمون mēymūn, *a. a.* Endued with felicity; fortunate, happy; —, مای-
 مūn, *s. t.* A monkey; میمونچی mēymūnçı, A monkey-leader.
 مین mēyn, *s. a.* A lie, falsehood.
 مینا mīnā, *s. p.* Enamel (mīnè); glass; a drinking-cup; the sky; مینالو mīnālū, *a. t.* Enamelled; مینا-
 -فام mīnā-fām, *a. p.* Of a sky-blue colour.
 مینویش (for میناوش mīnā-vèsh, *s. p.*),
 مینویش mēnevīsh, *s. t.* The browning of gun-barrels; the blueing of watch-springs, &c.; the watering on silks, &c.
 میوئس mēyyūss (for میوئس mēy'ūss),
a. a. Despaired of; despairing; hopeless; میوئسیت mēyyūsslyyèt, *s. a.* Despair, hopelessness.
 میوه mēyvè (pl. p. میوها mēyvéhā), *s. p.* Fruit; میوه دار mēyvédār, *a. p.* Fruitful.
 میه mī'é, *s. a.* A hundred, one hundred;
 میه متین mī'ètēyn, Two hundred.

ن nūn. Twenty-eighth letter of the Turkish alphabet, having the value of *n* in English. In chronograms and

astronomical tables it has the numerical value of 50, and in the dates of letters it stands for the month of Ramazan. Added to the root of a verb active or neuter, it indicates an indefinite action without exterior object; and in the case of verbs active or neuter the roots of which end in ل or in a vowel, it either takes the place of the ل which usually forms the passive, or it precedes that letter in combining the passive voice. (See *Grammar*.)

نا *nā* *int. t.* There! There's for you! There it is! There, take that! — Persian privative particle, preceding nouns and adjectives, and corresponding with our *un, in, &c.*, or with our *less* at the end of words; ناامید *nā-ūmid*, *a. p.* Hopeless; ناپاک *nā-pāk*, *a. p.* Unclean.

ناب *nāb*, *s. a.* A canine tooth, a tuak, tush; ivory; —, *a. p.* Pure, clear.

نابت *nābit*, *a. a.* Which grows, vegetates.

ناجا *nā-bé-jā*, ناهنجار *nā-bé-hènjār*, *a. p.* Out of time or place, unfitting, unsuitable, unseemly.

نابلس *Nābulus*, *s. a.* Samaria.

ناجی* *nāji*, *a. a.* Who escapes; who finds salvation.

* It is a great mistake to suppose that this word corresponds to "Saviour." On the contrary, it means "one who escapes from peril," as Mr. Redhouse has stated. If used for "Saviour" it would be entirely misunderstood by natives, as they would take it to mean one who himself avoids

ناچیز *nā-chiz*, *s. p.* A nothing, a thing of little account; a humble insignificant person; ناچیزانه *nā-chizānē*, *a. p.* Pertaining to a humble, insignificant person.

ناحیه *nāhiyyē*, *s. a.* A small district, a canton, a hundred.

ناخن *nākhun*, *s. p.* A nail, claw, talon.

نادیر *nādir*, *a. a.* Rare; نادراً *nādirā*, *ad. a.* Rarely, seldom.

نادیر* *nādirā*, *s. a.* A rarity, a thing seldom seen.

نادم *nādīm*, *s. a.* Repenting, repenting, sorry for what he has done.

نادی *nādī*, *s. a.* A place where one is

نار *nār*, *s. a.* Fire; hell-fire; hell; — *s. t.* A pomegranate; ناری *nāri* (توت ناریه *nāriyyē*), *a. a.* Pertaining to fire, fiery.

ناردنک *nārdènk*, *s. p.* A sharp kind of syrup, made from some fruit, either grapes(?), apples(?), plums(?), or pomegranates(?).

نارکله *nārghilē*, *s. t.* An instrument for smoking Persian tobacco, in which the smoke is drawn through water.

نارنج *nārinj*, *s. p.* An orange; a Seville orange.

نارین *nārin*, *a. t.* Slender, weakly, or escapes from danger, and not one who saved others. This mistake was first made by Meninski, and was copied by Bl... and, as I find others have taken the same erroneous view of the meaning of the word, I avail myself of this opportunity of drawing attention to its real signification.—C. W.

نāz, *s. p.* The conscious or unconscious self-sufficiency and graceful pride of a beautiful girl; graceful and well-founded disdain, real or pretended, for all exterior embellishment and for all admiration; the graceful playfulness and motions of a beautiful object which attract attention; the disdain of anyone for what he may consider not necessary to himself or not worthy of acceptance; نازلنمک nāzlanmak, *v.s.* To be disdainful of anything offered, whether homage to a beauty, or a gift of any kind to other people; نازلو nāzlu, *a. t.* Who shows a real or affected disdain for offered homage or gifts; نازونیازا nāz-u-niyāz-èt, *v.s.* To urge a request in a graceful, bashful, attractive manner.
 نازک nāzik, *a. p.* Delicate (in mind, constitution, or quality).
 نازل nāzil, *a. a.* Which descends; which is sent down from heaven.
 نازنین nāzénin, *s. p.* A beautiful, graceful girl, disdainful in her gracefulness, or graceful in her bashful boldness.
 ناس nās, *s. pl. a.* (of انسان insān), Men, mankind.
 ناساز nā-sāz, *a. p.* Discordant; improper;
 ناسازکار nā-sāz-kyār, *a. p.* Who acts improperly.
 ناسوت nāssūt, *s. a.* Humanity, human nature; عالم ناسوت "ālēmi-nāssūt, The world, state, or degree of human nature.

ناسور nāssūr, *s. a.* A kind of running ulcer; a fistula; —, *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men.
 ناسی nāssī, *a. a.* Forgetful, who forgets.
 ناشر nāshir, *s. a.* One who spreads, opens out, or disseminates.
 ناشی nāshī, *a. a.* Growing, which grows; proceeding, springing, arising; —, *ad. t.* Owing to, arising from (any cause, &c.).
 ناصب nāssīb, *s. a.* One who sets up, erects; one who appoints officers.
 ناصح nāssih, *s. a.* One who gives advice.
 ناصر nāssir, *s. a.* A helper, helper to victory; —, (or ناصر nāssir), *s. t.* A wart, a corn, the hard skin which forms on the inner parts of the hands of working men; ناصورلنمک nāssirlanmak, *v.s.* To form into a wart, corn, or hard skin.
 ناصیه nāssiyyé, *s. a.* The forelock; the forehead; ناصیه محال nāssiyyè'i-hāl, The appearance of circumstances.
 ناطق nātik, *a. a.* Which speaks; which reasons; which has a voice; حیوان ناطق hāywāni-nātik, Man, the speaking, reasoning animal; مال ناطق māli-nātik, Possessions in slaves, flocks, herds, &c.
 ناظر nāzir, *a. a.* Which looks; —, *s. a.* A spectator, looker-on; an overseer, director; a minister of state; خارجیه khārijīyyé-nāziri, The minister

for foreign affairs; **مالیه ناظری** māliyyē-nāziri, The minister of finance.

ناظم nāzim, *s. a.* Who puts in order, regulates.

ناف nāf, *s. p.* The navel; the middle of anything.

نافخ nāfikh, *s. a.* One who blows (a wind instrument); **نافخ الصور** nāfikhu-'as-sūr, He who blows the trump, the angel who will blow the last trump.

نافذ nāfiz, *a. a.* Which penetrates, makes its way into or through things; (a command) which receives full execution; **نافذ الکلمتین** nāfizu-'l-kèlimétèyn, One whose two words, yes and no, are punctually attended to.

نافع nāfi', *a. a.* Useful, beneficial.

نافله nāfilé, *s. a.* Supererogatory prayers beyond the five canonical ones; —, *a. a.* Useless, vain; —, *ad. t.* In vain.

نافه nāfé, *s. p.* The navel; a musk-bag; the belly part of an animal's fur.

ناقص nākiss, *a. a.* Deficient, wanting; minus (in algebra).

ناقل nākīl, *a. a.* Bearing, carrying about; —, *s. a.* A narrator, relater.

ناقوس nākūas, *s. a.* A bell; a piece of wood suspended in churches or monasteries in the East, and struck in lieu of a bell.

ناکه nāka, *s. a.* A female camel.

نالک nāk, One of the Persian terminations which, added to a noun, makes an adjective signifying *possessing* or

subject to; **دردناک** dirdnāk, *a. p.* Grieved; **نمناک** nèmnāk, *Damp.*

ناکه nā-ghyāh, *a. p.* Out of time or place, untimely; sudden; suddenly.

ناکس nā-kèss (nèkèss), *a. p.* Not a man, a sordid, disagreeable fellow.

ناکه nā-ghèh (*contr. from* ناکا), *a. p.* Untimely; sudden; **ناکهانی** nā-ghānī, *a. p.* Sudden.

نالان nālān, *a. p.* Weeping, lamenting.

نالش nālīsh, *s. p.* A weeping, lamenting.

نالہ nālē, *s. p.* Weeping, plaint, lamentation.

نام nām (nām), *s. p.* A name; a title; quality; honour, reputation, repute; celebrity; —, *a. p.* Named; **نام احمد** nām ahmed - nām - kimèstān, a person named Ahmed; **نامدار** nāmdār, **ناموار** nāmvār, **نامور** nāmūr, *a. p.* Famous, celebrated.

نامزد nām-zèd, *s. p.* One whose name has been mentioned; a betrothed person; a person named or proposed for an office.

نامکور nāmkyūr, *a. t.* Ungrateful.

ناملو nāmlū, *a. t.* Having a name; reputation; —, *s. t.* The blade of a sword or knife (*as bearing the name*).

ناموس nāmūss, *s. a.* (*Greek* νόμος) law; the Kur'ān; the angel Gabriel; a person's honour; **ناموسسز** nāmūssuz, *a. t.* Regardless of his honour.

ناموسلو nāmūsslū, *a. t.* Careful of honour, scrupulous as regards reputation.

نامه *nāmē*, *s. p.* A letter; a royal letter; a letter of credentials; (*in composition*), a book, a treatise, or writing on any particular subject; شاهنامه *shāh-nāmē*, The book of kings (*name of a book*); نامه‌رس *nāmē-rēs*, نامه‌رسان *nāmē-rēs*, One who brings a letter, an envoy. [tates, flourishes.

نامی *nāmī*, *a. a.* Which grows, vegetable. نان *nān*, *s. p.* Bread; نان و نمک *nān-u-nèmek*, Bread and salt, the two sacred or essential articles of food; نان‌پاره *nān-pāre*, *s. p.* A piece of bread, a loaf or cake of bread; a subsistence, maintenance, allowance, salary, pension.

نان‌کیر *nān-kyūr*, *a. p.* Ungrateful.

ناز *nānū*, *s. p.* A ditty sung to put children to sleep.

نانس *nāns*, *s. f.* Mint (herb); peppermint.

ناودان *nāwdān*, *s. p.* A water-pipe, canal, channel, spout. [ing.

ناورد *nāvèrd*, *s. p.* Battle, combat, fight.

ناوک *nāvek*, *s. p. dim.* A small light arrow.

ناولون *nāvlun* (*from* نول *nēvl*, *s. a.*), *s. f.*

The freight paid for carriage of goods by ship; ناولون‌ایله‌طوتمک *nāvlun-ila-tötmaç*, To hire (a ship).

ناوی *nāvi*, *s. f. (Italian)*, A bark, three-masted vessel with only two masts full rigged.

ناهب *nāhib*, *s. a.* A plunderer.

ناهی *nāhī*, *s. a.* A prohibitor, forbidding.

ناهید *nāhīd*, *s. p.* A young maiden; the planet Venus.

نای *nāy*, *s. p.* A reed, a bamboo, a cane; a flute or flageolet; صورنای *sūr-nāy* (*zūrna*), A clarion, trumpet; کورنای *kèrré-nāy*, *s. p.* A kind of long trumpet.

نایب *nā'ib*, *s. a.* A lieutenant, locum-tenens, substitute; a judge-substitute.

نایبه *nā'ibē*, *s. a.* A misfortune which befalls. [flute or pipe.

ناپچه *nāyché*, *s. p.* A small reed; a small

ناحیه *nā'ihā*, *s. a.* A woman hired or employed for screaming and weeping over the dead.

ناثر *nā'iré*, *s. a.* Fire, flames.

نازین *nāy-zèn*, *s. p.* A flute-player.

نائل *nā'il*, *a. a.* Who receives, acquires, attains (anything desirable); —او—، —دل، *v. n.* To receive, acquire, attain, be blessed or gratified with.

نائم *nā'im*, *a. a.* Sleeping, asleep.

نیات *nèbāt* (*pl.* نیاتات *nèbātāt*), *s. a.*

A plant; a vegetable; علم‌نیاتات

"ilmi-nèbātāt, Botany; نبات‌شکری

nèbāt-shèkèri (*nùbèt*), *s. f.* Sugar-

candy; نباتی *nèbāti*, *a. a.* Vegetable.

نیبال *nibāl*, *s. pl. a. (of* نبل *nèbl)*, Arrows. [taste, an inkling.

نبد *nèbzé*, *s. a.* A small portion, a

نبرد *nèbèrd*, *s. p.* War, battle, fight, combat.

نیش *nèbah*, *s. a.* A digging up, excavating (graves, &c.).

نفس *nàbz*, *s. a.* The pulse; pulsation;

نَبَضُهُ بِأَقْمَقِ nābzā - bākmaq, *v.s.* To feel one's pulse.

نَبْعُ nēb', *s. a.* A springing up (water from a spring); —, —*et, v.s.* To spring up, flow from a source.

نَبْوَتُ nābūvet, *s. a.* The quality of being a prophet or God's messenger.

نَبَوِيَّةُ nēbēvi (fem. نَبَوِيَّةٌ nēbēviyyā), *s. a.* Pertaining to a prophet. [from God.

نَبِيٌّ nēbi, *s. a.* A prophet, a messenger

نَبِيرٌ nēbir, *s. p.* A grandson.

نَتَائِجُ nētā'ij, *s. pl. a.* (of نَتَائِجُهُ nētā'ij), Results, consequences.

نَتَائِجُكُمْ nētā'-kim, *ad. t.* As, even as, in like manner as.

نَتَائِجُهُ nētā'ij, *s. a.* A result, consequence; a corollary; نَتَائِجُهُ كَلَامٌ nētā'ij-i-kēlām, *ad. t.* In short, in fine.

نَثَارٌ nissār, *s. a.* A scattering; small money scattered at weddings; —, *a. p.* (in composition), Who scatters.

نَثْرٌ nēsar (nēssir), *s. a.* A scattering; prose. [(in man or horses).

نَجَابَتُ nējābēt, *s. a.* Nobility of race

نَجَاتٌ nējāt, *s. a.* Deliverance, escape, salvation; —, بَوْلَمَقِ nējāt - bōlmak, *v.s.* To find a means of escape, to escape, save one's self, be saved.

نَجَّارٌ nējjar, *s. a.* A carpenter.

نَجَاسَةٌ nējāsēt, *s. a.* Uncleanness (canonical), unfitness to be touched; filth, dung.

نَجَاشِيٌّ nējāshī, *s. a.* General title for the kings of Ethiopia or Abyssinia.

نَجْدٌ nējđ, *s. a.* The upper and interior

part of Arabia, from whence are derived the best horses, called نَجْدِيٌّ nējđi.

نَجْدَةٌ nējđēt, *s. a.* Courage, valour.

نَجَسٌ nējias, *s. a.* Unclean (canonically), not to be touched.

نَجْمٌ nējm, *s. a.* A star; عِلْمُ نَجُومٍ 'ilm-i-nujūm, Astrology.

نَجْمِيٌّ inji, Turkish termination of the ordinal numbers, answering to our *th* or *et*; —, or نَجْمِيٌّ nējji? Turkish interrogative of trade or occupation: مَنْ نَجْمِيٌّ سَأَلْتُمْ sən-nējji - sin? What is your trade or occupation?

نَجِيبٌ nējīb, *a. a.* Of a noble race (horse or man). [bronze

نَجَاسٌ nāhās, *s. a.* Copper; brass

نَحْسٌ nāhs, *s. a.* A sinister aspect or malign influence of the stars; an unlucky star; —, نَاهِيٌّ nāhiss, *a. a.* Unlucky, under an unlucky star (a day: نَحْسُ أَكْبَرٍ nāhsi-ākbar, Saturn; نَحْسُ أَصْغَرٍ nāhsi-asghār, Mars. [bee

نَحْلٌ nahl, *s. a.* Bees; نَحْلَةٌ nāhlā, Owl

نَحْوٌ nāhv, *s. a.* Syntax; نَحْوِيٌّ nāhvī (fem. نَحْوِيَّةٌ nāhvīyyā), *s. a.* Pertaining to syntax, syntactical; — (pl. نَحْوِيُّونَ nāhvīyyūn), *s. a.* A writer on syntax.

نَحْوَسَةٌ nāhvāsēt, *s. a.* The quality of possessing a malign influence, malignity. [tion, feeling

نَحِيفٌ nāhif, *a. a.* Weakly in constitution

نَخْبِيرٌ nākhjīr, *s. p.* Any animal pursued or taken in the chase as game

نخبیرگیر *nàkhjir-ghir*, *s. p.* A huntsman.

نخبه *nàkhjil*, *s. p.* A kind of wood or berry of which rosaries are made.

نخست *nùkhusst*, نخستین *nùkhusstīn*, *a. p.* The first.

نخشه *nàkhashèb*, *s. p.* Name of a place near Semerkand, having a celebrated well (چاه نخشه *chāhi-nàkhashèb*), from whence the impostor Mukanna“ (the Veiled Prophet of Khorassan) is said to have caused an artificial moon (ماه نخشه *māhi-nàkhashèb*) to rise.

نخل *nàkhl*, *s. a.* A palm-tree, a date-tree; نخلستان *nàkhlisstān*, *s. p.* A palm-grove.

نخوت *nàkhwèt*, *s. a.* Pride, haughtiness.

نخود *nòkhud*, *s. t.* A chick-pea; a large, white, hard-boiling pea.

نید *nidā*, *s. a.* A calling aloud; an ejaculation; |—, —et, *v. a.* To call out loud; to ejaculate; حرف ندا *hàrfi-nidā*, An interjection, or vocative article.

ندا *nàdass*, *s. t.* A ploughing, harrowing, and cleaning land after or turing a fallow; |—, —et, *v. a.* To clean (land) by ploughing, &c.

ندامت *nèdāmèt*, *s. a.* A feeling of regret, repentance, penitence.

ندبه *nùdbè*, *s. a.* A weeping and lamenting

ندیم),

Companions, associates, intimate friends. [companion.

ندیم *nèdīm*, *s. a.* An intimate friend and

نذر *nèzr*, *s. a.* A vow; anything sacrificed or bestowed in consequence of a vow; |—, —et, *v. a.* To vow, to sacrifice or bestow as a fulfilment of a vow.

نر *nèr*, *a. p.* Male.

نرخ *nèrkh* (*nàrk*), *s. p.* The officially-taxed price of commodities.

نرد *nèrd*, *s. p.* Backgammon.

نردبان *nèrdibān* (*mèrdivèn*), *s. p.* A ladder, steps, a staircase; نردبان باشی (*mèrdivèn*) - *bāshi*, The top of the stairs; نردبان ایاغی (*mèrdivèn*) - *āyaghi*, The foot of the stairs.

نردۀ؟ *nèrdé?* *nèréde?* Where? In what place? In whatever place?

نرگس *nèrghiss*, *s. p.* A marigold; a beautiful eye, the eye of a mistress.

نرم *nèrm*, *a. p.* Soft to the touch; easy in disposition, yielding.

نره *nèré?* *Turkish interrogative of place,*

What place? What exact spot? What place soever; نره نك *nèréning?* Of what place? of what place soever;

نره یه *nèréyé*, To what place? To whatever place; نره ده *nèréde*, In what place? In whatever place;

نره دن *nèredan?* From what place? From whatever place; نرم *nèrm?*

What part of my body? Whatever part of my body; نرمه *nèrming?*

Of what part of my body? &c., نرمه سی *nèréssi*, What part or spot of

it? نرئسنه nèrèssiné? To what part of it? &c., &c. [hero.

نریمان nèrīmān, *s. p.* A champion, a

نزار nizār, *s. p.* Thin, slender, lean.

نزاع nizā', *s. s.* Altercation, dispute, quarrel; |—, —et, *v.s.* To dispute, quarrel.

نزاکت nèzākèt, *s. s.* Politeness, delicacy of manners; delicacy of taste, smell, &c. [bat.

نزال nizāl, *s. s.* A fighting, battle, combat
نزد nèzd, *s. p.* The immediate vicinity or proximity of anything.

نزدیک nèzdik, *s. p.* Near.

نزع nèz', *s. s.* A tearing up, out, or away; |—, —et, *v.s.* To tear up, tear out, tear away; حالت النزع hālétu-'n-nèz', The agony of death, the point of death.

نزل nuzul, *s. s.* Provisions; —امینی, nuzul-èminī, *s. t.* The commissary-general of an army.

نزله nèzlé, *s. s.* A cold in the head.

نزول nuzūl, *s. s.* A descending, going or coming down; an alighting; a stroke of apoplexy or palsy; |—, —et, *v.s.* To descend; to alight.

نزهت nūzhèt, *s. s.* The taking a stroll for pleasure; pleasure, recreation (either by strolling or sitting in pleasant places).

نساء nissā, *s. s.* A woman; women in general; طائفه نساء tā'ifè'i-nissā, Womankind.

نساچ nèssāj, *s. s.* A weaver.

نساجت nissājèt, *s. s.* The weaving.

نساق nissāk, *s. s.* A series, arrangement, order; يکساق yèk-nissāk, *s. p.* Uniform; regular.

نسائج nèssā'ij, *s. pl. s.* (no sing.), Textile fabrics, woven articles.

نسائم nèssā'im, *s. pl. s.* (of نسيم nèssi-
Airs, breezes.

نسب nèseb, *s. s.* Extraction, parentage; نسبی nèsebī (نسبیه nèsebīyyè), *s. s.* Pertaining to extraction or parentage.

نسبت nissabèt, *s. s.* (pl. انساب en-sāb). Relation; ratio, proportion; a logarithm; spite; |—, —et, *v.s.* To act in spite; (in stating a sum in the ratio of three) as; نسبت کنسبت kè-nissabèt, *s. s.* (The ratio of *a* to *b* (is) as the ratio of *c* to *d*), As *a* is to *b*, so is *c* to *d*; نسبت جیبیه nissabèti-jèybiyyè, *s. s.* sine; نسبت ظلّیه nissabèti-zilliyè, *s. s.* log. tangent; نسبة nissabétan, *s. s.* In respect, in relation, in proportion out of spite.

نسته nèsté, *s. t.* A thing, anything, nothing in particular (used in *hasrat* and *hājing*).

نسخ nèssj, *s. s.* A weaving; a text; |—, —et, *v.s.* To weave.

نسخه nèsskh, *s. s.* An abolishing, annulling, abrogating; |—, —et, *v.s.* To abolish, annul, abrogate; —, nissakh, *s. pl. s.* (of نسخه nèsskha), *s. p.*

(of books or writings); —, *nèssākh*,
s. a. The peculiar handwriting used in
copying the Kur'an and most prose
books in Turkey, Syria, and Arabia.
نسخه *nùssakha*, *s. a.* A copy of a book
or writing; (*màssak*) an amulet or
charm in writing, much used in the
East, sewn to the cap, or bound round
various parts of the body.
نسر *nèsser*, *s. a.* A bird; an eagle.
نسرین *nèssrīn*, *s. a.* A kind of flower;
گل نسرین *ghyùlu-nèssrīn*, *s. p.* A kind
of flower. [succession.
نسساک *nèssāk*, *s. a.* An order, row, series,
نسل *nèsal* (*nèssil*), *s. a.* Progeny, race,
posterity. [a satyr.
نسنابر *nèssnāss*, *s. a.* A kind of ape;
نسنه *nèssnē*, *s. t.* A thing.
نسسوان *nèsswān*, *s. pl. a.* (*of* نساه *nèssā*),
Women.
نسیار *nèssyān*, *s. a.* A forgetting; ob-
livion, forgetfulness; |—, —et, *v. a.*
To forget. [tinguished family.
نسیب *nèssīb*, *a. a.* Belonging to a dis-
نسیم *nèssīm*, *s. a.* A gentle air, zephyr,
breeze. [an arrow.
نشابه *nùshahābē*, *s. a.* A wooden arrow;
نشابور *Nishābūr*, *s. p.* The town of
Nishabur, in Khorassan.
نشاد *nishādir*, *s. p.* Sal ammoniac;
ammonia; —روحي, *nishādir-rūh*,
Spirit of ammonia, spirit of hartshorn,
sal volatile.
نشاسته *nishāssta*, *s. p.* Starch; wheat
fecula, used in confectionary.

نشاط *nishāt*, *s. a.* Mirth, joy.
نشان *nishān*, *s. p.* A mark, sign, trace,
signal of any kind; an index, indica-
tion; sign-post; beacon; a mark set up
to shoot at, a target; a decoration,
insignia of rank or of any order of
kighthood; a pledge, token (given to
a girl at a betrothal); the Sultan's
cypher; imperial letters-patent bear-
ing the cypher; a scar, cicatrice;
نشانگاه *nishānghyāh*, *s. p.* A sight
(used for pointing guns): نشانلو
nishānli, *a. t.* Marked, bearing a
mark; betrothed, affianced; نشانجی
nishānji, *s. t.* Former title of a high
functionary of the Ottoman Govern-
ment, a kind of High Chancellor, from
whose office the imperial letters-patent,
firmans, &c., were issued; —, *nishān*,
a. p. (*in composition*), Who or which
sits; who or which causes to sit; which
calms, composes, soothes; which re-
calls, calls to mind; خاطر نشان
khātir-nishān, *s. p.* Anything fixed on the
mind, or on which the mind is fixed.
نشاندہ *nishāndē*, *a. p.* Planted, set up,
erected. [vestige.
نشانه *nishānē*, *s. p.* A mark, trace,
نشر *nèshr*, *s. a.* A spreading out or
abroad, a scattering, dispersing; a
resuscitation; |—, —et, *v. a.* To spread
out or about, to scatter, disperse; to
publish; to resuscitate; حشرونشر
hāshr-u-nèshr, The resurrection and
gathering of the dead to judgment.

nishèsst, *s. p.* The act of sitting; |—, —*et, v.n.* To sit; نشستگاه nishèsstghyâh, *s. p.* A seat, place for sitting.
 niahèssté, *a. p.* Seated, sitting.
 nèahinidé, *a. p.* Unheard of; who has not heard.
 nèahv, *s. a.* A growing, increasing, prospering; نشوونما nèahv-u-nèmâ, A growing and prospering; نشوونما بولمتى nèahv-u-nèmâ-bôlmet, To grow and prosper.
 nèahvé, *s. a.* The hilarity caused by any stimulant; نشوونما بخش nèahvé-bâksh, *a. p.* Stimulating.
 niahîb, *s. p.* A descent of ground, a declivity; low ground.
 nèah'êt, *s. a.* A springing up, shooting, sprouting; a deriving one's origin; an origin; |—, —*et, v.n.* To spring, originate.
 nèahimèn, *s. p.* A company, society; نشیمنگاه nèahimèngghyâh, *s. p.* A place where people meet in society.
 nishîn, *a. p.* Sitting, seated.
 nèah'è, *s. a.* The hilarity caused by wine or any stimulant. [proof.
 nèass, *s. a.* An irrefragable divine
 nèassb, *s. a.* The exact degree or proportion which best suits anything; rank, degree.
 nèassàrà, *s. pl. a.* (of نصارى nèassàrà, *s. pl. a.* (of نصارى nèassàrà), Christians, Nazarenes.

نصائح nèassâ'ih, *s. pl. a.* (of نصائح nèassâ'ihât), Counsels, advices given.
 nèassb, *s. a.* A setting up, erecting; an appointing to high office; |—, —*et, v.a.* To set up, erect; to appoint; عزل و نصب "azl-u-nèassb, Appointment and dismissal.
 nèassar, *s. a.* Aid, help, succour; victory; —, nèassîr, *s. t.* A wart, corn, or hard skin; عز نصره "azza-nèassrêh, (God) whose aid be powerful! (عز نصرته on Turkish coins); نصرلتمق nèassîrltmak, *v.n.* To form warts, corns, or hard skin.
 nèassrânî (few. نصرانيه nèassrânîyyé), *s. a.* A Christian, a Nazarene; نصرانیت nèassrânîyyèt, *s. a.* Christianity. [cour; victory.
 nèassrèt, *s. a.* God's aid and succour.
 nèassf, *s. a.* A half; half-way; the middle; نصف دائرة nèassfî-dâ'îrâ, A semicircle; نصف النهار nèassfu-n-nihâr, Noon, mid-day; نصف الليل nèassfu-'l-lèyl, Midnight.
 nèassafèt, *s. a.* Justice, equity, conscientiousness.
 nèassl? (*Turkish interrogative and exclamative of quality or manner.* How? In what way? What sort? What kind? However, howsoever; how! نصل من nèassl-sîn? How are you? نصل ايدرايسه ايتسون nèassl-è'è'issa-ètsîn, Let him do in any way he can.
 nèassîb, *s. a.* Whatever falls

one's lot ; a lot, fate ; او —, nāssīb-əl, v.n. To fall to one's lot.
 نصیحت nāssīhāt, s. a. Advice, counsel ; ویرمک —, vērnek, v.n. To give advice ; | —, —et, v.a. To counsel.
 نصارت nāzārèt or nādārèt, s. a. Brightness, freshness, beauty, bloom.
 نطاق nitāk, s. a. A belt, girdle, zone.
 نط —, nāt, s. a. A chess-board or portable leather for chess or draughts.
 نطفة nūtfé, s. a. Sperm, seminal fluid.
 نطق nūtk, s. a. The faculty of speech ; a set speech, an oration.
 نطوة nātūk, a. a. Facile in speech.
 نظار nūzzār, s. pl. a. (of ناظر nāzir), Spectators.
 نظارت nāzārèt, s. a. A view, a spectacle ; direction, supervision ; a ministry, department of state, ministerial office.
 نظافت nāzāfet, s. a. Cleanness, cleanliness.
 نظام nizām, s. a. Order, regularity, an arrangement ; a system ; a regulation, law, bye-law ; جدید —, nizāmi-jèdīd (New system), Name given to the general system of government introduced into Turkey by Sultan Mahmud II. in 1826, upon the suppression of the Janissaries, particularly the employment of regularly - disciplined troops ; نظام عالم nizāmi-‘ālm (A means of the world's being governed in an orderly manner), One of the titles given in firmans to Pashas of the highest order ; عسکری —, nizām-

-‘āskéri, Regular troops ; نظامه nizāma-ghālmek, v.n. To get in order, to be put to rights ; کلمک nizām-kālmek, v.n. To put in order, to regulate ; ویرمک —, vērnek, v.n. To put in order, to regulate ; نظامسز nizāmsız, a. t. Irregular, disordered, disorderly ; نظامسزلیک nizāmsızlık, s. t. Disorder, want of order.
 نظائر nāzā‘ir, s. pl. a. (of نظیره nāzīrē), Similar things, parallel things ; parodies, imitations, rival pieces of composition.
 نظر nāzar, s. a. The sight ; a looking ; the effect of an evil eye ; favour, good graces, esteem, consideration ; | —, —et, v.n. To look ; نظراً nāzaran, ad. a. In comparison ; in respect ; نظردکمسون nāzar-dāghmassin ! Let not the effect of the evil eye light upon it ! (said plainly or satirically of anything one is called upon to admire, and in the sense of, It is beautiful ; may God preserve it from evil !)
 نظردن دوشمک nāzardan-dūshmek, v.n. To fall into disgrace, get out of favour.
 نظره nāzara, s. a. A single look.
 نظم nāzm, s. a. Verse ; a versifying ; order, regularity ; | —, —et, v.a. To put into metre, to say or write in verse, to sing.
 نظیر nāzīr (fem. نظیره nāzīrē), a. a. Similar, like ; parallel ; بینظیر bī-nāzīr (bī-nāzīr), a. p. Peerless, unequalled ; capital, very good.

نظيرة *nāzīrē*, *s. a.* Any piece of composition in prose or verse, or any anecdote, told or written in imitation of some other, as a parody to it, or with a view to outrival it in excellency.

نظيف *nāzīf*, *a. a.* Clean, cleanly.

نعال *nī'āl*, *s. pl. a.* (of نعل *nā'ī*), Pattens, slippers (for going into the street); صف النعال *sāffu-'n-nī'āl*, The place near the door where the shoes are left on entering a house or room.

نعام *nā'am*, *s. a.* An ostrich.

نعت *nā't*, *s. a.* A eulogistic poem in praise of Muhammed, always to be found occupying the second place in complete collections of poetry.

نعره *nā're*, *s. a.* A great noise, roar, vociferation.

نعش *nā'sh*, *s. a.* A bier or litter with a dead body; بنات النعش *binātu-'n-nā'sh*, The stars of the Great Bear.

نعل *nā'l*, *s. s.* A patten, a slipper for going out of doors with; (نل) a horse-shoe; نعلين *nā'lēyn* (*nālīn*), A pair of pattens (one patten); نعلبند *nā'l-bēnd* (*nālband*), *s. p.* A farrier; نعلملك *nā'llēmek* (*nāllamak*), *v. a.* To shoe.

نعلجه *nā'lchā* (*nālcha*), *s. p.* An iron heel with projections, used for boots or shoes to prevent slipping in walking.

نعم *nā'am*, *ad. a.* Yes; very good; very well; —, *nī'am*, *s. pl. a.* (of نعمت

nī'mēt), Comforts, blessings, benefits. ولي النعم *vēliyyu-'n-nī'am*, A benefactor.

نعما *nā'mā*, *and* *nū'mā* (for نعمي *nū'mī*), *s. a.* Any goodness, benefit, favour.

نعمت *nī'mēt*, *s. a.* A comfort, blessing, benefit from Providence.

نعمة *nū'mā*, *s. a.* Any benefit or favour. نعناع *nā'nā*, نعنح *nā'nā*, نعنع *nā'nā*, نعنا *nā'nā* (*nānā*), *s. a.* Mint; peppermint.

نعوت *nū'ūt*, *s. pl. a.* (of نعت *nī't*) Eulogistic poems on Muhammed.

نعون بالله *nā'ūzu-bi-'llah*! (We take refuge in God!) God preserve us!

نعيم *nā'im*, *s. a.* The state of being in possession of every blessing; جنات

نعيم *jēnnēti-nā'im*, Name of one of the subdivisions of Paradise or one of the names of Paradise.

نغمه *nāghma* (*nāghma*), *s. a.* A refrain, time, an air in vocal music.

نفاس *nifāss*, *s. a.* The condition of a woman for forty days after childbirth.

نفاست *nēfāssēt*, *s. a.* Goodness, excellence, superiority (of quality), delicacy, richness.

نفات *nifāḡk*, *s. a.* Discord, disagreement.

نفائس *nēfā'iss*, *s. pl. a.* (of نفيسة *nēfīssē*), Things excellent and esteemed, precious things, valuables, delicacies.

نفت *nēft*, *s. p.* Bitumen; نفت باقى

nēft-yāghī, *s. t.* Naphtha; spirit of turpentine; نفتي *nēftī*, *s. a.* O green-black colour.

نصح *nēsh*, *s. a.* A diffusion (of odour)

a blowing (of the wind or with the mouth).

نفسه nēfha, *s. a.* A single breath of wind or of perfume; a blast; نفحة الفزع nēfhatu-'l-fēz, The first blast of the trump at the end of time, when all living creatures will die; نفحة البعث nēfhatu-'l-bà'as, The second blast, when all the dead shall rise.

نفسه nēfkh, *s. a.* A blowing with the mouth; blowing an instrument.

نفسه nēfār, *s. a.* An individual, a person; (pl. نفارات nēfērāt), A private soldier, common sailor. (*This word is generally used after a cardinal number when followed by any word signifying man, and is then always in the singular;* برنفر کمسنه bir-nēfār-kmèssné, One person; بش نفر جاوش bēsh-nēfār-chàwush, Five sergeants).

نفسه nēfrèt, *s. a.*, نفیرین nēfrīn, *s. p.* Aversion, dislike, disgust; |—, —et, *v. n.* To have a dislike, aversion, disgust.

نفسه nēfss, *s. a.* The life; the soul; the flesh (biblically speaking), the passions; the sperm or seminal fluid; one's own self, essence, or individuality; the interior of a town or country, as distinguished from the environs or dependencies; —, nēfess, *s. a.* The breath; one inhalation; one exhalation; a peculiar miraculous power of the breath to cure diseases, &c., believed to be possessed by many persons;

نفسه اماره nēfai-èmmārē, (The commanding soul or flesh) That state of the passions when they habitually control and compel the individual to obey their exigencies; نفس لوامه nēfai-lèvwāmē, (The upbraiding soul) That state when the passions can be controlled, though they still strive to make their voice heard; نفس مطمئنه nēfai-mütma'innē, (The peaceful soul) That state when the passions are totally subdued; نفس الامر nēfsu-'l-(èmir), The reality of any matter; —(èmir), The reality of any matter; فی نفس الامر fī-nēfsi-'l-(èmir), *ad. a.* In reality; بالنفس bī-'n-nēfss, *ad. a.* Personally; بالذات nēfsi, *s. t.* Spermaceti; بالذات nēfsi-yāghī, Sperm-oil; نفسه اویمت nēfsina-òymak, *v. n.* To follow or submit to one's passions; نفسی قیرمت nēfsini-kīrmak, *v. n.* To subdue one's passions, to spite them; نفس المت nēfess-àlmak, *v. n.* To breathe, respire, to inspire; to rest; repose one's self; to have a hole, or not to be air-tight; to get air; نفس ویرمک nēfess-vèrmek, *v. n.* To allow breathing-time; to give rest or respite; نفسی طیشاری nēfessini-dīshāri-vèrmek, To expire (in breathing), to breathe out; صولك نفس sòng-nēfess, The last breath; برنفس توتون bir-nēfess-tütun, A whiff, a puff (in smoking).

نفسانی nēfsānī, *a. a.* Pertaining to the flesh or passions, carnal; نفسانیت

- nəfsāniyyèt, *s. a.* Spite, a grudge, enmity, ill-will.
- نقط nəft, *s. a.* Bitumen; naphtha.
- نفع nəf', *s. a.* Utility, advantage, use, benefit.
- نقعه nəfaka (nəfaka), *s. a.* The allowance due to a wife and children from the husband and father for maintenance.
- نفوذ nəfūz, *s. a.* A penetrating through or into; a pervading; moral influence; نفوذ صاحبی nəfūz-sāhibi, A person of influence.
- نفوس nəfūs, *s. pl. a.* (of نفس nəfss), Persons, individuals, souls; نفوس دفتري nəfūs - dəftəri, A statistical register of births and deaths.
- نفي nəfi (nəfi), *s. a.* An exiling; exile; banishment; the making an expression negative; |—, —et, *v. a.* To banish, exile; to make negative (in grammar).
- نفير nəfir, *s. a.* An assembling of people for political purposes; نفير عام nəfir-i-'amm, *s. a.* A general rising, a levy in mass; —, *s. p.* A fife or kind of trumpet; also the shrill note of the same.
- نفيس nəfiss, *a. a.* Good, beautiful, sumptuous, delicious, precious.
- نقاب nəkāb, *s. a.* A veil.
- نقابت nəkābət, *s. a.* The office of mayor or master over a class of men; نقابت الاشراف nəkābətul-'ashraf, The office of superintendent over the enregistered descendants of Muhammed.
- نقاره nəkārah (nəghara), *s. p.* A kettle-drum; نقاره زن nəkārah - zèn, The beater of a kettle-drum.
- نقاش nəkkāsh, *s. a.* One who embellishes with designs of any material whether embroidery, paint, &c., a house-painter. [or designer's art.]
- نقاشت nəkāshèt, *s. a.* The embellishment.
- نقاط nəkāṭ, *s. pl. a.* (of نقطه nəqṭah) Dots, diacritical points.
- نقاوت nəkāvèt, *s. a.* Purity, cleanness the select of anything.
- نقائص nəkā'iss, *s. pl. a.* (of نقیصه nəqīssah), Imperfections, defects.
- نقائض nəkā'iz, *s. pl. a.* (of نقیضه nəqīzzah), Contradictory things or sayings.
- نقب nəkb, *s. a.* A hole; a subterranean way or gallery; |—, —et, *v. a.* To work a hole or a way through a wall or underground; to tap (a person for the dropsy); to pierce (ears or noses for rings).
- نقد nəkd, *s. a.* Cash, hard coin, ready money; نقداً nəkdàn, *ad. a.* In cash with ready money; نقدی nəkdī, Pertaining to cash or ready money.
- نقدر nəkadār, *Turkish interrogative exclamation of quantity and degree of quality,* How much? How many? How . . .? How much soever; how many soever; how . . . soever.
- نقدر کوزل nəkadār - ghyūzəl, How beautiful!

نقدینہ *nàkdinē*, *s. p.* Cash, ready money, hard coin.

نقرس *nikriss*, *s. a.* The gout.

نقرہ *nùkra*, *s. a.* Silver.

نقشہ *nàksh*, *s. a.* An embellishing with designs or portraitures, either as writing, painting, engraving, embroidery, &c.; a design, portraiture, figure; (*nàghsh*) embroidery; ا—, —*et*, *v.a.* To draw, paint, design, portray; to write; to engrave; نقش ایشلمک (*nàghsh*)-*ishlémek*, To work in embroidery; نقشبند *nàksh-bènd* (*nàkshibènd*), *s. p.* An embellisher in portraitures; a writer; نقشبندی *nàkshibèndī*, *a. p.* Name of an order of dervishes.

نقصان *nòksān*, *s. a.* A deficiency; a defect, fault, imperfection; —, *a. t.* Deficient, imperfect.

نقض *nàkz*, *s. a.* Destroying, demolishing, pulling down, pulling to pieces; a violating, violation, deviation from; —*nàkss*, *s. a.* The old materials of anything pulled to pieces; ا—, *nàkz-et*, *v.a.* To demolish; to violate; نقض عهد *nàkzi-àhd*, A violation of treaty; a breach of allegiance or of faith.

نقطہ *nòkta*, *s. a.* A dot, a diacritical point of a letter; a point (in mathematics); نقطہ لو *nòktali*, *a. t.* Dotted.

نقل *nàkl*, *s. a.* A transporting from place to place, removing; a changing one's residence, moving; a relating,

recounting; a transferring; ا—, —*et*, *v.a.* To transport; to transfer; to relate; —, *v.n.* To move or change one's residence; عَقْلًا وَنَقْلًا "àklan-u-nàklan, According to reason and according to tradition.

نقلہ *nàkala*, *s. pl. a.* (*of* ناقل *nàkīl*), Relaters, reporters, narrators.

نقم *nàkam*, *s. a.* Anger; hatred, malevolence; —, *nìkām*, *s. pl. a.* (*of* نِقْمَت *nìkmèt*), Angers; hatreds, vengeances. [vengeance.

نقمت *nìkmèt*, *s. a.* Anger; hatred; نَقْوَت *nàkvet*, *s. a.* The choice, best of anything. [pieces of money.

نقود *nùkūd*, *s. pl. a.* (*of* نقد *nàkd*), Coins, نقوش *nùkūsh*, *s. pl. a.* (*of* نقش *nàksh*), Portraitures, designs, figures.

نقول *nùkūl*, *s. pl. a.* (*of* نقل *nàkl*), Relations, narrations.

نقيب *nàkīb*, *s. a.* A special magistrate over a class of people; نقيب الاشراف *nàkīb-u-'l-àshraf*, The chief or superintendant over the registered descendants of Muhammed.

نقير و قطمير *nàkīr*, *a. a.* Few, little; نقير *nàkīr-u-kàtmīr*, *ad. t.* Minutely.

نقيصه *nàkīssa*, *s. a.* A defect, imperfection; a fault; a vice.

نقيضه *nàkīza*, *s. a.* A contradiction, contradictory fact or assertion.

نك *ning*, *ning*, *nung*, *nung*, Turkish prepositional particle of possession for words ending in a vowel, answering to our 's or *of*; بابانك *bàbaning*,

Father's; **دَدَنِيك** *dēdēning*, Grandfather's; **تورپوننگ** *türpunung*, Of the rasp; **كوقونك** *kòkunung*, Of the smell.

نكات *nikyät*, *s. pl. a.* (of **نكته** *nùkté*), Sayings of subtle wisdom.

نكاه *nikyäh*, *s. a.* An affiancing, betrothing, marrying (a girl or woman to a husband); the dower agreed upon as payable by the husband to the wife; **نكاهلو** *nikyähli*, *a. t.* Affianced, betrothed, married; |—, **نكاه-ت** *nikyäh-et*, *v. a.* To affiance, betroth, marry (to a husband); **باغلامى**—, **نكاه-بلاغلاماك** *nikyäh-blaglamak*, **قىرمى**—, **نكاه-كىرمى** *nikyäh-kirmak*, *v. a.* To assign a dower (to a wife on marriage or betrothal); **نكاه-التندة** *nikyäh-ältında*, **نكاه-تحتندة** *nikyäh-tàhtında*, Under the matrimonial pact or obligation to a husband.

نكار *nighyär*, *s. p.* Any design, figure; writing; a statue; a pretty woman.

نكاشته *nighyäshté*, *s. a.* Drawn, figured, painted; written. [chastisement.

نكالى *nèkyäl*, *s. a.* Punishment, exemplary

نكاه *nighyäh*, *s. p.* A look, glance;

نكاهبان *nighyähbän*, **نكاهدار** *nighyäh-där*, *s. p.* An overseer; a guardian.

نكايته *nikyäyet*, *s. a.* Slaughter, slaying, putting to the sword.

نكبت *nèkbet* (*nikbet*), *s. a.* The being in bad circumstances, in poverty or in disgrace, fallen circumstances; **نكبتخانه** *nikbet - khäné*, *s. p.* The house of one in fallen circumstances.

نكته *nùkté*, *s. a.* A saw, a wise saying, a fine saying which contains some piece of subtle wisdom; **نكتهدان** *nùkté-dän*, **نكته-شناس** *nùkté-shinäs*, *s. p.* A person up to such sayings.

نكران *nighrän* (*nighérän*), *s. p.* Looking, regarding, expecting; **نكران-دل** *nighérän-döl*, *v. a.* To look, regard, observe, contemplate; to be expecting, looking for.

نكزه *nèkré*, *s. a.* A funny story; **نكزهلى** *nèkréli*, *a. t.* Funny, witty, amusing.

نكسا *nùksa-et*, *v. a.* To return in form of a relapse (a disease).

نكول *nùkyül*, *s. a.* A going from a promise or compact; |—, —*et.* To go back (from a promise or agreement).

نكون *nighyün*, *s. p.* Reversed; **نكونسار** *sär-nighyün*, **نكون-سار** *nighyün-sär*, *s. p.* Head-downwards, topsy-turvy.

نكه *nighèh* (*contr. from نكاه* *nighyäh*), *s. p.* A look, glance; **نكهبان** *ghèhbän*, **نكهدار** *nighèhdär*, *s. p.* A watcher, looker, guardian.

نكين *nighin*, *s. p.* A seal, signet, signet.

نم *nèm*, *s. p.* Moisture, humidity, dampness; **نملى** *nèmli*, *a. t.*, **نملىك** *nèmläk*, *a. p.* Damp, moist.

نملىك *nèmläk*, *a. p.* Damp, moist, humid; **نملىك-شبنم** *shèbnèm* (*nigh-dan*), *s. p.* Dew; **نملىك-مك** *mèmläk-mek*, *v. a.* To damp, moisten; **نملىك-مك** *nèmläk-mek*, *v. a.* To become damp or moist, become moistened.

نه *nēmā*, *s. a.* A growing, flourishing; interest (on moneys); —, *nēmā*, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows; رهنا *rēh-numā*, A guide, road-shower.
 نما *nāmāz*, *s. p.* The canonical prayer; قیلمتی — *nāmāz-kilmak*, *v. s.* To perform a canonical prayer; صباح نمازی *sābh-nāmāzi*, The prayer of day-dawn; اولیله نمازی *ūylē-nāmāzi*, The noon prayer; ایکندی نمازی *ikindi-nāmāzi*, The afternoon prayer; اخشام نمازی (*aksham*)-*nāmāzi*, The prayer of sunset; یاتسی نمازی *yātsi-nāmāzi*, The prayer of bed-time; (there are various other special prayers).
 نماکی *nūmāy*, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows, points out.
 نمایان *nūmāyān*, *a. p.* Evident, manifest, visible. [ance.
 نمایش *nūmāyish*, *s. p.* Show, appear-
 نمایند *nūmāyendē*, *a. p.* Who or which shows.
 نمچه *nēmchē*, نمسه *nēmśē* (*lēmśē*), Germany; نمچه‌لو *nēmchēli*, *s. t.* A German; نمچه‌جه *nēmchējē*, *s. t.* The German language. [felt.
 نمد *nēmed*, *s. p.* A felt carpet, piece of
 نم‌دیده *nēmdīdē*, *a. p.* Suffused with tears, moist, watery (eye).
 نمر *nēmīr*, *s. a.* A leopard.
 نمرود *Nēmīrūd*, *s. p.* Nimrod; a king who is said to have cast Abraham into the fire.
 نمتی *nēmki*, *s. a.* A writing, penning; —, *nūmika*, *v. pass. a.* It was written

(used in mentioning the place where firmans, &c., were written).
 نمک *nēmek*, *s. p.* Salt; نمک‌بهرام *nēmek - bé - hārām* (*nēmek-bāhrām*), *a. p.* Ungrateful, traitor to his salt.
 نمکین *nēmékīn*, *a. p.* Salt, saltish; —, *nēmghīn*, *a. p.* Moist, damp, humid.
 نمل *nēml*, *s. a.* An ant, emmet, pismire.
 نمو *nūmūvv*, *s. a.* Growing, vegetating, flourishing. [Which shows.
 نمود *nūmūd*, *a. p.* (*in composition*),
 نمودار *nūmūdār*, *s. p.* A copy, example, sample, likeness. [model.
 نمودج *nūmūdēj*, *s. p.* A sample; a
 نمودده *nūmūdē*, *a. p.* Who or which has shown, has been shown, or to whom (something) has been shown.
 نمودج *nūmūzēj*, نمودج *nēmūzēj*, *s. a.* A sample; an exemplar, model.
 نمون *nūmūn*, *a. p.* (*in composition*), Who or which shows.
 نمونه *nūmūnē*, *s. p.* A sample, pattern.
 نمیقه *nēmīkē*, *s. a.* A note, a letter.
 نیممه *nēmīmē*, *s. a.* Detraction, slander, secret calumny.
 ننگ *nēng*, *s. p.* Name, reputation; honour; —, *nēning*, *compt. t.* Of what? of whatsoever.
 نینوه *Nīnvē*, Nineveh (the city of).
 نینی *nīnni*, *s. t.* A nurse's or mother's ditty for making a child sleep.
 نو *nēv*, *a. p.* New; fresh; recent; young; نوینو *nēv-bē-nēv*, *ad. p.* Fresh and fresh, over and over again; نو بهار *nēv-bāhār*, *s. p.* Early spring;

نورسیده nèv-rèssidé, *a. p.* Newly arrived; newly come to maturity;

نوايين nèv-äyîn, *a. p.* Of recent introduction; نوجوان nèv-jûwân, *s. p.* A youth, young lad; نوخاسته nèv-khâssté, *a. p.* Newly sprung up.

نوا nûwâ, *s. p.* A note, tone; خوشنوا khôsh-nûwâ, *a. p.* Sweet-toned; بی‌نوا bi-nûwâ, *a. p.* Noteless, whose note is never heard; poor, friendless, who has nothing to say for himself or anyone to speak for him.

نواب nûvwâb, *s. pl. a.* (of نایب nâ'ib), Substitutes for judges. (*The original of our word nabob.*)

نواحی nèwâhî, *s. pl. a.* (of ناحیه nâhiyyé), Small districts, hundreds.

نواخت nûwâkht, *s. p.* A caressing; |—, —et, *v. a.* To caress.

نواخته nûwâkhté, *a. p.* Caressed.

نوادیر nèwâdir, *s. pl. a.* (of نادیره nâdiré), Rare things.

نوادۀ nèwâdé, *s. p.* A grandchild.

نوازش nèwâzish, *s. p.* A caress, a treating with kindness and consideration.

نوازل nèwâzil, *s. pl. a.* (of نازلۀ nâzilé), Misfortunes which happen; —, *s. t.* A cold in the head, a fluxion.

نوافل nèwâfil, *s. pl. a.* (of نافلة nâfilé), Supererogatory prayers.

نوال nèwâl, *s. a.* A grace, blessing, gift, favour; عم نواله "ammé-nèwâluhu! May His blessings be made general!

نواله nèwâlê, *s. a.* A single meal or blessing.

نواهی nèwâhî, *s. pl. a.* (of نهی nèhy'), Prohibitory commands, inhibitions.

نوائب nèwâ'ib, *s. pl. a.* (of نایبۀ nâ'ibé), Calamities which happen.

نوباوه nèv-bâwé, *s. p.* The first-fruits; early fruits or vegetables.

نوبت nèvbèt (nâbèt), *s. a.* A turn in succession, a go, a watch, a time; a keeping watch; an access, fit, attack (of fever, &c.); each one of five times a day, corresponding more or less with the hours of prayer, when formerly the band of eastern music used to be played in the courtyards of governors, &c.; بکلمک —, (nâbèt)-bèklémek, *v. n.* To keep a watch, be on guard, stand sentry; to wait for one's turn to come; نوبتچی nèvbètçî, *s. t.* A man on guard, a sentry; anyone on duty when it is taken in succession; —, Nûbèt, Nûbê, *s. a.* Nuba, part of Ethiopia.

نوبر nèv-bèr, *s. p.* Fresh and early fruit.

نوبی Nûbî, *s. and a. a.* Nubian, a Nubian.

نوجهله nè-vèjh-la, *comp. t.* In what way? In whatsoever way.

نوح Nûh, *s. a.* The patriarch Noah.

نوحه nèvha, *s. a.* A cry of lamentation.

نور nûr, *s. a.* Light, brightness; glory, aureole; كوزيمك نورى ghyamung-nûru! نورديددم nûri-diddam! Light of my eyes! —, nèvveré! May (God) shed glory (around it)! نورين

lūrèyn, *s. a. dual*. The two glories, *i. e.* the two daughters of Muhammed who were married to Ossman : he is therefore styled ذوالنورین zū-'n-nūrèyn.
 نورانی nūrānī, *a. a.* Bright, shining, glorious and incorporeal.
 نور nèvèrd, *a. p. (in composition)*, Who traverses, travels over; رهنورد rəh-nèvèrd, *s. p.* A traveller on the road.
 نور نېر-رېس, نورسته nèv-rèss, نو نورسته nèv-rèss, نو نېرسته nèv-rèssidé, *a. p.* Newly arrived.
 نور nèv-rūz, *s. p.* The day of the vernal equinox, generally called نوروز nèv-rūzi-sùltānī, *The royal new-(year's) day*.
 نوش nūsh, *s. p.* A drinking; —, *a. p. (in composition)*, Who drinks; —, —et, *v. a.* To drink; to smoke (to-bacco); نوشانوش nūsh-ā-nūsh, Draught upon draught, cup upon cup.
 نوشت nùvisht, *s. p.* Writing.
 نوشتا nùvishté, *a. p.* Written; —, *s. p.* A writing; a thing written.
 نوشنده nūshèndé, *s. p.* A drinker, one who drinks. [agreeable].
 نوشین nūshīn, *a. p.* Sweet, pleasant.
 نوع nèv", *s. a.* A species, sort, kind, manner; نوع بشر nèv-'i-bèshar, Man-kind, the human race.
 نوک nùker, *s. p.* A servant, servitor.
 نول nèvl, *s. a.* نولون nàvlun, *s. t.* Freight-money for carriage by ship.
 نوله n'-òla (*for نه اوله nè-òla*), *comp. t.* What would happen? What may it be?
 نوم nèvnm, *s. a.* Sleep.

نومرو nùmérò, نومرة nùméra, *s. t. (French)*, Number; نومرو بر nùmérò-bir, Number one. [desponding].
 نومید nùmīd, *a. p.* Hopeless, despairing.
 نون nūn, *s. a.* Name of the letter ن; a fish; ذوالنون zū-'n-nūn, Lord of the fish, *i. e.* Jonas.
 نوند nèvend, *s. p.* A messenger, courier.
 نوه nèvé, *s. p.* A grandson.
 نويس nùwīss, *a. p. (in composition)*, نويسنده nùwīssèndé, *s. p.* Who writes, a writer; وقعه نويس vwàk"à-nùwīss, *s. p.* A chronicler; the official writer of the chronicles of the times at the seat of government.
 نه nè, *ad. t.* Neither, nor; —, *Turkish general interrogative of matter*, What? whatever, whatsoever; (N.B. *The final s being merely necessary when the word stands alone, it is generally suppressed in compound words*) نېنگ nèning, Of what? of whatever; نيه nèyè, To what? for what? نېچون nìchin (*for نه اېچون*) Why? What for? نره nèré (*for نه اره*) What place? ندرلو nè-(turlu), What kind? نه ايسه nè-issa, Whatever it may be; نه حال ايسه nè-hāl-issa, Never mind in what way; نېدان nèdan? Why? From what (cause)? نه دكلو nè-dinglu? What sort (obsolete); نه زمان nè-zāmān? نه وقت nè-wàkīt? When? (At) what time? نه سمی وار nèssi-vār? What has it? What is the matter with it? Whatever he has, whatever he may

have ; نه کوزل nè-ghyùzèl, How beautiful ; how nice ; how well that will be ; نه لازم nè-lāzim, What is the use ? نه لازم کلور nè - lāzim - ghèlir ? What will have to be done ? What will it be necessary to do ? نه دیمک nè-demek ? نه دیمک استر nè-demek- -lastar ? What does that mean ? —, nùh, *a. p.* Nine ; نهم nùhum, نهمین nùhumīn, *a. p.* The ninth.

نهاد nihād, *s. p.* Nature, natural constitution, disposition, character ; —, *a. p.* (*in composition*), Who places ; which is placed ; نیک نهاد nīk-nihād, *a. p.* Of a good disposition ; بدنهاد bēd-nihād, *a. p.* Of a bad disposition ; پیش نهاد pīsh-nihād, *a. p.* Placed before ; —, *s. p.* What one places before one as a model, a law, a custom to be followed.

نهادē nihādē, *a. p.* Placed, put.

نهار nāhār, *s. a.* The day, day-time ; لیل ونهار lèyl-u-nāhār, Day and night.

نهای nihāk, *s. a.* An ass's braying.

نهایل nihāl, *s. a.* A young shoot ; a young plant or tree. [secret.

نهان nihān, نهانی nihānī, *a. p.* Hidden, نهایت nihāyet, *s. a.* The extremity, extreme limit, the end ; بی نهایتē bī-nihāyē, *a. p.* نهاییē bilā-nihāyē, *a. a.* Endless ; الی غیرالنهاییē illā-ghāyri-'n-nihāyē, *ad. a.* On and on without end.

نهب nèhb, *s. a.* A plundering, taking as pillage or booty ; —, —et, *v. a.* To seize as booty, to plunder (property).

نهج nèhj, *s. a.* A road, path, way.

نهر nèhr (nèhīr), *s. a.* A river.

نهضت nèhzat, *s. a.* A setting out, starting, marching ; —, —et, *v. a.* To set out, to start, to march.

نهفته nihūftē, *a. p.* Hidden, concealed.

نهم nùhum, نهمین nùhumīn, *a. p.* The ninth. [sword ; a p-

نهنگ nèhèng, *s. p.* A crocodile ;

نهی nèhy, *s. a.* A prohibiting, inhibiting, forbidding ; a negative ; —, —et, *v. a.* To prohibit, inhibit, forbid ; negative (*in grammar*) ; نهی الحاضر nèhyu-'l-hāzir, A negative verb in the second person of the imperative.

نهی الغائب nèhyu-'l-ghā'ib, A negative verb in the third person imperative.

نهیق nèhīk, *s. a.* An ass's braying.

نی nèy (*contr. from* نای nāy), *s. p.* A reed, cane, or bamboo ; a flute.

نیابت niyābet, *s. a.* The place and functions of a نایب nā'ib, or substitute of a judge.

نیاز niyāz, *s. p.* A prayer, request ; —, —et, *v. a.* To request ; بی نیاز bī-niyāz, *a. p.* Who never makes or has occasion to make a request.

نیازکار niyāzkyār, نیازمند niyāzmand, *s. p.* A petitioner.

نیام niyyām, *s. p.* A sheath, scabbard.

نیت niyyèt, *s. a.* Intent, design, fixed purpose ; —, —et, *v. a.* To intend, to resolve, to decide. [ner as-

نیتکم nītékim, *ad. t.* As, in like man-

نچون *nichin* ? *Turkish interrogative of cause, reason, motive, purpose, Why? What for?*

نچکە *nijê*, *Turkish interrogative of condition or manner, How? —, a. t. How much; how many; نچکەس نچکە-سین ?* How are you ? *نچکە آدم واردرکه نچکە-آدم-وار-دیر-کی . . .*, How many men there are who . . . .

نیر *nèyyir*, *s. a.* The sun or moon;

نیرین *nèyyirèyn*, *s. a. dual.* The sun and moon, the two lights. [flames.

نیران *nirân*, *s. pl. a. (of نار nâr)*, Fires,

نیرو *nirû*, *s. p.* Strength; نیرومند *nirû-mènd*, *a. p.* Strong.

نیزه *nizê*, *s. p.* A dart, javelin.

نیس *Nias*, *s. t.* Nice (town of, ni France).

نیسان *nissân*, *s. a.* The Syro-Roman month of April.

نیست *nisset*, *a. p.* Non-existent; نیست

نیست *nisset-u-bûd*, Existent and non-existent; نیستی *nissetî*, *s. p.* Non-existence, annihilation, nothingness.

نیش *nish*, *s. p.* A sting; a thorn, prickle; —, *s. t.* The town of Nish, in Servia.

نیشتر *nishtèr* (*nèshèr*), *s. p.* A lancet.

نیکو *nîk*, نیکو *nîghyû*, *a. p.* Good.

نیکوبولی *Nîghèboli*, *s. t.* Nicopolis (the town of).

نیل *nèyl*, *s. a.* The obtaining or attaining (what one desired); —, نیل *nîl*, *s. p.* Woad; indigo; —, *s. a.* The river Nile; نیلفام *nîl-fâm*, نیلگون *nîl-ghyûn*, *a. p.* Blue.

نیلر *nèylar* (*for نایلر nè-èylar*) ? What

does, will, or can he do? نیلسون

(*for نایلسون nè-èyléssin*) ? What

may or shall he do, or is he to do?

نیلوفر *nîlufâr*, *s. p.* The water-lily.

نیم *nîm*, *s. and a. p.* Half. [(half-body).

نیمتن *nîmtèn* (*mîntan*), *s. p.* A jacket

نیه *nèyê* ? *comp. t.* To what? For what?

To whatever; for whatever.

نیویورک *Nîüyòrk*, *s. t.* New York (town of).

نیوکاستل *Nîükâstel*, *s. t.* Newcastle (town of).

و

و *vwâw* (*vwòw*). Twenty-ninth letter of the Turkish alphabet, being sometimes a vowel, and sometimes a consonant. As a vowel, it has each of the five values of o, u, v, w; and as a consonant it is generally a pure v, often a combined sound of v followed by or ending in w, and sometimes a pure w. In chronograms and astronomical tables its numerical value is 6.

و *vè*, *c. a.* And. (N.B. Placed between braces of synonymous words, or between braces of words signifying different or contrary things, but which nature or the mind is accustomed to couple together; this conjunction becomes a vowel, and takes the sound of u or v according as the preceding word of the brace is soft or hard; وایل وناهار *lèyl-u-nàhâr*, Day and night;

بای و کدا bāy-u-ghedā, Rich and poor;
صلح و صلح sūlh-u-salāh, Peace and
concord); —, *pr. a. of asseveration*,
By; واللہ vwā-'llāhi, By God.

وا vwā, Persian particle placed sometimes
before a few words denotes a *backward*
motion, or sometimes a *recurrence*, and
may therefore mean *back*, or *again*;
—, *int. a.* O! Oh! Alas!

وابسته vwā-bēstā, *a. p.* Tied back,
attached; dependant.

وابسین vwā-pēsīn, *a. p.* The last, the
hindmost. [steamboat.

واپور vāpor, *s. t. (Italian)*, A steamer,

واجب vājib, *a. a.* Due, incumbent,
expedient, right, necessary; واجب

الادا vājibu-'l-ēdā, Necessary to be
paid; واجب الأذعان vājibu-'l-iz'ān,
Necessary to be obeyed.

واحد vāhid, *a. a.* One, sole, alone;

الواحد el-vwāhid, *s. a.* The only God;
واحد العصر vāhidu-'l-'āsar, The

phoenix of the age; واحدًا بعد واحد
vāhidan-bā'da-vwāhidin, *ad. a.* One
by one, one after another.

واخ wākh, *int. t.* O dear! Alas!

وادی vwādī, *s. a.* A valley; a stream,
river, rivulet; a mode, style, manner
of expression, or general sense of a
writing. (*Origin of the word "oasis."*)

وار vwār, *a. t.* Existing, in being; present
in person; أو —, —dl, *v. n.* To exist,
to be; —, or واردر vwār-dir, Exists,
is, are; there exists, there is, there
are. *If preceded by a noun or pronoun*

in the genitive, or by a possessive pro-
noun, this takes the incidental mean-
ing of possession, and may be translated by
the verb to have; but it is as glaring
an error as can by any possibility be
conceived to call this word an imper-
sonal verb in any case whatever: we
may, according to the exigencies of
our language, translate it and some
other word or words in the sentence by
our verb to be or to have; still this
does not affect the essence of the
original Turkish adjective; کتاب وار
kitābim-vwār, A book exists belong-
ing to me, I have or possess a book:

بابا وار می bābang-vwār-mi? Hast
thou a father? Does there exist a
father belonging to thee? اریق وار
vār-yòk, Existing, but so little

as to be accounted as not existing;
ادمک واری یوغی adamıng-vwār-
yòghu, All that a man has, and
something else besides; اریق یوغی

اریق یوغی vārımı-yòghumu-feda-
-ētdim, I have sacrificed, forsaken
given up all that I possessed, every-
thing belonging to me; اریق نه ایسه

vwār-yòk-nè-issā, Be it that there is
be it that there is not, that is as it
may be; —, vār, *a. p.* (in composition)

Like, resembling, after the form or
manner of; پروانه وار pèrwānè-vār,
a. p. Like a moth, after the manner of
a moth.

وارث vwāriss, *s. a.* An inheritor, son

who has received his inheritance, or who has a right to receive it.

وار *vwārid*, *a. a.* Who arrives; who attains; which is true, pertinent, applicable; which comes to one's knowledge; واردات *vwāridāt*, *s. pl. a.* Income, revenue (as composed of many items).

وارست *vwā-rèsté*, *a. p.* Free, exempt.

وارث *vwārlik*, *s. t.* Possessions, property, wealth, riches.

وارم *vwārmak* (*aor.* وارر *vwārir*), *v. n.* To arrive (at a distant place), to reach; to go on further; to go close on; to go to; وارد قجه *vwārdikja*, واررق *vwārarak*, وار وار *vwāra-vwāra*, *gerunds*, By degrees, the further it goes; — قوجه يده *kòjaya-vwārmak*, To get married, to go to a husband.

وارن *Vārna*, *s. t.* Varna (town of).

واروش *vwārūsh* (*vwārīsh*), *s. t.* The suburb of a large town.

وارور *vwārūr*, *a. p.* Contrary, inverse, wrong; unlucky.

وار *vwārē*, واری *vwārī*, *Persian particle placed at the end of a few words and signifying, in order of; سره واری sira-vwārī*, In a row, in succession.

وار يته *vwāriyyèt*, *s. a.* (from *t.* وار *vwār*), Possessions, riches, wealth; وار يته ليو *vwāriyyètli*, *a. t.* Rich, wealthy.

واريل *vwāriyl*, *s. a.* A cask, a barrel, a keg;

وار يوس *vwāriyoss*, *s. t.* (*Greek βαρνος*), A heavy sledge-hammer.

واز *vwāz* or *wāz*, *a. p.* Open, pushed back; *ad. p.* (*as a particle*), Back; again; وار كچمك *vwāz - ghèchmek* (*sometimes* وار كلكمك *vwāz-ghèlmek*),

v. n. To desist, leave off; to relinquish. واسطه *vwāssita*, *s. a.* A medium, a means; intervention, mediation.

واسع *vwāssi*, *a. a.* Spacious, extensive.

واصف *wāssif*, *s. a.* One who describes the qualities, who praises the good qualities of any person or thing; a qualifying adjective.

واصل *wāssil*, *a. a.* Arriving, reaching; attaining; joining (things together); او —, — òl, *v. n.* To arrive; to reach; to attain; او —, — et, *v. a.* To join together.

واصي *vwāssi*, *s. a.* A testator.

واضح *vwāzih*, *a. a.* Evident, manifest, plain, clear.

واضع *vwāzi*, *s. a.* Who puts, places; who makes or creates; واضع المضا *vwāzi - 'l-īmzā*, The (under)signed, he who signs his name.

واعظ *vwā'iz*, *s. a.* A preacher (title of a special functionary in a mosque).

وافتيز *wāftiz*, *s. t.* (*Greek*), Baptism; او —, — et, *v. a.* To baptize.

وافد *wāfid*, *a. a.* Arriving.

وافر *wāfir*, *a. a.* Numerous, much, many.

وافي *wāfi*, *a. a.* Sufficient, ample.

واقع *vwāk*, *a. a.* Which falls; which befalls, happens; which is, lies, is

- placed, is situated; which is real;
 —, *s. a.* The reality as it happens;
 —, —, *v.s.* To happen, befall,
 betide, come to pass; to be, lie, be
 situated; واقف حال *vwākī'ī-hāl*, The
 truth of the matter, the reality of the
 circumstance; واقفا *vwākī'ā*, *ad. s.*
 Truly, really, in fact.
- واقف *wākif*, *s. a.* Aware, informed;
 who stops, stands still; who waits;
 who places property in mortmain or
 entails an estate; —, —, *v.s.* To
 be or become aware, informed.
- والا *wālā*, *s. p.* High, elevated, exalted;
 —, *vè-illā*, *ad. a.* Otherwise, or if
 not, and if not.
- والد *wālid*, *s. s.* A father, a male parent;
 والدة *wālidé*, *s. a.* A mother, a female
 parent; والدين *wālidèyn*, *s. a. dual.*
 Both parents, father and mother;
 والد السلطان *wālidé-sūltān*, The mother
 of the reigning Sultan, who is an
 officially recognised personage in the
 Ottoman Court.
- واله *wālīh*, *s. s.* Crazy, beside himself.
 والي *wālī*, *s. a.* A governor-general.
 (This title is given to the Pasha of
 Egypt, and of Tripoli, to the Bey (as
 Europeans persist in calling him) of
 Tunis, and to the Dey (also so mis-
 named by Europeans) of Algiers, in
 exactly the same way as it is applied
 to the other governors-general of
 provinces).
- وام *wām*, *s. p.* Debt; وامخواد *wām-*
 -khāh, *s. p.* A creditor; وامدار *wā-*
 -dār, *s. p.* A debtor. [behāz
 واماندو *wā-māndé*, *s. a.* Remana
 وامق *wāmīk*, *s. a.* A passionate lover.
 واني *wānī*, *s. s.* Fatigued, tired, lay
 وار *wāw*, *s. s.* Name of the letter.
 واويلا *wā-vèylā*, *ist. a.* O! Oh! Alas!
 واد *wāh*, *ist. p.* O! Oh! Alas!
 واهب *wāhib*, *s. a.* (God) the giver of
 good things.
 واهم *wāhim*, *s. a.* Fearing, redoubling
 fancying; قوت واهمه *kūta
 -wāhimé*, The creative faculty of the
 imagination.
 واهن *wāhin*, *s. s.* Feeble, weak.
 واهي *wāhī*, *s. a.* Baseless, unfounded.
 واى *wāy*, *wāy*, *ist. t.* Holloa! O!
 Alas! واى باشمه *wāy-bāshimā!* O!
 the misfortune that has befallen me!
 (An alas for my head!)
 وايه *wāyē*, *s. p.* A share in any
 thing; وايددار *wāyédār*, *s. p.* A
 sharer, participator; —, —, *v.s.* To
 participate, share.
 وبا *wèbā*, *s. a.* An epidemic; the plague
 the cholera. [punish-
 وبال *wèbāl*, *s. a.* A crime, fault, sin.
 وبالت *wèbālet*, *s. a.* Dangerousness,
 unwholesomeness, likeliness to lead
 to unpleasant consequences.
 وبر *wèbr*, *s. a.* Hair of animals of wool
 thread, string, cloth, and tents
 made; اهل وبر *èhli-wèbr*, People who
 dwell in hair tents, nomades.
 وتد *wètèd*, *s. a.* A tent-peg; a stake

name of two kinds of elements which go to the formation of a *foot* in Arabic prosody.

و *vwètar*, *s. a.* The string of a bow; the chord of an arc; the diameter of a rectangular figure; the hypotenuse of a right-angled triangle; the side (of a triangle) which subtends an angle; —, *vwitr*, *s. a.* A special voluntary prayer performed in addition to the five canonical.

وتير *vètiré*, *s. a.* A road, path, way; a mode, manner.

وتار *vissāk*, *s. a.* A tent-rope; a rope or bond of any kind; a pact, compact.

وتائر *vwèssā'ik*, *s. pl. a.* (of وثيقه *vwèssiké*), Trustworthy things, assurances, securities; letters, documents.

وتبات *vwèssébāt*, *s. pl. a.* Assaults, attacks, flyings at. [cerity.

وتوق *vwùssūk*, *s. a.* Confidence; sincerity. وثيق *vwèssik* (*fem.* وثيقة *vwèssika*), *a. a.* Firm; sincere; trustworthy.

وثيقه *vwèssika*, *s. a.* A letter, a document that may be relied on.

وتجاع *vijā*, *s. pl. a.* (of وجع *vèjà*), Pains, aches.

وتجاه *vijāh*, *s. a.* The being face to face; *vijāhan*, *ad. a.* Face to face.

وتجاهت *vèjāhèt*, *s. a.* Beauty, comeliness; appositeness; fitness, seemliness.

وتجد *vèjd*, وجدان *vijdān*, *s. a.* Ecstasy, ecstatic rapture (of saints).

وتجع *vèjà*, *s. a.* A pain; an ache.

وجوب *vwùjüb*, *s. a.* The being due, incumbent, necessary, right, proper.

وجود *vwùjüd*, *s. a.* Existence, being; the body.

وجوه *vwùjüh*, *s. pl. a.* (of وجه *wèjh*), Faces; sides; considerations; ways, modes, manners; the principal people of a town, the notables; وجوه ايله *vwùjüh-ila*, *ad. t.* On many accounts, for many reasons, in many ways; من كل الوجوه *min-kyölli-'l-vwùjüh*, *ad. a.* In every way.

وجه *vwèj*, *wèjh* (*vwèjih*), *s. a.* A face; a side; a surface; a way, mode, manner; على وجه *bèr-wèjh*, *pr. p.*, على وجه "àlà-vèjh (followed by a noun with the definite article ال), *pr. a.* As, by way of; بر وجه تفصيل *bèr-wèjhi-tàfsil*, *ad. p.*, على وجه التفصيل "àlà-wèjhi-'t-tàfsil, *ad. a.* In detail, in a detailed manner; وجهاً من الوجوه *vwèjhan-miné-'l-vwùjüh*, *ad. a.* In some one way or other; (with a negative), in no way whatever. [rection.

وجهه *vwèjhé*, *s. a.* A side, quarter, direction. وجيع *vèji*, *a. a.* Painful.

وجيه *vwèjih*, *a. a.* Beautiful, comely; apposite, fitting, seemly.

وحداني *vwähdāni*, *a. a.* Pertaining to the sole God; وحدانيت *vwähdāniyyèt*, *s. a.* The divine quality of being one only God.

وحدت *vwähdèt*, *s. a.* The general quality of being alone or unique.

وحش *vwähsh*, *s. a.* The desert, wilder-

ness; (*pl.* وحش *vwühūsh*), A wild animal; وحش *vwähshī*, *a. a.* Wild; avoiding the presence of man; barbarous; وحشيت *vwähshiyèt*, *s. a.* Wildness.

وحش *vwähahet*, *s. a.* Wildness, solitude (of places), voidness of man's presence; barbarity.

وحش *vwühūsh*, *s. pl. a.* Wild animals.

وحى *vwähý*, *s. a.* Inspiration, revelation; الوحي *èminu -1- vwähý*, The angel Gabriel; كاتب الوحي *kyätibu-1- vwähý*, Ossman, the third Caliph, as having been Muhammed's secretary in reducing the revelations of the Kur'an to writing.

وحيد *vwähid*, *s. a.* A unique, sole, solitary thing or person (as a phoenix).

وخامت *vwähkhämèt*, *s. a.* Unwholesomeness of air or food.

وخيم *vwähkhim*, *a. a.* Unwholesome, insalubrious, hurtful.

ود *vidd*, وداد *vedìd*, *s. a.* Love, affection.

وداع *vwèdä"*, *s. a.* A committing one to God's keeping; an adieu; a bidding farewell; |—, —et, *v.s.* To commit to God, to take leave, to say good-bye, to bid farewell; وداعلشمك *vwèdä"-lèshmek*, *v.s. recip.* To bid each other farewell, commit each other to God's keeping.

ودائع *vwèdä'i"*, *s. pl. a.* (of وديعه *vwèdi"a*). Trusts, things committed to one's keeping.

ودود *vedìd*, *a. a.* A loving, affectionate friend; God the loving friend of all. وديعه *vwèdi"a*, *s. a.* A trust, anything committed to one's keeping; وديعته *vwèdi"at u-'lläh*, A trust committed to one's care by God.

ودين *Widdin*, *s. t.* Widdin (town of).

ور *vèr* (*contr. from* وار *vār*). *Person termination signifying a possessor* بهر ور *bèhrévèr*, A participator, one who has a share or part; —, (for بر *bèr*). Who carries, carries out رهور *rèh-vèr*, A guide; (for رهور *-èghør*), *c. p.* And if.

ورا *vèrā*, *s. a.* The back or hind part of anything; the space behind anything; the breech; the anus; ورايه *vèràya*, *ad. t.* Behind, in the space further back; ورايه *vèràya*, Behind, to the space further back; وراستده *vèràsinda*, Behind him, her, it.

وراثت *virässèt* (*vèrässèt*), *s. a.* The inheriting, entering into possession of inheritance; an inheritance. [Herit]

ورثه *vèrèssék*, *s. pl. a.* (of وارث *vwärsh*)

ورد *vèrd*, *s. a.* A rose; —, *vird*, *s. a.*

Any portion of scripture or other writing which a person continually recites. ورزش *vèrziash*, *s. p.* An effort, exertion, diligent application. [fearless]

ورع *vèrà"*, *s. a.* Piety, devotion, God-fearing.

ورق *vèrak* (*wàrak*), *s. a.* A leaf (of tree or book); leaf brass, false gold.

ورقه *vèraka*, *s. a.* One leaf. [leaf]

ورم *vèrem*, *s. a.* Phthisis, consumption.

- disease of the lungs; any consuming, debilitating complaint.
- ورود *vwürüd*, *s. a.* Arrival, coming; |—, —*et, v.n.* To arrive, come.
- ورید *vèrid* (and حبل الوريد *hāblu-l-vèrid*), *s. a.* The jugular vein.
- وزارت *vizāret* (*vèzāret*), *s. a.* The functions and quality of vizir, viziriate; وزارت عظمی *vizārèti - "òzmā*, The Grand-Viziriate.
- وزان *vèzān*, *a. p.* Blowing, which blows (wind); |—, —*òl, v.n.* To blow (the wind).
- وزر *vizr*, *s. a.* A burden, load.
- وزرا *vùzèrā*, *s. pl. a.* (of وزیر *vèzīr*), Viziers, ministers of state.
- وزن *vwèzn*, *s. a.* A weighing; a weight; the weight (of anything); the metre, measure (of a verse), scansion; |—, —*et, v.a.* To weigh.
- وزنه *vwèzné*, *s. a.* A balance; a priming-flask; وزنه جی *vwèznéjī*, *s. t.*, وزنه دار *vwèznédār*, *s. p.* A person charged with examining the weight of things.
- وزیر *vèzīr*, *s. a.* A minister of state, one charged with the burden of public affairs; a pasha of the lowest subdivision of the highest class; وزیر اعظم *vèzīr-i-à "zdm*, The Grand-Vizier.
- وساده *vissādé*, *s. a.* A pillow, cushion.
- وساطت *vèssūtèt*, *s. a.* Intervention, medium, instrumentality.
- وساوس *vèssāviss*, *s. pl. a.* (of وسوسة *vwèssvèssé*), Fears, alarms, anxieties; evil suggestions, infernal whisperings.
- وسائد *vèssā'id*, *s. pl. a.* (of وساده *vissādé*), Pillows, cushions.
- وسائل *vèssā'il*, *s. pl. a.* (of وسیله *vwèssilé*), Pretexts, excuses; means, occasion (for doing something).
- وسخ *vwèssakh*, *s. a.* Filth, dirt, muck.
- وسط *vwāssat*, *s. a.* The middle; the midst; —, *a. a.* Middling.
- وسطا or وسطی *vwùstā*, *a. a. fem.* (of اوسط), Middle; middling.
- وسع *vwùss*, *s. a.* Ability, capacity, capability.
- وسعت *vwùss "āt*, *s. a.* Spaciousness, extensiveness; space, extent; ability, extent (of pecuniary means).
- وسواس *vwèssvāss*, *s. a.* The devil; a whisperer or suggester of evil thoughts.
- وسوسه *vwèssvèssé*, *s. a.* An evil thought; an anxious thought, fear, care. [sive. وسیع *vwèssi*, *a. a.* Spacious, extensive.]
- وسيله *vwèssilé*, *s. a.* A means, a favourable conjuncture, opportunity, or occasion; a pretext or excuse (for doing something).
- وش *vèsh*, *Persian particle added to words, and indicating similarity;* لاله وش *lālè-vèsh*, *a. a.* Tulip-like.
- وشاح *vishāh*, *s. a.* A girdle, belt, zone, baldrick.
- وشاق or وشقی *vwāshak*, *s. t.* A lynx or ounce (of which the fur is much esteemed). [cherries.]
- وشناب *vishnāb*, *s. t.* Syrup of morella
- وشنه *vishné*, *s. t.* The morella cherry; وشنه چوروی *vishné-chùrugū*, *a. a.*

- The colour of a decayed morella cherry, a maroon colour.
- وصاف *vwāssāf*, *s. a.* One who praises or describes much or well.
- وصال *vwissāl*, *s. a.* Union, junction; meeting, interview, tête-à-tête with one's beloved.
- وصايا *vwāssāyā*, *s. pl. a.* (of وصيت *vwāssiyyèt*), Recommendations, exhortations, precepts, commandments.
- وصايت *vwāssāyet*, *s. a.* Making a testament; a testament; a mandate; |—, —et, *v.a.* To recommend, exhort; to make a testament.
- وصف *wāssf*, *s. a.* A describing, enumerating the qualities, especially the good qualities, speaking well of, praising; an adjective; |—, —et, *v.a.* To enumerate the qualities; to qualify with an adjective; to praise; وصف تركيبى *wāssfi-tèrkibī*, A compound epithet or adjective.
- وصل *vwāssal*, *s. a.* A joining; name of the sign ۞, placed over the | or ل of the definite Arabic article ال, thus آل, when the article is to be passed over in the pronunciation and the following letter doubled; بالضرورة, read bi-'z-zārūr; |—, vwāssal-et, *v.a.* To join together.
- وصلت *vwāsslèt*, *s. a.* A meeting, interview, tête-à-tête, bodily or carnal union with one's beloved.
- وصو *vwāssūl*, *s. a.* Arrival, junction;

- بولمق —, *vwāssūl-būlmak*, *v.a.* To arrive, to effect one's junction.
- وصى *vwāssī*, *s. a.* A guardian to an orphan.
- وصيت *vwāssiyyèt*, *s. a.* The making of a testamentary bequest; a testamentary bequest; a recommendatory piece of advice; |—, —et, *v.a.* To bequeath.
- وضاعت *vwāzā'āt*, *s. a.* Humility.
- وضع *vwāz*, *s. a.* A placing, putting, laying, arranging; a making; a creating; a pose, gesture, attitude, piece of conduct, an act; |—, —et, *v.a.* To place, put, lay, arrange, make, create; وضع حملا *vwāz-i-himlāt*, *v.n.* To give birth, be confined, brought forth, be put to bed.
- وضوء *vwūz*, *s. a.* The lesser or partial ablution, called also الوضوء الصغير *al-wūz al-sayyir*.
- وضوح *vwūzūh*, *s. a.* Clearness, plainness, being evident, manifest.
- وضيح *vwāzīh*, *a. a.* Clear, plain, evident, manifest.
- وضيع *vwāzī'*, *a. a.* Low; humble.
- وطن *vwātan*, *s. a.* One's country, birth-place, domicile; حب الوطن *ḥab al-wātan*, Love of country, patriotism; وطن غيرتى *vwātan-ghayratī*, Patriotism.
- وطى (for وط) *vwāṭy*, *s. a.* A treating under foot; a having carnal connexion with a female; |—, —et, *v.a.* To treat, to have connexion.
- وظائف *wāzā'if*, *s. pl. a.* (of وظائف

wāzifé), Matters which concern anyone; duties, concerns; pay, salaries.

وظوب vwūzūb, *s. a.* Assiduity, perseverance.

وظیفه wāzifé, *s. a.* A matter which concerns anyone; a concern, duty, business; pay, salary; وظیفه خوار wāzifé-khōr, وظیفه دار wāzifé-dār, *s. p.* One who is in receipt of pay or salary.

وعدہ vwā“d, *s. a.* A promising; a promise; |—, —et, *v. a.* To promise.

وعدہ vwā“dē, *s. a.* A term assigned, a set time given; وعدہ سی کمش vwā“dēssi-ghēlmish, Its term is come; of which the term is come, due.

وعظہ vwā“z, *s. a.* An admonitory predication, a sermon; |—, —et, *v. n.* To preach a sermon, deliver an admonitory discourse.

وغہ wāghā, *s. p.* Battle, combat, fight.

وفا wēfā, *s. a.* Fidelity to an engagement, to a requirement, to a debt; |—, —et, *v. n.* To remain faithful, act with fidelity; وفادار wēfādār, *a. p.* Faithful; بی وفا bī-wēfā, *a. p.* Faithless.

وفات wēfāt, *s. a.* Death, decease; |—, —et, *v. n.* To die, to decease.

وفاق wifāk, *s. a.* Concord, unanimity, agreement. [coming.]

وفد wēfd, *s. a.* An arriving, arrival.

وفرت wēfrēt, *s. a.* Abundance, great number or quantity.

وقف wēfk, *s. a.* Accordance; a kind of charm consisting of a prayer or similar formula spoken or written, and be-

lieved to have the virtue of curing, &c.; بروفق bēr-wēfk, *ad. p.* According to.

وفی wēfī (*fem.* وفیہ wēfiyyā), *a. a.* Amply sufficient, abundant.

وقار vwākār, وقارتہ vwākārēt, *s. a.* Gravity of appearance and demeanour.

وقامتہ vwākāmēt, *s. a.* A rude repulse, rebuff.

وقایہ vwikāyā, *s. a.* A sheltering, shielding, protecting; protection; |—, —et, *v. a.* To shelter, shield, protect.

وقائعہ vwākā“i“, *s. pl. a.* (of وقعہ vwāk“ā), Events.

وقتہ vwākt (wākit), *s. a.* Time; وقتلو vwākitli, *a. t.* Timely; وقتلو وقتانجہ vwākitli-wāktinja (or وقتیلہ wāktila), *ad. t.* Punctually, regularly in point of time; وقتسز wākitsiz, *a. t.* Inconvenient in point of time; out of season, unseasonable; وقتلو وقتسز wākitli-wākitsiz, *ad. t.* At all times, at any time, convenient or inconvenient.

وقس علی ہذا wē-kīss-“ālā-hāzā, *comp. a.* And so forth, and thus of the rest.

وقعہ vwāk“, *s. a.* Gravity, stateliness of mien and behaviour.

وقعہ vwāk“ā, *s. a.* Any grave event; an untoward event, catastrophe; a dream; یگیچری وقعہ سی yēgichēri-wāk“āssi, The destruction or insurrection of the Janissaries; وقعہ نویس wāk“ā-nūwīss, *s. p.* The official chronicler of passing events.

وقف wākf, *s. a.* A staying, standing

still, halting; a pausing; the settling any property in mortmain or in tail with remainder in mortmain; (*pl.* وقواق *èvkāf*), any piece of property so settled; |—, —*et.* *v.s.* To settle property in mortmain or in tail with remainder in mortmain, the latter being called وقف مشروط *wakfi-mèsh-rūt*, Conditional mortmain; وقفه *wakfiyyé*, *s. a.* The deed of settlement in mortmain.

وقواق *wàkwāk*, *s. a.* Name of a certain infernal tree, the fruit of which are said to resemble human bodies, and to cry out continually the word *wàkwāk*.

وقور *wàkūr*, *a. a.* Grave, steady, stately in manner and demeanour.

وقوع *wàkū*, *s. a.* A happening; — بولمق *wàkū*—*būlmāq*, *v.s.* To happen, to come to pass, to take place.

وقوف *wàkūf*, *s. a.* A staying, halting; a pausing; knowledge, information; |—, —*et.* *v.s.* To stay, halt; to pause; كسب وقوفاً *kèssbi-wàkūf-et*, *v.s.* To acquire information.

وقيه *wàkīyyé* (*òkka*), *s. a.* The Turkish pound weight, equivalent to nearly 2½ lbs. avoirdupois English.

وقية *wàkī'a*, *s. a.* A grave event; a battle, an affair.

وكالت *vèkyālèt*, *s. a.* The quality and functions of an attorney, agent, lieutenant, or *alter ego*; وكالت عظمى *vèkyālèti*—*‘òzmà*, The Grand-Viziriate,

office of Sultan's *alter ego*; وكالتية *vèkyālet-nāmé*, A power of attorney.

وكلاء *vùkélā*, *s. pl. a.* (of وكيل *vèkīl*) Agents, attorneys; ministers of state.

وكالات *vùkélālīk*, *s. t.* The grade of minister of state, given *ad honorem* a certain number of *mushīra*.

وكيل *vèkīl*, *s. a.* A person entrusted to act in the absence of another; agent, attorney, lieutenant, substitute, *alter ego*, *locum-tenens*; وكيل خرج *vèkīl-khàrj*, *s. t.* The servant who has charge of superintending all ordinary household expenses.

ولا *vèlā*, *s. a.* Friendship, affection; acquaintance. [Governors-general] ولايات *vwūlāt*, *s. pl. a.* (of والي *wāli*) Nations and ولادت *vilādèt* (*vèlādèt*), *s. a.* National birth.

ولاية *vilāyèt* (*wilā'at*), *s. a.* A country in general; a district, town, or village in particular; the quality and functions of a governor-general, or of an independent ruler; *also* of a guardian, patron, or next of kin; *also* of saint, saintship, sanctity; ولاية يتلو *yetli* (*wilā'atli*), *a. t.* Belonging to a country, a countryman; a fellow-countryman.

ولد *vèled*, *s. a.* (in composition of names) Son; (alone) a sharp fellow; ولد محمد *ahmed-vèlèdi-Muhàmmèd*, Ahmed, son of Muhammed; ولدنا *vèlèdu-'z-zinā* (*vèlédiznā*), A bastard.

ولكن *vè-lākin*, *comp. a.* But, but that

وا *vè-lev*, *comp. a.* Even, though.
 ولو *vàlūj*, *s. a.* Entering (into or upon anything); becoming, turning into (as night into day).
 ولول *vèlvélâ*, *s. a.* A repeated cry; the loud noise of many voices.
 ولا *vèlèh*, *s. a.* Astonishment, amazement, stupefaction; وله كلدی *blngal-vèlèh-ghèldi*, Amazement came over me.
 ولي *vèli*, *s. a.* One very near to anyone in blood, relationship, or affection; a saint; a master, patron; a servant; the next of kin; ولي الله *vèllyu-'llāh*, A saint; ولي نعمت *vèli-ni'mèt*, or ولي النعم *vèllyu-'n-ni'ām*, A benefactor; ولي عهد *vèli-'āhd*, The heir-apparent or presumptive, the designated successor to the throne.
 وليمة *vèlimé*, *s. a.* A marriage-feast.
 ونديك *Vènédik*, *s. t.* Venice; a Venetian; the Venetian people or republic.
 وهاب *vàhhāb*, *s. a.* (God) the constant giver of good things.
 وهام *vāhhām*, *a. a.* Who fancies all manner of dangers and difficulties.
 وهل *vèhl*, *s. a.* Fear, fright.
 وهله *vèhlé*, *s. a. in وهله أولاده* *vèhlé'i-ūlāda*, *ad. t.* At first, on the spur of the moment, on first consideration (*The word itself means an attack of fear, a sudden fright*).
 وهم *vèhm*, *s. a.* Fear, apprehension of something future; وهمناك *vèhimnāk*, *a. p.* Apprehensive.

ويانه *Viānē*, *s. t.* Vienna (town of, in Austria).
 ويران *vīrān*, *a. p.* Ruined, in ruins, in a neglected condition, deserted and gone to ruin; ruined in pocket or in affection.
 ويرانه *vīrānē*, *s. p.* The ruins of a house, or the empty plot of ground left after a fire has happened; ويرانه زار *vīrānē-zār*, A place full of ruins.
 ويرش *vèrish*, *s. t.* A giving; a selling; والش ويرش *ālish-vèrish*, Trade, commerce.
 ويروكو *vīrghyū (vèrghi)*, *s. t.* A gift, present; a tax, contribution, tribute.
 ويسرمت *vīrmek, vèrmek (aor. ويرير vīrir, vèrir)*, *v. a.* To give; to give out. Joined to the root of any verb (which is then to be augmented with the addition of a *ى* vowel if ending with a consonant, or the syllable *يى yi*, if ending with a vowel), this word forms the *verb of facility*, and has the signification of doing with facility, quickness, or offhandedness, the action expressed by the root so augmented; as, *ياپيويرومك* *yāpi-vèrmek*, To do or make with facility; *سويله يويرومك* *sūwèlyéyivèrmek*, Just to say, merely to speak.
 ويرة *vīra, vèra*, *s. t.* A capitulating, giving up; ويرة ويرمك *vīra-vīrmek, vèra-vèrmek*, To capitulate, give up (a fortress); —, *vīra, and ويرة ويرة vīra-vīra, gerund*, By continuously giving,

giving out, giving one's self or one's strength to a thing; —, *vira!* Now then, go it my boys! clap on! pull away! **ویرسی به المتق** *vērēssiya-almak, v. a.* To buy upon credit, to buy on condition of paying at a future time. (This form **ویرسی** *vērēssi* is an obsolete verbal form, now used in only a few words, of which this is one.)

ویرلدامق *wizıldamak (aor. ویرلدار. wizıldar), ویرلمق* *wizlamak (aor. ویرلر. wizlar), v. a.* To buzz; **ویرلدی** *wizıldı, s. t.* A buzzing noise; **ویروزاوتتمک** *wizz-wizz-ătnek, v. a.* To make a buzzing, phizzing noise.

ویرزیت *vizita, s. t. (Italian).* A visit.

ویل *vèyl, s. a.* Woe; **ویلا** *vèylâ! int. a.* Woe!

[governor.

ویوده *wâywoda, s. t. (Bulgarian), A*

ه

ه *hè or hâ'i-hèwwâz.* Thirtieth letter of the Turkish alphabet, having, as a consonant, the power of an aspirated *h*, in whatever part of a word it may occur, and, as a vowel at the end of words or syllables only, the value of one of the vowels *a, ê, or é.* In chronograms and astronomical tables, it has the numeral value of 5. Placed over letters and writings, in the middle of the very top of the page, and generally in the shape **ه**, it stands for the Arabic word **هو** *hùwé or hû,* and

signifies He, God, Jehovah. At the end of Arabic compound terms, **ه** is either the personal or possessive pronoun of the third person singular masculine, signifying *his, him, it, &c.* and varying in pronunciation either as a final aspirate, or as the syllable *hu or hi,* according to the rules of Arabic grammar.

ها *hâ, s. a.* Name of the letter **ه**; — *pron. a. pers. and poss. at the end of Arabic compound terms,* Her, — *at the end of Persian nouns,* is the sign of the plural for inanimate or irrationals; — *! int. t.* O! Oh! Ho!

هابط *hâbit, a. a.* Who descends; **هاو** — *—, —, v. a.* To descend; alight.

هابیل *hâbil, s. a.* Abel the son of Adâ; **هاتف** *hâtif, s. a.* One who calls; voice which calls; **هاتف الغیب** *hâtifu-'l-ghâyb,* A voice from an unseen caller, a voice from heaven; an unseen, secret monitor, the heart or a guardian admonishing spirit.

هادم *hâdim, s. a.* Who demolishes; **الذات** — *hâdimu-'l-lèzzât* (The demolisher of enjoyments), Death.

هادی *hâdî, s. a.* A guide, conductor; God, the Great Guide.

هارب *hârib, a. a.* In flight; **هاو** — *v. a.* To take flight.

هاضم *hâzim, a. a.* Who digests (food); who puts up with (insults or injuries).

هالك hālik, *a. a.* Who dies, perishes ;
 أو —، —òl, *v.n.* To die, to perish (as a
 wretch, *never used but in a contemp-
 tuous way*).

هاله hālē, *s. a.* A halo round the moon.

هامبورغ Hām̄būrgh, *s. t.* Hamburg.

هامون hāmūn, *s. a.* The open, unculti-
 vated country, the wilderness.

هاني hāni, هانیا hāniya, or هاني يا hāni-
 -yā? *ad. t.* Where? Where is it?
(for قاني kāni).

هاويج hāwuj, *s. t.* A carrot.

هاو Hāver, *s. t.* Havre (town of, in
 France.)

هاوريز hāwruz, *s. t.* *(for أبريز āb-riz,*
s. p.), A chamber-pot, urinal.

هاون hāwən (hāwan), *s. t.* A mortar for
 pounding drugs, &c., or for firing
 shells ; هاون الى (hāwan)-ēli, *s. t.* A
 pestle.

هاي hāy, *inf. t.* Ho! هاي هاي hāy-
 -hāy, *ad. t.* Yes, to be sure ; by all
 means ; هاي هوي hāy-hūy, *s. p.* The
 confused cries of combatants.

هايدي hāy-dē, هايدى hāy-dì, *inf. t.* Now
 then! Go on! Now for it! هايدى
 كيت hāydì-ghit! Go along with
 you! Be off! هايدي ملك hāydēlémek,
v. a. To drive forward or away.

هائل hā'il, *a. a.* Terrible, frightful.

هب hēbā, *a. p.* Going in pure loss ; |—,
 —et, *v. a.* To allow (anyone's work or
 endeavours) to go in pure loss ; أو—,
 —òl, *v. n.* To go in pure loss, to bring
 in no advantage.

هبوب hùbbūb, *s. a.* A blowing (of the
 wind) ; |—, —et, *v. n.* To blow (the
 wind).

هبوط hùbūt, *s. a.* A descending, descent
 from on high, alighting ; |—, —et,
v. n. To descend, to alight.

هبه hībē, *s. a.* A free gift without any
 thing or consideration being received
 in exchange ; |—, —et, *v. a.* To present
 as a free gift.

هتك hètēk, *s. a.* A tearing ; a violation ;
 |—, —et, *v. a.* To tear, to violate.

هتمان hètman, *s. t.* A hetman of the
 Cossacks.

هجا hējè', hējā', *s. a.* A syllable ;
 حروف هجا hūrūfu-hējā, The letters
 of the alphabet ; حروف هجا ترتيبى
 hūrūfu - hējā - tērtibi, Alphabetical
 order ; هجالملك hējālémek, *v. a.* To
 spell syllable by syllable.

هجر hējir, هجران hījran, *s. a.* Exile,
 banishment, separation from home,
 family, and friends.

هجرة hījret, and هجرة نبويه hījreti-
 -nèbéviyyē, The Hegira, the *flight*,
 the voluntary exile of Muhammed
 from Mecca, from whence dates the
 Muhammedan era ; هجرية hījriyyē,
a. a. fem. Pertaining to the era of the
 Hijré or Hegira.

هجو hījv, *s. a.* A satire ; |—, —et, *v. a.*
 To satirize ; هجويات hījviyyāt,
s. pl. a. Satires, lampoons, satirical
 pieces of poetry.

هجوم hùjū', *s. a.* Sleep, slumber.

هجوم *hujūm*, *s. a.* An attack, assault;

|—, —et, *v.s.* To make an attack.

هجين *hèjīn*, *s. a.* A half-blood Arab horse. [Presents.

هدايا *hèdāyā*, *s. pl. a.* (of هدیه *hèdiyyē*),

هدایت *hidāyet*, *s. a.* A guiding or a being guided aright, especially in matters of faith and religion; هدایت کلمک *hidāyeta-ghêlmek*, *v.s.* To be brought to embrace the true religion.

هدر *hèdr*, *s. a.* Blood shed with impunity and going unrevenged; |—, —et, *v.s.* To allow to go unrevenged (blood);

هدراً *hèdran*, *ad. a.* With impunity.

هدف *hèdef*, *s. a.* The mark or target at which aim is taken in shooting.

هده *hèdêfê*, *s. a.* A sight (in any instrument through which one looks).

هدم *hèdm*, *s. a.* A demolishing, demolition; |—, —et, *v.s.* To demolish, pull down.

هدهد *hèdhèd*, *s. a.* The hoopoo bird.

هدی *hèdâ*, *s. a.* The direction or guidance which leads to salvation; هدی السلام علی من اتبع الهدی *èss-sèlām-u-“àlâ-mèn-èttèba“à-l-hèdâ!* Salutation to whomsoever follows the true guidance!

هدیه *hèdiyyê*, *s. a.* A present; هدیه لك *hèdiyyêlik*, *s. t.* A thing fit or intended for a present.

هذا *hâzâ*, *a. a. mas.* (*fem.* هذه *hâzihi*), This. [tinence.

هذیان *hèzÿân*, *s. a.* Nonsense, imper-

ه *hêr*, *a. p.* Every; (*followed by any*

of the interrogatives) soever; هر *hêr*

هر *hêr-bîr*, Each, every one; هر *hêr*

هر *hêr-bîrimiz*, Every one of us; هر *hêr*

هر *hêr-bîrerlêrimiza*, To eat

one of us; هر بار *hêr-bâr*, *ad. p.*

Always, every time; هر چند *hêr*

-chênd, How much soever, how many

soever; هرگز *hêr-ghîz* (*followed by*

negation), *ad. p.* Never; هر کس *hêr*

-kêss, All, every one, every person

every man; هر کیم *hêr-kîm*, Whoever

whosoever; هر نه *hêr-nê*, Whatever

whatsoever; هر کجایی *hêr-kjâi*

Whichever; هر نه در لو *hêr-nê-dur*

Whatever kind; هر نه زمان *hêr-nê*

-zâmân, Whatever time, whenever.

هر نقدار *hêr-nâkadâr*, How much so-

ever; هر آینه *hêr-âyinê*, Always =

every way.

هرات *Hèrât*, *s. p.* The town of Herat.

هراس *hîrâss*, *s. p.* Fear, fright, terror.

هرج مہرج *hêrj-mêrj*, *ad. a.* In confusion in utter disorder.

هرجایی *hêr-jâyi*, *s. p.* A gad-about

(man); a pansy, heart's-ease (flower)

هرزه *hêrzê*, *s. p.* Foolish talk, babble

هرزه و کیلی *hêrzê-vêkîli*, A person em-

ployed, as it were, to talk nonsense

for someone else.

هرسک *Hèrsèk*, *s. t.* The Herzegovina.

هرسکلو *Hèrsèkli*, *s. t.* A Herzegovinian.

هرکله *hêrghêlê*, *s. t.* A haras, establish-

ment for breeding horses; a troop of

horses brought to market fresh from

the breeding establishment.

ه هزار, *a. p.* A thousand; هزار داستان *hèzâr - dâsâtân, s. p.* The nightingale, who tells a thousand tales, or of whom a thousand tales are told; هزارفن *hèzâr - fènn (hèzâri - fènd), s. p.* A jack-of-all-trades.
 هن hizèbr, *s. a.* A lion.
 هزا *hèzl, s. a.* Obscenity; هزلیات *hèzli - yât, s. pl. a.* Obscene poetry. [defeat.
 هزیمت *hèzìmèt, s. a.* A rout, total
 هست *hèsst, s. p.* Present being, actual existence; هست و بود *hèsst - u - bûd,* What is and what has been, present and past evidence; هستی *hèsstî, s. p.* A present being, an actual existence, existence.
 هشت *hèst, a. p.* Eight; هشتم *hèsh - tum, هشتمین hèshtumîn, a. p.* The eighth, هشتاد *hèsbtâd, a. p.* Eighty; هشتده *hèsht - deh, a. p.* Eighteen.
 هضم *hâzm, s. a.* Digestion; patience, longanimity; |—, —et, *v. a.* To digest; to bear (an insult); هضم نفس *hâzmi - nèfs, A* curbing the passions.
 هفت *hèft, a. p.* Seven; هفتم *hèftum, هفتمین hèftumîn, a. p.* The seventh; هفتاد *hèftâd, a. p.* Seventy; هفتده *hèft - deh, a. p.* Seventeen.
 هفته *(hâfta), s. p.* A week; هفته لك *(hâftalik), s. t.* A thing of a week old; a week's pay or provision.
 هفوات *hèfèvât, s. pl. a. (no sing.)* Errors, faults.
 هگبه *hèghbè, s. t.* A small saddle-bag, carried on the same horse with a rider.

هگبه لی *Hèghbèli, s. t.* Halki (one of the Princes Islands near Constantinople).
 هکیم *hèkîm, s. t.* A medical practitioner (*corrupted from حکیم hâkîm, A sage.*)
 هل *hèl? Arabic interrogative, Is it or is it not so that . . . ?*
 هلاک *hèlâk, s. a.* Death, destruction; |—, —et, *v. a.* To kill; او—, —دل, *v. a.* To die, perish, be destroyed (*when said of man, it is always an expression of enmity.*)
 هلال *hîlâl, s. a.* The crescent, the moon during the first few days after new moon. [*a. a.* Deadly poisonous.
 هلاهل *hèlâhl, s. a.* Deadly poison; —, هله *hèlé, int. t.* Now! Look there! Do just look! Well! Did you ever.
 هم *hèm, ad. p.* Both, also; —, *a. p. (in composition),* Fellow, brother, of the same —; هم کوردم *hèm - ghit - dim - hèm - ghyârdum, I* both went and also saw; همفراش *hèm - firâsh, s. p.* A bed-fellow; همراہ *hèm - râh, s. p.* A fellow-traveller; همشهری *hèm - shèhrî, s. p.* A fellow-townsmen, fellow-countryman; —, همم, *s. a.* Any matter about which one troubles one's self; a single care, anxiety, solicitude; —, him, hùm, *pron. a. mas. (at the end of Arabic composites),* Their, them.
 همای *hùmâ and همای hùmây, s. p.* A fabulous kind of bird of paradise of good omen.
 همام *humâm, s. a.* A great man, a great ruler and leader; —, هممأم, A slanderer.

همان hēmān (hēmèn), *ad. p.* Only, just, hardly, only just; in that very (time); همان شمدی (hēmēn) - shīmdi, Just now, just this moment, this minute; همان ساعت hēmānsā'at, *a. p.* That very moment.

همائِم hēmā'im, *s. pl. a.* (of همت hīmèt), Endeavours, exertions.

همایون hēmāyūn, *a. p.* Auspicious, august, imperial (said only of the Sultan); خط همایون khāṭṭi-hēmāyūn, An edict, being a few words in the Sultan's handwriting commanding it to be put in execution.

همت hīmèt, *s. a.* The exertion of one's influence, authority, power, or ability; | —, —et, *v.n.* To exert one's influence, authority, power, or ability; همتتکزه مستاجر hīmèttingiza-mūhtāz-dār, It requires your kind influence.

همتا hēmṭā, *a. p.* Equal; similar; بیهمتا bī-hēmṭā, *a. p.* Without an equal.

همج hēmej, *s. a.* An old imbecile.

همچون hēmchūn, *ad. p.* As, in like manner as.

همدان Hāmādān, *s. p.* The town of Hamadan in Persia.

همدم hēm - dēm (One breathing the same breath), *s. p.* A fellow, associate, intimate friend and companion.

همدیگ hēm - dīgher, *pron. p.* One another, each other.

همزه hēmzē, *s. a.* Name of the orthographical character ^ه, the various

functions of which are explained in the preface.

همشهری hēm - shēhri, *s. p.* A fellow-countryman or townsman.

همشیره hēmshiré, *s. p.* A sister.

همم hīmēm, *s. pl. a.* (of همت hīmèt). Exertions of one's influence, authority, power, or ability.

هموار hēmvar, *a. p.* Equal, smooth, uniform; proper, fitting, suitable.

همواره hēmvaré, *a. p.* Continually, constantly. [Cares, anxieties, solicitudes.]

هموم hēmūm, *s. pl. a.* (of هم hēm).

همه hēmé, *a. p.* All. [hung at the side.]

همیان hīmyān, *s. a.* A purse; a bag.

همیشه hēmīshé, *a. p.* Always.

همین hēmīn, *a. p.* The very same.

هنتو or هنتو hinto, *s. t.* A carriage-coach.

هنجار hēnjār, *s. p.* The proper place, manner, or position of a thing.

ناهنجار nā-bé-hēnjār, *a. p.* Out of time, place, or position, unsuitable, unfitting.

هند hind, هندستان hīndīstān, *s. p.* India.

هندی hīndī, *a. p.* An East-Indian.

هند غربی hīndī-ghārbī, *s. a.* The West Indies.

هندبیا hīndibā, *s. t.* The dandelion, chicory, or taraxacum plant.

هندسه hēndéssé, *s. a.* Geometry; mathematics in general. [Indic.]

هندو hīndū, *s. p.* An Indian, East-Indian.

هنر hūnr, *s. p.* Art; ability; talent.

هنرلو hūnrli, *s. t.* Skill.

talented (man); skilfully made (thing);
 هنرمنډ هنرمند *hùnrǎmènd*, هنرور *hùnrǎwèr*,
s. p. A skilful, clever, talented person,
 a master, an artist, a genius.
 هنگامه *hèngghyām*, *s. p.* Time, moment,
 interval, space of time; بیهنگام *bī-*
-hèngghyām, *a. p.* Untimely.
 هنگامه *hèngghyāmé*, *s. p.* Time, space
 of time; a row, confusion, tumult; a
 fight, conflict; هنگامه کثیر *hèngghyāmé-*
-ghīr, *a. p.* Filling with noise.
 هندو *hùndū*, *s. pl. a.* (of هندی *hindī*),
 Indians, East-Indians.
 هه نو *hènuz* (*hènz*), *ad. p.* Just this
 moment, only just this moment;
 (with a negation) not yet.
 هه *hū*, هاهو *hàwé*, *pron. a.* He, it; He, God,
 Jehovah; ياهو *yā-hū*! *int. a.* (as we
 should say, O thou! but as it means)
 O He! O man! O God! O Jehovah!
 هوا *hèwa* (*hàwa*), *s. a.* The air; the
 wind; the climate; the atmosphere;
 the weather; —, ههوا *hèwā*, *s. a.* Desire,
 inward inclination, taste, lust; هوا
 هوس *hèwā - u - hèvèss*, Desires and
 tastes, fancies and inclinations, lusts
 and passions; باد هوا *bādi - hèwā*
 (*bèdāwā*), *s. and a. p.* A thing got for
 nothing, a windfall; gratis; هوا دار
hāwādār, *a. p.* Open, airy.
 ههوام *hèwāmm*, *s. pl. a.* (no *sing.*), Insects,
 reptiles, crawling things.
 ههوان *hèwān*, *s. a.* The state of insignifi-
 cancy.
 ههوائی *hèwā'ī*, *a. a.* Pertaining to the

air; pertaining to the mere imagina-
 tion or desire; —, *s. t.* A sky-rocket.
 ههوج *hèvdèj*, *s. a.* A kind of camel-
 litter, in which ladies travel; ههوج
 نشین *hèvdèj - nīshīn*, *a. p.* Who sits
 in a camel-litter (and travels).
 ههوس *hèveess* (*hàveess*), *s. a.* Wish, desire,
 inclination; a taste, liking; | —, —*et*,
v.n. To nourish a desire, cherish a
 wish; ههوسلو *hàveessi*, *a. t.* Desirous,
 having a wish, taste, or liking (for
 anything); —, *s. t.* ههوسکار *hàveess-*
kyār, *s. p.* An amateur; a candidate.
 ههوش *hūsh*, *s. p.* Mind, sense, intelli-
 gence; بیهوش *bī-hūsh*, *a. p.* Sense-
 less; ههوشمند *hūshmènd*, ههوشیار
hūshyār, *a. p.* Sensible, intelligent.
 ههول *hèvl*, *s. a.* Terror; هولناک *hèvl-nāk*,
a. p. Terrible, terrific. [manifest.
 ههويدا *hèwèydā*, *a. p.* Clear, evident,
 ههی *hèy*! *int. t.* O!
 ههياکل *hèyākīl*, *s. pl. a.* (of ههياکل *hèyākēl*),
 Palaces, temples, large buildings; large
 colossal forms, bodies or phantoms.
 ههيبت *hèybèt*, *s. a.* Awfulness, dread-
 ness of appearance; fear, awe;
 ههيبتلو *hèybetli*, *a. t.* Awful in ap-
 pearance, imposing.
 ههيج *hèyjā*, *s. a.* Battle, combat, fight.
 ههيجان *hèyējān*, *s. a.* The getting into
 motion, rising (dust or bodies of men);
 | —, —*et*, *v.n.* To get into motion.
 ههچ *hich*, *a. p.* No, none, not one; —,
s. p. Nothing; ههچبر *hich-blr*, Not
 one, none.

هیکته *hikhté*, *a. p.* Drawn (sword).

هیزم *hizém*, *s. p.* Firewood; هیزمکش

hizèmkèsh, *s. p.* A carrier of wood.

هیکل *hèykâl*, *s. a.* Any colossal thing,

building, temple, image, statue, person, or phantom.

هیمه *himé*, *s. a.* Firewood.

هیولانی *hèyyülâni*, *a. a.* Matter; هیولا

hèyyülâni, *a. a.* Material.

هیئات *hèyhât*, *s. a.* The open desert,

wilderness, unoccupied plain; —, *inf. a.*

Away! Begone!

هیئت *hèy'èt*, *s. a.* The form, figure,

appearance; the configuration (of the

heavenly bodies); علم هیئت "ilmi-

-hèy'èt, Astronomy.

ی

ی *yè* or *yâ'i-àhtâni*. Thirty-first and

last letter of the Turkish alphabet,

sometimes a vowel at the end or

middle of words or syllables, always

a consonant at the beginning: as a

vowel, it has the value of *æ*, *e*, *i*, or *î*,

and as a consonant that of *y*. In

chronograms and astronomical tables

it has the numeral value of 10. In

Turkish, with the sound of *i* or *î*, it is

the sign of the definite accusative of

nouns, taking, after vowels, the form

یی and sound *yi* or *yi*; or it is the

pronominal affix of the third person

singular, signifying *his*, *her*, *its*. In

Arabic words it is the sign of appur-

tenance, and changes nouns into quali-

fying adjectives; and in words of

Persian origin it performs the like

function as in Arabic, and also that

of forming an abstract noun of the

quality which is characteristic of the

thing denoted by the original word.

or sometimes it indicates a *single* or

of the kind named.

یا *yâ*, *s. a.* Name of the letter ی; —,

inf. a. O! —, *c. p.* Either, or; —,

interrog. t. Is it so? Indeed?

یاب *yâb*, *a. p.* (in composition), Who

finds or has found; found; یورباب

nâ-kâ'r-yâb, *a. p.* Bottomless, un-

fathomable, of which the bottom is

یابس *yâbiss*, *a. a.* Dry. [not found]

یابجه *yâpja*, *a. t.* Slowly.

یابشقان *yâpishkân*, *a. t.* Sticky, stick-

ing, adhesive; —, *s. t.* Pellitory of

the wall.

یابشماک *yâpishmak* (*aor.* یابشور *yâpishûr*),

v. s. To stick, cleave, adhere; to cling

hold of; to touch, handle; to be as-

siduous, persevering; یابشدرمتی

yâpishdirmeti, *v. a.* To cause or allow to

stick; to put close, quite close, to

cause to touch, bring into contact.

یابمت *yâpmet* (*aor.* یاپار *yâpar*), *v. a.*

To do; to make, construct, build, to

manufacture.

یاپو or یایی *yâpi*, *s. t.* A building;

builder's work while in progress.

یات *yât*, *s. t.* in یات ویرانی *yât-û*

-yârâk, Arms and accoutrements.

ياتسى *yàtsi*, *s. t.* The prayer of bed-time. [ing or sticking up.]

ياتو *yàtik*, *a. t.* Lying down, not stand-

ياتمو *yàtmak* (*aor.* ياتار *yàtar*), *v.n.* To lie down; to go to bed; to keep or remain lying, keep down; ياتشمق *yàtishmak*, *v.n.* To become calm, tractable, reasonable, less virulent, less exacting; ياتيرمق *yàtirmak*, *v.a.* To cause or allow to lie down; to put down, lay down.

ياجوج و ماجوج *yè'zūj*, *s. a.* Gog; ياجوج و ماجوج *yè'zūj-u-mè'zūj*, Gog and Magog; apparently two Scythian tribes of great antiquity, but respecting whom numerous legends are current.

ياخود *yākhod*, *c. p.* Or, or else, or otherwise.

ياد *yād*, *s. p.* Memory, remembrance; |—, —*et, v.a.* To remember (in mind or by name); to mention by name; يادست *yād-esst* (It is remembered), *s. p.* Name of a game known among young people as *Josephine*; يادداشت *yād-dāsht*, *s. p.* A keepsake, souvenir, memento.

يادگار *yād-kyār* (*yādighyār*), *s. p.* A keepsake, souvenir, memento; a scamp, old fool, or old villain.

يار *yār*, *s. p.* (*pl.* ياران *yārān*), A friend; a lover; a mistress; يارغار *yārī-ghār* (A friend of the cave, in *allusion to Muhammed's companion, Èbu - bèkr, who was alone with him secreted in a cave when pursued by his enemies on his*

flight from Mecca), A faithful friend in adversity; چار يار كزين *chār - yārī - ghyùzīn*, The four special friends (of Muhammed), Èbu-bekr, "Omar, "Oasmān, and "Alī; —, يار, *s. t.* A precipice, a cliff; يارانہ *yārānē*, *a. p.* Friendly, pertaining to a friend; يارى *yārī*, *s. p.* Friendship; يارانلىق *yārānlik*, Friendship, mutual friendship, acts worthy of mutual friends.

ياردم *yārdīm*, *s. t.* Help, assistance, succour, aid; |—, —*et, v.n.* To give assistance, help, aid; ياردمه يتشمق *yārdīma - yètishmek*, *v.n.* To run to (anyone's) assistance; ياردمجى *yārdīmji*, *s. t.* A helper, an auxiliary.

يارش *yārish*, *s. t.* A foot-race; |—, —*et, v.n.* To have a race on foot.

يارق *yārik*, *a. t.* Split, cracked; —, —, *s. t.* A split, a crack, fissure, cleft, chink.

يارلغامق *yārīghamak* (*aor.* يارلغار *yārīghar*), *v.a.* To pardon, forgive (*obsolete*).

يارم *yārim*, *a. t.* That which results from splitting a thing in two, half.

يارمق *yārmak* (*aor.* يارار *yārar*), *v.a.* To split, cleave; to hew in pieces; يارمجي *yārīji*, *s. t.* A hewer of fire-wood.

يارمه *yārma*, *a. t.* Split (not cut); يارمه شفتالو *yārma - shèftāli*, A melting peach (not a clingstone), the cleft of which is deep.

ياره *yārē* (*yāra*), *s. t.* A wound; ياره

yàrali, *a. t.* Wounded ; یاردا yàra-et, *v.n.* یاردمک yàrélemék (yàralamak), *v.a.* To wound ; یاردمک yàrélanmek (yàralanmak), *v.n.* and *p.* To be wounded.

یاری yàri, *s. t.* A half ; یاریسی yàrissi, Its half, half of it or of them ; یاریلری yàriléri, Half of them ; یاریمز yàrimiz, Half of us ; یاریگز yàringiz, Half of you ; یاریکیجه yàri-ghèyjë, Midnight ; یارییری yàri-yèri, Midway, half way ; یاریبجوق yàri-büchük, About half, not half ; یاریلمق yàrilamak, *v.a.* To have got half way through ; —, yàri, *s. p.* Friendship.

یارین yàrin, *s. t.* To-morrow ; یارین دکل اولبرکون yàrin - dighil - (ò) - bir - ghyùn (or short اولبرکون (ò)-bir-ghyùn), The day after to-morrow.

یاز yàz, *s. t.* Summer ; یازین yàzin, *ad. t.* In summer ; یاز الکی ilk-yàz, The first summer weather ; یازلیق yàzlık, *a. t.* Special to summer.

یازده yāzdèh, *a. p.* Eleven ; یازدهم yāz-dèhum, *a. p.* The eleventh.

یازق yàzık, *int. t.* Alas ! Poor thing ! What a shame ! What a pity ! —, *s. t.* A shame, a pity.

یازمق yàzmaq (*aor.* یازار yàzar), *v.a.* To write, write down ; to record, to register, to enter ; to enrol (soldiers) ; —, *v.n.* To write (a pen) ; joined to the root of a few verbs, augmented with a vowel *ä* if ending in a consonant, or augmented with the syllable

یه if ending with a vowel, this verb takes the sense of *being very near* ; یازمق بایله یازدم bāyile-yāzdim, I was very near fainting ; یازمق یازلمق yāzmaq, *v.a.* To be written ; to be noted, entered, registered ; to be enrolled.

یازی yāzi, *s. t.* Writing ; handwriting ; an inscription ; یازجی yāzji, *s. t.* A clerk ; the mate of a merchant ; یازیلو yāzili, *a. t.* Written ; written over, bearing writing or an inscription ; یازی یازمق yāzi-yāzmaq, *v.a.* To write ; to be able to write.

یأس yè'ss, *s. a.* Despair ; یاش *s. t.* Mourning ; یاش-ت, *v.a.* To mourn, to be in mourning, to-mourning.

یاسمین yāssémin, *s. p.* Jessamine.

یاش yāsh, *s. t.* A man's or animal's age in years ; a year of life ; wet, wetness, moisture ; —, *a. t.* Wet, damp, moist ; یاشنده دیر yāshinda-dir ? In what year of his age is he ? اون سکر یاشمده ایم òn-seker-yāshinda-yim, I am in my eighteenth year ; I am seventeen years old and going on for eighteen ; یاش یاش *v.a.* -yāsh, Very wet, quite wet ; یاشداش yāshdash, One of the same age ; یاشلیق yāshlık, *s. t.* Wet, humidity ; یاشلی yāshli, *a. t.* Old in years ; یاشا or یاشا yāsha ! May he live ! (باشمق).

یاشمق yāshmaq, *s. t.* A lady's veil or kind of covering for the greater

of the face, worn by Turkish women, and showing only the eye, and part of the nose and cheeks.

ياصی yàssı, *a. t.* Flat; squat.

یا یاğh, *s. t.* Any fat, oil, or unctuous substance; the fat of meat, butter, dripping, grease, tallow; ات یاغی èt-yàghı, Fat or grease of meat; ایشچ بالیق یاغی bälük-yàghı, Fish-oil; ایشچ چرویش یاغی ich-yàghı, Suet; چرویش چوریش chèrvish chèrvish-yàghı, An inferior kind of fat (butter? or dripping?) used in cooking; تره یاغی (or یاغ yàgh) tèrè-yàghı, Fresh butter; صاف یاغی sây-yàghı, Clarified butter; زیتین یاغی zèytin - yàghı, Olive-oil; دنگ طوک یاغی dōng-yàghı, Tallow; &c. &c.; یاغلی yàghlı, *a. t.* Fat; oily; greasy; —, *s. t.* Food with meat or butter in it; یاغسز yàghsız, *a. t.* Lean; not fat; —, *s. a.* Lent diet, meagre; یاغلامق yàghlamak, *v. a.* To oil or grease.

[rain.

یاغش yàghısh, *s. t.* A raining, pouring;

یاغلیق yàghlık, *s. t.* A handkerchief.

یاغماق yàghmak (*aor.* یاغار yàghar), *v. n.*

To rain; to pour; to fall as rain does (snow, hail, dust, &c.); یاغدرمتق yàghdirmak, *v. a.* To cause or allow to rain, or to fall like rain; to pour, pour out or down.

یافت yāft, *a. p.* (*in composition*), Found;

—, Yāfèt, *s. a.* Japhet, the son of Noah.

یافتé yāfté (yāfta), *s. p.* A ticket (stuck

upon things); a placard, bill; —, *a. p.* (*in composition*), Found; which has found.

یافه Yāffa, *s. t.* Jaffa (town of).

یاقتق yàkishik, *a. t.* Seemly, fitting; suitable; —, *s. t.* The most fitting and suitable way, mode, or modification; یاقتقکلوق yàkishiklik, *a. t.* Pretty, handsome, beautiful; یاقتقسز yàkishiksız, *a. t.* Unseemly, unhandsome, unbecoming; یاقتقالمق yàkishik-almak, *v. n.* To appear likely; to appear beautiful.

یاقتماق yàkishmak (*aor.* یاقتشور yàkishir), *v. n.* To besit, beseem, suit, go well; to appear likely; یاقتدرمتق yàkishdirmak, *v. a.* To cause (a thing) to suit; to invent (a plausible story or reason) by studying circumstances.

یاقتماق yàkmaq (*aor.* یاقار or یقار yàkar), *v. a.* To light, to set fire to; to burn; یاقتماق yàkılmak, *v. p.* To be lighted; —, *v. n.* To burn (with grief, sorrow).

کوک یاقتق yākūt, *s. a.* A ruby; گھیاک-یاقتق ghyāk-yākūt, A sapphire; ساری-یاقتق sārı-yākūt, A topaz.

یاقی yāki, *s. t.* A cautery; a plaster, sticking-plaster; an issue; پهلوان انکلیز pèhliwān-yākıssi, or انگلیز یاقیسی inghliz-yākıssi, A blister of cantharides; نخود یاقیسی nōkhud-yākıssi, An issue kept open by the insertion of a pea; یاقی اچماق yāki-àchmak, *v. n.* To open a blister, apply a blister.

ياكر *yàngiz*, *a. t.* Very dark brown (colour of a horse's coat).

ياكلتماج *yàngiltmāj*, *s. t.* An enigma, anything difficult to pronounce or to unriddle. [—, *a. t.* Wrong, incorrect.

ياكلش *yàngilish* (*yānish*), *s. t.* A mistake; ياكلمت *yàngilmak* (*aor.* ياكلور *yàngilir*), *v. s.* To make a mistake; ياكلمتى *yàngiltmak*, *v. a.* To cause or allow to make a mistake, to put out.

يال *yāl*, *s. p.* The mane; يال وبال *yāl-u-bāl* (Mane and wings), Friends, influence, power.

يالاک *yalak*, *s. t.* A watering-trough.

يالماک *yalamak* (*aor.* يالار *yalar*), *v. a.* To lick; to lick up.

يالان *yalan*, *s. t.* A lie; —, *a. t.* False (saying); يالانجى *yālānji*, *s. t.* A liar; —, *a. t.* False, artificial.

يالدىز *yaldız*, *s. t.* Gilding; التونى —, *yaldız-altını*, Gold for gilding; a sequin of pure gold, Venetian ducat; يالدىزلامى *yaldızlamak*, *v. s.* To gild; يالدىزلى *yaldızlı*, *a. t.* Gilt.

يالغ *yalış*, *s. p.* A drinking-horn.

يالک *yalış* (*obsolete*), *s. t.* Flame; a flash; يالکلمتى *yalışlamak*, *v. s.* To flash; to flame.

يالگىز *yalışiz*, *a. t.* Alone, solitary;

يالگىزلىک *yalışizlik*, *s. t.* Solitude;

يالنجاک *yalışjak*, *a. t. dim.* All alone.

يالوارمک *yalvarmak* (*aor.* يالوارير *yalvarir*), *v. s.* To beg and pray, to beseech.

يالى *yalı*, *s. t.* The beach, the sea-side, sea-shore; a waterside house; يالى

کنارى *yalı-kənāri*, The water's edge or the beginning of the beach.

يالىن *yālin*, *a. t.* Bare (feet); يالىن يالىن *yālin-lyak*, *ad. t.* Barefoot; يالىنات

yālin-kāt, *a. t.* Single (flower, &c.).

ياشمى *yāschik*, *s. t.* A very shaggy kind of covering for the shoulders.

يامه or يما *yams*, *s. t.* A patch, a piece let in on anything old.

يان *yān*, *s. t.* The side; يان يانه *yān-yāna*, *ad. t.* Side by side, side to

side; يانم *yānim*, My side; يانما

yānima, To my side; يانمدا *yānimda*.

At my side, by my side; ياندىن

yānimdan, From my side; يانك

yāning, Thy side; of the side; &c.

يانى *yāni*, His (her, its) side; &c.

يانمىز *yānimiz*, Our side; &c.; يانغىز

yāningiz, Your side; &c.; يانلار

yānlari, Their side or sides; his (her, its)

sides, &c.; ياندىندە قالماق *yānimde-*

kālmak (changing the pronominal

affix), *v. s.* To remain by, or near

with one; to remain in one's possession;

يان چىزمك *yān-chizmek*, *v. s.*

To get away quietly, steal away;

يان باقمى *yān-bākmak*, *v. s.* To look

askew; دىرت يانه باقمى *dirt-yān-*

bākmak, *v. s.* To look all round

every side; يان كسىجى *yān-kēsijī*

A cut-purse, pick-pocket.

ياناشماق or ياناشمتى *yānashmak*

or ياناشور *yānashūr*, *v. s.* To

approach, go up to, go close to, &c.

ياناشورمىق the side of, close with; ياناشورمىق

yānashdirmak, *v.a.* To cause or allow (anything) to approach, go or come near; یاناشمتی yānashilmak, *v.n.* To be such that things can approach it.
 یاناشمه or یاناشمه yānashma, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.
 یانغین yānghin, *s. t.* A fire, conflagration of houses; —, *a. t.* Who has been burnt; who has been hurt, injured, deceived, or cheated; یانغین وار یانغین-vār! Fire! Fire!
 یانته yānik, *a. t.* Burnt, scorched, singed; whose feelings are hurt, or sentiments unrequited; قوقوسی —, yānik - kò - kussu, The smell of something burning or singed. [Jack, John.
 یانکه yānko, *s. t.* An echo; (*Greek*), یانمک yānmak (*aor.* یانار or یانار), *v.n.* To burn, be on fire, be burnt; to lose (at games of chance); to burn (with heat, thirst, or love); یاندرمتی yāndirmak, *v.a.* To cause (one) to suffer from love, &c.; (*provincial*) to light, set light to; یانارطاغ yānar-dāgh, A volcano, burning mountain.
 یاور yāvēr, *s. p.* An assistant, helper; an aide-de-camp; یاورى yāvērī, *s. p.* Help, assistance.
 یاورى yāvri, *s. t.* The young of any animal; یاوریم yāvrim! My boy!
 یاوریلماق yāvrilamak, *v.a.* and *n.* To pup, calve, foal, kitten, &c.
 یاوز yāvuz, *a. t.* Good; good-natured.
 یاهو Yāhū, *s. a.* Jehovah.

یاى yāy, *s. t.* A bow (for shooting); a spring (of a lock, &c.); (*obsolete*) summer.
 یایا yāya, *s. t.* Foot, infantry; a novice;
 یایان yāyan, *ad. t.* On foot; یایان کلمتی yāyan-ghālmek, To come on
 یایتی yāyik, *s. t.* A churn. [foot.
 یایقامتی yāykamak (*aor.* یایقار yāykar), *v.a.* (*obsolete*), To wash.
 یایلا yāyla, یایلاق yāylak, یایلاغ yāylāgh, *s. t.* A summer pasturage, upland.
 یایمتی yāymak (*aor.* یایار yāyar), *v.a.* To spread, extend; یایلمتی yāyilmak, *v.n.* To spread of itself; —, *v.n.* To be spread; to be such that it can be spread.
 یباب yēbāb, *s. p.* A desert; a ruin; —, *a. t.* Desert, deserted; خرابو یباب khārāb-u-yēbāb, Ruined and deserted, utterly ruined and done for.
 یبان yāban, *s. t.* The desert, wilderness, unreclaimed country; یبانی yābāni, *a. p.* Wild, growing wild, self sown or not grafted (plant); not at all civilized, savage (man); یبان آدمی yāban-ādami, A wild man, an ourang-outang; یبانی آدم yābāni-ādam, A savage; یبان اشکی yāban-ēshēghi, A zebra; an onager; یبانه سویلمک yābāna - sūwēylmek, *v.a.* To say (a thing) without intending to apply it to anyone present; سوزم یبانه sūzum-yābāna, My words to the wilderness! *i.e.* my words are not intended to apply to you or to anyone here (*ex-*

pression used parenthetically whenever a term of abuse is applied to an absent person, or whenever a pig, donkey, and such like things are mentioned ; یبانه *yàbara-ghitmek, v.n.* To be expended in vain, to be spent on air (either money or some act of kindness). یبانجی *yàbanji, s. t.* A stranger; one who is not a kinsman.

یبوست *yùbùssèt, s. a.* Dryness. یپاغی *yàpaghi, s. t.* Wool in the fleece; a fleece.

یپراق *yàprak, s. t.* A leaf (of a plant, of paper, &c.); vine-leaves or the leaves of certain plants used for making *dolma*; یپراق طومانی *yàprak - döl-ması, Leaf dolmas, i.e.* balls or pellets of forcemeat, &c., neatly wrapped in leaves, and so cooked, served, and eaten; یپراقلمق *yàpraklanmak, v.n.* To put forth leaves; یپراق کوبرسی *yàprak-ghyùbrèssi, Leaf-mould.*

یباتی *yàtak, s. t.* A bed; a form, a lair (of a wild animal); a den (of thieves), or a place abounding with any noxious animal or with robbers; a secret agent of thieves, robbers, jugglers, &c.; یباتی دول *dül-yàtaghi, The womb, uterus.* [Orphans.

یتامی *yètàmà, s. pl. a. (of یتیم yètîm), یتشمک yètîshmek (aor. یتشور yètîshir), v.n.* To come up with, overtake; to come quickly, come in time; to be sufficient; یتشدرومک *yètîshdirmek, v.a.* To send quickly; to send so as

to arrive in time; یتشور *yètîshir!* That will do; it is enough.

یتمش *yètmiş, s. t.* Seventy; who or which has arrived; who or which has arrived at the state of maturity, ripe. یتمامش *yètmmish, s. t.* Unripe. یتمشینجی *yètmişinji, s. t.* The seventieth.

یتمک *yètmeç (aor. یتیر yètîr), v.n.* To be sufficient; to reach; یتیر *yètîr!* That will do; it is enough! یتیرنک *yètîrnek bîrining-ghyùju-yètmeç* To be able, to be powerful enough, strong enough, have influence enough. یتورمک *yètîrmek (aor. یتورر yètîrr), v.a. caus. (provincial),* To cause to reach; to send.

یتیم *yètîm, s. a.* An orphan. یهنی *yàhni, s. t.* A hash or stew of meat, fish, or fowl.

یحیا *Yàhyà, s. a.* St. John the Baptist. یخ *yàkh, s. p.* Ice.

ید *yèd, s. a.* The hand; ید واحد *yètî-wâhid, A kind of monopoly by which the government used to give the exclusive right to a single individual to buy up some particular branch of the produce of a whole district or province, or even of the empire; ید قدرت yèdi - kùdrèt, The hand of omnipotence, or of power; ید تصرف yèdi-tàssàrruf, The hands, the possession; ذوالیدین *zû-'l-yèdèyn, s. a.* One who has the power of using both hands alike, an ambidexter.*

يدك مقطوع الماكتو "u-'l-yèd, *a. a.* Who has had his hand cut off.

يدك yèdek, *s. t.* A led horse; the rope or strap by which he is led; a tow-rope; the act of towing; a ship or boat in tow; a spare article kept in case of need; يدكجي yèdekji, *s. t.* A tow-man, one who tows boats; يدكلك yèdeklik, *s. t.* A spare article kept in case of need.

يدمك yèdmek (*aor.* يدر yèdr), *v. a.* To lead (a horse).

يدك yèdi, *a. t.* Seven; who has eaten; who has received; يدنجي yèdinji, *a. t.* The seventh; ميراث يدي mirāss-yèdi, *s. t.* One who has received an inheritance and cannot get through it fast enough, a spendthrift.

ير yēr, *s. t.* The ground; the floor; place; space; room; employment; ير بوش bōsh-yēr, An empty place; a vacant space; a vacant employ; يره yēr, *v. a.* To place, put, lay down on the ground or floor; يرينه قومق yērīna-kòmak, *v. a.* To put into its proper place; بيريره قومق bir-yērā-kòmak, *v. a.* To put somewhere or other; يرطومق yēr-tūtmak, *v. n.* To take, take up, or occupy space, room; to take a seat or a place (at a theatre, &c.); يرايمك yēr-etmek, *v. n.* To make place or room, to make a place or hole; ير بولمق yēr-būlmak, *v. n.* To find room, to find a place or employment; يريوزي yēr-yūzu, The

face of the earth; ديكش يري dikish-yèri, A seam; عورت يرلزي "āvret-yèrléri, The privities, privy parts; يرايله يکسان yēr-ilē-bèrābèr, Level with the earth; يرايله يکسان yēr-ila-yèksān, Level with the earth; مبارک يير mubārek-yēr, A holy place; يرينده yērinda, In its proper place; apropos, fitting, right; يرينه yērīna, To its proper place; in place, in lieu, in stead; آدم يرينه قومق adam-yērīna-kòmak (To put in the place of a man), *v. a.* To esteem and treat as a person of consideration; يريني بولمق yērīni-būlmak, *v. n.* To find its proper place, its level; يرينه کلمک yērīna-ghēlmek, *v. n.* To come or get into its proper place; to come true, be fulfilled; يرالماسي yēr-ēlmassi (Earth-apple), The Jerusalem artichoke; the potatoe; فرنک يرالماسي firēnk-yēr-ēlmassi, The potatoe; يرلي yērli, *a. t.* Grown or born on the spot; pertaining to the proper place; يرلو يرينه yērli-yērīna, *ad. t.* To its proper place; يرسز yērsiz, *a. t.* Out of place.

يراتمق yērātmak (*aor.* يرادر yērādr), *v. a.* To create, bring into existence; يرادان حقی ایچون yērādan - hākki-itchin! By Him who creates! For God's sake!

يراسه yērassa, *s. t.* A bat (bird).

يراشق يراشقلو yērāshik, *a. t.* Beseeming, becoming.

يراشمق يراشور yērāshmak (*aor.* يراشور yērāshir), *v. n.* To beseem, become, suit.

یراق *yàrak*, *s. t.* Arms, weapons; penis;
 یراق یمه *yèrak-yèma!* Hold your
 tongue and don't talk nonsense!
(vulgar).

یرامق *yàramak* (*aor.* یرار *yàrar*), *v. n.*
 To be useful; to do good; ایشه یرامق
isha-yàramak, *v. n.* To be useful, ser-
 viceable, of service; یرار *yàrar*, ایشه
isha-yàrar, *a. t.* Useful, service-
 able, of service; یرارلق *yàrarlık*, *s. t.*
 Serviceableness, good service; یرامز
yàramaz, *a. t.* Good for nothing, un-
 serviceable, naughty; —, *s. t.* A good-
 for-nothing, a scamp; a naughty boy;
 یرامزلق *yàramazlık*, Naughtiness.

یربوع *yèrbū*, *s. a.* The jerboa.
 یرتق *yirtik*, *a. t.* Torn, rent; —, *s. t.*
 A tear, rent.

یرتماج *yirtmāj*, *s. t.* An opening in the
 skirt of a dress from the bottom
 upwards.

یرتمق *yirtmak* (*aor.* یرتار *yirtar*), *v. a.*
 To tear, rend; to tear to pieces;
 یرتمق *yirtılmak*, *v. n.* and *p.* To be
 torn.

یرتیجی *yirtji*, *a. t.* Which tears (its
 prey); یرتیجی حیوان *yirtji-hàywān*,
 A wild beast, a beast of prey.

یرلشمک *yèrləshmek* (*aor.* یرلشور *yèr-
 ləshir*), *v. n.* To become firmly or de-
 finitively settled in its place, to get
 into a place and remain, to settle down,
 to snuggle down; یرلشدرمک *yèr-
 ləshdirmek*, *v. a.* To cause or allow
 (anything) to settle itself; to put (a

thing) into the place where it is to
 remain.

یرلیغ *yèrligh*, *s. t.* A firman, an imperi-
 edict.

یرمک *yèrmek* (*aor.* یرر *yèrir*), *v. n.* is
 اش یرمک *ash-yèrmek*, *v. n.* To long
 to have a longing for strange things
 to eat (a pregnant woman).

یزد *Yèzd*, *s. p.* Yezd (town of, in Persia).

یزدان *yèzdān*, *s. p.* God.

یزید *yèzid*, *s. a.* Name of the Caliph of
 Damascus by whose orders Hussein
 son of "Ali and grandson of Mu-
 hammed, was slain; hence a wretch,
 villain, scoundrel.

یسار *yèssār*, *s. a.* The left-hand side;
 the left wing of an army; riches,
 wealth.

یسارت *yèssàrèt*, *s. a.* Riches, wealth,
 comfortable circumstances, comfort.

یساق *yəsak*, *a. t.* Prohibited by the
 authorities; contraband.

یساقچی *yəsakçi*, *s. t.* A kind of guard
 or escort appointed to accompany
 strangers in Turkey for the purpose
 of seeing that no harm or insult was
 offered to them: they are still to be
 found attached to consulates and em-
 bassies, though, in the latter case,
 they are now more generally styled
 Kāvass, the present Yaasakçi being
 quite an inferior attendant for carrying
 messages.

یسلمک *yèsstèhlémek* (*aor.* یسلم
yèsstèhlər), *v. n.* To dung, to mutt.

يسر *yüsr*, *s. a.* Facility, ease; ease,
يسرت *yüsrèt*, *s. a.* Facility. [comfort.
يسير *yëssir*, *a. a.* Easy, not difficult;
light, trifling, small, little, in-
considerable.

يشارمق *yàsharmak* (*aor.* يشار *yàsharir*),
v.n. To give out moisture, to run.

يشامق *yàshamak* (*aor.* يشار *yàshar*), *v.n.*
To live; پادشاه ياشا *pādishāh-yāsha*,
Long live the Emperor!

يشل *yèshil*, *a. t.* Green; يشللك *yèshil-
lik*, *s. t.* Verdure; greens, vegetables;
يشللكنمك *yèshilknmek*, *v.n.* To be-
come green with verdure; to make
hot love to anyone, to exhibit lewd-
ness in talk and action.

يشم *yèshem*, *s. t.* Jasper; يشم بلغمى
bālgħamī - yèshem, Precious jasper,
looking like phlegm in colours.

يصدانمق *yàssdanmak*, *v.n.* To recline
by leaning on the elbow.

يصدق *yàssdik*, *s. t.* A pillow; a bolster;
a cushion; يوز يصدىقى *yüz-yàssdigħi*,

يعقوب *Yākūb*, *s. a.* Jacob. [A pillow.

يعنى *yà'ni*, *ad. a.* That is to say.

يغما *yāghma*, *s. t.* Booty, plunder; sack-
ing, plundering; |—, —et, *v.a.* To
sack, plunder; to scramble for;
يغماجى *yāghmajī*, A plunderer.

يغمق *yāghmak* (*aor.* يغار *yāghar*), *v.a.*
To pile up, heap up; to accumulate;
يغىلمق *yāghilmak* (*aor.* يغيلور *yāghilir*),
v. p. and *n.* To be piled or heaped up.

يغمور *yāghmur*, *s. t.* Rain; ياغمق
yāghmuk, *v.n.* To rain;

يغمورلق *yāghmurluk*, *s. t.* A cloak
for rainy weather.

يغدى *yāghindi*, *s. t.* A heap fortuitously
accumulated, an accumulation.

يغىلو *yāghili*, *a. t.* Heaped, piled, in
heaps, in a pile, stacked.

يغىن *yāghin*, *s. t.* A heap, a pile, a stack,
a mow, a hay-cock.

يقا *yāka*, *s. t.* The collar of any dress;
the coast, sea-coast, shore (but only
in the widest sense, as of a continent
or whole country); يقالىق *yākalik*, *s. t.*
A piece of stuff or fur proper or suffi-
cient to be made into a collar.

يقالمق *yākalamak* (*aor.* يقالار *yākalar*),
v.a. To collar; to seize, lay hold of;
to snatch, whip up; to obtain (a good
employ).

يقامق *yikamak* (*aor.* يقار *yikar*), *v.a.*
To wash; يقانمق *yikanmak* (*aor.*
يقانور *yikānir*), *v.n.* To wash, to wash
one's self; —, *v.p.* To be washed.

يقظان *yākazān*, *s. a.* Vigilance, watch-
fulness. [asleep.

يقظه *yākza*, *s. a.* Waking, not being
يقلاشمق *yāklashmak* (*aor.* يقلاشور *yāk-
lashir*), *v.n.* To approach, draw near;
يقلاشدرمق *yāklashdirmak*, To cause
or allow to approach; to put or bring
near; يقلاشلمق *yāklashilmak*, *v.p.* To
be such that things can approach it.

يقتم *yikmak* (*aor.* يقار *yikar*), *v.a.* To
throw down, pull down, demolish
يقتلمق *yikilmak*, *v.n.* To fall down, tumble

down; —, *v.p.* To be thrown down, demolished, pulled down; to be cast down, knocked down; يقلاه جتى *yik-lajak*, *a. t.* Ready to fall down, in a ruinous condition.

يقندى *yikindi*, *s. t.* Fallen materials of a demolished building.

يقين *yàkin*, *a. t.* Near, close; —, *yàkin*, *a. a.* Certain knowledge, positive knowledge; يقيناً *yàkinan*, *ad. a.* For certain, positively; "علم اليقين" *il-mu-'l-yàkin*, Positive knowledge; يقينيات *yàkinlyyât*, *s. pl. a.* Things positively known, known for certain.

يك *yèk*, *a. p.* One; sole; —, *yègh*, *a. t.* Preferable; —, *yèng*, *s. t.* A cuff, the lower parts of a sleeve.

يكا (*erroneously used for* يانه) *yàna*, To or on the side; on account of, in respect of. [some.]

يكاز *yàngaz*, *a. t.* Hard to please, quarrel-
يكاق *yàngak*, يناق *yànak*, *s. t.* A cheek.
يكانه *yèghyânâ*, *s. p.* A sole, unique thing; يكانكى *yèghyânégî*, *s. p.* Uniqueness. [by one.]
يكان يكان *yèghyân-yèghyân*, *ad. p.* One
يكپاره *yèkpârâ*, *a. p.* Consisting of one
يكتا *yèktâ*, *a. p.* Unique. [single piece.]
يكجهت *yèk-jihèt*, *a. p.* Unanimous, accordant; يکجهتی *yèk-jihèti*, *s. p.* Unanimity, accord, concord.
يکچشم *yèk-chèshm*, *s. p.* A one-eyed man; a person blind of one eye.
يکديگر *yèk-digher*, *pron. p.* One another, each other.

يکرمى *yighirmi*, *a. t.* Twenty; يکرمىجى *yighirminji*, *a. t.* The twentieth.

يکزبان *yèk-zàbân*, *a. p.* Unanimous in what they say.

يکسان *yèksân*, *a. p.* Equal, similar; يرايله یکسان *yâr-îlê-yèksân*, Level with the earth.

يکشنبه *yèkshènbih*, *s. p.* Sunday.

يکن *yèghân*, *s. t.* A nephew.

يکون *yèkyün*, *s. a.* A sum total.

يکه *yèké*, *s. t.* The helm, bar of a rudder; —, *a. p.* (*in composition*), One; sole, unique. [*dan*, *ad. t.* Newly
يکى *yèngi*, *a. t.* New; يکيدى *yèngi-*
يکچرى *yèngichéri*, *s. t.* A janissary; the old Turkish embodied militia; يکچرى وقعدسى *yèngichéri-wâk'assi*, The last rebellion and final suppression of the janissaries.

يکيت *yighit*, *s. t.* A young man; a brave fellow, hero, champion; بابا يکيت *bâba-yighit*, A full-grown young man; غريب يکيت *ghèrib-yighit* (*kârîpît*), A poor fellow in bad circumstances, as though he were away from home and among strangers.

يل *yèl*, *s. t.* The wind; a fart; wind on the stomach; rheumatism; a swelling; يله قرة *kâra-yèl*, The north-west wind or quarter; يلدز قرة *yildiz-kâra-yèl*, N.N.W.; يلى قرة *bâti-kâra-yèl*, W.N.W.; سنمک *yèllènmek*, *v.s.* To break wind; يله ورمک *yèl-vèrmek*, *v.s.* To give to the winds; —or ييل *yèl*, *s. t.* A year.

يىللىق *yillik*, *s. t.* Annual pay or allowance; —, *a. t.* A year old; sufficient for a year. [drinking trough.
 يىلاغ *yalagh*, يىلاق *yalak*, *s. t.* A trough,
 يىلان *yilan*, *s. t.* A snake, serpent; —,
 يىلان, *s. t.* A lie, falsehood; —, *a. t.*
 False; يىلان باغى *yilan-bāghī*, An
 eel; يىلانچى *yılanjī*, *s. t.* A liar; —,
a. t. False, artificial. [Anthony's fire.
 يىلانچى *yılanjī*, *s. t.* The erysipelas, St.
 يىلپاز *yèlpāzē*, *s. t.* A fan.
 يىلتاقلانماق *yiltaklanmak* (*aor.* يىلتاقلانور
yiltaklanır), *v. n.* To fawn, act fawn-
 ingly.
 يىلتىنماق *yèltinmek* (*aor.* يىلتىنور *yèltênir*),
v. n. To pursue as an avowed admirer,
 to make love, coax, flatter, run after
 (women, &c.).
 يىلدā *yèldā*, *a. p.* The longest (night of
 winter); يىلدā شېب *shèbi-yèldā*, The
 longest night of winter; a period of
 eight days in mid-winter, when the
 nights are longest.
 يىلدرىم *yıldırım*, *s. t.* A thunderbolt; the
 electric fluid; چارپىمى *yıldırım-*
chārpīmī, To strike (objects, the
 lightning).
 يىلدز *yıldız*, *s. t.* A star; the north wind
 or quarter of the horizon; يىلدز پويراز
yıldız-pöyraz, N.N.E.; يىلدز قرە *yıldız-*
kāra-yèl, N.N.W.; تويرقلو يىلدز
küyruklı-yıldız (Tailed star), a comet;
 يىلچان يىلدز *üchan-yıldız*, A shooting
 star; يىلچان ايله يىلدز *ây-(lan)-yıldız*, The
 crescent and star (the arms or symbol

of Turkey and the Ottomans); يىلدز
 يىلدىز تاشى *yıldız-tāshī* (Star-stone) The
 sparkling composition stone called in
 French "*aventurine*." [of an arrow.
 يىلك *yèlek*, *s. t.* A waistcoat; the feather
 يىلكن *yèlken*, *s. t.* A sail; يىلكن بزى
yèlken-bèzi, Sail-cloth, canvas; يىلكن
 اچمىق *yèlken-âchmīq*, *v. n.* To set
 sail; يىلكن باغلامىق *yèlken-bāghlamīq*,
 To furl sails; يىلكنچى *yèlkenjī*, *s. t.*
 A sail-maker; يىلكنلى *yèlkenli*, *a. t.*
 Under sail; having sails; sailing.
 يىلمان *yèlman*, *s. t.* The sharp, curved,
 cutting part of a sabre's blade.
 يىلمك *yèlmek* (*aor.* يىلور *yèlir*), *v. n.*
 (*Obsolete or provincial*), To run, run
 يىلە *yèlé*, *s. t.* The mane. [about.
 يىم *yèm*, *s. a.* A feed of corn; a bait (for
 a hook or trap); —, *particle placed*
before يىشل *yèshil*, *as* يىشل *yèm-yèshil*,
 Quite green; —, *yèmm*, *s. a.* The
 sea, the ocean.
 يىما *yàma*, *s. t.* A patch; يىمالو *yàmali*,
a. t. Patched; اورمىتى *yàma-*
würmīti, *v. n.* To put in a patch.
 يىماق *yàmaq*, *s. t.* An assistant, helper,
 mate.
 يىمامىق *yàmamīq* (*aor.* يىمار *yàmar*), *v. a.*
 To place as an assistant; to place by
 the side of anything, to clap into a
 place; يىمانمىق *yàmanmīq*, *v. n.* To
 clap one's self close to anything,
 huddle up to anything; to manage
 to get into service; —, *v. p.* To be
 clapt close up against anything;

يَمَانِدِرْمَاق *yàmandirmak*, *v.a.* To cause or allow (anything) to huddle or be clapt, to clap close up (against something else).

يَمَان *yàman*, *a. t.* Bad; unkind; cruel; inauspicious, unlucky.

تَوْرُو يَمِش *yèmish*, *s. t.* Fruit; *تَوْرُو يَمِش* *kũru-yèmish*, Dried fruit; —, *a. t.* Who has eaten; who has received or taken.

يَمَك *yèmek*, *s. t.* Food, victuals; a meal; —, *yèmek* (*aor.* *يَر* *yèr*), *v.a.* To eat; to receive or take; *يَمَك* *yèmek-yèmek*, *v.s.* To eat food, to take a meal; *بَوَق يَمَك* *bòk-yèmek*, *يَمَك* *khàlt-yèmek*, *v.s.* To tell a lie; to do or say anything one has no business to do; — *دَايَاك يَمَك* *dàyak-yèmek*, *v.s.* To be thrashed, flogged, bastinadoed; — *رِشْوَت يَمَك* *rišvet-yèmek*, To take bribes; *كُوْشَلُك يَمَك* *kùshluk - yèmèghi*, Breakfast or lunch; *اَخْشَام يَمَك* *(àksham) - yèmèghi*, Dinner or supper.

يَمَلِك *yèmlík*, *s. t.* A manger.

يَمَلِكَم *yèmléme* (*aor.* *يَمَلِكَم* *yèmlík*), *v.a.* To bait (a trap or hook); to prime (a gun); to lay a train (to a mine).

يَمَلَمَة *yèmlémé*, *s. t.* A train laid to a mine.

يَمَن *yèmn*, *s. a.* Felicity, prosperity; good augury, auspiciousness; —, *يَمَن* *yèmn*, *s. a.* Arabia Felix; — *قَهْوَة سِي* *yèmn-kàhwéssi*, Mocha coffee.

يَمَنِي *yèmnī*, *s. t.* A handkerchief; a

Turkish shoe; —, *yèmnà*, *s. a.* The right hand. [pest.]

يَمُورَجَق *yimurjak*, *s. t.* The plague.

يَمُورَطَلَمَق *yimurtlamak* (*aor.* *يَمُورَطَلَر* *yimurtlar*), *v.a.* To lay (eggs); — *v.s.* To lay eggs.

يَمُورَط *yimurt*, *s. t.* An egg; egg-shaped lumps of steel from which Damascus blades are wrought; *الْبِي* *bàlik - yimurtassi*, The roe or spawn of fish; botargo, the dried roe of the grey mullet; *بُرَل* *kizil-yimurt* (Red eggs), The Easter Eggs, prepared by boiling them with logwood; *اَقِي يَمُورَطَلَمَق* *yimurtaming - àki*, The white of an egg; *يَمُورَطَلَمَق صَارِي سِي* *yimurtaming - sàriasi*, The yelk or yolk of an egg.

يَمُوشَاتَمَق *yimushatmak* (*aor.* *يَمُوشَاتَر* *yimushàdir*), *v.a.* To soften; to make tender; to render mild. [mild.]

يَمُوشَاك *yimushàk*, *a. t.* Soft; tender;

يَمُوشَا مَق *yimushamak* (*aor.* *يَمُوشَا ر* *yimushar*), *v.s.* To become soft, tender, or mild.

يَمُوشَانَمَق *yimushanmak* (*aor.* *يَمُوشَانُور* *yimushànir*), *v.p.* To be made soft or tender.

يَمِين *yèmin*, *s. a.* An oath; the right-hand side; the right wing of an army. —, *yèmin-et*, *v.s.* To take an oath, to swear; *يَمِينَلِي* *yèminli*, *a. t.* Who has taken an oath, under an oath.

يَنْبَاع *yènābī*, *s. pl. a.* (of *نَبْع* *yènbū*), Springs, sources.

يناشمتق *yànashmak* (*aor.* يناشور *yànashir*), *v.n.* To approach, to near.
 يناشمه *yànashma*, *s. t.* A farm servant on yearly wages and board.
 يناق *yànak*, *s. t.* A cheek.
 ينبغى *yènbàghī*, *v.a.* Is suitable, is meet; *in* كما ينبغى *kè mā-yènbàghī*, *ad. a.* As is suitable, as is meet, suitable, well.
 ينبوع *yènbū*, *s. a.* A spring, source.
 ينكچ *yèngchèch*, *s. t.* A crab.
 ينكه *yèngkhé*, *s. t.* The wife of an uncle, an aunt by marriage.
 ينمك *yènmek* (*aor.* ينور *yènir*), *v.a.* To overcome, vanquish, conquer, beat; —, *or* ينلمك *yènilmek*, *v.p.* To be eaten; to be such as can be eaten; ينلمك *yènilmek*, *v.p.* To be beaten, vanquished, overcome, conquered.
 يينه *yīnē* (*ghènē*), *ad. t.* Again; once more; still, yet, but, on the other hand.
 يوا *yīwa*, *s. t.* A nest.
 يوارلق *yīwarlāq*, *a. t.* Round, globular.
 يوارلمق *yīwarlamak* (*aor.* يوارلار *yīwarlar*), *v.a.* To roll; to roll over, knock over; يوارلمق *yīwarlanmak*, *v.n.* To roll, roll over, roll down.
 يواش *yàwāsh*, *a. t.* Mild; gentle; slow; —! *int. t.* Gently! Slowly! Softly!
 يوالق *yūwalāq*, *s. t.* A ball; a bullet.
 يوتمق *yūtmak* (*aor.* يوتار *yūtar*), *v.a.* To swallow, swallow up, swallow down.
 يوجه *yūja*, *a. t.* (*obsolete and provincial*), High; tall. [are you driving to?
 يوخا *yūkhā*! *int. t.* Now then! Where
 يوخسل *yūkhsūl*, *a. t.* Friendless.

يوخسه *yūkhsa*, *c. t.* Or else, otherwise, or (after or before a negative).
 يورتى *yūrtu*, *s. t.* A Christian or Jewish festival or holiday.
 يورد *yūrd*, *s. t.* A habitation, country, home; يوردلى *yūrdluk*, A fief or place special as a home; يوردلى *yūrdluk* - اوجاقلق وجهيله *ūjaklik-vèjhlé*, By way of fief as a home and as an hereditary domain.
 يورغان *yūrghan*, *s. t.* A coverlet, quilt for a bed; يورغانچى *yūrghanjī*, A maker of upholstery, bedding, sofas, curtains, &c.
 يورغون *yūrghun*, *a. t.* Tired, fatigued; يورغونلىق *yūrghunluk*, *s. t.* Fatigue, tiredness; يورغونلغنى المتق *yūrghun-lughunv-almak*, *v.n.* To obviate or drive away fatigue, to rest one's self.
 يورك *yūrek*, *s. t.* The heart; courage; hard-heartedness; اكا يورك استر *āka-yūrek-āster*, For that one requires courage, or a heart of stone; يوركلى *yūrekli*, *a. t.* Courageous; يوركسىز *yūreksiz*, *a. t.* Timid; يوركلىنمك *yūreklānmek*, *v.n.* To take heart; يوركلىندىرمك *yūreklāndirmek*, *v.a.* To encourage, give heart.
 يورمق *yūrmak* (*aor.* يورار *yūrar*), *v.a.* To tire, to fatigue, to harass; يورلمق *yūrulmak*, *v.n.* To grow tired, to become fatigued, to be harassed; يورلتمق *yūrultmak*, *v.a.* To cause to fatigue one's self.
 يوروك *yūruk*, *a. t.* Which goes fast,

travels fast, walks fast; nomade; —, *s. t.* A man of certain nomade tribes; a Turcoman.

يوروش *yùruysh*, *s. t.* A manner of walking; a charge, assault, escalade.

يوريمك *yùrumek* (*aor.* يورور *or* يورر *yùrur*), *v. s.* To walk, to go, to travel;

يوروتمك *or* يوريتمك *yùrutmek*, *v. a.* To cause or allow to walk, go, or travel;

يورونمك *or* يورينمك *yùrunmek*, *v. s.*

To be such that one can walk it, *or* in, *or* on it; يوروييورمك *yùruyu-vèrmek*, To just walk off *or* away.

يوز *yùz*, *a. t.* One hundred; —, *s. t.* The face; the right side (of any stuff, &c.);

a side; يوزلو *ak-yùzlu*, *a. t.* Whose face is white or clean, who has no reason to be ashamed; يوزقرا *yùz-kàra*, *a. t.* Whose face is black, who

has reason to be ashamed; يوز يوزه *yùz-yùzé*, Face to face;

يوز سورمك *yùz - sùrmek* (To rub the face), *v. s.* To throw one's self at one's feet,

and rub one's face (against the feet, the ground, skirts, &c.); يوز چويرمك

yùz-chèvmek, *v. s.* To turn the face (away, towards, &c.); يوز ويرمك

yùz-vèrmek, *v. s.* To encourage one's impudence; يوز گوسترمك

yùz-ghyùs-tèrmek, *v. s.* To show itself, appear, come forth;

يوز بولمك *yùz-bùlmek*, *v. s.* To grow bold from foolish encouragement; to put on a bold face;

to dare; يوز اكشتمك *yùz-èkshitmek*, *v. s.* To make a sour face;

يوز قوين *yùzu - kòyun*, *ad. t.* Flat on the face and belly (to lie or fall);

يوزسز *yùzsuz*, *a. t.* Bold, impudent, shameless; يوزلو كولا *ghyùlk-yùzlu*,

a. t. Having a cheerful countenance;

يوزلو ايكي يوزلو *iki-yuzlu*, *a. t.* Two-faced, hypocritical. [Usbek.

يوزبك *Yùzbek*, *s. and a. t.* Uzbek, an

يوزك *yùzuk*, *s. t.* A finger-ring set with a stone or seal.

يوزلشمك *yùzlashmek* (*aor.* يوزلشور *yùz-lashir*), *v. s. recip.* To come or be put face to face with someone;

يوزلشدرمك *yùzlashdirmek*, *v. a.* To bring face to face.

يوزمك *yùzmek* (*aor.* يوزر *yùzer*), *v. s.* To swim; —, *v. a.* To skin, to flay.

يوسف *Yùsuf*, *s. a.* The name of the patriarch Joseph; the proper name

Joseph in general.

يوسمه *yòssma*, *a. t.* Fine, handsome-looking (young man).

يوسون كل *yòssun kl*, Moss; يوسونلو *yòssunlu-ghyùl*, A moss rose;

يوسون باغلامك *yòssun-bàghlamak*, To gather moss, become mossy.

يوغرت *yòghurt*, *s. t.* A kind of sourish curds and whey.

يوغرتمك *yòghurmek* (*aor.* يوغرر *yòghurr*), *v. a.* To knead.

يوغن *or* يوغون *yòghun*, *a. t.* (*obsolete or provincial*), Coarse; thick.

يوف *yùf!* *ist. t.* Oh! (*mark of contempt*); يوف سكا *yùf-sànga!* Fie upon thee!

یوقه *yūfka*, *a. t.* Very thin in substance;

—, *s. t.* A kind of wafer-cake.

یوق *yök*, *ad. t.* No; —, *a. t.* Absent; non-

existent; *یوق ایکن sən-yök-iken*,

While you are or were absent; *یوقا*

yök-et, *v. a.* To annihilate; —, *or* *یوقدر*

yök-dir, There exists not, it exists not;

he is not here; he (she, it) is absent,

or does not exist; *یوقلوق yök-lük*, *s. t.*

The want, the absence, the non-exist-

ence (of anything); *یوق یره yök-yèra*,

ad. t. Without cause, for a reason

which does or did not exist in reality.

یوقاری yökäri, *s. t.* The upper, higher

part or top of anything; —, *ad. t.*

Up, upwards; *یوقاریده yökärida* (*yü-*

kärda). Up, upstairs, at the top or

upper part; *یوقاریدن yökäridän*,

From above, from the top; *یوقاریدن*

yökäridän-äshäghi, From top

to bottom; from beginning to end.

یوقش yökush, *s. t.* A hill, an ascent;

یوقاری yökush-yökäri, *ad. t.* Up-

hill; *یوقش اشاغی yökush-äshäghi*,

ad. t. Down-hill; *یوقشلو yökushlu*,

a. t. Having several or many hills or

ascents.

یوقلاماق yöklemek (*aor. یوقلار yök-lar*),

v. a. To examine, inspect, search;

یوقلانماق yöklanmak, *v. p.* To be ex-

amined, searched, inspected.

یوقلامه yöklama, *s. t.* An examination;

search, inspection; a muster; —

یوقلامه دفترى yöklama-dèftèri, A muster-roll.

یوق yük, *s. t.* A load, burden; a

cargo; luggage, baggage; a sum of

a hundred thousand piastres; the

number one hundred thousand; a

large closet where bedding is put

away in the daytime; —, *yüng*, *s. t.*

Wool; *یوقلو yöklu*, *a. t.* Loaded,

laden; *یوقلنمک yöklnmek* (*aor.*

یوقلنیر yöklnir), *v. a.* To take one's

load, load one's self; —, *v. p.* To be

loaded, to have a load put in or on

one; to be put in or on a thing or

person as a load; to be imputed

or charged to anyone as a fault;

یوقلتمک yökltmek (*aor. یوقلدر yök-*

lédir), *v. a.* To load, to place as a load

(in or upon anything); to load, to

place a load in or upon (anything);

to impute or charge (anything) as a

fault (to anyone); *یوق حیوانی yök-*

hâywânî, A baggage-horse; *یوق*

yük - "ärabassi, A cart or

waggon.

یوکsek, *a. t.* High, tall; —,

s. t. A high position; *یوکسکلک*

yükseklik, *s. t.* Height, altitude;

یوکسکه چیقمتی yükségha-chikmak,

To mount a high spot; *یوکسکه چیقمتی*

yüksek-chikmak, To rise high up.

یوکسوک yüksuk, *s. t.* A thimble.

یول yöl, *s. t.* A road, way, path; a way,

manner; the proper way; a career in

life, a profession; a custom, usage;

a habit; a way, means; a journey, a

voyage; distance; a channel of any

kind; communication (from place to

place); the cause, sake, or love (of anything dear to one); يول امرى yòl-
-èmri, A kind of special passport for
the interior of the country; يوليله
yòlila, *ad. t.* In the proper way (to do,
to speak, &c.); يول المتى yòl-
-almak, To make way, advance; يول
طوتمتى yòl-tùtmak, To take any particular road;
يولدن اورمتى bir-yòldan-wòrmak, To
turn into any road; يوله چيقتى
yòla-chikmak, To set out, take one's de-
parture; يولنى بولمتى yòlunu-bùlmak,
To find the way; to find one's way;
يوله كيرمك yòla-ghirmek, To come
right, to get right; يولنه كيرمك
yòluna-ghirmek, To get into proper
order; صو يولى sù-yòlu, A conduit of
water; اياق يولى àyak-yòlu, A privy,
water-closet; وطن يولنه wàtan-yòluna,
In the cause of one's country;
دين يولنه dîn-yòluna, For the sake of
religion; حق يولنه hakk-yòluna, In the
cause of truth, or of God; يولجى
yòljy, *s. t.* A traveller, wayfarer; يولجىلىق
yòljuluk, *s. t.* Travel; يولجىلىق نه زمان
yòljuluk-nè-zàman? When do you set
out on your journey? When do you
start? يولداش yòldash, *s. t.* A fellow-
traveller; one in the same career (a
term much used by the janissaries to
each other, now much less used);
كپه يولداشى kâpi-yòldaahi, A fellow-
servant under the same master; يوللو
yòllu, *a. t.* Right, proper, regular,
in rule; يوللو يولونجا yòllu-yòlunja,

ad. t. In the proper and regular way;
يولسوز yòlsuz, *a. t.* Irregular, out of
order; improper, unbecoming; سول
to Coventry (a tradesman by his trade-
corporation; he is then debarred from
all the privileges of his order).

يولار yòlar, *s. t.* A headstall.

يولاف yòlaf, *s. t.* Oats.

يوللامك yòllamak (*aor.* يوللار yòllar), *v. a.*
To send; يوللاتمك yòllatmak (*aor.*
يوللادير yòlladir), *v. a.* To cause or
allow to send or be sent; يوللانمك
yòllanmak, or يوللانمك yòllanmak
(*aor.* يوللانير yòllanir, يوللانير
yòllanir), *v. p.* To be sent; to be such as can
be sent. [pluck, to strip.

يولمك yòlmak (*aor.* يولار yòlar), *v. a.* To
يوم yèvm (yèvm), *s. a.* A day; يوما
yèvman-fè-yèvmâ, *ad. a.* Day by day,
day after day, from day to day; يوم
èl-yèvm, *ad. a.* To-day, now, at pre-
sent; يوم كل kyùllu-yèvmin, *ad. a.*
Every day. In all the following terms
this word signifies *the day of judgment*;
يوم القيام yèvmu-'d-dîn, يوم الدين
yèvmu-'l-kiyâm, يوم القيامة yèvmu-
-'l-kiyâmèt, يوم الحساب yèvmu-'l-
-hissâb, يوم الميعاد yèvmu-'l-mi'âd,
يوم القرار yèvmu-'l-missâk, يوم الميثاق
yèvmu-'l-kârâr, يوم السؤال yèvmu-'sè-
-sù'âl, &c. &c. &c. The following are
the days of the week in order: Sun-
day, يوم الاحد yèvmu-'l-âhâd; Mon-
day, يوم الاثنين yèvmu-'l-issnèya;
Tuesday, يوم الثلاثاء yèvmu-'sè-sèlâssa;

- Wednesday, يوم الأربعاء *yèvmù - 'l - èrba' 'à*; Thursday, يوم الخميس *yèvmu - 'l - khàmìss*; Friday, يوم الجمعة *yèvmu - 'l - jùm 'à*; Saturday, يوم السبت *yèvmu - 'ss - sèbt*; يومى *yèvmī (fem. yèvmiyyé)*, *a. a.* Daily; يوميه *yèvmiyyé*, *s. a.* Daily pay or allowance.
- يوماتى *yùmak*, *s. t.* A ball (of thread, &c.).
- يومرق *yùmrük*, *s. t.* The fist; a blow with the fist.
- يومرى *yùmrü*, *a. t.* Round like the fist; —, *s. t.* A large bump or swelling.
- يومق *yùmak (aor. يور yùr)*, *v. a. (obsolete or provincial)*, To wash.
- يوممق *yùmmak (aor. يومار yùmar)*, *v. a.* To close tight (one's own eyes).
- يونان *yünān*, *s. t.* A Greek (of the little kingdom); an ancient Greek; يونانى *yünāni*, *a. a.* The ancient Greek (language).
- يونانستان *yünānistān*, *s. t.* Greece.
- يونتمق *yòntmak (aor. يونتار yòntar)*, *v. a.* To make, to mend (a pen).
- يونجه *yònja*, *s. t.* Lucerne, clover, sainfoin, trefoil.
- يونس *Yònuṣṣ*, *s. a.* Jonah; —, and يونس بالغى *Yònuṣṣ - bālighi*, A porpoise.
- يونغه or يونقه *yòngha*, *s. t.* A carpenter's chips and chocks.
- يونمق *yònmak (aor. يونار yònar)*, *v. a.* To cut or chip into shape (stone).
- يه *yé, ya*, *pr. t. (joined only to words ending with a vowel)*, To, towards; for, on account of.
- يهود *yàhūd*, *s. t.* The Jewish nation; يهودى *yàhūdī*, *s. t.* A Jew.
- يى *yi, yi*. Termination of the definite accusative of nouns or nominal phrases, if ending in a vowel.
- ييل *yil*, *s. t.* A year.
- ييو *yiv, yiw*, *s. t.* A groove.
- ييهجك *yèyéjek*, *s. t.* Food, victuals, eatables; —, *a. t.* Ready to eat; ready to be eaten.

ERRATUM.

PAGE 55.—For Bosphorus, *s.* چناق قلعهسى chānak-kālāsai, read نردک بوزازی
Kārs-dēngiz-bōghāzi, or بوزاز Bōghāz.

APPENDIX.

ORDINARY geographical names which are well known to the Turks and whose orthography is settled, have been inserted in the body of both parts of this enlarged edition of the Dictionary. As, however, until the last few years the names of many important countries, towns, rivers, &c. out of the Turkish dominions were unknown to most Turks, and are still unfamiliar to the mass of the people, these could scarcely be considered as regularly received into the Turkish language, and their orthography was quite unsettled, and even now is somewhat uncertain. Several of these newly-adopted names having come under my notice in official documents too late to be inserted in the body of the Dictionary, I think it well to append them here, together with a few Turkish names of places accidentally omitted.—C. W.

عزميد Ezmid, *s. t.* Ismid (town of, in
 Asia Minor).
 ازاق Azak, *s. t.* Azof (Sea of).
 استوقولم Isstokolm, *s. t.* Stockholm.
 المانيا Alamānyā, *s. t.* Germany.
 انطاكيه Antākiyā, *s. a.* Antioch.
 انقونه Ancōna, *s. t.* Ancona.
 ايدين Aydin, *s. t.* Aden.
 بارسلونه Bārsēlōna, *s. t.* Barcelona.
 باطوم Bātūm, *s. t.* Batoum.
 باب الماندب Bāb-u'l-Māndēb, *s. a.* The
 Straits of Babelmandeb.
 بايون Bāyōn, *s. t.* Bayonne.
 برست Brēst, *s. t.* Brest.
 برلين Bērlin, *s. t.* Berlin.
 برم Brēm, *s. t.* Bremen.
 برمنقام Birmīnkām, *s. t.* Birmingham.
 بروكسل Brūksel, *s. t.* Brussels.
 بريستول Brisstol, *s. t.* Bristol.

برينديزي Brindisi, *s. t.* Brindisi.
 برزيليا Brzilyā, *s. t.* Brazil.
 بعلبك Bā'lbēk, *s. a.* Baalbek.
 بورجو Bordò, *s. t.* Bordeaux.
 بوستون Bōston, *s. t.* Boston (in America).
 بومباي Bōmbāy, *s. t.* Bombay.
 بيروت Bēyrūt, *s. a.* Beyrout.
 بيوك اطة Biyuk-Ada, *s. t.* Pringipo (the
 island of, near Constantinople).
 بيوك دره Biyuk-dērē, Buyukderé (a
 watering place on the Bosphorus).
 پالرمو Palèrmo, *s. t.* Palermo.
 پتربورگ Pētersbūrgh, *s. t.* Petersburg.
 پشته Pēshṭa, *s. t.* Pesth.
 پورتگيز Pōrtāghiz, *s. t.* Portugal.
 تراپيه Tārāpiyā, *s. t.* Therapia (on the
 Bosphorus, a summer residence of the
 European ambassadors).
 تريسته Trièsté, *s. t.* Trieste.

تولونه Tùlòna, *s. t.* Toulon.

تفليس Tiflis, *s. t.* Tiflis.

حاجی طرحان Hājī-tirkhān, *s. p.* Astrakhan.

حلب Hālèb, *s. t.* Aleppo.

دانزیک Dānzik, *s. t.* Dantzic.

درسد Drèssed, *s. t.* Dresden.

دوبلین Dūblin, *s. t.* Dublin.

دونکرک Dūnkèrk, *s. t.* Dunkerk.

دیاربکر Diyār-bèkr, *s. a.* Diarbekir.

دیپ Dièp, *s. t.* Dieppe.

راکوزه Rāgūza, *s. t.* Ragusa.

راونه Ravèna, *s. t.* Ravenna.

روتردام Rùterdām, *s. t.* Rotterdam.

رومانیا Rūmānié, *s. t.* Roumania.

ساکسونیا Sākōniyā, *s. t.* Saxony.

سویس Sūwèyss, *s. a.* Suez.

سیام Siyām, *s. t.* Siam.

سیلان Silān, *s. t.* Ceylon.

شیراز Shīrāz, *s. p.* Shiraz.

شیکاگو Shikāgo, *s. t.* Chicago (America).

شیلی Shīlī, *s. t.* Chili.

صور Sūr, *s. a.* Tyre (in Syria).

طمشوار Tèmèshvār, *s. t.* Temesvár.

عینتاب Ayntāb, *s. t.* Aintab.

کرتال Kārtāl, *s. t.* Kartal (in Minor).

کونیه Kōniā, *s. t.* Koniah.

کلکتہ Kālkūtta, *s. p.* Calcutta.

لیژ Lièzh, *s. t.* Liège.

مارسلا Marsāla, *s. t.* Marsala.

مالتپه Māltepé, *s. t.* Maltepe (in Minor).

مانحایم Mānhaym, *s. t.* Mannheim.

مانچستر Mānchester, *s. t.* Manchester.

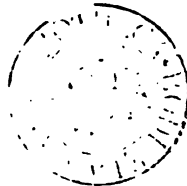
مرعش Mèrāsh, *s. t.* Merash.

مرمره Mārmārā, *s. t.* Marmora (Sea of).

میسولونگی Missolōngi, *s. t.* Missolonghi.

ميلان Milān, *s. t.* Milan.

THE END.

لوندرو شهرنده وایمان افندینک مطبعه سنده
طبع اولنمشدر

